DISCEPTATIONES ECCLESIASTICÆ

UNA CUM RESOLUTIONIBUS,

ſeu Judicatis Sacrarum Congregationum, in quibus pro una Partium ſcripſit, vel pro veritate conſultus reſpondit

DOMINICUS URSAYA

IN URBE ADVOCATUS, A BOSCO Nullius in Provincia Salernitana, U. J. Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctor, & in Almo Urbis Archigymnaſio Publicus J. C. Profeſſor.

TOMUS QUARTUS.

VENETIIS, MDCCXXIV.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX ARGUMENTORUM

Quarti Tomi Disceptationum Ecclesiasticarum.

PARS PRIMA.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO XXV.

P.sauren. Functionum.

ARGUMENTUM.

Impedito Episcopo, vel nolente facere functiones in majoribus Solemnitatibus, an illas teneatur facere prima Dignitas, vel potiùs Hebdomadarius; Et quid dicendum de benedictione Cinerum, Palmarum, & similibus Sacris Functionibus, tam tempore majoris Hebdomadæ, quàm in aliis totius anni Festivitatibus pag. 220.

DISCEPTATIO XXVI.

Brasilien. seu Ordinis Carmelitarum.

ARGUMENTUM.

Religiosi Reformati Ordinis Carmelitarum in Brasilia, an possint transire inter Observantes ejusdem Religionis, cum sola licentia Provincialis Portugalliæ, sive causa studii, sive sub quocumque alio prætextu, vel causa pag. 222

DISCEPTATIO XXVII.

Lucana Legati.

ARGUMENTUM.

Pium Legatum, relictum in majori quantitate sub aliqua licita conditione, declaranda à Tertio, si dicta conditio non acceptetur, vel non adimpleatur, an peti possit in eadem quantitate, vel debeatur in minori, in qua fuit determinatum à pio Testatore in casu conditionis non adimpletæ pag. 225

INDEX

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

Quarti Tomi ordine Alphabetico per Diœceses dispositus.

DISCE-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Quartus.

PARS PRIMA.

DISCEPTATIO I.

INTER

Theresiam Liviam Pallavicinam.

ET

Monasterium S. Bernardini de Urbe, eique adhærentes.

ARGUMENTUM.

Professio, emissa ob metum interversionis status, & denegationis alimentorum, nulla est. Quod procedit, etiamsi sermo sit de Filia illegitima, deque metu, incusso à Patre naturali, sive id sequatur per se ipsum, sive mediantibus aliis Personis, de ejus mandato tacito, vel expresso. Testium discordantia in non substantialibus auget potiùs, quàm minuat illorum fidem. Acceptante Monasterio nullitatem Professionis, à Judice ser. ser. canonizatæ, an possint illi Adhærentes, ob temporale interesse, à dicta Sententia appellare.

§. I.

FACTI SERIES.

Ex concubitu cum Constantia Corietta, quam in statu virginali sub fide futuri Matrimonii cognoverat Marchio Nicolaus Maria Pallavicinus anno 1692. unam suscepit filiam, cui ad renovandam memoriam Liviæ suæ dilectissimæ Sororis defunctæ, imponi curavit nomen Theresiæ Liviæ Pallavicinæ, & consulendo honori Matris, &
Filiæ respectivè, quam voluit semper pro legitima repu-
1 tari, describere eam fecit tanquam natam ex legitimis
Conjugibus, ab ipsomet Marchione simulatis, & confictis, nempè à Joanne Pallavicino quondam Julii Mediolanensis, & à Francisca Lieri Romana (qui tamen in rerum natura nunquam fuerunt, nec de præsenti reperiuntur.)

Aliorum autem Parentum simulatione, quamvis ipse
paternitatem suam tegere studuerit, adhuc facto præciso
nec prius, nec postea veritatem dissimulare potuit; dum
vix certioratus de nativitate dictæ Puellæ, cucurrit ad
Domum Matris, & complectendo Infantem, osculari eam
cœpit, lætus proclamando: *Oh figlia mia*; ac statim ge- 2
nerosa manu munera Obstetrici dedit; Nutricem invenire
curavit; nomina pro ea baptizanda descripsit, & deinde
more Nobilium eam semper tractavit, educavit, & aluit,
ut constat ex toto Processu Causæ super Successione in
Tribunali Cameræ; Ubi autem ad duodecimum suæ ætatis annum d. Puella pervenit, tunc Marchio Pater secum
cogitare cœpit, quod si eam nuptui tradidisset Viro, suæ
conditioni æquali, magnam dotem eid. constituere debuisset: Cœpitq; timere, ne in ultimis periodis suæ vitæ cogeretur alieno arbitrio testari, & ultimum suum pandere elogium: Ut igitur ab hisce periculis, & damnis, quæ sibi 3
parari metuebat, eximeretur, firmiter statuit, d. ejus Fi-
liam etiam per vim, & metum compellere ad suscipien-
dum habitum monasticum, ut de ore proprio Marchionis,
hanc fuisse causam coactionis referunt tres Testes formiter
examinati, ibi: *Perche non voleva star soggetto al Capezzale ad un Genero, che l'avesse inquietato, e fattoli far Testamento a suo modo.*

Quo magis verò ipse viriliter quærebat, & exoptabat
Monachationem, eo magis filia odio prosequebatur sta-
tum Religiosum, & Claustra Monialium ingredi, etiam 4
solius educationis causa; Quippè quæ à primo temporis
momento, quo usum rationis habere cœpit, cum Mater
(sic jubente Marchione) ei quotidie proponeret ingressum ex causa Educationis in Monasterium Sancti Bernardini de Urbe, animosè supra ætatem respondere semper consueverat: *Nominatevi prima il Diavolo, che le Monache*: Devicta tamen, seu potius coacta postmodum à continuis, & nunquam intermissis suasionibus, & machinationibus utriusque Parentis, annuit, sed natura ipsa adeò patentem aversionem cordis ostendit, ut in ipsa die, de-

stinata pro ingressu, vix à longè audito rumore Currus, quo traducenda erat ad Monasterium, lacrymis plena, semimortua ferè cecidit super quoddam scamnum, & illicò ejus labia, manusque nigræ in totum factæ sunt,
5 ut refert Testis de visu formiter examinatus, & quoad lacrymas, pallorem vultus, & conquestiones in itinere, testantur aliæ duæ mulieres, quæ de mandato Marchionis associatæ eam fuerunt ad Monasterium.

Certior autem factus Marchio Pater de repugnantia filiæ, vice se abstinendi à coactionibus, per Sacros Canones apertè damnatis, graviter exarsit, & ut filiam ad susceptionem habitus monastici urgeret, supplicavit Reveren.
6 Patri Domino Ghezzio Seniori, tunc Prælato dicti Monasterii, sibique amicitiæ vinculo conjunctissimo, ut sub prætextu explorandi voluntatem filiæ, eidem panderet suam, directam ad Monachationem, cum hac differentia, quod in casu electionis status monastici, magnas exhiberet elargitiones: In casu verò contrario, viles, & inæquales nuptias proponeret, cum perpetua ejectione à conspectu Paterno, & relegatione ad Civitatem Januæ.
7 Susceptum ob Amico munus promptè exequendo dictus Reverendus Pater Dominus Ghezzius, post varia hinc inde dicta, & responsa respectivè recepta, propalavit nostra Ther. Liv. voluntatem suam, ex diametro contrariam Monachationi: *Vorrei continuare in questo stato, che stò adesso, e star sempre così*; quæ cum directè contraria esset desiderio Patris, severè replicavit Rever. Pat. Dom. Ghezzius, ibi: *Non vi vuol tener più in questo stato, acciò non sia in vostra libertà di uscire da questo Monastero quando vi pare, o piace.*

Quamobrem post nonnullas protelationes, inutiliter propositas à nostra Ther. Liv., coacta eadem fuit, tum ob
8 connaturalem virginalem pudorem, tum ob reverentiam, debitam Viro gravi, & Prælato Monasterii, se submittere præcepto Paterno, sed unà simul adversantem voluntatem apertissimè declarare, asserendo: *Per dar sodisfazzione a mio Padre, io mi farò Monaca, ma non che Io mi facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*, ut refert Monialis *Bartoletta* formiter examinata, sub
9 cujus cura vivebat dicta Ther. Liv., & quæ fuit præsens dicto colloquio.

Quemadmodum ob notitiam voluntatis Paternæ assiduo mœrore afficiebatur eadem Ther. Liv., ibi: *stava pensosa, e sconsolata*: (sunt verba præfatæ Monialis Bartolettæ) Ita è converso repugnantia filiæ magis excitabat
10 Marchionem Patrem ad ulteriorem coactionem; ideoque, retento eodem prætextu explorationis, novas suggestiones ipsi deferri quæsivit per medium Patris Nicolai Crescii Sacerdotis Augustiniani, suique intimi familiaris, qui perventus prima vice ad Monasterium, iterum eidem Ther. Liv. nunciavit Monachatum à Genitore optatum; Sed ab hoc iterato nuncio exacerbata Puella, apertè respondit: *Che non voleva tante Monache attorno*: Cumque
11 idem Pater Crescius urgeret, proponendo executionem Paternæ voluntatis, tunc illa perturbata, & irata, terga vertit, & conclusit: *Che voleva tempo a pensarci*: prout de facto proprio deponit formiter examinatus idem Pater Crescius.

Per aliquod temporis spatium, invito tamen animo, tulit Marchio Pater hujusmodi repugnantiam, & protelationes, sed ulterioris moræ impatiens, (Vir enim erat cæcæ obedientiæ cupidus) dimisit terminos explorationis, non amplius filiæ concessit libertatem eligendi nup-
12 tias temporales, quamvis viles, & inæquales, neque eidem amplius comminari fecit solam ejectionem à proprio conspectu, & relegationem ad Civitatem Januæ, prout antea fecerat; Sed mutata totaliter phrasi, ad minas gravissimas se convertit, quibus filiam coarctare coactus fuit ad assumptionem habitus Religiosi; Ad hunc autem effectum adhibuit primo loco Constantiam Curiettam Matrem, eidem expressè præcipiendo, ut per omnem viam, etiam adhibitis minis, curaret monachatum ejus filiæ, nullamque ferè, sinebat præterire diem, qua idem præceptum, easdemque minas non repeteret, tantoque animi ardore cupiebat nuptias spirituales ipsius filiæ, ut furore correptus, quadam die manibus elatis, irruit in præfatam Constantiam Curiettam, quia eadem ausa fuit consulere, tutius esse pro salute animæ ejus filiæ nuptias carnales præparare, ibi; *Il che sentito, detto Signor Marchese con voce alterata, ed in collera s'avanzò verso di me con le mani alzate, quasi per mettermele alla gola, e*
mi disse, che questo era quello, che non voleva, perche non 13
voleva, che un Genero, stando lui al Capezzale l'avesse da far fare Testamento a modo suo, e per questo voleva, che omninamente detta figliuola si monacasse, e così aveva da essere: ut refert dicta Constantia, & concordant omnes alii Testes.

Easdemque minas sæpius exercere consuevit cum Carolo Curietto, germano fratre dictæ Constantiæ, ipsi in qualitate Cubicularii inserviente, ut ille adiutor foret ad 14
extorquendum consensum filiæ; Utque faciliùs ex multiplicatione Nunciorum, minæ paterent, & suum inflexibile propositum ad notitiam dictæ ejus filiæ devenirent, accersita quadam die Elisabetta Bacchina, Uxore supradicti Curietti, exclamare cœpit: *Mia figlia Monaca la voglio, e Monaca hà da da essere*: & adeò in hac determinata voluntate fremebat, ut postquam spatio duarum horarum declamaverat, ibi: *Si alterò tanto detto Signor Marchese, che faceva fino la spuma dalla bocca, e* 15
durò a stare in collera, sempre minacciando, e gridando, per lo spazio di due ore in circa, e sempre continuando a passeggiare: Itaut tremebunda, & tacens eadem Bacchina nunquam ausa fuerit respondere, quemadmo- 16
dum ipsamet formiter examinata, deponit, ibi: *Stavo intimorita a non rispondergli, perche temevo di peggio; bensì tra me med. dicevo: Oh che gran Bestia è quest'uomo.*

Hisce tamen non contentus Pater, ut certior redderetur filia de ejus determinata voluntate, & de gravissimis minis in casu inobedientiæ, delegavit secunda vice Pa- 17
trem Crescium, & non amplius posuit Puellam in libertate eligendi statum, vel Religiosum, vel Sæcularem, prout fecerat prima vice, & prout confundendo unum tempus cum altero, æquivocari quandoq; solet; Sed præcisè, & expressè comminari fecit, quod quatenus filia non suscepisset habitum monasticum, statim eidem subtracturus foret alimenta, quæ more Nobilium, & lar- 18
ga manu ab ejus nativitate usque tunc subministraverat, redigendo tam ipsam filiam, quàm ejus matrem in extremam egestatem, & infelicitatem; demumque, quod durius erat, non amplius Theresiam Liviam agniturus esset in filiam, ut de facto proprio deposuit formiter examinatus dictus Pater Crescius, & concordant alii Testes, 19
tam formiter, quàm ad perpetuam examinati.

Hujusmodi minæ, tum propter earum gravitatem, tum quia proveniebant à Viro potente, & severo, à cujus voluntate, & totali arbitrio illarum executio pendebat, concutere debuissent quemlibet Virum fortem, & constantissimum, & tantò magis teneram Puellam, non- 20
dum ad decimumoctavum annum perventam, omnique humano auxilio destitutam; Verùm adeò grandis erat perhorrescentia status Religiosi, ut iis non obstantibus eorum omnibus Testibus, qui minas Patris referebant, protestabatur expressè, quod si umquam amplecteretur statum Religiosum id faceret, ut pareret præcepto Patris, sed contra suam propriam voluntatem, ut, signanter deponit Pater Crescius, ibi: *Giàche per me non vi sarà nissuno, che m'ajuti, bisognerà, che io faccia a suo modo, contro però la mia volontà*: & concordant alii inferius adducendi; Itaut notatu dignum est, quod nulli ex Testibus, ejus constantiam vincere tentantibus de man- 21
dato Marchionis, liberum consensum præstitit, nec umquam dedit responsum simpliciter affirmativum, sed semper eam conditionem, & intercalarem adjecit, quod consentiebat, sed contra propriam voluntatem.

Extorto hujusmodi conditionato consensu, traducta fuit dicta Puella de mandato Marchionis ad domum D. N. sub cura illius D. Uxoris, ibique suspiriis, lacrymis, & conquestionibus suam voluntatem statui monastico contrariam, 22
apertissimè propalavit, & contra inhumanum Patris propositum, non semel declamavit, itaut miseratione ducta Uxor, raro exemplo, dereliquit thalamum coniugalem, & ut Puellæ in angustiis positæ solatio esset, spatio ferè trium mensium in eodem lecto cum ipsa condormivit, ut de auditu ab eadem D. Uxore deponit Testis sub hac depositione defunctus.

Illæ autem querelæ, & lacrymæ non solùm notæ erant omnibus ejus Domesticis ut deponit D. Testis formiter examinatus, & concordat alter Testis; Sed ca- 23
rum notitia exiit etiam extrà domum, & statim in rota Vicinia publica vox, & fama extorta, quod d. Th. Livia cogebatur præcedentibus minis ad suscipiendum habitum Monasticum contra propriam voluntatem, & ob

minas,

minas, sibi illatas à Marchione Pallavicino, ut refert Do-
ctor Physicus tunc vicinus. Istamque veritatem patefecit
etiam d. D. Th. Liv. in Civitate Albani, quo solatii causa
traducta fuerat, prout deponit D. Curialis.

Notitia hujus insuperabilis repugnantiæ, magis impulit
Marchionem ad coactionem; Actimen ne tractu temporis
dicta Theresiam Liviam adversus suam meticulosam profes-
sionem reclamare posset, omne studium adhibuit, ut eidem
præcluderet quamcumque viam deducendi Jura sua; Quo-
24 circa coegit eam ad emittendam amplissimam, & stringen-
tissimam Renunciationem quibuscumque Juribus, & hæredi-
tatibus, tam delatis, quàm deferendis, & quod duriùs, &
forsan inauditum est, compulit eam renunciare etiam sup-
plemento alimentorum, ut constat ex Instrumento Renun-
ciationis, nec eidem voluit ullum licèt tenuissimum Livel-
lum constituere, ut eam perpetuò sibi subjectam retineret,
ac reclamandi modum adimeret, prout hanc rationem red-
didit cuidam suo Familiari, qui id deposuit; Itaut etiam
25 hodie dicta Theresia Livia deplorare cogatur barbarum
effectum renunciationis, dum vestibus laceris, ac sordidis,
& quasi seminuda, sinè ullo humano auxilio (Monaste-
rium enim nihil aliud subministrat, præter moderatum vi-
ctum) illa, quæ in vita Patris excitaverat invidiam, hodie
effecta est ludibrium cæterarum Monialium; Quamobrem
recogitans dicta infelix Puella, quod mediante supradicta
renunciatione, & proximo ingressu in Monasterium, sibi
adempta erat libertas de præsenti, & spes etiam reclaman-
di in futurum, ob defectum pecuniarum, adeò ingenti mœ-
rore correpta est, ut pridie ante ingressum omnia ejus ossa
sensibiliter contremuerint, ad cujus facti notitiam tota do-
mus N. commota fuit.

Die igitur 10. Novembris 1710. post adeò luctuosum prin-
cipium, post tot reclamationes, & lacrymas, prævio con-
sensu semper, ut supra, conditionato, habitum Religio-
sum invita coacta fuit suscipere in Monasterio Sancti Bernar-
dini de Urbe, ubi tunc temporis adeò percrebuit fama vio-
26 lentiæ, eidem illatæ, & contrariæ ejus voluntati, ut in
die vestitionis, intra, & extra Ecclesiam publicè, & pa-
lam condolentes de infelici conditione ejusdem Theresiæ
Liviæ uno ore murmurantes dicebant: *Poveretta: è con-
dotta al Macello*: ut testata fuit nobilis Matrona, sub hac
depositione defuncta, & ejus Cubicularia; Quinimò ipsa-
met Theresia Livia in primo ingressu ad Monasterium
post susceptionem habitus statim conqueri, & altissimè do-
lere cœpit de vi, & metu sibi illato, & quod ex minis Pa-
ternis coacta fuerat renunciare Sæculo, & Bonis contra ejus
27 propriam voluntatem, ut testantur quatuor Moniales Mo-
nasterii, quarum fides producta fuit ab ipso Procuratore dict.
Monasterii in Tribunali R. C. ante motam præsentem litem
super nullitate Professionis, & concordant aliæ duæ, quæ
fuerunt in hac Causa formiter examinatæ.

Non satis verò explicabiles sunt reclamationes, & con-
questiones, quas dietim, & absque ulla intermissione con-
tinuavit toto tempore Novitiatus eadem Theresia Li-
via, quæ in actu vestitionis nuncupata fuit Soror Maria
28 Constantia Pallavicina; Neminem quippè alloquebatur,
cui dolenter non exprimeret, quod habitus ille Religiosus
cruciabat eam sicuti ignis, & quod pariturus esset damna-
tionem, & perditionem propriæ ejus animæ, ut referunt
Testes formiter examinati; Inter istas tamen angustias me-
ditabatur adhuc quomodò post obitum Patris posset adver-
sus professionem futuram reclamare; Quamobrem accersi-
to N. N., diversis vicibus, post exageratam inevitabilem
29 damnationem ejus animæ, si in illo statu permansura fo-
ret, consilium ab eo petiit, quomodò posset viam stra-
tam, & apertam sibi relinquere ad reclamandum; E licèt
semel, bis, & tertiò, interpolatis temporibus cohortatus
eam fuerit dictus N. N., ut divino Numini se commenda-
ret, & ob id nullum consilium præbere voluerit; Devictus
tamen quarta, aut quinta vice, qua vocatus, accessit ad
Monasterium, ab importunitate dictæ Theresiæ Liviæ
legale temperamentum proposuit, quod nempè ipsa poterat
30 in Actis alicujus Notarii dimittere secretam, & sigillatam
protestationem, in qua exprimeret, se vi, & metu Mar-
chionis coactam fuisse ad suscipiendum habitum, eadem-
que vi, & metu cogebatur profiteri; Verùm adeò grandis
erat timor, adeoque præsens metus, quem conceperat de
severitate ejus Patris, ut metuens, nè ad ejus notitiam de-
veniret iste actus irretractabilis, noluit hujusmodi consilium,
tam anxiè per anteà exquisitum, & exoptatum, accepta-
31 re, eam reddens rationem, ibi: *Nondimeno Lei restò ferma
di non porre in esecuzione, nè fare alcuna dichiarazione, o
protesta, perche dubitava, che scuoprendosi ciò, il Sig. Mar-
chese suo Padre era capace sino di farla avvelenare dentro il
Monastero*: prout de facto proprio deponit d. D. D.

Et hoc gravi metu concussa, cogitavit, se non posse
suam contrariam voluntatem exponere in actu exploratio-
nis R. P. D. Vicesgerentis, quia si iste ratione sui officii im-
pedimentum præstitisset Professioni, statim eidem obvenis-
sent omnia mala, ut supra comminata; Quo circa comple-
to anno Novitiatus, & præcisè sub die 15. Novembris 1711. 32
vivente Marchione Patre, & sic durante adhuc eadem cau-
sa metus, actum professionis emisit, sed conquestiones, &
querelas nunquam omisit.

Siquidem magis querula, quam antea, & magis constans
in sua primæva opinione, contraria statui Religioso, ferè
nunquam post professionem accedere voluit ad Chorum, nec
alias functiones spirituales Monialibus proprias exercere, 33
perpetuo odio habuit, & adhuc habet Monialem N. ob in-
sinuationes, seu instigationes, sibi factas tempore educa-
tionis, ut habitum Religiosum indueret, & quod magis
horret, habita notitia obitus Marchionis (adeò mente re-
tinuit, & ægrè tulit violentiam, sibi illatam) ut contrà
stimulum sanguinis, & naturæ noluerit eidem recitare 34
unam Requiem æternam; Quinimò non semel tentavit se
ipsam occidere, & non semel, projecto velo in terram,
maledixit Authori suæ Monachationis, ut has omnes cir-
cumstantias referunt duæ Moniales, formiter examinatæ,
& signanter Monialis N ibi: *Dopo la di lui morte alcune vol-
te avendogli Io voluto dire, che facesse qualche Orazione per
suo Padre, la medema mi rispondeva, che non sapeva dir-
gli ne meno* un Requiem æternam, *perche l'anima del suo* 35
*Padre era all'Inferno solamente per avere fatta fare lei
Monaca per forza &c. Anzi un altra volta &c. detta Suor
Maria Costanza &c. prese il Supprietto, se lo levò da Testa,
e lo buttò via, esprimendo con collera le seguenti, o con si-
mili parole: Sia maledetto chi me lo hà fatto mettere*.

Dum autem, secuto sub die 13. Martii 1714. repentino
obitu dicti Marchionis, eadem Theresia Livia sinè ullo
fructu dd. querelas, & conquestiones, dolenter, & palàm
emittebat in Monasterio, ad ipsius Defuncti intestatam suc-
cessionem obtinendam plures quidem comparuerunt in Tri- 36
bunali Thesaurarii, inter quos R. C. A. Nobiles Pallavici-
ni, & Lomellini Januenses, Monasterium S. Bernardini
de Urbe, ex persona dict. Liviæ, ac Maria Hieronyma
Arnalda, ibique acerrimè discussa Causa, emanavit Sen-
tentia, adjudicans decem uncias dictæ hæreditatis R. C. A.
ac reliquas duas supradicto Monasterio, quæ tamen postea 37
in gradu appellationis per Tribunal Cameræ revocata fuit,
ac in omnibus resoluta ad favorem Arnaldæ.

Hæc dum in Foro pro consequenda hæreditate agebantur,
contemporaneè etiam Ther. Liv. animum suum adegisset
ad promovendam actionem super nullitate suæ Professionis,
ob cessatam cum morte Marchionis Patris causam ulterioris
timoris; Sed quia destituta erat Defensoribus, Consangui- 38
neis, & Amicis, nec pecunias necessarias habebat pro assu-
menda tam gravi lite, nec Testes paratos, qui se subjicerent
examini, & viceversa plurimum prodesse eidem poterat,
quod compleretur Processus super sua filiatione respectu Mar-
chionis, usque ad rem judicatam, si fieri potuisset; pro-
lapsus idcircò fuit annus cum dimidio circiter à die obitus
Patris; Verùm timens postea nè laberetur quinquennium à
Sacr. Concil. Trident. sess. 25. de Reform. cap. 19. concessum 39
nulliter Professis ad reclamandum, præparatis hoc interim
eo meliori modo, quo potuit, rebus necessariis ad instruen-
dam Causam; Judicium in Curia Vicarii introduxit super
nullitate suæ Professionis, de mense Octobris 1716. & sic
intra quinquennium à die Professionis, emissæ sub die 15.
Novembris 1711.

Contestata proinde servatis servandis lite coram Audito-
re tunc temporis Cardin. Pro-Vicarii, examinatisque qua-
tuor Testibus formiter, hoc interim se admitti fecit ad cau-
sam Maria Hieronyma Arnalda, tanquam hæres Mar- 40
chionis Pallavicini; Cùmque metu excommunicationis re-
perti fuissent novi Testes, & Th. Liv. urgeret pro eorum
formali examine, adeò prævaluit contrarius conatus, ut
quamvis eadem Th. Liv. esset Actrix, & examen fieri de-
buisset suis sumptibus, adhuc Judex noluit illud admittere;
quinimmò nec voluit, quod Procurator Monasterii exhi-
beret mandatum Procuræ; At Signaturæ Justitiæ Præfe-
ctus, ad nostram reclamationem; sic suadente Justitia, 41
præceptivè eidem injunxit, ut admitteret Articulos, man-
daret examinari Testes formiter, & exhiberetur manda-
tum procuræ, à quo exarcebatus dictus Judex, admisit de-
inde

inde Articulos; Sed ut impossibile redderet examen, adjecit in decreto æquè insolitam, ac exorbitantem conditionem, quod Testes examinarentur in ejus Domo, ad quam Testes, justis de causis, accedere recusabant; Hinc ad removendum hujusmodi obstaculum recursus habitus fuit ad Signaturæ Justitiæ Tribunal, à quo sub die 23. Septembris
41 1717., proponente R. P. D. Marcolino, rescriptum fuit: *Reverendissimus Vicarius iterum audiat, & mandet examini Testes in Officio:* Sed hoc parùm profuit, quinimò Judicem magis asperum reddidit, nam inaudito in Curia exemplo, nullo demandato examine, quinimmo illo expressè rejecto, cum decreto: *Petiit:* in spretum dicti rescripti Tribunalis Signaturæ, Sententiam protulit super validitate Professionis, & Votum etiam suum propalavit; Utrum-
43 que tamen sub die 2. Decembris 1717. plenis suffragiis circumscriptum fuit Judicatum, mediante rescripto: *Reve-*
44 *rendissimus Vicarius iterum audiat, circumscriptis omnibus gestis post rescriptum Signaturæ, & amplius.*

Intereà emeritè promoto ad Vicariatum Urbis cl. memor. Cardin. Paracciano, restaurata iterum extitit Causa coram ejus Auditore, ac post completum examen Testium, ab ejus Antecessore rejectum, tot protelationes adinventæ fuerunt, ut Causæ expeditionem per lapsum sexdecim mensium
45 impediverint, & dum dictus Auditor erat limine ferendæ sententiæ super nullitate Professionis, Adversarii ininsurrexerunt contra famam, & bonos mores nostrorum Testium; quamvis triennii spatio eorum personas approbassent, dando Interrogatoria, & discutiendo eorum dicta, & ut ulterio-
46 ribus expensis nos fatigarent, obtinuerunt admitti articulos super mala qualitate dictorum Testium (res sanè in Curia inaudita) Quamobrem nesciens ampliùs tot defatigationibus resistere, recursum habuit Theresiam Liviam ad SS. qui justitia, & pietate simul motus cùm esset jam completus Processus probatorius coram Judice Ordinario, dignatus est mediante ejus Auditore avocare Causam à dicto Judice, illamque decidendam remittere ad Congregat. Concil. Cumque in præsenti Congregatione proponatur præinsertum dubium, affirmativè resolvendum esse confidimus, prout enixis votis humillimè supplicamus.

Pro faciliori autem Causæ decisione, illam dividimus in tres Articulos; In quorum primo usque ad evidentiam pro-
47 bamus, fuisse illatum Theresiæ Liviæ metum gravem, & sufficientem ad annullandam Professionem; In secundo hujusmodi metum durasse etiam tempore emissæ Professionis; Et in tertio, nequaquam remansisse purgatum ex actibus subsecutis.

§. II.

Probatur illatio metus gravis, sufficiens ad annullandam Professionem.

ET quidem procedendo cum themate mox dicto, notandum occurrit, quod quæstio hæc nullitatis Professionis
2 proposita fuit coram Ordinario intrà quinquennium; nam Professio emissa extitit die 15. Novembris 1711. & Judicium super nullitate introductum fuit durante adhuc quinquennio, nempè die 14. Octobris 1716. & habitu Monastico non dimisso, & sic juxta præscriptum *Sac. Concil. Trident. sess. 25. de Reformat. cap. 19.* quod Regularibus, sub quorum nomine veniunt etiam Moniales, retento habitu, concedit, ut inva-
2 lidè Professus adversus professionem suam validè possit reclamare, de quo decreto latè agunt ad rem nostram *Avendan. de Met. lib. 2. cap. 10. num. 29. Cammarat respons. decis. 1. numer. 10. Navarr. commentar. 4. de Regular. num. 73. & seqq. De Grossis controver. for. 41. num. 1. Miranda in Manual. Prælat. tom. 1. quæst. 30. art. 1. & seqq. Ventrigl. in Prax. rer. notab. tom. 1. annot. 47. num 22. & seqq.*

Nullitas autem resultat evidenter ex metu, illato Theresiæ Liviæ quo probato, professio venit omninò rescindenda, ut determinat *Innoc. in cap. 1. de iis, quæ vi, met.*
3 *caus. fiunt, & Sac. Conc. Trid. d. sess. 25. de Reform. cap. 19. de Regul.* Etenim pro validitate Professionis, quæ est quoddam Sacrificium propriæ voluntatis, Deo Immortali offerendum, non sufficit solus materialis consensus, sed requiritur consensus, & libertas, ac voluntas undique libera, &
4 spontanea, ut egregiè notant *Barbat. consil. 54. num. 2. circa med. volum. 1. Parif. cons. 53. num. 46. lib. 2 Cammarat. respons. 1. num. 2. & 3. Portell. Dub. Regular. verb. Professio nulla num 7 tom. 1. Caruf. Sylva terminor. arbor. 10. num. 6.* Deus enim coacta servitia aspernatur, ac hilarem datorem diligit, & voluntarios milites sibi eligit Christus, *canon. Non est 10. dist. 15. quæst. 1. can. Cùm verò in fin. 23. quæst. 6.* Undè Psalmista gloriabatur de sua spontaneitate cum Sacrificium offerret *Psal. 53.* ibi: *Voluntariè sacrificabo tibi:* ac concordat *D. Paul. 2. ad Corinth. 9. 7.* ibi: *Unusquisque det, prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut necessitate; hilarem enim datorem diligit Deus:* cum concordan. citatis *in tom. 1.* 5
Discept. Eccles. par. 1. discept. 1. num 4.

Et adeò necessaria est hæc libertas, & totalis spontaneitas, ut Gentiles ipsi retrahebant ab Aris Hostiam, si mugitum, & flebilem vocem emisisset, arguentes indè dirum, & infaustum Omen, & quod Diis invitis offerebatur, ut 6
refert *Macrob. lib. 3. Saturn. cap. 5.* ibi: *Observatum est à Sacrificantibus, ut si Hostia, quæ ad Aras duceretur, fuisset ve-* 7
hementius reluctata, ostendissetque, se invitam Altaribus admoveri, amoveretur, quia invito Deo offerri eam putabant; quæ verò stetisset oblata, hanc volenti Numini dari existimabant.

Hinc summo Jure Sacri Canones, & præcipuè *Sac. Conc. Trident. sess. 25. de Regular. cap. 18.* ut omnimoda libertas in professionibus adesset, anathemati subjecit, non solùm quo- 8
quomodo cogentes aliquam Virginem ad ingrediendum Monasterium, & suscipiendum habitum; sed etiam consilium, auxilium, & favorem dantes, ut videre est in *dicto cap. 18.* 9
& tradit *Carusius in Sylva terminor. arbor. 10. num. 42. & 43. Bordon. de Profession. cap. 20. num. 65. & seq.*

In præsenti autem hypothesi hæc libera, & spontanea voluntas penitùs defecit. Th. enim Liv. antequam ingrederetur Monasterium, solius educationis causa, ob magnam 10
aversionem statui Religioso, deliquium passa fuit, nec non lacrymæ, suspiria, pallor vultus, & conquestiones ingressum concomitatæ fuerunt antequam habitum susciperet, sensibilis tremor ossium præcessit, nec lacrymæ, aut querelæ defuerunt. Postquam verò habitum suscepit, ac post Professionem, continuæ fuerunt querelæ, & nunquam intermissæ conquestiones, ut demonstrabimus infra: Quamobrem si solus vagitus, & flebilis vox in Sacrificio, falsis Diis 11
Gentilium offerendo, satis erat, ut Hostia ab Aris retrahenda esset; quantò magis lacrymæ, suspiria, & continuæ reclamationes, improbare debent professionem, quæ est Sacrificium sui ipsius, Deo vero offerendum, ut his ferè verbis exclamat *Gonzal. in cap. 1. de His, quæ vi, met. caus. fiu.* ubi 12
alii concordantes cumulantur.

Non solùm autem in casu præsenti non adfuit plena libertas, sed probamus ulteriùs effectivam coactionem, ac innegabilem metum; Receptissima namque apud DD. est opinio, quod pro nullitate Professionis, & cujuscumque alterius contractus, sufficit metus reverentialis, unà cum mi- 13
nis, aut periculo alicujus mali gravis, *Innoc. in cap. Causam de Offic. delegat. Coton. contr. celebr. lib. 4. contr. 4. de Profess. cap. 1. num. 32. Capyc. Latr. consult. 50. num. 11. & seqq. Pilaja decis. Pontific 12. num. 18. tom. 1.* Et quamvis nonnulli 14
gravissimi Doctores, propter magnam libertatem matrimonii, tam spiritualis, quàm carnalis laxiorem tueantur opinionem, ut scilicet solus metus reverentialis Filiæ erga Patrem, Uxoris erga Maritum, & hujusmodi, sufficiat absque minis, quos referunt *Farinac. fragment. Criminal. par. 2. verbo Metus num. 118.* plenissimè *Castill. contr. Jur. lib. 8. tit. de Aliment. cap. 59. num. 39.* Et alii, ut sufficiant impor- 15
tunæ preces ejus, cui reverentia debetur, ut per *Text. in leg. Velleff. de Regul. Jur.* tenet idem *Castill. contr. Jur. in Comment. lib. 3. cap. 1. num. 154.* ubi decem, & septem allegat Doctores.

Nos nihilominùs contra Th. Liv. amplectimur primam, licèt duriorem, sententiam, ut scilicèt pro nullitate, ultra metum reverentialem, requirantur etiam minæ, aut verbera, aut austeritas personæ metum inferentis, vel nimia reverentia metum passi, quam solidè probat *Castill. controv.* 16
Jur. dicto lib. 8. cap. 59. num 48. ibi, *Quæ verior, & communior est, & in usu forensi, & apud Pragmaticos servatur quotidie:* egregiè *Corrad. in Prax. Benefic. lib. 5. cap. 14. num. 8. in fin. & num. 10. Ciarlin. contr. for. lib. 1. cap. 108. num. 37. & plur. seqq. Pater Anaclet. in Jus Canon. lib. 3. tit. 31. §. 6. numer. 164. & seq Lezan. consult. 47. num. 15. tom. 4.* ibi *Nihilo-* 17
minus omnium verissima opinio, & ut videatur, sine dubio tenenda (quam non negant secundæ sententiæ Sectatores, quia solùm loquuntur de metu, purè, & nudè reverentiali) est, timorem reverentialem, non nudè, aut solitariè sumptum, sed adminiculatum, & conjunctum cum timore alicujus mali imminentis, vel minis ipsius, vel precibus importunis, vel quando incutitur à persona, vel propter personam, quæ est severa, 18
aut terribilis, cessare, & annullare matrimonium, & alios contractus, & à num. 76. usque ad 95. tredecim alios DD.

hujus

hujus opinionis Sectatores allegat, *Hermosill. ad leg. partit. gloss. 2. leg. 56. tit. 5. par. 5. num. 22. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. num. 20. & seqq. Cammarat. respons. decis. art. 1. n. 27. Rot. dec. 326. num. 21. cor. Ludovis. & decis. 493. num. 3. & 31.*
19 *par. 4. tom. 2. rec. & dec. 975. nu. 19. cor. Dunoz. jun. & dec. 870. num. 16. cor. Emer. jun.* ibi: *Non enim refert, quod non constet, eum, qui metum incussit, fuisse terribilis naturæ, sivè solitum minas exequi &c. quia id requiritur in personis extraneis, non autem in Patre, cui de Jure naturæ reverentia debetur; nam in his terminis sufficit metus reverentialis, jun-*
20 *ctus cum periculo mali gravis, probabiliter opinati ex sola Parentis indignatione.*

Minæ autem, aut vis, seu verbera non debent intervenire copulativè, sed satis est, unum, aut alterum verificari
21 disjunctivè, *Cabreros de Met. lib. 1. cap. 8. num. 49. & seqq.* egregiè *Castill. ubi supra num. 42. §. Ex eisdem circa fin.* ibi: *Et quod non requirantur copulativè minæ & verbera, aut malæ tractationes, sed unum, aut alterum sufficit disjunctivè, & metipsum ita resolventem retulit in Commentar. tom. 3. cap. 2. num. 143. Thesaur. quæst. forens. 52. num. 5. Hodiern. controv. forens. cap. 16. num. 27. & 28.* Et habemus in hac parte inte-
22 grum titulum 40. *libri primi Decretal. de iis, quæ vi, metusve causa fiunt*, in quo æqualiter irritantur actus illi, qui fiunt per metum, qui infertur animo, quàm per vim, quæ infertur corpori, ut bene distinguit *Rot. d. dec.*

Neque opus est, quod minæ executioni demandentur, sed sufficit probabilis tantùm timor, aut suspicio, quod exequi possint ad *Text. in leg. Habitatores §. fin. ff. Locati*, ibi: *Si justa causa non fuisset, cur periculum timeret, quamvis pe-*
23 *riculum non fuisset, Alexan. cons. 99. num. 7. lib. 3. Hermosill.* plurib. relat. *gloss. 1. leg. 56. tit. 5. par. 5. num. 14. Hodiern. dicto cap. 16. num 24. & 25. Crivell. decis. Dolan. 20. sub num. 28. Bordon. de Profession. cap. 19. num. 21. & Panimoll. decis. 102. num. 19. & 20.* Paria enim sunt fieri aliquid per metum vel per probabilem metus suspicionem, & temerarium esset, damnum expectare, quando verisimiliter evenire potest *Bartol. in leg. Metum la 2. ff. de Eo, quod met. caus.* plenè *Hermosill. dicta gloss. 1 leg. 56. tit. 5. par. 5. num. 15. & seqq. Castill. contr. Jur. dicto lib. 8 tit. de Alim. cap. 59. num. 20. §. Timor itaque*,
24 ibi: *Quæ eò tendunt, ut timor probabilis damni, quod inferri, aut evenire potest, verus, & proprius metus dicatur, quamvis illatum non esset, cùm inferri potuerit, & temerarium esset damnum expectare, quod verisimiliter evenire posset*: & sequuntur *Bordon. loc. cit. & Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 1. num. 16. & 17.*

Videndum igitur superest, an revera intervenerit metus reverentialis, & minæ graves contra Th. Liv. & utrumque
25 intervenisse, palam fit ex sequentibus. Eadem quippè Th. Liv. expensis Marchionis, ejusque arbitratu vivens, totaliter ab ejus nutu pendebat, quod sufficit ad probandum metum
26 reverentialem erga Marchionem, ut in puncto *Cammarat. respons. 1. art. 1. num. 24. Caren. resol. 81. num. 21. & 22 Cutell. decis. Sicil. 5. num. 23. & 49. Suarez. alleg. 23. num. 2.* & benè *Rot. dec. 25. num. 30. Arguell.* Humani enim moris est, ut
27 eum timeamus, à quo possumus statim erigi, aut deprimi ad *Text. in can. Visis 26. par. 2.* & per eadem ferè verba *Tamburin. de Jur. Abbat. disp. 12. quæst. 3. num. 2. tom. 1. Rot. dec. 23. num. 11. par. 12. rec.*

Neque solùm ejus expensis, & arbitratu vivebat, quod ad metum reverentialem, ex deductis, sufficeret, sed quod magis est, erat ejus filia naturalis, quia tanquam talis agni-
28 ta, educata, ac nutrita fuerat, more Nobilium, dotemque duplicatam receperat, & uti filia solemnem renunciationem emiserat favore Marchionis, quinimmò cum hoc supposito recepta, & acceptata fuit in Monasterio, ut testatur Monialis in alia Causa successionis super duabus unciis ibi: *Perche il medemo Sig. venne à trovarmi una matina di buon'ora, e mi disse, essere mandato da detto Marchese Pallavicini, per assicurarmi in suo nome, e su la sua parola di detto Sig. che d. T. E.*
29 *era figlia detto Marchese Nicolò Maria, e su questa parola, & attestazione, datami da d. Sig fu accettata per Educanda.*

Et vice versa eadem Th. Liv. non agnoscebat alium in Patrem, præter Marchionem, ut constat ex Restrictu Testium formiter examinat. & ex pluribus Biliectis, repertis in hære-
30 ditate Marchionis post ejus obitum, in quibus sæpissimè protestata fuit, quod ipsa non habebat alium in hoc Mundo, præter Marchionem Patrem suum, *Conosco la mia importunità, ma non possofar di meno, non avendo altri, che Lei: La prego condonarmi l'ardire, ma come non ho altri, che il mio caro Padre &c. ma non posso far di mèno, non avendo altri, che il mio caro Padre*; Ex hisce enim reciprocis agnitionibus filiæ erga Patrem, & Patris erga filiam, oriri effectivam probationem filiationis magistraliter docet *Gloss. in cap. Michael. de Fil. Presbyter. verb. Constiterit*, ibi: *Sed non fuit natus de tali* (hoc est de Concubina domi retenta) *qualiter* 31
probabit? Respondeo, ex eo, quod ille vocabat illum filium, & ille appellabat eum Patrem.

Nec obstat, quod ex dd. agnitionibus de ejus filiatione plenè non constet; Quia ultra quod hodiè non agitur de filiatione ad effectum successionis, sed ad effectum metus reverentialis tantum; Adhuc Monasterium, contra quod principaliter hoc Judicium introductum fuit, hujusmodi exceptionem allegare non potest; non solùm quia cum hoc supposito 32
filiationis eam acceptavit pro Moniali, & Testes examinavit ad filiationem probandam, sed etiam quia sententiam super d. filiatione in Tribunali Thesaurarii reportavit; Tantoque minus hujusmodi defectus filiationis allegari valet à dict. Arnalda, quia contra ipsam urget sequens inevitabile dilemma: Aut enim Th. Liv. est filia Marchionis; Aut non: Si est filia, statim remanet probatus metus reverentialis, quia reverentia debita est Patri de Jure naturæ, & Divino, juxta quartum præceptum Decalogi; Si verò non est filia, & ipsa 33
in hac causa repellenda est, neque est legitima Contradictrix, quia tunc non habet, neque interesse primarium, neque secundarium. Non primarium, quia illud spectat ad Monasterium, cum quo contractus professionis initus fuit; Neque secundarium, quia præscindendo à filiatione, nihil potest prætendere T. L. ab hæreditate Marchionis, & ideò remanet evidens, quod ad hoc, ut Arnalda possit stare in hoc Ju- 34
dicio, debet necessariò supponere filiationem T. L. respectu Marchionis, aliàs audienda non est, sed repellenda.

Cæterùm de hac filiatione constat per Sententiam, editam in Tribunali Thesaurarii, quæ in Camera non solùm non fuit revocata, sed præsupposita in hoc puncto filiationis, ut resultat ex particula Voti R. P. D. de Alteriis de manda- 35
to d. Tribunalis publicati; Unde ad effectum, de quo hodie agitur, sufficit, quod Marchio tractaret T. L. uti filiam, quodque T. L. publicè reputaretur uti filia Marchionis, & ipsum existimaret, ac timeret uti Patrem, prout referunt omnes Testes, tam formiter, quam ad perpetuam examinati, ut inde sinè dubio metus reverentialis remaneat concludenter probatus, quia metus justus ex affectu metuentis dignoscitur, ut observat egregiè *Lezan. consul. 46. tom. 4. num. 109.* ibi: *Suffi-* 36
ceret, quod passus metum ita suspicari posset, quia metus justus ex affectu metuentis dignoscitur: Pyrr. Corrad. in Prax. dispensat. Apostolic. lib. 5. cap. 14. num. 8. in fin. Rot. dec. 374. num. 18. cor. Ludov. & dec. 9. num. 13. cor. Arguell.

Nec relevat, quod Pater naturalis non habeat filios in potestate, nec isti agnationem, aut paternam Nobilitatem sortiantur, & ideò non cadat in istis metus reverentialis; Quia hìc non quærimus de viribus patriæ potestatis à mero Jure civili provenientis, neque de Nobilitate dictæ Puellæ, sed 37
unicè quærimus de metu reverentiali, à Jure naturæ filiis etiam naturalibus insito, & in hoc puncto, totaliter distincto à patria potestate, & Nobilitate, nemo est, qui juridicè talem metum controvertere possit, quia si ille datur quoad filium respectu Matris, quoad Nepotem respectu Patrui, & Amitæ respectivè; quoad Pupillum respectu Tutoris; Di- 38
scipulum respectu Magistri, Clericum respectu Episcopi, & Fratrem minorem respectu Majoris, ut probant *Farinacc. in Fragment. Crimin. verb. Metus num. 114. Sanchez. lib. 4. disp. 6. quæst. 4. num. 24. Bordon. de Profession. cap. 19. num. 29.* quorum respectu nullum adest vinculum patriæ Potestatis; Tantò magis dari debet in filio naturali respectu Patris naturalis; quia reverentia, & veneratio à naturali instinctu proficiscitur; & æqualis est omnibus Parentibus, tam legitimis, quàm naturalibus, ad *Text. literalem in leg. Parentes,* 39
ff. de in Jus vocan. ibi: *Parentes naturales in Jus vocare nemo potest; una est enim omnibus Parentibus servanda reverentia: Lucidor. de Illegit. cap. 5. num. 2. & 5.* ubi quod filius naturalis tenetur venerari Patrem ex quarto præcepto Decalogi: *Honora Patrem, & Matrem: Paleott. de Noth. cap. 47. num. 4. & cap. 33. num. 1. Molin. disp. 107. ferè ad fin. tom. 1.* Et in puncto de minis illatis filiæ naturali, quàm Pater instituerat hæredem, si fiebat Monialis, & in casu contrario reliquerat scut. 25. tantùm, egregiè notat *Hippolyt. Riminald.* 40
cons. 215. num. 59. 60. & 62.

Præter metum reverentialem probantur etiam minæ graves, directæ ad actum Monachationis, & sic concurrit utrumque extremum, necessarium ad nullitatem Professionis; Omissis enim illis, quæ relatæ fuerunt à R. P. D. Ghezzio, & 41
P. Crescio, tempore, quo missi fuerunt ad explorandam voluntatem Puellæ, quæ adhuc essent exuberantes, gravissimæ sunt, & ferè inhumanæ aliæ, quæ (explorata ejus volunta-

luntate contraria statui Religioso) intimatæ fuerunt T. L. ab aliis Testibus; Præfatus enim P. Crescius accedens secunda vice ad Monasterium; sic rigorosè, & præceptivè de ordine expresso Marchionis illius voluntatem aperuit, ibi:
42 *La seconda volta, che Io vidi in collera d. Suor Maria Costanza, fu, perche Io andiedi a dirgli da parte del Signor Marchese sudetto, che questo voleva in ogni conto si facesse Monaca, altrimente averia perso affatto la grazia sua, non gli averia dato più alimenti, nè a Lei nè alla Madre, e che le averebbe fatte divenire le più meschine femine, che fossero in Roma, e che da lui non averebbe potuto sperare cosa alcuna.*

Easdem minas retulit Antonius de Gasparis, qui erat Magister Domus Marchionis, & plurièss eas notificavit, ibi:
43 *Ed in tanto accudì, e consentì di farsi Monaca, benche la sua volontà non fosse tale, in quanto che temeva, che il Sig. Marchese suo Padre l'avesse abbandonata anche sopra la sua somministrazione degli alimenti, come si era dichiarato, e che Io Testimonio gli avevo riferito l'animo, e l'espressioni, fatte con me dal Padre; che per altro se Lei non avesse avuto questo timore, per quanto Io conoscevo, assolutamente non si sarìa fatta Monaca.*

Concordat cum hoc Teste etiam Constantia Curietta Mater, ibi: *Tanto prima, che doppo sempre la consigliavo a mo-*
44 *nacarsi, e di più gl'insinuavo le minaccie, che faceva detto Signor Marchese di privarci ambedue del sostentamento, ponendole ciò in considerazione per ridurla a monacarsi, sul riflesso di non ricevere tanto grave danno; Anzi gli soggiungevo, che Io da me sola non la potevo ajutare con il mio, se ci mancava il sostentamento di detto Signor Marchese.*

Idem quoque testatur Rita Conconi Nutrix Th. Liv. quæ cùm pluries nomine ejusdem accessisset ad Marchionem, ut exponeret contrariam ejus voluntatem Monachationi, & ipsum retraheret à coactione, semper Marchio respondebat,
45 ibi: *Che Lui voleva essere ubbidito, e che voleva senz'altra replica, che si facesse Monaca, altrimente minacciava di non volerla riconoscere più per figlia, e di non volergli dar più alimenti, e di volerla abbandonare affatto, tanto Lei, che la Madre; e perche detta Rita qualche volta voleva replicare, subito detto Marchese la licenziava, gli voltava le spalle, e gli ordinava, che andasse a fare i fatti suoi, a non s'ingerisse in simili materie*; Istasque minas præcisè retulit eadem Nutrix T. L. ibi: *Quando essa Rita riferiva le sudette risposte alla Sign. Teresa, allora Educanda nel Monastero di S. Bernardino, si metteva a piangere, e sospirando diceva: Ci vuol patienza, Io non ho nissuno per me: Sono abbandonata da tutti.*

Comprobantur ulteriùs hujusmodi minæ ab aliis Testibus, qui illas audiverunt ab ore proprio Marchionis; Et primò à Bartholomæo Gargario, qui tempore ejus formalis examinis erat Exactor Monasterii contradicentis nullitati, ibi: *Io l'ho*
46 *inteso dire dalla propria bocca di detto Signor Marchese, che detta Suor Maria Costanza, allora Teresa Livia voleva, che si facesse Monaca, ubbidisse a suoi voleri, e facesse tutto quello voleva Lui, che se non si faceva Monaca, e non ubbidiva, l'averia abbandonata in tutto, e per tutto, e ridotta la più miserabile, ed infelice Donna, che vivesse, anzi, che diceva, che l'averia maritata ad un Macellaro per maggiormente avvilirla.*

Secundò ab Elisabettha Bacchina, quæ erat Uxor Caroli Curietti, & morabatur tunc temporis in Palatio Marchio-
47 nis, ibi: *Esso Signor Marchese tutto in un tempo mi disse le seguenti, o consimili parole: Mia figlia Monaca la voglio, e Monaca deve essere, se non altrimente l'abbandonarò, e non la riconoscerò più per Figlia, e non gli darò alimenti, ne cosa veruna, ne anche un sputo, & in ciò dire gettò dalla bocca un sputo, per indicare, che non era per darle nè meno quel sputo, che gettò per terra: Seguitò a dire: Me ne lavarò le mani, e non gli darò più un ajuto al Mondo, nè a Lei, nè alla Madre.*

Tertiò ab Angela Sartoria, quæ erat Commater Marchionis, & metu Excommunicationis revelavit, ibi: *Il Sig.*
48 *Marchese in discorso gli disse mezzo turbato, che gli era stato riferito, che detta Ragazza aveva avversione a farsi Monaca, ma che Lui voleva senz'altro essere ubbidito, e che si facesse Monaca, altrimente l'averebbe abbandonata affatto, e non l'averebbe riconosciuta più per niente.*

Et quartò denique ad evidentiam comprobantur minæ ab aliis tribus Testibus, productis in Tribunali Cameræ ad effectum excludendi filiationem ab Arnalda, quæ hodiè acerrimè impugnat nullitatem. Isti enim referunt in substantia de ore Marchionis easdem minas, à tot aliis nostris Testibus
49 confirmatas, ibi: *Detto Sig. Marchese lo ricusava di fare, dicendo bensì, che se si fosse fatta Monaca esso gli averebbe fatto la carità di tutte le spese necessarie per la Professione, siccome attualmente glie le faceva per l'Educazione*: (Notetur ista magna charitas) & licèt subdant, ipsum dixisse. *Che se poi aveva essa Costanza volontà di maritarla, la maritasse pure a suo piacere con chi ella avesse voluto, che Lui non ci voleva entrare, nè spenderci un quatrino*: Ac ulteriùs fatentur non semel protulisse hæc verba: *Se è tua figlia pensaci tu, che Io* 50
non ci ho che fare, nè la conosco per niente. Hæc tamen inepta sunt ad impugnandam filiationem Th. Liv. Si enim ea non erat ejus filia, cur Marchio ipsam aluit ab incunabulis more Nobilium; Cur filiam in actu proportionato nominavit? Cur Nutrices invenit, & ære suo dimisit satisfactas? Cur eidem duplicatam Dotem constituit? Cur ab ea solemnem Recunciationem extorsit? Et cur adeò sollicitus tot minas, 51
tot Personas adhibuit, ut ad Monachatum impelleret, si eam non agnoscebat in filiam? Planè pro Persona extera, & incognita vanæ nimis erant tot curæ, & tam profusa elargitio pecuniarum à die ejus nativitatis.

Sed his, ac pluribus argumentis omissis, quæ filiationem convincunt, tanquam extraneis à præsenti quæstione: Duo semper ex dd. Testibus notatu dignissima resultant: Unum, quod si Theresia non spirituales, sed carnales Nuptias elegisset, tunc Marchio: *non ci voleva spendere un quatrino*, 52
& in hoc concordant cum nostris Testibus, deponentibus Marchionem minatum fuisse subtractionem Alimentorum; Et alterum quod tali casu negabat expressè filiationem dictæ Puellæ respectu sui ipsius, ibi: *Se è tua figlia pensaci tu, che Io non ci ho che fare, nè la conosco per niente.*

Et in hoc pariter prædicti Testes ex adverso Inducti conveniunt cum nostris Testibus, qui deponunt, Marchionem 53
minatum fuisse, se nolle Puellam ampliùs agnoscere in filiam, ut ex eorum confrontatione patet.

Quapropter meritò concludimus, decem esse concordes Testes, qui deponunt de minis illatis Th. Liv. ut fieret Monialis, & illas audivisse ab ore proprio Marchionis; quorum 54
quatuor de facto proprio testantur, illas retulisse eidem Th. Liv. nempè P. Crescius, Antonius de Gasparis, Costantia Curietta, & Rita Conconi. Ex istis decem Testibus, quinque fuerunt formiter examinati, videlicet, Crescius, de Gasparis, Gargarius, Curietta, & Bacchina; Duæ revelarunt metu excommunicationis, nempè Sartoria, & Conconi; Et denique alii tres fuerunt producti ab ipsamet Arnalda, & consequenter contra ipsam plenissimam constituunt probationem, ex vulgatis; Et sanè si in qualibet materia, etiam gravissima, duo Testes faciunt plenam probationem, quia in ore duorum, vel trium stat omne verbum, ut ex sententia *Bald. & Jason.* observat *Mogollon. de Met. cap.* 55
10 §. 5. num. 13. Cucch. Instit. moral. lib. 5. tit. 12. num. 166. & 167. & Castill. contr. Jur. lib. 8. tit. de Alim. cap. 59. num. 29. ubi quod hoc procedit etiam contra qualificatissimas personas; Quantò magis fatendum est, probatas remanere minas in casu nostro ex dd. decem Testibus, ubi ratione subjectæ materiæ, quæ ut plurimùm clam, & secretò fieri solet, speciale est, quod sufficiat unicus tantùm Testis de visu, seu de facto proprio, & alii de auditu, seu junctis adminiculis, ut egregiè *Castill. contr. Jur. dicto lib. 8. cap. 59. num. 30. §.* 56
Ego sanè in fin. ubi quod ista opinio est practicanda, & in usu forensi servanda Ciarlin. contr. 108. num. 46. Barbos. vot. dec. 77. num. 112. lib. 2. Fontanell. de Pact. nuptial. claus. 7. gloss. 2. par. 5. num. 82. Cammarat. respons. decis. 1. art. 1. num. 31. Rot. loquens in puncto Testis Sacerdotis, qui deponebat de facto proprio decis. 870. num. 7. cor. Emer. Jun. & resolvit hæc *Congreg. Concil. in Mantuana Nullitatis Professionis*, ubi sub te- 57
stimonio unius Ancillæ de visu, & aliorum de auditu, priùs concessit restitutionem in integrum, & deindè declaravit nullitatem Professionis, quamvis Monialis per 22. annos stetisset in Religione, prout refertur *in tom. 1. discept. Eccles.* 58
par. 1. discept. 20. & tom. 2. par. 1. discept. 9.

Neque minæ supradictæ, relatæ à Testibus, erant leves, aut vanæ, sed gravissimæ, & aptæ ad terrendum quemcumque constantem, & constantissimum Virum, & tantò magis timidissimam, & teneram Puellam: Tria enim continebant, quæ etiam singulariter sumpta metum gravem inferunt; eoque fortius unita; Et primò perpetuam indignationem Paternam, ut refert P. Crescius, ibi: *Altrimenti ave-* 59
ria perso affatto la grazia sua, & concordant alii testes, quod de Jure reputatur malum grave, & vix à filio tolerabile, ut in puncto probant *Thesaur. quæst. forens. 51. num. 9. lib. 1. Sanchez. de Matrim. lib. 4. disp. 6. num. 14.* ibi: *Quis enim Vir constans, aut prudens non reputabit grave malum semper coram oculis habere infestum Patrem, aut Virum, aut alterum, à quo pendet, & cum quo semper versaturus est*: & bene etiam 60
Hodiern. contr. forens. cap. 16. num. 20. Lezan. dicto cons. 47. num 90.

num.90. tom.4. ubi referens verba *Castri Palai*, sic ait: *Ve-*
rùm si non solùm timet, hanc verecundiam pati cùm negat,
quia continuò sibi objici timet, timetque offensum austerum, &
implacidum Superiorem habiturum, talis timor sinè dubio ca-
61 *dit in Virum constantem: Bordon. de Profession. cap.19. num.*
27. & 28. Rot. dec.205. num.12. & 13 cor. Buratt. & dec.870.
num.16. cor. Emer. & dec.23. num.10. par.12. rec.

Secundò continebant perpetuam denegationem alimento-
rum in futurum, ibi: *E non gli averebbe dati più alimenti,*
nè a Lei, nè alla Madre. Th. enim Liv. erat Filia naturalis
Marchionis, & ab ipso usque tunc tractata, & educata fue-
62 rat more Nobilium, cum Nutrice, Famulis, & Curru,
antequam ingrederetur Monasterium, & post ingressum,
cum profuso tractamento; Hujusmodi verò tractamentum
non poterat aliundè consequi, nec sperare, quàm à Mar-
chione, ipsum tamen non facilè poterat in Judicium vocare
utì filia, quia in fide Baptismatis descripta erat tanquam na-
ta à fictitiis Parentibus, & alimenta semper receperat per
tertias manus, ut constat ex recognitione bonæ fidei, reper-
ta in illius hæreditate. Timor igitur amissionis hujus nobilis
tractamenti, & alimentorum in Puella, omni alio humano
auxilio destituta, reputari debet gravissimus, & metui mor-
63 tis æquiparatur; Nihil enim inter se distant, quoad effe-
ctum, ferro, aut veneno mori, vel mediante subtractione,
vel denegatione alimentorum, ut ad nostrum propositum
observat *Sanchez. de Matrim. lib.4. disp.5. num.25. Tiraquell.*
de Nobil cap.31. num.269. Alexandr. Placit. judicial 87. nu-
mer.20. & 21. par.2. Bordon. de Profession. cap.19. num.60.
Panimoll. decis.102. annot.1. num.6. Rot. decis.9. num.13. cor.
Arguell. decis.27. num.11. decis.98. num.7. & 8. cor. Peuting.
64 cum quibus ex hoc præciso motivo denegationis alimento-
rum processit Congreg. Concil. declarando nullam aliam
Professionem, à filia emissam in *Lingonen. 20. Septembris*
65 1715. ut videre est *in tom.1. discept. Eccles. par.1. discept.4.*
per tot. & concordat *P. Anacl. in Jus Canonic. lib 3. tit.31.*
§.6. num.165.

Nec obstat, quod filia potuisset recipere alimenta à Matre,
quæ erat dives; quia hæ divitiæ non aliter verificantur, quàm
ex ideali assertione, & quatenus etiam aliundè probarentur,
attamen ad effectum, de quo agitur, non relevarent; Quia
66 ipsamet Mater, adhærens voluntati Marchionis, pluries
protestata fuit, se non posse cum suis facultatibus eidem filiæ
subvenire, ibi: *Anzi gli soggiungevo, che io da me sola, non*
la potevo ajutare, se ci mancava il sostentamento di detto Si-
gnor Marchese: Ita ut jure merito Th. Liv. respondere coa-
cta fuit, ibi: *E Lei mi rispondeva, che bisognava farlo, già*
che Lui voleva così, perchè non aveva un Padre, ma un Ti-
ranno, mentre gli voleva far fare una cosa contra sua volontà.
67 Ex quo sequitur, quod etiamsi Mater potuisset alere filiam,
quod in facto minime subsistit, adhùc filia nullam spem con-
stituere poterat super facultatibus Matris, quæ suæ volunta-
tis repugnantiam, & sui Patrimonii insufficientiam æque de-
claraverat, ac ostenderat.

Cæterùm admittamus etiam per malam hypothesim,
quòd Mater potuisset, & in spretum Marchionis voluisset
alere filiam de proprio, quod meram fabulam sapit; Aliud
tamen erat recipere alimenta à Marchione Viro ditissimo,
68 cum Curru, & Famulis, extra Monasterium, & in Mo-
nasterio profusis pecuniis, & muneribus. Et aliud erat ali-
menta recipere in Domo Matris ad meram naturæ necessita-
tem, & cum inevitabili angustia ob tenuitatem bonorum
maternorum; Quamobrem cùm damnum, quod Pater mi-
nabatur, nempe denegatio alimentorum more Nobilium,
quæ ante præstare consueverat, esset gravissimum, & ma-
gnæ considerationis, hoc sufficit, ut incussus dicatur metus
gravis, & justus, etiamsi Puella metum passa remanere po-
tuisset aliundè provisa pro ejus sustentatione ad meram naturę
necessitatem ad *Text. in leg Propter litem ff. de Excusat. Tu-*
tor. cap.1. de Restit. spoliat. ut præter deductos *Gonzal. in cap.*
69 *2. de His, quæ vi, met. caus. fi Farinac. in Fragment. par.*
2 Verbo Metus fol.387. Sanchez. de Matrim. lib.4. disput.5.
num.20. & seqq. Pont. de Matrim. lib.4. cap.4. num.9. Bordon.
de Profess. cap.19. sub num.26. vers. Amissio enim majoris par-
tis bonorum, Rot. decis 326. num.19. & 20. cor. Ludovis. ubi:
quamvis filiæ remaneret integer majoratus, ad quem ex per-
sona propria erat vocata, adhuc timor amittendi melioramen-
ta in eodem majoratu facta à Patre, reputatus fuit sufficiens
ad annullandum matrimonium.

Tertiò denique præseferebant præfatæ minæ denegatio-
nem propriæ filiationis, ut referunt Testes producti ab Ar-
70 nalda in Tribunali Cameræ, ibi: *Se è tua figlia pensaci tu,*
che io non ci ho che fare, nè la conosco per niente: & concordat,
E. B. ibi: *Altrimenti l'abbandonarò, e non la riconoscerò più*
per Figlia: & R. C. *Altrimenti minacciava di non volerla*
riconoscere più per Figlia; & alii Testes, qui uno ore con-
cludunt: *che l'averebbe abbandonata affatto, nè l'averebbe* 71
riconosciuta più per niente.

Ex hisce autem comminationibus, metus omnium ma-
ximus oriebatur, nam dicta Puella in eo infelicissimo statu
posita erat vivente Patre, ut nullo modò posset ejus filia-
tionem probare quippè fides Baptismatis, ut supra innui-
mus, ostendebat eam natam à fictitiis Conjugibus, qui nun- 72
quam fuerunt in rerum natura, neque tunc ipsa habebat de-
clarationes circa præstationem alimentorum, dotationem,
& renunciationem, quæ postea supervenerunt, & repertæ
fuerunt in illius hæreditate; Ac denique non habebat Testes,
formiter examinatos super ejus filiatione, qui postea in Cau- 73
sa Successionis inducti fuerunt à Monasterio. Quamobrem
cùm totus status ejus personæ, & filiationis tunc penderet
ab agnitionibus Marchionis, & à tractamento filiæ propor-
tionato, & hæc omnia, quæ pendebant à simplici nutu,
& arbitrio Marchionis, statim amissura fuisset supradicta
Puella, si recusasset fieri Monialis, & ubi priùs tractaba-
tur, & honorabatur ab omnibus utì filia Marchionis Palla-
vicini, nisi suscepisset habitum Religiosum, statim eva-
sisset vilis, & miserabilis, prout Pater minabatur, ibi:
E che le averebbe fatte divenire le più meschine, che fossero
in Roma: Profectò ex hac interversione status propriæ per-
sonæ non oritur simplex metus, cujus cognitio remissa sit
arbitrio Judicis, an sit gravis, nec nè; sed oritur metus ta-
lis, à quo Judex non potest declinare, quia canonizatur pro
maximo in Textu litterali in *leg. Isti quidem ff. de Eo, quod*
met. caus. ibi: *Qui Instrumenta Status mei interversurus est,* 74
nisi dem, non dubitatur, quin maximo metu compellar, Bar-
tol. in leg. Interpositus Cod. de Transact. Cephal. cons.295. nu-
mer.10. Hermosill. ad ll. partit. leg 56. gloss.3. tit.5. par.5. nu-
mer.33. Gonzal. in cap.1 de His, quæ vi, met. caus. fin. nu-
mer.13. Pont de Matrim lib.4. cap.4. num.3. Farinac. in Frag-
ment. crimin. par.2. verbo Metus fol.391. num.114. Panimoll.
decis.102. annot.1. num.5. & seqq. num.25. & 26. Carena re-
sol.81. num.40. Bordon. de Profession. cap.19. sub num.26. vers.
Amissionis etiam, & num.60. Ciarlin. contr. forens. cap.108.
num.55. Alexand Placit. judicial.87. num.21. par.2. Sanch.
de Matrim. lib.4. disp.5. num.6. in fin. ubi referendo *Gloss cum*
Joanne, ibidem citato, ait, id procedere: *licèt alias proba-*
tiones suæ libertatis habeat, quia possibile est, eas non fore
sufficientes, & ut sua libertate privetur: Rot decis.54. num.2.
par.18. rec. ubi de solo timore amittendi Scripturas, quibus 75
probari poterat major pars bonorum, *Riminald. dicto cons.*
215. num.59. 60. & 62. ubi loquitur de minis, illatis filiæ na-
turali, & *Rot. decis.23 num.1. & 13. par.12.* ubi loquitur de
minis illatis filiæ adoptivæ.

Augetur in immensum metus ex una parte, perspecta per-
sona Patris, ejusque conditione (loquimur enim de Viro 76
omnibus cognito) ex alia verò considerando qualitatem fi-
liæ; Pater enim Vir erat severus, terribilis, cææ obedien-
tiæ cupidus, & propositi sui tenacissimus, & ut meliùs de-
scribunt Testes, *cocciuto, violentissimo, molto impressionato,*
fiero, e bestiale; & ipsemet gloriabatur de hisce qualitati-
bus, ut refert A. de G. ejus Magister Domus, ibi: *Io sono*
un'Uomo, che quando mi metto in testa una cosa, così la voglio, e
così a da essere. Ex hac igitur crudeli, severa, & violenta in- 77
dole Patris, adeò remanet probatus metus, ut sola reverentia
eidem de Jure naturæ debita, juncta cum ejus severitate, &
asperitate, absque alia probatione minarum, satis est ad re-
scindendum quemcumque contractum, benè *Thesaur. q.51.*
lib.1. à num.23. usque ad 25. ubi quod sola Viri bestialitas no-
toria, sufficiens erit, *Hermosill. ad ll. partit. gloss.2. leg.56.* 78
tit.5. par.5. num.29. & 30. Castill. contr. jur d. lib.8. cap.59.
num.40. §. Et hactenus, ibi: *Vultum potentis terribilem,*
absque minis incutere justum metum, quia virtualiter clau-
duntur ibi minæ: Bordon. de Profession. quæst.19. num.27. &
28. optimè *Corrad. in Prax. dispensat. lib.5. cap 14. num 10.*
& priùs *sub num.8. Lezan. consult.47. num.67. tom.4.* ubi
refert, & sequitur *Bartholomæum de Vecchis in Prax. novis.*
disp.13. dub.12. num.19. ibi: *Sicut in muliere sufficit metus*
reverentialis ad rescindendum contractum, quando habet Vi-
rum rigorosum, iracundum, & solitum inferre injuriam his,
qui illius mandatis non parent &c. Ita pari ratione hic metus
reverentialis censetur sufficiens ad irritandam professionem,
causa hujus timoris emissam à filio, vel filiis, talem Patrem
habente, quod confirmatur, nam reverentia cum severitate;
& terribilitate censetur sufficiens pro justo metu: Cum quibus 79
in punctualibus terminis alterius Genitoris, æque terribilis,
ac inhu-

ac inhumani, se declarantis: *che voleva far monacare la Figlia, volesse, o non volesse, e che se non entrarebbe nel Monastero, non la voleva conoscere per Figlia*: processit Congreg. Concil. *in Melevitana* 15. *Septembris* 1703. ut videre est *in tom.2. discept. Eccles. par.2. discept.21. per tot.* & signanter *num.26. & 54.*

E' converso autem agebatur de Puella, in minori ætate constituta, & sui natura timidissima, omnique humano auxilio destituta, itaut ob magnum timorem Patris, ausa nec fuit secretam, & sigillatam protestationem emittere in actis alicujus Notarii, suspicans, & justè timens, quod si iste actus, in Officio permanens, ad notitiam Patris devenisset, iste capax fuisset, ob naturalem ejus feritatem, etiam intra Monasterium veneno eam occidere, ut refert D., ibi:
80 *Nondimeno Lei restò ferma di non porre in essecuzione, nè fare alcuna dichiarazione, o protesta, perche dubitava, che scuoprendosi ciò, il Sig. Marchese suo Padre era capace di farla avvelenare dentro il Monastero*: Quæ circumstantiæ minoris ætatis, & timiditatis Puellæ in gradu quodam superlativo comprobant metum, quia faciliùs concutitur Minor, quàm Major, & faciliùs Mulier, quàm Masculus *Gloss. in cap.*
81 *Cum locum 14. verb. Metus de Sponsal.* itaut omnes convenire videantur quod respectu Mulieris non requiratur ille metus cadens in constantem Virum, sed reverentialis, tantùm, adjunctis adminiculis reclamationis, & severitatis Incutientis sufficiat, & operetur, ad instar coactionis in masculo; ut docent in specie annullandæ Professionis *Cutell. de Donat. tract.1. disc.2. partic.3. num.37. & seqq. Corrad. in Prax. dispensat. lib.5. cap.14. num.9. & 10. Carena resol.81. num.11. & 12. Bordon. de Professión. cap.19. num.6. & num.53. Valenzuel. conf.148. num.46. Rot. decis.9. num.38. cor. Arguell. decis 205. num.21. cor. Burat. & decis.620 num.1. cor. Merlin.*
82 & faciliùs persona timida, quàm fortis, *Rot. dec 620. num.2 cor. Merlin. & decis.326. num.27. cor. Ludovis. & decis.374. num.17. cor. eodem*, ibi: *Sed sufficeret, quod Marchionissa probabiliter suspicari potuerit de morte, aut cruciatu*, cum aliis concordan. cumulatis in *tom.1. discept. Eccles. par.1. discept.4. num.23. & par.2. discept.20. num.47 & 48.*

Et sanè omni humano auxilio destituta erat, nam si ipsa recurrebat ad Matrem, jam pluriès ab ejus ore audierat,
83 quod de proprio ejus indigentiis subvenire non poterat, ibi: *Anzi gli soggiungeva, che io da me sola non la potevo ajutare con il mio, se ci mancava il sostentamento di detto Sign. Marchese*: Præterea Mater ipsa mulier erat timidissima, eamque Marchio sub rigoroso jugo, & imperio retinebat, & nè unquam ab ejus servitute recederet, retinebat apud se pecunias hæreditarias maternas, & ulteriùs omnem conatum adhibuit, nè matrimonium cum aliis contraheret, & ideò nec mater poterat, nec unquam ausa fuisset Filiæ adhærere, & præceptum Marchionis contemnere, ut refert D. & concordant D. B.

Si verò recurrebat ad Carolum Curiettum ejus Avunculum (alios enim Consanguineos, seu Affines non habebat
84 in hoc Mundo) iste etiam addictus reperiebatur servitio Marchionis in qualitate Cubicularii, & non solùm ab eo nullum auxilium, nullumque consilium sperare poterat, quia ipse, nè amitteret salarium, nevè dimitteretur à servitio Marchionis, erat potiùs ejus Minister, & Mandatarius in denunciando minas Paternas, cui etiam severè, & continuò Pater imperabat, ut induceret Puellam ad susceptionem habitus Religiosi, ut testatur B. ejus Uxor; Jure igitur meritò altè declamando, & irata respondit P. Crescio,
85 ibi: *Già che per me non vi sarà nissuno, che mi ajuti, bisognarà, che io faccia a suo modo, contro però la mia volontà*: & Constantiæ ejus Matri: *Lei mi rispondeva, che bisognava farlo &c. perchè non aveva un Padre, ma un Titanno*; Ista etiam circumstantia, unita cum naturali timiditate, qualitate sexus, & minori ætate, comprobat ad evidentiam metum, ut in puncto observat *Lezan. dicto consult 47. nu-*
86 *mer.106. tom 4.* ibi: *Nihilominùs pro comperto esse debet probare omninò præfatum metum, respectu Puellæ Virginis quatuordecim annorum, & humanis quibuscumque auxiliis destitutæ, & sub Patris rigidi, & severi ferula constitutæ.*

Hisce accedunt perpetua aversio statui Religioso, etiam ab infantili ætate, ut ad rem observant *Riminald. jun conf.77. num.24. inter consil. Matrim. Rot. cor. Ludovis. dec.326. num.7.*
87 Et magis in specie *Ciarlin. contr.108. num.48.* Continuæ lacrymæ, conquestiones, & querelæ publica vox, & fama in Domo, & Vicinia, in Ecclesia, & Vicinia Monasterii; Causa motiva, & finalis, qua Marchio motus fuit ad incutiendum metum; & denique continuum inadimplementum Regulæ; quæ omnia simul sumpta, prout in hac materia fieri solet, & faciendum esse monent adducti à *Barbos. vot. decis.16. num.56. & Rot. decis.25. num.27. cor. Arguell.* adeò evidenter probant metum, & consequenter nullitatem pro- 88
fessionis, ut impossibile penitus sit inter hanc naturalem aversionem, inter tot lacrymas, & querelas colligere illam liberam, & spontaneam voluntatem, quæ pro substantia actus est simpliciter necessaria in professione emittenda, ex adductis per *Honded. cons.29. num.23. & 49. Hermosill. ad ll.* 89
partit. l.56. gloss.1. tit.5. partit.5. num.73. Barbos. vot. dec.77. num.110. & 111. Rot. decis.978. num.5. cor. Seraph. decis.114. n.4. & dec.135. n.12. par.5. rec. & dec.9. nu.81. cor. Arguell. & dec.326. nu.40. & seq. cor. Ludov. & magis in puncto *Ciarlin.* 90
contr. forens.108. num.48. & 53 & 54. Bertacchin. vot. dec.13. nu.6. & Bordon. de Profess. cap.19. num.38.

Probatis igitur metu, & minis, opus non est insimul probare, quòd Marchio solitus esset exequi easdem minas. Ultra quod enim hujusmodi etiam solitum in Marchione, ple- 91
nè cognito, probatione non indiget, & tamen probatur à testibus formiter examinatis, & ab altero, qui metu excommunicationis revelavit. Adhuc inconcussa est apud Doctores opinio, quòd in Patre, vel altera persona, cui debetur reverentia, necessaria non est hujusmodi probatio, sed sufficit sola potentia nocendi, & timor possibilis executionis, nec quis debet expectare, quòd verificetur aliorum solitum in se ipso, ut declarando *Sanchez*, aliosque paucos, 92
contrariam opinionem sectantes, docent *Ciarlin. contr. forens. cap.108. num.4. & seqq. Pereira decis 30. num 7. Castill. contr. Jure dicto lib.8. cap.59. num.53. §. E' contrario, & §. Ego sanè*, ibi: *Ego sanè secundum hanc opinionem constanter, & securè retineo, quam, & veriorem, & in actu practico tenendam omninò arbitror, nempè, quòd probatis minis* 93
illius, cui reverentia debetur, hoc est, Maritis, Patris, aut alterius Superioris, necesse non sit, quod minans solitus sit minas exequi &c. & benè *Rot.* pluribus relat. *dec 870. nu.16. cor. Emerix jun.*

Verùm hic res non stetit in sola potentia nocendi, sed inhumanitas, & barbaries Patris ulteriùs progressa fuit, nam 94
minas illas denegationis alimentorum in futurum, quas omnibus testibus proponebat, & Puellæ relatæ fuerunt, cum effectu executioni demandavit, tàm contra filiam, quàm contra Matrem; Et quidem contra filiam, quando in Instrumento Renunciationis desuper extorto (nullo priùs, nec in obulo, constituto Livello) coegit eam renunciare etiam supplemento alimentorum, & hæc denegatio. Livelli ad eum præcisum finem, & effectum directa fuit, nè unquam 95
adversus violentiam sibi illatam, posset reclamare, ut ex ore ipsiusmet Marchionis testatur testis contra etiam Matrem; Nam anno 1710. tempore, quo violentiùs Puellæ vexabatur, ut invita consensum suum accommodaret statui Religioso, & præcisè de mense Maii ejusdem anni, noluit ampliùs Marchio subministrare de proprio Constantiæ Curiettæ alimenta, prout antea consueverat; Adeout ipsa ad 96
sibi comparandum victum necesse habuit consumere proprias pecunias à Marchione retentas, quas tamen dicto Marchio consignare noluit, nisi priùs reportata receputa ab eadem Constantia, cum conditione excomputandi dictam summam cum suo credito, quæ fuit reperta in hæreditate Marchionis, & fuit ex adverso producta ad diminuendum dictum creditum; Ex hisce autem circumstantiis, quæ resultant ab acti- 97
bus publicis, non solùm mirabiliter comprobantur minæ relatæ à nostris testibus circa denegationem Alimentorum; Sed ulteriùs ad hominem comprobatur effectiva illorum denegatio, & executio, nec melior, aut major earum probatio in hoc Mundo dari potest, quam ab effectu sequuto, ut egregiè ponderat *Cravett. consil.49. num.9. lib 1.*

Nec quidquam facit, quod incussio metus requiratur in ipso actu professionis, & probatio facta de tempore antecedenti, ob possibilem mutationem voluntatis, non suffragetur, juxta authoritates, ex adverso laudari solitas, & signanter *Laderch. conf.17. num.2. Paris. conf.10. num.56. lib.1.* 98
Zaul. ad Stat. Favent. rubr.44. lib.3. tom.1. num.12. Ric. dec. Neapol.110 num.25. part.4. Rot. cor. Mantic. dec.142. num.4. & decis.516. num.19. par.5. decis.301. num.28. par.11. & decis.514. num.7. par.18. rec.

Siquidem præfatæ authoritates, vel non loquuntur de hac materia, prout est *dec.142. cor. Mantic.* Vel procedunt quando metus, neque à principio fuerat probatus, & metum pas- 99
sus erat in plena libertate, & habebat ad quos confugere posset, prout est casus *dec 516. num.19 par.5. rec.* Vel denique, quando tempore Professionis cessaverat jam causa metus, & in his terminis loquuntur, & intelligi debent omnes alii, qui ex adverso allegantur, & signanter *Laderch. Zaul. Ricc. &*
Paris.

100 *Parif.* in objecto adducti, ut declarat *Caren. resol.* 81. *num.* 34. *Decis.* verò 600. *par.* 4. *rec. tom.* 1. loquitur sine Doctore, &
101 unica tantùm Parte informante emanavit, & ideò non venit attendenda, ex animadversis per *De Franchis dec.* 278. *nu.* 6. *& Constantin. ad Statut. Urb. annot.* 63. *art.* 2. *num.* 289. optimè *Panimoll. dec* 102. *adnot.* 1. *num* 41. *& adnot.* 2. *num.* 12. *Rot. cor. Seraph. dec.* 1166. *num.* 1. ibi: *Constitutum enim jam fuit, constare de ipsius metu ante tempus ingressus Monasterii, usque ad ingressum, quod quidem initium malum influit in omnes sequentes actus, & tempora, durante eadem causa metus.*

102 Cœterùm objectum in hypothesi nostra penitus cessare noscitur, quia tempore præciso professionis, vigebat adhuc Instrumentum Renunciationis, in quo aderat expressa denegatio Alimentorum in futurum, & durabat adhuc eadem causa metus: Absolutum autem est in jure, quòd ubi durat eadem causa metus, & eadem potentia nocendi de tempore actus, tunc sufficit pro illius nullitate, quòd minæ præcesserint, nec opus est, quòd actu inferantur; Quia impossibile est, quòd in Ecclesia coram Episcopo, & aliis Viris Ecclesiasticis, qui Professioni assistere solent, minæ in illo instanti inferri possint, & ideò exuberat de Jure, quòd præcesserint, & vigeat eadem causa metus, & eadem potentia, & occasio
103 nocendi, ut actus, quamvis maximo intervallo postea sequutus, reputari debeat meticulosus, & nullus, *Valenzuel. cons.* 29. *num.* 44. *Azzeved. disquisit.* 19. *num.* 15. *&* 16. *Hermosill. ad ll. partit. gloss.* 2. *leg.* 56. *tit.* 5. *partit.* 5. *n.* 22. ibi: *Etiamsi minæ ex maximo intervallo ante contractum præcesserint* -- & In his terminis etiam *Gomez var. resol. tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 27. *Ciarlin. contr. forens. lib.* 1. *cap.* 108 *num.* 56. *Bordon. de Pro-*
104 *fess. cap.* 19. *num.* 51. ibi: *Tum quia initium metus respicit, & inficit omnes actus subsequentes, cùm ab eo dependeant. Barbos. vot. decis.* 77. *num.* 17. *Rot. dec.* 373. *num.* 10. *par.* 18. *rec & decis.* 98. *num.* 15. *cor. Peutinger.* & probavi *in tom.* 1. *discept. Eccles. par.* 1. *num.* 44. ubi referuntur triginta duæ punctualissimæ resolutiones S C. & *num* 49. refertur alia æquè individualis resolutio S. C. E. & R. Quibus additur alia æquè pun-
105 ctualis, ac recens resolutio S. C. E. in *Prænestina* 12. *Novembris* 1717. ad relationem *Card. de Abdua*, ut videre est *in tom.* 3. *Discept. Eccles. par.* 1. *discept.* 7. *per tot.* & signanter *num.* 41. quæ non potest esse magis punctualis

106 Durare autem dicitur eadem causa metus quousque vivit ille, qui metum intulit, & eadem potentia nocendi, quousque est in ejus potestate exequi, quod minabatur, quorum utrumque hìc verificatur, quia tempore emissæ Professionis vivebat Marchio Pallavicinus, & unicè pendebat ab ejus arbitrio præstare in futurum dicta alimenta, & agnoscere in filiam eandem Monialem, & ideò negari non potest, quod durabat idem metus, *Soccin. jun. cons.* 77. *num.* 53. *vol. primo, Corn. cons.* 41. *lib.* 2. *num.* 14. ibi: *Et Judex debet arbitrari, quòd metus duret, & perseveret, donec durat eadem*
107 *potestas; Licèt enim actus fiat ex intervallo, si durat eadem potestas inferendi metum, & malum, quod timebatur, censetur durare metus* -- *& num.* 15. ibi -- *Quia tamen durabat potentia nocendi posteà, prout priùs, censetur durare idem metus* -- *Rot. decis.* 205. *num.* 19. *cor. Buratto*, & admittunt etiam Doctores, in oppositum allegati, nempè *Paris. cons.* 60. *num.* 34. *in fin Zaul. ad Statut. Favent. rub.* 44. *lib.* 3. *num.* 20. *tom.* 1. *Ricc. dec. Neapol.* 15. *num.* 5. *& seqq. par.* 2. *& decis.* 110. *n.* 25. *p.* 4. *& Sperell. dec.* 80. *n.* 4. & latè monent in terminis nostris *Cutell. de Donat. disc.* 2. *partic.* 3. *num.* 32. *&* 42 *Ciarlin. contr. forens.* 108. *n.* 56. *lib.* 1. *Bordon. de Profess. cap.* 19. *n.* 40. *Pilaja dec. Pontific. lib.* 1. *dec.* 12. *n.* 21. & ità præcisè objectum contrarium diluendo respondet *Panimoll. dec.* 102. *n.* 22. *& seq.*

108 Minusque officit, quòd in Urbe ob facilem recursum ad Principem, aliosque Superiores, dari non possit metus, & revolutis integris Codicibus Decisionum, nulla inventa sit sub titulo *Romana Nullitatis Professionis* ex causa metus; Siquidem si perlegissent *dec.* 23. *par.* 12. *rec. & dec.* 975. *&* 994. *cor. Dunozzett. jun.* utique agnovissent, quòd etiam in Urbe dari potest incussio metus, quia in dd. Decisionibus annullatum fuit matrimonium carnale, quod pari passu procedit in hoc puncto libertatis, cum matrimonio spirituali, ex causa metus, illati à Parentibus adoptivis Filiæ adoptivæ, qui casus valdè fraternizat cum nostro; Prout etiamsi percurrissent Folia Cong. invenissent sub illo diei 5. April. 1704. alium casum professionis in Urbe per vim, & metum emissæ; sub titulo *Romana*
109 *Restitutionis in Integrum*, in qua Philippus Antonius à S. Petro, constitutus in etate annor. 25. in Urbe per vim compulsus fuit à Patre ad ingrediendum, & profitendum in Religione S. Basilii, juxta verba illa Folii, & dicta die distributi: *Genitore cogente, mediantibus reiteratis violentiis, ac minis, cum effectiva ejectione à propria Domo, Alimentorumque alienatione.*

Cessat penitus objectum in casu nostro, tum quia nec Puella poterat recurrere ad Principem, nec Princeps ipse poterat occurrere damnis, eidem comminatis, quatenus ipsa reclamasset; Et quidem non poterat ipsa recurrere ad Principem, quia, ut diximus, & opportunè repetimus, omni consilio, & humano auxilio destituta erat, & adeò timebat Patrem, ut neque ausa fuerit secretam, & sigillatam protetestationem emittere in Actis alicujus Notarii, & tantò minùs, tam grandi timore detenta, recurrere potuisset ad Principem; Neque ad hunc effectum attendi debet facilitas recursus ex parte Principis, ex quo scilicèt pro ejus connaturali clementia, omnes Recurrentes incomparabili benignitate excipiat, audiat, & 111
defendat, sed inspici debet facilitas, seu modus, & potestas recurrendi ex parte Puellæ, in qua penitus deficiebat, dum summo timore, etiam mortis perterrita erat, præsertim dum clausa erat in Monasterio, ut in puncto *Cammar. d. resp.* 1. *art.* 2. *n.* 60. ibi: *Et dum intrà Monasterii septa detinebatur, non poterat* (ut perperam exadverso prætenditur) *ad Superiorem habere recursum*, & in specie considerat *Ciarlin. contr.* 108 *n* 65. 112
lib. 1. *Rot. cor. Seraph. dec.* 1166. *sub num.* 1.

Minusque poterat Summus ipse Princeps occurrere damnis, eidem Puellæ comminatis, quatenus etiam de vi illata audivisset querelas: Etenim Puella nequibat ostendere fidem Baptismatis pro obtinendis Alimentis more Nobilium à Marchione, quia in ea descripta erat tanquam nata ex fictitiis Parentibus, nec alia documenta tunc habebat ad probandam suam filiationem, quæ unicè tunc pendebat ab agnitionibus Marchionis; Et ideo justissimus Princeps poterat quidem impedire monachationem, constito, quòd metu extorquebatur, sed non poterat impedire damna, Puellæ comminata, quia sine documentis filiationis non poterat cogere Marchionem ad subministrandum Alimenta more Nobilium, nec ad agnoscendam eam in Filiam, & consequenter cùm facilis recursus 114
ad Principem nihil fuisset profuturus quoad mala, quæ timebantur, considerari nequit ad exclusionem metus, ut benè *Tusc. in verb. Metus conclus.* 223. *n.* 12. *Rot. dec.* 75. *num.* 13. *cor. Peutinger. & dec.* 54. *num.* 11. *par.* 18. *rec.* & optimè in puncto 115
concludit *Lezzan. d. consult.* 47. *n.* 128. *t.* 4. ibi: *Idem respondere potest ad aliam objectionem, quæ fieri posset, scilicet, potuisse hanc Puellam recurrere ad Magistratum Civitatis, & ita liberari à metu sibi incusso: Hoc enim videtur chimericum, spectata etate, & qualitate Puellæ, & potentia, ac authoritate magna Patris.*

Oppressi contrarii Scribentes à tot inevitabilibus fundamentis, ad hominem comprobantibus metum, postquam ferè 116
per trieunium cavilliosis interpretationibus dicta nostrorum testium discusserunt, & Interrogatoria more Criminalistarum dederunt, toti conversi sunt ad personales exceptiones adversùs eosdem testes, & signanter contra P. Crescium, & Antonium de Gasparis, qui deponebant de facto proprio; Etenim contra primum, quamvis esset Religiosus, Sacerdos, & Confessarius, & sub suo formali examine, absque ulla retractatione defunctus, adhuc ausi fuerunt contra mortuum invehire, ejusque famam denigrare, supponendo, 117
quòd ipse esset lubricus, scandalosus, & rei venereæ deditus, & signanter, quòd plura scandala excitaverit in Terra Mareni, ubi continuò morabatur.

Contra secundum verò gratis ubique supposuerunt, quod captus esset amore Constantiæ Curiettæ Matris, eamque 118
desponsare intenderet post reportatam victoriam Causæ super successione in Tribunali Cameræ.

Pro congrua autem responsione præmittendum est, quoad P. Crescium, quòd agnoscentes Oppositores præjudicium maximum, quod eisdem evenire poterat, si dictus Religiosus veritatem propalasset, omnem adhibuerunt conatum, nè se subjiceret examini; Et primò curarunt, mediante quodam 119
Religioso Januensi, qui ad Conventum in Terra Mareni oblectamenti causa, & forsan data opera, accesserat, eidem suadere, nè fidei se subscriberet super minis illatis Puellæ, ut scribenti in Facto fassus fuit, dum vivebat d. P. Crescius; Secundò interceperunt Epistolam responsivam ejusd. P. Cresci, in qua explicabat motiva, ex quibus detinebatur, nè se subscri- 120
beret Minutæ sibi transmissæ; Et hanc Epistolam, quæ ad manus nostras pervenire debuisset, præter omnem expectationem, productam vidimus in Actis sub nomine Monasterii. Tertiò subscripta deindè Fide à d. P. Crescio favore Puellæ, & correcto æquivoco primæ Minutæ, dum formale examen incipiendum erat summo mane quidam tentavit eum, ut in ejus 121
examine refert d. P. Crescius; Et quartò tandem sophisticas, insubsistentes, & ideales exceptiones allegarunt contra ejus dicta, spatio duorum ferè annorum, sed frustra, quia attenta ejus qualitate Sacerdotali, integritate religiosa, & depositione de facto proprio, adminiculata à tot aliis Testibus, & hodiè

hodiè corroborata ab ejus morte, plena fides eidem præstanda erat, & est, ut in individuo nostri casus probat *Rot.* de alio teste Sacerdote *dec.870. num.6. cor. Emer. jun.* ac generaliter, quod Sacerdoti, & Religioso fides adhibenda sit in qualibet
122 materia, egregiè *Rot. in Romana Matrim.* 20. *Aprilis* 1668. *§. Et licèt cor. Card. Carpineo, & in Cajetana Matrim.* 28. *Junii* 1638. *§. In præsenti num.4. cor. Card. Matthæjo, & in Romana, seu Perusiana Filiationis* 13. *Martii* 1690. *§. Non obstat, cor. Card. Caprara*, & in subjecta materia metus
123 probandi *Sperell. dec.75. n.46. Pedrocch. consf.17. n.7.75. & seq.*

Agnoscentes igitur, ut dicebamus, contrarii Scribentes irritos, & inanes evasisse tot conatus, & artificia, in limine ferendæ Sententiæ ab Auditore Card. Vicarii, quinque testes produxerunt super mala qualitate tam d. P. Cresci, quàm d. Antonii de Gasparis, qui tanquam calumniosi, & mendaces
124 omninò repellendi sunt; Primò, quià ferè omnes salariati erant de tempore eorum examinis ab hæreditate Marchionis Pallavicini, cujus jam Dominum se jactabat Oppositor; & ideò intrat regula, quod testis salariatus nihil probat, ex cumulatis *in tom.2. Discept. Eccles. par.1. discept.29. num.14.* Se-
125 cundò, expiscati fuerunt post discussa dicta testium per plures annos, & in limine expeditionis Causæ, quo casu de Jure præsumuntur ad opportunitatem causæ adaptati, & magnus subest timor subornationis, egregiè *Carcer. var. resol. cap.20. n.34. p.1. Gonzal. in cap. Fraternitatis n.4. de Testib. Rot. dec. 228. per tot. par.2. rec.* Tertiò convincuntur de mendacio, tam respectu P. Cresci, quàm respectu Antonii de Gasparis, tum quia deponunt res valdè inverisimiles, tum etiam quia respectu P. Cresci detegitur, & convincitur eorum calumnia ab aliis testibus Sacerdotibus, & Civibus Terræ Mareni, qui
126 deponunt de bona fama, & optima opinione ejusd. Religiosi, absque eo quod unquam ullum, vel minimum scandalum dederit, nec aliquid contra ejus bonam famam auditum fuerit, qui Testes super bona fama præferri omninò de jure debent aliis testibus de mala fama, & rebus objectivis, & crimino-
127 sis deponentibus, *Mantic. decis.274. num.12. Rot. decis.249. num.27. par.8. & dec.99. num.15 par.16. rec.*

Respectu verò Antonii de Gasparis, convincitur pariter eorum calumnia, quia supponunt, inter cœtera, præfatum de Gasparis spem habuisse ineundi matrimonium cum Con-
128 stantia Curietta, quatenus victoriam causæ reportaret super successione, & tamen falsi hodie deteguntur, quia d. de Gasparis jam nuptias contraxit, & aliam mulierem desponsavit. Quemadmodum igitur contrarii testes comperiuntur mendaces, & calumniosi in parte, ita præsumuntur tales in totum,
129 *Cyriac. contr.150. num.57. Card. de Albic. de Inconst. in judic. quæst.34. num.32. Card. de Luc. de Jud. disc.32. num.62.*

Quatenus verò Oppositor iterum proponat exceptiones personales contra Curiettam, & Bacchinam, iis consultò omittimus respondere; nam omnia arma, quæ contra dd. mulieres dirigere tentabit, nos contra ipsum, cui magis conveniunt, servabimus; & tempore suo retorquebimus; Hoc
130 unum, ad effectum, de quo agitur, hodiè exuberat, quòd in subjecta materia incussionis metus, quæ clam, & secretò fieri solet, propter difficultatem probationis, admittuntur etiam testes familiares, Famuli, Consanguinei, Amici, Viles, & inhabiles, qui aliàs non admitterentur *Ciarlin. contr. forens. lib.1. cap.108. n.47. Bordon. de Profess. cap.19. nu 33. &*
131 *34.* qua de re propter difficultatem dictæ probationis, est in jure receptum, quod plus in materia credatur duobus testibus, de metu illato deponentibus, quàm mille de spontanea voluntate testantibus, ut voluerunt *Ciarlin. d. contr.108. num 43. Bordon. de Profess. cap.19. sub n.34. Mascard. de Probat. conclus.1653. n.1.2. & 5. lib.2. Larr. dec.63. nu.15. Rot. dec.147. num.23. decis.205. num.17. cor. Buratt. & decis.351. num.7. cor. Seraphin. & decis.326. num.47 & 48. cor. Ludovis.*

Quinimò absolutum in jure est, ut testes quo magis sunt familiares, & domestici, eò magis probent, & aliis præferuntur, ut in puncto probat *Cammarat. d. respons.1. art.1. n.31.*
132 *in fin.* ibi: *Quinimo quod hi Domestici aliis præferantur firmat, post Purpurat. Alexand. Farinacc. Ricc. & Mantic. Hermosill. ad Gregor. Lopez. ubi sup. n.74.* quia verisimiliùs est, quòd Marchio mentem suam aperuit, & minas graves expresserit contra suam Filiam cum suis Domesticis, quàm cum exteris, egregiè *Alexand. consf.156. n.1. lib.5. Sperell. dec.75. à n.26. & Rot. dec.1356. num.5. cor. Emer. juv.* cum quibus processit *in Mantuana 9. Septembr. 1713.* ex animadversis in *par.1. disc.20. nu. 60. tom.1.* Quocircà cum P. Crescius esset confidentissimus Marchionis, ut admittunt contrarii testes, & Antonius de Gasparis esset ejus Magister Domus, quamvis isti fuissent perditissimi Viri quoad mores, ut gratis ubique, necnon contra facti veritatem supponunt contrarii Scribentes, adhuc neque in minimo diminueretur eorum fides, quia isti sive boni, 133
sive mali, erant Domestici Marchionis, & istis res suas familiares communicabat, & istis usus fuit ad incutiendum metum T. L. nec melior, aut major probatio metus, & minarum fieri potest, quàm ab illismet, qui metum intulerunt, benè *Alb. consf.177. n.7.* ibi: *Et deponunt etiam de his, quæ ipsimet fecerunt, ideoque efficaciùs probant*: *Rot. dec.373. nu.14. par.18 rec.* ibi: *Non propterea minus probant pro Petro, qui* 134
meliores testes inducere non potuit ad probandum metum, quam illosmet, qui istum incusserunt, & de facto proprio deponunt: cum aliis concordantibus cumulatis *in tom.1. discept. Eccles. par.1. discept.4. num.39. & 56.*

Preterea probatio minarum non restringitur ad P. Crescium, Virum Sacerdotem, Religiosum, Confessarium, & sub sua depositione defunctum, omnique propterea fide dignissimum, 135
juxta individuales authoritates allegatas supra, nec ad Antonium de Gasparis; Sed præter istos, adsunt tres testes inducti, & producti ab Arnalda, adest Bartholomæus Gargarius, Angela Sartoria Commater Marchionis, & Rita Conconi Nutrix Puellæ, contra quos subtilitas contrariorum Scribentium nihil usque adhuc invenit: Et denique adest Instrumentum publicum renunciationis; Adest Receputa Constantiæ Curiettæ, in quibus apparet effectiva executio minarum, & denegatio alimentorum, de qua testes omnes loquuti sunt, & proptereà magnus numerus testium, adminiculatus præsertim à verificatione minarum per Documenta publica, supplet quemcumque defectum, si adesset, tam in persona, quam in dictis testium, etiamsi singuli aliquam exceptionem paterentur, ut in puncto nostri casus observat *Sperell. dec.75. num.35. & seq. Rot. dec.214. num.16. & 17. par.10. rec.* ibi: *Et quamvis testes aliqualem paterentur difficultatem, numerus nedum supplet, sed* 136
eos facit reputari, ac si essent omni exceptione majores &c. quod procedit, etiamsi singuli exceptiones patiantur, cum sint ultra tres: *& dec.351. nu.5. cor. Ludovis.* ibi: *Et in terminis nostris ad probandas minas paternas, pro annullando matrimonio tradit Alexand. de Nevo &c. & est regula generalis, & trita, quæ procedit etiam, ubi omnes paterentur aliquas exceptiones, si testes sunt ultra numerum trium.*

Nec obstat, quod nonnulli ex dd. testibus examinati fuerint in causa Successionis in Tribunali Cameræ, & tamen nihil deposuerint de minis: Quia nulli ex Collitigantibus in d causa expediebat, quod testes referrent minas Marchionis, & 137
ideò summo studio se abstinuerunt Collitigantes inducere, & interrogare respectivè præfatos testes super dd. minis, & consequenter cum illa Causa sit totaliter diversa, & separata ab ista super nullitate Professionis, prohibitum non est testibus referre in una Causa circumstantias, quas in altera non retulerunt, & plus dicere in secundo, quàm dixerint in primo examine, ad alium effectum requisito, præsertim si in primo non fuerint specialiter interrogati super eo, quod deposuerunt in se- 138
cundo, ut in puncto *Rot. dec.147. n 14 par.1. rec.* ibi: *Potest enim esse, quod super eo non fuerit interrogata, & testis potest examinari super omissis in primo examine, nec propterea dicitur se corrigere &c. Rot. dec.43. num.16. post Card. de Albic. de Inconstant. in judic.*

Sublatis exceptionibus generalibus, minùs relevant particulares, quæ contra Curiettam, P. Crescium, & Antonium de Gasparis proponi solent, & signanter quod testimonium Curiettę attendi non debeat propter interesse, quod habet in Causa Successionis post annullatam Professionem. Quia quidquid sit de hoc interesse in Causa totaliter diversa, & separata, hoc unum ponderare supplicamus, quod ea omnia, quę referuntur in formali examine Curiettæ, ad unguem, & præcisè confirmantur ab omnibus aliis testibus, qui omnes quantumvis interpolatis temporibus, & distinctis etiam interrogatoriis exa- 139
minati, tali armonia inter se conveniunt in substantialibus, ut (magna virtus veritatis) nihil penitus reperiatur in examine Matris, quod non approbetur ab aliis testibus, in quibus terminis plena fides eidem præstanda venit, quia ejus testimonium deducitur adminiculativè, & non principaliter, & unus coadjuvat alterum, & unus alteri fidem auget *Gloss. in l.3. verb. Numerus ff. de Test. Fontanell. de Pact. nupt. claus.7. gloss.2. p.5.* 140
n.82. Barb. vot. dec.77. n.127. lib.3. Rot. dec.351 n.5. cor. Ludov.

Ejusdem pariter irrelevantiæ est exceptio contra P. Crescium, quod scilicet ipse requisitus à Superiore sui Ordinis, ut Fidem faceret super minis, & metu, responderat, ibi: *Io non ne volsi far niente, non potendo ciò fare senza aggravio della mia coscienza.* Quia responsio hæc processit à nimia scrupulositate, & integritate d. Religiosi; In Minuta enim Fidei subscribendæ ad eundem transmissa, aderat circumstantia 141
facti, per æquivocum Extensoris exorta, quòd ipse anno 1710. quo Th. Liv. suscepit habitum Religiosum, morabatur

Romæ

Romæ in Domo Marchionis, prout constat ex dicta Mi-
nuta, quæ circumstantia in facto reverà non subsistebat; &
142 ideò jure meritò respondit, ibi: *Che in quel tempo, che la Fi-
*glia del quondam Marchese Nicolò Maria Pallavicini, e precisa-
*mente quando stava per vestirsi Monaca, e fece professione, Io
non ero in Roma, e così non posso dire cosa alcuna in contrario:
prout ex dicta Epistola responsiva. Eandemque rationem
clariùs reddidit in successivo ejus formali examine, ubi
aliam etiam superaddidit, ibi: *In tanto scrissi così al P. Re-
*verendiss. sudetto, in quanto volevo esimermi da un'altro esa-
143 *me:* Ex hac enim scrupulositate in dicta circumstantia, quæ
per errorem irrepsit, & nihil conferebat ad Causam, clarè
patet, quod d. Religiosus non erat Vir improbus, & scan-
dalosus, ac perditæ conscientiæ, prout gratis ubique suppo-
nitur, sed potiùs Vir erat, qui timebat Deum, & amabat
veritatem, & ideò tanto magis augetur ejus fides, ejusque
declarationi, sub interrogatoriis factæ, ex qua causa, &
quo animo d. Epistolam scripserit, de jure omninò standum
144 est, *Bald. in Auth. Hoc Sacramentum in princ. C. de Jurejur.
propter calumn & Rot. dec. 569. n. 12. p. 19. rec. 17.
Denique minoris subsistentiæ est exceptio contra Anto-
nium de Gasparis, quòd, scilicèt iste notificaverit minas
Puellæ ex propria ejus voluntate, non autem de ordine, &
145 mandato Marchionis; Nunquid enim infelix Puella videns
Famulum, Ministrumque Patris referentem ei minas Pa-
ternas, exquirere debebat commissionem, seù petere ab il-
lo exhibitionem mandati Procuræ? Nunquid credere pote-
rat, quod d. de Gasparis in re tam gravi, in qua concorda-
bat cum tot aliis Commissariis, seu Mandatariis Patris, eas-
dem minas somniaverit? Certè, quod non; Verùm hoc
etiam adversus rei veritatem per falsam hypotesim admisso,
cathegoricè respondemus, quod ad effectum metus sufficit,
quòd Pater sciverit, minas fuisse ejus Filiæ delatas, & non
impediverit; Paria enim in jure reputantur metum inferre,
& scire, quòd ab aliis inferatur ad *Text. literalem in leg. Non*
146 *interest Cod. de His, quæ vi met. caus. fi.* ubi *Gloss in figura-
tione casus, ibi: *Nec refert, an ab Emptore compulsus fuerit,
*an ab alio, sciente Emptore, & Text. in §. Vassalli tit. de Pac.
Constant. in usib. feud. ibi: *Pactiones timore nostro, vel quæ
*per impressionem Nunciorum factæ censentur, pro infectis ha-
*beantur, nec pro eis aliquid exigatur; Surd. cons. 373. num. 4.
*Avendan de Met. lib. 1. c. 14. n. 22. Castill. cont jur. lib. 8. c. 59. n.
*15. Lezzan. dicta consult. 47. n. 63. to. 4. Card. de Luc. de Dot.
disc. 156. n. 33. Rot. decis. 327. n. 6. cor. Bich. & in puncto *dec. 326.
n. 18. & 23. cor. Ludovis. ibi: *Et sufficit, quod fuerint Marchio-
nissæ notificatæ à Noverca, & illo Sacerdote &c.
In præsenti autem Marchio Pater non solùm scivit, mi-
nas fuisse illatas ejus Filiæ; De Gasparis enim, ut blandi-
147 retur ejus Domino, referebat semper suas operationes in
hac parte, ut ipsemet testatur ibi: *Io poi quando ritornavo
*a Palazzo, sempre riferrivo a detto Signor Marchese Pallavi-
*cini li consigli, che davo a detta Signora Teresa Livia, e ciò lo
facevo per aderire al suo genio: Sed illas expressè approbavit,
atque *facto*, & *verbis* ratificavit; *Facto*, quia sequuta ve-
stitione dono dedit d. de Gaspari *Un orologio, perche lui ave-
248 *na auuto il suo intento, che la Figliuola si fosse fatta Monaca,*
Et verbis etiam, quia post dictam vestitionem gloriosus exa-
gerabat violentiam adhibitam contra ejus Filiam: *Già ho
*messo un catenaccio, tanto ho fatto, sin che ci sono arrivato a
*farla far Monaca; Io sono un uomo, che quando mi metto in
capo una cosa, così la voglio, e così ha da essere: Hæc enim
expressa ratificatio minarum idem operatur, ac si minæ il-
latæ fuissent ab ipso Marchione; Ac ulteriùs jactantia Pa-
tris circa violentiam, illatam Filiæ, ibi: *Già ho messo un
catenaccio, importat positivam illatæ violentiæ confessio-
nem, quæ sola sufficit ad annullandam professionem, jux-
149 ta Textum literalem in *can. Præsens 20. q. 3. Barb. vot. dec. 77.
*n. 123. Rot. dec. 623. n. 18. p. 1. rec. Cammaral. d. resp. dec art.
1. numer. 50. in fin. ibi: *Addita præsertim jactantia ejusdem
Principis.
Præterire tandem poterant contrarii Scribentes inutilem
exagerationem, quòd nunquam Marchio Pallavicinus per
150 seipsum metum intulerit, aut minas personaliter Puellæ in-
timaverit; Quia hoc etiam fecit tempore, quò eadem
Puella exiit è Monasterio, & morabatur in Domo, sed pro-
bari non potest, quia in hac re Pater, qui erat Vir sui natu-
ra sagacissimus, non vocabat testes, ut ponderat *Corrad in
151 *Prax. Beneficiar. lib. 5. cap. 14. num. 10. in fin. Sperell. dec. 75. n.
43. Rot. dec. 326. num. 23. cor. Ludovis. ibi: *Non obstat, quòd
*non probetur, Marchionissam fuisse præsentem, quando Pa-
*ter minabatur, quia multum est verissimile, quòd Pater fuerit
*illi in faciem minatus; sed forsan probari non potuit, quia
minæ à Patre illatæ sunt difficilis probationis &c. Præte-
rea de jure necessarium non est, quòd minæ inferantur
personaliter ab ipsomet Patre, sed satis est, ut ab aliis
etiam extraneis, ejus nomine referantur, ut in puncto
obiecto respondet *Rot. dec. 326. num. 13. & 26 cor. Ludov.* 152
ubi minæ relatæ fuerunt à Noverca, & quodam Sacer-
dote, *Surd. cons. 513. numer. 46.* ubi allegat *Marsil. singul.
306. dicens: *Esse perpetuò menti tenendum, quia intra de-
*cem annos millies in Italia evenit; Hermosill. ad leg. par-
*tit. leg. 56. glos. prima t. 5. partit. 5. n. 43. Rot. decis. 75. nu-
mer. 12. cor. Peutinger. ubi quòd possunt inferri etiam per
Epistolas, ultra alios adductos supra; Quæ omnia plus-
quam nota erant eidem Marchioni etiam ex Epistolis
Puellæ; In una enim, inter alias ejus Scripturas reper- 153
ta, sequentia leguntur: *Gli fò sapere, che giovedì Io en-
trai in Monastero, avendo fatta la sua obedienza, quæ
ultima verba evidenter probant, ingressum in Monaste-
rium sequutum fuisse in obsequium præceptorum Mar-
chionis, non autem ex spontanea, & libera voluntate
Puellæ.
Ex his igitur inspecta qualitate Patris Viri terribilis,
& severi, juxta ponderata per *Corrad. in Prax. lib. 5. capit.* 154
14. numer. 10. ac causa, quæ ipsum impellebat ad minas,
ne scilicet diminueretur ejus Patrimonium; Et inspecta
qualitate nostræ Puellæ timidissimæ, & in minori etate
constitutæ, una simul cum gravitate minarum, & im-
possibilitate eas evitandi, fateri pernecessè oportet, quòd
in assumptione habitus intervenerit metus gravissimus,
& omnium maximus, & tamem propter minorem ætatem,
& fragilitatem sexus, pro nullitate professionis minor me-
tus sine dubio satis esset, ut ponderant *Surd. cons. 513.
numer. 37. ibi: *In hoc Judicis arbitrium versari, nè æquè
strictè, & anxiè consideret prudentiam eligendi in fœmi- 155
*na, cui à natura minor inest animi vigor, quàm in Mascu-
*lis; Aliquid enim fœminam, quantumvis constantem, coge-
*ret, quòd Virum ne quidem moveret, Alb. &c. Non est igitur
*tanta probatio metus exigenda à Muliere, quanta à Viro:
*Castill. dict. controu. Jur. lib. 8. capit. 59. num. 19. Bordon. de
*Professìon. capit. 15. numer. 52. Ciarlin. contr. 108. numer. 30.
& seqq. lib. 1. Rot. dec. 326. num. 28. cor. Ludovis. cum aliis,
citatis in *tom. 1. p. 1. discept. n. 16. & 17.*

§. III.

Ostenditur continuatio metus etiam de tempore Professionis.

PRobato metu à principio, remanet virtualiter resoluta
succedanea inspectio illius continuationis usque ad
ipsum instantem emissæ Professionis, ut ait *Rot. dec. 1177.* 1
cor. Seraph. & diximus supra: Quoties namquè durat ea-
dem causa metus, & eadem potentia nocendi, quæ viven-
te Marchione Pallavicino semper duravit, pernecessè du-
rasse rursùs præsumitur idem metus, adeout quicumque
actus expleti sint à metu passo, etiamsi liberè, sponta-
neè, & jucundo animo facti appareant, censentur tamen
semper meticulosi, ficti, & commentitii, ut tradit ibi:
*Bartol. in l. 2. Cod. de His, quæ vi, & met. caus. fiunt, Dec.
*cons. 496. numer. 16. lib. 2. Paris. cons. 60. numer. 34. & 37.
*lib. 4. Alexand. cons. 99. numer. 10 lib. 3. Camerat. respons.
*1. art. 1. numer. 36. Bordon de Profess. capit. 18. numer. 51.
Cutel. de Donat. tract. 1. disc. 2. partic. 3. numer. 32. de Pos- 2
*sent. singular. 155. numer. 3. & 4. centur. 2. Rot. dec. 851. num.
1. & 5. cor. Seraph. & dec. 392. nu. 3. cor. Ludovis. ibi: *Quan-
*diù enim durat causa metus, quicumque actus fiat, etiamsi
*præseferat liberam voluntatem, & lætum, jucundumque
*animum, nedum metum non purgant, Abb. antiqu. in cap.
*Super hoc vers. Filia cujusdam Civis de Renunciat. Sed potiùs
*eum magis confirmant &c. quod verum est quodcumque tempo-
ris intervallum intercedat &c. Cum quibus processit C.
E. nullam declarando Professionem in *Prænestina Nul-
litatis Professionis 16. Julii 1717. ut videre est *in tom. 3.
Discept. Eccles. part. 1. discept. 7. per tot. & signanter *nu-
mer. 42. & 62. Et durasse causam metus proculdubio di-
citur, quandiù vixit Marchio metus illator, *Ciarlin con-* 3
*trou. lib. 1. cap. 108. nu. 56. Bordon. de Profess. cap. 19. num.
40. Rot. post cundem dec. 3. n. 2. ibi; *Nam de tempore, quo vi-
*xit Vitricus, qui metum intulerat, videbatur indubitatum,
*metum non fuisse purgatum, & per perseverantiam in Religio-
*ne, & alios actus, etiam susceptionis Ordinum, ex quo durabat ea-
dem causa metus: Et id ipsum disertissimè probat *Pavim. dec.*

102. *adnot*. 2. *à num*. 20. *usque ad fin*. Et in terminis præcisis
nullitatis Professionis *num*. 25. & sequitur *Rot. cor. Merlin.*
dec. 455. *num*. 6. *& dec*. 628. *nu*. 1. *& per tot* ibi; *Moti sunt*
ex eo quod durante causa metus, quamvis in actu externo appa-
reat libertas, & fiant positivi actus, ratificationem inferentes,
in quos cùm influat permanens causa metus, præsumuntur,
& ii meticulosi, commentitii, & ficti: Thesaur. q. 51. *nu*. 19.
lib. 1. Subdens ibi: *Neque hac in re reperio Doctorem contra-*
dicentem.

Itaque præsumptio est adeò potens, & efficax, ut non
admittat probationem in contrarium circa libertatem con-
sensus, vel saltem reddat illam perdifficilem. & ferè im-
5 possibilem, egregiè *Hermosill. ad ll partit. glos*. 1. *l*. 56. *par-*
tit. 5. *tit*. 5. *num*. 80. ibi: *Metu semel probato, eademque me-*
tus causa durante, difficile, imò impossibile est probare con-
trarium; Omnes enim actus etsi ex intervallo sequantur, cen-
sentur metus causa facti: Capyc. Galeot. contr. 14. *lib*. 2 *num*.
6 35. ibi: *Undè probato metu compulsivo & reverentiali, dif-*
ficile, imò quasi impossibile est probare contrarium: Rot. de-
cis. 326. *num*. 45 *cor. Ludovis*. ibi: *Quia cum fuerit pro par-*
te Marchionissæ probata vis, & metus, difficile est probare
contrarium: Alba. cons. 77. *numer*. 12. *imò quasi impossibile:*
Abbat. in cap. Super hoc numer. 34 *de Renunciat & Rot. dec*.
9. *numer*. 4. 7. & 8. *coram Arguell*. ibi: *Imò probato metu, im-*
possibile esse probari contrarium. probat Alexand &c. & de-
7 *cis*. 277. *numer*. 8. & 9. *coram Ubaldo*, ibi: *Quod stantibus*
probationibus super metu, de quibus supra, & in dicta Deci-
sione difficile, imò quasi impossibile videtur probare contrarium,
durante causa metus, quæ durare præsumitur, vivente Avia,
ex qua metus processerat, & illi actus dicuntur emanasse in vi-
ta Aviæ, ubi alii plures allegantur.

Qua de re, durante ipsa causa metus ad eruendam libe-
ram voluntatem, non sufficiunt, neque dicta, neque fa-
8 cta, *Paris. cons*. 60. *nu*. 34. & 37. *lib*. 4. neque perseveran-
tia in Religione, exercitium Officiorum, & susceptio Or-
dinis Sacri, si agitur de Viro, *Calder. cons*. 1. *n*. 3. *tit. Quod*
met. caus. Osasch. decis. Pedemont. 179. *num*. 12. *Carena resol*.
81. *num*. 37 & 38. *Carus. in Silv. Terminor. arbor*. 12. *num*. 32.
De Grossis contr. 41. *num*. 15. *Cutell. de Donat. disc*. 2. *par*. 3.
num. 42. *Panimoll. decis*. 102. *adnot*. 2. *num*. 27. *Rot. post Bor-*
don. de Profession. decis. 3. *num*. 1. & *coram Ubald. decis*. 276.
num. 1. neque ratificatio expressa actus nulli, *Roland. à*
Vall cons. 100. *num*. 67. *lib*. 1. ubi non fuit admissa pro vali-
9 da ratificatio expressa facta à Rege Cypri, postquam posi-
tus fuerat in libertate, *Cuttierez de Jur. confess. par*. 1. *capit*.
57. *num*. 8. qui loquitur pariter de dicto Rege Cypri, *Her-*
mosil. ad ll. partit. gloss. 1. *leg*. 56. *tit*. 5. *partit*. 5. *num*. 56.
Neque denique confessiones juratæ, & Positiones mulieris
metum passæ, egregiè *Rot decis*. 872. *num*. 5. *cor Seraphino*,
ibi; *Non enim censentur voluntarii, quamvis tales videan-*
10 *tur, nisi data plena libertate, & ideo inolevit stylus Domino-*
rum, ut neque Positionibus, neque confessionibus, etiam ju-
ratis, mulierum stetur, quandiù sunt in potestate Virorum, &
dec. 881. *num*. 2. & *per tot. decis*. 887. *num*. 2. *cor. eodem Sera-*
phin. & egregiè *in dec*. 9. *num*. 11. *cor. Arguell*. ubi licèt Mo-
11 nialis per publicum Instrumentum declarasset, ibi: *Quam-*
vis Monialis non esset, hodiè Monialis esse volebat: adhuc
Sacrum illud Tribunal censuit, constare de nullitate Pro-
fessionis, quia ille actus factus fuerat, durante eadem causa
metus.

Quinimò, dato metu à principio, quamvis mulier, E.
G. quæ matrimonium carnale contraxit, per plures annos
12 permanserit cum Marito, & Filios etiam procreaverit,
adhuc metus non censetur purgatus, nec voluntas à prin-
cipio meticulosa, tractu temporis mutata præsumitur, *Boss.*
de Matrimon capit. 12. §. 23. *nu*. 404. *Panimoll. dec*. 102. *ad-*
13 *not*. 2. *à n*. 11. & *seqq*. juncto *num*. 19. Et tamen concubitus
carnalis, & Filiorum procreatio fieri non potest sine ex-
presso consensu, & præscindendo à vinculo matrimonii,
sine peccato; Unde si in hoc durissimo casu potius pecca-
tum, quàm mutatio voluntatis, & purgatio metus, præ-
sumi debet, ut resolvit C. C, 13. *Septembris* 1629. quam re-
14 solutionem refert *Rot. dec*. 9. *num*. 6. *cor. Arguell*. ibi: *Cen-*
suit, matrimonium contractum à filia per metum à Matre illa-
tum, esse invalidum, etiamsi mulier metum passa per plures
annos post mortem Matris permanserit cum Marito, & filios
procreaverit: & decis. 887. *numer*. 1. & 2. *cor. Seraphino*, &
dec. 405. *per tot. part*. 18. *rec*.

Quanto fortiùs hoc dicendum venit in casu nostro, ubi
actus facti à Puella post assumptionem habitus Religio-
si non erant peccaminosi, sed necessariò dependentes
15 ab ipsa assumptione habitus; meticulosè sequuta; Quo-
ties enim actus necessariò dependet à principio infecto,
prout est ingressus in Monasterium, & Professio, tunc
eodem vitio laborat, & malum principium influit in
omnes actùs subsequentes, *Ciarlin. contr*. 108. *numer*. 56. 16
lib. 1. *Bordon. de Profession. capit*. 19. *numer*. 51. *Genuens. in*
Prax. Archiepiscop. cap. 77. *numer*. 4. *Rot. coram Seraphin.*
decis. 1166. *numer*. 1. & in durioribus terminis Monialis;
quæ per 30. & ultra annos, singulis quibusque annis re-
novaverat Vota Religionis, prout Regula præscribebat,
quòd ex tali renovatione, ut potè dependente ab actu Pro-
fessionis nullo, purgatus non remanserat metus, nec mu-
tata voluntas, ressolvit C. C. *in Melevitana* 29. *Aprilis*,
& 19. *Novembris* 1703. & *in Lingonien*. 12. *Aprilis*, & 30.
Decembris 1693. cum quibus processit *in Bituntina* 9. *Septem-* 17
bris 1713. ut videre est *in tom*. 1. *Discept Eccl. discept*. 1. *par*.
1. & signanter *num*. 57. & 58. & concordant adducti per *Ca-*
ren. resol. 81. *n*. 37. & 38. *Pignatell. consult*. 180. *n*. 16. *tom*. 9.

Hinc inutiliter allegatur possibilitas mutationis volunta-
tis Puellæ in actu Professionis, quia hanc mutationem al-
legans, debet illam concludenter probare juxta *Gloss. in*
capit. Perlatum de His, quæ vi, met. caus. fiunt, Verb. Ti- 18
more, quam sequuntur *Gratian. decis Marcb*. 43. *num*. 23. &
Rot. decis 2223 *num*. 19. *cor. Coccino*, & *in Perusina Matrimo-*
nii 10 *Maii* 1688. §. *Hinc tollitur, cor. Hervault*, nam ubi
præcessit tractatus de metu inferendo, quamvis deindè non
appareat, quòd in ipsa Professione fuerit illatus, nihilomi-
nùs præsumitur, ut totidem ferè verbis in terminis annul-
landi matrimonium carnale dixit *Panimoll decis*. 102. *adnot*. 19
1. *n*. 41. & in terminis Professionis *Caren. resol*. 81. *num* 35.
& 36. Hæc autem probatio, quæ suaptè natura, ut dixi-
mus, reputatur perdifficilis, & ferè impossibilis, non so-
lùm usqueadhuc ex adverso facta non fuit, sed potiùs è con-
versò ex hac parte plenissimè doctum habetur de continua-
tione metus, & de ejus perpetua, & nunquam intermissa
aversione, & contraria voluntate Statui Religioso, tum in-
specto tempore Novitiatus, tum tempore Professionis, tum
etiam post Professionem.

Siquidem de metu, & coacta voluntate, inspecto tem-
pore Novitiatus, testatur Antonius de Gasparis ibi: *Io*
interogavo d. Maria Costanza se stava contenta allora, che 20
già s'era fatta Monaca, e se ci stava di buon' animo; Lei mi
rispondeva sempre, che quello che Lei aveva fatto, era con-
tro la sua volontà, e che stava con l'istesso sentimento di prima
&c. & ibi: *Sò bene, che tanto della volontà spiegatami da Lei*
medema prima di vestirsi, e doppo vestita, come ho detto di so-
pra, Lei non è mai concorsa con la sua volontà libera a farsi
Monaca: Constantia Curietta ibi; *Chiedendoli Io a detta*
Suor Maria Costanza, che con questo nome si monacò, se era
contenta, e se vi stava allegramente. Lei mi rispondeva sem-
pre, che già mi era nota la sua volontà, e che quella sempre
era stata tale, e che saria in avvenire, mostrando starci mal 21
volentieri, e contro sua volontà, e così sempre fino al pre-
sente mi ha fatto conoscere ferma la sua volontà, senza che
mai vi abbia saputo conoscere essersi mutata di pensiero.

Hoc ipsum confirmat Elisabetha Bacchina, referendo
verba d. Monialis; *Statevi zitta, non mi posso vedere questo*
Abito addosso, come volete, che sii contenta, se mi sono ve- 22
stita per forza, non ne parlamo più, non m' accorate da
vantaggio? A. D. ibi; *Discorrendo con la detta Suor Maria*
Costanza, come stava allegramente, e se li confaceva l' A-
bito monastico, e se vi stava contenta? Lei mi rispose le
seguenti, e consimili parole, cioè: *Lei puol sapere, se Io*
stia quì dentro contenta, mentre gli ho detto tante volte,
che Io mi facevo Monaca per forza, e che all' Abito mona- 23
stico vi ho avuta sempre avversione, e contraria volontà,
anzi continuo ad avercela, e ce l'averò fin che campo;
Anzi quest' Abito sarà la mia dannazione, e l'istesso mi ratificò
la seconda volta, che to ci tornai.

De tempore autem Professionis testatur eadem Bacchina,
ibi: *Si era tutta impallidita, e che stiede in questa forma sem-*
pre pallida, e tremolante, a segno che nell'atto di professare li 24
Voti di Monaca, disse, *che la voce gli tremava, e che appena*
si sentiva; Et paulò ante Professionem concordat Rita Con-
coni Nutrix, ibi: *E poco prima, che professasse, si ramma-*
ricava molto, che dovea contro la sua volontà professare, e do-
po professata sempre gli ha repetito, che si era vestita Monaca
per forza, e che ci stava per forza nel Monastero, senza che ab-
bia riconosciuto mai in Lei mutazione alcuna della sua contra-
ria volontà.

Et denique tam de tempore Novitiatus, quàm Professio-
nis, ac post Professionem, deponunt sex Moniales, qua-
rum duæ fuerunt formiter examinatæ, nempè An- 25
na

na Victoria Bartholetta, ibi: *Diceva ancora alla giornata, sfogandosi con me, che per forza, e contro sua volontà pigliava l'Abito monacale, a segno, che esprimeva con parole assai di dolore, che mal volentieri si faceva Monaca, e queste doglianze non solo alla giornata, ma le faceva dopo seguita la detta Rinuncia, e prima, ma anche dopo, che entrò in No-*
26 *viziato, e fino al presente, talmente, che non aveva, e non ha altro in bocca, che essersi fatta mal volontieri Monaca, e per forza*. Et Sor. Constantia Amari, ibi: *E queste esclamazioni l'ha fatte, e le fà giornalmente, fin da che si è monacata, non solo per causa di detta Rinuncia, fatta da Lei di mala voglia, e per forza, ma anche sopra la sua monacazione, che pure sempre ha esclamato, ed esclama, che l' ha fatta mal volentieri, e contro sua voglia*.

Aliæ verò quatuor Moniales, inter quas nnmerantur Abbatissa, & Vicaria (quarum Fides producta fuit ab ipsomet Procuratore Monasterii in alia causa Successionis in
27 Tribunali Cameræ) excludunt penitùs, penitùsque quocumque tempore inspecto; Novitiatus, scilicèt, Professionis, & post Professionem, mutationem voluntatis, ac libertatem consensus, ibi (Notentur quæso sequentia verba, quia non possunt esse magis clara, majorique evidentia exclusiva liberæ voluntatis Puellæ, & perpetui ejus dissensus monachationi) *E l' istesso esclamazioni, e doglianze ha continuato a farle anche doppo, ed in particolare i seguita la morte del medesimo Sig. Marchese, continuamente, e*
28 *publicamente a Noi, ed a tutte le Monache ha sempre esclamato, detto, e dolsuto, come anche presentemente, si duole, ed esclama, che tutto quello, che aveva fatto, era stato sempre contro la sua volontà, e per forza, e per timore del detto Sig. Marchese suo Padre &c. E le cose sudette le deponiamo per esser Noi state presenti, ed haver sentito tutte le sudette esclamazioni, che hà fatto sempre dal principio dell' ingresso in Religione, e così continuato fino al presente*.

Ex hisce itaque testibus ponderanda sunt illa verba, totiès repetita, videlicèt *alla giornata, giornalmente, continuamente, non aveva, e non ha altro in bocca, sempre,*
29 *mai, e dal principio dell'ingresso in Religione, e così conti. continuato fino al presente*, quę suaptè natura important continuationem temporis, & voluntatis in eadem primęva meticulosa opinione sine ulla intermissione, & sic includunt perseverantiam voluntatis, & metus tempore Novitiatus, Professionis, & post Professionem, semper, & continuò, ut ponderando ad hunc effectum illam dictionem *semper*, egregiè docet *Rota decis.* 266. & 267. *num.* 15. & 16. *coram Ubald. & dec.* 178. *num.* 7. *coram Carill. post Bordon. de Profession. decis.* 3. *sub num* 8. *versic. Quoad secundum*, & resolvit *Cong. Concilii in Mantuana sub diebus* 7. *Decembris*
30 1715. & 28. *Martii* 1716. ubi testes referebant eadem verba, sclata à dd. testibus *continuamente fino al giorno d' oggi*, ut videre est *in tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 20. *à num.* 31. *usque ad* 36. & *in to.* 2. *par.* 1. *disc.* 9. *per tot.*

Præfatisque testibus plena, & indubia fides præstanda venit, tum quia deponunt de continuatione metus, & sic confoventur ex uniformi præsumptione juris, ut observat
31 *Rota decis.* 1177. *num.* 3. *coram Seraph.* ibi: *Et ad confirmationem præsumptionis Juris, adsunt præterea testes, clarè de metu, & contradiction. Mariæ deponentes &c.* Tum quia quinque sunt formiter examinati, & alii sunt omni exceptione majores, prout sunt A. D. & sex Moniales ipsius Monasterii S. Bernardini, cum quo lis principaliter agitur, quæ Moniales plenissimè probant contra proprium
32 Monasterium, præsertim in re, sequuta intra ipsius Claustra, quæ à nullo meliùs, quàm à Monialibus sciri potest, bene à *Ponte cons.* 11. *num.* 12. *tom.* 2. *Ciarlin. contr.* 108. *num.* 61. ubi, quòd unus Monachus probat contra propriam Religionem, *Camerat. respons.* 1. *art.* 1. *num.* 33. ibi: *Imò verè licèt hi testes non adessent, metus, & minæ essent probatæ concludentissimè ex sola attestatione Sororis*
33 *Mariæ Taringi, & quæso legatur: Hæc depositio est ita efficax, ut sola sufficiat, plenèque probet contra Monasterium, nam de Jure Monachus (& idem dic de Moniali, licèt unica, probat adversus Religionem: Ant. de Possentibus singular. jur. canon. cent.* 2. *singul.* 146. *n.* 4. & 5.

Comprobatur ulteriùs metus, ejusque continuatio, ex declarationibus, & protestationibus, factis ante susceptionem habitus; Nunquam enim dicta infelix Puella
34 induci valuit ad inducendum habitum religiosum, nisi adjecta illa conditione, quòd id faciebat, ut pareret præcepto Patris, non autem ex propria, & libera ejus voluntate, ut referunt: Primò Monialis Bartholetta ibi: *Per darli sodisfazione a mio Padre, Io mi farò Monaca, ma non che Io mi facci volentieri, perche la mia volontà saria di stare Secolara*. Secundò Pater Crescius, ibi: *Ed essa Suor Maria Costanza mi rispose, già, che per me non vi sarà nessuno, che mi ajuti, bisognerà, che io faccia a suo modo, contra però la mia volontà*. Tertiò Antonius de Gasparis. *Detta Signora Teresa Livia mi rispondea &c. se lo fò, lo fò per aderire a Lui, ma per altro non ho Io volontà di farmi Monaca &c. nè mai in alcuna volta seppe darmi altra risposta, che questa:* Quar- 35
tò Constantia Curietta, ibi: *Anzi quando si riduceua a dire di sì, benche lo dicesse per obbedire, e non per volontà, nondimeno sempre ci sospiraua, ed il più delle volte ci piangeua*, & paulò post, ibi: *E Lei sempre rispondeua, che mentre voleua Lui così, si saria monacaca per obbedirlo, e non per sua volontà, perche non vi era più rimedio di contrastare contro la di Lui volontà*: Et quintò Rita Conconi, ibi: *Quando essa Rita riferiua le sudette risposte alla Signora Teresa, allora Educan-* 36
da &c. si metteua a piangere, e sospirando diceua: Ci vuol pazienza, Io non ho nessuno per me, sono abbandonata da tutti, bisognerà, che facci a suo modo, ma però contro la mia volontà.

Istæ autem protestationes, & declarationes animi removent quemcumque consensum ab actu futuro, & probant evidenter, Professionem, non spontè, sed metu, & con- 37
tra propriam voluntatem emissam fuisse, ut in terminis *Caren. resol.* 81. *num.* 37. *Bordon. de Profession. cap.* 19. *num.* 36. *Calderin. consil.* 1. *de Iis quæ vi, Graff. decis. aureæ par.* 1. *lib.* 3 *cap.* 5. *de Regular.* 8. & sicut, si emissæ fuissent in Actis alicujus Notarii, sine dubio probarent metum, & perseverantiam voluntatis repugnantis statui religioso, ita ejusdem efficaciæ reputari debent in casu nostro, 38
ubi propter timorem Patris ausa non fuit Puella protestari publicè, vel in Actis alicujus Notarii; Sufficit enim in his terminis declaratio animi eo meliori modo, & cum minori periculo, quo fieri potest, aut cum Amicis, & Consanguineis, aut cum ipsismet Monialibus, ut quicumque actus qui subsequatur, reputetur nullus, & meticulosus, ut solidè probant *Gonzal. in cap.* 2. *de His, quæ vi, met. caus. fin. num.* 7. *Surd. cons.* 513. *num.* 36. & *seqq. Honded. consil.* 23. *num.* 22. *tom.* 1. *De Pont. cons.* 131. *num.* 138. *Valenzuel. cons.* 29. *num.* 43. *Staiban. jun. centur.* 2. *resol.* 101. *num.* 39. *fol.* 5. *Hodiern. contr. forens. cap.* 16. *num.* 51. *Panimol. dec.* 102. *num.* 9. 11. & *seqq. Sperell. dec.* 75. *num.* 52. *Thesaur. quæst. forens.* 51. *num.* 8. *lib.* 1. *Iranch. de Protest. consid.* 55. *num.* 3. & *Rota dec.* 132. *nu.* 13. *par.* 14. cum aliis 39
concordantibus, citatis in *tom.* 1. *discept. Eccles. par.* 1. *discept.* 2. *num.* 18. cum quibus in d. casu processit CC. ut videre est *ibidem num.* 55. & solidè probat *Ciarlin. contr. forens. lib.* 1. *cap.* 108. *num.* 49. ibi: *Tertiò probatur metus ex* 40
multis declarationibus, seu protestationibus, factis in Novitiatu, & alibi quod scilicet coactè, & propter metum Fratris ingressus fuerat Religionem, & hoc dicebat non solùm extraneis, sed etiam ipsis Novitiis, & eorum Magistro, & etiam aliis Fratribus, quæ protestationes, seu declarationes, licèt non plenè probent metum, tamen valde prosunt, quia remouent consensum ab actu subsequenti etiam quod fiat facta Parte absente &c. & num. 50. ibi: *Quando adest justa causa metus, valet etiam clandestina protestatio, Parti non intimata, ut actus subsequens utì meticulosus non valeat*, & prosequitur *num.* 51.

His omnibus addimus duas fatales circumstantias facti, quarum prima est, quòd dd. reclamationes, & protestatio- 41
nes non solùm respiciebant tempus præsens, sed ulteriùs repromittebant eandem aversionem, & contrariam voluntatem etiam in futurum, & sic de tempore præciso Professionis, ut deponit A. D. ibi: *All' Abito monastico vi ho auto sempre auersione, e contraria volontà, anzi continuo ad auercela, e ce l'auerò fin che campo*; Et confirmat C. ibi: *Che già* 42
mi era nota la sua volontà, e che quella sempre era stata tale, e che saria in auvenire: Et denique Elisabetha Bacchina, ibi: *Ma per altro il mio genio, e la mia uolontà non ci è stata, nè ci sarà*: Virtus enim dd. declarationum, respicientium tempus futurum non solùm comprobat perseverantiam in primævo dissensu, sed manifestè removet consensum à quocumque actu futuro, ibi: *E ce l'auerò fin che campo*, ut egregiè ponderant *Surd. cons.* 513. *n.* 45 *Ciarlin contr.* 108. *n.* 48. *l.* 1. *Panimoll. dec.* 102. *n.* 22. ibi: *Tum etiam, quia protestatio in* 43
iis quæ à nostra uoluntate dependent, quotiès respicit ad futurum, & præmittitur ad euitandum, & dirimendum tractatum, nè sequatur actus, uel contractus, & duret causa metus, utique, & tunc remouet consensum ab actu ex contra-

ctu futuro, *Barbos. Vot. dec.* 77. *num.* 96. & 98. & *Rot. dec.* 858. *num.* 5. *coram Seraph.* ibi: *Vires autem hujus protestationis, quæ sint, tradunt DD. in cap. Cùm M. Ferrariensis*
44 *de Constit. & ibi Dec. num.* 98: *Removet enim consensum ab actu futuro contrario, quoties sumus in his, quæ pendent à voluntate Protestantis, & protestatio respicit actus futuros, prout in casu, de quo agitur: Et dec.* 326. *num.* 9. *coram Ludovis.*

Secunda circumstantia, seu potiùs mathematica quædam demonstratio perpetui, & continui dissensus, & fixi, atque firmissimæ spei redeundi ad Sæculum, in eo consistit, quod Puella post susceptum habitum monasticum, semper retinuerit, & adhuc retinet Vestes sæculares apud se, quibus induta incedebat ante ingressum in
45 Monasterium, & quamvis post obitum Marchionis plures, easque maximas passa fuerit, & dietim etiam patiatur angustias, quia destituta est omni Livello, ac omni auxilio humano, ita ut vestibus laceris cogatur incedere, & unum etiam obulum suspirare, adhuc potius contenta fuit præfatas angustias usque ad extremitatem pati cum ludibrio, & irrisione omnium Monialium, quàm dimittere spem exeundi è Monasterio, & continuam abominationem status religiosi. Quocirca vestes suas sæcula-
46 res nunquam distraxit, nec vendi permisit, eam reddens stringentissimam rationem, quia expectabat diem illum, quo eis uti posset, quam refert A. D. ibi: *Quando Io parlavo nelle volte sudette con detta Suor Maria Costanza nel Monastero, Lei alcune volte disse, che ancora riteneva tutti li suoi abiti da Secolara, e che Lei non li voleva risttuire, perche poteva essere, che un giorno gli avessero a servire*; Idque etiam confirmat Constantia. Ex hac autem circumstantia, quæ consistit in facto, à die ingressus usque ad præ-
47 sens continuò permanenti, & visibili, & quæ est prorsus incompatibilis cum Statu religioso, qualificata sub illa ratione; *Perche un giorno gli avessero a servire*: Plusquam evidenter demonstratur voluntas semper parata ad egressum ex Monasterio, semperque aliena à vinculo Religionis, & plus probat, quam expressa protestatio facta in actu Professionis, quia in omni materia plus probant fa-
48 cta, quam verba *leg. Paulus ff. Rem rat. haber. & L. de quibus ff. de Leg. Rot. dec.* 21. *num.* 8. & *coram Cels.* cum vulgatis.

Sunt igitur omninò contemnendæ (comparativè ad tam claram dispositionem Juris, & ad tot insuperabiles proba-
49 tiones circa continuationem metus) quædam informes Attestiones aliquarum Monialium Monasterii, tam super libera, & spontanea voluntate Puellæ in emittenda Professione, quàm super exclusione reclamationum. Omisso enim, quod fuerunt extortæ, pendente hac lite, sub fallaci
50 spe futuræ concordiæ super causa Successionis, & ideo tanquam expiscatæ pendente lite, nihil penitùs probant, *Fulgos. cons.* 173. *num.* 1. & aliis relatis *Rot. dec.* 439. *num.* 8. *in fin. par.* 4. & alibi.

Et omisso etiam, quòd in concursu aliarum Monialium, de metu, & de continuis reclamationibus deponentium, quæ fuerunt formitèr examinatæ, istæ omninò præferri debent contrariis Monialibus ad perpetuam tantùm examina-
51 tis, ex adductis per *Rot. dec.* 419. *num.* 2. *par.* 9. & *dec.* 415. *num.* 13. *par.* 16. *rec.* ubi quòd nec etiam faciunt adminiculum testes examinati sine examinati sine citatione Partis in concursu testium, formitèr examinatorum.

Prosternitur ulteriùs quælibet fides earundem Monialium, ponderando, quòd hæc lis super nullitate Profes-
52 sionis principaliter intentata est contra Monasterium & ipsasmet Moniales, ex quo Professio est Contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, proindeque admitti de jure non potest, quòd Moniales fidem faciant favore proprii Monasterii, & testimonium perhibeant in Causa propria, ex qua subsistente Professione, maximum commodum, & interesse sperant, ut observat *Rot. dec.* 3. *post Bordon. de Profess. num.* 5. *vers. quia ultra*; & *dec.* 1166. *num.* 1. *coram Sera-*
53 *phino*, ibi: *Non obstant in contrarium deducta, nam quantùm ad depositiones quarundam Monialium, deponentium de quibusdam actibus hilaribus, & qui videntur facti ex libera voluntate, quia, ut supra dictum est, non sunt habendi in consideratione, stante, quod durabat eadem causa metus, & existebat in eodem Monasterio, quod invita, & coacta fuerat ingressa; Præterea isti actus, & alia pro Monasterio deducta, probantur per Moniales ejusdem Monasterii, de cujus interesse agitur*: & *dec.* 1177. *coram eodem Seraph.* ibi: *Quæ in contrarium deducuntur ex testibus, non fuerunt habita in consideratione, tum ex eo, quod quidquid per Moniales probatur, est valdè suspectum, tum propter interesse,* 54
tum quia non relevat ex dicta metus duratione, quæ facit, ut omnes actus contrarii censeantur simulatè facti ex causa d. metus &c. Rot. dec. 178. *num.* 10. *coram Carillo*, ibi: *Sunt Moniales ejusdem Monasterii, cujus interest, Professionem esse validam.*

Augetur etiam suspicio; Nam timens moderna Abbatissa præjudicium proprii Monsterii, quatenùs Professio nulla declararetur, quousque potuit, prohibuit, nè Bar- 55
tholomæus Gargarius, tunc Exactor d. Monasterii, se subjiceret formali examini, & veritatem deponeret, quam metu Excommunicationis revelaverat; Et quia vigore mandati de gravando idem Gargarius coactus fuit se subjicere examini, paulò post à servitio Monasterii dimissus fuit; Ex hac igitur nimia affectione pro substinenda Professione, & ex magno interesse & utili, quod inde resultat Monasterio, & ex quadam falsa opinione, quod Monasterium diffametur in casu nullitatis Professionis, nec in linea adminiculi attendi debent præfatæ Moniales, ut resolvit *Cong.* 56
Concilii in Bisuntina 9. *Julii* 1701. de qua *in tom.* 1. *par.* 1. *Discept.* 1. *num.* 40. & *in Lingonen.* 20. *Septembris* 1715. de qua *in eodem tom.* 1. *discept.* 4. *num.* 28. ubi de attestatione quatuor Monialium, & *in alia Bisuntina* 9 *Septemb.* 1713. ubi de attestatione quinq; Monialium, de qua in *d. tom.* 1. *disc.* 1. *num.* 40. In quibus omnibus punctualissimis Resolutionibus meritò in nulla prorsùs consideratione habitæ fuerunt dictæ attestationes Monialium, ex illo innegabili prin- 57
cipio; quòd tendunt ad proprium commodum, atque ad evitandam minùs veram opinionem, quòd aliquo modo famæ diminutionem patiatur Monasterium illud, in quo Monialis per vim, & metum Professionem emittere coacta fuit.

Præterea, dato etiam, & per modum discursus admisso, quòd nullum adesset interesse, nullus timor diffamationis, & nulla affectio; Quinimò dato etiam, quod fuissent for- 58
miter examinatæ præfatæ Moniales, quæ omnia à parte rei nullo modo verificantur, suntque verum ens rationis; Adhuc in concursu aliarum Monialium, deponentium de metu, & de reclamationibus, & actibus, quos viderunt, & audiverunt, de Jure major fides præstanda esset duobus tantùm testibus de metu, quàm mille, si adessent, super libera, & spontanea voluntate, juxta theoricam *Innoc. in cap. Super hoc num.* 2. *de Renunciat.* quam sequuntur *Menoch. de Præsumpt. lib* 3. *præsumpt.* 126. *num.* 31. benè *Corrad. in* 59
Prax. dispensation. lib. 5. *cap.* 14. *num.* 11. *Ciarlin. controv.* 108. *num.* 67. *lib.* 1. *Rot. dec.* 326. *num.* 46. *cor. Ludovis.* ibi: *Sed quidquid sit, sufficit, quòd in concursu plus creditur duobus testibus de metu, quàm mille deponentibus de voluntate spontanea, & libera: Rot. dec.* 9. *num.* 65. *coram Arguel.* & *in Melevitana Nullitatis Professionis*, impressa post *Resolut.* 60
Dian. par 11. *§. Nec obstat fol.* 16. ubi alii referuntur.

Quin attendi mereatur, quòd Th. Liv. pluriès scripserit Marchioni, quod ipsa erat contenta de Statu Religioso; Sciebat enim, quòd Pater omnem conatum adhibuerat, ut fieret Monialis, & sciebat, quòd quatenus se satisfactam, 61
& plusquam contentam non ostendisset, poterat Pater se abstinere ab illa munifica subministratione pecuniarum, aliarumque rerum, quæ dietim erant necessariæ; Et denique sciebat suspicionem à Patre præconceptam, ut indicat quoddam ejus Biliettum repertum in illius hæreditate, ibi: *ho inteso più volte, che V. S. non mi viene à vedere spesso, perche hà non sò che dubj, ma quello, che Lei pensa, se lo levi pure dalla mente, che non sarei arrivata a questo segno, sapendo, che Lei manterrà sempre, quello, che mi hà promesso, così sono per mantenere anch'io qualsivoglia passo, che hò fatto*; Et ideo cogebatur cum eo fingere, & non solùm 62
cum suis Biliettis ostendere se contentam, sed etiam sollicitare res necessarias ad actum Professionis, ut eo magis sibi benevolum Patrem redderet, eumque diverteret ab apprehensa suspicione; Ut igitur gravius damnum sibi imminens evitaret, interdum scribebat officiosa Bilietta, sic etiam instigante, & dictante Moniali Bartoletta; Sed in ipso actu, quo scriberet, manus ipsa resistebat, & tarda erat, & licèt fingeret, adhuc aversionem ostendebat, ut refert ipsa Bartholetta, ibi: *E con queste mie persuasioni s'induceva a scrivergli il Biglietto &c. Anzi mi accorgevo, che nel scrivere parole, concernenti il suo assenso di farsi Monaca, vi stentava, e sempre faceva, atti di molta avversione.*

In his itaque terminis, præcisivè etiam ab insinuationibus, factis à Bartholetta, quæ valdè minuunt effica-

efficaciam dd. verborum, cum dicta Billietta scripta, & mis-
63 sa fuerint ad eundem Patrem, qui metum intulerat, quamvis lætum, jucundum, ac liberum animum profitendi continerent (quem tamen non continent) adhuc non solùm metum non excludunt, sed illum magis confirmant, & comprobant, ut in puncto notat egregiè *Ciarlin. controv.* 108. *num.* 66. *lib.* 1. *Panimoll. dec.* 102 *num.* 13. *& seqq.* & melius *in Annot.* 2. *num.* 25. *Rot. dec.* 75. *num.* 7. *cor. Peutinger*, ibi: *Nec obstare dixerunt Domini Epistolas Raphaelis,*
64 *non recognitas ad Patrem conscriptas; Quia dum metus jam erat incussus, & Pater, causa metus, viveret, dd. Epistolas liberam voluntatem, jucumdumquè profitendi animum arguentes, tantò magis metum confirmat:* Ut in specie dixit *Rot. decis.* 175. *num.* 5. *par.* 1. *rec. & dec.* 811. *num.* 6. *circa*
65 *fin. & dec.* 887. *num.* 2. *cor. Serap.* cum quibus processit C.E. & R. *in Prænestina Nullitatis Professionis* 12. *Novembris* 1717. ut videre est *in tom.* 3. *par.* 1. *discept.* 7. *per tot.* & signanter *num.* 45. & 62.

Tandem nullius prorsùs relevantiæ sunt Renunciatio, facta à Th. Liv. per instrumentum publicum, solemnis Apparatus in actu susceptionis habitus, cum assistentia clar.
66 mem. Em. Sanctacrucii, & interventu plurium Matronarum, necnon associatio ejusdem, facta à D. Principissa P. & denique exploratio voluntatis facta à Vicesgerente; Quia omnes isti actus, vel retorquentur ad hominem contra Monasterium, vel nihil penitùs relevant in Jure.

Et quidem retorquetur actus Renunciationis; Adeò enim Marchioni intererat fieri renunciationem (hæc quippè erat primaria causa cogendi ad monacatum) ut excluso
67 Carolo Curietto, qui erat proximior, fecit falsò, sed innocenter, jurare Puellam super non existentia Proximiorum, qui possent contractui intervenire, & ut majorem timorem incuteret eidem Puellæ, voluit ipsemet in abscondito interesse ipsi contractui Renunciationis in domo D. F. U ut refert Monialis Bartholetta. Pensata igitur ex parte Patris enixa voluntate reportandi dictam renunciationem, adeò proficuam, attento gravissimo præ-
68 judicio Puellæ, quæ absque ulla constitutione Livelli renunciavit etiam supplemento Alimentorum, & considerata præsentia Patris, Viri terribilis, & severi, ac studiosa exclusione Proximioris; Profectò non solum ex dicto actu renunciationis non excluditur metus, sed potiùs confirmatur, ut observat *Ciarlin. contr.* 108. *num.* 39 *in fin. lib.* 1. ibi: *Et metus hujusmodi verisimilis redditur ex*
69 *donatione, quam Frater Augustinus fecerat dicto ejus Fratri, propter quam ejus intererat ut ille emitteret Professionem*, & in puncto *Camerat. respons. dec. respons.* 1. *art.* 1. *nu.* 50. ibi: *Nihilominùs hæc suspicio, imò, & plena probatio metus, multum ingravescit, veritatique proxima redditur ex*
70 *renunciatione, quam pro se à Donna Francisca extorsit &c.* ubi octo alii Doctores cumulantur.

Retorquetur ulteriùs ille magnus Apparatus in die vestitionis, cum assistentia Eminentissimi Sanctacrucii, Prin-
71 cipissæ P. ac tot aliarum Matronarum. Ultrà quod enim proportionatus esse debuit, & Patri, & Filiæ, adhùc eo mediante voluit Marchio obstaculum præbere, ne posset Th. Liv. absque suæ connaturalis verecundiæ offensa reclamare, & animi sui justitiam palàm ostendere, præsentibus personis in dignitate, & magnatitio Ordine constitutis, ut ad rem nostram observat *Rot. coram Seraphin. decis.* 1166.
72 *sub num.* 1. ibi: *Et sanè ad hunc effectum, ut ipsa non auderet verecundia ducta reclamare Comes invitaverat Reginam, & infantes, ut interessent Professioni.* Quapropter etiamsì eadem Puella in dicto actu Professionis se lætam, & jucundam exhibuisset, non tamen probaretur exclusio metus, quia id facere potuit ne objurgaretur de levitate, & vili animo in conspectu tot conspicuarum Personarum, & Marchionis Patris indignationem subiret, si-
73 gna suæ contrariæ voluntatis, & metus sibi illati ostendendo, juxta animadversa per *Bordon. de Profess. cap.* 19. qui in quæstione, an metus excludatur probatione lætitiæ, & gaudii in emittenda professione *num.* 64. respondit, ibi: *Per hoc non probatur exclusio metus, quia illud gaudium referri quidem potest in actu professionis ratione suæ bonitatis, non verò in causam professionis productivam,*
74 *quæ sicuti affecta est metu, ita & actum professionis inficit, undè actus læto animo factus ne videatur vilis persona in conspectu aliorum, adhùc censetur meticulosus in radice mali comminati*, & tradit etiam *Rot. post Tamburrin. de Jur. Abbatiss. decis.* 5. *num.* 6. Sed quantumvis impavida in vultu se ostenderit dicta Puella; Populus verò, qui ad Ecclesiam accesserat, nequivit dissimulare rei veritatem, dum pleno ore propalavit minas, & metum, & Deus permisit, ut ea, quæ reticere cogebatur Filia, Populus pa- 75
làm faceret, dolens murmurando: *Ob poveretta è condotta al Macello!*

Neque vis ulla fieri potest super exploratione voluntatis, facta à Vicesgerente; Quia juxta Sac. Conc. Trident. hujusmodi exploratio non solùm in Urbe, sed in toto Orbe Catholico fieri debet, & solet, & tamen probato metu à principio, ab exploratione voluntatis, nunquam 76
argui solet purgatio metus, seu mutatio voluntatis, ut pluries resolvit C. C. Et si hæc attendenda esset, nunquam verificari posset nullitas Professionis, & ratio ea est, quia cùm duraret eadem causa metus, & eadem potentia nocendi, si Puella explicasset suam contrariam voluntatem 77
monacationi, & metum sibi illatum, sinè dubio Card. Vicarius, sivè Vicesgerens, Puellam invitam vinculo Religionis non obstrinxisset, & tunc statim irreparabiliter obnoxia remansisset gravibus damnis, quæ Pater inferre sæpissimé minatus fuerat; Adeòque sicuti ausa non fuit secretam protestationem emittere in Actis alicujus Notarii, ne actus iste deveniret ad notitiam Patris, ità, & tantò magis debuit contrariam suam voluntatem celare Judici, illam Exploranti, quæ eò faciliùs ad aures Patris pervenisset; Atque hinc meritò infertur, non 78
solùm explorationem voluntatis, & ipsam Professionem, aliosque omnes actus non posse præsumi liberos, durante causa metus, sed potiùs simulatos, commentitios, & meticulos, etiamsi læto, & jucundo animo facti appareant, nam quo magis extrinsecùs apparet lætitia, & contentamentum, eo magis intrinsecùs præsumitur metus, ut egregiè notat magnus Canonista *Rebuff. cons.* 68. §. *Nec me movet*, ibi: *Nam in matrimonio, invita non dicitur consentire matrimonio, quamvis post metum osculata fuerit Maritum, riserit, & cantaverit cum eo, & alia signa 79
jucunditatis præbuerit, quia simulando ea faciebat, & non cessabat metus &c. Sperell. decis.* 80. *num.* 9. *Rota in Melevitana Nullitatis Professionis post Resolution. Dian. par.* 11. *fol.* 16. §. *Nec obstant, decis.* 175. *num.* 1. *par.* 1. *rec. decis.* 863. *n.* 5. *cor. Seraphin. dec.* 392. *num* 3. & 4. *cor. Ludovis. & dec.* 75. *num.* 7. *cor. Peutinger*.

Malum enim principium influit in omnes actus sequentes, & sicuti in Patre vigebat idem motivum cogendi etiam de tempore explorationis, & Professionis, quinimò om- 80
nes conatus Marchionis tendebant, non tàm ad actum vestitionis, quam ad actum ipsum professionis, ità in Filia aderat eadem causa timendi, & consequentèr idem metus de tempore præciso professionis, qui non remansisset exclusus, etiamsì Puella in actu professionis nedùm læta, & jucunda stetisset, sed proprio caractere scripsisset hæc verba: 81
Ego Professionem spontè emisi; ut egregiè ponderat *Bordon. Oper. var. cap.* 13. *de Probat. Cleric. num.* 36. ibi: *Quia si metu profitetur, metu etiam scribet, spontè se profecisse, & ideò per hoc non dicitur ratificare suam professionem, si invitus profecit, quia etiam coactè, & materialiter tantum scripsit, spontè professionem emisit. Scripsit ergo manu, non mente, mutando voluntatem, undè per hoc non impeditur a reclamatione.*

§. IV.

Ostenditur ex gestis post Professionem, nequaquam remansisse purgatum metum, seu inductam tacitam Ratificationem.

Metus itaque ab initio probatus, & qui duravit de tempore emissæ professionis, nequaquàm remansit de- 1
indè unquam purgatus, cum assiduò perduraverint querimoniæ, & reclamationes Puellæ de vi, & metu sibi illato post professionem, & usque ad diem motæ litis super nullitate; Quinimò post obitum Patris, metus Authoris, fuerunt majores, & frequentiores, neque hanc veritatem probamus ex testibus exteris tantùm, sed ex formali examine, & jurato respectivè testimonio sex Monialium 2
Monasterii, quæ plenissimam, constituunt probationem, juxtà individuales auctoritates allegatas supra §. 2.

Monialis enim Bartholetta formiter examinata, sic ait: *Simili doglianze l'hà fatte quasi alla giornata, tanto prima, che doppo la Renuncia, & anche doppo velata fin' al 3
presente; A segno che il numero delle volte non è possibile, che possa riferirglielo &c.* & panlò post ibi: *Dico bene, che simili doglian-*

*doglianze sono state di continuo, tantoprima, che doppo fat-
tasi Monaca, e particolarmente doppo la morte del Marchese*
4 *suo Padre, non si è mai quietata, nè si quieta, tanto con
me, quanto con l' altre Monache*, Soror Constantia
Amari, pariter formiter examinata, sequentia refert,
*Doppo poi monacatasi Suor Maria Costanza, la medema,
come hò detto di sopra, hà continuato, e continua ancora di
presente a fare dell' esclamazioni, che Lei s' era fatta Mona-*
5 *ca per forza, e mal volentieri, solamente per aderire alla
volontà del Padre, non per sua volontà.*

Idem confirmant aliæ quatuor Moniales, quarum fides
jurata producta fuit à Monasterio in Tribunali Cameræ,
antè motam præsentem litem, ibi: *E l' istesse esclamazioni,
e doglianze hà continuato a farle anche doppo, & in particola-
re seguita la morte di detto Sig. Marchese, continuamente, e
pubblicamente a Noi, & a tutte le Monache.*

Comprobatur hæc veritas etiam à testibus exteris, &
signanter ab Elisabetha Bacchina, formiter examinata,
ibi: *Discorrendo io con Lei, li dicevo, che credevo allora si*
7 *fosse quietata d' animo di star contenta nel Monastero, mentre
aveva fatto Professione, e Lei mi rispondeva con le seguen-
ti, e consimili parole: Stò peggio, che prima; Se mi sono
fatta Monaca per forza, come volete, che stii contenta?
Questo Abito non me lo posso vedere addosso, e se lo continuo
nella Vita religiosa, lo mi danno, quel che hò fatto, l' hò fatto
per obbedire a mio Padre contro mia voglia, perche non hò al-
tri, che Lui in questo Mondo &c.*

Et denique hæc omnia affirmantur à Constantia Curiet-
8 ta, à Rita Concona Nutrice, & à Francisco Minacciono, qui subejus depositione decessit, nec non ab alie-
ro teste Sacerdote, quæ omnia simul unita non solùm
ad evidentiam excludunt purgationem metus, sed magis
illius continuationem comprobant in actu Professionis,
quia reclamationes antecedentes, & subsequentes per-
necessè concludunt, actum intermedium fecisse meticu-
9 losum, juxta regulam, de qua generaliter *Rota in Reati-
na Fideicom. de Clavellonibus 15. Maii 1705. §. Potissimè
coram Ansaldo*; Et in terminis nullitatis Professionis *Ja-
cob. Gallus cons. 66. num. 13. & 14. Pilaja dec. Pontific. lib.
1. dec. 12. n. 26. Caren. resol. 81. n. 33. & 34. Clarlin. contr. 108.
n. 53. & 54. & Rot. post Bordon. de Profess. dec. 3. num. 8.*

Hisce verbis accedunt etiam facta, penitus exclusiva
purgationis metus, nam Th. Liv. non obstante pluribus
10 monitionibus, frequenter sibi factis ab Abbatissa pro
tempore, aliisque Monialibus, ferè nunquam accedere
voluit ad Chorum, nec alia exercitia spiritualia, Mo-
nialibus propria, peragere; Quinimò in actu, quo mo-
nitiones audiebat, invehebat contra Patrem absentem,
& contra ipsammet Monialem Bartholettam, ut ista re-
fert, ibi: *Mentre non voleva venire all' Officii al Coro,
nè fare altri Esercizj spirituali, che hanno fatto, e fan-
no le Monache velate, benche ne riceveste continui rim-
proveri &c. E perche a simili rimproveri alle volte mi
trovavo presente, doppo detta Suor Maria Costanza si*
11 *voltava verso di me, e diceva, che io sarei andata al-
l' Inferno, assieme con il suo Padre, perche avevo ade-
rito alla volontà di detto Signor Marchese, e consigliata
a farsi Monaca contro sua volontà*: Et confirmat etiam
Monialis Amari, & est notorium omnibus Superioribus
Monasterii; Ex hoc enim contumaci, continuo, & vo-
luntario inadimplemento, & inobservantia Regulæ non
purgatur metus, sed eò magis confirmatur, ut in specie
id admisit hæc Congregatio Concilii *in Patavina 20. Ju-
lii* 1713. ut legitur in Folio dicta die distributo, ibi: *At-*
12 *que palam asserebat, neque Choro interesse, neque Mo-
nialium Officia subire velle, cùm nullitèr Regularia Vota
emisisset: Et 7. Julii 1714. lib. 64. Decr. fol. 219. & in
Ulixbonen. 17. Novembris 1714. lib. 64. Decr. fol. 512.*
ibi: *Quin etiam tanquam non Professam se reputans,
Communitatis observationes parvifaciebat, & in Mantua-
na 7. Septembris 1715.* ibi: *Protestandosi, che era Re-
ligiosa per forza, e non voleva fare cosa alcuna, per-
che non era entrata di sua spontanea volontà*: ut videre
est in *Tom. 1. par. 2. disc. 20 per tot. & signantèr n. 88.*

Præterea semper fuit perturbata ob violentiam sibi il-
latam, ut inimicus homo, non semel eam tentaverit,
13 quatenus se ipsam occideret, vel in puteum se projiceret,
prout referunt præfatæ duæ Moniales, formiter exami-
natæ, adeo ut timens Monialis Bartholetta, nè dicta
Puella aliquod flagitium contra propriam vitam patra-
14 ret, de ipsa frequenter sollicita, inquirebat per Mona-
sterium, ut testatur ipsamet, ibi: *hò bensì temuto mol-
to, quando non la vedevo spesso, ed in tal' occasione ricor-
dandomi delle sue parole, l' andavo ricercando per il Mo-
nastero, com' hò seguito più volte sul timore, che Lei non
avesse per qualche atto di disperazione, fatto qualche
danno alla propria vita &c.* quæ circumstantia plurimùm
confert ad excludendam purgationem metùs, & ad con- 15
firmandam illius probationem, ut in terminis alterius
Monialis, asserentis se velle in Puteum projicere, ob me-
tum sibi illatum ad ingrediendum Religionem, punctua-
liter firmavit *Rota in decis. 930. num. 1. coram Dunoz.
jun.* cum qua processit hæc Sac. Cong. *in Bisuntina 9.
Septembris 1713.* ut videre est *tom. 1. par. 1. discept. 1.
num. 31. & per tot.*

Neque in minima consideratione habendi sunt actus, qui
allegari solent, ad probandam purgationem metus, seu
taciiam ratificationem, quia in hoc puncto distinguen- 16
da sunt duo tempora; Primum, usquequò vixit Mar-
chio Pater: Et secundum, post ejus obitum usquè ad
diem motæ litis, Omnes enim actus, facti in vita Patris,
quales sunt Renunciatio, susceptio habitus, exploratio vo-
luntatis, Professio, & Bilietta, scripta Marcihoni, nec
non aliqua verba, relata à Monialibus, quatenùs subsiste-
rent, in aliqua consideratione haberi non possunt, quia
dato metu à principio, omnes præfati actus facti sunt du-
rante eadem causa metus, nempè vivente Marchione,
& consequenter quamvis læto, & jucundo animo facti es-
sent, quòd à parte rei non subsistit, dùm omnes præfati 17
actus habuerunt semper admixtas querelas, & reclama-
tiones, adhùc de jure non excludunt, sed magis compro-
bant metum, benè *Clarlin. controv. 108. num. 61. & 63.
Rot. dec. 175. num. 5. par. 1. rec. & dec. 873. num. 2. 3. & 4.
coram Seraphin.* ibi; *Quod autem deducitur ex cap. Ad id,
quod de Sponsal. & aliis allegatis, procedit in cohabitatio-
ne, quæ fit cessante metu, & causa metus, ut ex dicto Tex-
tu colligitur, aliàs esset contra communem illam conclusionem,
aliàs in hac causa firmatam; durante causa metus censeri
metum durare, & impossibile est, ubi non adest plena liber-* 18
*tas, dare voluntatem spontaneam, quod tàm in causa Matri-
monii spiritualis, quàm temporalis perpetuò fuit in Rota
observatum;* Istamque opinionem perpetuò etiam amplexa
fuit hæc Sacra Congregatio, non obstante, quòd metum
passus, per 20. & 30. annos steterit in Religione, & plura 19
Officia ejusdem Religionis exercuerit, nàm quoties dura-
bat eadem causa metus, semper concessit restitutionem in
integrum, ut videre est in *meis Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10.
§. 4. nu. 195.* ubi referuntur 17. resolutiones hujus Congreg.
Conc. & *in Mantuana Nullitatis Professionis*, in qua post 22.
annos Religionis, quia duravit semper eadem causa me-
tus, priùs concessa fuit Moniali restitutio in integrum, & 20
deindè declarata fuit nullitas Professionis, & Monia-
lis ad pristinam libertatem reversa est, ut videre est *in tom.
1. par. 1. discept. 20. per totam, & tom. 2. par. 1. discept. 9.
per totam*; Et in terminis alterius Monialis, quæ post
annos supra 30. quibus supervixit Pater, isto defuncto, 21
obtinuit restitutionem in integrum adversùs ejus meticulo-
sam professionem resolvit hæc Sac. Cong. *in Melevitana
18. Novembris 1702. & 15. Septemb. 1703.* ut videre est *in
tom. 2. par. 2. disc. 21. à num. 1. usque ad num. 52*

Exclusa purgatione metus, à gestis vivente Patre, faci-
liùs excluditur ab actibus, post illius obitum sequutis; Isti
autem tres tantùm sunt, qui exadversò allegantur, nem- 22
pè introductio litis super Successione ad integram hæredita-
tem Marchionis, facta in Tribunali Thesaurarii; Petitio
Alimentorum, facta in Tribunali Cameræ; Et denique
concordia, seu transactio inita inter Monasterium, & Cu-
riettam Matrem Th. Liv. Nullus tamen ex his actibus ne-
què à longè, quinimò neque in linea simplicis adminiculi, 23
importare potest taciiam ratificationem, seu purgationem
metus jam incussi.

Nam pro inducenda tacita ratificatione actus debent esse
tales, qui necessariò ratificationem importent, & qui præ-
sumi non possint gesti ob aliam causam, quam ratificandi,
benè *Gratian. c. 540. n. 19.* & melius *Camerat. respons. 1. art.
2. n. 97.* nec satis est, quòd juxta propriam naturam præsefe-
rant tacitam ratificationem, nisi simul concurrat scientia
certa, & præcisa Monialis, quòd ex talibus actibus resul-
tare possit legitima ratificatio professionis nullæ, & irritæ,
ut egregiè prosequitur *Camerat. dicto respons. 1. art. 2. n. 78.* 24
*& Rot. dec. 3. post Bordon. de Profession. & dec. 25. n. 9. cor.
Arguell.* Et, uno verbo requiritur animus determinatus, &
præcisa voluntas ratificandi Professionem nullam; Alio-
quin, si actus ad aliam causam referri possint, nun-
quam

quam inducitur tacita ratificatio , seu purgatio metus , ut
individnaliter *Camerat. dicto respons. 1. art. 2. num. 79. &*
97. ibi : *Et verba Monialis , quæ non sunt prolata in actu*
determinato ad emittendam Professionem , seu ratificationem ,
25 *sed ad alium finem , non possunt servire ad inducendam Pro-*
fessionem , seu ratificationem ; Et in puncto etiam *Rot. dec. 9.*
num. 30. coram Arguell. cum multis aliis concordantibus, ci-
tatis *in tom. 1. par. 1. discept. 3. per tot.* & signanter à *num. 59.*
usque ad num. 79 cum quibus processit hæc Sac. Congreg. in
Veneta Nullitatis Professionis 18. Augusti 1696. ut videre est
ibidem num. 80. In concreto autem casus nostri omnia prædi-
cta deficiunt ; Nam introductio litis in Tribnnali Thesau-
rarii super successione ad integram hæreditatem Paternam,
26 facta apparet nomine Monasterii ; non autem nomine pro-
prio , & particulari Th. Liv. & jure quidem merito ;
Nam cùm illiùs Professio de eo tempore esset in implicito
statu validitatis, omnia jura, tam passiva, quàm activa
ministerio legis , & absque ullo facto ejus Puellæ statim
transierunt in Monasterium, itaut etiamsi voluisset nomine
proprio agere , de jure non potuisset , juxta *Textum in*
27 *Can. Non dicatis num. 1. quæstion. 1. & in cap. Si Religio-*
sus de Election. in 6. & in cap. Religiosi 1. de Sepultur. pa-
riter in 6.

Rursus facta apparet ad alium effectum , quàm ad ratifi-
candam Professionem nullam , & ideò absonum est assere-
re , quod ex lite, alieno nomine introducta , induci valeat
ratificatio , sen purgatio metus, ut in puncto firmavit *Rot.*
28 *in Melevitana Nullitatis Professionis* , impressa post *Dian.*
par. 11. fol. 17. §. Nec aliqua vis , in qua nomine Professi ,
cum assertione emissæ Professionis petita iudicialiter fue-
rant s. 10000. & tamen Rota declaravit , nullo modo con-
29 stare de tacita ratificatione , ibi : *Unde cùm facta fuerit*
dumtaxat ad consequendum commodum dictarum pecunia-
rum , nullo modo importare potest ratificationem Profes-
sionis .

Petitio verò Alimentorum in Tribnnali Cameræ , ejus-
dem est irrilevantiæ ; Nam ultra quod continuata etiam fuit
post introductam hanc litem in Tribunali Vicarii , tam co-
ram Auditore SS. quàm in eodem Tribunali Cameræ, &
30 sic est impossibile , quod ex hujusmodi Instantia , ad alium
effectum facta elici possit animus in Puella ratificandi Pro-
fessionem , quam eodem tempore judicialiter nullam pro-
clamabat , adhuc cùm facta fuerir propter indispensabilem
necessitatem . qua ejus persona præmebatur , nè scilicet
nuda incederet per Monasterium , utque posset aliis suis in-
digentiis occnrrere , quas Monasterium supplere non solet ,
insubsistens prorsus est , ex hoc actu necessario pnigationem
metus , seu tacitam ratificationem , desumere , ut in pun-
cto *Rebuff. cons. 68. per tot.* & signanter *§. Nam eo animo* ,
31 ibi : *Nam eo animo , quo continebatur in Religione , eo ani-*
mo ista fecit , necesse enim erat illi , ut hoc faceret , alioquin
fame periisset , etiam obedire Patri , Matri , & Fratribus
cogebatur , & fructus recipere Prioratus , alioquin peremp-
tus fuisset , quia et denegabantur alimenta , & novissimè id
admisit *Congregat. Episcop. & R. in Prænestina nullitatis*
Professionis 12. Novembris 1719. in qua in nulla habuit
32 consideratione replicatas Epistolas à Religioso scriptas
ejus Patruo pro consequendo aliquo subsidio ad inducen. ex
tali petitione tacitam professionem , ut videre in *to. 3. par. 1.*
discept. 7. per tot.

Ejusdem insnbsistentiæ est transactio inita inter Mona-
sterium , & Curiettam , in qua conventnm extitit , quod
in casu , quo recuperaretur integra hæreditas Marchionis,
dividenda esset pro medietate inter dictum Monasterium ,
& Curiettam , ex qno inferunt , quod sicuti integra hæredi-
33 tas prætendi non poterat , nisi ex capite legitimationis , se-
quutæ ob ingressum in Religionem , ita ex hac concordia
remanserit tacitè ratificata Professio .

Ponderandum quippe est, quod in eadem transactione
nec verbum quidem fit de legitimatione ob ingressum ,
sed dnmtaxat sermo habetnr de divisione hæreditatis , qua-
tenus ea integra obtineretur . Proindeque , vel pnrgatio
metus elici prætenditur ex pacto dividendi pro medieta-
te integram hæreditatem , & hoc pactum initum inter
Curiettam , & Monasterium , neque per umbram importa-
re potest purgationem metus, quia adjectum fuit ad alium
34 finem , & propter temporale interesse , ut benè probat
Camerat. ubi supra *num. 79. & 97. Rot. post Bordon. de*
Profess. dec. 3. sub num. 5. vers. Non obstat . Vel elici præ-
tenditur , ex quo allegata fuerit legitimatio ob ingressum ,
& de hac legitimatione nullum verbnm fit in Instcumento ,
& ideo ex his , quæ dicta , & facta sunt , absente Th. Liv.
& extra instrumentum , elici nequit purgatio metus , & ta-
cita ratificatio , quæ indget speciali mandato , & non pen-
det ab aliena voluntate , sed à facto positivo , & ab animo
ratificantis , ex cumnlatis per *Sperel. dec. 161. nu. 42. de Vec-*
ch. in Prax. Novit. disp. 13. dub 8. num 13. Pignatell. consult. 35
175. nu. 89. to. 9. Panimol. dec. 29. annot. 3. n. 33. & Rot. dec. 441.
num. 16. cor. Royas .

Præterea supradicta transactio inita fuit nomine Mona-
sterii , & ad commodum ejusdem Monasterii , cujns inte-
rerat , & interest tueri validitatem Professionis propter uti-
litatem , quam inde sperat , & consequenter tantò minus
ex ea argui valet purgatio metus in Th. Liv. quæ licèt inter-
venerit in actu stipulationis instrumenti , interfuit tamen , 36
tanquam una ex Monialibus congregatis pro interesse Mo-
nasterii , non antem nomine proprio ; Ideoque non poterat
impedire , qnin reliquæ Moniales transigerent , immo nec
ipsa poterat non interesse tanquam obstricta titulo Obedien-
tiæ , & jussu Abbatissæ , cui obsequi voluisse præsumitur ,
benè *Rodriquez qu. Regular tom. 3. q. 57. art. 15. Amayden. de*
Styl. Datar. lib. 1. cap. 12. num. 46. & Rot. dec. 397. num. 6. par. 4.
rec. ibi : *Credendum est , Renatam intervenisse in illis actibus*
jussu Abbatissæ , cui illa , cùm esset quoad formam exteriorem
in statu Monialis , & Professæ , contradicere non poterat ; Et
in puncto , quòd ex transactione inita nomine nulliter Pro-
fessi , qui casus est magis durus , quàm noster , non induca-
tur tacita ratificatio , seu purgatio metus , probat *Rebuff.* 37
cons 68. §. Etiam nunquam , nbi loquitur de Monacho , qui
nomine proprio transegerat , ac petierat alimenta , Benefi-
cium Regulare obtinuerat , quod nonnisi Professis concedi
solebat , & per quatuordecim annos permanserat in Religio-
ne ; Et de Moniali , quæ transegerat , tertiam partem Bo-
norum consequuta fuerat , & 600. ducatos donaverat Sa-
crario Monasterii , individualiter tenet *Camerat. respons. 1.*
art. 2. ubi videtur scripsisse pro hac Causa , & materiam hanc
profnndissimè tractat *per tot.* & signanter *n. 91.* ibi : *Quinimò*
licèt Donna Francisca tertiam partem fructuum ex propria 38
stipulatione , & obligatione Abbatissæ , & Monasterii acqui-
sierit , nihilominus hæc stipulatio tacitam Professionis nullæ
ratificationem importare non potest , cùm actus hic de se talis
non sit , qui illam necessariò concludat , neque invenio Docto-
rem affirmantem , qui hoc audeat dicere , quinimò contra-
rium reperio &c. Et in fine refert ita fuisse judicatum , &
Monialem à Monasterio exiisse , *Rot. post Bordon. de*
Profession. decis. 3. sub num. 7. & seqq. ubi , non obstan-
te quòd Professus post mortem illius , qui metum incusserat ,
permanserat ultra annum in Monasterio , & procurave- 39
rat , ut Superiores Monasterii cederent ipsius Matri ju-
ra super portione suæ Legitimæ , receptis nonnullis pecu-
niis , adhuc resolutum fuit ex eo non fuisse metum purga-
tum , & idipsum in simili resolvit eadem *Rot. decis. 75. num.*
9. coram Putinger. ubi licèt Professus , post impetratum
Breve pro deducenda nullitate suæ Professionis , votasset
in Assembleis , Causas sibi delegatas , tanquam Professo ,
acceptasset , cognovisset , decidisset , & Ordini retulisset ,
quæ aliter , quàm in Religione Professo non licuissent , ut
ponderat *Rot. dec. 32. num. 15. cor. eodem Peutinger* , adhuc ob 40
intermedias reclamationes Professi , censuit , ex tot actibus
non constare de tacita ratificatione , ut patet ex *dec. 75.* quæ
est revocatoria *d. dec. cor. Peutinger .*

Cæterùm seqnens dilemma nimis urgere videtur : Vel
enim ipsa prætendit ex præfatis actibus , & ex mille aliis , 41
si adessent , ratificatio expressa , vel tacita : si expressa ,
nec lis introducta , nec petitio alimentorum , nec denique
prætensa transactio , & verba relata in attestationibus extor-
tis à Monialibus , ullam syllabam licèt minimam continent
de expressè ratificanda Professione nulla , & sic objectum in
hac parte cessat in facto .

Si verò prætenditnr ratificatio tacita , & hoc est magis
insubsistens , quia intra quinquennium , intra quod facti
fuerunt omnes præfati actus , de jnre , nec datnr , nec dari
potest tacita ratificatio , nam aliàs Regulares non haberent
quinquennium ad reclamandum , si jus hoc interim præsu-
meret ratificationem , ut egregiè observat *Noal. cons. 39.*
num. 18. ibi : *Quia post Professionem expressam , non potest*
induci ratificatio , vel Professio tacita , nisi elapso termino 42
quinquennii , ad reclamandum præfixo à Conc. Trident.
cap. 19. sess. 25. de Regular. Aliàs enim si induceretur ratifi-
catio ante dictum quinquennium , illud esset frustratorium ,
& frustratoriè appositum , & nihil operaretur : Gratian. di-
scept. 440. num. 25. Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regular cap. 19.
num. 3. ibi : *In dubio intentionis de ratificanda Professione*
intra quinquennium eo transacto presumitur illam ratificasse:

Camerat. d. respons. 1. art. 2. num. 28. ibi: *Et hoc est ita fir-*
43 *mum, ut si intra quinquennium subripit dubium de ratificatio-ne Professionis, judicandum sit, non fuisse ratificatam, quia infra quinquennium non præsumit jus ratificationem: Ciar-lin. contr. 108. sub num. 64. & 65. Rot. dec. 25. num. 22. coram Arguell.* & ferè in terminis terminantibus post *Bordon. de Pro-fess. decis. 3. sub num. 5. vers. Non obstat*, juncto *nu-mer. 6. & 7.*

Indubitatiùs in casu nostro, ubi concurrunt continuæ, & nunquam intermissæ reclamationes, & conquestiones Th. Liv. à die ejus ingressus in Religionem usque ad diem motæ litis, ut supra probavimus; Tantæ enim effica-
44 ciæ sunt hujusmodi conquestiones, ut impossibile penitus sit, eis concurrentibus, quòd ex quocumque actu, fa-cto à Moniali, elici valeat tacita ratificatio, seu purgatio metus, quia apertus dissensus, resultans à reclamationi-bus, facit cessare tacitum consensum, ut egregiè notant *Rebuff. d. cons. 68. § Respondeo*, ibi: *Maximè quando pro-testatus semper quolibet anno fuit, nunquam obligaretur etiam per centum annos, quia tunc non est conjecturæ locus, ubi*
54 *certum est, nolle remanere in Monasterio: Noal. dicto cons. 28. num. 19. Ciarlin. contr. 108. num. 62. lib. 1. Camerat. dicto respons. 1. art. 2. per tot.* & signanter *n. 113. Caren. resol. 81. num. 37. & 38. Rot. dec. 117. num. 5. cor. Ottbob. Adden. ad Ludovis. dec. 385. num. 6. Rot. dec. 25. n. 11. cor. Arguell. dec. 75. n. 9. cor. Peutinger. dec. 276. num. 11. & dec. 277. num. 5. & 16. cor. Ubaldo*, & individualiter prosequitur *eadem dec. 3. post Bordon. de Profess. n. 8.* cum aliis, cumulatis *tom. 1. Discept. Eccles. part. 1. discept. 3. n. 74. & plur. seqq.* cum quibus proces-sit C. C. in *Veneta Nullitatis Professionis 18. Augusti 1696.* ut videre est *ibid. n. 8.*

Quidquam non officiente, quòd Th. Liv. post obitum Marchionis ejus Patris acquieverit per decursum unius anni cum dimidio, nec unquam excitaverit prætensio-nem nullitatis Professionis, nisi postquam in Tribunali
46 Cameræ revocata fuit sententia super duabus unciis, quæ emanaverat favore Monasterii, & consequenter motivum allegandi nullitatem non fuerit metus, qui revera intercesse-rit in Professione, sed voluntas consequendi interesse profa-num duarum Unciarum.

Objectum enim in utraque sui parte penitus corruit, nam quòd Th. Liv. acquieverit per annum cum dimidio post obi-tum Patris, nihil omnino relevat: Sciebat enim jus suum esse salvum, ex quo durabat adhuc quinquennium, nec Sa-
47 crum Concilium præscripsit, quòd in primo, aut secundo anno metum passus reclamet, sed concedit integrum quin-quennium, & sic acquiescentia unius, vel alterius anni non nocet ei, qui habet integrum quinquennium ad reclaman-
48 dum per ea, quæ firmavit *Rot. dec. 254. num. 10. cor. Sera-ph. & dec. 236. num. 11. cor. Buratto, & dec. 58. num. 15. par. 15. rec.* & in præciso casu Professi, qui ultra annum post obitum Vitrici remanserat in Monasterio, differendo pro-
49 ponere querelam invaliditatis suæ Professionis, *Rot. post Bordon. de Profession. dec. 3. sub num. 5. versic. Non obstat.*

Re tamen vera, etiam post obitum Patris continuæ, imò majores fuerunt reclamationes, ut referunt Moniales, tum formiter examinatæ, tum etiam aliæ quatuor ad perpe-tuam, Proinde cessat etiam per momentum temporis ac-quiescientia *Carena resolut. 81. num. 40.* Et licèt judicialiter promota non fuerit instantia adfuerunt justæ causæ, quæ in-troductionem litis retardarunt; Primò enim fuit impedita
50 à Super. Monasterii; Secundò ei expediebat, quòd prius emanaret res judicata super sua filiatione, & justificaretur tractamentum nobile, quod recipiebat à Patre, quia quò magis erat nobile, eò magis erat gravis metus illius amissio-nis, & eò magis timenda erat interversio Status propriæ Personæ circa filiationem: Tertiò deficiebant pecuniæ ne-
51 cessariæ pro assumenda tam gravi lite, ac Defensores, qui vellent eidem assistere; Et quartò denique non habebat in promptu testes sufficientes; Proinde ut hæc omnia impedi-menta removerentur, & omnia necessaria ad instruendam Causam possent præparari; Labi debuit annus integer cum dimidio, nec exinde inferri potest ad purgationem metus, optimè *Caren. resol. 81. n. 39. Garzias de Nobilit. glos. 12. num.*
52 *46. versic. secundo adverte*, & in durioribus terminis, in qui-bus nulla ex hisce circumstantiis, & impedimentis concur-rebat, stetit Rota pro exclusione purgationis metus in *dec. 276. n. 2. cor. Ubaldo*, ibi: *Post mortem verò Vitrici nec existi-mabant Domini metum fuisse purgatum, tum quia regula est*
53 *pro Didaco, quòd metus semel illatus, semper durare præsu-mitur, nisi per actus contrarios sublatus doceatur, Ofasch. dec. 179. n. 11.* ubi, quòd actus debent esse tales, ex quibus nulla alia præsumptio capi possit, quàm purgationis metus, & clariùs *dec. 277. num. 12. cor. eodem Ubaldo*, ibi: *Respondeba-tur etiam secundò, quòd si probaretur mors, & illius scientia,* 54
tamen pro purgatione metus non sufficit sola acquiescentia etiam longi temporis post mortem ejus, qui metum attulit, sed requiritur, quòd metus probetur sublatus per actus positivos contrarios, aliàs durare præsumitur: Et egregiè *Rota in Neapolitana Professionis 26. Junii 1596. §. Post verò, & seq. cor. Gypso* latè post *Bordon. de Profession. dec. 3. sub n. 5. & seqq.*
Et ita post acquiescentiam trium annorum post mortem Pa- 55
tris, qui metum incusserat, resolvit C. C. *Cremonen 26. Augusti 1712. & 30. Septembris, & 18. Novembris 1713.* quæ referuntur in *tom. 1. discept. Eccles. par. 1. discept. 20. num. 81. & 82.* Et de dilatione reclamationis post duos annos à morte Patris, qui metum incusserat, habemus alias duas indivi-duales resolutiones hujus Sacræ Cong. *in Corduben. 17. Decem-bris 1701. & in Suessana 13. Augusti 1715.* Et de longè majori 56
dilatione reclamandi habemus aliam ęquè punctualem reso-lutionem *in Casertana 28. Aprilis 1714.* in quibus omnibus concessa fuit Gratia restitutionis in integrum non attenta d. dilatione reclamandi per d. longum tempus.

Corruit etiam objectum in secunda parte, quòd scilicet hæc Causa introducta fuerit propter interesse profanum dua-rum unciarum, & post contrarias resolutiones emanatas in Tribunali Cameræ; Novum siquidem est, quòd in judi-ciis investigari, & attendi debeat finis, quo quis move-tur ad litigandum, an scilicet sit profanus, vel spiritua-lis; Solus namque Deus scrutator cordium est, & hìc
disputatur dumtaxat, an constet de metu, & an Pro- 57
fessio, de qua agitur, fuerit libera, vel meticulosa; Non autem an finis sit spiritualis, vel temporalis; Probato autem metu, Professio rescindenda est, etiam si Theresia Livia moveretur ad reclamandum ex interesse profano, & non spirituali, quia dato metu, excluditur consensus, & sine consensu nullus contractus stare potest,
ut in terminis Professionis firmavit *Rota dec. 930. num. 5. cor.* 58
Dunoz. jun. cum aliis concordantibus, citatis à *Panimoll. dec. 22. num. 3.*

Verùm ut etiam huic levissimo objecto satisfaciamus, di-cimus, quòd circumstantia temporis exadversò magnifica-ta, ad hominem retorquetur; Nam si Theresia Livia mota fuisset ad reclamandum ex mero interesse profano, utique li-tem hanc intentasset, postquam Sententiam favorabilem re-
portaverat Monasterium ad duas Uncias Paternæ hæredita- 59
tis, tunc sanè vigente dicta Sententia, certa moraliter erat de consequutione dd. Unciarum, nec expectasset, quòd d. Sententia revocaretur in Tribunali Cameræ, & quòd inte-resse profanum esset magis incertum, & remotum, & juxta
sensum Oppositoris remotissimum, quia ipsa supponit non 60
constare de filiatione, & supponebat etiam ante publicatio-nem Voti Cameralis, fuisse revocatam Sententiam The-saurarii etiam super puncto filiationis, hinc proinde sequitur, quòd non fuit interesse profanum, quod dedit causam huic liti, quia in hoc casu magis opportunum fuisset reclamare
vigente Sententia Thesaurarii, quàm post illius revocatio- 61
nem; Sed veritas innegabilis illa fuit, & est, quòd motiv-um reclamandi fuit cura propriæ salutis æternæ, & de facto continuò protestatur Th. Liv. quòd potiùs contenta est ostia-tim victum mendicare per Urbem, & Orbem, quàm invita habitum religiosum retinere; Neque hodiè tantùm hęc exa-gerat, sed hanc suam voluntatem pluries propalavit etiam
vivente Patre, ut refert Antonius de Gasparis, ibi: *E molte* 62
volte mi diceva, che averebbe più a caro, che gli avesse manda-to a dire di poter uscire dal Monastero, che se l' avesse mandato un milione.

Concludimus igitur, pro validitate Professionis requiri plenam libertatem, & voluntatem undique spontaneam; At si inspiciamus tempus Educationis, Novitiatus, & Profes-sionis usque ad diem motę litis, se se offerunt deliquia, lacry-
mę, & nunquam intermissę reclamationes, ostendentes ani- 63
mum aversum Statui Religioso; Si verò personam Patris spe-ctemus, Vir erat terribilis, severus, & propositi sui tenacis-simus, qui non semel protestatus fuerat, ejus Filiam, *o voglia, o non voglia, Monaca ha da essere;* Versaque vice si considere-mus personam ejusdem Filię, ea quidem minorem agebat æta-tem, & Amicis, ac Protectoribus destituta, juxta proprii se-xus indolem timidissima erat; Si autem pensemus pondus, & qualitatem minarum, istę continebant ejectionem filię à con-
spectu Paterno, substractionem alimentorum in futurum, tam 64
Matri, quàm Filię, & proprii Status interversionem imma-nem, quę sola maximum inducit metum: Si quęramus, an hisce malis potuisset occurrere, jam vidimus, quòd nullum

consu-

confugium in hoc Mundo ipsi præstò esse poterat: Ejus namq; Mater unicè pendebat à nutibus Marchionis, ejusque Avunculus erat illius actualis famulus, & ambobus tanquam
65 Mandatariis commissum fuit onus intimandi severissimas minas, quibus Pater ipse utebatur in Filiam.

Quinimò nec Princeps ipse potuisset ejus indemnitati consulere (& quidem raro, & inaudito exemplo) eo quia ob defe-
66 ctum probationum filiationis, frustraneus, & inutilis remansisset quicumque recursus ad Principem: Si scrutemur, vel solitum exequendi minas in Patre, vel perseverantiam contrariæ voluntatis in filia, publica documenta manifestant; quòd in majori fervore minarum, & paulò ante vestitionem Marchio denegavit solita alimenta Matri, ac filiæ nec minimum constituit Livellum, sicque minas in hac parte plenè exequutus fuit: Et è conversò filia semper continuavit in ead. contraria opinione, quia semper, & continuò reclamavit, & sem-
67 per retinuit, ac retinet Vestes Seculares sub spe redeundi ad Seculum (qui certè actus forsan non adhuc ad praxim redactus fuit ab alia Moniali per vim professa, talique evidentia continuam coactam voluntatem ostendit, ut neque de mero possibili alter magis expressivus excogitari possit) & denique hęc omnia coronant continua inobservantia Regulę, ac publica vox, & fama in Domo Marchionis, in Domo Amici ejusdem, in Monasterio, & Vicina Monasterii, imò, & in tota
68 Urbe: Quę si insimul ponderentur, prout in hisce casibus fieri de jure debet, & consuevit in omnibus Curiis, & Tribunalibus, adeo evidenter remanet comprobatus metus, ut constanter opinemur, nunquam in preteritum datum fuisse casum, in quo major, & efficacior probatio metus data fuerit, & tamen ob omnimodam libertatem, necessariam in hisce contractibus, sufficeret, probationes circa metum, & libertatem esse ęquales; quia in ęqualitate probationum pręferendæ
69 essent illę, quę stant pro metu, ex adductis à *Castill. lib. 8. de Aliment. c. 59. n. 12. Mascard. de Probat. concl. 1057. nu. 4. 8. & 9. Hermosil. ad l. partit. glos. 1 leg. 56. partit. 5. tit. 5. n. 78.* & sufficeret, rem esse dubiam, quia in statu dubietatis, quando nulli-
70 tas oritur ex defectu liberi consensus, prout hic, judicatur pro Nullitate Professionis, quia favor libertatis, quę est de jure naturę, potior semper est, & prevalet favori Religionis, ut in puncto nostri casus considerant *Rebuff. consil. 67. in fine; Pignat. consul. 173. n. 43. 75. & 157. to. 1. Card. de Luc. de Regu. disc. 41. n. 2. & disc. 43. n. 13. & Rot. dec. 491. n. 20. cor. Royas, & dec. 9. n. 33. & seq. cor. Arguel. & dec. 13. n. 16. p. 14. rec.*

§. V.

In eadem Causa.

PRimo loco retorquetur exceptio contra Antonium de Gasparis, cum supposito, quòd propter spem in eundi
1 matrimonium cum Const. Curietta testimonium perhibuerit; Nos enim docemus, quòd jam matrimonium contraxit cum altera muliere; Neque juvat excusatio, quòd matrimonium contraxerit, postquam Card. Vicarius Sententiam protulerat super validitate Professionis, quia dicta Sententia fuit circumscripta à Signatura die 2. Dec. 1717. Et matrimonium contractum fuit sub die 13. Julii 1719. & sic postquam
2 præfata Sententia non aderat ampliùs in rerum natura, & spes victoriæ vigebat, sicut priùs; Quamobrem sicuti mendacium, & falsitas contrariorum testium in hac parte est inevitabilis, ita etiam præsumitur in cæteris criminositatibus, ex adductis in *Instit. crim. lib. 2. tit. 7. num. 14.*

Respectu verò N. N. illa supponit etiam, quòd idem qualificatus testis propter spem matrimonii cum T. L. se examini exposuerit; Sed in hac parte non insistimus. non solùm quia hoc ideatum matrimonium stat in sola suspicione Op-
3 positorum, verùm etiam quia notoria probitas, & nobilis conditio d. testis, plenè cognita in Urbe, absque alia vindicatione, se ipsum defendit; Hoc unum insinuare non omittimus, quòd in toto decursu hujus Causæ, vix scivit, aut audivit Oppositor, Virum aliquem os aperire, ac pedem movere pro T. L. quod statim publicavit, matrimonia, & benevolentias; Itaut notatu dignissimum est, quod eadem Puella, quamvis adhuc reperiatur intra septa Monasterii, juxta diffamationes Oppositorum plusquam septem fuit nupta Maritis.

Magis insubsistentes sunt illæ, quæ proponuntur contra P. Crescium non solùm quia probatæ non sunt plenè, & concludenter, prout ad infamandum Virum Religiosum, piè defunctum, opus esset, sed etiam quia, si probarentur
4 non relevarent; Nulla enim ex eis est talis, quæ reddat perpetuò infamem testem, ipsumque repellat à testificando, nullaque ex eis habet tractum successivum, itaut potest simul benè stare, quod de tempore juventutis, seu in vita Marchionis, præfatus Religiosus esset lubricus, quod est prorsus insubsistens, perpetuòque falsum, & vice versa de tempore initi examinis, esset probus, ac optimæ, & timoratæ conscientiæ; Ad effectum enim repellendi testem, exceptiones debent præcisè percutere tempus examinis, & non sufficit, revera d. tempore esse criminosum, sed requiritur Sententia condemnatoria, ad tradita per *Farin. cons. 50. à num. 24. tom. 1. Rot. dec. 44. num. 15. par. 14. rec.* Et propterea 5
cùm nihil deducatur, quod concernat præcisum tempus examinis, & vice versa ex hac parte probetur bona conditio, & fama supradicti Religiosi per plures annos ante ejus obitum, & sic etiam tempore examinis, sequuti de anno 1717. & ulteriùs doceamus obiisse: *Consentimento di vero, e perfetto Religioso*, profectò in his terminis, vel præfatæ exceptiones 6
sapiunt meram calumniam, vel præferendi sunt nostri testes, individuantes tempus præcisum, & deponentes de bona fama, ut vidimus sup.

Materia etiam de qua agitur, irrelevantes prorsus reddit præfatas exceptiones, quippè minæ, & metus incuti non solent publicè, & palàm, sed inter domesticos parietes; Itaut veritas meliùs, aliundè probari non posset, quàm à domesticis illius, qui metum incussit, & propterea, sive hi domestici sint boni, sive mali quoad mores, regulare est, 7
quòd propter difficultatem probationis admittuntur etiam testes Inhabiles, Singulares, Consanguinei, Amici, Affectionati, & Parentes, & qui aliàs non admitterentur, ut 8
vidimus supra.

Quinimo præfatæ exceptiones contra P. Crescium retorquentur ad hominem, nam ex toto contextu illius depositionis habetur, quòd præfatus Religiosus erat intrinsecus, & confidentissimus Marchionis: Unde quò magis asseritur, ipsum fuisse Virum libertinum, & relaxatæ conscientiæ, 9
eò magis talis gratuita assertio ejus testimonio fidem auget, quia dara confidentia cum Marchione, & supposita relaxatione ex parte testis, redditur magis verisimile, quòd ipse audivit, & fecit, nec efficacior probatio haberi potest, quàm ab illismet testibus, qui metum incusserunt, ut præter adductos supra, probant *Barbos. Vot. dec. 77. num. 123. lib 9. Rot. dec. 643. num. 18. par. 1. rec. & dec. 225. num. 21. coram Emer. jun.* ibi: *Non propterea minus probant pro Petro, qui meliores testes inducere non potuit ad probandum metum, quàm* 10
illosmet, qui ipsum incusserunt, & de facto proprio deponunt.

Et denique suffocantur omnes, tum ex magno numero eorum, qui deponunt de metu, sufficit enim, quod sint ultra tres, ut unus suppleat, & adminiculet alium, etiamsi 11
singuli exceptionem aliquam paterentur, ut, præter adductos supra, tradit *Rot. dec. 503. num. 3. par. 4. rec. & dec. 34. nu. 4. par. 11. rec.* Tum ex peculiari circumstantia facti, quæ in nostra hypothesi concurrit: Lis enim ista principaliter vertitur inter T. L. & Monasterium S. Bernardini de Urbe, quia Professio, de cujus nullitate hodiè agitur, est contractus 12
ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, & Oppositor non potest stare in hac Causa, nisi tuendo jura Monasterii; Quamobrem sicuti Monasterium non posset allegare exceptiones personales contra P. Crescium, de Gasparis. Curiettam, & Bacchinam, quia omnes isti fuerunt inducti, examinati, & producti ab ipsomet Monasterio in alia Causa Successionis in Camera, & sub fundamento eorum depositionis, obtinuit Sententiam favorabilem super filiatione in d. Tribunali, ea ratione, quia ex in- 13
ductione, & productione censetur taliter approbata Persona, ut exceptiones personales nequeant ampliùs allegari, non solùm in illa, sed nec etiam in alia diversa Causa ad *Tex. in l. Si quis Testibus C. de Test.* & magistraliter plenè discusso articulo probat *Rot. dec. 295 nu. 1. & per tot. cor. Seraph.* quæ in hac materia est magistralis. Tantò minus deduci possunt ab Oppositore, qui in hac Causa nullum habet proprium, & particulare interesse, & admittitur tantùm ad tuendam Causam ex juribus Monasterii pro ejus prætenso interesse secundariò in alia causa Successionis; Aliàs enim 14
plus juris haberet accessorium, quam principale, quod in jure non permittitur, ad tradita per *Larr. dec. 63. à num. 5. & Panimol. dec. 29. annot. 2. n. 3. & 4.*

Exclusis exceptionibus personalibus, omitti poterant emendicatæ contradictiones quoad dicta, elicitæ ex comparatione examinis, facti in Causa Successionis in Camera cum altero examine, sequuto in præsenti Causa totaliter 15
distincta, & separata; Siquidem in illa Causa Monast. S. Bernardini gerebat figuram Actoris, suaque intererat, & interest

terest sustinere validitatem professionis, & ideo expediebat,
quod testes, ab ipso inducti nec verbum quidem facerent de
nimis paternis, ac de contraria voluntate T. L. circa mo-
nacationem; Expediebat etiam R. C. cæterisque Prætenso-
16 ribus hæreditatis Marchionis, qui dederunt Interrogato-
ria, ne illa caderent super minis paternis, quia quo magis
remanebat probata effrænata voluntas Patris, directa ad
monacationem, eò magis justificabatur filiatio T. L. respe-
ctu ejusdem Marchionis; Et consequenter frivola est præ-
tensio, quod ex quo testes non retulerint minas, & aver-
sionem Statui Religioso in dicta Causa Successionis, ne-
queant postea illas specificè, & præcisè referre in altera
Causa nullitatis Professionis, totaliter diversa; Tunc testes
enim ideo non retulerunt præfatas minas, quia non fuerunt
super eis interrogati, nec ulli ex Colltigantibus expediebat
interrogare, minusque poterant non interrogati, respondere;
Et viceversa ideò in hac Causa nullitatis circa minas, &
metum specificè deposuerunt, quia fuerunt etiam specificè
17 interrogati, neque de jure testibus prohibitum est plus dice-
re in secundo, quàm in primo examine, præsertim si pri-
mum concernit Causam diversam, & in eo non fuerint prę-
cisè interrogati, ut vidimus sup.

Vindicatis igitur nostris testibus à prætensis exceptioni-
bus, tàm in Persona, quàm in dicto, remanet adeo con-
18 cludenter probatus metus, incussus T. L. ad extorquendam
professionem, ut dari non possit casus, in quo efficacior
probatio dari possit; Quippe ipsa destituta erat probationi-
bus quoad Statum suæ filiationis, & in Fide Baptismatis
descripta fuerat, tanquam nata ex fictitiis Parentibus,
itaut totum ejus esse pendebat ab agnitionibus Marchio-
nis, à quibus poterat ad ejus arbitrium desistere; Cùm ita-
que Marchio minari fecerit huic infelici Puellæ substractio-
nem Alimentorum in futurum, ibi: *Che non gli averebbe
dati più Alimenti*, & interversionem Status propriæ Perso-
19 næ, ibi; *Che non l'averebbe riconosciuta più per Figlia, e
e non l'avrebbe riconosciuta piu per niente &c.* hujusmodi mi-
næ reputantur in jure adeo grave, ut metum gravissimum
& maximum inferant, ut quoad subtractionem Alimen-
torum est Textus literalis in *l. Necare, ff. de Liber agnos.* &
quoad interversionem Status Personæ, habemus *Textum in*
20 *l. Isti quidem ff. de Eo, quod met. caus.* ibi: *Qui instrumenta
Status mei interversurus est, nisi dem, non dubitatur, quin
maximo metu compellar*, & præter alias authoritates, alle-
gatas supra, in terminis tradit P. *Anaclet. in Jus Canonic.
lib. 3. tit. 31. §. 6. de Profess. Relig. express. num. 165.* ibi: *Item si
ii, à quibus Novitii vita, & fortuna dependet, minentur,
quo Egressuro nullum amplius subsidium; vel auxilium sint*
21 *præbituri, quæ singula, & multò magis conjuncta, Viri
prudentis arbitrio, sufficere possunt ad gravem metum incu-
tiendum, consequenter ad reddendam Professionem invali-
dam, præsertim si Persona, aliàs sit timida, vel rudis, aut
ad repellendas importunitates minus idonea.*

Agnoscunt contrarii Scribentes verificationem præfata-
rum minarum esse decisivam hujus Causæ favore Th. Liv.
& efficaciam dictarum Authoritatum in Jure esse insuperabi-
22 lem, & ideo conantur factum declinare, supponendo, quod
Marchio Pallavicinus posuerit in Filiæ libertate eligere Sta-
tum monacationis, aut nuptias temporales; Quodque in
casu electionis nuptiarum, proposuit matrimonium cum Fa-
brolignario, aut alia vili Persona, inde inferentes, quod
minæ circa matrimonium inæquale non tollunt libertatem,
23 nec inducunt metum coactivum, & unicè directum ad mo-
nacationem, prout ad effectum nullitatis professionis est ne-
cessarium.

Hujusmodi autem objectum, in quo tota contraria defen-
sio hodiè reducitur, facillimè confutatur, si tempora distin-
guemus; Marchio enim Pallavicinus oblationem utriusque
24 Status fecit ejus Filiæ de tempore, quo conscius adhuc non
erat de ejus voluntate, an scilicet inclinaret potiùs matrimo-
nio spirituali, quàm temporali, & de facto misit b. m. Ghez-
zium, non ad effectum minandi, seu jubendi præcisè mo-
nacationem, sed unicè ad effectum explorandi voluntatem
ut refert Bartoletta, ibi: *E perche d. Prelato vi venne per
l'istesso fine più volte ad esplorarla*: Et ab hac exploratione
in cognitionem venit, quod illa non inclinabat ad monachis-
mum, quia audivit responsa, ibi: *Vorrei continuar in que-*
25 *sto stato, che stò adesso, e star sempre così*, & paulò post ite-
rum instigante eodem Ghezzio, ibi: *Per dargli sodisfazio-
ne a mio Padre, Io mi sarò Monaca, ma non che io mi facci vo-
lontieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*, quæ
sonabant in apertam negativam quoad Statum religiosum,
ut Ponderanti patet.

Relato per eundem Ghezzium hujusmodi negativo Res-
ponso, non ampliùs Marchio reliquit in libertate Filiæ eli-
gere matrimonium, licet vile, & inæquale, sed præcisè, 26
& absolutè injungere ei fecit, quod necesse erat assumere ha-
bitum religiosum, ut refert Crescius in 2. ejus colloquio,
ibi: *Io andiedi a dirgli da parte del Sign. Marchese sudetto,
che questo voleva in ogni conto si facesse Monaca, altrimente* 27
*averia perso affatto la grazia sua, e non gl'averia dati più
alimenti*, de Gasparis ibi: *E mi ricordo, che gli diceva, che
Lui voleva si facesse Monaca, e che così aveva da essere &c.
altrimenti, che la voleva abandonare &c.* Bacchina, ibi:
*Mia Figlia Monaca la voglio, e Monaca deve essere, se non al-
trimenti io l'abbandonerò, e non la riconoscerò mai più per Fi-* 28
glia, e non li darò più alimenti, Conconi, ibi: *Il Sig. Mar-
chese sempre li rispondeva, che Lui voleva essere obbedito, e
cha voleva senza altra replica, che si facesse Monaca, altri-
menti minacciava di non volerla riconoscer più per Figlia &c.
e di non volerli dar più alimenti.* Sartoria, ibi: *Ma che Lui* 29
*voleva senz'altro essere obbedito, e che si facesse Monaca, al-
trimenti l'averebbe abbandonata affatto, e non l'averebbe ri-* 30
conosciuta più per niente.

Et denique, omissis aliis, idem refert de Marchis Cubi-
cularius Marchionis, ibi: *Io li suggiunsi, che il Sign. Mar-
chese mi aveva ordinato, che li facesse sapere in suo nome, che
Lui voleva in ogni conto si facesse Monaca, e se non si faceva
Monaca, non li voleva dar più alimenti, e non la voleva ri-
conoscer più per Figlia*: Ex quibus omnibus palpatur mani- 31
bus, quod Marchio Pallavicinus post exploratam, ut su-
pra, ejus voluntatem non reliquit in Filiæ libertate eligere
matrimonium, etiam inæquale, sed sub minis denegationis
alimentorum, & interversionis Status propriæ Personæ,
quas copulativè referunt omnes præfati testes, coegit eam
præcisè ad suscipiendum habitum monasticum, cum dene- 32
gatione cujuscumque auxilii in casu matrimonii tempo-
ralis.

Idque in gradu quodam superlativo probant testes, pro-
ducti in Camera ab ipsomet Oppositore, ubi testantur, quod
pluriès requisitus Marchio à Curietta, ut Filiam matrimo- 33
nio collocaret, eique subministraret aliquod subsidium,
quod denotat etiam matrimonium minùs nobile, quod priùs
proponere fecerat mediante Ghezzio, semper Marchio re-
cusavit ibi: *Essendo la b. m. del Sig. Marchese ricercato dalla
Sig. Costanza Curietti a collocare in matrimonio una Zitella* 34
*per nome Teresa Livia, che allora si trovava in Educazione
nel Monastero di S. Bernardino, e volerli assegnare per tal'
effetto qualche Sussidio, &c. ha sempre sentito, che detto Sig.
Marchese lo ricusava di fare, dicendo bensì, che se si fosse
fatta Monaca, esso gl'averebbe &c.* Et clariùs paulò post sub-
jungit idem testis, cum quo concordant etiam alii, quod in
casu matrimonii temporalis, nolebat eidem subministrare 35
nec minimum quadrantem, quinimò nolebat eam ampliùs
agnoscere in Filiam, ibi: *Che se poi &c. volontà di maritar-
la &c. che Lui non ci voleva entrare, nè spendere un quadri-
no &c. Se è tua Figlia, pensaci tu, che io non ci hò che fare,
ne la conosco per niente.*

Ex his itaque testibus, exadverso inductis, & productis,
excluditur mirabiliter libertas illa, quæ exageratur fuisse
Filiæ relicta eligendi matrimonium carnale, quamvis vile,
& inæquale, dum Marchio in casu matrimonii, nec tenuis- 36
simum subsidium, nec unum minimum quadrantem submi-
nistrare minabatur, ibi: *Non ci voleva entrare, nè spende-
re un quadrino.* Et ulteriùs verificantur ad evidentiam illæ
minæ, quæ in substantia referuntur à nostris testibus, tàm
circa denegationem Alimentorum, quàm circa interversio-
nem Status, & denegationem filiationis; Nostri enim testes
asserunt, quod si Th. L. non fiebat Monialis, Marchio no-
lebat amplius subministrare Alimenta, & viceversa testes 37
contrarii confirmant, quod in casu contrario monacationi;
non ci voleva spendere un quadrino; Nostri testes deponunt,
quod ultra denegationem Alimentorum, nolebat Marchio
ampliùs illam agnoscere in Filiam; Idipsum ad unguem con-
firmant testes contrarii, ibi: *Se è tua Figlia, pensaci tu, che
Io non ci hò che fare, nè la conosco per niente*; Facta igitur
combinatione testium hinc inde, prout in hac materia pro-
batoria fieri debet, adeò armonicè conveniunt inter se, ut
sine læsione veritatis controverti ampliùs non possint hæc
duo; Primum, quod Marchio absolutissimè volebat mona-
cationem, & non matrimonium temporale. Secundum, 38
quod in casu non sequutæ monacationis denegaturus erat ali-
menta, & nolebat amplius T. L. agnoscere in Filiam, quæ
minæ de Jure reputantur gravissimæ, & maximum metum
inducunt, ut probavimus supra.

Cla-

Clariùs exclusionem libertatis quoad matrimonium carnale probat Crescius, qui cùm post secundum colloquium, habitum cum Th. Liv. insinuasset Marchioni, quod ipsa inclinabat potiùs ad matrimonium temporale, quàm ad spirituale; Marchio non acceptavit propositionem, & electio-
39 nem ejusdem, quàm supponitur exadverso reliquisse in libertate Filiæ, sed barbaro quodam modo respondit, ibi: *Ed il detto Sig. Marchese mi rispose, spasseggiando, si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia, si farà Monaca*, Et obtento postmodum intentum vestitionis, gloriosus se jactavit ibi: *Ci ho messo un Catenaccio, tanto ho fatto sin, che ci sono arrivato a farla far Monaca; Io sono un Uomo, che quando mi metto in capo una cosa, così la voglio, e così ha da
40 essere*: Et quia hucusque gesta satis non erant pro complendo ejus proposito, & vice versa stimulis conscientiæ cruciabatur, ne T. L. propalaret animum suum in die Professionis, statim audito postmodum Nuncio functionis, jam sequutæ, lætus exclamavit ibi: *Tutto allegro sbattendo le mani, mi disse già ho messo il Catenaccio: O adesso esca, se puole*, ut de facto proprio testatur metu excommunicationis ejus Cubicu-
41 larius; Illa enim verba, relata à de Gasparis, Magistro Domus, quod post sequutam vestitionem, Marchio se jactabat ibi: *Già ho messo un Catenaccio*, & altera, relata à Cubiculario., ibi: *Già è messo il Catenaccio, o adesso esca se puole*, concludunt ad evidentiam etiam ex propria confessione Marchionis violentiam Filiæ illatam, & hæc est melior probatio metus, quæ in hoc Mundo dari potest, ut in puncto probat *Camerat. resp dec. 1. n. 50.* ibi: *Addita præsertim jactantia ejusd. Principis &c. & Rot. dec. 643. n. 18. p. 1. rec.* ibi: *Quartò videtur etiam confessio extrajudicialis ejusdem Phi-
42 lippi, de metu per eum illato, dum se jactavit, quod sua opera contractum fuerat hujusm. matrimonium &c.* quod hic pariter ad unguem verificatur, ibi: *Tanto ho fatto, sin che ce l'hò indotta a farla far Monaca &c.*

Quidquam non relevante, quod minæ istæ denegationis alimentorum poterant à T. L. evitari, recurrendo ad Matrem, quæ erat dives, & habebat magnum patrimonium, Quia hoc suppositum non regit in facto; Licet enim Ursu-
43 la, Mater Curiettæ, reliquerit in sua hæreditate sc. 7. mil. circiter, adhuc duos etiam reliquerit Filios nempe Carolum, & Constantiam Matrem T. L. itaut portio, obventa Constantiæ non sit sc. 7. mil. prout supponitur, sed sc. 3500. quæ deposuit in Banco Marchionis; Minusque relevat in jure; Primò, quia istæ pecuniæ reperiebantur in posse Mar-
44 chionis, & ideò prius agenda erat lis cum Marchione pro earum recuperatione: Secundò, quia T. L. non habebat documenta, quod dicta Constantia esset ejus Mater, & ideò non poterat ab ea petere alimenta; Tertiò quia ipsamet Constantia protestabatur, non posse cum propriis pecuniis Filiam alere; Quartò etiam si potuisset, & voluisset, adhuc Filia non poterat evitare gravissimum damnum omissionis quasi possessionis propriæ filiationis, quam ultra denegationem alimentorum, interverere minabatur Marchio Pallavicinus: Et quintò denique quia magna erat differentia, inter
45 alimenta, quæ consequi potuisset à Matre ferè ad naturæ necessitatem, ab illis quæ more Nobilium recipiebat à Patre, & consequenter semper malum, à Patre comminatum, erat gravissimum, & Filiæ intolerabile, quod sufficit ad inducendum metum, juxta authoritates allegatas supra.

Minusque juvat, quod, tam minæ circa denegationem alimentorum, quàm circa interversionem Status Personæ T. L. factæ fuerint à Marchione inter domesticos parietes, & in absentia Filiæ, adeoque causare non potuerint metum;
46 Quia admisso, quod Pater revera minabatur denegationem alimentorum, & interversionem Status, ac filiationem, quatenùs Filia non fieret Monialis, illicò probatur, quod pervenerint ad ejus aures; Et primò ab examine Crescii, qui deponit de facto proprio, se T. L. nomine Marchionis denunciasse denegationem alimentorum in futurum, & interversionem Status Personæ. Secundò à de Gasparis, qui pariter testatur, minas Paternas T. L. delatas. Tertiò à Curietta; Quartò à Conconi, quæ pariter deponit de facto
47 proprio. Et quintò denique à de Marchis Cubiculario Marchionis, deponente pariter de facto proprio. Qui omnes superlativam constituunt probationem; quia speciale est in hac materia, ut sufficiat unicus tantùm testis de visu, seu de facto proprio, & alii de auditu, juxta plures Resolutiones S. Cong. de quibus supra.

Neque hic sistit probatio, quod præfatæ minæ pervenerint ad aures T. L. Sed habemus ulteriùs plures, & reiteratas confessiones ejusdem, quas cum omnibus Personis, quas
48 alloquebatur, exagerabat, quod fiebat Monialis per metum & contra propriam voluntatem, ac propter minas paternas, ut signanter testatur Bartoletta, & aliæ quatuor Moniales, ac doctus Curialis, ibi: *Sempre mi rispose, che ci si faceva per forza, e minaccie del Sig. suo Padre &c. il quale gl'aveva fatto intendere, che lui assolutamente voleva si facesse Monaca, e che in tal caso l'averebbe trattata da Figlia, e da pari sua, & in caso contrario non la voleva riconoscer più per niente* (Notentur quæsò ista verba, quia ad unguem concordant 49
cum minis, factis à Patre, & relatis à testibus) *e la voleva affatto abbandonare &c.* Si itaque in facto certum est, quod Marchio minatus fuit denegationem alimentorum, & interversionem Status Th. Liv. & hoc resultat, tum ex nostris testibus, tum etiam ex testibus contrariis; Rursus si nostri 50
testes de facto proprio testantur, hujusmodi minas eidem nunciasse; Et denique si ex ore proprio Th. Liv. pauld ante vestitionem resultat, plenam notitiam habuisse præfatatum minarum, & unicè ex earum timore coactam fuisse suscipere habitum monasticum, nihil interest, quod Pater minatus fuerit in absentia, quia idem est, quod personaliter à Patre instentur, ac quod ab aliis ejus nomine nuncientur; Et sufficit probare, metum fuisse illatum, licet Persona inferens non designetur ad *Text. in l. Non interest C. de His quæ vi met. caus.* ibi: *In hac actione non quæritur, utrum is, qui convenitur, an alius metum fecerit: Sufficit enim hoc docere, metum sibi fuisse illatum, vel vim*: Et denique sufficit, quod à Tertiò tantùm, etiam absque speciali commissione referantur, ut pluribus authoritatibus ostendimus supra *§. 2.* 51
num. 146.

Minoris ponderis est aliud objectum, quod ignoretur, an Ghezzius accesserit ad Monasterium prius, quàm Crescius, seu potiùs iste præcesserit Ghezzium: Quia ipsamet verisimilitudo, & natura negotii idipsum explicat, & declarat, dum Ghezzius missus fuit ad explorandam voluntatem T. L. an scilicet inclinaret potiùs matrimonio spirituali, quàm temporali; Signum evidens, quod Marchio ante hujusmo- 52
di explorationem ignorabat aversionem, & contrariam voluntatem ejusdem Statui Religioso, & ideò intempestivæ, & impropriæ erant minæ ad terrendum; Rursus Bartholetta, quæ refert accessum utriusque, juxta ordinem Scripturæ, prius nominat Ghezzium, quàm Crescium, & denique de Marchis Cubicularius Marchionis testatur, quod Marchio miserat ad Filiam Ghezzium, & Crescium, abs- 53
que ullo fructu, & ipse ultimo loco accessit post dict. Ghezzium, & d. Religiosum, & non posuit in libertate electionis status T L. sed verbis imperativis nomine Patris jussit, quod omninò fieret Monialis, retulitque in casu inobedientiæ minas gravissimas, qui solus testis sufficit ad declarandam illam circumstantiam, cæteroquin admodum verisimilem, quod priùs Pater exploraverit voluntatem Filiæ, & postmodum minatus fuerit, & consequenter, quod priùs accesserit Ghezzius ad explorandam voluntatem, & deinde, 54
ea explorata, ad terrendum, & incutiendum metum accesserint alii testes, ut patet Reflectenti.

Hinc insubsistens est ponderatio illa, quod Marchio jam reportaverat à Filia consensum monachationi mediante Ghezzio, & ideò superfluum erat mittere testes ad terrendum; Quia Nos inspicere non debemus, an esset superflua, 55
nec nè missio aliarum Personarum; Sed unicè, an verè, & realiter aliæ Personæ accesserint, & minas retulerint; Prout accessisse, & minas intulisse constat ex testibus, deponentibus de facto proprio, supra enunciatis Cæterùm non regit in facto, quod Ghezzius, jam reportasset consensum Monacationi, quia Th. L. semper respondebat, quod intendebat perpetuò morari in Monasterio, tanquam Sæcularis; Quamvis autem ad importunitatem Nuncii, ultimo loco respondetit, ibi: *Per dargli sodisfazzione a mio Padre, io mi farò Monaca*, adhuc statim superaddidit, solitam con- 56
ditionem adversativam Statui religioso, ibi: *Ma non, che Io mi facci volontieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*; Quæ verba non important consensum, sed positivum dissensum Monacationi, & ideo pernecessè debuit Marchio, ut suum propositum executioni demandaret, mittere alios testes, qui, sublata libertate electionis Status, unicè præciperet Monacatum, relatis gravioribus, & durioribus minis, & consequenter argumentum à superfluitate, aliàs in jure levissimum ex adductis in *dec. 349. num. 13 par. 6. rec.* cessat penitus in facto.

Minùs relevat replicatio, quod non sufficiat probare minas graves, & sufficientes ad annullandam Professionem; Sed ulteriùs necesse sit copulativè probare minantem soli- 57
tum esse minas exequi: Replicatio enim non regit in facto, & corruit in jure; Et quidem in facto non regit, quia notum

tum

tum est toti Urbi, cujus naturæ esset Marchio Pallavicinus, & quantum esset propositi sui tenacissimus, & ideò ulterior probatio non esset necessaria; Adhuc tamen hujusmodi solitum comprobamus ex testibus, formiter examinatis, & concordat alter testis, qui metu excommunicationis idem revelavit.

Corruit pariter in jure, quia, quidquid sit quoad Personas extraneas, in quibus terminis procedunt, & intelligendæ sunt authoritates, quæ in contrarium allegantur, respectu Patris, seu alterius Personæ, cui de jure debetur reve-
58 rentia, absolutum est in jure, quod necessè non est probare solitum exequendi minas, sed satis est, quod minæ potuerint exequi, & probabilis timor, quod exequerentur, ut materiam examinando de veriori opinione testatur *Castill. contr. jur. lib. 9. cap. 59. num. 53.* ubi asserit, *Riminaldum* allegare ad hunc propositum unum fundamentum, adeo textua-
59 le, & concludens, ut non modò dari, sed nec excogitari possit responsum, & distinguendo inter Personas extraneas,
60 & Patrem, seu alium, cui debeatur reverentia, in puncto docet *Rot. dec. 870. n. 16. cor. Emer. jun.*

Sed quid tempus terimus in his, cæteroquin validissimis fundamentis; Marchio enim Pallavicinus non solùm erat solitus exequi minas, prout probant testes relati sup. & non solū poterat ad ejus arbitrium illas exequi, quia ab ejus nutu pendebat subministrare in posterum alimenta, & agnoscere T. L. in Filiam; Sed quod ponderabilius est minas denegationis alimentorum contra eandem effectivæ executioni demandavit; Sanè sciebat ipse, quod Monasterium S. Bernardini non subministrabat Moniali, nisi purum victum, & in reliquis necessariis, & personalibus indigentiis opus erat congruo Livello; Sciebat, quod Dos duplicata, eidem assignata, inserviebat dumtaxat pro exemptione ab aliquibus Officiis, non autem pro aliis expensis, quotidiè necessariis, quia hoc ipsum specificatum fuit à Monialibus, ante vestitionem, ut
61 constat ex Notula, reperta in hæreditate Marchionis, & tamen inhumano quodam modo coegit Filiam, nullo priùs constituto Livello, ad renunciandum, non solùm juri alimentorum, sed etiam eorum supplemento, prout cantat Instrum. Renunciationis, quod Marchio ex suprad. sciebat esse necessarium, idque peregit, non obstantibus reclamationibus, & conquestionibus Filiæ, quas referunt Moniales, & ad tenendam sibi omnino subjectam, & subordinatam T. L. nè unquam posset reclamare; Quisque enim vi-
62 det, quod ex hac renunciatione Marchio voluit penitus jugulare infelicem Puellam, & nè unquam posset à violentia, sibi illata, reclamare, conatus fuit, non solùm tollere alimenta ad tempus, sed Jus etiam, quantum in ipso fuit, illa etiam petendi in futurum, quo nihil inhumanius excogitari potest; & nihil potentiùs, & efficaciùs allegari valet, ad probandas minas circa denegationem alimentorum, earumque effectuationem, & executionem, itaut ab obitu Patris usque ad præsens experiatur T. L. & patiatur barbaros effectus hujus iniquæ Renunciationis, dum destituta omni Li-
63 vello, omnique humano auxilio, seminuda ferè incedit per Monasterium, & bona Marchionis, occupantur ab Exteris.

Hoc atrocissimum factum, adnexum etiam habet cumulum præsumptionum, & circumstantiarum, quæ mirabiliter comprobant metum, ut vidimus supra, & propterea
64 omitti poterant ea omnia, quæ exagerantur ad excludendum metum. Si enim quæritur actus extrinsecus, indicativus voluntatis, contrariæ ad monacationem, potest præ oculis haberi retentio Vestium sæcularium usque ad præsens,
65 cum protestatione, quam refert qualificatus testis; *Che poteva essere, che un giorno non gli auessero a servire;* Si quæritur, an aliquam fecerit protestationem secretam, aut publicam; Legi potest jurata depositio quatuor Monialium, producta ab ipsomet Monasterio in Camera; Necnon formale examen Bartholettæ, & Amari, & statim invenietur, quod T. L. ante vestitionem, tempore Novitiatus, post Professionem, semper, & continuò conquesta, & protestata fuit, quod per vim, & metum fiebat, & facta fuerat
66 respectivè Monialis, & quod hoc semper habuit, & habet in ore, itaut impossibile fermè supponant, referri posse numerum, & vices, quibus hujusmodi protestationes factæ fuerunt; Et denique si desideratur nomen Personæ, interpositæ à Th. L. ad emolliendam duritiem Marchionis, videri potest testimonium Conconæ Nutricis, de qua unicè confisa fuit, ibi: *Mandò d. Sig. Teresa a chiamarla più, e più volte, e se li raccommandaua, che andasse al Padre a pregarlo, che non la facesse far Monaca, perche non ci aueua alcuna vocazione, ed assolutamente non ci si volena fare.*

Concludimus igitur in hoc puncto metus, quod versamur intra quinquennium, quo casu leviores sufficiunt probationes; & hic non leves, sed gravissimæ concurrunt; nam Marchio erat Pater naturalis, conveniri non poterat judi- 67
cialiter, erat vir severus, ferox, & violentissimus; T. L. erat timidissimæ conditionis Adolescentula, erat minoris ætatis, & destituta omni humano auxilio, quia nec Princeps, nec Judices, nec Consanguinei poterant malis, sibi comminatis, occurrere; Pater minatus fuit denegationem alimentorum, & interversionem Status Personæ, & Filia se opposuit, quousque potuit, & reclamavit ante vestitionem, tempore Novitiatus, post Novitiatum, & semper, & inde orta est publica vox, & fama in domo, & in ejus Vicinia, in Monasterio S. Bernardini, atque per totam Urbem, quod ipsa per vim, & metum fiebat Monialis; Quæ omnia si insimul ponderentur, prout in hac materia fieri so- 68
let, vel certè in hoc casu haberi debet tanquam superlativè probatus metus, vel nunquam inposterum dari poterit casus, in quo efficaciùs probari possit.

Dato igitur metu, nullius prorsus relevantiæ, & subsistentiæ est prætensa illius purgatio, ac tacita ratificatio; Quia vel exadverso prætenditur inductam esse purgationem, seu tacitam ratificationem ex actibus sequutis, vivente Mar- 69
chione, qui metum incussit, vel ex illis, sequutis post ejus obitum; Si ex actibus, factis vivente Patre, & sic durante adhuc causa metus, vana est hujusmodi prætensio, quia etiamsi essent mille, & essent omnes jurati, & præseferent liberam, & spontaneam voluntatem profitendi, nunquam importare poterunt purgationem metus, seu tacitam ratificationem, quia principium meticulosum influit in omnes actus sequentes, durante causa metus, & quo magis isti apparent liberi, & jucundo animo facti, eò magis præsumun- 70
tur meticulosi, commentitii, & ficti, ut latè probavimus supra.

Si vero ratificatio desumi prætenditur ex actibus, sequutis post obitum Marchionis, & in hoc pariter distinguendum est; Aut Monast. se fundat in ratificatione expressa, aut ta- 71
cita; Si in expressa, nec una miserabilis syllaba, aut verbum legitur ex actibus magnificatis, qui sonent in ratificationem Professionis expressæ, & consequenter objectum cessat in facto.

Quatenùs autem fundamentum constituatur in ratificatione tacita, absolutum est in Jure, quod quando præcessit Professio expressa, quæ sit nulla, prout hic, quicumque actus fiant à nulliter Professo, durante quinquennio, concesso à Conc. Trid. ad reclamandum, nunquam inducunt 72
tacitam ratificationem, quia aliàs Professus non haberet quinquennium ad reclamandum, si ex interventu ad Chorum, & ad actus Capitulares, & ex delatione habitus induceretur ratificatio, juxta authoritates allegatas sup. §. 2.

Neque applicantur DD. qui in contrarium adducuntur; Quia procedunt, & intelligendi sunt, quando præcessit tacita tantum Professio, quæ à Conc. Trid. sublata non fuit; 73
Tunc enim si tacitè professus intra quinquennium faciat actus, qui conveniant solis Professis, prout sunt gestatio habitus, interventus in Capitulis, & in contractibus, & hujusmodi, ex his actibus dicitur potiùs probata tacita Professio, quam ratificata, & in his terminis Professionis tacitæ, seu ratificationis Professionis tacitæ, loqui- 74
tur *Text. in cap. 1. de Regul. in 6. Cardin. de Luc. de Regul. disc. 40. num. 7. & 8. & Rot. cor. Merlin. dec. 1. in fin. & Panimol. decis. 29. annot. 1. num. 20.*

Oppositum autem procedit in Professione expressa, in qua Nos versamur, quia ex quocumque actu, facto intra quinquennium à nulliter Professo post Professionem expres- 75
sam, induci non potest tacita ratificatio, quia præsumitur semper consecutivus ad primum actum nullum, & capax non est ratificandi Professionem expressam nullam, ut distinguendo unum casum ab altero, probat *Ciarlin. cap. 108. n. 65.* ibi: *Denique respondetur, prædicta de ratificatione procedere in tacita Professione, quæ censetur ratificata per gestatio- 76
nem habitus Professorum, ab aliis distincti, sed non habere locum, quando emissa est Professio expressa, post Concil. Trid. quo conceditur quinquennium ad reclamandum, nam ante quinquennium non est quærendum de tacita ratificatione ex delatione habitus per annum, quia præcedente expressa Professione, non præsumitur nova voluntas ratificandi, sed potiùs perseverantia in priori irrita Professione, alioquin frustrà Concilium concederet quinquennium ad reclamandum &c.* & 77
ipsemet *Card. de Luc. disc. 40. de Reg.* postquam distinxit Professionem tacitam ab expressa, & postquam sermonem habuit de primo casu Professionis tacitæ *à num. 7. usque ad 9.* descen-
dit

dit postmodum ad Professionem expressam, & sub *num.* 10. sic ait: *Absque dubio iste casus est longè difficilior, ex duplici consideratione; primò nempe, quia ex continuatione gestationis habitus, ac exercitio illorum actuum, qui Professis conveniunt, non potest ita inferri ad tacitum reciprocum consensum, seu contractum, ut infertur in casu præcedenti, dum id sequutum fuit ex præsupposito, quod ille esset jam expressè professus.*

Firmum igitur stat, quod post Professionem expressam dari non potest ratificatio tacita intra quinquennium; Sed dato etiam per falsam hypothesim, quod posset dari, adhuc
78 prætensa tacita ratificatio neque per umbram exadverso probatur, nec ullus ex actibus, qui ad hunc effectum allegantur, saltem à longè importare potest tacitam ratificationem; Omnes enim facti apparent nomine Monasterii ex Persona T. L. non autem nomine proprio, & particulari ejusdem, prout sunt lis introducta ad integram hæreditatem in Tribunali Thesaurarii, & transactio inita inter Monast. & Curiettam, & ideò ex actibus, factis à Monasterio, cu-
79 jus interest sustinere Professionem, induci non potest ratificatio Professionis T. L. à cujus voluntate pendebat ratificatio, non autem à voluntate Monasterii, ut probavimus supra §. 2.

Rursus nullus ex eisdem actibus de sui natura importat per necesse reatificationem Professionis nullæ, sed, tam lis super tota hæreditate, quàm transactio inita fuit ad alium effectum, quàm ratificandi Professionem, nempe pro con-
80 sequenda hæreditate Marchionis, & ideò etiamsi uterque actus factus fuisset nomine proprio, & particulari T. L. adhuc non importaret tacitam ratificationem, ut in præcisis terminis transactionis, initæ à Professo, nomine proprio pro exclusione ratificationis, notat *Rebuff.cons.*68. *§. Etiam*
81 & *Camerat.resp.*1.*art.*2.*num* 91.*& per tot.* qui loquitur in terminis transactionis, factæ nomine proprio à Moniali, & stat pro exclusione tacitæ ratificationis, & concludit *d.n.*91. ibi; *Neque invenio Doctorem affirmantem, qui hoc audeat*
82 *dicere, quinimò contrarium reperio, Rot. in Melevit. Nullit. Profess.* impressa *post Dian.p.*11.*fol.*17.*§. Nec aliqua*.

Quinimò etiamsi, tam transactio, quàm lis super tota hæreditate, de sui natura præseferret tacitam ratificationem, quod ab omni veritate est alienum, adhuc non sufficeret pro tacita ratificatione, sed duo ulteriùs requirerentur; Primùm, quod T. L. revera scivérit, quod ille actus induceret tacitam ratificationem, aliàs hujusmodi scientia non data, neque exadverso probata, cessat prætensa tacita ratificatio,
83 *Camerat.respons.*1 *art.*2.*num.*78. ibi: *Itaut si hos actus exercens, nesciat, illos esse aptos ad ratificationem inducendam, importent, adhuc, non data tali scientia in faciente, nullo pacto ratificasse Professionem dicendus erit, quia ratione ignorantiæ deesset consensus tacitè profitendi*, & concordant *Euseb.lit. P. concl.*88 1.*num.*2 *& Card. de Luc. de Regul.disc.*40.*num.*10. *Lezzan.in Summa qq Regul.tom.*1.*cap.*2. *num.*9.*fol.*9. Quis enim revelavit T. L. quod assistendo præfato Instrumento, tanquam una ex cæteris Monialibus, ra-
84 tificabat suam Professionem nullam? Utique si hoc scivisset, non solùm pro consequutione integræ hæreditatis Marchionis, sed pro quacumque alia insigniori utilitate assensum suum non præstitisset.

Et secundum, quod tales actus facti præcisè fuerint, animo determinato ratificandi, & approbandi Professionem nullam; & quod ex alia causa gesti præsumi non possint,
85 benè *Sanch. ad Præcept. Decal. lib.*5. *cap* 3. *num.*17. & prosequitur *Camerat.d. respons.*1. *art.*2. *num.*80. *& Pelliz. de Jur. reclamandi tract.*3.*cap.*5.*sect.*2.*num.*57 *fol.*215. ubi quod non ratificatur Professio nulla, nisi voluntate formali, & consensu positivo, cum aliis adductis in *tom.*1. *par.*1. *discept.*13. *à num.* 59. Unde cùm ex ipsa litera Instrumenti appareat, quod transactio inita fuit ad effectum consequendi hæreditatem, & non ratificandi Professionem, hoc etiam exuberat pro excludenda tacita ratificatione.

Non obstat, quod Th. L. in Transactione, inita inter Monast. & Curiettam, reservaverit sibi Livellum, ac de-
86 derit facultatem Monast. ut litem ageret ad hereditatem Paternam, & nihil in proprietate pro se ipsa stipulata fuerit, qui omnes supponuntur actus univoci ad inducendam tacitam ratificationem.

Objectum enim nullam habet assistentiam facti; Quia T. L. in Instrumento nec unum verbum protulit, neque
87 stetit in contractu, tanquam Persona, de per se principaliter contrahens, sed tanquam una ex Monialibus, & ideò non subsistit, quod Monialis reservaverit sibi Livellum, & dederit facultatem Monasterio ad petendam hæreditatem Paternam, quia hæc omnia fecit Monasterium Jure proprio, absque ulla operatione T. L. eidemque Monasterio intererat, quod ipsa consequeretur Livellum, ex animadversis in *tom.*3. *par.*2 *discept.*1.*§.*22.*nu.*15. Quia poterat etiam sperare, quod eadem T. L. illud erogaret in parte in beneficium Monasterii, prout ferè omnes Moniales in eo, quod eis superest, facere solent; Et consequenter repetere necesse est, quod T. 88
L. intervenit transactioni dumtaxat tanquam una ex Monialibus, & nunquam loquuta fuit, neque in narrativa, neque in dispositiva Instrumenti, & ideò nunquam ratificasse dicendum est suam professionem, ut ponderando hanc circumstantiam pro exclusione ratificationis respondit *Camerat. respons.*1.*art.*2.*num.*86. *&* 87. ibi: *Et primò considero, quod in verbis narrativis, seu enunciativis illius, nunquam loquitur D. Francisca, sed Monasterium, &c. Secundò in verbis dispositivis nullam invenio obligationem, seu verbum à D. Francisca prolatum, ex quo fortasse deduci possit aliqua disposi-* 89
sitio, seu obligatio, seorsim facta per D. Franciscam, ab illa facta per Moniales, sed solùm intervenit, prout aliæ ex necessitate obedientiæ; Quamobrem cum T. L. materialiter tantùm se habuerit in sæpedicta transactione, ex hac præsentia materiali, & silentio ejusdem impossibile prorsus est, quod induci possit tacita ratificatio, pro qua non sufficit actus negativus, sed necessarius est animus positivus, & certus approbandi Professionem, *Camerat. ubi supra num.* 80. ibi: *Et loquendo in specie tacitæ Professionis, quod non sufficiat* 90
animus negativus, vel dubius, elicitus per actus, gestos à Professo, sed requiritur animus positivus approbandi, cum aliis allegatis in *tom.*2. *p.*1 *discep.*3 *à n.*59.

Cæterùm in hoc puncto cessat penitùs omnis quæstio, cùm etiam T. L. semper, continuò, & dietim reclamaverit de vi, & metu, sibi illato, tam vivente Marchione, quàm 91
post ejus obitum, absque ulla intermissione, ut testatur Barroletta, ibi: *Dico bene, che simili doglianze sono state di continuo, tanto prima, che dopo fattasi Monaca, e particolarmente dopo la morte del Marchese suo Padre, non si è mai quietata, tanto con me, che con l'altre Monache*, & concordat altera Monialis Amari, & aliæ quatuor: Ex quibus conquestionibus, & diurnis reclamationibus, remanet penitùs exclusa quæcumque prætensa tacita ratificatio, quia 92
apertus dissensus, qui oritur ex dictis conquestionibus, facit cessare tacitum consensum Professioni, *Rot. dec.*25. *num.*11. *cor. Arguell. & dec.*75.*num.*9.*cor. Peuting.* & alii, adducti sup. §. 2. Idque etiam admittit *P. Matthæuc. in Offic. Cur. cap.*4. *à num.*7. qui eatenùs admittit ratificationem cessante causa metus, si nulliter Professus perseveret in Religione sine reclamatione, & pacificè, ut indicant verba illa: *Diversimodè discurritur, si cessante causa metus perseveret sine reclamatione, & pacificè in Religione*, qui Doctor mirabiliter retor- 93
quetur, quia in casu, quo probentur reclamationes, supponit, etiam post cessatam causam metus, non dari tacitam ratificationem, prout docent *Rebuff. cons.*68. *§. Respondeo*, 94
*& Rot. dec.*276.*num* 11. *& dec.*277.*nu.*15. *&* 16.*cor. Ubald.*

Neque regit in facto, quod T. L. reclamaverit dumtaxat post succumbentiam in Camera, & per mensem tantùm antequam moveretur hujusmodi lis projecerit velum in terram, & maledixerit animæ sui Genitoris, qui fuerat causa suæ 95
Monacationis; Quia projectio veli fuit unus ex actibus suæ reclamationis, qui non excludit omnes alios præcedentes, & de facto eadem Monialis Amari, quæ refert hujusmodi Veli projectionem, narrat, quod paulò post obitum Marchionis protestata fuit, quod nolebat recitare unam Requiem Æternam pro suffragio ejus Genitoris, ex eo solùm, quod coegerat eam ad suscipiendum habitum monasticum contra propriam voluntatem, ibi: *Bensì dopo la di lui morte* (notentur ista verba) *alcune volte avendogli Io voluto dire, che facesse qualche orazione per suo Padre, la medesima mi rispondeva, che non sapeva dirgli nè meno un* Requiem Æternam, *perche l'Anima del suo Padre era all'Inferno, solamente per averla fatta far Monaca per forza*; Istaque Monialis deponit etiam de reclamationibus continuis absque ulla intermissione, ante Novitiatum, in Novitiatu, post Novitiatum, semper, & continuo, ibi: *E dopo monacatasi fino al presente di continuo sempre ha esclamato, ora con me, ora con l'altre Monache &c. e queste esclamazioni l'ha fatte, e le fa giornalmente fin da che si è monacata, &c. anche sopra la sua monacazione, che pure sempre ha esclamato, & esclama, che l'ha* 96
fatta mal volontieri, e contra sua voglia. Istasque continuas reclamationes, tam inspecto tempore Novitiatus, quàm post Novitiatum, usque ad diem motæ litis, latiùs probavimus supra §. 3. *à n.*20. & ideò non subsistit in facto, quod T. L. reclamaverit dumtaxat post amissam Causam in Camera.

Quin

Quin mereantur attendi extrajudiciales attestationes in contrarium nonnullarum Monialium, quia ultra quod Deus scit, quibus mediis, & artibus fuerint extortæ, adhuc di-
97 ctæ attestationes nullum, licet minimum, gradum probationis constituunt, quia sunt extortæ pendente lite, & tendunt ad proprium commodum Monasterii, cum quo actualiter litigat T. L. ut probavimus supra §. 2.

Tandem allegari ampliùs non potest ad inducendam tacitam ratificationem silentium T. L. spatio duorum, & ultra annorum post obitum Marchionis Patris, quia ultra
98 quod continuæ reclamationes etiam post obitum Patris excludunt penitus tacitam ratificationem, & ultra quod intra quinquennium, & ex actu negativo tantùm, dari non potest tacita ratificatio, ut probavimus supra, adhuc hodie ipsimet contrarii Scribentes aliud fatale responsum subministrant, supponentes, quod antequam stabiliretur filiatio, non poterat T. L. probare metum, ibi: *Minusque in præsenti se erigere potuisset in Filiam Marchionis Pallavicini ad ad retractandam solemnem Professionem ex causa prætensi metus; incussi per eundem Marchionem, tanquam illius suppositum Patrem*; Et ideò debuit priùs expectare, quod stabi-
99 liretur ejus filiatio, ut tantò faciliùs comprobatus remaneret metus, & stabiliretur usque ad rem judicatam; Et de facto in hac Causa, quando agitur de adimenda fide Curiettæ, & de Gasparis, supponitur, quod T. L. sit filia Marchionis; & quod propter interesse, & commodum, quod Matri sequeretur post annullatam Professionem, ipsa repellenda sit, unà cum de Gasparis à testimonio ferendo: E contra verò, quando examinantur minæ, quæ ingravescunt ex eo, quod Marchio erat Pater, serena fronte asseritur,
100 quod filiatio T. L. per totam Urbem notoria, & in Tribunalibus jam canonizata, sit mera fabula; Ex hac igitur contradictione in defensione contraria, & ex impugnatione veritatis adeò patentis, dijudicari facilè potest insubsistentia omnium aliarum contrariarum exceptionum.

§. VI.

In eadem Causa.

Propositio in Con. die 16. Martii 1719. dubio: *An constet de nullitate Professionis* sequens emanavit resolutio: *Dilata, & examinentur D. N. N. ejusque Uxor de Marchis,*
1 *& Moniales, de quibus in Summario Arnaldæ num. 14. Necnon P. Hieronymus Matthæjus ex Familia Clericorum Minorum Regularium, qui fecit Attestationem de Exercitiis Spiritualibus, datis Sorori Mariæ Constantiæ, & ab eadem factis ante Professionem cum animi resignatione ad Statum monasticum, præter ea, quæ fieri debent ex Officio à D Secretario.*

In die dictæ propositionis nulla adfuit hæsitatio circa gravitatem minarum quibus T. L. coacta fuit ad suscipiendum
2 habitum monasticum, quia metus denegationis alimentorum, & interversionis ejus Status, gravissimus apud omnes DD. reputatur, ut probavimus supra.

Nulla pariter extitit difficultas circa probationem dictarum minarum, quæ concludentissimè justificabantur, tum à nostris testibus, formiter examinatis, qui vel de facto proprio, vel de auditu à Marchione deponebant, tum
3 etiam à testibus, inductis, & productis in Camera ab ipsomet Oppositore.

Itidem, tanquam principium indubitatum, admissum fuit, quod concurrente metu reverentiali, qui datur etiam in Filia naturali respectu Patris naturalis, leviores minæ, leviusque malum sufficit ad annullandam professionem;
4 Inspecta præsertim severa, & terribili qualitate Patris, & timidissima conditione Filiæ, in minori ætate constitutæ, & omni humano auxilio destitutæ.

Et denique pro constanti habitum fuit, exceptiones personales contra nonnullos ex nostris testibus, nequaquam esse attendendas, tum ob earum irrelevantiam, tum ob difficul-
5 tatem probationis ratione metus, secretò incuti soliti, & inter domesticos parietes; domesticasque Personas, tum & denique ob magnum numerum eorundem testium.

Verùm quia ad elidendas hujusmodi probationes, & unà simul evadendam claram juris dispositionem pro nullitate exagerabatur ex adverso, quod Pater Spiritualis, qui Exercitia spiritualia dederat Th. Liv. paulò ante professionem, Fidem fecerat super resignatione ejusdem ad Statum monasticum; Item, quod sex Moniales juratam fidem emiserant, quod illa libenter professa fuerat, & nunquam reclamave-
6 rat, semperque ad Chorum accesserat; Et viceversa nos, ad magis comprobandum metum, revelationem metu excommunicationis factam à Josepho de Marchis, deponente de facto proprio, deduximus. Hinc Sac. Congregat. ut maturiùs in re tam gravi procederet, censuit differre resolutionem, & injungere formale examen omnium dictorum testium.

Parendo igitur utraque Pars menti Sac. Cong. examinari curavit formiter omnes præfatos testes, nempe Joseph de Marchis examinatus fuit pro parte Sor. Mariæ Constantiæ, ad magis verificandum metum, & cæteri omnes ad instantiam Monasterii S. Bernardini, eique Adhærentium, D. verò N. N. ejusque D. Uxor justis de causis recusarunt se subiicere examini; Quamobrem completo Processu, expletisque aliis ex officio à R. P. D. Secretario explendis ad tenorem dictæ *resolutionis*; Deus, qui est protector veritatis, permisit, quod illi omnes testes, qui inducti ex adverso fuerunt ad excludendum metum, illi magis probarunt, & confirmarunt eundem metum, & signanter Moniales quo magis conatæ sunt metum abscondere, eò magis illum manifestum reddiderunt; *Tantam semper potentiam Veritas habuit* (sunt verba *Cicer. in Vatinian.*) *ut nullis machinis, aut cujusquam hominis ingenio, aut arte subverti potuerit, & licet in Caussis nullum Patronum, aut Defensorem obtineat, per se ipsa defenditur*; Undè reproponitur hodie Causa sub antiquo dubio, quod videtur affirmativè resolvendum. 7 8

Ad prædictum effectum sufficeret unicum testimonium d. P. Matthæi, qui erat Confessarius T. L. & plenam notitiam habebat illius voluntatis. Iste namque in examine formali expressè protestatur, & declarat, quod in tantum se subscripserat antiquæ fidei, in quantum servare voluit formulam ab ipso practicari solitam in similibus casibus, cæterùm si super ea juramentum interponere debuisset (excepto facto materiali super Exercitiis spiritualibus) in reliquis illi medio juramento non se subscripsisset, ibi: *Mentre per verità, e giuramento non la potevo sottoscrivere*, eamque reddidit efficacissimam rationem, ibi: *Io in quanto a me sin d'allora, che li diedi l'Esercizj spirituali, conobbi esser detta Suor Maria Costanza un cervello stravagante, volubile, e poco inclinata all'osservanza regolare.* 9

Neque in hac generica protestatione, sive in dicta quamvis efficaci ratione, se continuit, sed interrogatus, an T. L. vitam religiosam elegerit spontè, aut metu, & an sine metu, & minis, ac posita in ejus libertate talem statum elegisset, accuratè respondit: *Io in questi Interrogatorj non posso rispondere altro, che la sudetta Suor Maria Costanza non si è spiegata mai meco con termini espressi della ripugnanza di far la Professione*: Motivum autem, cur ita respondit, non fuit ignorantia facti circa illas circumstantias, super quibus fuerat interrogatus, sed fuit timor, & scrupulus, ne revelaret aliquid, quod forsan in foro pœnitentiali scire potuisset, ut indicant subsequentia verba ejusdem Religiosi, ibi: *Nè posso dir altro sopra tutti li sudetti soprascritti Interrogatorj, perche non mi sovviene, come posso aver saputo qualche cosa, o di affermativo, o negativo alle sudette domande*, quæ verba, si substantiam, non corticem inspiciamus, apertissimè ostendunt, quod omnia Interrogata sciebat, tam circa minas, quàm circa metum, sed eatenus se abstinuit à particulari responso, quia non recordabatur de modo, seu loco, ubi illa scivisset, ut patet Reflectenti. 10

Hæc autem, quæ argumentativè colligimus ex supradict. verbis, clariùs explicavit præfatus testis in alio Interrogatorio magis generico, ubi timor relevandi secretum ratione generalitatis apud ipsum cessabat: Quippè requisitus, an si ipse esset Judex, quamnam Sententiam ferret in hac Causa, hoc serium, & ad effectum nostrum mirabile responsum dedit: *Rispondo, che per quanto io posso conoscere, non essendo io di professione legale, giudicarei prima raccomandarmi a Dio, che mi illuminasse, e poi non essendo illuminato diversamente secondo il mio presente discernimento, darei il mio Voto fauoreuole per la nullità di detta Professione, e mi muouo a dire, che darei detto Voto affermativo per la nullità della Professione, primieramente per mettere in salvo l'anima di Sor Maria Costanza, mentre la considero per un Corpo disperato: Secondo dalle Istonaze, che fà presentemente deduco, non aver avuto mai volontà della Vita nella regolare Osservanza, e di professare, stante che anche nel tempo degli Esercizj mi accorsi, che era un cervello stravagante, siccome me ne accorsi, che non aueua avuto mai voglia di far bene; Onde congiungendo li tempi passati, e presenti mi moverei a credere, che la sua Professione fosse nulla.* 11

Hujusmodi responsum, tum ob sonitum materialem verborum, tum ob rationes animativas, redditas ab ipso teste, præsefert apertam nullitatem controversæ

Pro

Professionis, & est decisivum hujus Causæ, quia provenit à Viro Sacerdote, Parocho S. Laurentii in Lucina, Assistente Generali suæ Religionis, & in eadem, ob doctrinam, & morum probitatem, celebri; Et ideo ex unaquaque ex dictis circumstantils plenam fidem meretur, *Abb. in cap. Ad nostram de Probat. Rot. dec. 51. n. 10. cor. Ludovis.* & pluribus cumulatis *decis. 870. numer. 6. & 7. cor. Emer. jun. & in Viennen. prætensorum Sponsalium 2. Januarii 1705. §. Evi-*
12 *denter, coram Kaunitz.* Quæ in immensum augetur, ponderando, quòd fuit examinatus, de mandato hujus Sacr. Con. & fuit inductus, & productus ab ipsomet Oppositore, contra quem propterea insuperabilem facit probationem, *Rot. dec. 728. num. 11. p. 18. rec. & dec. 11 nu. 16. cor. Zarat.*
13 *& dec. 215. n. 9. cor. Ludov* Præsertim quia agitur de facto secreto, *Rot. dec. 243. num. 15. cor. Cerr. & dec. 774. num. 2, par. 2. rec.* ubi quòd debet latè interpretari, perspecta potissimùm circunstantia, quòd fuit Confessarius, cui semper Sacræ Con. plurimùm deferre consueverant, quia præsumitur magis instructus de veritate, *Pignatel. consult. 173. n. 159. tom. 9. Rot. dec. 277. n. 5 cor. Ubald. & dec. 1166. num. 1.*
14 *cor. Seraph.* cum quibus processit hæc Sac. Con. in *Bisuntina*, de qua in *tom. 1. par. 1. discept. 1. n. 33.* & latè *Rot in Rom. Hæred 1. Feb. 1715. §. Namque cor. Crispo.*

Indubitantiùs hæc procedunt, quia dicta magis substantialia præfati Religiosi, confirmantur ab aliis testibus, hinc
15 inde inductis, & productis, qui inter se mirabiliter cohærent, & consonant; Ipse enim juxta 1. Inter. sic ait: *Conobbi detta Suor Maria Costanza per un Cervello stravagante, volubile, e poco inclinato all'Osservanza regolare.* Idipsum confirmant aliæ Moniales exadversò examinatæ. Rursùs præfatus testis refert recursus aliarum Monialium contra T. L. circa inobservantiam Regulæ, & non accessum ad Chorum, & itimet recursus comprobantur a dd. Monialibus examinatis pro Monasterio. Et denique motivum principale, ex quo ipse moveretur ad annullandam Professionem, in eo stabat, ibi: *Primieramente per mettere in salvo l'anima di Suor Maria Costanza, mentre la considero per un Corpo disperato.* Quod identificè, & in substantia confirmatur ab aliis testibus, & signanter à Minacciono, qui obit ante-
16 quam introduceretur præsens lis; Lis enim introducta fuit de mense Octob. 1716. & antequam moreretur, sic testatum reliquit, ibi: *Ed ha continuato poi sempre a dirmi, anche dopo la sua Professione in moltissimi discorsi, fatti meco, che se Dio benedetto non li levava dalla mente il pensiero, dal quale continuamente veniva travagliata, cioè, che doveva star perpetuamente ristretta nel Monastero, ed esser Monaca contro la sua volontà, Lei dubitava molto della salute dell'anima sua, e che così esagerava sempre alli suoi PP. Spirituali.*

Rursus eadem circumstantia desperationis, & damnationis comprobatur ab N. N. alio qualificato teste, ibi: *Anzi*
17 *questo Abito sarà la mia dannazione*, ibi: *E che non voleva continuare a starci, anzi che era disperata;* Item à Bartoletta, ibi: *Più volte mi ha detto, che se non si smonacava, assolutamente si voleva buttare per disperazione in un Pozzo, o in qualche precipizio:* Et denique à Bacchina, ibi: *Quest' Abito io non me lo posso vedere addosso, e se io continuo nella Vita Religiosa, io mi danno &c. e quasi sempre con la mano si toccava l'abito da Religiosa, e diceva, che l'abbrugiava l abito di Religiosa, mostrando di non essersi fatta di sua volontà, ma per forza, e di volerne uscire, che altrimente vi saria morta disperata, e dannata.*

Ista enim consonantia, & armonia inter testes, examinatos diverso tempore, diversis Interrogatoriis, & à diverso interprete, superlativam constituunt probationem, quia in hac materia probationum, una coadjuvat alteram, & vicissim juvantur, & adminiculantur, *Adden. ad Pamphil.*
18 *dec. 659. n. 7.* & advertere specialiter supplicamus, quòd concordia, & consonantia testium circa illam gravissimam circumstantiam, ibi: *Che era un corpo disperato &c. era dannata, e disperata &c. e che dubitava molto della salute dell'Anima sua*, in qua omnes conveniunt, & licèt P. Matthæjus rationem, unde putabat Th. L. esse desperati animi, explicirè non reddat, illam tamen de ore ejusdem propalant alii præfati tres testes, qui unanimiter deponunt, desperationem, & imminentem dannationem ejusdem provenire à contraria voluntate Statui religioso, pluries etiam expressa Patribus Spiritualibus, ut declarat Minaccionus, ibi: *Cioè, che doveva star perpetuamente ristretta nel Monastero, ed esser Monaca contro la sua volontà, Lei dubitava molto della salute dell'anima sua, e che così esagerava sempre alli suoi Padri Spirituali*, ac Bartoletta, ibi: *Che se non si smonacava assolutamente si voleva buttare per disperazione in un Pozzo &c.* Et Bacchina, ibi: *Se io continuo nella Vita religiosa, io mi danno.*

Ex ratione enim, & causa, allegata ab hisce testibus, manibus, ut ita dicam palpatur, quòd eatenus P. Matthæjus timuit de salute ejus Animæ, illamque reputavit: *Un corpo disperato*, quatenus sciebat coactè, & contra propriam voluntatem habitum monasticum suscepisse, & professionem postea simili coactione emisisse, istamque causam pluries ab 19
eodem audivisse constat ex declaratione dicti Minaccioni, ibi: *E che così esaggerava sempre alli suoi Padri Spirituali.* Et consequenter in hoc puncto imminentis damnationis T. L. ex causa coactæ suæ Professionis, omnes præfati testes conveniunt, quia Pater Matthæjus minùs explicitè loquens respectu causæ, ex dubio forsan propalandi ea, quæ in Sacramentali Confessione audiverat, declaratur, & suppletur ab aliis, in hac parte specificè deponentibus, ad tradita per *Rot. dec. 659. nu 2. cor. Pamphil.*

Ab examine itaque hujus testis, exadversò inducti, & examinati ad excludendum metum, non solùm non excluditur, sed eò magis, ut diximus, comprobatur; Verùm in statu majoris evidentiæ reducitur ab aliis testibus, nuper pariter examinatis. Ex quibus, facta debita combinatione cum aliis testibus, præcedenter adductis, & cum aliis nuper metu excommunicationis repertis, inconcussa, & supra evi- 20
dentiam hæc tria probata remanent; Primum, quòd T. L. gravissimis minis coacta fuit ad suscipiendum habitum monasticum, & emittendam Professionem; Secundum, quòd adversus hujusmodi coactionem reclamavit semper, & continuò, in omni loco, ubi stetit: Et Tertium denique, quòd easdem reclamationes, sine ulla intermissione, repetiit, omni tempore.

Quòd autem attinet ad gravitatem minarum, de Marchis nuper formiter examinatus, ac de facto proprio deponens, de mandato Marchionis sic T. L. perterruit; *Mi ha commandato precisamente il Sig. Marchese, che vi dica, che non volen-*
dovi far Monaca, che assolutamente non vi vuole dar più alimenti, nè a Voi, nè a vostra Madre; e che vi volta le spalle, e non vi riconosce più per Figlia, e di più vi vuol far ridurre la più meschine Donne, che siano in Roma, e che tutti quelli danni, e quelle Insidie, che vi potrà mai concepire, tutte ve le farà cadere addosso di voi altre, e che avete da fare con la sua Testa, onde li narrai ancora il successo della notte passata, e li dissi, che Dio guardi, che fossero state li una di loro, si sarebbe veduto qualche spettacolo. 21

Confirmat secundo loco, seu potiùs præcedenter jam de facto proprio retulerat easdem minas P. Crescius, Vir Religiosus, Sacerdos, Confessarius in sua Religione, & sub ejus depositione defunctus, cujus verba retulimus supra. 22

Tertio loco de Gasparis, qui licèt asserit, non habuisse mandatum à Marchione ad notificandas minas, adhuc veritas est, quòd ipse erat Magister Domus dicti Marchionis, & de facto proprio testatur, easdem ferè minas paternas Filiæ denunciasse. In jure autem idem est, inferre minas, & scire quòd ab aliis inferantur, ex adductis per *Hodier. 16. sub n. 54.* ibi: *Quamvis minæ in faciem Mulieris factæ non sint, dummodò ei notificatæ fuerint*, junctis aliis citatis supra; Quinimò necessarium non est exprimere Personam, quæ metum intulit, sed satis est docere, metum fuisse illatum, *leg. Si cum exceptione §. In hac actione ff. de Eo, quod metu caus.* ibi *In hac actione quæritur, utrùm is, qui convenitur, an alius metum fecerit, sufficit enim hoc docere, metum sibi fuisse illatum, aut vim*, & paulò post, ibi; *Meritò quis non adstringitur, ut designet, quis ei metum, vel vim adhibuerit, & ideò ad hoc tantum Actor adstringitur, ut doceat, metum in causa fuisse*, & benè etiam *Hermosilla ad ll. partit. glos. 1. l. 50. tit. 5. partit. 5. n. 48.* 23

Quarto loco numeratur Curietta, quæ pariter de facto proprio deponit, ut supra observavimus. 24

Et quinto denique easdem minas retulit T. L. Rita Conconi ejus Nutrix, ut pariter supra observavimus.

Ultrà præfatos quinque testes, deponentes de facto proprio, qui quoad substantiam, & qualitatem minarum mirabiliter concordant; Concurrunt etiam alii de auditu ab ore proprio Marchionis, nempè Gargarius, qui de tempore examinis erat Exactor Monasterii, Bacchina, Sartoria, Commater Marchionis. Tres testes inducti, & producti ab 25
Oppositore in Camera. Quibus hodiè addimus Revelationem metu excommunicationis, habitam à Capitaneo C. Viro omni exceptione majori, & confidentissimo Marchionis, & alteram à celebri Pictore. Qui omnes unanimiter deponunt de obstinato, & inflexibili proposito Marchionis, directo ad monacationem, & de minis ad hunc effectum adhibitis,

bitis contra Th. L. quæ in substantia concordant cum illis, relatis à testibus de facto proprio deponentibus.

Ultra testes, de facto proprio, & alios de auditu ab ore proprio Marchionis, adsunt etiam, & alii, qui viceversa testantur, ab ore T. L. ante introductionem præsentis Litis pluriès audivisse præfatas minas ex parte Marchionis ejus Patris sibi fuisse illatas, nempè Bartoletta, Amari. Minaccionus sub hac depositione defunctus NN. Curialis. Conconi P. B. cum aliis tribus, Inter quos numeratur N. N. Educanda in Monasterio S. Bernardini, & metu excom-
26 municationis revelans. Quibus omnibus testibus ponderatis, & insimul conbinatis nulla umbra difficultatis adesse potest, quin ante emissam Professionem, & susceptionem habitus præcesserint gravissimæ minæ, quæ meliùs, & efficaciùs probari non possunt, quàm ab illismet, qui metum incusserunt, & ab illis, qui easdem minas audiverunt, tam ab ore metum inferentis, quàm ab ore metum passæ, *Rot. dec. 225. n. 11. cor. Emer. jun.* præter alios adductos supra.

Gravitas autem dictarum minarum, omissis levioribus, in duobus præcipuè consistebat; Nempè in denegatione Alimentorum in futurum, & interversione Status, quorum alterutrum etiam singulariter sumptum, aptum est ad annullandam Professionem, & incutiendum metum gravissimum; Exploratum namque est pro nullitate Professionis, non requiri tantam gravitatem metus, neque minas, præseferentes metum mortis, cruciatus corporis, seu alterius æquipollentis mali, prout in aliis indifferentibus contractibus necessarium est, sed sufficere quamcumque coactionem,
27 quoquo modo, & quomodocumque sequutam, ut indicat litera Sacr. Conc. Trid. de *Reform cap. 18. sess. 25.* ibi: *Si quomodocumque coegerint aliquam Virgin. vel Viduam, aut aliam quamcumque Mulierem invitam*: & paulò post ibi: *Quique scientes, eam non spontè, ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut Professionem emittere*; Ubi notanda sunt illa verba: *Quomodocumque coegerint*, & alia ibi: *Mulierem invitam, & eam non spontè*, quibus mediantibus sapientissimi illi Patres dederunt clarè intelligere, quòd pro nullitate satis erat quæcumque etiam minus gravis coactio, ibi *Quomodocumque coegerint*, & quæcumque signa contrariæ, & non spontaneæ voluntatis, ibi: *Mulierem invitam, & eam non spontè*; Quia Deus coacta servitia aspernatur, hilaremque Datorem diligit, ac voluntarios sibi milites eli-
28 git Christus *ad Tex. in can. Non est 15. q. 1.* & latiùs probavimus in §. 2.

Verùm coactio, & metus in casu nostro fuit etiam gravissimus, & major, quàm ad mentem Sac. Conc. requiratur, itaut difficilè sit invenire casum, in quo major, vel æqualis usque adhuc datus fuerit; Quippe minæ, quibus totiès perterrita fuit T. L. duo gravissima mala continebant. Primum nempe denegationem Alimentorum in futurum, de quo de facto proprio deponunt P. Crescius, ibi:
29 *E che non gli averebbe dati più Alimenti*; De Gasparis ibi: *anche sopra la sua somministrazione degl' Alimenti*; Curietta ibi: *Gli insinuavano le minaccie, che faceva detto Sig. Marchese di privarci ambedue del sostentamento*; Conconi Nutrix ibi: *Di non volerli dar più Alimenti*; & omissis aliis, idipsum comprobat de Marchis, ibi: *Mi ha commandato il Sig. Marchese, che vi dica, che non volendovi far Monaca, che assolutamente non vi vuol dare più alimenti nè a voi, nè a vostra Madre.*

Hæc utique denegatio Alimentorum in Jure reputatur adeò gravis, & Alimentario taliter damnosa, ut leges, & Doctores illam parificent metui mortis; Nihil enim inter se differunt, interimere aliquem ferro, laqueo, & veneno, seu potiùs mediante subtractione, & denegatione alimentorum, quia eodem modo quoad effectum, quis moritur ferro, aut fame, & ideò in Jure cautum reperitur, quòd negare Alimenta, necare est, uxta *Text. in l. Necare*
30 *ff. de Liber. agnoscen.* & in terminis nullitatis Matrimonii *Pannim. dec 102. adnot. 2. numer. 6.* ibi: *Prout etiam, quod deducatur ex denegatione Victus, & Domus, quæ metus incussio æquiparatur metui mortis*, & in terminis Professionis *P. Anaclet. in Jus Canonic. lib. 3. tit. 31. §. 6. de Profess. Relig. nu. 165. Rot. dec. 9. num. 13. cor. Arguel. & decis. 27. num. 11. dec. 98. num. 7. & cor. Peuting.* & ressolvit hæc *Sac. C. in Lingonen. 20. Sept. 1615.* de qua in *tom. 1. p. 1. discept. 4. per tot.*

Atque metus hujusmodi ex hoc capite ingravescit, quia denegatio Alimentorum, nonsuit duntaxat comminata, sed barbaro quoque, & inhumano modo fuit cum effectu exe-
31 cuta; Quamvis enim T. L. seducta fuerit ad suscipiendum habitum, mille magnis promissionibus, videlicet, *Che averebbe quel che voleva, che avrebbe fatta la prima figura nel Monastero, e che l' averebbe fatta trattare da Principessa, &c.* ut colligitur ex testibus, formiter examinatis; Adhuc Marchio, ut perpetuò illam jugularet, eamque inhabilitaret ad reclamandum, curavit ab ipsa extorquere ante susceptionem habitus solemnem renunciationem, in qua, nullo licèt minimo constituto Livello, coegit eam renunciare omnibus Juribus, omnibusque Bonis; Et quòd notabiliùs est, ferèque videtur incredibile, etiam supplemento Alimentorum, ut constat ex dicta Renunciat. data in Summ.

Suscepto postmodum habitu, quia Monasterium non solet recipere Moniales, sine Livello, optima ratione, expensà *in tom. 3. p. 2. discept. 1. §. ul. q. 11. n. 13.* Nec Moniales sine Livello vivere possunt, ut refert Monialis Caccia, ibi:
„ Che quì in questo Monastero non era solito, che vi fossero
„ Monache senza Livello, e che però non era dovere, che 32
„ Suor Maria Costanza sola non l'avesse; Et clariùs Monialis Bianchina, ibi: Solo posso dire, che poco tempo prima
„ di dover professare, si doleva di non aver avuto assegnamento di Livello, e che il Sig. Marchese non voleva assegnarglielo &c. & attese le sudette doglianze la M. Abbadessa di quel tempo scrisse un Viglietto al Sig. Marchese
„ Pallavicini, in cui gli diceva, che in questo Monastero non
„ si prattica di vestir Monaca, senza che avessero qualche
„ Livello, e che però era necessario, che il Sig. Marchese l'
„ assegnasse a detta Suor Maria Cõstanza &c. e le cose sudette le sò per averle intese dire dalla medema Madre Abbadessa, e respettivamente dalla bocca propria di detta Suor
„ Maria Costanza, ch' era disgustata di non aver Livello,
„ senza di cui non poteva vivere.

Requisitus propterea Marchio pro constitutione Livelli, frangendo fidem, jam datam, & promissa, jam facta, ut in apprehenso jam metu Filiam contineret, denegavit expressè assignationem dicti Livelli, & tanta ira, furoreque commotus fuit ex hujusmodi æquè congrua, & necessaria instantia, ut fere per annum noluerit ampliùs accedere ad Monasterium, ut prosequitur eadem Monialis Caccia, ibi: Et
„ in questo Parlatorio disse a Suor Maria Costanza, & a me, 33
„ che aveva parlato sopra l' assegnamento del Livello al Sig.
„ Marchese, il quale era andato sù le furie, & aveva dato in
„ bestialità, con aver detto, che non voleva assegnar Livello sin ch' era vivo, e che era pensier suo di mantenerla &c. & concordat etiam Monialis Bianchina, ibi: Sò ancora, che
„ detto Sig. Marchese andiede molto in colera per l' istanza
„ fatta del sudetto Livello, e si sdegnò talmente, che per il
„ corso d'un'anno in circa non venne, nè mandò più al Monastero. Ex hac igitur mirabili connexione facti, resultante, tam à testibus ex hac parte examinatis, quàm a dictis Monialibus inductis, & examinatis, ab ipsomet Monasterio, & ei Adherentibus, non solùm verificantur ad evidentiam minæ circa denegationem Alimentorum, quarum pars est Livellum, de quibus deponunt nostri testes, sed ulteriùs verificatur effectiva illarum executio, mediante denegatione constitutionis ejusdem Livelli, de qua testantur ipsæmet Moniales, cujus durissimus effectus hodiè etiam durat, eumque dolenter patitur infelix T. L. Unde attenta gravitate dictarum minarum, quæ metui mortis æquiparantur, quarum effectiva executio etiam hodie permanet, & publica est, & notoria, remanet adeò evidenter probata nullitas controversæ Professionis, ut neque locus hæsitandi reperiri possit, juxta authoritates, superiùs allegatas.

Potissimùm quia denegatio Livelli unicè, & principaliter directa fuit ad coarctandam T. L. ad emittendam Professionem, etiam invitam, & cont. propriam voluntatem, ut de ore Marchionis testatur Gargarius, ibi: Detto Sig. Mar- 34
„ chese mi disse più volte, che Lui non gli voleva costituir
„ Livello alcuno, perche la voleva tener soggetta, e totalmente subordinata a Lui, e gli voleva togliere il modo di
„ voltargli le spalle, e fare quello, che Lei aveva in testa; Et literis magis apertis revelavit Cap. C. amicissimus Marchionis, ibi: Anzi dopo vestita Monaca, perche continua-
„ va ancora nel dubio, che non volesse professare, & all'in-
„ contro veniva richiesto, che li dovesse assegnare un congruo Livello, il medesimo (hoc est Marchio) s'inquietava
„ fortemente, e ricusò sempre di fargliela, dicendomi, che
„ in questa maniera voleva stringerla, e coartarla a star sem-
„ pre subordinata a Lui; e sul timore di non perder la sua
„ protezione, & il mantenimento, che gli dava, obligarla a
„ professare; Quæ species minarum, utpotè directa ad extorquendum actum ipsum Professionis, eò efficaciùs probant metum, ad tradita per *Joan. Andr. in c. Cùm dilectus de His, quæ vi metus caus. Ruin. cons. 121. n. 7. lib. 4. Cephal. cons. 195. n. 13. tom. 2. Capyc. Galeota contr. 14. n. 23. lib. 2. Sanch. de Matr. lib. 4 disput. 5. n. 22. & seqq. Rot. cor. Ludovis. dec. 326. n. 19. & seqq.*

Sc:

Secundum gravissimum, & irreparabile malum, quod continebatur in minis Th. Liv. relatis, consistebat in denegatione Filiationis; Ea enim in eo deplorabili statu posita erat, ut
36 vivente Marchione Patre, nullo modo poterat justificare suam Filiationem, nam in fide Baptismatis descripta erat, tanquam nata fictitiis Parentibus, & Alimenta semper Marchio subministraverat per manus tertiæ Personæ, & Receptæ, quas reportabat, cantabant sub nomine N. N. ut testantur Moniales; Rursùs tunc non habebat nec testes promptos, qui contra Virum potentem, & divitem, se examini subiicerent, nec declarationes N N. quæ fuerunt repertæ in hæreditate Marchionis post ejus obitum; Itaut tota ejus nobilitas, & status Personæ quoad filiationem respectu Marchionis, pendebat à solis agnitionibus, & tractamento more Nobilium, quod recipiebat à Marchione, à quo poterat in instanti, & ad sui libitum se abstinere.

In hac igitur infelicissima conditione posita Theresia Livia Marchio Pallavicinus à pluribus Personis, repetitisque vicibus, eidem comminari fecit, quod si habitum monasticum
37 non assumebat, nolebat eam amplius agnoscere in Filiam, ut referendo verba plurium testium, de facto proprio deponentium, probavimus supra, quibus hodie addimus formale examen de Marchis, ibi: *Mi ha commandato precisamente il Signor Marchese, che vi dica, che non volendovi far Monaca, che assolutamente non vi vuol dar più Alimenti, ne a Voi, ne a vostra Madre, e che vi volta le spalle, e non vi riconosce più per Figlia*; Item addimus Revelationem Capitanei C. ibi: *Ma all'incontro non li voleua guardar più in faccia, e non la voleua conoscer più per niente*; & alteram D. P. ibi: *Il detto Marchese gli fece fare dalle sudette Persone grauissime minaccie, delle quali precisamente non mi ricordo, ma in sostanza conteneuano, che non la voleua riconoscere più per niente, non gli voleua dar più alcun sostentamento, e che la voleua ridurre in stato infelice, e miserabile, anzi opprobrioso.*

Profectò ex hac specie minarum, à quibus intervertebatur Status propriæ personæ Ther. Liv., & de Filia Marchionis Pallavicini Viri nobilissimi, & ditissimi, evadebat vilissima, vulgò concepta, & sine certo Patre, oritur probatio metus adeò grandis, & certa, ut Judex, cujus arbitrio cæteroquin remissa est cognitio, an, & quando metus sit gravis, in his terminis habeat manus ligatas, & arbitrium restrictum, & servile, itaut nonnisi pro metu maximo judicare debeat, quia hoc termino superlativo *maximo*, metus
38 interversionis Status canonizatur à *Text. in leg. Isti quidem ff. de Eo, quod met. caus.* ibi: *Qui Instrumenta Status mei interuersurus est, nisi dem, non dubitatur, quin maximo metu compellar*, & consentaneè, & punctualiter tenent omnes alii, allegati supra. Quibus addimus *Panimoll. dec. 102. adnot. 1. numer. 2.* ibi: *Prout etiam metus justus inducitur ex timore mutationis Status, vel jactura honoris proprii, cum Viris probis, & bonis, iste metus major, quàm mortis esse debeat*, & huic fatali motivo nulla unquam data fuit, neque in æternum dari potest congrua responsio.

Graviores evadunt præfatæ minæ, ponderando, quod T. Liv. erat in minori ætate constituta, & omni humano auxilio destituta, & Puella timidissima respectu Marchionis ejus
39 Patris, ut testatur Bacchina, aliique Testes, & A. D. & nullo modo minas sibi comminatas evadere poterat, si non parebat, quia non poterat recurrere ad Principem, neque ad Judicem, neque ad Consanguineos; Non ad Principem, quia licet Princeps, certioratus de ejus contraria voluntate in suscipiendo habitu, & emittenda professione, potuisset utrumque actum impedire, non poterat tamen cogere Marchionem ad subministranda Alimenta more Nobilium, & ad agnoscendam eam in Filiam, quæ erant damna, eid. comminata, & omninò eventura in casu non secutæ monacationis, quia deficientibus documentis necessariis, Princeps compellere non poterat ad hæc omnia Marchionem invitum.

Et ex hoc capite neque poterat implorare officium Judicis, quia Judex judicare debet secundum acta, & probata, & deniq; minùs poterat recurrere ad Consanguineos, quos non habebat in hoc mundo, præter Curiettam, & Carolum germanum fratrem d. Constantiæ, quia ambo erant Personæ timidissimæ, & subiectæ Marchioni, quinimò quia Marchio suspicabatur, Carolum non retulisse T. L. minas, prout in mandatis habebat, eum ex sola hac suspicione à proprio servitio dimisit, ut refert de Marchis, ibi: *Anzi essendo poi partito dalla presenza del Sig. Marchese detto Sign. Carlo, mi disse, che lo voleua mandar via dal seruizio, perche supponeua, che esso Carlo non facesse l'ambasciate precise alla Sig. Teresa, siccome di lì a poco tempo lo mandò via, e si ridusse miserabile.*

In his itaque circumstantiis crescit in immensum metus, nam si, neque Princeps, neque Judex, neque Consanguinei poterant damnis comminatis occurrere, pernecesse debebat infelix Ther. Liv. etiam invita, & coacta parere, & habitum Religiosum suscipere, & hoc ipsum, quod non poterat nolle, ad evidentiam probat metum, ut benè explicat *Senec. de Benefic. lib. 2. cap. 18.* ibi: *Si vis scire, an velim, effice, ut possim nolle*; Neque debebat se exponere incertissimo eventui litis cum Patre, Viro ditissimo, & potenti, non solùm quia furiosum est cum Superiore, qualis erat Marchio Pallavicinus contendere, ut ait idem *Senec. de Ira libr. 2. cap. 34.* ibi: *Nam cum Patre contendere, anceps est, cum Superiore furiosum, cum Inferiore sordidum*; Verùm etiam quia, dum Filia erat clausa in Monasterio, & destituta pecuniis, documentis, & Consanguineis, ridiculum est asserere, quod posset recurrere, ut in puncto observant *Cammerat. respons. 1. artic. 2. num. 60. & Ciarlin. contr. 208. nu. 65. lib. 1.* Et etiamsi potuisset, inutilis, & absque fructu fuisset ex defectu documentorum omnis recursus, quæ circumstantia non tollit, sed in immensum auget metum, ut in terminis probant Doctores, allegati supra, & signanter *Lezzan. consult. 47. n. 128. tom. 4.* ibi; *Idem responderi potest ad aliam obiectionem, quæ fieri posset, scilicet, potuisse hanc Puellam recurrere ad Magistratum Ciuitatis, & ita liberari à metu sibi incusso; Hoc enim videtur chimericum, spectata ætate, & qualitate Puellæ, & potentia, & authoritate magna Patris.* 40 41

Præsertim quia Th L. supra omnem modum timebat Patrem, & jam apprehenderat trucem, & crudelem illius naturam, & obstinatissimum ejus propositum, adeout hoc timore perterrita de tempore Novitiatus, noluit secretam, & sigillatam protestationem emittere, quia timebat, si ad notitiam Marchionis pervenisset, ex industria dicti Marchionis veneno sibi mortem eventuram etiam intra Monasterium, ut refert qualificatus testis formiter examinatus, ibi: *Perche dubitaua, che scoprendosi ciò, il Sign. Marchese suo Padre era capace, sino di farla auuelenare dentro il Monastero*; Neque hic timor erat vanus, aut sine fundamento, quia jam audiverat à de Marchis Cubiculario Marchionis, quod si illa nocte, qua Marchio adeò violenter commotus fuit ex reiterata notitia reluctantiæ ejus Filiæ, vel ipsa, vel ejus Mater in domo Marchionis extitissent, aliquod grave spectaculum vidissent, ut idem refert, ibi: *E li disse, che Dio guardi, che fossero state lì una di loro, si sarebbe veduto qualche spettacolo.* Et paulò post, ibi: *Mi rispose, che si erano imbattute male ad urtare con la sua testa, e che gli auerebbe fatto vedere cose tremende:* Et alio loco, ibi: *E di più mi disse, che voleua far sonare un Campanone, che si sentisse per tutto il Mondo.* 42

Ad effectum enim dignoscendi metum, qui est interna animi passio, oculis corporeis non subiecta, nec perceptibilis, minæ ponderari debent, non juxta sonitum materialem verborum, qui hìc etiam est terribilis, sed juxta impressionem, quam faciunt metum passo, quia sæpè illi, qui in aliena potestate, & ditione sunt, cogitant pejus malum, & id, quod Superior facere potest, non quod debeat, ut egregiè observat *Cicer in Orat. pro Lege Manilia*, ibi: *Omnes quorum in alterius manu vita posita est, sæpius illud cogitant, quid possit is, cujus in ditione, aut potestate sunt, quàm quid debeat facere*, & benè etiam *Senec. de Clement lib. 1. cap. 8.* ibi: *Non enim quantum fecerit, sed quantum facturus sit, cogitatur in eo, qui omnia potest*: Et exploratum in hac materia est, quod metus justus ex affectu metuentis dignoscitur, ut egregiè *Lezzan. consult. 47. tom. 4. num. 109. Hodiern. contr. forens. cap. 16. num. 55. & seqq.* aliique allegati supra. 43 44

Nec quidam merentur attendi, quod si T. L. renuisset parere Marchioni alimenta recipere potuisset à Curietta ejus Matre, quam Oppositor divitiis affluentem jactat, quodque Marchio eam reliquerit in libertate assumendi habitum Religiosum, vel nubendi in Sæculo; Cum hac differentia, quod si in Sæculo nubere voluisset, vili Personæ, & cum tenui dote eam matrimonio junxisset; Inde inferentes, quod timor matrimonii inæqualis etiam cum tenui dote in filia naturali non causet justum, & gravem metum, ad tradita per *Tamburin. de Jur. Abbat. disput. 3. qu. 2. nu. 3. tom. 4. Azor. Instit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 9. §. Secundò.* 45

Siquidem hujusmodi exceptiones sunt penitus insubsistentes in facto, & æquè irrelevantes in Jure. Et quidem non subsistit in facto, quod T. L. potuisset alimenta recipere à Matre, quia etiam ista subiecta erat Marchioni, & alimenta ab ipso recipiebat, & totum ejus Patrimonium consistens in scut. 3500. retinebatur à Marchione, itaut sine lite non poterat ab eo recuperari, & observavimus supra, quod furio- 46

furiosum est, cum Viro potenti, & Superiore litigare; Quinimò etiamsi fuisset recuperatum nullo modo sufficiebat ad congrua alimenta Matris, & Filiæ, idque ipsa Mater Filiæ insinuabat, ibi: *Anzi gli soggiongeuo, che io da me sola non la poteuo ajutare, se ci mancaua il sostentamento di detto Signor Marchese*; Cessat igitur in facto, quod Filia potuisset alimenta recipere à Matre.

Irrelevans itidem est in Jure, quia dato etiam per malam hypotesim, quod alimenta potuisset à Matre recipere, hoc unum est certum, quod attenta tenuitate bonorum maternorum, vix ad simplicem naturæ necessitatem illa sperare po-
46 terat, & viceversa à Marchione Patre illa recipiebat larga manu, more Nobilium, & cum tractamento, Patri correspondenti, quocirca cum in casu inobedientiæ, amitteret hoc nobile tractamentum, istaq; profusa alimenta, negari minimè potest, quod hoc damnum non esset grave, & gravissimum malum, & aptum incutiendi justum metum, etiamsi illa ad naturæ necessitatem remansisset aliundè provisa ex bonis maternis, ut in individuo probant authoritates allegatæ supra. Quia pro metu non est necessaria totalis depauperatio metuentis, sed sufficit dumtaxat periculum alicujus mali
47 gravis, probabiliter tantùm opinati, ut latè probavimus supra, & in puncto docet *Rot. dec. 870. num. 16. coram Emer. jun.* ibi: *Nam in his terminis sufficit metus reuerentialis, junctio periculo mali grauis, probabiliter opinati ex sola Parentis indignatione.*

Minùs in facto regit, quod T. L. relicta fuerit in libertate eligendi Statum monasticum, vel nuptias temporales; Quia excepta Bartoletta, quæ de hisce nuptiis inequalibus, & cum indignatione Paterna testatur, nullus alius ex tot testibus, ex hac parte deductis, de facultate nubendi in Sæculo deponit, quin imò illam expressè excludunt, & ideo supposita libertas non verificatur in facto, quia unicus testis nihil
48 penitùs probat, etiamsi esset dignitate conspicuus, & gravitate spectabilis, *Beller. de Teste unic. membr. 1. §. 1. Bodin. de Repub. libr. 6. cap. ultimo*, & cum pluribus allegatis *in Romana Dotis 13. Junii 1710 §. Nec. subsistente cor. Crispo.*

Cessat præterea ideata libertas, si tempora, prout fas est, distinguamus; Marchio enim Pallavicinus suppositam oblatio"" à utriusque status fecit, ut asserit Bartoletta mediante Per ... b. m. Ghezzi Sen tempore, quo nondum plenè conscius ... contraria voluntate Filiæ, voluit illam explorare,
49 verùm explorata illius contraria voluntate monacationi, quia semper respondit, *Vorrei continuare in questo stato, che stò adesso, e star sempre così*, & paulò post, ibi: *Per dargli sodisfazione a mio Padre, io mi farò Monaca, mà non, che io mi ci facci volentieri, perche la mia volontà sarla di star Secolara*. Non ampliùs proposuit Marchio Filiæ matrimonium licèt vile, & inæquale, sed absolutè, & præcisè etiam contra propriam voluntatem, eam coegit ad suscipiendum habitum monasticum, ut de facto proprio deponit in secundo ejus Colloquio Pater Crescius, ibi: *Io andiedi a dirli da parte del Signor Marchese sudetto, che questo voleua in ogni conto si facesse Monaca*, & paulò post, ibi: *Ed il sudetto Sig. Marchese mi rispose spasseggiando, si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia, si farà Monaca*. Idem confirmat de Gasparis, formiter pariter examinatus, ibi: *E mi ricordo, che gli diceua, che Lui voleua, che si facesse Monaca, e che così aueua da essere*. Bacchina, ibi: *Mia Figlia Monaca la voglio, e Monaca ha da essere*. Conconi Nutrix, ibi: *Il Sig. Marchese sempre rispondeua, che Lui voleua essere obbedito, e che voleua senz'altra replica, che si facesse Monaca.*

Quibus hodie addimus testimonium de Marchis, qui juxta XI Inter. sic ait: *E lui rispose* (videlicet Marchio) *è giu-
50 sto, perche mi è Figlia, voglio, che onninamente si facci Monaca*. Addimus etiam revelationem metu Excommunicationis habitam à Pat. Viro celebri in sua Professione, & omni exceptione majore; Iste enim sic ait; *E sopra questo particolare mostraua il detto Signor Marchese una premura così grande, che si expresse più volte, tanto con me, quanto con altri, esaggerando, che la voleua Monaca, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà.*

Et in hoc proposito adeò erat inflexibilis, ut studens Curietta consulere saluti Animæ ejus Filiæ, quam desperatam semper eadem Filia declamabat, prout probavimus suprà, Non semel Marchionem requisivit, adhærens forsan insinuationi factæ à Ghezzio circa matrimonium inæquale, ut aliquod subsidium tribueret pro ea collocanda in matrimonium (notetur illud verbum *Subsidium*; quod refertur à te-
51 stibus infra enunciandis, & indicat matrimonium ordinarium, & inæquale) & tamen Marchio noluit, illud neque in minimo quadrante promittere, ut testantur tres testes, exadverso inducti, & producti in Tribunali Cameræ in alia Causa Successionis, qui contra ipsam plenissimam faciunt probationem, ibi: *La maritasse pure a suo piacere, con chi ella auesse voluto, che Lui non ci voleua entrare, ne spenderci un quadrino, e che se era sua Figlia, vi auesse pensato Lei &c. se è tua Figlia pensaci tù, che io non ci ho che fare, ne la conosco per niente*. Hinc jure meritò d. P. in sua Revelatione addidit, post verba superiùs relata, ibi: *E da questa determinata sua volontà era impossibile di poterlo rimouere, perche io per la longa esperienza, che aueuo del medemo sò, che era un uomo testardo, cocciuto, e molto violento, per non dir bestiale, che quando si metteua in testa una cosa, voleua in tutti conti vincerla, ed essere obbedito, senza replica*. Ex hac enim qualitate, & violenta conditione Patris, ac ex ejus præcisa, & toties expressa voluntate, directa ad monacationem, & denique ex denegatione etiam unius quadrantis in casu nuptiarum temporalium, sicuti ad evidentiam excluditur ideata libertas, concessa Filiæ, ita augetur in immensum metus, & coactionis probatio, ut pluribus relatis ostendimus supra.

Extraneæ igitur sunt authoritates exadversò allegatæ, quia casus noster est totaliter diversus ab illo, relato ab *Azzoria, & Tamburrino*; In illo enim Pater naturalis, præsupponendo filiationem, instituit hæredem filiam, quatenus fieret Monialis; Sin minùs reliquit eidem 24. aureos, & hæreditatem detulit Monasterio; In casu autem nostro Marchio,
eligente Filiam nuptias temporales, denegavit etiam mini- 52
mum quadrantem, denegavit ulterius Alimenta, & Filiationem; Quo circa nil mirùm si in primo casu deficit metus, quia Pater naturalis instituendo hæredem Personam extraneam utitur Jure suo, & in nihilo gravat Filiam, quàm hæredem instituere non tenetur; Vice autem versa, in nostra hypothesi, Marchio negando aliquod tenue Subsidium pro Dote, negando Alimenta, negando Filiationem, & sic intervertendo statum Personæ, maximumque damnum inferebat Filiæ, & ideò maximum incussit metum, ut latiùs probavimus supra.

Hucusque dicta ostendunt ad evidentiam coactionem Th. Liv. ejusque contrariam voluntatem monacationi, sed ad majorem comprobationem ejusdem metus, & coactionis verificamus ulterius continuas reclamationes, & conquestiones in omni loco, & omni tempore, & incipiendo ab enumeratione Locorum, nulla est Domus, nulla Via, nullaque Civitas, in quo permanserit, vel per quam transierit, ut
notorias non reddiderit ejus querelas; Quippe dum erat in 53
Monast. S. Bernardini, tempore educationis, omnibus testibus, qui minas paternas ei renunciarunt, apertè ostendit contrariam ejus voluntatem, ut referendo verba plurium testium indicavimus supra, quibus addimus de Marchis, ibi: *Ò stede per un poco pensando* (postquam audierat gravissimas minas Patris) *e poi alzò la testa piangendo, e sospirando mi disse, che già che il destino, e la disgrazia sua portaua così, che facesse il Sig. Marchese &c. che si sarìa fatta Monaca, ma però contro la sua volontà &c.*

In Domo N. N. lacrymas, conquestiones, deliquia, & contrariam ejus voluntatem referunt infrascripti testes, nempè Minaccionus sub ejus depositione defunctus: N. N. formiter examinatus, Conconi Nutrix; Præsens Abbatissa
Monasterii, quæ de auditu à P. Magistro Zucchi Ord. Præ- 54
dic. sic ait, ibi: *Mi soggionse che il giorno auanti, che si vestisse la detta Sign. Pallavicina aueua auute dello smanie, fino a venirgli un accidente, perche non voleua farsi Monaca*. Cum qua concordat Monialis Caccia, moderna Vicaria, ubi ulterius addit, ibi: *Siccome intesi dire ancora, che in Casa di N. N. detta Suor Maria Costanza piangeua per causa di farsi Monaca.*

In Vicinia etiam Domus ejusdem clamores, & continuæ lacrymæ erant notoriæ, ut deponit Medicus de Bernardinis,
tunc vicinus, ibi: *Sò che la medesima piangeua giorno, e not- 55
te &c., e che era notorio a tutto il Vicinato, che la sudetta Signora Teresa si faceua Monaca per forza, e per le violenze del Padre.*

In Domo Marchionis reclamationes non defuerunt, erantque publicæ, & notoriæ, nam ducta quadam die Th. T. ad Palatium paternum, & de ordine Patris ad invisendum Appartamentum nobile, vix perventa ad tertium Cubiculum, separans aliquatenus se ab Uxore N. N. pluribus suspiriis præ-
missis, hæc naturalissima, & dolorosa verba emisit, ibi: 56
Mi disse queste precise parole, Sig. Gioseppe, è possibile, che io mi abbia a riserrare in un Monastero, e non vedere, ne goder più questa robba: Et de notorietate in eodem Palatio testantur dict. P. & Blondus, qui fuit Famulus Marchionis.

In

In Civitate Albani, quo recreationis causa, ut sublevaretur à contracta mæstitia, traducta fuerat, suam etiam contrariam voluntatem propalavit, ut de facto proprio metu ex-
57 communicationis revelavit N.N. probatus Curialis, ibi: *Sempre mi rispose*, (hoc est in Civitate Albani) *che si faceva per forza, e minaccie del suo Sig. Padre &c. & in esprimere queste parole, sempre sospiraua.*

Et denique in Ecclesia, & Vicinia Monasterii notus omnibus erat in die Vestitionis metus incussus, ejusque contraria voluntas monacationi, nam Populus, qui intra, & extra Ecclesiam, dicta die ibat, unanimi voce illam commiserando murmurabat; *Poueretta è condotta al macello*, ut deposuit nobilis Matrona sub hac depositione defuncta, unà cum ejus Cubicularia, & alter qualificatus testis, & utinam Saxa, quæ calcavit, & Viæ, per quas transivit, linguam haberent, quia etiam ista ejus conquestiones, & nunquam intermissas reclamationes propalarent, ut in simili exclamavit *Farin. cons. crimin. 108. num. 2. tom. 2.* ibi: *Hæc omnia si*
58 *lapides loqui scirent, undique &c. exclamarent, ideò negari non potest, quin etiam cogant animum Judicis ad non aliter credendum:* Unde concludimus in hac parte, quod si ipsimet Gentiles, solo instinctu naturæ ducti, certò putabant, gratum non esse Deo Sacrificium illius victimæ, quæ reluctabat, seu ab Aris se retrahebat, ut refert *Plin. libr. 8. natur.*
59 *cap. 45.* ibi: *Nec claudicante, nec aliena Hostia, Deos placari, nec trahente se ab Aris;* Quinimò solus vagitus, seu flebilis vox Victimæ infaustum omen præseferebat, ut cecinit *Sylvius Italicus libr. 5.* ibi: *Nec rauco Thaurus, cessavit flebile ad Aras Immugire sono.*

Et dum Saturno immolabant Infantes, ne quid triste, aut flebile resonaret, blanditiis eos demulcebant, & osculo com-
60 primebant vagitum, prout refert *Minutius in Octavio*, ibi: *Blanditiis, & osculo comprimente vagitum, ne flebilis Hostia immolaretur.* Si itaque, ut dicebamus, tantam spontaneitatem necessariam putabant Gentiles in Sacrificiis, falsis eorum Diis offerendis, & in ipsis Belluis, & Infantibus ratione incapacibus; Quanta sine comparatione major necessaria erit in Professione emittenda, quæ est Sacrificium propriæ voluntatis, quod summo, veroque Deo offertur; Etsi simplex vagitus, & naturalis reluctantia satis erat Gentilibus ad retrahendum Victimas ab Aris, quantò magis exuberare debet in nostris terminis tot lacrymæ, tot suspiria, tot reclamationes, & querelæ infelicis Puellæ ad improbandam Professionem, in qua de substantia requiritur non simplex, materialis, & coacta voluntas, sed voluntas undique libera, quæ ex conquestionibus cum Amicis, Vicinis, aliisque Personis, etiam occultè factis remanet probata *Aug. in leg. Cum proponas column. 3. versic. Quid autem Codic. de Bon.*
61 *authorit. Judic. possid. Honded. cons. 23. numer. 22. lib. 1. Cravet. cons. 161. num. 21. Hodiern. contr. 16. numer. 31. Pereira dec. 30. num. 8. versic. Qui autem, & Capyc. Galeot. contr. lib. 2. cap. 14. num. 25.*

Enumeravimus usque adhuc Loca, in quibus T. L. querelas suas emisit; Superest nunc, sequendo propositam à principio methodum, indicare, quod eadem contraria voluntas
62 monacationi, eædemque conquestiones fuerunt continuæ, nunquam intermissæ, & repetitæ, omni tempore, nempè ante Novitiatum, in Novitiatu, tempore Professionis, & post Professionem, semper, & usque ad præsens.

Siquidem de tempore ante Novitiatum, deponunt de facto proprio P. Crescinus de Gasparis, Curletta, de Marchis,
63 Bartoletta, Amari, & duo alii qualificati testes.

De tempore Novitiatus testantur omnes illi testes formiter examinati, quorum verba retulimus supra, quibus addimus revelationem N. N probati Curialis, Ritæ Concona Nu-
64 tricis, Mangonæ, quæ tempore Novitiatus reperiebatur educationis causa in Monast. S. Bernardini.

Confirmat mirabiliter præfatos omnes testes Soror Bartholini, nuper examinata, quæ sic ait, ibi: *Mi disse Suor Teresa Geltruda Salandra, che fù in Nouiziato assieme con Suor Maria Costanza, che la medema in quel tempo, e quando erano assieme nel Nouiuiziato, diceua cose grandi, e faceua grandi doglianze di essersi fatta Monaca contro sua volontà, e mi*
65 *disse detta Suor Teresa Geltruda Salandri, se Voi foste stata in Nouiziato, quando vi ero Io con Suor Maria Costanza, aureste sentito le cose, che diceua, e faceua circa non essersi fatta Monaca volentieri.* Quæ Monialis utpotè inducta, producta, & examinata ad Instantiam Monasterii, præcisivè etiam à tot aliis testibus supra relatis, superlativam constituit,
66 probationem, quamvis de auditu tantùm deponat, egregiè *Rot. dec. 208. num. 12. & 13. par. 17.* ibi: *Quamvis esset depositio unius tantùm, quæ contra Inducentem, & Producentem etiam de auditu, & credulitate plenè probat; Adden. ad Greg. dec. 215. num. 9.*

De tempore præciso Professionis, comprobant metum, & contrariam voluntatem T. L. ipsa sollicitudo Marchionis, ejusque maximus timor, ne illa in actu Professionis contrariam suam voluntatem propalaret, ut deponit de Marchis: *Il detto Signor Marchese stiede per tutto detto tempo inquietissimo, che poco mangiaua, e meno dormiua:* Hæc autem ma- 67
gna sollicitudo, itteque timor oriebatur ex quo eidem nota erat contraria voluntas Filiæ, etiam de tempore professionis, ut refert idem de Marchis, ibi *Posso ben dire, che quando era vicino il tempo di fare la professione intesi dal Signor Marchese dirmi, che aueua saputo, che Suor Maria Costanza nell'atto della professione voleua dichiarar l'animo suo di non far la professione:* Et concordat etiam Capitaneus C. in ejus Revelatione, ibi: *Anzi dopo vestita Monaca, perche continuaua ancora nel dubio, che non volesse professare &c.* Si enim Theresia Liv. non fuisset, minis pro parte Marchionis Patris coacta ad suscipiendum habitum, & sponté professionem emisisset, cur tanta sollicitudo in Marchione? Cur tantus timor ne in actu Professionis reclamaret? Cur tot vigiliæ, tot curæ? Cur tanta agitatio mentis, & corporis? Fatuitas fuisset timere, nisi scientia incussi metus, & contrariæ voluntatis in Filia propriam conscientiam cogentis mordidisset; Sanè omnia præfata signa, sunt effectus maculatæ conscientiæ, ut pon- 68
derat *Spad. cons. 96. numer. 6. circa finem*, ibi: *Signum satis euidens, vel quod timebant, quod in illo actu, & in eorum præsentia aliquid scandali orietur, vel quod in ea re haberent conscientiam læsam.*

Huic timori Patris consonant gesta per Filiam paulò ante professionem, & in ipso actu professionis; Quippè ejus Patri Spirituali signum dedit suæ contrariæ voluntatis, septem, & decem dies ante professionem, tempore, quo faciebat Exercitia Spiritualia, nempè *sub die 22. Octobris 1711.* & hanc veritatem contestatur ipsemet Pater Spiritualis formiter examinatus, ibi: *Io in quanto a me sin di all'ora, che gli diedi l'Esercizj spirituali, conobbi esser detta Suor Maria Costanza un ceruello strauagante, volubile, e poco inclinata all' Osseruanza Regolare.* Clariùs se explicavit cum Rita Concononi, ejus Nutrice, ibi: *E poco prima, che professasse, si rammaricaua molto, che doueua contro la sua volontà professare,* & magis apertè cum Anna Mangani, quæ reperiebatur Educanda in Monasterio tempore Professionis, cui sæpè animum suum propalavit hisce verbis, ibi: *Che Lei non voleua esser Monaca, e che tutta quello, che aueua fatto, & era per fare, era, perche aueua un grandissimo timore del Marchese Pallavicini suo Padre.* 69

Quinimò quadam die hora consuetæ recreationis, deambulans Ther. Liv. propè Januam Monasterii, & prospiciens fessuram Clavis dictæ Januæ (Heù quid non cogitat mens coacta, & Persona in servitute retenta, quæ libertatem amisit) sic se expressit, ibi: *Se il buco della Serratura fosse capace, vorrei, che adesso ce ne scapassimo da questo Monastero tutte due;* Neque hic steterunt querelæ, & protestationes, nam approximante tempore suæ professionis, dum alia Novitia professionem emisit, hanc sui cordis manifestationem fecit eidem Educandæ, ibi: *Verrà il tempo, che dourò fare la professione anche Io, ma la farò con la bocca, e non con il cuore.* Hæ tantùm circumstantiæ sufficerent pro nullitate Professionis, quia Deus in hac materia respicit cor, non manus, juxta *Text. in cap. Si quid inuenisti 14. quæst.* 70
5. ibi: *Deus cor interrogat, non manum, hinc scriptum est* (sunt verba *Text. in canon. Scriptum est 14. quæst. 5.*) *Respicit Dominus ad Abel, & ad ejus munera, ad Cain autem, & ad munera ejus non respexit.* Et ratio est, quia Abel sacrificabat spontè, & ultroneè; Cain verò quasi coactè, & invito animo, & ideo subsequitur Textus; *Ex qua re patenter ostenditur, quia non offerens à muneribus, sed munera ab Offerente placuerunt,* & in puncto professionis ponderat *Barbos. de Potestat. Episcop. par. 3. allegat. 104. num. 18.*

Eadem signa contrariæ suæ voluntatis ostendit in ipso momento professionis, nam dum Vota proferebat, pallida erat, & tremens, itaut vix audiri poterat, ut testatur Bacchina, ibi: *Si era tutta impallidita, e che nell'atto di professare i Voti di Monaca disse, che la voce li tremaua, e che appena si sentiua,* & concordat etiam de Marchis Cubicularius Marchionis. *E Lei, cioè Sor Maria Costanza, rispondeua con una voce assai sommessa, e tremolante, che non si sentiua, nè Io potei sentire quello diceua, benche io stassi vicino all'Altare:* Hic enim pallor vultus, & vox tremula in actu professionis sunt signa manifestissima coactæ voluntatis *Parif. consil. 13. num. 33.*

71 *n.33. lib.4, Hodiern. cont.16. nu.70. Capyc. Galeot. lib.2. contr. 14. sub n.24. & Rot. cor. Ludov. d. dec.327. n.42.*

Post Professionem non cessarunt reclamationes, & verbis, & factis; Et quidem verbis, nam interrogata post professionem, quo hilari, & lubenti animo permaneret in Religione? respondit: *Stò peggio, che prima, se mi sono fatta Monaca per forza, come volete, che stii contenta? Quest' abito non*
72 *me lo posso vedere addosso, e se lo continuo nella vita Religiosa, lo mi danno*; Easdemque continuas, & nunquam intermissas reclamationes complectendo simul omne tempus, Novitiatus scilicet, Professionis, post professionem, & semper sine ulla intermissione, referunt Moniales Bartoletta, & Amari, ubi Bartoletta utitur hisce verbis: *Ma anche dopo, che entrò in Noviziato. e sin' al presente talmente, che non aveva, e non hà altro in bocca, che essersi fatta Monaca mal volentieri, e per forza*, quibus additur depositio aliarum quatuor Monialium, à Monasterio producta in Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem, de qua sup.

Factis enim contrariam voluntatem monacationi ostendit; Nam perpetuò semper odio habuit, non solùm Monialem Bartolettam, quæ ipsam sollicitabat ad monacationem, ut eadem Bartoletta testatur; Sed etiam omnes alias Moniales,
73 cum quibus abhorrebat conversari, ut deponit alter testis formiter examinatus, & concordat Portia B. quæ fuit Educanda in Monasterio, & metu excommunicationis revelavit, ibi: *E che era così grande l' aversione, che aveva di stare nel Monastero, ed essere Monaca, che non poteva vedere nessuna Monaca, odiandole tutte, e defatto non si domesticava, ne prendeva amicizia, se non che con le Secolare Educande.*

Rursùs noluit ferè unquam accedere ad Chorum, nec alia exercitia, Monialibus propria, peragere, tam tempore Novitiatus, quàm post professionem, & semper; Itaut nunquam profuerint, nec Monitiones Abbatissæ pro tempore, nec Superiorum Monasterii, nec Patrum Spiritualium, ut referunt ipsæmet Moniales, & signanter moderna Abbatissa, & omnes aliæ, quinimò quando Abbatissa pro tempore eidem inculcabat, ut Chorum frequentaret, ipsa animosè respondebat, ibi: *Ed Essa ogni volta, che la riprendeva mi diceva, Io voglio vivere così, perche non sono Monaca*, & paulò post prosequitur, ibi: *Anzi avendogli una volta detto, che la mattina seguente, essendo Venerdì, dovesse levarsi a buon' ora per amore della Passione di Nostro Signore Gesù Cristo, Essa mi rispose, che non ne voleva far niente*, ut de facto proprio testatur moderna Abbatissa.

Aliquandò etiam, dum audiebat increpationes, si erat præsens Monialis Bartoletta contra ipsam invehebat, ibi: *E perche alle volte a simili rimproveri mi ci trovavo presente, dopo detta Suor Maria Costanza si voltava verso di me, e dice-*
74 *va, che Io sarei andata all' Inferno, assieme con suo Padre, perche avevo aderito alla volontà di detto Signor Marchese, e consigliata a monacarsi contro sua volontà*, ut refert ipsamet Bartoletta; Et aliquando responsa magis impertinentia dabat, ut testatur Portia B. ibi: *E quando l' Abbadessa, e l' altre Monache la riprendevano, gli faceva risposte impertinenti à segno tale, che me ne arrossivo Io medema per Lei, e concludeva sempre, che Lei non era Monaca, ne voleva esser Monaca.* Recusatio enim observandi Regulam, & faciendi exercitia, Monialibus propria, est contra formam Juramenti, quod in actu professionis emittitur, & adeò continua resistentia Abbatissæ, & renitentia parendi ejus præceptis est contra Votum Obedientiæ, quod pariter est de substantia professionis; Quocirca cum hæc inobservantia, & denegata obedientia Th. L. fuerit continua, & perpetua tempore Novitiatus, post professionem, usque ad præsens, absque ulla penitùs intermissione, ut deponunt ipsæmet Moniales, formiter examinatæ; Et hæc omnia semper patraverit eadem Ther. Liv. ea allegata ratione, ibi: *Perche non sono Monaca*, & ibi: *Concludeva, che Lei non era Monaca, ne voleva esser Monaca*, planè ex hoc facto, undique justificato, & innegabili, remanent evidentissimè probatæ ejusdem continuæ reclamationes, & contraria voluntas statui Religioso, quæ melius explicatur factis, quàm verbis, quia potentiora sunt
75 facta verbis, juxta illud Evangelii, *Joan. 10. 38. Ex operibus eorum cognoscetis eos*, & concordant *D. Bernard. Serm. 59 in Cantic.* ibi: *Operis vox validior est voce sermonis*, & *Sanctus Leo Magnus serm. in Nat. Sancti Lauren. folio mihi* 181. ibi: *Plenius est opere docere; quam voce*, cum aliis allegatis supra.

Post obitum Marchionis Patris usque ad præsens, majores fuerunt reclamationes, istæque probantur à Moniali Barto-
76 letta, quæ utitur verbis, *sempre, continuamente, alla giornata*, & exprimit, impossibilitatem numerandi vices, ibi: *Rispondo, che con me Testimonio simili doglianze l' hà fatte quasi alla giornata &c. a segno, che il numero delle volte non è possibile, che possa riferirglielo*, & concordat etiam Monialis Amari, Bacchina, ibi: *Li quali non solo l' hà fatti dopo, che è morto il Marchese Pallavicini, ma anche prima, che morisse, ne mai in niuna volta l' hò veduta mutata dal suo pensiere, che aveva da Secolara di non farsi Monaca.*

Prætereа signa magis specialia suæ contrariæ voluntatis dedit defuncto Patre, nam paulò post ejus obitum interrogata, Cur aliquas preces non emitteret pro suffragio illius Animæ? contra stimulos sanguinis, & pietatis respondit: *La* 77
medema mi rispondeva, che non sapeva dirli ne meno un Requiem æternam, *perche l' Anima del suo Padre era all' Inferno solamente per aver fatta far Lei Monaca per forza*: Et alia vice vehementius irata, tollens proprium Velum è capite, illud in terram projecit blasphemando, ibi: *Sia maledetto, chi me l' hà fatto mettere.* Quin imò posita in extremis angustiis, & indigentiis, quia post obitum Patris caruit omni subsidio, & destituta etiam tenuissimo Livello, elegit potiùs sordidas, laceratasque vestes, & quasi seminuda incedere per Monasterium, cum irrisione cæterarum Monialium, quàm vendere vestes Sæculares, quas usque à principio retinuit sub ea fide, & declaratione, ibi: *Perche poteva essere, che un giorno gli avessero a servire*, ut refert qualificatus testis.

Post annum à die obitus Patris veritate cogente easdem Reclamationes cum qualitate, quod fuerunt continuæ, & notoriæ, non solùm in Monasterio, sed etiam in Urbe, retulit Monialis Caccia, ad præsens Vicaria Monasterii nuper examinata, ibi: *Cioè un' anno in circa dopo la morte del* 78
Signor Marchese cominciò a lamentarsi, e dire, che si era fatta Monaca per forza, e che però non voleva continuare ad esser Monaca; e dd. reclamazioni da detto tempo in quà ha sempre continuato dd. reclamazioni, e doglianze, e ciò è publico, e notorio non solo in questo Monastero, ma credo ancora per tutta la Città di Roma.

Quid plus? Portia B. quæ fuit Educanda ann. 1715. in Monasterio refert quandam circumstantiam, quam horret calamus describere; Audivit enim quadam die à T. L. ibi: *Anzi un giorno mi confidò, che era da due anni in circa, che non faceva nessuna Confessione a dovere*, & in hoc ad unguem concordat cum P. Matthejo, ibi: *Per mettere in salvo l' anima* 79
di Suor Maria Costanza, mentre considero per un Corpo disperato; Et cum aliis testibus, relatis supra, qui unanimiter deponunt eandem in statu Religioso esse damnatam, & desperatam; Calculando igitur duos annos citrà ab anno 1715. quo stetit in Monasterio per continuationem temporis probantur reclamationes, seu potiùs desperationes Ther. Liv. usque ad annum 1713. & sic etiam ante obitum Marchionis, sequutum de mense Mar. 1714. post annum verò à die obitus Marchionis, nempè post ann. 1715. usque ad præsens, referuntur, ut diximus à Moniali Caccia, quæ nepotè inducta, producta, & examinata ab ipsomet Monasterio contrà ipsum superlativam constituit probationem, juxta authoritates allegatas supra.

Probato igitur metu, & tot continuis, & nunquam intermissis reclamationibus, unitis cum tot circumstantiis, etiam extrinsecis, impossibile penitùs in Jure reputatur, probare contrarium, nempè liberam profitendi voluntatem, ut pluribus cumulatis authoritatibus probavimus supra; Itaut neque sufficiant mille testes super libera voluntate, quando adsunt duo tantùm super metu, quia plus creditur duobus testibus de metu, quàm mille super libera voluntate, ut, præter ad- 80
ductos supra, probant *Hermosill. ad ll. part. glos.1. lib. 56. par. 5. tit. 5. num. 75. Capyc. Galeota libr. 2. contr. 14. numer. 36. Covaruv. de Sponsalib. par. 2. cap. 3. §. 5. num.* 20. & si allegarentur mille actus, præseferentes liberam voluntatem profitendi, seu indicantes professionem, jam liberè factam, non excluderent metum; Nam si apparent facti durante causa metus, quo magis videntur liberi, ac læto, & jucundo animo facti, eo magis præsumuntur meticulosi, ficti, & commentitii, ut supra observavimus.

Hinc attendi minimè debet examen sex Monialium, nuper peractum ad excludendum metum; I. quia in concursu tot aliorum testium, numero, & qualitate majorum, deponentium de metu, quos supra indicavimus, nihil penitùs probant aliæ Moniales, deponentes de libera voluntate juxta authoritates adductas supra. II. ratione proprii interesse, quod in Causa habent, à testimonio ferendo, omninò repellendæ sunt, quia nemo, est bonus testis in causa propria, ut in terminis Monialium probavimus supra, & generaliter est *Text. in l. Omnibus C. de Testibus leg. Nullus 10. ff. eod. Rot. decis. 226. num. 17. par. 17.*

& dec.

& dec. 42. num. 2 cor. Ludovis. & tertiò denique non probant ratione artificiorum, quibus seductæ fuerunt ad deponendum, & ratione plurium mendaciorum, quibus ineluctabiliter notantur in eorum examine.

Et quidem nullam fidem merentur ob eorum seductionem; Quippè ferè omnes in hoc concordant, quod unus ex Oppositoribus tempore, quo accedebat ad Monasterium pro extorquendis Fidibus à dictis Monialibus, plures promissiones faciebat favore Monasterii, easque singulis vicibus, quibus Moniales alloquebatur, repetebat, ut testantur Abbatissa, Monialis Caccia Vicaria, & Monialis Bianchina; Itaut
82 simplices, & nimium credulæ Moniales, hisce promissionibus allectæ, Fidei ab aliis compositæ, & scriptæ se subscripserunt, ut referunt eædemmet Moniales, quorum aliquæ eandem Fidem ante subscriptionem, nec legerunt, nec audierunt, ut ipsæmet fassæ fuerunt in formali examine, & eo progressa fuit Abbatissa, ut asserere non dubitaverit, ibi: *La detta promessa fatta come sopra a favore del Monastero di risarci tutte le spese, con qualche altra cosa di più, fù da me accettata, e come si suol dire, non mi pareva vero, perche il Monastero aveva speso molto*, quæ intentio clariùs explicatur à Moniali Caccia Vicaria, ibi: *E per la sottoscrizzione di detta Fede, sperai l'utile per il Monastero del regalo, promesso alla Sagrestia, e del vantaggio che il Monastero ne averebbe fatto, ne perduto le spese della lite.*

Ex quibus, probato metu gravi à principio, totque gravibus, & assiduis circumstantiis munito, invanum recurritur ad illius purgationem, seu ad prætensam tacitam ratificationem Professionis; Vel enim prætendit desumere tacitam ra-
83 tificationem ex actibus sequutis, vivente Patre, & sic durante causa metus, & eadem potentia nocendi, & inanis est omnis labor, quia quicumque actus, etiamsi essent jurati, & præseferrent spontaneam, & liberam voluntatem, & facti essent hilari, & jucundo animo, quoties durat eadem causa metus, prout durare dicitur vivente Patre, qui metum incussit, nonsolùm metum non excludunt, sed potius illum augent, & confirmant, ut præter adductos supra, pluribus relatis probat *Alexand. de Novo cons. 22. numer. 7. Panimol. decis. 102. adnot. 2. numer. 21.* Et hæc est perpetua, & laudabilis praxis hujus Sacræ Coagregationis quæ durante causa metus semper concessit restitutionem in integrum, non obstante exercitio plurium Officiorum, & non obstante lapsu
84 viginti, & triginta annorum prout videre est in *Institut. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 195.* ubi referuntur decem, & septem resolutiones dictæ Congregationis, & idem practicavit in *Mantuana diebus 7. Decem. 1715. & 28. Martii 1716. & 22. Febr. 1717.* ubi post lapsum 22. annorum, professionem metu extortam irritavit, ut videre est in *Tom. 1. part. 2. discept. 20. & tom. 2. par. 1. discep. 9. per tot.*

Quæ opinio est adeò tuta in Jure, ut ad inducendam tacitam ratificationem, durare causa metus, non sufficiat susceptio Ordinis sacri, facta à nulliter professo, *Panimoll. decis.*
85 *102. adnot. 2. num. 27. Cammerat. dicto respons. 1. art. 2. numer. 94. & 98.* nec sufficiunt risus, lætitia vultus, ac hilaritas animi post incussum metum, quia multi risum simulant, & promunt, nihilominus alta mente dolorem *Bald. in leg. 20. num. 10. Cod. Quodmet cauf. Alex. cons. 12. num. 10. Bass. de Matrim. cap. 12. §. 23. à num. 414. Panimoll. dicta annotat. 2. num. 25. Rot. dec. 859. num. 7. & dec. 863. nu. 5. & dec. 873. nu. 3. & 4 cor. Seraphin.* Non sufficiunt etiam Epistolæ, seu Biletta, scripta Patri, metum incutienti, super libera, &
86 spontanea voluntate emittendi professionem, ut in puncto notat *Rot. dec. 75. num. 7. cor. Peuting. & dec. 175. num. 5. par. 1. rec. & dec. 851. num. 6. circa fin. & dec. 887. num. 2. cor. Seraphin.* cum aliis adductis supra, & denique non sufficiat, si ipsemet metum passus, solemni juramento, ac proprio caractere scripsisset hæc verba: *Ego Professionem spontè emisi*, ut egregiè ponderat *Bordon. Oper. var. cap. 13. de Prob. Clericat. num. 36.* cujus verba retulimus supra.

Aut verò prætendit Monasterium elicere tacitam ratificationem ex actibus sequutis, seu factis defuncto Marchione Patre, & hic est error pejor priore; Quippe cum T. L. judicialiter reclamaverit intra quinquennium à die professionis,
87 ut admittitur hinc inde, cumque præcesserit professio expressa, & non tacita, absolutum est in his terminis, quod intra quinquennium dari non potest ratificatio tacita professionis expressæ: Quia aliàs nulliter Professus non haberet quinquennium ad reclamandum ad formam Concilii Tridentini, ut probavimus supra, & distinguendo inter Professionem tacitam, à principio emissam, de qua loquuntur Doctores in contrarium allegari soliti, & Professionem expressam,
88 egregiè probat *Clarlin. controv. 108. nu. 65.* ibi; *Denique res-*

pondetur prædicta de Ratificatione procedere in tacita Professione, quæ censetur ratificata per gestationem habitus Professorum ab aliis distincti, sed non habere locum, quando emissa est Professio expressa post Conc. Trid. quo conceditur quinquennium ad reclamandum, nam ante quinquennium non est quærendum de tacita ratificatione ex delatione habitus per annum, quia præcedente expressa professione, non præsumitur nova voluntas ratificandi, sed potiùs perseverantia in priori irrita Professione, alioquin frustra Concilium concederet quinquennium ad reclamandum &c. & cum hac distinctione procedit *Cardin. de Luca disc. 40. de Regular. à numer. 7. usque ad 10.* & egregiè *Cammerat. respons. decis. 1. artic. 2. numer. 105. §. Hæc distinctio.*

Præterea, dato etiam per malam hypothesim, sed nullatenus admisso, quod intra quinquennium dari possit purgatio metus, sed tacita ratificatio, adhuc in casu præsenti, illa nec probatur, prout ab allegante fieri debet, quia aliàs non præsumitur, egregiè *Glos. in cap. Perlatum. de His, quæ vi* 89
met cauf. fiunt Verb. Non timore, ibi: *Respondeo, quod verum est hoc, sed quia constabat de protestatione voluntatis ab initio facta, adhuc præsumitur nolle &c., & qui voluntatem mutatam allegat, hoc probare debet, & Franc. de Protestat. consider. 55. nu. 8.* ubi istam adducit bonam rationem: *Quoniam protestatio, antecedenter facta, intelligitur perseverare, quia non est præsumendum, Superiorem mutasse voluntatem, nisi id probetur &c. protestatio semel facta semper intelligitur perseverare, donec ab ea recedatur.*

Nec probari potest, quia ad inducendam tacitam ratificationem Professionis nullæ, cum de re gravissima agatur, & de inducenda perpetua servitute, ex adductis *tom. 1. part. 1. discept. 4. à num. 60.* inter alia tria copulativè concurrere debent. Primum quod ratificans habeat certam, & individuam scientiam nullitatis facti, & juris, ut in puncto, tredecim Doctores allegatis, probat *Cammerat. Respons. 1. art. 2. nu. 73.* ibi: *Hæc porrò scientia certa, & indubitata esse debet, itaut actus ratificatus dici non possit, nisi gerens illum plenè fit priùs de ejusdem actus conditione, & qualitate, tam in jure, quà in facto certioratus, & num. 74.* ait, quod scientia non præsumitur, sed ignorantia, & quod non sufficit scientia præsumptiva, sed debet constare verè, & certitudinariè, ne alioquin contingat, duo specialia simul concurrere, & respondendo contrariis concludit, quod hæc est sententia est verissima, & egregiè etiam *Card. de Luc. de Regul. disc. 40. nu. 10.* 90
ibi: *Ad effectum inducendi ratificationem sanativam nullitatis, necessaria est scientia nullitatis, tam in facto, quam in jure, cum aliàs animus trahi non valeat ad ignorata, atq; actus subsequuti, rectè dici valeant æquivoci, seu gesti cum falso præsupposito, quod Religiosum se crediderit.* 91

Secundum, quod requiritur est, quod actus, ex quibus elici prætenditur tacita ratificatio, sint de sui natura tales, qui pernecessè importent ratificationem, & citra animum ratificandi fieri non valuerint, itaut si alia subsit causa, seu præsumptio, ad quam referri possunt, sola possibilitas alterius causæ sufficit ad excludendam tacitam ratificationem in re adeò gravi, ut in puncto benè tradit *Osasch. dec. 179. num. 11.* & melius *Rot. decis. 706. num. 2. par. 2. rec.* & aliis relatis 92
Cammerat. Respons. 1. d. artic. 2. num. 95. & solidè etiam *Panimol. dicta dec. 102. annot. 2. num. 18.* ibi: *Itaut si actus subsequentes ad aliam causam referri possint, aut alia præsumptio, aut interpretatio capi possit, quàm ratificationis, & approbationis contractus, metu gesti, nihil operantur, nec inducunt metus purgationem.*

Tertium denique, quod concurrere debet in eo consistit, quod etiam si actus de sui natura importent tacitam ratificationem, adhuc hoc non sufficeret, sed necessariò opus esset, faciens tales actus, certò sciret, illos esse aptos ad ratificationem inducendam, eosque fecisse, animo præciso, & determinato ratificandi professionem nullam, aliàs enim tali scientia, & animo expresso ratificandi secluso, cessaret etiam ratificatio tacita, ut, duodecim relatis Doctor. in individuo 93
probat *Cammerat. d. Resp. 1. art. 2. à num. 78.* & melius *num. 108.* ibi: *Nam anima ratificationis est consensus, hic verò non adest in eo, qui intrinsecam actuum naturam ignorat; Ergo scientia qualitatis actum est necessaria in eo, qui gerit illos, aliàs nullo modo intelligi potest ratificatio tacita nullæ professionis inductæ, & num. 123.* ibi: *Præterea requiritur, ut hos actus gerens, sciat, per illos ratificationem induci, & ut animum habeat ratificandi.* Cum quibus processit hæc S. C. nullam declarando professionem ex deficientia hujusmodi requisitorum *in Veneta, seu Mantuana Profess. 18. Aug. 1696.* ut videre est *in tom. 1. p. 1. discep. 3. à n. 60. & n. 80.*

Nullum autem ex hisce requisitis concurrit, in casu no-

stro, nam neque Monasterium probat, Ther. Liv. unquam
94 fuisse mutatam à primævo dissensu, neque actus, qui exad-
verso allegantur, necessariò important ratificationem; Ne-
que deniq; gesti fuerunt ab eadem T. L. animo determinato,
& præciso ratificandi, & prævia scientia, quod tacitam ra-
tificationem præseferrent, & ideo hoc solum sufficeret pro
excludenda prætensa tacita ratificatione.

Verùm quia Monasterium totum suum præsidium repo-
nit in hac exceptione, fusiùs, quàm res exigeret, eandem
exceptionem confutando dicimus, quòd tres sunt actus, qui
qui tanquam magis specifici allegantur pro tacita ratificatio-
ne; Primus est, introductio litis in Tribunali Thesaura-
95 rii, ejusque prosequutio in Tribunali Cameræ super integra
hæreditate Marchionis Pallavicini; Secundus est transactio,
inita inter Monasterium, & Curiettam super repartimento
hæreditatis Marchionis; Tertius denique acquiescentia T.
L. spatio duorum annorum cum dimidio post obitum Patris,
& post cessatam causam metus.

Quod attinet ad litem introductam pro integra hæreditate,
neque per umbram ex ea elici potest voluntas T. L. ratifican-
di Professionem nullam; Quia ea introducta fuit ab ipsomet
Monasterio ex ejusdem T. L. Persona, & Monasterium ex-
96 pensas necessarias erogavit, & illam prosequutum fuit in
Tribunali Cameræ, absque ullo specifico Mandato Procuræ
T. L. & æquivocum palmare est, quod illa dederit faculta-
tem Monasterio, ut litem ageret super tota hæreditate, quia
de hac facultate litigandi, & petendi integram hæreditatem,
nullum documentum datur, quinimò existente Professione
in implicito statu validitatis, Monialis non habet, neque
velle, neque nolle, & omnia ejus jura transeunt directè in
Monasterium, itaut neque per momentum temporis rema-
neant penes Monialem, & Monasterium absque ullo consen-
su, & mandato Monialis, quinimò ipsa etiam invita, &
contradicente potest jura ex persona Monialis judicialiter ex-
periri, ut probavimus supra.

Et de facto Prælatus, qui tunc erat Advocatus Monaste-
rii, antequam lis introduceretur non reportavit consensum,
neque tractavit cum T. L. sed suadere conatus fuit Abbatis-
sam illius temporis, ut liti consensum suum accomodaret,
& pecunias Monasterii in illius prosequutione erogaret, ut
testatur eadem Abbatissa, & ideo ex hac lite, alieno nomi-
ne introducta, & ad alium effectum, quàm ratificandi pro-
fessionem, nequaquam prætendi potest purgatio metus *Ca-*
97 *pyc. Galeot, lib. 2. contr. 14. n.* 38. & in terminis pro excluden-
da tacita ratificatione professionis *Rot. in Melevitana Nullit.*
Profess. impressa *post Dian. par. 11. fol. 17. §. Nec aliqua vis*,
ubi lis introducta fuit sub nomine Professi, cum expressione
emissæ Professionis, & tamen ex ea decisum fuit, nullo mo-
do inductam fuisse tacitam ratificationem, ibi: *Unde cum*
facta fuerit dumtaxat ad consequendum commodum dd. pecu-
niarum, nullo modo importare potest tacitam ratificationem.

Nec obstat, quod Th. Liv. sollicitaverit testes ad effectum
probandi suam filiationem respectu Marchionis, & usa fue-
rit sententia, obtenta in Camera ad effectum petendi submi-
98 nistrationem alimentorum; Quia sollicitatio testium unicè
directa erat ad probandam filiationem, & filiatio poterat in-
servire, non solùm pro obtinenda successione, sed etiam ad
effectum magis comprobandi metum, ejusque gravitatem,
verificata circumstantia, quod Marchio esset Pater, & usus
sententiæ restrictus fuit ad punctum filiationis, qui fuit per
Caput separatum in sententia definitus, & fuit necessarius
ad effectum obtinendi aliquam subministrationem Alimen-
torum, nam allàs fame periisset, & de facto hac eadem Sen-
tentia usa fuit eadem T. L. pendente etiam lite super nullita-
te Professionis, & consequenter impossibile est, ex hisce
actibus, alio animo, quàm ratificandi Professionem factis,
& ad alium effectum, elicere in re tam gravi tacitam ratifi-
cationem, ut in durioribus terminis respondit *Rebuffus*, fa-
vore Monachi, qui Alimenta petierat, & fructus Beneficii
Regularis receperat, quos alio titulo, quàm Religiosi pete-
re non poterat *cons. 68. per tot.* & signanter *§. Nam eo animo*
ibi: *Nam eo animo, quo continebatur in Religione, eo animo*
99 *ista fecit; Necessè enim erat illi, ut hoc faceret, alioquin fa-*
me periisset, etiam obedire Patri, Matri, & Fratribus coge-
batur, & fructus recipere Prioratus, alioquin peremptus
fuisset, quia ei denegabantur Alimenta: Et id admisit Cong.
Episc. *in Prænestina*, ut videre est in *tom. 3. par. 1. discep. 7.*
num. 45. & seqq. & num. 61.

Minùs prætendi valet tacita ratificatio ex Instrumento
transactionis inter Monasterium, & Curiettam; Quia præ-
fatum Instrumentum initum principaliter fuit inter Curiet-
100 tam, & Monasterium, cujus intererat, & interest, tueri
validitatem Professionis, pro qua hodie etiam litigat propter
magnum interesse, quod indè sperat, & in eo T. L. non in-
tervenit tanquam principaliter Contrahens, sed tanquam una
ex cæteris Monialibus, & consequenter, sive quia dictum In-
strumentum principaliter procuratum fuit à Monasterio in-
teressato in hac Causa Professionis, sive quia eadem Th. L.
non poterat illud impedire, sive denique, quia actum unicè
fuit ad effectum consequendi hereditatem Marchionis Palla-
vicini, non autem ad effectum ratificandi Professionem nul-
lam, meritò ex illo prætensa tacita ratificatio erui non po-
test, ut præter adductos supra, docet *Bartol. in leg. 2. num.*
10. *Cod. de His, quæ vi*, *Sanchez de Matr. lib. 2. disput.* 18. 101
num. 9. Et generale est, quod ex præsentia, sive ex consen-
su ratione solemnitatis præstito, inferri nequeat ullum præju-
dicium, cum non valeat ultra intentionem interessentis ope-
rari consensus, ad alium effectum requisitus, plenè *Gratian.*
discept. 831. à num. 3. Constant. ad Stat. Urb. annot. 4. art. 2.
num. 81. ac pluribus cumulatis *Rot. in Terracinen. Immissionis*
26. Febr. 1712. §. Non ita cor. Crispo.

Præterea apta non est præfata transactio ad inducendam
tacitam ratificationem, sive inspiciantur verba, sive præ-
sumpta, & verisimilis mens Ther. L. sive denique ipsa na-
tura actus; Et quidem inspecto integro tenore Instrumenti,
neq; in parte proœmiali, neq; in parte dispositiva, & execu-
tiva, unum licet minimum verbum legitur, quod præseferat
tacitam, vel expressam professionis ratificationem, nec una
adest monosyllaba, quæ prolata fuerit, seu processerit ab
ore T. L. quæ præsentiam tantùm materialem præstitit in sæ- 102
pedicta transactione, & in eadem descripta est, tanquam
una ex cæteris Monialibus, non tanquam principaliter Con-
trahens, & consequenter impossibile est, quod inspectis ver-
bis transactionis, in qua nunquam loquuta fuit Th. L. quod
induci valeat tacita ratificatio, & nova confirmatio Voto-
rum, ut ponderando hanc circumstantiam egregiè observat
Cammarat. dicto Resp. 1. art. 2. num. 87. & 88. ibi: *Et primò*
considero, quod in verbis narrativis, seu enunciativis illius,
nunquam loquitur Donna Francisca, sed Monasterium &c. Se-
cundò in verbis dispositivis nullam invenio obligationem, seu
verbum à Donna Francisca prolatum, ex quo fortasse deduci
possit aliqua dispositio, seu obligatio, seorsim facta per Donnam
Franciscam ab illa, facta per alias Moniales, sed solùm inter-
venit, prout aliæ ex necessitate obedientiæ: Et in durioribus 103
terminis probat *Rot. dec. 25. nu. 24. usque ad 28. cor. Arguell.*
ubi Monialis post introductam litem super nullitate Profes-
sionis in publico Instrumento, sequentia verba protulerat:
Quod quamvis Monialis non erat, hodie Monialis esse volebat,
& tamen *Rota* stetit pro exclusione ratificationis, & reddit
hanc rationem *numer.* 26. ibi: *Tùm quia illa nullum verbum*
de ratificatione loquuta fuit; & hæc debet probari ab Allegan-
te &c., *& numer.* 28. ibi: *At hic verba nullo modo sonant in*
ratificationem, nam ratificare est actum antea gestum ratum
habere.

Eoque clariùs excluditur tacita ratificatio inspecta verisi-
mili, & præsumpta mente; Siquidem ipsa à die ingressus in
Religionem usque ad diem transactionis semper reclamavit,
& conquesta fuit de vi, & metu, sibi illato, ac de contraria
ejus voluntate Statui Religioso, ut prævia distincta separa- 104
tione temporum probavimus supra. Nam post obitum Pa-
tris contra stimulum pietatis, & sanguinis, noluit eidem re-
citare neque unam *Requiem æternam*, quinnimmo maledi-
xit ejus cineribus, ex quo fuerat causa suæ coactæ monaca-
tionis: Rursùs in perniciem propriæ animæ biennio circiter
ab anno 1715. citra, & sic de tempore etiam initæ transactio-
nis ex eadem causa suæ coactæ monacationis, nullam vali-
dam confessionem suorum peccatorum fecit, ut de ejus ore
testatur D. B. Educanda. Item perpetuo odio habuit omnes
Moniales, & de tempore etiam transactionis, nec Regulam
observabat, neque ad Chorum accedebat, & contra Votum
obedientiæ Abbatissæ parere semper recusavit, & denique
etiam in extremis angustiis constituta, semper retinuit Ve-
stes sæculares, & nunquam voluit illas distrahere, ea reddi-
ta ratione, quam refert A. D. testis qualificat. *Perche poteva*
essere, che un giorno gli avessero da servire.

Ponderatis igitur hisce actibus, totaliter repugnantibus Sta-
tui Religioso, & durantibus, atque vigentibus de tempore
præciso transactionis, inverisimile, & improbabile prorsus
est, quod in eodem instanti ex abrupto, & repente, nulla
extrinseca compellente causa, nulloque superveniente moti-
vo mutationis ejus voluntatis voluerit ratificare Professio-
nem nullam, & monialitatem usque tunc detestatam se-
qui, ut in puncto ponderat *Rot. decision. 9. numer.* 36. 105
coram Arguell., ibi: *Decimò addebat unus ex Dominis,*
non

non esse verisimile, quòd Francisca, quæ per spatium 24. & ultra annorum, ante dictum actum, se Monialem esse constantissimè recusaverat &c. ex abrupto, nulla extrinseca compellente causa fortissima, mutata repente voluntate, monialitatem sequi decrevisset.

Et denique excluditur prætensa tacita ratificatio ex natura, & qualitate ipsius actus transactionis, quæ utpote facta ad alium diversum effectum consequendi commodum pecuniarium, seu hæreditatem Marchionis, de se talis non est,
106 ut inducat tacitam Ratificationem, ut in puncto alterius transactionis respondit *Cammarat. dicto respons.1. art.2. numer.9.* ibi: *Quartò considero, quod in hac transactione Donna Francisca nullam fecit Donationem, sed tantùm transegit Monasterium de re, quam putabat esse suam; Stante prætensa Professione Donnæ Franciscæ; Quæ quidem transactio Donnæ Franciscæ, postea de Professionis nullitate dicenti, obstare non poterat, quia sciebat Jus suum durare, durante præsertim quinquennio, præscripto à Concilio*; Et in terminis alterius transactionis, initæ à Monaco, nulliter Professo, qui nomine proprio transegit, & Beneficium Regulare obtinuit, ac per 14. annos retinuit, docet *Rebuff. cons.68. §. Etiam nunquam*; Et in terminis quòd Professus post annum à die obitus illius, qui metum incusserat, procuravit, quòd Superiores Monasterii cederent ipsius Matri Jura super portione suæ legitimæ, receptis nonnullis pecuniis, quòd ex tali
107 actu non fuerit purgatus metus, tradit *Rot. post Bordon. de Profess. dec.3. sub num.3. & seqq.*

Neque subsistit in facto, quòd Th. Liv. in eadem transactione reservaverit sibi Livellum, pacto adjecto, quod si solùm Livellum consecuta fuisset, non teneretur illud repartire cum Matre; Quia hujusmodi pactum adjectum fuit à Monasterio, cujus intererat, & interest, quòd illa non esset sine Livello; Nam aliàs idem Monasterium cogi posset ad subministrationem omnium necessariorum pro indigentiis personalibus ejusdem Theresiæ Liviæ, ut in specie observat *Card. de Luc. de Regular. disc.56. num.5.* quem sequutus fui in *tom.3. quæst.2. discept.1. §.22. num.3.* Non autem adjectum fuit à Th. Liv. quæ eandem transactionem impedire non poterat, & in ea nunquam locuta fuit, sed materialiter dumtaxat præsens stetit semper tacendo; Ratificatio enim non in-
108 ducitur ex sola præsentia materiali alicui actui, seu ex actu merè negativo, sed requiritur voluntas formalis, & actus positivus, præcisè directus ad ratificationem Professionis nullæ, egregiè *Jacob. Gal. cons.66. à num.8. usque ad fin. Cammerat. respons.2. articul 2. numer.80.* ibi: *Et loquendo in specie tacitæ ratificationis, quòd non sufficiat animus negativus, vel dubius, elicitus per actus, gestos à Professo, sed requiritur animus positivus approbandi: Pelliz. de Jure reclamand. tract.3. cap.5. sect.2. num.57. in fin.* ubi quòd non ra-
109 tificatur Professio nulla, nisi voluntate formali, & in durioribus terminis, in quibus scilicèt nulliter Professus, non solùm convenerat de recipienda aliqua portione, sed cum effectu illa receperat, & Sacristiæ Monasterii donaverat pro rata ducatorum 600. est casus relatus *à dicto Cammerat.* in quo post acerrimam Causæ discussionem Monialis pristinam libertatem consecuta fuit.

Cæterùm cessat penitùs quæcumque hæsitatio in hac parte, quia Th. Liv. de tempore transactionis, & tam anteà,
110 quam postea semper, & continuò reclamavit, & conquesta fuit de ejus contraria voluntate monacationi, ut deponunt Monialis Bartholetta, & Monialis Amari; De eodem tempore ex eadem causa coactæ voluntatis sacrilegas confessiones faciebat, ut refert D. B. Educanda, Vestes sæculares retinebat, & Votum obedientiæ conculcabat, recusando accedere ad Chorum, & Abbatissæ parere, ea repetita ratione: *Perche non era Monaca.*

Positis igitur in statera ex una parte omnibus hisce actibus, qui sunt continui, & certi, & de tempore etiam transactionis vigebant, & adhuc vigent, & sunt totaliter repugnantes statui Religioso, & Voto obedientiæ, in quo principaliter consubstantiatur Professio; Et ex altera parte considerando transactionem, quæ facta est à Monasterio, & non à Th.
111 Liv. ad alium effectum consequendi hæreditatem, & non ratificandi Professionem, quæque ab eadem impediri non poterat, & in qua nec unam syllabam ipsa protulit, clarum supra evidentiam remanet, quod ex dicta transactione, neque à longè erui potest tacita ratificatio professionis nullæ, quia apertus dissensus, resultans à continuis conquestionibus, & à tot actibus, repugnantibus statui Religioso, facit cessare tacitum consensum, & ideari vix potest, quod quis tacitè confirmet, quòd apertè reprobat, ut in puncto ad excludendam tacitam ratificationem probant *Gall. d. cons 66. num.19. & seqq. Ciarlin. controv.108. num.49. Barbos. Vot. dec.77. ex num.99. usque ad 103. Cammarat. respons.1. art.2. num.13. Rot. dec.25. num.11. & seqq. cor. Arguel. & dec.705. num.3. par.2. rec. & dec.385. num.6. cor. Ludovis. & dec.870. num.17. cor. Emer. Jun.* cum aliis citatis in *T.1. p.1. discept.5. n.74.*

Ejusdem pariter irrelevantiæ est allegata acquiescentia duorum annorum cum dimidio post obitum Marchionis Patris, & sic post cessatam causam metus; Quia objectum cessat in facto, nam etiam post obitum Patris reclamationes, & conquestiones fuerunt continuæ, & nunquam intermissæ, 112
ut pluriès superiùs observavimus, quibus stantibus, neque per momentum temporis eadem Ther. Liv. acquievit; Quòd autem judicialiter litem super nullitate non moverit, hoc non relevat, quia S. C. Trid. quinquennium tribuit ad reclamandum, & sufficit ultima tantum die reclamasse, ut antecedens acquiescentia non noceat, ut probavimus sup.

Et eatenus statim judicialiter non reclamavit, quatenùs fuit impedita, nam à die obitus Patris usque ad diem latæ Sententiæ in Tribunali Thesaurarii super ejus filiatione, 113
non poterat, nec expediebat litem movere, attento quòd præcedere omnino debebat probatio filiationis respectu Marchionis Pallavicini, dum ab hac qualitate ingravescebat metus, & gravissimæ reputabantur minæ interversionis Status propriæ personæ, & denegationis alimentorum, nobilis tractamenti, quod à Marchione tanquam Patre recipiebat, & exclusa filiatione, difficiliùs erat probare metum.

Post verò reportatam Sententiam, & sic in principio anni
1715. quo deputatus fuit novus Prælatus Monasterii, ipse- 114
met impedimenta præstitit, & in hoc illibatam conscientiam dicti integerrimi Prælati interpellamus; Quamobrem concurrentibus hisce impedimentis, ac destituta Th. Liv. pecuniis, & documentis, necessariis pro hac gravissima Lite intentanda, nullo modo eidem imputandus est lapsus temporis cum acquiescentia, quia sine consensu professio dari non potest, & tempus non est modus inducendæ obligationis, seu professionis, ut in præcisis terminis probat *Rot. decis.25. à num.2. usque ad 10. cor. Arguell.* & clariùs *in dec.277. num.12.* 115
cor. Ubald. ibi: *Respondebatur etiam secundò, quod si probaretur mors, & illius scientia, tamen pro purgatione metus non sufficit sola acquiescentia etiam longi temporis post mortem ejus, qui metum attulit, sed requiritur, quòd metus probetur sublatus per actus positivos contrarios, aliàs durare præsumitur*, cum aliis adductis supra.

Omnia hucusque deducta probant metum gravissimum, nostræ Puellæ illatum, atque ejus continuas reclamationes, & perseverantia in primævo dissensu in omni loco, & omni tempore, & digito ostendunt, in statu Religioso desperatam esse salutem illius animæ, & forsan etiam corporis; Su- 116
perest nunc, ut eidem infelici Puellæ succuratur declarando nullitatem controversæ Professionis, mediante affirmativo responso; Suadet enim responsum affirmativum, ultra tot Testes, & graves circumstantias insimul conspirantes ad probationem metus superiùs enucleatas, primò Judicium Patris Spiritualis, seu Confessarii, qui optimè instructus de ejus voluntate pro salute ejus animæ non hæsitaret, Votum suum dare pro nullitate. Secundò, confessio Monialium Bartholettæ, & Amari, ipsam metu coactam fuisse ad emittendam Professionem, quæ sola probat contra proprium Monasterium *Spada cons.96. num.6. lib.3. Ciarlin. controv.108. num.61. Cammarat. resp.1. art 1. num.33* Tertiò reiteratæ protestationes ejusdem, tam ante, quam post professionem, quòd ipsa inducebatur contra propriam voluntatem ad suscipiendum habitum. Et quartò denique vana jactantia, & confessio Marchionis circa metum illatum, de qua post sequutam vestitionem testatur de Gasparis ejus Magister Domus, ibi: *Tanto hò fatto, sin che ci sono arrivato a farla far Monaca; Io sono un'Uomo, che quando mi metto in testa una cosa, così la voglio, e così ha da essere*; Post secutam professionem testatur de Marchis ejus Cubicularius, ibi: *Dunque è messo il Catenaccio, sbattendo le mani, mi disse, adesso dì, che scappi, se puole*; Quæ reiterata confessio incutien-
tis metum, est melior probatio, quæ in hoc Mundo dari po- 117
test, ut præter adductos, probant *Bossius de Matr. cap.12. §.22. num 358. Panimoll. dec.102. annot.1. nu.40.* ibi: *Metus etiam probatur ex confessione extrajudiciali illius, qui metum incussit, quando scilicet quis se jactavit, quod sua opera matrimonium contractum fuit*, & ideò Professio hæc nequaquam substineri potest, *quia* (ut ait *Cicero lib.1. de Offic.*) *Illis promissis standum non est, quæ coactus quis metu, aut deceptus dolo, promiserit.*

§. VII.

In eadem Causa.

AD partes ponendum est Examen sex Monialium, ultimo loco examinatarum; I. Quia omnes convincuntur in
1 pluribus de mendacio, etiam in partibus substantialibus, ut probavimus supra; II. Quia deponunt ad commodum proprii Monasterii, cum quo hodie lis principaliter agitatur; Nil enim magis incongruum, & absurdum in Jure est, quàm admittere aliquem in testem in causa propria, ut in puncto con-
2 tra Moniales respondit *Rot. dec.* 116. *n...* *& dec.* 1177 *cor Seraph.* cum aliis allegatis supra. III. Quia in ipsomet Examine non potuerunt dissimulare propriam passionem contra innocentem Puellam, dùm exprimunt displicentiam, quam reciperent, si ipsa victoriam Causæ reportaret, ut testatur Monialis Bambina, ibi: *Dico bene, che mi dispiacerebbe, che Suor Maria Costanza vincesse la Lite, perche essendo dieci anni in circa, che è nostra Religiosa, & è vissuta sempre con Noi, sarebbe male, & inconveniente vederla al Secolo*; Cum qua concordat Monialis Bartolina, & Monialis Ansidea, ibi: *Io per altro in quanto a me non averei caro, che Suor Maria Costanza vincesse il punto di smonacarsi, perche mi pare, che ciò ridondarebbe in disonore del nostro Monastero, e di tutte Noi altre Religiose;* Quando autem testes desiderant victoriam pro illa Parte, pro qua se examinant, & displicentiam si vinceret al-
3 tera Pars, nihil penitùs probant, *Nevizz. conf.* 47. *num.* 13. *Barbat. conf.* 90. *lib.* 3 *Rot. dec.* 87. *n.* 8. *& dec.* 1101. *num.* 12. *cor. Emer. jun.* Et in terminis Monialium in puncto casus nostri probant authoritates adductæ in *tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 4. *num.* 28.

IV. Quia omnes præfatæ Moniales deponunt super negativa reclamationum, sed illam nullo modo coarctant cum
4 circumstantia, quod nequivit Th. L. reclamare, quin ipsæ sciverint, aut audiverint, quod solùm exuberat, ut eisdem nulla fides præstanda veniat, ut præter adductos supra probat
5 *Tusch. lit. T. concl.* 260. *num.* 13. ubi, quod si negativa non sit coarctata, puniri possunt testes arbitrio Judicis pro temera-
6 ria deposit. *Rot. dec.* 184. *n.* 8. *cor. Peutin.* Quinimò potiùs admittunt possibilitatem reclamationum in contrarium; Ex quo sequitur, quod nedum non officiunt huic Parti, sed potiùs mirabiliter confirmant, & comprobant reclamationes, & metum, quia admittunt esse possibile, illud, quod alii nostri testes fatentur, cum effectu fuisse sequutum, quales sunt Moniales Bartholetta, & Amari, & omnes alii testes, ex parte nostra deducti; V. Nullam merentur fidem, quia in concursu testium, deponentium de metu ex una parte, ac aliorum deponentium de libera voluntate ex altera, duo soli testes super metu (in casu autem nostro numerantur ferè 30.) præferuntur mille, si de libera voluntate deponerent, ad tradita
7 per *Panimol. dec.* 102. *annot,* 1. *nu.* 18. *&* 19. ibi: *Et cum metus in animo consistat, probatio spontaneæ voluntatis ferè impossibilis est, undè plus creditur duobus testibus, deponentibus de metu, quàm mille de spontanea voluntate;* Et VI. Denique nihil probant, quia omnes fuerunt seductæ, & subornatæ, à falsis promissionibus; Subornatio enim non solùm præsumitur, ex quo fides dictarum Monialium expiscata exad-
8 verso fuit, completo jam primo, & secundo Examine ex hac parte in Tribunali Vicarii; Sed ulterius probatur, quia in ipso Examine detecta fuerunt solida argumenta subornationis, nempè promissiones factæ favore Monasterii, & Sacristiæ, de quibus latè in Sum. Ea enim est vis promissionis, & pecuniæ, ut si Corvi, & Picæ eam agnoscerent, Poetæ
9 evaderent, ut eruditè ait *Ursill. ad Afflict. dec.* 13. *numer.* 26. ubi refert *Persium* sic ajentem:

Corvos quis docuit, toncavum salutare,
Picas quis docuit, verba nostra conari,
Magister Artis, Ingeniiq; largitor venter,
Qui si dolosi spes refulxerit nummi,
Corvos, Poetas, Poeditasque Picas,
Cantare credas, Pegaseum Melos.

Augetur suspicio ponderando, quod Moniales in eo, quod poterat præjudicare Oppositoribus, vel expressè negarunt, vel affectarunt ignorantiam: Timebat enim, ne ab hoc Examine Monialium magis in aperto poneretur filiatio nostræ
10 Puellæ, & ideò ante cæptum Examen, protestati fuerunt in Actis, quod in hac parte non intendebant approbare earum Personas, & dicta; Moniales verò de hoc instructæ, fidem servarunt, quippe interrogata moderna Abbatissa, an sciret, quis subministraverat alimenta tempore educationis, & dotem T. L. tempore ejus monacationis? Respondit nescire; Talis autem ignorantia nedum est nimis inverisimilis, sed ferè est impossibilis; Tùm quia Monasterium litem egit triennio, & ultra cum aliis Competitoribus ad hæreditatem Marchionis, & præcipuum fundamentum constituebat ad probandam filiationem super præstatione alimentorum, & constitutione dotis, facta à Marchione, super qua etiam Sententiam favorabilem reportavit; Tum etiam, quia scientia hujus filiationis, & solutionis alimentorum, & dotis erat publica in Urbe, & notoria in Monasterio apud omnes Moniales, ut refert moderna Vicaria, ibi: *Prima della morte la provedeva il medemo Sign. Marchese, come è noto a tutte Noi altre Monache*, & clarius deponit Monialis Bianchina; Et consequenter cum valdè inverisimilis sit, quinimò impossibilis affectata ignorantia in dicta Abbatissa, hæc sola maxima 11
inverisimilitudo præsefert speciem falsitatis, ad *Text. in leg. Ob carmen*, §. *fin. ff. de Testib Surd. cons.* 1. *numer.* 10. *Rot. dec* 510. *num.* 4. *cor. Ludovis.*

Accedit ulterius nova facti circumstantia, quæ magis in aperto ponit, omnes præfatas Moniales deposuisse, quidquid placuit Oppositoribus; Completo namque formali exa- 12
mine, receptoque Summario hinc inde, recognitum fuit, quod Monialis Bartolina deposuerat, T. L. tempore novitiatus gravissimas, & continuas reclamationes emisisse, circa contrariam ejus voluntatem Monacationi, & agnoscens hanc circumstantiam esse sibi fatalem, quia hæc Monialis contra inducentem, & contra proprium Monasterium plenam constituebat probationem metus, extorta ab ea fuit opportuna declaratio ibi: *E perciò dico, & attesto con mio giuramento, che tali parole d'esser si fatta Monaca contro sua volontà e che non si era fatta Monaca volentieri non sono parole mie;* Quid unquam insubsistentius excogitari potest; Hoc non est declarare rem dubiam, seu supplere aliquid omissum, quod aliquando re integra, & concurrente bona fide, permissum est, sed est redarguere de falso Interpretem, qui dictavit examen, & Notarium, qui illud scripsit, quasi quod unus dictaverit, & alter scripsit verba, à dicta Moniali non prolata; Actum esset inposterum de examine omnium testium, si hujusmodi Praxis admitteretur, quia esset in eorum libertate hodie affirmare, & cras negare; Et cessaret penitus publica fides, quo nihil absurdius; Quamobrem non solùm ex hac declaratione augetur præsumptio subornationis, & dicto testi se retractanti, post jam completum examen, nulla fides præstanda venit favore illius, qui retractationem procuravit 13
Bartol. in l Eos ff. de Fals. Farinac. de Testib. quæst. 66. *num.* 228. *Capon. contr.* 370. *num.* 50. *& Rot. dec.* 410. *nu.* 8. *& par.* 9. *rec.* sed potius viceversa in eo, quod deposuit contra Monasterium, superlativam constituit probationem, quia non est verisimile, quod contra commodum utriusque deposuisset, si re vera res ita non stetisset, benè *Soccin. jun. cons.* 67. 14
num. 19. *lib.* 2. *& Rot. dec.* 220. *num.* 18. *& dec.* 281. *num.* 12. *par.* 17 *rec.*

Postposito igitur Monialium examine tot defectibus laborante, non benè redarguitur de mendacio de Marchis, testis ex hac parte examinatus, quia nullum ex impictis men- 15
daciis verificatur in facto; Non primum, quod ipse afferat, b. mem. Ghezzium reportasse responsum negativum à T. L.: quando de affirmativo constet ab examine Monialis Bartolettæ; Quia assumptum non subsistit pro illa respondit: *Per dargli sodisfazione a mio Padre, io mi farò Monaca, ma non che mi ci facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Secolara.* Quod est responsum negativum, non affirmativum, ut Consideranti patet.

Minùs regit secundum, quod etiam Pater Crescius responsum affirmativum reportaverit, & consequenter non subsistat assertiva dicti de Marchis, quod Pater Crescius contra- 16
riam voluntatem Puellæ Statui religioso, retulerit Marchioni; Quia veritas hujus assertivæ confirmatur ab ipso examine Patris Crescii, cui illa ita respondit: *Già che per me non vi sarà nessuno, che mi ajuti, bisognerà che Io facci a suo modo, contro però la mia volontà*; Et licet Pater Crescius curaverit palliare hujusmodi responsum negativum, adhuc clarè dedit intelligere Marchioni, quod illa non inclinabat Statui religioso, ibi: *Io per altro gli le rapresentai in forma tale, che fecci comprendere a detto Signor Marchese l' animo di essa Signora Teresa Livia di più tosto inclinare al matrimonio, che al monachismo, & il detto Signor Marchese mi rispose, passeggiando, si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia*; Hæc autem si benè ponderentur, patet, quod sunt responsa negativa, & non affirmativa.

Ejusdem insubsistentiæ est aliud ass. testium mendacium, desumptum à contradictione inter Cutiettam, & de Marchis;

17 chis; Quippe usque adhuc in toto decursu Causæ exageratum fuit, quod Curiettæ nulla fides præstanda erat, tum propter maximum interesse, quod sperare poterat, annullata Professione, tùm quia erat Mater T. L. & consequenter si eidem Curiettæ juxtà contarium sensum, fides non est præstanda, non proficit allegare ejus verba ad effectum convincendi Josephi de Marchis de mendacio.

Si verò uti vult dicto ejusdem Curiettæ in hac parte, debet in totum acceptare illius examen, nec potest in parte approbari, & in alia reprobari, *Conciol. Resol. Crim. verb. Te-*
18 *stis quoad dicta resol. 7. per tot. Gratian. discept. 749. num. 7.* & posita hujusmodi acceptatione statim remanet probata nullitas Professionis, de qua dicta Curietta constanter deponit.

Cæterùm utcumque res se habeat in hoc puncto, cessat potiùs quælibet contradictio, quia Curietta asserit, Filiam in actu Professionis nullum actum renitentiæ fecisse; Sed potiùs visam fuisse *disinvolta*; Vice autem versa de Marchis non asserit, eandem actus renitentes fecisse in actu professionis, sed dumtaxat Vota protulisse submissa, & tremula voce, quod valdè distat ab actibus renitentibus, de quibus de-
19 ponit Curietta, & quamvis de Marchis addat, quod illa in actu proferendi Vota plorabat, & Curietta, quod erat *disinvolta*; Hic advertere supplicamus, quod Professio non perficitur unico instanti; Sed notorium est, quod plures labuntur horæ, antequam pia functio compleatur, & consequenter stat benè simul, quod T. L. à principio esset *disinvolta*, prout asserit Curietta, & viceversa in illo momento proferendi Vota ploraret; Rursus stat benè simul, quod unus testis hanc circumstantiam observaverit, & alter non; præsertim quando inter unum, & alterum actum potest verificari diversitas temporis etiam in minutis, & horis, & ad evitandam contradictionem hæc distinctio temporis fieri debet, & omnis possibilis interpretatio capienda est, etiam
20 impropriando verba, si opus esset ad *Text. in cap. Cum tu 16 de Testib. & Rota dec. 200. numer. 1. coram Emer. jun.* & benè *Ferrett. cons. 389. num. 28.* ubi, quod testes sunt magis suspecti, quando concordant etiam in circumstantiis accidentalibus, quàm quando in illis discrepant; Præsertim quia Curietta asserit, ibi: *Che iom' accorgessi, non fece atto alcuno di renitenza*, & sic admittit, quod ipsa non viderit, aut
21 observaverit, quæ observare potuit alter testis, benè *Rot. dec. 351. numer. 32. coram Ludovis.* ibi: *Respondetur, quod forsan non adverterunt, aut non audiverunt, prout advertit, & audivit ipsa*, ut in fortioribus dicunt *Alex. cons. 10.*
22 *num. 5. libr. 1. Corn. cons. 202. num. 2. lib. 4.* & præcedenter eadem *dec. 351. num. 30. coram Ludovis.* ibi: *Præsumendum est enim, quod loquantur de tempore diverso, & successivo ad evitandam contrarietatem, & decision. 20. numer. 8. coram Bichio.*

Denique omitti poterat, quod fenestrella ubi transmittitur Velum benedictum ab Episcopo intra Monasterium, non stat in Cratibus ferreis supra Altare, ut deponit de Marchis,
23 sed à parte laterali ejusdem Altaris; Quia exceptio hæc non facit ad Causam, & parùm interest, an steterit à parte anteriori, sed laterali, & punctus Causæ non stat in hac futili circumstantia, ubi scilicet sita sit fenestrella; Sed in eo, an iste testis revera nomine Marchionis incusserit metum, necne, in quo nulla adest contradictio, seu contrarietas, & consequenter præfatæ subtilitates, utpotè extraneæ à puncto principali, à Judicibus irridentur, & præsertim à Supremis Tribunalibus, non autem admittuntur ad *Textum literalem in leg. Sicut in §. Si Debitori ff. Quib. mod. pign. vel hypothec. solvat.* ibi: *Hæ enim subtilitates à Judicibus non admittuntur, & supervacua, & perniciosa est talis subtilitas,*
24 & in *leg. final. Cod. de legib.* ibi: *Vanam subtilitatem risimus*; Sufficit enim, quod iste testis in substantialibus, nempè circa minas denegationis alimentorum, & circa denegationem filiationis, conveniat cum aliis testibus, parumque interest, an in aliqua circumstantia accidentali, & ad Causam non
25 faciente, vel erraverit, vel oblitus fuerit, quia adhuc ejus fides non diminuitur, *Alex. cons. 5. nu. 10. lib. 1. Ruin. cons. 36. num. 2. libr. 4. Rot. cor. Verall. dec. 270. num. 1. par. 3. & dec. 351. num. 30. cor. Ludov.*

Minus dicatur, quod, sublatis etiam contradicentibus in dicto de Marchis, adhuc tanquam particeps criminis, ex quo ipsemet nomine Marchionis minas intimaverit, & se
26 spontè etiam obtulerit ad complacendum Marchioni, nullam fidem mereretur; Quidquid enim sit in aliis casibus indifferentibus, speciale est in hac materia metus, quod ob difficultatem probationis, admittuntur etiam testes, qui metum intulerunt, quinimò metus non potest meliùs probari, quàm ab illismet, qui metum incusserunt, juxta *Text. literalem in can. Præsens 20. quæst. 3. Farinac. de Testib. quæst. 14. limit. 7. num. 191. Barbos. Vot. dec. 77. n. 135. libr. 3. Rot. dec. 732 n. 6. cor. Emer.* cum aliis, citatis *in discep. 2. num. 56* 27
par. 1. & d. tom. 1. dec. 4. num. 6. par. 1.

Circa criticationes examinis P. Matthæi, vel Monaster. intendit criticare Personam dicti Religiosi, vel dicta; Si Personam, non potest; Quia fuit approbata ab hac S. Cong. eo ipso, quod injunxit, quod formiter examinaretur, & bis etiam à Monasterio, primò nempè, quando produxit fidem super Exercitiis spiritualibus in Tribunali Vicarii, Et se- 28
cundò, quando loco Articulorum repetiit eandem Fidem, & ejus nomine curavit, ut formiter examinaretur; Ex hac enim productione, & repetitione, ac examine facto ejus nomine, censetur taliter approbata Persona testis, Viri cœteroquin Sacerdotis, Parochi, & Graduati in sua Religione, etiamsi mille pateretur exceptiones personales (quæ tamen hìc, nonnisi somniari possunt) adhuc contra producentem reputatur testis omni exceptione major, & plenam fidem meretur, ad *Text. in leg. Si quis testibus C. de Testib.* quæ lex Civilis approbata est in *Capit. Si Testes §. Si quis testibus 4.* 29
qu. 3. ubi idem tenet *Glos. in verb. Producantur, Alex. cons. 191. n. 4. lib. 7. Boer. dec. 245. num. 14 par. 1.*

Si verò instat super exceptionibus contra dicta, & insubsistentiores inveniri non possunt, quia nec syllabam protulit in substantialibus præfatus Religiosus, quæ non remaneat verificata, vel à contrariis testibus vel à nostris, ut vidimus supra. Hinc poterat se abstinere à redargutione, quod cre- 30
didit, Professionem esse nullam, *Per mettere in salvo l' anima di Suor Maria Costanza, mentre la considero per un Corpo disperato:* Quæ verba prolata à Confessario, qui notitiam certam habebat Conscientiæ, & interni animi ejusdem paulò ante Professionem, nempè decem, & septem diebus tantùm, & qui protestatur, magis expressè loqui non posse, ex quo non recordabatur, quomodo, & ubi hanc notitiam haberet, est probatio evidentissima nullitatis Professionis, non ex causa reclamationum post sequutam Professionem tantum, sed ex causa coactæ voluntatis Statui Religioso, detectæ ante Professionem, de tempore Exercitiorum Spiritualium, quia ex hac Causa tantùm Ther. Liv. se asserebat damnatam, & desperatam, ut declarant alii testes relati supra.

Præterea judicavit nullam controversam Professionem ex combinatione temporum, & notitiarum, quas ipse habuit de tempore Exercitiorum spiritualium, & præsentis Instantiæ super nullitate Professionis; Facta enim hac juridica combinatione, Sic orationem perstrinxit ibi: *Onde congiongendo li* 31
tempi passati, e presenti, mi muoverei a credere, che la sua Professione fosse nulla. Quocirca non subsistit in facto, quod motus fuerit ad declarandum sensum suum pro nullitate Professionis à solis reclamationibus post motam litem, & post validè peractam Professionem, sed principaliter à notitiis, habitis de tempore Exercitiorum spiritualium, & sic paulò ante Professionem ibi: *Deduco, non aver mai avuta volontà &c. nella regolar Osservanza, e di professare, stante anche nel tempo degl' Esercizj mi accorsi, che era un Cervello stravagante, si come me ne accorsi, che non aveva mai avuta voglia di far bene,* & consequenter injustè asseritur, quod hoc responsum non stat benè in ore Religiosi adeò qualificati; Quia hoc non provenit ex quo juridicè non respondeat, sed ex quo nimis stringit in hoc puncto nullitatis Professionis, & contra inducentem superlativam constituit probationem, egregiè *Rot. dec. 208. num. 12. par. 17. rec.*

Hinc cavere supplicamus à verbis cujusdam Bilietti, scripti à Puella Marchioni ejus Patri ad convincendum P. Matthæum de mendacio; Quia si fuisset apposita Data ejusdem bilietti, illicò detectum fuisset contrarium artificium; Quip- 32
pe Biliettum scriptum fuit sub die 24. Decemb. 1713. E contra verò Exercitia spiritualia, ac fides P. Matthæi subscripta fuit sub die 22. Octobris ejusdem anni 1713. Et consequenter stante bimestrali distantia temporis inter unum, & aliud factum, de uno tempore ad aliud non valet arguere; Præsertim quia supradictum Biliettum apparet scriptum, & directum Marchioni, qui metum incusserat, & cum quo Filia simulare cogebatur, ut reciperet consuetum nobile tractamentum, & ideò tantò minus probat, nec metum excludit, 33
sed potius illum auget, & confirmat, ut in puncto probat *Rot. dec. 175. num. 5. par. 5. rec. & dec. 75. nu. 7. cor. Peuting.* cum aliis, relatis supra.

Omitti etiam poterat singrapha Correligiosi; Quia illa nihil penitus concludit; tum quia in concursu dicti extrajudicialis ejusdem P. Matthæi, relati à P. de T. præferri debet

id,

Id, quod medio juramento deposuit in examine formali, ut
34 in jure est notissimum, tum etiam quia dictum extrajudiciale nihil aliud continent, nibi: *Gli hò risposto esser promissimo a conformare la verità di detta fede*, quod ad unguem practicavit in ejus examine formali, in quo nihil aliud deposuit, præter puram veritatem.

Vindicatis duobus hisce testibus ab exceptionibus, ex adverso mendicatis; Metus gravis in hac Causa, & aptus ad annullandam Professionem probatur evidentissimè à 30. & ultra testibus, qui de minis circa denegationem Alimentorum, & Interversionem Status Personæ Th. Liv. testimo-
35 nium perhibent; Ex quibus quinque deponunt de facto proprio, videlicet, Crescius, de Gasparis, de Marchis, Curietta, & Conconi; Alii octo deponunt de auditu ab ipsomet Marchione metum inferente; Octo alii deponunt de auditu à Puella, quæ metum passa est; Vel in vicina Domus; Qui numerus adeo effrænatus testium, sicuti constitueret plenissimam probationem in quacumque alia gravissima materia, quia in ore duorum, aut trium stat omne verbum; Ita superlativam, & maximam constituit in nostra hypothesi, ubi, propter difficultatem probationis, speciale est, quod sufficiat unus tantùm testis de visu, seu de facto proprio, junctis aliis de auditu, seu circumstantiis, & adminiculis, ut probavimus supra, ubi allegavimus etiam resolutionem hujus Sacr. Congreg. in *celebri Causa Mantuana Professionis*, decisa sub testimonio unius tantum Mulierculæ Ancillæ, de facto proprio deponentis, ut videre est in *tom. 1. par. 1. discept. 20. tom. 2. par 2. discept 9.*

Neque juvat allegare exceptiones personales contra nonnullos ex supradictis testibus; Ultra quòd enim ferè omnes adinventæ sunt sine ullo fundamento, adhuc magnus, & conspicuus numerus tot testium, suffocat quemcumque de-
36 fectum aliquorum sive in dicto, sive in persona, & sufficit, quòd sint ultra tres, ut plenam fidem mereantur, & omnes reputentur habiles, ut præter adductos supra, ponderat *Panimoll. decis. 102. num. 35.* ibi: *Imò quando testes sunt ultra tres, certum est ut in quacumque Causa matrimoniali, etiam*
37 *ubi agitur de infringendo matrimonio, numerus suppleat defectum illorum, qui aliàs non essent omni exceptione majores, juxta Sententiam, quam semper Rota amplexa fuit, & testatur Sperel. &c.*

Minus obstat, quod minæ, relatæ à testibus, non sint relevantes ad annullandam Professionem, ex quo sint merè verbales, quæ non sufficiant, sed requirantur, ultra minas verbales, etiam verberationes, malæ tractationes, & si-
38 milia, & quòd minans sit Vir truculentus, & færus: Quia in hoc puncto non benè ita discurritur, nam aliud est Vis, aliud Metus: Vis infertur Corpori, cum malis tractationibus, cruciatu, verberibus, carceratione, & hujusmodi; Metus verò infertur animo cum comminatione alicujus mali gravis, & apprehensione in animo Metuentis damnum alicujus periculi gravis; Ex utroque autem hoc capite disjunctivè, non cupulativè annullatur quilibet actus, quoties constat, vel de vi, illata corpori, vel de metu, illato animo,
39 & in hac parte habemus integrum *titulum 40. Lib. 1. Decretal.* & alium integrum tit. *Cod. de His, quæ vi, metusve causa fiunt*, in quibus æqualiter irritantur actus, qui fiunt per metum, qui infertur animo, ac per vim, quæ infertur corpori; Nos autem non prætendimus nullitatem ex causa vis, illatæ corpori, quo casu indaganda esset qualitas Patris, an esset truculentus, & ferox; Sed illam prætendimus ex causa metus, illati animo Th. Liv. qui probatur ex sola reverentia, debita Minanti, & ex minis alicujus mali gravis, probabiliter tantùm exituri, neque opus est, quòd minæ executioni demandentur, sed satis est sola potentia nocendi, & probabilis timor, quòd exequantur, nam temerarium esset damnum expectare, quod probabiliter evenire potest, ut probavimus supra.

Minusque requiritur, quòd minæ, & verberationes, aut malæ tractationes copulativè concurrant, sed sufficit unum, aut alterum disjunctivè verificari; Scilicèt, vel minæ, vel malæ tractationes, vel verbera; ut probavimus su-
40 pra, & addimus, *Rot. in Barcbinonen. nullitat. Profess. 15. Jan. 1700. §. Et quidem cor. Ansald.* ibi: *Ita ut requirantur disjunctivè tantùm interventus trucium minarum, asperi tractatus &c.*

His præmissis, prosus insubsistens est controvertere, quod minæ circa denegationem Alimentorum, & denegationem Filiationis Th. Liv. respectu Marchionis Pallavicini, quas omnes prefati nostri testes referunt, non sint gravissimæ,
41 & tales, quæ metui mortis æquiparentur, ut probavimus supra, & in hoc puncto advertere benignè supplicamus, quòd Scribentes in contrarium in decursu quatriennii, quo Lis hæc perduravit, quoad metum interversionis Status, qui à legibus canonizatur pro maximo, nullum unquam responsum invenire valuerunt.

Neque allegari merebatur decisio in *Luceorien. Matrimonii 5. Maii 1700. §. Et sanè cor cl. mem. Card. Priol.* Ultra 42
quod enim in casu dictæ decis. metus incutiebatur ab Amita, quæ nullum, aut leve tantùm damnum inferre poterat Nepti, quæ ad sui libitum recurrere poterat ad Patrem, & Matrem viventes; Adhuc eadem decisio, fuit postmodum revocata *die 21. Martii 1703. coram Lancet.* & non obstante, quòd dicta Puella ex matrimonio Prolem suscepisset, & adesset fides Parochi super ejus spontaneitate de tempore contracti matrimonii, adhuc Rota censuit, sententiam, latam à *Card. Priolo*, fuisse revocandam; Et propterea mirum est, quòd eadem decisio jam revocata allegetur, quia 43
ridiculum est allegare ea, quæ rejecta fuerunt ex adductis in *tom. 1. par. 1. disc. 20. num. 138.*

Minoris relevantiæ est objectum, quòd præfatus Marchio nunquam executioni demandaverit minas, nec solitus esset 44
illas exequi: Quia neutrum hic erat necessarium; Non solitum exequendi minas, quia cùm ageretur de Filia erga Patrem, & de Patre respectivè respectu Filiæ, non est necessarium probare solitum exequendi minas, ut supra probavimus: Minusque erat necessarium, quòd minæ effectivæ executioni demanderentur, quia sufficit sola potentia nocendi, & probabilis tantùm timor, quòd exequi potuissent, ut latè etiam ostendimus supra.

Cæterum hic ex abundanti concurrit utraque circumstantia: Nam in primis à proprio servitio dimisit Carolum Cu- 45
riettum, Avunculum Puellæ ex sola suspicione, quod minas suas eidem Th. Liv. integrè non refert, qui deinde ex hac causa evasit miserabilis, ut refert de Marchis, ibi: *Siccome da lì a poco tempo lo mandò via*, & deinde etiam noluit constituere Filiæ Livellum, quod est pars alimentorum, ex ea causa præcisa, ut illam cogeret ad emittendam professionem etiam contra propriam voluntatem, ut testatur. *Capit. C.*

Nè replicetur, satis non esse probasse metum à principio, nisi insimul justificetur illum continuasse de tempore præciso professionis: Quia probato metu à principio, & durante 46
eadem casa metus, durare etiam presumitur ipse metus, quæ præsumptio est efficax in Jure, ut dato metu à principio, impossibile fermè sit probare contrarium, ut probavimus supra, quæ sola præsumptio Juris Nobis sufficeret, quia qui prætendit, mutatam fuisse voluntatem de meticulosa in liberam, debet hujusmodi mutationem concludenter probare, egregiè *Gloss. in cap. Perlatum de Jis, quæ met. Caus. fiunt* Verbo. *Non timore*, ibi: *Respondetur, quòd* 47
verum est hoc, sed quia constabat de contestatione voluntatis ab initio facta, adhuc præsumitur nolle, & qui voluntatem immutatam allegat, hoc probare debet. Et paulò post eadem *Glos.* verbo. *Postmodum* sic ait: *Et ita planum est, quia vivente Viro, metus mortis durare intelligitur*, cum aliis citat. in *tom. 1. par. 2. discept. 3. num 42.*

Nos autem in hac sola præsumptione; licèt prævalida non insistimus, sed ulterius ad majorem veritatis elucidationem probamus, metum continuasse, & Th. Liv. reclamasse paulò ante, & de tempore etiam præciso Professionis, ut probavimus supra; Et ideo contrarium objectum, ultra irrelevantiam in Jure, nullam etiam habet subsistentiam in facto, quia præfati testes, per Nos adducti ad probandam continuationem metus, uti corroborati ab assistentia, & præsumptione Juris, superlativam faciunt probationem *Soccin. jun. conf. 29. num. 88. lib. 3. Surd. conf. 534. num. 35. Rot.* 48
decis. 439. num. 14. par. 13. rec. & in puncto in *decis. 1177. numer. 3. coram Seraph.*

Omnia hæc sunt adeo clara pro nullitate Professionis, ut cum omni fundamento asserere possimus, in posterum nunquam adfuisse casum, & nunquam in posterum dari posse, in quo vel major metus, vel magis efficax, & circumstantiata illius probatio dari possit, & tamen pro obtinendo re- 49
sponso affirmativo, pro nullitate professionis, sufficeret, quod res esset dubia, ut in dubio Judex stare debeat pro nullitate, quia cum nullitas proveniat ex defectu consensus, favor libertatis, quæ est de Jure naturæ, prævalet vinculo Religionis, quæ inducit perpetuam servitutem, ut probavimus supra, & addimus *Alex. conf 98. in principio vol. 3. Pa-* 50
ris. conf. 18. num. 47. vol. 4. Monald. conf. 6. num. 14. par. 2. & Lezzan. consult 47. num. 131. & seqq. tom. 4.

§. VIII.

§. VIII.

In eadem Causa.

IN secunda propositione hujus Causæ, habita die 24. Au- 1 gusti 1720. iterum dilata illius resolutione, rescriptum fuit *Ad mentem*, & mens fuit, quod audirentur duo testes omni exceptione majores, & alii examinentur formiter, quibus adimpletis reproponitur hodie, & re meliùs dilucidata; semperque ad majorem evidentiam redacta videtur respondend. pro Nullitate Professionis.

Siquidem in utraque anteacta propositione, nemo hæsitavit de metu apto, & sufficienti ad annullandam Professionem; Quippe sapientissimè de more omnes ponderabant, quod Th. Liv. erat Filia naturalis Marchionis Pallavicini, quæ proinde metu reventiali erga ipsum obstringebatur, quia 2 tam de Jure naturæ, quàm Civili eadem debetur reverentia Patri naturali, ac legitimo, juxta *Text. literalem in l. Parentes ff. de In Jus vocan.* ibi: *Parentes naturales in Jus vocare nemo potest; Unam ex enim omnibus Parentibus servanda reverentia*, præter alios adductos supra.

Rursus ponderabant, quod, ultra metum reverentialem, 3 concurrebant minæ gravissimæ, quibus unitis metui reverentiali, nemo est apud Doctores, qui dubitet de nullitate Professionis, ut probavimus supra, quibus addimus *Cammarat. respons.1. art.1. num.27.* ubi duodecim refert concor- 4 dantes Doctores, & tres Sacræ Rotæ Romanæ punctuales decisiones.

Minæ autem consistebant in duobus maximis malis, in denegatione scilicet Alimentorum in futurum, ac in interversione Status Personæ Th. Liv. Minabatur enim Mar- 5 chio, se substracturum alimenta in futurum, seque ampliùs non agniturum ipsam in Filiam, quatenus habitum religiosum suscipere recusasset; Quorum alterutrum reputatur maximum malum, & unumquodque æquiparatur metui mortis, 6 ut de denegatione alimentorum est *Text. literalis in l. Necare ff. de Liber. agnos.* præter alios adductos supra, & de interversione Status Personæ est alter *Text. æquè literalis in leg. Isti quidem ff. de Eo, quod met. Caus.* ultra plures alios, relatos supra, *Honor. in cap. Relatum sub num.5. de Iis, quæ vi, met. caus.*

Advertebant ulteriùs, quòd istæ minæ in gradu quodam 7 superlativo remanebant probatæ in utroque puncto, tum inspecta Persona Patris minantis, tum Filiæ metum passæ, tum denique testium, qui illas de facto proprio, & per se ipsos de ordine Marchionis Filiæ detularant.

Et quidem inspecta Persona Patris 14. habemus testes, qui ab ore proprio Marchionis audiverunt minas circa denegationem alimentorum, & filiationis, in casu, quo ejus Filia Statum Monasticum non eligeret, quorum septem fuerunt formiter examinati, septem revelarunt metu excommunicationis, & tres producti fuerunt ab Arnalda in Tribunali Cameræ.

Inspecta Persona Filiæ, metum passæ 12. numerantur testes, qui ab ejus ore longè ante introductionem præsentis judicii audiverunt, minas, & metum sibi incussas fuisse à Patre, & ex causa hujus metus coactè habitum suscepisse, quorum tres sunt formiter examinati; Quatuor fuerunt producti ab ipsomet Monasterio in Tribunali Cameræ, ante motam præsentem litem, & reliqui metu excommunicationis veritatis testimonium perhibuerunt.

Hisce extremis probatis, inane opus putabam insistere super testibus, qui de facto proprio deponebant, & per seipsos de mandato Marchionis minas à Patre exaggeratas de- 8 tulerunt Filiæ; Quia posito, quod Pater minatus fuerit, quòdque Filia conquesta fuerit, quòd ex causa minarum Paternarum, & metus, sibi nomine Patris incussi, habitum religiosum suscipiebat; Pernecesse fateri debet, quod adfuerint Mandatarii, & Mediatores, qui minas Paternas Filiæ detulerint; Nam aliàs non poterat ipsa profetizare, easdemque minas sibi fingere & ideare; Et ideo de Jure præsumi- 9 tur, quòd metus fuerit procuratus ab illo, ad cujus favorem tendebat, ad *Text. in leg. Metum 9. §. final. ff. de Eo, quod met. caus.* & in puncto *Rot. decis. 172. num.37. par.16. rec.* ibi: *Satis est, quòd hæc tenderet in illius favorem, ad hoc ut metus, ab alio illatus, censeatur ab eo procuratus.*

Istaque Juris præsumptio à facto irrefragabili confirmabatur, nam quatuor sunt testes, qui deponunt de facto proprio, ac testantur de mandato Marchionis sæpedictas minas, tam circa denegationem alimentorum, quàm denegationem Filiationis, & consequenter interversionem Status eidem interpellasse, qui omnes superlativam constituunt probationem, quia in hac materia ob difficultatem probationis sufficit unicus tantùm testis de visu, seu de facto proprio, & alii de 10
auditu, ut probavimus supra, quibus addimus *Cammarat.* 11
respons.1. art.1. nu.31. §. Itaut, ubi plures concordantes allegat, & *Rot. decis.205. num.11. coram Buratt.* ibique *Adden. liter. A.*

Exceptiones verò, quæ tam contra dicta testium, quam contra illorum Personas allegabantur, illegales, reputatæ fuerunt; Nam illæ, quæ respiciebant dicta, præseferebant quidem cavillosam subtilitatem, sed fidem testibus non adimebant, quia versabantur circa accidentalia, non autem 12
circa substantialia, quinimò miraculum veritatis reputatum fuit, quòd inter tot testes, Viros, & Mulieres, à diverso Interprete, diverso tempore, & diversis interrogatoriis examinatos, nemo in substantialibus variaverit; Et omnes in hoc convenerint, quod Marchio minatus fuerit denegationem alimentorum, & Filiationis; Et viceversa Filia semper constans fuerit, respondendo, quod ipsa assumebat habitum monasticum, ut pareret præcepto Paterno, sed contra propriam voluntatem. Data enim concordantia testium circa substantialia, eorum variatio circa accidentialia, non minuebat, sed potius augebat eorum fidem, ut mirabiliter probat *D. Thom. 2.2. quæst.70. art.2.* ibi: *Discordia testimonii in aliquibus circumstantiis, non pertinentibus ad sub-* 13
stantiam facti, non præjudicat testimonio quia homines non consueverunt circa talia multum sollicitari, unde facile à memoria labuntur; Quinimò aliqua discordia in talibus facit testimonium credibilius &c. Quia si in omnibus concordarent, etiam in minimis, viderentur ex condicto eundem sermonem proferre, cum aliis concordantibus, allegatis *in decis.275. num.8. par.19. rec.* & in præcisis terminis testium, deponentium de metu in emittenda professione egregiè *Rot. decis.75. num.11. cor. Peutinger.*

Aliæ pariter exceptiones, quæ Personas testium feriebant, tanquam insubsistentes, & in subjecta materia irrelevantes, rejectæ fuerunt; Tum quia propter difficultatem probationis admitti de Jure debent testes etiam singulares, & inhabiles, qui aliàs non admitterentur: *Honded. cons.29. num.24. lib.1.* 14
Cabreros de Metu lib.1. cap.9. num.9. Ventri. in Prax. lib.1. tit. de Matrim. met. contr. annot.4. §.3. num.3. & Cammarat. respons.1. art.1. num.30. Tum etiam quia propter eorum magnum, & effrenatum numerum, exceptiones personales non attenduntur; Sufficit enim ad hunc effectum, quòd sint ultra tres, etiamsi singuli exceptionem aliquam paterentur, ut notat *Rot. decis.214. num.16. & 17. par.10. rec. & dec.351. num.5. cor. Ludovis.* & meliùs *Gloss.* quæ reputatur singularis 15
in leg.3. in verb. Numerus ff de Testibus, de qua festum fecit *Imol. in leg. Qui Testamento in principio ff. de Testament. Viv. dec.400. lib.2. num.24.* ibi: *Quinto potest etiam commodè respondere, quod etiamsi omnes Testes forent Affines, & suspecti, ex quo sunt tres, aut quatuor de eodem pacto, & promissione &c. concorditer deponentes, certè tunc numerus supplet defectum in teste, pleneque etiam probant.* Impossibile enim propemodum est, quòd tot testes, qui sunt numero viginti, & ultra, Instituto, conditione, & exercitio differentes, voluerint in unum conspirare, & in re adeo gravi, sine ulla eorum utilitate & in propriarum animarum perniciem, falsum testimonium ferre, benè *Rot. decis.135. num.13. par.18 rec.* cum aliis concordantibus citatis *in Tract. de Livell. cap.1.*
§.4. num.4. & 5. cum quibus processit *Congr. Episcop. in Præ-* 16
nestina Nullit. Profess. 16. Junii 1717. ut videre est in *tom.3. part.1. discept.7. per totam* & signanter *num.35. & sequent. & num.61.*

Præterea vim maximam faciebant ad comprobationem metus, imbecilla, & timida qualitas Filiæ, & austera, & superba conditio Patris; Filia enim erat Puella timidissima, in minori ætate constituta, ad quam terrendam, tum inspecta ætate, tum sexu, minor metus requiritur, quia faciliùs concutitur Minor, quàm Major, *Castr. cons.174. num.3.* 17
lib.1. Rimin. sen. cons.15. num.22. Rot. decis.178. num.1. cor. Caril. & faciliùs Mulier, quàm Masculus, *Gloss. in cap.*
Cum locum de Sponsal. & decis.930. num.1. cor. Dunoz jun. 18
& eò faciliùs Minor, & Fœmina simul *Barbat. cons.60 post num.4. lib 1. Socin. cons.97. lib.3. & Farin. Fragment. Crim. par.2. Verbo Metus num.74.*

Rursus in eo infelicissimo, & deplorando statu posita erat, ut vivente Patre, nullo modo probare poterat ejus Filiationem; Quia in fide Baptismatis data opera descripta erat, tanquam nata à fictitiis Parentibus, & totum ejus nobile tractamentum, & communis reputatio pro filia Marchionis
Viri nobilis, & ditissimi, pendebat ad agnitionibus pater- 19
nis,

nis, nec ipsa poterat recurrere ad Principem, ad Judicem, aut ad Consanguineos, ut utrumque hoc beneficium, vivente Patre, consequeretur, nam sine documentis, nec Princeps, nec Judex, nec Consanguinei poterant damnis comminatis occurrere, & ideò inutilis, & frustratorius fuisset omnis recursus, quæ circumstantia ex omni parte insuperabilis est, ad effectum probandi metum, ut probavimus supra; Quoties enim Marchio se abstinebat ab agnitionibus in Filiam, subtrahebat modum, & media probandi filiationem, hoc solum gravissimum metum incutit, ut exemplificando
20 metum gravem tradit *Farinac. in Fragment. Crim. part.2. verb. Metus num.14.* ibi: *Aliud exemplum in eo, qui non vult reddere Instrumenta magnæ importantiæ, ut puta Status alicujus, quòd indè inducatur metus justus, ad rescindendum contractum sufficiens, voluit Odofred. in dict. leg. Interposita num.3. C. de Transact.*

E contra verò Marchio erat Vir superbus, cœcæ obedientiæ cupidus, ferox, violentissimus, & propositi sui tenacis-
21 simus, &, ut aliqui testes dicunt, bestialis, prout deponunt de Gasparis, formiter examinatus, Curietta, Bacchina, A. D. ac P. & multi alii, qui metu excommunicationis revelarunt; Neque alios cumulamus, quia non loquimur de aliquo Antipode, sed de Viro toti Urbi plenè cognito; Quoties enim concurrit reverentia, de Jure naturæ debita Patri naturali, & severitas, aut austeritas ejusdem Patris, tunc
22 solus metus reverentialis, absque minis expressis, exuberat pro justo metu, quia in illo vultu severo, & austero virtualiter continentur minæ, egregiè *Bartholom. de Vecchis in Praxi Novit. disput.13. dub.12. num.19.* ibi: *Quod confirmatur, nam reverentia cum severitate, & terribilitate censetur sufficiens pro justo metu*, & pluribus relatis *Castill. contr. Jur. lib. 8. cap.59. num.49. Hermosill. ad ll. partit. gloss.3. leg.56. tit.5. par.5. num.29. & 30. Pasqualig. dec. moral 125. num.8.* ibi:
23 *Quando tamen concipitur non solùm ex Persona, sed etiam ex qualitate petitionis, quia videlicet ostendit animum, omninò determinatum ad obtinendum, quod petitur, tunc certè cadit in constantem Virum, quia rationabiliter sibi persuadet, quòd nisi obsequatur, petens graviter indignabitur; Unde verecundia, conjuncta est cum timore indignationis, & damni, quod potest ex ea sequi, & ideo est sufficiens, ut cadat inconstantem Virum; Imò si non timeret, non esset constans, sed temerarius, Gam. dec.262. num.1. & Osasch. dec.169. num.3.*

Quinimò si Marchio, vice minarum, usus fuisset precibus, & suasionibus, cum non esset in libertate Filiæ resistere dictis precibus, & viceversa preces fuerint importunæ, sepiùs, & à pluribus Personis repetitæ: hæc importunitas,
24 juncto metu reverentiali, exuberat ad nullitatem actus, & probandum metum, ut eleganter *Quintilian. declamat. 181. Rogo dicit, Imò jubet, non sunt enim preces, ubi negandi libertas non est*, & meliùs *Tacit. lib.4. Annal.* ibi: *Preces erant, sed quibus contradici non posset, & lib.13. Ann.* ibi: *Suasio ab*
25 *eo, qui jubere potest, vim necessitatis affert*, quam refert, & sequitur *D. Piton. discept.32. in fine*, & *Ego in tom.2. par.2. discept.8. num.66.* cum aliis apud *Avendan. de Met. lib.1. cap. 8. num.24. Castill. contr. Jur. d. cap.59. lib.8. num 31. & Rot. dec.870. num.10. & 11. cor. Emer. jun.*

Exemplum in durioribus terminis habemus in Sacris Scripturis de Sampsone, qui importunis suggestionibus Dalidæ coactus fuit veritatem propalare, ut legitur *Judic. 16. 16.*
26 ibi: *Cùmque molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhæreret*, ubi versio septuaginta Interpretum ait: *Et factum est, quando vexavit illum sermonibus suis*: Chaldaica: *Cùm molestaret illum in verbo suo, & oppressit eum*: Vatablus ibidem *num.34.* vertit: *Coarctaret, & penè cogeret. Abulensis* super ea verba *quæst.15.* in fine: *Molestabat, & per istum modum necesse erat, quò tædio affectus exponeret veritatem*, &
27 habetur in extravag. *Execrabilis Jo: 22. de Præb.* ubi *Gloss. verb. Quam extorsisse Barbos. vot. decis.1. lib.1. num.13, & Rot. decis.326. num.13. cor. Ludovis.* ibi: *Concurrunt importunæ, & continuæ persuasiones, quibus nomine Patris sollicitabatur à Noverca, quæ sufficiunt sine minis, & verberibus.*

Insubsistens pariter comperta fuit exceptio, quòd ad incutiendum metum, requiratur Persona, Facies, & Vox Patris minantis, sub insubsistenti prætextu, quòd Persona,
28 & Vox sint illæ, quæ terreant, non autem sufficiat, minas fuisse relatas per interpositas Personas; Quia oppositum in Jure reperitur cautum, in tribus *Textib. literalibus*, nempè *in leg. Non interest, Cod. de His, quæ vi met. caus. fiunt*, ubi
29 *Glos.* in figuratione casus, ibi: *Nec refert, an ab Emptore compulsus fuerit, an ab alio, sciente emptore*, & in *§. Vassalli tit. de Pac. Constant. in Usib. Feud.* ibi: *Pactiones timore nostro, vel quæ per impressionem Nunciorum, factæ censentur pro infectis habeantur, nec pro ea aliquid exigatur*, & in *l. Si cum exceptione §. In hac actione ff. de Eo, quod metus causa*, ibi: *In hac actione non quæritur, utrum is qui, convenitur, an alius metum fecerit, sufficit enim hoc docere, metum sibi fuisse illatum, aut vim*, & pauiò post ibi: *Meritò quis non adstringitur, ut designet, quis ei metum, vel vim adhibuerit, & ideò ad hoc tantùm Actor adstringitur, ut doceat, metum in causa, fuisse*, & in 30
puncto nullitatis Matrimonii respondit *Lezzan. consult.47. num.63.* & tradit etiam *Rot. decis.326. num.18. & 23. cor. Ludovis.* ibi: *Et sufficit, quòd fuerint Marchionissæ notificatæ à Noverca, & illo Sacerdote.* Et in terminis metus, à Parente, moram faciente in Civitate Messanæ, incussi filio, professionem emittenti in Civitate Melitæ, benè *Rot. dec.75. num.12. cor. Peuting.* juncta *decis.32. num.11. coram eodem* 31
ubi, quòd prædictæ Civitates ducentis milliaribus inter se distitæ sunt.

Convincebatur ulteriùs metus ex concursu illarum trium circumstantiarum, quas DD. asserunt necessarias pro metu: Prima nempè, quòd malum, quod timetur sit grave; Se-
cunda, quod huic malo occurri aliquo modo non possit, ni- 32
si obtemperetur; & tertia denique, quòd Minans solitus sit exequi minas: Siquidem omnes copulativè concurrunt in hac hypothesi; Et quidem concurrit prima; Nam denegatio alimentorum Filiæ naturali, non habenti documenta ad probandam Filiationem, nec respectu Patris, nec Matris,
est gravissimum damnum, & maximum malum, ad *Text.* 33
in leg. Necare ff. de Liber. agnoscen. & æquè gravissimum damnum erat denegatio Filiationis, & interversio Status Personæ, quæ sola infelici Puellæ, quæ à nutu Patris pen-
debat, maximum metum inferebat, juxta *Text. in leg. Isti* 34
quidem ff. de Eo, quod met. caus. cui nunquam data fuit, neque in æternum dari poterit congrua responsio.

Secunda etiam concurrit, quod scilicèt istis malis comminatis nequaquam occurri poterat, quia Puella destituta do-
cumentis, Consanguineis, Pecuniis, omnique humano au- 35
xilio, nec Princeps, nec Judex sine documentis, nec Consanguinei resistendo poterant eidem succurrere, ut probavimus supra & ponderat *Lezzan. dicto consult.47. num.65.* ibi:
Porrò tale grave malum erit in præsenti maximè respectu te- 36
neræ Puellæ, non habentis aliud refugium, nisi Patris amorem, & benevolentiam, & *num.68.* ibi: *Multò ergò magis tenera Adolescentula 14 annorum, omni humano auxilio destituta, timere justè potuit Patris sævitiam, & sic contrahere contra propriam voluntatem.*

Tertia denique, quòd Minans solitus sit minas exequi,
non esset necessaria, quia quidquid sit de Persona extranea, 37
incutiente metum, quando agitur de Patre, seu alia Persona, cui debetur reverentia, opus non est probare solitum exequendi minas, ut reprobando contrarium sentientes, distinguit, & probat *Castill. contr. Jur. lib.8. cap.59. num.53.*
ubi plures refert, & signanter *Riminaldum*, qui adducit adeò 38
solidum fundamentum, pro hac opinione, ut ipsemet *Castill.*
asserat, quod non modo dari, sed nec excogitari possit con- 39
gruum responsum, *Rot. decis.205. num.12. coram Buratt. & decis.870. num.16. coram Emer. Jun.* cum aliis citatis supra.

Nihilominùs etiam ista mirificè verificatur; Nam Marchio executioni demandavit minas, præcedenter factas contra Carolum Curiettum Avunculum, ob solam suspicionem, quòd ipse eidem præcisè non referret ejus minas, di-
mittendo eum à proprio servitio, ex qua causa posteà evasit 40
miserabilis, ut refert de Marchis, ibi: *Sicome da lì a poco tempo lo mandò via, e si ridusse miserabile.* Ita etiam practicavit cum Curietta, cui, ut Filiam cogeret ad Monacatum, Denegavit consuetam subventionem, & præstationem alimentorum, & si voluit sibi victum parare, coacta fuit paulò antè vestitionem consumere proprias pecunias, in Banco Marchionis retentas, ut constat ex Receputa, in illius hæreditate reperta, & post ejus obitum compensata cum suo credito; Et denique magis præcisè, & violentius minas de-
negationis alimentorum executus fuit contra Filiam, non 41
solùm quando eam coegit renunciare etiam supplemento alimentorum, nullo priùs constituto Livello; Sed etiam quando requisitus ab Abbatissa pro constitutione dict. Livelli, sine quo Monialis non poterat commodè vivere in dicto Monasterio, noluit illud constituere, ut probavimus supra, ea reddita ratione, quia ipsam compellere volebat ad professionem emittendam, ut refert testis amicissimus Marchionis, ibi: *E ricusò sempre di farglielo, dicendomi, che in questa maniera voleva stringerla, e coartarla a star sempre subordinata a Lui, e sul timore di non perder la sua protezzione, & il man-*

il mantenimento, che Lui gli dava, obligarla a professare, &
concordat Gargarius; Quamobrem si Marchio inter cætera
minabatur denegationem alimentorum in casu non secutæ
42 monacationis, & hæc verificatur ab Instrumento publico
Renunciationis, & ab expressa denegatione Livelli, paulò
antè professionem, cujus effectus hodiè etiam viget, & durat,
nullaque proindè major inveniri, neque dari potest melior
probatio, tam circa minas, quàm circa illarum executionem,
quàm illa, resultans ab effectu sequuto, & ab effe-
43 ctu, qui oculis corporeis conspicitur, manibusque tangitur,
ut observat *Cravet. cons. 49. num. 9. lib. 1.*

Insubsistens pariter detecta fuit altera exceptio, quòd scilicèt
ad incutiendum metum, non sufficiant minæ verbales,
sed requirantur simul malæ tractationes, verbera, & eruciatus
corporis, & sine verberibus, aut malis tractationi-
44 bus, nunquam dari possit metus gravis, & justus; Siquidem
opinio hæc nullum habet fundamentum in Jure; Nam pro
metu non est necessarius concursus copulativus minarum,
& verberum, sed sufficit, unum, aut alterum disjunctivè,
& separatim verificari, ut probavimus supra; Et ratio est,
quia aliud est vis, aliud metus: Vis infertur corpori, mediantibus
malis tractationibus, carceratione, verberibus, &
hujusmodi; Metus verò infertur animo, & est *trepidatio
45 mentis, instantis, vel futuri periculi causa*, ad *Text. in leg.
prima ff. de Eo, quod met. caus. & Gloss. additionalis in cap 1.
de His, quæ vi, met. caus.* Nos autem non prætendimus nullitatem
professionis ex capite vis, illatæ corpori, videlicèt
ex causa verberationum, malarum tractationum, & hujusmodi,
sed nullitatem prætendimus ex causa metus illati animo
Th. Liv. mediante comminatione denegationis alimentorum,
& interversionis Status, quorum utrumque erat periculum
mali gravissimi, aptum ad incutiendum metum maximum
sufficit enim pro nullitate actus, quòd interveniat,
46 vel vis, vel metus disjunctivè; Et de facto, tam Textus
Juris Canonici, quàm Civilis, utuntur particula disjunctiva,
vel, ut videre est sub sequenti titulo utriusque Juris *de
His, quæ vi, metusve causa fiunt* ut benè differentiam hanc
ponderat à *Pont. cons. 44. num. 13.* & meliùs *Rot. dec 644 nu-
47 mer. 25. par. 1. rec.* ibi: *Ultrà quòd ipsa deponit de vi, non de
metu, quæ longè inter se differunt; Illa enim refertur ad corpus,
& metus ad animum, Gloss. in l. Si vi, vel metu, versic. si
vi C. de Iis quæ vi, metusve causa fiunt*, & ideò jure meritò Imperator
redarguit Martianum, qui putabat non adesse vim
sine vulnere, seu malis tractationibus *in leg. Extat enim 13.
48 ff. de Eo, quod met. caus.* ibi: *Cæsar dixit, tu vim putas esse
solùm, si homines vulnerentur.*

Hujusmodi metus, à principio illatus Th. Liv. duravit
etiam de tempore vestitionis, ac professionis, quia cùm utroque
hoc tempore inspecto, viveret adhuc Marchio, qui fue-
49 rat causa metus, & vigeret etiam eadem potentia nocendi;
In his circumstantiis, quicumque actus fiant à metum passo,
etiamsi extrinsecùs appareant liberi, & jucundo, lætoque
animo facti, præsumuntur semper, & ad semper meticulosi,
commentitii, & ficti, quia hoc habet speciale metus, ut
in superficie ostendat volitionem, in medulla nolitionem, &
scinditur cor hominis in duas partes, & una pars est velle,
altera nolle, prima superficialis, secunda realis, sunt verba
Baldi, relata à *Barbos. vot. decis. 177 num. 45. lib. 3. Camma-
50 rat. respons. 1. art. 1. num. 14.* Et ideò durante causa metus,
difficile, quinimò impossibile reputatur probare contrarium,
& nullus actus, etiam juratus, & exprimens omnimodam
libertatem, & spontaneitatem, capax est excludendi metum,
ut probavimus supra; Quinimò quò magis apparent
spontanei, eò magis confirmant metum, durante ipsius cau-
51 sa *Rot. dec. 392. num. 3. cor. Ludovis. & dec. 855. num. 6. & dec.
628. num. 1. & per tot. cor. Merlin.* Neque clausulæ spontè, &
libenter, in ipso contractu appositæ, metum jam incussum
excludunt, benè *Valenzuol. cons. 29. num. 47. Roland. à Vall.
52 cons. 100. num. 134. lib. 4. Staiban. resolut. 70. num. 24. Hermosill.
ad ll. partit. glos. 1. leg. 56. partit. 5. tit. 5. num. 75. Castill.
contr. Jur. lib 8. cap. 59. num. 32.* ibi: *Aut in Instrumento diceretur*,
spontè *contractum fuisse celebratum, quia per eundem
timorem apposita censentur talia verba, per quem factus fuit
contractus, & nedum non tollitur præsumptio metus per talia
verba, sed augetur, & geminatur.*

Neque continuatio metus de tempore vestitionis, & professionis
probatur ex hac sola, licet prævalidissima præsumptione
Juris, sed concurrunt ulteriùs extrinseca documenta,
quæ hanc veritatem ad evidentiam ostendunt. De tempore
53 enim assumptionis habitus Religiosi, & præcisè die antecedenti,
Th. Liv. continuò plorabat ex ea sola ponderatione,
quòd Monialis coactè fieri debebat, & præ lacrymis vix loqui
poterat, itaut fugiebat Cantus, & Choræas, ad eam à
mestitia sublevandam ex industria Marchionis destinatas, ut
refert testis, formiter examinatus, ibi: *Mi accorsi, che piangeva
dirottamente in vece di star sollevata per la Conversazione,
che aveva, e non mi rispose per il piangere, che faceva, per
il che nuovamente gli dissi, se per qual causa Ella piangesse:
Mi rispose, che considerava, che il giorno seguente dovea racchiudersi
dentro il Monastero con tanta sua aversione, ma che
sperava di dover dare sodisfazione a tutti con lasciarci la vita
&c.* & concordat etiam Minaccionus, sub hac sua depositiones
defunctus ibi: *Che il giorno antecedente a quello si dovea
vestire, riflettendo all'atto, che dovea fare, gli tremorono tutte
l'ossa*, & concordat etiam moderna Abbatissa, ibi: *Mi soggiunse*
(hoc est P. Zucchius) *che il giorno avanti si vestisse la
detta Sig. Pallavicina aveva avute delle smanie, fino a venirgli
un accidente* (Notentur quæso sequentia verba, & præcisa
causalis) *perche non voleva farsi Monacha*; Hujusmodi
enim deliquia, suspiria, tremor Ossium, & lacrymæ pridiè
ante vestitionem, sunt signa manifestissima coactæ volun- 54
tatis, & continuationis metus in ipso momento vestitionis,
quia teste *Diogene in Troade: Suspirium morsus est doloris*,
& *Ovidius lib. 3. De Ponto Eleg.* ibi: *Nam lacrymæ interdum* 55
pondera vocis habent, & ex nostris *Menoch. lib 3. præsumpt.
126. num. 17. Rot. dec. 326. num. 40. cor. Ludovis. & dec. 859.
num. 2. cor. Seraph. dec. 25. num. 49. cor. Arguell.*

Hujusmodi conquestiones, & lacrymas vidit, agnovit,
& rescivit Marchio Pater, sed cor ejus induratum semper inflexibile
sterit, quinimò vix sequta vestitione, de oppressione,
& concussione innocentis Puellæ ejus Filiæ, nova ja- 56
ctantiæ specie, summopere gloriabatur, ut refert de Gasparis
ejus Magister Domus, ibi: *Anzi una volta doppo, che
detta Sig. Teresa Livia si vestì Monaca in discorso, che detto
Sig. Marchese fece con me testimonio, sentj dirgli quasi gloriandosene,
le seguenti, e consimili parole, cioè: Già hò messo un
Catenaccio, tanto hò fatto, finche ei sono arrivato a farla Monacha.
Io sono un Uomo, che quando mi metto in capo una cosa,
così la voglio, e così hà da essere:* Hæc autem jactantia, quæ
respicit tempus præcisum assumptionis habitus, facta ab illomet,
qui metum incussit, probat manifestissimè metum, 57
ut in puncto ponderat *Cammerat. respons. 1. art. 1. num. 50.* &
firmavit *Rot. dec. 643. num. 18. par. 1. rec.*

De tempore etiam præciso professionis concurrunt plura
evidentissima signa continuationis metus, nempe timor, &
maxima sollicitudo Marchionis, nè ejus Filia contrariam
suam voluntatem propalaret: Plures declarationes paulò ante
factæ ab eadem Filia de ejus contraria voluntate; Pallor
vultus; & tremula vox in actu proferendi vota; Declaratio
Confessarii, qui dederat Exercitia spiritualia, quòd eam re- 58
pererat *un cervello stravagante, volubile, e poco inclinato all'
osservanza Regolare*, quæ omnia latiùs examinavimus supra;
Quibus addimus novam jactantiam Marchionis statim sequuta
professione de metu incusso ejus Filiæ, quàm refert de
Marchis, ibi: *Dunque è messo il Catenaccio, sbattendo le mani,
adesso dì, che scappi, se puole.* Quæ jactantia probat
ad evidentiam ex ore proprio Marchionis coactionem, &
metum de tempore præciso professionis, ex authoritatibus
supra allegatis.

Neque attendi meretur formale examen sex Monialium,
super quo tota contraria defensio circuit, & revolvitur, ex 59
rationibus, supra expensis.

Hæc erant fundamenta, cum quibus processum fuit in
præterita Causæ propositione, verùm quia insistebatur adhuc
exadverso in tacita ratificatione, & quia nonnulli ex nostris
testibus referebant reclamationes Th Liv. sequutas in Domo 60
qualificatæ Personæ, ad removendum omnem scrupulum prætensæ
tacitæ ratificationis inter informandum exposuimus,
quòd dignissimus Prælatus, cujus opera inita fuit transactio
inter Monasterium, & Curiettam repetitis vicibus Th Liv.
insinuaverat, quod talis transactio eidem non præjudicabat;
Hinc dilata Causæ resolutione injunctum fuit, quòd audirentur
d. qualificatæ personæ, & examinaretur alia, quibus
adimpletis, in gradu quodam superlativo comprobatæ reman- 61
serunt hæ duæ circumstantiæ; Prima, quòd etiam in d. Domo
T. L. exclamavit, & conquesta fuit: Et secunda, quòd
contra suam voluntatem, & sub fiducia, quòd illa suis prætensionibus
non præjudicabat, non tanquam principalis Contrahens,
sed uti una ex cœtu Monialium, præsentiam suam
præstitit controversæ transactioni, & sic neque per umbram
tacitè ratificavit suam professionem, in radice nullam.

Quod attinet ad primam circumstantiam: non possumus
asserere aliquod de responsione primi, quia illam non vidimus,
sed audivimus dumtaxat oretenus, quod nihil concludit,

cludit,

cludit, nec pro, nec contra; Nobis igitur sufficit, quòd expressè non excludat reclamationes, & contrariam voluntatem Th. Liv. Quia cùm agatur de Viro qualificatissimo, suæ notoriæ probitati non congruit, referre conquestiones, & contrariam voluntatem d. Puellæ, etiamsi de illa plenissimam, & certam notitiam habuisset, quia auxilium præbuisset Marchioni in re prohibita, commodando Domum, ad-
62 versus dispositionem *Conc. Trid. de Reform. sess.25. cap.19.* Unde etiamsi id sciret non teneretur respondere, ex animadversis per *Bald. in leg. Si defensor. §. Qui interrogatus, in vers. Summatim. de Interdict. act.* & probat *Seraph. de Privil. juram. privil.33. num.197.* Quinimò cum expressè non negaverit, & pluriès recusaverit se subjicere examini, hæc ipsa recusatio, & protelatio plenissimè probat nostrum intentum.

Non sic autem alter testis licèt valdè castigatè, loquutus
63 fuerit: In primis enim fassus fuit, quòd Th. Liv. plenam vocationem suscipiendi habitum monasticum non habebat, ibi: *Conobbi che in detto tempo non aveua piena vocazione di farsi Monacha.*

2. Narrat quamdam circumstantiam, quæ sola insuperabilem aversionem Statui religioso manifestat. Supponit enim, quadam die eandem Th. Liv. in statu veræ desperationis posi-
64 tam, altas conquestiones fecisse contra ipsummet Deum, hisce verbis, ibi: *Ed essa aveua risposto alla mia presenza, che Lei, cioè la Sig. Teresa Livia, constrataua con il Sig. Iddio, e che se il Sig. Iddio la voleua Monaca, doueua ancora dargli la vocazione.*

3. Refert eandem Th. Liv. pridiè ante susceptionem habitus, circa finem prandii ex abrupto, ac sine ulla causa pluri-
65 mum lacrymatam fuisse, & eadem die de sero post cœnam majori impetu lacrymas effudisse, ibi: *Nel fine del pranzo detta Sig. Teresa Livia proruppe in un pianto grandissimo all' improuiso, senza che Io possa ricordarmi, che occasione auesse di piangere in quel punto*, & paulò post, ibi: *Immediatamente, che fù finita la Cena proruppe di nuovo in un pianto grandissimo, e più strepitoso di quello della mattina, e durò a piangere un hora in circa, Ed Io vedendola così piangere, supponendo* (notentur sequentia verba) *che piangesse perche si facèua mal volentieri Monacha, cominciai a consolarla*, & in hoc concordat cum omnibus aliis testibus.

4. Contestatur, quod eadem Th. Liv. fugiebat cantus, & conversationem aliorum, ibi: *Gli fù procurato in Casa mia qualche divertimento di sera, cioè di suoni, e canti nelli*
66 *qualli essa Signora non vi si tratteneva continuamente, ma andava, e veniua per la Casa*, in qua circumstantia clarius loquitur alter qualificatus testis: *Ma la medema allora mi rispose, che non si curava di spasso veruno, e quello agl'altri era di sollieuo, per Lei era di tormento, anzi che era impossibile di poter stare in conuersazione con dette Signore senza dare a conoscere la sua passione, che ritraeua dal riflesso di esser gionta l'ora di andarsi a monacare contro la sua volontà.*

5. Denique fatetur, in ipsa die vestitionis, sequuta jam functione, vidisse Th. Liv. oculis lacrymantibus, ibi: *Benche la vedessi con gli occhi lacrimosi in occasione, che finita la fun-*
67 *zione venne alla Porta del Monastero per far meco qualche complimento:* Hæ autem circumstantiæ, relatæ à dicto teste omni exceptione majore, plenissimè probant conquestiones, & reclamationes Th. Liv. & plus probant quam in cortice verborum fuit expressum, quia à toto contextu examinis patet, quòd voluit excludere Personam alterius testis ab earum notitia, dum neque in prandio, neque in cœna, quando Th. Liv. adeò vehementer ploravit, dictus alius testis repertus fuit præsens; Rursus patet, quod referendo conquestiones, utitur terminis diminutivis *poco volentieri, poca vocazione*, & dissimulat causam ploratus in prandio, hæc autem omnia tendunt, non ad celandam veritatem, quæ ex jam relatis emicat, sed ex aliquali minoratione aversionis, ad magis confirmandam probitatem utriusque testis, ne viderentur in re à S. Conc. Trid. sub anathemate prohibita, manus adjutrices præbuisse, ut Reflectenti patet.

Neque in aliquo obstat, quòd post sequutam vestitionem
68 ampliùs non reclamaverit cum dicto teste; Sufficit enim quòd reclamaverit, & conquesta fuerit cum aliis, tam tempore Novitiatus, quàm postea, ut latiùs probavimus supra; Neque opus erat, quod cum omnibus, & præsertim cum confidentibus Patris, easdem cantilenas repeteret.

Minùs officit antiquatum objectum, quòd Marchio reliquerit ejus Filiam in libertate, dum in casu non sequutæ mo-
69 nacationis hæc comminatus fuerit, ibi: *Ma non facendosi Monacha sarebbe stata una Pouerella, e che l'auerebbe maritata ad un Seruitore, o un Artista*, ut refert de ore ejusdem d. testis, quæ minæ aptæ non sint ad incutiendum metum, ut solet ex adverso exagerari.

Idem siquidem testis fatetur, non retulisse omnia, quæ audiverat à Puella, ut colligitur ex illis verbis, ibi: *Perche, trà l'altre cose, mi disse la medema Sig. Liuia:* Et ideò inter alias res, expressas ab eadem Th. Liv. & à dicto teste recitatas, ibi: *Tra le altre cose mi disse*; verificatur tota lacrymabilis historia, totaque machinatio Marchionis, ad eam præcisè compellendam ad Statum monasticum, quod scilicèt à principio Marchio cæpit eam terrere cum matrimonio inæquali, sed videns posteà, quòd ab hisce minis non terrebatur, sed potius acceptaverat matrimonium ordinarium, & inæquale, pro quo Constantia Mater aliquod subsidium postulabat, graviores minas adhibuit, & matrimonium etiam inæquale impedivit, se declarando, quòd si illa nu-
beret in sæculo, *non ci voleua spendere un quatrino &c. e s'è* 70
tua figlia, pensaci tu, che Io non ci hò che fare, nè la conosco per niente, ut deponunt tres testes, ex adverso inducti, & producti in Tribunali Cameræ. Quinimò cum Crescius referret inclinationem Puellæ ad matrimonium potiùs temporale, quàm spirituale, severè respondit Marchio: *Si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia*, & pluries idipsum expressit cum aliis suis Confidentibus, ut revelavit testis qualificatus Pictor famosus, ibi: *Si espresse più volte, tanto con me, quanto con altri, esagerando, che la voleua monacare, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà*, ut probavimus supra.

At quid aliundè in hoc puncto argumenta quærimus? Deus ipse, qui est Protector veritatis, manus suas adjutrices dedit, ut hæc denegata libertas nubendi in sæculo, ex facto Oppositorum in lucem prodiret; Quippe postquam iidem notitiam habuerant ab examine dicti ultimi testis, quod in Domo N. N. Th. Liv. magnam confidentiam habebat cum
Anna Maria Bolognina, tunc Cubicularia, & nunc Mo- 71
niali in Monasterio S. Margaritæ de Urbe, procurarunt obtinere ab ea attestationem, quam noluit facere, & propterea fecerunt præsentare eidem Monitorium Excommunicationis, cujus vigore postquam narravit hoc factum, revelavit ulteriùs non solùm continuas reclamationes, & conquestiones Th. Liv. circa metum, & coactionem, ab ipsa passam, sed etiam circa ademptam sibi libertatem nubendi in Sæculo, ibi: *In detto tempo prese molta confidenza con me &c. e mi diceua, ed esaggeraua la sua disgrazia di esser necessitata a farsi Monaca contro la sua volontà, dicendomi spesse volte, che Lei non aveua vocazione di esser Monaca, & che se il Sig. Marchese l'auesse lasciata in sua libertà non si sarebbe mai fatta Monaca, ma si sarebbe maritata, se il Signor Marchese sudetto glie l'avesse permesso*; Idque etiam confirmatur, tam quoad continuas querelas, quàm quoad ademptam libertatem eligendi Statum sæcularem ab alio qualificato teste, in omnibus conteste cum dicta Moniali; Undè supponere in his terminis, quòd eadem Puella relicta fuerit in libertate nubendi in Sæculo, postquam non solum nostri testes, sed etiam dicta Monialis metu excommunicationis contrarium revelavit, idem est ac Solem in meridie controvertere.

Quòd verò attinet ad secundam circumstantiam, nempe
ad prætensam tacitam ratificationem, elicitam ex interven- 72
tu ejusdem Puellæ in Instrumento transactionis, initæ inter Monasterium, & Curiettam, hodie omnis quæstio cessat ex facto, de mandato hujus Sac. Cong. relato ab eodem insigni Prælato, qui de tempore Transactionis erat Advocatus Monasterii, & prævidens, quòd in casu victoriæ super successione ad hæreditatem Marchionis totum emolumentum quærebatur Curiettæ, quæ erat Renunciataria ejus Filiæ, omne studium adhibuit, ut ad utilitatem Monasterii fieret controversa Transactio, & inter ipsum, & Gorum, qui erat Procurator ejusdem Monasterii, absque ulla scientia, tam dict. D. Curiettæ, quàm Th. Liv. præmeditatus fuit modus transigendi, videlicet, quòd in casu recuperationis duarum unciarum, una deberetur Monasterio, altera Matri: In casu successionis ad integram hæreditatem, medietas spectaret ad Monasterium, & alia medietas ad Matrem: Et in casu simplicis Livelli, totum, & intactum remaneret pro Moniali.

Quamobrem, requisito consensu huic transactioni, tam
à Curietta, quàm à Th. Liv. Curietta ad requisitionem dicti 73
Prælati statim consensit; E contra verò Th. Liv. quæ jam meditabatur intentare Judicium Nullitatis suæ professionis, licèt pluriès lacessita à Goro, & à q. Fancisco Minacciono, qui erat Clericus S. Mariæ Majoris, noluit d. Transactioni ineundæ consentire, ut refert dict. Prælatus, ibi: *Ottenni il consenso della Madre, non così il Gori, ed il detto Giovine, perche mi riferirono, che per quanto avessero fatto, la detta Monaca non voleva consentire, e conuenissimo, che si mandassi al Monaste-*

Monastero; Accessit propterea dictus Prælatus ad Monaste-
rium, & redarguta Th. Liv. de ejus renitentia in præstando
consensu dictæ Transactioni, qui ad utilitatem proprii Mo-
nasterii tendebat, ipsa apertè respondit: *Che dubitava, che
fosse a Lei, ed a sua Madre di pregiudizio &c.* Additque nul-
lam sollicitudinem habere de utilitate Monasterii, ea reddi-
ta ratione, ibi: *Perche il d. Marchese l'aveua fatta far Mo-
naca contro sua voglia, che vi staua mal volentieri, e che quan-
do la Robba fosse andata al Monastero, tanto essa non auerebbe
avuto niente*, quamvis dictus Prælatus omnes adhibuerit co-
natus pro obtinendo dicto consensu, adhuc Th. Liv. tota illa
die semper recusavit, ibi: *Non volle darmi quel giorno rispo-
sta conclusiva e mi ricordo, che dimorai quasi fino all'Ave Ma-
ria da Ella.*

Non omisit tamen ulteriores diligentias, ut partes optimi
Advocati pro suo Monasterio impleret; Nam iterum adhi-
buit operam Gori, & Minaccioni, ut Monialis consensum
73 suum Transactioni accommodaret; Sed vanæ etiam evase-
runt istæ novæ diligentiæ: Quippe eisdem Emissariis apet-
74 tiùs respondit: *Che non voleua fare il detto accordo, dubi-
tando di pregiudicarsi, che gli era stato detto, che poteua usci-
re dal Monastero, promouendo la nullità della sua Professione*;
Undè ægrè ferens dictus Prælatus adeo obstinatam reniten-
tiam Puellæ, iterùm personaliter accessit ad Monasterium,
iterumque ea vehementiùs objurgata, ut eam induceret ad
consentiendum, præmisso priùs, quòd erat vana ejus præ-
tensio exeundi à Monasterio, & annullandi Professionem,
(Sic enim, & non alias loqui debebat Advocatus Monaste-
rii) eam assecuravit, quòd Transactio præjudicium sibi non
inferebat & sub hac insinuatione, & assecuratione consensum
postea Th. Liv. præstitit, ut refert idem Prælatus, ibi: *Li
soggiunsi, che doueua far d. accordo, e levarsi dal capo tali sen-
timenti, perche non vi era alcun suo pregiudizio, onde a det-
ta mia persuasione, mi disse &c. che auerebbe acconsentito a
detto accordo.*

Occasione istorum Congressuum, plures reclamationes,
75 & altas declamationes contra defectum Patrem, qui metum
incussit, audivit dictus Prælatus, sed quia ob lapsum tempo-
ris perfectè de earum substantia non recordabatur, pro cau-
tela ejus conscientiæ nimis scrupulosè agens, se abstinuit eas
referre: Sed veritas est in substantia, quod istæ reclamatio-
nes, & conquestiones adfuerunt, ut ipsemet protestatur, ibi:
*Anzi per cautela di mia coscienza in materia così graue, mi so-
no astenuto di riferire quelle cose, nelle quali la mente mia re-
staua dubia, rispetto a ciò, che risguarda il discorso tenuto, ed
esaggerazioni fatte dalla detta Monaca con me nel parlare della
sua professione, nelle occasioni sopra espresse.*

Ponderatis igitur omnibus circumstantiis, relatis à d. Præ-
lato, clarè supra omnem evidentiam excluditur prætensa ta-
76 cita ratificatio ex interventu in Instrumento Transactionis,
quia non semel, nec bis, sed tertiò recusavit consentire dict.
Transactioni, & ratio cur resistebat, erat, quia dubitabat
de aliquo suo præjudicio, quam reddidit primo loco, ibi:
*Rispose, che dubitaua, che fosse a Lei, ed a sua Madre di pre-
giudizio*; Secundo loco Goro, & Minacciono, ibi: *Mi ri-
ferirono, che non voleua fare il d. accordo, dubitando di pre-
giudicarsi*; Præjudicium autem timebat ex eo præcisè, quòd
intendebat annullare suam Professionem, ut prosequendo
discursus retulerunt d. Gorus, & Minaccionus ibi: *Che gli
era stato detto, che poteua uscise dal Monastero, promouendo
la nullità della sua professione*; Cùm autem sub fide d. Præla-
ti, celeberrimi Jurisconsulti, & Viri omni exceptione ma-
joris, consensum, seu potiùs materialem præsentiam præ-
stiterit d. Transactioni, sub supposito eidem facto, quòd sibi
non præjudicabat, ibi: *Le soggiunsi, che doueua far detto ac-
cordo, e leuarsi dal capo tali sentimenti, perche non vi era al-
cun suo pregiudizio*; Hæc reiterata renitentia transigendi,
dictumque suppositum, sibi factum à Viro omni fide digno,
excludit ad evidentiam quamcumque tacitam ratificationem;
quia hic actus factus fuit non animo ratificandi Professionem
nullam, sed potiùs animo ab ea reclamandi, dum voluit
priùs esse cauta, quod sibi præjudicium non inferebat, ut
paret Reflectenti.

Quemadmodum igitur in facto non regit prætensa tacita
ratificatio, elicita ex dicta transactione, ita, & tantò minus
77 relevat in jure, tum inspecta natura, & quidditate ratifica-
tionis, tum authoritate DD. in casu præciso, tum & deni-
que circumstantiis antecedentibus, concomitantibus, &
subsequentibus.

Et quidem inspecta natura ratificationis, nam pro ea in-
ducenda requiritur principaliter, quòd actus, qui geritur,
importet pernecessè tacitam ratificationem, & eo animo, &
voluntate formali, præcisa, & positiva, talis actus fiat, ut
scilicèt ratificetur professio nulla, ut latè probavimus supra.

Hic autem transactio inita principaliter fuit à Monasterio,
non autem à Puella, quæ in illo intervenit tamquam una ex
Monialibus, non autem tamquam principaliter Contrahens,
& de facto nunquam loquuta fuit, aut miserabilem syllabam
protulit, neque talis Transactio, cadens simpliciter super
repartimento bonorum hæreditariorum Marchionis, impor-
tat pernecessè tacitam ratificationem Professionis nullæ; 78
Rursus facta non fuit animo præciso, & determinato ratifi-
candi Professionem nullam, sed potiùs animo contrario, &
sub assecuratione, quòd talis actus eidem non præjudicabat
super puncto nullitatis Professionis, & ideò impossibile prot-
sus est, quòd ex eo elici possit tacita ratificatio, pro qua ne-
cessarium præcisè est novum Votum, & nuova voluntas for-
malis, & positiva iterum confirmandi professionem, iterum-
que vinculis Religionis se subjiciendi, ut præter adductos su-
pra, egregiè probat *Pellizz. tract. de Profess. Religios. cap. 5.
sect. 2. num. 57 in fin.* ibi: *Præterea ratificatio professionis in-
validæ, est novum Votum, ideoque cùm Voti vinculum non
contrahatur, nisi voluntate formali ratificandi dictam profes-
sionem, presertim cùm talis ratificatio sit res maximi momenti,
totum vitæ statum spectans, undè, & petit maximam deli-
berationem.*

Inspecta etiam authoritate DD, in hoc casu præciso, ex-
cluditur prætensa tacita ratificatio; Discussa enim hujusmo-
di quæstione, an Transactio, inita à Monacho, seu Mo- 79
niali, importet tacitam ratificationem professionis nullæ,
solidissimè tuentur opinionem negativam pro exclusione Ra-
tificationis, ut videre est apud *Rebuff. cons. 68. §. Etiam nun-
quam, & Cammarat. respons. 1. art. 2. num. 9. & per tot.* Cùm
autem isti gravissimi Authores loquantur in ipso casu præciso
nostro, & nulla lex, aut Doctor allegetur exadverso in con-
trarium, reputari debet eorum authoritas pro casu legis, &
idem est, ac si allegaremus Textum Civilem, aut Canoni-
cum pro exclusione tacitæ ratificationis egregiè *Rot. dec. 212.
n. 8. cor. Coccin.* ibi: *Quorum decisio etiam sine lege dicitur ca-* 80
*sus legis, donec aliud allegetur, qui contradicat &c. & dec. 43.
num. 13. cor. Ansald.* ibi: *Simplex Doctor, magis in indivi-
duo differens, & firmans casum, nullumque habens Contra-
dictorem pro lege tenendus est, & dec. 223. num. 15. par. 5. rec.*
ibi: *Cùm opinio &c. non habeat Contradictorem ab eo, tan-
quam à casu legis non est recedendum, & dec. 106. num. 7. par.
18.* ibi: *Quando non extat, qui contradicat, Doctoris deci-
sio dicitur casus legis*, & in *Giennen. Juris votandi 2. Julii
1706. §. Quod indubitanter cor. Kaunitz* ibi: *In judicando
sequenda est authoritas etiam unius Doctoris, in illis circum-
stantiis contradictore carens.*

Hinc insubsistens est responsio, quòd *Camerata* in mate-
riis Ecclesiasticis non sit magnæ authoritatis; Ultra quòd 81
enim semper remaneret authoritas *Rebuffi*, qui communi om-
nium sensu reputatur magnus Canonista; Dicimus, *Cam-
meratam* magnam facere authoritatem, non solùm quia se-
cundùm ejus Responsum emanavit Res judicata, quæ suum
plenarium effectum habuit, ut legitur in sæpedicto *responsio
1. articul. 2. in fin.* Verùm etiam quia excitat vivissimas
rationes, easque confirmat non solùm cum *dec. Rotæ Roma-
næ*, sed cùm aliis probatissimis Authoritatibus: Undè au-
thoritatem facit, tum ex seipso, tum ex re Judicata sequuta,
tùm denique ex DD. quos allegat, per ea, quæ firmavit *Rot.* 82
*dec. 13. num. 22. apud D. Prosper de Territ separ. & in Roma-
na Cappellaniæ 3. Junii 1711. §. Et ob id cor. Ansald.*

Denique tacita ratificatio excluditur ab antecedentibus,
concomitantibus, & subsequentibus; Nam ante Transa-
ctionem, etiam vivente Patre tempore, quo nulla spes exeun-
di aderat, nunquam voluit accedere ad Chorum, aliaque
Exercitia, Monialibus propria, peragere; Semper retinuit
Vestes sæculares cùm illa declaratione emissa tempore No-
vitiatus, *che poteva essere, che un giorno gl'avessero da servi-* 83
re, ut refert qualificatus testis, semperque, & continuò re-
clamavit, & conquesta fuit, ut probavimus supra. De tem-
pore proximo transactioni continuavit reclamationes, con-
tinuavit inobservantiam Regulæ, & inobedientiam Abba-
tissæ, retentionem vestium sæcularium, maledixit cineri-
bus Patris, qui fuit causa suæ coactæ monacationis; Quin-
imò dum Defensores Monasterii insistebant pro ineunda Con-
cordia viriliter semel, bis, & tertiò recusavit, quia nolebat
sibi præjudicium inferre super puncto nullitatis suæ professio-
nis; Quis enim sibi suadere poterit, quòd Puella, quæ toto
tempore anteacto, etiam vivente Patre, quo nulla aderat
spes exeundi à Monasterio, declamavit, & reclamavit con-
trà suam professionem; Eo postmodum defuncto, & sic
cessante

cessante causa metus, ac resurgente spe se liberandi à vinculo
Religionis, nulla impellente causa de novo, ex abrupto vo-
luerit se ultroneè Religionis jugo subjicere; professionem jam
84 nullam, & usque tunc detestatam, voluntariè ratifica-
re? Profectò in hiscircumstantiis est edeo inverisimilis hu-
jusmodi prætensa ratificatio, ut habeat speciem veri parado-
xi, ut in puncto observat *Rot. dec.9.num.36.cor. Arguel.* ibi:
*Decimò addebat unus ex Dominis, non esse verisimile, quod
Francisca, quæ per spatium 24. & ultra annorum ante dictum
actum, se Monialem esse constantissimè recusaverat, &c. ex
abrupto, nulla extrinseca compellente causa fortissima, muta-
ta repente voluntate, Monialitatem sequi decrevisset.*

Ex circumstantiis etiam subsequentibus magis excluditur
prætensa tacita ratificatio; Nam Transactio inita fuit de
mense Octobris 1714. Post hoc tempus nullum signum con-
versionis, seu mutationis voluntatis dedit Th. Liv. Nam ab
85 anno 1715. ipsamet fassa fuit, quòd erant jam duo anno
continui, quibus nullam validam confessionem fecerat, in
quibus includitur tempus præcisum Transactionis, & tem-
pus ante obitum. & post obitum Patris, ut revelavit testis,
quæ fuit Educanda in Monasterio. Rursus clariùs exprime-
bat, quòd volebat suam Professionem annullare, ut retule-
runt Moniales dignissimo Prælato, & constat ex ejus Bilie-
cto, & denique nolebat, ut priùs etiam practicabat, obedi-
re Abbatissæ, & accedere ad Chorum, respondendo semper
ibi: *E concludeva sempre, che Lei non era Monaca, nè vole-
va esser Monaca &c.* ut prosequitur dictus testis; Quamobrem
si pro inducenda tacita ratificatione requiritur votum, & vo-
tum principaliter consistitit in obedientia Abbatissæ, & obser-
vantia Regulæ, eo ipso, quòd in facto non verificatur post
Transactionem ista obedientia, & observantia Regulæ, per-
necesse fateri debet; quòd non adfuerit ista tacita ratificatio,
seu tacitus consensus novæ professioni; Quippe tacitus iste
consensus consistitit in animo, qui non videtur; Sed ab ope-
ribus dignoscitur, & talis præsumitur, qualem facta demon-
86 strant, ad *Text. in leg.1. §. fin ff. de Dolo leg. Labeo ff. de Sup-
pellect. legat. Surdus cons.82. num.37.* egregiè *Card. Pallavic.
nell'Istor. del Concil. lib.2. cap.17. num.12.* Unde cum verba,
& opera, quæ dixit, & fecit hæc Puella, significent dissen-
sum erga professionem, manifestè denotare videntur, de-
fuisse consensum in actu Transactionis, pro ratificatione ne-
cessarium, ut per hæc ferè verba probat *Lezzan. consult.47.*
87 *num.41. lib 4.* ubi *num.42.* sic prosequitur: *Præsertim cum ta-
lia verba, opera, seu facta, non solùm antecedentia, sed etiam
consequentia fuerint; Rot. dec 64. num.5. par.2. rec.* Semper
enim talia præsumuntur media, qualia sunt extrema ad *Text.
in leg. Sicut §. Non videtur ff. Quib. mod. pignor.* & semper
apertus dissensus, resultans à reclamationibus facit cessare
tacitum consensum, ut latè probavimus.

Minùsque tacita ratificatio erui potest ex quibusdam Bi-
liectis, scriptis Marchioni Patri; Quia cùm Marchio esset
ille, qui metum incusserat, & dubitaret semper, ne Filia
reclamaret, quia semper conscientia ejus læsa remordebant,
88 ut indicat unum ex eisdem Biliectis, ibi: *Non mi viene a ve-
der spesso, perchè hà non so, che dubio, ma quello, che Lei
pensa se lo levi pur dalla mente &c.* debebat propterea Filia fin-
gere, & ostendere Patri proprium contentamentum, quod
metum non excludit, ut in terminis de Epistolis, scriptis à
Filio Patri, qui metum incusserat, probat, *Rot decis.75.
num.7. cor. Peuting. & dec.175. num.5. par.1. rec.* cum aliis re-
latis supra; Præterea ponderare supplicamus quod omnia su-
pradicta Biliecta scripta sunt durante causa metus, & occa-
sione, qua Filia semper in eis aliquid postulabat à Patre; Un-
de præsumuntur studiosè confecta ad alliciendum Patrem, &
ad carpenda munera, non autem ad ratificandam professio-
nem nullam; Præsertim quia hæc erat Instructio, quam re-
ceperat à Bartholetta tempore suæ educationis; Sed ea non
obstante, dum scribebat verba, præseferentia contentamen-
tum sui animi, licèt fingeret, manus ipsa resistebat, & tar-
da erat, ut refert ipsa Bartholetta ibi: *E con queste mie per-
suasioni, s'induceva a scrivergli il biglietto &c. Anzi m'accor-
gevo, che nel scrivere parole, concernenti il suo assenso di farsi
Monaca, vi stentava, e sempre faceva atti di molta aversione.*

Exclusa prætensa tacita ratificatione, imputari non potest
Th. Liv. cur acquieverit post obitum Patris 30. mensibus, &
in Judicio priùs nullitatem suæ professionis non deduxerit;
Quia à die obitus Patris, secuti die 23. Martii 1714. usque
89 ad diem latæ Sententiæ in Tribunali Thesaurarii, quæ eve-
nit de mense Dec. ejusdem anni 1714. non debuit, nec potuit
Judicium movere; Quia præcedere omninò debebat probatio
suæ Filiationis respectu Marchionis Pallavicini, à qua pen-
debat etiam probatio metus gravissimi; Nam, seclusis Fi-
liatione, & Paternitate respectivè, duriùs, & difficilius
erat probare metum; Post latam verò dictam Sententiam,
intendebat statim Th. Liv. judicialiter reclamare; Sed sub
principio anni 1715. quo per obitum b.m. Ghezzi sen. fuit
electus alter Prælatus Monasterii, fuit ab ipso positivè im-
pedita, ut ipsemet integerrimus simul, & illibatissimæ con-
scientiæ Præsul de mandato hujus Sacr. Congreg. contestari
dignatus fuit in præterita Causæ propositione; Ex quibus
omnibus patet, quod semper in decursu dictorum 30. men-
sium fuit Puella legitimè impedita, vel à necessaria præam-
bula probatione facti circa suam Filiationem, vel ab æqua-
liter amaro, ac duro præcepto Superioris Monasterii.

Ex his igitur dijudicari facilè potest, quantùm erronea
sit contraria exceptio, quòd hæc nullitas professionis, tan-
quàm fabula inventa fuerit post amissam Causam Successio-
nis in Tribunali Cameræ, quòd evenit de anno 1716. Si-
quidem duo celebres Prælati, scientia, & conscientia insi-
gnes testati sunt, quòd Puella intendebat promovere hoc 90
Judicium, unus, ante latam sententiam ad favorem Mo-
nasterii in Tribunali Thesaurari, quinimò ante initam
Transactionem; Alter verò, vigente jam Sententia favo-
rabili, & antequam Causa unquam fuisset proposita in Ca-
mera, ut constat ex ejus Biliecto, quod confirmatur à Mo-
niali Caccia hodierna Vicaria, formiter examinata, quæ
hanc circumstantiam dissimulare non potuit, & expressè
fassa fuit, quòd post annum circiter à die obitus Marchionis,
& sic antequam fuisset proposita, & amissa Causa in Came-
ra, cœpit Puella reclamare, ibi: *Perche dopo detto tempo,
cioè un'anno in circa doppo la morte del Sign. Marchese comin-
ciò a lamentarsi, e dire, che si era fatta Monaca per forza,
e che però non voleva continuar' ad esser Monaca, e detta recla-
mazione da detto tempo in quà l'hà sempre continuata, e ciò è
pubblico, e notorio, non solo in questo Monastero, ma anzi cre-
do per tutta la Città di Roma*; Præterea ad comprobationem
minarum, & reclamationum Th. Liv. ante obitum Mar-
chionis, concurrunt 30. & ultra Testes, & tot aliæ circum-
stantiæ, superiùs ponderatæ.

Omitti demum poterat affectata declamatio, quòd in Ur-
be nunquam ex capite vis, aut metus annullatum fuerit Ma-
trimonium aliquod, vel aliqua Professio, ob facilitatem re- 91
cursus ad Principem, & ad Judices, de qua in *Romana Pe-
cuniaria 6. Decembris 1715. §. Eoque coram Card Altbann.*
Quodque esset res scandalosa aperire hanc viam reclamandi
cœteris Monialibus.

Prima etenim pars objecti non regit in facto, nec quo-
ad Matrimonia carnalia, nec quoad Matrimonia spiri-
tualia.

Quoad Matrimonia carnalia, quia contrarium videre est
in lib.14. Decret. hujus Sacr. Congregat. fol.206. in una *Roma-
na Matrimonii 16. Septembris 1629.* quam refert etiam *Cor-* 92
rad. in Prax. Dispensat. lib.7. cap.7. num.42. Idemque videre
est *in decis.24. part.12. rec. & decis.993. cor. Dunozzett. jun.
& in Romana Matrimon. 19. Maii 1641. coram Pirovan. &
in alia Romana Matrimonii anni 1699.* me scribente, decisa à
Card. Vicario inter Lauram Polisenam Orphinam, & Joan-
nem Roverellium.

Quò verò ad Matrimonia spiritualia, seu Professiones
contrarium videre est *in Romana Professionis cor. Rembol. de-
cis.458.* & in *alia Romana, seu Januen. Nullitatis Professio-
nis coram Cerr. decis.508.* Et respectu *hujus Sacræ Congrega-
tionis*, idem videre est *in Romana R in int. 26. Februaris* 93
1684. lib.34. Decret. fol 56. à tergo, ubi de metu, incusso à
Matre, & Avunculo Religioso Clericorum Regularium
Minorum. *Et in Romana Nullitatis Professionis 27. Ja-
nuar. 1691. lib.41. Decret. fol.27.* ubi de metu, incusso Reli-
gioso Ordinis Prædicatorum ab ejus Fratre. *Et in Romana
R. in int. 5. Aprilis 1704. lib.54. Decret. fol.103.* ubi de metu,
incusso Religioso annorum 23. professo in Religione Ordinis
S. Basilii. *Et in Romana, seù Lucana Nullitatis Professionis
17. Aprilis 1706. lib.56. Decret. fol.123. à tergo*, ubi de me-
tu, incusso à Patre Juveni annorum 22. Religioso professo
inter Ministrantes Infirmis. Idemque determinavit *Card.
Vicarius 16. Maii 1716.* nullam declarando Professionem in
Ordine Prædicatorum emissam à P. Philippo Rinaldo.

Neque mirum videri debet, si non adducantur alii similes
casus, ab hac Sacra Congregatione decisi, ea ratione, quia 94
illius antiqui Libri, in quibus adnotantur Resolutiones, ca-
rent Indicibus, neque facilè est omnia illius Volumina im-
probo labore pervolvere.

Minùsque subsistentiam habet in secunda sui parte, quòd
scilicèt esset res scandalosa, quia posito, quòd professio sit
nulla, prout ex supradictis talis est, debet omninò irritari,
quia

95 quia Deus coacta servitia aspernatur, & sic disponunt Sacr. Canones, & Concilium Tridentinum; Nec unquam auditum fuit, quòd exequi leges, & quidem leges Canonicas Sacrosanctas, sit scandalum, prout prætenditur exadverso.

Præsertim in casu adeo circumstantiato, ubi ipsemet Confessarius fassus fuit, salute animæ T.L. in Statu monacali, esse penitùs desperatam, Ibi: *Mentre la considero per un corpo disperato*; Et ubi eadem Puella in omni loco, & omni tem-
96 pore reclamavit de metu sibi incusso, ut probavimus supra. Nunquam voluit accedere ad Chorum, nunquam obedire Abbatissæ, semper retinuit Vestes sæculares, cum declaratione, *che poteva essere, che un giorno gli avessero da servire*. Projecit Velum in terram, maledixit Cineribus Patris, qui fuerat causa suæ coactæ Monacationis; Odio habuit omnes Moniales; Validas Confessiones Sacramentales biennio,
97 & ultra non fecit. Pluries tentavit sibi ipsi mortem inferre, & denique, quod maturè ponderandum videtur de ipsa Justitia, & Providentia Dei nimis inconsideratè, & magna temeritate conquesta fuit, ibi: *Se voleva, che Io fossi Monaca, me ne doveva dar la vocazione*, quæ est probatio superlativa coactæ voluntatis, ex quibus, pro nullitate Professionis respondendum procul dubio videtur, nec inde scandalum orietur, sed plura bona: Primò enim fiet Jus, & Sacri Ca-
98 nones exequentur; Secundò Parentes in posterum se abstinebunt (si tales adessent) à similibus coactionibus, & tertiò denique liberabitur infelix Puella ab aliquo infausto exitu, qui semper oriri solet in his casibus, juxta *Text. in cap. Cùm locum de Sponsalibus*, & juxta similes miserabiles casus.

§. IX.

In eadem Causa.

1 DE mense Octobris 1716. Introducta fuit hæc Causa in Tribunali Vicarii, ubi fuerunt examinati formiter octo testes super gravissimis minis, ex Parte Marchionis Pallavicini illatis T.L. ejus Filiæ, ad effectum eam cogendi ad suscipiendum habitum monasticum, & super metu, & continuis reclamationibus d. T. L. respectivè, ibique etiam ad comprobationem minarum, & metus, adducti fuerunt alii 16. testes, quamvis Causa fuerit continuò, & fine ulla intermissione agitata spatio triennii, & ultra, adhuc definiri nunquam valuit.

Avocata propterea eadem Causa ex decreto Auditoris SS. à dicto Tribunali, eaque remissa ad hanc Sac. Congreg. proposita fuit sub die 16. Martii 1720. & contradicentibus Monasterio, & ei Adhærentibus, dilata fuit illius resolu-
2 tio, & injunctum, quòd audiretur tunc temporis Vicesgerens, ac Prælatus Monasterii, examinarentur formiter P. Matthæjus, qui dederat Exercitia spiritualia paulò ante professionem, sex Moniales, & alii, quæ omnia fuerunt executioni demandata.

Ultra novem hos testes, supervenerunt revelationes metu excommunicationis aliorum quatuor, omni exceptione majorum, nempe Cap. C. Procaccini, celebris Pictoris, ac M.
3 & cum hisce novis documentis, reproposita Causa die 24. Augusti 1720. acerrimè contradicente eodem Monasterio, ac illi Adhærentibus, iterum dilata fuit illius resolutio, & demandatum, quòd audiretur dignissimus Prælatus, qui tanquam Advocatus Monasterii consilium dederat pro ineunda transactione cum Curietta, ac examinarentur alii, quibus pariter impletis, supervenit revelatio metu excommunicationis Monialis Bologninæ, quæ ad instantiam Monasterii revelavit, ac altera revelatio nobilis Viri, testis, omni exceptione majoris.

Post tot solemnes actus, & postquam 40 ferè testes inducti, & discussi fuerunt, & nemo amplius aderat, qui posset audiri, & veritatem incussi metus apertiùs referre; Tertia vice fuit Causa proposita die 1. Octob. 1720. totis viribus sese opponente Monasterio, & Deo sic inspirante, emanavit resolutio pro nullitate Professionis: Eaque vix audita à
4 Monialibus Monasterii, à scrupulo conscientiæ motæ, ne ulteriori injusta vexatione defatigarent dict. Puellam, requisito priùs Consilio, & Voto à Prælato, & Deputato Monasterii, ac Voto, & appobatione ab ipsomet Urbis Vicario, Liti penitus cessetunt, & renunciarunt, ac confitentes Justitiam præfatæ resolutionis, eam solemniter acceptarunt, ut patet ex Summario.

Dissoluto igitur contractu Professionis, putabat Th. L.
5 cum omni fundamento dicere posse Liberati sumus; Sed Adhærentes eidem Monasterio impetrarunt novam audientiam; Unde cogimur hodiè iterum in arenam descendere, ac disputare dubium. *An sit standum, vel recedendum à decisis*, quod favore ejusdem T.L. resolvendum videtur.

Sufficit enim ad intentum ponderare, quòd nulla adest syllaba facti de novo, post præcedentem resolutionem tanta maturitate capta, quòd tres præcesserint propositiones, & denique quòd post emanatam resolutionem supervenerit so- 6
lemnis renunciatio Liti, & solemnior acceptatio dictæ resolutionis, facta à Monasterio, unico, & principali Interessato; Ea namque est virtus renunciationis Liti, & acceptationis Sententiæ, seu resolutionis, ut extinguat penitus eandem litem, & perpetuum silentium Colligitantibus imponat, ut, omissis generalibus, in nostris terminis notant *Larrea decis.* 7
63. num. 11. & 12. & Cammerat. respons. 3. num. 12. & 13. ubi quòd hoc procedit, etiamsi adesset præjudicium Tertii quoad Jus secundarium successionis, quia in omni materia non attenditur id, quod secundariò accedit, sed quid principaliter geritur.

Præsertim quia dicta renunciatio, & acceptatio respectivè, magna cum solemnitate peracta fuit. Quippe notanda est ante omnia circumstantia illa, quòd Moniales protestatæ fuerunt, moveri ad acceptandam resolutionem pro quiete earum conscientiarum, ibi: *Omnes unanimiter responderint,* 8
quòd ad evitanda scandala, & consulendum quieti propriæ conscientiæ &c. volebant Liti, desuper introductæ, plenè renunciare, ac præfatam resolutionem debito obsequi acceptare.

Rursus ponderatione dignissima est altera circumstantia, quòd æquè sapiens, ac scrupulosus Prælatus, unà cum Deputatis, & cæteris Ministris Monasterii, steterunt in eadem opinione, quòd Liti renunciaretur, & acceptaretur 9
resolutio, jam capta ab hac Sac. Congreg.

Et denique concurrit alia fatalis reflexio, quòd Card. Urbis Vicarius, ac Superior Monasterii, auditis priùs Abbatissa, & Vicaria, ac plenè instructus de meritis Causæ laudavit, consuluit, & approbavit renunciationem, & acceptationem respectivè faciendam, ibi. *Ac postquam E.S. plenè instructam se ostendit de meritis Causæ dictæ nullitati professio-* 10
nis, laudavit, & approbavit acceptationem, & renunciationem respectivè desuper faciendam. Quis autem sibi suadere potest, quòd si omnes isti Viri integerrimi, & oculatissimi ac cæteræ omnes Moniales, & Ministri Monasterii, revera instructi non fuissent de nullitate professionis, voluissent omnes conspirare in perniciem propriarum conscientiarum & in gravissimum præjudicium Monasterii, quod ad Dotis restitutionem compelli potest, consulere, & approbare renunciationem, & acceptationem respectivè? Sanè nemo erit, qui hoc enorme facinus in Personis adeò qualificatis suspicari poterit, Et consequenter hæc ipsa renunciatio Liti, & acceptatio resolutionis evidentissimè probat nullitatem professionis, quia facta fuit à personis informatissimis de coacta, seu libera voluntate Puellæ, & egregiè ponderat
Lar. decis 63. n. 15. & Cammerat respons. 3. num. 23. ibi: *Dum* 11
per Monasterium, agnita veritate, approbata fuit Sententia, & Liti cessum quoad appellationem, Sententia enim in hoc casu transitum fecit in judicatum. Et in durioribus terminis solius circumstantiæ omissæ defensionis à Monasterio *Rot. dec.*
523. n. 2. coram Merlin. ibi: *Et pro validitate professionis non* 12
instant Moniales, sed solùm Consanguineus pro retinenda Catharinæ hæreditate, & decis. 361. num. 11. par. 19. rec & hanc circumstantiam magnifieri à Supremis Tribunalibus, & signanter ab hac Sac. Congr. patet ex *discep. 1. par. 1. num. 66. & discep. 3. num 39. par. 1 tom. 1. & discept. 3 ejusdem tom. & part.*

Adstipulatur etiam pro persistentia in decisis validissima ratio, nam professio est contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, dum Monialis se subjicit oneribus Religionis, & è contra Religio se obligat alere, sustentare, & regere Monialem *Sanch. in Summ. lib. 5 cap. 4. n. 62. & lib. 6. cap. 9. n. 6. Marant. respons. 38. n. 24. par.*
2. Cammerat. respons. 1. num 2. & resp. 3. num. 2. Larr. decis. 63. 13
num 10. & Moron. respons. 82. n. 153. Unde quotiès reciproco consensu utriusque Contrahentis, cessante, prout hic, fraude, aut collusione cohærenter ad Judicis Sententiam contractus rescissus est, impossibile penitus est, quòd ad reclamationem Adhærentis, qui in eo nullum habet interesse revalidari, ac reviviscere possit idem contractus, quia hoc modo Puella cogeretur invita ad subeunda onera Religionis, quæ esset gravissima pœna, ut ponderat *Moron. dict. respons. 82.* 14
num 88. ibi: *Esset nimis durum cogere hominem liberum ad perpetuam subjectionem, castitatem, & paupertatem, & compelleretur Monasterium contra voluntatem omnium Monialium præstare alimenta, & retinere intra Claustra Puellam, quæ perturbat quietem cæterarum, & cum omnium scandalo onera Religionis subire recusat, quod pariter permitti non debet,* ut pro-

si elegisset nuptias temporales, eam in matrimonium
30 collocasset cum Fabro lignario, aut alio Viro triviali; Quatenus verò Statum religiosum, à Patre volitum acceptasset, tunc eam more Nobilium tractasset; Ex quo infert Monasterium, quòd istæ non sunt minæ, aptæ ad annullandam professionem, sed potiùs confirmatio libertatis. Quia hæc ideata libertas est prorsus insubsistens. Quippe Marchio non offerebat matrimonium cum Fabro lignario, aut alia vili Persona, ut revera ejus Filia illud eligeret, sed potiùs, ut perterrita ab adeo sensibili mutatione Status ejus voluntatem sequeretur, nam ubi priùs tractamentum recipiebat more No-
31 bilium, tunc evadebat plebeja, idque patet, ex modo exprimendi hanc suam voluntatem factam à Marchione, nam Ghezzio dixit: *Che l'auerebbe maritata ad un Falegname, o altra Persona triuiale*, Curiettæ exageravit, ibi: *L'auerebbe maritata vilmente, ed alla più vil Persona, che auesse trouato*: Et Gargario de tempore examinis Exactori Monasterii, ibi: *Che l'auerebbe maritata ad un Maccellaro per maggiormente auuilirla*: Hęc autem omnia manifestant, quòd ipse nolebat matrimonium, sed Monacatum, & ad obtinendum hunc finem, distinguebat Personas, quæ adhibebat ad incutiendum metum, & utebatur diversis mediis, nam si b. m. Ghezzio commissionem dederat, quòd induceret ejus Filiam ad suscipiendum habitum monasticum, minando, quòd aliàs: *Non gli auerebbe dati più alimenti, nè l'auerebbe riconosciuta per Figlia, anzi che l'auerebbe maritata ad un Maccellaro*, utique notoria probitas dicti Prælati, ne incur-
32 reret pęnam excommunicationis à S. Conc. Trident. inflictam, etiam contra auxilium, & consilium dantes, prætactas minas eidem Puellæ non retulisset, & ideo Marchio variabat phrasim, sed non substantiam minarum, juxta qualitatem Personarum, & omnibus ostendebat finem suum, directum ad monacationem, & coactionem respectivè, sed non eodem modo, neque iisdem mediis.

Quòd autem matrimonium insinuatum tenderet ad coactionem, & non ad servandam libertatem electionis, est clarum; Nam postquam b. m. Ghezzius enunciavit Fabrum lignarium in Virum, addidit statim illam gravantissimam conditionem, ibi: *E che l'auerebbe mandata a Genoua*, quæ secum fert denegationem agnitionis in Filiam impostęrum,
33 relegationem ad Civitatem Januæ, & expulsionem à Paterno conspectu, & reputatur pœna gravissima in Filia, etiam apta ad nullitatem professionis, quia etiam ista mutat Statum, & conditionem Personæ, & destruit quasi possessionem filiationis, ut probavimus supra; ipseque Marchio declaravit motivum, cur matrimonium triviale, & vile insinuabat, ibi: *Per auuilirla maggiormente*, ut refert dictus Gargarius, quæ declaratio in aperto ponit, & ostendit, quòd illud erat unum ex mediis ad concutiendam innocentem Puellam, non autem ad reponendam eam in libertate electionis, ut patet Reflectenti.

Idque in gradu evidentiæ elevatur, ponderando continuas, & apertas protestationes ejusdem Marchionis, qui sępissimè exageravit, quòd volebat coarctare Filiam ad susci-
34 piendum habitum religiosum, etiam contra ejus propriam voluntatem, ut refert P. celebris Pictor, ibi: *E sopra questo particolare mostraua il detto Sig. Marchese una premura così grande, che si espresse più volte, tanto con me, quanto con altri* (Notentur ista verba, *quanto con altri*, quæ consonant cum verbis præcisis Cresci, de Marchis, Bacchinæ, Curiettæ, & aliorum) *esagerando, che la voleua Monaca, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà*.

Id ipsum confirmat Bacchina, ibi: *Mia Figlia Monaca la voglio, e Monaca ha da essere*. Crescius, ibi: *Si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia*, de Gasparis, *Che Lui*
35 *voleua, che si facesse Monaca, e che così aueua da essere*: Angela Sartoria, Conconi, & meliùs Capitaneus C. Et in hoc proposito erat adeò inflexibilis Marchio, ut cùm Curietta quadam vice consulendo saluti animæ propriæ Filię, insinuasset matrimonium etiam cum Persona privata, & extra Urbem, taliter iratus fuit Marchio ex hac justissima propositione, ut manibus elatis irruens in eam, negavit expressè electionem matrimonii, & tentavit eam strangulare, ibi: *Il che sentito detto Sig. Marchese con voce alterata, ed in colera si auanzò verso di Me con le mani alzate, quasi per mettermele alla gola, e mi disse* (Notentur quæso ista verba) *Che questo era quello, che non voleua, perche non voleua, che un Genero, stando lui al capezzale, l'auesse da far fare testamento a modo suo, e per questo voleua, che onninamente detta Figliola si monacasse, & che così aueua da essere*.

Usque adhuc nostri testes excluserunt ideatam libertatem nubendi in Sæculo, sed Deus permisit, ut etiam Monasterio Adhærens ad ostendendam hanc veritatem probationes subministraret, ante motam hanc litem, quæ in hoc puncto mirabiliter consonant cum nostris; Produxit namque in Tribunali Cameræ tres testes referentes, quòd supplicans Curietta pro aliquo subsidio ad effectum nubendi Filiam in 36
Sæculo; Marchio semper respondebat, quòd si nuberet in Sæculo, neque unum quadrantem impendere voluisset, negando tali casu etiam filiationem. ibi: *Che Lui non ci voleua entrare, ne spenderci un quadrino*. Subdens: *Se è tua Figlia pensaci tu, che io non ci hò che fare, ne la conosco per niente*. Unde combinatis simul nostris testibus cum testibus contrariis, nisi lacerentur omnes, impossibile prorsus est figurare in nostra Puella libertatem nubendi in Sæculo, ut patet Consideranti.

Neque è conspectu tot probationum, allegari meretur discursus b. m. Ghezzi, supra relatus, testimonium Curiettæ asserentis *che l'auerebbe maritata vilmente*, & denique depositio alterius testis, quæ ex ore nostræ Puellæ audivisse fatetur, ibi: *Perche frà l'altre cose, mi disse &c. che il Sig. Marchese voleua che si facesse Monaca &c. ma non facendosi sarebbe stata una Pouerella, e che l'auerebbe maritata ad un Seruitore, o ad un' Artista*. Respectu enim discursus Ghezzi jam 37
diximus, quòd ille directus potiùs erat ad coactionem, quàm ad libertatem; Rursus insinuatio matrimonii habebat annexam conditionem, quæ sola mutabat Statum, & conditionem nostræ Puellæ, & satis erat pro nullitate professionis, & deniq; dicta insinuatio facta fuit cum Ghezzio, cùm quo ob gravitatem, & integritatem Personæ, non poterat Marchio diversimode loqui, & facta fuit in principio occasione explorationis voluntatis antequam Marchio notitiam haberet repugnantiæ nostræ Puellæ, ut indicant verba Monialis Bartholettæ ibi: *Che vennero separatamente un doppo l'altro ad esplorarne la sua volontà, mandati a tal' effetto dal sudetto Sig. Marchese*. Et ideò super hoc discursu, utpotè facto in principio, nullum fundamentum constitui potest, quia ad effectum excludendi metum, libertas debet esse pura, & simplex, & est necessaria de tempore præciso vestitionis, nec suffragatur, si tantùm præcesserit, ut probat *Rot. dec. 80. n. 19. & 20. cor. Emer. jun.* ibi: *Denique nihil facit quędam Epistola à Jacobo Patre scripta, in qua videtur relinquere Filium in libertate eligendi Statum, quem mallet, Quia non constat, quòd innotuerit Petro Dionisio &c. Et in omnem casum non percutit tempus pręcisum ordinationis, prout requiritur, ad hoc, ut de eo tempore dici nequeat illatus metus*. 38

Quo verò ad testimonium Curiettæ, illud non est restrictum ad illa verba: *Che l'auerebbe maritata vilmente*, sed magis latè patet, & concludit expressam denegationem matrimonii, etiam cum Persona privata extra Urbem, ut legendo totum contextum Depositionis, patet, ibi: *E mi disse*, 39
che questo era quello, che non voleua, (hoc est Matrimonium cum Persona privata extra Urbem) *perche non voleua, che un Genero, stando Lui al capezzale, l'auesse da far fare testamento a modo suo, e per questo voleua, che onninamente detta Figliola si monacasse, e che così aueua da essere*; Quæ verba non admittunt, sed penitùs excludunt libertatem eligendi nuptias temporales.

Et denique quoad examen alterius testis videtur ponderandum, quòd ipsa non asserit, nostram Puellam sibi dumtaxat communicasse, ibi: *Che l'auerebbe maritata ad un Seruitore, o ad un' Artista*; Sed superaddidit hæc illa verba, 40
omninò advertenda, ibi: *Tra l'altre cose, mi disse*; Inter istas alias res, expressas à nostra Puella, & à dicto teste reticitas, continebatur tota historia incussi metus, quòd scilicet à principio Marchio minari fecit matrimonium vile, & cum Artifice; Deinde verò comperta repugnantia nostrę Puellę Statui religioso, libertatem etiam nubendi in Sęculo denegavit, quòd ad oculum probatur ex revelatione Monialis Bolognię, & alterius qualificati testis, qui unanimiter testantur, nostram Puellam post discursum Ghezzi, & ideatam oblationem libertatis, sępè conquestam cum ipsis fuisse de adempta libertate nubendi in Sęculo, ut refert dicta Monialis Bolognina, ibi: *Essaggeraua la sua disgrazia d'esser necessitata a farsi Monaca contro la sua volontà &c. Dicendomi spesse volte, che Lei non aueua vocazione d' esser Monaca, e che se il Signor Marchese l'auesse lasciata in sua libertà, non si sarebbe mai fatta Monaca, ma si sarebbe maritata, se il Signor Marchese glie l' auesse permesso &c.* Id ipsum confirmat dictus alter testis, ibi: *Et essaggerò tanto a me, quanto alla Cameriera &c. oggi Suor Leonora Bolognini &c. che Lei non aueua avuta, nè aueua vocazione d'esser Monaca, e che non ostante &c. era necessitata a prender l' abito da Religiosa &c. dicendo, che se detto Marchese l' auesse lasciata in libertà, Lei non sisa-*

si saria fatta Monaca; Si igitur insimul combinentur dicta horum duorum testium, qui deponunt contemporaneè cum altero, de quo supra, cum illis verbis, genericè tantùm expressis ab eadem, ibi: *Tra l'altre cose, mi disse*, clarè supra evidentiam patet, quòd nostra Puella ante vestitionem factam non fuit libertatem nubendi in Sæculo, sed de ademptione dictæ libertatis sæpè, & expressè conquesta fuit; Verba autem dubia, & æquivoca dicti testis intelligi debent juxta revelationem alterius, ac dictæ Monialis Bolognini, quam supponit confidentem, & informatam de animo nostræ Puellæ, ibi: *E' verisimile, che le abbia fatte con detta Anna Maria, con la quale trattava confidentemente*: Quæ verba dubia, & æquivoca unius testis declarantur ab aliis magis
41 informatis, & magis specificè deponentibus, *Rot. dec. 1369. n. 44. & cor. Coccin.* ibi: *Verissima enim est conclusio, quòd depositio unius testis dubia declaratur, & recipit interpretationem ex dicto alterius testis.*

Sublata ex his libertate nubendi in Sæculo, nullius relevantiæ sunt Bilietta, scripta à nostra Puella Marchioni ejus Patri, ex quibus argui prætenditur contentamentum Statui
42 Religioso; Præmittendum enim est, quòd Marchio plurimum dubitabat, ne nostra Puella in actu professionis denegaret assensum, ut constat ex uno ex eisdem Biliettis, ibi: *ho inteso più volte, che V. S. non mi viene a veder spesso, perche ha non sò che dubj &c.* Et confirmatur à de Marchis, ibi: *Il detto Sig. Marchese stiede in questo tempo inquietissimo*: Et ex hoc capite, ut illam coarctaret, & cogeret ad emittendam professionem, noluit eidem constituere Livellum, ut declaravit Cap. C. alter testis, ibi: *E ricusò sempre di farglielo, dicendomi, che in questa maniera voleva stringerla, e coartarla a star sempre subordinata a Lui, e sul timore di non perder la sua protezzione, & il mantenimento, che Lui gli daua, obligarla a professare.*

Quò magis igitur Pater dubitabat de Filia, eò magis ipsa, ad carpendum munera à Patre, simulare, & fingere debebat spontaneam voluntatem monacationi, quia sic fuerat instructa à Moniali Bartholetta ejus Magistra, ut refert in ejus
43 examine, & ita etiam practicasse, fingendo, & simulando, fassa fuit eadem Puella, ut testatur de Gasparis; Et consequenter, sive quia probatur fictio, & simulatio in Scribente, sive quia etiam de Jure præsumitur, nulla vis fieri potest super eisdem Biliettis, quia cum adesset causa simulandi, ut averteret scilicet iram Patris, & sibi magis conciliaret ejus benevolentiam, & viceversa scripta appareant eidem Patri, quem jam timebat, & metum incusserat, quò magis ostendunt liberam voluntatem, & contentamentum Statui Religioso in nostra Puella, eò magis metum comprobant, & augent, ut probat *Rot. dec. 75. n. 7. cor. Peutin.* & alii relati sup.

Quòd autem metus, ut supra incussus, & à nostra Puella apprehensus, duraverit de tempore professionis, & de eo
44 conquesta fuerit semper, & continuò, absque ulla intermissione, ante susceptionem habitus, post susceptionem habitus, tempore novitiatus, post professionem, ac post obitum Patris; usq; ad præsens, latè probavimus sup.

Superesset nunc aliquid differere ad exclusionem prætensę acquiescentiæ, post obitum Patris, & prætensæ tacitę ratificationis, ex actibus sequutis post obitum ejusdem Patris; Sed quia objectum in utroque puncto removetur, tum ex Bilietto Prælati Monasterii quoad prætensam acquiescentiam,
45 tum etiam ex Bilietto alterius Prælati quoad prætensam tacitam ratificationem, ideò omittimus de hisce exceptionibus verba facere; Unum tamen præterire non possumus.

Idest assertum scandalum, quod oriri supponitur, si annullaretur Professio; Numquid enim exequi leges, & signanter Sacrof. Conc. Trid. scandalum est? Numquid casus nullitatis Professionis sunt novi in hac Sac. Cong. & millies Professiones nullæ, & meticulosę retractarę non fuerunt in Magnis Civitatibus Neapolis, Januæ, Mantuæ, & alibi, in-
46 tra, & extra Italiam? Nunquid post declaratas has nullitates, supervenerunt aliæ Moniales dictarum Civitatum, & omnes consimiles Lites intentarunt? Certè quod non; Igitur non adest illa materia scandali, quæ ex adverso figuratur; Quòd autem nostra Puella ambulaverit per Scripturas in Causa Successionis per totam Urbem, tanquam Monialis professa, est pariter erroneum, quia hæc ambulatio facta fuit à Monasterio, cujus intererat substinere professionem, & ejus nomine ex persona nostræ Puellæ, non autem nomine proprio dictę Informationes editę, & distributę fuerunt; Rursus, quòd casus iste sit novus in Urbe, & aperiri non debeat via Reclamantibus, non facit ad rem; Quia viam re-
47 clamandi à multo tempore aperuerunt Sacri Canones, & Sacrof. Conc. Trid. innocenter oppressis, & novitas casus in Urbe, non mutat legem, nec retrahere debet ab administratione Justitię; Præsentia Summi Pontificis in Urbe potiùs debet impellere, ad canonizandam nullitatem, quia severiùs puniri debet, qui coram Principe, & in ejus faciem peccat, quàm qui in absentiam, & ab Urbe, quæ est caput Orbis, dari debet exemplum cæteris Civitatibus, & singulis Genitoribus, & Consanguineis, nè in posterum innocentes Filias, & Neptes cogant ad Monacatum; Quid enim intentatum relinquent in posterum Genitores, & Consanguinei, ad cogendas Filias, & Neptes, si viderint, quòd substinentur professiones, tot minis, tot seductionibus, & artificiis extortæ?

Cæteris exadverso cumulatis, consultò omittimus respondere, vel quia fuerunt jam in anteactis propositionibus confutata, vel quia responsione non indigent, sequendo consilium *Droxelii in Gymnasio Patientiæ par. 1. cap. 5.* ibi: *Sermones omnes ejusmodi velle refellere, est se ipsum operosè lædere.* 48

§. X.

In eadem Causa.

Dilucidatis æquivocis, & Facto ad suam veritatem, & sinceritatem redacto, respondendum videtur pro nullitate profession. 1

Siquidem principale fundamentum, super quo nititur contraria ratiocinatio, consistit in hoc erroneo supposito, quòd Marchio Pallavicinus suasionibus tantùm, non autem minis induxerit nostram Puellam ad suscipiendum habitum monasticum, eamque reliquerit in plena libertate eligendi Statum monacalem, vel temporalem, exhibito nobiliori tractamento in primo casu, ac vilibus Nuptiis in secundo, 2
& sub hac libertate conatur declinare metum, & nullitatem professionis; Cùm autem veritas facti innegabilis stet in contrarium, idque constet ad evidentiam, tum ex testibus, ex parte nostra inductis tum, & clariùs ex aliis ex parte, Monasterii productis, eo certiùs pro nullitate profess. videtur respondendum.

Ut autem intentum assequamur, distinguere oportet duo tempora; Primum, quando Marchio non dum conscius de aversione, & contraria voluntate nostræ Puellæ Statui religioso, misit, tam P. Crescium, quàm b. m. Ghezzium ad explorandam illius voluntatem; Tunc enim non controvertimus, quòd interrogata fuerit Puella; An eligere vellet 3
Statum religiosum, vel potiùs sæcularem? & de hoc tempore loquuntur Monialis Bartoletta, ibi: *Perche d. Prelato venne per l'istesso fine più volte ad esplorarla.* Item P. Crescius, ibi: *Mi disse l'istesso Marchese, che fossi andato a trouare detta Sig. Teresa Livia per esplorar la sua volontà, se inclinaua a farsi Monaca, o pure a prender marito*; Istudque primum colloquium habitum fuit de tempore, quo nostra Puella constituta erat in ætate 14. aut 15. annorum, & sic triennio, & ultra ante susceptionem habitus, sequutam in ætate 18. annorum cum dimidio, & refert P. Crescius, ibi: *Mentre di quel tempo non poteua essere di 14. o 15. anni.* De hoc eodem primo modo loquitur Curietta, ibi: *Ed incominciorono dal bel principio, che detto Sig. Marchese me ne diede l'incombenza*; Igitur, si supradictæ Personæ adhibitæ fuerunt ad explorandam voluntatem, signum manifestissimum, quòd Marchio non dum sciverat contrariam Filiæ aversionem, & intempestivæ, ac inopportunæ tunc erant minæ, quæ postea, comperta repugnantia, fuerunt necessariæ.

Verumtamen etiam in hoc primo tempore, exploratione suæ voluntatis nostra Puella repugnantiam Statui religioso ostendit, & Matrimonium temporale elegit, ut refert P. Crescius, ibi: *Che voleua Marito, e non voleua tante Monache attorno.* Eandem voluntatem, licèt modestioribus verbis, patefecit b. m. Ghezzio, ut refert Monialis Bartoletta, ibi: *Vorrei continuare in questo stato, che stò adesso, e star sempre così.* Et magis inculcantibus, tam P. Crescio, quàm b. 4
m. Ghezzio; Primo respondit: *Che voleua tempo a pensarci*; Et secundo, ibi: *Per dargli sodisfazione a mio Padre, Io mi farò Monaca, ma non che Io mi facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*, quod sonat in apertum dissensum, & calarè indicat contrariam voluntatem Statui religioso.

Agnita hujusmodi repugnantia à Marchione phrasim mutavit, & hoc est secundum tempus, quod venit necessariò distinguendum à primo, nam non ampliùs proponere fecit electionem Status, & Matrimonium, licèt vile, & inęquale, sed barbaro quodam modo, præviis gravissimis mi- 5
nis denegationis alimentorum, & interversionis status, dene-

denegato quocumque Matrimonio, eam præcisè coegit, & coarctavit etiam invitam ad suscipiendum habitum monasticum.

Ex nostris testibus, P. Crescius Sacerdos, ac de facto proprio deponens, circa secundum colloquium sic loquitur, ibi: *La seconda volta &c. Io andiedi a dirgli da parte del Signor Marchese sudetto, che questo voleva in ogni conto si facesse Mo-*
6 *naca, altrimenti non gli averia dati più alimenti, ne a Lei, ne alla Madre*, & cùm idem testis retulisset Marchioni inclinationem nostræ Puellæ Matrimonio temporali, respondit Marchio, ibi: *Si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia, Lei si farà Monaca.*

Hoc ipsum determinatum, & inflexibile propositum Marchionis confirmant Antonius de Gasparis, ejus Magister Domus, formiter examinatus, Elisabetha Bacchina pari-
7 ter formiter examinata, Rita Conconi Nutrix, Joseph de Marchis, formiter examinatus, Procaccinus celebris Pictor, ibi: *E sopra questo particolare mostrava il detto Signor Marchese una premura così grande, che si espresse più volte tanto con me, quanto con altri, esaggerando, che la voleva Monaca, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà*: Et clarè etiam Constantia Curietta Mater, cujus depositio magnam fidem meretur; Ista enim quadam vice cùm insinuaret Marchioni, ut pro salute animæ nostræ Puellæ eam nuberet etiam extra Urbem alicui Viro privato, adeo Marchio abhorrebat nuptias temporales ejus Filiæ, ut manibus elatis irruerit in dictam Constantiam, quasi, eam vellet jugulare, ibi: *Il che sentito detto Sig. Marchese, con voce alterata, ed in colera si avanzò verso di me con le mani alzate, per mettermele alla gola, e mi disse, che questo era quello, che non voleva, perche non voleva, che un Genero, stando Lui al capezzale, l'avesse da far fare il Testamento a modo suo, e per questo voleva, che onninamente detta Figliola si monacasse, e così avena da essere.*

Magis evidenter excludunt libertatem eligendi Matrimonium temporale, etiam vile, & inæquale, testes inducti, & producti in Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem à Monasterio; Ex ipsis enim resultat, quod cum altera vice dicta Curietta supplicasset Marchioni pro aliquo subsi-
8 dio (notetur istud verbum *subsidium*, quod indicat Matrimonium inæquale, & ordinarium) pro collocanda in Matrimonium nostra Puella, Marchio etiam istud tenue subsidium, & Matrimonium inæquale prohibuit, & denegavit, expressè se protestando, quòd si illa habitum monasticum suscipiebat, impensurus erat omnia necessaria, quatenùs verò nuberet in sæculo, nec unum quadrantem subministrare intendebat, nec agnoscere eam volebat in Filiam, ibi: *La maritasse pure a suo piacere con chi Ella avesse voluto, che lui non ci voleva entrare, ne spenderci un quadrino, e che se era sua Figlia, ci avesse pensato Lei &c. se è tua Figlia pensaci tu, che io non ci ho, che fare, ne la conosco per niente*, quibus testibus, utpotè inductis, & productis ab ipso Monasterio, contra ipsum plena fides præstanda venit ex allegatis supra.

De hac ipsa coactione, & ademptione libertatis nubendi in Sæculo, altissimas querelas emisit nostra Puella cum Moniali Bolognina, ejus confidentissima, quę veritatem propalavit, non ad instigationem nostræ Puellę, sed metu excommunicationis, sibi præsentatæ ad Instantiam Monasterii;
9 Ista enim sequentibus verbis, quæ insubsistentiam contrarii assumpti ad evidentiam ostendunt, revelavit, ibi: *In detto tempo prese molta confidenza con me, di modo, che continuamente la trattavo, e discorrevo con Lei, e mi diceva, ed esaggerava la sua disgrazia di essere necessitata a farsi Monaca contro la sua volontà, dicendomi spesse volte, che Lei non aveva vocazione di esser Monaca, e che se il Sig. Marchese, l' avesse lasciata in sua libertà, non si sarebbe mai fatta Monaca, ma si sarebbe maritata, se il Sig. Marchese glie l'avesse permesso*. Id ipsum metu excommunicationis confirmavit Ph. de M. Vir nobilis, omnique propterea exceptione major, ibi: *Et in detto tempo più, e più volte disse tanto a me, quanto &c. oggi Suor Maria Leonora Bolognini* (notetur ista mirabilis consonantia, & uniformitas testium) *Monaca Professa in Santa Margarita, che Lei, cioè detta Sig. Teresa Livia, non aveva avuta, ne aveva vocazione di esser Monaca, e che non ostante per compiacere, & aderire al Sig. Marchese Pallavicini suo Padre era necessitata a prender l'abito da Religiosa, e farsi Monaca, dicendo, e mostrando, che se detto Sig. Marchese l' avesse lasciata la libertà, Lei non si saria fatta Monaca*, & paulò post, ibi: *E sù la considerazione di esser necessitata a farsi Monaca, sospirava, e piangeva.*

Quamobrem si tot testes, ex parte nostra inducti, ac ferè omnes formiter examinati, de coactione, & necessitate assumendi habitum religiosum ex parte Marchionis testantur de tempore proximo vestitionis; Rursùs si etiam testes inducti, & producti, ac procurati metu excommunicatio- 10
nis à Monasterio de hac coactione, & ademptione libertatis nubendi in Sæculo ex ore proprio nostræ Puellæ deposuerunt de tempore etiam contemporaneo vestitionis, percipi sanè non potest, quomodo tot inutilibus verbositatibus, contra evidentiam facti, & contra tot testes suaderi poterit, quòd nostra Puella relicta fuerit in libertate, vel monacandi, vel nubendi in Sæculo, ut patet reflectenti.

Præterea asserta libertas oblata, ut prætenditur, à Marchione, antequam certior fieret de constanti voluntate in contrarium nostræ Puellæ, directa non erat ad eum finem, ut ipsa eligeret Statum, quem mallet, sed tendebat præcisè ad illam coarctandam, & cogendam ad suscipiendum habitum monasticum; Quippè proponebat Matrimonium, non simpliciter cum aliquo Artifice, seu cum aliqua Persona privata, neque simul exhibebat dotem correspondentem, 11
in quibus terminis locus esset quæstioni, an hujusmodi Matrimonium esset æquale, necne Statui Personæ, sed illud proponebat cum Personis, vel Infamibus, prout deponit Bartholomæus Gargarius, ibi: *Anzi, che diceva, che l' averia maritata ad un Macellaro*; Vel vilibus, & infimæ conditionis, prout refert, ibi: *Che l'averebbe maritata ad un Servitore*, & concordat Curietta: ibi: *Altrimenti l' averebbe maritata vilmente, ed alla più vil Persona, che avesse trovato*. Idque Marchio peragebat, non ut poneret in libertate electionem Status, sed ut nostra Puella hac ignominia perterritta, habitum Religiosum susciperet, ut ipsemet declaravit cum dicto Gargario, ibi: *Anzi, che diceva, che l'averia maritata ad un Macellaro per maggiormente avvilirla*, & consequenter impossibile prorsus est, quòd ex hujusmodi Matrimonio loco pœnę, & ob inobedientiam proposito, & ignominiam personalem secumferente, argui possit libertas eligendi Statum, quæ ad effectum excludendi metum, est necessaria de tempore præciso vestitionis, neque sufficit, quòd præcesserit, ut probat *Rot. decis. 870. num. 19. & 20. coram Emerix jun.* ibi: *Denique nihil facit quædam Epistola, à Jacobo Patre scripta, in qua videtur relinquere Filium in libertate eligendi statum, quem mallet, quia non constat, quòd innotuerit Petro Dionysio &c. & in omnem casum non percutit præcisum tempus ordinationis, prout requiritur, ad hoc, ut de eo tempore dici nequeat illatus metus.*

Huic etiam matrimonio vili, & inæquali jungebat etiam Marchio minas gravissimas, videlicèt expulsionem à proprio conspectu, ut ex ore bon. mem. Ghezzi refert Bartholetta, ibi: *Che all' ora vi darà un Falegname, o altra Persona triviale, e che l'averebbe mandata a Genova*, & magis graves refert Gargarius, ibi: *Che se non si faceva Monaca, l'averia abbandonata in tutto, e per tutto, e ridotta la più miserabile, ed infelice Donna, che vivesse; Anzi che l'averia maritata ad un Maccellaro per maggiormente avvilirla*, & concordat etiam Constantia Curietta, quæ non refert dumtaxat Marchionem minatum fuisse, *che l'averebbe maritata vilmente*, sed ulteriùs sequentes minas superaddidit: *Essere ormai vicino al termine di risolvere a farsi Monaca, perche Lui così la voleva, altrimente l' averebbe maritata vilmente, ed alla più vil Persona, che avesse trovato, e che saressimo state miserabili tutte due, ed usate altre stravaganze non credute*, & quæ solæ sufficiunt ad incutiendum justum metum, ut de- 13
minis de expellendo Filium à Domo, & conspectu Paterno, testatur *Galeott. contr. 14. lib. 2. num. 22.* ibi: *De expulsione à Domo magnam, gravemque esse injuriam, quæ nonnisi Filio inobedienti fit, qui maximum facinus adversus Patrem commiserit, exhæredatione dignum*, & de aliis minis denegationis Agnitionis in Filiam, quę pernecessè continentur in illo statu miserabili comminato, probavimus supra.

Ex his igitur duo necessariò sequuntur favore nostræ Puellæ; Primum, quòd asserta libertas eligendi nuptias temporales à principio oblata, est adeò circumstantiata, & minis gravibus commixta, ut etiam ex illa metus gravis resultet; Et secundum, quòd, habita notitia reluctantię nostrę Puellæ à Marchione, hanc etiam gravantissimam libertatem ei 14
præpedivit, eam præcisè cogendo ad Monacatum, interdicto quocumque connubio, ut supra probavimus, tam ex nostris, quàm ex contrariis testibus, & consequenter prætensum motivum concessæ libertatis eligendi statum, corruit penitùs in facto.

Exclusa igitur pretensa libertate, minoris ponderis est objectum, quòd Marchio usus fuerit moderatis suasionibus, non autem

autem minis ad inducendam nostram Puellam, ad suscipiendum habitum monasticum, quæ Parentibus permissæ supponuntur, etiamsi fuissent importunæ, & sepiùs repetitæ. Ultra quod enim obiectum non regit in facto, prout inferiùs demonstrabimus, & ultra quod communior DD. opinio stat in contrarium, quod scilicet importunæ suasiones vim coactionis habent, præsertim quando agitur inter Patrem, Virum severum, & austerum, cui debita est reverentia, & teneram Puellam, in minori ætate constitutam, ut probant Doctores allegati supra: Adhuc ipsimet Doctores contrariam opinionem sectantes, admittunt, quod quando suasiones sunt dolosæ, tunc præcisivè etiam à minis, inferunt metum gravem, ut benè distinguit, & probat *Barbos. Vot. dec. 127.*
15 *numer. 4. & pluribus seqq.* ubi interpretando *Text. in leg. 1. §. Persuadere ff. de Serv. corrupt.* ait ibi: *Idipsum intelligendo de persuasione dolosa, non verò de illa, quæ subit vices optimi consilii &c. Unde quod dicitur, preces, & importunas persuasiones vim, & metum inducere, intelligitur de dolosis, juxta doctrinam Dyni.*

In hypothesi autem nostra assertæ suasiones non potuerunt esse, nec excogitari magis dolosæ, & seductivæ innocentissimæ Puellæ; Nam, ut extorqueret consensum monachatio-
16 ni, Marchio eidem offerebat in Statu monacali tractamentum nobile ad instar Principissæ; Quodque primam figuram fecisset in Monasterio, ut de facto proprio testatur Gasparis, Pater Crescius, de Marchis, ibi: *Egli direte, che se Lei si farà Monaca la farò esser la prima del Monastero, e la farò trattare da Principessa*, & concordat etiam N. ibi: *Il Sig. Marchese sudet. voleva si facesse Monaca, e facendosi sarebbe stata una gran Signora.*

Extorto sub hisce falsis, & dolosis promissionibus consensu Statui religioso, noluit postea adimplere promissa, nam non solùm coegit nostram Puellam renunciare omnibus bonis, ac supplemento alimentorum, & non solùm tractamentum *da Principessa, e da gran Signora* non habet, sed requisitus
17 ab Abbatissa Monasterii pro constitutione alicujus etiam tenuis Livelli, noluit id constituere, ut refert moderna Abbatissa, & confirmat moderna Vicaria; Idque fecit, ut præcisè eam compelleret, & coarctaret, etiam invitam, ad suscipiendum habitum, ut testatur Capit. C. quę seductio, aut deceptio, non potest esse major, & æquè annullat professionem, ac metus literaliter disponit *Concilium Tridentinum session. 24. de Reformation. cap. 5.* ibi: *Nec po-*
18 *stea ipsa, vel alia professionem emittat, antequam exploraverit Episc. &c. Virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit*; Sicuti enim metuentis, ita & seductæ, nullus est consensus, aut voluntas, & qui dolo capitur errat, & voluntati vim infert, qui fraude persuadet, ut egregiè observat *Brouuer. de Jur. Connub. lib. 1. de Sponsal. dol. contract. c. 19 n. 1. & 2. & Hermosill. ad ll. partitarum glos. 3. l. 56. tit. 5. p. 5. nu.*
19 *24.* & egregiè *Cicero lib. 1. de Offic.* sequutus *à Pignatell. consult. 99. n. 4. in fin. tom. 1. juxta Romanam impressionem*, ibi: *Cum autem duobus modis, idest aut vi, aut fraude fiat iniuria; fraus, quasi Vulpeculæ: vis Leonis videtur, utrumq; alienissimum ab homine, sed fraus odio digna majore*; cum aliis *in tom. 3. par. 1. discept. 1. §. 22. n. 14.*

Hæc diximus cum supposito, quod Marchio simplicibus suasionibus usus fuerit, ut convinceretur Monasterium quoad probationem metus, etiam cum sensu suorum Defensorum; Verùm hujusmodi obiectum nullam habet subsisten-
20 tiam in facto; Quia Marchio Pallavicinus non adhibuit suasiones, & preces, sed minas gravissimas, tam circa denegationem alimentorum in futurum, quàm circa interversionem Status Personæ nostræ Puellæ; Istæque minæ, quæ regulariter probantur conjecturis, aut præsumptionibus, in casu præsenti ad evidentiam verificantur de auditu ab ore Marchionis, metum inferentis à quatuordecim testibus, distinctim enunciatis supra, ab ore nostræ Puellæ, metum passæ, & tempore non suspecto, seu ante introductionem præsentis litis, à duodecim testibus, pariter indicatis supra, & de facto proprio, à quatuor testibus, qui illas incusserunt, qui omnes in hac materia constituunt superlativam probationem, quia propter difficultatem probationis ad justificandas minas, quæ secretò inferri solent, sufficeret unicus tantùm testis de visu, & alii de auditu, seu junctis adminiculis, ex deductis supra.

Hinc prorsus insubsistentes sunt repetitæ exceptiones, quæ allegantur contra Patrem Crescium, & Josephum de Marchis, nam in primis omnes respiciunt accidentalia, non autem substantialia Causæ, & ideo fidem eisdem non minuunt,
21 sed augent, ut probavimus supra; Rursus quod Pater Crescius in primo examine facto, in Tribunali Cameræ in Causa Successionis narraverit, primum tantùm accessum ad Monaster., ad effectum explorandi voluntatem nostræ Puellæ, & de secundo nullum verbum fecerit, quinimo supposuerit tantum dumtaxat scire, quantum deposuit, Et deinde in hoc secundo examine, secundum accessum, & minas etiam Paternas nostræ Puellæ retulisse fateatur, hoc non detrahit fidei ejusdem testis, quia unum examen nil habet commune cum altero, & una Causa est totaliter diversa ab altera, & in tantùm in primo examine in Causa Successionis non retulit minas paternas, in quantùm super eis non fuit interrogatus, ac nulli ex Colligitantibus tunc expediebat super talibus minis, vel Articulos, vel Interrogatoria dare, & ideo novum, & forsan inauditum esset, quod testis, qui semel se examini exposuit in una Causa, & super ea, ac super Interrogatoriis, tunc sibi datis, fassus fuit, aliud non scire, non posset postea in alia diversa Causa, quoties præcisè, & specialiter fuit interrogatus, diversas etiam, & majores circumstantias referre, ut in durioribus terminis probat *Rot. decis. 147.* 22
num. 14. part. rec. & dec. 43. num. 15. post Card. de Albic. de Inconst. in jud.

Minoris ponderis est exceptio, desumpta ab Epistola dicti P. Crescii damnabili artificio intercepta, quem operandi modum nunquam satis exprobari posse, ait *Cicero Philip. 2.* relatus *à Gonzal. in cap. Cum olim 33. lit D de Officio, & potestate Judicis delegati*, & sequutus *à Raynald. rer. Crimin. tom 2. cap. 18. §. 21. n. 5.* humanitatis omnis expertem vocans eum, 23
qui Epistolas familiares intercipere procurat, & publicas facit, in qua Epistola dictus testis fatetur, non potuisse subscribere minutam fidei, ex parte nostra sibi transmissæ, *senza aggravio della sua Coscienza*; Quia id evenit, non quia circumstantiam minarum, nostræ Puellæ incussarum, ignoraret, sed quia in ead. Minuta supponebatur, quod de anno 1710. testis morabatur in Urbe domi Marchionis, quæ circumstantia non subsistebat in facto, & ideo jure, meritòq; noluit testis illam subscribere, ut declarat in ead. Epistola, & clariùs in ejus formali examine, quæ scrupulositas debet augere, non autem minuere fidem huic testi, ut probavimus sup.

Ejusdem farinæ sunt exceptiones, quæ allegantur contra Josephum de Marchis Cubicularium Marchionis, quia nulla ex eis, aut subsistit in facto, aut relevat in jure, omnesq; 24
confutàvimus supra.

Cœterùm minæ non fuerunt nostræ Puellæ relatæ à supradictis duobus testibus tantùm, sed ab Antonio de Gasparis Curietta, & à Rita Conconi Nutrice, & à Carolo Curietto. Quamobrem cum certò constet, à Marchione præfatas 25
minas fuisse factas contra nostram Puellam, ut probavimus supra, & viceversa ad ejus notitiam pervenisse, nisi Spiritum propheticum eidem Moniali tribuamus, pernecessè supponi debet, quod aliquis fuerit, qui illas incusserit, & retulerit, & consequenter verificatis dictis præfatorum testium ab hisce extremis ex parte Patris, & ex parte Filiæ, vanitas est criticare corticem verborum, & lacerare famam etiam testis defuncti, & Religiosi, cujus dicta in eo, quod concernit minas, à tot antecedentibus, & subsequentibus comprobantur, ut patet Reflectenti.

Confutatis igitur duobus principalioribus obiectis, quod nostra Puella relicta non fuerit in libertate eligendi Statum, quodque Marchio ad eidem incutiendum metum usus non fuerit moderatis suasionibus, sed minis gravissimis, fa- 26
ciliori medio ostendimus, quod infelix Puella nunquam acquievit, & omni tempore inspecto semper reclamavit, & conquesta fuit de metu, sibi incusso, & contraria ejus voluntate monacationi.

Circa primum tempus Quinquennii in statu Educandæ, usque ad diem Vestitionis, illud non excludit minas, sed potiùs illas includit, & verificantur ulterius continuæ reclama- 27
tiones, tàm in Monasterio, quàm alibi.

Quoad minas, satis dictum supra; Superest tantum referre reclamationes nostræ Puellæ: Ista enim dum erat Educanda in Monasterio, cuicumque Personæ voluntatem, & minas paternas referenti, coactam suam voluntatem mani- 28
festavit, ut refert P. Crescius, ibi: *Già che per Me non vi sarà nessuno, che mi ajuti, bisognerà, che io facci a suo modo, contro però la mia volontà*, de Gasparis, ibi: *Li rispondeva, che già che il voler del Padre era tale, per non poter fare altrimente, che si saria fatta Monaca, benche la sua volontà non fosse tale*; Curietta, ibi: *E Lei mi rispondeva, che bisognava farlo, già che Lui voleva così, perche non aveva un Padre, ma un Tiranno, mentre gli voleva far fare una cosa contro la sua volontà*; Rita Conconi Nutrix, ibi: *Si metteva a piangere, e sospirando diceva, ci vuol pazienza, Io non ho nessuno per me, sono abbandonata da tutti* (quę lacrymas à saxis extrahe-

traherent) *bisognerà, che facci a suo modo, ma però contro la mia volontà*; & concordat de Marchis, ibi: *Stiede per un poco pensando, e poi alzò la testa piangendo, e sospirando, mi disse, che già che il destino, e la disgrazia sua portava così, che facesse il Signor Marchese ciò, che li pareua, che si saria fatta Monaca, ma però contro la sua volontà*: Concordat etiam Monialis Bartoletta, ibi: *Ben è vero, che la volontà sua non era tale, e così continuamente me lo diceva, e dimostrava il dispiacere, e l'auersione, che aueua di farsi Monaca, ed in tanto condescese a dir di sì, in quanto, che temeua del Signor Marchese suo Padre, che la minacciaua di voler essere obbedito*.

Easdem, & majores reclamationes fecit postquam exivit è Monasterio, & tempore magis proximo vestitioni; Ibi enim continuò declamavit, & conquesta fuit de coactione, & necessitate assumendi habitum monasticum contra propriam voluntatem, ut revelavit ad instantiam Monasterii
29 Monialis Bolognini quæ erat confidentissima nostræ Puellæ, & deposuit etiam Ph. Vir omni exceptione major, & priùs etiam testatus fuerat A. D. formiter examinatus, Quinimò pluries de hoc ejus Infortunio lacrymas multas effudit, & signanter pridiè ante vestitionem, ut testatur I. ac dicta Bolognini, & de Marchis, & testantur etiam Vicini, semper Physicus de Bernardinis, & quòd calamus horret, dum scribit, contra ipsum Deum pugnare ausa fuit, nimis improvidè Divinam providentiam increpando, quare si Monialis fieri debebat, talem vocationem non dederat, ibi: *Contrastaua con il Sig. Iddio, e che se il Sig. Iddio la voleua Monaca, doueua ancora dargli la vocazione*.

Quia verò contrarii Scribentes non potuerunt dissimulare lacrymas effusas à nostra Puella pridiè ante vestitionem, sup-
30 ponere conantur, quòd illæ tribuendæ sint, vel consuetæ volubilitati Mulieris, vel naturali motui animi occasione mutationis Status.

Verùm hoc etiam suppositum non regit in facto, quia ipsamet Puella usque tunc declaravit, quòd lacrymabatur ob coactionem, & ob inevitabilem necessitatem assumendi habitum monasticum contra propriam voluntatem, super quo erat penitus inconsolabilis, ut testatur de Marchis, ibi: *E sù la consideratione di esser necessitata a farsi Monaca, sos-*
31 *pirava, e piangeva*: Igitur non ex volubilitate Mulieris, neque ex naturali animi motu; Et paulò post, ib: *Diede in un pianto dirottissimo, ed era quasi inconsolabile*, & concordat Monialis Bolognina, & clariùs A. D. ibi: *Gli disse, se per qual causa ella piangesse, allora rispose, che considerava, che il giorno seguente, douer racchiudersi dentro il Monastero con tanta sua aversione*; Ecce motivum lacrymarum, *ma che sperava di douer dar sodisfazione a tutti, con lasciarci la vita*; Unde si has circumstantias innegabiles non omisissent, utique contra evidentiam facti, nec potuissent lacrymas tribuere præsentiæ Matris, aut motui naturali; Minusque asseverare potuissent, quòd hoc primo tempore nostra Puella post præstitum consensum semper acquieverit.

Circa secundum tempus anni Novitiatus illud non probat, sed excludit liberum, & voluntarium consensum nostræ Puellæ ad Monacatum; In ipsa enim die vestitionis publi-
32 ca vox, & fama inolevit in Ecclesia Monasterii, & in illius Vicinia, quòd nostra Puella cogebatur habitum suscipere contra propriam voluntatem, & Populus ipse commiserando infelici ejus conditioni, & exprobando Victimam, quæ non ad Thalamum Sponsi, sed ad patibulum trahebatur, murmurabat, ibi: *Poveretta, è condotta al Macello*, ut deposuit nobilis Matrona M. M. A. sub hac depositione defuncta, ac ejus Cubicularia. In ipsamet die, vix expleta functione vestitionis, lacrymæ non defuerunt, ut testatur I. neque istæ lacrymæ referri possunt ad mutationem Status, sed ad causam metus præexistentis, & coactę voluntatis, ut probavimus supra.

Intra annum Novitiatus majores fuerunt conquestiones, & querelæ de metu, sibi incusso, & contraria ejus volunta-
33 te monacationi, & de eis deponunt primo loco A. D. *Lei mi rispose le seguenti parole, cioè: Lei puol sapere se Io stia qui dentro contenta, mentre gl' ho detto tante volte in Casa &c. che Io mi facevo Monaca per forza, e che all'abito monastico, vi ho avuto sempre auersione, anzi continuo ad auercela, e ce l'averò finche campo, anzi quest' abito sarà la mia dannazione*: & concordat Elisabetta Bacchina, ibi: *Statevi zitta, non mi posso veder quest' abito addosso, come volete, che stii contenta, se mi sono vestita per forza non ne parlamo più, non m'accorate di vantaggio*, & idem confirmat Curietta, ac Monialis Bartoletta, ibi: *Rispondo, che con me Testimonio simili doglianze l'ha fatte quasi alla giornata, tanto prima, che doppo la rinuncia, & anche doppo velata, fino al presente, a segno che il numero delle volte non è possibile, che possa riferirglielo*, & Monialis Amari, ibi: *Doppo poi monacatasi Suor Maria Costanza ha continuato, e continua ancora di presente a fare dell'esclamazioni, che Lei si era fatta Monaca per forza &c.* quibus omnibus mirabiliter consonat, Monialis Bartholina, exadv. formiter examinata.

De tempore etiam magis proximo professioni, meditabatur, si potuisset exire, & aufugere à Monasterio, & expressè protestata fuit, quòd ipsa emissura erat professionem ore, sed non corde, ut refert A. Margana, ibi: *E che Lei non voleua esser Monaca, e che tutto quello, che aueua fatto* 34
(notentur quęso sequentia verba) *& era per fare, era perche aueua un grandissimo timore del Sig. Marchese, ma non di sua volontà, anzi un giorno, che professò un'altra Novizia, essendo ancor Lei allora Nouizia, si espresse, e dichiarò con me con queste parole: Verrà il tempo di far la professione anch' Io, ma la farò con la bocca, ma non con il cuore*; Deus enim in hac materia respicit cor, non manus, & voluntatem internam, non linguam, & ideò hæc sola protestatio emissa paulò ante professionem, junctis præcedentibus, & subsequentibus, sufficit pro nullitate professionis, juxta individuales authoritates, allegatas supra.

Has omnes circumstantias reticent exadverso Scribentes, & ad suadendam liberam voluntatem nostræ Puellæ de tem- 35
pore Novitiatus, & excludendas eodem tempore reclamationes, adducunt dumtaxat Biliettum Vicesgerentis, nonnulla alia Bilietta, scripta à nostra Puella Marchioni, & depositiones nonnullarum Monialium, falsis promissionibus extortas; Verùm nulla ex hisce circumstantiis excludit metum, nec tollit efficaciam reclamationum, superiùs expensam.

Non quidem Biliettum Vicesgerentis, quia si attenderetur exploratio voluntatis, facta ab Ordinario, nunquam daretur, aut usque adhuc datus fuisset casus nullitatis alicujus professionis, quia post Concilium Tridentinum semper est necessaria exploratio voluntatis, semperque intervenisse præsumitur; Et tamen non obstante exploratione, sæpissime ab hac Sac. Congreg. & ab aliis Tribunalibus declaratæ fuerunt nullæ professiones, etiamsi Exploranti explicata non fuerit vis, aut metus; Et sanè si nostra Puella metum sibi illatum notificasset Vicesgerenti, qui poterat professionem impedire, statim eidem evenissent omnia mala, comminata à Marchione, & statim amisisset tractamentum nobile, & agnitionem in Filiam, & ideò quotiès constat de metu à principio, & durat eadem causa metus, omne actus subsequentes præsumuntur meticulosi, quia proveniunt à principio infecto, & sunt nulli, etiamsi essent jurati, & extrinsecùs apparent, læto, & jucundo animo facti, ut probavimus supra.

Ex eadem ratione nulla vis fieri potest super Biliettis à nostra Puella scriptis Marchioni, quia si durantes causa metus non sufficiunt ratificationes expressæ, tantò minus ad excludendum metum sufficere possunt Bilietta, ad alium effectum scripta, & scripta Genitori, qui metum incussit, ut 36
in præcisis terminis de Epistolis Filii, scriptis Patri, metus Authori, quòd metum non excludant, sed potiùs illum augeant, probant DD. allegati supra; Præsertim in casu præsenti, ubi in singulis scriptis Biliettis semper nostra Puella aliquid postulavit à Patre, & ex singulis recognoscitur nimia affectatio, ut indicant illa verba: *Mio caro, caro, mio bello, mio Cicisbeo*, quæ verba præsumuntur fictè apposita ad carpenda munera, & ad emolliendum Patrem, qui strictissima Renunciatione, & Filiam jugulaverat; Etenim ad ita affectatè scribendum eadem Puella fuerat instructa à Bartholetta, ejus Magistra, ut vidimus supra, & sic etiam observasse, & practicasse cum Patre, ipsamet Filia, vivente adhuc Marchione, protestata fuit, ut refert de Gasparis, ibi: *Io lo sò, perche doppo discorrendo la detta Suor Maria Costanza con me Testimonio, mi diceua, che li toccaua a fingere, e simulare per aderire al Padre, ma non era tale la sua volontà*.

Hinc in hac materia, risus, oscula, amplexus, lętitia vultus, & extrinsecum contentamentum, durante causa metus, non excludunt metum, sed potiùs illum aggravant, & geminant, quia propter metum apprehensum, & ad evitandum 37
eventum minarum, illarumque effectum, necessaria est talis fictio, seu dissimulatio, ad tradita per *Bald. in l. 2. n. 10. Cod de Eo, quòd met cauf. Boff. de Matr. c. 12 §. 23. à n. 414. usque ad fin. Gaill. pract. Observ. observ. 93. n. 32. Painmoll. adnot. 2. ad dec. 102 n. 25. & Rot. dec. 859. n. 7. cor Seraph.*

Omitti poterant depositiones Monialium, formiter examinatarum, quæ allegantur, tanquàm Textus Civiles, aut 38

Canonici, & relatis dumtaxat earum verbis, reliqui nostri
testes, & documenta, alto silentio exadverso prætereuntur;
Quippe istę Moniales sunt in hac Causa nostræ Adversariæ,
quia Professio Religiosa nihil aliud est, quàm verus contra-
ctus inter Monialem, & Monasterium, ex adductis à *Pe-*
39 *nimoll. dec.* 29. *à num.* 3. Eædem Moniales variæ apparent
in earum dictis, quia convictę sunt de mendacio in pluribus
partibus substantialibus, ut probavimus supra. Istę sunt, quę
expressè propalarunt displicentiam, quam reciperent, si no-
stra Puella victoriam Causæ reportaret? Istę, quæ magnis
promissionibus deceptę, ac subornatę, veritatem ipsam ma-
nifestam palliarunt; Ipsamque filiationem nostrę Puellę res-
pectu Marchionis, ac prestationem alimentorum ab ipso fa-
ctam inaudita dissimulatione, ignorasse asserverunt? Istæ
sunt, quæ ad commodum proprii Monasterii deponunt, &
deponunt super negativa reclamationum, quam tamen non
coarctant, sed potiùs admittunt possibilitatem in contrarium,
& adeò non solùm nihil probant favore Monasterii, sed po-
tiùs confirmant nostros testes de reclamationibus deponentes,
ut latè probavimus supra, & benè *Rot. dec.* 178. *num.* 10. *cor.*
Caril. ibi: *Sunt Moniales ejusdem Monasterii, cujus interest*
professionem esse ualidam. in qua parte habemus duas punctua-
40 lissimas resolutione hujus Sac. Congreg. quæ non possunt esse
rotundiores; Prima est in *Bisuntina* 9. *Julii* 1701. *lib.* 51.
Decret. fol. 375. in qua nulla omnino habita ratione formalis
depositionis quatuor Monialium, deponentium super libe-
ra voluntate Monialis, juxta præcisa verba Folii, dicta die
distributi, intrepidè responsum fuit, illas non esse habendas
in aliqua consideratione, ac Monialem non teneri permane-
41 re in Religione. Secundus casus est in alia *Bisuntina* 9. *De-*
cembr. 1713. in qua scripsi, & obtinui declarari nullitatem
professionis, ut videre est in *tom.* 1. *discept. Eccles. disc* 1. *p.* 1.
per tot. & signanter *num.* 45. in cujus pariter casu exagera-
bantur contra Monialem reclamantem depositiones ferè om-
42 nium Monialium, & tamen illis nullo modo attentis respon-
sum pariter fuit favore Monialis reclamantis, ut videre est
in *lib.* 63. *Decret. Sac. Congreg.*

Diximus, quòd dd. Moniales fuerunt subornatæ ad pu-
ram causæ defensionem, ut scilicèt nulla penitùs fides præ-
stetur quibuscumque testibus, qui exadverso allegantur;
Consequenter sublatis de medio depositionibus Monialium,
43 ac aliorum testium exadverso expiscatorum, super quibus
ex tot capitibus nullum fieri potest fundamentum, remanet
sine assistentia facti contraria prætensio, quòd nostra Puel-
la hoc secundo tempore inspecto, non reclamaverit, neque
de metu sibi incusso conquesta fuerit.

Tertium tempus à die professionis usque ad obitum Mar-
chionis eadem Puella non ostendit liberum consensum, sed
coactionis, & metus continuationem; Quod evidens fit,
non solum quia probato metu à principio, & durante eadem
causa metus, remanet etiam de Jure probata duratio, &
continuatio ejusdem metus de tempore præciso professionis,
44 ut probavimus supra, neque necessarium est, quòd incus-
sio metus fiat in ipso actu professionis, sed sufficit præcessis-
se, ut actus postea sequutus, non obstante quocumque inter-
vallo temporis, censeatur meticulosus, durante eadem cau-
sa metus, ut probavimus supra.

Hæc præsumptio Juris sufficeret ad probandam continua-
tionem metus, sed documenta etiam extrinseca dedimus ad
hanc præsumptionem corroborandam de tempore præciso
Professionis; Ad quem effectum ponderare supplicamus,
quòd agitur de re sequuta intra septa Monasterii, quæ non
potest meliùs probari, quàm ab ipsis Monialibus: Rursus,
quòd omnes Moniales sunt inimicæ nostræ Puellæ, & cum
ipsis actualiter litigant, & ideò augetur ex hac parte difficul-
tas, exibendi probationes clariores; Hoc tamen non ob-
stante, sunt adeò evidenter probatæ reclamationes, & con-
traria voluntas nostræ Puellæ post professionem, ut nil evi-
dentiùs dari possit in hoc Mundo; In primis enim habemus
quatuor Moniales, inter quas numeratur Abbatissa, & Vi-
45 caria, quarum fides producta fuit ab ipsomet Monasterio in
Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem, quę circa
reclamationes nostræ Puellæ, sic ajunt, ibi: *E le sudette*
doglianze &c. le fece subito nell' atto dell' Ingresso in Religione,
e continuò a farle anche in tempo del suo Nouiziato &c. e le
cose sudette le deponiamo per esser noi state presenti, & auer
sentite tutte le sudette esclamazioni, che ha fatto sempre dal
principio dall' ingresso in Religione, e così continuato fino al
presente, ut vidimus.

Easdem conquestiones referunt Monialis Bartholetta for-
miter examinata, quæ utitur verbis *alla giornata, non aue-*
46 *ua, e non ha altro in bocca*, & refert impossibilitatem rese-
rendi vices, quibus reclamavit, Ac Monialis etiam Ama-
ri, ibi: *Doppo poi monacatasi detta Suor Maria Costanza ha*
continuato, e continua ancora di presente a far dell' esclama-
zioni, che Lei si era fatta Monaca per forza &c. & paulò post,
ibi: *Mai Suor Maria Costanza doppo preso l'abito monacale ha*
dimostrato di star volontieri in questo Monastero &c. ma sem-
pre vi è stata con dispiacere, & auersione allo stato di Religiosa,
non solo perche l'esprimeua con le doglianze di sopra riferite
&c. ma ancora, perche la stessa auersione l'ha dimostrata con il
non far l'operazioni da Religiosa: Illa enim verba, relata à
supradictis Monialibus super puncto reclamationum nostræ
Puellæ, ibi: *Sempre non aueua, e non ha altro in bocca, dal*
principio dell' ingresso, e così continuato fino al presente, in-
cludunt reclamationes omni tempore inspecto, sine ulla in-
termissione, & sic post emissam professionem, & qui negat
hanc veritatem, vel debet lacerare literas Textuum, vel
mutare significatum verborum; Quia illa verba, *sempre, e*
continuamente, omnem penitùs intermissionem, seu inter-
ruptionem temporis, excludunt, ut in terminis nullitatis
professionis probavimus supra; Cùmque hæc probatio re-
sultet à Monialibus, superlativam fidem meretur contra
proprium Monasterium, ut in individuo observat *Camera-*
ta respons. 1. *art.* 1. *num.* 33. aliique relati supra, quibus ad-
dimus tres punctualissimas resolutiones hujus Sac. Congr. in
quibus processum fuit cum hac opinione, quòd nullum pos-
set dari tempus, in quo non verificentur reclamationes, &
conquestiones, quando testes de illis deponunt per dictionem
semper; Prima est in *Bisuntina* 9. *Septembris* 1713. de qua 47
in tom. 1. *discept. Eccles. par.* 1. *discept.* 1. *num.* 26. Secunda
in Januen. 13. *Aprilis* 1715. de qua *in d. tom.* 1. *par.* 1. *disc.*
2. *num.* 31. *&* Tertia *in Mantuana* 21. *Februarii* 1717. de qua
in to. 2. *par.* 1. *discept.* 9. *n.* 79.

Ultrà Moniales prædictas, testantur de reclamationibus,
præcisè post emissam professionem; Rita Conconi Nutrix,
ibi: *E doppo professata sempre ha repetito, che si era vestita*
Monaca per forza, e che ci staua per forza nel Monastero, Eli- 48
sabetta Bacchina, ibi: *Li diceuo, che credeuo all'ora si fos-*
se quietata d' animo &c mentre aueua fatta la Professione, e
Lei mi rispondeua &c. Stò peggio che prima, se mi sono fatta
Monaca per forza, come volete, che stii contenta, quest' abito
non me lo posso vedere addosso, e se Io continuo nella vita Re-
ligiosa, io mi danno &c. & concordat etiam Franciscus Mi-
naccionus sub hac depositione defunctus, qui deponit de re-
clamationibus ante, & post professionem, & mirabiliter
etiam consonat Monialis Bolognina, quæ ad instantiam Mo-
nasterii revelavit, ibi: *Doppo vestita Monaca, & anche fat-*
ta la professione, essendo Io andata una volta dalla medema, do-
mandatoli, se si era anche quietata di mente, stringendosi nel-
le spalle, sospirando mi disse, che li conueniua mostrar di sì,
conoscendoui però da essa risposta, e la poca sodisfazione della
vita religiosa, e la volontà alla medema contraria; Unde in
concursu tot testium, omni exceptione majorum, sine læ-
sione veritatis controverti ampliùs non potest, quòd nostra
Puella semper, & continuò reclamaverit, etiam post
emissam professionem, & vivente adhuc Marchione Pa-
tre.

Neque juvat hìc repetere Bilietta, scripta Marchioni,
& formale examen sex Monialium, quæ de hisce reclama-
tionibus non deponunt; Quia quoad Bilietta responsum de- 49
dimus supra, & quoad Moniales, ultra alias exceptiones
relatas supra, dicimus, quòd ipsæ deponunt quidem, non
audivisse reclamationes, sed non concludunt neque coar-
ctant negativam, quòd nostra Puella non potuerit reclama-
re, quin ipsæ sciverint, & hoc etiam responsum adaptatur
A. I. Quinimò Moniales admittunt possibilitatem reclama-
tionum absque earum scientia, quæ sola possibilitas sufficit,
ut ipsis nulla fides præstanda veniat super negativa, & vice- 50
versa plenè deferendum sit nostris testibus, de reclamatio-
nibus deponentibus, ut in puncto probat *Rot. dec.* 729. *par.*
18. *recent.*

Circa ultimum tempus post obitum Marchionis non so-
lùm non excluditur metus, sed nec etiam inducitur præten-
sa tacita ratificatio, quia post obitum Marchionis, sequu-
tum die 23. Martii 1714. non solùm non defuerunt, sed po-
tiùs adauctæ fuerunt querelæ, & reclamationes; Sic enim
deposuerunt quatuor Moniales tempore non suspecto, &
antequam introduceretur præsens lis, quarum fides, ut
aliàs sæpè diximus, uti procurata, facta, & producta à Mo-
nasterio in Tribunali Camerę, contra ipsum concludentissi- 51
mam facit probationem, ibi: *E l'istesse esclamazioni, e doglian-*
ze ha continuato anco a far doppo, Ed in particolare seguita
la morte del medemo Signor Marchese, continuamente, e
pubblica-

pubblicamente: Et de hoc tempore præciso concordant alii tres testes, formiter examinati, videlicet Monialis Bartholetta, Monialis Amari, & Elisabetta Bacchina, quibus addimus revelationem Berlendes, quæ supponit, ex causa coactæ monacationis biennio continuo ab anno 1715. citra, & sic non solùm vivente Patre, sed statim post ejus obitum nostram Puellam nullam validam peregisse Sacramentalem Confessionem.

Neque hic sistit probatio reclamationum post obitum Patris, sed habemus ulterius irrefragabile testimonium duorum insignium Prælatorum; Unus etenim ex illis in suo Bilietto, huic Sac. Congreg. directo, fatetur nostram Puel-
52 lam expressè se declarasse, nullam solicitudinem habere de utilitate Monasterii, eo quia coactè habitum monasticum susceperat, & coactè etiam in Monasterio morabatur, ibi: *Ed avendole io detto, che dovea pensare al vantaggio del suo Monastero, mi rispose, non aver premura di ciò, perche il detto Marchese l'avea fatta far Monaca contro sua voglia, che vi stava mal volontieri, e che quando la robba fosse andata al Monastero, tanto essa non averebbe avuto niente*: Ecce igitur, quod juxta dictum hujus integerrimi Prælati reclamationes cæperunt paulò post obitum Marchionis, ante initam Transactionem, ante obtentam Sententiam in Tribunali Thesaurarii, & consequenter commentum verè fabulosum est, quod hæc nullitas Professionis adinventa fuerit post amissam Causam in Camera.

Mirabiliter consonat cum dicto Bilietto testimonium alterius æquè integerrimi Prælati, ex quo habetur, quod ipse in principio anni 1715. quo deputatus fuit Prælatus Monasterii, & præcisè antequam unquam proposita fuisset Causa Successionis in Tribunali Cameræ, audivit à pluribus Monialibus, quod nostra Puella se jactabat promovere in Judicio nullitatem suæ professionis, ibi: *Mi risposero, che non aveuano difficoltà di spendere, ma dubitauano, che alla fine restarebbero deluse dalla Monaca Pallavicini, la quale, co-*
53 *me si diceva, si era fatta Monaca per forza, anzi milantava di volere annullare la sua Professione, non voleua obbedire, nè andare al Coro &c.* Quinimò hujusmodi veritatem, & reclamationes respectivè eodem tempore audivit ab ore proprio nostræ Puellæ, cui etiam graves fecit monitiones, sed inutiliter, ibi: *Ma mi accorsi, che non li fecero alcuna impressione, perche apertamente mi rispose, che Lei si era fatta Monaca per forza, e che non frequentava gl'atti sudetti di Communità, perche non era Monaca, e che voleua fare annullare la sua Professione, a segno che Io restai non poco sorpreso dall'animosità della Giouane &c.* Cum hoc Bilietto concordat ad unguem depositio Monialis Cacciæ, formiter examinatæ, cujus verba retulimus supra; Quibus stantibus, de continuis reclamationibus nostræ Puellæ, etiam post obitum Marchionis, nefas est dubitare.

Positis igitur istis reclamationibus, statim post obitum Patris, & tam ante Transactionem, quàm post Sententiam Thesaurarii, duo mirabiles effectus oriuntur favore nostræ Puellæ; Primus est, quod verificatis hisce reclamationibus,
54 saltem post Sententiam Thesaurarii, remanet evidenter comprobatus metus, & nullitas professionis etiam juxta sensum Scribentium pro Monasterio, qui tali casu illum admittunt, ibi; *Ideoque, si verum fuisset, quod coacta fuissent omnia gesta, tempore Educandæ, Novitiatus, Professionis, & ferè triennii post professionem, statim ac Marchio clausisset oculos, impatienti mora eripuisset ista supposita coactio, vel saltem post probatam filiationem, vel saltem post primam Sententiam Thesaurarii.*

Et secundus effectus, quod stantibus eisdem reclamationibus intra annum à die obitus Patris, & contemporaneè ad ipsum Instrumentum Transactionis, cessat penitùs prætensa tacita ratificatio, quia, juxta communissimam DD. omnium Sententiam, apertus dissensus oriens ex reclama-
55 tionibus, facit cessare tacitum consensum, ex d. Transactione perperam elicitus, ut probavimus sup.

Cæterùm hodiè penitus excluditur prætensa tacita ratificatio, tum ex deductis supra, tum etiam ex d. Bilietto, ex quo constat, quod nostra Puella nunquam voluit consentire controversæ Transactioni, nisi postquam fuit assecurata, quod sibi præjudicium non inferebat; Ex quo sequitur, quod
56 consensus dictæ Transactioni præstitus non fuit animo præciso, & effectivo ratificandi professionem nullam, & novum Votum faciendi, prout ad effectum ratificationis necessariò requiritur, ex deductis supra, sed potiùs animo contrario, scilicet sibi non præjudicandi in prætensionibus suis super nullitate Professionis intentanda.

Hinc spernenda videtur illa pia meditatio, quod nostra Puella consenserit Transactioni, ex quo dictus Prælatus insinuaverit, quod prætensiones super nullitate professionis *erano Spropositi*, non autem ex quo sibi non præjudicabat, quia litera ipsius Bilietti occidit, nam licet in illo, tuendo 57
Jura proprii Monasterii, cujus erat Advocatus, supposuerit, quod prætensiones super nullitate professionis *erano spropositi*, adhuc hæc non fuit ratio, quæ persuasit nostram Puellam, sed fuit illa, quod supradictus consensus sibi non præjudicabat, ut indicant illa verba Bilietti: *Però Io soggiunsi, che doueа far detto accordo, e levarsi da capo tali sentimenti e perche non vi era alcun suo pregiudizio*, & sub hac insinuatione, facta à Viro Jurisperitissimo, & omni fide digno, non autem sub motivo, *che erano spropositi*, inducta fuit ad consentiendum Transactioni; Idque est adeo verum, ut vix reportata à Monasterio Sententia super filiatione, cæpit nostra Puella se jactare, quod volebat nullitatem suæ professionis judicialiter deducere, & hujusmodi suam voluntatem apertè patefecit ipsimet Prelato Monasterii, quod constat pariter ex ejus Bilietto, quod utique non fecisset si jam remansisset persuasa, quod ejus prætensiones *erano spropositi*, ut patet ad sensum.

Agnoscunt Scribentes pro Monasterio à tota massa negotii, & ab omnibus circumstantiis facti, unitim ponderandis, metum esse inevitabilem, & ideò duo conantur suadere; Primum, quod non sufficiat probare minas, sed necessè etiam sit, probare solitum illas exequendi, & secundum, 58
quod in dubio pronunciandum sit pro validitate professionis; Verùm neutrum subsistit; Non primum, quia in Patre, cui debetur reverentia, non est necessarium probare hujusmodi solitum, juxta communiorem DD. Sententiam, ut distinguendo probat *Rot. dec 870. num. 16. coram Emer. jun.* ibi: *Quia id requiritur in Personis extraneis, non autem in Patre, cui de jure naturæ debetur reuerentia*, aliique, relati supra; Rursus non est necessarium, quia hic agebatur de Patre austero, & violentissimo, ut probavimus supra, nec lacrymæ, relatæ à Matre, tribuendæ sunt miti, & pla- 59
cidæ naturæ Marchionis, prout detorquentur exadverso, sed, constito de austeritate aliundè, tribui debent morsui conscientiæ, quæ statim intrinsecus lacerare solet, & ideò etiam ex hoc capite solitum exequendi minas probandum non est; Et denique hujusmodi solitum exequendi minas hic non deficit, tam contra Matrem, & Avunculum nostræ Puellæ, ut probavimus supra, quàm etiam contra Filiam, cui paulò ante professionem expressè denegavit assignationem cujuscumque etiam tenuis Livelli, ut eam compelleret ad monacatum, ut vidimus supra.

Minùs regit secundum, quod scilicet in dubio pronunciandum sit pro validitate professionis, quia in primis Nos non versamur in dubio, sed in claris, & adeo in claris, ut certò putemus, nullum casum adeo circumstantiatum ex perso- 60
na Patris, incutientis metum, & Filiæ metum passæ, usque adhuc datum fuisse, in quo clariùs metus probatus fuerit; Secundò, ad partes ponenda est *decisio in Januen Nullitatis Professionis 3. Julii 1702. coram Molines*, quia fuit revocata; Nam avocata dicta Causa à Rota, deputataque 61
particulari Congregatione quinque Eminentissimorum Cardinalium, fuit annullata Professio de anno 1704. & Monialis Victoria Constantia Gentilis è Monasterio exivit, ut notorium est in Curia; Et tertiò denique, contraria opinio in Tribunalibus, vel non fuit recepta, vel procedit dumtaxat, quando nullitas provenit ex aliquo defectu extrinseco, non autem ex vi, aut metu, & consequenter ex defectu consensus, prout in casu præsenti, quia favor libertatis, quæ est de jure naturæ, prævalet semper vinculo Religionis, & Deus coacta servitia aspernatur, & dubium cor non admittit, sed voluntatem omninò liberam, & spontaneam exigit, ut egregiè probant *Castill. lib. 8. de Alim. cap. 19. num. 12.* 62
Rebuff. consil. 67. in fin. & Rota decis. 9. num. 33. & seqq. coram Arguell.

Et cum hac opinione procedere solita est Sac. Congregat. ut videre est in casibus, relatis *in tom. 1. discept. Ecclesiast.* 63
par. 1. discept. 1. numer. 2. 3. & 4. & tom. 2. par. 1. discept. 9. ex num. 20.

Et in hoc puncto non desunt Authores, in Urbis Tribunalibus multùm versati, existimantes se obsequium præstare Deo, opem ferendo Monialibus, recurrentibus advers- 64
sus illorum meticulosas professiones, ut videre est apud *Amaydenum de Stylo Datariæ lib. 1 cap. 12 num. 23. Ego sanè, ut hoc ingenuè fateor, propensior sum erga dimissiones Regula-* 65
rium, in Claustris vitam degere renuentium, nam hi sunt, qui reliquos quietos turbis miscent, Ordinemque universum susque, deque agunt, & propterea existimo, me obsequium præ-

præstare Deo, quandocumque adsum Causæ Regularis, contra professionem reclamantis, qui ope mea à Religionis vinculo liberetur, cum aliis, adductis à *Pignatell. consf.173. num.6. & 7.tom.9.*

Proposita Causa in eadem Conc. Congregatione sub dubio; *An constet de Nullitate Professionis* die 16. Martii 1720.
65 responsum fuit: *Dilata, & examinentur testes formiter, juxta Instructionem.*
Reproposita die 3. Augusti ejusdem anni, responsum fuit:
67 *Dilata.*
Iterum re proposita die 24. ejusdem mensis, responsum
68 fuit: *Dilata, & ad mentem.*
Quarto loco proposita die 1. Octobris ejusdem anni 1720.
69 antiquo dubio: *An constet de Nullitate Professionis*, responsum fuit: *Affirmativè.*
Ultimo tandem loco reproposita sub die 11. Januarii 1721. sub dubio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, res-
70 ponsum fuit: *In decisis, & Causa amplius non proponatur.* Cujus vigore T L dimisit habitum religiosum, & tanquam Educanda permansit in eodem Monasterio S. Bernardini,
71 in quo ipso die Paschatis Resurrectionis 5. Aprilis 1722. piè obiit.

§. XI.

In eadem Causa.

A*Cceptante Monasterio Sententiam, declarantem nullam Professionem sui Religiosi, an istius Consanguinei ratione proprii interesse, quod in eadem Causa secundariò habent, possint ab illa appellare, & appellationis Causam proprio nomine prosequi.*

Post æquè longum, ac dispendiosum litigium quatuor annorum, prius in Tribunali Vicarii, & deinde in hac Sac. Congregat. post formale examen 17. testium, post revelationem metu excommunicationis aliorum decem, & ultra testium, postquam hæc S. Cong. pro majori dilucida-
1 tione veritatis audivit tres insignes Romanæ Curiæ Prælatos, de nonnullis circumstantiis ad Causam facientibus, instructos, & postquam Em. PP. in duabus propositionibus habitis diebus 16.Mart.& 24.Augu.1720.ut maturiùs procederent, distulerunt Causæ Resolutionem, tandem sub die 1. Octob. 1720. semper acerrimè contradicente Monasterio S. Bernardini Urbis, ac ei Adhærentibus, dubio: *An constet de Nullitate Professionis*, responsum dederunt affirmativum, hoc est constare de nullitate Professionis, favore Sororis
2 Mariæ Constantiæ Pallavicinæ. Hæc resolutio tanta maturitate, ac tot præviis diligentiis capta, in obsequium veritatis, fuit solemniter acceptata ab omnibus Monialibus
3 Monasterii prædicti S Bernardini, non solùm principaliter, sed unicè interessati; Fuitque etiam Liti, & Causæ expressè renunciatum, prout ex publico Instrumento acceptationis, & renunciationis respectivè, dato in Summario: Uterque autem actus ad effectum productus fuit, non oscitanter, sed prævio Voto omnium Monialium in Cong. haberi solita in Monasterio, ac prævia approbatione illius Prælati, & primi Deputati, qui ut cautiùs, &, ut semper assolent, prudentiùs agerent, insinuarunt Monialibus, quod exqui-
4 rerent etiam Consilium, Votum, & Oraculum Em. Urbis Vicarii, dictique Monasterii Superioris, & juxta illius Votum, & Consilium procederent; ad reiteratas autem earundem Monialium preces, Em. Vicarius die 11. Octob. 1721. personaliter ad Monasterium accessit, & tum ob notitiam meritorum Causæ, quam de per se habebat, tum ex iis, quæ
5 audivit oretenus à Monialibus, non solùm approbavit, sed consuluit acceptationem, & renunciationem respectivè faciendam, & in sequelam ejusdem Concilii, & approbationis, necnon resolutionis, captæ in Cong. habita in Monasterio cum præsentia, & consensu Prælati, & primi Deputati ejusdem Monasterii; *Omnes Moniales capitulariter congregatæ solemniter, debitoque obsequio, acceptarunt Resolu-*
6 *tionem hujus Sac. Cong. super Nullitate Professionis, & Liti desuper introductæ cum effectu renunciarunt.*

Cùmque hodiè nomine Adhærentium petatur nova audientia adversus dictam resolutionem, ut supra acceptatam à Monasterio, illa videtur omninò deneganda.

Agitur siquidem de Causa, per triennium discussa in Tribunali Vicarii, & per tres vices proposita in hac S.Cong. quę tanta maturitate processit, ut antequam Resolutionem ca-
7 peret, nihil, quod conferre posset ad indagandam veritatem, reliquit, ut desumitur ex supra animadversis, in quibus terminis cùm nihil novi, tam in facto, quàm in Jure adducatur, seu adduci possit exadverso, ex quibus sperari possit recessus à decisis, deneganda omninò videtur nova Audientia, quia præsumitur petita calumniosè, & potiùs ad ulteriorem dilationem, & impediendam libertatem T. L. quæ non recipit compensationem temporis, & illa, qua interim privatur, reparari non potest, quàm ad consequendam 8
aliquam spem victoriæ, ut in terminis Nullitatis Professionis probat *Marant. respons.38 num.43 §. Et planè*, ibi: *Hic verò nullum ostendit alium scopum, nisi ut cum alterius detrimento, & libertatis jactura, quæ res inextimabilis est, lucrum venetur, & captet.*

Accedit ulteriùs stringens illa ratio pro denegatione dictæ novæ Audientiæ, nam Oppositor ultroneè se admisit ad Causam, tuendo Jura Monasterii S Bernardini in contractu Professionis unicè interessati; Cùmque Monasterium post quatriennalem litem, acceptaverit solemniter Resolu- 9
tionem hujus Sac. Cong. & Nullitatem Professionis, Litique expressè renunciaverit, non potest in his terminis Tertius, pro suo prętenso interesse secundario successionis, appellare, neque audiri; Quia Professio est contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, & solo, ac reciproco utriusque consensu perficitur, & validatur, ad 10
Tex. in cap. Ad Apostolicam 16. de Regul. Navar. consf.28. num.1. lib.3. de Regul Sanch. de Matrim lib.7. disp.35. nu.12. Camerat. respons.3. num.2. §. Et primò Larr. dec. Granat. 63. num.10. Unde quoties dictus contractus est dissolutus per acceptationem Nullitatis, factam à Monasterio, & Lis totaliter extincta per renunciationem, durissimum esset, ut dissolutio præfata retardaretur ab eo, qui in dicto contractu est penitus extraneus, & quod, invito utroque Contrahente, ac contra voluntatem utriusque, suspenderetur illius Resolutio, cùm nil magis naturale sit, eo modo aliquid dissolvi, 11
quo colligatum est, ad *Tex. in l. Secundum naturam 10 & leg. Nihil tam naturale 37. ff. de Regul jur:* & in individuo casus nostri, magistraliter discusso articulo, probat *Camerat. respons.2. num.3. & seqq. ac per tot.* & subtiliùs *Larr. dec. Granat.63. num.10. & seqq.* ac ferè *per tot.* & signanter *nu.10.* ubi refert decisionem Senatus, *Marant. respons.38 par.2. per tot. tom.1.* qui in fine refert, ita decisum, *Grat. discep.850. nu.3. vers. Nec pro interesse.*

Non relevante, quod Oppositor habeat interesse in hac Causa, cùm ex Nullitate Professionis, atque ex renunciatione dictæ Liti, oriatur sibi præjudicium quoad successionem ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, ab ipso occu- 12
patam, & ideo ratione istius futuri præjudicii nova Audientia eidem concedi debeat.

Objectum enim nullo modo subsistit, quia prætensum interesse in hac Causa in Persona Oppositoris fuit semper ex hac parte impugnatum; Cæterùm, dato etiam per malam hypothesim prætenso interesse, illud esset secundarium, & accidentale, neque de eo disceptatur in hac. Sac. Cong. sed 13
pendet in Tribunali Cameræ, & coram alio, & diverso Judice, decidendum est; Et propterea valdè dissonum, & absurdum foret, ut pro hoc interesse profano, & secundario, disputando dumtaxat in alia diversa Causa, & in diverso Tribunali, protelanda esset Causa ista spiritualis, quæ jam quoad principaliter Interessatos decisa, & extincta est, egregiè *Larr. dec.63. num.14* ibi: *Et ideo valdè dissonum, & ab-* 14
surdum videtur, Jus spirituale, & ejus validitatem pendere ex jure Tertii, qui pro successione Bonorum temporalium, Professionem invalidam, vel irritam intendit, & absurdum sit, etiamsi in hoc casu aliquod jus accessorium possent considerare Consanguinei, & tenet etiam *Camerat. resp.3. n.6.*

Augeturque vix dictæ reflexionis ponderando, quod Professio respicit Jus spirituale, quod est excellentissimum, & superat omnia Vitæ humanæ Bona, ut ex Divo Hieronymo, Divo Bernardo, & Divo Thoma probat *Sanch. in Summa lib.5. cap.2. num.2.* & consequenter dissonum esset, ut 15
Jus excellentius, & nobilius, vilissimo Bonorum temporalium fuco cedere deberet, & quod Jus spirituale suspendi, & retardari posset, ac pendere deberet à mero profano interesse, irridendo consimiles prætensiones sancivit *Justin. in §. Si quis 34 Instit. de Rer. divis.* ibi: *Ridiculum esse, Picturam apellis, seu Parrhasii, accessione vilissimæ Tabulæ cedere*, & ad rem nostram in puncto observat *Larr. dec.63. num 14.* ibi: *Ut non sit admittendum, Jus superius, & spirituale Professionis posse impediri ex vilissimo Bonorum temporalium lucro,* 16
cùm semper eminere debeat, quod excellentius est, & aliud quod inferius occultari, & laudando dictam decisionem tenet *Camerat. respons.3. n.20 & seqq.*

Potissimùm, quia Monasterium in casu nostro, omnesque Moniales, quæ verè instructæ sunt de voluntate meti-

culosa

culosa T. L. postquam ad contrariam instigationem litem
per quatriennium substinuerunt, & nonnullæ etiam falsis
promissionibus deceptæ, se examini subjecerunt, scrupulo
17 conscientiæ motæ, & pro quiete earum animæ resolutionem
acceptarunt; In quibus terminis prætensio novæ Audientiæ
à Tertio, qualis est Oppositor, non solùm videtur contra
omnem Justitiam, & æquitatem esse, sed accedit ad termi-
nos iniquitatis, ut profundè ratiocinatur *Larr. dec.63. num.*
17. ibi: *Iniquum est, ut Tertius ad appellandum admittatur
à Sententia, cui Monasterium acquievit, nam inde sequere-
tur absurdum, ut Causa, legitimè inter Monasterium, &
Monialem tractata &c. id turbetur à Tertio propter interesse
bonorum temporalium, quod inferius est, & attendi non opor-
tet circa spiritualia, vel sacra; Quis enim admittet, ut le-*
18 *gitimè Professione dissoluta inter Monialem, & Monasterium,
quod agnovit, non ritè Professionem factam, & ideo à Sen-
tentia non appellavit, cogatur Monasterium invitum cum pe-
riculo animæ Monialium eam, cujus Professio justè dissolvitur,
invitam retinere?*

Istaque agnitio, facta à Monasterio operatur, ut Causa
quoad ipsum vires rei judicatæ obtinuerit, quæ res Judicata
tantæ est efficaciæ, præsertim post expressam acceptatio-
nem Monasterii, ut non solùm Oppositor, qui prætendit
19 Jus distinctum, & separatum à Professione, nequeat audiri,
& reclamare adversus illam, ut disponit *Tex. in leg. Qui se-
paratim* 10. *§. final. ff de Appellat.* ibi: *Ita demum probandum
est, si una, eademque Causa fuerit defensionis, cæterum si
diversæ, alia Causa est &c.* & in fine concludit, ibi: *Ini-
quum est enim eum, qui idcirco agnoverat Sententiam, quo-
niam gessisse se sciebat, propter appellationem ejus, qui non
gesserat, obtinere.* Verùm etiam si admitteretur ad appel-
landum, & quod magis est, obtineret recessum à decisis,
20 hic recessus Monasterio prodesse non posset, nec posset eo
mediante cogi Monialis, & Monasterium invitum ad reno-
vandum contractum, jam consensu utriusque resolutum, ut
ex *Bartol. in leg. Si is, qui separatim ff. de Appellat.* cum *Pa-
normit. & Imol.* resolvit *Franc. in c. Una Sententia de Appell.
num.4.* & concludit *Larr. dec.63. num.* 18. ibi: *Et idcircò cùm
hoc casu pluries requisitum Monasterium, ut appellaret, ex-*
21 *pressè consensit Sententiæ, videtur illusoriam esse appellatio-
nem Tertii, cùm etiamsi revocaretur Sententia, Monasterio,
qui eam approbavit, revocatio prodesse non poterat.*

Neque meretur attendi, quod Oppositor fuerit admissus,
& citatus in hac Causa, & propterea utpotè ex parte nostra
habilitatus, & approbatus, admitti etiam debeat ad appel-
landum; Quia citatio fuit coacta, non autem voluntaria,
ex quo Nobis Contradicentibus Oppositor admissus fuit ad
Causam, & de hac injusta admissione expressè, & solemni-
22 ter in actis protestati fuimus, ut constat ex Summario: Fuit-
que ulterius citatus non simpliciter, sed cum salutari illa
clausula *pro omni &c. & quatenus &c.* quæ operatur, ut si ci-
tatus non habeat principale interesse in Causa, non censea-
tur ad judicium habilitatus, & approbatus, benè *Ferentil.*
23 *ad Burat. dec.746. n.22. & 23. Thomat. dec.68. n.6.* & in præcisis
terminis, *Camerat. respons. 3. n.37.*

Authoritates autem, quæ exadverso allegari possunt,
procedunt quando in judicio nullitatis Professionis æquè prin-
cipaliter, & expressè deciditur Causa Successionis, & uni-
co contextu resolvitur nullitas Professionis, & conceditur
Immissio ad bona temporalia; Tunc enim non admittitur
nova Audientia, seu appellatio propter Causam nullitatis
24 Professionis, jam extinctam per Renunciationem Mona-
sterii, sed propter Causam Successionis, insimul complica-
tam, & decisam, ut distinguendo, & conciliando authori-
tates, quæ videntur contrariæ observat egregiè *Camerat. res-
pons. 3. à n.35.* Et consequenter cùm in casu nostro decisa non
fuerit Causa Successionis, sed illa Professionis tantùm, me-
ritò deneganda videtur nova Audientia, quia in istis circum-
stantiis videtur potiùs prosequi Causa animo calumniandi,
& præcludendi libertatem, quàm Jus suum prosequendi,
ut ponderat, *Bernard. Græveus conclus. 10. num.17 tom.1.* &
concludit *Marant. respons. 38. par.2. nu.43. tom.1.* ibi: *Ex hoc*
25 *uno dumtaxat excludendus veniret, cum calumniandi ani-
mo, non suum prosequendi Jus, accedat*; Nec lacrymæ, &
importunæ conquestiones Oppositoris, sapientissimos Judi-
ces movere debent, quia ut his verbis advertit *Camerat.
respons. 1. art.2. num.134. §. Quoniam: Si ullus lacrymis, &
ejulatibus locus datur, potiùs Cliens erit exaudienda, quàm*
26 *hic Tertius, quæ fraterna violentia percussa in Monasterium
invita detrusa fuit, ubi Religionis asperitatem, ipsa relu-
ctante, in dies experitur? Nunc autem post Fratris obitum,
& libertatem deplorat, & Majorum fortunas.*

Et generaliter applicatur celebre illud dictum *Senecæ in
Sent. juxta ordinem literæ fol. mihi 757. Mala causa est, quæ* 27
requirit misericordiam.

Non enim agimus in hac Causa de Successione ad hæredi-
tatem Marchionis Pallavicini, in qua Oppositor prætendit
habere interesse, sed unicè agitur de Nullitate Professionis,
quæ jam fuit decisa ab hac Sac. Cong. & quod magis est, Re- 28
solutio fuit solemniter acceptata, fuitque expressè Liti de-
super introductæ à Monasterio S. Bernardini principaliter
interessato, renunciatum. Qua stante acceptatione, & re-
nunciatione, Tertius veniens ad Causam, pro interesse, di-
verso à nullitate Professionis, & pro lucro merè profano, &
secundario, admitti non debet ad appellandum, ut, discus-
so formiter articulo probant, *Larrea, Marant. Gratian. & Ca-
merata* supra allegati, quibus addimus *Tusch. pract. concl. lit.
P. concl. 662. per tot.*

Præsertim quia, nihil novi, sive in facto, sive in jure al-
legatur, quinimo, neque potest allegari, quia spatio qua-
triennii, quo hæc Lis perduravit, nihil intentatum relictum 29
exadverso fuit, dum pluries conata est, testes subornare, &
falsis promissionibus decipere ad excludendum metum, &
Sac. hæc Cong: superlativas adhibuit diligentias pro inda-
ganda veritate, dum non solùm demandavit examen for-
male Confessarii, sed ulteriùs ex Officio examinare fecit
plures alios testes, qui intimum T. L. cordis plenè noverant;
Ex tot enim superlativis diligentiis, ex adeo matura discus-
sione meritorum, & ex desperata victoria Causæ post no-
vam Audientiam, remanet frivola, & inutilis quæcumque
appellatio, & semper magis urget præsumptio calumniæ,
cui ab hoc Supremo Tribunali occurri omnino debet, me- 30
diante denegatione novæ Audientiæ, ut in terminis advertit
Marant resp.38. n.21.31. & seq. to.1. ibi: *Nam Judex hominum
malitiis haud indulgere, sed illis occurrere debet.*

Non obstant Authoritates, quæ exadverso citantur, *An-
dreol.* nimirùm *contr. 301. Card. de Luc. de Regul. disc 44. Pa-
nimol. dec.29. annot.2. num.12. Rot. dec.2. num.9. par.8. rec. &
decis. 55. coram Ansald.* Quia nulla ex eis applicatur casui 31
nostro.

Andreolus enim loquitur, quando Monasterium nullam
fecit defensionem ad tuendam validitatem Professionis, &
sententia inter Monasterium, & Religiosum collusivè ema-
naverat, ut patet ex *contr. 301. num.4.* ibi: *Secundò quia ap-
paret, Sententiam latam per collusionem, cùm Monasterium,* 32
nil opposuerit, nec se defenderit, & in specie idem *Andreol.*
reprobatur à *Camerat. respons. 3 num. 28. §. In casu*: ibi: *Et
secundum hanc distinctionem salvari possunt dicta per Andreol.
contr. 301. num.12.13. & 15.* Aliàs enim ea non subsisterent,
& detegerentur erronea in re, de qua agitur. *Card. de Luc.
de Regul disc.44. in princ.* loquitur pariter in terminis, in qui-
bus nemo se opposuit nullitati Professionis, ut præsupponit
idem *Doctor dicto disc.44. num.2.* ibi: *Prætendentes, quod* 33
*dicta Sententia super invaliditate Professionis, absque Oppo-
sitore, non subsisteret, curarunt adversus eam committi ap-
pellationis, vel restitutionis in integrum Causam*: Nos au-
tem versamur in casu, totaliter Opposito, quia non solùm
Monasterium cum Oppositore viriliter se opposuerunt, &
spatio quatriennii voluminosos Processus probationum hinc
inde fabricare curarunt; Sed ulteriùs, terminatis Processi-
bus probatoriis, ac superventa Resolutione hujus S. Cong. 34
Monasterium fatendo veritatem, & Justitiam d. Resolutio-
nis, Liti expressè renunciavit, & ideo non agitur de Sen-
tentia, lata absque Oppositore, prout erat casus *Card. de
Luc.* sed agitur de Resolutione, post trinam propositionem,
& post superlativas probationes cum duobus Oppositoribus
obtenta. *Panimol. dec.29. annot.2. à num.1. usque ad* 11. tue-
tur opinionem, quod Tertius non debet admitti ad recla-
mandum; Et quamvis *sub num.* 12. insinuet, quod Consan-
guinei instantes possint audiri; Adhuc in hoc puncto non de-
bet attendi; *Primò*, quia loquitur sine Doctore, & non res- 35
pondet DD. qui, formiter discusso articulo, excludunt Ter-
tios ab appellatione, arguendo, & disputando, quo casu in
concursu dd. Doctorum nullam facit authoritatem, ad tra-
dita per *Altograd. cons.22. num.37. & cons 57. num.61. volum 1.
Caren. resol.91. num.29. Carleval. de Judic. tom.1. disp.3. nu.20.*
Et secundò, quia idemmet *Panimolla* fuit adeò dubius in hoc
puncto, ut in fine adnotationis concludat, ibi: *Cæterùm at-* 36
*tentis qualitatibus, & facti circumstantiis, an expediat
Consanguineos audiri in præfati articuli discussione, est adeun-
da, seu habendus recursus ad S Cong. Conc.* Quamobrem si ad
sensum hujus Doctoris audire, vel non audire Consangui-
neos pendet à circumstantiis facti, tot concurrunt circum-
stantiæ in nostra hypothesi, ut vix alter similis casus inve-

niri

niri possit; Concurrit enim acceptatio expressa Resolutionis, ac solemnis Renunciatio Liti, cum approbatione Em. Vicarii facta à Monasterio, principaliter, & unicè interessato, concurrit discussio Causæ per quadriennium continuum
37 & trina propositio in hac Sacr. Congreg. & denique deficit omnis spes novorum Jurium pro recessu à decisis in futura repropositione, quæ omnes circumstantiæ clamant pro denegatione novæ Audientiæ.

Rot. dec. 2. par. 8. rec. loquitur perfunctoriè, & incidenter & ideo in concursu DD. qui funditùs examinato articulo, opinionem contrariam tuentur, nihil concludit, & in linea authoritatis non stringit, ut præter supras adductos, notat *Camerat. respons. 3. num. 26.* ibi: *Cùm in conflictu opinionum ea*
38 *sit per Judicem sequenda, quæ habet Authores, eam firmantes, arguendo, & disputando, non autem simpliciter, & perfunctoriè &c.* & paulò post, ibi: *E contra verò decisiones, in contrarium allatæ, incidenter, & obiter loquantur, adhærendum potiùs est sententiæ Marantæ, & Larræ, cum aliis.*

Rursus in casu dictæ decisionis agebatur de compiendo Processu probatorio, & perficiendis probationibus, & Monasterium se continebat abstentivè tantùm; Tunc enim tan-
39 tùm admittuntur Consanguinei, in quantum præsumuntur magis informati, & instructi de probationibus facti, & possunt efficaciter coadjuvare Monasterium, vel illius defectum supplere (si tacent) in compilando processu probatorio, ne collusiones, & fraudes committantur inter Religiosum reclamantem, & Monasterium, & nè ex acquiescentia Monasterii veritas occultetur, & ob hanc rationem solet etiam
40 *aliquando Sac. hæc Congr.* demandare Ordinariis, quod in compilatione Processus probatorii, & in recipiendis probationibus, citentur etiam, & audiantur Consanguinei, ut in *tom. 2. par. 2. discept. 21. nu. 98.*

Cæterùm quando jam Processus probatorius est terminatus, & occasione istius Processus fuit semper citatus, & auditus Tertius, qui prætendit interesse in alia Causa separata, & completo Processu, fuit Causa ter proposita, & acerrimè
41 discussa in hoc Supremo Tribunali, & resoluta pro nullitate Professionis, prout evenit in casu nostro, & quando ex parte Monasterii fuit solemniter acceptata resolutio, & renunciatum liti, & ex parte Tertii nullus fumus facti novi, quinimò nulla spes novarum probationum repromittitur, tunc impossibile est, quod talis Tertius audiri ampliùs possit, quia cessat suspicio collusionis, & deficit spes meliorum probationum, à dicto Tertio adducendarum, & viceversa semper magis urget absurdum, quod extincta jam Causa inter principaliter Interessatos, suspendi, & retardari possit illius ef-
42 fectus, & executio à Tertio, & Extraneo, ut in puncto probat *Larr. dec. 65. per tot. & Camerat. resp. 3. per tot. & Marant. resp. 38. per tot.* qui referunt ita fuisse decisum.

Denique *dec. 99. cor. Ansald.* cum ejus Adnotatione, loquitur in terminis dimissionis habitus, à Religioso attentatè fa-
43 ctæ, & nulla concurrente circumstantia, ex qua desumi potuisset præsumptio nullitatis Professionis, quæ in casu nostro transit in evidentiam ex oraculo hujus S. Cong.

Nec obstat, quod actio ad substinendam validitatem Professionis sit popularis, quia vel hæc propositio in Jure non
44 admittitur, ut probant *Marant d. respons. 38. par. 2. tom. 1. & Camerat. respons. 3. nu. 13.* Vel quatenus admitteretur, eo ipso, quod Monasterium, principale Interessatum, suas adimplevit partes, & Causa cum ipso, utì legitimo Contradictore, terminata, & extincta est, tunc cessat actio popularis, quia illa in subsidium datur, & uno agente consumitur, ad *Text. in l. Eum. qui 30. §. In popularibus ff. de Jure juran. Felin. in cap. Cum super n. 4. de Sent. & re judic. Galll. obs. 112. num. 4. & Marant. d. respons. 38. num. 48.*

Minus attendi meretur gravitas Causæ, quia, vel hæc gravitas respicit interesse profanum Successionis ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, & de hac successione non di-
45 sceptatur in præsenti; vel respicit ipsam professionem, & hæc non est ampliùs considerabilis favore Tertii, postquam Monasterium, principale interessatum, Liti renunciavit, & consensu utriusque Contrahentis Professio est legitimè resoluta; Et consequenter cùm nulla ex contrariis authoritatibus, loquatur in casu nostro, & viceversa nostræ omnes præcisè, & discusso formiter articulo decidant in puncto quæstionem nostram, & referant etiam, non obstante gravitate
46 materiæ, ita fuisse judicatum, meritò deneganda videtur nova Audientia.

Circa subalternam inspectionem hujus Causæ, respectu d. novæ Audientiæ, proposita Causa in Cong. die 16. Novembris 1720. responsum fuit: *Pro concessione novæ Audien-*
47 *tiæ.* Idque juxta meum Votum, candidè expositum in Congressu, desuper habito, in quo prævaluit major pars Defensorum pro oppugnanda d. nova Audientia.

In dicto verò Congressu, & in omnibus aliis similibus, in quibus de proprio sensu requiror, mea consuetudo est clarè exponere quid sentio, & deinde me remittere conclusioni majo- 48
ris partis Professorum, cum illa reflexione, quod, vel deinde exitus Causæ est, juxta sensum majoris partis Congregatorum, & ego habeo occasionem gaudendi, quod mea Sententia, cum Principalis præjudicio, amplexa non fuerit 49
Aut verificatur oppositum, & tunc idem Principalis ex seipso poterit dijndicare, quid ei magis proficuum fuisset.

Quia occasione diversarum propositionum hujus Causæ aliquando demandatæ fuerunt subministrationes paucarum summarum in causam declarandam, seu pro expen- 50
sis Litis, notandum est hic, quod eædem expensæ in his terminis subministrandæ sunt religiosis à propria Religione, non solùm in principio Litis, sed etiam si in prima Instantia Religiosus recurrens adversus suam Professionem succubuerit, ut in specie observant adducti à *R.P.D. Petra tom. 2. ad Const. 7. Innocentii III. num. 16 fol. 258.*

Cum quibus processit *d. Sac. Cong. Conc. in Neapolitana*, de qua in *tom. 3. par. 1. discept. 6.* In cujus casu, quia Provincia Religiosi reclamantis, attenta ejus paupertate, non poterat 51
facere easdem expensas, effectu punctualiter subsequuto, ad illas faciendas obligatus fuit Procurator Generalis, qui tunc temporis erat P. Alexius à Passione meus Amicus.

Longè diversum exitum habuit alia similis Causa Neapolitana pro parte Jo. de Castrocucco Monialis in Monasterio S. Claræ Neapolis proposita in eadem Cong. Conc. & 52
die 17. Maii 1704. resoluta pro denegatione restitut. in integ. licèt in illa allegaretur clara nullitas ob defectum annalis temporis Novitiatus non completi, cui nequit Novitius renun- 53
ciare, neq; expressè, neque tacitè; Non expressè quia illud assignatum reperitur, tam in favorem ejusd. Novitii, quàm Monasterii, ut scilicet istud ejusd. Novitii animum, & mores in- 54
spiciat, atque cognoscat toto Novitiatus tempore, ille verò Religionis asperitates experiatur pariter per totum dictum tempus, ne detur casus, ut aliqua asperitas practicanda occurrat ultimis diebus Novitiatus, quam Novitius ferre nollet, vel non possit, Superiores verò ex eadem causa judicent ipsum non recipere, ex animadversis per *Fagn. in cap. Ex literis nu. 23. de Divort. Corrad. in Prax. dispensat. lib. 5. cap. 14. n. 27. & seq. Panimol. dec. 29. n. 31. & 32. Pignat. consul. 173. n. 54.* 55
tom. 9. Rot. cor. Arguell. dec. 89. n. 1. & in par. 1. rec. dec. 175. n. 2. & in par. 14. dec. 454. nu. 1. & seqq. Neque eidem nullitati potest Novitius renunciare tacitè, ne major attribuatur virtus tacito, quàm expresso, ut discurrunt *Azor. Instit. moral. lib. 12. cap. 4. q. 9. Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regul. cap. 15. n. 33.* ac firmavit *Rot. in dec. 237. n. 19. & dec. 255. n. 8. cor. Priol.*

Non attenta dispensatione Alex. VIII. Ultra quod enim illa, utì obtenta inscia Joanna, nullatenus deservire potest ad validandum ipsius Professionem, ut in puncto notat *Pi-* 56
gnatel. consul. 173. n. 53. tom. 9. & firmavit *Rot. in dec. 499. sub n. 10. par. 18. rec.* Adhuc ex duplici responsione penitùs insubsistens apparebat.

Prima, quia erat subreptitia, ex quo narratum fuit Summo Pontifici, Joannam educationis gratia moram fecisse in d. Monasterio per spatium 12. circiter annorum, eo tempore, quo 57
nec etiam per momentum temporis in eo permanserat, imo nec etiam exteriores illius parietes forsan unquam viderat; Quo casu similes dispensationes in nulla habentur consideratione, ut in specie notat *Pignat. consul. 173. nu. 13. tom. 9.* & in individuo, nullas declarando Professiones cum talibus dispensationibus emissas firmavit *Rot. dec. 52. nu. 27. apud Zuff. de Legit. Process. & dec. 491. nu. 15. cor. Royas, & dec. 829 n. 7. cor. Cerr. & dec. 499. n. 10. p. 14. rec.*

Ex eo autem, quod moram fecerit in alio Monasterio SS. Sacramenti ejusdem Civitatis, nullum poterat desumi adminiculum pro subsistentia ejusdem Dispensationis; Nedùm 58
quia Educandæ non solent experiri asperitates Regularium illorum Monasteriorum, in quibus degunt, ut experientia notum est; Sed etiam quia Regulæ ejusdem Monasterii SS. Sacramenti sunt multò laxiores aliis nostri Monasterii, ut interpellatus de ordine Sac. Cong. retulit Vicarius Gen. Neap. in Relat. in qua specialiter ex singularum confrontatione demonstrat decem essentiales differentias inter utrasque Regulas.

Hujusmodi autem major laxitas Regularum Monasterii SS. Sacramenti, ubi Joanna educationis titulo degerat, fuit forsan motivum apertam veritatem Summo Pontifici non aperiendi, sed illi falsò narrare, quod per 12. annos experta fuerat strictiores Regulas nostri Monasterii; Et proinde nul- 59
litas

litas dispensationis undique effulget, quia si Summus Ponti-
fex veritatem scivisset, vel dispensationem nullatenus con-
cessisset, vel saltem difficiliùs, ex quo, testibus *Fagn. in cap.
Ex literis num. 24. de Divort. & Corrad. in Prax dispens. lib. 5.
c. 14. num. 27. & seqq.* tunc solùm, nec etiam sine maxima dif-
ficultate, solent Summi Pontifices similes dispensationes
concedere, quando Puellæ in illomet Monasterio, in quo
professionem emittere volunt, longo temporis spatio educa-
tionis titulo permanserunt.

Quæ sunt adeò vera, ut si major asperitas Regulæ, & for-
mæ vivendi superveniat in eodem Monasterio, in quo No-
vitius inchoavit Novitiatum, adhuc illud debet de novo in-
cipi à die reformationis, & novæ Regulæ, ad hoc, ut Pro-
60 fessio substineatur juxta magistrales *dec. 237. & 255. cor. Priol.
& in par. 14. rec. dec. 254. per tot.* in quibus referuntur plures re-
solutiones Sac. Cong. Quantò igitur magis locum habebunt
in præsenti, in quo, cum maxima diversitate Regularum,
concurrit etiam diversitas Monasteriorum, & strictior vi-
vendi modus, magis in uno, quàm in alio ex dd. Monaste-
riis; Et quod magis est mora Joannæ in Monasterio laxiori,
nec etiam fuit ordinata ad experiendam authoritatem vitæ
Religiosæ, seu ad effectum profitendi, sed gratia solius
educationis.

Secunda æquè principalis responsio desumitur ex ventre
ejusdem dispensationis, dum ad præcisum finem occurrendi
circumventionibus Consanguineorum, & evitandam falsi-
61 tatem expositorum, illa concessa fuit, *ea tamen lege, ut in
actu professionis supradictæ, concesso sibi per easdem præsen-
tes indulto, te uti velle expressè declares*, quæ lex & conditio
nullatenus adimpleta fuerunt, & quidem non oscitanter, ne-
que inadvertenter, sed eo præciso fine, & à Consanguineis
intento, & ab Amita omnibus modis ad praxim reducto,
circumveniendi Joannam, quæ nullatenùs volebat ad pro-
62 fessionem devenire, ut probant testes in Summario, &. si-
gnanter de facto proprio deponendo eadem Amita, ibi: *In
quanto alla Dispensa, ottenuta da N. Signore per d. Suor D.
Giovanna Castrocucco mia Nepote la procurai lo senza, che
restasse intesa essa D. Gio: a chi solamente glie lo dissi un giorno
avanti, che professasse a fine di poterla persuadere per detta
Professione*, & ibi: *Ne ottenne Dispensa dal Papa, quale
procurò detta D. Girolama sua Zia per la fretta, che avevano,
tanto essa, quanto D. Rinaldo suo Fratello, e ciò perche detta
D. Girolama non ne dimostrava molta intenzione*.

Et quod magis est contra Monasterii stylum concludenter
probatum de ordine, & ex instructione Sac. Congr. nec
etiam adnotata fuit in pattita professionis illa circumstantia
essentialis, necessariò exprimenda, quod emissa fuerat vi-
gore Brevis Apostolici, ad hoc scilicet ne ullo unquam tem-
pore, mediante ejusdem recognitione, & lectura, deveniri
63 potuisset in cognitionem illius subreptionis, & falsarum ex-
pressionum, sub quibus extortum fuerat ab ejus Consan-
guineis.

Imò eadem conditio, nec etiam adimpleri poterat absque
divinatione, quia dispensatio concessa legitur die 27. Feb.
1690. qui erat dies Lunæ, unde ab Urbe non potuit Neapo-
lim transmitti, nisi die Veneris 3. Martii, & tamen Profes-
64 sio emissa fuit die 2. ejusdem mensis Martii. Impossibile igi-
tur fuit, Joannam potuisse expressè declarare animum suum
circa usum illius dispensationis, quam ignorabat, ex ani-
madversis per *Gob consul. 112 num 42 Rot. dec. 296. nu. 30. par.
17. rec. & in Augustana Jurispat ronatus 19. Febr. 1698. §. Fir-
mato cor. Olmo.*

Non adimpleta autem conditione, sub qua eadem gratia
concessa fuit, illa remansit nullius efficaciæ juxta *Tex in l. Si
quis sub conditione ff. Si quis omis. caus. testam.* & animadversa
per *Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 12. num. 3. & Rot. dec. 213.
num. 5. & 7. par. 19. rec.* & in nostris terminis *dec. 499. num. 10.
65 par. 14. rec.* in cujus casu, nec etiam per viam legis, & ex-
pressæ conditionis Papa expresserat animum suum, ut Novi-
tius declararet, se uti velle dispensatione, & tamen profes-
sio declarata fuit nulla, ibi: *Sed agi de professione, nullo præ-
cedente Novitiatu edita, vigore Brevis Apostolici, quod non
solùm fuit inscio Marchione impetratum, verùm etiam fuit illi
dumtaxat apertum ferè immediatè ante professionis actum,
quare illa censetur ex improviso, & sine animi deliberatione
peracta.*

DISCEPTATIO II.

Romana Applicationis hæreditatis.

PRO

Archiconfraternitate Agonizzantium.

CUM

DD. de Vidaschis.

ARGUMENTUM.

R. Fabrica, *an possit sibi applicare hæreditatem illius Testa-
toris, qui instituit suos hæredes Puellas, in Urbe quoli-
bet anno monacandas, committendo Exequutoribus testa-
mentariis suæ voluntatis exequutionem.*

CO. Laurentius Vidascus, qui diem clausit extremum die
15. Aprilis 1720. in suo ultimo, cum quo decessit, Te-
stamento die 4. Augusti 1717. condito, & post ejus obitum 1
aperto, & publicato per Acta Cimaroni de universa ejus sub-
stantia in piis operibus certis, & determinatis commendabili
pietate in Deum, & charitate in Proximum, ut infra dis-
posuit.

Demandavit primo loco, quod ex retractu bonorum, ab
eo possessorum in Terra, & Territorio Castri S. Angeli, vul-
gò *Castel Madama* nuncupati, constitueretur in tot locis Mon 2
tium Cameralium non vacabilium fundus annui redditus scu-
torum 180. pro duabus perpetuis Cappellaniis, infra annum
à die illius obitus in Ecclesia Archic. Nativitatis D. N. J. C.
Agonizantium Urbis erigendis, quarum Capellani essent ad
nutum amovibiles, & eligi deberent priùs à M. Maria Vi-
dasca, Moniali in Monasterio S. Ambrosii de Maxima Ur-
bis illius Sorore, ejus vita naturali durante, & post ejus obi-
tum ab Exequutoribus Testamentariis, in d. Testamento
nominatis, & demum, iis quoque vita functis, à Custodibus
d. Ven. Archic. Agonizantium, quæ omnia patent ex sola
lectura ejusdem Testamenti.

In reliquo autem Asse, solutis prius diversis Legatis, in
eodem Testamento specificatis, suos universales hæredes in- 3
stituit Puellas monacandas hic in Urbe, quibus quolibet anno
tradi mandavit in Solemnitate Nativitatis D. N. J. C. Subsi-
dium dotale scut. 40. pro qualibet, pro intranti quantitate fru-
ctuum suæ hæreditatis ad nominationem d. M. M. Camillæ
ejus Sororis, durante ejus vita, & postmodum dd. Custodum
ejusdem Archic. Exequutores demum ejus piæ dispositionis,
& liberos Administratores d. suæ hæreditatis elegit, & no-
minavit Jacobum Cavalleitum, & Franciscum Meolam, 4
cum amplissimis, & illimitatis facultatibus.

Ad impediendam exequutionem hujus piæ dispositionis, &
retardandam alienationem dd. Bonorum in Territorio Castri
Madamæ existentium pro constituendo fundo suprad. Cap-
pellanis destinatorum insurrexerunt Rutilius, & Vincentius
de Vidaschis, qui sub prætextu, quod eadem bona essent
subjecta cuidam asserto fideicommisso, ut prætendebatur, 5
ordinato à Petro Sancte qu. Dominici de eodem Castro illo-
rum Authore in ejus asserto Testamento, ut supponebatur,
condito die 23. Nov. 1566. Judicium coram A. C. super Im-
missione ad dd. bona introduxerunt, & postea dum Causa fa-
vore Archic. erat in limine expeditionis, insurgere cura-
runt R. F. S. Petri, quæ vigore ejus Privilegiorum hæredita-
tem d. Co. Laurentii Vidaschi ad se spectare prætendens, sub
die 26. Jun. 1720. judicium introduxit super applicatione ejus-
dem hæreditatis in ejus beneficium, & respectivè super Im-
missione ad omnia bona hæreditaria d. Com. Laurentii, in-
stando etiam successivè pro avocatione alterius suprad. Causæ
cor. d. A. C. ad instantiam dd de Vidaschis introductæ.

Utraque Causa fuit per plures menses discussa coram R. P.
D. Sinibaldo, qui insubsistentiam utriusque pretensionis agno-
scens, pluries habuit terminum pro servato ad effectum am-
bas Causas unico contextu expediendi; Sed iidem de Vidas- 6
chis modicum fundamentum constitui posse videntes in eo-
rum prætenso fideicommisso, putantes forsan eorum condi-
tionem meliorem facere, sub colore interesse in Causa ob d.
prætensum fideicommissum, reportare curarunt cessionem
Jurium ejusdem R. F. subreptitiè, & indebitè obtentam, abs-
que ulla solutione quantumvis minimæ summæ unius dum-
taxat obuli, sed cum pacto quotæ litis, ab omnibus legibus
re-

reprobato, & statim instare cæperunt coram Auditore SS. pro avocatione Causæ ab eodem Sinibaldo, illiusque remissione ad hanc Sac. Cong.

Quamvis autem per d. Auditorem SS. fuerit per binas vices illorum instantia rejecta, nihilominus tertiò tandem sub die 5. Martii 1721. eandem Causam super prætensa applicatione tantùm ad hanc Sac. Cong. remisit; Quo verò ad præ-
7 tensum fideicommissum mandavit ad ulteriora procedi coram eodem Sinibaldo, qui demum sub die 27. Maii 1721. Sententiam protulit absolutoriam ab imperitis per dd. de Vidaschis, in qua declaravit, non constare de dicto prætenso fideicommisso; Cùmque in præsenti de illius viribus disputari contingat, negativè videtur resolven.

Præscindendo enim ab illa æquè clara, ac juridica exceptione, quod cùm d. Co: Vidascus decesserit die 15. Aprilis
8 1720. ideòque ex quo elapsi adhuc non sunt 15. menses à die illius obitus, nullum jus habet agendi pro applicatione illius hæreditatis eadem R. F. quæ in piis dispositionibus hìc in Urbe se ingerere nequit, nisi elapsis 15. mensibus à die obitus Testatorum, & quatenùs non prævenerit Urbis Vicarius, ex clara *Constit. S. Pii V.* inter ejus impressas *in Bullar. novo tom. 2. la 96.* ut eam citando, & sequendo testatur *Vespign.*
9 *in suo Compend. Privil. fol. 5. §. Legata pia in Urbe*, & concordat *Marant. respons. 62. à num. 64 usque ad finem par. 3.* cum aliis adductis in meo *Compend. Privil. R. F. num. 4. & seq.* Posito autem dicto claro defectu actionis, partes Judicis sunt, etiam Reo non petente, Actorem ex officio à limine Judicii repellere, & Reum conventum absolvere, juxta notata per
10 *Simon. de Præt. con. 12. num. 5. centur. 3.* & firmata per *Rot. dec. 255. num. 1. coram Caval. & decis. 317. eodem num. coram Beninc.*

Quando etiam essemus in terminis jam elapsi temporis 15. mensium, adhuc favore Archic. res esset undique clara;
11 Nam d. dispositio Co: Vidaschi nullo modo dici valet ad pia opera incerta, cùm ad hoc, ut intrare possint privilegia prædicta duplex requiratur copulativa incertitudo, personarum scilicet, & usuum, juxta celebre *cons. Oldrad. 61.* quod citant, & sequuntur *Cherub. Comp. Bullar in Constit. 23. Julii 2. schol. 2. De Rub. de Testam. cap. 81. nu. 78. Rosa consul. 6. nu. 29.*
12 *Rocca Sel 'ect. interpr. cap. 44. num. 1. & 2. & Card. de Luc. de Testam. disc. 23. n. 13.* Neutra autem ex hujusmodi incertitudinibus in præsenti verificatur.

Quo enim ad erectionem Cappellaniarum nulla penitùs considerari potest incertitudo, & pro constanti fuit semper admissum coram Sinibaldo, quod super capitali, pro illis relicto, nihil penitus pro parte ipsius R. F. prætendebatur, & ob dictum dubium, in hodierna disputatione resolvendum, restrictum fuit ad illam tantummodo ratam, in qua scriptæ fuerunt hæredes Puellæ, in Urbe monacandæ.

Quo verò ad prædictam ratam, in qua institutæ fuerunt hæredes dd. Puellæ, in Urbe monacandæ, seu residuum hæreditatis, detractis legatis, & fundo pro Cappellanis supra-
13 dictis, incertitudo usus, & operis nullatenus verificatur, dum Testator clarè suam voluntatem expressit, quod ex fructibus suæ hæreditatis, detractis oneribus, solutisque omnibus legatis, quolibet anno distribui deberent tot Subsidia doralia scut. 40. Puellis monacandis hìc in Urbe pro intranti illorum quantitate.

Quamvis autem prima facie videatur, quod sint incertæ Personę dictarum Puellarum cum propriis nominibus ædem
14 Puellæ nominatæ, & expressę non fuerint; Hujusmodi tamen incertitudo non est præcisè, & omninò talis, sed potiùs verificatur illa species incerti, quæ communiter dicitur incerta de certo, cùm non desint, nec deesse possint Puellæ, quæ in Urbe quolibet anno Moniales fieri velint, quæve ex nominatione, & electione Exequutorum Testamentorum, ac Hæredum efficiantur certæ, & reducantur ad certitudinem, quamvis ab initio fuissent incertæ, ut in simili de tribus Pueris, eligendis à P. Guardiano Cappucinorum, respondit *Rot. cor. Caval. dec. 112. num. 5.* & in nostris terminis latè probat *Gratian. discept. 288. à num. 34.* ubi *sub num. 38.*
15 quod Puellæ nubendæ, quamvis à Testatoribus non expressæ propriis nominibus, certificantur per electionem ab Exequutoribus, vel Hæredibus, quodque ita sæpe resolutum fuit ab hac Sac. Cong. *Molignat. in Tract. de Appell. verb. Jur. significat vers. Incertorum nomine, num. 583. Cherub. in Compend. Bullar. in Constit. 23. Julii 2. schol. 2. & in Const. 9. Clem.*
16 *VII. schol. 1. in fin Rubeus in Practica b. de Testam. cap. 81. num. 78.* præcipuè *num. 90. usque ad fin.* ubi, relatis pluribus Rotæ decisionibus affirmat, quod si ex post facto executio, vel distributio Legati potest certificari, non intrent privilegia;
17 *Marant. respons. 13. num. 80. vers. Sufficit*, *Rosa consul. 36. nu. 26.* latè *Bertacchin. Vot. dec. 119. per tot. & Rota cor. Coccin. dec. 1008. num. 3.* & in *Rom Fideicomm de Ruspolis 23. Junii 1648. §. 1. coram Rondin.* impressa apud *eundem Bertacchin. d. Vot. dec. 119.* cum aliis citatis post *tom. 1. in meo Comp. Privil. quæst. 30. per tot. à num. 67.*

Non attentis declarationibus ejusdem *Rot.* editis in eadem Causa *Rom. Fideicomm. de Ruspolis*, quod per interpretationem, ab ea in dictis decis. datam Privilegiis R. F. non intelligatur illatum aliquod præjudicium eidem R. F. Hoc 18
enim verum est in sensu interpretationis judicialis, legalis, & potestativæ, non autem in sensu interpretationis doctrinalis, quæ nimis inter se differunt, ex adductis per *Tambur. de Jur. Abbat. tom. 1. disp. 16. quæst. 6. num. 7.* aliosque citatos in 19
tom. 3. par. 2. discep. 4. num. 10.

Inauditum enim esset, quod in iis, quæ concernunt juridica dubia circa eadem privilegia R. F. non sit procedendum cum authoritate classicorum Doctorum, interpretantium 20
dubias quæstiones, juxta sensum, & dispositionem Juris, tàm Canonici, quàm Civilis, ad quem effectum sat est percurrere quatuor tomos *Controvers. Roberti Marantæ*, qui fuit ejusdem R. F. accerrimus Defensor, & diligentissimus Advocatus, in quibus omnia tractantur ad tramites Juris, & secundùm receptam opinionem classicorum DD.

Præscindendo proinde ab illa coactiva, & judiciali authoritate Rotæ, cum qua procedere solet in Causis, eidem commissis, & cum qua processit in dicta Causa *Rom. Fidei-* 21
comm. de Ruspolis, in qua emanavit eadem decisio, qualem, & quantam faciat authoritatem doctrinalem, & interpretativam in aliis materiis, & similibus Causis, de se notum est, & advertunt *de Rub. in Epist. ad Lector.* impressa *par. 7. rec. num. 231.* ubi quod ab ejus Decisionibus fugantur omnes 22
difficultatum tenebræ, *Rip. respons. 3. num. 11. de Caus. Possess. & propriet.* ubi, quod Rotæ Decisiones tanquam legum dogmata, & Sac. Canones servantur, quod comprobat etiam *Cardin. de Albic. in addit. ad Pamphil. dec. 43. num. 9. & 10.* & latè *Ursell. Congress. legal. 8. num 20.* ubi, quod tanta est in Urbe Rotæ authoritas, quanta fuit Pithagoræ apud Pithagoricos, & quod Consilium Neapolitanum in quodam 23
magno dubio consuluit Rotam Romanam, & secundum illius opinionem judicavit, quod refert etiam *de Rub. ubi supra num. 226.* & recognosci potest *ex dec. Afflict. 351. num. 10.* cum aliis, citatis *in Tom. 3. par. 1. discept. 1. §. 23. num. 31. & seqq. & §. 26. num. 16.* quibus addi potest eadem *Rot. in Perusina Pensionis 11. Maii 1716. §. Nec controversa cor. Herrera*, 24
ubi, quod Rotæ Romanæ opinio prævalet sententiæ omnium particularium Doctorum.

Nec non applicantur ea, quæ in similibus terminis observavit eadem *Rota in Mindionen. 1. Martii 1706. §. Eoque fortius coram Ansaldo*, ubi, quod si credulitatem præstaremus 25
Bartolo, vel Baldo, Hostiensi, vel Panormitano in aliqua discussione Juris, multò magis id verificatur in præsenti, ea adducta bona congruentia, & stringenti ratione, quia (sunt ejus verba) *secundum nostram imbecillitatem habemus quotidiè affirmatum, quod authoritati magni Doctoris standum sit in quacumque materia, suaptè natura disputabili, & ambigua*, juxta authoritates, ibidem allegatas.

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo pro comprobatione nostri assumpti non opus habemus ad alias authoritates recurrere, aliasque rationes adducere, dum superabundat al- 26
legare præcisas resolutiones, & individuales declarationes hujus Sac. Congreg. habentes vim legis, ex animadversis per *Marant. respons. 14. num. 8. tom. 1. & Monet. de Commut. ultim. volunt. cap. 5. num. 15* & firmatis per *Rot. in Rom. Locor. Mont.* 27
3 Junii 1711. §. Præfata cor. Molines, cum aliis, citatis *post tom. 1. in Comp. Privil num. 3.*

Ex iisdem siquidem declarationibus decisum habetur, quod legata pro maritandis Puellis nunquam cadunt sub incertitudine, quamvis omnes Puellæ à principio sint incertæ, & sequuta nominatione certificatæ, & propterea lega- 28
ta pro illarum dotalibus Subsidiis relicta, applicari nequeunt R. F. ut videre est in *Compend. eorundem* impresso *Vespign. fol. 18. §. 3* & apud *Quarant. in Summ. Bullar. Verb. Fabric. Sanct. Petri fol. 245.* ibi: *Si verò cum quovis* 29
onere annua solutio fieri debeat, nempe pro celebratione Missarum, Officiorum, Maritaggio Puellarum incertarum &c. totum, quod decursum est, & solutum, vel non distributum, pro Fabrica exigatur, & de cætero Testatoris voluntas observetur, non diminuta in aliquo sorte principali ipsius legati, & hoc perpetuorum legatorum vitetur extinctio.

Item fol. 21. §. 7. & apud *Quarant. ubi supra* ibi: *Si legatum incertum pro maritandis Puellis sit mediante nominatione*,

natione, earumque nobilium tantùm, & non alitèr certifica-
30 *tum &c. etsì solutum non sit, nullo modo pro Fabrica exigatur.*

Et demùm *fol.* 34. §. 5. & apud *Quarant. ubi supra §. Similiter*, ibi. *Similiter annua pia legata pro pauperibus Puellis,*
31 *nuptui tradendis &c. si per aliquot annos ab hæredibus, aut aliis gravatis neglecta fuerint, nec effectualiter persoluta; seù depositata &c. pro annis, & temporibus decursis ad Fabricam ipsam pertinere declaramus. Decurrenda verò in futurum pro pauperibus hujusmodi Puellis maritandis etiam anteà electis, ut præfertur, integra concedantur, nisi in totum incerta essent, itaut ad Fabricam juxta privilegia omninò spe-*
32 *ctarent*. Ibique in secunda margine sequens legitur adnotatio, facta per eundem *Vespign.* æquè acerrimum Defensorem, ac accuratum Officialem, & OEconomum ejusdem R. F. *Nota, quòd de Stylo Sacræ Congregationis hujusmodi rigor incertitudinis omissus fuit: Imò Fabrica curat exequutionem legatorum hujusmodi dotium, etiam incertis Puellis factorum.* ut ad nostrum præcisum effectum observat *Rot. apud Bertacchin. dicto Vot. dec.* 119. *numer.* 11. ibi. *Idque comprobatur ex Decretis, per dictam Sacr. Congregation. editis, quæ*
33 *principalem finem intendens, mandavit quidem, dotes particulares distribui neglectas Fabricæ applicari, sed distributionem illarum Exequutoribus relinqui, ut in dicto Compend. Privileg. pag.* 18. *§.* 3 *& pag.* 34. ubi in secunda margine adnotatur etiam, quòd de Stylo Sacr. Congr. *rigor incertitudinis legatorum omissus fuit*.

Idipsum stabilitur in Instruct. pro Commissariis R. F. in statu Ecclesiastico de ordine, & mandato hujus Sacr. Cong.
34 edita die 31. Augusti 1650. & impressa in eodem *Compend. Priv. Vespign. fol.* 129. *& sequ.* in qua postquam *in §.* 24. ordinatur, quòd nullatenùs applicentur Capitalia Legato-
35 rum piorum cùm annuo onere perpetuo Missarum, & Divinorum Officiorum, sed applicentur dumtaxat annatæ decursæ pro tempore, quo pium opus non fuit adimpletum: In subsequenti *§.* 25. *fol.* 145. idem disponitur quoad Subsi-
36 dia dotalia, pauperibus Puellis arbitrio hæredum, sive Exequutorum distribuendis, ibi: *L'istesso osservarà per li Maritaggi di povere Zitelle, lasciati da farsi ogn' anno ad arbitrio degl' Eredi, Esecutori, & altri, applicando l' annate decorse alla Fabrica, come sopra, per li tempi, che saranno fatte le nominazioni.*

Ex quibus excluditur, quòd ratione incertitudinis Personarum earundem Puellarum, quæ consequi debent dd.
37 Subsidia dotalia, locum habere valeant Privilegia R. F. quodque ex isto capite hæreditas Co. Vidaschi in illius beneficium veniat applicanda, talique modo evertenda illius suprema voluntas; Etsi ex causa istius prætensæ incertitudinis intrare possent dd. Privilegia R. F. actum esset de omnibus Subsidiis dotalibus, quæ in Urbe pro maritandis, & monacandis pauperibus Puellis ab omnibus ferè Confraternitatibus, & præsertim ab illa SS. Annunciatæ, cùm tali, tantaque pietate, & cùm solo, fine amoris Dei, ac salutis animarum, & conservationis pudicitiæ quotannis distribuuntur, dùm omnium prædictorum Subsidiorum dotalium capitalia applicarentur in beneficium ejusdem R. F. contra pias dispositiones Testatorum, quarum exequutionem, & non destructionem eadem R. F. curare solet, & debet, ex
38 animadversis per *Marant. contr.* 20. *numer.* 18. *& contr.* 32. *numer.* 26. *Marott. discept. forens. capit.* 1. *num.* 1. *Rub. de Testamen. cap.* 48. *num.* 269. *& seqq.* aliosque, citatos *in Compend. Privil. R. F.* impresso post *tom* 1. *num.* 10. & firmatis per *Rot. in Rom. Locor. Montium* 3. *Junii* 1711. *§. Præmisso cor. Molin.*

Hinc applicari nequit altera resolutio, seu declaratio hujus Sacr. Congreg. impressa *in d. Compend. Privil. Ves-*
39 *pign. fol.* 20. *§.* 5. in quo exadverso constituitur fundamentum, quòd scilicèt legata incerta intelligantur, quando non sunt expressa propria nomina Personarum, vel Locorum, licèt ad arbitrium Exequutorum, vel aliorum sint relicta.

Tùm quia eadem Cong. antecedenter *in §.* 3. *fol.* 18. *&* 19. declaraverat, quòd respectu legatorum perpetuorum
40 cum onere in specie Maritagii Puellarum incertarum, observaretur voluntas Testatoris, non diminuta in aliquo sorte principali ipsius Legati, & hoc, ut Legatorum perpetuorum vitaretur extinctio; Adeoque ad evitandam potentissimam contrarietatem inter unam, & alteram declarationem ab eadem Cong. in ipsamet die editas, pernecessè dicendum est, dictam Cong. in citato §. 5. quod exadverso allegatur, intellexisse, vel de Legatis, pro una vice tantum præstandis, ut expressè protestata fuit in princ. dicti §. 3. ibi: *Hoc autem non intelligitur nisi de Legatis, pro una vice tantùm factis*. Vel de omnibus aliis piis legatis, præ- 41
scindendo ab iis, quæ annexum habent perpetuum onus celebrationis Missarum, Divinorum Officiorum, & Maritagii Puellarum, de quibus antecedenter in dicto §. 3. particulariter disposuerant, ex regula *Text. in leg. in toto ff. de Re-* 42
gul. Jur. de qua *Rot. dec.* 525. *n.* 8. *cor. Dunoz. jun.*

Tùm etiam, quia cùm subsequenter de anno 1598. emanaverit altera resolutio hujus Sac. Congr. impressa *in eodem Compend. Vespign. fol.* 34. quòd annua pia Legata pro pau- 43
peribus Puellis, nuptui tradendis decurrenda, in futurum eisdem Puellis integra concedantur; Quatenus etiam dici vellet, quòd prædicta declaratio in d. §. 5. valeret comprehendere etiam Legata cum annuo onere dotationis puellarum, nihilominùs dicta præcedens resolutio, utpotè edita anno 1579. fuit per istam posteriorem citra dubium revocata, ut de alia resolutione ejusdem Cong. contenta *in §.* 4. *fol.* 19. in qua pariter exadverso magnum fit fundamentum, in specie animadvertit *Rota in Rom. Fideic. de Ruspol.* 44
10. *Junii* 1686. *§. Et pro exclusione cor. Rondinin.*, ibi: *Quas ideò Puellas pro certis substitutis recognovit, & supposuit Rota, nec controvertebant hodiè Informantes pro R. F. quæ licèt ex antiqua declaratione per Cong. EE. Cardin. edita anno* 1579. *impressa in Compend. Privil. compilato per D. Vespign. §.* 4. *fol.* 19. *facultatem haberet sibi applicandi similia Legata pro Puellis in genere maritandis; Nihilominùs ex alia subsequuta declaratione anni* 1598. *non applicationem sed exequutionem tantùm similium legatorum procurat*, ut sequitur *in dicto Compend. fol.* 34. *in fine*. Estque generale in qualibet 45
materia, quòd resolutiones posteriores semper prævalent anterioribus, ut de dispositionibus quibuscumq; firmavit *Rot. in Aven seù Carpetoraten. Collegii* 4. *Maii* 1711. *§. Certiùs autem cor. Molin.* & de *Rotæ decis.* observat *Emerix. jun. dec.* 495. *num.* 1. & de resolutionibus Sacr. Cong. advertunt *Sylver. in Opusc. opusc.* 2. *de Declar. Card. num.* 11. *fol.* 283. *Pignatel. consult.* 107. *num.* 14. *tom* 1. *& Rot. in Melev. Decr.* 22. *Martii* 1707. *§. fin. cor. Ansald.*

Multò minùs locus esse potest prætensæ applicationi hæreditatis in beneficium ejusdem R. F. & consequenter dd. de Vidaschis, qui ejus Jurium assecessionem reportarunt, sub prætextu quòd in Testamento dicti Co. Laurentii scriptus non fuerit hæres certus, dùm Puellæ, in Urbe monacandæ, ab eo institutæ hæredes, remanent in obscura, & generali incertitudine, & dependent non à vo- 46
luntate Testatoris, sed ab illa Eligentis, seù Executorum testamentariorum.

Primò, quia hujusmodi institutio hæredis ex Juris dispositione sustinetur, juxta *Tex. in leg. Si quis ad declinandam Cod. de Episc. & Cleric.* de quo infra, & quòd magis est, 47
in nulla ex resolutionibus hujus Sacr. Cong. habetur, quòd ex defectu hæredis certi, hæreditas destinata ad pias causas certas, & pia opera, æqualiter certa, R. F. juxta illius privilegia applicentur.

Secundò, quia nequaquam dici potest, quòd Puellæ institutæ hæredes remaneant in obscura, & generali incertitu- 48
dine, & sint omninò incertæ; Quamvis enim quoad earum individua à principio incertæ videantur, sunt tamen certæ quoad speciem, nam Testator non instituit Puellas in genere, ut inculcatur, sed Puellas de certa specie, illas scilicet, quæ quolibet anno Moniales in Urbe fieri volunt, quævè postea mediante nominatione ad certitudinem, & individuum reducuntur, & ideò hæredes certæ dici debent ex animadversis per *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 995. *per tot.* & ex firmatis per *Rot. dec.* 1008. *num.* 5. 49
cor. Coccin. & in Rom. Fideic. de Ruspolis 23. *Junii* 1648. *§. Altera coram Rondin.* impressa *apud Bertacchin. Vot. dec.* 119. *num.* 13. & concordat *eadem Rot. dec.* 162. *num.* 12. *par.* 8. *rec. & cor. Cerr. dec.* 295. *num.* 3. *& decis.* 312. *num.* 1. Adeò ut si daretur casus, quòd Urbis Puellæ, quæ uno anno, ex. gr. & sic de aliis annis sequentibus; Moniales fieri volunt in 50
eadem Urbe simul convenirent, & coram quocumque Judice Ordinario Romanæ Curiæ comparerent, & uti hæredes institutæ ab eodem Co. Vidasco peterent Immissionem ad illius bona hæreditaria, adhoc ut ex illius fructibus, qui dicto anno percipiuntur ex illius hæreditate, possent religiosum habitum suscipere, certum, & indubitum est, quòd nullus Judex eisdem petitam Immissionem denegare posset, dum illarum vocatio ex claris, & indubitatis Testamenti verbis resultat, ideòque sufficeret dumtaxat, quòd haberent qualitatem, volitam ab eodem Testatore, determinationem scilicet se in Urbe monacandi, quæ ab earum voluntate dependet.

Nec

Nec dicatur, quòd Puellæ prædictæ, utpote Jus habentes uti singulæ ad consequendum dumtaxat Subsidium dotale ex fructibus hæreditatis persolvendum, Jus aliquod non
51 habeant in proprietate bonorum hæreditariorum, & proinde sit locus applicationi hæreditatis favore R.F. & dd. de Vidaschis illius prætensorum Cessionariorum vigore alterius declarationis hujus Sac. Congr. impressæ *in Compend. Vesp. fol.* 19. §. 4. quòd in casu, quo alicui certæ personæ, vel loco Jus aliquod ex dispositione Testatoris in proprietate acquisitum non sit, legata pro maritandis Puellis, etiam si perpetua sint, in totum pro Fabrica exigantur.

Ultra quòd enim ex animadversis supra prædicta declaratio, utpotè edita insimul cum alia, de qua supra facta fuit mentio de anno 1579. fuit revocata, vel saltem modificata
52 ab alia subsequenti resolutione, emanata ab hac ead. Sacr. Cong. de anno 1598. & impressa *in eod. Compend fol.* 34. §. 5. per quam expressè demandatum extitit, quod annua pia legata pro pauperibus Puellis nuptui tradendi decurrenda in futurum eisdem Puellis integrè concedantur, ibique adnotatur, quòd Fabrica curat exequutionem Legatorum hujusmodi dotium, etiam incertis Puellis factorum, ut sequendo hanc individualem hujus Sacr. Congregat. declarationem pro
53 constanti admisit *Rot in Rom. Fideicom. de Ruspol.* 10. *Junii* 1686. §. *Et pro cor. Rond.* cujus verba registrata fuerunt supra.

Certum, & indubitatum est, quòd, aut Puellæ monacandæ Jus habent etiam in proprietate bonorum, dum pro certis hæredibus sunt habendæ ex firmatis in cit. *dec.* 1008. *Coccin.* & noster Testator voluit ejus dispositionem valere etiam
54 vigore fideicommissi, ut habetur *in §* 15. illius Testamenti; Ideoque eædem Puellæ jure fideicommissi altera alteri succedere deberet, hoc enim importat onus injunctum dotandi Puellas quolibet anno, quia hujusmodi onus inducit de Jure
55 perpetuum fideicommissum, *Bursat. cons.* 227. *num.* 49. *Rot. cor. Otthob. dec.* 177. *num.* 21. *& in rec. dec.* 474. *num* 2. *par* 18. *tom.* 2. & consequenter unaquæque ex ipsis statim ac per nominationem ad certitudinem, & individuum est redacta, habet Jus etiam in proprietate bonorum, cum fideicommissarius dicatur, & sit verus hæres *Magon. dec. Florent.* 91. *n.* 34. & in nostris terminis *Rot. apud Bertaccb. Vot. dec.* 119. *n.* 10. *vers. Omisso*.

Aut Jus prædictum in bonorum proprietate spectat, tam ex dispositione Juris, quàm ex voluntate Testatoris ad Ar-
56 chic. Agonizantium Urbis, ad quam unicè respexit Testator, eidem de facto relinquendo ossa propria, memoriam sui, suæque familiæ in sepulcrali inscriptione, Cappellanias perpetuas, ac demum selectionem Puellarum, Dotiumque distributionem post obitum propriæ Sororis, & ideo totaliter insubsistens est contraria instantia applicationis ex isto capite prætensæ.

Et quidem ex Juris dispositione nulla cadere potest difficultas, quòd Jus in proprietate bonorum pertineat ad eamdem Archic. *Textus* est æquè famosus, ac literalis *in leg. Si*
57 *quis ad declinandam C. de Episcopis, & Cler.* in quo æquè pius, ac providus Legislator sancivit, quòd si ad declinandam legem falcidiam instituantur hæredes Captivi, vel Pauperes, valet institutio, nec vitiatur propter incertitudinem & in primo casu Episcopus capit hæreditatem, & distribuit: in secundo verò, si in loco sit aliquod Hospitale Pauperum pertinet ad illud, si verò nullum adest Episcopus capiat, tanquam hæres, & distribuat, & in fine concludit: *Hæc tamen*
58 *omnia* (sunt verba præcisa Textus) *locum habere sancimus, quando non certi Xenones, vel certi Procbotrophii, vel certæ Ecclesiæ nominatio à Testatore subsequuta est, sed incertus est ejus sensus. Sin autem in personam certam, venerabilemvè certam Domum respexerit, ei tantummodo hæreditatem, vel legatum competere sancimus, nulla falcidia nec in hac parte intercedente*, quem sequitur *Rot. dec.* 1008. *cor. Coccin.* ibi: *Relictum enim pro redimendis Captivis, & maritandis Puellis, est certum, & Episcopus de Jure est Exequutor, & loco hæredis:* Unde cùm Comes Laurentius præcisè, & unicè respexerit
59 eandem Archic. Agonizantium, in controversiam revocari nequit, quòd ad nostrum effectum ipsa tanquam hæres proprietaria haberi debeat.

Ex dispositione autem ejusdem pii Testatoris clarè resultat, quòd Jus in proprietate bonorum penes eandem Archic.
60 residere debeat, nam in principio ejus Testamenti, in quo eidem Archic. jus nominandi prædictas Puellas reliquit, expressè declaravit, quòd illud condere decreverat ad hoc, ut ejus facultates juxta illius voluntatem ab ejus hærede, & Exequutoribus testamentariis distribuerentur ibi: *ho determinato anche Io con il presente Testamento esprimere la mio volontà, sopra tutte, e singole mie facoltà, acciò secondo il mio volere siano dal mio Erede, & Essecutori testamentarii distribuite:* Cùmque indistinctè, & promiscuè nominaverit hære- 61
dem, & Exequutores testamentarios, semper connexos, & unitos, pernecessè dicendum est, sub nomine hæredis intellexisse Archic. prædictam, cui curam, & Jus faciendi dictam distributionem post obitum propriæ Sororis delegavit, dum id minimè verificari poterat in Puellis, ab ipso institutis, quæ dotalia Subsidia distribuere non poterant, sed potiùs illorum distributionem de manibus hæredis recipere debebant.

Id ipsum replicavit in multis aliis subsequentibus capitibus ejusdem Testamenti, in quibus disposuit, tam circa funus, & Lapidem sepulchralem, quàm circa celebrationem Mis- 62
sarum, distributionem eleemosynæ Pauperibus ejus Parochiæ, & erectionem Cappellaniarum, loquendo semper cum eadem unione, & comprehensione hæredis, & Exequutorum, ibi: *Ordino, e comando al mio Erede, & Essecutori testamentarii*, & ibi: *Ed in oltre il mio Erede, & Essecutori testamentarii siano tenuti a farvi fare una Lapide, con la mia Arma*. Et ibi: *Dall' infrascritti miei Eredi, & Essecutori testamentarii si faccino celebrare Messe, quante se ne potranno avere*. Et ibi: *L'infrascritti miei Eredi, & Essecutori testamentarii diano per elemosina a povere Persone della mia Parochia per una sol volta scudi* 50. Et ibi: *Si debbano eriggere due Cappellanie Laicali, e amovibili ad nutum nella d. Chiesa de gl' Agonizanti da dd. miei Eredi, & Essecutori testamentarii dentro il termine d'un'anno dopo la mia morte*.

Quæ omnia à Puellis, ab ipso institutis, adimpleri nequibant, dum tempore, quo omnia prædicta erant explenda, nominatio Puellarum facta esse non poterat, cùm distribu- 63
tio Subsidiorum dotalium fieri debeat ex residuo hæreditatis, solutis Legatis, & sequuta erectione Cappellaniarum, ut habetur ex §. 14. ibi: *però detratti, e pagati tutti li sopradetti pesi, e Legati, di tutto quello, che frutterà il resto della mia eredità &c.* Undè ex toto contextu, ac tenore Testamenti elicitur qualis verè fuerit intento, & voluntas dicti Co. Laurentii, qui unicè prospexit eidem Archic. & pro certo est admittendum, quòd dicta Archic. quamvis nominatim non declarata hæres, fuit ab ipso semper considerata uti hæres, proprietaria, & tanquam talis ad effectum distribuendi Subsidia dotalia, juxta illius voluntatem haberi debet, secundùm theoricam *Bartol. in l. Alio hærede num.* 6. *ff. de Alim. & cib. legat.* ibi: *Item cum nemo est institutus, si Testator* 64
jussit bona sua distribui inter Pauperes per suos Exequutores, isti tunc habent vim hæredis, & latiùs *in consil.* 26. *numer.* 1. *& per tot. lib.* 1. quem in nostris terminis sequitur *Rot. dec.* 1008. *num.* 3. *cor. Coccin.*

Et generaliter, quòd quibuscumque modis appareat voluntas Testatoris, quando hæc respicit piam causam, semper punctualiter exequenda sit, & uti legale Testamentum 65
habendum probant *Molin. de Just. & Jur. tract.* 2. *disput.* 134. *lit. C. & disp.* 248. *in princ.* ibi: *Testamentum, in quo hæres non instituitur, est eo ipso nullum; Quando tamen testamentum conditum esset ad pias causas, in quo, vel anima defuncti esset hæres instituta, vel Pauperes Christi, nullo instituto hærede, concedunt Doctores communiter, validum esse tale testamentum, in quo ad ea omnia exequenda aliquis, aut aliqui Exequutores universales solent constitui Valasc. consult.* 68. *n.* 7. *Tiraqu. de Privil. piæ Caus. privil.* 64. *per tot. Dian coor-* 66
din. tom. 6. *tr.* 8. *resol.* 30. *per tot. & Carol. Ant. de Luc. de Hæred. Conf. c.* 173. *per tot.*

Non attento, quod omnia hæc exarata non legantur in Testamento cum tali, tantaque claritate, ut nullam admittant dubietatem: Regulare enim est, quòd institutio hære- 67
dis si malè concepta dignoscitur, tamen non nocet, sed sufficit, quòd quocumque modo appareat de voluntate Testatoris instituendi nostram Archic. ad Textum *in l. Quoniam indignum C. de Testam Clar. in §. Testamentum q.* 44. *Panimol.* 68
dec. 90. *annot.* 2. *num.* 20. *&* 21. *Rot. dec.* 25. *numer.* 13. *par.* 13. *recent. & coram Dunozet. decis* 491. *à nu.* 10. *& in Rom. Immis.* 29. *Aprilis* 1709. §. *Neutiquam cor. Molines, & in Rom. Hæred....* Feb. 1715. §. *Minus etiam cor. Crispo* ibi: *Verum quando etiam institutio hæredis in aliquo malè concepta dignosceretur, nihilominus hodiè non amplius illa verborum solemnitas* 69
requiritur, quæ de Jure antiquo pro hæredis institutione erat necessaria, sed quæcumquè verba sufficiunt, dummodo ex illis voluntas Testatoris colligatur.

Atque hoc ipsum potiori Jure procedere debet in casu nostro, in quo habemus, quòd consimiles dispositiones dotationis Puellarum causativè relinquntur Confraternita- 70
tibus, & Locis piis, & emolumentum institutionis non spectat ad ipsas Archic. sed ad Puellas dotandas. Inde facile est, quòd noster Testator Legum ignarus, videndo quòd

juxta

juxta suam voluntatem nostra Archic.nihil aliud habere debeat, nisi nudum Jus Institutionis, & nominationis, & emolumentum totum conferendum esset ad favorem Puellarum, indè abusus fuerit verbis Institutionis dirigendo illa ad Puellas, tanquam capientes utilitatem ejusdem Institutionis, non autem ad Archic.licèt in mente habuerit disponere secundùm modum, quo sunt conceptæ aliæ dispositiones favore piorum Locorum, ut scilicet Jus Institutionis sit Archic.& utilitas ejusdem sit Puellarum monacandarum, & proinde Jus talis dispositionis relictum fuit Archic.ibi: *Appartenga all'intera Banca delli Guardiani, o maggior parte di essa di detta Archic.degli Agonizzanti:* Quæ voluntas disponendi secundum communem consuetudinem, & secundùm Juris regulas facit certam hæredis institutionem in nostra
71 Archic.*Ad Text.in leg.Certiff ficert.petat.* & firmata *per Rot. decis. 3. num 9. penes Balduc. ad Consil. Ramon tom. 4 & in Majoricen. Success. 15 Junii 1710. §. Et sine coram Aldrovando*, ibi: *Cautum idcirco est, ut quotiès versatur aliqua dubietas circa personam hæredis, vel substituti, recurrendum sit ad regulas, & sensum Juris communis, juxta quem certum dicitur omne id, quod ex circumstantiis subjectæ materiæ ad certitudinem reduci valet.*

Et in terminis ad præcisum effectum excludendi R.F. be-
72 nè eadem *Rot.decis.*450. *num.*1. *part.*10. *recent.* ibi: *Et hinc etiam non relevat Cessio à R.F.S.Petri per illos reportata, quia nullum Jus illi competit, quando ex conjecturata, & verisimili mente Testatoris certitudinariè constat de persona hæredis, ab eo universaliter instituti, & patet ex multiplicatis Summorum Pontificum Constit.*

Transeunt in evidentiam ex eo: quia Guardiani pro tempore nostræ Archic. habentur destinati à Testatore in perpetuum pro executione ejus piæ dispositionis, quemad-
73 modum habetur nonsolum ex Testamento, sed clariùs in declaratione, emissa ab eodem Testatore, ibi: *Che doppo la morte de medemi sarebbero stati li Sig Guardiani pro tempore della Ven. Archic. degl' Agonizzanti.* Undè cùm Exequutores perpetui hujus piæ dispositionis sint destinati dd.Guardiani, nescitur quo Jure prodeat in scenam R.F. cùm indubitatum sit, quòd Exequutores Testamentarii in Causa dubiæ, aut deficientis institutionis habeantur loco hæredis, & ad eos spectet distributio, ut, pluribus cumulatis, probat *Carp. de Exequut. lib.3. cap. 9. à num.* 38. ibi: *Si Testator sub nomine Exequutoris, vel Comissarii designare, & comprehendere voluit hæredem, & ex voluntate ejus hoc evidenter apparet ex conjecturis, & præsumptionibus, in Testamento scriptis &c.tunc talis Commissarius loco hæredis substantia, & effectu considerandus erit, ac si expressim sub nomine hære-*
74 *dis constitutus esset*, quæ omnia re maturè perpensa admisit *Rota in dict. Majoricen. Successionis 16.Junii 1710. §. Ex his posito coram Aldrovando*, ibi: *Etenim cùm nullus alius reperiatur hæres scriptus, quipiam hanc suam dispositionem exequutioni demandare possit de Jure pro hujusmodi effectu succedere deberent Executores Testamentarii, qui habentur loco hæredis, & idcircò ad eos spectaret adimplere Testatoris voluntatem, distribuendo hæreditatem in operibus piis:* In cujus decisionis casu agebatur de Testatore, qui instituerat Animam suam, & pro ea D.N.I.C.

Quin obiici valeat, quòd perpetuitas hujus Exequutoriæ testamentariæ non videatur benè expressa in Testamen-
75 to, in quo solùm Exequutores vocantur Cavalletus, & Meola, & Guardianis assignata fuit perpetua nominatio Puellarum.

Quia ultra quod Exequutoria videtur ex mente disponentis data etiam Guardianis vigore juris nominandi Puel-
76 las, quod importat exequutionem Testamenti; Adhuc etiam, cùm adsit declaratio ejusdem Testatoris, nihil ulteriùs dubitandum est de qualitate Executoriæ, concessæ nostris Guardianis ex trito Juris principio, quòd Testator declarare possit suam voluntatem; Quinimò cùm hæc declaratio posterior concordet cum verbis Testamenti, licèt verba Testamenti essent impropria, per posteriorem declarationem evadunt propria, & clara, ad firmata *per Rot. in*
77 *Hæredit. 25. Novembris 1715. §. Concordat coram Falcon.* Et in nostris terminis, quòd hujusmodi declarationes sufficiant ad excludendum Jus R.F. eadem *Rot.in Roman. Legati 4.Junii 1717. §. Quoniam coram Ansaldo.*

Imò dict. attestatio, non solùm habet vim declarationis;
78 Sed cùm sit facta coram duobus Testibus pro pia Causa, habere potest etiam vim dispositionis ad *Text.in cap.Relatum ill.de Testam.* quem exornant *Andreol. controv.356. num.9. &*
79 *10. coram Burat. decis. 475. num. 12. & coram Cerr. decis. 511. num.17.* ubi Textum extendit etiam ad casum, in quo de-

fecisset interventus Testium, & Causa pia fuisset tantummodò substituta, ut legitur *num.18.*

Itaut etiam si præcisa intentio Com. Testatoris tàm clarè non eliceretur ex tonore illius Testamenti, exuberaret ad
interpretationem, & intelligentiam dubiæ illius voluntatis dicta attestatio duorum Testium Sacerdotum, & omni 80
exceptione majorum, quorum unus erat illius Confessarius;
cùm in similibus etiam singulari dicto unius, & simplicis 81
Testis deferatur *Castr cons.395. num.8. lib.2. Rot.coram Cerr. decis.395. num.10. & decis.312. num.4.*

Observando præcipuè illorum Sacerdotalem qualitatem, quæ operatur, ut dictum unius Sacerdotis æquivaleat de-
positioni duplicis Testis, ex firmatis *per Rot.decis.384.num.* 82
2.coram Priol. & decis. 83. num. 27. coram Ansald. & decis. 592. num.23. part.19. recent. & in Viennen prætens. Sponf. 22. Januarii 1705. §. Evidenter coram Kaunitz, & in Roman. Hæred. Februarii 1715. §. Hancque coram Crispo.

Et in præcisis terminis nostri casus eadem *Rot.in Roman. Fideicom. de Ruspolis 13. Junii 1687. §. Et hæc omnia coram*
Molines, ibi: *Et hæc omnia longè faciliùs DD.amplexi sunt* 83
attentis depositionibus Parochi, & Hortensii de Rubeis, & præcipuè illa Parochi, qui non semel, sed pluriès testatur, hanc fuisse Alexandri voluntatem, quòd decedente Bartholomæo sinè filiis, bona pervenirent ad Societatem substitutam, quibus uti informatis de voluntate Testatoris valdè deferendum est Em.Cerr decis. 195. num.10. & decis.312. num.8.

Ex his igitur clarè patet, quòd totaliter insubsistens est prætensio R.F.pro applicatione hæreditatis Com.Vidaschi;
Sed quatenus etiam per insubsistentem hypotesim aliquod 84
adesset dubium, quod non credimus, omne arbitrium capiendum esset pro illius exclusione, ea ratione, quia quando pium opus potest adimpleri per modum verum, à Testatore volitum, non est recurrendum ad fictum, & subsidiarium: Piæ siquidem disponentium, seu Benefactorum voluntati fides illibata servanda est, juxta præcisa verba Congreg.Concil. *in Decret. super celebr. Missar.* confirmatis *à S.M. Innoc.XII.* ibi: *Piæ disponentium, seu Benefactorum volun-*
tati fides illibata servetur, ac Defunctorum animabus integra 85
præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, & Ecclesiis præstantior cultus reddatur.

Inter acerba siquidem mortis discrimina summa Justiniani
clementia guttam hanc consolationis languentibus morta- 86
libus generosissimè infundere voluit, ut suprema Morientium elogia ipsismet Imperialibus sanctionibus essent æqualia, utquè proinde moriens homo in Testamento, tanquam Imperator, leges condere posset, ut generaliter videre *est*
in §.Disponat Auth. de Nup. & apud *Adden ad decis.632. num.* 87
150. part.4 tom.3. recent. & in nostris terminis advertit *Sim. de Petr. de Interpr. ult. volunt. lib.1. dub.2. num.68.* Nihil propterea magis cordi esse debet, quàm ut piæ Morientium di-
dispositiones punctualiter exequutioni demandentur, ut di- 88
citur *in leg. 1. Cod. de Sacros. Eccles.* & ad rem observat *Rota decis.293. num.8. coram Royas, & in Sabinen. Elect. Juvenis 9.Martii 1714. §. Nihil enim coram Crispo.*

Præcipuè quando istæ unicè directæ sunt in suffragium animarum Defunctorum, respiciunt Divinum cultum, &
pudicitiæ conservationem, ut ampliando regulam, supra 89
positam, & ulteriùs observando, quòd aliàs retraherentur Fideles à piè disponendo, observant adducti *per Ricc decis 24.part.2. & Rot.decis.157. num.8. part.17. recent.*

Quæ omnia in longè duriori casu commendabili pietate, & zelo admisit hæc *Sac.Congreg. in Imolen. Applicat. 16. Martii & 22. Julii 1707.* cum rescripto: *Non intrare Privilegia*
R.F. ut videre est *in tom.1. part.2. discept.31. per tot.* & signan- 90
ter *num.8. & 9 & num.57.*

Ex quibus corruente Jure R.F. cedentis, corruit etiam Jus illorum de Vidasch. illius Cessionariorum, quia isti non possunt habere majus jus, ac sit illud R.F. ut, omissis ge-
neralibus, in nostris terminis firmavit *Rot. decis. 321. num.* 91
3. & 7 coram Caval. & decis.350. num.11. part 19 recent. & in Roman: Loc. Mont. 11. Januarii 1715. in fine coram Card. Scotto.

Diæ 9. Julii 1721. Ponente R.P.D. Sergardo Œconomo, proposito in Congreg. Fabricæ dubio: *An sit locus applicationi hæreditatis Comitis Laurentii Vidaschi pro illa rata, in qua Hæredes universales sibi scripsit Puellas, in Urbe monacandas*, responsum fuit *Negativè.*

DISCEPTATIO III.

Sypontina nullitatis Concursus.

PRO

Antonio Masella.

CUM

Vincentio Muto,

ARGUMENTUM.

Concursus, factus coram Examinatoribus Synodalibus cum interventu alterius non Synodalis, quando nullus sit: Appellatio à mala Relatione Examinatorum quando, & quomodo admittenda sit; Et qualiter probari debeat gravamen ad hoc, ut eadem appellatio admittatur in suspensivo, vel in devolutivo: Adducuntur resolutiones quatuor dubiorum, per viam legis generalis decisorum à Sac. Congreg. Concilii in hac materia.

ANtonio Masellæ, appellanti à mala relatione Exami-
1 natorum Ecclesiæ Sypontinæ, succurrendum est me-
diante consueto remedio destinationis novi examinis, juxta
notissimam Constitutionem S. Pii V. in Bullario novo *secun-*
do la 33.in ord §.7.ibi: *Possint ii, qui rejecti fuerunt à mala ele-*
ctione hujusmodi ad Metropolitanum &c. aut aliàs ad ipsam
2 *Sedem Apostolicam appellare &c.& præelectum ad novum exa-*
men &c.provocare, ut in illius sequelam pluriès firmavit *Ro-*
ta, & signanter *coram Priol.decis.311. n.1.& cor.Cels.dec.5.n.*
10.& in recent.decis.105. num.1.& 2.par.10. & de praxi hujus
Sac.Congr.testatur *Pignatel.tom.4.consult.137.num.1.* Ea ra-
tione, quia tale examen reputatur optimus modus detegen-
di scientiam, & habilitatem præelecti, vel reprobati, ut ad-
vertit *Lotter.de Re benefic.lib.2.quæst.31. num. 116.& seqq.&*
3 *Rot.decis.527.num.4.& decis.538.n.2.cor.Ludovis.& decis.393.*
n.15.coram Cels.& decis.196.n.16.par.19.recent & Syracusana
Prepositurae 26. Junii 1697.§. Moti ex eo coram Muto apud D.
Piton.discept.Eccles.13. à n.49.& 20 Novembris ejusdem anni
quæ sunt impressæ ubi supra pag.173. & in hac materia sunt
magistrales.

Absque eo, quòd obstet per dict.novum examen posse so-
4 lummodo deduci notitiam doctrinæ appellantis, quæ non
sufficit ad redarguendum de irrationabilitate judicium Epi-
scopi, ex quo ille potuit ex aliis causis moveri ad dictam
præelectionem, & rejectionem respectivè.

Quia pro remotione objecti distinguendi sunt duo casus,
seu duæ partes Pianæ Constitutionis, quarum prima conti-
5 netur in verbis, supra registratis, quæ cum clarè determi-
nent, locum esse novo examini, non est ulteriùs immoran-
dum circa illorum, interpretationem, in puncto *Rota dict.*
decis.105. num.6.& 7.part.10 recent.

Secunda verò pars ejusdem Bullæ, respiciens collationem
6 ipsam Parochialis, colligitur ex illis sequentibus verbis:
Et constito de priori eligentis irrationabili judicio, eoque re-
vocato, Parochialis magis idoneo conferatur.

Respondemus igitur, in præsenti non agere de hac 2.par-
7 te suis loco, & tempore discutienda, sed de priori, ad hoc
ut cognita habilitate, & scientia Maselli gradatim deve-
niamus deinde ad petitionem Parochialis, ostendendo in
reliquis irrationabilitatem judicii Episcop. juxta praxim de
qua *Barbos. de Paroch.part.1.cap.2.n.248 & seqq.& Garz.de*
Benefic.par.1.cap.2.n.252. Adden.ad Pamph.decis.115.num 4.
vers.Præelectus, ubi refert plures resolutiones hujus S.Con-
8 greg.& ex professo articulo maturè discusso firmavit *Rota in*
dict.dec.5.per tot.coram Cels.& decis.105.parter per tot.par.10.
recent. in quibus referendo plures resolutiones hujus S.Con-
greg.testatur Sac.Rota hanc esse ejusdem sententiam, quam
reverenter, ut solet, veneratur, & amplectitur, *& in Veru-*
lana Parochialis 2.Maii 1679.ferè per tot.coram Card.Vicecom.

Eò autem faciliùs speramus fieri voti compotes, quo con-
9 currit nullitas præcedentis examinis, & datur non levis fu-
mus injustitiæ, tàm approbationis Muti, quàm reproba-
tionis Masellæ.

Patet nullitas, sivè attendantur actus præparatorii ad
10 examen, sivè examen ipsum. Quoad præparatoria, cùm
in Conc.Trid.sess.24.de Reform.cap.18. expressè caveatur ibi:
Jurentque omnes Examinatores scilicet ad Sancta Dei Evange-
lia, se quacumque humana affectione postposita fideliter munus
exequuturos ff &c. communiter affirmarunt Doctores, quòd
omissio dicti juramenti inficiat ipso jure Concursum, itaut
dicatur nullus, & reiterandus, ut videre est apud *Lotter. de*
Re benefic.lib.2. quæst.31.n.92. Barbos.ad Concil.dict.sess.24. 11
cap.18.num 105. Filliuc.Oper moral.tract.41.de benefic.Eccles.
cap.4.n.153. Ventrigl.in Prax.tit.de Collat.Paroch.annot 5.§.
1.num.38. Card.de Luc de Paroch.disc.3.num.4.& disc.37.n.14.
Rota coram Duran decis.362.n.8.& coram Dunoz.jun.dec.666.
num 2. Et tamen illud in præelectione Muti non fuit præsti-
tum, neque ab Examinatoribus Synodalibus, neque à sub-
rogatis ab Episcopo, & propterea nullitas concursus rema-
net concludenter probata ex adductis à *Ventrigl. in praxi*
dicto tit de Collation. Paroch.annot.5. §.1. num.44.

Clarior est altera nullitas, si consideretur examen ipsum,
in quo præter duos Examinatores, in ultima Synodo à 14.
annis celebrata deputatos, intervenit alter, qui non erat ta-
lis, nimirum Vicarius Generalis, ex qua mixtura Exami- 12
natorum Synodalium, & non Synodalium Concursus nullo
modo salvari potest ab evidenti nullitate, ut in terminis con-
siderant *Sabell in Samm.Verb.Electio n.8. Massobr.in Prax.ha-* 13
bend.Concurs.requis.3.dub.5. n.2.& requis.13.dub.1. ubi refert
resolutionem hujus Sac.Congreg. *Barbos.ad Concil.sess.24.de*
Reform.cap.18.n.78. Corrad in Prax benefic.lib.3.cap.3.num.
32.vers.Ac vero, ubi de constanti opinione Rotæ, & hujus
Sac.Congreg. *Vener in Examin Episcop cap.25.de Examin.*
Synod.n.12 Lotter.de Re benefic.lib.2.quæst.31.n.70.Ventrigl. 14
in prax.tit.de Collation.Paroch. annot.5.§.1.num.29. Card.de
Luc.de Paroch.disc.2.n.5.& disc.3.n.4.& discurs.37. num.11.
Pignatell. consult.422.tom.1. ubi refert resolutionem hujus S.
Congreg. *in Umbriacicen.de anno 1655.& consult.21. num.4.&*
10.tom.3. Rota coram Dunoz.jun.dec.666.n.7.& dec.697.n 14. 15
ubi quòd in his terminis utile per inutile vitiatur, *& coram*
Coccin.decis.2138. num.18.& coram Cerr. decis.27. num. 11.

Et in terminis Concursus, habiti coram duobus exami-
natoribus Synodalibus, & Vicaro Generali Episcopi *Rota*
coram Bich.decis.561. num.9.& per tot.

Etiamsi in nostro Concursu interfuerint Examinatores,
in ultima Synodo deputati, quia quidquid sit de duratione 16
illorum potestatis per adeo longum spatium 14. annorum,
certum est, quòd attenta præmorientia, & absentia aliquo-
rum, illi remanserunt illegitimi, ut notabilitèr observat 17
Sbrozzi de Offic.Vicar.in addit.ad quæst.213.sub num.5. Ea ra-
tione, quia per mortem, vel absentiam unius ex Examina-
toribus Synodalibus expirat omnium Jurisdictio, ut benè 18
considerant *Ventrigl.in Prax.tit.de Collation.Paroch.annot.5.*
§.1.num.43. Nicol.in Floscul.Verb. Examen num.1. ubi refert
ita decisum ab hac Sac.Congr. *Galet.in Margar.cas.conscient.*
Verb. Examinatores, Massobr. in Prax. haben. concurs. requis.
12.dub.4 num.3. Barbos.de Potest. Episcop. part.3.allegat.63.
num.49.& Rota coram Burat.decis.362. num.1.

Quæ principalis conclusio est adeo vera, ut neque vali-
dum sit examen, si in eo interveniant Examinatores depu- 19
tati in penultima, sed non confirmati in ultima Synodo, ut
referendo resolutionem hujus Sac. Congreg. advertunt *Ven-*
trigl. in Prax. tit de Collation. Paroch. annot. 5.§.1. num. 30.
Barbos. de Paroch. cap.2 num. 67. & in Summ Apostol. decis.
Verb.Concursus n.9. Corrad in Prax. Benefic.lib.4.cap.3. num.
35.vers.Sicut etiam. Et in terminis examinis, habiti coram 20
tribus ex Examinatoribus Synodalibus, & altero non Syno-
dali *Pignatell.consult.can.25. num.2.& seq tom.2.* ubi *num.4.*
quòd in hac materia utile per inutile vitiatur *Fagnan in cap.*
Massana num. 28.de Elect. ubi quòd ita resolvit hæc Sacr.
Congregat.

Imò eadem nullitate laborat concursus, factus in duobus
Diœcesibus unitis, si Examinatores, pro una ex illis depu- 21
tati, interveniant examini, quod fit pro Parochia in alia
Diœcesi existen. *Cad. de Luc. de Paroch. disc. 3. num.3. in fine*
Pignatel.consult.canon 414.per totam tom.1.& Rot. decis.2138.
per totam coram Coccino.

Nec dicatur, prædicta procedere, quando adsunt alii Exa-
minatores Synodales, quorum interventus non curatur, se- 22
cus verò quando, ut in præsenti; aliqui ex illis moram alibi
trahant, vel sint mortui; Quia in hac materia adest distin-
ctio communiter à Doctoribus approbata, & ab hac Sacra
Congr.recepta, quòd scilicet, aut absentia, vel mors aliquo-
rum ex Examinatoribus Synodalibus contingit infra annum 23
confectæ Synodi, & cùm dicti Episcopi non teneantur il-
lam pluriès in anno facere, possint cum consensu Capituli,
aliquas personas graves, & doctas in illorum locum subro-
gare, & examen, coram ipsis habitum est validum *Vener in* 24
Examin Episcop.cap.25.de Examin.Synod.nu.6. Aut verò de-
fectus, vel discessus eorumdem supervenit post lapsum anni,
& tunc examen nunquam substinetur, cùm sibi debeat impu-
tare Episcopus si in suo munere deficit, & Synodales Exa-
mina-

minatores in Synodo non deputavit, ut in terminis consi-
25 derant *Vener. ubi supra num. 7. & seq. Massobr. in Prax. habend.
concurs. requis. 12 dub 6. Loter. de Re benef. lib. 2. quæst. 31. num.
72. & quæst. Ventrigl. in Prax. tit de Collation. Paroch. annot.
5. §. 1. num. 42. Novar. in Summ. Bullar. comment. 35. super*
26 *Bulla Sancti Pii V. num. 2. vers. Attamen*, ubi quòd secundum
hanc distinctionem fuit sæpè decisum ab hac Sacra Congreg.
Card de Luca in annot. ad Concil. disc. 32. num. 7. vers. Id autem, & Rota coram Bich. decis. 561. num. 6. & seqq.

Unicum solummodo in hac secunda parte distinctionis
27 admittentes remedium præfati Doctores, recurrendi scilicet ad Summum Pontificem, vel hanc Sacr. Congreg. pro licentia, seu facultate subrogandi, juxta notam praxim, relatam à *Pignatel. consult 118. num. 1. tom. 1 & Nicol in floscul. Verb. Examen. num. 1. vers. Hodie tamen Rota in dict. decis. 561.*
28 *num. 21. coram Bichio*, Quod tamen exadverso non docetur
fuisse practicatum in præsenti casu.

Quoad justitiam, & merita Causæ, sola confessio Oppositoris ingenuè fatentis ibi. *Sono Cacciatore &c. e quante vol-*
29 *te mi privo d'andare a caccia son morto &c.* sufficiens erat ad illum repellendum ab essequutione controversiæ Parochiæ, cùm venatio sit Clericis omni Jure prohibita, ut videre est *in canon. Qui Venatoribus, & in canon. An putatis dist. 86. cap. 2. de Cler. Venator. & Concil. Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 12. ante finem*, & pluribus cumulatis probat *Bellet. dis-*
30 *quisit. Cleric. part. 1. §. 19. de Disciplin Cleric. num. 1.* Et quidem summa ratione, nedum quia per venationem distrahuntur Personæ Ecclesiasticæ à celebratione Divinorum Officiorum, sed etiam quia illi operam dantes, solent Eccle-
31 siæ redditus, Pauperibus postpositis, dare Canibus, quòd improbant omnes Sacri Canones, ut *in can. Episcopum, & canon Omnibus dist 34 & cap. 1. & 2. de Cleric. Venator.* & prosequitur *Bellet. ubi 6. num. 2. & seq.* Nec non *D. Hieronymus in*
32 *explicat. Psalm. 9. vers. Quoniam ipse liberavit me de laqueo Venantium:* maximam considerat affinitatem inter venationem, & peccata, cum illis notabilissimis verbis: *Esau Venator erat, quia peccator erat, & penitus non invenimus in Scripturis Sanctis Sanctum aliquem Venatorem.*

Quæ si habent locum respectu omnium Clericorum quan-
33 tò magis respectu illorum, quibus demandata est cura animarum, *nè circa Ferarum &c venationem potiùs invigilent, quàm circa animas*, ut ad propositum advertit *Rebuff. in Prax. benefic. tit. de Non promotis infra annum num. 25. in fine.*

Nec sperare possumus Oppositorem desistere a dicto exercitio, quia attenta ejus inveterata consuetudine, vix cre-
34 di potest illam esse relicturum, maximè quia illi adeo tenacitèr adhæret, ut credat se brevi moriturum si à venatione desistat, & si ab illa non potuit abstinere in novendiali præparatorio ad examen, quandò venatio poterat ei esse im-
35 pedimentum ad assequutionem Parochiæ, quanam ratione hoc sperare fas est modo, quo illam possidet?

Nimia partialitas Episcopi erga eundem Oppositorem est adeò patens, ut ex quibuscumque responsionibus nunquam offuscari possit, illaque deducitur, ex pluribus facti circumstantiis. Ex Tabellario nimirum eidem transmisso ad se con-
36 tulendum in Palatio Episcopali; Ex declaratione publicè per Episcopum emissa, se omnibus modis velle, ut idem Oppositor esset Archipresbyter; Ex insolita, & præventiva denominatione Archipresbyteri in ipso ingressu Januæ Palatii, & antequam fieret examen, qui modus proceden-
37 di nedum deterruit alios Concurrentes ab examine, sed non levem scandali occasionem toti Civitati dedit, ut patet ex *Summario*.

Supposita hac patenti partialitate, nec non permanentia apud Episcopum per novem dies continuos antè examen
38 parum mirandum est de promptis, & adæquatis responsionibus, ejusdem Oppositoris, datis interrogationibus, ei factis per Vicarium Generalem, & quidem nedum respectu propositionum moralium; Sed etiam de verbis barbaris, & data forsan opera immutatis in examine Masellæ, ut est il-
39 lud Moatra, seu Mohatra, de quo *Laurentius Franciosinus in Vocabular. Hispan. dict. Verb. Mohatra*, & longè post hæc scripta *in meis instit. crimin. lib 2. tit. 8. num. 149.*

Et è contra facilè investigari potest ratio reprobationis Masellæ, cujus habilitas nedum præsumptivè deducitur ex qualitate Doctoratus, qua pollet, quamvè in his terminis considerandam monent *Lotter. de Re benefic. lib. 2. quæst. 31. num. 136. Novar. in Summ. Bullar. comment. 45. Bullæ S. Pii V.*
40 *num. 16. in medio Adden. ad Pamphil. decis. 115. num. 4. vers. Doctor. Rot. decis. 11. num. 4. coram Ludovis.* Sed expressè probata fuerat, & in concursu admissa in antecedenti vacatione hujusmodi Parochiæ ut patet ex *Sum.* Et propterea illius re-

probatio redditur valdè suspecta juxta *Textum in cap. Accepimus de Ætate, & qualit. ordinand.* quem in his terminis se- 41
quitur *Rota in decis. 109 num. 4. & seq. coram Arguell. & decis. 307. num. 2. coram Cels.* Qui enim pro tempore antecedenti judicatus fuit idoneus, non est verisimile, quòd deindè effectus fuerit inhabilis, ut prosequitur, aliis adductis *Rot coram* 42
Cels. dict. decis. 307. num. 3. & 4 Junctis præsertim aliis qualitatibus in his casibus solitis haberi præ oculis, nimirùm nota prudentia, bona indole, gravi ætate, morum maturitate, Populi ædificatione, & similibus, de quibus in gradu proportionato concurrentibus in Masella testes sunt 49. Sacerdotes, 43
in eorum attestatione data in Summar. Itaut meritò conqueri possit idem Masella non de defectu doctrinæ, & aliarum qualitatum, sed de sola propensione, & gratia Archiepiscopi Sypontini erga Vincentium, & applicentur huic casui verba *Rot. in Legionen. Benefic. de Capillas 15. Febr. 1588. coram Card. Lampeb. ibi: Et maximè quia ex circumstantiis facti non* 44
modicam conceperant suspicionem, quòd huic repulsioni causam dederat nimia gratia ergà Garziam. (erga Mutum possumus addere) quam refert *Arguell in decis. 109. sub num 3.*

Die 14 Februarii 1693. proposita Causa in Congreg. Con- 45
cilii respond. *fuit, Concursum esse nullum.*

In hac materia Concursuum in eadem Congreg. Conc. *in Dubiis Concursuum 16. Novembr. 1720.* quatuor sequentia generalia dubia per viam legis definivit, & servari mandavit.

I. An in Concursibus, qui in posterum fient occasione vacationis Ecclesiarum Parochialium, præcipiendum sit, ut eadem omninò quæsita omnibus Concurrentibus proponatur, 46
& quòd unusquisque ex Concurrentibus intra congruum tempus assignandum, debeat in scriptis satisfacere quæsitis propositis, & an ulteriùs præcipiendum sit, ut unusquisque ex Concurrentibus sermonem scribat super Textu Evangelii omnibus Concurrentibus assignando. *Affirmativè per modum Instructionis.*

II. An, & quantum tempus præfigendum sit illis, qui intendunt appellationem interponere, vel à mala Relatione 47
Examinatorum, vel ab irrationabili judicio Episcopi. *Esse præfigendum terminum decem dierum ad appellandum.*

III. An ante concessionem novi examinis, Appellans à mala Relatione Examinatorum, vel ab irrationabili judicio Episcopi, in eo quòd attinet ad literaturam, debeat in 48
posterum docere de gravamine ex Actis primi Concursus, in quo tam suæ, quàm Concurrentium responsiones proprio charactere, unà cum Concionibus conscriptæ invenientur. *Affirmativè, & doceatur de gravamine, vel ex Actibus originalibus Concursus, vel ex forma authentica collationata ad formam Juris.*

IV. An ante appellationis admissionem, Appellans ab irrationabili judicio Episcopi, non ex capite literaturæ, sed aliarum qualitatum, teneatur docere de gravamine, 49
aut ex Actis primi Concursus, aut ex aliis documentis, saltem extrajudicialibus ab Ipso exhibendi. *Affirmativè.*

DISCEPTATIO IV.

Nullius Matrimonii.

Suppressis nominibus ex justa Causa, & data opera.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, contractum cum errore qualitatum unius ex Contrahentibus, qui redundet in errorem Personæ, an sit validum.

Uxorem, genere, ac opibus sibi superiorem appetens N. N. ortus ex vilibus Parentibus, adivit quandam Ve- 1
tulam & fingens se natum ex qualificato Gubernatore Medicinæ Doctore, se affirmavit seseque jactavit possessorem pinguis Patrimonii, quod cum unico ejus Fratre dividendum esset, quodque ex Vinea, Pecudum grege Campis, ac Censibus constare asservit, adeo ut hisce simulationibus adacta Vetula prænominata, speciosas dicti Juvenis qualitates ubique enarrare non distulerit, & illicò invenit N. N. qui ejus unicam Filiam, tanto Juveni facilè obtuiit nupturam. Non ita facilè tamen connubium acceptavit dicta filia, quæ erga alium Juvenem Impatienti amore ferebatur: Primò namque sibi oblatas nuptias absolutè respuit, subindèque nec iteratis, ac importunis Patris, & Consanguineorum suasionibus adhæsit, ac demùm si consensit, utique inter gemitus, & suspiria consensit, quia perhorruit vocis

 Geni-

Genitoris, qui minabatur filiæ ejectionem è Domo propria ejusque detrusionem in Conservatorium miserabilium Puellarum, ut fidem faciunt quatuor Religiosi Sacerdotes.

Invita igitur, & dolenti animo in d.N.N.consensit Puella prænominata, & consensum non aliter explicuit quàm per hæc verba : *Per non disgustare Voi altri, condescenderò à*
2 *quanto volete, pur che questo sia tale, quale si sa, e che voi altri me lo descrivete, così ricco, e di buona nascita, altrimenti non lo voglio*, veluti de auditu proprio testantur dicti quatuor Sacerdotes, & medio juramento eadem Puella respondit Exploratori suæ voluntatis. Hujusmodi autem conditionis expressio per Puellam pluriès repetita, quamvis cautum reddere debuisset Genitorem, ut seduló certiorari curaret de origine, statu, & qualitatibus Sponsi, minimè tamen profecit; quia brevi dierum spatio Genitor oscitanter Matrimonii tractatum conclusit, & devenit ad extensionem Capitulorum matrimonialium, in quibus promissa filiæ desponsatione eidem assignavit Dotem scut. 1200.& vice versa Dotem assecurare, & restituere promisit nomine suo, & ejus Patris idem Vir, supponendo ejus mandatum Procuræ in Loco N. conscriptum.

In executionem dictæ promissionis subsecuta fuit Dotis traditio, & paulò post duabus tantùm denunciationibus præmissis, Matrimonium quoque contractum fuit; Et licèt Sponsa sicuti antea, ità etiam in actu contractus suspiria
3 ederet, & dubietatem præseferens, non aliter intenderet consentire in Sponsum, quàm uti filium Gubernatoris, uti Medicum, & uti Divitem, qualem se se asseruerat, nihilominùs Patris præsentiam formidans, liberè annuit; & Parocho interroganti, consensum, absque conditione expressit, ut in eadem exploratione, & abindè post triduum N.N. accessit ad domum Sponsæ, ibique degens per spatium unius circiter Mensis matrimonium consummavit, & Sponsam prægnantem reddidit.

Interim verò Sponsæ Pater, detectis mendaciis Sponsi, gravi exarsit ira, & honorem sibi detractum plorans, à propria Domo expulit Generum, qui secum vi duxit Uxo-
4 rem, & cùm ea in alia Domo se recepit. At conscientiæ stimulis agitatus Sponsus imploravit opem, & consilium ab ejus Parocho, qui auditis fraudibus adhibitis, ut connubium captaret, & postmodùm audita Puella, quæ uti decepta conquerebatur, & asserebat, quòd utique cùm Sponso non contraxisset, nisi ejus paupertatem ignorasset, illicò dubitare cæpit de validitate Matrimonii, & ad instantiam dicti Sponsi confecit supplicem Libellum, quo facti speciem suppressis nominibus exposuit, & petiit per Sacram Pœnitentiariam declarari, *An Matrimonium validum esset*, vel potiùs ratificatione indigeret, ut testatur Parochus ipse in Summario & constat ex Memoriali, cujus exemplar datum fuit in eodem Summario.

Et quia Sacrum illud Tribunal rescripsit, Matrimonium
5 indigere ratificatione, quæ tamen ab invita Muliere non poterat de facili haberi. Idcirco Sponsus adhibuit plures, qui Puellam ad ratificandum contractum hortarentur, sibique persuadens, quòd hortationes profecissent, eandem Puellam adduci curavit coram alio Parocho, qui eos conjunxerat; Ubi verò Parochus vidit Sponsam stantem penes se, priùs Sponsum interrogavit, nùm Matrimonium ratificare intenderet, & recepit responsum affirmativum; Subindequè simili interrogatione exquirens voluntatem Sponsæ, audivit audacter, & alta voce sibi reddi responsum per verba: *Io mi protesto avvanti a Dio &c. che non ho mai avuta intenzione di sposarlo, che con condizione, che fosse tale, come lo proponevano &c. ne l'ho mai voluto altrimente, e perche non è tale, io non lo voglio assolutamente*. Et quia Parochus hortatus fuit Puellam, ut sibi meliùs consuleret, rursùs sibi responderi audivit. *Io non v'ho mai acconsentito, non lo voglio &c.* Ideò post aliquam altercationem ejusdem Puellæ cum Sponso, jam attonito, divisit eos, ut fidem facit unà cum aliis testibus Parochus ipse in Summario.

Ægrè autem ferens Sponsus, quòd Sponsa ab ejus domo recesserat, quódquè solutæ Dotis restitutionem peteret ad Sacr. Congreg. Concil. recurrit, & obtenta subscriptione
6 congrui dubii, non videt exaudiendus, sed illius favorabilem resolutionem sibi pollicetur Sponsa; quia validitas Matrimonii satis excluditur ex facti serie superiùs exposita, undè constat, quòd Sponsa erravit, & quòd illius error licèt verseur circa qualitates accidentales, attamen vitiat contractum Matrimonii, tùm quia redundat in errorem personæ, tùm quia qualitates appositæ fuerint in contractu per modum conditionis.

Erravit equidem Sponsa, quia putavit nubere Diviti, & nupsit Pauperi; Et quia ducere voluit filium Gubernatoris, & nupsit filio vilis hominis: Errare enim, est, falsa pro
verls approbare *can. Quamvis dist.* 38. seù unum pro alio su- 7
mere, ut dixit *Azo in Summ. Cod. de Jur. & fact. ignorant. num.* 1. & 2. quem sequuti sunt *Dec. & Cagnol.* aliique plures relati per *Menoch. lib.6. præsumpt.* 23. *num.* 4. & *seqq.* Cùm autem nil consensui magis repugnet, quàm error circa objectum, in quod fertur consensus *leg. Si per errorem ff. de de Jurisd. omn.*
Judic. quia errantis nullus est consensus *leg.* 2. *ff. de Judic.* & 8
leg. Non idcircò Cod. de Jur. & fact. ignorant. cùmque nil magis ad Matrimonii substantiam exigatur, quàm Sponsi, & Sponsæ mutuus consensus, quod Matrimonii contractus, perficitur ad *Textum literalem leg.* 1 *ff. de Sponsal. & cap.* 23. 14.
& *seqq. eodem tit. lib. disp.* 5. *num.* 1. *Card. de Luc. de Matrim.* 9
discurs. 8. *num.* 4. Idcircò propter defectum consensus in Sponsa quæ erravit, Matrimonium irritum esse dicendum est cum Doctoribus proximè citatis, & aliis inferiùs allegandis.

Nec ambigendum, quin Sponsa per errorem consenserit, & errori causam dederit dolus Sponsi, qui licèt esset fi-
lius N.N. non fassus fuit verum, asserendo *ch'era Figliuolo* 10
del Governatore &c. dove stava suo Padre, e sua Madre con un Fratello piccolo, & un Zio, quale possedeva da cinque in sei mila scudi, e che esso N.N oltre avere una Vigna, Cambii, quattro, o cinquecento Pecore, stava per avere &c. Uti enim hisce speciosis qualitatibus præditus propositus fuit in Maritum, ut testatur illa Vetula adhibita, uti mediatrix, cui fidem adhibendam esse in specie, de qua agitur, dixit *Rot.*
coram Ludovis. decis. 351. *num.* 10. & *coram Merlin. decis.* 194. 11
num. 14. & *in Bonon. Nullit. Matrim.* 15. *Junii* 1676. §. *De illius coram Vicecom.* & *in Avenionen. Dotat.* 19. *Junii* 1684. §. *Insuper coram Alberg.* & apertè confirmant quatuor Sacerdotes testes de auditu proprio, quibus pariter tanquam omni exceptione majoribus credendum esse in punctualibus terminis dixit *Rot decis.* 262. *num* 13. & 14. *coram Emer. jun.* & *in Bonon. Nullit. Matrim.* 15. *Junii* 1678. §. *Ad primum coram Vicecom.*

Error verò circa qualitates quidquid sit, an fraternizet
cùm errore servilis conditiones, ut post *Novar. consil.* 2. 12
*num.*2. *de Sponsal.* tenuit *Barb. vot. decis.* 19. *num.* 57. ibi: *Quia error vilitatis, & ut ita dicam plebeitatis, quo præsertim Vir creditur valdè nobilis, cùm sit plebjus, multùm accedit ad er-*
rorem servilis conditionis: Attamen certè sufficit ad invali- 13
dandum Matrimonium, quando redundat in errorem personæ, ut originaliter notavit *D Thom. in Suppl.* 3 *par. quæst.* 51. *art.* 2. *solut.* 5. ibi: *Si error nobilitatis, vel dignitatis redun-*
dct in errorem personæ, tunc impedit Matrimonium: quem 14
sequuti sunt Theologi, relati per *Barbos. Vot.* 9 *à num.* 73. *ad num.* 80. quibus addi possunt *Coninch. Oper. Moral. disp.* 31. *num.* 11. *Castropal. Oper. moral. tom.* 5. *disp.* 4. *num.* 5. *Filliuc. Oper. moral tract.* 10. *de Matrim quæst.* 2. *cap.* 2. *num.* 23. & *seqq. Gavard de Sacram. tit. de Matrim. quæst.* 3. *art* 7. *Gobat.*
in Theolog. experiment. tract. 9. *de Matrim. cas.* 4. *fol.* 61. Et 15
concordibus suffragiis approbant etiam *Canonistæ*, nempe *Gonzal. in cap. Ad nostram num.* 7. *de Conjug. servor. Guttier. de Matrim. cap.* 89. *num.* 1. & *seqq. Zoes in Jus canon. tit. de Conjug. servor. num* 9. *Engel. ad lib.* 4. *Decretal. tit. de Sponsf. & Matrim.* §. 4. *num* 3. *Pignatell. consult.* 136. *num* 5. & *seqq. tom.* 9. *Panimol. decis.* 105. *num.* 9. *de Angel. de Confess. tom.* 2. *quæst.* 49. *per tot.* & *D. Piton. Discept.* 52. *à num.* 57.

Et quamvis *D. Thom. in art.* 2. *solut.* 5. difficile existimaverit dignoscere, quando nam error verseur circa qualitatem potiùs, quàm circa personam, attamen facilè evasit
postquàm ille divino afflante Numine suam explicuit sen- 16
tentiam, & tot alii Doctores effuso calamo ariculum pertractarunt, & multis illustrarunt exemplis, adeo ut in casu præsenti absque hæsitatione respondere possit errorem Sponsæ referri in personam. Siquidem *D. Thomas* in loco præcitato statuit, advertendum esse, *an consensus feratur in hanc particularem personam directè, an verò in illam dumtaxat, cui adsit optata qualitas, seu dignitas, priori casu est, ut ait, error qualitatis, & posteriori est error personæ*. Atque in hunc sensum per eadem fermè verba se explica-
runt *Sot. in* 4 *Sent. tom.* 2. *dist.* 30. *quæst.* 1. *art.* 1. *Ludov. Lopez* 17
in Instr. Consci part. 2. *cap.* 47. *Filliuc. Oper. Moral. tract.* 10. *de Matrim. quæst.* 2. *cap.* 2. *num.* 34. *Ledesma in Supplem.* 3. *part. D. Thom. quæst.* 51. *art.* 2. *post* 3. *dub. Reginald. in Prax. for. pœnit. lib.* 31. *cap.* 14. *num.* 49. & *Trullench. Prax. Sacram. lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 3. *num.* 3.

Et meritò, quia ubi qualitas, in qua erratur, respicit, aut denotat certam quandam determinatam Personam, distin-

distinctam ab ea, quæ præsens est, tunc Contrahens non
consentit in personam præsentem, sed in eam, quam sibi
18 mente proposuit, & sic dicitur substantialiter errare circa
Personam, ut per hæc, aut omninò similia verba concludunt
Anton. à Spir. Sanct. in Direct. Confess. tract. 1 . de Matrim. disp.
7 sect. 4. n. 340. Filliuc. Oper. moral. tract. 10. de Matrim. quest. 2.
cap. 2. n. 34. Molin. de Rit. nupt. lib. 2. differ. 4. n. 2. Sanchez in
19 materia Matrimoniali communis Magister lib. 7. disp 18. n.
27. ibi: Si qualitas illa, in qua erratur, designat individuam
Personam, tunc error circa qualitatem refunditur in errorem
Personæ, ac Matrimonium dirimit, ut si ille mentiatur dicens
se esse filium talis Regis, ut Franciæ &c. Castropal. Oper mo-
ral. tom. 5. disp. 4. punct. 4 num. 5. Layman Oper. moral. lib. 5.
tract. 10 par. 4. cap. 1. n. 2. Barbos. vot decis. 19. n. 58. & 71. Gon-
zal. in cap. Ad nostram num. 7. de Conjug serv. & egregiè ex-
20 plicat Tancred de Matrim. disp 18. num. 11. ibi: Posterior re-
gula est, quando qualitas, in qua erratur, designat individuam
Personam, tunc error qualitatis refunditur in errorem Perso-
næ, & Matrimoninm, cum tali errore contractum, nullum est,
ut si ille mentiatur dicens, se esse filium Regis, designans cu-
jus Regis sit filius, V. G. filius Regis Franciæ, Hispaniæ &c.
Ratio est, quia appræhensio intellectus est veluti ductor vo-
luntatis &c. Ergo cùm intellectus appræhendat Personam il-
lam individuam, mediante illa qualitate, quòd sit filius Regis
21 Franciæ, proponit etiam voluntati illam personam mediante
illa qualitate, & per consequens voluntas dirigit consensum in
personam illam apprehensam ab intellectu, quæ cùm non sit
verè talis, qualis putabatur, erit error Personæ &c. & conso-
nat Pignatel tom. 9 consult. 139. sub n. 5 dum ait: Voluntas se-
quitur appræhensionem intellectus, Cujus autem non consensit
in mulierem, nisi ut cognitam, & apprehensam cum tali qua-
litate, ac proindè illa deficiente, nullus consensus.

Quibus retentis, facilè assequimur, quod Sponsa verè er-
raverit circa personam, eo quòd illius consensus unicè dire-
ctus fuerit, non quidem in Sponsum, uti simpliciter ta-
22 lem, sed uti filium Gubernatoris valdè divitis, qualem se
se asseruit, Sponsa enim nunquam noverat Sponsum aut
per visum, aut per colloquium, aut per Epistolas, sed so-
lùm formavit conceptum de ipsius Persona secundùm qua-
litates, sibi propositas, nempè, quòd esset filius Guberna-
toris, & quidem Gubernatoris N. specialiter sibi individuati.

Dicendum proindè est, quòd eadem Puella consensum
suum direxerit non in N. N. sed in eum, qui esset filius Gu-
bernatoris N. & consequenter concludendum, quòd errave-
rit in Persona, cùm defecerint qualitates illæ, quarum oc-
casione, seu consideratione, & non aliter, Sponsa sibi pro-
posuerat Sponsum, & in illum consenserat, ut, præter su-
pra citatos, benè in terminis individualibus explicat Tam-
burin. Oper. moral. lib. 8. de Sacr. Matrim. cap. 2. num. 4. ibi: Se-
23 cundò efficacius, quia Puella non alia via cognovit hunc homi-
nem præsentem, cujus matrimonio consensit, nisi occasione,
seu consideratione filiationis Regiæ, quare ipsa consensit in
hunc hominem, ut filium Regis &c. & confirmat Gobat. in The-
24 log experim. tract. 9. tit. Qualis error dirimat cas. 4. sub num.
108. ibi: Tunc autem refunditur quando occasione, seù consi-
deratione alicujus qualitatis formas conceptum alicujus Per-
sonæ determinatæ, seu individuæ, & singularis; Si enim
tunc absit hæc qualitas, censeris errare in substantia &c.

Satis hæc esse videntur ad annullandum matrimonium,
de quo est quæstio; At ulteriùs ponderandum se offert,
quòd ubi qualitas, quantumvis accidentalis, considrata fue-
25 rit, & præ oculis habita in ordine ad consentiendum per
viam conditionis, sine qua quis non contraxisset, tunc con-
ditione deficiente, contractus prorsus evanescit, & matri-
monium annullatur juxta receptissimam sententiam, quam
probant Anton. à Spir Sanct. in Direct. Confess. tract. 11 disp. 7.
sect. 4. num. 340. Bonac. Oper. moral. tom. 1. tit. de Imped. Matr.
26 quæst. 3. punct. 2. sub num. 6 latè de Angel. de Confession tom. 2.
quæst. 49. per totam, Castrop. Oper. moral. tom. 5. disp. 4. punct.
4. num. 5. Dicastil. de Matrim. disp. 7. num. 68. Filliuc. Oper. mo
ral. tract. 10. de Matrim part. 2. cap. 2. n 34. Sanchez de Matrim.
lib. 7. disp. 18. num. 25. Perez eod. tract. disp. 24. sect 3. num. 1.
Gonzal. in cap. Ad nostram num. 7. de Conjug. servor. Guttier. de
Matrim. cap. 89. num. 6. de Just. de Dispens. Matrim. lib. 2. cap.
13. num. 10. & 11. Pignatell. consult. 136. tom. 9. & Panimol.
decis. 205. num. 7.

Et propterea etiam ex hoc capite nullum est Matrimo-
27 nium, initum à Sponsa, quæ non aliter consensit in Spon-
sum, nisi qualiter verificetur, quòd ex civilibus parentibus
ortus esset, & divitiis afflueret, veluti, prævio juramento,
ipsamet Puella deposuit coram Judice interrogante, ibi: Et
Io doppo molte bravate, & alterazioni, condescesi al voler di
mio Padre, egli dissi che mentre il sudetto C. avea li beni, che
mi suppose, cioè Vigne, Cambii, Bestiami, e che era Figlio
del Governatore d. N. Io l'averei preso, altrimenti non lo vo-
levo; Hujusmodi enim judiciali Constituto, seu declaratio-
ni, quotiès aliundè adminiculetur, deferendum esse in sub-
jecta materia tradidit Rub. Alexand. inter Cons. Matrim divers. 28
cons. 73. num. 12. Ciarlin. controv. 131. num. 39. Sanchez de Ma-
trim. lib. 2. disp 42. num. 12 & sæpè tenuit Rot. præsertim decis.
162. num. 5. & decis. 305. num. 9. part. 15. recent. & in Favent.
Matrim. 5. Junii 1655. §. Certius coram Card. Taya, ibi: Cer-
tiùs attenta jurata declaratione Dominicæ coram Notario,
& Testibus facta, quòd non contraxit, neque habuit animum
contrahendi matrimonium &c Cùm enim agatur de Puella ho-
nestæ conditionis, & famæ, atque non leves conjecturæ con- 29
currant, comprobatum utique remanet, nullatenus matrimo-
nium, ut prætenditur fuisse contractum; Hujusmodi enim de-
clarationi in hac materia plurimùm statur; Et in Bonon. Nul-
lit. Matr. 15. Junii 1676. in fine coram Card. Vicec. & in Nova- 30
rien. Sponsal. 1. Julii 1693. §. Hæc omnia coram Muto; ibi: Cui
judiciali Constituto, facto accedentibus tot probationum mo-
dis, multum est deferendum: Et in Monasterien. Matrim. 27.
Junii 1696. §. Justificata coram Card. Caprara.

Concurrit etiam in præsenti alia probatio, elicita ex fide
illorum quatuor Testium, qui Religiosi, & Sacerdotes 31
sunt ac propterea omni exceptione majores, & deponunt,
audivisse Sponsam sibi oblatas Nuptias acceptasse per hæc
præcisa verba, ibi: Io condescenderò a quanto volete, pur-
che questo sia tale, quale si fa, e che voi me lo descrivete così
rico, e di buona nascita, altrimenti non lo voglio. Horum
autem verborum contextus, & præsertim dictio illa purchè 32
sicuti ad oculum ostendit, qualitatem originis, & divitia-
rum consideratam fuisse per modum conditionis Sanchez de
Matrim. lib. 3. disp. 83. num. 2. Rot. coram Seraph. decis.
1947. num. 5. & decis. 38. & part. 1. divers. Ita etiam ma-
nifestat, quòd, deficientibus qualitatibus, per viam condi-
tionis expressis, deficere debet contractus juxta voluntatem
Contrahentis; egregiè Rot. decis. 761 à num. 5. coram Cerr. In 33
alium quippè sensum trahi non possunt illa verba altri-
menti non lo voglio, atque hæc est propria conditionis na-
tura, ut suspendat consensum Contrahentis: & consensum
faciat deficere, ubi conditio ipsa non verificetur, ut notant
prædicti Doctores, & in casu, qui à nostro minimè differt,
decisum testatur Pont. de Matrim lib. 4. cap. 21 sub num. 13. de 34
quo approbativè mentionem faciunt Perez eodem tract disp.
24. sect. 3. num. 7. Gobat. in Theolog. experim. tom. 9. cas. 4. sub
num. 121. Tamburin. Oper. moral. lib. 8. de Matrim. cap 2 num. 35
17. Barbos. Vot. decis. 19. num 60. Pignatell. consult. 136. num.
6. tom. 9.

Minimè relevante, quòd hujusmodi conditio nullam me-
reatur animadversionem, vel quia repetita non fuerit in 36
actu contrahendi Matrimonium coram Parocho, vel quia
Puella ab eadem conditione videatur recessisse statim ac
Viri amplexus recepit, & matrimonium consummavit.
Prima enim objecti pars facilè diluitur, quia Sponsa pau-
cis diebus antè matrimonium patefecit voluntatem contra-
hendi sub conditione prædicta coram Testibus, relatis in
Summario, ac etiam coram Parocho, ejus voluntatem ex-
plorante, ut eadem Puella deposuit in Constituto Judiciali;
Cùmque postea voluntatem suam non revocaverit, cense-
ri proindè debet, quòd in eadem voluntate permanserit
etiam dùm actu contraxit matrimonium, veluti deponit
eadem Puella in Constituto Judiciali, ibi: ha bensì soggiunto
detta N. che essa nel suo cuore, tanto avanti del matrimonio,
quanto nell'istesso atto del medesimo ebbe il solo fine di prendere
in Marito detto N. quando fosse stato veramente Figlio del su-
detto Governatore, che avesse avute tutte le qualità espressemi
da mio Padre cioè d'esser Medico, e possedere le qualità sudet-
te, che altrimenti non l'averebbe preso; Ne queste cose le hò
espresse per il timore, che avevo di mio Padre, mà, che per
altro avendo qualche dubio non fecci altro; che sospirare. Et
iterum protestata fuit quando Parocho denegavit ratifica-
tionem Matrimonii, ibi: Io mi protesto avanti à Dio &c.
che non hò mai avuta intenzione di sposarlo, che con condi-
zione, che fosse tale, come me lo proponevano &c. Ne l'hò
mai voluto altrimenti; e perche non è tale, Io non lo vo-
glio assolutamente; Et quidem de Jure etiam præsumi-
tur, quod Puella in eadem voluntatem permanserit in actu
contrahendi Matrimonium, dùm non constat, quòd vo-
luntatem immutaverit, seù revocaverit, quia immutatio
voluntatis non præsumitur, sed potiùs perseverantia,
de qua punctualiter Cornel. consil. 91. column. 3. versic.
Idem lib. 3. & 4. tom. 9. ibi: Et quia voluntas Caii jam ex-

Canonici, & relatis dumtaxat earum verbis, reliqui nostri testes, & documenta, alto silentio exadverso prętereuntur; Quippe istę Moniales sunt in hac Causa nostræ Adversariæ, quia Professio Religiosa nihil aliud est, quàm verus contractus inter Monialem, & Monasterium, ex adductis à *Pa-*
39 *nimoll. dec. 29. à num. 3.* Eædem Moniales variæ apparent in earum dictis, quia convictę sunt de mendacio in pluribus partibus substantialibus, ut probavimus supra. Istę sunt, quę expressè propalarunt displicentiam, quam reciperent, si nostra Puella victoriam Causæ reportaret? Istę, quæ magnis promissionibus deceptę, ac subornatę, veritatem ipsam manifestam pallarunt; Ipsamque filiationem nostrę Puellę respectu Marchionis, ac prestationem alimentorum ab ipso factam inaudita dissimulatione, ignorasse asserverunt? Istæ sunt, quæ ad commodum proprii Monasterii deponunt, & deponunt super negativa reclamationum, quam tamen non coarctant, sed potiùs admittunt possibilitatem in contrarium, & adeò non solùm nihil probant favore Monasterii, sed potiùs confirmant nostros testes de reclamationibus deponentes, ut latè probavimus supra, & benè *Rot. dec. 178. num. 10. cor. Caril.* ibi: *Sunt Moniales ejusdem Monasterii, cujus interest professionem esse validam.* in qua parte habemus duas punctua-
40 lissimas resolutione hujus Sac. Congreg. quæ non possunt esse rotundiores; Prima est in *Bisuntina 9. Julii 1701. lib. 51. Decret. fol. 375.* in qua nulla omnino habita ratione formalis depositionis quatuor Monialium, deponentium super libera voluntate Monialis, juxta præcisa verba Folli, dicta die distributi, intrepidè responsum fuit, illas non esse habendas in aliqua consideratione, ac Monialem non teneri permane-
41 re in Religione. Secundus casus est in alia *Bituntina 9. Decembr. 1713.* in qua scripsi, & obtinui declarari nullitatem professionis, ut videre est in *tom. 1. discept. Eccles. disc 1. p. 1. per tot.* & signanter *num. 45.* in cujus pariter casu exagerabantur contra Monialem reclamantem depositiones ferè om-
42 nium Monialium, & tamen illis nullo modo attentis responsum pariter fuit favore Monialis reclamantis, ut videre est in *lib. 63. Decret. Sac. Congreg.*

Diximus, quòd dd. Moniales fuerunt subornatæ ad puram causæ defensionem, ut scilicet nulla penitùs fides præstetur quibuscumque testibus, qui exadverso alleganiur; Consequenter sublatis de medio depositionibus Monialium,
43 ac aliorum testium exadverso expiscatorum, super quibus ex tot capitibus nullum fieri potest fundamentum, remanet sine assistentia facti contraria prætensio, quòd nostra Puella hoc secundo tempore inspecto, non reclamaverit, neque de metu sibi incusso conquesta fuerit.

Tertium tempus à die professionis usque ad obitum Marchionis eadem Puella non ostendit liberum consensum, sed coactionis, & metus continuationem; Quod evidens fit, non solum quia probato metu à principio, & durante eadem causa metus, remanet etiam de Jure probata duratio, & continuatio ejusdem metus de tempore præciso professionis,
44 ut probavimus supra, neque necessarium est, quòd incussio metus fiat in ipso actu professionis, sed sufficit præcessisse, ut actus postea sequutus, non obstante quocumque intervallo temporis, censeatur meticulosus, durante eadem causa metus, ut probavimus supra.

Hæc præsumptio Juris sufficeret ad probandam continuationem metus, sed documenta etiam extrinseca dedimus ad hanc præsumptionem corroborandam de tempore præciso Professionis; Ad quem effectum ponderare supplicamus, quòd agitur de re sequuta intra septa Monasterii, quæ non potest meliùs probari, quàm ab ipsis Monialibus: Rursus, quòd omnes Moniales sunt inimicæ nostræ Puellæ, & cum ipsis actualiter litigant, & ideò augetur ex hac parte difficultas, exibendi probationes clariores; Hoc tamen non obstante, sunt adeò evidenter probatæ reclamationes, & contraria voluntas nostræ Puellæ post professionem, ut nil evidentiùs dari possit in hoc Mundo; In primis enim habemus quatuor Moniales, inter quas numeratur Abbatissa, & Vi-
45 caria, quarum fides producta fuit ab ipsomet Monasterio in Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem, quę circa reclamationes nostræ Puellæ, sic ajunt, ibi: *E le sudette doglianze &c. le fece subito nell' atto dell' ingresso in Religione, e continuò a farle anche in tempo del suo Noviziato &c. e le cose sudette le deponiamo per esser noi state presenti, & auer sentite tutte le sudette esclamazioni, che ha fatto sempre dal principio dall' ingresso in Religione, e così continuato fino al presente,* ut vidimus.

Easdem conquestiones referunt Monialis Bartholetta formiter examinata, quæ utitur verbis *alla giornata, non aue-*
46 *va, e non ha altro in bocca,* & refert impossibilitatem referendi vices, quibus reclamavit, Ac Monialis etiam Amari, ibi: *Doppo poi monacatasi detta Suor Maria Costanza ha continuato, e continua ancora di presente a far dell' esclamazioni, che Lei si era fatta Monaca per forza &c.* & paulò post, ibi: *Mai Suor Maria Costanza doppo preso l'abito monacale ha dimostrato di star volontieri in questo Monastero &c. ma sempre vi è stata con disappore, & auersione allo stato di Religiosa, non solo perche l'esprimeua con le doglianze di sopra riferite &c. ma ancora, perche la stessa auersione l'ha dimostrata con il non far l'operazioni da Religiosa:* Illa enim verba, relata à supradictis Monialibus super puncto reclamationum nostræ Puellæ, ibi: *Sempre non aueua, e non ha altro in bocca, dal principio dell' ingresso, e così continuato fino al presente,* includunt reclamationes omni tempore inspecto, sine ulla intermissione, & sic post emissam professionem, & qui negat hanc veritatem, vel debet lacerare literas Textuum, vel mutare significatum verborum; Quia illa verba, *sempre, e continuamente,* omnem penitùs intermissionem, seu interruptionem temporis, excludunt, ut in terminis nullitatis professionis probavimus supra; Cùmque hæc probatio resultet à Monialibus, superlativam fidem meretur contra proprium Monasterium, ut in individuo observat *Camerata respons. 1. art. 1. num. 33.* aliique relati supra, quibus addimus tres punctualissimas resolutiones hujus Sac. Congr. in quibus processum fuit cum hac opinione, quòd nullum posset dari tempus, in quo non verificentur reclamationes, & conquestiones, quando testes de illis deponunt per dictionem *semper*; Prima est in *Bituntina 9. Septembris 1713.* de qua 47
in tom. 1. discept. Eccles. par. 1. discept. 1. num. 26. Secunda *in Januen. 13. Aprilis 1715.* de qua *in d. tom. 1. par. 1. disc. 2. num. 31.* & Tertia *in Mantuana 21. Februarii 1717.* de qua *in to. 2. par. 1. discept. 9. n. 79.*

Ultrà Moniales prædictas, testantur de reclamationibus, præcisè post emissam professionem; Rita Conconi Nutrix, ibi: *E doppo professata sempre ha repetito, che si era vestita*
Monaca per forza, e che ci staua per forza nel Monastero, Eli- 48
sabetta Bacchina, ibi: *Li diceuo, che credeuo all'ora si fosse quietata d' animo &c. mentre aueua fatta la Professione, e Lei mi rispondeua &c. Stò peggio che prima, se mi sono fatta Monaca per forza, come volete, che stii contenta, quest' abito non me lo posso vedere addosso, e se Io continuo nella vita Religiosa, io mi danno &c.* & concordat etiam Franciscus Miniaccionus sub hac depositione defunctus, qui deponit de reclamationibus ante, & post professionem, & mirabiliter etiam consonat Monialis Bolognina, quæ ad instantiam Monasterii revelavit, ibi: *Doppo vestita Monaca, & anche fatta la professione, essendo Io andata una volta dalla medema, domandatoli, se si era anche quietata di mente, stringendosi nelle spalle, sospirando mi disse, che li conueniua mostrar di sì, conoscendoui però da essa risposta, e la poca sodisfazione della vita religiosa, e la volontà alla medema contraria;* Unde in concursu tot testium, omni exceptione majorum, sine læsione veritatis controverti ampliùs non potest, quòd nostra Puella semper, & continuò reclamaverit, etiam post emissam professionem, & vivente adhuc Marchione Patre.

Neque juvat hic repetere Bilietta, scripta Marchioni, & formale examen sex Monialium, quæ de hisce reclamationibus non deponunt; Quia quoad Bilietta responsum de- 49
dimus supra, & quoad Moniales, ultra alias exceptiones relatas supra, dicimus, quòd ipsæ deponunt quidem, non audivisse reclamationes, sed non conculudunt neque coarctant negativam, quòd nostra Puella non potuerit reclamare, quin ipsæ sciverint, & hoc etiam responsum adaptatur A. I. Quinimò Moniales admittunt possibilitatem reclamationum absque earum scientia, quæ sola possibilitas sufficit,
ut ipsis nulla fides præstanda veniat super negativa, & vice- 50
versa plenè deferendum sit nostris testibus, de reclamationibus deponentibus, ut in puncto probat *Rot. dec. 729. par. 18. recent.*

Circa ultimum tempus post obitum Marchionis non solùm non excluditur metus, sed nec etiam inducitur prætensa tacita ratificatio, quia post obitum Marchionis, sequutum die 23. Martii 1714. non solùm non defuerunt, sed potiùs adauctæ fuerunt querelæ, & reclamationes; Sic enim deposuerunt quatuor Moniales tempore non suspecto, & antequam introduceretur præsens lis, quarum fides, ut aliàs sæpè diximus, uti procurata, facta, & producta à Mo-
nasterio in Tribunali Camerę, contra ipsum concludentissi- 51
mam facit probationem, ibi: *E l'istesse esclamazioni, e doglianze ha continuato anco a far doppo, Ed in particolare seguita la morte del medemo Signor Marchese, continuamente, e pubblica-*

pubblicamente: Et de hoc tempore præcisò concordant alii tres testes, formiter examinati, videlicet Monialis Bartholetta, Monialis Amari, & Elisabetta Bacchina, quibus addimus revelationem Berlendes, quæ supponit, ex causa coactæ monacationis biennio continuo ab anno 1715. citra, & sic non solùm vivente Patre, sed statim post ejus obitum nostram Puellam nullam validam peregisse Sacramentalem Confessionem.

Neque hic sistit probatio reclamationum post obitum Patris, sed habemus ulterius irrefragabile testimonium duorum Insignium Prælatorum; Unus etenim ex illis in suo Bilietto, huic Sac. Congreg. directo, fatetur nostram Puel-
52 lam expresse se declarasse, nullam solicitudinem habere de utilitate Monasterii, eo quia coactè habitum monasticum susceperat, & coactè etiam in Monasterio morabatur, ibi: *Ed avendole io detto, che dovea pensare al vantaggio del suo Monastero, mi rispose, non aver premura di ciò, perche il detto Marchese l'avea fatta far Monaca contro sua voglia, che vi stava mal volontieri, e che quando la robba fosse andata al Monastero, tanto essa non averebbe avuto niente:* Ecce igitur, quod juxta dictum hujus integerrimi Prælati reclamationes cœperunt paulò post obitum Marchionis, ante initam Transactionem, ante obtentam Sententiam in Tribunali Thesaurarii, & consequenter commentum verè fabulosum est, quod hæc nullitas Professionis adinventa fuerit post amissam Causam in Camera.

Mirabiliter consonat cum dicto Bilietto testimonium alterius æquè integerrimi Prælati, ex quo habetur, quod ipse in principio anni 1715. quo deputatus fuit Prælatus Monasterii, & præcisè antequam unquam proposita fuisset Causa Successionis in Tribunali Cameræ, audivit à pluribus Monialibus, quod nostra Puella se jactabat promovere in Judicio nullitatem suæ professionis, ibi: *Mi risposero, che non aveuano difficoltà di spendere, ma dubitauano, che alla fine restarebbero deluse dalla Monaca Pallavicini, la quale, co-*
53 *me si diceva, si era fatta Monaca per forza, anzi milantava di volere annullare la sua Professione, non voleua obbedire, nè andare al Coro &c.* Quinimò hujusmodi veritatem, & reclamationes respectivè eodem tempore audivit ab ore proprio nostræ Puellæ, cui etiam graves fecit monitiones, sed inutiliter, ibi: *Ma mi accorsi, che non li fecero alcuna impressione, perche apertamente mi rispose, che Lei si era fatta Monaca per forza, e che non frequentava gl'atti sudetti di Communità, perche non era Monaca, e che voleua fare annullare la sua Professione, a segno che Io restai non poco sorpreso dall'animosità della Giouane &c.* Cum hoc Bilietto concordat ad unguem depositio Monialis Cacciæ, formiter examinatæ, cujus verba retulimus supra; Quibus stantibus, de continuis reclamationibus nostræ Puellæ, etiam post obitum Marchionis, nefas est dubitare.

Positis igitur istis reclamationibus, statim post obitum Patris, & tam ante Transactionem, quàm post Sententiam Thesaurarii, duo mirabiles effectus oriuntur favore nostræ Puellæ; Primus est, quod verificatis hisce reclamationibus,
54 saltem post Sententiam Thesaurarii, remanet evidenter comprobatus metus, & nullitas professionis etiam juxta sensum Scribentium pro Monasterio, qui tali casu illum admittunt, ibi; *Ideoque, si verum fuisset, quod coacta fuissent omnia gesta, tempore Educandæ, Novitiatus, Professionis, & ferè triennii post professionem, statim ac Marchio clausisset oculos, impatienti mora eripuisset ista supposita coactio, vel saltem post probatam filiationem, vel saltem post primam Sententiam Thesaurarii.*

Et secundus effectus, quod stantibus eisdem reclamationibus intra annum à die obitus Patris, & contemporaneè ad ipsum Instrumentum Transactionis, cessat penitùs prætensa tacita ratificatio, quia, juxta communissimam DD. omnium Sententiam, apertus dissensus oriens ex reclama-
55 tionibus, facit cessare tacitum consensum, ex d. Transactione perperam elicitus, ut probavimus sup.

Cæterùm hodiè penitus excluditur prætensa tacita ratificatio, tum ex deductis supra, tum etiam ex d. Bilietto, ex quo constat, quod nostra Puella nunquam voluit consentire controversæ Transactioni, nisi postquam fuit assecurata, quod sibi præjudicium non inferebat; Ex quo sequitur, quod
56 consensus dictæ Transactioni præstitus non fuit animo præcisò, & effectivo ratificandi professionem nullam, & novum Votum faciendi, prout ad effectum ratificationis necessariò requiritur, ex deductis supra, sed potiùs animo contrario, scilicet sibi non præjudicandi in prætensionibus suis super nullitate Professionis intentanda.

Hinc spernenda videtur illa pia meditatio, quod nostra Puella consenserit Transactioni, ex quo dictus Prælatus insinuaverit, quod prætensiones super nullitate professionis *erano Spropositi*, non autem ex quo sibi non præjudicabat, quia litera ipsius Bilietti occidit, nam licet in illo, tuendo 57
Jura proprii Monasterii, cujus erat Advocatus, supposuerit, quod prætensiones super nullitate professionis *erano spropositi*, adhuc hæc non fuit ratio, quæ persuasit nostram Puellam, sed fuit illa, quod supradictus consensus sibi non præjudicabat, ut indicant illa verba Bilietti: *Però Io soggiunsi, che doueafar detto accordo, e leuarsi da capo tali sentimenti e perche non vi era alcun suo pregiudizio,* & sub hac insinuatione, facta à Viro Jurisperitissimo, & omni fide digno, non autem sub motivo, *che erano spropositi*, inducta fuit ad consentiendum Transactioni; Idque est adeo verum, ut vix reportata à Monasterio Sententia super filiatione, cœpit nostra Puella se jactare, quod volebat nullitatem suæ professionis judicialiter deducere, & hujusmodi suam voluntatem apertè patefecit ipsimet Prelato Monasterii, quod constat pariter ex ejus Bilietto, quod utique non fecisset si jam remansisset persuasa, quod ejus prætensiones *erano spropositi*, ut patet ad sensum.

Agnoscunt Scribentes pro Monasterio à tota massa negotii, & ab omnibus circumstantiis facti, unitim ponderandis, metum esse inevitabilem, & ideò duo conantur suadere; Primum, quod non sufficiat probare minas, sed necesse etiam sit, probare solitum illas exequendi, & secundum, 58
quod in dubio pronunciandum sit pro validitate professionis; Verùm neutrum subsistit; Non primum, quia in Patre, cui debetur reverentia, non est necessarium probare hujusmodi solitum, juxta communiorem DD. Sententiam, ut distinguendo probat *Rot. dec 870. num. 16. coram Emer. jun.* ibi: *Quia id requiritur in Personis extraneis, non autem in Patre, cui de jure naturæ debetur reuerentia,* aliique, relati supra; Rursus non est necessarium, quia hic agebatur de Patre austero, & violentissimo, ut probavimus supra, nec lacrymæ, relatæ à Matre, tribuendæ sunt miti, & placidæ naturæ Marchionis, prout detorquentur exadverso, 59
sed, constito de austeritate aliundè, tribui debent morsui conscientiæ, quæ statim intrinsecus lacerare solet, & ideò etiam ex hoc capite solitum exequendi minas probandum non est; Et denique hujusmodi solitum exequendi minas hic non deficit, tam contra Matrem, & Avunculum nostræ Puellæ, ut probavimus supra, quàm etiam contra Filiam, cui paulò ante professionem expressè denegavit assignationem cujuscumque etiam tenuis Livelli, ut eam compelleret ad monacatum, ut vidimus supra.

Minùs regit secundum, quod scilicet in dubio pronunciandum sit pro validitate professionis, quia in primis Nos non versamur in dubio, sed in claris, & adeo in claris, ut certò putemus, nullum casum adeo circumstantiatum ex perso- 60
na Patris, incutientis metum, & Filiæ metum passæ, usque adhuc datum fuisse, in quo clariùs metus probatus fuerit; Secundò, ad partes ponenda est *decisio in Januen Nullitatis Professionis 3. Julii 1702. coram Molines*, quia fuit revocata; Nam avocata dicta Causa à Rota, deputataque 61
particulari Congregatione quinque Eminentissimorum Cardinalium, fuit annullata Professio de anno 1704. & Monialis Victoria Constantia Gentilis è Monasterio exivit, ut notorium est in Curia; Et tertiò denique, contraria opinio in Tribunalibus, vel non fuit recepta, vel procedit dumtaxat, quando nullitas provenit ex aliquo defectu extrinseco, non autem ex vi, aut metu, & consequenter ex defectu consensus, prout in casu præsenti, quia favor libertatis, quæ est de jure naturæ, prævalet semper vinculo Religionis, & Deus coacta servitia aspernatur, & dubium cor non admittit, sed voluntatem omninò liberam, & spontaneam exigit, ut egregiè probant *Castill. lib 8. de Alim. cap. 19. num. 12.* 62
Rebuff. consil. 67. in fin. & Rota decis. 9. num. 33. & seqq. coram Arguell.

Et cum hac opinione procedere solita est Sac. Congregat. ut videre est in casibus, relatis *in tom. 1. discept. Ecclesiast.* 63
par. 1. discept. 1. numer. 2. 3. & 4. & tom. 2. par. 1. discept. 9. ex num. 20.

Et in hoc puncto non desunt Authores, in Urbis Tribunalibus multùm versati, existimantes se obsequium præstare Deo, opem ferendo Monialibus, recurrentibus advers- 64
sus illorum meticulosas professiones, ut videre est apud *Amaydenum de Stylo Datariæ lib. 1. cap. 12 num. 23. Ego sanè, ut hoc ingenuè fateor, propensior sum erga dimissiones Regula-* 65
rium, in Claustris vitam degere renuentium, nam hi sunt, qui reliquos quietos turbis miscent, Ordinemque uniuersum susque, deque agunt, & propterea existimo, me obsequium præ-

præstare Deo, quandocumque adsum Causæ Regularis, contra professionem reclamantis, qui ope mea à Religionis vinculo liberetur, cum aliis, adductis à *Pignatell. consf.173. num.6. & 7.tom.9.*

Proposita Causa in eadem Conc. Congregatione sub dubio; *An constet de Nullitate Professionis* die 16. Martii 1720.
66 responsum fuit: *Dilata, & examinentur testes formiter, juxta Instructionem.*

Reproposita die 3. Augusti ejusdem anni, responsum fuit:
67 *Dilata.*

Iterum reproposita die 24. ejusdem mensis, responsum
68 fuit: *Dilata, & ad mentem.*

Quarto loco proposita die 1. Octobris ejusdem anni 1720.
69 antiquo dubio: *An constet de Nullitate Professionis*, responsum fuit: *Affirmativè.*

Ultimo tandem loco reproposita sub die 11. Januarii 1721. sub dubio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, res-
70 ponsum fuit: *In decisis, & Causa amplius non proponatur.*
Cujus vigore T L dimisit habitum religiosum, & tanquam Educanda permansit in eodem Monasterio S. Bernardini,
71 in quo ipso die Paschatis Resurrectionis 5. Aprilis 1722. piè obiit.

§. XI.

In eadem Causa.

ACceptante Monasterio Sententiam, declarantem nullam Professionem sui Religiosi, an istius Consanguinei ratione proprii interesse, quod in eadem Causa secundariò habent, possint ab illa appellare, & appellationis Causam proprio nomine prosequi.

Post æquè longum, ac dispendiosum litigium quatuor annorum, prius in Tribunali Vicarii, & deinde in hac Sac. Congregat. post formale examen 17. testium, post revelationem metu excommunicationis aliorum decem, & ultra testium, postquam hæc S. Cong. pro majori dilucida-
1 tione veritatis audivit tres insignes Romanæ Curiæ Prælatos, de nonnullis circumstantiis ad Causam facientibus, instructos, & postquam Em̃i PP. in duabus propositionibus habitis diebus 16. Mart. & 24. Augu. 1720. ut maturiùs procederent, distulerunt Causæ Resolutionem, tandem sub die 1. Octob. 1720. semper acerrimè contradicente Monasterio S. Bernardini Urbis, ac ei Adhærentibus, dubio: *An constet de Nullitate Professionis*, responsum dederunt affirmativum, hoc est constare de nullitate Professionis, favore Sororis
2 Mariæ Constantiæ Pallavicinæ. Hæc resolutio tanta maturitate, ac tot præviis diligentiis capta, in obsequium veritatis, fuit solemniter acceptata ab omnibus Monialibus
3 Monasterii prædicti S Bernardini, non solùm principaliter, sed unicè interessati; Fuitque etiam Liti, & Causæ expressè renunciatum, prout ex publico Instrumento acceptationis, & renunciationis respectivè, dato in Summario: Uterque autem actus ad effectum productus fuit, non oscitanter, sed prævio Voto omnium Monialium in Cong. haberi solita in Monasterio, ac prævia approbatione illius Prælati, & primi Deputati, qui ut cautiùs, &, ut semper assolent, prudentiùs agerent, insinuarunt Monialibus, quod exqui-
4 rerent etiam Consilium, Votum, & Oraculum Em. Urbis Vicarii, dictique Monasterii Superioris, & juxta illius Votum, & Consilium procederent; ad reiteratas autem earundem Monialium preces, Em. Vicarius die 11. Octob. 1721. personaliter ad Monasterium accessit, & tum ob notitiam meritorum Causæ, quam de per se habebat, tum ex iis, quæ
5 audivit oretenus à Monialibus, non solùm approbavit, sed consuluit acceptationem, & renunciationem respectivè faciendam, & in sequelam ejusdem Concilii, & approbationis, necnon resolutionis, captæ in Cong. habita in Monasterio cum præsentia, & consensu Prælati, & primi Deputati ejusdem Monasterii; *Omnes Moniales capitulariter congregatæ solemniter, debitoque obsequio, acceptarunt Resolu-*
6 *tionem hujus Sac. Cong. super Nullitate Professionis, & Liti desuper introductæ cum effectu renunciarunt.*

Cùmque hodiè nomine Adhærentium petatur nova audientia adversus dictam resolutionem, ut supra acceptatam à Monasterio, illa videtur omninò deneganda.

Agitur siquidem de Causa, per triennium discussa in Tribunali Vicarii, & per tres vices proposita in hac S.Cong. quę tanta maturitate processit, ut antequam Resolutionem ca-
7 peret, nihil, quod conferre posset ad indagandam veritatem, reliquit, ut desumitur ex supra animadversis, in quibus terminis cùm nihil novi, tam in facto, quàm in Jure adducatur, seu adduci possit exadverso, ex quibus sperari possit recessus à decisis, deneganda omninò videtur nova Audientia, quia præsumitur petita calumniosè, & potiùs ad ulteriorem dilationem, & impediendam libertatem T. L. quæ non recipit compensationem temporis, & illa, qua interim privatur, reparari non potest, quàm ad consequendam 8
aliquam spem victoriæ, ut in terminis Nullitatis Professionis probat *Marant. respons. 38 num. 43 §. Et planè*, ibi: *Hic verò nullum ostendit alium scopum, nisi ut cum alterius detrimento, & libertatis jactura, quæ res inextimabilis est, lucrum venetur, & captet.*

Accedit ulteriùs stringens illa ratio pro denegatione dictæ novæ Audientiæ, nam Oppositor ultroneè se admisit ad Causam, tuendo Jura Monasterii S Bernardini in contractu Professionis unicè interessati; Cùmque Monasterium post quatriennalem litem, acceptaverit solemniter Resolu- 9
tionem hujus Sac. Cong. & Nullitatem Professionis, Litique expressè renunciaverit, non potest in his terminis Tertius, pro suo pretenso interesse secundario successionis, appellare, neque audiri; Quia Professio est contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, & solo, ac reciproco utriusque consensu perficitur, & validatur, ad 10
Tex. in cap. Ad Apostolicam 16. de Regul. Navar. cons. 26. num. 1. lib. 3. de Regul. Sanch. de Matrim lib. 7. disp. 35. nu. 12. Camerat. respons. 3. num. 2. §. Et primò Larr. dec. Granat. 63. num. 10. Unde quoties dictus contractus est dissolutus per acceptationem Nullitatis, factam à Monasterio, & Lis totaliter extincta per renunciationem, durissimum esset, ut dissolutio præfata retardaretur ab eo, qui in dicto contractu est penitus extraneus, & quod, invito utroque Contrahente, ac contra voluntatem utriusque, suspenderetur illius Resolutio, cùm nil magis naturale sit, eo modo aliquid dissolvi, 11
quo colligatum est, ad *Tex. in l. Secundum naturam 10 & leg. Nihil tam naturale 37. ff. de Regul. jur:* & in individuo casus nostri, magistraliter discusso articulo, probat *Camerat. respons. 2. num. 3. & seqq. ac per tot.* & subtiliùs *Larr. dec. Granat. 63. num. 10. & seqq.* ac ferè *per tot.* & signanter *nu. 10.* ubi refert decisionem Senatus, *Marant. respons. 38 par. 2. per tot. tom. 1.* qui in fine refert, ita decisum, *Grat. discep. 850. nu. 3. vers. Nec pro interesse.*

Non relevante, quod Oppositor habeat interesse in hac Causa, cùm ex Nullitate Professionis, atque ex renunciatione dictæ Liti, oriatur sibi præjudicium quoad successionem ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, ab ipso occu- 12
patam, & ideo ratione istius futuri præjudicii nova Audientia eidem concedi debeat.

Objectum enim nullo modo subsistit, quia prætensum interesse in hac Causa in Persona Oppositoris fuit semper ex hac parte impugnatum; Cæterùm, dato etiam per malam hypothesim prætenso interesse, illud esset secundarium, & accidentale, neque de eo disceptatur in hac. Sac. Cong. sed 13
pendet in Tribunali Cameræ, & coram alio, & diverso Judice, decidendum est; Et propterea valdè dissonum, & absurdum foret, ut pro hoc interesse profano, & secundario, disputando dumtaxat in alia diversa Causa, & in diverso Tribunali, protelanda esset Causa ista spiritualis, quæ jam quoad principaliter Interessatos decisa, & extincta est, egregiè *Larr. dec. 63. num. 14* ibi: *Et ideo valdè dissonum, & absurdum videtur, Jus spirituale, & ejus validitatem pendere* 14
ex jure Tertii, qui pro successione Bonorum temporalium, Professionem invalidam, vel irritam intendit, & absurdum fit, etiamsi in hoc casu aliquod jus accessorium possent considerare Consanguinei, & teneri etiam *Camerat. resp. 3. n. 6.*

Augeturque vix dictæ reflexionis ponderando, quod Professio respicit Jus spirituale, quod est excellentissimum, & superat omnia Vitæ humanæ Bona, ut ex Divo Hieronymo, Divo Bernardo, & Divo Thoma probat *Sanch. in Summa lib. 5 cap. 2. num. 2.* & consequenter dissonum esset, ut 15
Jus excellentius, & nobilius, vilissimo Bonorum temporalium fuco cedere deberet, & quod Jus spirituale suspendi, & retardari posset, ac pendere deberet à mero profano interesse, irridendo consimiles prætensiones sancivit *Justin in §. Si quis 34 Instit. de Rer. divis.* ibi: *Ridiculum esse, Picturam apellis, seu Parrhasii, accessione vilissimæ Tabulæ cedere*, & ad rem nostram in puncto observat *Larr. dec. 63. num 14.* ibi: *Ut non sit admittendum, Jus superius, & spirituale Profes-* 16
sionis posse impediri ex vilissimo Bonorum temporalium lucro, cùm semper eminere debeat, quod excellentius est, & aliud quod inferius occultari, & laudando dictam decisionem tenet *Camerat. respons. 3. n. 20 & seqq.*

Potissimùm, quia Monasterium in casu nostro, omnesque Moniales, quæ verè instructæ sunt de voluntate meti-

culosa

culosa T. L. postquam ad contrariam instigationem litem per quatriennium substinuerunt, & nonnullæ etiam falsis promissionibus deceptæ, se examini subjecerunt, scrupulo
17 conscientiæ motæ, & pro quiete earum animæ resolutionem acceptarunt; In quibus terminis prætensio novæ Audientiæ à Tertio, qualis est Oppositor, non solùm videtur contra omnem Justitiam, & æquitatem esse, sed accedit ad terminos iniquitatis, ut profundè ratiocinatur *Larr. dec.63. num. 17.* ibi: *Iniquum est, ut Tertius ad appellandum admittatur à Sententia, cui Monasterium acquievit, nam inde sequeretur absurdum, ut Causa, legitimè inter Monasterium, & Monialem tractata &c. id turbetur à Tertio propter interesse bonorum temporalium, quod inferius est, & attendi non oportet circa spiritualia, vel sacra; Quis enim admittet, ut le-*
18 *gitimè Professione dissoluta inter Monialem, & Monasterium, quod agnovit, non ritè Professionem factam, & ideo à Sententia non appellavit, cogatur Monasterium invitum cum periculo animæ Monialium eam, cujus Professio justè dissolvitur, invitam retinere?*

Istaque agnitio, facta à Monasterio operatur, ut Causa quoad ipsum vires rei judicatæ obtinuerit, quæ res Judicata tantæ est efficaciæ, præsertim post expressam acceptationem Monasterii, ut non solùm Oppositor, qui prætendit
19 Jus distinctum, & separatum à Professione, nequeat audiri, & reclamare adversus illam, ut disponit *Tex. in leg. Qui separatim 10. §. final. ff. de Appellat.* ibi: *Ita demum probandum est, si una, eademque Causa fuerit defensionis, cæterum si diversæ, alia Causa est &c.* & in fine concludit, ibi: *Iniquum est enim eum, qui idcirco agnoverat Sententiam, quoniam gessisse se sciebat, propter appellationem ejus, qui non gesserat, obtinere.* Verùm etiam si admitteretur ad appellandum, & quod magis est, obtineret recessum à decisis,
20 hic recessus Monasterio prodesse non posset, nec posset eo mediante cogi Monialis, & Monasterium invitum ad renovandum contractum, jam consensu utriusque resolutum, ut ex *Bartol. in leg. Si is, qui separatim ff. de Appellat.* cum *Panormit. & Imol.* resolvit *Franc. in c. Una Sententia de Appell. num.4.* & concludit *Larr. dec.63. num.18.* ibi: *Et idcircò cùm hoc casu pluries requisitum Monasterium, ut appellaret, ex-*
21 *pressè consensit Sententiæ, videtur illusoriam esse appellationem Tertii, cùm etiamsi revocaretur Sententia, Monasterio, qui eam approbavit, revocatio prodesse non poterat.*

Neque meretur attendi, quod Oppositor fuerit admissus, & citatus in hac Causa, & propterea utpotè ex parte nostra habilitatus, & approbatus, admitti etiam debeat ad appellandum; Quia citatio fuit coacta, non autem voluntaria, ex quo Nobis Contradicentibus Oppositor admissus fuit ad Causam; & de hac injusta admissione expressè, & solemni-
22 ter in actis protestati fuimus, ut constat ex Summario: Fuitque ulterius citatus non simpliciter, sed cum salutari illa clausula *pro omni &c. & quatenus &c.* quæ operatur, ut si citatus non habeat principale interesse in Causa, non censeatur ad judicium habilitatus, & approbatus, benè *Fesentil.*
23 *ad Burat. dec.746. n.22. & 23. Thomat. dec.68. n.6.* & in præcisis terminis, *Camerat. respons.3. n.37.*

Authoritates autem, quæ exadverso allegari possunt, procedunt quando in judicio nullitatis Professionis æquè principaliter, & expressè deciditur Causa Successionis, & unico contextu resolvitur nullitas Professionis, & conceditur Immissio ad bona temporalia; Tunc enim non admittitur nova Audientia, seu appellatio propter Causam nullitatis
24 Professionis, jam extinctam per Renunciationem Monasterii, sed propter Causam Successionis, insimul complicatam, & decisam, ut distinguendo, & conciliando authoritates, quæ videntur contrariæ observat egregiè *Camerat. respons.3. à n.35.* Et consequenter cùm in casu nostro decisa non fuerit Causa Successionis, sed illa Professionis tantùm, meritò deneganda videtur nova Audientia, quia in istis circumstantiis videtur potiùs prosequi Causa animo calumniandi, & præcludendi libertatem, quàm Jus suum prosequendi, ut ponderat, *Bernard. Græveus conclus.10. num.17 tom.1.* & concludit *Marant. respons.38. par.2. nu.43. tom.1.* ibi: *Ex hoc*
25 *uno dumtaxat excludendus veniret, cum calumniandi animo, non suum prosequendi Jus, accedat;* Nec lacrymæ, & importunæ conquestiones Oppositoris, sapientissimos Judices movere debent, quia ut his verbis advertit *Camerat. respons.1. art.2. num.134. §. Quoniam:* *Stultus lacrymis, & ejulatibus locus datur, potiùs Cliens erit exaudienda, quàm*
26 *hic Tertius, quæ fraterna violentia percussa in Monasterium invita detrusa fuit, ubi Religionis asperitatem, ipsa reluctante, in dies experitur? Nunc autem post Fratris obitum, & libertatem deplorat, & Majorum fortunas.*

Et generaliter applicatur celebre illud dictum *Senecæ in Sent. juxta ordinem literæ fol. mihi 757. Mala causa est, quæ* 27
requirit misericordiam.

Non enim agimus in hac Causa de Successione ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, in qua Oppositor prætendit habere interesse, sed unicè agitur de Nullitate Professionis, quæ jam fuit decisa ab hac Sac. Cong. & quod magis est, Re- 28
solutio fuit solemniter acceptata, fuitque expressè Liti desuper introductæ à Monasterio S. Bernardini principaliter interessato, renunciatum. Qua stante acceptatione, & renunciatione, Tertius veniens ad Causam, pro interesse, diverso à nullitate Professionis, & pro lucro merè profano, & secundario, admitti non debet ad appellandum, ut, discusso formiter articulo probant, *Larrea, Marant. Gratian. & Camerata* supra allegati, quibus addimus *Tusch. pract. concl. lit. P. concl.662. per tot.*

Præsertim quia, nihil novi, sive in facto, sive in jure allegatur, quinimo, neque potest allegari, quia spatio quatriennii, quo hæc Lis perduravit, nihil intentatum relictum 29
exadverso fuit, dum pluries conata est, testes subornare, & falsis promissionibus decipere ad excludendum metum, & Sac. hæc Cong: superlativas adhibuit diligentias pro indaganda veritate, dum non solùm demandavit examen formale Confessarii, sed ulteriùs ex Officio examinare fecit plures alios testes, qui intimum T. L. cordis plenè noverant; Ex tot enim superlativis diligentiis, ex adeo matura discussione meritorum, & ex desperata victoria Causæ post novam Audientiam, remanet frivola, & inutilis quæcumque appellatio, & semper magis urget præsumptio calumniæ, cui ab hoc Supremo Tribunali occurri omnino debet, me- 30
diante denegatione novæ Audientiæ, ut in terminis advertit *Marant resp.38. n.21. 31. & seq. to.1.* ibi: *Nam Judex hominum malitiis haud indulgere, sed illis occurrere debet.*

Non obstant Authoritates, quæ exadverso citantur, *Andreol.* nimirùm *contr. 301. Card. de Luc. de Regul. disc 44. Panimol. dec.29. annot.2. num.12. Rot. dec.2. num.9. par.8. rec. & decis. 55. coram Ansald.* Quia nulla ex eis applicatur casui 31
nostro.

Andreolus enim loquitur, quando Monasterium nullam fecit defensionem ad tuendam validitatem Professionis, & sententia inter Monasterium, & Religiosum collusivè emanaverat, ut patet ex *contr.301. num.4.* ibi: *Secundò quia ap-*
paret, Sententiam latam per collusionem, cùm Monasterium, nil opposuerit, nec se defenderit, & in specie idem *Andreol.* 32
reprobatur à *Camerat. respons.3. num.28. §. In casu:* ibi: *Et secundum hanc distinctionem salvari possunt dicta per Andreol. contr. 301. num.12. 13. & 15.* Aliàs enim ea non subsisterent, & detegerentur erronea in re, de qua agitur. *Card. de Luc. de Regul. disc.44. in princ.* loquitur pariter in terminis, in quibus nemo se opposuit nullitati Professionis, ut præsupponit idem *Doctor dicto disc.44. num.2.* ibi: *Prætendentes, quod* 33
dicta Sententia super invaliditate Professionis, absque Oppositore, non subsisteret, curarunt adversus eam committi appellationis, vel restitutionis in integrum Causam: Nos autem versamur in casu, totaliter Opposito, quia non solùm Monasterium cum Oppositore viriliter se opposuerunt, & spatio quatriennii voluminosos Processus probationum hinc inde fabricare curarunt; Sed ulteriùs, terminatis Processibus probatoriis, ac superventa Resolutione hujus S. Cong. 34
Monasterium fatendo veritatem, & Justitiam d. Resolutionis, Liti expressè renunciavit, & ideo non agitur de Sententia, lata absque Oppositore, prout erat casus *Card. de Luc.* sed agitur de Resolutione, post trinam propositionem, & post superlativas probationes cum duobus Oppositoribus obtenta. *Panimol. dec.29. annot.2. à num.1. usque ad 11.* tuetur opinionem, quod Tertius non debet admitti ad reclamandum; Et quamvis *sub num.12.* insinuet, quod Consanguinei instantes possint audiri; Adhuc in hoc puncto non debet attendi; Primò, quia loquitur sine Doctore, & non res- 35
pondet DD. qui, formiter discusso articulo, excludunt Tertios ab appellatione, arguendo, & disputando, quo casu in concursu dd. Doctorum nullam facit authoritatem, ad tradita per *Allograd. cons.22. num.37. & cons.57. num.61. volum 1. Caren. resol.91. num.29. Carleval. de Judic. tom.1. disp.3. nu.20.* Et secundò, quia idemmet *Panimolla* fuit adeò dubius in hoc puncto, ut in fine adnotationis concludat, ibi: *Cæterùm at-* 36
tentis qualitatibus, & facti circumstantiis, an expediat Consanguineos audiri in præfati articuli discussione, est adeunda, seu habendus recursus ad S. Cong. Conc. Quamobrem si ad sensum hujus Doctoris audire, vel non audire Consanguineos pendet à circumstantiis facti, tot concurrunt circumstantiæ in nostra hypothesi, ut vix alter similis casus inveniri

niri possit; Concurrit enim acceptatio expressa Resolutio-
nis, ac solemnis Renunciatio Liti, cum approbatione Em.
Vicarii facta à Monasterio, principaliter, & unicè interes-
sato, concurrit discussio Causæ per quadriennium continuum
37 & trina propositio in hac Sacr. Congreg. & denique deficit
omnis spes novorum Jurium pro recessu à decisis in futura
repropositione, quæ omnes circumstantiæ clamant pro dene-
gatione novæ Audientiæ.

Rot. dec.2. par.8. rec. loquitur perfunctoriè, & incidenter
& ideo in concursu DD. qui funditùs examinato articulo, opi-
nionem contrariam tuentur, nihil concludit, & in linea au-
thoritatis non stringit, ut præter supras adductos, notat *Ca-
merat. respons 3. num.26.* ibi: *Cùm in conflictu opinionum ea*
38 *sit per Judicem sequenda, quæ habet Authores, eam firman-
tes, arguendo, & disputando, non autem simpliciter, &
perfunctoriè &c.* & paulò post, ibi: *E contra verò decisiones,
in contrarium allatæ, incidenter, & obiter loquantur, adhæ-
rendum potiùs est sententiæ Marantæ, & Larræ, cum aliis.*
Rursus in casu dictæ decisionis agebatur de complendo Pro-
cessu probatorio, & perficiendis probationibus, & Mona-
sterium se continebat absentivè tantùm; Tunc enim tan-
39 tùm admittuntur Consanguinei, inquantum præsumuntur
magis informati, & instructi de probationibus facti, & pos-
sunt efficaciter coadjuvare Monasterium, vel illius defectum
supplere (si tacent) in compilando processu probatorio, ne
collusiones, & fraudes committantur inter Religiosum re-
clamantem, & Monasterium, & nè ex acquiescentia Mo-
nasterii veritas occultetur, & ob hanc rationem solet etiam
40 *aliquando Sac. hæc Congr.* demandare Ordinariis, quod in
compilatione Processus probatorii, & in recipiendis proba-
tionibus, citentur etiam, & audiantur Consanguinei, ut in
tom.2.par.2.discept.21.nu.98.

Cæterùm quando jam Processus probatorius est termina-
tus, & occasione istius Processus fuit semper citatus, & au-
ditus Tertius, qui prætendit interesse in alia Causa separata,
& completo Processu, fuit Causa ter proposita, & acerrimè
41 discussa in hoc Supremo Tribunali, & resoluta pro nullitate
Professionis, prout evenit in casu nostro, & quando ex par-
te Monasterii fuit solemniter acceptata resolutio, & renun-
ciatum liti, & ex parte Tertii nullus fumus facti novi, quin-
imò nulla spes novarum probationum repromittitur, tunc
impossibile est, quod talis Tertius audiri ampliùs possit, quia
cessat suspicio collusionis, & deficit spes meliorum probatio-
num, à dicto Tertio adducendarum, & viceversa semper
magis urget absurdum, quod extincta jam Causa inter prin-
cipaliter Interessatos, suspendi, & retardari possit illius ef-
42 fectus, & executio à Tertio, & Extraneo, ut in puncto
probat *Larr. dec.61.per tot. & Camerat. resp.3. per tot. & Ma-
rant.resp.38.per tot.* qui referunt ita fuisse decisum.

Denique *dec.99.cor. Ansald.* cum ejus Adnotatione, loqui-
tur in terminis dimissionis habitus, à Religioso attentatè fa-
43 ctæ, & nulla concurrente circumstantia, ex qua desumi po-
tuisset præsumptio nullitatis Professionis, quæ in casu nostro
transit in evidentiam ex oraculo hujus S. Cong.

Nec obstat, quod actio ad substineudam validitatem Pro-
fessionis sit popularis, quia vel hæc propositio in Jure non
44 admittitur, ut probant *Marant d.respons 38.par.2.tom.1. &
Camerat.respons.3.nu.13.* Vel quatenus admitteretur, eo ipso,
quod Monasterium, principale Interessatum, suas adimple-
vit partes, & Causa cum ipso, utì legitimo Contradictore,
terminata, & extincta est, tunc cessat actio popularis, quia
illa in subsidium datur, & uno agente consumitur, ad *Text.
in l.Eum. qui 30.§.In popularibus ff.de Jure juran. Felin. in
cap.Cum super n.4.de Sent.& re judic.Gall.obs.112.num.4. &
Marant.d.respons.38.num.48.*

Minus attendi meretur gravitas Causæ, quia, vel hæc
gravitas respicit interesse profanum Successionis ad hæredi-
tatem Marchionis Pallavicini, & de hac successione non di-
45 sceptatur in præsenti; vel respicit ipsam professionem, & hæc
non est ampliùs considerabilis favore Tertii, postquam Mo-
nasterium, principale interessatum, Liti renunciavit, &
consensu utriusque Contrahentis Professio est legitimè reso-
luta; Et consequenter cùm nulla ex contrariis authoritati-
bus, loquatur in casu nostro, & viceversa nostræ omnes
præcisè, & discusso formiter articulo decidant in puncto quæ-
stionem nostram, & referant etiam, non obstante gravitate
46 materiæ, ita fuisse judicatum, meritò deneganda videtur
nova Audientia.

Circa subalternam inspectionem hujus Causæ, respectu
d. novæ Audientiæ, proposita Causa in Cong. die 16. No-
vembris 1720. responsum fuit: *Pro concessione novæ Audien-*
47 *tiæ.* Idque juxta meum Votum, candidè expositum in Con-
gressu, desuper habito, in quo prævaluit major pars Defen-
sorum pro oppugnanda d. nova Audientia.

In dicto verò Congressu, & in omnibus aliis similibus, in
quibus de proprio sensu requiror, mea consuetudo est clarè ex-
ponere quid sentio, & deinde me remittere conclusioni majo- 48
ris partis Professorum, cum illa reflexione, quod, vel dein-
de exitus Causæ est, juxta sensum majoris partis Congrega-
torum, & ego habeo occasionem gaudendi, quod mea Sen-
tentia, cum Principalis præjudicio, amplexa non fuerit. 49
Aut verificatur oppositum, & tunc idem Principalis ex seip-
so poterit dijudicare, quid ei magis proficuum fuisset.

Quia occasione diversarum propositionum hujus Causæ
aliquando demandatæ fuerunt subministrationes pau-
carum summarum in causam declarandam, seu pro expen- 50
sis Litis, notandum est hic, quod eædem expensæ in his ter-
minis subministrandæ sunt religiosis à propria Religione, non
solùm in principio Litis, sed etiam si in prima Instantia Re-
ligiosus recurrens adversus suam Professionem succubuerit, ut
in specie observant adducti à *R.P.D. Petra tom.2. ad Const.7.
Innocentii III. num.16 fol.258.*

Cum quibus processit *d.Sac.Cong.Conc.in Neapolitana*, de
qua in *tom.3. par.1. discept.* 6. In cujus casu, quia Provincia
Religiosi reclamantis, attenta ejus paupertate, non poterat 51
facere easdem expensas, effectu punctualiter subsequuto, ad
illas faciendas obligatus fuit Procurator Generalis, qui tunc
temporis erat P. Alexius à Passione meus Amicus.

Longè diversum exitum habuit alia similis Causa Nea-
politana pro parte Jo. de Castrocucco Monialis in Mo-
nasterio S.Claræ Neapolis proposita in eadem Cong.Conc.& 52
die 17. Maii 1704. resoluta pro denegatione restitut. in integ.
licèt in illa allegaretur clara nullitas ob defectum annalis tem-
poris Novitiatus non completi, cui nequit Novitius renun- 53
ciare, neq; expressè, neque tacitè; Non expressè quia illud assi-
gnatum reperitur, tam in favorem ejusd. Novitii, quàm Mo-
nasterii, ut scilicet istud ejusd. Novitii animum, & mores in- 54
spiciat, atque cognoscat toto Novitiatus tempore, ille verò
Religionis asperitates experiatur pariter per totum dictum
tempus, ne detur casus; ut aliqua asperitas practicanda oc-
currat ultimis diebus Novitiatus, quam Novitius ferre nol-
let, vel non posset, Superiores verò ex eadem causa judicent
ipsum non recipere, ex animadversis per *Fagn. in cap.Ex li-
teris nu.23.de Divort.Corrad.in Prax.dispensat.lib.5.cap.14.
n.27.& seq.Panimol.dec.29.n.31.& 32.Pignat.consul.173.n.54.* 55
*tom.9.Rot.cor.Arguell.dec.89.n.1.& in par.1.rec.dec.175.n.2.&
in par.14. dec.454.nu.1. & seqq.* Neque eidem nullitati potest
Novitius renunciare tacitè, ne major attribuatur virtus ta-
cito, quàm expresso, ut discurrunt *Azor.Instit.moral.lib.12.
cap.4.q.9.Barbos.ad Concil.sess.25.de Regul.cap.15.n.33.* ac fir-
mavit *Rot.in dec.237.n.19.& dec.255.n.8.cor. Priol.*

Non attenta dispensatione Alex. VIII. Ultra quod enim
illa, utì obtenta inscia Joanna, nullatenus deservire potest
ad validandum ipsius Professionem, ut in puncto notat *Pi-* 56
gnatel.consul.173.n.53.tom.9. & firmavit *Rot.in dec.499.sub n.
10.par.18.rec.* Adhuc ex duplici responsione penitùs insubsi-
stens apparebat.

Prima, quia erat subreptitia, ex quo narratum fuit Summo
Pontifici, Joannam educationis gratia moram fecisse in d. Mo-
nasterio per spatium 12. circiter annorum, eo tempore, quo 57
nec etiam per momentum temporis in eo permanserat, imo
nec etiam exteriores illius parietes forsan unquam viderat;
Quo casu similes dispensationes in nulla habentur considera-
tione, ut in specie notat *Pignat. consul.173.nu.13.tom.9.* & in
individuo, nullas declarando Professiones cum talibus dis-
pensationibus emissas firmavit *Rot.dec.52.nu.27.apud Zuff.de
Legit.Process.& dec.491.nu.15.cor.Royas, & dec.829 n.7.cor.
Cerr.& dec.499.n.10.p.14.rec.*

Ex eo autem, quod moram fecerit in alio Monasterio SS.
Sacramenti ejusdem Civitatis, nullum poterat desumi admi-
niculum pro subsistentia ejusdem Dispensationis; Nedùm 58
quia Educandæ non solent experiri asperitates Regularium
illorum Monasteriorum, in quibus degunt, ut experientia
notum est; Sed etiam quia Regulæ ejusdem Monasterii SS.
Sacramenti sunt multò laxiores aliis nostri Monasterii, ut in-
terpellatus de ordine Sac. Cong. retulit Vicarius Gen. Neap.
in Relat. in qua specialiter ex singularum confrontatione de-
monstrat decem essentiales differentias inter utrasque Re-
gulas.

Hujusmodi autem major laxitas Regularum Monasterii
SS. Sacramenti, ubi Joanna educationis titulo degerat, fuit
forsan motivum apertam veritatem Summo Pontifici non
aperiendi, sed illi falsò narrare, quod per 12. annos experta
fuerat strictiores Regulas nostri Monasterii; Et proinde nul- 59
litas

litas dispensationis undique effulget, quia si Summus Pontifex veritatem scivisset, vel dispensationem nullatenus concessisset, vel saltem difficiliùs, ex quo, testibus *Fagn. in cap. Ex literis num.24. de Divort. & Corrad. in Prax dispens. lib.5. c.14. num.27. & seqq.* tunc solùm, nec etiam sine maxima difficultate, solent Summi Pontifices similes dispensationes concedere, quando Puellæ in illomet Monasterio, in quo professionem emittere volunt, longo temporis spatio educationis titulo permanserunt.

Quæ sunt adeò vera, ut si major asperitas Regulæ, & formæ vivendi superveniat in eodem Monasterio, in quo Novitius inchoavit Novitiatum, adhuc illud debet de novo incipi à die reformationis, & novæ Regulæ, ad hoc, ut Pro-
60 fessio substineatur juxta magistrales *dec.237. & 255. cor. Priol. & in par.14. rec. dec.254. per tot.* In quibus referuntur plures resolutiones Sac. Cong. Quantò igitur magis locum habebunt in præsenti, in quo, cum maxima diversitate Regularum, concurrit etiam diversitas Monasteriorum, & strictior vivendi modus, magis in uno, quàm in alio ex dd. Monasteriis; Et quod magis est mora Joannæ in Monasterio laxiori, nec etiam fuit ordinata ad experiendam authoritatem vitæ Religiosæ, seu ad effectum profitendi, sed gratia solius educationis.

Seconda æquè principalis responsio desumitur ex ventre ejusdem dispensationis, dum ad præcisum finem occurrendi circumventionibus Consanguineorum, & evitandam falsi-
61 tatem expositorum, illa concessa fuit, *ea tamen lege, ut in actu professionis supradictæ, concesso sibi per easdem præsentes indulto, se uti velle exprersè declares*, quæ lex & conditio nullatenus adimpleta fuerunt, & quidem non oscitanter, neque inadvertenter, sed eo præciso fine, & à Consanguineis intento, & ab Amita omnibus modis ad praxim reducto, circumveniendi Joannam, quæ nullatenùs volebat ad pro-
62 fessionem devenire, ut probant testes in Summario, & signanter de facto proprio deponendo eadem Amita, ibi: *In quanto alla Dispensa, ottenuta da N. Signore per d. Suor D. Giovanna Castrocucco mia Nepote la procurai lo senza, che restasse intesa essa D. Gio: a chi solamente glie lo dissi un giorno avanti, che professasse a fine di poterla persuadere per detta Professione*, & ibi: *Ne ottenne Dispensa dal Papa, quale procurò detta D. Girolama sua Zia per la fretta, che avevano tanto essa, quanto D. Rinaldo suo Fratello, e ciò perche detta D. Girolama non ne dimostrava molta intenzione.*

Et quod magis est contra Monasterii stylum concludenter probatum de ordine, & ex instructione Sac. Congr. nec etiam adnotata fuit in partita professionis illa circumstantia essentialis, necessariò exprimenda, quod emissa fuerat vigore Brevis Apostolici, ad hoc scilicet ne ullo unquam tempore, mediante ejusdem recognitione, & lectura, deveniri
63 potuisset in cognitionem illius subreptionis, & falsarum expressionum, sub quibus extortum fuerat ab ejus Consanguineis.

Imò eadem conditio, nec etiam adimpleri poterat absque divinatione, quia dispensatio concessa legitur die 27. Feb. 1690. qui erat dies Lunæ, unde ab Urbe non potuit Neapolim transmitti, nisi die Veneris 3. Martii, & tamen Profes-
64 sio emissa fuit die 2. ejusdem mensis Martii. Impossibile igitur fuit, Joannam potuisse exprersè declarare animum suum circa usum illius dispensationis, quam ignorabat, ex animadversis per *Gob consul.112 num 42 Rot. dec.296. nu.30. par. 17. rec. & in Augustana Jurispatronatus 19. Febr. 1698. §. Firmato cor. Olmo.*

Non adimpleta autem conditione, sub qua eadem gratia concessa fuit, illa remansit nullius efficaciæ juxta *Tex in l. Si quis sub conditione ff. Si quis omis. caus. testam.* & animadversa per *Card. de Luc. de Jurepatr. disc.12. num.3. & Rot. dec.213. num.5. & 7 par.19. rec.* & in nostris terminis *dec.499. num.10.*
65 *par.14. rec.* in cujus casu, nec etiam per viam legis, & expressæ conditionis Papa expresserat animum suum, ut Novitius declararet, se uti velle dispensatione, & tamen professio declarata fuit nulla, ibi: *Sed agi de professione, nullo præcedente Novitiatu edita, vigore Brevis Apostolici, quod non solùm fuit inscio Marchione impetratum, verùm etiam fuit illi dumtaxat apertum ferè immediatè ante professionis actum, quare illa censetur ex improviso, & sine animi deliberatione peracta.*

DISCEPTATIO II.

Romana Applicationis hæreditatis.

PRO

Archiconfraternitate Agonizzantium.

CUM

DD. de Vidaschis.

ARGUMENTUM.

R. Fabrica, an possit sibi applicare hæreditatem illius Testatoris, qui instituit suos hæredes Puellas, in Urbe quolibet anno monacandas, committendo Exequutoribus testamentariis suæ voluntatis exequutionem.

CO: Laurentius Vidascus, qui diem clausit extremum die 15. Aprilis 1720. in suo ultimo, cum quo decessit, Testamento die 4. Augusti 1717. condito, & post ejus obitum 1
aperto, & publicato per Acta Cimaroni de universa ejus substantia in piis operibus certis, & determinatis commendabili pietate in Deum, & charitate in Proximum, ut infra disposuit.

Demandavit primo loco, quod ex retractu bonorum, ab eo possessorum in Terra, & Territorio Castri S. Angeli, vulgò *Castel Madama* nuncupati, constitueretur in tot locis Mon 2
tium Cameralium non vacabilium fundus annui redditus scutorum 180. pro duabus perpetuis Cappellaniis, infra annum à die illius obitus in Ecclesia Archic. Nativitatis D. N. J. C. Agonizantium Urbis erigendis, quarum Capellani essent ad nutum amovibiles, & eligi deberent priùs à M. Maria Vidasca, Moniali in Monasterio S. Ambrosii de Maxima Urbis illius Sorore, ejus vita naturali durante, & post ejus obitum ab Exequutoribus Testamentariis, in d. Testamento nominatis, & demum, iis quoque vita functis, à Custodibus d. Ven. Archic. Agonizantium, quæ omnia patent ex sola lectura ejusdem Testamenti.

In reliquo autem Asse, solutis prius diversis Legatis, in eodem Testamento specificatis, suos universales hæredes in- 3
stituit Puellas monacandas hìc in Urbe, quibus quolibet anno tradi mandavit in Solemnitate Nativitatis D. N. J. C. Subsidium dotale scut. 40. pro qualiber, pro intranti quantitate fructuum suæ hæreditatis ad nominationem d. M. M. Camillæ ejus Sororis, durante ejus vita, & postmodum dd. Custodum ejusdem Archic. Exequutores demum ejus piæ dispositionis, & liberos Administratores d. suæ hæreditatis elegit, & nominavit Jacobum Cavalleitum, & Franciscum Meolam, 4
cum amplissimis, & illimitatis facultatibus.

Ad impediendam exequutionem hujus piæ dispositionis, & retardandam alienationem dd. Bonorum in Territorio Castri Madamæ existentium pro constituendo fundo suprad. Cappellaniis destinatorum insurrexerunt Rotilius, & Vincentius de Vidaschis, qui sub prætexto, quod eadem bona essent subjecta cuidam asserto fideicommisso, ut prætendebatur, 5
ordinato à Petro Sancte qu. Dominici de eodem Castro illorum Authore in ejus asserto Testamento, ut supponebatur, condito die 23. Nov. 1566. Judicium coram A. C. super Immissione ad dd. bona introduxerunt, & postea dum Causa favore Archic. erat in limine expeditionis, insurgere curarunt R. F. S. Petri, quæ vigore ejus Privilegiorum hæreditatem d. Co: Laurentii Vidaschi ad se spectare prætendens, sub die 26. Jun. 1720. judicium introduxit super applicatione ejusdem hæreditatis in ejus beneficium, & respectivè super Immissione ad omnia bona hæreditaria d. Com. Laurentii, instando etiam successivè pro avocatione alterius suprad. Causæ cor. d. A. C. ad instantiam dd de Vidaschis introductæ.

Utraque Causa fuit per plures menses discussa coram R. P. D. Sinibaldo, qui insubsistentiam utriusque prætensionis agnoscens, pluries habuit terminum pro servato ad effectum ambas Causas unico contextu expediendi; Sed iidem de Vidas- 6
chis modicum fundamentum constitui posse videntes in eorum prætenso fideicommisso, putantes forsan eorum conditionem meliorem facere, sub colore interesse in Causa ob d. prætensum fideicommissum, reportare curarunt cessionem Jurium ejusdem R. F. subreptitiè, & indebitè obtentam, absque ulla solutione quantumvis minimæ summæ unius dumtaxat obuli, sed cum pacto quotæ litis, ab omnibus legibus re-

natione, earumque nobilium tantùm, & non alitèr certifica-
30 tum &c. etsì solutum non sit, nullo modo pro Fabrica exi-
gatur.
Et demùm fol. 34. §. 5. & apud Quarant. ubi supra §. Simi-
liter, ibi. Similiter annua pia legata pro pauperibus Puellis,
31 nuptui tradendis &c. si per aliquot annos ab hæredibus, aut
aliis gravatis neglecta fuerint, nec effectualiter persoluta; seù
depositata &c. pro annis, & temporibus decursis ad Fabri-
cam ipsam pertinere declaramus. Decurrenda verò in futurum
pro pauperibus hujusmodi Puellis maritandis etiam anteà
electis, ut præfertur, integra concedantur, nisi in totum in-
certa essent, itaut ad Fabricam jukta privilegia omninò spe-
32 ctarent. Ibique in secunda margine sequens legitur adnota-
tio, facta per eundem Vespign. æquè acerrimum Defenso-
rem, ac accuratum Officialem, & OEconomum ejusdem
R.F. Nota, quòd de Stylo Sacræ Congregationis hujusmodi
rigor incertitudinis omissus fuit: Imò Fabrica curat exequtio-
nem legatorum hujusmodi dotium, etiam incertis Puellis fa-
ctorum. ut ad nostrum præcisum effectum observat Rot. apud
Bertacchin. dicto Vot. dec. 119. numer. 12. ibi. Idque compro-
batur ex Decretis, per dictam Sacr. Congregation. editis, quæ
33 principalem finem intendens, mandavit quidem, dotes par-
ticulares distribui neglectas Fabricæ applicari, sed distribu-
tionem illarum Exequutoribus relinqui, ut in dicto Com-
pend. Privileg. pag. 18. §. 3. & pag. 34. ubi in secunda mar-
gine adnotatur etiam, quòd de Stylo Sacr. Congr. rigor in-
certitudinis legatorum omissus fuit.
Idipsum stabilitur in Istruct. pro Commissariis R.F. in
statu Ecclesiastico de ordine, & mandato hujus Sacr. Cong.
34 edita die 31. Augusti 1650. & impressa in eodem Compend.
Priv. Vespign. fol. 129. & sequ. in qua postquam in §. 24. ordi-
natur, quòd nullatenùs applicentur Capitalia Legato-
35 rum piorum cùm annuo onere perpetuo Missarum, & Di-
vinorum Officiorum, sed applicentur dumtaxat annatæ
decursæ pro tempore, quo pium opus non fuit adimpletum:
In subsequenti §. 25. fol. 145. idem disponitur quoad Subsi-
36 dia dotalia, pauperibus Puellis arbitrio hæredum, sive
Exequutorum distribuendis, ibi: L'istesso osservarà per
li Maritaggi di povere Zitelle, lasciati da farsi ogn' anno ad
arbitrio degl' Eredi, Esecutori, & altri, applicando l'an-
nate decorse alla Fabrica, come sopra, per li tempi, che sa-
ranno fatte le nominazioni.
Ex quibus excluditur, quòd ratione incertitudinis Per-
sonarum earundem Puellarum, quæ consequi debent dd.
37 Subsidia dotalia, locum habere valeant Privilegia R.F.
quodque ex isto capite hæreditas Co. Vidaschi in illius be-
neficium veniat applicanda, talique modo evertenda illius
suprema voluntas; Etsi ex causa istius prætensæ incertitu-
dinis intrare possent dd. Privilegia R.F. actum esset de om-
nibus Subsidiis dotalibus, quæ in Urbe pio maritandis, &
monacandis pauperibus Puellis ab omnibus ferè Confrater-
nitatibus, & præsertim ab illa SS. Annunciatæ, cùm tali,
tantaque pietate, & cùm solo fine amoris Dei, ac salutis
animarum, & conservationis pudicitiæ quotannis distri-
buuntur, dùm omnium prædictorum Subsidiorum dotalium
capitalia applicarentur in beneficium ejusdem R.F. contra
pias dispositiones Testatorum, quarum exequutionem, &
non destructionem eadem R.F. curare solet, & debet, ex
38 animadversis per Marant. contr. 20. numer. 18. & contr. 32.
numer. 26. Marott. discept. forens. capit. 1. num. 1. Rub. de Te-
stamen. cap. 48. num. 269. & seqq. aliosque, citatos in Com-
pend. Privil. R.F. impresso post tom 1. num. 10. & firmatis
per Rot. in Rom. Locor. Montium 3. Junii 1711. §. Præmisso
cor. Molin.
Hinc applicari nequit altera resolutio, seu declaratio
hujus Sacr. Congreg. impressa in d. Compend. Privil. Ves-
39 pign. fol. 20. §. 5. in quo exadverso constituitur fundamen-
tum, quòd scilicèt legata incerta intelligantur, quando
non sunt expressa propria nomina Personarum, vel Loco-
rum, licèt ad arbitrium Exequtorum, vel aliorum sint
relicta.
Tùm quia eadem Cong. antecedenter in §. 3. fol. 18. & 19.
declaraverat, quòd respectu legatorum perpetuorum
40 cum onere in specie Maritagii Puellarum incertarum, ob-
servaretur voluntas Testatoris, non diminuta in aliquo sor-
te principali ipsius Legati, & hoc, ut Legatorum perpe-
tuorum vitaretur extinctio; Adeoque ad evitandam po-
tentissimam contrarietatem inter unam, & alteram decla-
rationem ab eadem Cong. in ipsamet die editas, pernecessè
dicendum est, dictam Cong. in citato §. 5. quod exadverso
allegatur, intellexisse, vel de Legatis, pro una vice tam-
tum præstandis, ut expressè protestata fuit in princ. dicti
§. 3. ibi: Hoc autem non intelligitur nisi de Legatis, pro una
vice tantùm factis. Vel de omnibus aliis piis legatis, præ- 41
scindendo ab iis, quæ annexum habent perpetuum onus ce-
lebrationis Missarum, Divinorum Officiorum, & Marita-
gii Puellarum, de quibus antecedenter in dicto §. 3. particu-
lariter disposuerant, ex regula Text. in leg. in toto ff. de Re- 42
gul. Jur. de qua Rot. dec. 525. n. 8. cor. Dunoz. jun.
Tùm etiam, quia cùm subsequenter de anno 1598. ema-
naverit altera resolutio hujus Sac. Congr. impressa in eodem
Compend. Vespign. fol. 34. quòd annua pia Legata pro pau- 43
peribus Puellis, nuptui tradendis decurrenda, in futurum
eisdem Puellis integra concedantur; Quatenus etiam dici
vellet, quòd prædicta declaratio in d. §. 5. valeret compre-
hendere etiam Legata cum annuo onere dotationis puella-
rum, nihilominùs dicta præcedens resolutio, utpotè edita
anno 1579. fuit per istam posteriorem citra dubium revo-
cata, ut de alia resolutione ejusdem Cong. contenta in §.
4. fol. 19. in qua pariter exadverso magnum fit fundamen-
tum, in specie animadvertit Rota in Rom. Fideic. de Ruspl. 44
10. Junii 1686. §. Et pro exclusione cor. Rondinin., ibi:
Quas ideò Puellas pro certis substitutis recognovit, & suppo-
suit Rota, nec controvertebant hodiè Informantes pro R.F. quæ
licèt ex antiqua declaratione per Cong. EE. Cardin. edita an-
no 1579. impressa in Compend. Privil. compilato per D. Ves-
ping. §. 4. fol. 19. facultatem haberet sibi applicandi similia Le-
gata pro Puellis in genere maritandis; Nihilominùs ex alia
subsequuta declaratione anni 1598. non applicationem sed exe-
quutionem tantùm similium legatorum procurat, ut sequitur in
dicto Compend. fol. 34. in fine. Estque generale in qualibet 45
materia, quòd resolutiones posteriores semper prævalent an-
terioribus, ut de dispositionibus quibuscumq; firmavit Rot.
in Aven seù Carpetoraten. Collegii 4. Maii 1711. §. Certiùs
autem cor. Molin. & de Rotæ decis. observat Emerix. jun. dec.
495. num. 1. & de resolutionibus Sacr. Cong. advertunt Syl-
ver. in Opus. opus. 2. de Declar. Card. num. 11. fol. 283. Pi-
gnatel. consult. 107. num. 14. tom 1. & Rot. in Melev. Decr.
22. Martii 1707. §. fin. cor. Ansald.
Multò minùs locus esse potest prætensæ applicationi
hæreditatis in beneficium ejusdem R.F. & consequenter dd.
de Vidaschis, qui ejus Jurium ass. cessionem reportarunt,
sub prætextu quòd in Testamento dicti Co. Laurentii
scriptus non fuerit hæres certus, dùm Puellæ, in Urbe
monacandæ, ab eo institutæ hæredes, remanent in ob-
scura, & generali incertitudine, & dependent non à vo- 46
luntate Testatoris, sed ab illa Eligentis, seù Executorum te-
stamentariorum.
Primò, quia hujusmodi institutio hæredis ex Juris dispo-
sitione substinetur, juxta Tex. in leg. Si quis ad declinandam
Cod. de Episc. & Cleric. de quo infra, & quòd magis est, 47
in nulla ex resolutionibus hujus Sacr. Cong. habetur, quòd
ex defectu hæredis certi, hæreditas destinata ad pias cau-
sas certas, & pia opera, æqualiter certa, R.F. juxta illius
privilegia applicentur.
Secundò, quia nequaquam dici potest, quòd Puellæ insti-
tutæ hæredes remaneant in obscura, & generali incertitu- 48
dine, & sint omninò incertæ; Quamvis enim quoad ad ea-
rum individua à principio incertæ videantur, sunt ta-
men certæ quoad speciem, nam Testator non instituit
Puellas in genere, ut inculcatur, sed Puellas de certa spe-
cie, illas scilicet, quæ quolibet anno Moniales in Urbe fieri
volunt, quævè postea mediante nominatione ad certitudi-
nem, & individuum reducuntur, & ideò hæredes certæ di-
ci debent ex animadversis per Pasqualig. de Sacrif. nov. leg.
quæst. 995. per tot. & ex firmatis per Rot. dec. 1008. num. 5. 49
cor. Coccin. & in Rom. Fideic. de Ruspolis 23. Junii 1648. §.
Altera coram Rondin. impressa apud Bertacchin. Vot. dec. 119.
num. 13. & concordat eadem Rot. dec. 162. num. 12. par. 8. rec.
& cor. Cerr. dec. 295. num. 3. & decis. 312. num. 1. Adeò ut
si daretur casus, quòd Urbis Puellæ, quæ uno anno, ex. gr.
& sic de aliis annis sequentibus; Moniales fieri volunt in 50
eadem Urbe simul convenirent, & coram quocumque Ju-
dice Ordinario Romanæ Curiæ comparerent, & uti hæ-
redes institutæ ab eodem Co. Vidasco peterent Immissio-
nem ad illius bona hæreditaria, adhoc ut ex illius fructibus,
qui dicto anno percipiuntur ex illius hæreditate, possent re-
ligiosum habitum suscipere, certum, & indubitum est, quòd
nullus Judex eisdem petitam Immissionem denegare posset,
dum illarum vocatio ex claris, & indubitatis Testamenti
verbis resultat, ideòque sufficeret dumtaxat, quòd habe-
rent qualitatem, volitam ab eodem Testatore, determinatio-
nem scilicet se in Urbe monacandi, quæ ab earum vo-
luntate dependet.

Nec

Nec dicatur, quòd Puellæ prædictæ, utpote Jus haben-
tes uti singulæ ad consequendum dumtaxat Subsidium do-
tale ex fructibus hæreditatis persolvendum, Jus aliquod non
51 habeant in proprietate bonorum hæreditariorum, & proin-
dè sit locus applicationi hæreditatis favore R.F. & dd. de Vi-
daschis illius prætensorum Cessionariorum vigore alterius
declarationis hujus Sac. Congr. impressæ *in Compend. Vesp.
fol.* 19. §. 4. quòd in casu, quo alicui certæ personæ, vel loco
Jus aliquod ex dispositione Testatoris in proprietate acquisi-
tum non sit, legata pro maritandis Puellis, etiam si perpetua
sint, in totum pro Fabrica exigantur.

Ultra quòd enim ex animadversis supra prædicta declara-
tio, utpotè edita insimul cum alia, de qua supra facta fuit
mentio de anno 1579. fuit revocata, vel saltem modificata
52 ab alia subsequenti resolutione, emanata ab hac ead. Sacr.
Cong. de anno 1598. & impressa *in eod. Compend fol.* 34. §. 5.
per quam expresè demandatum extitit, quod annua pia le-
gata pro pauperibus Puellis nuptui tradendi decurrenda in
futurum eisdem Puellis integrè concedantur, ibiquè adnota-
tur, quòd Fabrica curat exequutionem Legatorum hujusmo-
di dotium, etiam incertis Puellis factorum, ut sequendo hanc
individualem hujus Sacr. Congregat. declarationem pro
53 constanti admisit *Rot in Rom. Fideicom. de Ruspol.* 10. *Junii*
1686. §. *Et pro cor. Rond.* cujus verba registrata fuerunt supra.

Certum, & indubitatum est, quòd, aut Puellæ monacan-
dæ Jus habent etiam in proprietate bonorum, dum pro cer-
tis hæredibus sunt habendæ ex firmatis in cit. *dec.* 1008. *Coc-
cin.* & noster Testator voluit ejus dispositionem valere etiam
54 vigore fideicommissi, ut habetur *in §* 15. illius Testamen-
ti; Ideoque eædem Puellæ jure fideicommissi altera alteri suc-
cedere deberet, hoc enim importat onus injunctum dotandi
Puellas quolibet anno, quia hujusmodi onus inducit de Jure
55 perpetuum fideicommissum, *Bursat. cons.* 227. *num.* 49. *Rot.
cor Otthob. dec.* 177. *num.* 21. *& in rec. dec.* 474. *num* 2. *par* 18.
tom. 2. & consequenter unaquæquè ex ipsis statim ac per no-
minationem ad certitudinem, & individuum est redacta,
habet Jus etiam in proprietate bonorum, cum fideicommis-
sarius dicatur, & sit verus hæres *Magon. dec. Florent.* 91. *n.*
34. & in nostris terminis *Rot. apud Bertacch. Vot. dec.* 119. *n.*
10. *vers. Omisso*.

Aut Jus prædictum in bonorum proprietate spectat, tam
ex dispositione Juris, quàm ex voluntate Testatoris ad Ar-
56 chic. Agonizantium Urbis, ad quam unicè respexit Testator,
eidem de facto relinquendo ossa propria, memoriam sui,
suæque familiæ in sepulcrali inscriptione, Cappellanias per-
petuas, ac demum selectionem Puellarum, Dotiumque di-
stributionem post obitum propriæ Sororis, & ideo totaliter
insubsistens est contraria instantia applicationis ex isto ca-
pite prætensæ.

Et quidem ex Juris dispositione nulla cadere potest diffi-
cultas, quòd Jus in proprietate bonorum pertineat ad eam-
dem Archic. *Textus* est æquè famosus, ac literalis *in leg. Si*
57 *quis ad declinandam C. de Episcopis, & Cler.* in quo æquè
pius, ac providus Legislator sancivit, quòd si ad declinan-
dam legem falcidiam instituantur hæredes Captivi, vel Pau-
peres, valet institutio, nec viciatur propter incertitudinem
& in primo casu Episcopus capit hæreditatem, & distribuit:
in secundo verò, si in loco sit aliquod Hospitale Pauperum
pertinet ad illud, si verò nullum adest Episcopus capiat, tan-
quam hæres, & distribuat, & in fine concludit: *Hæc tamen*
58 *omnia* (sunt verba præcisa Textus) *locum habere sancimus,
quando non certi Xenones, vel certi Procbotrophii, vel cer-
tæ Ecclesiæ nominatio à Testatore subsequuta est, sed incertus
est ejus sensus. Sin autem in personam certam, venerabilemvè
certam Domum respexerit, et tantummodo hæreditatem, vel
legatum competere sancimus, nulla falcidia nec in hac parte in-
tercedente,* quem sequitur *Rot. dec.* 1008. *cor. Coccin.* ibi: *Re-
lictum enim pro redimendis Captivis, & maritandis Puellis,
est certum, & Episcopus de Jure est Exequutor, & loco hæredis:*
Unde cùm Comes Laurentius præcisè, & unicè respexerit
59 eandem Archic. Agonizantium, in controversiam revocari
nequit, quòd ad nostrum effectum ipsa tanquam hæres pro-
prietaria haberi debeat.

Ex dispositione autem ejusdem pii Testatoris clarè resul-
tat, quòd Jus in proprietate bonorum penes eandem Archic.
60 residere debeat, nam in principio ejus Testamenti, in quo
eidem Archic. jus nominandi prædictas Puellas reliquit, ex-
presè declaravit, quòd illud condere decreverat ad hoc, ut
ejus facultates juxta illius voluntatem ab ejus hærede, & E-
xequutoribus testamentariis distribuerentur ibi: *ho determi-
minato anche Io con il præsente Testamento esprimere la mio vo-
lontà, sopra tutte, e singole mie facoltà, acciò secondo il mio vo-
lere siano dal mio Erede, & Essecutori testamentarii distribui-
te:* Cùmque indistinctè, & promiscuè nominaverit hære- 61
dem, & Exequutores testamentarios, semper connexos, &
unitos, pernecesè dicendum est, sub nomine hæredis intelle-
xisse Archic. prædictam, cui curam, & Jus faciendi dictam
distributionem post obitum propriæ Sororis delegavit, dum
id minimè verificari poterat in Puellis, ab ipso institutis, quæ
dotalia Subsidia distribuere non poterant, sed potiùs illorum
distributionem de manibus hęredis recipere debebant.

Id ipsum replicavit in multis aliis subsequentibus capitibus
ejusdem Testamenti, in quibus disposuit, tam circa funus,
& Lapidem sepulchralem, quàm circa celebrationem Mis- 62
sarum, distributionem eleemosynæ Pauperibus ejus Paro-
chiæ, & erectionem Cappellaniarum, loquendo semper cum
eadem unione, & comprehensione hæredis, & Exequuto-
rum, ibi: *Ordino, e comando al mio Erede, & Essecutori testa-
mentarii*, & ibi: *Ed in oltre il mio Erede, & Essecutori testa-
mentarii siano tenuti a farvi fare una Lapide, con la mia Ar-
ma*. Et ibi: *Dall' infrascritti miei Eredi, & Essecutori testa-
mentarii si faccino celebrare Messe, quante se ne potranno avere.*
Et ibi: *L'infrascritti miei Eredi, & Essecutori testamentarii
diano per elemosina a povere Persone della mia Parochia per
una sol volta scudi* 50. Et ibi: *Si debbano eriggere due Cappel-
lanie Laicali, e amovibili ad nutum nella d. Chiesa de gl' Ago-
nizanti da dd. miei Eredi, & Essecutori testamentarii dentro il
termine d'un anno dopo la mia morte.*

Quæ omnia à Puellis, ab ipso institutis, adimpleri nequi-
bant, dum tempore, quo omnia prædicta erant explenda,
nominatio Puellarum facta esse non poterat, cùm distribu- 63
tio Subsidiorum dotalium fieri debeat ex residuo hæreditatis,
solutis Legatis, & sequuta erectione Cappellaniarum, ut
habetur ex §. 14. ibi: *però detratti, e pagati tutti li sopradetti pe-
si, e Legati, di tutto quello, che frutterà il resto della mia eredi-
tà &c.* Undè ex toto contextu, ac tenore Testamenti elici-
tur qualis verè fuerit intento, & voluntas dicti Co. Lau-
rentii, qui unicè prospexit eidem Archic. & pro certo est
admittendum, quòd dicta Archic. quamvis nominatim non
declarata hæres, fuit ab ipso semper considerata uti hæ-
res, proprietaria, & tanquam talis ad effectum distribuen-
di Subsidia dotalia, juxta illius voluntatem haberi debet, se-
cundùm theoricam *Bartol. in l. Alio hærede num.* 6. *ff. de A-
lim. & cib. legat.* ibi: *Item cum nemo est institutus, si Testator* 64
*jussit bona sua distribui inter Pauperes per suos Exequutores, isti
tunc habent vim hæredis*, & latiùs *in consil.* 26. *numer.* 1. *&
per tot. lib.* 1. quem in nostris terminis sequitur *Rot. dec.* 1008.
num. 3. *cor. Coccin.*

Et generaliter, quòd quibuscumque modis appareat vo-
luntas Testatoris, quando hæc respicit piam causam, sem-
per punctualiter exequenda sit, & uti legale Testamentum 65
habendum probant *Molin. de Just. & Jur. tract.* 2. *disput.* 134.
lit. C. & disp. 248. *in princ.* ibi: *Testamentum, in quo hæres
non instituitur, est eo ipso nullum; Quando tamen testamen-
tum conditum esset ad pias causas, in quo, vel anima defuncti
esset hæres instituta, vel Pauperes Christi, nullo instituto hæ-
rede, concedunt Doctores communiter, validum esse tale testa-
mentum, in quo ad ea omnia exequenda aliquis, aut aliqui
Exequutores universales solent constitui Valasc. consult.* 68. *n.*
7. *Tiraqu. de Privil. piæ Caus. privil.* 64. *per tot. Dian coor-* 66
din. tom. 6. *tr.* 8. *resol.* 30. *per tot. & Carol. Ant. de Luc. de Hæ-
red. Conf. c.* 173. *per tot.*

Non attento, quod omnia hæc exarata non legantur in
Testamento cum tali, tantaque claritate, ut nullam admit-
tant dubietatem: Regulare enim est, quòd institutio hære- 67
dis si malè concepta dignoscitur, tamen non nocet, sed suf-
ficit, quòd quocumque modo appareat de voluntate Testato-
ris instituendi nostram Archic. ad Textum *in l. Quoniam in-
dignum C. de Testam Clar. in §. Testamentum q.* 44. *Panimol.* 68
dec. 90. *annot.* 2. *num.* 20. *&* 21. *Rot. dec.* 25. *numer.* 13. *par.*
13. *recent. & coram Dunozet. decis.* 491. *à nu.* 10. *& in Rom.
Immis.* 29. *Aprilis* 1709. §. *Neutiquam cor. Molines, & in Rom.
Hæred.... Feb.* 1715. §. *Minus etiam cor. Crispo* ibi: *Verum quan-
do etiam institutio hæredis in aliquo malè concepta dignoscere-
tur, nihilominus hodiè non amplius illa verborum solemnitas* 69
*requiritur, quæ de Jure antiquo pro hęredis institutione erat ne-
cessaria, sed quæcumquè verba sufficiunt, dummodo ex illis vo-
luntas Testatoris colligatur.*

Atque hoc ipsum potiori Jure procedere debet in casu
nostro, in quo habemus, quòd consimiles dispositiones do-
tationis Puellarum causativè relinquuntur Confraternita- 70
tibus, & Locis piis, & emolumentum institutionis non spe-
ctat ad ipsas Archic sed ad Puellas dotandas. Inde facile
est, quòd noster Testator Legum ignatus, videndo quòd
juxta

juxta suam voluntatem nostra Archic.nihil aliud habere debeat, nisi nudum Jus Institutionis, & nominationis, & emolumentum totum conferendum esset ad favorem Puellarum, indè abusus fuerit verbis Institutionis dirigendo illa ad Puellas, tanquam capientes utilitatem ejusdem Institutionis, non autem ad Archic.licèt in mente habuerit disponere secundùm modum, quo sunt conceptæ aliæ dispositiones favore piorum Locorum, ut scilicet Jus institutionis sit Archic.& utilitas ejusdem sit Puellarum monacandarum, & proinde Jus talis dispositionis relictum fuit Archic.ibi: *Appartenga all'intera Banca delli Guardiani, o maggior parte di essa di detta Archic.degli Agonizzanti*: Quæ voluntas disponendi secundum communem consuetudinem, & secundùm Juris regulas facit certam hæredis institutionem in nostra
71 Archic.*Ad Text.in leg.Certi ff.si cert.petat.* & firmata *per Rot. decis.* 3. *num* 9. *penes Balduc.ad Consil. Ramon tom.* 4 *& in Majoricen. Successi.* 15 *Junii* 1710. *§. Et sine coram Aldrovando*, ibi: *Cautum idcirco est, ut quotiès versatur aliqua dubietas circa personam hæredis, vel substituti, recurrendum sit ad regulas, & sensum Juris communis, juxta quem certum dicitur omne id, quod ex circumstantiis subjectæ materiæ ad certitudinem reduci valet*.

Et in terminis ad præcisum effectum excludendi R.F. be-
72 nè eadem *Rot.decis.*450. *num.*1. *part.*10.*recent.* ibi: *Et hinc etiam non relevat Cessio à R.F.S.Petri per illos reportata, quia nullum Jus illi competit, quando ex conjecturata, & verisimili mente Testatoris certitudinariè constat de persona hæredis, ab eo universaliter instituti, & patet ex multiplicatis Summorum Pontificum Constit.*

Transeunt in evidentiam ex eo: quia Guardiani pro tempore nostræ Archic. habentur destinati à Testatore in perpetuum pro executione ejus piæ dispositionis, quemad-
73 modum habetur non solum ex Testamento, sed clariùs in declaratione, emissa ab eodem Testatore, ibi: *Che doppo la morte de medemi sarebbero stati li Sig Guardiani pro tempore della Ven. Archic. degl' Agonizanti*. Undè cùm Exequutores perpetui hujus piæ dispositionis sint destinati dd.Guardiani, nescitur quo Jure prodeat in scenam R.F. cùm indubitatum sit, quòd Exequutores Testamentarii in Causa dubiæ, aut deficientis institutionis habeantur loco hæredis, & ad eos spectet distributio, ut, pluribus cumulatis, probat *Carp. de Exequut.lib.*3.*cap.*9.*à num.* 38. ibi: *Si Testator sub nomine Exequutoris, vel Comissarii designare, & comprehendere voluit hæredem, & ex voluntate ejus hoc evidenter apparet ex conjecturis, & præsumptionibus, in Testamento scriptis &c.tunc talis Commissarius loco hæredis substantia, & effectu considerandus erit, ac si expressim sub nomine hære-
74 dis constitutus esset*, quæ omnia re maturè perpensa admisit *Rota in dict. Majoricen. Successionis* 16.*Junii* 1710. *§.Ex his posito coram Aldrovando*, ibi: *Etenim cùm nullus alius reperiatur hæres scriptus, quipiam hanc suam dispositionem exequutioni demandare possit de Jure pro hujusmodi effectu succedere deberent Executores Testamentarii, qui habentur loco hæredis, & idcircò ad eos spectaret adimplere Testatoris voluntatem, distribuendo hæreditatem in operibus piis*: In cujus decisionis casu agebatur de Testatore, qui instituerat Animam suam, & pro ea D.N.J.C.

Quin obiici valeat, quòd perpetuitas hujus Exequutoriæ testamentariæ non videatur benè expressa in Testamen-
75 to, in quo solùm Exequutores vocantur Cavalletus, & Meola, & Guardianis assignata fuit perpetua nominatio Puellarum.

Quia ultra quod Exequutoria videtur ex mente disponentis data etiam Guardianis vigore juris nominandi Puel-
76 las, quod importat exequutionem Testamenti; Adhuc etiam, cùm adsit declaratio ejusdem Testatoris, nihil ulteriùs dubitandum est de qualitate Executoriæ, concessæ nostris Guardianis ex trito Juris principio, quòd Testator declarare possit suam voluntatem; Quinimò cùm hæc declaratio posterior concordet cum verbis Testamenti, licèt verba Testamenti essent impropria, per posteriorem declarationem evadunt propria, & clara, ad firmata *per Rot. in*
77 *Hæredit.*25.*Novembris* 1715. *§. Concordat coram Falcon.* Et in nostris terminis, quòd hujusmodi declarationes sufficiant ad excludendum Jus R.F. eadem *Rot.in Roman. Legati* 4.*Junii* 1717. *§.Quoniam coram Ansaldo*.

Imò dict. attestatio, non solùm habet vim declarationis;
78 Sed cùm sit facta coram duobus Testibus pro pia Causa, habere potest etiam vim dispositionis ad *Text.in cap.Relatum ill.de Testam.* quem exornant *Andreol. controv.*356. *num.*9. &
79 10.*coram Burat.decis.*475. *num.* 12. & *coram Cerr. decis.* 511. *num.*17. ubi Textum extendit etiam ad casum, in quo defecisset interventus Testium, & Causa pia fuisset tantummodò substituta, ut legitur *num.*18.

Ita ut etiam si præcisa intentio Com. Testatoris tàm clarè non eliceretur ex tonore illius Testamenti, exuberaret ad 80
interpretationem, & intelligentiam dubiæ illius voluntatis dicta attestatio duorum Testium Sacerdotum, & omni exceptione majorum, quorum unus erat illius Confessarius; cùm in similibus etiam singulari dicto unius, & simplicis 81
Testis deferatur *Castr cons.*395. *num.*8. *lib.*2. *Rot.coram Cerr. decis.*395. *num.*10. & *decis.*312. *num.*4.

Observando præcipuè illorum Sacerdotalem qualitatem, quæ operatur, ut dictum unius Sacerdotis æquivaleat depositioni duplicis Testis, ex firmatis *per Rot.decis.*384.*num.* 82
2.*coram Priol.* & *decis.* 83. *num.* 27. *coram Ansald.* & *decis.* 592.*num.*23.*part.*19.*recent.*& *in Viennen prætens. Spons.* 22. *Januarii* 1705. *§. Evidenter coram Kaunitz*, & *in Roman. Hæred.Februarii* 1715. *§. Hancque coram Crispo*.

Et in præcisis terminis nostri casus eadem *Rot.in Roman. Fideicom. de Ruspolis* 13.*Junii* 1687.*§.Et hæc omnia coram* 83
Molines, ibi: *Et hæc omnia longè faciliùs DD.amplexi sunt, attentis depositionibus Parochi, & Hortensii de Rubeis, & præcipuè illa Parochi, qui non semel, sed pluriès testatur, hanc fuisse Alexandri voluntatem, quòd decedente Bartholomæo sine filiis, bona pervenirent ad Societatem substitutam, quibus uti informatis de voluntate Testatoris valdè deferendum est Em.Cerr decis.*395.*num.*10. & *decis.*312. *num.*8.

Ex his igitur clarè patet, quòd totaliter insubsistens est prætensio R.F.pro applicatione hæreditatis Com.Vidaschi; 84
Sed quatenus etiam per insubsistentem hypotesim aliquod adesset dubium, quod non credimus, omne arbitrium capiendum esset pro illius exclusione, ea ratione, quia quando pium opus potest adimpleri per modum verum, à Testatore volitum, non est recurrendum ad fictum, & subsidiarium: Piæ siquidem disponentium, seu Benefactorum voluntati fides illibata servanda est, juxta præcisa verba Congreg.Concil.*in Decret.super celebr.Missar.* confirmatis *à S.M. Innoc.XII.* ibi: *Piæ disponentium, seu Benefactorum voluntati fides illibata servetur, ac Defunctorum animabus integra* 85
præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, & Ecclesiis præstantior cultus reddatur.

Inter acerba siquidem mortis discrimina summa Justiniani clementia guttam hanc consolationis languentibus mortalibus generosissimè infundere voluit, ut suprema Morientium elogia ipsismet Imperialibus sanctionibus essent æqualia, utque proinde moriens homo in Testamento, tanquam Imperator, leges condere posset, ut generaliter videre *est in §.Disponat Auth.de Nup.*& apud *Adden ad decis.*632. *num.* 87
150.*part.*4 *tom.*3.*recent.* & in nostris terminis advertit *Sim. de Petr.de Interpr ult. volunt.lib.*1. *dub.*2. *num.*68. Nihil propterea magis cordi esse debet, quàm ut piæ Morientium di- 88
spositiones punctualiter exequutioni demandentur, ut dicitur *in leg.* 1. *Cod. de Sacros. Eccles.*& ad rem observat *Rota decis.*293.*num.*8. *coram Rojas*, & *in Sabinen. Elect. Juvenis* 9.*Martii* 1714. *§.Nihil enim coram Crispo*.

Præcipuè quando istæ unicè directæ sunt in suffragium animarum Defunctorum, respiciunt Divinum cultum, & pudicitiæ conservationem, ut ampliando regulam, supra 89
positam, & ulteriùs observando, quòd aliàs retraherentur Fideles à piè disponendo, observant adducti *per Ricc decis* 24.*part.*2. & *Rot.decis.*157. *num.*8. *part.*17. *recent.*

Quæ omnia in longè duriori casu commendabili pietate, & zelo admisit hæc *Sac.Congreg. in Imolen.Applicat.* 6. *Martii* & 22.*Julii* 1707. cum rescripto: *Non intrare Privilegia R.F.* ut videre est *in tom.*1.*part.*2. *discept.*31.*per tot.*& signan- 90
tur *num.*8. & 9 & *num.*57.

Ex quibus corruente Jure R.F.cedentis, corruit etiam Jus illorum de Vidasch.illius Cessionariorum, quia isti non possunt habere majus jus, ac sit illud R.F. ut, omissis ge- 91
neralibus, in nostris terminis firmavit *Rot.decis.* 321. *num.* 3.& 7 *coram Caval.* & *decis.*350.*num.*11.*part* 19 *recent.* & *in Roman: Loc. Mont.* 11. *Januarii* 1715. *in fine coram Card. Scotto*.

Diæ 9. Julii 1721. Ponente R.P.D. Sergardo Œconomo, proposito in Congreg. Fabricæ dubio: *An sit locus applicationi hæreditatis Comitis Laurentii Vidaschi pro illa rata, in qua Hæredes universales sibi scripsit Puellas, in Urbe monacandas*, responsum fuit *Negativè*.

DISCEPTATIO III.

Sypontina nullitatis Concursus.

PRO

Antonio Masella.

CUM

Vincentio Muto,

ARGUMENTUM.

Concursus, factus coram Examinatoribus Synodalibus cum interventu alterius non Synodalis, quando nullus sit: Appellatio à mala Relatione Examinatorum quando, & quomodo admittenda sit; Et qualiter probari debeat gravamen ad hoc, ut eadem appellatio admittatur in suspensivo, vel in devolutivo: Adducuntur resolutiones quatuor dubiorum, per viam legis generalis decisorum à Sac. Congreg. Concilii in hac materia.

ANtonio Masellæ, appellanti à mala relatione Exami-
1 natorum Ecclesiæ Sypontinæ, succurrendum est me-
diante consueto remedio destinationis novi examinis, juxta
notissimam Constitutionem S. Pii V. in Bullario novo *secun-*
do la 33. in ord §.7. ibi: *Possint ii, qui rejecti fuerunt à mala ele-*
ctione hujusmodi ad Metropolitanum &c. aut aliàs ad ipsam
2 *Sedem Apostolicam appellare &c. & præelectum ad novum exa-*
men &c. provocare, ut in illius sequelam pluriès firmavit *Ro-*
ta, & signanter *coram Priol. decis. 311. n. 1. & cor. Cels. dec. 5. n.*
10. & in recent. decis. 105. num. 1. & 2. par. 10. & de praxi hujus
Sac. Congr. testatur *Pignatel. tom. 4. consult. 137. num. 1.* Ea ra-
tione, quia tale examen reputatur optimus modus detegen-
di scientiam, & habilitatem præelecti, vel reprobati, ut ad-
vertit *Lotter. de Re benefic. lib. 2. quæst. 31. num. 116. & seqq. &*
3 *Rot. decis. 527. num. 4. & decis. 538. n. 2. cor. Ludovis. & decis. 393.*
n. 15. coram Cels & decis. 196. n. 16. par. 19. recent & Syracusana
Preposituræ 26. Junii 1697. §. Moti ex eo coram Muto apud D.
Piton. discept. Eccles. 13. à n. 49. & 20 Novembris ejusdem anni
quæ sunt impressæ ubi supra pag. 173. & in hac materia sunt
magistrales.

Absque eo, quòd obstet per dict. novum examen posse so-
4 lummodo deduci notitiam doctrinæ appellantis, quæ non
sufficit ad redarguendum de irrationabilitate judicium Epi-
scopi, ex quo ille potuit ex aliis causis moveri ad dictam
præelectionem, & rejectionem respectivè.

Quia pro remotione objecti distinguendi sunt duo casus,
seu duæ partes Pianæ Constitutionis, quarum prima conti-
5 netur in verbis, supra registratis, quæ cum clarè determi-
nent, locum esse novo examini, non est ulteriùs immoran-
dum circa illorum, interpretationem, in puncto *Rota dict.*
decis. 105. num. 6. & 7. part. 10. recent.

Secunda verò pars ejusdem Bullæ, respiciens collationem
6 ipsam Parochialis, colligitur ex illis sequentibus verbis:
Et constito de priori eligentis irrationabili judicio, eoque re-
vocato, Parochialis magis idoneo conferatur.

Respondemus igitur, in præsenti non agere de hac 2. par-
7 te suis loco, & tempore discutienda, sed de priori, ad hoc
ut cognita habilitate, & scientia Maselli gradatim deve-
niamus deinde ad petitionem Parochialis, ostendendo in
reliquis irrationabilitatem judicii Episcop. juxta praxim de
qua *Barbos. de Paroch. part. 1. cap. 2. n. 248 & seqq. & Garz. de*
Benefic. par. 1. cap. 2. n. 252. Adden. ad Pamph. decis. 115. num 4.
vers. Præelectus, ubi refert plures resolutiones hujus S. Con-
8 greg. & ex professo articulo maturè discusso firmavit *Rota in*
dict. dec. 5. per tot. coram Cels. & decis. 105. parter per tot. par. 10.
recent. in quibus referendo plures resolutiones hujus S. Con-
greg. testatur Sac. Rota hanc esse ejusdem sententiam, quam
reverenter, ut solet, veneratur, & amplectitur, *& in Veru-*
lana Parochialis 2. Maii 1679. ferè per tot. coram Card. Vicecom.

Eò autem faciliùs speramus fieri voti compotes, quo con-
9 currit nullitas præcedentis examinis, & datur non levis fu-
mus injustitiæ, tàm approbationis Muti, quàm reproba-
tionis Masellæ.

Patet nullitas, sivè attendantur actus præparatorii ad
10 examen, sivè examen ipsum. Quoad præparatoria, cùm
in Conc. Trid. sess. 24. de Reform. cap. 18. expressè caveatur ibi:
Jurentque omnes Examinatores scilicet ad Sancta Dei Evange-
lia, se quacumque humana affectione postposita fideliter munus
exequutores ff &c. communiter affirmarunt Doctores, quòd
omissio dicti juramenti inficiat ipso jure Concursum, itaut
dicatur nullus, & reiterandus, ut videre est apud *Lotter. de*
Re benefic. lib. 2. quæst. 31. n. 92. Barbos. ad Concil. dict. sess. 24. 11
cap. 18. num 105. Filliuc. Oper moral. tract. 41. de benefic. Eccles.
cap. 4. n. 153. Ventrigl. in Prax. tit. de Collat. Paroch. annot 5. §.
1. num. 38. Card. de Luc de Paroch. disc. 3. num. 4. & disc. 37. n. 14.
Rota coram Duran decis. 362. n. 8. & coram Dunoz. jun. dec. 666.
num 2. Et tamen illud in præelectione Muti non fuit præsti-
tum, neque ab Examinatoribus Synodalibus, neque à sub-
rogatis ab Episcopo, & propterea nullitas concursus rema-
net concludenter probata ex adductis à *Ventrigl. in praxi*
dicto tit de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 44.

Clarior est altera nullitas, si consideretur examen ipsum,
in quo præter duos Examinatores, in ultima Synodo à 14.
annis celebrata deputatos, intervenit alter, qui non erat ta-
lis, nimirum Vicarius Generalis, ex qua mixtura Exami- 12
natorum Synodalium, & non Synodalium Concursus nullo
modo salvari potest ab evidenti nullitate, ut in terminis con-
siderant *Sabell in Samm. Verb. Electio n. 8. Massobr. in Prax. ha-* 13
bend. Concurs. requis. 3. dub. 5. n. 2. & requis. 13. dub. 1. ubi refert
resolutionem hujus Sac. Congreg. *Barbos. ad Concil. sess. 24. de*
Reform. cap. 18. n. 78. Corrad in Prax benefic. lib. 3. cap. 3. num.
32. vers. Ac vero, ubi de constanti opinione Rotæ, & hujus
Sac. Congreg. *Vener in Examin Episcop cap. 25. de Examin.*
Synod. n. 12 Lotter. de Re benef. c. lib. 2. quæst. 31. n. 70. Ventrigl. 14
in prax. tit. de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 29. Card. de
Luc. de Paroch. disc. 2. n. 5. & disc. 3. n. 4. & discurs. 37. num. 11.
Pignatell. consult. 422. tom. 1. ubi refert resolutionem hujus S.
Congreg. *in Umbriacicen. de anno 1655. & consult. 21. num. 4. &*
10. tom. 3. Rota coram Dunoz. jun. dec. 666. n. 7. & dec. 697. n. 14. 15
ubi quòd in his terminis utile per inutile vitiatur, *& coram*
Coccin. decis. 2138. num. 18. & coram Cerr. decis. 27. num. 11.

Et in terminis Concursus, habiti coram duobus exami-
natoribus Synodalibus, & Vicaro Generali Episcopi *Rota*
coram Bich. decis. 561. num 9. & per tot.

Etiamsi in nostro Concursu interfuerint Examinatores,
in ultima Synodo deputati, quia quidquid sit de duratione 16
illorum potestatis per adeo longum spatium 14. annorum,
certum est, quòd attenta præmorientia, & absentia aliquo-
rum, illi remanserunt illegitimi, ut notabilitèr observat 17
Sbrozzi de Offic. Vicar. in addit. ad quæst. 211. sub num. 5. Ea ra-
tione, quia per mortem, vel absentiam unius ex Examina-
toribus Synodalibus expirat omnium Jurisdictio, ut benè 18
considerant *Ventrigl. in Prax. tit. de Collation. Paroch. annot. 5.*
§. 1. num. 43. Nicol. in Floscul. Verb. Examen num. 1. ubi refert
ita decisum ab hac Sac. Congr. *Galet. in Margar. cas. conscient.*
Verb. Examinatores, Massobr. in Prax. haben. concurs. requis.
12. dub. 4. num. 3. Barbos de Potest. Episcop. part. 3. allegat. 62.
num. 49. & Rota coram Burat. decis. 362. num. 1.

Quæ principalis conclusio est adeo vera, ut neque vali-
dum sit examen, si in eo interveniant Examinatores depu- 19
tati in penultima, sed non confirmati in ultima Synodo, ut
referendo resolutionem hujus Sac. Congreg. advertunt *Ven-*
trigl. in Prax. tit de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 30.
Barbos. de Paroch. cap. 2 num. 67. & in Summ Apostol. decis.
Verb. Concursus n. 9. Corrad in Prax. Benefic. lib. 4. cap. 3. num.
35. vers. Sicut etiam. Et in terminis examinis, habiti coram 20
tribus ex Examinatoribus Synodalibus, & altero non Syno-
dali *Pignatell. consult. can. 25. num. 2. & seq tom. 2.* ubi *num. 4.*
quòd in hac materia utile per inutile vitiatur *Fagnan in cap.*
Massana num. 28. de Elect. ubi quòd ita resolvit hæc Sacr.
Congregat.

Imò eadem nullitate laborat concursus, factus in duobus
Diœcesibus unitis, si Examinatores, pro una ex illis depu- 21
tati, interveniant examini, quod fit pro Parochia in alia
Diœcesi existen. *Cad. de Luc. de Paroch. disc. 3. num. 3. in fine*
Pignatel. consult. canon 414. per totam tom. 1. & Rot. decis. 2138.
per totam coram Coccino.

Nec dicatur, prædicta procedere, quando adsunt alii Exa-
minatores Synodales, quorum interventus non curatur, se- 22
cus verò quando, ut in præsenti; aliqui ex illis moram alibi
trahant, vel sint mortui; Quia in hac materia adest distin-
ctio communiter à Doctoribus approbata, & ab hac Sacra
Congr. recepta, quòd scilicet, aut absentia, vel mors aliquo-
rum ex Examinatoribus Synodalibus contingit infra annum 23
confectæ Synodi, & cùm dicti Episcopi non teneantur il-
lam pluriès in anno facere, possint cum consensu Capituli,
aliquas personas graves, & doctas in illorum locum subro-
gare, & examen, coram ipsis habitum est validum *Vener. in* 24
Examin Episcop. cap. 25. de Examin. Synod. nu. 6. Aut verò de-
fectus, vel discessus eorumdem supervenit post lapsum anni,
& tunc examen nunquam substinetur, cùm sibi debeat impu-
tare Episcopus si in suo munere deficit, & Synodales Exa-
mina-

minatores in Synodo non deputavit, ut in terminis consi-
25 derant *Vener.ubi supra num.7.& seq.Massobr.in Prax.habend. concurs.requis.12 dub 6.Lotter.de Re benef.lib.2. quæst.31. num. 72.& quæst. Ventrigl.in Prax.tit de Collation. Paroch. annot. 5.§.1.num.42. Novar. in Summ. Bullar. comment. 35. super*
26 *Bulla Sancti Pii V.num.2. vers.Attamen*, ubi quòd secundum hanc distinctionem fuit sæpè decisum ab hac Sacra Congreg. *Card de Luca in annot.ad Concil. disc. 32. num. 7. vers. Id autem, & Rota coram Bich. decis.561.num.6.& seqq.*

Unicum solummodo in hac secunda parte distinctionis
27 admittentes remedium præfati Doctores, recurrendi scilicet ad Summum Pontificem, vel hanc Sacr.Congreg pro licentia, seu facultate subrogandi, juxta notam praxim, relatam à *Pignatel.consult 118.num.1.tom.1 & Nicol.in floscul. Verb.Examen.num.1. vers.Hodie tamen Rota in dict.decis.561.*
28 *num.21.coram Bichio*, Quod tamen exadverso non docetur fuisse practicatum in præsenti casu.

Quoad justitiam, & merita Causæ, sola confessio Oppositoris ingenuè fatentis ibi. *Sono Cacciatore &c. e quante vol-*
29 *te mi privo d'andare a caccia son morto &c.* sufficiens erat ad illum repellendum ab essequutione controversæ Parochiæ, cùm venatio sit Clericis omni Jure prohibita, ut videre est *in canon. Qui Venatoribus, & in canon. An putatis dist. 86. cap. 2. de Cler. Venator. & Concil. Trident. Sess.24. de Reform. cap. 12. ante finem*, & pluribus cumulatis probat *Bellet. dis-*
30 *quisit.Cleric. part 1. §.19. de Disciplin Cleric. num.1.* Et quidem summa ratione, nedum quia per venationem distrahuntur Personæ Ecclesiasticæ à celebratione Divinorum Officiorum, sed etiam quia illi operam dantes, solent Eccle-
31 siæ redditus, Pauperibus postpositis, dare Canibus, quòd improbant omnes Sacri Canones, ut *in can. Episcopum, & canon Omnibus dist 34 & cap.1.& 2.de Cleric.Venator.* & prosequitur *Bellet.ubi 6.num.2.& seq.* Nec non *D.Hieronymus in*
32 *explicat. Psalm. 9. vers. Quoniam ipse liberavit me de laqueo Venantium:* maximam considerat affinitatem inter venationem, & peccata, cum illis notabilissimis verbis: *Esau Venator erat, quia peccator erat, & penitus non invenimus in Scripturis Sanctis Sanctum aliquem Venatorem.*

Quæ si habent locum respectu omnium Clericorum quan-
33 tò magis respectu illorum, quibus demandata est cura animarum, *nè circa Ferarum &c venationem potiùs invigilent, quàm circa animas*, ut ad propositum advertit *Rebuff. in Prax.benefic.tit.de Non promotis infra annum num.25.in fine.*

Nec sperare possumus Oppositorem desinere a dicto exercitio, quia attenta ejus inveterata consuetudine, vix cre-
34 di potest illam esse relicturum, maximè quia illi adeo tenaciter adhæret, ut credat se brevi moriturum si à venatione desistat, & si ab illa non potuit abstinere in novendiali præparatorio ad examen, quandò venatio poterat ei esse im-
35 pedimentum ad assequutionem Parochiæ, quanam ratione hoc sperare fas est modo, quo illam possidet?

Nimia partialitas Episcopi erga eundem Oppositorem est adeò patens, ut ex quibuscumque responsionibus nunquam offuscari possit, illaque deducitur, ex pluribus facti circumstantiis. Ex Tabellario nimirum eidem transmisso ad se con-
36 tulendum in Palatio Episcopali; Ex declaratione publicè per Episcopum emissa, se omnibus modis velle, ut idem Oppositor esset Archipresbyter; Ex insolita, & præventiva denominatione Archipresbyteri in ipso ingressu Januæ Palatii, & antequam fieret examen, qui modus proceden-
37 di nedum deterruit alios Concurrentes ab examine, sed non levem scandali occasionem toti Civitati dedit, ut patet ex *Summario*.

Supposita hac patenti partialitate, nec non permanentia apud Episcopum per novem dies continuos antè examen
38 parum mirandum est de promptis, & adæquatis responsionibus, ejusdem Oppositoris, datis interrogationibus, ei factis per Vicarium Generalem, & quidem nedum respectu propositionum moralium; Sed etiam de verbis barbaris, & data forsan opera immutatis in examine Masellæ, ut est il-
39 lud Moarra, seu Mohatra, de quo *Laurentius Franciosinus in Vocabular. Hispan. dict. Verb. Mohatra*, & longè post hæc scripta *in meis Instit.crimin.lib 2. tit.8.num.149.*

Et è contra facilè investigari potest ratio reprobationis Masellæ, cujus habilitas nedum præsumptivè deducitur ex qualitate Doctoratus, qua pollet, quamvè in his terminis considerandam monent *Lotter. de Re benefic. lib.2. quæst.31. num.136. Novar.in Summ.Bullar.comment.45. Bullæ S.Pii V.*
40 *num. 16 in medio Adden. ad Pamphil. decis. 115. num.4. vers. Doctor.Rot decis.11. num.4. coram Ludovis.* Sed expressè probata fuerat, & in concursu admissa in antecedenti vacatione hujusmodi Parochiæ ut patet ex *Sum.* Et propterea illius reprobatio redditur valdè suspecta juxta *Textum in cap. Accepimus de Ætate, & qualit. ordinand.* quem in his terminis se- 41
quitur *Rota in decis. 109 num.4. & seq.coram Arguell. & decis. 307. num. 2. coram Cels.* Qui enim pro tempore antecedenti judicatus fuit idoneus, non est verisimile, quòd deindè effectus fuerit inhabilis, ut prosequitur, aliis adductis *Rot coram* 42
Cels. dict. decis.307.num.3.& 4 Junctis præsertim aliis qualitatibus in his casibus solitis haberi præ oculis, nimirùm nota prudentia, bona indole, gravi ætate, morum maturitate, Populi ædificatione, & similibus, de quibus in gradu proportionato concurrentibus in Masella testes sunt 49. Sacerdotes, 43
in eorum attestatione data in Summar. Itaut meritò conqueri possit idem Masella non de defectu doctrinæ, & aliarum qualitatum, sed de sola propensione, & gratia Archiepiscopi Sypontini erga Vincentium, & applicentur huic casui verba *Rot.in Legionen.Benefic. de Capillas 15. Febr. 1588. coram Card. Lampb.ibi: Et maximè quia ex circumstantiis facti non* 44
modicam conceperant suspicionem, quòd huic repulsioni causam dederat nimia gratia ergà Garziam. (erga Mutum possumus addere) quam refert *Arguell in decis.169. sub num 3.*

Die 14 Februarii 1693. proposita Causa in Congreg.Con- 45
cilii respond. *fuit, Concursum esse nullum.*

In hac materia Concursuum in eadem Congreg. Conc. *in Dubiis Concursuum 16. Novembr. 1720.* quatuor sequentia generalia dubia per viam legis definivit, & servari mandavit.

I. An in Concursibus, qui in posterum fient occasione vacationis Ecclesiarum Parochialium, præcipiendum sit, ut eadem omninò quæsita omnibus Concurrentibus proponatur, 46
& quòd unusquisque ex Concurrentibus intra congruum tempus assignandum, debeat in scriptis satisfacere quæsitis propositis, & an ulteriùs præcipiendum sit, ut unusquisque ex Concurrentibus sermonem scribat super Textu Evangelii omnibus Concurrentibus assignando. *Affirmativè per modum Instructionis.*

II. An, & quantum tempus præfigendum sit illis, qui intendunt appellationem interponere, vel à mala Relatione 47
Examinatorum, vel ab irrationabili judicio Episcopi. *Esse præfigendum terminum decem dierum ad appellandum.*

III. An ante concessionem novi examinis, Appellans à mala Relatione Examinatorum, vel ab irrationabili judicio Episcopi, in eo quòd attinet ad literaturam, debeat in 48
posterum docere de gravamine ex Actis primi Concursus, in quo tam suæ, quàm Concurrentium responsiones proprio charactere, unà cum Concionibus conscriptæ invenientur. *Affirmativè, & doceatur de gravamine, vel ex Actibus originalibus Concursus, vel ex forma authentica collationata ad formam Juris.*

IV. An ante appellationis admissionem, Appellans ab irrationabili judicio Episcopi, non ex capite literaturæ, sed aliarum qualitatum, teneatur docere de gravamine, 49
aut ex Actis primi Concursus, aut ex aliis documentis, saltem extrajudicialibus ab ipso exhibendi. *Affirmativè.*

DISCEPTATIO IV.

Nullius Matrimonii.

Suppressis nominibus ex justa Causa, & data opera.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, contractum cum errore qualitatum unius ex Contrahentibus, qui redundet in errorem Personæ, an sit validum.

UXorem, genere, ac opibus sibi superiorem appetens N. N. ortus ex vilibus Parentibus, adivit quandam Ve- 1
tulam & fingens se natum ex qualificato Gubernatore Medicinæ Doctore, se affirmavit sesèque jactavit possessorem pinguis Patrimonii, quod cum unico ejus Fratre dividendum esset, quodque ex Vinea, Pecudum grege Campis, ac Censibus constare asservit, adeo ut hisce simulationibus adacta Vetula prænominata, speciosas dicti Juvenis qualitates ubique enarrare non distulerit, & illicò invenit N.N. qui ejus unicam Filiam, tanto Juveni facilè obtulit nupturam. Non ita facilè tamen connubium acceptavit dicta filia, quæ erga alium Juvenem impatienti amore ferebatur: Primò namque sibi oblatas nuptias absolutè respuit, subindèque nec iteratis, ac importunis Patris, & Consanguineorum suasionibus adhæsit, ac demùm si consensit, utique inter gemitus, & suspiria consensit, quia perhorruit vocis Geni-

distinctam ab ea, quæ præsens est, tunc Contrahens non
consentit in personam præsentem, sed in eam, quam sibi
18 mente proposuit, & sic dicitur substantialiter errare circa
Personam, ut per hæc, aut omninò similia verba concludunt
Anton. à Spir. Sanct. in Direct. Confess. tract. 1 . de Matrim disp.
7 sect. 4. n. 340. Filliuc. Oper. moral. tract. 10. de Matrim. quæst. 2.
cap. 2. n. 34. Molin. de Rit. nupt. lib. 2. differ. 4. n. 2. Sanchez in
19 materia Matrimoniali communis Magister lib. 7. disp. 18. n.
27. ibi: Si qualitas illa, in qua erratur, designat individuam
Personam, tunc error circa qualitatem refunditur in errorem
Personæ, ac Matrimonium dirimit, ut si ille mentiatur dicens
se esse filium talis Regis, ut Franciæ &c. Castropal. Oper mo-
ral. tom. 5. disp. 4. punct. 4 num. 5. Layman Oper. moral. lib. 5.
tract. 10 par. 4. cap. 1. n. 2. Barbos. vot decis. 19. n. 58. & 71. Gon-
zal. in cap. Ad nostram num. 7. de Conjug serv. & egregiè ex-
20 plicat Tancred de Matrim. disp 18. num. 11. ibi: Posterior re-
gula est, quando qualitas, in qua erratur, designat individuam
Personam, tunc error qualitatis refunditur in errorem Perso-
næ, & Matrimoninm, cum tali errore contractum, nullum est,
ut si ille mentiatur dicens, se esse filium Regis, designans cu-
jus Regis sit filius, V. G. filius Regis Franciæ, Hispaniæ &c.
Ratio est, quia appræhensio intellectus est veluti ductor vo-
luntatis &c. Ergo cùm intellectus appræhendat Personam il-
lam individuam, mediante illa qualitate, quòd sit filius Regis
21 Franciæ, proponit etiam voluntati illam porsonam mediante
illa qualitate, & per consequens voluntas dirigit consensum in
personam illam apprehensam ab intellectu, quæ cùm non sit
verè talis, qualis putabatur, erit error Personæ &c. & conso-
nat Pignatel tom. 9 consult. 139. sub n. 5 dum air: Voluntas se-
quitur appræhensionem intellectus, Cujus autem non consensit
in mulierem, nisi ut cognitam, & apprehensam cum tali qua-
litate, ac proindè illa deficiente, nullus consensus.

Quibus retentis, facilè assequimur, quod Sponsa verè er-
raverit circa personam, eo quòd illius consensus unicè dire-
ctus fuerit, non quidem in Sponsum, utì simpliciter ta-
22 lem, sed utì filium Gubernatoris valdè divitis, qualem se
se asseruit, Sponsa enim nunquam noverat Sponsum aut
per visum, aut per colloquium, aut per Epistolas, sed so-
lùm formavit conceptum de ipsius Persona secundùm qua-
litates, sibi propositas, nempè, quòd esset filius Guberna-
toris, & quidem Gubernatoris N. specialitèr sibi individuati.

Dicendum proindè est, quòd eadem Puella consensum
suum direxerit non in N. N. sed in eum, qui esset filius Gu-
bernatoris N. & consequenter concludendum, quòd errave-
rit in Persona, cùm defecerint qualitates illæ, quarum oc-
casione, seu consideratione, & non aliter, Sponsa sibi pro-
posuerat Sponsum, & in illum consenserat, ut, præter su-
pra citatos, benè in terminis individualibus explicat Tam-
burin. Oper. moral. lib. 8. de Sacr. Matrim. cap. 2. num. 4. ibi: Se-
23 cundò efficacius, quia Puella non alia via cognovit hunc homi-
nem præsentem, cujus matrimonio consensit, nisi occasione,
seu consideratione filiationis Regiæ, quare ipsa consensit in
hunc hominem, ut filium Regis &c. & confirmat Gobat. in The-
24 log experim. tract. 9. tit. Qualis error dirimat cas. 4. sub num.
108. ibi: Tunc autem refunditur quando occasione, seù consi-
deratione alicujus qualitatis formas conceptum alicujus Per-
sonæ determinatæ, seu individuæ, & singularis; Si enim
tunc absit hæc qualitas, censeris errare in substantia &c.

Satis hæc esse videntur ad annullandum matrimonium,
de quo est quæstio; At ulteriùs ponderandum se offert,
quòd ubi qualitas, quantumvis accidentalis, considrata fue-
25 rit, & præ oculis habita in ordine ad consentiendum per
viam conditionis, sine qua quis non contraxisset, tunc con-
ditione deficiente, contractus prorsus evanescit, & matri-
monium annullatur juxta receptissimam sententiam, quam
probant Anton. à Spir Sanct. in Direct. Confess. tract. 11 disp. 7.
sect. 4. num. 340. Bonac. Oper. moral. tom. 1. tit. de Imped. Matr.
26 quæst. 3. punct. 2. sub num. 6 latè de Angel. de Confession tom. 2.
quæst. 49. per totam, Castrop. Oper. moral. tom. 5. disp. 4. punct.
4. num. 5. Dicastil. de Matrim. disp. 7. num. 68. Filliuc. Oper. mo
ral. tract. 10. de Matrim part. 2. cap. 2. n 34 Sanchez de Matrim.
lib. 7. disp. 18. num. 25. Perez eod. tract. disp. 24. sect 3. num. 1.
Gonzal. in cap. Ad nostram num. 7. de Conjug. servor. Guttier. de
Matrim. cap 89. num 6. de Just. de Dispens. Matrim. lib. 2. cap.
13. num. 10. & 11. Pignatell. consult. 136. tom. 9. & Panimol.
decis. 205. num. 7.

Et propterea etiam ex hoc capite nullum est Matrimo-
27 nium, initum à Sponsa, quæ non aliter consensit in Spon-
sum, nisi qualiter verificetur, quòd ex civilibus parentibus
ortus esset, & divitiis afflueret, veluti, prævio juramento,
ipsamet Puella deposuit coram Judice interrogante, ibi: Et
Io doppo molte bravate, & alterazioni, condescesi al voler di
mio Padre, egli dissi che mentre il sudetto C. avea li beni, che
mi suppose, cioè Vigne, Cambii, Bestiami, e che era Figlio
del Governatore d. N. Io l'averei preso, altrimenti non lo vo-
levo; Hujusmodi enim judiciali Constituto, seu declaratio-
ni, quotiès aliundè adminiculetur, deferendum esse in sub-
jecta materia tradidit Rub. Alexand. inter Cons. Matrim divers. 28
cons. 73. num. 12. Ciarlin. controv. 131. num. 39. Sanchez de Ma-
trim. lib. 2. disp 42. num. 12 & sæpè tenuit Rot. præsertim decis.
162. num. 5. & decis. 305. num. 9. part. 15. recent. & in Favent.
Matrim. 5. Junii 1655. §. Certius coram Card. Taja, ibi: Cer-
tiùs attenta jurata declaratione Dominicæ coram Notario,
& Testibus facta, quòd non contraxit, neque habuit animum
contrahendi matrimonium &c Cùm enim agatur de Puella ho-
nestæ conditionis, & famæ, atque non leves conjecturæ con- 29
currant, comprobatum utique remanet, nullatenus matrimo-
nium, ut prætenditur fuisse contractum; Hujusmodi enim de-
clarationi in hac materia plurimùm statur; Et in Bonon. Nul-
lit. Matr. 15. Junii 1676. in fine coram Card. Vicec. & in Nova- 30
rien. Sponsal. 1. Julii 1693. §. Hæc omnia coram Muto; ibi: Cui
judiciali Constituto, facto accedentibus tot probationum mo-
dis, multum est deferendum: Et in Monasterien. Matrim. 27.
Junii 1696. §. Justificata coram Card. Caprara.

Concurrit etiam in præsenti alia probatio, elicita ex fide
illorum quatuor Testium, qui Religiosi, & Sacerdotes 31
sunt ac propterea omni exceptione majores, & deponunt,
audivisse Sponsam sibi oblatas Nuptias acceptasse per hæc
præcisa verba, ibi: Io condescenderò a quanto volete, pur-
che questo sia tale, quale si fa, e che voi me lo descrivete così
rico, e di buona nascita, altrimenti non lo voglio. Horum
autem verborum contextus, & præsertim dictio illa purchè 32
sicuti ad oculum ostendit, qualitatem originis, & divitia-
rum consideratam fuisse per modum conditionis Sanchez de
Matrim. lib. 3. disp. 83. num. 2. Rot. coram Seraph. decis.
1947. num. 5. & decis. 38. & part. 1. divers. Ita etiam ma-
nifestat, quòd, deficientibus qualitatibus, per viam condi-
tionis expressis, deficere debet contractus juxta voluntatem
Contrahentis; egregiè Rot. decis. 761 à num. 5 coram Cerr. In 33
alium quippè sensum trahi non possunt illa verba altri-
menti non lo voglio, atque hæc est propria conditionis na-
tura, ut suspendat consensum Contrahentis: & consensum
faciat deficere, ubi conditio ipsa non verificetur, ut notant
prædicti Doctores, & in casu, qui à nostro minimè differt,
decisum testatur Pont. de Matrim lib. 4. cap. 21 sub num. 13. de 34
quo approbativè mentionem faciunt Perez eodem tract disp.
24. sect. 3. num. 7. Gobat. in Theolog. experim. tom. 9. cas. 4. sub
num. 121. Tamburin. Oper. moral. lib. 8. de Matrim. cap. 2 num. 35
17. Barbos. Vot. decis. 19. num 60. Pignatell. consult. 136. num.
6. tom. 9.

Minimè relevante, quòd hujusmodi conditio nullam me-
reatur animadversionem, vel quia repetita non fuerit in 36
actu contrahendi Matrimonium coram Parocho, vel quia
Puella ab eadem conditione videatur recessisse statim ac
Viri amplexus recepit, & matrimonium consummavit.
Prima enim objecti pars facilè diluitur, quia Sponsa pau-
cis diebus antè matrimonium patefecit voluntatem contra-
hendi sub conditione prædicta coram Testibus, relatis in
Summario, ac etiam coram Parocho, ejus voluntatem ex-
plorante, ut eadem Puella deposuit in Constituto Judiciali;
Cùmque postea voluntatem suam non revocaverit, cense-
ri proindè debet, quòd in eadem voluntate permanserit
etiam dùm actu contraxit matrimonium, veluti deponit
eadem Puella in Constituto Judiciali, ibi: ha bensì soggiunto
detta N. che essa nel suo cuore, tanto avanti del matrimonio,
quanto nell'istesso atto del medesimo ebbe il solo fine di prendere
in Marito detto N. quando fosse stato veramente Figlio del su-
detto Governatore, che avesse avute tutte le qualità espressemi
da mio Padre cioè d'esser Medico, e possedere le qualità sudet-
te, che altrimenti non l'averebbe preso; Ne queste cose le hò
espresse per il timore, che avevo di mio Padre, mà, che per
altro avendo qualche dubio non fecci altro; che sospirare. Et
iterum protestata fuit quando Parocho denegavit ratifica-
tionem Matrimonii, ibi: Io mi protesto avanti à Dio &c.
che non hò mai avuta intenzione di sposarlo, che con condi-
zione, che fosse tale, come me lo proponevano &c. Ne l'hò
mai voluto altrimenti; e perche non è tale, Io non lo vo-
glio assolutamente; Et quidem de Jure etiam præsumi-
tur, quod Puella in eadem voluntatem permanserit in actu
contrahendi Matrimonium, dùm non constat, quòd vo-
luntatem immutaverit, seù revocaverit, quia immutatio
voluntatis non præsumitur, sed potiùs perseverantia,
de qua punctualiter Cencl. consil. 91. column. 3. versic.
Idem lib. 3. & 4. tom. 9. ibi: Et quia voluntas Caii jam ex-

presse declarata præsumitur permansisse &c. nec præsumitur facta confestim mutatio &c. egregiè *de Angel. de Confess. lib. 2. quæst. 49. num. 7. & Pignatell consult. 136. num. 3. tom. 9. & Rota in Perusina Matrimonii* 10. *Maii* 1688. *§. Attenta coram Card. Caccia*; Maximè quia non apparet ratio, propter quam Puella discedere voluerit ab eo consilio, quòd planè honestum ipsi erat, & à quo non sine ejus gravi præjudicio,
37 & incommodo discessisset, ut prosequitur *Pignatell. dicta consult. 136. num. 4. tom. 9.*

Ad effectum autem annullandi Matrimonium sufficere defectum conditionis, quæ semel fuerit expressa, licèt in actu Matrimonii repetita non fuerit, certi Juris est, quia
38 intentio semel expressa, & non revocata, virtualitèr perseverat, ut dixit *Pignatell. dicta consult. 136. num. 13. tom. 9.* & ut Matrimonium dicatur contractum conditionaliter, sufficit intentio virtualis, nec actualis est necessaria, ut notant *Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 18. sub num. 81.* ibi: *Desideratur tamen, ut ea intentio apponendi talem conditionem sit actualis, aut virtualis, nimirùm, ut Contrahens habeat tunc illam actu, vel virtute, quam antea habuit, nec per contrarium actum revocata est, Reginal. in Prax. lib. 31. cap. 14. num. 93. Tancred. de Matrim. lib. 7. disp. 18. num. 10.* ibi: *Nec requiritur, ut talis conditio verbis exprimatur, sed sufficit, si actu habeatur in mente ipsius Contrahentis, aut sit virtualitèr, quòd scilicèt anteà habuit talem intentionem, nec illam revocavit per actum contrarium. Trullench. in Prax. Sacram. lib. 7. cap. 9. dub. 3. num. 8.* ibi: *Debet autem conditio esse actualis, qua-*
39 *tenus habita, itaut non sit per contrarium actum revocata. Pilluc Oper. Moral. tom. 1. tract. 10. de Sacram. Matrim. cap. 2. num. 33. vers. Debet autem intentio esse actualis, aut virtualis, Tamburin. Oper. Moral. lib. 3. de Sacram. Matrim. in cap.*
40 *2. num. 15. & 16.* ibi: *Respondeo, esse invalidum, quia illa prior intentio, cùm non sit retractata, & adhuc duret, ut supponimus, æquivalet conditioni, actualitèr positæ*, idemque sentit, *Panimol. decis. 105. num. 8. Angel. de Confess. tom. 2. quæst. 44. num. 8. & quæst. 49. num. 8. & Dom. Piton. discept. 52. num. 38.*

Altera verò objecti pars redit in Authorem suum, qui dùm allegat concubitum subsequutum magis detegit turpitudinem propriam, & ostendit in semetipso verificari ea,
41 quæ in specie tradit *Brovver. de Jur. connubial. lib. de Sponsal. dolo contract. cap. 19. num. 1. & 2. fol. 177.* ibi: *Sæpè solent concubitum adjungere, ut dolo captos majoribus implicent pedicis, utque efficiatur quasi re non ampliùs integra, difficilior resiliendi potestas &c. quod quidem flagitium duplex continet crimen &c.*

Et facilè eliminatur animanvertendo, quòd conditio, sub qua contractum fuit matrimonium, de quo agimus, non fuit conditio de futuro, sed de præsenti, ibi: *Io condescenderò a quanto volete, pur che questo N. sia tale, quale si*
42 *fà, e che Voi me lo descrivete &c. altrimenti non lo voglio.* In quibus terminis subsequens copula, nullatenus importat recessum ab ea conditione, quæ præcedentèr expressa fuit, ut testando de communi Theologorum, & Canonistarum
43 Sententia, probat *Fognan. in cap. Si conditiones à num. 22. de Condit. apposit.* rationem diversitatis assignans per hæc verba: *Quia ubi conditio est de futuro, actus non est nullus ab initio, sed stat in suspenso usque ad conditionis eventum &c. Undè per copulam, ideò videtur quis recedere à conditione, quia Ecclesia, ut excludat delictum fornicationis, præsumit accessum affectu conjugali, & consensum purum &c. At verò ubi conditio est de præsenti &c. actus non est in suspenso, imò si conditio non est vera, nullus est ab initio ex defectu consensus, & copula non potest esse, nisi fornicaria, undè quotiescumque matrimonium à principio est invalidum, Conjuges per copulam non videntur à conditione recessisse &c.* Et æquè benè ad rem nostram *sub num. 24.* ibi: *Quamobrem cùm hoc casu Mulier ante copulam illegitima esset, atque ita jam defecisset conditio illa, si Mulier est legitima, copula subsequens nihil profuit ad matrimonii validitatem*; Et hæc est
44 communis omnium sententia, quam probavit etiam *Covarr. in 4. Decret. part. 2. cap. 3. §. 1. num. 13. Gobat. in Theolog. Experim. tract. 9. cas. 5. num. 142. & D. Piton. discep. 52. num. 30.*

Præterquam quòd etiamsi Conjuges mutuo consensu, sive expressè, sive tacitè per copulam voluissent à dicta con-
45 ditione de præsenti recedere, nihilominùs similis recessus evasisset protsùs inutilis, quia non erat in eorum potestate matrimonium, à principio, nullum, convalidare per consensum, quem præstare tenebantur solemniter coram Parocho, & testibus, ut solidè fermè per hæc eadem verba
46 tradit idem *Fagnan. in dicto cap. Si conditiones num. 24. in fine de Cond. apposit.* ibique *sub num. 26.* testatur, ita decisum ab hac Sac. Congreg. & punctualitèr firmavit etiam *Rota in magistrali decis. 900. coram Seraphin. & decis. 395. num. 2. & per tot. coram Ludovis. & decis. 405. num. 10. part. 18. & coram Benincasa decis. 66. num 4.*

Cæterùm ipsemet Sponsus & de matrimonii validitate dubitavit, dùm conscientiæ stimulis adactus, confugit ad Parochum eique supplicavit pro extensione supplicis Libelli, 47
dirigendi ad Trib. Pœnitentiariæ, ut testatur Perochus ipse & patet ex ipsius Memorialis exemplo, quòd datur in Summ.

Quinimò plusquam tacitè Matrimonii nullitatem agnovit, & palam fassus fuit, dùm statim ac recepit Oraculum Sac. Pœnitentiariæ, improbantis Matrimonium, juxta Votum Theologi ejusdem Pœnitentiariæ, quod datur in Sum- 48
mar. recursum habuit ad Parochum N. N. ut prætensæ Uxoris ratificationem exigeret, sicuti idem Parochus testatur; Hujusmodi enim instantia, prævio Sapientum consilio promota, pro ratificatione Matrimonii, per necesse præsupponit ejusdem Matrimonii ratificandi nullitatem, ut in nostris terminis punctualitèr notant *Jacob. de Leonissa inter* 49
Consil. Matrim. divers. cons. 4. num. 3. & seqq. Corn cons. 91. col. 3. Gozzadin. cons. 77. num 13. & Ciarlin controv. 131. num. 33.

Quibus stantibus, si ulla superesset dubietas, adhuc in dubio rescribendum esset pro nullitate matrimonii propter dolum, quo mediante, innocens Puella ad contrahendum seducta fuit, ut in terminis tradit *Add. ad Dec. cons. 163. lit A.* 50
Grat. discept. 849. num. 3. ubi contra Authorem fraudis, & doli, refert ita judicatum *Barb. Vot. decis. 19. num. 81. Oliver. de Matrim nullit. par. 1. fol. mihi 46.* ibi: *Concludo, pronunciandum esse contra dolosum matrimonium, non solùm in foro inte-* 51
riori, sed etiam exteriori, vel Ecclesiæ, de Angel. de Confess. lib. 2 quæst. 44. num. 11. D Piton. discept. 52 num. 44. & Rot. decis. 634. per tot. coram Burat. Æquum quippè non est, ut quis ex proprio dolo, & malitia commodum reportet, imò publicè interest fraudibus ejusmodi obviam iri, & ejusmodi cassari desponsationes, occasionesque delinquendi omnibus modis amputari, ut notant Doctores, subscripti *in cons. 53. num. 43. intèr cons. divers. German.*

Nullumque obicem facere potest subsequuta matrimonii consumatio, quæ solùm inservire potest ad convincendum duplex flagitium N. N. ut sentit *Brovver. de Jur. connub. lib.* 52
1. de Sponsal. dol. contract. cap. 19. sub num. 2. & Salsed in Pract. Crimin. Canon cap. 53. fol. 286. Etenim posito essentiali defectu consensus in Sponsa, quæ erravit circa personam, aut saltem circa qualitatem, consideratam per modum conditionis, nullitas matrimonii remanet innegabilis; Et ideò subsequens cohabitatio, consummatio, imò, & Prolis susceptio, nullatenùs attendi potest ad inducendam matrimonii validitatem, pro qua novus consensus requirebatur juxta punctualem *decis. 405. per tot. part. 18. recent.* in qua, ut dicitur in principio, Mulier per plures annos convixerat cum Viro, & cum eodem filios susceperat, & in iisdem terminis loquuntur *Barbos. Vot. decis. 19. per tot. Gratian discep.* 53
849. de Justis de Dispens. Matrim. lib. 2 cap. 10. num 54. & pluries resolvit hæc Sac. Congreg. & præsertim *in Aversana 3. Aprilis 1587. lib. 4. Decret. fol. 252. & in Nullius 15. Aprilis 1628. lib. 13. fol. 435. & in Rom 22. Februarii 1631. Lib. 14. fol. 390. & in Luceorien. 27. Junii 1647 lib. 18 fol. 377.*

Cæterùm cessat omnis occasio dubitandi, quia tota facti series cum omnibus circumstantiis supra ponderatis, exposita fuit Sacro Tribunali Pœnitentiariæ in supplici Libello, 54
dato in Summario, & idem Sacrum Tribunal maturè, prout solet, discusso articulo, rescripsit, matrimonium esse nullum, minimèque posse subsistere absque solemni ratificatione; Suprema enim Tribunalia attendere aliquando solent Judicium horum Pœnitentiariorum Basilicæ Vaticanæ, ut videre est *in decis. 160. num. 16. & seqq. part. 4. tom.* 55
2. recent. & in Rom seù Limana Cambior. Julii 1699. §. Verùm coram Ansaldo, & in Ferrarien. Pecun. 26. Aprilis 1706. §. final coram del Olmo.

Die 17. Novembris 1708. proposita Causa in Congreg. Concilii sub dubio: *An constet de validitate Matrimonii*, re- 56
sponsum fuit. *Affirmativè*, cum addito, ut Causa ampliùs non proponeretur.

Eadem Congreg. Concil. in Romana Matrimonii 23. Januarii 1666. in casu simillimo validum pariter declaravit matri- 57
monium, contractum à Viro cum expressa conditione, quatenus Mulier haberet in bonis scut. 4000. aliàs matrimonium esset nullum, Detecta enim insufficientia dictæ dotis, adhuc declaravit validum matrimonium, ut videre est *in Lib. 25. Decret. fol. 16. à terg.*

DISCE-

DISCEPTATIO V.

Meclinien. Fundationis Conventus.

PRO

Definitorio Carmelitarum Discalceatorum Belgii.

CUM

Monialibus Monasterii de VillebroeK.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus ex motivo subreptionis, & obreptionis soleant Sac. Congreg. injungere Secretariis, ut adeant Papam pro suspensione Brevium, tacita veritate, vel cum falsis expressionibus obtentorum: Translationi Monasteriorum de uno ad aliud Oppidum, vel Civitatem, nunquàm locus est, nisi, praevia justa causa, & accedente consensu Ordinariorum Locorum, à quo, & ad quem.

AD conservandam unitatem Ordinis, & uniformitatem
Regularium inter Moniales Carmelitas Discalcea-
1 tas, Urbano VIII. die 13. Decembris 1624. mediante spe-
ciali Breve, datum in Summario, mandavit, in Provin-
ciis unitis Belgii, non posse erigi nova Monialium Carme-
litarum Discalceatorum Monasteria, donec alitèr à S. Se-
de fuisset ordinatum, decernens ex tunc irritum, & inane,
si secus attentatum fuisset, idemque Breve punctuali exe-
2 quutioni demandatum semper fuit, ut non controvertitur.
Quia verò anno 1650. translatae fuerunt Moniales Anglae
ad Oppidum Liranum, & ex parte Provincialis Carmeli-
tarum Discalceatorum fuisset dubitatum, an per talem
translationem eidem Brevi fuisset in aliquo praejudicatum;
3 tanquam per contrarium usum? Tunc temporis Internun-
cius Bruxellensis, mediante enciclyca Epistola, data in
Summario, directa omnibus Ordinariis dd. Provinciarum,
expressè declaravit, *Breve hoc debere etiam in posterum ob-
servari, & quatenùs opus* (idem Provincialis) *petiit etiam,
ut tanquam Sanctae Sedis Minister omnibus Episcopis, & Or-
dinariis Belgii denuò injungerem ejusdem observantiam, quod
lubenter hisce facio.*
Inter alia Monasteria, in ejusdem Provinciis, cohaeren-
tèr ad disposita in eodem Breve Urbano erecta, reperitur
4 unum, fundatum à M. Margherita ab Angelis in Oppido
Oerschot Dioecesis Buscoducensis, sub directione, & subor-
dinatione eorundem PP. Carmelitarum Discalceatorum,
quod deindè, justis de causis, ser. ser. nedum translatum fuit
ad Oppidum de Moll ejusdem Dioecesis Buscoducensis, sed
uniformitèr ad consensum die 27. Augusti 1663. praestitum à
nostro Definitorio Generali, subjectum fuit Ordinario Bu-
scoducensi; Quae omnia peracta fuerunt mediante pia dis-
positione Maria Lintermans, quae, per organum Sylve-
stri Lintermans sui Patris, reliquit eidem Monasterio om-
nia sua bona, cum illa tamen expressa, saepiusque repetita
5 conditione, *ut dictae Moniales sint, & permaneant in eodem
Oppida de Moll*, sub directione, & Jurisdictione Ordinarii
Buscoducensis.
Cupientes verò eaedem Moniales alibi transmigrare, sub
eo praetextu, quòd in Oppido de Moll expositae essent Mi-
6 litum incursionibus, per modum refugii, & ad tempus,
licentiam obtinuerunt à Vicario Apostolico permanendi in
Oppido de Villebroek Mechliniensis Dioecesis.
Rebus autem in pace compositis in Belgio, loco redeun-
di ad proprium Monasterium in Moll, recursum habue-
runt ad hanc Sac. Congreg. mediante supplici Libello, dato
7 in Summario, in quo non sine mysterio, tacito nomine Di-
scalceatarum, ad evitan. obstaculum Brevis Urbani, nec-
non sub aliis insubsistentibus suppositis, de quibus infra,
supplicarunt prò facultate erigendi novum Monasterium
in d. Oppido de Villebroeck.
De more eaedem preces ab hac Sac. Congreg. remissae fue-
runt Internuncio Bruxellensi usque sub die 20. Sept. 1715.
ut legitur in Positione originali, his verbis. *Scribatur In-
8 ternuncio Bruxellensi pro Informatione, & Voto, juxta In-
structionem, & auditis*, in qua sub die 22. Novembris ejus-
dem anni 1715. leguntur etiam sequentia; *Vicario Capitu-
lari pro Gratia, cum facultatibus Sac. Congreg.*
Inter ea autem, quae adversus laudabilem praxim hujus
Sac. Congreg. in hac parte observationem merentur, duo
principalitèr emicant. Primum, quòd nulla omnino data
fuit, neque reperitur in Positione Informatio dicti Inter-
nuncii, ab hac Sac. Congreg. pro Informatione, & Voto re-
quisiti, auditis Partibus. Secundum verò, quòd reperitur 9
in eadem Positione aequè affectata, ac ultronea Informatio
Vicarii Mechliniensis, composita die 22. Augusti ejusdem
anni 1715. & sic per mensem antecedentèr ad d. rescriptum
hujus Sac. Congreg. ut videre est in Summario.
Quia verò ad faciendam ejusdem rescripti exequutionem,
cum evidenti obreptione, & subreptione, nemine audito,
ab hac Sac. Congreg. ut supra extorti, obtinuerunt etiam à 10
Santissimo solitum confirmatorium Breve, cum illa tamen
salutari clausula; *Salva authoritate hujus Sacr. Congregat.*
Hinc nomine P. Provincialis, & Definitorii Carmelita-
rum Discalceatorum Provinciae Belgii humillimae hodiè 11
porriguntur preces, ut pro nunc dignentur demandare su-
spensionem exequutionis dicti rescripti, illiusque confirma-
tionis, & congruum assignare tempus ad deducen. eorum
Jura coram hac Sac. Congreg pro obtinenda postmodum re-
vocatione ejusdem Gratiae, & videntur exaudiendae.
Est enim conclusio, nullum habens contradictorem,
quòd Gratiae subreptitiae, & obreptitiae exequutionem non
merentur, juxta literalem *Text. in cap. Super literis de Res-* 12
crip. cum aliis, sequutis *à Rot. decis. 289. num. 10. coram Priol.*
Cum quibus, omissis antiquioribus, Partibus accerrimè in-
formantibus, novissimè processit *haec Sac. Congreg. in Pra-* 13
gen. 13. Sept. 1715. Pon. Em. Card. Odescalco, inexequibilem
declarando similem gratiam, ab hac Sac. Congreg. extor-
tam ab Abbate Brzenoviense, licèt illa fuisset per simile
speciale Breve specificè confirmata, juxta ea, quae obser- 14
vavi *in part. 1. discept. 11. per tot. tom. 1.*
Subreptio, & obreptio dictae Gratiae ut supra extortae, 15
palpantur manibus.
I. Quia narratum non fuit, ipsas esse Carmelitas Discalcea-
tas. II. Quia neque expresserunt respectu Monialium Car-
melitarum Discalceatarum adesse d. speciale Breve prò Bel- 16
gii Provinciis, quod est in viridi observantia. III. Quia, da-
ta opera, tacita fuit dispositio Sylvestri Lintermans, cum
illa expressa conditione relinquentis sua bona Monasterio, 17
ut illae, sint & permaneant in Oppido de Moll. IV. Quia Oppi-
dum Villebroeck, ubi fundare praetendunt novum Monaste-
rium, magis expositum est transitibus, & excursionibus Mi-
litum, ac sit Oppidum de Moll, ubi Monasterium habent, 18
quae omnia magno silentio involuerunt, suntque in illis Par-
tibus notoria. V. Quia non expresserunt, per modum sim- 19
plicis provisionis dumtaxat obtinuisse licentiam à Vicario
Sylvaeducensi permanere posse in Dioecesi Mechliniensi,
quam postea, rebus in pace compositis, idem Vicarius re-
vocavit. VI. Quia tacuerunt etiam, Vicarium Buscodu-
censem ipsis precepisse, ut redirent ad propriam Monaste- 20
rium in Moll. VII. Quia tacuerunt pariter recursus, & reite-
ratas instantias, nomine nostri Definitorii porrectas dd. Su-
perioribus Ecclesiasticis pro exequutione d. Brevis Urbani 21
VIII. & reditu ad earum Monasterium de Moll, quae om-
nia manibus palpare faciunt, omissionem dd. expressionum
non posse attribui negligentiae, vel inadvertentiae, sed
non sine mysterio, & data opera illas noluisse exprimere
huic Sac. Congreg. pro faciliori gratiae extorsione VIII. Quia
pia illa persona, quae dicitur parata ad omnes expensas,
pro erectione novi Monasterii necessaria, est Isabella 22
Vanderbiest, quae sub illa conditione id promisit, ut reci-
piatur in eodem Monasterio, ut factum fuit; Et tamen
omnium judicio eadem Puella incapax est ut recipiatur in-
ter Moniales Carmelitas Discalceatas. IX. Quia exquisita
ab hac Sac. Congreg. Informatione Internuntii, illa exad-
verso prorsus neglecta fuit, & quod magis est, neque etiam
illa procurata fuit à moderno Archiepiscopo Mechliniensi, 23
non sine fundamento dubitantes Moniales, per ipsum, utì in-
formatum de qualitatibus dicti Oppidi Villebroeck suae
Dioecesis, veritatem expositorum huic Sac. Congreg. cum
omni candore esse aperien. X. Tandem, aliis pro nunc omis-
sis, quia procurata fuit ultronea Informatio Vicarii Mechli-
niensis, cum Data antecedenti ad illius remotionem ab Of- 24
ficio, à quo statim à novo Archiepiscopo dimissus fuit; Et
haec est forsan ratio, quare dicta Informatio cantet sub die
22. Augusti 1715. quamvis rescriptum hujus Sac. Congr. ema- 25
naverit die 22. sequentis mensis Sept ejusdem annis 1715.
Addito, quòd alia legitur digressio in eadem ultronea
Informatione circa rem, neque etiam petitam à Moniali-
bus, *concedendi eisdem facultatem alienandi, & secularizan-*
di antiquam Domum ad formam Monasterii, quam habebant 26
in Sylvaeducensi Territorio, cum ejusdem pertinentiis, nam
aliàs non foret ipsis liberum emere alia bona pro majori
commo.

commodo novi Monasterii. Ex qua circumstantia sicuti palpatur manibus illius præoccupatio, & inclinatio favore
27 Monialium, ita nulla omninò fides eidem præstanda est, ex allegatis in *tom.1.par 2.discep.7.num.36.* quibus addeo *Rot in Colonien. Matrim 19 Januarii 1711.§ 2.coram Falconerio*. Imò eadem ultronea Informatio cum illa expressione, quòd si Moniales, non venderent antiquum Monasterium, non
28 esset eis liberum emere alia bona pro majori commodo dicti, Monasterii, plusquam tacitè infertur, non esse verùm quòd de præsenti reperitur pia Persona parata ad faciendas omnes expensas, necessarias, pro novo Monasterio, ut Moniales asserunt.

Quæ omnia latiùs comprobanda in Causæ propositione,
29 videntur talis naturæ, ut cum omni fundamento sperare possimus revocationem Gratiæ, exadverso exortæ; Undè multò magis videntur sufficientia pro simplici suspensione ejusdem Gratiæ usquequo audiatur Archiepiscopus Mechliniensis, in cujus Diœcesis prætenditur fundare novum Monasterium, assignato interim congruo termino ad hoc ut nostrum Definitor. possit eorum Jura deducere, cum verificatione alterius partis dicti rescripti hujus Sac.Congreg. ibi: *Auditis interesse haben.*

Die 22. Maii 1716. per Card. Fabronum proposita Causa
30 in Congreg. Episcoporum rescriptum fuit *Audiantur Carmelitæ, & ad mentem*, hoc est *Ad D. Secretarium cum Sanctissimo pro suspensione Brevis*.

SUspensa hoc modo exequutione Brevis, circa Causæ merita dicebam postea, quòd cùm simus in terminis translationis Monasterii ab uno ad alium Locum, seu Oppi-
31 dum, id non solet practicari ad Monialium arbitrium, sed justa accedente causa, & prævio consensu Superioris Loci, à quo volunt discedere, & accedente consensu Superioris alterius Loci, ad quem se conferre volunt, juxta Textum *in cap. Si quis 16.quæst.1.* ibi: *Fiat cum consilio Episcopi, & cap unico de Excess Prælat. in 6* ibi: *Vel recepta mutare*, & aliis adductis *Campanil. in Diversor. Jur. Canon rubr. 22. cap. 13. num. 1. & seq. Zerol. in Prax. part. 1. verb. Monasteria num. 2. & Donat. Rer. Regul. tom. 1. tit de Monaster. ædific. quæst. 26. per tot. & in tom. 1. part. 2. discept. 8. per totam*.

In nostris autem terminis nihil horum concurrit, quia Vicarius Capitularis Buscoducensis, sub cujus Jurisdictione
32 fundatum legitimè fuit in Oppido Moll Monasterium, de quo est quæstio, nullo modo consentit, ut illæ ab eodem Oppido discedant, sed è contra totis viribus eidem translationi se opponit, mediante etiam supplici Libello SS. porrecto, & dato in Summario.

Eadem pariter energia Archiepiscopus Mechliniensis renuit dare consensum, ut in Oppido de Villebroek suæ Diœ-
33 cesis dictum Monasterium construat, solidis rationibus, & fundatis congruentiis, de quibus in Epistola SS. scripta per organum Secretariæ Status; & data in Summario.

Et proindè deficiente consensu ejusdem Archiepisc. in cujus Diœcesi fundari prætenditur Monasterium, nullo modo annuendum videtur contrariæ instantiæ, ex rotunda
34 dispositione multarum Apostol. Constitut. de quibus *Novar. in Summ. Bullar. part. 1. comment. 80. & 81. per tot.* ubi quòd privilegia omnia, quamvis amplissima, concessa Regularibus, ut possint fundare Monasteria sine consensu Ordinariorum revocata fuerunt ab Urbano VIII. die 18. Augusti 1624. *quæ est Constit. 27.* inter alias ejusdem *in Bullar. novo tom. 4.* & concordant adducti per *Monacel. in Formul. tom. 1. tit. 6. formul. 19. num. 31. & à Rot. decis. 60. & decis. 97. per tot. coram Cels.*

Essentialissimo defectui consensus Ordinarii Buscoducen-
35 sis, à cujus Diœcesi discedere volunt, & alterius Archiepiscop. Mechliniensis, ad quam se conferre prætendunt, jungitur alter æquè essentialis, deficientiæ justæ causæ, sine qua non solent similes licentiæ de facili concedi, ut præter supra adductos, notant *Donat. Rer. Regul. tom. 2. part.*
36 *3. tract. 5. quæst. 11. num. 2. Tambur. de Jure Abbatiss. disp. 2. quæst. 2. num. 8. & Monacell. in Formul. tom. 2. Formul. 5. num. 16. & 17.*

Quamvis enim in contrario Memoriali pro coloranda eadem justa causa, dictum fuerit, quòd Oppidum de Moll, nedùm erat sub temporali dominio Acatholicorum, sed
37 ulteriùs, quòd erat nimis expositum Militum incursionibus, ad differentiam Oppidi de Villebroek, *poco distante da Brusselles, rimoto da ogni disturbo, &c. e quel, che più importa, tra' Cattolici, e soggetto al Dominio Cattolico &c.* Nihilominùs omnia hæc nulla habent facti assistentiam.

Quòd enim Locus desideratus à Monialibus in Oppido de Villebroek *sia poco a proposito, essendo vicino al Canale trà Brusselles, & Anversa, e per consequenza esposto al passaggio continuo de' Viandanti*, per hæc numero verba testatur Archiepiscop. Mechliniensis in Summario. Cui utì te- 38
stanti de re, tangente propriam Diœcesim, cujus præsumitur optimè informatus, omnis in hac parte præstanda est fides *Rot. decis. 685. num 9. coram Cerr.* cum aliis citatis *in tom. 1. part. 2. discept. 9. num 7.*

Quòd in Oppido de Moll, publicè, & palam Fides Catholica profiteatur, sitque subjectum Sac. Cæsareæ, Regiæque Majestati, est notorium in toto Belgio, & patet ex
Scriptura in Partibus impressa, data in manibus Ponentis 39
ibi: *Secundò, quòd Municipium Mollense, sit Catholicum, in temporalibus subditum Civitati Antuerpiensi, in spiritualibus Diœcesi, & Vicario Apostolico Silvæducensi, & omninò vicinum Territorio Silvæducensi Acatholico pro majori commoditate Puellarum, in viciniis habitantium; Tertiò, quod in tota Diœcesi Silvæducensi non sit, nisi unicum hoc Monaste-* 40
rium, præter tria, aut quatuor pauperrima, sita in Territorio Acatholico, omni momento dependentia à gratia, & nutu DD. Fæderatorum Ordinum; Hac factorum serie vera, & certa præsupposita &c.

Quòdque demùm ibidem Moniales possint religiosam vitam ducere, & juxta proprium Institutum fideliter Deo 41
inservire, neque Oppidum Moll sit magis incursioni Militum expositum, ac sit Oppidum de Villebroek, ad oculum ex earum confessione probat Vicarius Buscoducensis, cui idem Oppidum Moll subjectum est, in Memoriali Sac. Cæ- 42
sareæ, & Regiæ Majestati porrecto, quod datur per extensum in lingua latina in Summario Propria verò manu transcriptum Gallica lingua ab eodem Vicario, originalitèr damus in manibus Ponentis, ex cujus lectura patet, nullam habere subsistentiam omnes alias frivolas exceptiones, exadverso promotas.

Quibus adduntur duæ particulares facti circumstantiæ, quarum unaquæque, etiam separatim considerata, apta est ad prorsùs reiicien. contrariam prætensionem. Prima est, 43
quod Maria Lintermans, pia fundatrix dicti Monasterii in Oppido de Moll integram ejus hæreditatem ad dictum effectum, reliquit, *ea tamen restrictione, & limitatione, casu quo fuerint, & permanserit sub Ordinario dicti Loci Diœcesis, alioquin in defectum illius præfatum hæredem ejusdem pecunias impendere posse ad libitum, & beneplacitum suæ propriæ voluntatis*

Secunda verò, quòd, ulteriùs progrediendo eadem Fundatrix Monasterii, expressè, ac deliberatione prævia declaravit, ibi: *Ob graves rationes, me moventes, me non velle fundare, aut perficere fundationem cujusdam Conventus Carmelitarum in Moll, nisi subjecta fuerint, & regantur ab Ordinario, & nullatenus ab Ordine Carmelitarum Discalceatorum.* In qua parte se conformavit Praxi, & laudabili solito hujus Sac. Congreg. quæ, quantum fieri potest, semper
inclinat pro subordinatione Monialium Ordinariis Loco- 45
rum, juxta quamplures modernas resolutiones, quas refert, & sequitur *Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 6. formul. 19. num. 22. seqq. fol. 165.*

Quæ conditiones, ad supplices reiteratas præces earundem Monialium, admissæ fuerunt, iàm ab Ordinario Bu- 46
scoducensi, quàm à Superioribus nostri Ordinis, ut justificamus in Summario.

Itaut si hodiè fieret innovatio aliqua in hac parte, iterum deberent Moniales reverti sub obedientia, & gubernio Religiosorum, necnon amitterent omnia bona, pro earum fundatione eis relicta à dicta pia Benefactrice; Eò quia hoc ha-
bet proprium conditionalis dispositio, ut, conditione non 47
adimpleta, dicatur deficere voluntas disponentis, & dispositio perinde habeatur, ac si facta non esset, juxta *Text. in leg. unica §. Sin autem aliquid sub conditione Cod. ad Caduc. tollen.* cum aliis apud *Fusar. de Subst. quæst. 320. num. 80. & Rot. decis. 6. num. 13. part. 5. recent. & coram Priol. decis. 176. num. 4. & 5.*

Videtur autem cavendum à supposito, quod exadverso solet in voce exagerari, licentiæ nimirum, obtentæ à Vica-
rio Buscoducensi, ut Moniales ab eis Diœcesi, & Jurisdi- 48
ctione possint discedere. Idem enim Vicarius, de hoc certioratus, solemnem in hac parte declarationem emisit, datam in Summ. Ex qua omnis tollitur contrarius prætextus, qui ulteriùs non potest esse magis frivolus, eo quia talis licentia debet obtineri in scriptis; Debet ulteriùs concurrere justa causa, & debet consentire Archiepiscopus Mechlinien-
sis, in cujus Diœcesi Moniales permanere volunt, quæ sunt 49
prorsùs insubsistentia, ex hucusque animadversis.

Quæ omnia probè agnoscentes Defensores Monialium pro-

50 procurarunt, ut Vicarius Capitularis Mechliniensis in Relatione, data in Summ. ultroneè preces porrexerit, ibi. *Poterit permitti etiam facultas alienandi, & sæcularizandi antiquam Domum ad formam Monasterii, quam habent in Sylvæducensi Territorio, cum ejusdem pertinentiis, nam aliàs non foret ipsis liberum emere alia bona pro majori commodo novi Monasterii*. Sub hoc verborum involucro in substantia
51 petendo derogationem expressæ voluntatis dictæ piæ Fundatricis, volentis, ut Monasterium ædificaretur, & permaneret semper in Oppido de Moll, quæ derogatio non solet facilè concedi ab Apostolica Sede, ut observant adducti per *Rot. dec.* 78 *num.* 12. *& seq. cor. Duran. & dec.* 808. *num.* 1. *cor. Emerjun.*

Ad evadendam verò dictam subversionem piæ voluntatis Fundatricis Monasterii, nimis opportunè, & æquè di-
52 ligenter Vicarius Buscoducensis imprimere fecit, & in publicis Locis affigere declararionem, quòd nemini etat permissum dictam Domum, & Monasterium, & bona vendere, vel emere, absque Sanctæ Sedis expressa licentia, ut justificamus in Summario.

Perstringendo proindè omnia, hucusque animadversa, inaudito exemplo, prætendunt Moniales non servare dispositionem earum piæ Fundatricis, expresse demandantis, ut earum Monasterium sit, & permaneat in Oppido de
53 Moll. Prætendunt fundare novum Monasterium Carmelitarum Excalceatorum in Belgio, adversus cubitale Breve Urb. VIII. Prætendunt non obtemperare Vicario Apostolico Buscoducensi, eorum Ordinario, & Superiori, revocanti temporaneam licentiam, eis datam, moram faciendi extra ejus Diœcesim, illasque in omni patientia arguenti, increpanti, & obsecranti, adhoc, ut redeant ad Locum,
54 undè digressæ fuerunt. Prætendunt demùm permanere in Diœcesi Mechliniensi, in qua illius Archiepiscopus eas non vult recipere, neque retinere sub ejus jurisdictione. Casus similis non erit forsan auditus à constitutione Mundi, neque de facili prætensio similis in futuris Sæculis promovebitur in Urbis Tribunalibus, Sacrisque Congregationibus.

Ignotum est quid in hac Causa deinde sequutum fuerit; Mutatis enim Superioribus generalibus dictorum Religio-
55 sorum Carmelitarum, nihil ampliùs de illa audivi. Res non nova in Urbe, ortum habens, vel ab illis inclinationibus, quas erga suos antiquos Curiales amicos habent novi Genenerales Superiores Religionum; Vel ab Officiis, & commendationibus qualificatarum Personarum, à quibus tanquam ab igne abhorrent probati Curiales; Tum quia ut plurimum suos non solent habere effectus ex potentioribus commendationibus, aliarum Personarum æquè, vel magis
56 qualificatarum; Tum etiam, quia illi Clientes, qui Defensores eligunt ad aliorum insinuationes, si in Causis succumbunt, ut plurimum solent Causarum jacturam attribuere eisdem Defensoribus, idque cum illis conquestionibus, & querelis, quæ facilè possunt concipi, nec opus est hìc explicare.

DISCEPTATIO VI.

Romana Translationis Pensionis.

PRO

N. N. hodiè S. R. E. Card.

CUM

Hyacintho Naldo.

ARGUMENTUM.

Translatio pensionis, non exhibito Indulto transferendi, an & quando valida sit. Et quid dicendum in casu, quo illa fiat in eum, qui de tempore translationis non adhuc clericali charactere sit insignitus.

Pensio, aliàs reservata per Alex. VII. super Canonicatu, de quo agitur, favore Mathiæ Naldi, prætenditur per
1 illius obitum extincta, non obstante, quòd ipse utendo facultatibus, sibi à d. Pontifice concessis, transferendi in Clericos, seu clericali charactere insigniri volentes, illam transtulerit in personam Hyacinthi Naldi sui filii, ex duplici motivo. Primo scilicet, ex quo translatio fuit facta coram Persona in Ecclesiastica Dignitate constituta, non exhibitis facultatibus, & Indulto transferendi; II. quia secuta fuit in Personam Hyacinthi, qui de eo tempore non erat Clericus, & per consequens de stylo Curiæ incapax pen-
sionis, itaut, nec sufficere dicatur, quòd post mortem Trans- 2
ferentis qualitas Clericatus supervenerit, cùm ampliùs res non esset integra. Ideò videndum est, an istæ prætensiones subsistant.

Et quoad primam observo rectè illam in facto subsistere, cùm verùm non sit id, quod pro parte Naldi translatarii
dicitur circa exhibitionem, & insertionem Indulti in Instru- 3
mento translationis, nam revera tale quid in Instrumento non legitur, sed imò excluditur, dum facultates, & pri-
vilegia transferendi fuerunt simpliciter indicata, ibi -- *Et* 4
confisus, atque suffultus facultatibus, & Indultis; sibi & aliis ejusdem f. m. Alex. VII. Familiaribus, & continuis Commensalibus à S. Sua per Litteras Apostolicas impressas die 17. *Aug.* 1655. *seu, &c. concessis, quas Illustrissimo D. Marco Antonio Buratto ad abundantiorem cautelam insinuavit, & deduxit* -- Quapropter difficultas reducitur ad inspectionem, an de jure pro firmanda Jurisdictione Delegati requiratur per necesse exhibitio, & insertio privilegii, vel potiùs sufficiat sola indicatio.

Atque in hoc facilis est resolutio, cùm habeamus regulam generalem, juxta quam Delegatus jurisdictionis exercitium
non acquirit, nisi fuerint ei præsentatæ, & exhibitæ Lit- 5
teræ suæ delegationis, *cap. Pastoralis de Rescript. cap. Super eo de Appellat. Ubert. de Citat. cap.* 8. *num.* 252. *& seqq.* Atque ante præsentationem non potest authorizare transla-
tionem, ad tradita in nostris terminis per *Lotter. de Re be-* 6
nefic. lib. 1. *quæst.* 37. *n.* 33. *&* 34. *& c.* 40. *n.* 24. *& seqq. Garz. de Benefic. par.* 6. *cap.* 2. *num* 11 *Rot. cor. Caval. dec.* 644. *n.* 1. *& cor. Pamph dec.* 719. *n.* 7. *& cor. Cerro dec.* 628. *num* 9. & egregiè *in dec.* 143. *n.* 2. *p.* 2. *rec.*

Neque, quidquid dicat *Card. de Luca Pension. cap.* 15. *nu.*
10. ubi vocat formalitatem talem litterarum exhibitionem, 7
sufficere videtur, quòd Indultum transferendi fuerit indicatum, & Delegatus se de illo benè conscium, & informatum esse asseruit, quasi satis sit, quòd in hoc actu extrajudiciali Exequutor potuerit se extrajudicialiter informare, & reddi certus de sua jurisdictione ex adductis in his termi-
nis *per Rot. in dec.* 634. *num* 2. *&* 3. *cor. Caval.* Siquidem de- 8
cisio prædicta, & ratio per eam perpensa, posset forsan procedere, quando Judex, cui aliàs competit exercitum jurisdictionis, vellet se extrajudicialiter informare, an transferens haberet facultatem transferendi, nec ne; Non potest verò locum habere in præsenti, ubi Burattus, coram quo facta fuit translatio, ob non exhibitionem suæ potestatis, & delegationis, adhuc dici non poterat Exequutor, nec fuerat consequutus jurisdictionem, quam recipiebat mediante præd. exhibitione, quæ non solùm requiritur ad hoc, ut Exequutor sciat, Transferentem facultatem
ttansferendi habere, sed etiam principaliter exigitur ad 9
hoc, ut certus reddatur de sua delegatione, quæ omnia pendent ex ipsa productione Indulti; Ideò ante illius præsentationem procedendo, nulliter procedit, & translatio
non subsistit, *cap.* 2. & ibi *Dec. in* 1. *notab. de Offic. delegati* 10
egregiè. *Bald. in l. Falsus n.* 19. *C. de Furtis*, ubi, quòd nisi ante omnia fiat præsentatio rescripti, processus est nullus; etiam si Judex sciat, se Delegatum: Cùm hoc sit non ratione ignorantiæ, sed quia ejus jurisdictio pendet ex pro-
ductione rescripti *Torr. de pact. fut. success. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 10. *&* 11
seqq. & de Justis de Dispens. matrim. lib. 1. *c.* 6. *n.* 1 *& seqq. &* in nostris terminis *Lotter de Re Benef lib.* 1. *quæst.* 37. *n.* 33. *&* 34. *& cap.* 40. *n.* 34. *& seqq. Rota dec.* 143. *n.* 2. *vers. ubi dicit Baldus par* 2. *rec.* Et longè post hæc scripta in terminis generalibus resolvit Signatura Justitiæ, loco Signaturæ Gratiæ, ad relationem R. P. D. Cæsii in Cæsenaten. Jurisdictionis 25. Aprilis 1712. quando rescripsit *Ad A. C. ex integro*, eò quia unus ex Collitigantibus, qui obtinuerat delegationem in Personam Episcopi Cæsenaten. à f. m. Clemente XI. in istius vita non exhibuerat rescriptum prævia citatione coram eodem Episcopo, qui deinde post mortem ejus Pontificis decretum quoddam provisionale protulerat II. *d. dec.* procedit quando verè, & realiter Literæ facultativæ fuerunt exequutori præsentatæ, atque ab eo consideratæ
sed per incuriam Notarii fuit omissa illarum registratio, un- 12
de dicit, posse id probari per testes, ut videre est *n.* 3. *&* 6. qui casus est longè diversus à nostro; Indultum enim non fuit præsentatum, neque ab Exequutore consideratum, & proindè non potest dici, ipsum fuisse consequutum potestatem & jurisdictionem, quæ non potest probari nisi per ipsum
rescriptum, ut declarant *Corrad. in Prax. lib.* 5. *cap.* 6. *n.* 13
46. *Ubert. de Citat. d. cap.* 8. *num.* 251. ibi. *Et Delegatus non potest*

potest probare per testes, vel aliàs quam per rescriptum, suæ delegationis potestatem antequam sibi fuerit præsentatum rescriptum, & per ipsum receptum per can. Sancimus 25. qu. 2. sed si post receptionem perdatur, poterit probari per testes, vel aliàs per communia Jura, & admittit ipsa dec. 634. nu. 7. & 8. *cor. Caval.*

Nec relevat, quòd Exequutor de Litteris Apostolicis indicatis benè conscium, & informatum se esse asseruerit aliàs per lecturam earundem Litterarum Apostolicarum;
15 Quia in hac materia non statur assertioni Exequutoris, nisi actus exhibitionis fuerit per extensum scriptus, vel Literæ appareant in Instrumento translationis registratæ, ex
16 animadversis generaliter à *de Justis de Dispens. matrim. lib. 1. c. 6. n. 8.* & 9. ubi *n. 5.* quod vis non stat in scientia, vel ignorantia, sed in exhib. & insertione ut in nostris terminis *Torr. de Pact. futur. success. lib 3. c. 8. nu. 10. & 11. Loter. de Re benefic. lib. 1. quæst. 37. n 33. & 34. & quæst. 40. nu. 24. & seqq. Rot. d. dec. 143. n. 2. vers. Hæc statuo par. 2. rec.* & admittit ipsamet *decisio 645.* quando, prout hic, aliunde non probatur exhibitio, ut *n. 6 cor. Caval.*

Cæterùm, quando etiam d. indicatio Indulti sufficeret ad
17 hoc ut dici possit Exequutorem conscium fuisse suæ jurisdictionis, adhuc in præsenti non relevaret, supplicando adverti, quòd translatio specialiter emanavit in vim Indulti ab Alex. VII. concessi per Literas Apostolicas impressas 17. Augusti 1654. suis Familiaribus, & continuis Commensalibus Clericis, seu Presbyteris: Unde cùm Indultum trans-
18 ferendi habeat se restrictivè ad Clericos, & Presbyteros, eo ipso quòd constat, Matthiam Transferentem non habuisse qualitatem, à Summo Pontifice desideratam, sequitur, Exequutorem non potuisse authorizare translationem, & propterea ista tanquam facta ultra limites facultatis, in In-
19 dulto concessæ, nulla, & inefficax remanet, *Paris. de Resignat. lib. 6. quæst. 4. n. 46. Lotter. de Re benefic. lib. 1. cap. nu. 7. Tondut. de Pension. c. 32. n. 11. cum aliis per Rot. dec. 351. n. 2. par. 19. rec.*

Non obstante quòd ipse Matthias Naldus fuerit expressè nominatus in Literis Apostolicis, nam ista nominatio, generaliter facta de omnibus Familiaribus, & continuis Com-
20 mensalibus Sanctitatis suæ, restricta, & coarctata remansit per subsequentia illa verba *Presbyteris, seu Clericis*; Ex quibus assequimur, summum Pontificem voluisse quidem omnes nominatos in Indulto recognoscere pro suis Familiaribus; Sed facultatem transferendi noluisse concedere
21 nisi solis Clericis, & Presbyteris, ad exclusionem Laicorum, qui de stylo Curiæ nec capaces sunt retinendi, nec transferendi pensiones, ut infra ostendam.

Idque comprobatur ex eo, quia agnoscens Naldus, præfatum Indultum transferendi comprehendere solos Clericos, & Presbyteros, curavit alias Literas Apostolicas obtinere, sibi tanquam Laico hanc eandem facultatem conce-
22 dentes prout obtinuit, quibus si non fuit usus in translatione illas exhibendo, & præsentando Exequutori sibi imputet, si quòd potuit noluit, & quòd voluit adimplere nequivit, ut
23 in his Terminis observat *Rot. d. dec. 351. n. 19. par. 19. rec.* sequuta in *Tom. 2. part. 1. disc 15. num. 6. & par. 2. discep. 15. num. 102.*

Quò verò ad secundam propositam difficultatem, inter se pugnant Doctores, An translatio pensionis, facta vigore Indulti in personam Clericali charactere insigniri volentem si interim dum initiatur Clericatu, moriatur transferens,
24 fiat retrotractio conditionis, vel remaneat pensio extincta; Quodque translatio sit valida, & pensio debeatur? videtur
25 admittere *Paris de Resignat. benef. lib. 4. quæst. 2. num. 77. & seqq.* ubi refert sic decisum *per Rot. in una Regien Pensionis & dec. 208. num. 74. cor. Dunoz. jun.* Nam cùm Papa sit ille, qui jus transferentis, vel resignantis extinguit, & novum jus creat, nulla est habenda ratio de vita, & morte Resignantis, cum Resignatarius capere dicatur à Sum-
26 mo Pontifice, non autem à Transferente, & proinde, mortuo Resignante ante conditionem, non potest dici illud jus extinctum, quia quamdiu resignatio potest effectum sortiri, non potest interim pensio dici extincta, ut notat ipsemet *Paris. loco cit n. 76. vers. 2. & n. 79.*

Contrarium autem pluribus rationibus, & signanter ex eo, quia hoc casu conditio causalis retrotrahi non possit, pro-
28 pter defectum extremorum, ex quo res devenit ad eum statum, à quo incipere non potuit, ex pluribus argumentis, plenè congestis *à n. 14. usque cum finem* comprobat *Gabr. cons.*
29 *187. tom. 1.* quem sequuti sunt *Lotter de Re benefic. lib. 1. q. 40. n. 126. 132. & seq Corrad. in Prax. benef. lib. 1. c. 3. n. 193. & seqq. Altograd. controv. 99. n. 8. & seq. & per tot. lib. 2.*

In hoc Doctorum conflictu crederem pro illorum conciliatione esse procedendum cum distinctione, quam annuere visa fuit *Rot. in d. d. 208. n. 74. coram Dunoz. jun.* videlicet, 30
vel Pensio traslata fuit immediatè coram ipsomet Summo Pontifice, nempè per viam supplicationis, in qua petitur, quòd pensio absque facultate transferendi assignata cassetur ad effectum, ut similis pensio in favorem alterius constituatur, & ille Tertius supplicat, ut sibi hujusmodi pensio assignetur; Vel translatio fit mediatè ex persona Papæ cotam Persona, in Dignitate Ecclesiastica constituta; Cùm sit nimium considerabile, an translatio sequatur coram 31
Delegato, vel ipsomet Pontifice, Delegatus enim habet potestatem coarctatam, neque potest admittere translationem, patientem defectus, aliàs urgentes (prout in casu nostro est qualitas Clericatus) nec implicitè, vel explicitè illos sanare. Quod secus est in Summo Pontifice, qui re- 32
ctè sciens dispositionem Juris, & Constitutionum Apostolicarum, hujusmodi translationem admittendo, implicitè 33
obstaculum removere censetur, egregiè *Card. de Luc. de Pension. discurs. 51. n. 13.*

Et in primo casu, procedunt rationes, adductæ *per Paris. de Resignat. lib. 4. quæst. 2. num. 77.* quia quando manus 34
apposuit ipsemmet Summus Pontifex, qui in his omnimodam potestatem habet, & ratione Sanctæ Sedis semper vivit, utique non attenditur vita, & mors Resignantis, cùm Resignatarius capere dicatur à Papa, & proinde mortuo Resignante ante conditionem non potest dici illud jus extinctum.

Verùm hoc non procedit in Delegato, qui licèt recipiat facultatem, & potestatem admittendi, & authorizandi translationem à Papa, tamen illam recepit median- 35
te Indulto transferendi, concesso Transferenti, Unde sicut per mortem Indultarii cessat Indultum, tanquam privilegium personale, ità quoque debet expirare jurisdictio, sibi per Indultum communicata, & in hoc casu procedit id, 36
quòd dicit *Gabr. d. cons. 187.* quòd illa conditio, *quatenus Clericali Charactere insigniri voluerit* non retrotrahatur ob defectum extremorum, quem sequuntur *Lotter. & Corrad. locis supra citatis.*

Ultra quod *Parisius* est sibimet contrarius, nam *in lib. 6. quæst. 4. de Resignat. benef.* ponens quæstionem; *An Titius*, 37
qui consensit extinctioni pensionis, ad effectum illius translationis in Cajum, qui erat Laicus, cum hac conditione, cùm primùm Charactere Clericali fuerit insignitus *Si postea Cajus efficiatur Clericus, possit Titius Transferens exigere terminos pensionis, decursos pendente conditione*, & resolvit *affirmativè*, ex iisdemmet rationibus, quibus innititur *Gabr. d. cons. 187. num. 13. & seqq.* Et præcipuè quia consensus ta- 38
li casu dicitur conditionalis, & ante eventum conditionis, & sic perindè est ac si datus non fuisset, atque pensio dici non potest extincta, nec jus abdicatum à Titio, ut videre est *in d q. 4. lib. 6. n. 55. & seqq & in. 58. & seqq.* ubi respondet 39
contrariis, & tradit *Tondut. de Pension. c. 32. num. 19.* ubi quòd jus non abdicatur à Transferente, donec pensio fuerit quæsita irrevocabiliter Translatio.

Quapropter si juxta sensum *Parisii* pensio non dicitur extincta, nisi quatenus consensus id patitur, & ubi consensus fuit conditionalis, non potest dici antea præstitus, quàm 40
fuerit in Cajum traslata pensio, semper firmum remanet id, quòd dicit *Gabr. cons. 187. n. 16.* quòd scilicet ante mortem Transferentis translatio pensionis non fuerit perfecta, postea verò perfici non potuerint, cùm res non esset inte- 41
gra, & devenerit ad casum, à quo incipere non potuit, propter inhabilitatem extremorum, quæ inducta dicitur per mortem ejus, à quo actus originatur, *Lotter. de Re benefic.* 42
lib. 3. quæst. 14. n. 66. & 73. Altograd. d. controv. 99. numer. 10. & 11.

Objectum tandem, quòd in præsenti privilegium transferendi non ponat in conditione ipsum actum Clericalem, itaut opus sit retrotractione, sed solam voluntatem Clericatum suscipiendi, ea quo prætenditur purificationem conditionis non esse considerandam in assumptione Clericatus, sed in ipsa voluntate illum assequendi, quæ voluntas 43
tacitè declarata dicitur, dum ipse Translatarius præsens fuit translationi pensionis, nec dissentit expressioni conditionis. *Quatenus Caractere Clericali insigniri voluerit* — Cùmque agatur de actu lucrativo, & favorabili, sola scientia, & 44
præsentia sit sufficiens pro acceptatione pensionis, & declaratione voluntatis consequendi Ordinem Clericalem, *ad text. in l. Si ita legatum §. Illi si volet ff. de Leg. 1. Bald. cons. 284. lib. 2. aliàs 103. lib. 1. & Spada Cons. 289. n. 1. & 3. lib 3.*

Facilè removetur; Præmisso enim, quòd de stylo Curiæ pensio

46 pensio reservari non soleat nisi Clericis, vel cum clausula *Postquam Clericali charactere fuerit insignitus*, ut testantur *Corrad. in Praxi benefic. libr. 1. c. 5. num. 193. Card. de Luca de Pens. disc. 10. n. 7. & 8.* Sequitur quòd dum Papa concessit Indultum transferendi in Clericum, vel Clericali chara-
47 ctere insigniri volentem, conformando se cum stylo Curiæ voluerit, voluntatem ad actum perduci, itaut dici non debeat, ipsum voluisse permittere, quòd Laicus per simplicem velleitatem assequendi Clericatum in animo retentam, posset exigere pensionem, cùm stylus optimè pro-
48 bet, & declaret Papæ voluntatatem *Card. de Luca de Pension. disc. 2. nu. 9. & disc. 12. n. 7. & disc. 38. n. 5. & disc. 75. num. 10.*

Maximè quia si Papa voluisse concedere facultatem transferendi etiam in Laicum, dixisset in Clericum, sivè
49 Sæcularem, pro ut de stylo Datariæ servari tradit *Corrad. in Prax. benefic. d. c. 3. n. 163.* Undè tanto fortiùs fateri oportet, quòd dum voluit, translationem fieri in Clericum,
50 vel Clericali charactere insigniri volentem, ad effectum fruitionis pensionis requisivisse qualitatem Clericatus actu, itaut non posset Translatarius antequam fuisset tali qualitate insignitus pensionem exigere, dum translatio non dicitur irrevocabilitèr perfecta, nec jus abdicatur à Transferente, nisi post susceptum Clericatum *Tond. de Pension. c. 32.*
51 *n. 19.* sicque procedunt ea omnia, quæ supra adduximus pro extinctione pensionis.

In omem casum, quatenus etiam dicendum esset, fuisse positam in conditione solam voluntatem Clericatum asse-
52 quendi, adhuc objectum non relevaret, quia forsan procederet, quando ista voluntas fuisset expressè declarata in terminis habilibus, & re integra, non verò in presenti, ubi voluntas solùm tacitè deducitur, ex scientia, & acquiescentia Translatarii, quòd non sufficit, cùm conditio *volentem*
53 *vel si voluerit* verificetur in voluntate expressè declarata, non autem in tacita, ut expendendo Textum, supra adductum in *l. si ita legatum §. Illi si volet ff. de Leg. 1.* tradunt *Corbul. de Jur. emph. tit. de Caus. privat. ob mortem civil. num 47.*
54 *Altograd. controv. 65. num. 34. lib. 2. Fusar. de substit. qu. 550. n. 16. vers. 6.* ibi. *Cùm igitur non sit expressè declaratum, quòd ita vellet, concessio videtur extincta per ejus mortem*, quasi de-
55 fecta conditione *Rota dec. 155. n. 18. part. 4. tom. 2. rec.* & supponunt omnes Doctores sup. adducti, & in specie *Gomez. variar. resol. lib. 1. c. 11. n. 30. vers. sed his non ostantibus* ibi: *Unde si decederet filius ante expressam aditionem, vel immissionem, & ante declarationem voluntatis, non transmitteret.*

Anno 1693. pensio fuit declarata nulla per Sententiam A.
56 C. Thaurusii, postea S. R. E. Cardinalis.

DISCEPTATIO VII.

Romana Sepulturæ.

PRO

Capitulo Basilicæ SS. Laurentii, & Damasi.

CUM

Hæredibus Natalis Milliè.

ARGUMENTUM.

Sepulturæ electio quomodo probari debeat ad terminos Stat. Cler. Urb. cap. 3. §. 3. de Jur. eligend. Sepult. *Testes consanguinei, an, & quando probent. Sepulturæ electio à quibus Testibus probari debeat, tam de Jure, quàm attento dicto Statuto Cleri Urbis.*

PRæsens articulus unus est ex illorum numero, qui sola aperitione Librorum decidi possunt, dum in *Statuto Cleri Urbis*, à Papa in forma specifica confirmato, habe-
1 mus legem adeo claram illum decidentem, ut absque ulla necessitate vagandi per generales Juris quæstiones, ex sola ejusdem Statuti lectura omnis dubitandi occasio prorsus cesset.

Incap. enim 3. de Jure elig. Sepultur. §. 3. præsupponitur
2 pro indubitato id, quòd utrinque admittuntur, quòd scilicet quilibet Parochianus possit extra propriam Parochiam sibi eligere sepulturam. Circa probationem autem volun-
3 tatis Defuncti, sibi eligentis sepulturam extra Parochiam idem statutum copulativè præscribit duo requisita.

I. Quod ad d. effectum hæredes teneantur afferre duo testes, fide dignos, qui testimonium perhibeant de ele- 4
ctione sepulturæ extra Parochiam.

II. Verò, quod iidem testes non solùm fide digni sint, sed ulteriùs non sint suspecti, ibi: *Duos testes, fide dignos, & 5
non suspectos ipsi Parocho, afferre tenebuntur.*

Neutrum ex his copulativis requisitis, à dicto Statuto præscriptis, exadverso probatur, & propterea sumus in claris, 6
quòd ad ejusdem Statuti tenorem contraria prætensio omnino reiicienda sit.

Ad hoc demonstrandum duo in facto præsuppono, quæ innegabilia sunt; Quòd nempè adducuntur exadverso ad 7
d. effectum simplices attestationes quatuor Personarum, hoc est Benedicti Milliè, Hyacinthi Pesaroni, Josephi Pesaroni, & Bandini Cheti; Quodque tres ex istis sint strictissimo consanguinitatis vinculo juncti cum Defuncto, dum primus est propriùs Filius, alter est illius Gener, & tertius 8
est illius nepos ex Filia.

Absquè alia igitur necessitate immorandi in illa generali inspectione, an testes consanguinei probent, quando aliquid deponunt favore Consanguineorum, cujus negativam uno 9
ore generaliter admittunt Doctores, sequuti *à Dec. consil. 463. num. 13. Mandell. Alb. consil. 231. num. 2. in fine Conciol. resolut. crimin. Verb. Testis quoad personam resolut. 2. num. 1. & per tot. & à Rot. dec. 277. num. 4. & 5. cor. Merlin & dec. 254. num. 3. & dec. 296. eodem num cor. Dunoz. jun. & coram Ansald. dec. 24. num. 9. & dec. 40. num. 8.* ubi, quod conclusio hæc, utì notoria passim admittitur ab omnibus Tribu- 10
nalibus, *& dec. 327. n. 7. par. 12. & dec. 13. n. 25. & dec. 233. n. 16. par. 13. rec.*

Et in nostris punctualibus terminis *Amostazz. de Caus. piis lib. 6. num. 93.* ubi reprobat *Samuelem*, exadverso citatum, & sequitur *Marchettum* infra citandum, eo quia ipsum secundo loco allegat, juxta regulam, de qua *Gratian. discept. 689. num 27.* cum concordantibus, ibidem citatis, eundemque 11
Samuelem reprobat pariter idem *Marchet. de Sepultur. tit. 38. §. 10. num. 194.* ubi *num. 198.* testatur de praxis Urbis his verbis: *Cæterum Romæ non admitti testes consanguineos, &
affines Defuncti pro justificatione electionis sepulturæ accepi à* 12
quibusdam Religiosis, magna fide dignis.

In qua parte non benè exadverso capitur idem qualificatus Author; Illi siquidem Religiosi, magna fide digni, à quibus id accepit, fuerunt aliqui ex Parochis Regularibus Urbis, quibus nota erat dispositio Statuti Cleri, quod manuscriptum apud se retinebant, quodque prima vice an. 1705 dumtaxat impressum fuit, & anno 1707. reimpressum cum aliquibus declarationibus.

Antea verò tali custodia ab eisdem Parochis conservabatur, ut non de facili notum esse poterat Curialibus, ut de fa- 13
cto proprio testis esse possum ego, & allegare valeo in contestem unum ex primi Ordinis Consistorialem Advocatum, cui tunc solum idem Statutum notum fuit, quando sub magno secreto ei consignatum fuit ad scribendum favore Ecclesiæ S. Andreæ de Fractis, Mihiq; à Parocho Transpontinæ com- 14
municatum pariter fuit simili secreto, quando scripsi ipsius favore, ut potest recognosci *in to. 1. par. 2. disc. 14.*

Ad nostrum effectum dictæ Statutariæ dispositionis videtur 15
superabundare sola suspicio, quæ militat adversus depositionem testium consanguineorum, & quæ innegabilis est in omnibus illis attestationibus, quæ fiunt à consanguineis favore consanguineorum ex cumulatis *in dec. 296. nu. 3. coram Dunoz. jun. & dec. 774. num. 8. cor. Cerr. & decis. 40. num. 8. cor. Ansald.* ubi hanc suspicionem meritò qualificat pro evidenti, ibi: *Eorum siquidem unus evidenti suspicione* 16
claudicabat, ob nimis arctam consanguinitatem cum Premissoribus, & cum ipsa Lavinia, cujus erat Patruus, & dec. 207. num. 4. par. 1. rec. ubi quod stat benè simul, quòd testis nullam patiatur in moribus, & fama exceptionem, & tamen ratione consanguinitatis uti suspectus repellendus sit, ibi: *Tertius testis in moribus, & fama non patitur exceptiones, sed est Soror germana Isabellæ, cum illa commorans in Domo paterna, ideoque suspecta ob nimiam affectionem erga Sororem.*

Eadem suspicio palpatur manibus in terminis nostris ex pluribus circumstantiis, benè in facto expensis, ei signanter ex illa, quòd supponitur exadverso, Defunctum usq; ad ultimum 17
vitæ halitum semper fuisse mente sanum, perfecteque intellexisse omnia ea, quæ ipsi dicta fuerunt, semperque punctualiter respondisse ad cuncta ea, circa quæ interrogabatur, sive à Medico, sive ab iis, qui ei continuam assisten- 18
tiam præstabant. Ea tamen videtur prorsus inverisimile, quod dicto tempore, in quo supponitur exadverso paulò

ante

ante factam fuisse à Defuncto electionem sepulturæ in Ecclesia S. Mariæ in Vallicella, nullum omnino verbum fecerit de dicta electione sepulturæ, neque cum Matthæo
19 Janno Vicecurato, neque cum Cajetano Banso, Sacerdote in ejus locum subrogato, qui semper cum ipso permanserunt usque ad ejus obitum, & neque cum Angelo Testa, ejus intimo Amico, vocato ab uno ex ejus Filiis ad illum disponendum ab bene moriendum: Et quod magis est, non solum ab ipso ęgroto nullum omnino verbum factum fuit de d. prętensa sepulturæ electione, sed neque ab ejus Filiis consanguineis, aliisque, eidem Defuncto assistentibus tempore, quo
20 ipse vivebat. Quæ inverisimilitudo, non solùm eorundem testium suspicionem in claris ponit, sed nullum circa illam dubitandi locum relinquit, ad *Text. in l. Ob carmen. §. finali, ff. de Testibus*, & firmata *per Rot. dec. 510. n. 11. coram Burat. & dec. 20. n. 8. cor. Cels.*

Crescitque hujusmodi suspicio ex modo, quo præsens Lis exadverso agitatur, simile illi, de quo fit mentio in *Institut.*
21 *crimin. lib. 4. tit. 6. num. 63.* Eo quia ad rem gratam faciendam unicè Filio Defuncti enixè petenti, ut cadaver ejus Patris tumularetur in Ecclesia S. Mariæ in Vallicella, ultrò id gratiosè eidem permissum fuit à Capitulo, cujus veritatis adducimus quatuor qualificatissimos testes, nempè totidem
22 DD. Canonicos, ibi: *Fossimo ricercati di nuovo per parte de' medesimi Figliuoli, e in particolare dal Sig. Benedetto Megliè a volerli concedere il trasporto del Cadavere alla sudetta Chiesa di S. Maria in Vallicella per grazia, senza altro litigio:*
23 *Sopra di che tenutosi Congresso frà quei Canonici sudetti, e consultatone anche il R. Curato Vicario, fu risoluto per la sudetta grazia, purche se ne fosse formata giusta Supplica, &c.* Quam absque ullo proprio præjudicio, non sine incivilitatis nota, idem Filius facere recusavit.

In his igitur terminis nimis improprium est prætendere, ut affectatæ attestationes eorundem Consanguineorum omnibus
24 viis procuratę, illisq; non solùm vincere, sed etiam triumphare, saltem, ad omne pejus non sint suspectæ, quod ad terminos nostri Statuti superabundat, ex suprà animadversis.

Ad evidentiam usque conprobantur hæc ex alia parte ejusdem Statuti Cleri, in qua sermo est de probatione electionis
25 sepulturæ: In illa enim rotundis literis demandatur, ut circa probationem electionis sepulturæ ibi: *Nulla fide adhibeatur cuicumquè* (Notetur quæso dictio hæc, omne personarum genus includens, ex adductis *per Barbos. diction. 317.*
26 *num. 1. & Rot. dec. 306. num. 13. par. 19. rec.*) *Clerico, vel Sæculari, vel Regulari, aut Confratri, etiam Laico, dicenti, in Ecclesia sua, vel Sepulchro sepulturam elegisse, nisi de hac re testes adducant fide dignos, & non suspectos, qui sibi familiares non sint, vel personæ ejus Loci vel Ecclesiæ, apud quam sepulturam eligere voluisse asseritur*, ut videre est *in d. Statuto Cleri, cap. 3. de Jure eligendi sepultur. §. 27. in addit. versic. Hinc fol. mihi 22.*

Si enim in his terminis, ratione suspicionis, Statutum li-
27 teraliter excludit testes non solùm qualificatos, sed Religiosos, & Sacerdotes, quando isti Defuncto familiares sunt, addictique servitio illius Ecclesiæ, apud quam asseritur eligere voluisse sepulturam, qui de Jure generaliter à testificando non repelluntur, ut de testibus familiaribus notant *Bordon. Oper. moral. resol. 51. num. 207. & Passerin. de Stat. homin. quæst. 187. inspect. 4. cap. 10. num. 430.* Et de testibus
28 Universitatis, deponentibus de re, spectan. ad eosdem, non uti singulos sed tanquam de Universitate, advertunt *Conciol. alleg. 53. num. 44. Card. de Luc. ad Conciol disc. 58. num. 6. & Rot. dec. 271. num. 9. par. 19. rec.* aliique citati in *To-*
29 *mo 2. par. 2. discep. 20. num. 27. & 28.* Quid dicendum erit in nostro casu, in quo testibus consanguineis de Jure omnis denegatur fides, quando deponunt favore Consanguineorum, ex adductis supra: Nullaque major dari potest suspicio in testibus, quàm illa, quæ desumitur à consanguinitate, quam meritò pro evidenti canonizavit *Rot. cor. Ansald. decis. 40. num. 8.*

Posset proindè hic terminari Scriptura, quia motivum hoc, uti solidè innixum literali dispositioni d. Statuti Cleri, in forma specifica à SS. D. confirmati nullam omninò
30 admittit criticationem, ex adductis *in decis. 30. num. 59. coram b. m. Ansald.* ubi, quòd habens pro se Statutum, non habet opus allegare alias leges, aut recurrere ad Doctorum authoritates, & quòd habens pro se Statutum, à Papa confirmatum, dicatur habere legem Papalem, omnino exequutioni demandandam notat *Antol. in Not. ad Sta. Aurific. Urb. præm. 2. numer. 17.* sequutus *in tom. 2. part. 1. discept. 2. num. 29.*

Et tamen ad solius materiæ ornatum percurrendo omnia ex adverso adducta. Non obstat reflexio quòd non desint Authores, asserentes, standum esse attestationi Consan- 31
guineorum ad probandam electionem Sepulturæ, inter quos pro punctualibus exagerantur *Passer. de Stat. homin. quæst. 187. inspect. 4. cap. 10. n. 430. & Samuel de Sepult. tr. 1. contr. 12. fol. mihi 29.*

Respondemus enim, quòd quidquid sit, Jure communi attento, circa quod nullam habemus necessitatem ostendendi, oppositum esse longè verius, magisque receptum, 32
ut egregiè probat *Marchet. de Sepult. tit. 38. §. num. 194.* 33
Prout etiam quidquid dicendum sit de probatione testamenti ad pias causas, de qua loquuntur Doctores, ex adverso allegati; In nostris præcisis terminis electionis Sepulturæ, factæ in Urbe, procedendo cum d. Statuto Cleri, id nullatenus subsistit, ex hucusquè animadversis.

Neque proinde locus est hodie discurrendi de illius efficacia per generalia principia, & regulas generales, quas 34
pannos calidos ad sananda vulnera meritò appellat *Card. de Luc. de Legat. disc. 61. num. 7.* postquam in forma specifica à Papa confirmatum fuit, prævis notoriis illis diligentiis, & repetitis discussionibus, quę præcesserunt, *Tex. est literalis in l.* 35
Prospexit ff. Qui, & à quibus; ibi *Per quam durum est, sed lex ita scripta est*: Et habemus in hac parte celebre dictum *S. August. in lib. de Vera Relig.* asserentis: *Cùm leges fuerint institutæ, & firmatæ, non licere de ipsis judicare, sed secundùm ipsas*, quem sequitur *Rota in dec. 374. num. 13. & 14. par. 18. recent.*

Pro quorum faciliori admissione plures receptæ Iuris pro- 36
positiones urgere videntur.

Prima nimirum, quòd Ecclesia Parochialis habet clarum, & certum Jus pro sepeliendis suis Parochianis, ut videre est *in cap. 1. de Sepultur. & in cap. De iis eodem titulo,* 37
cum concordantibus, citatis *à Rota in Mantuana Funerum 5. Junii 1694. §. Quo verò coram b. m. Card. Priolo.* Et proinde in dubio omnis lata sumenda est interpretatio pro favorabili reditu ad Juris communis dispositionem, ad *Textum literalem in l. Si unus §. Pactus in fine ff. de Pact.* & firmata *per Rotam in decis. 350. num. 15. cor. Cerro* cum quibus processit. Sac. Rit. Congr. *in Suessana Mozzettæ 18. Aprilis 1693. Ponente Card. Nigrono*, ut videre est *in tom. 3. par. 1. discept. 11. n. 21. & seqq. & num. 68.* Et ego obtinui ab An- 38
tecessore Auditore Emin. Urbis Card. Vicarii *in alia Romana Sepulturæ anno 1718.* ut videre est *in dicto to. 3. par. 1. discept. 23. n. 24. & 47.*

II. Quia electio Sepulturæ est species limitationis d. generalis, & textualis regulæ, militantis favore Ecclesiæ Pa- 39
rochialis: Ex quo solidè infertur, quod semper judicandum sit favore illius, cui assistit regula, quando dubium aliquod remanet circa limitationem per ea, quæ generaliter, notat *Card. de Luc. de Serv. disc. 49. n. 9. & Rota dec. 251. n. 4. & 5. coram Mantic. & dec. 11. num. 4. coram b. m. Ansaldo*, ubi quòd habenti pro se regulam sat est dubiam reddere limitationem, *& decis. 21. numer. 28.* & in nostris punctua- 40
libus terminis id practicavit S. C *Episcoporum in Comen. 11. Martii 1706 ad 6. dub. Ponente Card. Gabriello*, ut videre est *in Tom. 2. par. 2. disceptat. ultima numer. 99. & 105.*

In nostro autem casu non solùm verificatur maximum dubium circa d. limitationem, quod superabundare; sed certum est, quod illa nullam omnino in facto subsistentiam habet, uti nullatenus probata per testes non suspectos.

III. Quia Sepulturæ electio est aliquid facti, quod semper ab allegante concludenter probandum est, & in dubio nunquam præsumitur: *l. In bello §. Facta, ff. de Captiv. &* 41
postlim. reversi. Mantic. de Conject. ultim. voluntat. lib. 2. tit. 1. num. 4. & Rot. dec. 713. n. n. 7. cor. Dunoz. jun. & dec. 254. n. 12. par. 15. rec.

IV. Quia è contra multæ urgent præsumptiones, in facto authenticis documentis probatæ, ex quibus eruitur verisi- 42
milis mens Defuncti pro Sepultura in Ecclesia Parochiali, inter quas omni consideratione digna videtur illa, quòd à longo tempore adscriptus fuit inter Confratres Confraternitates Succursus Pauperum, in eadem Parochiali erecta, in eaque semper cum omni charitate, & assiduitate pietatis opera erga pauperes continuò exercuit, quod in facto 43
notorium est, & patet ex documentis adductis in Summ. & in Jure magnificat *Rot. in decis. 310. numer. 6. par 10. rec.* ibi: *Primò ex quo ipse dum vixit fuit Confrater hujus Confraternitatis, &c. eidemque inservivit occurrentibus necessitatibus &c. Unde verisimiliter præsumitur erga illam habuisse maximam affectionem, & in Rom. Fideic. de Ruspolis 23. Junii 1684. §. His intrinsecis coram Rondinino* ibi: *Ex qualitatibus*

*tatibus personalibus ipsius Testatoris, qui principaliora, & la-
boriosora hujus Archicon. officia per longum annorum cursum
exercuit, quod pro amoris argumento refert Alciatus, &c.*
V. Quia non revocatur in dubium Defunctum Sacra-
menta omnia, tam in vita, quàm in morte recepisse in no-
44 stra Parochia; Cumque Sepulturæ Jus multùm pendeat à
Sacramentorum receptione, ut uno ore natant *Repetentes in
cap. 1. num. 1. de Sepult. in 6.* cum aliis apud *Gratian. discep.
49. num. 74. Barbos. de potest. Paroch. cap. 26. num. 34. &*
45 *Rot. decis. 1135. num. 3. coram Seraph. & decis. 45. numer.
12. coram Zarate*: Inde non sine legali fundamento in-
ferunt Doctores, quòd *in dubio eò ipso, quo quis percipit
Sacramenta in aliqua Parochia videtur ibidem elegisse Se-
pulturam* -- sunt verba *Panimoll. decis. 5. adnot. 3. num. 10.*
46 & concordant adducti per *Marescott variar. resolut. lib. 1.
cap. 95. num. 11. Gratian. discep. 95. num. 74. Sperell. dec. 87.
n. 6. Barus in Torcular. resol. 151. numer. 20.* ibi: *Et propte-
rea quatenus posset contingere aliqua dubitatio, esset responden-*
47 *dum ad favorem Ecclesiæ Parochialis, ubi recipiebat Sacramen
ta de tempore suæ infirmitatis, & Rot. d. dec. 1135. num. 3. cor.
Seraph.*
VI. Demum, aliis omissis, quia ultrò admittitur, Defun-
ctum, qui servitio nostræ Ecclesiæ semper addictus fuit in
48 concernentibus suam professionem, non unam, vel aliam,
sed quinque filias fecisse sepelire in nostra Ecclesia Parochia-
49 li, ex *quo demonstratur* [sunt verba ejusdem *Barusii* citantis
concordantes *in Torcular. resolut. 151. n. 10.*) *talem fuisse vo-
luntatem etiam respectu sui corporis.*
Et ex his nulla remanet necessitas se divagandi circa opti-
50 mas qualitates omnium Testium ex adverso adductorum,
superlativè comprobatas ex attestationibus multarum egre-
giarum Personarum, frequentantium Oratoria S. Mariæ
in Vallicella, & P. Caravitæ. Ego enim in illa sum credu-
litate, quòd iidem testes nil aliud prætendant, quàm dd.
51 Consanguineos Defuncti æquiparare omnibus illis insigni-
bus, qualificatisque Personis Sæcularibus, & Laicis, cu-
juscumque fini qualitatis, specificatis *in Statuto Cleric. in d.
cap. 3. §. 27. in addit. vers. Hinc.* Quo admisso, applicatur
clara dispositio ejusdem Statuti, mandantis, ad d. effectum
nullam fidem eis adhibendam esse, nulla habita ratione il-
lorum qualitatis, & præsumptionis exemplaris vitæ, ex
52 eo forsan motivo, quia, sæpè quos vitia nulla delectant,
quos nulla potuit movere luxuria, nulla subvertere avari-
tia, affectio ad Causam, & triumphandi pruritus, suspectos
reddit, ut in simili scriptum reliquit *D. Ambros. in Luc. libr.
4. c. 4.* sequutus *in Tom 2. par. 2. discep. 37 num. 8.* Et in no-
stris præcisis terminis, quòd ratione hujusmodi suspicionis
53 nulla fides præstanda sit Personæ Sacerdotali charactere in-
signitæ gravi, doctæ, ac timoratæ, qui in aliis materiis
magnam meretur fidem, benè probat *Amostazz. de Caus.
piis lib. 6. cap. 9. num. 95.* Et in terminis depositionis Re-
ligiosorum illarum Ecclesiarum, in quibus prætenditur, de-
54 functum elegisse Sepulturam, quod illis deferendum non sit
in præjudicium Ecclesiæ Parochialis resolvit *Sacr. Congreg.
Concilii in Marsicen. Jurium Parochialium 28. Januarii 1690.
ad 4. dubium* Et in terminis depositionis Parochi, quòd ei
55 non sit credendum, quando illius depositio respicit favo-
rem propriæ Ecclesiæ resolvit eadem *S. C. Concilii in Neapo-
litana 13. Februarii 1666. ad 1. dubium*, ut videre est apud
Monacell. in Form. to. 1. tit. 6. form. 11. n. 26.
Quibus additur alia reflexio, omni consideratione digna,
56 in eo consistens, quòd *Statutum Cleri in cap. 3. §. 3.* mandat,
ipsosmet hæredes Defuncti debere afferre Parocho duos te-
stes fide dignos, & Parocho non suspectos; Quod digito
ostendit, non posse eosdem seipsos in testes, etiamsi essent
plusquam qualificati, exhibere, & testimonium in propria
Causa ferre; Tum quia daretur actio, & passio in eodem
subjecto, quod omnibus Juribus repugnat ex adductis *à Rota*
57 *in Bononien. Montis Butrii 16. Januarii 1699. §. Hocquè cor.
Molines*, & dispositioni ejusdem Statuti Cleri ex diametro
adversatur: Tum etiam, quia *omnibus in re propria dicendi*
58 *Testimonium facultatem Jura submoverunt*: Sunt verba *Tex-
tus in l. 9. C. de Testibus*, cum concordantibus apud *Rot. dec.
425. n. 13. cor. Bich.*
Addimus ulteriùs allud quidem separatum motivum, ex se
59 etiam unicè consideratum superabundat ad excludendam
contrariam prætensionem.
Duæ enim instantiæ fiunt in contraria Scriptura: Una
pro reintegratione Ecclesiæ S. Mariæ in Vallicella, quæ
60 asseritur indebitè spoliata: Observo autem, quòd nec ea-
dem Ecclesia est in Causa, nec ab Oppositore exhibetur il-
lius mandatum procuræ; Et propterea eadem contraria
instantia, uti de asserto Jure Tertii, nullo modo admit-
tenda venit, ex adductis *à Gratian. discep. 653. à numer.
38. Magon. decis. Florentin. 1. numer. 59. & Rot. decis. 48.
numer. 5. & 6. coram Ludovis. & decis 21. numer. 8. co-* 61
*ram Bich. & decis. 36. numer. 5. coram bon. mem. An-
saldo.*
Alia verò instantia fit sequentibus verbis: *Suppliciter
instamus pro restitutione Cadaveris memorati Natalis, unà
cum omnibus emolumentis, Ecclesiæ tumulanti debitis*: Quæ 62
instantia nimis incongrua videtur, quia actio restitutionis
Cadaveris, quam Doctores vocant vindicatoriam, non
hæredibus, sed Ecclesiæ, in qua prætenditur Defunctum
elegisse Sepulturam competit, juxta *Tex. in Cap. ex par-
te 5 & cap. sequenti de Sepultur.* ubi communiter *Repeten-* 63
tes, & signanter *in d. cap. 5. Joann. Andr. num. 5. & Abb.
num. 1. & in d. cap. 6. Hostiens. numer. 1. Joann. Andr. num.
6. Anan. numer. 1. Butr. eodem num. Ancharan. numer. 3.*
cum concordantibus citatis ab *Antonell. de Regim. Eccles.
lib. 1. cap. 12. §. 7. num. 64. & à Panimoll decis. 5. adnot. 3.
numer. 5.* ibi: *Competit propterea Ecclesiæ, ubi de Jure Ca-
daver sepeliri debebat, vindicatio corporis Defuncti, &c.
Quod tamen procedit, quando per Ecclesiam vindicantem do-* 64
ceatur de justo titulo, &c. In qua parte habemus pariter *cla-
ram dispositionem Statuti Cleri in add. ad §. 28. cap. 3. de
Jur eligendi Sepulturam* ibi: *In casu Litis inter duas, aut plu-
res Ecclesias circa Sepulturam Cadaveris*; Crescitque vis
hujus reflexionis, ex eo, quia, quando, ut in præsenti ad 65
unguem verificatur, non est sermo de Sepultura, attentatè
data alicui Cadaveri, & in spretum particularis inhibi-
tionis, laudabilis praxis magnorum Tribunalium illa est, 66
ut ad evitandam humanorum cinerum vexationem, nun-
quam permittant exhumari Cadavera, sed, prævia decla-
ratione nullitatis humationis, rescribere solent pro sola re-
stitutione Emolumentorum funeris, ut de praxi *Sac Rota*
videre est *in d. 41. num. 1. & seqq apud Novar. Bullar.* & de
praxi Sacrarum Congregat. *apud Antonell. de Jurib. Cleric.
fol. 20. & in Instit. crimin. lib. 2. tit. 8. n. 38.* Ex qua praxi
remanet manifestum, quòd eadem Tribunalia, nulla habi-
ta ratione instantiæ hæredum, unicè respiciunt præjudi-
cium illarum Ecclesiarum, in quibus Defunctus sepeliri
debebat.
Nec dicatur, quòd ad hæredes Defuncti omni Jure spe-
ctet procurare, ut illius nitida, clara, & invulnerabilis vo- 67
luntas debitæ exequutioni mandetur, nihilque magis ex-
pediri, quam Morientium voluntates exequi.
Responsio enim non subsistit in facto, & non relevat in 68
Jure.
Non subsistit in facto, quia de d. clara & nitida volun-
tate nullo modo constat, non enim adducuntur testes illius
qualitatis, quæ præscribitur in Statuto Cleri, & propterea
objectum in hac parte non regit in facto, petitque princi- 69
pium, dum supponit id, quod est in quæstione, quodque
nullatenùs concludenter probatur, ut esset omnino neces-
sarium, non solùm juxta literalem dispositionem d. Statu-
ti, sed etiam attento Jure communi, ob duplicem illam æ-
què convincentem rationem, quam, cumulatis concordan- 70
tibus, his verbis adducit *Panimoll. decis. 5. adnot. 3. num.
55. Cùm Sepulturæ electio sit species ultimæ voluntatis. &
concernat præjudicium Ecclesiæ Parochialis*, quam adducit
etiam *Dian. coordinat. tom. 8. tract. 8. de Casibus occurente,* 71
tempor. mortis resolut. 12. in princ.
Minùs eadem responsio relevat in Jure quia prætextu
exequutionis voluntatis Defuncti non possunt hæredes addu-
cere exceptiones de Jure Tertii, ex supra animadversis. Mi-
nusque facere, ut leges, loquentes favore Ecclesiarum, in 72
quibus sepeliri prætenditur Cadaver, derorqueantur ad
favorem hæredum, juxta animadversa per *Bertach Vot. de-
cis. 161. sub n. 2.* Contrarium verò prætendere non est procu-
rare exequutionem voluntatis Defuncti, de qua non constat 73
sed in rei veritate nihil aliud est, quam insistere pro exequu-
tione voluntatis hæredum, cum probationibus, desumptis ex
eorum dictis, idque adversus omnium Jurium dispositionem
eo quia Oppositores in hac parte non unam, sed quatuor 74
prætendunt facere figuras, Testium nimirum. Actoris, seu
Ecclesiæ, Hæredum, & Exequutorum testamentariorum,
quo nihil absurdius, nilvè irrationabilius.
De mense Augusti 1720. secundum prædicta favore Ec-
clesiæ judicatum fuit ab Auditore Card. Vicarii, qui tunc
temporis erat Abbas Michael Angelus Berti, æquè doctus, 75
in his materiis exercitatus, ac pius Judex, dum hæc
imprimuntur Vicarius Generalis Cardinal. Ruffi Episco-
pi Ferarrien.

In hac

In hac Discept. fit mentio Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in Vallicella PP. Congreg. Oratorii, vulgo *Chiesa Nuova*, in qua, die 23. Maii 1689. solemni pompa positum fuit Cadaver Christinæ Alexandræ, Svecorum Reginæ cum sequenti Inscriptione

Christinæ Alexandræ
Gothorum, Svecorum, Vandalorumque
Reginæ,
Virtute, & Gestis
Quàm
Stirpe, & Titulis,
Clariori
In hac Ecclesia, quam primùm invisens,
Suam prædixerat,
Non depositæ, sed elatæ.
Justa persolvimus.

Pro intelligentia illorum Verborum *suam prædixerat*, notandum est, quòd in ipso primo ingressu in Urbem, postquam visitavit Vaticanam Basilicam, se transtulit ad dictam Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Vallicella, asserens, *Questa sarà la mia Chiesa*. Quod non permisit f. m. Innocentius XII. ut colligitur ex sequenti Inscriptione, quæ legitur in ejusdem sepulchro omnium oculis exposito in eadem Vaticana Basilica.

Christinæ Svecorum Reginæ,
Ob ortodoxam Religionem,
Abdicato Regno, abjurata hæresi,
Piè susceptam,
Ac delecta Romæ Sede, eximiè cultam,
Monumentum ab Innocentio XII. inchoatum
Clemens XI. P. M. absolvit Anno 1702.

DISCEPTATIO VIII.

Calaritana.

INTER

Capitulum Calaritanum.

ET

Archiepiscopum ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Quando substineantur Censuræ, promulgatæ sine citatione, attenta notorietate facti, pro quo fuerunt promulgatæ, & quando debeatur Subsidium charitativum.

Talibus, tantisque laborat nullitatibus excommunicationis sententia contra Canonicos lata, ut meritò de illa dici possit, quòd *nec in opinione communi, aut vulgi labiis nomen habere sententiæ mereatur*, juxta aurea verba Conc. Gen. Viennensis, registrata *in Clem. Pastoralis de Sent.*
1 *& re judic.* & animaversa per *Gratian. cap.638. n.23. in fine*, Proindeque supplicamus declarari illas non substineri, mediante negativa ad 1. dub. resolutione.

Etenim prima insanabilis nullitas ejusdem excommunicationis promanat ex defectu citationis quæ omnino præcedere debet excommunicationis Sententiam, juxta *Text.*
2 *in cap. Sacro de Sentent. excommun. & in Clem. Pastoralis de Sent. & re judicat.* & observant *Covar. in Cap. Alma Mater, §.9. num 46. de Sentent excom. Bellet. Disquis. Cleric. tit. de Favor. Clericor. Canon. §. 4. num.48. Dian. Oper. Moral. tom. 5. tract. 2. de Excom. resolut. 6. num. 2. & 3. Panimol. decis. 96. adnot. 1. num. 8. Vulp. in Prax. judic. cap. 1. num. 48. Rota dec. 176. num 1. cor. Burat. & dec. 280. num. 11. & dec. 533. num. 3. coram Dunoz. jun. & dec. 496. num. 4. part. 14.* ubi,
3 quòd hujusmodi nullitas est inevitabilis, & *dec. 277. num. 18. par. 16. rec.* ubi, quòd hæc nullitas est talis naturæ, ut nunquam possit remitti.

Secunda nullitas oritur ex omissione trinæ Monitionis, quæ pariter indispensabiliter requiritur pro Censurarum
4 validite, juxta *Text.* apertos *in capitul. Reprehensibilis de Appellat. cap. Constitutionem de Sent. excom. & cap. Statuimus eodem tit. in sexto*, ubi *Gloss. verbo Monitionem, & verb. Non teneat*, egregiè observat, id *statutum fuisse propter Episcopos, qui statim excommunicabant*. *Bonac. Oper. Moral. tom. 1. tit. de Censur. in commun. disput. 1. par. 1. punct. 9. propos. 3. num. 9. & punct. 10. propos. 2. num. 3. Sperel. dec. 48.*
num. 3. Ridolphin. in Praxi par. 1. cap. 14. num. 244. Filliuc. 5
Oper. Moral. tract. 11 de Censur in comm. cap. 8. num. 223. Marchant. in Tribun. Sacram. tom. 3. tract. 4. tit. 1. sect. 2. qu. 2. numer. 3. fol. 83. Panimol. dec. 96. annot. numer. 3. & seqq. & Cardin. de Luca in Miscell. Eccles. discurs. 19. numer. 19.

Aliàs excommunicatio, tanquam præcipitanter lata, nullatenùs substinetur, juxta monitum *Divi Hier.* relati *in Can.*
Non in perpetuum 24. quæst. 3. ibi: *Multi Sacerdotum culpam* 6
zelo Dei se persequi profitentur, sed dum indiscretè hoc agitur, Sacrilegii facinus incurrunt, & dum præcipites quasi ad emendandum ruunt, ipsi quoque multò magis in deterius cadunt, ubi *Gloss. verb. Et dum præcipites*, ait: *Judices non erunt præcipites ad excommunicandum, iniquitas enim omnia*
præcipitat, virtus autem lenta est, & omnium percunctatrix, 7
& Div. Gregor. lib. 12. Epist. epist. 26. ibi: *Frequenter me admovisse vos recolo, ut in proferenda Sententia esse præcipites nullatenus debeatis.*

Nec subsistit, quòd attenta notorietate delicti, seu inobedientiæ, neque citatio neque Monitio erant necessariæ. Termini siquidem notorietatis delicti, nec etiam à remotissimis applicari possunt nostro casui; Tum quia nulla præ-
cesserat declaratoria, assertum notorium canonizans, quæ 8
ad hoc ut non sit servandus ordo judiciarius saltem de communi consuetudine omninò prærequiritur, eâ ratione, quia multa dicuntur notoria, quæ talia non sunt, ut ad rem observant *Dec. in cap. Pervenit num. 14. de Appellat. Calderin. in*
cap. Vestra num. 47 de Cohab. Cleric. & Mulier. ibiquè *Fagn.* 9
num. 95. in fine, & num. 96. ubi admonet Judices, ut in hujusmodi notoriis cautè ambulent, nè nimis properent, se ipsos involvant, quod adverterat priùs *Clar. in Prax. §. fin. quæst. 9. num. 8.* ubi testatur de communi opinione, in praxi recepta, *Menoch. de Arbitr. cas. 542. num. 21. Baron. de Citat. tom. 3. in adnot. ad quæst. 18. Capyc. Latr. dec. 167*
num. 52. & Pignatell. consul. 18. num. 73. tom. 6. & consul. 10
49. num. 10. 13. & 19. & ferè per tot. *tom. 9.* Tum etiam, quia Monitorium, seu Mandatum nullam faciebat specialem mentionem Dignitatis Decanalis, sed directum erat ad Capitulum, & Canonicos proindequè idem Decanus in illo nullatenùs comprehendebatur, ex adductis per *Gonzal.*
ad Regul. 8. Cancell. gloss. 9. num. 26. & seqq. & Rot. decis. 11
496. num. 3. par. 14. & dec. 237. nu. 23. part. 16. rec. Et consequenter inapplicabiles sunt termini delicti, seu notoriæ inobedientiæ respectu illius præcepti, in quo quis non comprehenditur, ut de se patet. Tum demùm, quia idem Mandatum directum in universum Capitulum, cum sola præservativa jurium, Canonicis competentium adimpletum punctualiter fuit, mediante assistentia illorum Canonicorum, qui die, qua Mandatum fuit intimatum, Choro interfuerant; Neque enim idem Mandatum magis arctabat eosdem Canonicos, quàm ipsamet obligatio interessendi Choro, à qua multis de causis excusantur Canonici, ex relatis à *Barbos. de Potest. Episc. par. 3. alleg. 54. n. 89. Pax*
Jordan. var. lucub. li. 10. tit. 40. n. 52. & seqq. Zerol. in Prax. 12
verb. Residentia §. 7. & Antonell. de Jur. Cler. lib. 2. par. 6. c. 7. n. 3. & seqq.

Si autem omnes hæ animadversiones sufficerent ad excludendum in substantia omne delictum, multò magis supera-
bundant ad excludendam qualitatem delicti notorii, quæ 13
tunc solum probata dicitur, quando idem delictum, notorietas nullo velamine valent offuscari, *Fagn. in cap. Vestra*
num. 96. in fine de Cohab. Cleric. & Mulier. ubi, quòd tunc 14
notorium dicitur excusationem non habere, quando, citato Reo per Juidcem, cognitum, & declaratum fuit, crimen esse notorium, quod observaverat etiam *Clar.* testans de opinione communi, & receptà in sua *Praxi crim. §. fin. q.*
9. num. 8 in fine, ibique *Baiard. in addit. num. 8.* ubi, quòd 15
hæc communis opinio in duplici tantum casu limitationem admittit, Primo scilicet in notorio facti permanentis, & se-
cundo in notorio, commisso coram Judice pro Tribunali 16
sedente, *Suar. de Censur. disp. 3. sect. 15. vers. Quod intentio. Menoch. de Arbitr. cas. 542. num. 20. Scacc. de Judic. lib. 1. c. 36. num. 8. Ubert. de Citat cap. 8. num. 211. Capyc Latr. dec. 167. num. 14. & 15. tom. 2. & Pignatel. consul. 18. num. 73. to. 6.* ubi, quòd, probato delicto, non statim sequitur notorie-
tas inexcusabilis, quòdque ad hunc effectum, nedùm con- 17
stare debet de delicto, & de notorietate, sed etiam de illius inexcusabilitate, & quidem non extrajudicialiter, & ex testibus ad parpetuam, sed fer. fer. examinatis, ut post multos Au-

tos Authores, quos refert, & sequitur, concludit *Fagnan. in d. cap. Vestra n.*101. *de Cohabit. Cler. & Mulier.* asserens, hanc esse communem opinionem.

Et in fortioribus terminis nororii facti permanentis, hoc est retentionis, & existentiæ Baldacchini fixi contra notis-
18 sima decreta Sac. Congr. Rituum, impressa apud *Panimol. dec.* 30. nullas declarando censuras, latas ab Episcopo Burgi Sepulchri, resolvit *Cong. Episc. in Nullius Burgi S. Se-*
19 *pulchri* 25. *Febr.* 1701. ut videre est in *tom.* 1. *disceptat.* 16. *par.* 1.

Advertendo præcipuè, quòd assertum notorium non erat facti permanentis, sed facti transeuntis, quo casu fortiùs procedunt supra firmata, ut ampliando observant *In-*
20 *noc. in cap. Cum dilectus vers. Dicitur de Purgat. Canon. Calder. in cap. Vestra num.* 48. *de Cobabit. Cleric. & Mulier. Jo: Andr. in Add. ad Specul. tit. de Not. Crim. §. Jam de notorio, verb. Textus quoque Mascard. de Prob. conclus.*103. *num.* 13.
21 *Sperel. dec.* 48. *num.* 11. & 45. *Farin. quæst.* 21. *num.* 88. *Pignatell. consul.* 17. *num.* 68. *to.* 6. & *consul.* 49. *numer.* 18. *to.* 9. ubi, quòd in notorio facti transeuntis requiritur plena probatio, quodque valdè utile est, ut Judex in principio declaret, factum esse notorium, & quòd respectu hujus conclusionis nemo contradicit.

Quibus additur, quòd etiamsi, per modum insubsistentis hypothesis, admitteretur notorietas delicti, quod absolutè negatur, adhuc nullitas Censurarum esset inexcusabilis, quia Archiepiscopus non processit contra ipsum, tanquam pro delicto notorio, & de facto tuendo propriam jurisdi-
22 ctionem, juxta terminos *Textus in cap. Dilecto de Senten. Excom. in* 6. & animadversa per *Ricciul. de Jur. Person. lib.* 4. *cap.* 61. *à num:* 1. sed processit judicialiter ad instantiam nimirum sui Promotoris Fiscalis, & præ oculis habendo ea, quæ ex Actis sibi constare asseruit, quæ omnia concursum trium personarum complectentia, nempe Actoris, Rei, & Judicis, modum judicialem indicant, & comprobantur, ut in puncto nostri casus firmavit *Rot. dec.* 122. *num.* 12. *par.* 15. *rec.* & generaliter *dec.* 178. *num.* 1. *par.* 18. *rec.*
23 Proindeque etiamsi eidem Archiepiscopo permissum fuisset procedere non servatis servandis, & tanquam circa delictum notorium, semper patens esset Censurarum nullitas ex quo eodem modo non processit, atque applicaretur regula, *quod potui nolui, quod volui adimplere nequivi*, de qua *Rot. dec.* 251. *num.* 19. *par.* 19. *rec.* Cum qua, nullas decla-
24 rando censuras per Episcopum inflictas processum fuit ab hac Sac. Congr. *in Lauden. Censur.* 4. *Sept.* 1700. & *in d. Nul-*
25 *lius Burgi S. Sepulcbri* 21. *Febr.* 1701. ab illa Episcop. & Regular. ut videre est in *tom.* 2. *par.* 1. *discep.* 15. & *par.* 2. *discep.* 15

Tertia nullitas provenit ex defectu Jurisdictionis, quæ pariter ipso Jure reddidit excommunicationem nullam *cap.*
26 *cum ad quorundam* ubi *Gloss. verb. Non tenere de Excess. Præl. Rot. dec.* 83. *per tot. coram Coccin.* ubi ex hoc defectu Jurisdictionis declarato fuit nulla similis Sententia Venetiarum Nuncii, & *dec.* 96. *num.* 25. *par.* 19. *rec.* & resolvit pariter
27 Congr. Episc. in mox citata *Nullius Burgi S. Sepulcbri*, Sine Jurisdictione enim numquam potest subsistere judicium, juxta doctrinam *D. Thom.* 2. 2. *q.* 60. *artic.* 2. in corpore, ubi ad rem observat, quòd ad judicium tria indispensabiliter concurrere debent, jurisdictio nimirùm judicantis, justitia, & prudentia, quòdque etiam uno ex istis de-
28 ficiente judicium semper dicatur insubsistens deficiente scilicet jurisdictione, quia usurpatum, non concurrentibus verò Justitia, & prudentia, quia perversum, & temerarium, & *Fagn. in cap. Non potest n.* 6. *de Sent. & re jud.*

Iste autem Jurisdictionis defectus superlativè probatur ex eo, quòd in fulminatione controversarum Censurarum Archiepiscopus processit absque Adiunctis, quando tàm ex
29 speciali resolutione hujus Sac. Cong. quæ vim legis habet ex animadversis per *Fagnan. in cap. Quoniam num.* 9. *de Constit. Raynaud. in Heteroclyt. Pietat. tom.* 16. *sect.* 1. *punct.* 14. *de*
30 *Matrim. num.* 12. *Pasqualig. quæst. moral. centur.* 1. *cap.* 61. *n.* 4. & *Rot. dec.* 7. *n.* 3. *post Antonel. de Jur. Cler.*

Quàm ex ejus individuali obligatione data in Summ. non
31 poterat contra Canonicos absque Adjunctis procedere; In illis siquidem casibus, in quibus jurisdictio pluribus est attributa, non potest unus ex eisdem absque evidenti nullitate procedere, & multò minus ad Sententiam, seu Censuras devenire *cap. Prudentia* ubi *Gloss. verb. Teneatur, & cap. Cùm*
32 *Causa de Offic. delegat. & cap. Cum plures eodem titulo leg. Si veni, & leg. Duo ex tribus ff. de Re judicata Hostiens. in cap. Irrefragabili §. Excessus verb. Et habent de Offic. ordin. Valenzuel. consil.* 184. *numer.* 99. *tom.* 1. *Sarao de Adjunctis quæst.* 5. *numer.* 8. & *Barbos. ad Concil. sess.* 25. *de Reform. cap.* 7. *num.* 38. ubi quod gesta in his circumstantiis per solum Episcopum sunt nulla ipso jure.

Non minùs clara est injustitia ejusdem Sententiæ, quia ad illam nullatenus devenire poterat Archiepiscopus, dum alia via hoc est per mulctas, vel per pignorum captionem vel per 33
personarum districtionem, & similia, poterat ad executionem *Concil Trid. sess.* 25. *de Reform. cap.* 3. ibi. *In Causis verò judicialibus mandatur omnibus Ecclesiasticis Judicibus,* 34
cujuscumque dignitatis existant, ut quandocumque executio realis, vel personalis in qualibet parte Judicii propria authoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se, tam in procedendo, quàm definiendo à Censuris Ecclesiasticis, & infrà. *In Causis quoque criminalibus, ubi executio realis, vel personalis, ut supra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum*, & observant *Pac. Jordan. var. lucubrat. lib.* 15. *tit.* 13. *part.* 3. *n.* 189. *Da-* 35
niel. de Nobilib. dispu. 34. *n.* 19. *Raynald. tom.* 1. *§.* 9. *nu.* 75. Ubi quod excommunicatio nonnisi in subsidium, & in defectum aliarum pœnarum venit imponenda, & refert ita pluriès decisum, & *Rot. dec.* 82. *num.* 3. *cor. Ansald.* ubi quòd excommunicatio est subsidiarum telum, quo Ecclesia, tanquam benigna Mater, omni alio medicamine desperato, erit inobedientes, & *in Monasterien. Matr* 5. *Junii* 1699. *§. Ra-* 36
tiocor. Card. Caprara, ubi, quòd quando per mulctas, per pignorum captionem, per districtionem personarum, &c. potest esse consultum exequutioni alicujus præcepti, non est ad excommunicationis sententiam deveniendum.

Certiùs quia Archiepiscopus de facto eandem viam elegerat mediante comminatione pœnæ sc. 500. adversus Capitulum, & sc. 200. contra singulos Canonicos, unde eo minus devenire poterat eodem tempore ad excommunicatio- 37
nem *Glos. in cap. Dilectio verb. Propter hoc de Sent. excomm. in* 6. ibique *Barbos. num.* 2. *Ricciul. de Jur. person. lib.* 4. *cap.* 62. *sub num.* 1. & *Card. de Luc. in Miscell. Eccles. disc.* 15. *n.* 9. 38
vers. In tertio, & *de Judic. disc.* 9. *num.* 30. & recedendo à resolutione præcedenter capta, resolvit hæc Sacr. Congr. *in Lauden. Censur.* 4. *Septemb.* 1700. de qua in *tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 15.

Absque eo, quòd subsistat prætextus turbatæ Jurisdictionis respectu Archiepiscopi, & consequenter incursus excommunicationem, contentam in Bulla Cœnæ. Ista enim 39
locum habet contra usurpantes Ecclesiasticam Jurisdictionem authoritate laicali, non autem quando quis prætendit se non teneri parere præcepto, ut benè observant *Alphons.* 40
de Leon. de Offic. Cappellan. recoll. 6. *num.* 861. *Duard. de Bul. Cœn. cap.* 27. *quæst* 2. *num.* 15. *Pignatel. consul.* 44. *n.* 14. *to.* 3. *Card. de Luc. in Mis. Eccles. disc.* 19. *n.* 6. & 7. ubi quòd ita resolvit Cong. Imm. & *Raynald. tom.* 1. *supplet.* 1. *ad c.* 11. *n.* 38. & resolvit hæc Sac. Cong. in *Lauden. Cens.* 4. *Septemb.* 1700. & Congr. Episc. in *dicta Nullius Burgi S. Sepulchri* 21. *Febr.* 41
1699. de quibus supra.

Rationem adducit *Pignatel. consul.* 18. *n.* 59. & *sequen. to.* 6. quia scilicet non dicitur Jurisdictionem Judicis turbare 42
ille, qui justa credulitate ductus turbativum actum facit pro aliquo suo Jure conservando, atque cessat dolus, quodque ad effectum revocationis Censurarum in his casibus sufficit sola credulitas boni Juris, & *n.* 63. refert, ità decisum à Congr. Imm. in *Faventina Censur.* 5. *Aprilis* 1661. quæ Censuras inflictas vigore *Can.* 15. Bullæ in Cœna Domini 43
contra Bagnacaballenses ob notoriam Rebellionem à suo Episcopo, declaravit non sustineri, propter justam eorum exemptionis à Jurisdictione Episcopi credulitatem, quam habere potuerunt ex Literis Legati Ferrariensis, cujus Jurisdictioni subiiciebantur; Cumque agatur de pœnarum 44
incursu, nedum quælibet justa, crudelitas, sed etiam causa minus justa, imò fatua, & bestialis, ut loquuntur Doctores, sufficit ad illarum incursum evitandum, ut observat *Card. de Luc. disc.* 57. *n.* 7. & *de Fideic. disc.* 154. *nu.* 4. & *dec.* 160. *n.* 13. *cor. Ottob.* & *dec.* 320. *num.* 14. *par.* 18. *rec.* & *in Romana, seu Portuen.* 10. *Jan.* 1698. *§. Quoniam cor. Olmo*, & *in Hortana Sylvarum* 10. *Martii ejusdem anni §. Opitulatur, cor. Muto.*

Considerando præsertim naturam pœnæ excommunicationis, quam gravissimam, & omnium aliarum, apud Ecclesiam existentium maximam, meritò appellat *Menoch.* 45
de Arbitr. cas. 516. *num.* 1. & 2. *Gratian. c.* 531. *n.* 76. *Panim. dec.* 96. *adnot.* 1. *n.* 1. & 2. & *Rot. dec.* 496. *num.* 4. *par.* 24. & *dec.* 46
277. *n.* 18. *par.* 16. *rec.* Unde eò magis requirit dolum inexcusabilem, & positivum centemptum, atque faciliùs admittitur pro illius evitatione omnis colorata, probabilis, & verisimilis causa, benè *Rot. dec.* 167. *par.* 19. *rec.* ubi quòd fundamentum excommunicationis est contumacia in contem- 47
ptum

ptum Clavium, quòdque contumax dici non potest ille, qui ex rationabili causa motus fuit ad non obediendum Episcopo.

Ex quibus promanat negativa resolutio 1. & 3. dub. Posita enim nullitate Censurarum, ejusdemque nullitatis no-
48 tificatione, & publicatione, nedum Causa ad Superiorem fuit devoluta; Sed suspensus remansit excommunicationis effectus, ut distinguendo observant *in cap. per tuas de Sent. &*
49 *re judic Abb. num. 3. Butr. num. 14. & Fagn. n. 19 Ugolin. de Censur. dub. 4. c. 14. §. 18. Sayr. eodem tract. lib. 1. sect. 16. nu. 43. Layman. in Theolog. moral. tract. 5. par. 1. cap. 6 num. 2. & Pignatel. consul. 19. n. 44. tom. 6.* Imò cessavit etiam in Populo omnis prætextus scandali, dum notoria erat, & est in Civitate obligatio Archiepiscopi, non procedendi contra Canonicos absque Adjunctis, innixa individuali resolutioni hujus Sacr. Congr. Et consequenter nullus figurari potest contemptus nullaque temeritas, quæ omninò necessaria est ad incurrendam irregularitatem ob assistentiam divinis Officiis, vel præstitam, vel permissam juxta *Tex. in can. non*
50 *debet 11. quæst. 3.* Atque attentis notificatione, & publicatione nullitatis Censurarum, licitè Decanus interfuit, & Canonici ei permiserunt assistentiam divinis Officiis, absque ullo irregularitatis incursu, juxta communem Theologorum, & Canonistarum opinionem, de qua *Gloss. in cap.*
51 *solet verb. In officiis de Sent. excom. Cajet. 2. 2. qu. 70. artic. 4. ad 2.* ubi, qòd sicuti leges iniquæ non sunt leges, sed legum corruptiones, ita nec iniquum judicium, nec injusta senten-
52 tia vim habent obligativam *Paludan. in 4. Sent. distinct. 18. quæst. 1. colum. 3.* ibi: *Quando ergo Sapientibus notum est, sententiam esse nullam, quamvis apud Vulgus nesciatur, potest homo non servare eam in occulto, sed in publico debet servare quousque scandalum rationabiliter sedaverit, ut sicut aliquis publicè excommunicatur, & denunciatur ita exadverso ipse publicet Causam quando sententia non valet, puta appellationem, vel aliam justam causam, quo facto, amplius non est scandalum Pupillorum. Sed Pharisæorum, unde est contemnendum Gabr. Biel. in 4. Sent. dist. 18. q. 2. colum. 11.* ibi: *Si vero excommunicatio fuerit nulla ob defectum Ju-*
53 *risdictionis super excommunicatum simpliciter, vel in illo casu, quo fertur excommunicatio, &c. tunc non oportet eam timere, nec pro excommunicato genere vitando communionem Sacramentorum, & hominum, quoniam quòd non est, non oportet timere, sed cùm sententia est nulla, jam non est excommunicatio, neque quoad Deum, neque quoad Ecclesiam, quia secundùm veritatem nullam sententiam Juris incurrit, qui sententiam, quæ nulla est, non custodit; Timenda tamen est non sententia, sed scandalum Populi vulgaris, ne-*
54 *scientis, sententiam esse nullam, unde si quis publicè excommunicatur, & denunciatur nulliter, exadverso publicè sufficienter ipse causam, pro qua sententia est irrita, quo facto non pareat sententiæ, & si aliquis tunc scandalizetur non est scandalum Pusillorum, sed Pharisæorum secundùm regulam*
55 *Christi, Matth. 15. contemnendum D. Antonin. in Summ. 3. par. tit. 24. cap. 73. Joann. Major. in 4 sent. dist. 18. quæst. 2. colum. 2. Sylvestr. in Summ. verb. Excomm. 2. num. 1 Bacchon. in 4. Sent. dist. 18. quæst. 1. num. 2. fol. 131. Vasquez in 3. par. D. Thom. 4. tract. de Excomm. dub. 11. numer. 2. Beja Cas. consc. tit. de Excomm. num. 4. fol. 428. Bord. con-*
56 *tr. moral. tit. de Injust. & nullit. excomm. contr. 12. per tot. Covar. in cap. Alma Mater par. 1. §. 7. per tot.* & signanter *num. 5. vers. Cæterum* ubi quòd hoc est verum etiamsi quis cum scandalo celebraret respectu irregularitatis, quidquid sit quoad peccatum, & adducit illam rationem, quòd in his casibus pœna irregularitatis non oritur à scandalo, sed ab excommunicatione, quæ, attenta illius nullitate, præsupponitur non adesse, *Novar. in cap. Cùm contingat*
57 *col. 2. de Rescrip. Imol. in cap. Ad præsentium de Appell.* ibique etiam *Dec. Franch. & Præposit. Gratian. discep. 648. n. 20. Mirand tom. 2. quæst. 35. art. 14. quæst. 3. Medin. de Restit. quæst. 11. Menoch. de Arbitr. cas. 542. per tot.* & signanter *num. 33. & 34.* ubi, quòd hoc omnium consensu receptum est *Sarzed. in addit. ad Diaz. in Praxi Crim Can. lit. A. pag. 108. vers. Est enim Cordub. Cas. consc. quæst. 142. in fine, Guttier. can. q. lib. 1. tit. 4. n. 36 & 37.* ubi pariter testatur, hoc omnium consensu esse receptum *Sayr. de Censur. lib. cap. 16. in fin. Angel. in Summ. verb. Excommunicatio §. 3. n. 3. ver. Quod si continet, Dian. oper. moral. tom. 5. tract. 1. resol. 27.*
58 *in fine, & 29. per tot.* ubi in fine observat, ad hunc effectum satis esse, quod Sapientes habeant excommunicationis sententiam pro nulla, neque necesse sit, ut Vulgus ita judicet *Turian. de Censur. lib. 2. disp. 20. numer. 1.* ubi, quòd omnes fatentur, excommunicationem nullam nullum producere effectum *Ludovic. Mexia ad leg. Reg. Tolet. tit. de los proprios y rentas de os consejos par. 5. fundam. 2. num. 28. & seq.* ubi, quòd sententia nulla nullum Jus tribuit, & quod nulliter factum est, non censetur factum *Hortad. de Censur.* 59
in comm. difficul. 24. num. 104. ubi quòd hoc est verum, etiamsi quis celebraret cum scandalo, quia licèt teneatur abstinere, ad id tamen non cogitur vi censuræ *Thesaur. de Pœn. Eccles.* 60
Verb. Censura cap. 11. Tambur. Oper Moral. lib. 10. tit. de Irreg. tract. 4. cap. 14. §. 3. num. 2. Cartar dec. 34. per tot. Lott. de Re benef. lib. 3. quæst. 33. num. 105. & Rodoer. in Addit. ad Donat. Anton. de Martin. cap. 114. per tot. ubi *num. 6.* refert & sequitur D. Augustinum dicentem: *Spiritus Sanctus per quem omnes ligamur, & solvimur, non regulat vincula excom-* 61
municationis, juxta hominum (idest Episcoporum arbitrium) sed secundùm Dei Judicium, scrutinans merita uniuscujusque ex operibus eorum, & n. 14. declarando verba illa Divi Gregorii; *Sententia Pastoralis sivè justa, sivè injusta timenda est*, quæ nullatenùs comprehendunt sententiam nullam, qua- 62
lis etiam est illa, de qua agimus, subdit ex eodem D. August. *Spiritus Sanctus habitans in Sanctis, non permittit immeritam eis ingeri pœnam, sed eam solvit, & dimittit Columba:* & priùs *n. 5.* reprobaverat *Majol. de Irregular. lib. 3. cap. 21.* 63
num. 16. contrarium asserenem, advertendo, loquutum fuisse contra communem sententiam omnium Theologorum, & Canonistarum.

Quam pro veritate consultus sequutus fuit *Card. de Luc. de benefic. disc 74. per tot.* & signanter *n. 9.* ubi, quòd quando non haberemus punctuales authoritates, hoc determinantes, quarum tamen vix unam citat, id extra omne dubium 64
ponerent Juris principia generalia, ipsaque ratio naturalis, æquivalens legi, quia scilicet non entis nullæ sunt qualitates, quodque licèt ille, qui censuratus à suo Superiore celebrat, dignus sit aliqua punitione, quando agitur de facto dubio, eo quia non debet se facere Judicem in Cau- 65
sa propria, ad effectum tamen gravis pœnæ irregularitatis, id non procedit, præcipuè quando Censurarum nullitas est notoria, ut in nostro casu verificatur.

Et in terminis resolvit Congr. Episcop. excusando ab irregularitatis incursu Abbatem exemptum, qui post notifi- 66
cationem nullitatis excommunicationis, contra eum latæ, publicè, & palam per spatium duor. annorum, tam privatim, quàm solemnitèr semper celebraverat *in citata Nullius Burgi S. Sepulchri* de qua supra.

Cujus communissimæ conclusionis ratio ea est, quia excommunicatio nulla nullum producit effectum, nec quoad 67
Deum, nec quoad Ecclesiam, juxta *Text. litterales in can. Cui est, & can. Non debet 11. quæst. 3.* & præter supra citatos, 68
advertunt *Avil. de Censur. par. 2. c. 6. disp. 1. dub. 1. ante finem Sayr. eodem tract. lib. 1. cap. 16. n. 112. Guttier. Canon. q. lib. 2. c. 4. n. 86. & Sperel. dec. 48. n. 12.*

Negativè demum videtur resolvendum 4. dub. dum attenta opulentia Mensæ Archiepiscopalis non est locus exactioni subsidii Charitativi, ut referendo resolutiones hu- 69
jus Sacr. Congr. observant *Fagnan. in Cap. Præterea n. 36. Ne præl. vic. suas Garz. de Benefic. par. 8. cap. 1. n. 77. Barb. de Potestat. Episc. par. 3. allegat. 87. num. 3.* ubi, quòd sicuti subsidiaria actio datur, quando deficit propria, ità Subsidium charitativum peti potest tunc, quando redditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt pro oneribus incumbentibus *Bellencin. de Charit. subsid. quæst. 14. in princ. Bellet. disquis. Cleric. par. 1. tit. de Cleric. debit. §. 12. num. 6.* ubi ad instar 70
eorum, quòd notant Doctores de Principibus Laicis, qui Subditis onera imponere nequeunt, quando ipsi ex proprio illa ferre possunt, observat, quòd eodem modo Episcopus tunc charitativum Subsidium petit, quando ex suo proprio, vel per se non potest satisfacere, nisi tale Subsidium charitativum petat.

In omnem verò casum advertere supplicamus, quòd Archiepiscopus Salasitanus est etiam Episcopus Ecclesiensis, ubi pariter simile charitativum Subsidium vel exegit, vel exigere intendit, & proinde semper excessiva dicitur ta- 71
xatio ejusdem pro nostro Archiepiscopatu in quantitate petiarum 5008. ex quo summa, per ipsum in expeditione Bullarum erogata, non excedit summam sc. 2020. à qua commensuratur quantitas charitativi Subsidii, ut advertunt 72
Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. c. 21. n. 24. & de Potest. Episc. par. 3. alleg 87. n. 29. Bellenc. de Subsid. char. quæst. 9. per tot. Bellett. disquisit. Cleric. par. 1. titul. de Cler. debitor. §. 12. sub num. 4. & Antonell. de Jurib. Cleric. lib. 2. part. 5. c. 17. num. 45.

Die 26. Novembris 1701. proposita Causa sub infrascriptis quatuor dubiis in Congregat. Concilii, respo- 73
sum

sum fuit: *Dilata & Episcopus Alboren, procedat ad ulteriora.*

I. An Censuræ promulgatæ contra Dominum Decanum sustineantur.

II. An idem Decanus ob assistentiam præstitam Divinis Officiis post latas contra eum Censuras, remanserit Irregularis.

III. An Capitulum Calaritanum ob permissam assistentiam Decani supradicti, post latas dictas Censuras, in Choro, & Processionibus remanserit Interdictum.

IV. An licuerit Reverendiss. D. Archiepiscopo exigere Subsidium charitativum in summa 5008. petiarum Hispaniæ in Diœcesi Calaritana?

DISCEPTATIO IX.

Januen. Distributionis Eleemosynarum.

PRO

Archiepiscopo.

CUM

Canonicis.

ARGUMENTUM.

Distributio Eleemosynarum, quæ colliguntur occasione particularis Jubilæi, & aliarum oblationum, quæ fiunt Ecclesiis, ad quem spectent. Episcopus, procedens contra Canonicos ex informata conscientia, quando teneatur causam exprimere.

PRo evitandis æquivocis circa resolutionem dubii; *Ad
quem spectaverit administratio, seu distributio eleemosy-
1 narum, quæ fuerunt relictæ à pietate Fidelium* occasione
Jubilæi à SS. D. N. indicti pro felici gubernio initio sui glo-
riosi Pontificatus.

Præmitto, quod nimis extranei sunt termini illi, de qui-
bus loquuntur DD. in examine quæstionis; *An spectent
2 ad Episcopum, vel potiùs ad Parochum, vel Canonicos,
oblationes illæ, quæ fiunt miraculosis Imaginibus, in aliqua
Ecclesia existentibus*, quam egregiè de more tractant *Fagn. in
cap. Pastoralis à num, 14. de His, quæ fiunt à Prælatis Lotter.
3 de re Benefic. lib. 1. quæst. 30. à num. 30. Marescott. Var. Reso-
lut. lib. 2. cap. 32. Amost. de Caus. piis lib. 4. cap. 1. à num. 23.
Rot cor. Pampbil. decis. 272.* ibique *adden. num. 6. & cor. Mer-
lin. dec. 257. num. 2 & per tot.* & latè *Zaul. ad Statut Favent.
tom. 1. rubric. 21. lib. 3. num. 56. usque ad num. 76. & Torr. de
Pact. futur. Successión. lib. 3. cap. 1. à num. 241. usque ad n. 253.*

Quia præsens quæstio toto Cœlo distat à dicta generali in-
spectione, quam tractant præfati Authores; Sumus enim in
4 terminis Eleemosynarum, strictè, & præcisè à Summ. Pon-
tificibus occasione particularis Jubilæi applicandis, & ero-
gandis Personis miserabilibus, seu Pauperibus, juxta verba,
quibus uti solent Summ. Pontifices, & quibus in specie usus
5 fuit SS. D. N. in Bulla Indictionis dicti Jubilæi, ibi: *Pec-
cata sua confessi, SS. Eucharistiæ Sacramentum &c. reveren-
ter sumpserint, ac Pauperibus aliquam Eleemosynam, prout
unicuique suggeret devotio, erogaverint &c.* & ibi: *SS. Com-
6 munione refecti fuerint, & Pauperibus aliquam Eleemosynam,
ut præmittitur, erogaverint.*

Ex quibus patet, quòd sumus in terminis Eleemosyna-
7 rum, destinatarum, & applicatarum, tam à Sum. Pon-
tifice, illas injungente, quàm à piis Benefactoribus se uni-
formantibus in hac parte claræ voluntati ejusdem Sum. Pon-
tificis, illas facientibus, in specie, & præcisè Personis pau-
peribus non autem cum arbitrio, & libertate illas applicandi
Sacristiæ Canonicorum. In quibus circumstantiis, & termi-
nis omnes DD. concordant, quòd circa illas nullum omninò
8 Jus habent Capitulum, Parochus, Rector, & sub quocum-
que alio nomine administrans Ecclesiam illam, in qua eædem
Eleemosynæ colliguntur, ut in specie observant *Barbos. in
canon. Quia Sacerdotes num. 4. caus. 10. quæst. 1. & de Jur. Ec-
clesiast. lib. 5 cap. 23. num. 30. Fagn. in cap. Pastoralis num. 29.
de His, quæ fiunt à Prælatis, Lotter. de Re Benefic. lib. 1.
9 quæst. 30. num 31. Torr.* loquens in specie pro excludendo Pa-
rocho, seu Capitulo Cathedralis Lucanæ, eundem Paro-
chum repræsentante, ab administratione, & distributione
similium Eleemosynarum *in Tract. de Pact. futur. Successión.
lib. 3. cap. 1. num. 243. & 244. Pax. Jordan. variar. Lucubr.*
*lib. 10. tit. 13. num. 2. & seqq. Zaul. ad Statut. Favent. tom. 1.
lib. 3. rubric. 21. num. 65. fol. 282. & Rot. decis. 286. num. 3. co-
ram Pampbil.*

Imò, quod in illis terminis, in quibus sermo est de Obla-
tionibus, præcisè factis intuitu alicujus Sac. Imaginis, abs- 10
que ulla particulari destinatione vera, vel præsumpta, illa-
rum dispositio, & distributio arbitrio Episcopi reposita sit,
in terminis observant *Mantic. de Tacit. lib. 13. num. 21. tit. 38.
vers. Sed hoc sane Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 30. sub
num. 33. lib. 1.* ubi reprobat *Marescottum*, contrarium sentien-
tem, & *Lotterium* refert, & sequitur *Zaul. loco supracitato
num. 71.* & concordant adducti per *Monacell. in Formul. tom.
1. tit. 6. formul. 10. num. 20.*

Fortiùs quando, ut in præsenti verificatur, concurrit fa-
vore Episcopi antiqua consuetudo, quæ in nostris terminis 11
concludentissimè probatur in facto ex adductis in Summario.
In Jure verò illam magnifaciunt, & attendendam esse ob-
servant adducti *per Barbos. de Paroch. part. 3. cap. 24. num. 31.
Bonacin. Oper. Moral. tom. 1. tit. de Præcept. Eccl. punct. ult.
propos. 2. num. 6. Torr. de Pact. futur. Successión. lib. 3. cap. 1.
num. 248. Zaul. ubi supra num. 68. & Rot. decis. 257. num. 13.
coram Merlin.*

Nec dicatur, quòd prædicta applicari non possint nostræ
Civitati, in qua ex attentione, & providentia nimis com- 12
mendabili supremorum Magistratuum interdicta est Paupe-
ribus mendicatio, non solùm in Ecclesiis, sed etiam in pu-
blicis Viis, ut in illa notorium est, & testatur Archiepisco-
pus in ejus Relatione, data in Sum. in quo asserit, Men-
dicantes nostræ Civitatis de præsenti in numero nimis consi-
derabili 1800. detineri in magnifico Hospitio, appellato *l'Al-
bergo*, in quo à providentia dictorum supremorum Magistra- 13
tuum omnia eis subministrantur necessaria, tam in spiritua-
libus, quàm in temporalibus.

Hujusmodi enim Pauperum separatio ad hoc, ut per Ci-
vitatem non mendicent, illorumque restrictio in particulari 14
Loco, (optimo fine introducta, non solùm in Civitate Ja-
nuæ, sed in multis aliis Italiæ Civitatibus, ut sequendo *Mur.
ad Pragm. Regni tit. 54. de Vagabund. num. 3 & seqq. Boba-
dill. Polit. lib 2. cap. 13. num. 28. & Pignatell. consult. 64. n. 15.
tom. 8.* observavi in *Instit. Criminal. lib. 2. tit. 8. à num. 171.* &
notat *Pascucc. ad Pignatell. tit. de Pauper. & Mendic. in fine
fol. mihi 223.* ubi quòd id introducere in Urbe procuravit s.
m. Innocent. XII.) nullatenus operatur, ut Papæ intentio 15
in demandando dd. Eleemosynas directa non fuerit in eos-
dem verè, & propriè Pauperes, ubicumque moram faciant;
Minusque intentio Fidelium, Eleemosynas largentium,
cohærenter ad dictam Claram, & indubitatam Summi Pon-
tificis voluntatem, directa dici potest ad Sacristiam Cano-
nicorum, ut Consideranti patet.

Attenta præcipuè perfecta notitia quæ habetur in Civitate
Januæ, non solum circa existentiam, sed etiam circa Lo- 16
cum, in quo dd. Pauperes moram faciunt, quæ operatur,
ut eò magis intentio dd. Benefactorum cohærenter ad volun-
tatem Summi Pontificis directa sit in eosdem Pauperes, à
quibus non sine manifesta injustitia tolli possunt, & Sacri-
stiæ Canonicorum, insignes habenti redditus, applicari, ut
egregiè observat *Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 30. num. 33.*
ibi: *Aliud est, quòd arceatur Laicus à perceptione, & longè 17
aliud, quòd eas capiat Parochus contra manifestam intentio-
nem Offerentis, quod saperet manifestam iniquitatem, & pro-
pterea dum non potest inferri ab uno ad aliud, pertinent ad
distributionem Episcopi, canon. Præter hoc §. Præcipientes
distinct. 32.*

Absque ulla prorsus difficultate ad impediendum illud ab- 18
surdum, quod ex contraria prætensione oriretur ex diffor-
mitate applicationis Eleemosynarum, mediante unico ver-
bo, seu actu injunctarum in Bulla Jubilæi; Eò quia illæ,
quæ recollectæ fuerunt in Ecclesia S. Mariæ de Vineis, &
in alia Ecclesia S. Syri, juxta Summi Pontificis volunta-
tem, & intentionem applicatæ dicerentur veris Pauperibus;
Aliæ verò, quæ fuerunt recollectæ in Ecclesiæ Cathedrali,
uti non applicatæ veris Pauperibus in specie, sed Sacristiæ 19
Canonicorum, vel absolutè non possent deservire ad lucran-
dum Jubilæum, ad quem effectum taliter necessaria est Elee-
mosyna acta Pauperibus, ut non desint Authores asseren-
tes, Monachum, Monialem, Seruum, & similes, qui-
bus illa non subministratur à Superioribus, posse illam rectè
accipere ex bonis Monasteriis, & Dominorum, ut videri
potest apud *Homobon. de Jubil. lib. 4. quæst. 57. Joriur. de In-
dulgent. tit. de Jubil. Extraordinar. num. 29. Quintanaduen.
de Jubil. cap 9. num. 8. Ledan. in Summ. tom. 4. verb. Jubileum
num. 4. & Dian. coordin. tom. 4. tit. 4 de Jubil. resol. 30. per tot.*

Vel saltem non leve adesset dubium, ad quod evitandum, & ad inducendam perfectam uniformitatem inter eleemonsynas, in tribus quidem distinctis Ecclesiis recolle-
20 ctas, sed sub uno, eodemque verborum tenore injunctas, dicendum est, non posse difformiter erogari, juxta ea, quæ notant communiter *Repetentes in leg. Jam hoc Jure ff. de Vulgar. & pupillar.* cum concordantibus, citatis *in dec. 138. num. 19. cor. Bich. & decis. 145. num. 27. coram Carill. & decis. 593. numer. 5. coram Emer. jun.* ibi: *Una, & eadem determinatio respiciens plura determinabilia, omnia parisormiter determinat.*

Quæ omnia comprobantur ex communiter recepta conclusione, quòd etiam in illis terminis, in quibus datus fuit cer-
21 tus Dispensator Eleemosynarum, si iste nolit, vel non possit suum munus exercere, potestas id faciendi devolvitur ad Episcopum, ut testando de opinione veriore, & receptiore, probant citati *à Barbosa de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 27. num. 45. & ab Amostaz. de Causis piis lib. 4. cap. 4. num. 24. & seqq. & Dian. coordin. tom. 6. tract. 8. resol. 54.*

Omniumquè prædictorum illa assignatur congrua, & strin-
22 gens ratio ab omnibus Doctoribus, quòd similium eleemosynarum, & piorum Legatorum primus Dispensator, & principalis seù unicus Exequutor, Administrator, & Distributor est Loci Episcopus, ut statuitur *in can. Præter hoc*
23 *distinct. 32.* ibi: *Ut & ipsæ in dispositione Episcoporum sint; & in Clem. Quia contingit de Relig. Domib. & in lege Nulli licere Cod. de Episc. & Cleric.* & juxta literalem dispositionem *Conc. Trid. sess. 22. de Refor. cap. 8.*

Quibus non contradicunt Anthores, longa manu exadverso citati, asserentes, oblationes, quæ fiunt Ecclesiæ Ca-
24 thedrali deberi illius Parocho, seu illi Dignitati, cui annexa est animarum cura, non autem spectare ad Episcopos.

Id enim verum est de illis oblationibus, quæ fiunt ex mera voluntate, & simplici devotione Fidelium; Prout etiam id
25 procedit quoad illarum acquisitionem, & dominium; Ea ratione, quia cùm Parochus habeat annexum onus curæ animarum, dignum, & justum est, ut sentiat etiam commodum illarum oblationum, quæ suæ Ecclesiæ sponte à Fidelibus fiunt & à Summo Pontifice alteri personæ destinatæ non
26 sunt; In quibus terminis non solùm loquuntur Authores omnes, qui videntur contrarii, sed etiam intelligendæ sunt attestationes, & Scripturæ, quæ exadverso adductæ fuerunt ad probandum, quòd Capitulum reperiatur in possessione sibi applicandi easdem oblationes, & eleemosynas.

Secus autem discurrendum est circa solam, & simplicem administrationem, & distributionem illarum eleemosyna-
27 rum, quæ non spontè, & ex sola devotione Fidelium relinquuntur alicui Ecclesiæ, sed in executionem claræ, & innegabilis voluntatis Summi Pontificis elargiri debent verè, & propriè Pauperibus; Quia istarum respectu intentio illas dantium famulatur, & regulari debet à voluntate Pontificis,
28 illas injungentis; Cùmquè non agatur de illorum dominio, acquirendo potius uni, quàm alteri Personæ, ex quo præcisè destinatæ sunt veris Pauperibus, circa illarum administrationem, & distributionem in concursu Parochi, & Episcopi, semper iste præferendus est, ex allegatis supra, &
29 addo *Ventrigl. in Prax. par. 2. annot. 27. §. unico num. 31.* ibi: *In suprapositis omnibus casibus, & in aliis, qui afferri possunt, semper addenda est declaratio, supra posita, nempe, quòd tunc oblationes cedant Parocho, quando non apparet ex conjecturis, illas fuisse datas, vel oblatas, sive destinatas ad certum usum &c. Tunc enim, non Parocho, sed cui oblatæ fue-*
30 *runt, vel destinato Operi pio cedunt.* Ibique *Carol. Ant. de Luc. num. 4.* ibi: *Regula, assistens Parocho, plures patitur exceptiones; Prima ubi expressè, vel etiam adminiculativè, & conjecturaliter constet de voluntate facientium oblationes*, cum aliis, citatis supra *discept. 17. à num. 76.*

In nostris autem terminis non ex conjecturis, & admini-
31 culis, sed ex clara, & indubitata mente Summi Pontificis constat de præcisa applicatione dictarum Eleemosynarum, facta veris, & propriis Pauperibus; Et proindè nullus remanet dubitationi locus, quod eadem Summi Pontificis voluntas præcisè, & ad unguem servanda sit, benè *Rot. dec. 3.*
32 *num. 6. coram Ansald.* ibi: *Non erat ampliùs contra Bullam tam sanctam, & expressam super generalitatibus, conjecturis, & discursibus in oppositum excitatis immorandum, sed eadem Bulla adamussim, & præcisè veniebat servanda.*

Et meliùs *Gruther. de Arte benè desider. resol. 15. §. 9. numer. 177. fol. 330.* ubi, quòd Sacri Canones, non solùm ex-
33 pressa verba, sed puros nutus, & umbras voluntatis Summorum Pontificum in his terminis adorandos esse mandant: ibi: *Sacri Canones puros nutus, & umbras voluntatis Pontificis esse festinanter, & inoffenso pede executioni mandandos, & adorandos, suadent.*

Pro quorum omnium faciliori admissione supplicamus observare, quòd præsens quæstio non agitatur propter Iesum 34
tantùm, seu propter simplicem distributionem eleemosynarum, de quibus disputamus, quia Archiepiscopus ex una parte insistit dumtaxat pro dicta distributione facienda in executionem præcisè voluntatis Summi Pontificis, & cohærenter ad verisimilem voluntatem illorum, qui circa dictas eleemosynas pro lucrando Jubilæo se conformarunt voluntati 35
ejusdem Summi Pontificis; Ex alia verò parte Canonici fortiter insistunt pro applicatione dictarum eleemosynarum, nominetenus quidem favore propriæ Sacristiæ, sed in rei veritate ad proprium commodum, & particularem utilitatem, eò quia, quatenus Sacristia proprios non habeat redditus, ipsi teneantur de proprio ad illi providendum de Sa- 36
cris Supellectilibus, in quibus terminis etiam si aliquod superesset dubium, in isto semper inclinandum esset favore Pauperum, quorum partes propriis sumptibus fovet, & tuetur Archiepiscopus, ut in terminis, non laudando simile desiderium sibi appropriandi eleemosynas, in Pauperes distribuendas, observat *Carol. Anton. de Luca ad Ventrigl. par. 2.*
annot. 27. §. unico numer. 4. ibi: *Certis casibus applicari de-* 37
beant, non autem ut ipse Rector impinguetur, & sic in privatos usus, & in privatam utilitatem Parochus convertat &c. In qua parte adest celebre illud dictum *Cassiodori lib. 13. epist. 13 Ultra omnes crudelitates est divitem velle fieri de exiguitate Mendici;* Anteaque opportunè præmiserat, nimis im- 38
proprium esse, *Pauperibus aliquid tollere, dum illis jubemur efferre.*

Nec insistatur in prætensa quasi possessione distribuendi Eleemosynas, de quibus agitur, cum supposito, quòd illa 39
militet favore Canonicorum.

Tum quia illa poterit forsan verificari circa illas Eleemosynas, quæ fiunt in diversis Capsulis, à Canonicis in Cathedrali Ecclesia retentis, de quibus non disputamus, ex 40
quo dubium strictè versatur circa illas Eleemosynas, quæ fiunt occasione particularis Jubilæi, & in determinato Loco Ecclesiæ, hoc est propè Imaginem SS. Crucifixi, quæ dicto tempore publicæ adorationi Fidelium exponi solet, vel alter actus exadverso expensus ignorante Archiep.

Tum etiam, quia in omnem casum unus, vel conniven-
te aliquo ex Archiepiscopis Januensibus, non potest colora- 41
re abusum, qui exadverso hodie canonizari prætenditur: *Multa enim per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia, tolerari non debent*, juxta præcisa verba *Innoc. Tertii in cap. Cùm jam dudum de Præbend.* & notant *Abb. in cap. ultim. num. 8. de Consuet. Vi-* 42
dal. Casu Conscient. in Appendic. miscellan. inquisit. 5. num. 12. & seqq & Rot. decis. 1552. num. 23. cor. Coccin. & decis. 2. à num. 12. par 18. rec.

In his enim terminis, detecta veritate, abusus tollendi sunt, non autem fovendi juxta auream sententiam *D. Gre-* 43
gor. in Epistol. ad Gullimund. Episcopum Aversan. ibi: *Si consuetudinem fortassis opponas, advertendum est, quòd Dominus dicit: Ego sum via, veritas, & vita; Non dixit: Ego sum consuetudo, sed veritas, & certè quævis consuetudo quantumvis vulgata, veritati omninò est postponenda, & usus qui verit. est contrar. est abolend.* cum citatis *à Graff. Decis. Aurear. par. 2. lib. 3. cap. 19. num. 48. & Rot. in Terraconen. Præcedentiæ 28. Junii 1697. §. Non obstat. coram Cardin. Caprara.*

Cùmque iidem prætensi actus referri ulteriùs possint, & atribui meræ voluntati, & arbitrio alicujus ex Archiepiscopis pro tempore, in illis favore Canonicorum uti facultativis, nullum omnino fieri potest fundamentum pro inducendo, & canonizando solito in futurum, juxta theoricam *Rip. in cap. Cum Ecclesia Sutrina à num. 49. de Caus. possess. & propriet.* quam sequuntur adducti per *Capiblanc. de Baronib. pragm. 1. num. 26. & seqq. & Rot. decis. 104. numer. 37. coram Priol. & decis. 136. num. 10. coram Cerro, & decis. 12. in fine coram Ansaldo.* 44

Ex quibus, probato Jure administrandi, & distribuen. 45
præfatas eleemosynas apud Archiepiscopum, duo sequuntur,

Primum, quod canonizanda sit distributio, ab ipso æquali prudentia, ac providentia facta P. P. Cappucinis, & 46
Theatinis, nec non Monialibus Convertitis, Puellisque quatuor miserabilium Conservatororium Civitatis Januæ, juxta animadversa per *Trullenk in Decalog. libr. 6. capitul. 14. dub 4. numer. 2. Azzor. Institution. Moral. part. 3. lib. 4. capit. 26. part. 3. & Reginald. in Praxi foro Pœnitentiæ lib. 10.*

lib.10. tract.2. num.196. & Monacel. in Formul. tom.1. tit.10. formul.19. num.13.

Secundum verò, quod obligandi veniunt Canonici ad restitutionem illius summæ, quam propria authoritate à Capsula Elemosynarum abstulerunt, eorunque Sacristiæ absque ulla facultate applicarunt, juxta ea, quæ observat Ar-
47 chiepiscopus in dicta Relatione, data in Summario, ubi quod ab uno tantùm pio Benefactore accepit una vice appositam fuisse considerabilem eleemosynam unius scuti aurei, quod deinde in illius aperitione coram testibus ab eodem Archiepiscopo facto, nullatenus repertum fuit; Arguendo
48 exinde, longè majorem fuisse quantitatem elemosynarum, ab eadem Capsula extractarum à dictis Canonicis, attento maximo concursu Populi in Ecclesia Cathedrali occasione fe-
49 stivitatis S. Joannis Baptistæ ibi: *Perche in detta Chiesa nel giorno di 24. vi era stato un concorso grandissimo di Popolo per solennizzare la Festa di S. Gio: Battista, e visitare le SS. Ceneri, che si conservano in una maestosa Cappella.*

Sequitur pariter, quòd omni Jure sustineatur relaxatio
50 mandati de capiendo contra tres ex contumacioribus Canonicis, cum effectiva carceratione unius ex eisdem; Nec non sustineatur itidem suspensio à divinis, contra eosdem promulgata, uti notorios Delinquentes ex informata conscientia Eminentissimi Archiepiscopi, ut ipsemet testatur in Sum-
51 mario; Quod omni Jure permissum erat in nostris circumstantiis, & terminis, in quibus ex una parte notoria delicta Canonicorum eodem tempore fuerunt mali exempli, & publici scandali, & alia verò erant difficilis probationis, juxta magistralem resolutionem *Congr. Concil. in Bononien. 14. No-*
52 *vembris 1654.* quam per extensum refert, & sequitur *Crispin. nella Visit. Pastor. par.3. §.5. num.5.* ibi: *Supplicat declarari; An Ordinariis Locorum, facultate sibi concessa à Sac. Concil. Tridentino sess.14. cap.1. de Reform. liceat, ob legitimas causas, suspendere etiam extrajudicialiter Clericos, & Presbyteros sæculares, etiam Parochos, sibi subditos, sublata eis potestate appellandi. Congr. Concil. censuit, ut supra, licere Ordinario;* & concordat *Monacell. in Formul. legal. tom. 3. tit.2. form.6. num.5.*

Licèt autem concordent in hac parte Doctores, Ordinarios in his terminis teneri, & obligatos esse causas illas expri-
53 mere, & aperire, quas in promulgatione dictarum censurarum non expresserunt; quando Rei recurrunt ad Apostolicam Sedem, juxta aliam magistralem resolutionem dictæ *Congr. Concil. in Vercellen. 27. Martii 1643.* ibi: *Episcopum teneri exprimere delictum, seu Causam Sedi Apostolicæ, ad quam Reus recursum habuerit,* ut videre est *in Tom.27. Decret. ejusdem Sacræ Congreg. fol.170.*

Punctualiter huic obligationi parendo, asseruit Archie-
54 piscopus, ad id devenisse attento Canonicorum recursu ad Laicam Potestatem, qui solus operatur, ut iidem non solùm audiendi non sint, sed ab omni Jure, quod eis forsan competere posset, cecidissent, repellendi què sint à limine nostri Judicii, ut notant communiter *Repetentes in cap. Exceptionem de Except.* & quotidiè resolvit *Rota*, ut videre est *in decis.23. num.9. & 10. coram Burat. & decis.425. num.3. coram Coccin. & decis.122. num.2. coram Cerro, & decis.5. eodem num. coram Priolo.*

Observando præcipuè qualitatem Canonicorum, quorum
55 respectu longè crescit idem delictum, cum dicantur Ecclesiæ Senatus, & Fratres Episcopi, cum quo unum Corpus constituunt, ex adductis à *Cassan. in Cathal. glor. Mund. part.4. consf.33. §.3. Barbos. de Jur. Eccles. lib.1. cap.4. nu.18. & Rot.*
56 *decis.251. à num.1. usque ad not.5. par.19. rec.* Quibus attentis cum omni sermonis proprietate applicantur nostris terminis ea, quæ æquè doctus ac pius, & Ecclesiasticæ Jurisdictionis acerrimus Propugnator *Paulus Æmil. Sanctor.* scripta reli-
57 quit. *in Histor. Carbonens. fol. mihi 164.* his verbis: *Frustra de Potestatibus Sæcularibus querimur, dum telo ipsi nostro occidimur.*

Die 5. Martii 1722. proposita Causa in Congr. Episc. per
58 Card. Corsin. responsum fuit: *Competiisse, & competere distributionem eleemosynarum Eminentissimo Archiepiscopo in Capsulis, expositis occasione Jubilæi, etiam in Ecclesia Metropolitana,* cum addito, ut Causa ampliùs non proponeretur.

DISCEPTATIO X.

Romana Visitationis Puellarum.

PRO

Archiconf. Suffragii Urbis.

CUM

Gaspare Mola.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus Subsidia dotalia præstari debeant ab Officialibus Locorum piorum Puellis, non præcedente istarum Visitatione.

Reliquit Isabella Moroni Loca 90. Montium Cameralium non vacabilium Archiconfraternitati Suffragii Urbis, ut ex eorum fructibus (adimpletis priùs quolibet anno aliis oneribus) reliquum solveret in dotandis Puellis, nominandis ab ejus Executoribus testamentariis, & post eorum obitum eligendis ab ipsius hæredibus, & successoribus in perpetuum, his verbis. *Che detta Archiconfraternità sia tenuta applicare quella somma, che resterà &c. in maritaggio di Zitelle ogn'anno a nominazione de' miei Esecutori testamentarj, e seguita la morte di detti Esecutori, l'elezzione di dette Zitelle spetti, & appartenga al mio Erede, ed a suoi Successori in perpetuo &c.* Prætendit hodiè Gaspar Mola hæres dictæ Isabellæ, ad quem spectat eligere Puellas, quòd ab ipso, ac ejus Successoribus eligendæ Puellæ, subesse non debeant legi Visitationis contra solitum ejusdem Sodalitatis Suffragii, ac cœterarum Sodalitatum Urbis, quæ per suos destinatos Visitatores indistinctè visitant Puellas, etiam à particularibus Personis electas, priusquam illas admittant ad subsidia dotalia: Cùmque dictus Mola prætensionem hanc detulerit ad Congregat. Concil. placuit eidem juxta ejus laudabilem solitum Relationem cum Voto exquirere ab Eminentissimo Domino Cardinali de Alteriis ejusdem Sodalitatis Suffragii Protectore.

Relationem edidit dicto Eminentissimus Protector, unà cum ejus Voto, in quo solidas ac fundatas deduxit rationes, ex quibus credit non expedire, ut dicto Gaspari, ejusque Hæredibus, & Successoribus relinquatur plena libertas in collatione istarum Dotium, prout ex illis verbis Voti. *Sed his non obstantibus, superiori judicio, ac prudentiæ EE. PP. perpendendum propono, & necessarium existimo, & ob bonum publicum effugiendi jurgia, & timorem alicujus scandali secuturi, si non in præsenti, saltem venturo tempore, & cum molestia, periculo, & dedecore dictæ Archiconfraternitatis, & aliarum Urbis, adversùs quas quidquid decernetur in casu præsenti, adduceretur pro norma, & exemplo, Oratori indulgendo precibus expediat eidem non relinquere expetitam plenam libertatem in collatione Dotium &c.* Verùm instante eodem Gaspare pro obtinenda exemptione à Visitatione; Idcirco Sodalitas Suffragii ad satisfaciendum propriæ obligationi in hac Causa exemplari etiam cœteris Sodalitatibus Urbis, humillimè supplicat rescribi. *Puellas, eligendas à Gaspare Mola, ejusque successivè Hæredibus ad pium Subsidium Dotium esse visitandas à Visitatoribus Archiconfraternitatis Suffragii, priusquàm illis Cedula dotalis tradatur ab eadem Archiconfraternitate.*

Consonare videtur hujusmodi rescriptum voluntati Testatrici, quæ facultatem eligendi Puellas ad hæc Subsidia dotalia non reliquit suis Hæredibus, & Successoribus purè, & simpliciter necnon cum verbo - *liberè*; Quotiescumque autem potestas electionis relinquitur purè, & sine verbo liberè, aut alia dictione æquipollenti, ut hic, tunc absolutum in Jure est, quòd facultas illa electionis ex voluntate Disponentis præsumitur, ac intelligitur Eligenti concessa non illimitatè, & effrænatè, ut possit ad ejus libitum eligere quamlibet personam, sibi magis bene visam; Sed, prout Juris est, arbitrio boni, ac prudentis Viri, juxtà subjectam materiam, ex originali doctrina *Bartol. in leg. Alio hærede numer.5. ff. de Aliment. & cib. leg.* quam in his terminis Legati pii latè probavit *Amostaz. de Caus. Piis libr. 4. cap.4. à numer. 7. ad 9.*

Soli profectò dictioni *liberè*, si quæ adjecta fuisset, datum est quandoque tribuere prærogativam, ut nominare debens, valeat ad nominationem devenire sinè consensu, F 2 scientia,

scientia, requisitione, aut contradictione alterius, notant
11 congesti per *Barbos. de dict. 190. à numer... ad 9.* & quidem
cum moderamine non excedendi Juris dispositionem, ut ex
Rebuff. in Concord. Rubr. de Collat. §. Præfatique verb. Libe-
12 *rè sub vers. & an verbum* ibi: *Et tamen si libertatem habeat
conferendi, tamen debet conferre juxta Juris dispositionem,
ut dicit Text. &c. & Menoch. de Arbitr. lib. 1. quæst. 7. num. 36.
& 47.* sequitur *Barbos. ubi supra num. 11.* non autem puræ,
& simplici dispositioni supra expressæ; In qua etiam si Te-
13 statrix dixisset, prout suis Hæredibus, *placebit, & vide-
bitur*, non ideò tamen majus arbitirum contulisset, quàm
illud regulatum, & boni Viri; ut ex theorica *Bart. in leg. Si
quis arbitratu num. 7. ff. de Verb. obligat. & in l. prima num. 15.
C. de Sacros. Eccles.* notat *Menoch. de Arbitr. lib. 1. quæst 8.*
14 *& 9. utrobique per tot.* quod arbitrium viri boni nil aliud im-
portaret, quàm facultatem solam faciendi ea omnia, quæ
jure, ratione, & æquitate fieri deberent, ut observa *Menoch.
eod. tract. lib. 1. quæst. 6. num. 2.*

Æqui verò, bonique ratio non patitur, quòd favore no-
minare debentium sint adeò relaxandæ habenæ, ut ipsi quibus
licitum non est voluntatem suorum Authorum in aliquo vio-
lare, eandem voluntatem infringant, eidemque de directo sese
15 opponant, conferendo, scilicet, annualem subsidium uni, quæ,
aut non sit Virgo, aut motum careat honestate, aut ad ætatem
nubilem perventa non sit, aut tandem miserabili paupertatis
privilegio non gaudeat, & sic per effrænatum arbitrium,
quod sibi adsciri satagunt, controveniant verisimili menti
disponentis, prout in his terminis exclamat *Rot. coram Bu-*
16 *ratt. decis. 129. num. 13.* ibi: *Et quòd hæres non abutatur in
eligendo potestate sibi concessa. Propterea eligatur Virgo, &
non Vidua, ut importare videntur illa verba Puella, quæ
non sit malis imbuta moribus, Virum petens, & demum pau-
per, juxta verisimilem mentem Testatricis, & solitum in hu-
jusmodi Legatis Piis relinquerentur pro eleemosyna &c.*

Dum igitur Gaspar, & alii hæredes debent eligere non li-
17 berè, & effrænatè quascumque Personas, sibi benevisas,
sed habentes prænarratas qualitates, jure meritò Sodalitas
Suffragii, ad quam spectat solvere dotes Puellis electis, po-
test per suos Visitatores, antequam dotes solvat, inquirere
prævia Electarum visitatione, an eligentes dignas eligerint
Puellas, præditas debitis qualitatibus, vel potiùs abusi fue-
rint potestate eligendi; Nam in hoc standum non est Judi-
cio, dicto, aut facto ipsorum Eligentium, cum Judices esse
non debeant in facto proprio, sed eorum factum ab aliis est
18 examinandum, ex regula *Text. in leg. unica C. Ne quis in
Caus. prop. Berv. con. 22. num. 72. lib. 2. Camarel. de Legat.
lib. 14. quæst. 7. num. 58.* cum cœteris, cumulatis *in dec. 21.
post. Novar. in Summ. Bull.*

Quibus jungitur illa solida reflexio, quòd Sodalitas Suf-
fragii, quæ ex fructibus Locorum Montium solvere debet
19 onera, à Testatrice injuncta, & inter cœtera hæc Subsidia
dotalia Puellis, ab ejus hæredibus eligendis, intelligitur re-
licta Executrix particularis istius dispositionis, ut notat *Sa-
bell. in Summ. verb. Executor. num. 7. §. Quod Executor par-
ticularis datus ad solvendum &c.* Et quidem non est simplex,
& mera Executrix, tanquam simplex ministra solutionis,
sed est vera, & propria Executrix, non solùm quia habet
20 commodum fructuum Locorum Montium eidem Societati
relictorum, usquedum veniat tempus solutionis illorum, sed
fortiùs, quia pro executione istius particularis dispositionis
eadem Societas exigit quolibet anno ad proprium favorem
scuta decem, & octo, ut est in confesso, quæ commoda
habere non posset, si esset simplex Ministra solutionis, non
21 autem vera, & propria Executrix, prout in alia sodalitate
Urbis, & in pari casu consideravit *Rot. in decis. 433. num. 7.
coram Buratt.*

Idcirçò sodalitas Suffragii tanquam vera, & propria Exe-
cutrix voluntatis Testatricis in hac particulari solutione Do-
22 tium Puellis, eligendis à Gaspare, ejusque Successoribus,
utique ex proprio munere Executricis tenetur inquirere per
suos Visitatores, ut electiones legitimè expleantur ab Hære-
dibus Testatricis, utque illius Hæredes non abutantur po-
testate eligendi per *Tex. in leg. Alios hæredes ff. de Alim. & Cib.
Speculat. de Instrum. ædit. §. Nunc verò sub num. 5.* ubi ait,
Executores esse debere observatores actionum hæredum, ac
23 vigiles Custodes, ut ab hæredibus voluntates morientium
legitimè exquantur, *Valenz. cons. 35. num. 9. & cons. 60. nu-
mer. 6 tom. 1. Rot. dec. 1048. num. 3. cor. Seraph.*

Ob quas rationes dixit S. Rota, quòd habentes facultatem
à Testatore eligendi Puellas ad Subsidia dotalia, solvenda
24 à Sodalitate, debeant congruo tempore notificare Officiali-
bus Sodalitatis Personas electas, ut antè Dotium præstatio-
nem, possint à Visitatoribus ejusdem Sodalitatis visitari, &
quas legitimè, & dignè electas invenerint, admittant ad
Dotes, indignas repellant, sicuti favore Archiconfraterni-
tati S. Rocchi Urbis decisum fuit in *decis. 131. num. 6. & 8.
par. 5. rec.*

Atque in terminis durioribus, Partibus acerrimè informan-
tibus idem decisum fuit à Congr. Concil. in casu, quo electio
Alumnorum ad Seminarium fuit relicta certæ Familiæ, & 25
simplex extractio ab Urna aliquorum ex Electis commissa
Episcopo, quòd scilicet in his terminis Episcopus possit in-
quirere, an Eligentes, personas elegerint habentes in illa
subjecta materia debitas qualitates, ut videre est in *Romana,
seù Narnien. 14. Aprilis 1714. Lib. 64. Decret. fol. 182.* Quòd
si hæc inquisitio convenit Episcopo, cui à Testatore com-
missa fuit sola, & simplex extractio Electorum ab Urna,
quod plerumque à Pueris expleri solet, à fortiori competere 26
debet Solidalitati Suffragii, quæ solvere debet Dotes, Jus
examinandi per suos Visitatores qualitates Puellarum ele-
ctarum.

Nec subsistit, quòd usque adhùc Puellæ electæ à Gaspa-
re non fuerint visitatæ à Visitatoribus Archiconfraternitatis
Suffragii; Quoniam hæc negativa asseritur, sed non pro-
batur, prout esset ab allegante probanda; Imò præsumun- 27
tur visitatæ, ex quo quolibet anno fuerunt electi Visitatores,
& isti visitaverint alias Puellas, pariformiter ab aliis ele-
ctas, juxta solitum Sodalitatis, prout non controvertitur;
Et ideò præsumendum est, & has quoque electas à Mola vi-
sitasse: Parùm relevante, quòd illarum Visitationes non 28
appareant ex Libris Sodalitatis; Eò quia Sodalitas Suffra-
gii non solet adnotare in suis Libris, quæ, & quales Puellæ
fuerunt visitatæ; In omnem verò casum, quatenùs Visita-
tores, electi ad visitandas Puellas, ex urbanitate vel ex
alio particulari motivo, una vel alia vice, non visitaverint
Electas à Mola, id nequit præjudicare juribus Sodalitatis,
ex adductis per *Rot. decis. 180. num. 11. cor. Cerr. & decis 302.
num. 29. par. 9. rec.* Vel tanquam actus voluntarius, & facul-
tativus, nullum facit statum, nullamque inducit observan-
tiam favore ejusdem Gasparis, ex firmatis per *Rot. in Roma- 29
na Funerum super bono Jure 7. Junii 1720. §. Præter verò,
cor. Rovavult. de Gamaches.*

Ultra quòd ad magis, magisque ostendendam insubsisten-
tiam hujus prætensæ observantiæ urget in facto reflexio illa,
quòd Gaspar obtinuit à sanct. mem Innoc. XII. Indultum,
ut unicum hoc Subsidium dotale scut. 40. quod singulis annis
solvebatur à Sodalitate Suffragii Puellæ, ab eo eligendæ,
solveretur deinceps duabus Filiabus ejusdem usque ad inte-
gram summam scut. 600. Undè per plures annos, durante
hac solutione, certum est, quòd Visitatio non fuit expleta,
ex quo solutio erat facienda ad formam Indulti Personis cer-
tis, & determinatis à Papa: Cùmque anno 1706. idem Gas- 30
par exoraverit Sodalitatem pro licentia mutandi factam ele-
ctionem in Personam alterius Puellæ extraneæ, fuit quidem
talis licentia ejusdem concessa, sed cum decreto: *Quod Puel-
la de novo eligenda visitaretur à Visitatoribus Archiconf.* & in
sequelam istius licentiæ, & Decreti fuit ab eodem expleta
nova electio, ex quo facto apertè constat de solito Archicon-
fraternitatis visitandi Puellas extraneas ab eodem electas.

Agnoscit Gaspar necessitatem Visitationis, & ideò illam
excludere satagit, offerendo probationem qualitatis Puellæ
electæ cum fide Parochi, sed frustra, quia Isabella Testa- 31
trix demandando solutionem Dotis Sodalitati Suffragii, vi-
detur confidisse de diligentia Officialium ejusdem Sodalita-
tis, non verò Parochi, ex allegatis per *Gratian. discept. 522.
num. 8.* & ideò communiter Sodalitates Urbis visitant Puellas
per suos Officiales, neque contentantur fide Parochorum, ut
est notorium; Et congrua ratio hæc est quòd circa qualitates
Personarum non est, multum credendum Fidibus Parocho- 32
rum, cùm ad illas faciendas, sive propter proprium verum,
seu propter familiarum, & Puellarum extimationes sint nimis
faciles, ut in debilioribus terminis resolvit *Cong. Refor. Urbis*
cum approbatione Papæ apud *de Luc. de Credit, & debit. disc.
153. in fine*, & notat *Seta de Offic. Locumten. cap. 26. num. 12.*
quem sequtus fui *tom. 3. par. 2. discept. 2. num. 39.*

Die 11. Jan. 1721. proposita Causa in Congr. Concil. fuit
rescriptum: *Puellas non esse subjectas Visitationi Archicon- 33
fraternitatis, sed sufficere exhibitionem attestationis Parochi
de honestate, quæ exhibitio fiat Archiconf.* Adversus quam
die 8. Febr. ejusdem anni neque etiam concedere voluit no-
vam audientiam.

DISCEPTATIO XI.

Spoletana Funerum.

PRO

Parochis Civitatis Spoleti.

CUM

PP. Barnabitis ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Parochi quando possint ingredi Ecclesias Regularium occasione associationis Cadaverum ad illorum Ecclesias, cum Superpelliceo, Stola, & Cruce elevata.

COnsueverunt à tempore immemorabili Parochi, tàm
Sæculares, quàm Regulares Civitatis Spoleti in asso-
ciatione Codaverum Defunctorum Parochianorum, qui se-
1 pulturam elegerunt in Ecclesiis, sivè Secularibus, sivè Re-
gularibus ingredi easdem Ecclesias, & præsertim illam PP.
Barnabitarum cùm Superpelliceo, Stola, & Cruce elevata,
ibique Officio Funerali simpliciter assistere, ut deponunt
testes, dati in Summario nec non deponunt etiam omnes Pa-
rochi, tàm Sæculares, quàm Regulares juxta documenta
exhibita in eodem Summario.
Verùm defuncta Magdalena Votalarcha, prævia electio-
ne Sepulturæ in d. Ecclesia Barnabitarum, isti cœperunt
prætendere, quòd illius Parochus ingredi non poterat eorum
Ecclesiam cum Superpelliceo, Stola, & Cruce, ibique
2 Exequiis assistere, quocirca Episcopus mandavit, prædi-
ctum Cadaver deponi in Ecclesia S. Philippi Nerii, donec
controversia finiretur.
Hinc remissa Causa ad hanc S. C. ad Instantiam dd. Reli-
3 giosorum contra omnes Parochos Civitatis, superventaque
Informatione dicti Episcopi, contingit hodiè duo dubia dis-
putare, quæ affirmativè videntur resolvenda.
Quoad primum dubium videtur clara illius affirmativa re-
4 solutio; Habemus enim casum punctualissimè decisum à S.
C. Episc. *in Firmana* 29. *Nov.* ibi: *Parochi occasione funerum
possunt ingredi Ecclesias Regularium cum Superpelliceo, & Sto-
la, dummodò Officium super Cadavera peragant ipsi Regul. &
in Placentina 9. Nov.* 1663. & 7. *Dec.* 1668. Nec non idem
semper resolvit hæc S. C & signanter *in Eugubina* 12. *Maii
& 5. Julii* 1613. *in Placentina* 23. *Maii* 1619. & *in Catanien.
Civitatis Platiæ* 12. *Oct. ejusdem anni*, teste *Pignatell. con-
sult.* 48. *à num.* 26. *tom.* 3. & in terminis Barnabitarum Urbis
habemus resolutionem hujus S. C. 20. *Maii* 1604 quam refe-
runt, & sequuntur adducti per *Barbos. in Summ. Apostol. dec.
5 collect.* 558. *nu.* 7. & *de Offic. & potest. Parochi cap.* 26. *nu.* 80. &
Panimol. dec. 1. *annot.* 10. *num.* 30. Quamvis autem in prædi-
ctis resolutionibus non fiat mentio Crucis, attamen si licet
ingredi cùm Stola, multò magis licebit ingredi cum Cruce,
ut advertit *Pignatell. cit. consult.* 48. *num.* 41. ibi: *Quinimmò
si licet ingredi cum Stola, multò magis licebit ingredi cum Cruce.*
Et ratio est, quia Stola sinè illius exercitio actuali non est
signum jurisdictionis, sed Vestis Sacerdotalis *Can. Ecclesia-
6 stica dist.* 23. *Concil. Bracarens.* 3. *cap.* 3. & *Toletan.* 4. *cap.* 39.
Nicol. Plovuit. de Sacrific. Missæ cap. 1. *num.* 5. & 6. *Theodos.
Rub. in ejus Respons. impress.* apud *Grattian. cap.* 298. *num.* 61.
Pignatel. conclus. 48. *num.* 26. *tom.* 3. quos in terminis duriori-
bus sequuta fuit *Rot. in Savonen. Aggreg.* 15. *Junii* 1699. §.
Non obstat cor. Pio ibi: *Non obstat, quòd Stola sit signum Ju-
risdictionis, ideoque non concedenda simplici Sacerdoti &c.
7 Quippè aliud Stola significat in Episcopo, aliud in simplici
Sacerdote; Nàm in primo circumdat collum, quasi bastam vi-
bret contra hostem; In secundo verò significat ligamen, quo
Christus ligatus fuit ad collum &c. Et propterea esse signum
æquivocum, nec importare jurisdictionem, nisi illam deferens
expeat Parentialia, firmat modern. Pignatell. consult.* 48. *nu-
mer.* 26. 40. & *seqq. tom.* 3.
Et per consequens illius delatio licita est cuicumque simpli-
8 ci Sacerdoti in quacumque Ecclesia, quia utitur habitu, ipsi
concesso, ac proinde etiam Parochis in Ecclesia Barnabita-
rum, ut in præcisis terminis ratiocinatur *Pignatel. consult.* 48.
num. 40. *tom.* 3.
Idem dicimus de Cruce; Etenim illius delatio non est actus
9 Jurisdictionis, ut de Cruce Archiepiscopi, quod scilicet il-
lius delatio in Diœcesi exempta sinè benedictione, non sit
actus jurisdictionis, tradunt DD. *in clement. Archiepiscopo, de
Privil. in* 6. inter quos *Anchar. num.* 6. & *Imol. num.* 4. & 10.
Gratian. cap. 467. *nu.* 25. & 29. *Quarant. in Sum. Bullar. verb.
Archiepisc. num* 28. *Burat. dec.* 321. *num.* 3. & prosequitur *Pi-
gnat. d. consult.* 48. *nu.* 40. & 41. *tom.* 3. ibi: *Stola sinè suo exer-
citio non est signum præcipuum Jurisdictionis, sed Vestis Sa-
cerdotalis &c. neque Crucis delatio, ut de Cruce Archiepiscopi* 10
*in Diœcesi exempta sinè benedictione, quod scilicet ejus delatio
sine benedictione non sit actus jurisdictionis tradunt Doctores in
clem. &c.* & docet *Rot. in Trojana Delationis Crucis super bo-
no Jure* 10. *Decembr.* 1708. *cor. Aldrovando* §. *Quicquid sit* 11
ibi: *Contrarium teneant, quod scilicet sit devotionis signum,
sub quo defunctus vivens militavit Vitalin. in clem. Archiepisc.
nu.* 5. *de Privil. Passer. de Stat. homin. q.* 187. *art.* 4. *sub n.* 186.
n. 2. *Pax. Jord. var. lucubr. lib.* 11. *tit.* 2. *quæst.* 91. *tom* 2.
Decreta verò S. C. de facili in contrarium alleganda, nil
aliud decernunt, nisi quòd Parochus non possit ingredi Ec- 12
clesiam Regularium cum Superpelliceo, Stola, & Cruce,
ibique Officium peragere super Cadaver Defuncti, non au-
tem, quod nequeat ingredi si velit cum eadem Stola, Cruce,
& Superpelliceo, dummodo Officium non peragat ut explicat
Pignatell. in d. consult. 48. *num.* 42. *tom.* 3. ibi: *Decreta verò S.
C. tàm Rituum, quàm super Episcopis, & Regularibus, quæ* 13
*videntur esse contraria, nil aliud decernunt, nisi quòd Paro-
chus non teneatur, nevè possit ingredi cùm Stola, Cruce, &
Superpelliceo Ecclesiam Regularium, ibique etiam Officium pe-
ragere super Cadaver Defuncti, non verò quod nequeat ingre-
di, si velit, cùm eadem Stola, Cruce, & Superpelliceo, dum-
modò Officium non peragat.*
Quamvis autem prædicta exuberare videantur pro favo-
rabili resolutione, adhuc ex abundanti addimus inconcussam,
& immemorabilem consuetudinem, vigentem favore Paro- 14
chorum ingrediendi Ecclesias Regularium, & præsertim il-
lam Barnabitarum cum Superpelliceo, Stola, & Cruce ele-
vata, ibique assistendi exequiis Defunctorum Parochiano-
rum, de qua testis, omni exceptione major, est Episcopus
in ejus Relatione, & concordant omnes Parochi Civitatis
Spoleti, tàm Sæculares, quàm Regulares in authentica at-
testatione data in Summario.
Eademque veritas comprobatur ulteriùs ex depositionibus
sex testium, quorum quatuor sunt Sacerdotali Dignitate in-
signiti, & supra annum septuagesimum eorum ætatis, Vi-
gore enim hujusmodi immemorabilis consuetudinis allegare
possumus solemnem Partium conventionem, Apostolica au-
thoritate roboratam, omnemque alium meliorem titulum
de Mundo juxta nimis notam efficaciam immemoralis con-
suetudinis, de qua *Barbos. de Jur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 15
71. *Rot. decis.* 318. *num.* 28. *cor. Priol.* & *in rec. dec.* 11. *per tot.
part.* 2. & *decis.* 671. *num.* 16. *par.* 18. & ad ornatum *Card. de
Luc. lib.* 4. *decis.* 12. *num.* 6. & *seqq. in Mantissa*, & in nostris
præcisis terminis notant *Gob. consult.* 118. *num.* 6. & *consultat.*
119. *num.* 27. *Ventrigl. in Praxi tit. de Defun. & exequ. annot.*
31. *num.* 37. & *Rot. in d. Trojana* 10. *Decembr.* 1708. §. *Neque,
& per tot. cor. Aldobr.*
Et in debilioribus terminis consuetudinis minoris temporis,
& levioribus documentis probatæ, resolvit hæc Sac. Congr.
favore Parochi Castri Vissii adversus PP. Minores Conven- 16
tuales S. Francisci *in Spoletana Juris deferendi Stolam* 1. *Ju-
lii* 1702. *Ponente Card. Gabriellio* ibi: *An Parocho Terræ
Vissi liceat deferre Stolam in Ecclesiis Regularium occasione Ca-
daverum in casu &c. Sac. Congreg. respondit affirmativè, dum-
modò non peragat Officium.*
Non relevante quadam attestatione Rectoris Jesuitarum
Spoleti, quòd Parochi in associatione Cadaverum ad eorum 17
Ecclesiam ingressi fuerunt sinè Cruce, & Stola, *diebus* 15.
Decembr. 1707. & 3. *Aprilis* 1709.
Tum quia non percutit casum controversum, neque respi-
cit Ecclesiam PP. Barnabitarum, super qua unicè, & præ-
cisè præsens vertitur controversia, adeoque ad illam non est
trahenda. Tum etiam quia est simplex fides, & extrajudi- 18
cialis attestatio, lite pendente, & sinè nostra citatione men-
dicata, adeoquè nullam facit probationem *Rot. decis.* 700. *nu-
mer.* 27. *par.* 2. & *decis.* 39. *num.* 44. & *decis.* 395. *num* 4. *par.* 12. 19
rec. & cor. Priol. decis. 395. *num.* 9. Insuper est unicus, & so-
lus testis, sicque nil probat juxta *Text. in cap. Licet, de Te-
stib. l. Juris Jurandi C. eodem*, cum aliis cumulatis per *Pax.
Jord. var. lucur. tom.* 3. *lib.* 14. *tit.* 18. *de Testib.* & quod magis 20
est illius attestatio concernit proprium, ejusque Ecclesiæ
commodum, & per consequens venit omninò rejicienda,
ut in similibus terminis firmavit *Rot. decis.* 179. *num.* 6. *coram
Royas*, & *decis.* 284. *num.* 2. *cor. Cels.* & *in rec. decis.* 180. *nu-
mer.* 9. *part.* 15.

Ejusdem farinæ sunt attestationes quorundam Rusticorum. Quia, præscindendo ab eò, quod non coarctant negativam, dum duo ex illis simpliciter dicunt, aliquoties fuisse asportata Cadavera ad Ecclesiam Barnabitarum, absque
21 eo quod Parochi ingressi fuerint cùm Stola, & Cruce, quod non præjudicat nostræ consuetudini, ex notissima regula, quòd observantia interpretativa, ut in præsenti, non destruitur ex aliquibus actibus negativis, *Rot. decis.674. nu-*
22 *mer.21. par.19. rec.* Reliqui autem duo simpliciter referunt oppositionem Barnabitarum occasione asportationis Hippolytæ Rosariæ Spadæ de mense Martii superioris anni, qui casus est unus ex illis, qui causam dederunt præsenti controversiæ.

Adhuc facillime respondetur; quod illi testes sunt rustici,
23 & viles, & prorsus suspecti, tanquàm laboratores Barnabitarum, & ab ipsis salariati, sicque cominùs probant, ut, cœteris relatis, notant *Gabr. lib.1. tit. de Testib. conclus.10. nu.4. Rot. ad ornat. Card. de Luc. lib.16. dec.32. nu.33. in Mantissa*. Versa autem vice nostri testes sunt plures numero, nempè 17. deponunt de visu, deque facto proprio, & de re ad eorum officium spectante, suntque tandem omni exceptione majores.

I. Nempè Episcopus in ejus Relatione, cui tanquàm verisimiliter informato de statu, & consuetudinibus suarum
24 Ecclesiarum maxima fides debetur, *Rot. cor. Ludov. dec.482. num.6. & cor. Cerr. decis.524. num.5.* ubi, quòd in materia consuetudinis attestatio Ordinarii plenam constituit probationem etiam sine adminiculo aliorum testium, & in *rec. dec. 305. nu.12. par.19. & dec.469. nu.18. par.9.* ibi: *Quibus, uti verisimiliter informatis de statu, & qualitate Ecclesiarum, de-*
25 *ferri consuevit*: & *num.68.* ibi: *Et etiam tanquam Ordinarius, cujus judicio, uti verisimiliter informati de statu, & consuetudinibus suarum Ecclesiarum totaliter deferendum esse; & in Pampilonen. Exemptionis 25. Junii 1706. §. Vel si ad omne cor. Ansald.*

II. Decem Parochi, qui personaliter intervenerunt associationi Cadaverum, & ingressi fuerunt Ecclesiam Barnabitarum cum Superpelliceo, Stola, & Cruce, ibi: *Nell' ac-*
26 *compagnare i Cadaveri delle nostre Cure, e Parrocchie &c. sempre l'abbiamo accompagnati con Cotta, Stola, e Croce eretta, e nell'istesso modo, cioè con Cotta, Croce, e Stola siamo entrati ad assistere alli funerali, & esequie de medemi Cadaveri in qualsivoglia Chiesa di questa Città, e fuori di essa senza alcuna differenza, o contrasto de Regolari &c. e particolarmente quando ci è occorso portarli alla Chiesa &c. de PP. Barnabiti &c. perche questo è lo stile, e consuetudine immemorabile di questa Città &c.* Itaut de nostris testibus, ad illorum fidem augendam, verificentur ea, quæ leguntur apud *D. Jo:*
27 *Epist.1. in princ.* ibi: *Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectaverunt &c. testamur, & annunciamus*:

III. Quatuor testes Sacerdotes, uno ore deponentes de
28 consuetudine immemorabili ingrediendi Ecclesiam Barnabitarum cum Superpelliceo, Stola, & Cruce erecta, ibique assistendi exequijs, quorum fides ex qualitate Sacerdotali multùm augetur, *Capyc. Latr. decis.12. num.14. & Rot. decis.276. num.16. par.10* cum aliis, citatis *in tom.1. part.1. discept.3. num.41.*

IV. Demum duo alii testes nobiles, attestantes, ibi: *Del*
29 *mese di Novembre dell'anno 1708 fu dal Paroco della Chiesa di S. Salvatore &c del fu Sig. Camillo Glandi alla Chiesa de PP. Barnabiti, assieme con li Fratelli della V. Compagnia di Santa Catarina; dove io fui presente, come uno delli Confratelli, e con tal'occasione viddi, & osservai benissimo, che detto Curato entrò in detta Chiesa, e vi stiede con Cotta, Stola, e Croce eretta, & assistè all'esequie di detto Cadavere.* Necnon idem deponit alter testis, æquè nobilis, quibus tanquam nobilibus, & de visu deponentibus multùm est deferendum, ex adductis *in tom.1. pat.1. discept.4. num.64.*

Addentes pro favorabili resolutione præsentis dubii, quod nostra consuetudo uniformatur *Statuto Cleri Urbis*, in his materiis omnium inferiorum Civitatum normæ, & magi-
30 stræ, ex adductis per *Barbos. de Potest. Episcop. allegat.76. num.35. Card. de Luc. de Judic. disc.37. num.20. & Rot. decis.469. num.62. & decis.560. num.2. & 3. part.19. rec.* Illud enim *in cap 5. §.9. in addit.* disponit, quod Parochi assistere possint cum Stola Officio funerali in Ecclesiis Regularium, ibi: *Assistentibus quoque, si velint, cum Stola Parochis supradictis*. Observantes ulteriùs, quod aliàs monstruosum esset, ac membra majori pollerent prærogativa, ac gaudeat Caput,
31 dùm Ecclesia Barnabitarum Urbis, in qua P. Generalis residet, ex punctuali resolutione hujus Sacr. Congr. sequutæ à *Barbosa, & Panimolla locis supra citatis*, non habet exemptionem illam, quam prætendit Ecclesia Spoletana, quod absurdum egregiè comprobat *Rot. decis.295. num.9. & 10. cor. Priol. & dec.70. num.50. par.13. rec.*

Ex quibus promanat affirmativa resolutio 2. *Dubii* esse restituendum Cadaver ad effectum scilicet sepeliendi in dicta 32
Ecclesia cum Assistentia Parochi illius exequiis cum Superpelliceo, Stola, & Cruce elevata.

Die 19. Julii 1710. proposita Causa in C. R. per Cardin. Caparam sub duobus dub.

I. An liceat Parochis in associatione Cadaverum ingredi Ecclesiam PP. Barnabitarum cum Superpelliceo, Stola, & 33
Cruce, ibique Exequiis assistere.

II. An sit restituendum Cadaver Magdalenæ ad effectum se- 34
peliendi in dicta Ecclesia.

Ad primum responsum fuit: *Negativè, salvo Jure probandi immemorabilem consuetudinem.* 35

Ad secundum *Affirmativè.*

Longè diversum exitum habuit alia similis Causa *Parmen. Funerum*, de qua in *sequenti par. discept.6.* ea ratione, quam 36
his verbis adducitur. *Faber. in Epistol. ad Lector. sui Codic. Idem planè Senatus est, sed non iidem Senatores*, quem sequutus fui *in Instit. Crimin. lib.2. tit.20. num.78. & Rot. decis.* 37
183. in princ. cor. Emer. jun.

DISCEPTATIO XII.

Nullius Dispensationis.

INTER

Hyacinthum,

ET

Ceciliam.

ARGUMENTUM.

An, ad evitanda scandala, vitæque periculum concedenda sit dispensatio contrahendi Matrimonium cum illa Matre, quam aliquis carnaliter cognovit antequam servatis servandis Matrimonium contraheret, & consumaret cum ejus Filia.

MAtrimonialibus solutus legibus usque de mense Junii 1711. Hyacinthus, Veneris tractus illecebris, ac furenti captus amore Ceciliæ, Uxoris tunc viventis Antonii, eam ità perditè adamavit, ut non semel copulam cum ea habuerit; At zelotypus prædictus Ceciliæ legitimus Vir, cum 1
quadam die dictum Hyacinthum in propria domo solum cum solo dicta Cecilia reperiisset, justo commotus furore, ambos necare tentavit, quod periculum evadere satagens Hyacinthus, se declaravit ibidem adesse Matrimonii ineundi causa cum eorum filia Elisabetha, quibus verbis pacatior factus dictus bonus Vir Antonius, effectuationem Matrimonii prædicti cum Elisabetha omnino procuravit, reluctantibus animo, & factis, tàm Hyacintho, quàm Elisabetha, antecedentis copulæ ejusdem Hyacinthi cum Cecilia Matre optimè conscia; Verùm nullum inventum fuit diffugium ad declinandum justum furorem, & minas præfati Antonii, propterea que sub die 7. Februarii 1712. Matrimonium per verba de præsenti in faciem Ecclesiæ ratum, & paulò post consumatum fuit inter dictum Hyacinthum, & Elisabetham, prout hæc omnia constat ex Summ.

Defuncto autem de mense Novembr. anni 1712. supradicto Antonio, cessavit timor, qui causam dederat supradicto Matrimonio, nullo, tam propter dictum metum, quàm; & fortiùs, ob impedimentum affinitatis in primo gradu ex copula illicità, priùs habita cùm Cecilia, matre Elisabethæ, 2
qua attenta, Hyacinthus conscientiæ stimulis agitatus nullitatem prædictam proposuit in Curia Archiepiscopali, in qua assumpto formali judicio, ac attenta ponderatione, re maturè discussa in plena Congr. coram Card. Archiepiscopo, constitit de nullitate asserti Matrimonii, & propterea sub die 8. Augusti 1714. eadem Curia Sententiam protulit, declarando dictum Matrimonium fuisse, & esse nullum, ac liberum Conjungibus, eum, vel revalidare Apostolica dispensatione, vel ad alias nuptias cum aliis Personis convola- 3
re. In cujus sententiæ sequelam die 25. ejusdem mensis, & anni prædicta Elisabetha Matrimonium in faciem Ecclesiæ contraxit cum Nicolao Francisco, fueruntque datæ attesta-

attestationes de statu libero, tàm dicti Hyacinthi de mense Octobris 1714. quàm etiam supradictæ Ceciliæ de mense Decembris ejusdem anni.

Post hæc, juxta æquè solitum, ac detestabilem Amantium morem pristino cum Cecilia carnali reintegrato illicito affectu, Veneris stimulis, ac vesana libidine victus præfatus Hyacinthus, eandem Ceciliam iterùm carnaliter cognovit, & ex copula ejus uterus intumuit. Redeuntes verò ad Patriam
4 profugi quinque Ceciliæ fratres, repererunt eorum stemma in diverso statu, novisque armis ornatum, quòd indignè ferentes, non semel quæsiverunt ad necem Hyacinthum, & Ceciliam, morte utriusque injuriam vindicare minitantes, quod contigisset utique, cùm alioquin sint soliti minas, exequi, & homicidia perpatrare assueti, ut fuit justificatum in Summ. nisi in tali vitæ discrimine constituti, incommodo graviditatis Ceciliæ non parcentes, unà cum legitimis filio, & filia pubertatem egressi, Romam venissent, sperando à clementia Summi Pontificis obtinere dispensationem, ut possint invicem Matrimonialiter jungi, tàm ad evitandum
5 æquè evidens, ac proximum periculum eorum vitæ, ac reintegrandum honorem Ceciliæ, suæque Familiæ, quàm ad legitimam prolem in Urbe natam, & consulendum honori alterius filiæ nubilis, & filii legitimi, maxima miseria oppressi, & fortiùs ut gratia Sacramenti naturalem illum amorem perficeret, ac indissolubilem unitatem confirmaret, ut què liberarentur ab illo imfelicissimo damnationis statu, inquo miserè vivunt.

Porrexerunt proindè supplicationem SS. prædicta omnia candidè narrando, quæ de more remissa fuit ad Datariam, quæ solitam expedivit facultatem pro peragenda pœnitentia
6 in Basilica Sanctæ Mariæ Majoris; Inimicus autem humani generis hostis, saluti Animarum eorundem miserabilium Supplicantium invidens, superseminavit zizaniam, insistendo apud Curiam Archiepisc. ut tali dispensationi se opponeret, cum supposito, quòd illa esset productiva scandalorum in Civitate, effectu subsecuto, mediante Epistola scripta Card. Prodatario, qui nè omnem clauderet portam, omnemque obstrueret viam spiritualis salutis Oratorum, Causam remisit ad hanc Sacr. Congreg. pro Voto, & in ea sub die 4. Maii proximè præteriti 1715. fuit dictum *Audiatur Eminentissimus Archiepiscopus*, ejusque Relatione perventa,
7 sub die 29. Julii fuit dictum: *Describatur in Folio*: Hinc proponitur hodiè d. dubium, cui sicuti justitia non videtur contradicere pro favorabili affirmativo responso, ità, & fortiùs ex nota misericordia, voti compotes fieri sperant oratores ex gratia speciali.

Ad quem effectum præmittimus, quòd hodiè procedendum est cum illo supposito, quòd Matrimonium inter Hya-
8 cinthum, & Elisabetham fuerit à principio nullum, prorsusque insubsistens juxtà Sententiam Curiæ Archiepiscopalis, quæ cum nihil aliud fecerit, quàm declarare idem Matrimonium nullum, operatur, ut talis nullitas dicatur à
9 principio extitisse, juxtà *Text. in leg. Hæredes palam §. Sed si quid ff. de Testamen.* cum concordantibus apud *Priol. decis.* 334. *num.* 25. & in nostris terminis *dec.* 405. *à num* 9. *par.* 18. *rec.* loquente in terminis Matrimonii, consumati diuturna Conjugum cohabitatione.

Hoc autem posito in necessariam venit consequentiam, quòd dispensatio, pro qua supplicamus, cadit super primo
10 publicæ honestatis, & affinitatis gradu, proveniente ex copula cum Elisabetha, in statu quidem apparentis Matrimonii, sed in rei veritate nulliter à Hyacintho contracti, nedum per vim, & metum, sed etiam ob dictum dirimens impedimentum cum eadem Elisabetha, propter copulam, priùs habitam cum Cecilia ejus Matre, ex adductis per *Rot. dec.* 8. *per tot. cor. Arguell. & dec.* 262. pariter *per tot. cor. Ottbob.* In
11 Impedimento autem primi affinitatis gradus, ex actu nullatenùs legitimo, notum est passim Datariam dispensare, sicuti etiam in primo publicæ honestatis, concurrentibus præsertim causis, quæ gravissimæ, & multæ in præsenti casu concurrunt.

Inter quas primo loco supplicamus præ oculis habere evidens periculum mortis Oratorum, & infamiæ Ceciliæ, totiusque ejus Familiæ, & parentelæ, eò quia quinque fratres ejusdem Ceciliæ sensibiliter offensi sunt, ex proinde non solùm dicere possumus Oratoribus mortem probabiliter immi-
12 nere, sed certò certiùs, spectata conditione, & moribus eorundem Fratrum, mortem quotidiè præ oculis habere, propter quas causas in fortioribus terminis Matrimonii validè contracti Sacra hæc Congregat. benignè inclinavit pro dispensatione in primo publicæ honestatis *in Cajetana 27. Julii*
13 1629. & *in Caven. 17. Novem. ejusdem anni*, teste *Barbos. ad Conc. Trid. sess. 24. de Ref. matr. cap. 3. num. 12. & 13. & in*

Summ. Apost. dec. collect. 257. *num.* 12. Et in durioribus terminis consanguinitatis *Corrad. in Prax. dispens. lib. 8. cap. 7. numer. 21. & lib. 7. cap. 2. sub num. 73. vers. Et ibi*, ait: *Et ubi adsunt graves inimicitiæ cum periculo vitæ, dispensatur in gradibus propinquioribus, prout annis retro lapsis in primo, & secundo consanguinitatis à communi stipite gradu dispensatum fuit*, ut in formula, quam ibidem registravit; Propte- 14
rea ex eisdem causis, cum longè majori, & æquè evidenti periculo in nostris terminis concurrentibus, exaudiri benignè confidimus, ut ad consilia pacis reducantur animi Fra- 15
trum Ceciliæ ad vindictam maximè concitati; Pro pace enim inducenda Juris rigor relaxari solet, ut, pluribus cumulatis, notat idem *Corrad. ubi supra num. 77.* ubi adducit versum illum: *Pax ut servetur, moderamen Juris habetur.*

Concurrunt præterea aliæ æquè principales causæ, evitandi scandala, fugiendi peccata, & alendi tres Filios Ce- 16
ciliæ cum eadem miserrima Matre hic in Urbe degentes, quæ solent in his terminis præ oculis haberi ex adductis per *Coninch. de Sacram. disp. 33. dub. 5. num. 45. & de Justis de Dispens. matr. lib. 3. cap. 6. num. 22.* ibi: *Aliquod grave pericu- 17
lum animæ, quod Oratores, nisi contrahant, certò incurrent, quia Papa, uti Pater universalis, tenetur studere, & invigilare, nè scandala, & peccata sequantur.*

Quæ omnia, ut faciliùs percipiantur dignentur benignè ponderare, quòd propter dictorum verè miserabilem statum, eosdem omnes, unà cum Hyacintho, unum continet Cubi- 18
culum, & quidem angustissimum nempè Ceciliam, Hyacinthum, Filiam pubertati nimis proximam, filiumque puberem, & Infantulam, ultimo loco in Urbe natam: Hæc autem multa, & magna scandala non aliter evitari possunt, quàm salubri remedio dispensationis, quo Apostolica Sedes saluti Animarum intendens eisdem prudentissimè obviare solet; Undè *Corrad. lib. 9. cap 2. sub numer. 6. vers. Possent* ait, quòd ad dispensationem impetrandam sufficit, 19
quòd timeantur futura scandala, utpote periculum inimicitiæ, & necis Oratorum, vel quotiès timetur fornicationis, sivè incestus periculum ratione carnalis affectus inter ipsos; *Felin.* verò *cons. 26. num. 29. versic. Non consideran.* relatus per *Sanchez lib. 8. disp. 19. num. 9. & 10.* docet, quòd ad scan- 20
dali veritatem sufficit, vel probabilis timor inimicitiarum Oratorum, vel concubinatus inter se, vel quòd mulier ratione infamiæ non poterit nubere, atque incontinentiæ periculum patiatur: Ob scandala enim evitanda, tolerantur multa prohibita, ait *Paris. cons. 68. num. 232. vol. 4.* & de causa alen- 21
di filios Viduæ idem *Corrad. lib. 7. cap. 2. num. 80.*

Et in terminis matrimonii validi, in facie Ecclesiæ contracti, & deindè per Sententiam Ecclesiastici Judicis disso- 22
luti ob arctitudinem mulieris, quæ tractu temporis apparuit non fuisse veram, habemus punctualem resolutionem hujus Sacr. Congreg. *in Oriolen. 16. Maii* 1711. in qua *ad evitandam scandala, & dissidia*, juxta præcisa verba Folii dicta die distributi, respondit; *Concedendam esse dispensationem à vinculo Matrimonii rati*, quòd ex motivo impedimenti perpetui 23
nullatenùs subsistentis fuerat dissolutum, permittendo utrique Conjugi, ut permanerent cum novo Conjuge, renovato consensu ad formam Concilii.

Maximoperè ulteriùs influere videntur ad finem, quem precibus reportare speramus, legitimatio prolis, in Urbe natæ, & in posterum forsan nasciturae, nec non promptum 24
remedium consulendi honestati alterius legitimæ filiæ Ceciliæ, cui evidens imminet periculum amittendæ pudicitiæ, nisi ejus miseriæ, qua laborat unà cum matre, promptè succurratur; Sequuto enim Matrimonio cum Cecilia ejus Matre, ex gratia, quam enixis precibus imploramus, industria Hyacinthi, paterno affectu eam tractantis, necessaria de facili providebit, & ejus honestæ collocationi consulet simul, & alterius in Urbe natæ, quæ omnia non aliter sperari possunt, quàm à legitimo Matrimonio, inter Oratores contrahendo, ut de se patet.

Benignè etiam supplicamus advertere, quod ultrò admittentes, copulam à Hyacintho cum Cecilia habitam, fuisse admodùm detestabilem, ad effectum dispensationis, de qua 25
agimus, non videtur posse illam retardare, eò quia ad eam deventum fuit non animo faciliorem reddendi S. Sedem ad dispensandum, sed ex vesana libidine, atque ex pristino carnali illicito affectu cum eadem Cecilia, ad recidivam fuit idem Hyacinthus incitatus.

Nec dicatur, quod copula Hyacinthi cum Elisabetha habita tempore quo Matrimonium non fuerat declaratum nullum, sed in statu validitatis, illa dicatur produxisse 26
impedimentum in primo affinitatis ex copula licita, in quo dispensari non solet, nisi inter magnos Principes, &

ex publica causa, ut dicitur *in Concil. Trident. sess. 24. de Ref. matrim. cap. 5.*

Objectum enim non subsistit, quia posita declaratione nullitatis Matrimonii, hæc retrotrahitur ad illius principium, & operatur idem, ac si ab initio non fuisset, ex supra adductis, & proinde quicquid sit ad effectum evitandi peccata,
27 certum videtur, quòd ad inducendum impedimentum ex copula licita, id non subsistit, eo quia posita nullitate Matrimonii, copula inter Conjuges habita non potest dici licita, ad hoc ut ex illa oriatur illud idem impedimentum, quod unicè oritur ex Matrimonio à principio valido, & nunquam declarato nullo, ut de se patet.

Demum non obstat grave, horrendumque scandalum, quod ex hujusmodi dispensatione oriri asseritur, ut refert Archiepiscopus, ubi ulteriùs asserit, per Sententiam nullitatis præfati Matrimonii rumorem invaluisse, quòd testes fal-
28 sum in Judicio deposuerint, & quòd Orator quando contraxit Matrimonium cum Elisabetha dispensationem obtinuerit à Sacra Pœnitentiaria; Non enim omnia hæc inter se videntur cohærere, quia si verum fuisset, quòd testes falsum dixerant circa copulam, habitam à Hyacintho cum Cecilia, ad quid recurrere ad Pœnitentiariam pro obtinenda dispensatione? quæ non erat necessaria, posita negativa copulæ inter dictos Hyacinthum, & Cecillam.

Et tamen strictè dicimus, quòd exageratus timor dicti rumoris in præsenti nullo modo obstat, eo quia servatis servandis jam declaratum fuit nullum dictum Matrimonium Elisa-
29 bethæ, quæ servatis pariter servandis transivit ad secundas nuptias cum N. cum quo conjugaliter vivit, suscepta prole; Et proindè nullum omninò scandalum oriri poterit ex dicta dispensatione, quam ex motivis, & causis adeò urgentibus, & efficacibus obtinere speramus; Imò non sine fundamento sperare possumus, quòd in casu nostro summa ædificatio Populi eveniet ob vitationem dictorum maximorum scandalorum, ad quæ evitanda pia Mater Ecclesia suum fontem gra-
30 tiarum nunquam solita est claudere; Unicum verò scandalum, quod forsan posset oriri verificaretur tunc, quando Oratores reverterentur ad illam Civitatem, ubi moratur Elisabetha, sed huic possibili malo facillimè occurri potest cum clausula, seu præcepto de nunquam accedendo ad dictam Civitatem, ut in terminis observat æquè doctus, ac in his
31 materiis exercitatus *Corrad. in Prax. dispensat. Apostol. lib. 7. cap. 3. num. 25.* Cui perpetuo exilio è propria patria, quamvis durissimo, æquè ac gravissimo, ultrò se subjiciunt Oratores, id unum intendentes dispensationem benignè reportare pro æterna eorum salute, & ad obvian. imminentibus malis, supra recensitis.

Die 28. Martii 1716. proposita Causa in Congr. Concilii
32 sub dubio; *An sit concedenda Dispensatio*, responsum fuit: *Negativè & ad D. Secretarium juxta mentem, & mens est, ut incumbat collocationi Mulieris, Filiarum, & Filii in Conservatoriis, communicato consilio cum D. Eleemosynario.*

DISCEPTATIO XIII.

Ariminen. Matrimonii.

INTER

Danielem.

ET

Elenam.

ARGUMENTUM.

Ex motivo impotentiæ Viri, quibus concurrentibus locus sit Matrimonii dissolutioni, non præcedente triennali cohabitatione; Et quando locus sit recognitioni Mulieris ad cognoscendum illius Virginitatem, cujus aliqua signa ostenduntur nullius efficaciæ ad illam demonstrandam.

CUM pro justa Causarum notione oporteat quandoque castissimas Judicum aures, non solùm impudica ver-
1 ba, sed pejora etiam audire, ut observat *Amen. in Prax. Crim. fol. 423. num. 38.* ubi, quòd commune est hoc incommodum etiam Theologis, & Moralibus, cum aliis, cumulatis *in tom. 3. par. 2. discept. 9. à num. 9.* ubi ex *Zacch. Quæst. Medic. Leg. tom. 1. lib. 7. tit. 1. quæst. 8. num. 37.* observavimus, *nullam esse in illis verbis indecentiam, quæ ad laudabilem finem, propalandamque rei veritatem proferuntur*, Ideò supplica- 2
mus, Nobis ignosci, verba facientibus de dissolutione illius Matrimonii ob Viri ass. impotentiam, quod in facie Ecclesiæ solemniter fuit contractum, servatis omnibus servandis, à Daniele cum Helena die 8. Octobr. 1713. pro cujus proindè validitate omnis militat præsumptio, ex vulgatis.

Quia verò prætenditur ex adverso illius nullitas ex ass. perpetua impotentia ejusdem Danielis ad demonstrandam insub- 3
sistentiam contrariæ prætensionis.

In Jure præmittimus, quòad ad Matrimonii dissolutionem nunquam devenitur ex capite perpetuæ impotentiæ Viri, nisi illa adeò evidens sit, adeoquè certa, & indubitata, ut nullo velamine, nulloque colore & exceptione offuscari possit; Ea ratione, quia in circumstantiis defectus visibilis, & ex sola Peritorum visione, & recognitione apparentis, Matrimonium nullo temporis momento validum fuit, & proindè, deficientibus titulo, & substantia Sacramenti matrimonii, permitti à Judicibus non debet, ut Conjuges invicem matrimonialem vitam ducant, sed illud statim declarandum est nullum, ut notant *Pont. de Matrim. lib. 7. disput. 107. nu-* 4
mer. 3. Panimol. decis. 52. num. 2. De Just. de Disp. Matrimon. lib. 2 cap. 17. num. 26. De Angel de Confess. lib. 2 quæst. 47. numer. 7. & 8. cum aliis, cumulatis *in tom. 1. par. 1. discept. 12. num. 29. & per tot.*

Quòd communiter ampliant Theologi, & Canonistæ, ut sine ulla difficultate procedat in eo casu (qui est noster præ- 5
cisus) quando Mulier non reclamat statim, sed post annum & per multum temporis spatium tacet, & Viri prætensam impotentiam in judicium non deducit. Idque duplici ratione: Prima quia mulier, in his circumstantiis allegans 6
Viri impotentiam, duas contra se præsumptiones habet: Primam, desumptam ex ejus longa taciturnitate. Secundam verò ex contraria assertione Viri; quæ adducitur in punctuali *Textu in cap. 1. de Frigid. & Malef.* ibi: *Illa autem si* 7
prior post annum, aut dimidium ad Episcopum, aut ejus Missum proclamaverit, dicens, quòd non cognovisses eam; Tu autem contrarium affirmes; Tibi credendum est, quòd caput es mulieris, quia si reclamare voluit, cur tamdiù tacuit? Citò enim, & in parvo tempore scire potuit, si secum coire potuisses, ubi communiter *Repetentes*, cum aliis, citatis à *Pi-* 8
rhing. in Jus Can. lib. 4. tit. 15. de Frig. & Malef. §. 3. num. 14. fol. 145. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 109. num. 2. 10. & seqq. & Pont. eodem Tract. lib. 1. cap. 66. num 7. & 11.

In facto verò præmittimus, quòd circa d. prætensam impotentiam nullo modo concordant Periti, de mandato hujus S. C. deputati. Prout nec etiam concordes sunt Obstetrices circa Helenæ prætensam virginitatem.

Quoad Peritos N. N. primus Medicus Civitatis Urbini, & Prothomedicus generalis ejusdem Status, attentissimè consideratis omnibus partibus, generationi dicatis respectu 9
Danielis, illiusque complexione, temperamento, omnibusque aliis, ad effectum de quo, agimus, considerandis, in ea fuit opinione, *che tale impedimento non si può dirsi, nè deve dirsi mai perpetuo, & insanabile, ma bensì guaribile*, Cujus fundatæ opinioni se subscripserunt paritèr primus Medicus Civitatis Fani, necnon quinque alii insignes Professores: Quibus, uti testantibus de re, ad eorum professionem spectante, omnis adhibenda est fides, ex adductis in nostris terminis per *Baron. de Corp. tit. 17. de Viril. nu. 48. Layman. Theol. Mor. lib. 5. tract. 10. quæst. 4. cap. 11. de Imped. sub* 10
num. 4. fol. 1012. De Angel. de Confes. tom. 2. quæst. 49. num. 8. Card. de Luc. de Matr. disc. 9. num. 13. & Rot. dec. 80. num. 4. post Zacch. Quæst. Med. Leg. cum aliis, citatis *in Tom. 1. par. 1. discept. 12. num. 45.*

Et quòd magis est tertiùs etiam Peritus ab hac Sacr. Congregat. pariter deputatus, neque etiam secundùm præsen- 11
tem statum Danielis habet illius prætensam impotentiam pro perpetua, & insanabili, dum præscribit ei multa medicamina, experienda per spatium duorum, aut trium mensium, ut ex ejus Peritia.

Quò verò ad Obstetrices, de mandato hujus Sacr. Congregat. deputatas, constans in facto est, quod una ex eis postquam attentissimè consideravat Helenam ejusq; partes gene- 12
rationi inservientes, debita diligentia, & replicatis recognitionibus perlustraverat, prima vice, nedum juratam emiserat attestationem, eandem N. non esse virginem, illam adducendo bonam rationem, quia in ejusdem secretoribus partibus propriis oculis viderat hiatum quen- 13
dam, propriisque manibus recognoverat quoddam foramen capacitatis unius digiti, quòd in Virginibus nullatenus reperitur; Sed ulterius eandem facti veritatem

tem æquali ingenuitate, & candore sequentibus cubitalibus literis ejus Genitrici aperuerat, ibi: *Dissi alla Signora I. Madre della Signora E. che la det. sua Figlia non era Vergine.*

Non attento, quod deinde contrarium deposuerit, illammet ipsam adducendo rationem, ad colorandum dictum
14 hiatum, æquè insolitum, ac incompatibilem cum virginitate, quia recognoverat dictas partes tempore menstruarum purgationum, quando illæ solent esse laxiores: Tum quia nimis inverisimile, ferèque incredibile videtur, quod æquè attenta, annosa, ac prudens Mater Helenæ, permittere voluerit, ut ad ostendendam ejus Filiæ virginitatem, illius recognitio fieret dicto tempore, quod ineptum videtur ad similia peragenda: Tum, & fortiùs, quia sicuti admittimus, purgationes Mulierum potest illarum partes, generationi dicatas, aliquantulùm laxiores, humidioresq; red-
15 dere, Ita negari non potest, quod nullo modo apta sint ad operandum illum effectum, quem his verbis descripsit eadem Obstetrix. *Trovai, che il buco della natura era capace di un deto.* Videtur enim nimis insubsistens prætensio, ut solidæ illæ partes per quas transeunt Mulierum purgationes, à simplici, fluidoque humore taliter dilatari possint, ut relinquant hiatum, permanentem, & fixum, sola visione apparentem capacitatis unius digiti, ut de se notum est.

Ultra quod si verisimilitudinis speciem haberet insulsa illa consideratio ejusdem Obstetricis, quod dictus hiatus, in partibus generationi dicatis in Fœminis, ortum habere posset à menstruis purgationibus Mulierum, ibi: *Era un poco*
16 *dilatato &c. come sopra suole accadere, quando le Donne hanno li mestrui*, in necessariam consequentiam sequeretur, quod illæ solùm puellæ virgines judicari possent, quæ dictæ purgationes non habent, quod quantùm absonum sit, de se patet.

Alia verò Obstetrix A. N. N. quæ non sine magna affectatione, & præviis inutilibus expensis, traducta fuit à Civitate Bononiæ, concordat etiam cum prima circa dictum hiatum, ibi: *Si vede però intorno nelle parti esteriori della Natura, esser qualche picciola apertura.*

Neglecta prorsus divinatoria illa detorsione ejusdem Obstetricis, asserentis, *Posso giudicare, esser detta apertura cau-*
17 *sata dalle dita;* Cum enim habeamus nimis verisimilem, & æque naturalem, ad propriam causam dicti hiatus, provenientis à copula, pluries, à Daniele in figura matrimonii tentata, & procurata cum He. est mera vanitas recurrere ad purgationes menstruas, & improprias, puerilesque operationes cum digitis, ad obumbrandam veram, & naturalem causam defectus virginitatis in eadem Helena: Omnis enim actus semper referendus est ad suam naturalem, propriam, præexistentem, & verisimilem causam, non autem detor-
18 quendus est ad improprios, peccaminosos, & futiles prætextus, ex adductis *in dec. 286. num. 17. cor. Cerr. & dec. 100. num 56. cor. Ansald.*

Videntur hæc superabundare ad effectum, de quo disputamus, eo quia inauditum est in Jure, quod ob prætensam Viri impotentiam, non præmisso triennali experimento, à die
19 decreti Judicis computando, statim deveniri possit ad dissolutionem illius Matrimonii, quod à Muliere fer. fer. in facie Ecclesiæ contractum fuit cum Viro, *minimè valetudinariam ducente vitam, & in Virilibus, non solùm à Peritis electis, verùm etiam hic Romæ ab expertissimo Anatomico, me præsente, recognito, juxta Naturæ, & propriæ constitutionis exigentiam formato:* Sunt verba tertii Periti, ab hac
20 Sac. Congreg. ut supra deputati; Ut enim observavi *in meo Tract. de Matr. §. ultimo num. 6.* materia non potest esse delicatior, magisque periculosa, eo quia agitur de valore unius ex septem Ecclesiæ Sacramentis, quod magnum appellat *Apostol. ad Ephes. 2. 32.* quodque alia Sacramenta præcellere ratione institutionis, loci, temporis, & significationis, ob-
21 servant *D. August. de Bon. conjug. cap. 18. Dionys. Carthus. in Summ. Orthod. Fid. lib. 4. cap. 162. & Sylvest. Prier. in Sum. verb. Matrimonium 1. num. 3. & seq. & Coccin. adnotat. 74. in fine*, ubi quod in hac materia (loquendo in punctualibus terminis nostri casus,) *omnis modus quærendus est pro veritate habenda, quia Judex nimis oneratus est.*

Quibus additur, quod circa interna vitia Penis Danielis, quæ ex adverso plus justo exagerantur, ex nostro Summario concludenter constat, non unum, vel alium, sed duos Pe-
22 ritos, multosque insignes Medicos, & quidem ex primariis Status Ecclesiastici, non esse inter se concordes in ordine ad prætensam impotentiam ejusdem Danielis, cum qualitate insanabilis, & perpetuæ. Unde eo magis procedendum non videtur ad dissolutionem matrimonii, de quo agimus, sed omnino videtur demandanda cohabitatio triennalis, ut in terminis longè durioribus dissensus unius tantùm ex octo Peritis, ab hac Sac. Congr. deputatis, habemus casum, punctualissimè decisum in illa *Romana Matrimonii de Sensinis*, 23
in qua hæc Sacr. Congreg. attenta discordia unius dumtaxat ex octo Peritis, re maturè perpensa, die 10. Maii 1698. rescripsit: *Esse locum cohabitationi triennali*, & re maturè perpensa rescriptum confirmavit die 16. Novemb. ejusdem anni, cum addito, ut Causa amplius non proponeretur, ut videre
est in *Tom. 1. par. 1. discep. 12. per tot.* & signanter 255. 24

Habemus pariter alium casum in *Abulen. Matrimonii 9. Aprilis 1718.* in qua hæc Sacr. Congregat. nullatenus habuit
pro perpetua impotentiam Viri, prætensam ex eodem prorsus motivo præproperæ seminis effusionis, quæ in præsenti exageratur: Demandando, ut supersederetur in concessione licentiæ contrahendi secundum matrimonium respectu Viri, qui postquam declaratus fuerat impotens à Curia Ecclesiastica Abulæ, reliquerat primam Uxorem, & cum alia matrimonium contraxerat, & consumaverat, Imo in dicto casu unisona voce concordabant Periti in illa propositione, his verbis registrata *in Folio dict. die distributo §. Contraxit: Periti, à Judice electi, eum habilem, & idoneum dixerunt ad contrahendum, & consumandum cum Virgine matrimonium, ex quo potissimum temporis beneficio, immodicus ille calor, à quo præpropera seminatio ortum ducebat, cessaverit*, quam 25
habent pro certa in nostris terminis Periti, ab hac Sac. Congreg. in nostro casu deputati; Quod scilicet temporis beneficio, & crescentibus annis, immodicus ille calor, à quo respectu Danielis præpropera seminis effusio ortum ducit, cessare facilè potest, ut pro veritate, & conscientia requisitus, cum juramento testatur dictus Protho medicus N. N. in ejus Peritia, ibi: *Replico, attesto, e depongo secondo la mia perizia, che il detto difetto della sollecita seminazione può emendarsi dal tempo*, Præcipuè si juxta Receptas eorundem Medicorum utatur Daniel medicamentis refrigerantibus, & Balneorum usibus, loco aliorum calidissimorum, quibus usus fuit de præterito, & à quibus loco beneficii, maxima expertus fuit sanitatis præjudicia, teste ipsamet Helena in ejus Position. 17. 26

Et nihilominus ad solius materiæ ornatum breviter percurrendo objecta, quæ ex adverso fiunt, illa reducuntur ad quatuor; Ad prætensam nimirum confessionem Danielis, in 27
Positionibus emissam: Ad affectatam depositionem duarum inhonestarum mulierum, testantium de copula, cum eis attentata, sed non perfecta: Ad medicamenta, quibus usus fuit idem Daniel, & à quibus asseritur ex adverso, nullam omnino utilitatem consequutum fuisse: Et demum ad aliorum Physicorum attestationes, asserentium, eundem esse impotentem ad matrimonii consumationem.

Constanter dicimus, quod non solùm omnia hæc, sed multò majora concurrebant *in dicta Rom. Matrim. de Sensinis*, & tamen in nulla prorsus consideratione habita fuerunt, 28
& meritò; Quia triennalis cohabitatio tunc solùm præcedere non debet dissolutionem matrimonii, ob prætensam Viri impotentiam, quando hæc fidelibus Peritorum oculis taliter subjecta est, vel per Virilium ariditatem, deficientiam, tortuositatem, vel similem defectum, æquè patentem, ac visibilem, ut nulla tergiversatione valeat excusari; Secus verò quando Vir habet omnes partes, generationi dicatas, benè formatas, & constructas, sed ejus impotentia deducitur, & prætenditur ex ratiociniis, discursibus, & speculationibus Physicorum: Tunc enim eo ipso, quod dantur depositiones aliorum Physicorum, mediantibus similibus ratiociniis, & discursibus, inclinantibus in contrariam opinionem, semper verum est, quod impotentia est solùm dubia; vel ad summum conjecturalis, & probabilis, in quibus circumstantiis 29
nunquam deveniendum est ad matrimonii dissolutionem sine triennali experimento, incipiendo à die decreti Judicis, non 30
autem à tempore contracti matrimonii, juxta communem, & receptam opinionem, cum qua processit *hæc S. C.* in sæpè citata *Rom. Matr. de Sensinis.*

Quoad Danielis assertam confessionem, innixam responsionibus, datis contrariis Positionibus, illa non regit in facto, dum ipse non negavit Penis erectionem, & seminis jaculationem, sed fassus fuit solam præpropetam seminationem in Venereis attentatis. 31

In qua parte concordat ipsamet Helena in suis Positionibus, in quibus certum est, quod fateri dicitur id, quod in illis ponitur, ex adductis *in dec. 326. num. 10 par. 19.* In illis enim non negat Penis erectionem, sed prætendit solùm, illam non esse stabilis durationis: *Posit. 9.* ibi: *Vedendo di non poter avere la necessaria, e ferma erezzione: & Posit. 16.* ibi: *Non aveva l' erezzione durabile, & Posit. 19.* ibi: *Per non*

aver ferma, e durabile la necessaria erezzione; Longè autem
inter se distant, Virum nullam habere Penis erectionem,
vel illam habere minùs stabilem, & brevis perdurationis;
Eo quia in primo casu defectus ejusdem erectionis dicitur re-
sidere in partibus solidis, seu musculis, & nervis, quæ jux-
ta Medicorum prima principia difficillimæ sunt curationis:
In secundo verò ille dicitur consistere in fluido, seu in hu-
moribus, qui emendari facile potest, vel temporis cursu, &
ætatis beneficio, vel refrigerantium medicamentorum usu,
quando provenit ab immoderato calore, vel à medicamentis
calidis, quando ex contraria causa procedit.

Quoad affectatas Attestationes duarum inhonestarum Mu-
lierum, respondemus, illis in hac parte nullam esse præstan-
dam fidem, non solùm ex multiplicibus defectibus contradi-
32 ctionis, inverisimilitudinis, falsitatis, mendacii, periurii,
exilii, & aliis exceptionibus, in facto comprobatis, *ad Tex.
in can. Constituimus 3. q. 5.* ibi: *Constituimus, cum omnibus,
qui nobiscum sunt Episcopis, ut homines &c. adulteri, incesti,
&c. Criminosi, vel qui falsum testimonium dixerunt &c. nulla-
tenus ad testimonium sint admittendi, quia infames sunt, &
justè repellendi, quia funesta est vox eorum*, cum aliis, se-
quutis *à Rot. in Avend. Succes. 5. Junii 1676. §. Minus coram
Bourlem.*

Sed etiam, quia ex copula de præterito semel, vel bis at-
tentata, & non completa cum una, vel altera Muliere, non
benè infertur ad concludentem probationem perpetuæ, & in-
sanabilis impotentiæ, quæ omninò præcedere debet ad ma-
33 trimonii dissolutionem, ut in terminis practicatum fuit *ab
Sac. Congreg. in d. Rom. Matrim. de Sensinis*, & patet *ex Tom.
1. par. 1. discept. 15. num. 5 & numer. 55.* In cujus casu datæ
fuerunt in Summario duæ authenticæ depositiones totidem
æquè famosarum, & pulchrarum Meretricium, quarum re-
spectu verificabantur ea, quæ *ex Neviz. in Sylv. Nupt. libr.
4. verb. Est nubendum num. 33.* observavi *in Instit. Crim. libr.
2. tit. 7. num. 62.* Cum illo addito, quod eædem inhonestæ
Mulieres testabantur de irrito conatu per longum spatium
34 duorum annorum cum omni commoditate, & facilitate ex
parte earundem.

Et quod magis est ex Summario constat, esse meram ca-
lumniam id, quod una ex dictis vilibus Mulieribus ausa fuit
asserere adversus Danielis honestatem, concludenter de-
monstratam ex juratis Attestationibus multarum nobilium
Personarum Cæsenæ, & Cancellarii Curiæ Gubernatoris
35 ejusdem Civitatis, qui coarctant etiam negativam accessus
dictæ vilissimæ fœminæ ad ejus Domum: In dicta verò *Cau-
sa Romana de Sensinis* attestationes duarum inhonestarum
Mulierum ad unguem concordabant cum seria, & clara con-
fessione ejusdem Sensini, ibi: *Disse di aver anco cercato di
36 aver commercio carnale con varie Giovani belle, e di suo genio
e con le medeme anco dormitoci con tutto il suo commodo, ne
tampoco aver potuto consumate l'atto venereo, benche dalle
stesse li fossero stati fatti tutti li vezzi immaginabili per tal
effetto*, de qua *in dicto tom. 5. part. 1. disceptat. 12. nu-
mer. 148.*

Et tamen *in dicta Causa Sensini*, his omnibus non atten-
tis, neque in minima consideratione habitis, prorsus negle-
ctæ fuerunt attestationes dictarum inhonestarum Mulierum,
37 concordantium cum depositione, & confessione ejusdem Sen-
sini: Undeeò minùs attendendæ videntur in præsenti dictæ
affectatæ depositiones duarum vilissimarum Fœminarum,
non semel criminaliter processatarum, in quibus continentur
plura mendacia, & contradictiones, ac reperiantur syllabæ,
& quæ, non solùm concordant cum assertionibus Danielis,
sed ex diametrò opponuntur ingenuæ, & literali ejusdem ju-
38 ratæ confessioni, comprobatæ ex seria, & jurata depositio-
ne Cancellarii, & multarum Personarum nobilium Civita-
tis Cæsenæ, per ea, quæ notant adducti *in dec. 401. numer.
9. coram Emer. jun. & decis. 83. numer. 26. coram Ansald. &
39 in Roman. Hæredit. 1. Februarii 1715. §. Hæc testamentaria
coram Crispo.*

Quibus additur, quod, conscientia ducta, una ex dictis
vilissimis Mulieribus primam depositionem retractavit, quod
non solùm eidem Mulieri omnem fidem adimit circa di-
ctam attestationem, primo loco factam, sed præjudicat
40 etiam alteri, quæ præsumitur pariter subornata, per ea, quæ
observant adducti *in Instit. Crim. lib. 4. titul. 2. num. 96.* qui-
bus addo *Rot. in Capuana Jurispatr. 16. Junii 1709. §. For-
tiùs cor. Aldrov.*

Respectu medicamentorum, absque maxima utilitate Da-
nielis usque adhuc adhibitorum, ex illo motivo, quod præ-
scripta ei fuerunt medicamina cum supposito, quod defectus
proveniret à frigiditate, eo tempore quo provenit ab excessi-
vo calore, clarè admisit Helena in Posit. 17. ibi: *Che li rime-
dj &c. li causorono una sì grave accidentale riscaldazione nelli
Reni, che fù necessità &c. di farli medicare con medicamenti re-
frigeranti*, adest illa differentia inter præsentem, & alium 41
casum, disputatum coram hac Sacr. Congreg. *in illa Roman.
Matr. de Sensinis*, quæ reperitur inter maximam facilitatem
illa inveniendi in hac Alma Urbe, & difficultatem illorum
usus in Civitate Ariminensi, eo quia Sensinus nullum Em-
piricum, quem non consuluisset, & à quo non reportasset
Receptam aliquam, adhibendam pro curanda ejus impo- 42
tentia, nullamque Aromatariam Urbis intactam reliquerat,
à qua aliqua medicamenta non recepisset, ut fuit concluden- 43
ter probatum in Summario, exhibito in dicta Causa, & in-
dicatur *in d. discep. 12. n. 53. tom. 1. par. 1.*

Et nihilominus prorsùs neglecta fuerunt omnia hæc, &
multa alia medicamenta, quæ exagerabantur *in dict. Roman.
Matrim.* ab hac Sac. Congreg. quæ *die 10. Maii 1698.* respon-
dit, *Esse locum cohabitationi triennali, non autem dissolutio- 44
ni Matrimonii*, & resolutionem confirmavit *die 15. Novemb.
ejusdem anni 1698.* ea ratione, quia quando impotentia præ-
tenditur probari à medicamentis, absque fructu adhibitis,
aliisque attestationibus, & ratiociniis Medicorum, semper
verum est, quod illa non est certa, evidens, & indubitata,
sed ad summum dici potest probabilis, & conjecturalis, in 45
quibus terminis nunquam locus est dissolutioni Matrimonii
ante cohabitationem triennalem, ex hucusque animad-
versis.

Plusquam tacitè admissa fuerunt hæc ex parte Helenæ,
quæ proindè non omisit æquè insolitos, ac improprios adhi-
bere modos ad colorandam suam prætensionem, mediante
depositione duorum testium, asserentium audivisse à Danie- 46
le in confidentialibus discursibus, habitis cum qualificato Re-
ligioso, ipsum esse impotentem.

Ultra verò illam inhumanitatis notam quæ *à Cicer. Phi-
lippic. 2.* attribuitur illis, qui procurant, ut confidentiales
discursus publicentur, strictè dicimus, quod eisdem testibus
nulla est præstanda fides, nedum quia contestes nullatenus 47
sunt in omnibus, & per omnia de loco, verbis, & tempore;
Sed etiam quia idem qualificatus Religiosus contrarium serv.
serv. deposuit, & ingenuè fassus fuit, Testimonium siqui-
dem dicti Religiosi, Sacerdotis, graduati in sua Religione,
& nullum omninò habentis in hac Causa etiam minimum In-
teresse, multi ponderis est, & omni Jure præferendum venit
dictæ depositioni contrariorum testium, per ea, quæ obser-
vando qualitatem Sacerdotalem, & Religiosam notant addu- 48
cti *in Rom. prætensi Matr. 20. Aprilis 1668. §. Et licet coram
Card. Carpineo: & in Cajet. Matr. 18. Junii 1683. §. In præ-
senti cor. Cardin. Matthæjo, & in Perusina Filiat. 13. Martii
1690. §. Non obstat cor. Card. Capr.*

In conflictu præcipuè testium contrariorum, de quorum
legalitate, & probitate non costat; Imò docemus de opposi-
to in Summario, in quo idem dignissimus, & qualificatus
Religiosus, postquam asseruit, unum ex eisdem fuisse inqui- 49
situm, & criminaliter processatum, nullam habuit difficul-
tatem sequenti Interrogatorio: *An credat, quod dicti Presby-
teri sint homines cum juramento aliquid dicturi, quod verum
non sit*, ingenuè respondere non dubitavit. *Posso sospettare,
che per aderire à qualche loro Parziale possano dire con giura-
mento cosa, che non sia.*

Quoad prætensam Virginitatem Puellæ, ultra ea, quæ
observavimus supra subjungimus; Obstetrices, quæ de illa
ausæ sunt deponere, nullam mereri fidem, dum adducunt
pro motivo eorum dicti rationem, prorsus ineptam, ibi: *Non 50
ho trovato laceratura, ne sù le labra della Natura, ne tampo-
co nell' Orificio della medema.* Est enim hodie inter Anatomi-
cos communiter receptum, virginitatem non amitti per ru-
pturam aliquam, vel illius panniculi, vocati Hymen, quod
nullo modo datur, estque ens rationis chimericum: Vel per
lacerationem aliarum partium solidarum, ut notat *Raynald. 51
tom. 3. cap. 31. num. 15.* ibi: *Anzi dice il Fontanella &c. che non
si possa conoscere dalla rottura del Pannicolo, chiamato Hymen
per essere una chimera*, & concordant *Reyner. de Graff. in
Tract. de Mulier. organ. generat. inservien. par. 1. tit. de Hy-
men. Ver. Cum itaque*, impresso *in Bibliotec. anatom. part. 1.
tit. de Infirm. ventr. fol. mihi 592. Vales. de Sacra Philos. capit. 52
25.* ibi: *Nulla pars est in uteri ore, aut cervice, quæ virgi-
nitatis custodia sit, & in corruptione pereat, & Riolan. libr. 2.
Anatom cap. 35. & Fernel. lib. 1. cap. 7.* ibi: *Ac potius cen-
seo cervicis latera nondum Venerem expertis dumtaxat quasi
conglutinata connivere, quæ primus concubitus magna ex par-
te divellit*; cum aliis, citatis *in tom. 1. par. 2. discept. 29.
num. 2.*

Testi

Testi autem, adducenti ineptam rationem sui dicti, non
esse credendum, notant communiter Doctores, ut videre est
53 apud *Bald. in cap. Cum causam numer. 25. de Testib. Farinac.
eodem Tract. quaest. 70. numer. 8. & seqq.* ubi, quod hæc con-
clusio communiter recepta est inter Doctores, *Vermigl. cons.
26. num. 6. Caren. de Offic. Inquisit. par. 3. tit. 6. num. 82.* ubi,
quod tantùm probat testis, quantùm ratio, per eum addu-
54 cta, *Rub. de Valid. legal. cap. 43. n. 27. & Conciol. Resol. Cri-
min. Verbo Testis quoad d. resol. 15. n. 5.* ubi testatur de opinio-
ne communi, & ab omnibus recepta.

Quo demùm ad extrajudiciales, & affectatas attestationes
aliorum Medicorum, in quibus ex adverso fit magnum fun-
55 damentum ad proban Danielis assertam impotentiam, dici-
mus, easdem attestationes poni posse ad partes, eo quia illi
non fuerunt deputati in Peritos ab hac Sacra Congreg. sed eo-
rum attestationes esse æqualiter ultroneas, & affectatas, &
56 proinde nullo modo attendendæ sunt ad singularem effectum
dissolutionis matrimonii, juxta theoricam *Felin. in cap. Pro-
posuisti num. 6. de Probat.* ibi: *Et sis cautus, quia non sufficit,
quod Pars conducat Medicum per viam testimonii, sed opus
est, ut Judex imponat Relationem*, & *Felinum* sequuntur
57 *Peregr. cons. 11. num. 6. lib. 3. Baron. de Corp. tit. 17. de Viril.
à num. 100. Ricc. Collect. 3065 vers. Et licet par. 7.* ibi: *Non
valent Fides, factæ à Medicis, non destinatis à Superiore ad
illum proprium actum*.

Cum quibus, citatis *in d. tom. 1. par. 1. discept. 12. nu. 72.*
58 processit *hæc Sacr. Congr. in dicta Rom. Matr. de Sensinis*, in
qua ad probandam Viri impotentiam adducebantur attesta-
tiones 30. Medicorum Urbis, inter quos aderant duo Ponti-
ficii Archiatri, cum quibus concordabant tria Medica Col-
legia, Patavinum nimirum, Salernitanum, & Bononien-
se, quorum attestationes, & fundatæ Scripturæ exhibitæ
fuerunt in Summario: Et tamen, quia ex octo Peritis, quo-
rum 4. erant Chirurgi, & totidem Medici, unus ex Peritis Me-
dicis asserebat, impotentiam Sensini non esse perpetuam, &
incurabilem, processum fuit cum illa opinione, quod impo-
tentia non poterat dici certa, evidens, & innegabilis, sed
ad summum conjecturalis, probabilis, & dubia, quodque
in hoc dubio, favore matrimonii procedendum est cum opi-
59 nione *Host. in cap. Super eo de Eo qui cognovit Consang. Uxor.
suæ*, ubi, quod favore matrimonii opinio unius Doctoris
præfertur multis, contrarium sentientibus, & *Hostiensem* se-
quitur *Rot. dec. 40. n 8. par 16. rec.*

Quæ omnia supplicamus unitim ponderari, juxta regulam,
60 de qua in nostris terminis *Rota in Romana Dissolut. Matr. 25.
Junii 1685. §. Impotentia vers. Et si de per se cor. Paulut. &
in Viennen. Matrim. 25. Junii 1703. §. Et quamvis cor. Scot-
to*; eo quia contraria prætensio videtur nimis exorbitans, &
æqualiter inaudita, ut scilicet absque triennali cohabitatio-
ne, ex motivo prætensæ impotentiæ statim declaretur nul-
lum matrimonium illud, quod, servatis omnibus servandis,
contractum fuit à Viro, *minimè valetudinariam ducente vi-
tam, & in Virilibus, non solùm à Peritis electis, verùm etiam
hic Romæ ab expertissimo Anatomico, me præsente, recognito,
juxtà naturæ, & propriæ constitutionis exigentiam formato*,
61 juxta præcisa verba tertii Periti, ab hac Sac. Congr. deputa-
ti; Contractum, inquam, cum illa muliere, cum qua per
multos menses opus conjugii, quantùm in se fuit, perficere
curavit, quævè ab una ex duabus Obstetricibus, electis pa-
riter ab hac Sac. Congr. rotundis literis declarata fuit pro non
virgine, & ab ambabus in illius partibus, generationi dica-
tis, repertus fuit considerabilis hiatus, qui ab eisdem ex sim-
plici illarum visione reputatus fuit capax unius digiti, juxta
illarum præcisa verba.

Quando in terminis exiguioris foraminis, vix pisum ca-
pientis, & quod magis est, ab ipsa Natura, non autem à di-
gitis, vel à menstruis purgationibus facti, juxta somnia illa-
62 rum Obstetricum, quæ recognoverunt Helenam, habemus
modernum casum Puellæ Romanæ, quæ tali arctitudine,
talique exiguitate foraminis non obstante, filium peperit,
63 quem his verbis descripsit *Henric. Moinicken in observat Ly-
seri Cultello anatomico adjunctis, observat. 13. Puella Roma-
na à primo ortu clausa, nisi quod exiguum esset foramen, vix
pisum capiens &c. Quinto à concepto mense tumentem Puellæ
ventrem advertens Mater, Joannem Trullium adit, & post-
quam omnia ipsi exposuisset, opem illius implorat, ne in par-
tu tandem gravius vitæ periculum subiret filia &c. Dum itaque
invisens Trullius, cunctis perspectis, & examinatis &c. de-
bito tempore filium peperit, nec absimile dum Venetiis essem
contigit*.

64 Quorum omnium congruam rationem assignat *Tex. in cap.
Causam 14. de Probat.* ibi: *Sæpe manus fallitur, & oculus Ob-
stetricum*, quod utinam experientia verum non comprobaret,
ut notat *Bajard. ad Clar. § Final. quæst. 4 num. 7.* ibi: *Et
hoc mihi contingit in facto dum eram Gubernator Civitatis Spo-
letanæ, ubi quædam Puella fuit tradita duabus Obstetricibus,
ex improviso vocatis, quæ inspecta, cum juramento retulerunt,
eam esse virginem, & postea fuit reperta prægnans, Verricel.
quæst. moral. & legal. tom... quæst. 14. sub numer. 4.* ubi quod
inter Turcas adeo certa habentur medicamina ad coloran- 65
dam virginitatem, ut Puellæ constupratæ, tanquam integræ
publicè vendantur, præcedente illarum visitatione, & reco-
gnitione, taliter quod neque etiam cognosci valeat vitium
corruptæ Puellæ, *Scannarol. de Visit. Carcer. lib. 2. §. 7. cap.
2. num. 8. fol. mihi* 294. ubi proindè *num. 8.* concludit non si- 66
ne magna cautela admittendas esse Obstetrices ad virginita-
tem dignoscendam, quodque ipsis non facilè credendum sit,
& ex Medicis *Eugen. Epistol. Medic. tom. 2. lib. 1. cap. 5.* ubi,
quod à sex probatæ famæ Obstetricibus Puella quædam judi- 67
cata fuit Virgo, quæ per septem menses ante puerum pepe-
rerat; cum aliis, citatis *in Instit. Crimin. libr. 2. tit. 7.* ubi ex
Præposito in cap. Consultationi de Frigid. & malefic. observa- 68
vi, quando Mulierem, nomine Caracossam, tantùm me-
dicaminibus proprium naturale Instrumentum fecisse restrin-
gere, quod ejus Maritus non potuit amplius eam cognoscere,
quem casum refert etiam *Host. in cap. Causam num. 4. in med.
de Probat.* ubi, quod ead. Mulier erat Pedemontana, quod- 69
que taliter medicamentis se coarctavit, ut postea à nullo Vi-
ro cognosci amplius potuerit, & à nullo Medico coadiuvari.

Ex quo apud Suprema Tribunalia usus invaluit in his ter-
minis demandare inspectionem, & recognitionem Puellarum
post replicatum usum Balneorum aquæ calidæ, juxta origi- 70
nalem theoricam *Host. in cap. Fraternitatis ante numer. 1. de
Frigid. & malefic.* quem ibidem sequuntur communiter *Repe- 71
tentes*, & signanter *Abb. numer. 4. vers. Et consuluit, Butr.
num. 8. ad med. Joann. Andr. num. 4. Anchar. eodem n. Præ-
posit. num... vers. Et propter meliorem, & Alex. de Neu. num.
5. circa med. & Lopez ad leges Partit. partit. 4. titul. 8. leg. 5.
gloss. 9. vers. Et quia, Brunell. de Sponsal. conclus. 28. num. 23.
pag. 30. col. 3. num. 37. in fine pag. 31. col. 1. inter Tract. magn.
tom 9. Caranz. de Medic. quæst. 4. num. 166. Zacch. quæst. Me-
dicolegal. lib. 3. tit. 2. quæst. 7. num 6.* ubi docet modum facien- 72
di dictum balneum. *Horat. Græc. in Medico fiscal. sect. 1. cap.
4. num. 3. & 4. in fine*, impresso post *Sarn. Prax. Crim. par. 3.
fol mihi 369. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 47. numer. 129. &
lib. 2. cap. 2 num. 32. & duobus seq.* loquens de filia Ducis Par- 73
mæ, nupta Mantuæ Duci, *Sanch. de Matrim. lib. 7. disput.
113. num 11. Riccat. de Stat. Homin. cap. 2. vers. Tertio venit*,
ubi testatur de praxi *fol. 35. & vers. Quinta folio 36 tom.... &
Rot. dec. 1377. num. 16. cor. Coccin. 1. & in annot. 74. num. 16.
& ad ornat. Card. de Luc. tom. 2. dec. 10. num. 28. vers. His om-
nibus, & dec. 11. nu. 27. vers. Convenit hic denique* Quod ex-
perimentum ad praxim deductum fuit in Curia Card. Vica-
rii, *in Rom. Recognit. Puellæ 27. Januarii 1712.* cum rescrip- 74
to: *Fiat nova recognitio per alias tres Obstetrices, cum facul-
tate eisdem Obstetricibus utendi etiam balneo, quatenus hoc ip-
sis necessarium videatur*, & ultimo loco ad praxim pariter re-
ductum fuit in quadam gravissima Causa de mandato Sacr.
Congreg Conc.

Repetentes hic ea, quæ adnotavimus in principio, & sub-
dentes cum *Annæo Roberto Rerum judic. lib. 4. cap. 10. fol. mi- 75
hi 786. Pareite pudicæ aures, si quid in re obscœna lapsa fuit
verecundi sermonis modestia*.

Proposita Causa in Congr. Concil. die 20. Martii 720. sub
dubio *An constet de validitate matrimonii, seu potiùs sit locus
illius dissolutioni?* responsum fuit *Dilata, & fiat experimen-
tum triennalis cohabitationis, vel alterius brevioris temporis* 76
arbitrio Sac. Congr., & ad mentem, quæ fuit, quod *antece-
denter fieret à Daniele experimentum medicamentorum, pro-
positorum à D. de Paulis, & quod probatio medicamentorum
adhibitorum exhiberetur Sac. Congr. ut deinde determinaretur
tempus cohabitationis*.

Repropositâ verò sub die 8. Mart. 1721. sub dicto 1. dubio,
cum additione 2. *An sit locus cohabitationi triennali, vel alte- 77
rius brevioris temporis*.

Ad primum responsum fuit: *Dilata*.

Ad 2. Affirmativè pro tempore, Sac. Congreg. beneviso. 78

DISCE-

DISCEPTATIO XIV.

Tudertina Funerum.

PRO

PP. Tertii Ordinis S. Francisci Terræ Massæ.

CUM

Archipresbytero ejusdem Loci.

ARGUMENTUM.

Appellatione Quartæ Funeralis quid contineatur, & quæ veniant. Vela, Sudariola, & similes panni, non solum peti, sed neque etiam à spontè dantibus occasione Funerum accipi possunt à Parochis.

OCcasione, qua die 8. August. 1716. *Disputatum fuit dub. An PP. Tertii Ord. S. Francisci Conventus S. Mariæ de*
1 *Pace Terræ Massæ, Tudertinæ Diœcesis, tenerentur solvere*
Quartam funeralem Archipresbytero dictæ Terræ pro illis funeribus mortuorum, qui in eorum Ecclesia sepeliebantur,
acriter institit Archippresbyter quod quatenus idem dubium
negativè resolveretur, ut sequutum fuit, esset saltem respondendum, eidem deberi quatuor species emolumentorum sub
prætextu, quod ista non veniebant sub nomine quartæ, primo nempè frumentum quod in certa quantitate cum funere
2 portatur, præcedendo cadavera, quæ deferuntur ad nostram
Ecclesiam, cum præsupposito, quod illud dici debebat decima. 2. Sudariolum, quod in præsenti dubio exadverso denominatur pannum, & in substantia nil aliud est, quam linteum telæ albæ, appensum in Cruce Parochi, qua associantur Cadavera sub motivo, quod sicuti tradebatur tale pannum
omnibus aliis Crucibus, tam Confraternitatum, quàm nostrorum Religiosorum, dicta Cadavera associantibus, ità
3 pari modo tradendum erat ejus Cruci 3. Alterum Sudariolum
quod apponitur suprà manus junctas in pectore Cadaverum,
cum quo illa ad eandem Ecclesiam asportantur, sub fundamento, quod dictum Sudariolum debebatur ipsi Archipresbytero occasione administrationis Sacramenti Extremæ Un-
4 ctionis. IV Denique faces, intorstitia, ceraque, quæ accenditur extra nostram Ecclesiam, & cum qua datur per
Parochum *ultimum vale*, seù, ut dicunt, *l'Asperges*, &
associabantur Cadavera usque ad januam d. Ecclesiæ, ibique
propria authoritate per Archipresbyterum extinguebantur,
secumque asportabat in præjudicium hæredum defuncti, id-
5 que sub eo prætextu, quod d. Cera erat ei tradenda loco funeris, quod antiquitùs peragebatur in Ecclesia Parochiali,
priusquàm transportarentur Cadavera ad Ecclesiam Regularium, adducendo ad hunc effectum probationes ad ostendendam antiquissimam consuetudinem, ejus favore vigen-
6 tem, ut narratur in Folio hujus Sacr. Congr. distributo die 3.
Julii 1716. ibi: *Præterea Parochus prætendit faces omnes, & intorstitia, quæ ad associationem Cadaveris accenduntur, ea adducta ratione, quia antiquitùs Cadavera priùs ad Paro-*
7 *chiam deferebantur, ibique, exequiis paratis, sepelienda, ad Ecclesiam Regularium transportabantur, ut ex Libris Parochiæ evenisse probat anno* 1644. *&* 1651. *& confirmat fide Testis nonnagenarii, & antiqua Relatio Cardinalis Alterii Episcopi Tudertini.*
Solità autem maturitate recognito per hanc Sacr. Congr.
quòd sicuti non debebatur Archipresbit. quarta funeralis ità
pariter ei non debebatur dicta Cera, dum etiam illa veniebat
sub nomine Quartæ, neque illa erat Parocho tradenda in locum funeris, quòd juxtà ejus prætensionem in facto nul-
8 latenus probatam, priùs peragebatur in Parochia ante
transportationem Cadaverum ad nostram Ecclesiam, dùm
id expresse prohibebatur à literali Constit. *Sixti IV.* la
6. §. 6. tom. 1. novi Bullari, cum qua procedere solent
omnes Sacræ Congregation. ad evitandum illud inconveniens, ne Fideles à dicta prætensione deterriti retrahan-
9 tur ab electione Sepulturæ in Ecclesiis Regularium, circà quod habemus aliam æquè claram *Constitut.* Urban.
VIII. in *Bullar. nov. tom. 4. Constitution. 22. §.* ibi: *Ex quòd multi, duplicis hujusmodi funerum impensæ difficultate deterriti, in dictis Regularibus Ecclesiis sepulturam eli-*
10 *gere non poterant; Unde fiebat, ut dicti Ordinis Ecclesias mortuorum sepulturis, ac consequenter eleemosynis, & quæ*
in suffragium animarum fieri consueverant, paulatim destitutas iri verendum erat. Cum quo in præcisis terminis favore nostræ Religionis, Patribus acerrimè informantibus, processit
Cong. Ep. *in Senogallien.* 23. *Dec.* 1707. ut videre est *in tom.* 1. *p.*
2. *disc.* 28. *n.* 151. ubi à nu. 3. *ad n.* 18. innumeræ aliæ referuntur 11
uniformes resolutiones Sacrarum Congr.
Ex quibus proindè hæc Sacr. Congr. dicta die 8. Augusti
1716. non obstantibus omnibus exadverso deductis, denegavit eidem Archipresbytero nedùm quartam funeralem, sed
etiam Ceram, ab ipso prætensam sub nomine dictæ quartæ, 12
secundo dubio, his verbis concepto; *An teneantur iidem Fratres solvere Archipresbytero Curato quartam funeralem, & in qua quota in casu &c.* rotundis literis respondendo *Negativè, & quoad Sudariolum, & Frumentum detur dubium*:
Ex quo rescribendi modo clarè patet, hanc Sacr. Congreg.
disputandam unicè reliquisse solam, & simplicem prætensionem Archipresbyteris circa Sudariolum, & Frumentum.
Quòd est adeò verùm, ut acquiescens Archipresb. eidem
resolutioni, numquàm amplius exindè petiit quartam funeralem, minusque dictam Ceram antè nostram Ecclesiam extinguere ampliùs fecit, secumque asportare, sed *ne tempi correnti doppo accesa, non si smorza più, ma così accesa entra*
dentro le sudette Chiese col Cadavere, & arde fino a tanto, 13
che è finita la funzione del morto, e doppo la prendono detti Padri, ut per hac præcisa verba Testium docemus in Summar.
Credebant proindè pauperes Religiosi, quod respectu dictæ Ceræ terminatum esset omne litigium, attenta dicta favorabili resolutione, exadverso acceptatà, & per lapsum duorum annorum absque ulla reclamatione observata, sed exitus
demonstravit oppositum; eo quià Archipresbyterat fingens
se longiùs ire, ac si ageretur de controversia, nullatenùs
decisa, novum excitavit dubium, de quo in fine cujus re- 14
spectu dicimus frumentum venire sub nomine quartæ, ea ratione, quia illud cum funere portatur, præcedendo Cadavera, ut in facto concludenter probant testes, ibi: *Avvanti*
il Cadavere si porta, accompagnando quello, una certa quan- 15
tità di grano, cioè se il defonto è Uomo, si porta mezzo quartegno di grano, che vuol dire l'ottava parte d'un rubbio, e si dà per eleemosina a chi lo porta quatrini quattro, ed una pagnotta &c. & il detto grano, che accompagna il Morto, si dà per eleemosina alle Chiese sepellienti: In Jure verò uno ore
probant Doctores, nedum, nomine quartæ funeralis veni-
re omnia illa emolumenta, quæ cum funere portantur, 16
sed ulteriùs comprendi omnia alia, quæ occasione funeris
præstantur, quæquè in honorem defuncti, & funeris causa fiunt, etiamsi remotissimè, & per accidens respiciant
funera, cujuscumque qualitatis, & speciei existant, quæ
omnia vera sunt, si omnia illa præstentur, nedùm antequam corpus sit in terra reconditum, sed etiam post, &
usque ad 30. dies, ut originaliter tradit *Cardinal. Zabarel. in clem. Dudum §. verùm sub numer.* 4. *versic. sed ut dicit* 17
de Sepultur. & eundem sequentes, uno ore advertunt adducti *à Ricc. in Prax. for. Ecclesiast. resol.* 581 *numer.* 4. *&* 5. *part.* 1. *Azor. Instit. moral. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 13. *quæst.* 13.
vers. Funeralia fol. mihi 1038. *Pignatel. consul.* 215 *per tot. Ansald. in addit. ad decis.* 49. *numer.* 63. ubi quòd quarta debetur de omnibus iis, quæ etiam largo modo funus con-
comitantur, & *Rot. apud Antonell. de Oner. Cleric. decis.* 18
2. *numer.* 14. ubi, quòd sub quarta funerali veniunt non solùm omnia, quæ cum funere deferuntur sed etiam omnia
alia emolumenta, ibi: *Quæ Ecclesiæ obveniunt ratione ipsius funeris, & decis.* 931. *num.* 2. *cor. Cer.* ibi: *Quarta funeralis non solùm procedit in iis obventionibus, quæ dantur Ecclesiæ, in qua priùs quis sibi eligit sepulturam in ipsa die funeris, à tempore, quo corpus est in funeribus extra terram, sed etiam de quibuscumque, & quomodocumque relictis &c. quæ dantur etiam postquam corpus Terræ reconditum* 19
est, si causa, & occasione funeris largita sunt.
Non subsistente, quòd dictum frumentum non portetur
cum Cadavere ad Ecclesiam tumulantem, sed transmitta-
tur ad domum Parochi, & interdum toleretur illius præ- 20
statio usque ad tempus recollectionis, Sicque illud venire
non possit sub nomine Quartæ, & emolumentorum funeris,
sed potiùs venire debeat sub nomine Decimæ Sacramentalis,
Parocho de jure debitæ.
Contrarium enim assumptum non regit in facto, in quo
constans est, quòd idem frumentum, una cum Cadavere deferri solet ad Ecclesiam tumulantem, ex authenticis docu-
mentis, adductis in Summar. ubi datæ fuerunt partitæ, ex- 21
tractæ à Libris nostri Conventus, ex quibus habetur,
fuisse hujusmodi frumentum consignatum nostris Religio-
sis

fisibl: *Fu portato retto tramite, & avessimo la solita offerta del grano, cera, & altre elemosine &c.* Quo casu dici nequit,
22 frumentum spectare ad Parochum, tanquam Decimam Sacramentalem, quia Decima in Terra Massæ solvitur in pecunia, ut admittitur in Folio, distributo die 8. Augusti 1716. in fine ibi: *Cùm cæteroquin Decimæ in pecunia exigantur*, & quot annis punctualissimè exigitur à Parocho, ut deponunt testes, qui fuerunt deputati Exactores dict. Decimæ
23 per Archipresbyterum qui cum de facto proprio testentur, plenam faciunt probationem, ex adductis à *Rot. dec. 21. n. 3. apud Posth. de Manut. & dec. 312. n. 4. cor. Cels. & dec. 288. n. 10. coram Beninc.*

Fortiùs quià controversum frumentum offertur tempore funeris, & tumulationis Cadaverum, in quibus terminis indubitati Juris est, illud esse funebre emolumentum, adeoque venire sub nomine Quartæ funeralis, sub qua, ut diximus, venit totum id quod occasione funeris, iam antè, quam post
24 Cadaveris tumulationem ab hæredibus defunctorum præstatur, ut ultrà suprà allegatos est, *Textus in Extravag. Inter cunctas §. Porrò, vers. Funeralia verò de Privil. Tamburin. de Jur. Abb. tom 1. disp. 15. q. 17. n. 4. Antonel. de Regim. Eccl. lib. 1. c. 13. n. 2.* & latè *Panimol. dec. 5. adnot. 4. à n. 24.*

Minùs nocet, quòd licèt in præteritum noster Conventus receperit dictum frumentum, adhùc post annum 1650. non reperiatur descripta in nostris Libris hujusmodi frumenti exa-
25 ctio. Quatenùs enim id in facto verificaretur, quod usque adhùc ex adverso probatum nullatenus fuit, semper verum esset, quòd negligentia Sacristæ, aut alterius ex Religiosis, ad quem spectabat describere dictam exactionem in Libris, præjudicare non potuit nostro Conventui, ut firmavit *Rot coram Royas dec. 179. n. 7.* cum concordantibus, de quibus *in tom. 1. p. 2. discept. 10. n. 12.* Quod est adeò verùm, ut procedat, etiam-
26 si adesset consuetudo in contrarium, Adhùc enim illa nullatenùs esset attendenda in præjudicium nostræ Religionis, ut probavimus suprà. Et in fortioribus terminis consuetudinis
27 immemorabilis respondit *in Baren. 7. Maii 1672. & in Mantuana Funerum 16. Januarii 1694.* de quibus apud *D. Piton. discept. Eccl. tom. 2. fol. 55.*

Cæterùm tollitur in præsenti omnis difficultas ex innegabili facto Parochi, dùm ipsemet occasione, quà voluit exigere frumentum pro sepultura, data Cadaveri Felicis Balleo-
28 ni, judicialiter egit contra illius hæredes, & Manum regiam obtinuit, in qua apertis literis fassus fuit, quod dictum frumentum erat Quarta funeralis, ibi: *Si faccia esecuzione &c. Manu Regia &c. contro gli Eredi del q. Felice Baglioni &c. per la somma, e quantità d'un tinello di grano, dovuto per la Quarta funerale del detto Felice.* Iterùmque alia vice idem Parochus eandem veritatem ingenuè fassus fuit, quando egit contra hæredes alterius defuncti, hoc est Petri Montorii pro consimili frumento. Adeoque cum habeamus in hac parte
29 claram ejus confessionem, petentis frumentum, tanquam Quartam funeralem, non autem, tanquam Decimam, non est ulteriùs super hoc insistendum, ex regula *Text. in leg. Cum precum Cod. de Lib. caus. & in l. Generalitèr vers. Nimis enim C. de Non num. pecun.* ubi quod nimis incivile reputatur, proprio Testimonio resistere, cum aliis apud *Rot. dec. 150. in fine, cor. Ottbob. & dec. 231. n. 9. cor. Priol.*

Quoverò ad pannum, seù Linteolum telæ albæ, quod ap-
30 penditur Cruci Parochi, ex parte nostrorum Religiosorum nulla fit oppositio eidem Parocho.

Quoverò ad Sudariolum, positum suprà manus junctas in
31 pectore defunctorum, videtur indubitatum, quod illud spectet ad nostros Religiosos, dùm portatur cum funere, & datur occasione dicti funeris, nostræ Ecclesiæ tumulanti, ut claré probatur in Summ. & propterea comprehænditur sub nomine Quartæ, ex allegatis suprà.

Nec dicatur, quòd dictum Sudariolum ei debeatur occasio-
32 ne administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis, ut refert Episcopus in ejus informatione, ibi: *Ad Parochum privativè spectare, quemadmodum, & Sudariolum, quod in administratione Extremæ Unctionis dari affirmatur.*

Contraria siquidem prætensio diametralitèr in hac parte opponitur literalitèr dispositis in *Taxa Innocentiana*, quam
33 per extensum impressit *Pascucc. ad Pignatell tom. 1. fol. 259.* & pro cujus observantia quotidiè respondere solent Sacr. Congr. ut signanter practicavit hæc Sacra Congr. *in Amalphitana 8. Julii 1699. ad 13. dub. lib. 49. Decret. fol. 293.* & Congr. Episcop. *in Acheruntina 18. Martii 1706. Ponente Card. Collored.* de qua *in tom. 2. p. 1. disc. 16. n. 95.* In illa enim *§. Parimente* per
34 viam regulæ, & legis generalis *da non soggiacere a limitazione alcuna*, determinatur, nullo modo, nulloque prætextu posse Parochum sibi appropriare dictum Sudariolum, ibi: *Non potrà esigere, e ricevere emolumento alcuno &c. in tutto quello che riguarda l'amministrazione de' Sagramenti, dell'Estrema Unzione &c. Anzi s'incarica a' Vescovi, e Prelati, & a' loro Vicarii &c. che non lo permettano a Curati &c. particolarmente nel prendersi un Panno &c. overo Tovaglie, fazzoletti, & altre cose &c. dichiarandosi tutto illecito &c* ut in specie pro punctuali executione ejusdem Taxæ in illa parte, in qua loquitur de dicto Sudariolo, respondit *Cong. Visit. Apost. in Romana 14. Maii 1699* de qua in *Inst. Crim. lib. 1. tit. 9. de Simon.* 35
n. 18. cum qua processit hæc *Sac. Cong. in Senogallien. 2. Maii 1711 ad 2. dub.* ibi: *An debeatur Velum, seu illius pretium in administratione Olei Sancti, Negativè, neque etiam à spontè dantibus*, de qua in *Tom. 2. p. 2. dis. 18. n. 42*

Descendendo denique ad Ceram, quæ accenditur ante nostram Ecclesiam, ex adverso prætensam in locum funeralis, quod antiquitùs fiebat in Ecclesia Parochiali, antequam Cadavera ad Ecclesias Regularium transportarentur, pro exclu- 36
sione contrariæ prætensionis sat esset observare, quòd illa rejecta fuit ab hac Sac. Cong. *die 8. Augusti 1716.* ut observavimus in principio, quam resolutionem ipsemet Parochus acceptavit, dum post illam nunquam ampliùs dictam ceram extinxit, secumque asportavit, ut ante dictam resolutionem peragebat, sed eam ultrò reliquit in manibus nostrorum Re- 37
ligiosorum, & cum ea celebratæ fuerunt exequiæ, ut constat ex adductis in Summario, & proinde illa venire dicitur sub nomine Quartæ funeralis, dum omnes faces, omnia intorstitia, totaque cera, quæ cum funere portantur, illiusque occa- 38
sione traduntur, omniaque alia, dicta occasione tradita, veniunt sub nomine dictæ Quartæ, ex supra allegatis.

Non negat Parochus hanc veritatem, solùmque asserit, quòd hujusmodi cera ei debeatur in locum funeris, quod in ejus Parochia antiquitùs peragebatur, antequam cadavera ad regularium Ecclesias transportarentur; Sed talis prætensio 39
nullam meretur animadversionem, uti ex diametro opposita cubitali *Constit. 6. Sixti IV. in Bullar. nov. tom. 1.* in cujus *§. 5.* omninò prohibentur similes duplicatæ exequiæ ibi: *Nec cogantur &c. etiam prætextu cujusvis consuetudinis &c. Defunctorum Consanguinei illa* (nempè Cadavera) *ad Parochiales Ecclesias &c. & inibi celebrare, vel celebrari facere pro iis-* 40
dem Defunctis aliqua &c. Officia antè, vel post Sepulturam eorundem: Idemque demandavit etiam Urb. VIII. in ejus *Constit. 22. §. 1. in Bullar. nov tom. 4.* cujus verba registravimus supra *num. 10.* cum quibus Papalibus Constitutionibus quotidie procedere solent omnes Sacræ Congregationes, ex suprà allegatis.

Quoad Sudariolum respondetur, illud non esse necessariò unitum cum administratione Sacramenti extremæ Unctionis ex quo illius usus practicatur in nostra Terra, etiam cum Infantibus, aliisque repentina morte defunctis, absq; receptio- 41
ne Sacramenti extremæ Unctionis.

Nos autem replicamus, quod iste est solemnis, & solemnissimus abusus, ex firmatis *per Rot. in decis. 10. nu. 40. apud* 42
Pacion. de Locat. prorsus eliminandus, non autem fovendus in præjudicium pauperum Parochianorum, quodque ita discurrere est adducere inconveniens, semper evitandum, & de medio tollendum, ex vulgatis apud *Rot decis. 1178. num. 11. cor. Emer. jun.* Neque potest idem abusus meliùs eradica- 43
ri, quàm mediante rescripto: *Servetur Taxa Innocentiana*: Si enim ad illius tenorem non extorquetur ab illis, quibus Sacramentum extremæ Unctionis ministratur, multò minùs prætendi poterit ab Infantibus, & repentina morte sublatis, quorum respectu nullus omninò verificatur prætextus usus ejusdem Sudarioli, & consequenter nulla congruentia illud 44
petendi.

Die 13. Augusti 1718. proposito dubio in Congregatione Concilii, *An sub Quarta comprehendantur Frumentum, Pannum, Sudariolum, & Cera, quæ accenditur, & extinguitur ante Ecclesiam Fratrum?* responsum fuit. *Comprehendi sub Quarta Funerali Frumentum, & Ceram, Non autem Pannum, & Sudariolum. Et quoad Sudariolum Sac. Congregatio mandavit, illud amplius non afferri cum Cadavere, nec ab Hæredibus Parocho consignari.*

DISCEPTATIO XV.

Casalen. Educationis Filiorum

PRO

Filiis Hieronymi Nattæ.

ARGUMENTUM.

Pater, relictis Filiis in minori, & pupillari ætate respectivè, an possit Religionem ingredi, & in ea Professionem emittere, eisdem Filiis reclamantibus.

PRæsens casus unus est ex illorum numero, qui forsan nunquam forensi more tractatus fuit; Ex una enim par-
1 te clamat pietas educationis novem propriorum Filiorum, in infantili, pupillari, & minori ætate respectivè constitutorum, cujus respectu scriptum reliquit *D.Paul. 1.ad Timoth. 5.8. Si quis Suorum, & maximè domesticorum, curam non habet, fidem negavit, & est Infideli deterior*: Ex alia verò par-
2 te militat Religionis favor, de quo *S.Luc.14.26.* hæc ait: *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem, ac Uxorem, & Filios, ac Fratres, & Sorores, non potest meus esse discipulus*: Ideòque maximus Ecclesiæ Doctor *Divus Hier. in Ep.ad Herodot.* non dubitavit filiis, volentibus, Parentibus
3 invitis, aliquam Religionem ingredi, sequens optimum præbere consilium: *Percalcatum perge Patrem, percalcatam perge Matrem, ad vexilla Crucis evola, summum genus pietatis est hac in re esse crudelem.*

Cùmquè, tam Religio, quàm pietas virtutes sint, & una virtus alteri contraria esse non possit, ut ad rem nostram
4 observavit *D.Thom. 2. 2. qu. 101. in corp.* Hinc utramquè ad concordiam, ex inferiùs allegandis, reducere conabimur, positaquè bona consonantia inter illas, non dubitamus, exaudiendos esse clamores, & admittendas lacrymas novem innocentium Puerorum, nil aliud expetentium à proprio Genitore, præter propriam educationem, quam ipsamet Natura omnia animalia docuit, ut notatur *in §. 1. Instit. de*
5 *Jur.Nat.Gent.& Civil.* ibi: *Jus naturale est, quod Natura omnia animalia docuit. Hinc descendit &c. Liberorum procreatio &c. hinc educatio &c.* & concordant adducti *à Paschal. de Patr. potest. p. 2. c. 3. n. 1.*

Ad hujusmodi autem effectum dicimus, quòd ex Matrimonio, contracto inter Hieronymum Nattam Casalensem,
6 & Mathildem Pelettam, quæ obiit de mense Maii 1718. quindecim nati fuerunt Filii, ex quibus de præsenti novem dumtaxat in humanis sunt, sex nimirum masculi, & tres fœminæ, inter quos alii constituti reperiuntur in ætate infantili, & alii in ætate pupillari, & omnes minores sunt an.20.

Sequuto obitu Matris, cura, & educatio eorundem tota consolidata fuit in Hieronymo Patre, qui de mense Nov. 1718. à Patria ex improviso discedens, se contulit ad Civitatem Faventiæ, in qua die 6. Dec. ejusdem anni receptus, & admissus fuit ad habitum S. Dominici, sub nomine Fr. Hyacinthi; Neglecta penitus à superioribus dictæ Provinciæ, & Conventus punctuali exequutione celebris *Constit.*
7 *83. §. 23.Clem.VIII. in Bullar. nov. tom. 3.* In qua rotundis literis strictè Superioribus injungitur, ut *diligenter exquirant, quo spiritu, qua mente ac voluntate* (illi scilicet, qui ad Religionem admitti petunt) *id regularis vitæ genus elegerint? quem sibi finem proposuerint? num zelo melioris frugis, ac perfectionis vitæ, & ut Deo liberiùs famulari possint, an potiùs levitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi motu ducantur, & an eorum Parentes ope, & subsidio ipsorum indigentes, destituantur.*

Post multum temporis spatium perventa notitia hujusmodi novitatis ad Marchionem Virginium Nattam, Patrem Hieronymi, & Avum respectivè dictorum novem Filiorum, constitutum in ætate 73. annorum, & multis, variis-
8 què ægritudinibus obnoxium, non omisit omnes præmittere diligentias pro revocando eodem Hieronymo, ad continuandam curam dictorum suorum novem Filiorum, cùmquè illæ nullum habuerint effectum, recursum habuit ad hanc Sac. Cong. quæ illius preces pro Informatione, & Voto remisit ad Archiepiscopum Mediolanensem, à quo die 14. Junii 1719. illa transmissa fuit.

Relatæ deindè fuerunt nostræ preces in Cong. habita die 26 Aug. 1719. Cùmque illæ admissæ nullatenùs fuerint, sed
9 rescriptum, *Lectum, & ampliùs*; Supplices hodiè adversùs dictum rescriptum novam petimus audientiam, cum necessario addito, ut interim idem Hieronymus non admittatur ad solemnem Professionem, & exaudiri speramus.

Ad hunc autem effectum præmittimus cum *Donat. Rer. regul. tom. 2. tract. 3. de Qual. Recip. q. 20. n. 19.* observante, 10
hoc esse commune omnibus Theologis, sequentibus eorum *Principem D. Thomam*, quòd ea, quæ asserunt Doctores de ingressu Religionis Filiorum, Parentibus invitis, qui est casus frequentior, à fortiori applicantur casui, æquè raro, ac omni commiseratione digno, qualis est præsens, quando Pater Religionem ingreditur, Filiis derelictis, ibiquè istam adducit stringentem rationem, *quia Pater magis tenetur Filii, quàm Fili Patri*, & concor- 11
dant adducti *à Felin. in cap. In præsentia numer. 39. de Probat. Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 42. dub. 3. numer. 34. vers. Idem dicendum de Parente, & Surd. de Alim. tit. 1. quæst. 29. num. 12.*

Hoc præmisso, convincens ratio, nostrum intentum ad hominem probans, his verbis adducitur *ab eodem Donato*, Dominicanæ familiæ Alumno, testante in hoc, concordare omnes Theologos suæ Religionis, *dicto tom. 2. tract. 4.* 12
de Qualit. Recip. quæst. 20. numer. 4. Non debent prætermitti præcepta ob consilia; Honorare Parentes, quòd nedum externam reverentiam, sed exhibitionem necessariorum ad vitæ sustentationem includit, est Dei mandatum, & Naturæ, Ergo non potest licitè violari ob ingressum Religionis, quod est opus supererogationis, & de consilio, & concordant *S. Antonin. par. 3. tit. 16. cap. 2. in princ. Felin. in cap. In præsentia num. 39. de Probat. Barbos. in can. Si quis filii num. 1. & seqq. distinct. 30.* ubi, quòd in his terminis, non solùm id non permittitur, sed contrafacientes peccant mortaliter, quod 13
admittunt etiam *Navar. in Manual. cap. 14. numer. 1. Sylvester in Summ. Verb. Religio num. 4. Angles in Florib. Theolog. tit. de Voto fol. 94. Suar. de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 5. numer. 11. Rodriqu quæst. Regul. tom. 3. q. 13. art. 5. vers. Tertiò dico, Mirand. in Man. Prælat. tom. 1. q. 17. art. 8. concl. 1. Azor. Instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 3. qu. 5. & lib. 12. cap. 1. qu. 8. à S. Fausto in Thes. Relig. lib. 5. quæst. 143 Sayr. in Clar. Reg. lib. 7. cap. 6. numer. 2. Medic. in Summ. peccator. par. 1. tit. 3. quæst. 11. vers.* 14
Quintò, Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 41. dub. 3. numer. 34. & Card. de Laur. in Epitom. Canon. verb. Parentes, ubi refert, & sequitur plura generalia Concilia, in quibus expressè id determinatur.

Nec minoris ponderis est celebre illud factum Salvatoris D.N.J.C. quod legitur *Matth. 15.* ubi redarguit Phariseos, qui intuitu Religionis docebant, posse subtrahi debitum honorem Parentibus, ut ad nostrum individualem effectum observat *D. Th. 2. 2. qu. 102. art. 4. in corp.* quem, aliis adductis, 15
sequitur *Donat. Rer. Regul. dict. tom. 2. tract. 3. de Qualit. Recip. qu. 20. nu. 3.*

In qua parte habemus *Textum*, qui non potest esse rotundior *in Can. Si qui filii dist. 30.* ibi: *Si qui filii Parentes, maximè fideles, deseruerint occasione Dei cultus, hoc justum esse* 16
judicantes, & non potiùs debitum honorem Parentibus reddiderint, ut hoc ipsum in eis venerentur, quòd fideles sunt, anathema sint.

Quæ omnia vera sunt etiam in illis terminis in quibus Pater Votum emiserit ingrediendi Religionem, ea viva ratione, quia Votum debet esse de meliori bono, & emissum contra præcepta, nullatenus est obligatorium, ut latè probant *Barbos. in can. Si qui filii 30. dist. numer. 3. Sanch. ad* 17
Praecepta Decal. tom. 1. lib. 4. c. 20. num. 3. Suar. de Relig. to. 3. lib. 5. cap. 58. num. 16 Mirand. in Man. Prælat. qu. 17. art. 8. Sayr. in Clar. Reg. lib. 7. cap. 6. per tot Rodriq. quæst. Regul. tom. 1. quæst. 13 art. 5. à S. Faust in Thes. Relig lib. 5. quæst. 132. Laym. Theolog. mor. lib. 4. tract. 5. cap. 6. de Stat. Relig. qu. 2. per tot Peyrin. Oper. moral. tom. 2. tit. de Prælat. qu. 3. c. 1. §. 2. n. 69. & Donat. Rer. Regul. tom. 2. Tract. 3. de Qualit. Recip. q. 26. à num. 5.

Quibus non adversantur verba Evangelii *D. Lucæ*, relata *supra num. 1.* Illis enim punctualissimè occurrit *D. Thom. 2. 2. quæst. 101. art. 4. ad 1.* asserendo, esse intelligenda in illis terminis, in quibus Filius experitur suos Parentes, Filios, Fratres, & Uxorem adversarios in via salutis, & 18
observantia mandatorum Dei, non autem quando id non verificatur, quia tunc nullo modo propter Religionem deserere debemus Parentes, & Filios, eà ratione, quia pietas erga Parentes refertur etiam ad Deum, nec proindè opponi potest virtuti Religionis, juxta illa verba ejusdem *D. Thomæ ubi supra. Hoc, quòd Parentibus carna-* 19
libus ex pietate exhibemus, in Deum referimus, sicut, & alia misericordiæ Opera, quæ quibuscumquè Proximis impendimus,

Deo

Deo exhibita videntur &c. Et ideo si carnalibus Parentibus nostra obsequia sint necessaria, at sine his sustentari non possint, nec Nos ad aliquid contra Deum inducunt, non debemus intuitu Religionis eos deserere, & concordant adducti per *Donat. Rerum Regul. tom. 2. tract. 3. de Qualit. Recip. quaest. 20. num. 15* ibi: *Et hoc modo sunt intelligenda verba illa Jesu Christi nostri*
20 *Redemptoris Lucae 14.* ibique multos alios citat concordantes, quod facit etiam *Barbos. in canon. Si qui filii 30. distinct. numer. 1.*

Comprobatur haec ex dispositis in celebri *Constit. 71. §. 4. Sixti V. in Bullario novo Tom. 2.* ibi: *Omnes autem, & quoscumque &c. aeri alieno, vel rationibus reddendis obligatos, ad*
21 *Religionem perpetuò inhabiles declaramus*; Supplicantes observare posteriora haec verba, inhabilitantia in perpetuum dictas Personas ad ingrediendum, & profitendum in Religionibus, à Sede Apostolica approbatis; Quod confirmavit *Clemen. VIII. in ejus Constit. 83 §. 21.* & notat *Fontanell. ad Constit. Ordin. Praedic. titul. de Recip. num. 11. fol. 539.* Certum est enim, quod longè major, longèque strictior obliga-
22 tio est illa, qua Pater tenetur Filios educare, ortum habens à Jure Naturae, *ut vidimus supra*, & addimus *Less. de Just.*
23 *& Jur. libr. 2. cap. 41. dub. 3. numer. 34. vers. Ratio*, ac sic civilis illa obligatio, qua quis tenetur densum lutum alicui solvere, ut de se patet: Si igitur ex dictis Pontificiis Constitutionibus inhabilis in perpetuum est Debitor, civiliter obligatus ad aliquid solvendum, ad ingrediendam Religionem, multò magis erit inhabilis ad ingrediendam Religionem Pater, novem habens Filios, quibus longè strictiori, non civili, sed naturali obligatione tenetur bonam Educationem procurare, non quidem in perpetuum, quod nullatenus petimus, sed solùm ad tempus, hoc est quousque durat necessitas dictae educationis Filiorum, ut in durioribus terminis Voventis Ingredi Religionem, observant adduct. *per Donat. Rer. Reg. Tom. 2. tract. 3. de Qualit. Recip. qu. 20. num. 8.* ubi,
24 quod Vovens Religionem intrare, tenetur differre ingressum quousque cesset Patris aegestas, quae si nunquam cessaverit, obligatio ex Voto consurgens, desinere debet ex toto, cum aliis, citatis supra.

Et ex hac reflexione alia insurgit bona consideratio pro praemissorum comprobatione, quia communiter receptum est inter Doctores, & à Sac. Congreg. passim permittitur Religio-
25 sis, ad subveniendum Parentibus, in maximis angustiis constitutis, exercere Animarum Curam extra Claustra, & etiam extra illa degere, dummodo tamen in illis pernoctent, ex adductis *à Donat. Rer. Regul. tom. 2. Tract. 3. de Qualit. Recip. §. 21. à n. 1. Less. de Just. & Jur. lib. 2. ca. 41. dub. 3. n. 34. vers.*
26 *Si Filius, & Nicol. in Flosc. verb. Auxilium sub n. 1.* referens, ità decisum *à Congreg. Episcop. 19. Novemb. 1649.* quae anno 1709. idem resolvit favore Religiosi Strictioris Observantiae S. Francisci, ut observavi *in Tom. 3. par. 2. discep. 1. §. 22. nu-*
27 *mer. 66.* Idemque resolvit haec *Sacr. Congr. in Romana Indulti 27. Aug. 1695.* ut videre est *in Libr. 45. Decretor. folio 317.* Et propterea à fortiori dicendum est, in his terminis permittendum non esse ingressum in Religionem, illis derelictis, ad quorum subventionem permittitur Religioso, jam Professo, extra Claustra morari.

Nec dicatur, quod omnia haec procedant in illis circumstantiis, in quibus necessitati Filiorum non potest aliter succurri; Secus autem in nostris terminis, in quibus educationi
28 DD. Filiorum possunt perfectam operam dare Marchiones Virginius, illorum Avus, & Carolus Antonius, & Jo: Franciscus Nicolaus, illorum Patrui.

Responsio enim in promptu est, quod scilicet omnes hi non sine legali fundamento recusant acceptare curam, & operam dare d. educationi, & propterea perinde est, ac si ad nostrum
29 effectum non existerent, juxta regulam, de qua *Barbos. axiom. 162. num. 1.* Quod huic Sac. Congr. manifestum fecit Archiepiscopus Mediolanensis in Relatione, ibi: *Non est propterea, qui eorum Educationem, Curam, aut Tutelam suscipere valeat*; Cui omnis in hac parte adhibenda est fides,
30 juxta *Tex. in can. Nobilissimus 97. dist.* cum concordantibus, sequutis *à Rot. dec. 401. num. 9. cor. Emer. jun. & dec. 83. num. 26. cor. Ansald. & in Rom. Haereditatis 1. Febr. 1715. §. Haec testamentaria cor. Crispo.*

Causae autem recusandi dictam Curam, & Educationem Nepotum respectu March. Vincentii Avi, illa est, quia constitutus reperitur in aetate annorum trium supra 70. variis periculosisque subiectus aegritudinibus, & praecipuè optalmiae incommodis quotidiè afflictus, ut testatur dictus Archiepiscopus Mediolanen. quae sufficiens reputatur in Jure, ut de adversa valetudine habemus *Text. in §. Item propter Instit. de*
31 *Excusat. Tutor.* ibi: *Propter adversam valetudinem, propter quam ne suis quidem negotiis interesse potest, excusatio locum habet*; Et de aetate septuagenaria *in §. Item major Instit. eod. titul.* ibi: *Item major 70. annis à Tutela, & Cura se potest excusare*; Et de utroque casu concordantes cumulat *D. Gasparr. in Instit. Civil. lib. 1. tit. 10. de Excusat. Tutor. num. 26. & num. 35.* ubi: *num. 46.* solidè probat, hujusmodi causas admitti ad excusandos non solùm Tutores testamentarios, & 32
dativos, sed etiam legitimos, circa quod habemus *Text. literales in leg. Libertos, & leg. Frater Codic. de Excusat. Tutor. & in leg. Non solum, & in leg. Si libertas Cod. de legitim. Tutel.*

Respectu verò Caroli Antonii, & Jo: Francisci Nicolai Patruorum, eadem causa non acceptandi Tutelam, & Curam duplici innititur fundamento: Primò, quia possident 33
duo nobilia Feuda, distantia à Civitate Casalis per spatium 12. milliariorum, nimirum Carolus Ant. possidet Feudum nuncupatum *Il Tonco*, & Jo: Franciscus Nicolaus Feudum appellatum *l'Isola*; Et propterea, residentes in dd. eorum Feudis, non possunt dictis Curae, & Tutelae incumbere, ut solemniter proprium animum declararunt in publico Instrumento, dato in Summ.

Secundò ratione duplicatae Litis, quae inter ipsos, & eosdem fratris Filios in promptu est, sive ratione haereditatis Victoriae Irenes, Uxoris Marchionis Virginii, communis Matris Hieronymi, Caroli Ant. & Jo: Franc. Nicolai; Sive ratione contractus mutui, eis facti à Marchionissa Ignatia Metilde Peretta, Uxore Hieronymi, & Matre dd. Fi- 34
liorum, quae omnia refert Archiepiscopus Mediolanensis, & latius conprobatur in facto, & omni Jure obstant acceptationi, & exercitio Tutelae, & Curae, ut de Lite inter Pupillos, & Tutorem habemus *Tex. literales*, in specie loquentes de Tutela Patrui erga Nepotem, *in leg. Idem fiat §. Cum* 35
autem ff. de Testament. Tutela, & generaliter alios *Tex. in §. Haec omnia Authent. Ut qui obligat hab. res min. & in §. Quod si quis*, ubi *Gloss. verb. Videre*, cum concordan. apud *Cyriac. contr. 93. num. 15. & Rot. dec. 208. num. 4. par. 16. rec.* ubi hanc adducit bonam rationem, quia cum Tutor habeat administrationem omnium rerum Pupilli, potest illas perscrutari, & subtrahere Scripturas, spectantes ad Pupillum, & sic illum opprimere, quod permittendum nullo modo videtur.

Cumque omnia haec procedant in illis terminis, in quibus verificetur causa necessaria, puta, quod Pater mortuus sit, vel sit mentis non sanae, aut ex similibus motivis, juxta authoritates, supra citatas, multò magis locum habebunt in praesenti, in quo Pater voluntariè se ipsum exonerare vult à naturali obligatione educandi proprios filios; Non enim de- 36
bet esse in illius potestate obligare alios, ad se ipsum exonerandum, juxta firmata per *Rot. dec. 291. n. 10. p. 18. rec.*

In omnem verò casum, attento quod hujusmodi causae excusationis, tàm Avi, quàm Patruorum requirunt ad omne 37
pejus legalem indaginem, cum illis incommodis, & expensis, quae Litibus annexae sunt, experientia teste, & id observante *Rot. decision. 325. numer. 11. par. 14. & decision. 527. numer. 2. par. 18 & decision. 479. numer. 17. par. 19. recentior.* 38
Hujusmodi Lite durante, non videtur dignum, neque justum, ut iidem Filii, habentes eorum Genitorem à Natura, & ab omnibus legibus obligatum ad ipsorum educationem, voluntariè Deum tentando, ab ipso relinquantur discretioni & Curae extraneorum, à Judice ex Officio deputandorum; quod nedum legalibus principiis, sed ipsimet humanitati opponi videtur, ut in terminis exclamat *D. Th. 2. 2. quaest. 101. art. 4. ad 4.* ibi: *Quamvis quidam dicant, quod in hoc casu licitè posset eos deserere, eorum curam Deo committens; Sed si* 39
quis rectè consideret, hoc esset tentare Deum, cum habens ex humano consilio quid ageret, periculo Parentes exponeret, sub spe Divini auxilii: Et meliùs *quaest. 189. artic. 6. in corp.* ibi: *Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est, cum de pietate ageretur, Parentes habent rationem principii, in quantum hujusmodi, & ideò per se eis convenit, ut Filiorum curam habeant, & propter hoc non liceret alicui, Filios habenti, Religionem ingredi, omninò praetermissa cura Filiorum*, & latè *Bonacin. Oper. Mor. tom. 2. circa 4. Decal. Praec. disput. 6. qu. unica punct. 1. per tot.*

Fortiùs, quia sub generali titulo educationis tria continentur; Cura nimirum bonorum, Cura personae, & pia educa- 40
tio, quae licet, tàm ab Extraneis, quàm à parentibus praestari possint, nemo est, qui negare possit, & ipsamet increata Veritas docuit *Joann. 10. 11. & 12.* longè meliùs, longeq; utilius praestari à Parentibus, quàm à Mercenariis, & Extraneis, eò quia nullus amor vincit paternum, ut dicitur *in leg. fin. Cod. de Curat. furios.* cum concordantibus, de quibus *in tom. 2. par. 1. discept. 21. num. 154.*

Quae

Quæ cum sufficientia ex omni parte videantur, etiam ad obtinendum recessum à decisis, multò magis, videntur superabundare ad effectum solius novæ Audientiæ, quam hodie
41 die humiliter petimus adversus unicum Rescriptum hujus Sacr. Congr. cum addito, ut hoc interim Hieronymus Professionem nullatenus emittat, ad evitandas majores illas difficultates, quas *idem Angelicus Doctor loco supra citato*, ad rem egregiè considerat inter illum, qui Professionem jam
42 emisit, quem Mundo mortuum vocat, & inter alium, qui dictam Professionem non emisit, quem solidè probat, non posse illam emittere, illis derelictis, quorum cura sibi à Natura commissa fuit.

Die 26. Aug. 1719. proposita Causa in Cong. Concilii, rescriptum fuit *Lectum*: Repropòsita verò die 18. Nov. dictum fuit: *Proponatur omnino in ultima Congr. Decembr. suspensa Professione*. Repropòsita demum die 16. Decembris ejusdem anni 1719. responsum fuit: *Indecisis*.

DISCEPTATIO XVI.

Romana Translationis Pensionis,

Ad petitionem N. N.

ARGUMENTUM.

Habens amplissimum Indultum transferendi Pensiones, an illas possit transferre in Laicos Uxoratos, & Infantes.

Supposta per indubitata la Pratica, e Stile della Curia,
1 che senza Apostolico Indulto i Laici, & Ammogliati siano incapaci di Pensioni Ecclesiastiche, come prova *Ferentil ad Buratt. dec. 791. n. 5. & seqq. Card. de Luc. de Pension. disc. 2. n. 3. Versic. Attamen de Stylo, & disc. 78. n. 11 & D. Piton. discept. Eccles. 47. n. 13. & 14*: dove asserisce, che *Stylus iste facit jus sicut Lex Canonica, aut Constitutio Papalis*: An-
2 zi afferma ancora, determinarsi lo stesso *dalla Const. 73. di S. Pio V. e 92. di Sisto V. & Rot dec. 593. n. 4. & 5. p. 5. rec.*

Pare, non sussista la Translatione della medema fatta da N. N. nelle Persone di tre suoi Famigliari ammogliati, o Lai-
3 ci, come alle dottrine seguitate *dal Corrad. in Prax. Benefic. lib. 5. cap. 6. num. 26.*

Ne osta la riflessione, che il medemo avesse amplissima facoltà di trasferirla (sono parole dell' Indulto) *uni, vel plu-*
4 *ribus Personis Ecclesiasticis &c. & aliis, Clericali saltem charactere insignitis, ac etiam Laicis, & Uxoratis, & in pupillari ætate constitutis*.

Perche la disposizione di d. Indulto non termina con queste parole, compreensive de' Laici, & Ammogliati, ma suppone li medemi per Privilegio Apostolico capaci di dd. Pensio-
5 ni, soggiongendo. *Aliàs tamen ex dispensatione Apostolica pensionis, seù pensionum hujusmodi capacibus, & habilibus,*
6 *etiam Tibi quocumque consanguinitatis vinculo coniunctis &c.* Il che si replica in altra parte con queste parole. *In unam, vel plures Personas supra expressas, ac aliàs Clericali saltem*
7 *charactere insignitas, vel aliàs pensionis, seu pensionum hujusmodi, ut supra dictum est, capaces*. Qual capacità, che sempre si presume ricercata dal Papa, *ex deductis in decision. 539. nu. 8. par. 2. rec.* in dette Persone si può verificare in più
8 modi, cioè per essere stati Conclavisti, o Scalchi de' Conclavi, per avere in testa Cavalierati Lauretani, Pii, e San Pietro come fermò la *Rota dec. 215. numer. 5. & 6. par. 10. rec.* e con simili altri Titoli, e Indulti speciali, che molto diffi-
9 cilmente sogliono concedersi dalla Sede Apostolica, come osserva la b. m. di Monsig. *Ansald. dec. 30. sub num. 31.*

Ne osta, che supposta la capacità di detti Laici, & Ammogliati per uno di dd. Titoli, la facoltà sud. sarebbe super-
10 flua, perche in quel caso non sarebbe stata concessa Grazia alcuna al detto Sig. N. N.

Perche l'Indulto, del quale si tratta, non riguarda principalmente il favore di quelli, a' quali potevano trasferirsi le
11 Pensioni, ma unicamente il favore proprio del Trasferente, perche al medemo come Laico si concede la facoltà di ritenere, e trasferir dette pensioni.

E siccome detto Indulto non è superfluo in riguardo de' Sacerdoti, e Chierici, a favore de' quali in primo luogo si con-
12 cede al medemo la facoltà di trasferire la Pensione, nell' istessa maniera non è superfluo in riguardo de' Laici, & Ammogliati: Con questa differenza, che la capacità de' primi
13 si suppone in detto Induito per la qualità di Persone Ecclesiastiche, e nel secondo caso vi si ricerca con titolo di Privilegio particolare, dal che osservano *il Corradin. in Prax. benefic. lib. 5. cap. 6. num. 25. e Lotter. de Re benefic. libr. 1. quæst. 40. num. 131.* che atteso detto stile non si concede mai facoltà di 14
trasferire pensioni ne' Laici, se non con la seguente clausula: *Ex nunc prout ex tunc cum fuerit Clericali charactere insignitus*: Di modo tale che fino a tanto, che non sia ordinato 15
Chierico, non possa il Translatario domandare termine alcuno, anzi se in questo tempo morisse il Trasferente, la Pensione restarebbe nulla, come provano detti Autori, a' quali si può aggiongere il *Tondut. de Pension. capit. 31. à numer. 1.*

Molto meno osta la riflessione, che trattasi d. Indulto, concesso ad un Nipote di Papa, il quale perciò debba in- 16
tendersi, & interpretarsi ampiamente, come fermò *la Rota nella decis. 242. numer. 10. & dec. 900. num. 2. coram Emerix. jun.*

Perche quest' ampiezza d'Indulto si verifica a favore del solo Trasferente, il di cui commodo principalmente contiene, & al quale, come a mero Laico, si riserva la Pensione, 17
con facoltà di poterla trasferire come sopra.

Anzi tanto è lontano, che detto Indulto sia munito con ampiezza di parole a riguardo de' Traslatarj, che a favore de' medemi ne pure vi si legge la clausola, per altro solita mettersi in simili Indulti, che possa trasferirsi la Pensione, non solamente a quelli, che in tempo della traslazione sono 18
attualmente Chierici, ma anche a quelli, che hanno volontà di ordinarsi tali in appresso, con quelle parole: *Ex nunc, prout ex tunc, cum fuerit Clericali charactere insignitus*, come alle autorità, citate di sopra.

DISCEPTATIO XVII.

Squillacen. Processionum.

INTER

Monasterium Omnium Sanctorum Squillacii

ET

Monasterium S. Claræ ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Episcopus omnem habet à Jure facultatem determinandi, & mutandi Vias, per quas Processiones transire debent. Præcipuè justa accedente causa, & rebus in eodem statu non permanentibus.

Ex quinque Processionibus, quæ quot anis fieri solent in Civitate Squillaci, nimirum Santissimi Rosarii, San- 1
tissimæ Conceptionis, B. M. de Monte Carmelo, Santissimi Corporis Christi, & Sancti Agatii Protectoris, tres priores post egressum à Cathedrali versùs partem superiorem Civitatis, primo loco ingredi solitæ sunt Ecclesiam Monasterii omnium Sanctorum: Reliquæ verò duæ posteriores solitæ fuerunt à parte inferiori ejusdem Civitatis circuitionem inchoare, & proinde ingredi priùs Ecclesiam Monasterii Sanctæ Claræ, quod primo loco reperiebatur situatum, Verùm quia modernis temporibus à Monialibus Convertitis constru- 2
cta reperitur propria Ecclesia, existens inter Cathedralem, & eandem Ecclesiam Sanctæ Claræ, hinc ordine recto consuevit Processio priùs intrare in eandem Ecclesiam Convertitarum, & deinde in sui prosequutione in dicta Ecclesia Sanctæ Claræ, & ultimo loco in Ecclesia Monaster. omnium Sanctorum.

Egrè ferentes autem Moniales S. Claræ, seipsas postponi Monast. Convertitarum, atq; forsan non attendentes præcisam necessitatem, derivantem à constructione novæ Eccle- 3
siæ, preces porrexerunt huic Sac. Congr. pro manutentione in earum possessione, pro qua etiam hodie instant; E contra verò Moniales Monasterii omnium Sanctorum humiliter supplicant responderi, servandam esse Viam, & modum ab Episcopo præscriptum.

Pro favorabili autem resolutione sat est præ oculis habere Relationem ejusdem Episcopi, ex rationibus enim in eadem deductis manifestè constat de præcisa necessitate Viæ, ab eodem determinatæ, quod Episcopi judi- 4
cium, in hac materia totum facit, & pro lege servandum

dum est, ut in individuo casus nostri observant *Vener in E-*
5 *examin. Episcop. lib 6. c. 18. n. 6. Barbos. ad Concil. sess. 28. de Re-*
gular. c. 13 num. 14. Quart. de Procession punct. 3 de Circumstant.
Procession circumstant. 3. vers. 13. & Bellet. Disquis. Cleric. tit. de
favor. Cler. reali §. 2. n. 5 in fin.

Certiùs quia cum eodem Episcopi judicio concordat, ne-
dum illud Capituli, quòd petere, & exquirere, sed sequi
6 non debebat idem Episcopus, ut referendo resolutionem
hujus Sac. Congr. probat *Quart. de Process. in partic. extraord.*
sect. 3. punct. 1. vers. Colligitur fol. mihi 51. Sed etiam consen-
sus, & judicium Magistratuum Viarum, & Regiminis no-
7 stræ Civitatis, quod post exactam descriptionem Viarum,
per quas Processiones decenter transire debent, in verbo
veritatis testatur, non adesse ad evitanda incovenien-
tia, & scandala, aliam Viam, aptiorem illa, quam præ-
scripsit Episcopus.

In idem quoque confluit antiquitas erectionis nostri Mo-
8 nasterii, quod sicuti præcedit in fundatione, tam illud
Sanctæ Claræ, quàm illud Convertitarum, ita eandem
præcedentiam habere debet in ingressu Processionum primo
loco in propria Ecclesia *ad Textum in leg. Tyrones C. de Ty-*
ronib. lib. 12. Gloss. in can. Statuimus Verb. Novi dist. 61. Rot.
dec. 718. nu. 1. p. 4. divers. & in Oppiden. Processionum 18. Maii
1646. §. 1. & seqq. cor. Verospio.

Non refragante contraria consuetudine, quia, ea non ob-
stante, & legitima accedente causa, permissum est Epis-
9 copis novum modum, novamque Viam determinare, ut
reiiciendo consuetudinem immemorabilem, resolvit *Sac.*
hæc Cong. de anno 1619. teste *Adden. ad Gavant. in Manual.*
Episcop. verb. Processio nu. 4. Quod si procedit, rebus in eo-
dem statu manentibus, juxta terminos, in quibus loquun-
tur citati Authores, multò magis admitti debent in præ-
10 senti, in quo in tantum Episcopus cum consilio Capituli,
& Consensu Regiminis Squillacen. diversam præscripsit
Viam, in quantum sistema antiquæ Viæ per constructio-
nem novæ Ecclesiæ immutatum est, & Monasterium S.
11 Claræ, quod antea primum occupabat locum, modò repe-
ritur in medio positum, ad quod proinde nunquam poterit
deveniri, nisi per transitum unius ex extremis, vel scilicet
novæ Ecclesiæ Convertitarum, vel antiquæ Monasterii
omnium Sanctorum, ut de se patet.

Nec credimus insistendum in quadam informi Planta,
proprio marte exadverso conficta; Illa enim, uti facta sine
12 debitis solemnitatibus, & non citatis interesse habentibus,
in nulla consideratione est habenda, latè *Post. de Manut. ob-*
ser. 101. à num. 7. Add. ad Burat. dec. 33. nu. 12. Rot. apud eundem
Post. de Manut. dec. 184. numer. 13. & apud Pacibell. de Distant.
decis. 7. numer. 7. & cor. Bich. decis. 97. n. 20. & decis. 169. n. 23.

Et tamen etiam si illa constructa esset servatis servandis,
13 & à quolibet excellenti Architecto, semper esset postponen-
da judicio Episcopi; Quia juxta Sacrorum Canonum dispo-
sitiones, veri Architecti modi, & Viæ Processionum sunt
Locorum Ordinarii, privativè quoad quemcumque alium,
14 ut prosequuntur Doctores, allegati supra, & optima ratio-
ne, quia in hujusmodi sacris Functionibus non attenditur ca-
pacitas, & aptitudo physica, & secundum principia archi-
tecturæ, sed moralis, & juxta regulas prudentiæ; Non
enim mordicus insistendum est in eo, an per aliquam Viam
quomodocumque transitus permittatur, sed unicè viden-
dum est, an id conveniat, decorumque sit, quod excedit
quidem limites, & facultates mechanicorum Architecto-
rum, sed unicè repositum est in benè fundato arbitrio Epis-
15 copi, ut in individuo probat *Quart. de Processionib. tit. de Cir-*
cumstant. Process. circumst. 3. versic. Dico secundo fol. mihi 63.

Generalitates autem exadverso adductæ circa solitum
Processionum, de quibus agitur, habere forsan possent lo-
16 cum, rebus in eodem statu manentibus, & quando Episco-
pus proprio marte solitum alterare tentasset, nullo autem
modo admittendæ videntur in casu præsenti, quo sistema
nostrorum Monasteriorum mutatum est per constructionem
Ecclesiæ Monasterii Convertitarum, quo stante licitum
omni Jure est Episcopo antiquam Viam mutare, etiamsi
contraria consuetudo esset immemorabilis, juxta resolutio-
nem hujus Sac. Cong. supra adductam.

Et tamen exagerata hæc consuetudo exadverso non pro-
batur, ut necessarium esset, tanquam fundamentum inten-
17 tionis, imò ad superabundantiam ex hac parte excluditur,
mediante attestatione ferè omnium Canonicorum, & Sa-
cerdotum nostræ Civitatis, data in Summ. qui deponunt,
Processionem Sanctiss. Corporis Christi solitam fuisse ingre-
di priùs Ecclesiam Monasterii omnium Sanctorum, & dein-
de illam Monasterii S. Claræ quibus uti testantibus de facto,
cujus plenam habent notitiam, omnis fides est adhibenda, 18
ex adductis *in tom. 1. p. 2. discept. 26. n. 52.*

Ultrò concedimus, nullam urgere præcisam necessita-
tem, quòd Processiones ingrediantur in Ecclesia Monasterii
Convertitarum; Dicimus tamen assistere eidem Monaste- 19
rio Convertitarum illam numero congruentiam, quæ veri-
ficatur respectu Monasterii S. Claræ, quòd scilicet pium,
æquumque videtur, ut tota plaudente Civitate in diebus 20
hujusmodi solemnium Processionum, etiam ipsæ Monia-
les, quantum fieri potest, de tali solemnitate participent,
saltem mediante benedictione, in his casibus per Celebran-
tem impartiri solita, que congruentia, seu ratio cùm æquè
benè militet respectu Monasterii S. Claræ, & illius Conver-
titarum, respectu omnium militare debeat eadem dispositio, 21
per ea quæ tradunt *Bald. in leg. De quibus ff. de Legib. Alex.*
cons. 5. in fine Cravet. cons. 118. nu. 15. & Rot. cor. Priol. dec. 229.
num 28.

Mirum est, quòd exadverso magnificetur Ecclesia cujus-
dam miserabilis Hospitalis, quæ reperitur in eadem Via,
dum illius qualitas vix excedit limites necessariæ capacita- 22
tis ad audiendum Sacrum, Absque eo, quod fundamentum
aliquod constitui possit in informi Planta, contra quam, ul-
tra responsiones supra allegatas, urget illa, quod non est in
nostra potestate tam facilè ædificia construere, quàm illa in 23
Chartis delineare, ut ad propositum observat *Rot. in Rom.*
Prælationis 28. *Jan.* 1692. *§. Quatenus verò cor. Card. Caval-*
lerin. ibi: *Laudarunt ingenium Artificis, eamque fortasse facil-*
limè admisissent, si tam in nostra potestate esset ædificare, quàm
delineare; Sed adhuc per hypothesim admisso, quòd eadem
Ecclesia esset undequaque aptissima, ex hoc nil posset infer- 24
ri, dùm illius respectu non verificaretur urgens motivum,
militans circa Monasteria Monialium, in quarum Ecclesiis
intrare solent Processiones, non propter simplicem mate-
rialem Ecclesiæ, sed ob spirituale consolationem Monia- 25
lium, ibidem existentium.

Die 9. Maii 1693. proposita Causa in Congr. Rituum per
Car. Costagutum, rescriptum fuit: *Arbitrio Episcopi.* 26

DISCEPTATIO XVIII.

Taurinen. Reductionis Missarum.

INTER

PP. Carmelitas Excalceatos Albagnæ,

ET

Carmelitas Excalceatos Taurini.

ARGUMENTUM.

Reductioni Missarum, quando locus sit, sivè illæ relictæ fue-
rint in Testamento, sivè acceptatæ per Contractum, seu
actum inter Vivos.

BErnardinus Gambinus in Testamento, condito die 4.
Junii 1704. ità disposuit favore Patrum Carmelitarum
Excalceatorum Taurini: *Per raggione di Legato &c. lascia* 1
alli Padri &c. nel Convento di S. Teresa &c. la somma di lire
2000. (quæ sunt scuta 400. monetæ Romanæ) *incaricando l'*
infrascritti suoi Eredi universali di quelle pagare del più liqui-
do di detta Eredità frà mesi tre, doposeguito il suo decesso, ove
li medesimi Padri non elegessero di prendere la Casa di lui Sig. 2
Testatore a giusto estimo &c. e quelle impiegare in luogo, e fondo
sicuro, idoneo, e sufficiente, & anco nel caso, che elegessero tal
Casa, che venissero indi ad alienarla, acciò restino in fondo per-
petuo, per potere co' proventi di esso farli celebrare due Messe,
in cadauna settimana, & in perpetuo.

Multa alia pariter pia Legata idem Testator reliquit usque
ad summam sc. 1050. Monetæ; Cùmque ejus facultates im-
pares essent ad satisfacienda omnia onera, ab ipso relicta jux- 2
ta solitum Testatorum: *Sæpè enim de facultatibus suis am-*
plius, quàm in his est, sperant homines sunt verba *Text. in §.*
Prævaluisse Institut. Quibus ex caus. manumit. non licet,
& juxta animadversa *per Marant. respons. 46. numer. 1.*
par. 5. & Rot. in Maceraten. Legatorum 18. Junii 1710. §.
finali cor. Ansal. & in Vot. ab eodem edito in Neapolitana
Assignamenti 3. Junii 1712. §. Post hæc; Idcirco ejus hæres ex
motivo deficientiæ bonorum nollet ejus hæreditatem adire,

tandèm ex Sapientum, Amicorumque consilio factus fuit diligentissimus Calculus omnium Legatariorum, & aliorum Creditorum ejusdem Testatoris, unà cum exactissima descriptione omnium ejus bonorum, & ex Peritorum accurato judicio facta fuit proportionabilis diminutio, ex qua dictum Legatum scut. 400. favore Carmelitarum Excalceatorum reductum fuit ad sola scut. 247. 71. ut refert Vicarius Capi-
4 tularis in Relatione, data in Summ. quam composuit mediante recognitione *del Testamento, Instromento, Scritture, Conti, e delle deposizioni giurate de' Testimonj esperti degni di fede*, juxtà illius præcisa verba.

Inter Testatoris bona Corpus magis conspicuum erat quædam domus, extimata à peritis in scutis 500. quam nemo ex Legatariis, vel aliis Creditoribus emere volebat, eò quia erant Creditores respectu parvæ summæ, neque habebant in promptu residuum, solvendum dictis aliis Legatariis, & Creditoribus; Cùmque PP. Carmelitæ Excalceati Albagnæ Taurinen. Diœcesis deberent investire summam scut.
5 208. ipsis relictam à Bernardo Bovio, propositum fuit, quòd PP. Taurini illis cederent Jura Legati, de quo est quæstio; Qua sequuta, fuit tandèm ab hæredibus dicti Gambini cum eisdem conclusa venditio ejusdem domus pro dictis scutis
6 500. hoc est pro scutis 247. 71. vigore dicti Legati, eis cessi à PP. Carmelitis Discalceatis Taurini; pro scutis 208. quæ retinebant otiosa, & erant investienda vigore dispositionis dictis Bovii, & pro scutis 44. 38. ex eorum pecuniis liberis.

Attenta proinde cessione dicti Legati cum solemnitatibus necessariis die 10. Janar. 1709. paulò post, nempe die 15. Fe-
7 br. ejusdem anni, deventum fuit ad actum stipulationis Instrumenti, in quo *si obligarono gli Oratori* (hoc est PP. Albagnæ) *in persona del P. Procuratore del loro Convento di soddisfare al sudetto Legato la rata de' predetti scuti* 247. 71.

Post hæc cæpit eadem domus minari ruinam, ad quam reparandam opus fuit in necessariis reaptamentis impendere sc. 70. illaque sub usuris accipere à diversis Personis, qua-
8 rum major pars neque etiam hodiè satisfacta est, attenta Religiosorum paupertate, & quòd magis est, alia longè major impensa scut. 130. æquali necessitate hodie facienda est *per*
9 *puro mantenimento della Casa*, juxta præcisa verba Vicarii in dicta Relatione.

Ex quibus moti fuerunt iidem Religiosi ad petendam dictorum onerum remissionem, seu reductionem, non perpetuam, sed temporaneam tantùm; hoc est usque ad reintegrationem summæ dictorum sc. 70. ab eisdem usque ad hodie, ut supra impensæ, & alterius scut. 130. necessariò impen-
10 dendæ pro reaptatione dictæ domus, comprobat. à Testibus, & Peritis à Vicario Capitulari Taurini examinatis, de quibus in dicta Relatione: Cùmque illorum precibus, per Summarium relatis in Cong. habita die 5. Sept. 1715. rescriptum
11 fuerit, ut Causa poneretur in Folio; hodie humillimè reiterant preces iidem Religiosi pro eadem Gratia, quam cum omni fundamento à solita benignitate hujus Sac. Congr. obtinere sperant.

Ad quem effectum præmittimus, quòd deficientia sc. 152. 19. pro integro adimplemento Legati, in sua origine sc. 400. non provenit ab aliqua causa, vel accidenti, sequuto post
12 mortem pii Testatoris, sed ex intrinseco, & reali defectu bonorum ejusdem in ejus vita, & antequàm factus esset locus Legato, ut indicavimus supra, & latiùs probatur in Summar. Itaut respectu hujus summæ, neque etiam applicentur termini veræ, & propriæ reductionis antecedentis oneris Missarum, ea ratione, quia reductio oneris supponit
13 illius acceptationem, quæ non fuit practicata pro tota summa, juxta ea, quæ notant *Tondut. quæst. benef. tom. 2 par. 3. cap. 162. num. 3. Nicol. Lucubrat. Canonic. lib. 3. tit. 41. de Celebrat. Missar. num. 10. vers. Deinde Dian. Oper. moral. par. 6. tract. 6. resol. 10. & Monacell. in Formul. tom. 1. titul.*
14 *6. formul. 9. num. 7. & 8. fol. mihi* 146. ubi tamen se in hac parte remittit sapientissimo judicio hujus Sac. Congr. eique me subscribo.

Respectu verò alteriùs summæ scutorum 247. 71. quot in rei veritate pervenerunt ad manus PP. Carmelitarum Albagnæ, reductio oneris Missarum innititur illi legali funda-
15 mento, quòd sermo est de Legato, quod incipit à quantitate, & deindè sequitur onus Missarum; In quibus terminis, deficientibus redditibus assignatis, semper locus est reductioni quia tunc summa legata dicitur stare taxativè, non
16 autem demonstrativè, juxta theoricam *Felin. in cap. Super literis num. 4. de Rescript.* quam, omissis generalibus, in nostris terminis sequuntur *Monacell. in formul. tom. 1. tit. 10. formul. 19. num. 21. fol. mihi 219. & Crispin. nella Visit. Pastoral. par. 2. §. 18. num. 6. Bertacchin. vot. decis.* 145. *num. 1. & 2.* ubi refert, & sequitur punctualem resolutionem hujus Sac. Congr. in *Rom. Celebr. Missarum 31. Martii 1696.* quam refert pariter, & sequitur *Monacell. ubi supra, & n. 24.* refert etiam alias moderniores in *Æsina Legati 4. Maii 1697. & in Comen. 17. Aug. ejusdem anni, & in Romana 19. Febr. & 18. Junii 1701.*

Fortiùs quia eadem summa ex pii Benefactoris clara voluntate debet investiri in certo fundo, *per potere con proventi di esso farli celebrare due Messe in cadauna settimana &c.* qui 17
ulteriùs clarè expressit suum desiderium, ut iste fundus esset domus; de qua agitur; Et proindè à tali onere detrahendæ omni Jure sunt expensæ omnes necessariæ pro manutentione ejusdem fundi, seù domus, ea ratione, quia non possunt dici redditus, seu *proventi*, nisi illis fructus, seu pensiones, 18
quæ percipiuntur ex domo, omnibus oneribus, & expensis priùs detractis, juxta animadversa per *Barbos. in cap. Gravis num 6. & 7. de Restit. spoliator. & Tanebred. consult. 73. nu. 19.* & firmata per *Rot. decis. 273. num. 3. coram Ludovis. & decis. 88. num. 5. coram Ansaldo & decis. 611. num. 1. par. 18. recent.*

Indèque, coherentèr ad hujusmodi propositiones, solidè in Jure fundatas, non petunt nostri Religiosi perpetuam dicti oneris reductionem, sed solùm strictè preces fundunt pro illius suspensione, usquequò reintegrentur de dictis necessa- 19
riis expensis, quæ respectu jam factarum, non poterant omitti, nec possunt aliæ de præsenti faciendæ, fieri minutatim ex pensionibus ejusdem domus, eo quia hæc non reddit in fructu, nisi annua scuta 20. & necessitas domus exigit, ut fiant in longè majori summa scut. 130. ne totaliter pereat; Undè eo faciliùs videntur exaudiendæ nostræ preces, quò tendunt ad manutentionem domus, seu fundi Mis- 20
sarum, quem propriis expensis unica vice faciendis, reparare coguntur, cum hoc, quòd deindè minuatim quolibet anno de illis reintegrari possint pro sola rata scut. 20. dum- 21
taxat.

Quibus non obstat, quòd summus in onere Missarum, acceptato à nostris Religiosis per viam contractus; In quibus terminis nunquàm sit locus reductioni, juxtà laudabilem 22
praxim hujus Sac. Congr. de qua *Monacell. in Formul. tom. 4. in addit. num 466. fol. 83.*

Tùm quia factum in hac parte non regit, eò quia onus Missarum, de quibus disputamus, non fuit injunctum in aliquo contractu, sed per viam Legati relictum fuit in Testa- 23
mento Bernardini Gambini; Conventio autèm sequuta inter Religiosos Taurini, & Albagnæ, non respicit, nisi exequutionem ejusdem Legati, hoc est illius facilius adimplementum, quod cùm sequi non posset in Civitate Taurini, cessum Nobis fuit idem Legatum, uti subrogatis in locum eorundem Religiosorum Taurini, qui proindè reputari debent in omnibus, & per omnia, uti Legatarii, qua-
les erant Patres Taurinenses illorum Cessionarii, ex egula, 24
de qua *Surd. dec. 35. num. 9. & dec. 306. num. 5. Monet. de Decim. c. 9. n. 75. & Rot. cor. Cerr. dec. 33. n. 12.*

Tùm etiam, quia in illis etiam terminis, in quibus agitur de onere, originalitèr proveniente à contractu, qui non sunt nostri, adhuc ex benignitate hujus Supremi Senatus, cogni-
ta illius læsione, semper admittitur reductio ejusdem contra- 25
ctus ad æqualitatem, juxta casus, relatos à *Monacell. in Formular. tom. 2. tit. 16. formul. 10. num. 17 & tom. 4. num. 466. versic. Et in alta fol. 83.* & concordat *Rot. dec. 593. num 9. cor. Cer.* ubi, quòd hoc multò magis procedit, quando agitur de præjudicio, quod habet tractum successivum; Et meritò Cùm enim Ecclesia sit cultrix justitiæ, & æquitatis, ex adductis *in to.*
1. par. 1. discept. 16. num. 41. Omnis ratio, omnisque æquitas 26
exposcere videntur, ut, demonstrata læsione contractus, ille ad æqualitatem reducatur, quæ intèr Contrahentes semper procuranda est in omnibus rebus, & negotiis, per ea, quæ notant *Cyriac. contr. 592. n. 40. Fontanel. dec. 261. n. 8. & 9. & Rot. cor. Ansald. dec. 19. n. 14.*

Pro quorum faciliori admissione dignentur præ oculis habere nostrorum Religiosorum paupertatem, & promptam voluntatem omnibus modis procurandi, effectu subsequuto,
ut fundus Missarum, seu Domus Testatoris manuteneatur 27
in statu adimplendi pium Legatum, idque propriis eorum impensis, ut testatur dictus Vicarius Gener. Taurini in Relatione.

Die 25. Maii 1717. proposita Causa in Congr. Conc. res- 28
criptum fuit: *Dilata*, nec postea fuit ampliùs in eadem Congr. reposita.

DISCE-

DISCEPTATIO XIX.

Romana Funerum.

ARGUMENTUM.

Merces duplicata quando debeatur Parochis, vel ratione laboris, vel ratione situationis Ecclesiæ, in qua sepeliendus est Defunctus, positæ extra fines Ecclesiæ Parochialis.

ESsendo nata controversia l'anno 1709. sopra la quantità della mercede, dovuta a Parochi, e Sacerdoti, che accompagnano li Funerali, quando ciò segue in Chiesa,
1 posta fuori delli limiti della propria Parrocchia, pretendendo in questo caso detti Parochi, e Sacerdoti duplicati emolumenti, la ch. m. del Sig. Card. Carpegna, allora Vicario, li 2. Genn. 1710. doppo matura riflessione, considerata attentamente la disposizione del *nuovo Statuto del Clero cap. 6.*
2 *§. 2.* determinò non esser dovuta, come *nel tom. 1. par. 2. discet. 28. num. 172.*

Ma perchè d. santissimo Decreto forse non è noto a tutti li Parochi, e perciò da medemi non è puntualmente osservato,
3 con pregiudizio ugualmente notabile, e continuo de Parrocchiani, si supplica umilmente l'E. V. ad ordinare al Sig. Camerlengo del Clero, che lo faccia onninamente osservare, per quella soda raggione, addotta da *Cassiodor. Var. lib. 4. epist. 14. In ipsis initiis comprimendus excessus est, nè paulatim reliquos comprehendat.* Il che fu confermato dalla ch. m. del Sig. Car. Paracciani con le seguenti parole: *Sig. Camerlengo del Clero faccia osservare puntualmente il Statuto nel tassare la mercede de Viatici, o accompagnature ne' Funerali, regolandosi sempre dalla distanza, prescritta nel medemo Statuto cap. 6. §. 11. e dalla mercede parimente ivi assegnata, tan-*
4 *to se le Chiese, dove si porta a sepellire il Cadavere, siano dentro, quanto fuori della Parrocchia, alla quale appartiene il Cadavere, come parimente fù ordinato dalla chiara me. dell' Eminentissimo Carpegna nostro Predecessore sotto li 2. Genn. 1710. al Sig. Camerlengo del Clero di detto anno. Dato in Roma dalla nostra solita Residenza questo dì 9. Aprile 1720.* G. D. Cardinal Vicario.

In questi termini, caminandosi con la puntuale osservan-
5 za di questi due Decreti di altrettanti Cardinali Vicarii, noti a Roma, & al Mondo tutto per la loro scienza, & integrità, & esperienza, nasce il dubio, se debansi emolumenti doppii a Parochi, e Sacerdoti in quelle circonstanze, nelle quali le Case de Defonti sono poste ne limiti della Parrocchia, & in distanza minore di quella, che si prescrive nel d. Statuto
6 del Clero, ma detta distanza viene uguagliata, e delle volte anche superata, dal longo giro, che ad instanza delli Eredi, e Congionti fanno detti Parochi nell'accompagnare li Defonti alle Chiese Parrocchiali; Giacchè a tempi nostri è gionto a tal eccesso il lusso, che non senza ammirazione si verifica ancora nell'andare a sepelirsi.

Intorno al quale crederei fosse dovuta d. mercede doppia, tanto a Parochi, quanto a Sacerdoti per la soda ragione,
7 che trattandosi di mercede, dovuta a titolo di fatiga, & incommodo personale nell'accompagnare li Defonti alla Sepoltura ogni volta, che quest' incommodo, e fatiga si verifica in detto accompagnamento, benchè segua dentro la Parrocchia, sempre è luogo la disposizione dello Statuto essendo materialmente diverso, che l'accompagnamento sia nella distanza, prescritta dallo Statuto per necessità di strada
8 longa, o per volontà dell' Eredi nel fare accompagnare dentro l'istessa Parrocchia per tanta distanza di strada, quanta è necessaria, perchè sia luogo alla disposizione statutaria; In quella maniera appunto che si pratica in quelle Parrocchie, nelle quali per la loro vastità, & ampiezza, si verifica la distanza, prescritta in d. Statuto, come sono quelle
9 vicino alle Porte, di S. Cecilia, di S. Francesco da Paola a Monti, e simili, il che fu osservato *nel tom. 1. par. 2. discet. numer. 166.*

Dum hæc impressa erant occcasione, quà Defunctus in Parochia S. Andreæ de Fractis sepeliri debebat in Sepulchro
10 suorum Majorum, posito in Ecclesia S. Francisci ad Ripas, more solito Parochorum, tres excitatæ fuerunt prætensiones.

I. Quòd cuilibet Sacerdoti, associanti Funus, deberetur
11 merces quinquiès repetita & major solitæ ratione distantiæ.

II. Quòd deberentur Parocho Intortitia viginti, ob Funus 12
non factum.

Et III. Quòd idem Sepulchrum non poterat dici suorum
Majorum, attento quòd Defunctus descendebat à Fundatore, mediante ejus Matre, & sic per lineam Fœminarum, adducendo ad dictum effectum dispositionem *Statuti Cleri Ur-* 13
bis cap. 3. §. 5. ubi determinatur, quòd Majorum Sepulchrum dicatur illud, quod à Patre, Avo, seu aliis per rectam lineam Ascendentium Masculinam constructum fuit. 14

Ad tollendam primam difficultatem procedendo cum dispositione ejusdem *Statuti cap. 6. §. 11.* in quo respectu
distantiæ Domus Defuncti ab Ecclesia sepeliente ita disponitur -- *Merces ordinaria Presbyterorum, Funus associantium, sit unius Julii; Quod si contingat, progredi cum fune-* 15
re ad Ecclesias, mediocriter distantes, videlicet ab Ecclesia S. Laurentii in Damaso, ad S. Mariæ de Aracœli; Vel ad S. Laurentii in Lucina, & similes, sit duorum Juliorum; Si verò ad Ecclesias remotiores notabiliter, ut ad S. Joannis Laterani, S. Gregorii, S. Petri in Vaticano, & similes, ab Urbis centro, vel circitèr distantes, sit trium juliorum, & plus, vel minùs, juxtà longitudinem itineris, & temporis qualitatem. 16

Opus fuit mensurare d. distantiam, quæ ab Ecclesia S.
Laurentii in Damaso usque ad illam S. Mariæ de Aracœli est passuum ordinariorum 1675. Ab hac verò Ecclesia usque ad Basilicam S. Joannis in Laterano, est passuum 3250. & sic in totum passuum currentium, seu ordinariorum 4925. Mensurata verò distantia inter Ecclesias S. Andreæ de Fractis, & illam S. Francisci ad Ripas, reperta fuit passuum num. 3845. qui detractis à dd. passibus 4925. pro mercede trium juliorum supersunt passus 1080. Itaut dando cuilibet Sacerdoti Julios tres, quæ est illa merces, quam taxat Statutum Cleri ab Ecclesia S. Laurentii in Damaso ad illam S. Joannis in Laterano, recipiebat Parochus plusquam sufficientem mercedem, juxta terminos Statuti, ab ipso allegati. 17

18

Respectu 2. difficultatis, ad quam comprobandam allegabat Parochus dispositionem ejusdem *Statuti Cleri Urbis* 19
cap. 4. §. 2. in Addition. vers. Quotiès ibi. *Pro Canonicis Collegiatarum &c. Mercatoribus, aliisue Personis opulentis, viginti Intortitia ejusdem ponderis*, dictum fuit, Statutum nullatenus applicari, quia Defunctus non erat Mercator, neque Persona opulenta, quo termino utitur Statutum, quivè in translatione vulgari non benè diminutivè explicatur 20
pro *Facoltosa*. Quia Persona opulenta, secundùm suam proprietatem, explicari debet pro Persona, *opibus abundante*, ut explicat *Calep. d. verb.* qui pro Causarum decisione allegari valet, ut observavimus *in Instit. Crimin. lib. 2. tit. 10. num. 123.*

Licèt autem replicasset idem Parochus, quòd Defunctus venire poterat sub titulo *opulenti*, eò, quia unà cum ejus Fratre possidebat 60. circiter Loca Montium, unà cum aliquibus Domunculis; Responsio in promptu erat, quòd scilicet omnia dd. Loca Montium, nedum erant pluribus vincu- 21
lis obnoxia, sed quod magis est, erant subjecta duplici arctissimo Fideicommisso, itaut de illorum proprietate disponere nullo modo poterant, & fructus nullatenus erant sufficientes pro congrua manutentione dictorum duorum Fratrum, quod ictu oculi resultabat ex Computis illius, qui il- 22
lorum redditus exigebat, & ex redditionibus rationum, à Judicibus approbatis, ex quibus constabat etiam, quòd quolibet anno opus erat fer. omnibus fer. cum Judicis mandato aliquam Capitalium portionem distrahere pro illorum necessaria manutentione.

Respectu demum 3. inspectionis, licèt admitteretur, Sepulchrum Majorum primariò, & principaliter esse illud, 23
quod construitur à Patre, & aliis per rectam lineam masculinam, ut loquitur Statutum; Negari tamen non poterat, secundariò venire etiam illud, quod fuit constructum per Ascendentem ex parte Matris, ex allegatis in *to. 3. par. 1. disc. 23. n. 5. & 6.* quibus addo *Bellett. Disquisit. Clerical. tit. de Cleric. debit. §. 3. n. 19.* ibi -- *Sepeliendus est in loco Majorum &c. Majorum autem appellatione veniunt, tam Ascendentes ex linea* 24
Materna, quàm Paterna, aliosque allegatos ab *Amostaz. de Caus. piis par. 2. c. 8. de Funerib. n. 39.* ibi - *Advertendum est circa Sepulchra Majorum, nullam in illis differentiam esse faciendam inter Cognatos, & Agnatos &c. sicut nec Ascendentium, an sint ex linea Paterna, vel Materna, Marchett. de Sepult. §. 38 tract. 9. num. 185. in fine, & Matthœucc. in Official.* 25
Cur. Ecclesiast. cap. 48. num. 23. vers. In casu vero, & R. P. D. Petr. ad Constitut. Apostol. tom. 2. fol. mihi 393. num. 25. 26
ibi : Sed quomodo intelligitur Sepulchrum Majorum?

Certum est intelligi de Ascendentibus paternis &c. Et etiam de Maternis in subsidium, prout in materia indifferenti veniant ex utroque latere.

DISCEPTATIO XX.

Melphicten.

PRO

Promotore Fiscali Curiæ Episcopalis,

CUM

N. N. Clerico Beneficiato.

ARGUMENTUM.

Substinetur Edictum Episcopi, prohibitivum adscititii Capillitii, cujus usus, seu verius abusus, nullatenus tolerandus est in Personis Ecclesiasticis.

Quia nihil est, quod alios magis, ad pietatem, & dei Cultum assiduè instruat, quàm vita, & exemplum il- 1 lorum, qui se Divinis Ministeriis dedicarunt; Decet proinde Clericos, in sortem Domini vocatos, Vitam, moresque suos taliter componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil, nisi grave, moderatum, vel Religione plenum præseferant, ut ferè per hæc numero verba monet *in sess. 22. de Reform. cap. 1.* generale illud Concilium, à quo, teste *Cabassut. in Notit. Concil. in Not. ad Concil. Trid. fol. mihi 471. in princ.* plura Catholica 2 Ecclesia consequuta est commoda, quàm ab omnibus aliis generalibus Conciliis simul unitis.

Cohærenter ad hujusmodi salubrem Tridentini sanctionem, teste Episcopo in Relatione, in Secretaria existente, taliter in præteritum se gessit, præcipuè respectu adscititii 3 Capillitii, vulgò *Perucca*, Clerus Melphictensis: *Che ne in tempo de miei Predecessori, ne del mio Presulato, nissuno, ne de Benefiziati, ne de semplici Chierici, ne de Succollettori di Monsig. Nunzio, ha preteso mai di porsi quì la Perucca, stimandosi anche eccesso il portare li propri Capelli longhi fin dall' anno 1677. quando cotesta Sag. Congr. decretò essere tenuti questi Chierici, quantunque Possessori di tenui Benefici, a portare la Tonsura Clericale, restando talmente impresso questo Decreto nella mente di questo Clero, che tutti,* nemine excepto, *anche li Nobili, e quelli, che hanno avuta Moglie, e poi reassunto l'Abito, hanno portato sempre li loro Capelli corti, & alcuni di essi il Capo tosato, con una perfetta rassegnazione all'uso antico, e Decreto del Sinodo; Di modo che, se vi è stato qualche-* 4 *duno, che in questi ultimi tempi abbia quì portato la Perucca da Paese forastiero, o l'ha deposta, conforme hanno fatto li due Chierici N. N. e N. N. ultimamente venuti da Napoli, o ha proseguito il suo viaggio per quella Città.*

Verumtamen est, quòd ultimo loco N. N. Clericus Beneficiatus, extortà quadam Commissione ab Auditore Con- 5 fidentiarum sub futilii prætextu imaginariæ exemptionis à Jurisdictione Episcopi Melphicten. non obstantibus Canonicis Sanctionibus, & hujus Sac. Cong. Resolutionibus, de quibus infrà, neque attentis paternis monitionibus ejusdem Episcopi, laudabilem usum, & Ecclesiasticorum exemplares mores immutare tentavit, ficticiam Comam, cipro pulvere, odoribusque aspersam, publicè, & palàm gestando.

Hinc Episcopus ad praxim reducendo celebre illud dictum 6 *Cassiodor. Variar. lib. 4. epist. 14.* ibi: *In ipsis initiis comprimendus excessus est, ne paulatim reliquos comprehendat*, inhærendo Sac. Canonum dispositioni, & hujus Sac. Congr. Oraculo, ad occurrendum novitatibus, & impediendum, ne idem abusus rebrobatus alios de suo Clero paulatim comprehenderet, suo speciali Edicto, publicato die 2. Dec. 1721. decrevit, ne aliquis Sacerdos, vel Clericus Beneficiatus Capillitium, seu ficticiam Comam, vulgò *Perucca*, deferret, ibi: *Ordiniamo, e comandiamo sotto pena a nostro arbitrio* 7 *anche della Scommunica, che nessun Chierico Beneficiato, o constituito in Ordine Sagro, porti Perucca, assegnando due Mesi di tempo a deporla per chi se l'abbia già posta, sotto le sudette pene, e quanto a Chierici di prima Tonsura, o di Ordini Minori, glie la proibiamo con pena a nostro arbitrio, e specialmente si procederà contro di essi secondo la disposizione de Sagri Canoni, e del Sagro Concilio di Trento.*

Videns autem, quòd post lapsum dd. duorum mensium, ut supra præfixorum ad dimittendum dictum ascititium Capillitium, dictus N. N. Clericus Beneficiatus in evidens vi- 8 lipendium Episcopalis Jurisdictionis, usum concinnatæ Perucchæ continuabat, fecit illum arrestare. Verum tamen est, quòd vim inferendo Episcopalis Curiæ Inservientibus, in locum tutum se recepit, faciendo postmodùm Curiæ Episcopali notificare duas Inhibitiones, unam Auditoris Confidentiarum, aliam verò Tribunalis A. C. & successivè associatus à multis armatis Hominibus, non sine spretu sui Superioris, publicè, & palàm cum concinnato Capillitio, undiquè ciprio pulvere, & fragrantibus 9 odoribus conspersò, magno fastu, nec sine Bonorum admiratione, per Civitatem deambulare cæpit, data opera transeundo etiam ante Palatium Episcopi, ut deponunt multi Testes.

Et licèt idem Episcopus potuisset ad ulteriorem exemplarem cohibitionem dicti Clerici contumacis, tàm de facto, quàm de jure procedere, non obstantibus Inhibitionibus prædictis, juxta claram dispositionem Conc. Trid. *in sess. 24 de* 10 *Refor. c. 10.* in quo literalitèr disponitur, quòd: *Ubi de Visitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla Inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, exequutioni eorum &c. quoquo modo impediat, aut suspendat.*

Imitando in hac parte Episcopum Anglonen. qui in longè durioribus terminis Monachi Cisterciensis, notoriè exempti, & de facto turbantis ejus Jurisdictionem, ipsum forti 11 brachio ex consilio *Car. de Luc.* tunc Advocati, carcerare fecit, ut ipsemet testatur *de Jurisdict. disc. 36. in princ.* ibi: *Quendam Monachum Ordinis Cisterciensis &c. de facto turbantem Jurisdictionem Episcopi &c. Episcopus prædictus de meo consilio carceravit, quamvis non cum ea arcta custodia,* 12 *& asperitate, quam utpotè loco pœnæ in aliorum exemplum, atque ad hujusmodi Exemptorum consuetam petulantiam coercendam, ex dicto consilio facere debuisset.*

Necnon sequendo vestigia Archiepiscopi Florentini, qui anno 1685. carcerare fecit Priorem S. Augustini, de facto 13 paritèr turbantem ejus Jurisdictionem, cujus Captura fuit quidem declarata nulla, sed postquàm per mensem cum dimidio in summis angustiis in Carceribus Episcopalibus moram fecit, juxta animadversa *in meis Instit. Crim. lib. 1. tit. 3. n. 38. in fine.*

Summa nihilominùs patientia, & eximia tolerantia noluit aliquid innovare, sed, legalitèr procedendo, Causam 14 reassumi facere curavit à dictis Judicibus, illamque remitti huic Sacrosancto Senatui; prout in effectu Auditor SS. in ipsamet Citatione Partis, dictis Inhibitionibus non obstantibus, constantissimè declaravit, Causam spectare ad hanc Sac. Congr.

Exhibitis postmodùm hinc indè Juribus in Secretaria, in 15 acerrimo Partium Contradictorio, à notoria Justitia R. P. D. Secretarii usque sub die 30. Junii proximè præteriti obtinuimus Decretum pro exequutione ejusdem Edicti, datum in Summ. sed non dum acquiescens d. N. N. duo Dubia disceptanda proponit in hodierna Congregatione, quorum primum videtur *Affirmativè* resolvendum, & *Negativè* secundum.

Quòd enim ad primum Dub. de Edicti subsistentia dubitari non potest, dum illud emanavit ad conservandam anti- 16 quam laudabilem consuetudinem, & continendos Clericos suæ Diæcesis intra limites Ecclesiasticæ modestiæ, cohærentèr ad Sac. Canonum dispositiones, generalium Conciliorum Decreta, SS. PP. authoritatem, & hujus Sacr. Congr. Oracula, quibus attentis, non solùm Capillitia adscititia, sed propria Coma Clericis prohibetur, ut videre est *in Can. Prohibete distinct. 23.* ibi: *Prohibete Fratres per universas Regionum vestrarum Ecclesias, ut Clerici juxta Apostolum, Comam non nutriant, sed desuper Caput in modum* 17 *sphera radant, & in can. Duo sunt 12. quæst. 1.* ibi: *Hoc designat Corona in capite, hanc Coronam habent ab institutione Romanæ Ecclesiæ, & in cap. Si quis 4. de Vit. & honest. Cleric.* ibi: *Si quis ex Clericis Comam relaxaverit, anathema sit,* & *in Conc. Salisburgens. sub Gregor. X. anno 1274.* coadunato, ibi: *Edicto perpetuo prohibemus, nè Clerici Comam nutriant, ma-* 18 *ximè Sacerdotes, qui taliter tondeantur, ut pateant eis aures, & in Conc. Toletan. 4. can. 41.* ibi: *Omnes Clerici &c. & Sacerdotes detonso superius toto capite, inferius solam circuli Coronam relinquant, non sicuti &c. qui prolixis, ac Laici Comis in solo capitis apice modicum circulum tondent, & in Concil. Barchinon. can. 6.* ibi: *Ut nullus Clericus Comam nutriat, & in Concil. Roman. can. 8.* ibi: *Ut, si ullus Clericus, aut Monachus Comam laxare præsumpserit, anathema sit. & in Concil. Oxoniens. can. 23.* ibi: *Et nec ipsi, nec alii Clerici Comam nutriant,*

triant, sed honestè tonsi, & coronati incedant, & in Concil. 3.
Constantinopol.can.96.ibi: Qui Capillos in perniciem Intuen-
19 tium quadam implicatione digerunt, intentique ornant &c. in-
teriorem potiùs, quàm exteriorem hominem Virtutibus ornent,
& nullas secum reliquias ferant adversæ stoliditatis: Qui se-
cùs se gesserit excommunicetur, cum aliis lato calamo cumu-
latis à Gonzal. in dict. cap. Si quis à num. 2. de Vit. & honest.
Cleric

Respectu verò authoritatum SS. PP. possent facili nego-
tio componi Volumina; Nos autem gratia brevitatis remis-
20 sivè nos habemus ad D. Hieron. in Epistol. cui titulus de Duo-
bus generib. Hominum, ad Ven. Bed. lib. 5. Histor. Anglor.
cap.22. ibi: In Ecclesia, vel in universo hominum genere ton-
suram nullam magis sequendam, amplectandamque Jure di-
xerim, ea, quam in capite suo gestabat ille; cui se confitenti
Dominus ait: Tu es Petrus &c. Nec ob id tantùm in coronam
attondemur, quia attonsus est Petrus, in memoriam Domini-
cæ Passionis attonsus est, cum aliis, sequutis à Germano Pa-
triarcha Constantinopolitano in Theorica rer. Ecclesiast. ibi. Du-
plex corona circumposita capiti Sacerdotis, & capillorum signi-
ficatione Imaginem refert venerandi capitis Apostoli Petri, qui
cùm missus esset ad prædicationem Domini, & Magistri, et
tonsa est ab iis, qui ejus sermonem non credebant, ut illu-
deretur ab ipsis, eique Magister Christus benedixit, & infa-
miam in honorem, illusionem verò in gloriam convertit, & po-
suit super caput ejus coronam, non ex lapidibus pretiosis &c.
Ludovic. Abelly in Append. de Stat. Cler. art. 2. ibi: Ut Clerici
Comam non relaxent, aut nutriant in plurimis Comitiis sub
anathema prohibitum est, nominatimque in Concilio Barci-
nonense &c. Brun. de His, ad quæ Beneficiati obligantur disp.
2. ibi: Læthalis est ergò culpa Comæ ad cervices relaxatio,
cum anathema nulli dicatur nisi Reo mortalis peccati &c. Dian.
coordinat. tom.8. tr.4. resol. 28. num. 4. Thiers nell' Istorie delle
Perucche &c. fol 191. versic. Li Padri della Chiesa, ubi in-
numeros citat, Macry in Hierolexic. Verb. Tonsura, Barbos.
de Potest. Episcop. par. 1. alleg. 9. num. 10. ibi: Asserit, S. Pe-
trum in memoriam spineæ &c. Coronæ Christi Coronam Capil-
lorum gestasse toto reliquo capite detonso, & id alios Clericos
21 fuisse imitatos, additque, universum Clerum, honoris
causa, ob reverentiam illius rasuræ in capite S. Petri à Ju-
dæis contumeliosè factæ, coronam deferre Durand. in Ra-
tion. divin. lib. 2. par. 1. §. 17. num. 20. ibi: Tonsura autem
abradent in memoriam spineæ Coronæ, quam Judæi Chri-
sti Redemptoris nostri Capiti imposuerunt, atque ejus abra-
sionis, quam D. Petrus Apostolus ab Antiochenis est passus,
& de Graff. de Effect. Cleric. in præludio num. 280. ubi inter
alios Authores, cum laude mentionem facientes de dicta
Corona Clericorum, annumerat Port. cons. 164. num. 31. &
22 Pacian. de Probat cap. 34. num. 27. qui cùm non essent, ne-
que Clerici, neque Religiosi, asseruerunt per tonsuram in
capite Clericorum intelligi, quòd Clerici in Deo Regnum ha-
bent, & dum se, & alios virtutibus regunt, possunt dici Re-
ges in signum Regni, quod in Christo expectatur, & S. Bernard.
Senens. to.4. de Amor. delect. Serm. 40. fer. 6. in Parasc. sequutus
à Sarnell nel Disc. contro le Perucche delli Eccles. §. 13. vers.
Ma non vi siano ibi: Omnis Capillus alienus, quem portas, est
una spina Christi; Pensate, pensate quę culpa sit Ecclesiasticos
appetere à quo curavit Pastor Ecclesię & fœminas prohibere.

Respectu demum Oraculorum hujus Sac. Congregationis
celebris est resolutio in Vigilien. Synodi 28. Maii 1699. ad dub.
28. lib. 219. Decr. fol. 206. §. 26. quam refert, & sequitur Mona-
cell. in Formul. tom 1. in appendic. in lit. in Notis encyclitæ
23 Epist. S. Congr. Episc. tom. 1. fol. 359. num. 19. & seqq. &
de qua mentio habetur in Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. num.
53. & 54.

Et in specie pro nostra Civitate, Diæcesi, & Clero ha-
bemus aliud individuale Oraculum hujus Sac. Congr., anno
24 1677. emanatum, de quo in lib. 29. Decr. fol. 147. & impres-
sum à Sarnell. in suis Epist. Eccl. ep. 16. & in Tom. 3. ejusd. fol.
mihi 278. hoc est post §. 13. cui titulus Discursus contra abu-
sum Perucchæ, in qua prohibitum fuit Clericis, Comam
propriam, seù prolixos Capillos deferre ibi: Alias 13. Sept.
1675. in una Bituntina Sac. Congr. censuit, Clericos, Pos-
sessores Beneficiorum tenuium infra summam duc. 60. auri
de Camera teneri habitum, & tonsuram Clericalem deferre,
25 juxta Constit. Sixti V. la 92. & quia &c. opponunt, quòd
talis Constitutio revocata fuerit ab alia Constit. ejusdem Pon-
tificis, incipien. Pastoralis anno 1580 licèt illa non videatur
loqui de Beneficiatis, sed de his, qui pensiones, fructus, aut
prædia, vel bona Ecclesiastica sibi reservata, & concessa per-
cipiunt &c. Supplicat Episcopus declarari, an Possessores dd.
Beneficiorum tenuium, ut supra, teneantur habitum, &
tonsuram Clericalem deferre &c. Die 10. Septembris 1677.
Sac. Cong. &c. respondit Affirmativè, & patet ex lib. 29. De-
cret. fol. 500.

Multò igitur magis idem dicendum erit in terminis Capil-
litii fictitii, & adulterini, cujus usus in Personis, Dei cul- 26
tui destinatis, semper ab Ecclesia damnatus fuit, ferèque in-
famis reputatus, ut latè probat Episcopus Tullens. in Panopl.
Clerical par. 2. lib. 5. c 1. in fine, ibi: Capillamenti, seu adul-
terinæ, appositiliæ, & alienæ Comæ usus, semper infamis
in Ecclesiæ habitus est, quamobrem nullo modo unquam licitus
fuit Sacerdoti, aut Clerico, sequtus à Sarnellio in Discursu
delle Perucche &c. §. 14. in fine.

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo agitur de consti-
tuendo in hac parte magnum exemplum in nostra Civitate,
& Diæcesi, ut in specie observat Episcopus in ejus Relatio- 27
ne, data in Summ. ibi: Si perderà affatto quella unione, &
uniformità, goduta con tanta pace in tanti anni, ne na-
sceranno li disordini, le gare, e le bizzarie, & altri inconve-
nienti, che rimetto alla prudente considerazione dell' EE.
VV., & infallantemente uno di questi due; O la mia continua
inquietitudine con l'altri Chierici, specialmente nobili, re-
gnando in essi un emulazione non ordinaria, che tutta rinfron-
derebbe sopra di me; O l'abbandonamento totale del buon costu-
me, e Tonsura clericale, la dicui perdita apportarebbe, non 28
solo a Me, che a questo Clero, un dispiacere notabilissimo, co-
me quella, che è una delle antiche prerogative, che lo rende es-
semplare in questa Provincia.

Et autem communiter approbatum celebre illud dictum
Politicorum Principis lib. 14. Annal. ante fin. tacito nomine se-
quutum à Rot. dec. 308. num. 20. cor. Dunoz sen. ibi: Et via 29
aperiretur fraudibus &c. Habere siquidem videtur speciem ini-
qui omne magnum exemplum, quod contra singulos utilitate pu-
blica rependitur.

Quibus non adversantur Gobat. in Theol. experim. tract. 8.
num 680. Quia supponit id practicatum fuisse cum licentia
Superioris Ecclesiastici. Neque opponitur Pasqualig. de Sa-
crif. Missæ q. 332. num 4. non solùm, quia nihil circa dictam
quæstionem positivè affirmavit, asserens in fine ibi: Hęc pro 30
parte affirmativa deduci possunt, quæ consideranda relinquo,
nihil decernens in hac nova difficultate. Verùm etiam quia
illius authoritas reprobata fuit à Congreg. particulari anno
1690. ut retuli in Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4.
num. 51.

Deveniendo ad 2. dub. illius negativa resolutio videtur cla- 31
rè inferri ex huc usque animadversis, non attento contrario
prætextu causæ infirmitatis.

Mirum siquidem in rei veritate est, quod ex 300. Ecclesia-
sticis Personis nostræ Civitatis, & ex longè majori numero
totius Diæcesis, tàm de pręterito, quam de pręsenti, nullus
aliter tali subjectus fuerit morbo, qui de præterito non ad- 32
miserit, nec de præsenti admittat aliud specificum medica-
mentum, & particulare antidotum, præter usum Perucchæ, ut Consideranti patet, & ad rem exclamat Thiers de
Usu Perucch. fol. mihi 552. ibi: Donde viene dunque, che
Noi siamo più delicati de nostri Padri? omnibusque aliis As-
cendentibus, Consanguineis, & Conterraneis, quorum
morbi per tot sæcula antecedentia sanati fuerunt ab aliis me-
dicamentis.

Nulla prorsùs habita ratione affectatæ Fidei Medici N.
N., illiusque Substituti Non solùm quia de illa verificatur 33
lepidum dictum Pii II. sequuti in Tom. 1. par. 1. discept. 17. n.
59., quod scilicèt illa transiverit per Placentiam, non au-
tem per Veronam.

Sed etiam, quia uti ultronea nullam meretur fidem, jux-
ta theoricam Felin. in cap. Proposuisti num. 6. de Probat. ibi: 34
Et sis cautus, quia non sufficit, quòd Pars conducat Medicum
per viam testimonii; Sed opus est, ut Judex imponat Relatio-
nem, & Felinum sequuntur Peregr. cons. 12. n. 6. lib. 3. Baron.
de Corpor. tit. 17. de Viril. à n. 110. Ricc. collect. 3065. Vers. Et li-
cèt par. 7 ibi: Non valent Fides, factæ à Medicis, non desti-
natis à Superiore ad illum proprium actum.

Quibus additur illa considerabilis facti circumstantia,
quòd idem Medicus, tanquam conductus actualitèr inservit 35
nostræ Civitati, fuitque deputatus ab illius Regimine, quod
componitur ex corpore Nobilium, & propterea ex hoc
etiam motivo illius affectata attestatio nullam meretur fi-
dem, ut in durioribus terminis similis extrajudicialis atte-
stationis multor. insignium Medicorum Civitatis Neapolis,
concordantibus cumulatis, firmavit Rota in Neapolit. Fabri-
cæ 22. Jan. 1700. §. Non adversante cor. Muto ibi: Non
adversante in contrarium mendicata Fide nonnullorum Me- 36
dicorum, quia isti actualiter inserviunt Canonicis S. Spiri-

tus, & deponant extrajudicialiter, & lite pendente &c. & consequenter nihil probant.

Utque EE. PP. manibus palpent miram facilitatem ejusdem Medici ad faciendas attestationes, etiam juratas, sibi ipsi contrarias, dignentur id recognoscere ex Summ. ex quo patet, quòd die 14. Martii 1722. cum juramento asservit, Reveren. Monialem N. N. ex causa infirmitatis *non*
37 *poter esser eletta ad Officij, ne per la salute affatto perduta essere abile à governare*; Die verò 29. Maij ejusdem anni cum simili juramento testatus fuit, *che se bene la*
38 *Monaca N. N. &c. abbia alcune sue indisposizioni abituali, non però per dd. indisposizioni la stimo inabile alla Carica di Abadessa, che esercita.*

Relinquentes proinde EE. PP. judicandum, an respectu earundem contradictoriarum propositionum verificentur ea,
39 quæ de Soave notat *Card. Pallav. nell' Istor. del Conc. lib. 24. cap. 12. num.* 8. sequentibus verbis: *Or il Soave ha trovata la maniera di far vedere, che egli non sempre mentisce, poiche essendo impossibile, che di due contradizzioni una non sia vera, certo è, che egli dicendole ambedue, in una di esse è verace.*

Strictè dicimus, quod ex attestatione, data in Summ. ad hominem patet insubsistentia dictæ affectatæ
40 attestationis ejusdem Medici respectu dictæ prætensæ ægritudinis Monialis N. N. Ex aliis verò attestationibus ad hominem constare, eundem Clericum: *esser Giovane di buona complessione, e che gode perfetta salute*, juxta attestationem
41 Doctoris Physici N. N. cum quo concordant Superiores Religionum nostræ Civitatis ibi: *Attestiamo col giuramento ancora &c. essere il medesimo Chierico Giovane di ottima, e robusta complessione, di aver goduto, e godere buona, e perfetta salute per quanto vediamo, e sappiamo*; Quibus omnis adhibenda est fides, sivè consideretur illorum quali-
42 tas Sacerdotalis, de qua *Cost. consil. 20. num... & Rot. decis. 384. num. 2. coram Priol.*; Sivè consideretur alia Religiosi, de qua eadem *Rot. apud Zuff. de Legit. Protest. decis. 84. num. 11. & 12. & decis. 815. num. 6. par. 18. rec.* Sivè consideretur illorum multiplicitas, unita cum remotione cujuslibet interesse in re, omnibus notoria, circa quam testimonium perhibent, juxta firmata per eandem *Rot. dec. 135. n.*
43 *7. cor. Merlin. dec. 408. num. 10. cor. Priol., & dec. 1251. nu. 7. cor. Emer., & dec. 11. n. 13. par. 18.*

Cum quibus concordat Episcopus in Relatione ibi: *E vivamente le supplico à credermi questa verità* (notentur quæso sequentia verba) *che confesso avanti à Dio, e codesta Sagra Congregazione, essere detto Chierico Giovane*
44 *di ottima, e robusta complessione, di aver goduto, e godere perfetta salute, e non aver di bisogno di Perucca, poiche in trent' anni della sua età, che ha portato sempre li suoi capelli, si può dire, che è stato sempre bene; Et in sette anni, e cinque mesi della mia residenza, non è stato mai ammalato; Essere puro pretesto la necessità addotta, e mera bizzaria il portarla per rendersi singolare, e far pompa della sua pretesa essenzione.*

Toto spiritu supplicantes hìc observare, quòd ille, qui hæc testatur coram Deo, & hac Sacra Congreg. est ille,
45 quem Spiritus Sanctus posuit regere nostram Ecclesiam, quivè, attentis ejus zelo, charitate, & justitia, quibus mediantibus suam rexit, & regit Ecclesiam, raro exemplo absque ulla jactantia dicere potuit in ejus Relatione: *Doppo sette anni, e cinque mesi, che mi trovo in questa Residenza, la prima volta è questa, che sono astretto di dare incommodo all' EE. VV.* Quodque Sac. Congr. ad evitandum exemplum cum omni rigore meritò in his terminis procedere semper
46 solent, prorsùs rejectis prætextibus frigiditatis aeris, aliisque excogitatis causis, ut signantèr practicavit die 19. Decembris 1690. reiiciendo similem instantiam, quam sub titulo Gratiæ prætendebat Abbas Petrus Nigronus Canonicus Bergomensis, ut videre est *in lib. 40. Decret. fol. 765.* suntque EE. PP. notoriæ aliæ rejectiones similium Gratiarum.

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur observare, quòd Authores Ultramontani exclamare non
47 cessant adversus abusus conterraneorum Ecclesiasticorum, circa crispantes Capillos, & fragantia Capillitia, quibus utuntur, ut videre est apud sæpè, sed nunquam satis citatum *Thiers* in Libro, cui titulus *Istorie delle Perucche, in cui si fa vedere l' uso l' origine, e la forma di esse, e l' irregolarità di quelle dell' Ecclesiastici*, in cujus *cap. 24. fol. mihi* 588. inter opportuna remedia adversus dictum abusum,
48 tanquam efficacissimum, primo loco proponit sequens. *Il primo sarebbe una Bolla del Papa &c. pubblicata per tutto, con la quale fosse proibito* (notetur quæso sequens adverbium) *espressamente, e sotto pene gravi a tutti gli Ecclesiastici &c. il portare le Perucche, ne piccole, ne grandi, e dicerchi, o mezzi cerchi, e di ferze di capelli stranieri*, & concordat Episcopus *Sarnell. in tom 3. Epist. in* discursu, cui titulus: *Discorso Istorico, e morale contro l' abuso delle Perucche negli Ecclesiastici.*

Usquequo igitur, vel dictum remedium, vel aliquod aliud, ab eodem Authore ibidem æquali zelo, ac modestia insinuatum, reducatur ad praxim, non videtur saltem idem 49
usus Perucchæ ab hoc Sacrosancto Senatu approbandus, eo quia illius *resolutiones habent vim legis, omnes obligant, & adversus illas recalcitrare non licet, quod fas est adversus aliorum Doctorum sententias*, juxta præcisa verba *Raynaud. in Heteroclit. Pietat. tom. 16. sect. 1. punct 14. num. 12. fol. 178.* 50
cum aliis in similibus terminis a me adductis *in Tract. de Matrim. §. 6. n. 48. & seq.*

Nec dicatur, quòd in nostra Provincia, & Locis circumvicinis introductus fuerit usus adscititii Capillitii inter Ecclesiasticos; Objectum enim non subsistit in facto, & qua- 51
tenus per falsam hypothesim verum esset, retorqueretur potiùs, quia abusus contra Sacros Canones, Sacrosancta Concilia, & SS. Patrum authoritatem non sunt fovendi, & dilatandi, neque introducendi, ubi non sunt, sed potiùs eliminandi, & eradicandi sunt, ubi de facto introducti re- 52
periuntur, ut exclamant Doctores illi, quos refert, & sequitur *Rot. decis. 10. nu. 40 apud Pacion. de Locat.* cum aliis, à me relatis *in Tomo 3. par. 1. discept. 5. num. 14. & 15.* & resolvit *Sac. Cong. Episc. in Provincia S. Angeli 16. Sept. 1718.* 53
Ponente cl. me. Card. Casona, in qua dicta S. Cong de medio sustulit similem abusum, non obstante, quòd prætenderetur immemorabilis, ut videre est ibidem *n. fin.*

Et in terminis terminantibus egregiè *Clericat. in Miscell. Decis. dec. 109. num. 5.* ibi. *Neque suffragari potest contraria consuetudo particularium Personarum, vel Locorum; Quia hæc tanquam abusus, & corruptela ubique Terrarum declarata est, ac damnata infinitis propemodum Constitutionibus, quas collegit Caston. Chamillard. in Tractatu de Corona, Tonsura, & Habitu Clericorum, in quo leguntur Decreta 16. Bul-* 54
larum Apostolicarum, 10. Conciliorum Generalium; Provincialium 136. Synodalium 252. & ulteriùs referuntur plurimæ SS. Patrum sententiæ, Principium, ac Senatuum Edicta; Theologorum, at Canonistarum allegationes in condemnationem Clericorum, relaxantium Comam. Neminem verò latet, invalidam, 55
nulliusque roboris esse consuetudinem (quamvis centenariam, & immemorabilem) quæ declarata est abusus, & corruptela.

Semperque adversus hujusmodi prætextum usus, seu veriùs abusus Perucchæ, urgeret literalis illa dispositio *Sac.* 56
Concil. Trid. sess. 22. de Reform. cap. 1. ibi: *Statuit S. Synodus, ut quæ aliàs à Summ. Pontificibus, & à Sac. Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu &c. copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem imposterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur &c. Si quæ ex his in desuetudinem abiisse compererint, & c. quàm primum in usum revocari, & ab omnibus accuratè custodiri, studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque.*

Quia semper est in voluntate, & potestate Episcoporum in exequutionem d. conciliaris Sanctionis procurare, ut Clerici vivant ad tenorem Sac. Canonum, ut in specie respondendum hujusmodi prætextui abusus, seu consuetudini, benè advertit æquè doctus, pius, & in Ecclesiasticis ma- 57
teriis exercitatus *Clericat. de Sacrific. Missæ dec. 48. à num. 21. usque ad num. 27.* ubi, non solum probat, id esse consonum Sac. Canonum dispositioni, Summorumque Pontifi- 58
cum Urbani VIII. Clementis IX. Innocentii XI. & Innocentii XII. repetitis Edictis, sed reprobando inclinantes in oppositum respondet omnibus contrariis, optimum dando consilium Confessariis, ne absolvant Clericos, adulterinos ca- 59
pillos gestantes: eo quia id involuit læthalem culpam ibi *Utinam criniti Clerici, & eorum Confessarii seriò considerarent, delationem Comæ in Ministris sacris esse peccatum mortale, ut probant &c. Hi enim non impenderent ipsis Sacramentalem absolutionem, & illi meliùs consulerent Animabus suis.*

Et in terminis exclamando contra similem abusum, & junctis manibus Deum exorando, ut nostrorum temporum Confessarii imitarentur Confessarios illos, qui absolutionem negabant Clericis, ad ipsos accedentes cum fictitia Coma, 60
inter quos piæ memoriæ vir *P. Joannes Maria Monsrubeus* Sacerdos Cong. Oratorii Patavii egregiè *P. Joannes Marianus in Historia PP. Congr. Oratorii Neapolis to. 4. lib. 3. c. 9.* ibi: *Fosse in piacere di Dio, che in questi nostri tempi, nei quali li Ecclesiastici, anche Sacerdoti, non contenti de' proprii cape-*

capelli, li prendono in prestito da altri, comprandoli a caro
61 *prezzo, per vanamente ornare il loro venerando Capo, vi fossero molti imitatori del Monterosso, che con petto constante latrassero come Cani fedeli contro questo intolerabile abuso, e come giusti, e severi Giudici negassero a Trasgressori l'assoluzione, che ben tosto si vedrebbe tolta la vanità de Cappelli, e delle Vesti corte, e quasi secolaresche, che con sì poca edificazione*
62 *zione si usano oggi da molti Ecclesiastici*, *& Clericat. de Sacrament. Ordinat. decis.* 10. *num.* 28. ubi quod idem Pater Monsrubeus (sunt ejus precisa verba) *adeo zelabat observantiam Sacrorum Canonum circa clericalem tonsuram, ut cuicumque Clerico, Comam, capillosvè prolixos deferenti, constanter absolutionem Sacramentalem negaret; Et quadam die Cappellano cujusdam exteri Episcopi, ac Principis, prohibuit celebrare in Ecclesia sui Oratorij, quia comatus erat, & eidem Cappellano dicenti sibi, usum ferenti Comam ab Ecclesiasticis esse universalem, pius Pater respondit, abusum fore, & corruptelam, incessanter ab Ecclesia, & à Summis Pontificibus damnatam &c. Quapropter Cappellanus ille confusus & ejus Herus convictus, absque missæ celebratio-*
63 *ne discesserunt*. Quæ commendabilia exempla si renovatentur hodiè, brevi tempore evellerentur abusus *delle Perucche* ab Ecclesiasticis Personis, ut Considerandi manifestum est.

Ex quibus non credimus ex adverso adducenda esse aliqua exempla, quæ forsan tolerata fuerunt in aliquo particulari
64 casu, & ex specialibus facti circumstantiis, Non solùm, quia non exemplis, sed legibus judicandum est, ut dicit *Textus in leg. Nemo Cod. de Sen. & interloquut.* Sed etiam, quia opus esset videre, & attentè recognoscere illas particulares circumstantias, & præcisos terminos, in quibus id toleratum fuit; Quia authoritates Doctorum, & resolutiones Sacr. Congr. attenduntur dumtaxàt in illis circumstan-
65 tiis, in quibus emanarunt, ut in specie advertunt *Caram. in Theol. fund. lib.* 3. *tit. de Matrim. fundam.* 30. *num.* 3711. *versic. Hinc patet*, ubi quòd, ut plurimùm tales concurrunt in aliquo casu circumstantiæ, ut resolutio, quæ unicum casum respicit, ad reliquos extendi non possit, cum aliis citatis *infra par.* 2. *disc.* 19. *§.* 1. *n.* 178.

Meritò proinde admittunt contrarii Scribentes, Edictum Episcopi, de quo in primo dubio, sustineri, & esse exe-
66 quendum quia revera illud conforme est 16. Bullis Apostolicis, 10. Conciliis Generalibus 136. Provincialibus, 152. Synodalibus, & omnium SS. PP. Theologorum, & Canonistarum opinioni, teste *Clericat. in Miscellan. Decis. decis.* 100. *num.* 5. Prætendunt verò circa 2. dub. quòd usus Peruc-
67 chæ, in nostro casu tolerandus sit ex causa infirmitatis, cui N. N. subjectus est, & cui in toto genere medicinalium non reperiatur medicamentum magis aptum, magisque efficax, quàm *un Perrucchino d'Abbate*, juxta phrasim contrariorum Testium citando ad dictum effectum aliquos Authores, & transcribendo ea, quæ scripsi *in l.* 2. *tit.* 10. *§.* 4. *num.* 51. *& seqq. Instit. crim.*

Restringentes proindè sermonem ad concursum hujusmo-
68 di justæ causæ, constanter dicimus, quòd illa non regit in facto, & quatenùs per modum falsæ hypothesis supponeretur probata in facto, non relevaret in Jure.

Non regit in facto dictus prætextus justæ causæ, idque manibus palpatur ex eo, quia non solùm non fuit probatus, sed nec etiam allegatus coram Episcopo, dum omnes con-
69 trariæ mendicatæ attestationes exaratæ fuerunt diebus 9. Maii 2. & 3. Junii 1722. ut ex confrontatione illarum Datarum in contrario Summ. Ex hujusmodi enim tarda allegatione dicti prætextus concludens desumitur argumentum, & convincens demonstratio ejusdem insubsistentiæ ad *Text. literalem in leg. Si quis fortè l* 1. *ff de Pœn.* ibi: *Non enim de-*
70 *bebat tam magnam rem tandiù reticere*: cum concordantibus apud *Rot. dec.* 59 *n.* 9. *p.* 13. *rec.*
71 Secundò excluditur in facto idem prætextus ex attestationibus, datis in Sum.

Quibus non adversatur secunda mendicata attestatio Medici N. N. & composita die 4. Julii 1722. Non solùm quia illa non fuit Nobis communicata, ut erat simpliciter necessarium, juxta *l'Ordini, da osservarsi indispensabilmente nelle*
72 *proposizioni delle Cause contentiose, dette di Foglio, nella Sacra Congregazione del Concilio* impressis *in Bullariol. f. m. Innoc. XII. constit.* 73. *§.* 3. *fol.* 244.

Sed etiam quia uno ore receptum est inter DD. quòd in conflictu duarum attestationum, inter se contrariarum, statur
73 priori, postposita secunda, ut observant *Camerar. in consil. Matr. apud Zabarel. n* 9. *ante fin. & n.* 31. *& Rot. dec* impressa *apud Card. de Albic. de Inconst. in Judic. q.* 35. *n.* 16. *& in Pi.*

fauren. Hæreditatis 10. *Dec.* 1696. *§. Ab hac tamen coram Cardin. Priol.*

Ultra quod, si verum est id, quod communiter dici solet, quodq; experientia notum est, *che la Perucca si gode, quando non si tiene in Testa*, pro eo tempore, quo N. N. moram facit
in propria Domo, tunc experire potest omnes illas assertas 74
transpirationes vaporis, qui ejus prætensæ infirmitati prosunt, quive à proprijs capillis, sive *da un Perucchino d'Abbate*, impediuntur. Pro eo verò parvo tempore, quo moram facit extra propriam Domum, cùm obligatus non sit permanere per multas horas in Choro, vel Ecclesia, humiditatibus subjecta, facili negocio potest ejus prætensæ indigentiæ
supplere bonus Pileolus, Ecclesiasticæ modestiæ correspon- 75
dens, ut notat *Thiers in Tract. de Perucch. fol.* 490. ad rem observans, Innocent. IV. ad avertendos morbos ex humiditate Ecclesiæ Cantuariensis permisisse illius Canonici, ut Pileolis tempore Divinorum Officiorum uti possent, uti quotidiè practicari videmus in Basilicis, aliisque Ecclesiis Urbis, ex speciali præcepto f. m. Clem. XI. de quo infra n. 115.

Non omittentes hic enixè rogare, ut dignentur reflectere, non solum ad maximam illam facilitatem, quam habet N.
N. ad extorquendas attestationes ad sui libitum, sed etiam ad 76
obligandos illos, qui fecerunt attestationes pro veritate, & conscientia, ad illas retractandas, quod certè nimia consideratione dignum videtur.

Prout etiam non minus urgens argumentum, exclusivum dictæ justæ causæ, deducitur ex illo actu, qui non potest esse magis exorbitans, dum statim ac se exemit à fortiis Curiæ, publicè, & palam ausus fuit incedere per Civitatem, in qua evul- 77
gatum fuerat illius attentatum, associatus ab armatis Hominibus, transeundo etiam antè Palatium Episcopi. Mirumque in rei veritate est, quòd in ejus Summario non adduxerit aliquam attestationem Medicorum, asserentium pro illius assertis morbis, non solùm ei necessarium esse usum *di un Perucchino d'Abbate*, sed ulteriùs conferre *alle traspirazioni de*
suoi sudori deambulando transire per Civitatem, associatus 78
ab armatis Hominibus, idque in faciem sui Superioris Ecclesiastici, cujus paternas monitiones contempserat, & cujus Edictum se declaraverat nolle observare, cum tali, tantoque scandalo totius Populi.

Itaut ex hoc unico actu, quando nihil aliud adduceremus, nullatenus ejus preces essent exaudiendæ, ad *Text. in can. Sicut* 1. *q.* 6. ibi: *Qui altro ambit, vel importunè se ingerit, est procul dubio repellendus*: & concordat *D. Thom* 2. 2. *q.* 10. *art.* 5. *ad* 79
3. ibi: *Ex ipsa præsumptione redditur indignus, & sic preces sunt pro indigno*: cum concordantibus apud *Peyrin. de Offic. Prælat. Regul. q.* 1. *c.* 6. *n.* 11. *& Grutb. de Art. benè desideran. resolut.* 1. *n.* 1. *&* 5. *& resolut.* 25. *§.* 2. *n.* 103.

Quibus additur causa nimis inepta, quæ adducitur ab eisdem Medicis, ad ostendendam necessitatem Perucchæ,
& quæ operatur, ut nulla fides eisdem Testibus danda sit, 80
juxta Authores illos, quos refert, & sequitur *Rot. dec.* 153. *num.* 4. *coram Beninca*s. ibi: *Certum est, quòd dicta Testium de Jure veniunt regulanda à ratione, quam reddunt, itaut si ea sit inefficax, talis quoque reputari debeat illorum depositio.*

Quòd enim dd. Testes asserant, *esserli necessario il taglio de Capelli per sollievo de suoi mali*, ut dicit unus ex contrariis Medicis, *& esserli necessario tosarsi allo spesso li Cappelli*
per aver più libera, e insensibile transpirazione, potest per- 81
mitti dd. Medicis, quibus possumus dicere: Ipsi videant circa dictam assertam necessitatem; Cæterùm, quòd deinde subjungant ad dictum effectum unicè necessarium esse usum adscititii Capillitii, sibi ipsis contradicunt, quia si est necessaria transpiratio mediante incisione Capillorum, certum est, quod eadem transpiratio impeditur potiùs,
quàm facilitetur *da Perucchini d'Abbate*, quibus utitur N. 82
N. Posset que proinde eidem malo occurrere cum simplici Pileolo, gestando per publicas Vias, & sine illo permanendo in ejus Domo. Hoc modo eodem tempore occurrendo ejus prætensis morbis, & servando Clericalem honestatem, juxta temperamentum illud, quod in his terminis respectu Clericorum laudat *Thiers in Tract. de Perucch. pag.* 490.

Neque oppositum dicunt Authores, in contrarium citati, minusque Ego in *Instit. Crim. lib.* 1. *tit.* 10. *§.* 4. *num.* 51. *& seqq.* Omnes enim Authores, de hac materia differentes,
in hoc conconcordant, quòd existentia, & sufficientia justæ 83
causæ non est reposita in voluntate Clericorum, sed in arbitrio & conscientia Episcopi, juxta verba illa *dd. Instit. Crim. Justa concurrente causa &c. arbitrio Episcop. & aliorum Ecclesiasticorum Superiorum ponderanda*, & juxta firmata per *Rot.*

dec.426.num.9.par.5.rec.ibi: *Ob illam clausulam arbitrio tuo, quæ æquippollet clausulæ conscientię tuæ, vel sitibi videbitur:*
84 & isti sunt termini, in quibus emanavit resolutio *Sac. Cong. Episc.* die 20. *Febr.* 1682. de qua in contrario Sum. ibi *: Et quoad Clericum, gestantem Capillitium*, vulgò Perucca, *arbitrio Episcopi.*

In nostro autem casu Episcopus, non solùm in conscientia hujusmodi arbitrio uti non posse solemnitèr attestatus
85 fuit coram Deo, & hac Sac. Cong. sed ulteriùs eadem solemnitate testatur, N. N. *esser Giouane di ottima, e robusta complessione, e di auer goduto, e godere perfetta salute, e non auer bisogno di Perucca.*

Est autem mera vanitas prætendere, quòd dicta clausula *arbitrio Episcopi* importet necessitatem, quia oppositum indubitatum est in Jure, ex latè animadversis per *Barbos. de Clausul. clausul.* 10 *&* 11. *per tot.* Et in terminis rescripti Sac. Cong. Episc. cum simili Clausula *arbitrio* practicatum fuit *in Ord. S. Basilij 7. Decemb. 1718. Ponente cl. mem. Card. Casino*, Ea viva ratione, quia arbitrium regulatur à Jure, juxta notum axioma; de quo *Priol. dec.* 16. *n.* 1. Estque EE. PP.
86 probè notum, quod quando Sacię Congr. exquirere volunt ab Episcopis exequutionem propriorum Oraculorum, non solùm id expressè demandare solent, sed ulteriùs addunt, *Et de exequutione certioret.*

Retorquetur ad hominem contraria illa reflexio, quòd ad-
87 sint aliqua Loca, & Civitates in nostra Provincia, in quibus abusus Capillitii adscititii toleretur.

Aut enim loquimur de Civitate, finitima nostræ Diœcesi, quales sunt Vigiliæ vulgò *Bisceglia;* & in hac Civitate, &
88 Diœcesi nullus omninò reperitur Clericus, qui usum Perucchæ habeat, eo quia in illa usque ab Anno 1677. reperitur imposita pœna excommunicationis, ab hac Sac. Congregat. approbata in *Viglien. Synodi* 28. *Maii* 1699. *ad dub.* 28.

Aut verò loquimur de Civitate dominante, & notissimus est in hac parte verè Ecclesiasticus Zelus Archiepiscopi Neapolitani, qui nemini usum adscititii Capillitii in sua Metropoli permittit, In istis autem terminis argumenta
89 non sunt desumenda à solito illarum Civitatum, in qua aliquis viget abusus, sed potiùs ab illis, in quibus Ecclesiastica modestia, & Ecclesiasticorum honesta vita, Sæcularibus ædificationis exemplum præbet, ut exclamat
90 *Cardinal de Laur. in Epist. ad Lector Epitome Sacræ Canonum*, ubi, quod in his terminis non sunt Sacrosanctæ Leges ad placitum Subditorum trahendæ, sed istorum voluntates legibus subiiciendę sunt.

Ultra quod conclusio, quòd solitum vicinarum Civitatum attenditur pro interpretatione alicujus legis, seù consuetudinis vera est, & procedit in illis terminis, in
91 quibus sermo est de interpretatione legis alterius vicinæ Civitatis dubiæ, & obscuræ, ex adductis *per Prat. respons. criminal* 46. *numer.* 56. & firmatis *per Rota in Romana Præcedent.* 5. *Maii* 1710. *§. Sed ab ea coram Crispo.*

Cæterùm prætendere, quòd clara lex unius Civitatis, & Diœcesis, non servanda, sed abolenda sit, eo quia per merum abusum in alia vicina Civitate practicatur contra-
92 rium, est propositio, omnibus Legibus, omnibusque congruentiis opposita, ut in terminis longè durioribus soliti centenarii, & immemorabilis in nostris terminis exclamat doctissimus *Clericat. in Miscellan. decis.* 109. *num.* 5. ibi: *Neminem verò latet, invalidam, nulliusque roboris esse consuetudinem, quamvis centenariam, & immemorabilem, quæ declarata est abusus, & corruptela.*

Quantò igitur magis procedunt hæc in nostris terminis, in quibus abusus Perucchæ inter Ecclesiasticos recentissimus
93 est, ut observant *Sarnell. in fin. tom.* 3. *Epistol. in discurs. cui tit. Discorso Istorico, e Morale contro l' abuso delle Perucche negli Ecclesiastici, & Thiers in particular. Lib. cui tit. Istoria delle Perucche, in cui si fa vedere l' uso, l' origine, e l' irregolarità di quelle delli Ecclesiastici*, itaut nisi magna, & Suprema Tribunalia in hac parte porrigant manus adjutrices illis Episcopis, qui faciunt quantum in se est ad impediendum, ne similis abusus introducatur in eorum Diœcesibus, utque eradicetur in illis, in quibus introductus de facto ab uno, vel altero Ecclesiastico reperitur, in qua parte laudedignus est Episcopus Oppidensis, qui die 9. Maii 1720.
94 simile fecit Edictum pro sua Civitate, & Diœcesi, in quibus in viridi est observantia ibi *: Non essendo ancora per la Dio mercè introdotto l'abuso delle Perucche nell' Ecclesiastici in questa nostra Diocesi, in maniera che in essa ne pur' uno si trova, che la porti ancorchè Chierico egli fosse, essendoci riferito, che un Sacerdote di questa Diocesi, stato più anni fuori, e che da più d' un anno siede in Santa Cristina ardisce d' andare continuamente con la Perucca, e temendo, che da questo suo pernicioso esempio ne possa nascere scandalo, e forse ancora perniciosa imitazione in altri Diocesani nostri Sudditi; Perciò inerendo alla dichiarazione della Sagra Congregazione del Concilio a' 20. di Maggio 1699. ordiniamo col presente nostro Editto, che sotto pena di Scommunica niun Chierico Beneficiato, overo niun' altro constituito nell' Ordine Sacro porti la Perucca sotto qualsivoglia pretesto. Oppido dal nostro Episcopato 9. Maggio* 1720. Actum erit in hac parte de Ecclesiastica tonsura, & 95
poni possunt ad partes; Imò deleri à Libris Ecclesiasticis 16. illæ Apostolicæ Bullæ, 10. Concilia Generalia, 136. Provincialia, & 252. Synodalia, in quibus Comæ relaxatio etiam sub anathemate Clericis prohibetur, juxta animadversa *per Caston. in lib.* cui tit. de *Corona Tonsur. & Habit. Cleric.* sequutum *à Cleric. in Miscellan. decis decij.* 109. *num.* 5.
Quia nimia facilitate Clerici, obtinentes Fides Medicorum 96
circa somniatos morbos, ac aerea mala, ortum habentia à propriis capillis, possent allegare exemplum Adversarii quod quantum dissonum sit, quantarumque consequentiarum productivum, de se patet.

Non est verum, quòd in nostra Civitate toleretur etiam hodiè usus Perucchæ in Clericis. Licèt autem individuantur in Summario duo Clerici, qui illa de præsenti utuntur, quive à paucis mensibus redierunt ad Patriam, unus paratus
est illam deponere intra terminum, illi præfixum ab Episco- 97
po, ut ipsèmet testatur in Relat. data in Summ. Alter verò in præsenti moram facit in Urbe, non autem, in nostra Civitate, in qua Adversarius *unico, e solo continua nella sua ostinazione di portarla nella medesima Città frà* 300. *Ecclesiastici in circa, che quì sono*, juxta præcisa verba d. Episc. ubi sup.

Ejusdem pariter insubsistentiæ sunt ea, quæ gratìs pariter exadverso asseruntur de Capillitio ejusdem Adversarii,
appenso in Carceribus de ordine Episcopi; Hujusmodi enim 98
factum nullatenus probatur ex affectata illa Fide, quæ exhibita fuit in contrario Summ.

Ultra quod difficile erit ostendere, quòd dicta appensio Capillitii, in Carceribus à Cursoribus forsan facta, aliquam
mereatur animadversionem, eo quia non aderat in praxi le- 99
galis aliquis modus coercendi potentiam ejusdem Adversarii; teste Episcopo in Justificationibus, exhibitis in Secretaria.

Et tamen in his terminis non est novum, neque inauditum, quòd adversus Clericos potentes, & vanos, Episcopi
ad aliorum exemplum, ad similes actus procedant, ut vide- 100
re est apud *Clericat. de Sacrific. Miss. decis.* 48. *num.* 24. ubi refert cum laude, & Bonorum approbatione id practicasse Episcopum Patavinum, priùs Sacræ Rotæ Auditorem, ibi: *Ut*
fecit vigilantissimus Episcopus Georgeus Cornelius, qui Pres- 101
byterum satis divitem, sed vanum, Comam degentem, Carcere mancipavit, mulctavit &c. ipsamque Comam appendere jussit in Cancellaria ad aliorum terrorem.

Poterant proindè, & debebant omitti contrariæ exagerationes hujusmodi facti, ac si ageretur de aliquo magno facinore, & debebat pariter Adversarius majorem veneratio- 102
nem exhibere erga unum ex illis, qui in *Clem.* 1. *§. Nec super de Pęn.* vocantur *Sanctissimi, Christi Legati, Spirituales Patres, Papæ Fratres, & Ecclesiæ Columnæ*, & in *Constit.* 22. §. 22. *Leonis X.* asseritur, esse subrogatos loco Sanctorum A-
postolorum; Non autem magno fastu, ante illius Palatium 103
data opera transire cum concinnato Capillitio, tota Civitate plusquam submissa voce, & non sine admiratione, talem operandi modum detestante.

Die 8. Aug. 1722. proposita Causa in Congr. Conc. sub duobus sequentibus Dub.

I. *An Edictum Reverendiss. Episcopi sustineatur*, & qua-
tenus *affirmativè.* II *An sit toleranda gestatio Perucchæ in* 104
casu, de quo agitur. Ad I. responsum fuit *Affirmativè.* Ad II. *Negativè in casu, de quo agitur.*

VErba Edicti f. m. Clementis IX. sub die 29. Junii 1663. *Comanda, che non sia permesso &c. Con aver la Chierica, corona Ecclesiastica &c. e senza Zazzara, o Capigliatura, e questo sotto pena di scudi dieci, d'applicarsi ad Opere, e Luoghi pii, conforme al solito.*

Verba Edicti Ven. Servi Dei Innoc. XI. sub die 8. Octobris 1681. de quo mentio habita fuit supra *num.* 58. sunt sequen-
tia: *Che la Chierica si veda, e li capelli siano corti, acciò* 105
non resti coperta, e si distingua il Sacerdote per la tonsura, & abito.

Verba Edicti f. m. Inn. XII. die 20. Nov. 1691. de quo pa-
riter habita fuit mentio ubi supra *num.* 58. *Si ordina pa-* 106
rimente, e comanda, che nessun Sacerdote, o Chierico

anco-

ancora di prima tonsura, come sopra porti Zazzara, o Capigliatura; E meno Zazzara, o capelli finti, chiamata volgarmente Perucca, che copra la fronte, e l'orecchie, sotto pena
107 &c. per qualsivoglia volta si trasgredirà, della Carcere, e di
scudi dieci, d'applicarsi ad Opere, e Luoghi Pii.

Verba Edicti ejusdem fa. me. Innoc. XII. sub die 31. Mar.
108 1699. sunt hæc: Che verun Sacerdote, o ordinato in Sacris, o ancora Chierico di prima tonsura, come sopra, porti Zazzara, o Capigliatura, che cuopra la fronte, e l'orrecchie, sotto pena in ciascheduno di dd. casi, e per qualsivoglia volta, che si trasgredirà di dieci scudi, d'applicarsi subito ad Opere, e Luoghi pii, & altrettanti giorni di Carcere. Che non permettano &c. che il Sacerdote celebri con Capigliatura finta, detta
109 comunemente Perucca, sotto pena, canto a medemi Deputati, e Sagrestani, come sopra, quanto a Sacerdoti, che celebrano in qualsivoglia di detti casi, della sospensione da Diuini Offizj, da incorrersi ipso facto, senza altra dichiarazione.

Quæ Edicta confirmata fuerunt à fa. me. Clem. XI. die 7. Dec. 1706. sequentibus verbis. Primieramente col presente
110 Editto si rinovano gl'altri, sopra tal materia pubblicati, ed in specie li 29 Giugno 1667. e li 10. Ottobre 1681. e li 20. No-
111 vembre 1691. e li 22. Novembre 1696. e li 31. Marzo 1699. dalli Sommi Pontefici Clemen. IX. Innocenzio XI. ed Innocenzio XII. &c.

IV. Si ordina parimente, e comanda, che verun Sacerdote, ed ordinato in sacris, o ancora Chierico di prima tonsura, come sopra, porti Zazzara, o Capigliatura, che copra la fronte, e l'orecchie, sotto pena in ciascheduno di detti casi, e
112 per qualsiuoglia volta, che si trasgredirà, di dieci scudi, d'applicarsi subito all'Opere, e Luoghi pii, e di altretanti giorni di Carcere; Potendo inoltre essere certi quelli, che contraveranno, che la loro disobedienza sarà ad essi di totale impedimento per conseguire qualsivoglia Benefizio, o Offizio Ecclesiastico.
113 Nec non die 18. Junii 1714. sequentibus verbis: Che non si permetta, che alcun Sacerdote Celebri con Capigliatura finta, detta comunemente Perucca &c. Altrimente incorreranno nella sospensione ipso facto secondo l'ultimo Editto.

Imò idem f. m. Clem. XI. quo ad obligatos ad Chorum
114 in Urbis Basilicis, & Collegiatis Ecclesiis die 4. Maii 1701. per organum Congr. Visitat. Apostolicæ sequens publicavit præceptum, punctualissimæ exequutioni usque ad hodiè demandatum, & registratum in Libr. Decr. ejusdem Sac. Congr. ab anno 1693. usque ad annum 1705. fol. 154.

Considerando la Santità di N. S. Papa Clemen. XI. quello,
che da Sagri Canoni, dal Sagro Concilio di Trento, e da 115
altre Ordinazioni Apostoliche si prescrive sopra la moderazione, e congrua Tonsura di Capelli delle Persone Ecclesiastiche, e riconoscendosi dalla S. S. quanto repugni alla disposizione de medesimi Sagri Canoni, e sia disconveniente, ed indecente a chiunque professa Stato Clericale, usare Capelliere finte, dette volgarmente Perucche, e specialmente a quelli, che
essendo obbligati al servizio delle Chiese, deuono assistere alli 116
divini Offizj nel Coro; D'ordine espresso, datoci a bocca, comanda, che in avuenire, principiando dal primo giorno d'Agosto dell'anno corrente, niuno, che in qualsivoglia Basilica, e Chiesa di Roma godi Vicariati, Dignità, Canonicati, Beneficiati, Chiericati Beneficiati, Mansionariati, Cappellanie perpetue, o annuali, Prebende, ed ogni altro Offizio, che con qualunque titolo abbia annesso il seruizio della Chiesa, e
l'assistenza del Coro, non interuenga con Cappelli finti, girel- 117
li posticci, o Perucche, benche queste fossero liscie, corte, e moderate, o con Barettini di artifizio straordinario, ed insolito pratticarsi, e la S. S. espressamente comanda, che ciascheduno de' sopra nominati, che ardisse d'interuenire, ed assistere alle Messe, diuini Offizj, Processioni, ed ogni altra fonzione Ecclesiastica, con Capelli finti, girelli, Perucche, overo Barettini di artifizio straordinario, ed insolito a pratticarsi, co-
me sopra, terminato il mese di Luglio prossimo venturo, sia te- 118
nuto, e riputato come assente, e dalli Puntatori si punti, come se non fosse in modo alcuno interuenuto, e presente, lasciando in suo vigore tutte le ordinazioni, proibizioni, e pene, respettivamente altre volte decretate contro gl'Ecclesiastici, che &c. usassero Capelli finti, e Perucche.

Quod præceptum, mediante novo oraculo ejusdem Sum-
mi Pontificis, extensum pariter fuit alli Musici, benche am- 119
mogliati, ed ogni altro, che sia obligato al servizio del Coro, ut videre est in eodem Libro fol. 157.

In dicto autem primo Edicto speciali animadversione videntur verba illa portare Perucche, benche queste fossero
liscie, corte, e moderate, ex quibus videtur evidens, quod 120
idem Summus Pontifex omnem omnino speciem Capillamentorum adscititiorum comprehendere voluit, ad tollendum fundamentum Doctoribus illis, qui insistere solent in dicta qualitate Perucchæ, juxta ea, quæ ego ipse observaveram in Institut. Criminal. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 51.

Finis Partis I. Tomi IV.

DISCEPTA-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM
ADVOCATI
DOMINICI URSAYÆ.
Tomus Quartus.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO I.

Dubium Absolutionis Juramenti.

ARGUMENTUM.

An expediat à Summo Pontifice aboleri usum exigendi à Reis Juramentum de veritate dicenda.

§. I.

CUm propter periculum perjurii visa fuerit aliqui-
bus perniciosa praxis totius Italiæ (excepto do-
1 minio Magni Ducis, qui jussit eam immutari)
exigendi juramentum à Reis ante illorum exa-
men, dubium excitatum sit: *An expediat ab
eo recedere;* Observo duas in hac parte adesse contrarias
Sententias.
Primam negativam, quam tenet *S. Augustinus in Serm.*
180. aliàs 28. *de Verb. Apostol. cap.* 10. ibi: *Qui exigit jura-
tionem multum interest, si nescit, illum falsum juraturum, an
2 scit; Si enim nescit, & ideo dicit, jura mihi ut fides ei fiat,
non audeo dicere, non esse peccatum, tamen humana tenta-
tio est; si enim scit eum fecisse, novit fecisse, credit fecisse: &
cogit jurare, homicida est: Ille enim suo perjurio se perimit;
sed iste manum interficientis, & expressit, & pressit:* Quod
pariter confirmat: *Serm.* 308. *in Decollat. S. Jo. Baptistæ
cap.* 4. ibi: *Ille, qui hominem provocavit ad jurationem, &
scit, eum falsum esse juraturum, vincit homicidam, quia ho-
cidam corpus occisurus est, ille animam, imò duas animas, &
3 ejus, quem jurare provocavit, & suam: Scis verum esse,
quod dicis, & falsum quod ille dicit, & jurare compellis;
Ecce jurat, ecce pejerat, ecce perit, tu quid invenisti? Imò
& tu peristi, qui de illius morte te satiare voluisti:* Et refert
quendam Civem Hipponensem acriter extraordinariè puni-
tum, quia necem sibi debitam perderat, juramentum à per-
jaturo exegerat.
Istaque *D. Augustini* sententia relata legitur *in Decreto
Gratiani can. Ille qui* 22. *quæst.* 5. cui consonat responsum
4 Gelasii Papæ in præced. *can. Si quis pejeraverit*, ubi pariter
pœna jejunii 40. dierum in pane, & aqua, & septennalis
pœnitentia imponitur pejeranti, & illum scienter in perju-
rium ducenti.
Eique adhærent *Estius in Comment. sent. tom.* 1. *lib.* 3. *dist.*
39. §. 5. ibi: *Cæterùm si sciamus, vel probabiliter putemus
5 eum pejeraturum, tunc propter reverentiam Divini nominis,
non est à nobis cogendus ad jurandum. Fagnan. in cap. Con-
stitutus num.* 7. *Natal. ab Alex. in Theol. dogmat. tom.* 9. *cap.* 4.
de secundo præcept. Decal ar. 1. *reg.* 21. qui respondet difficul-
tati desumptæ ex *Tex in can. Qui pejerare eadem causa* 22. 6
quæst. 5. quod scilicet, qui paratus est pejerare, antequam
juret, videatur esse perjurus, & ita cogens ad jurandum,
talem illum non reddat, sed solùm detegat, asserens, quod
externo actu iste perjurum efficit jurantem, qui non semper
voluntatem habet pejerandi, sed ut plurimùm illam conci-
pit, dum jurare cogitur.
Ex eademque ratione, quod perjurium prævisum, sive
probabiliter timendum sit, omninò vitandum, rescripsit 7
Summus Pontifex Alex. III. Salernitano Archiepiscopo,
non esse à Clericis concubinariis exigendum juramentum de
abstinendo à Commercio cum Concubinis, ut legitur *in cap.
Clericos de Cohabit. Cleric. & mulier.* ibi: *Clericos in Sacris
Ordinibus constitutos, qui publicè tenent Concubinas, ad eas
abjurandas, nolumus à tua Fraternitate compelli, ne in ean-
dem fornicationem instinctu Diabolicæ fraudis redeuntes, per-
jurii reatum incurrant:* ubi *Gloss. in verb. Abjurandas*, ait:
*Ne contempto juramento revertantur ad eas propter præsum-
ptionem:* & conciliando jura, juramentum præstari decer-
nentia, concludit: *Vel hoc intellige de suspectis, & illud 8
cap. Ex tuarum de non suspectis, de quibus verisimile est, quod
debeant juramentum servare:* quod repetit sequens *Gloss. in
verb. Redeuntes*, ibi: *Colligitur ex hac litera, quod non est
injungendum alicui per juramentum, quod verisimile est, quod
non debeat illud observare:* Ex quo Textu monet ibidem *Ab-
bas num.* 2. generaliter deferendum non esse juramentum illi,
contra quem vehementer præsumitur de transgressione, imò
quod deferens peccat, quem sequitur *Fagn. in d. cap. Constitu- 9
tus, Gonzales in d. cap. Clericos in fin. & in cap. Si autem Cle-
ric num.* 1. *& num.* 10. *circa fin.* ibi: *Non tamen coguntur Cle-
rici Concubinas abjurare propter periculum perjurii, & lapsus
facilitatem, sæpe enim Legislatores curaverunt à periculo pe-
jerandi homines arcere, unde conditio juris jurandi ultimis
voluntatibus adjecta à Prætore remittitur.*
Conferre quoque potest pro improbanda praxi deferendi 10
juramentum resolutio Congreg. Conc. in *Zamoren.* 17. Julii
1592. prohibens Episcopo in Visitatione juramentum defer-
re per hæc verba: *Neque verò licere in Visitatione, quæ præ-
paratoria vacatur, exigere juramentum à Visitatis:* qua re-
lata, idem firmant *Gavant. in Prax. Visit.* §. 3. *num.* 8. & 9.
Pax. Jordan. elucubr. Can. tom. 2 *lib.* 7. *tit.* 1. *num.* 12. *Crispinus
nella Visita pastorale par.* 5. §. 11. *n.* 4.
Contrariam tamen sententiam tuetur *S. Thom.* 2. 2. *quæst.* 98.
artic 4. sic distinguens: *Aut enim exigit juramentum pro se*

ipsos

11 ipso, & propria sponte, aut exigit juramentum pro alio ex
necessitate Officii, sibi commissi. Et siquidem aliquis pro se
ipso exigit juramentum, tanquam persona privata; distin-
guendum videtur, ut Augustinus dicit in Sermone de Perju-
riis. Si enim nescit, eum juraturum falsum, & ideo dicit,
jura mihi, ut fides ei fiat, non est peccatum, tamen est huma-
na tentatio, quia scilicet procedit ex quadam infirmitate, qua
homo dubitat, alium esse verum dicturum. Et hoc est illud ju-
ramentum, de quo Dominus dicit Matth. 5. quod amplius est,
à malo est. Si autem sciat, eum fecisse, scilicet contrarium
ejus, quod jurat, & cogit eum jurare, homicida est. Ille
enim de suo perjuro, se interimit, sed iste manum interficien-
13 tis impressit. Si autem aliquis exigat juramentum, tanquam
persona publica secundùm quod exigit ordo ipsius ad petitio-
nem alterius, non videtur esse in culpa, si ipse juramentum
exigat, sive sciat falsum jurare, sive verum, quia non vide-
tur ille exigère, sed ille, ad cujus instantiam exigit. Quam
14 sententiam communi calculo sequuntur, tam Morales, quàm
Juristæ, eique conformis est omnium Tribunalium, nedum
Laicorum, sed etiam Ecclesiasticorum praxis.
Inter Morales siquidem ei adhærent Suarez de Relig. tom.
2 lib. 3. de Juram. cap. 14. num. 10. & 17. ubi sub lit. B. rationem
15 affert, quia publica Persona, ut est Judex, utitur jure suo,
& per se, ac ratione officii habet legitimam causam, & tale
juramentum, publicè datum, habet suum finem, & effica-
ciam in ordine ad scientiam publicam, quam Judex sequi
tenetur, nec abstinere debet à petendo actum cum gravi
damno, quem quis benè, aut malè præstare potest, quam-
vis ex sua malitia sit malè præstiturus; Bonac. Oper. moral.
to. 2. disp. 4. quæst. 1. punct. 11. num. 1. requirens justam causam
16 hujusmodi juramentum petendi, quam num. 2. ait concurre-
re in Judice, juramentum exigente ratione officii Subdens
num. 3. sufficere dubium, quod juramentum præstiturus non
sit pejeraturus, quia in dubio præsumendum non est, alte-
rum velle peccare Tabien. in Summ. verb. Juramentum nu. 34.
17 limitans in Judiciis conclusionem, quod juramentum non sit
exigendum à probabiliter pejeraturo, quia tunc non tantum
exhibetur propter Judicem, sed propter alios Sanchez in
Summ. lib. 3. cap. 3. num. 2. & consil. moral. lib. 6. cap. 3. dub. 34.
ubi supposita praxi Hispaniæ, de qua testatur Gregorius
Lopez in lib. 4. vers. Jurare in princ. & disposit. legis 4. tit. 29.
18 par. 7. quærit, an possit Reo deferri juramentum, & cum
distinctione respondet, quod ab initio, & statim post captu-
ram, non potest cum juramento interrogari de particulari
delicto, sed generaliter deferri juramentum de dicenda ve-
ritate Marant. in Praxi Judic. par. 6. de Juram. & ejus usu nu.
29. pag. mihi 447. Pax Jordan. Elucubr. Can. tom. 3. lib. 14. tit.
19 22. num. 55. ubi conclusionem, quod non sit exigendum jura-
mentum à pejeraturo, limitat in Judice, vel alia publica
Persona nu. 57. ubi aliam tradit limitationem, quoties subsit
spes illum, cui defertur juramentum, reverentia Numinis
non ausurum pejerare, & ait, quod juramentum in se consi-
deratum, & in ratione finis, qui est veritatis manifestatio,
est licitum Reginald. in Praxi lib. 18. num. 76. Filliuc. tract.
25. cap. 11. quæst. 8. & 9. Dian. Coordin. tom. 7. tract. 5. resol. 56.
20 num. 2. solum reprobans, si juramentum directè petatur, ut
Reus juret falsum, Matthæus Reutius lib. 2. tract. 2. in secun-
dum præcept. Decal. cap. 1. sect. 2. quæst. 13. §. Sed dicendum,
21 hoc utitur argumento; Licitum est exigere ab altero id,
quod licitè facere potest, etiamsi sciam, illum in ea actione
peccaturum, dummodo necessitas cogat, & non petatur
actio ipsa peccaminosa; At jurare licitum est, ergo & jura-
mentum exigere ab eo, quem scio pejeraturum, rationem
reddens, quia tali casu non petitur pejurium, sed tantum
permittitur, & dum causa subest, peccatum proximi per-
22 mitti potest, quia Charitas neminem obligat cum incom-
modo peccatum alterius vitare, & pauld post explicat, qua-
lis necessitas, & utilitas requiratur ad hoc, ut quis possit à
pejeraturo juramentum exigere, & ait, sufficere quamli-
bet ad status decentiam spectantem, neque requiri extremam,
23 vel gravem: Sot. de Justit. & jur. lib. 8. quæst. 2. art. 4. qui re-
fert, & sequitur distinctionem, traditam per D. Thom. Jo.
Valer. de Different. utriusque fori verb. Juramentum differ. 2.
ubi supponit, juramentum Reis deferri, & quærit, an te-
neantur dicere veritatem, etiam in Causa capitali, ac post
allatam negativam sententiam eam reprobat, asserens, il-
24 lam esse contra omnes ferè Theologos, & deinde subdit:
Verum est, multos Judices nolle jam exigere juramentum à
Reis in Criminalibus de dicenda veritate, sed simpliciter
eos interrogare, & hoc, ut tollant ab eis occasionem pejeran-
di, quam quidem praxim utinam omnes servarent, ut sentit
etiam Jul. Clar. quæst. 45. num. 9. quamvis contraria est com-
muniter admissa, teste Clar. post alios ibidem quos refert
Coton Controv lib. 1. controv. 11. de Juram. num. 16. Lessius de
Justit. & jur. lib. 2. cap. 42. tit. de Juram. dub. 10. num. 49. expli- 25
cans casus, in quibus permissa est juramenti exactio, scili-
cet in Judice, petente Parte, ac ratione officii, ut in exami-
ne Testium, vel Inquisitione; Addita ratione, quod Ju-
dex sequi non debet privatam scientiam, sed præscriptum
juris, adhibendo ea, quibus solet elici veritas, alioquin
daret justam occasionem scandali, quod illis magis cavendum
est, quàm peccatum privati.
Verum quidem est, quod nonnulli ex præfatis Doctoribus
hanc facultatem cogendi ad jurandum respectu Judicis non-
nisi cum temperamento statuunt, quoties scilicet ab ejus usu 26
abstinere non potest, nisi proprio muneri deficiendo, ut tra-
dunt idem Less. loc. cit. abstinendum insinuans ab exigendo
juramento, quando potest non deficiendo suo muneri vitare 27
petitionem ejusdem, quod etiam monet Alens. in 3. par. quæst.
31. membr. 2. art. 6. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 3. tit. de Iuram. cit.
cap. 14. num. 17. lit. C. Rodriq. quæst. regul. tom. 2. quæst. 19. ar. 11.
cautelam suadens abstinendi ab ejus petitione, si crimen evi-
dentibus indiciis, idoneisque testibus probari potest, quia
tunc non solum jus, sed ratio suadet, ut qui apud Judicem
in probabilem suspicionem venerit de perjurio, ad jurandum
neque cogatur, neque ulla ratione permittatur.
Nec minus communis est Juristarum sententia, à quibus
sigillatim referendi abstineo, cum vix ullus allegari possit,
qui contrariam opinionem sectetur, unde omnes illos referre 28
opus non est pro adstruenda communi omnium Tribunalium
praxi, de qua ipsi testantur, eam approbando, & quæ pa-
riter probatione non indigeret, cum notoria sit, & extra
controversiam
De hac itaque universali praxi testantur Bartol in l. Inter
omnes §. Rectè in fin. ff. de Furt. Bertrand. cons. 321. num. 3. lib.
3. Anton. Gomez de Delict. cap. 1. num. 65. Clar. in prax. §. fin. 29
quæst. 45. num. 9. qui licet eam sibi displicere asserat, ex quo
præbeat manifestam occasionem perjurii, cùm nunquam rei
delicta fateri soleant ex metu juramenti, tamen subdit, quod
nemo auderet à d. Praxi recedere, & ideo in locis, ubi obser-
vatur, ut Reo deferatur juramentum Judex debet illud de-
ferre. Bovadill. in Politic. tom. 1. lib. 2. cap. 15. num. 61. & 62.
ubi post statutam obligationem Rei respondendi cum jura- 30
mento, & excitatam difficultatem ex sententia D. Augustini
desumptam, respondet Todavia por se la fuerza del juramento
tan grande que obliga a dezir la verdad es practica commun to-
marse el juramento, refertque quamplurimos, de illa testantes, 31
Farin. quæst. 160. num. 297. Carthar. in Prax. Interrog. Reos lib.
3. cap. 3. num. 12. Buccaron. de Differ. inter Jud. Civil. & Crimin.
differ. 23. nu. 10. Valer. de Differ. utriusque fori verb. Juramen-
tum differ. 2. num. 2. Matt. de Re crim. contr. 25. nu. 68. referens,
id cautum esse per leges Partitarum.
Solumque ab hujusmodi praxi, ut in principio dixi, reces-
sum fuit in Tribunalibus Florentiæ, ac Status Magni Du-
cis, ea tamen præservata in casu, quo Reus interrogetur 32
tanquam testis quoad alios, vel in caput absentium, ut
refert Sabell. in Summ. divers. tractat. verb. Juramentum
num. 59.
Quæ profecto praxis nedum generaliter viget, & incon-
cussa servatur in Curiis ac Tribunalibus Laicis, sed etiam
in Ecclesiasticis, tàm Sæcularibus quàm Regularibus, &
præsertim in Supremo Tribunali Sanctissimæ Inquisitionis, 33
adeout nimis ardua videatur provincia illam redarguendi,
tanquam peccati, vel scandali nutritivam, dum Ecclesiasticæ
Curiæ, & præsertim Supreme dictæ Sanctissimæ Inquisitio-
nis, quæ Fidei est, bonorumque morum magistra, & tu-
trix, eandem servant, quod utique non facerent, si aliquod
exinde periculum timeri posset.
Hanc autem praxim in iisdem Ecclesiasticis Curiis serva-
ri, non est ambigendum, ut facilè recognosci posset ex revo- 34
lutione Processuum, qui per appellationem à Curiis Eccle-
siasticis ad Tribunal A. C. vel ad Sac. Congreg. Episcop. &
Regul. deferuntur, ac eorum, qui confecti fuerunt in Urbe
per Curiam Card. Vicarii, eamque præsupponit Pellegr. in
Prax. Vicar. par. 4. practic. crimin. sect. 9. de Exam. delinq. num. 35
13. & seqq. ubi solùm reprobat, specialiter Reum cum jura-
mento interrogari super delicto absque indiciis, & post num.
58. refert praxim Reos interrogandi, & juramenti præstatio-
nem supponit per verba. Delato sibi juramento veritatis di-
cendæ, super quibus interrogabitur, prout tactis &c.
Similis quoque praxis servatur à Regularibus in confessio-
ne Processuum criminalium, ut testatur Passerin. in Prax.
forman. process. quæst. 11. num. 33. ubi prius asserit, juramen-
tum Rei non esse de substantia, & postea addit. Nihilomi- 36

omnus

nus, quia praxis est, ut Reus examinetur sub juramento, bene facit Judex si praxim observet; Quod repetit *quæst.22, nu.4.* ibi: *Juramentum semper præcedere debet depositionem Rei, etiamsi 2. vel 3. examen fit continuativum præcedentis examinis.*

Majorisque profectò authoritatis est praxis supremi Tribunali Sanctissimæ Inquisitionis, in quo Reis juramentum defertur; ut constat ex formula examinis, tradita in moder-
37 na praxi, cui titulus, *Sagro Arsenale*, edita per *Pasqualonum* ejusdem S. Tribunalis Procuratorem Fiscalem, prævia diligenti revisione DD. Consultorum.

In ea enim *par.2. pag.130.* sub rubrica, explicante modum examinis Reorum ita habetur. *Et delato sibi juramento veritatis dicendæ, & per eum susceptotactis Sacris Evange-*
38 *liis*, quæ formula repetita legitur *pag. 136. in princ.* in norma secundi Constituti, quando jam Reus in negativa persistens, juramenti vim parvipendere incæpit. Quæ sanè praxis omnem tollit difficultatem, cùm credibile non sit in tanto Tribunali quidquam servari, quod scandalum, vel ejus periculum parere possit.

His pro utraque parte adductis, facilis est resolutio propositæ quæstionis; An scilicet, vel expediat praxim hacte-
39 nus servatam imposterum quoque servare, vel potiùs ab ea sit recedendum. Dum enim ea nititur communi gravissimorum Doctorum authoritati, & generali observantiæ omnium Curiarum, tam Licalium, quàm Ecclesiasticarum, & præsertim Sanctissimæ Inquisitionis, utique affirmandum videtur eam esse omninò licitam, & non posse sine periculo gravis scandali ab illa recedi. Maxima enim inureretur nota tot Religiosissimis Judicibus, qui hactenus eam servarunt,
40 & Principibus, qui eam permiserunt, redarguendo præsertim Romanæ Curiæ omnium Magistræ, ac Sanctiss. Inquisitionis inconcussum stylum, à quo pro publico scandalo magis cavendum est, quàm à peccato privati ex possibili perjurio resultante, ut in proposito monet *Les. de Justit. &*
41 *jur. lib.2. cap.42. tit. de juram. dub.10. num.49. Pax Jordan cit. lib.14. tit. 21. num.55* Ob periculum autem scandali esse à novitiatibus abstinendum tradit *S. Augustinus Epist. 128.* ibi:
42 *Ipsa mutatio consuetudinis etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat*: Et ante eum *Arist. Polit. lib.5.* dicens: *Haud facile neque sine magno motu mutari posse, quod longo tempore radices egit*: *Cornel. Tacit. lib. 15. Annal. Super omnibus*
43 *negotiis melius, atque rectius olim provisum, & quæ convertuntur in deterius mutari*: *Justus Lypsius lib.4. polit. cap.9. & lib.6. cap.3.* referens post *Dion. Cassium lib. 52.* saluberrimum
44 Mecenatis monitum ad Augustum, ibi: *Optimum esse inimicitias, & ambitiosa certamina prorsus exscindere, atque adeo, nec nomina nova, aut aliud quid permittere, ex quo possint oriri discordiæ*: & *Lucian. lib.1. var. Histor. fol.125.*
45 *Sæpe numero etiam mutatio in melius majorum malorum consuevit esse principium.*

Nec obstant in contrarium adducta de obligatione vitandi perjurium, & nè id non exigend. juramentum à pejeraturo,
46 ex ejusdem S. Augustini sententia; Quia procedunt in illud exigente authoritate privata, ut explicant DD. pro nostra sententia relati, pro quo viget diversa ratio, cùm deficiat causa publici boni, ex qua movetur Judex, quæ soli privatæ utilitati præferri debet, ut per *Tex. in l. Si quis §. Utrum ff. ad Syllam*, monent *Bartol. in l. Quemadmodum num.4 C. de*
47 *Agric. & Cens. lib.11 Jason. in l. Cætera §. Si quis num 2. ff. de Leg.1. Gaill. observ. lib.2. observ.56. num.4. Rot. dec.413 nu.27. & seq. par.12. rec.*

Prout etiam non applicatur dispositio *Tex. in cap. Clericos de Cohabit. Cleric. & mulier.* In eo enim agitur de juramento
48 promissorio, non exigendo ab eo, qui propter consuetudinem delinquendi non esset illud de facili servaturus, in quo pariter viget diversa ratio, cùm possit Clericus concubinarius arceri à relapsu in crimen alia via, quàm per juramenti præstationem, scilicet per comminationem pœnarum, adeoque non debet exponi periculo non servandi juramentum; Et adhuc in Urbe viget praxis exigendi juramentum à Carcera-
49 ris pro debito Civili, certam summam non excedente dimittendis in vim Decreti generalis Sac. Visitationis in honorem Festivitatum Nativitas, & Paschatis Resurrectionis D. N. Jesu Christi, de redeundo ad Carceres post easdem absolutas, quod fortè nullus observat, nec illud observandi animum habet. Et tamen hujusmodi praxis non improbatur, & innititur Decreto, edito in Visitatione de an. 1613. rela-
50 to per *Scannar. de Visit. Carcer. lib.1. §.16. num.35. §. Ita conceptacum seqq.*

Tandem non obstat exemplum Visitationis, in qua prohibetur Episcopis revelationem criminum, abusuum, vel scandalorum exigere sub juramento, vel illud Visitandis deferre. Id enim provenit ex qualitate modi procedendi, 51
scilicet extrajudicialiter, & per modum fraternæ correctionis per generalem Inquisitionem, quæ tamen si fiat specialiter contra particulares Personas, non improbatur ejus delatio, ut ex authoritate gravium Doctorum tradit *Crispinella Visita pastorale par.1. §.11. num 4.* ibi: *E' ben vero, come è parere di gran Autori, che quando il Vescovo procede* 52
contro qualche persona in particolare, è lecito di dare il giuramento: cujus proinde assertio comprobat praxim Curiarum Episcopalium deferendi juramentum.

§. II.

In eadem Causa.

ANtiquissimum fuisse usum, etiam apud Æthnicos solo rationis lumine jurisiurandi religionem agnoscentes, illud adhibendi pro eruenda veritate, quoties alio pro- 1
bationis genere pervia non erat, profitentur multi Authores, quod propterea in Civilibus Causis suppletorium appellatur; At major certè necessitas adhibendi occurrit in Criminalibus, tùm propter insitam Reis calliditatem criminα occultandi, qui enim malè agit, odit lucem, & nemo Testes convocat ad delictum, id profectò suadente natura, 2
cùm perditissimus quisque adeò impudens non sit, ut palam audeat scelera patrare, eorumque impunitatem spondeat studium occultè peccandi; Tùm ob publicam utilitatem, quæ criminum ultionem exposcit, ut humana societas conserve- 3
tur, & pœnæ terrore perditi homines à flagitiis arceantur. Hinc suppletiva probatio, quæ per exhibitionem Juramenti à Legum Conditoribus est introducta, & in Judiciis civilibus semper in usu fuit, multò magis in Criminalibus necessaria visa est, & usu recepta, ne in perniciem Reipublicæ veritas lateret in tenebris, & sceleratorum hominum callidi- 4
tas criminum impunitatem pareret. Quod si teste *Apostolo ad Hæbr.6. vers.16. Omnis controversiæ finis ad confirmationem est juramentum*, ejusque maxima reverentia, nedùm Christianorum propria est, sed etiam Gentilibus insita fuit, ut ejus religionem propriæ vitæ prætulerit M. Attilius Regu-
lus, *à Cicerone* ob hoc meritò commendatus *Offic. lib. 3. ante* 5
fin. vix ex hac præmissa inferri posse credibile est legitimum consequens, abolendam esse antiquissimam, & ferè universalem consuetudinem ipsam, Reis præstandi propter periculum nè illud violetur.

Retento igitur hujusmodi principio, quod Reipublicæ interfit, ut delicta non remaneant impunita, eorumque ultio- 6
nem in Dei quoque gloriam tendere, & quod ea sæpissimè committuntur sine Testibus, eò potissimè censerem reducendam præsentem inspectionem, num scilicet, quæ modo servatur praxis Reis deferendi Juramentum, inoleverit solùm modernioribus Sæculis, itaut ex tolerantia Principum paulatim irrepserit, vel potiùs eidem authoritatem conciliet antiquitas, eo quod sit ipsius Divinæ Legis exordio coeva, & Divini Spiritus infallibili testimonio approbata. Quis enim consuetudinem hanc reprobare ausus fuerit quandocumque obvium fit, illam ab ipsa Dei Lege fluxisse, & hactenus fuisse inconcussè servatam?

Hoc autem pluribus Sacræ Paginæ Textibus facili negotio probatur. Præcepit quippe Deus Hebræis *Exod.22. num.* 7
7. Quod *Si quis commodaverit pecuniam, aut Vas in custodiam, & ab eo, qui susceperat, furto ablata fuerit, si invenitur fur, duplum reddat, si fur latet, Dominus Domus applicabitur ad Deos* (idest ad Judices, ut exponunt Interpre- 8
tes, præsertim *Liran. nu.4. & Abulen. quæst.6.* proppè finem) *Et jurabit quod non extenderit manum ad rem proximi sui, ad perpetrandam fraudem*; & infra: *Si quis commodaverit proximo suo Asinum, Bovem, & omne Jumentum ad custodiam, & mortuum fuerit, ac debilitatum, vel captum ab hostibus, nullusque hoc viderit, jusjurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui*: quem Sacrum textum ita explicat *Tostat. par.1. q.7.* Hoc Juramentum est ad 9
dirimendas lites, si enim alia convenientia documenta Causæ haberi non possunt quia scilicet haberi non possunt legitimi Testes, defertur Juramentum ipsi Depositario in defectum probationum, ut Juramento suo stetur, & definiatur Causa, ut ait *Apost. ad Hebr.6. Omnis controversiæ finis ad confirmationem est Juramentum*, & *Jansen. ibidem ver. Applicabitur* sic habet: *Idest Depositarius accedet ad Judices, & purgabit se jurando se non esse, vel conscium, vel participem in furto.* & 10
Cornel. à Lapid. ibid. num. 8. ait: *Vocatus veniet in Jus ad Judi-*

Judices; *& Juramento purgabit se, probabitque suam à fur-*
to innocentiam.

Hanc quoque legem imposuit Deus in *Lib. Numer. cap.* 5.
Suspicante enim Marito de Adulterio Uxoris, & deficien-
tibus Testibus ad delictum comprobandum, adducebat eam
11 ad Sacerdotem, qui duplici Juramento utebatur. Primò,
statuebat illam coram Domino discooperto capite, & ad-
jurabat, hoc est jurare cogebat, nihil nocuisse Viro, ex his,
quæ sibi obiiciebantur. Si negabat, & Vir non acquiescebat,
subdebat maledictiones, & Juramenta execratoria, quæ
Mulier tenebatur ratificare per duplex Amen, dicente Sa-
12 cro Textu: *Et respondit Mulier Amen, Amen.* Sic expo-
nunt Sacrum hunc Textum, *Magist. Sac. Hist. num. cap.* 6.
Joseph 3. *de Antiquit. cap.* 10 *Suar de Relig. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 13.
Lorin super dicto cap. 5. num. 19. ibique Tostat. subdens, *tene-*
batur hoc respondere Mulier ad istas maledictiones, sicut qui
jurat de veritate dicenda. Et licet hæc secunda experientia
13 illicita sit, utpotè involvens Dei tentationem, scilicet Ju-
ramentum deprecatorium cum potione aquæ maledictæ, at-
tamen prima benè continuari potuit, cùm præcepta judicia-
lia, quamvis sint mortua, post Aventum Christi non sunt
mortifera, sicut ceremonialia, ut monet *D. Thom.* 1.2. *quæst*
14 104. *ar.* 3. *corp.* idemque statutum legitur *Deuteronom. cap.* 21.
ubi Deus jubet quod commissa in agro cæde, & ignoto ma-
nente Authore, cæsa Vitula, majores omnes vicinæ Civi-
tatis conveniant, & manus lavantes super eam jurent se cri-
minis immunes, & Authoris ignaros. Quæ juramenta licet
potius purgativa videantur, quam ad eruendam delicti con-
fessionem ordinata, & quibus omninò deferendum erat, nec
15 ultra contra suspectos procedendum; Tamen exindè major
insurgere poterat perjurii timor, ob majorem facilitatem
unico medio Juramenti pœnam vitandi, & absolutionem,
ac Innocentiæ opinionem captandi, quo timore non attento
fuit in præfatis Sacris Textibus deferri jussum.

Nec deest in Sacris Literis magis præcisum exemplum
Juramenti, delati pro detegendo scelere, gravissima pœna
plectendo, quod legimus clarè relatum *cap. 7. Josue vers.* 19.
16 *& seqq.* ubi narratur, quod pro detegendo crimine inobe-
dientiæ, commisso per Achan, surripiendo, & occultan-
do prædam vetitam, fuit à Josue cum Juramento interroga-
tus ibi: *Et ait Josuè ad Achan: Fili mi, da gloriam Domi-*
no Deo Israel, & confitere, atque indica mihi, quid feceris,
17 *nè abscondas; Responditque Achan Josue, & dixit ei, verè*
ego peccavi Domino Deo Israel, & sic feci, vidi enim inter
spolia pallium coccineum valdè bonum, & 200. *siclos argenteos,*
regulamque auream 50. *siclorum, & concupiscens abstuli, &*
abscondi in terra contra medium Tabernaculi mei, argen-
tumque fossa humo operui; Misit ergo Josue ministros, qui cur-
rentes ad Tabernaculum illius repererunt cuncta in eodem loco,
& argentum simul, auferentesque de Tentorio, tulerunt ea ad
Josue, & ad omnes filios Israel, projeceruntque ante Domi-
num. Tollens itaque Josue Achan filium Zaræ, argentum-
que, & pallium, & auream regulam, filios quoque, & filias
ejus, Boves, & Asinos, & Oves, ipsum Tabernaculum, &
cunctam supellectilem, & omnis Israel cum eo duxerunt eos ad
Vallem Achor, ubi dixit Josue, quia turbasti nos, exturbet te
Dominus in die hac, lapidavitque eum omnis Israel, & cuncta,
quæ illius erant, igne consumpta sunt; congregaveruntque
super eum magnum acervum lapidum, qui permanet usque in
præsentem diem.

Quodque per dicta verba: *Da gloria Domino Deo Israel:*
delatum fuerit à Josue Juramentum, tradunt communiter
18 Expositores, asserentes hanc esse formam apud Hebræos
usitatam illud deferendi, & inter alios *Menoch. in Josue in*
Bibl. max. tom. 3. p 627. & optimè *Cornel. à Lapid. ibidem*
19 *pag.* 36. dicta verba explicans: *Da veritatis, sive veracita-*
tis honorem primæ, & æternæ Veritati, idest Judicio Divi-
no fortè hac ostenso, confitendo scilicet rectum, verumque esse
hoc Dei de te judicium, teque verè esse fontem, nocentem, &
reum sacrilegii, ut tam nobis, totique Israeli, quàm tibi,
tuique saluti æternæ per pænitentiam, & confessionem consu-
las, & prosis. Confiteri ergo veritatem, quæ Deum minimè
latet, ac mihi Dei vices gerenti, teque juridicè interroganti,
& constringenti, indica, quid feceris, Sic enim si veritatem,
verumque tuum sacrilegium, quod latet, manifestaris, Deum
20 *glorificabis*; Idemque tradit *Gonzal. in cap. Etsi Christus num.*
12. *de Jur. juran.* ibi: *Hæc igitur Dei invocatio est illi valdè*
honorifica, & ob hanc causam in ipsa quoque Sac. Scriptura,
date gloriam Deo, est Juramentum præstare de veritate enun-
tianda. Josue cap. 7. Fili mi da gloriam Domino Deo Israel,
idest, jura per Deum.

Ex quibus profectò Sac. Scripturæ Textibus patet, impe-
ratum à Deo pluries fuisse exigi Juramentum ab omnibus
suspectis de quolibet crimine, & quidem gravissimo, quale 21
est furtum, adulterium, homicidium, & inobedientia præ-
cepto Dei, & Regis, quamvis ex confessione maxima in-
staret Reo famæ bonorum, & quandoque vitæ jactura, ad
quam avertendam timeri prudenter poterat, Reum pejera-
turum, nè illius periculo se exponeret; Si igitur perjurii ti-
mor in tali casu non impedit juramenti delationem suspecti de
furto, adulterio, vel homicidio, imò Deus, qui est prima
Charitas, eam præcipit ad veritatem detegendam, potuerunt
utique Judices ob eundem finem, & ob publicum bonum se-
qui consuetudinem exigendi à Reis juramentum, & Princi-
pes eam conservare, non obstante prævisa perjuriorum fre-
quentia, quæ nunquam ipsis imputanda erunt, dum Jure suo
utuntur, & licitè Juramentum exigunt ex justa causa, sed
Reis pejerantibus, sicuti non poterat Deo jubenti deferri jura- 22
mentum, perjurium adscribi, quod in Lege veteri non mi-
nus frequens, & obvium existimari debet, cùm Judaicus Po-
pulus esset depravatissimus, & duræ cervicis, & apud quem
ut ait *Chrisost. super Matth.* relatus per *D. Thom.* ubi supra *ar.* 23
4 *ad* 7. immitigabile malum erat mors, & qui pro præsenti
vita omnia faciebat; Vereri ergo non potuerunt Principes Ca-
tholici Dei exemplum in hoc imitando, quia *Judicia Domi-*
ni vera justificata in semetipsa; Psal. 8. ubi *S. Aug. Verè justi-* 24
ficata incommutabiliter.

Nec propterea redargui unquam poterunt Christiani Prin-
cipes, quod sequendo exemplum Josue permittant servari
consuetudinem exigendi à Reis Juramentum, ille siquidem
fuit, ut monet *D. Hieron. in Epistola ad Paulinum*, relatus à 25
Cornel. à Lapid. in Prologo, & argumento super ejus Libro,
qui typum Domini non tantum gestis, sed & nomine præfert
Moysis Successor à Deo designatus, ut Populum suum in terram
promissam duceret, ut habetur in *Ecclesiast cap.* 45. *in princ.*
Fuit magnus, & maximus in salutem Electorum Dei, proin-
deque considerandus, ut Idea perfecti Principis, optimè tam
in bello, quàm in Pace Rempublicam gubernantis, Pro-
pheta Deo familiaris, Zelator Legis, Cultusque Divini, 26
ut docet *Cornel. à Lapid.* in eodem Prologo § *Porro quis cum*
seqq. & §. *Moralis causa*, ubi cum *Tertulliano lib.* 3. *contra*
Marcionem cap. 16. censet illum fuisse Angelum, ac Ducem,
quem promiserat Deus *Exod.* 23. Adeoque illius exemplum,
nedùm undique tutum, sed omnino imitandum existimari
debet, cùm fuerit à Deo specialiter designatus, ut monet
Cornel. à Lapid. ibidem §. *Quæritur ergo primo*, dicens; 27
Voluit enim Deus in Josue dare exemplar optimi Imperatoris,
Ducis, & Principis, quod proinde meritò omnes Christiani
Principes sibi ob oculos ponere, ac jugiter intueri, & imitari
debeant.

In primitiva pariter Ecclesia viguisse usum deferendi Jura-
mentum, colligi potest ex *Synodo Ephesina* in causa Nestorii,
in qua præstitum fuit Juramentum de dicenda veritate ab
Acacio Melitinensi, & Theodoro Ancitano, utpotè Ami- 28
cis Nestorii, ut monet *Saleron. in Commen. in Evangel. histor.*
& *Acta Apostol. tom.* 5. *tract.* 4. & *Lupus in Decr. Concil. par.* 1.
fol. 850. ita concludens: *Et hinc vides ad Sancta Evan-*
gelia Juramentum esse in Ecclesia vetustissimum, quod repetit
par. 2. *fol.* 1502. ibi: *Super Sancta Evangelia jurare est vetu-*
stissima Christianorum consuetudo Et comprobat *S. Cirillus*, 29
relatus per eundem *Lupum par.* 1. *fol.* 840. Itaque consuetudo
fuit etiam in usu apud Romanos, teste *Plutarco*, relato per
eundem *Saleronem* ubi supra §. *In primis igitur fol.* 244. ibi:
Juramentum pro tormento homini libero esse Romani etiam di-
cerent, à servis veritatem per tormenta extorquendam, à 30
Cive juramento, à Sacerdote solo verbo. Alias Ditiones ex-
tra Italiam indicat *Trevisan. in Epistol. anno* 1698. *Venetiis*
impressa ar. 4. *num.* 14. *fol.* 66.

Sacri quoque Canones Juramentum quandoque deferri
præcipiunt in Causis Criminalibus, ut constat ex *cap. Ex*
literis de Jurejurando, ubi Honorius Papa illud exigi jubet in
Causa usurarum ibi: *Ne igitur ex hujusmodi juramenti defe-*
ctu justitia (occultata veritate) succumbat: mandamus qua-
tenus Patres ad præstandum hujusmodi juramentum per cen- 31
suram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellatis, ubi
Gloss. in verb. Occultata veritate monet: *Hæc est causa quare*
hoc juramentum exigit, ut scilicet veritas reveletur timore ju-
ramenti; ex quo sanè Textu manifestum redditur, justitiam
exposcere, ut juramentum deferatur pro detegenda veritate; 32
cùm autem ejus religiosissimus Custos Princeps esse debeat,
imperceptibile redditur, quod ipsum deceat, multòque ma-
gis, quod teneatur consuetudinem deferendi juramentum ab-
rogare pro bono publico, & justitiæ administrandæ faciliori
praxi inductam.

Dela-

Delatio pariter Juramenti approbata legitur *in cap. Cum dilecti filii de Accus.* ubi Innoc. III. exquisivit, sub qua for-
33 ma delatum esset Juramentum à suis Delegatis Episcopo Agathensi, super gravissimis criminibus dilapidationis Ecclesiæ, subtractionis bonorum ex naufragio, & simoniæ, an scilicet de plena, & mera veritate dicenda, vel solùm, ut ad inquisita veraciter responderet? Decernendo in primo casu non esse admittendas excusationes ab eodem propositas, secus in secundo, & ita licitam Juramenti delationem præsupponendo, licet quoad diversos effectus ejus forma examinanda proponeretur.

Similiter purgatio Canonica, de qua legitur totus Titulus in *Decretal.* involvit Juramentum, quo quis se immunem sceleris sibi objecti, teste in Deum vocato, affirmat, & tamen, tam in Causa usurarum, quàm in illis, pro quibus purgatio indicitur, subest pariter perjurii timor ob insitum
34 à natura studium vitandi noxia, scilicet pœnas, quæ Reis crimina fatentibus imminerent, præsertim si crimina gravissima sint, ut sunt eà, pro quibus purgatio indicitur Archiepiscopo Bisuntino in *cap. fin. eod. tit. scilicet Simonia, venditio Justitiæ, & incontinentia*; Qui sanè perjurii timor
35 etiam colligitur ex modo purgationis, dum ultra Juramentum ejus, qui se purgare debet, illud quoque defertur Compurgatoribus, qui eum ab objecto crimine immunem jurare debent, ut in *cap. 1. eod. tit.* ubi duodecim ingenui Compurgatores exiguntur, ut monet ibi *Gloss. verb. Duodecim*, advertens, quod numerus Compurgatorum est Judici arbitrarius, & in *c. Quoties §. fin.* ubi purgationis forma traditur, & in *cap. Cùm P. Monacella de Accus.* ubi Compurgatorum ido-
36 neitas præscribitur, ibi: *Purgatores illius honestatis, & opinionis esse volumus, quod verisimile sit, eos nolle amore, vel odio, seu obtentu pecuniæ, pejerare, ut autem idonei appareant, necesse est, ut ejus, quem purgare debent, vitam, & conversationem agnoscant*; Idque repetitum legitur in *cap. Cùm dilectus*. Quæ profectò diligentia tot Compurgatores adhibendi honestos, & bonæ opinionis, inspecta criminis gravitate, ut observat *Glos. in cap. Inter sollicitudines ver. Quar-*
37 *tæ decimæ manus*, ibi: *Et habita respectu ad criminis enormitatem, indicenda est purgatio, quandoque cum pluribus, quandoque cum paucioribus, secundum quod visum fuerit imponenti Ordinario*, superflua foret, nisi subesset perjurii timor respectu Rei, qui medio juramento se ipsum purgare compellitur. Dum igitur, eo non attento, purgatio indicitur, & quidem per juramentum explicitè præstitum, & resecatis omnibus amphibologiis, ut statuitur in *d. cap. fin. §. fin.* evidens redditur, quod timor perjurii non impedit Reis deferri juramentum.

Urgetur tamen contra: pro utilitate talem consuetudinem abrogandi statuenda præcipuum, ac ferè unicum jacere fundamentum, certum asserendo juramenti spretum, cùm vix
38 ullus ejus religione, authoritate propria crimina fateatur; Præsertim si eorum confessionem mors sit secutura fatentis, quod comprobat diuturna, perpetua, & quotidiana experientia, ejusque in testem assumitur Terentinus Fantonus Assessor Criminalis Archiepiscopalis Curiæ Florentinæ in discursu super hoc edito, asserens, se ex viginti millibus Reis, quos præ manibus habuit, vix unum invenisse, qui horruerit jurare ad tuendam Vitam, honorem, vel substantiam in Causis Criminalibus, quod etiam antea tradiderunt
39 *Marsil. in Prax. crimin. §. Postquam, num. 4.* ab eod. *Fantono* adductus, & *Clar. in Prax. §. fin. quæst. 45. num. 9. Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 12. num. 9.* Quo jacto fundamento consurgit tota moles sententiæ hanc consuetudinem abolendam suadentis, quia ex illa nullum, vel minimum bonum, sed innumerabiles offensæ Deis, & Animarum ruinæ oriuntur.

Responsio autem in promptu est. Quod scilicet, vel non omninò tutum est præfatum fundamentum, vel non absolutè necessaria illatio, ex dictis præmissis deducta. Et quate-
40 nus pertinet ad assumpti veritatem, quod scilicet, experientia teste, nemo religione Juramenti patrata crimina fateatur, licet arduum sit contra experientiam agere, id facilè negari posse putarem; Et quoniam experientia in testem assumitur, rogarem libenter Fantonum, an ex viginti millibus Reis ab ipso interrogatis, aliqui etiam absque tormentis delicta fassi fuerint, & an ulli de plano? & certè diffiteri pro sua ingenuitate non posset, plurimos spontè fassos fuisse. Quod si hoc negaret, facili negotio convinci posset ex Actis Criminalibus, quæ mille fatentium exempla, tam in Urbe, quàm extra exhibebunt. Cur autem cum tanta in-
41 juria Juramenti fassum fuisse ex tot propria delicta etiam spontè fatentibus? quamvis enim, vel conscientiæ criminis, vel interrogantis calliditati confessio tribui possit, non est tamen cur etiam Juramenti religioni non sit quandoque, & ut plurimùm adscribenda, Deo sui Testimonii authoritatem, quæ major est hominum testimonio *S. Jo. 5. nu. 9.* occulta tuente; Multi quippe reperiuntur, qui in patratorum scelerum pœnitentiam magis animæ, quam corporis saluti 42
consulere curant, & tanta est vis Juramenti, ut veluti quædam Spiritualis tortura jurantis animum angat ad veritatem propalandam, *Abb. in c. Per tuas de Prob.* & vidimus in *tom. 2. par. 2. discept. 23 num. 22.* & de spontanea confessione vi Juramenti eruta, quamvis eam sequi potuisset, prout sequuta 43
fuit, acerrima punitio, insigne habemus exemplum supra relatum *Josue cap. 7. vers. 19 & seqq.* Adeoque non videtur fundata assertio, quod ex tot Reis, propria delicta fatentibus, nemo id agat religione Juramenti, & ex ipsa experien- 44
tia, quod multi fateantur, necesse est, quod corruat contraria experientia, quæ constituitur pro base, & fundamento inutilitatis hujus consuetudinis, & perjurii, ex illa pernecessè sequuturi.

Hæc profectò necessitas perjurii, à Reis etiam propria delicta fatentibus patrandi, non cohæret maximæ reverentiæ, 45
Juramento debitæ, & quam ipsos Ethnicos propriæ vitæ, ac saluti prætulisse affirmatur, plura exempla ex Historiis desumpta comprobare possent.

Quod si adhuc admittenda esset propositio, hanc experientiam asserens pro inutilitate Juramenti potiùs præsupponenda, quàm probanda, non tamen necessaria dici posset illatio, quod talis consuetudo Reos cum juramento interrogandi sit abroganda, & prius quidem interrogarem Fantonum, 46
an ea sit recens, & nuper detecta, vel potiùs antiqua, & longo usu comprobata? Primùm certè affirmare non poterit, cùm Authores ipsi, quibus utuntur ad eam confirmandam, valdè antiqui sint, & illam tanquam notam præsupponant, & præsertim *Marsilius*, cùmque illius præsuppositio fundetur in studio, à natura insito propriam Vitam tuendi, & noxia, tam corpori, quàm honori, ac bonis vitandi, quod 47
Rei assequi putant negando delicta, & ita religionem Juramento debitam parvi pendendo; Nihil autem antiquiùs, & magis notum, quàm quod cuique à natura insitum præsupponitur, nam juxta principium, omnibus Philosophis pervium, quod convenit naturæ secundum se, in omni statu, & tempore convenit; adeoque si periculum perjurii nascitur ex amore conservandi vitam, & noxia vitandi, & hic convenit naturæ secundùm se, semper illud extitisse affirmandum est. Hoc verò secundo admisso, prout negari non potest, quis absque maxima tot Principum, & præsertim Ecclesiasticorum, Summorum Pontificum, Generalium Conciliorum, & Sacrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium 48
Consessuum, qui nimirum reformationi, & sanæ doctrinæ illibatæ conservationi sedulò invigilant, & qui hanc consuetudinem præstandi Juramentum tolerarunt, affirmare audeat, eam esse pernecesse abolendam, utpote Reipublicæ inutilem, Dei offensionem, & Animarum ruinam inducentem; jam enim eos insimularemus, quod propriæ obligationi defecissent in re tanti momenti, quo majus dari non potest, cùm ab eo pendeat Dei gloria, ejusque Nomini debita reverentia, & salutis tot Animarum, Christi Sanguine redemptarum, dispendium, atque jactura; Et dùm contrarium asserentes fatentur, eam potiùs versari circa debitum, 49
quam circa convenientiam, cujus termino, uti profitentur ob reverentiam Principibus debitam, dissimulari non potest, tot Principes in dicta Sententia jam proprio debito defecisse, cùmque notissima præsupponatur hujus consuetudinis inutilitas, & periculum, ex illa resultans offensæ Dei, & animarum ruinæ, vel saltem præsupponi debeat ex mox dictis, inexcusabilis esset defectus, tam Principum cujuscunque Status, quàm Ministrorum, ipsis inservientium, qui saltem de hac obligatione illos præmonere debuissent, quorum cùm plures Sapientia præditi, & Sanctitate insignes fuerint, ac inter Sanctos relati, ab hac profectò nota immunes censendi sunt. Quæ sola ratio apud me sufficiens est, vel ad ostendendam insubsistentiam præmissarum, quibus innititur contra- 50
riæ sententiæ fundamentum, vel earum irrelevantiam, ad deducendam ex ipsis illationem convenientiæ, aut necessitatis abolendi consuetudinem.

Eademque irrelevantia clariùs detegitur ex validissima ratione, cui præfata innititur consuetudo, scilicet quod Principes tale Juramentum à Reis exigendo, nedùm utuntur jure suo, sed propriæ obligationi satisfaciunt, quæ præcipuè ver- 51
satur in administratione Justitiæ, ac præsertim punitivæ, nedùm ut Dei offensam ulciscatur, sed ut Subditorum saluti, & incolumitati consulant, scelestos homines districtè coercendo, pro qua obligatione plura possent Sacri Textus Oracula,

cula, & Sanctorum Patrum adduci testimonia, quæ utpotè notissima, prætereo. Cùm autem perditorum hominum protervia, & calliditas, & insitus à natura pudor, edoceat
52 omni studio delicta tegere, & occultè patrare, ut probationis difficultas illis impunitatem præbeat, nè propria malitia, quæ nemini prodesse debet, cum maximo Reipublicę damno illis præsidium afferrat; inventum propterea est, ut sicut in Civilibus Causis pandendæ veritatis subsidiarium ex Juramento auxilium suppeditatur, ita in Criminalibus, in quibus publica utilitas, & Principis obligatio magis versatur, illud fuerit semper usu receptum, quod cùm ex se bonum sit, & ad bonum finem administrandi Justitiam ordinatum, malum effici non potest ex inordinata malitia illud suscipientis,
53 nec periculum perjurii, ab ipso patrandi, pro crimine occultando, privare potest Principem jure suo veritatem eruendi pro puniendis delictis, nec ipse dicitur consentire perjuro, quamvis prævisio, cùm tamen hæc necessaria, & infallibilis prævisio non sit præsupponenda; Potest enim etiam credere, vel Reos non ipreturos religionem, Juramento debitam, quamvis de vitæ discrimine agatur, cùm eam etiam
54 Æthnici quandoque isti prætulerint, vel Deum speciali gratia proprii nominis authoritatem, per juramentum imploratam, defensurum. Aliàs enim sit timor abusus Juramenti ex privata Rei malitia præferendus esset obligationi veritatem eruendi pro administranda Justitia, & criminibus ulciscendis, dicendum quoque esset Principem abstinere debere à supplicio delinquentis, licet justè imperato, quoties scit, illum impœnitentem moriturum, quia Judicis sententiæ se submittere recusat, quod certè non est affirmandum, quia
55 virtus clementię, ad quam pertinere diceretur talis abstinentia, tunc non esset vera virtus, nam clementia est virtus moderativa pœnarum secundùm legem, idest secundùm intentionem legis, ut docet *S. Th. 2. 2 quæst. 157. & quæst. 158.* Et dato, quod esset talis, cedere debet Justitiæ debitam cri-
56 minum pœnam in solatium Partis læsæ, & Reipublicæ utilitatem inductam, exigentis.

Nec solum periculum perjurii reddere debet malam consuetudinem deferendi juramentum, pro bono publico indu-
57 ctam, quia nihil prohibet aliquid esse secundùm se bonum, licet cedat in malum ejus, qui eo utitur non convenienter, sicut sumere Eucharistiam bonum est, & tamen qui indignè sumit, judicium sibi manducat, & bibit, sic dicendum est, quod Iuramentum ex justa causa præstitum, sit licitum, & honestum, licet cedat in perniciem illius, qui eo abutitur pejerando, ut docet *D. Thom. 2. 2. q. 89. ar. 2. in corp.* At qui Juramentum, quod exigitur per se licitum est, & finis, qui
58 speratur bonus, & justa necessitas intervenit, ut monet *Less de Just. & Jur. lib. 2. cap. 42. dub. 10. num. 49.* Adeoque licitè exigitur, quamvis Reus ab illo abutatur, idemque sua-
59 dent communiter DD. pro hac consuetudine supra adducti, & infra pro majori confirmatione afferendi.

Majus certè peccatum est jurare, quia in primo casu committitur idolatriæ species, exhibendo falso Deo cultum, ei-
60 que summæ veracitatis virtutem tribuendo, quæ vero tantùm Deo convenit, ut habetur Deuter. 6. *Dominum Deum tuum timebis, & in illi soli servies, ac per nomen illius jurabis*: & in Psalm. 62. *Laudabuntur omnes, qui jurant in eo*:
61 & Isaiæ 45. *Mihi curvabitur omne genu, & jurabit omnis lingua.* Ipseque Deus in Genesi 22. ait: *Per metipsum juravi dicit Dominus.* Et monent *Less. de Justit. lib. 2. cap. 42. dub. 10. num. 51. & Suarez de Relig. tom. 2. lib. 3. cap. 14 nu. 11.*
62 Et adhùc quamvis delato juramento Idololatris, & Infidelibus prudenter timeri potest, ne illo abutantur, jurando per falsos Deos, quos colunt uti veros Deos.

Non tamen propterea vetitum est illis juramentum deferre, quod Jacob exegit, & recepit à Labaam pro quiete Po-
63 steritatis suæ, & Judas à Romanis Gentilibus pro pace Populi sui. Quibus exemplis juramentum illis deferri posse tradit *S. August. ad Publicolam epist. 153. & D. Bonavent. in 3. Sent. dist. 39. quæst. 3. Less.* ubi supra *num. 50. Et Suar. partic.*
64 ubi supra, & meliùs *cap. 13.* Idque omninò licitum ideò dici debet, nam Christianus, recipiens Juramentum ab Infideli, non habet respectum venerationem falsi Dei, per quem
65 iste jurat, neque illam intendit, sed solùm exigit, & cupit confirmationem, & manifestationem veritatis, & majorem securitatem promissorum per juramentum, quod si Infidelis exhibet cum indebito cultu erga falsum Deum, hoc imputatur malitiæ jurantis, qui poterat & ipse licitè præstare jurando per verum Deum; Si igitur licitum est juramentum
66 ab Infidelibus exigere, quamvis cum periculo gravioris offensæ Dei, qualis est cultus, falso Deo exhibitus per jurantem, quæ potuit à deferente juramentum prævideri, quantò magis licitum erit exigere juramentum à Reo, qui timeri potest pejeraturus, dum perjurium est non solum præter, sed contrà intentionem exigentis, qui solùm quærit manifestationem veritatis, perjurio directè oppositæ, ut hoc argumento utuntur *Suar.* loco mox citato, & *Sot. de Just. & Jur. lib. 8. q. 2. art. 4.*

Posset quidem aliqua excogitari differentia inter juramentum, Infideli delatum, licet juraturo per falsum Deum, ac illud, quod exibetur falsum per Deum verum juraturo, quam insinuat *D. August.* & ex eo *D. Thom.* locis citatis, quod scilicet in primo considerari possit aliquod bonum ex parte finis, 67
nempe utilitas ex eo resultans, ut patet exemplis Judæ, ac Jacobi, qui juramentum exegerunt pro pace Posteritatis, ac Gentis suæ, quæ ratio cessat in exigente Juramentum à perjuraturo, licet juret per Deum verum, itaut non verificetur bonum, propter quod debeat permitti prævisum perjurium; Sed hujusmodi ratio diversitatis utique procedit juxta 68
sensum *Div. August. & Angelici Doctoris* in juramento, quod privatus exigit cùm certa, vel valdè probabili præscientia perjurii, respectu cujus nulla considerari potest utilitas, nec verificatur causa publici boni, propter quod exigatur; Secùs verò dicendum est de juramento, quod Judex defert Reis authoritate publica, & secundùm formam Juris, quia id facit pro bono publico, quod exposcit, ut omnibus mediis veritas eruatur, nè, illa, occultata, justitia periclitetur, & crimina impunita remaneant, ut optimè pro permittenda 69
delatione juramenti, cogendo Reos etiam per Censuras ad illud suscipiendum, monet *Tex. in d. cap. Ex literis §. Ne igitur de Jur. Juran.* ibique *Gloss. vers. Occultata veritate.*

Omnium autem mediorum æquè convenientissimum, ac efficacissimum est juramentum, quo controversiam omnem apud Hebræos finem, & confirmationem accepisse monet *Apostolus ad Hebræos 6.* & ex sacris Textibus allatis constat, Judex proinde illo uti debet, quia cùm Dei Judicium sit *Deuteron. 1. vers. 17.* Judex in judicando vicem 70
Dei habet, & sedem Dei obtinet, adeoque rectè per Deum, qui est veritas prima, cæteras veritates ejus nomine debet perquirere, ut docet *Alens. 3. par. quæst. 31.* 71
artic. 6. §. 1. Quod si vis, & efficacia juramenti quandoque eluditur per malitiam Reorum pejerantium, ut mortem evadant, & pœnam, crimini patrato debitam, effugiant, negari saltem non poterit, quod aliqui etiam ignota quadam religionis vi, ac reverentia Numini divinitùs inspirata, & horrore perjurii, qui apud Æthnicos quoque potissimè viguit, & conscientiam torsit, urgeantur ad veritatem fatendam, ex qua, licet rarissima illius manifestatione, talis resultat Reipublicæ utilitas, ob severam, & 72
publicam scelerum vindictam, quæ plures ab iis patrandis coercet, ut profectò Princeps hoc bonum publicum præponere debeat particulari ruinæ illorum, qui ex propria malitia pejerare non timent.

Præterea licet rarissimi sint, qui horrore perjurii post crimen patratum veritatem fateri cogantur, multi tamen ab 73
eis patrandis arceri possunt, si benè noscunt, vel pœnam se subdituros si ea fateantur, vel perjurii graviorem ultionem à Deo inferendam ipsis imminere, si pro pœna vitanda pejerare non desinant, quo timore carerent, si consuetudo juramentum Reis deferendi per Principem abrogaretur, & perditi homines magis proni redderentur ad delinquendum, sublato periculo perjurii, & veritatis eruendæ præsidio, à Deo, & Sacris Canonibus invento, quia faciliùs cum Justitiæ, & Reipublicæ pernicie sperare possent criminum impunitatem. Maxima proinde est juramenti, ac consuetudinis illud à Reis exigendi utilitas, ut 74
omninò urgeat argumentum, solidè desumptum à permissa illius delatione Infidelibus, per falsum Deum juraturis cum majori veri Dei spretu, & prorsùs corruat fundamentum, cui nititur tota moles impugnationis ejusdem consuetudinis, scilicet ejus inutilitas, ob certum perjurii periculum, inferens innumerabiles Dei offensas, & animarum ruinas.

Hæc autem publica utilitas, cùm respiciat bonum commune Reipublicæ, præferri debet bono privato Reorum, qui pejeraturi prævidentur, nam ordo Charitatis non exigit, ut ad vitandam proximi ruinam, qui proprium statum, 75
& honorem negligat, ut tradunt communiter Theologi apud *Sanchez in Præcept. Decalogi lib. 3. cap. 9. num. 12.*
Et de facto excusatur ob solam privatam utilitatem succurendi 76
propriæ indigentiæ petens pecuniam ab Usurario, licet ob usurariam pravitatem exindè resultet spiritualis fœnerantis ruina, quam etiam prævidens adhuc potest, ut suæ consulat ægestati, mutuas pecunias petere, ut docet

Div.

Div.Th. 2. 2. *quæst.*78.*art.*4. *Quia ille, qui accipit pecuniam*
77 *mutuam sub usuris, non dat occasionem Usurario usuras accipiendi, sed mutuandi, ipse autem Usurarius sumit occasionem peccandi ex malitia cordis sui, unde scandalum passivum ex parte sua, non autem activum ex parte petentis, nec propter hujusmodi scandalum passivum debet alius à mutuo petendo desistere, si indigeat, quia hujusmodi scandalum non provenit ex infirmitate, seu ignorantia, sed ex malitia.*

Prout etiam, si licitum est à Malefico petere solutionem maleficii, quamvis ipse sua malitia novo maleficio utatur, ut probavimus in *Instit.crim.lib.*3. *tit.*2.*num.*45. quod gravius perjurio peccatum est, utpotè tribuens Dæmoni cultum,
78 Deo debitum; Propterea multò minus exigere potest Charitas, ut privata utilitas vitandi Reorum pejerantium ruinam impedire valeat usum, ipsis deferri juramentum in concursu publici boni, erga quod ea magis fertur, & cui Princeps ex debito sui status magis consulere tenetur, præsertim dum agitur de administranda justitia, cujus à Deo sibi commissa est custodia; Hanc autem periclitari, sublato juramento, propter occultatam veritatem monet *Tex. in d. cap. Ex literis de Jur. Juran.* jubens propterea deferri juramen-
79 tum. Et ideò Charitatis ordo postulat, ut conservetur consuetudo, pro bono publico inducta pro defendenda tranquillitate status politici, quæ tendit etiam in bonum spirituale Subditorum, qui terrore juramenti arcentur à criminibus perpetrandis, in quo publica salus consistit. Cùmque juramentum inventum sit, & in lege veteri à Deo pluries præstari jussum ad detegendam veritatem, quæ indifferens est ad innocentiam, & ad delictum, curandum non est scandalum, quod ex ejus abusu oriri potest, ut docet *Div. Greg.*
80 *hom.*7.*super Ezechiell.* asserens: *Utilius nasci permittitur scandalum quàm, quod veritas relinquatur.* Hunc autem esse primarium juramenti finem tradit *Uuesembec. in Pandect. lib.*12.*ff.de Jur. Juran. tit.*2.*num.*4. ibi: *Videtur autem consuetudine quadam in usum venisse, Authore Cajo in l. Lege tit.de Jur.Jur.- Juris jurandi Religio in remedium expediendarum litium, ut veritas, quæ humano ingenio erui non potest, ad Deum, omnium rerum conscium, referatur, eoque teste, atque Judice, obscura explicentur. Postea Prætor suo Edicto ejusmodi religionem confirmavit, & sanctam esse voluit.*

§. III.

In eadem Causa.

RESpondendo autem contrariis objectionibus, dico primò, quod non obstat reflexio, desumpta ex insito unicuique à natura Vitæ amore, ut gratia extraordinaria opus
1 sit ad excipiendam mortem, cùm declinari potest, quamvis non sine peccato: Quod comprobatur exemplo deficientium in Martyrio, exindè inferendo facilius perditos homines spreturos juramenti religionem, ne fatendo crimina morti se subiiciant, ac propterea juramentum non profuturum, & inevitabile ex illo reddi periculum perjurii, à Principe vitandum.

Illa enim potiùs retorquetur, quia amor Vitæ, utpotè à natura insitus, usque adhuc ignotus esse non potuit, & ta-
2 men tot Principes, dùm hanc consuetudinem tolerarunt, & toto facto approbarunt, & præsertim Summi Pontifices in propria temporali Ditione, omnesque Episcopi in suis Diœcesibus, eos proinde existimasse affirmandum est. vel talem amorem non esse impeditivum semper, & absolutè majoris boni, qualis est reverentia, juramento debita, scientes, qui non odit Animam suam, non potest Dei esse discipulus, & ideò salutem animæ, Vitæ corporali præponendam, nec timendos, qui animam non possunt occidere, sed solum corpus; Vel quod si aliquando, & etiam frequen-
3 tiùs, perditi homines tali obligationi deficiunt, non propterea deserenda est publica utilitas, atque privatæ præferenda, desinendo uti jure suo pro eruenda veritate.

Nimis etiam probaret argumentum: Cùm enim Rei veritatem fateri cogantur, nec Judici legitimè interroganti illam occultare valeant ex magis recepta sententia, de qua in *Instit crim. lib.*3.*tit.*2. *num.*33. æquè Amor à natura insitus
4 noxia, & præcipuè mortem vitandi, Reos inducet ad deficiendum propriæ obligationi pandendi veritatem, ac ad frangendam religionem, juramento debitam; quod si propterea, abroganda est consuetudo præstandi juramentum, utpotè obligans ad impossibilia, vel summoperè difficilia, resistente instinctu naturæ, abroganda quoque esset obligatio fatendi delictum, quoties Judex legitimè interrogat, utpotè nimis aspera; jugum enim Dei suave, & onus leve: Unde si non obstante naturæ impulsu, & insito ab eodem vitæ amore, coguntur Rei veritatem fateri, quia salus animæ corporis bonis, & ipsi vitæ est præponenda; Cur non etiam eadem obligatio Juramenti religionem immunem à perjurio servare poterit, vel privata pejerantium malitia sufficiens existimanda non erit ad abolendam consuetudinem præstandi Juramentum? Par quippè est obligatio fatendi, ac jurandi, ut advertit *Less.de Just.& Jur lib.*2.*cap.*31.*dubit.*3.*nu* 15. 5
Multis Martyribus deficiebat animus in tormentis, non tamen exinde sequitur, quod tolli debeat præceptum exteriùs confitendi fidem, imò nec potest, nè debiles illi peccarent, sibi enim imputent, si ex inordinato appetitu corpus, & vitam caducam, animæ, atque æternæ saluti præponunt.

Secundum objectum desumitur ex numero ferè infinito perjuriorum, quæ ex hac praxi resultant, cùm Rei de pluribus cum juramento interrogentur, & falsò respondeant; At eodem modo tot sequuntur mendacia, quoties Rei falsum 6
respondent Judici, legitimè interroganti, nec propterea tollenda est obligatio non mentiendi, quod nullo modo potest, nec in utroque casu mendacium Judici interroganti, aut perjurium, juramentum præbenti, vel Principi permittenti adscribitur, quia uterque utitur Jure suo, suæque obligationi satisfacit justitiam administrando, solumque consensus perjurio, & participatio pravitatis ejusdem considerari potest in privato, juramentum exigente à scienter pejeraturo, nisi justa causa interveniat, vel necessitas exigat, quia tunc, si perjurium sequatur, soli malitiæ pejerantis, non etiam petenti adscribitur, qui nec moraliter censetur illius 7
causa, cùm utatur Jure suo, quod tamen extra Judicium rarò locum habet in privatis personis. Sicut licet ex justa causa petere mutuum ab Usurario, qui sub usuris mutuet, suæ malitiæ adscribat, de qua petens non participat, cùm posset licitè mutuari. Ac etiam possum à Malefico petere solutionem maleficii, quando scio illam posse fieri sine novo maleficio, probabiliter credere possum, licet enim maleficio novo utatur, sibi est imputandum, non petenti solutionem, & similiter peti potest ex justa causa juramentum ad illud præstituro per falsos Deos, ut hoc argumento utitur 8
*Suarez de Relig. tom.*2.*lib.*3. *cap.*14.*num.*11. ibi: *Et hoc probatur exemplo de petitione mutui ab Usurario, & destructione maleficii à Mago. Denique hæc maximè videntur convincere nuper dicta de petente juramentum ab Idolatra: Non enim est minus malum, imò majus, jurare per Deos falsos, quàm pejerare per Deum verum, at in superioribus dictum est, sed hoc non obstante absolutè ponitur regula, licere petere juramentum ab eo, quem scimus juraturum per falsos Deos, Cur ergo non eadem, sed contraria regula in perjurio constituitur?*

Dicere autem, quod petens juramentum, & Judex, illud deferens, sciat, Reum certè pejeraturum, gratis asseritur. *Nam non quæcumque suspicio, quæ est tenuis assensus,* 9
vel dubietas, quæ est formidolosa, sufficit ad tuere jus petendi, aliàs vix unquam juramentum petere liceret, sed probabilissima conjectura, quæ intellectum vincat, ut humano more credat. Nam hoc, quod fortè illi rectè jurabit, est jus aliquod 10
in altero, at petat, ut in fortioribus terminis Privati, juramentum petentis monet *Sot. de Just. & Jur. l.* 8. *quæst.*2. *art.*4.

Tertium. In idem recurrit; Asserendo non posse illos, qui perjurio mortem evaserunt, dolere de perjurio, ac proponere non pejerare de cætero, qui summum bonum putant illo mortem evasisse. Hunc autem dolorem, nec habere poterunt ad mortem damnati, cùm pauci sint, qui adducantur, ut Divinæ voluntati se subiiciant. Sed hoc quoque argumen- 11
tum nimis probat, sublato quippe juramento, vel Rei mortem evaserunt mentiendo Judici, legitimè interroganti, vel adhuc illam subeunt, probato aliunde delicto, aut superveniente ipsorum confessione, an non. In primo casu necessarius est dolor de mendacio, planè non impossibilis, licet illo mortem evaserint, lex Dei namque, dolorem imperans de peccatis, impossibilis dici non potest, imò facilior in tali casu existimari debet dolor, tam de mendacio, quàm de per- 12
jurio, dum mortis, quam evaserunt periculum, illos ad meliorem frugem reducere valet, & in viam salutis revocare. In secundo casu æquè recurrit instantia, & solutio, quod Dei lex non est impossibilis, & non impossibilia præcipit, sed perfecta, ut monet *S.Hieronym.lib.*1.*Coment.in c.*5. *Matthæi: Sciendum est ergo Christum non impossibilia præcipere, sed perfecta;* Et tot suppetunt auxilia post intimatam Reis ad mortem damnatis sententiam, ut saltem amore Gehennam evadendi, se Divinæ voluntati subiiciant, ut pluries audivi ab iis, qui eisdem in tali statu, & vitæ discrimine ministrant.

Quar-

Quartum. De imcompatibilitate charitatis erga Deum,
& proximum cum tolerantia consuetudinis, inferentis in-
numerabiles divinas offensas, & ruinas complurium ani-
14 marum, absque ulla, vel cùm tenuissima utilitate, cùm,
vel nullus ex Reis cum juramento interrogatis fateatur, vel
certè vix unus, aut alter cæteris pejerantibus. Postulat pro-
pterea charitas ergà Deum, ut vitetur spretus Nominis
ejusdem, prout charitas erga proximum, nè adducatur in
necessitatem pejerandi.

Eadem suprà allata responsione tolli potest; Vel non
adeò certam esse perjurii necessitatem, cum plures fatean-
15 tur, ipsa experientia teste, ac etiam plures à patrandis de-
lictis arceantur metu juramenti suscipiendi, si de illis legi-
timè interrogentur; Vel adhuc, ea transmissa, non exin-
dè sequi abolendam consuetudinem, aliàs tolli deberent
omnia præcepta Ecclesiastica, & Divina, quæ à malis ho-
minibus non servantur, & præsertim illud exterius confi-
tendi fidem, & aliud non mentiendi Judici, legitimè in-
16 terroganti. Sciebat Deus Adam peccaturum, & cum il-
lo totum genus humanum, & tamen posuit præceptum de
non comedendo pomum vetitum. Prout etiam sciebat,
Caim negaturum, si eum de fraterna nece interrogaret, &
tamen ab eo exquisivit, ubi esset Abel, eique respondenti.
Nunquid custos fratris mei sum? Genes. 4. 9. magis præcisè
objecit ejus sanguinem clamare, quæ erat quasi judicialis de-
licti contestatio.

Quintum. Desumitur ex gravitate perjurii, quod Deus
semper, aut certè sæpissimè severis pœnis ulciscitur, non
modo ejus authores, sed etiam adiutores consiliarios, om-
17 nesque denique consentientes, & negligentes, feriendo,
ut pluribus Sacræ Paginæ Textibus comprobari potest ex-
clamante *Apostolo ad Rom.* 1. *vers. ult.* dignos morte non so-
lùm, qui ea faciunt, sed qui consentiunt facientibus, eos-
que consentire, qui cùm impedire possint, ac debeant, non
impediunt; Exindeque inferendo, expedire Reipublicæ,
18 ut extirpentur perjuria, præcipuè illa, quæ in Judiciis com-
mittuntur, quia Dei judicium est *Deuteronom. primo
vers.* 17.

Verùm argumentum quidem probat, quod debeat Reus
vitare perjurium, quod propterea severè corripitur, quia
juridicè delatum est juramentum, non etiam quod illud tol-
lendum sit, Judex enim exigendo, & Princeps imperan-
do, & tolerando consuetudinem deferendi, utitur jure suo,
19 & ex justa causa id facit, nec ullo pacto consentit perjurio,
quod solum malitiæ pejerantis, & parvi pendentis obliga-
tionem non mentiendi, ac non pejerandi adscribi debet, so-
lumque consensus perjurio posset aliquo modo considera-
ri, si cùm teneretur illud impedire, esset in hoc negligens,
Tantùm autem abest, ut in hoc sensu Judex, vel princeps
impedire teneantur abstinendo à deferendo Juramentum,
20 vel hanc consuetudinem abrogando, ut potiùs teneantur il-
lud exigere pro eruenda veritate, & puniendis delictis; Imò
ex ipsa malitia perjurii; & Divina ultione credere poterit
Princeps, & Judex, Reos non fore pejeraturos. Sacri au-
tem Textus allata testimonia, vel procedunt de pejurio ex-
tra Judicium, & de facilitate jurandi, vel respiciunt perso-
21 nam pejerantis, ejusque bona in ultionem propriæ ma-
litiæ; non etiam legitimè juramentum deferentes, qui
non dicuntur consentire periurio; quamvis sciant, Reum
peieraturum, ut ex D. Thoma vidimus supra, multoquè mi-
nùs, si hoc nesciant, quia tunc nec privatus illud exigens di-
citur consentire periurio ex sententia D. August. supra alla-
ta; Non sunt igitur Principes, hanc consuetudinem toleran-
tes, tot periuriorum Rei, quia illis consentiant, nec Divi-
22 nam propterea ultionem timere debent, aliàs usque adhuc
Rei fuissent tot Principes, atque Summi Pontifices, virtute,
ac Sanctitate prædicti, qui eam tolerarunt.

Sextum utitur eodem medio malitiæ, scilicet periurii,
quæ à gravitate, vel diuturnitatæ pœnæ, contra illud im-
positæ, ab Ecclesia dignoscitur; Eademque propterea re-
currit solutio, quod utraque suos feriat authores, non Judi-
23 cem, vel Principem qui nullo modo periurio consentit. Quod
autem pœna periurii imposita in *can. Si quis pejeraverit* 22.
24 *qu.* 5. teneat etiam conscios periurii, quibus indicitur pœni-
tentia, vel id intelligendum est de periurio, ad instantiam
privati commisso delato Juramento à sciente eum, cui de-
25 fertur peieraturum; vel non applicatur casui nostro, quia
Princeps, & Judex exigendo Juramentum utuntur iure suo,
26 nec ullo modo periurio consentiunt, vel eius conscii sunt,
cum obligatione vitandi, vel cum scientia complicitatem, &
malitiæ participationem inferente, qua cessante, dari non
potest obligatio pænitendi, quia pænitentia supponit culpam.

Septimum. Deductum ex authoritate *S. August. serm* 28.
aliàs 30. *de Verb. Apostol. cap.* 10. *& serm.* 2. *in Decol. S. Jo:* 27
Baptist. cap. 14. fuit præventivè solutum, distinctione per
S. Thom. adductam, inter Privatum, iure proprio Jura-
mentum exigentem, & Judicem, illud deferentem iure
publico, & ex debito administrandi Justitiam, ut vidimus
supra §. 1.

Octavum. Ex eadem authoritate derivatum, tendit ad
eius confirmationem, & retundendam distinctionem, quia
scilicet S. Doct. eam non adhibeat, & nihil excipiantur, 28
ubi nihil distinguitur, ut ait *S. Bernar. de Consider. lib.* 2. *c.*
8. Et solùm si quę esset adhibenda exceptio inter iuramen-
ta Judicialia, tamen ea non compræhenderet causas Cri-
minales, ut monet *Natal. Alexan. tom.* 9. *Theolog. dogmat.* 29
& moral. cap. 4. ita subdistinguens inter Causas Civiles, &
Criminales, & negans, Reo posse deferri Juramentum, si ac-
cusator in probatione deficiat.

At nimis dura provincia est redarguere *S. Thom.* illam ex
professo asserentem, cuius authoritatem sequuntur DD.
supra citati, & alii mox referendi. Si enim Doctori distin- 30
guenti magis creditur, ut monent Juristæ, quia proximus
est veritati, qui distinguere novit ex adductis *in d.* 32. *num.*
45. *coram Ansald.* cur impugnanda est S. Doct. Angelici di-
stinctio? Mihi certè nunquam indecorum erit cum illo er-
rare. Non autem semper vetita est distinctio, & exceptio,
ex illa resultans, sed tunc solum, quando sensus Docto-
ris, aliquid generaliter asserentis, eam non patitur, & ita in-
telligenda est *D. Bernardi* assertio, quod nihil excipitur ubi
nihil distinguitur. Non ità profectò locutus fuit *S. Augusti-
nus*, imò potiùs de Privato iuramentum exigente solum in-
tellexit, ut constat ex verbis eiusdem, & ex contextu ser-
monis, potiùs Privato, quàm Judici accommodati; Expli- 31
cando enim verba illa Apostoli *S. Jacobi: Ante omnia nolite
jurare*, declamat contra consuetudinem, & facilitatem iu-
randi, etiam nemine exigente, & deindè improbat iura-
menti petitionem, semper tamen privatam, cum allata
distinctione inter scientem, & ignarum, & concludit: *Istam
ergo consuetudinem quotidianam, crebram, sine causa, nullo
extorquente, nullo de tuis verbis dubitante, jurandi avertite
à Vobis.* Idque magis clarè præsupponit responsio provo- 32
cati ad iuramentum præstandum, quia Christiano iurare
non liceat, quæ verificari non potest de iuramento, in Ju-
dicio delato, nam Reus obedire tenetur Judici interroganti.

Eademque distinctione utitur *D. Bonaventura in* 3. *Sen-
tent. distinct.* 39. *in expositione literæ dub* 5. Nam propo-
nens quæstionem, an Judex, sciens aliquem iuraturum esse 33
falsum, adhuc possit ex officio exigere iuramentum? Re-
spondet: *Quod, aut exigens juramentum est Persona publica,
aut privata. Si publica, tenetur exigere juxta juris ordinem,
sive sciat, sive nesciat, ipsum falsum jurare, quia non imputa-
tur sibi. Verbum autem Augustini* (*scilicet in serm* 28. *de Verb.
Apost.*) *intelligitur de persona privata, quæ non compellitur
ex juris ordine juramentum exigere, sed ex propria voluntate.
D. Anton.* 2 *par tit.* 10 *cap.* 7. eidem inhæret distinctioni, & 34
satis est, quòd *D. Augustinum* ita intellexerit *S. Thom.* ejus fi-
delissimus Interpres.

Subdistinctio verò, per *Natal. Alexandr.* excogitata, in-
ter Causas Civiles, & Criminales, non videtur attendenda, 35
nam *S. Thom.* asserendo, licitè à Judice iuramentum exigi,
non distinguit inter Causas civiles, & criminales, adeoque
nec licet *Natali ab Alexandro* distinguere, prout tot alii DD.
non faciunt, indistinctè cum eo transeuntes, & forsan eius
assertio intelligi potest, quandò Actor in ea probatione defi-
cit, quæ requiritur ad legitimè interrogandum. Prædicta-
que subdistinctio inter Causas civiles, & criminales prorsùs
repugnat authoritati, atque rationi.

Prima siquidem desumitur ex Textu *Apostoli ad Hebræos*
6. *vers.* 16. *Omnis controversiæ finis ad confirmationem est jura-
mentum*. Quo nihil clarius, & urgentius: Nullam planè 36
controversiam excipit Apostolus, dum omnem iuramento
terminandam docet, qui enim dicit omnem, nullam ex-
cludit, ex receptissima sententia, tam apud Theologos, quàm
apud Juristas, de qua latè *Barbos. axiom.* 168. & dum utitur
verbo *est*, quòd stat assertivè, & veritatem facti supponit,
certò statuit indefinitam iuramenti præstationem pro diri-
menda quacumque controversia, & generaliter quoque id as-
serit *Cornel. à Lapide super dicto Textu*, ibi: *Docet exem-* 37
*plo hominum, apud quos omnis lex, & omne dubium termina-
tur, & firmatur juramento, Deum suam promissionem voluis-
se firmare juramento.*: Notetur verbum, *docet*, quia pluri-
mùm confert. Quinimò in veteri lege, nedùm permis-
sum, sed demandatum fuisse iuramentum in Causis cri-

minalibus suadet supra relatum præceptum, traditum *in Exodo cap. 22. num. 8. in Deuter. cap. 21.* & aliis Sacris Te-
38 xtibus supra allatis, quod etiam præsupponunt Sacri Canones *in cap. Ex literis de Jur juran. & tot. tit. de Purgat. Canon. & cap. Cum dilecti de Accusat.*

Secunda, & quidem validissima suppetit ex majori necessitate præstandi juramentum in Causis criminalibus pro eruenda veritate, sicut enim, legitimis concurrentibus indiciis tortura infertur corpori, sic est animæ inferenda per
39 juramentum, quod est species, torturæ spiritualis, ut præter *Abbatem* supra relatum monet *Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 31. dubit. 3. num. 15.* ibi: *Quia juramentum est spi-*
40 *ritualis quædam tortura, cùm non pessimam mentem non minus urgeat ad veritatem dicendam, quàm tortura.* Et ex *Plutarco in lib. Problem. Roman.* tradit *Barradas in Commentar. quatuor Evangelist. tom. 2. lib. 7. cap. 20. §. Quinta quia.* Idque nè propria malitia, qua perditi homines delicta tegere
41 student, illis impunitatem præbeat in perniciem Reipublicæ, cujus bono magis consulere debet Judex, ac Princeps, quàm privatæ scelestorum conscientiæ, nè perjurio se obstringant, quòd propriæ malitiæ imputare debent, non Judici, deferenti juramentum seu Principi, illud deferri approbanti, qui jure proprio utuntur justitiam ministrando.

Majorque ex eo etiam viget ratio illud exigendi in Causis criminalibus, quòd ultra difficultatem probationis, eam requirunt planiorem, & ut plurimùm ex ore Rei profluen-
42 tem per confessionem delicti, ut illius ordinaria pœna infligi possit, vix enim unquam dari potest casus, quòd plenè convictus dici valeat, vel ob defectum Testium in sufficienti numero, vel ob eorum qualitatem, cùm ad convincendum omninò idonei requirantur. Publica propterea uti-
43 litas exposcit, ut non præcludatur in Judiciis criminalibus via veritatem assequendi, quæ in Civilibus permissa est.

Nonum, desumptum ex authoritate *P. Joannis de Avila Epist. 11.* declamantis contra perjuria, & facilitatem pejerandi etiam in Judiciis civilibus, & quoties agitur de
44 re vilissimi pretii, nimis probat, scilicet tollendum quoque juramentum etiam in Causis civilibus, quod contrarii Authores non asserunt, & Jura tam civilia, quàm canonica illud permittentia huic assumpto repugnant. Digna profectò est tanti Viri pietate declamatio in eadem Epistola
45 contenta, quæ Pejerantes terrere deberet, eosque facilius disponere ad fatendum, sed non exindè infertur, quòd abolenda sit juramentum deferendi consuetudo, quia perditi homines eo abutuntur; Id enim propriæ malitiæ, non Judici deferenti, nec Principi permittenti adscribitur, & dum ipse agit de gravitate perjurii, quòd in civilibus ex nimia facilitate deferendi juramentum contingere solet, non propterea consuetudinem damnat, vel abolendam suadet illud deferendi, de qua non est questio.

Decimum in eo versatur, quòd licet multi Theologi doceant, debere Judicem sequi consuetudinem, Reis juramentum deferendi, nemò autem neget consultò Principem facturum, si eam abroget, postquam inutilis evasit ad eli-
46 ciendam à Reis veritatem criminum, & præsertim capitalium, nullusque eam utpotè laudabilem commendet. At dum Theologi docent Judicem illam sequi debere, jam, vel bonam, vel saltem non improbam agnoscunt, & præsupponunt; Non possent enim cogere Judicem ad sequendam consuetudinem, quæ mala sit, imò nec excusare, cùm
47 malum sit semper vitandum, & exindè sequitur, eos nec etiam existimare consultò facturum Principem, si eam abroget; Si enim bona est, consulenda non est ejus abrogatio, imò etsi tantùm in se mala non sit, eùm abrogatio consuetudinis, & præsertim antiquissimæ, & ferè uninersalis non sit facilè inducenda, nisi perniciosa evaserit, & malitiam involvat, quæ publico bono adversetur.

Mirum propterea non est, quòd nullus Theologus, Judicem consulens ad sequendam consuetudinem, vel saltem ex-
48 cusans non neget, consultò facturum Principem, si eam abroget, quia vel contrarium præsupponit, dùm statuit obligationem illam sequendi: Vel id prætermisit asserere, quia non cogitavit, movendam esse super hoc quæstionem, quòd certè non omisisset, si agnovisset expedire illius abolitionem; multoque minus, si eam necessariam existimasset, utpotè inferentem innumerabiles Divinæ Majestati offensas, & quamplurium animarum ruinam. Quod plane asserere, est redarguere tot Theologos, quòd in tanta cla-
49 ritate, quam experientia constituit, cæcutierint; Imò ipsam Ecclesiam, quod hactenus fuerit negligens in salute tot animarum, & Dei Gloria tuenda, quo nihil animosius, & Romanæ Curiæ existimationi injuriosius. Quæ sanè nota vitari non potest, ex quo consuetudo inutilis evaserit ad eliciendam ex ore Rei veritatem: Recurrit enim ineluctabilis instantia, nùm supposita inutilitas sit ipsi consuetudini 50
coæva, vel potiùs recens, ut ea modò sit abroganda ex superveniente inutilitate absque redargutione Ecclesiæ, quæ illam tolleravit; Hoc profectò asserere pugnat cum allatis authoritatibus, illam antiquissimam præsupponentibus, & cum ratione desumpta ex insito à natura studio noxia, & præcipuè mortem vitandi, quòd porrò, nec novum est, nec modò detectum.

Undecimum, deductum ex rationibus, & cautelis, per Theologos excogitatis ad excusanda, vel minuenda perjuria planè inutilibus, vel quia partim falsæ sint, vel quia 51
Reus metu mortis, & desiderio illius vitandæ occupatus, illas perpendere non valear, non satis probar, consultius esse juramentum tollere. Meum profectò non est de veritate rationum, vel de usu æquivocæ responsionis differere, aut quæstionem assumere, an turbato propter metum mortis, ejusque vitandæ desiderium intellectu Rei, ut discernere nequeat: totalem malitiam perjurii, vel quomodò possit illam vitari, seu minui, plena illius pravitas incurratur ab eo. Id certè absque audaciæ nota mihi asseri posse videtur, non ideò tollendum juramentum, quia periculum subsit, quod 52
Reus illo abutatur, & parùm tutæ sint, tam in theorica, quam in praxi rationes, ejus malitiam excusantes, aut minuentes, hæc quippè tota residet in Reo, absque ulla participatione Judicis, juramentum deferentis, vel Principis illud permittentis: & æquè hoc periculum subest firmo manente præcepto, non mentiendi Judici, legitimè interroganti, quod tolli non debet.

Duodecimum, derivatum à paritate inter torturam corpori non inferendam, quoties subest periculum mortis, & juramentum non exigendum propter periculum perjurii certè prævisi, quod animam necat, facillimè solvitur. Judex 53
enim, qui Reum animo deficientem torquere prosequeretur, vel debilem, aut impeditum, illum exponendo periculo mortis, esset causa ejusdem, & daret operam rei illicitæ, scilicet crudelitati, à qua semper abstinere debet, sicuti cavere tenetur à fallacibus, & captiosis interrogationibus, cùm sit Dei minister, cujus est judicium. At Judex deferendo juramentum, licèt sciret Reum pejeraturum, quod tamen asseri non potest, eum certò scire, cum experientia doceat plures fateri, & divinare sit, quod potiùs ex aliis cau- 54
sis, quàm ex religione juramenti fateantur, nullo modo est causa perjurii, quod unicè adscribitur malitiæ pejerantis, nec dat operam rei illicitæ, imò utitur jure suo, suæque obligationi satisfacit, adeoque paritas undique claudicat.

Ex his satis soluta videntur argumenta pro contraria sententia adducta, ex quibus contrariæ opinionis Authores asserunt Juri Divino, ac naturali, quibus Theologi moventur ad dirimendas controversias, consentaneum esse, ut 55
Principes cum debita reverentia moniti, abrogent juramenti à Reis exigendi consuetudinem, quam illationem sine responsione transmittendam non existimo; Cùm jus Divinum & naturale immutabile sit, & nedùm ipsi consuetudini coævum, sed longè illam præcedens, jamdiù ipsa fuisset abolenda, imò nec permittenda illius introductio, si ab utrisq; dictamine dissona esset, nec tandiù Theologi distulissent hoc consilium præbere, nec Ecclesia neglexisset saluti animarum ex dicta consuetudine periclitantium, & Dei gloriæ per ipsam violatæ prospicere, quod sæpè quidem hactenus insinuatum est, nunquam tamen satis.

§. IV.

In eadem causa.

Postquam ex principiis Juris Divini, ac naturalis, quibus Theologi quæstiones dirimunt ostensum est, non esse abolendam consuetudinem, de qua agitur, idem omnino dicendũ 1
est attentis Canonicis sanctionibus, & legibus Civilibus.

Non enim obstat primò, quod nullus Canon, nullave Civilis Lex jubeat, à Reis exigi juramentum, à quo imperan- 2
do destitum fuisse asseritur ob perjurii periculum, ut monet *Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 12. num. 9.* ibi: *Quare lege non reperitur cautum, quod Reo sit deferendum juramentum secun-* 3
dùm Marc. Anton. Blanc. tractat. de Judic. num. 384. Facilis enim est solutio: sufficere namq; potest pro lege iuramenti delationem iubente, vel approbante, quod in Sacra Scriptura, per oraculum Divini Spiritus in Textibus supra relatis, hoc iuramentum fuerit introductum, ultra quod certum est, non omnia in iure cauta expressè reperiri, & plura

& plura Jus non scriptum supplere; Consuetudo proinde est
est altera lex, ejusque vim obtinet, & ideò post titulum de
Constitutionibus subnecti alium de consuetudine, quia jus
4 scriptum subsequitur jus non scriptum, monet *Abbas Siculus*; Et non levem esse consuetudinis, ususque longævi authoritatem, ac plerumque discordiam parere novitates, rescripsit Honorius III. Episc. Parisiensis in *cap. Cùm consuetudinis, de Consuetud. & D. August. ad Casulanum Epist.* 86. relatus in *can. In his dist.* 11. ait: *In his rebus, de quibus*
5 *nihil certi statuit Divina Scriptura, mos populi, Dei, & instituta Majorum pro lege tenenda sunt, & sicuti prævaricatores Divinarum Legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum coercendi sunt*, ubi *Gloss. in verb. Consuetudinum*, observat, parem esse authoritatem legis, & consuetudinis.

Satis est autem, ut retinenda sit consuetudo, quòd juri non repugnet, ut monet *Gloss. in cap. finali versic. Rationa-*
6 *bilis de Consuet.* quòd certè de nostro est asserendum, ex supra relatis Sacræ Scripturæ locis, & Apostoli textu, docentis humanam omnem controversiam juramento dirimi, & confirmari: Et confert *Text. in Can. Quamvis* 22. *qu.* 1. ubi sic habetur: *Quamvis dictum sit, ne juremus, nusquam,*
7 *me in Scripturis sanctis legisse memini, ne ab aliquo jurationem recipiamus*, qui desumptus est *ex August. ad Publicolam Epist.* 154. & meliùs nostram sententiam confovet alius textus supra relatus *in cap. Ex Literis de Jur. jurand.* ubi summus Pontifex in causa usurarum præcipit deferri juramentum, ibique *Gloss. in versic. Occultata veritate*. Et ob eandem causam eruendi veritatem permissum est jurare *in c. Et si Christus eod. tit.*

Cùm itaque antiquissima, & ferè universalis vigeat con-
8 suetudo exigendi juramentum à Reis, nullusque Canon, nullave lex Civilis id vetet, & potiùs Sac. Scripturæ illi adsistat authoritas, ea non est abroganda, quia non sit in jure cautum illud exigi posse, vel debere.

Quod si ideò cautum non esse dicatur, quia per se malum sit tale juramentum exigere, ex quo per hujusmodi juramen-
9 tum Reus exponatur periculo perjurii, facis erit responderé, quod si ita esset, reperiretur in jure expresse prohibitum, prout vetitum est *in cap. Clericos de Cobabit. Cleric. &*
10 *mul.* illud deferre Clericis Concubinariis, & *in l.* 2. *§. Quorum C. de Indict. viduit. tollen.* tollitur juramentum de Nuptiis non repetendis; Ex omissa propterea prohibitione juramentum à Reis exigendi potiùs argui valet consuetudinem non esse abolendam, utpotè Justitiæ, ac Juri consonam, nec subsistere illationem, quod ideò non reperiatur in jure cautum tale juramentum, quia perjurii periculum inferat.
11 Nec tale quid firmat *Scacc. loc. cit.* quia loquitur de juramento, per Reum emisso circa Votum ingrediendi Religionem, quo se abstrinxisse asserit ante patratum delictum, affirmans illi non esse absolutè standum, quia Rei, ut pœnam evaderent millies, & eò amplius pejerarent, & lege cautum non reperiri, quod Reo deferendum sit juramentum. Quinimò absolutè negare, quòd juramentum sit licitum, esset error
12 Pelagianorum, ut monet *S. August. Epist.* 89. *quæst.* 9. & Waldensium, atque Anabaptistarum, qui in Judicio jurare omninò renuebant, qui sanè fuit perpetuò Ecclesiæ usu damnatus, ut exemplo Pauli, & S. S. Petrum docet *Corn. à Lap. in Matth. c.* 5.

Cæterùm non est absolutè admittenda propositio, quòd lege cautum non sit, Reis deferendum esse juramentum,
13 cum contrarium constet ex supra relato Divino præcepto in Sacris Paginis, & Pontificio in Canonicis Sanctionibus, quibus etiam Civiles consonant, nam in *l. Furti §. Qui jussu ff. de His qui notant. infam.* præsupponitur in usu esse delationem juramenti ibi: *Sed etsi jurejurando deleto, jurave-*
14 *rit quis, non deliquisse, non erit notatus, nam quodamodo innocentiam suam jure juran. approbavit*, & *in l. Si duo Patroni §. Item ff. de Jur. juran.* ibi: *Item Julianus scribit, eum, qui juraverit furtum se non fecisse, videri de toto jurasse, atque, ideo neque furti, neque conditione teneri*. Et sane consuetudinem in Legem Prætoriam transiisse tradit *Wesembec.* supra relatus.

Exindeque solvitur, seù retorquetur secundum argumentum, desumptum ex dictis juribus, vetantibus deferri
15 juramentum Clericis Concubinariis, de Concubinis abjurandis, & Viduis de non repetendis nuptiis: Si enim ratio vitandi perjurium, ejusque periculum æquè id exposceret in Reis interrogandis, vetitum quoque in iis fuisset, sed quia justitiæ administrandæ debitum, & publici boni ratio exigit, ut veritas pateat pro criminibus expiandis, ideò nullo jure vetitum Legibus Reis Juramentum deferri, cujus religione, vel à delinquendo coerceri, vel ad fatendam veritatem faciliùs disponi possunt, & si quandoque, & etiam ut plurimum, id facere detrectant, perjurio se fœdando, id propriæ malitiæ adscribendum est, non Judici deferenti. En ergo, quod aliquando noxia est juramenti delatio, & in jure 16
vetita, arguere potiùs licet, quod ubi vetita non est, censeri debeat permissa, nec propterea prohibenda.

Tertiò. Urget ex eo quòd nullus ex Authoribus, approbantibus hanc consuetudinem illam laudabilem appellet, imò plures profitentur eam ipsis displicere, & expediens es- 17
se, ut à Principe abrogetur scilicet *Clar. in Prax §. fin. qu.* 45. *num.* 9. *Marant. in Specul. Aur. seu Prax. Advoc. par.* 6. *tit. de Juram. num.* 11 *Joann. Valer. de Differ. utriusque for. diff.* 2. asserens ob id multos Judices à Juramento exigendo abstinere, *Gomez var resol. tom.* 3. *cap.* 12. *num.* 5. *Less. de Just. & jur. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 3. *n.* 21. *Del Ben. de Juramento dub.* 17. *object.* 2. *n.* 4. *Gaill. pract. observ. lib.* 1. *observ.* 85. *n.* 18
4. ubi putat substineri posse consuetudinem juramentum calumniæ remittentem *Barb. in cap. Clericos, de Cobabit. Cler. & mulier. n* 2. *Farin. in Prax. q.* 160. *n.* 297.

Verùm si certandum esset authoritatibus jam in tuto foret victoria, nec consuetudo ultra periclitaretur, cùm longè plures suppetant, eam approbantes, & licitam juramenti delationem suadentes, & cuilibet eam improbanti, vel de illa dubitandi quam plurimos opponere facile sit, & 19
idcircò præter supra citatos *n.* 36. plures magni nominis Doctores, inferiùs recensere non pigebit, postquam responsum fuerit authoritatibus, in contrarium adductis.

Quòd autem nullus assignari possit Doctor, qui hanc consuetudinem laudabilem appellet, non probat eam esse abolendam Abrogatio quidem consuetudinis, præsertim antiquissimæ, & ferè universalis, ut nostra profectò, est tantum 20
permittenda non videtur, si illa sit turpis, vel noxia, itaut potiùs abusus vel corruptelæ nomen mereatur, qualem esse ostendere conantur oppositæ sententiæ Defensores, utpotè innumerabiles Dei offensas, & animarum ruinas inferentem. Quod si ita esset, utique tot Authores, quorum plerique Theologi sunt, & quidem gravissimi, pro ea non starent, nec Judicem eam sequi debere affirmarent, vel saltem eam à Principe abolendam consulerent, prout aliqui ex supra citatis oppositum existimant, scilicet *Gomez,* 21
Less. & Del Ben. Adeoque dum communiter consuetudo approbatur, & juramentum Reis deferri licitum à Theologis, & Juristis existimatur, curandum non est, quód aliquibus ea displiceat, vel aliqui optarent, eam à Principe abrogari, vel Judicem à juramento deferendo abstinere, quia receptior, & magis communis sententia præferenda est, & hactenus consuetudo servata fuit.

Quinimò argumentum ex contrariis authoritatibus desumptum potiùs retorquetur. Si enim adhùc viget hujusmodi consuetudo, quamvis ipsis displicuerit, & expediens exi- 22
stimaverint, ut à Principe aboleatur, jam exindè infertur, eorum sententiam cæteris omnibus non arrisisse, & Principes, quos verisimile non est, vel ab ipsis, vel ab eorum Ministris de abolenda consuetudine, monitos non fuisse, id non approbasse. Vix enim credibile est, quòd si ea dici posset adeò noxia saluti animarum, & Reipublicæ inu- 23
tilis, numquam de illa abroganda fuisset actum, & tot Doctores, communi calculo eam sequendam statuentes, non excitasse quæstionem, an saltem expediret illam à Principe tolli, in quo controversiæ cardo hodie constituitur.

Superfluum propterea est, singulas auctoritates contrarias expendere, quod tamen, ne quid intactum relinquatur, breviter faciemus.

Clar. itaque loc. cit. licèt asserat hanc praxim Reos cum juramento interrogandi sibi non placere, fatetur tamen ab ea non recedendum, & refert, quendam Moncinum fuis- 24
se jussu Senatus publicè tortum, quia legitimè interrogatus, noluit respondere, ac jurare, & deindè reductum ad Carceres cum juramento respondisse.

Maranta licèt *num.* 7. asserat, quòd in causa criminali non defertur juramentum suppletorium, tamen *num.* 14. limi- 25
tat, quoties concurrit plusquam semiplena probatio, ut notat etiam *lit. E. & n.* 28. *&* 29. admitti esse juramentum purgationis canonicæ præstandum.

Valer de Different. utriusque for. loquitur contra communem praxim. 26

Gomez præmittit obligationem juramentum suscipiendi, & deindè infert, quòd cùm licitè, & justè petatur à Reo tale juramentum, tenetur in Foro conscientiæ dicere ve- 27
ritatem, licèt ex hoc incurrat pœnam mortis, aliàs peccat mortaliter, ita *S. Tho.* 2. 2. *qu.* 69. *art.* 1. Et quamvis

posteà subdat, quòd consuleret Imperatori, ut publica lege juramenti præstationem prohiberet in Causis criminalibus ingerentibus pœnam sanguinis non propterea ex indè inferri potest, quod ferenda sit lex abrogativa consuetudinis semper toleratæ, & quam communi calculo DD. sequendam existimant.

Less. de Just. & jur. loco supra citato nil ultra dicit, quàm quòd expediret tolli per Principem juramentum calumniæ,
28 quatenus involvit obligationem dicendi veritatem fatendo delictum, pro quo sit imponenda pœna sanguinis per textum in *cap. Clericos de Cohabit. Cler. & Mulier.* quem non applicari infra ostendam. Cæterùm ipse *cap. 42. dubit. 10.* quærens, an fas sit deferre juramentum ei, quem putas pejeraturum? asserit, id licitum esse ex justa causa qualis veri-
29 ficatur in Judice, qui non debet sequi scientiam privatam, sed præceptum juris, adhibendo ea, quibus solet elici veritas, alioquin daret justam occasionem scandali, quod illi magis cavendum, quàm peccatum privati.

Ita quoque intelligendus est *Del Ben cum Gomez* affirmans expedire, ut hæc consuetudo contraria lege tollatur; At semper adhùc viguit consuetudo, tàm Summis Pontifici-
30 bus, quàm Principibus illam tolerantibus, quod utiq; factum non esset, si expediens fuisset illam abrogare, nec soli præfati Authores hanc convenientiam agnovissent, cæteris omnibus eam dissimulantibus, cùm tamen ipsis quoque pervia fuerit ratio, ex qua illi moventur, vitandi scilicet occasionem perjurii, ea idcircò non est propter eorum authoritatem tollenda.

Gaill. agit de alia quæstione, an scilicet possit per consuetudinem tolli juramentum de calumnia? & affirmativè re-
31 spondet, propter facilitatem contemptus ejusdem, ob malitiam hominum, apud quos hodiè ne obulum quidem existimatur, quia facti sumus contemptores Dei, & Religionis, ut monet *Bald. in l Si post perfectum num 1. ff. de Evi-ction.* & præsertim si talis consuetudo sit immemorabilis, quia tunc æquiparatur rescripto Principis, per quod tale juramentum tolli potest, & tamen non desunt gravissimi Authores, existimantes talem consuetudinem non valere, relati per *Scacc. de Judic. lib. 6. capit. 1. numer.* 128. ubi restatur
32 de communi, qui licèt *num.* 131. *& seqq.* sentiat posse per consuetudinem tale juramentum remitti, non propterea exindè inferri potest abrogandam esse consuetudinem juramentum Reis deferendi, quæ pariter fundata dici potest in præcepto divino Hebræis tradito in *Exod.* 22. 8. deferendi Juramentum suspecto de furto domestico, aliisque relatis
33 Sacræ scripturæ locis, & in textu *Apost.* dicentis; *Omnis controversiæ finem ad terminationem esse juramentum.*

Barbos. in d cap. Clericos potiùs retorquetur, cùm solam rationem vitandi perjurium non existimet sufficere pro sustinenda prohibitione in dicto Textu emissa, ait enim *num.*
34 3. *Rejectis igitur ibi, & aliis ad hunc Textum intellectibus, vera illius ratio ex eo colligi potest, quia juramentum est remedium subsidiarium, & periculosum, & ideò ad illud non est recurrendum, quando adsunt alia remedia, æquè accomodata ad finem prætensum assequendum cap. Et si Christus prop. fin. de Jur. juran. Constat autem in specie hujus Textus æquivalentia dari remedia magis accommodata, ut Clerici à Concubinis abstineant, nempè per suspensionis aut depositionis sententiam, ac proindè per excommunicationem, ut ipse Textus docet: Secus verò dicendum est, quando prædicta remedia æquivalentia non adsunt, quia nunc tanti esse debet periculum, & timor ille perjurii, ut propter illud deferendum non sit juramentum à Judice, vel publica Persona, quando fuerit necessarium, ut resolvunt Navarr. in Manual. cap. 12. nu. 20.*
35 *Covar. in cap. Quamvis pactum §. 6. num. 2. in fin.* & multi alii, quos referr, & sequitur *Suar d. cap. 14. n. 10. de Religione.* Favet itaque *Barbosa* consuetudini deferendi juramentum prò eruenda veritate, quæ aliter, quàm ex ore Rei legitimè interrogati, haberi non potest. Id enim exposcit publica utilitas, & Justitiæ administrandæ obligatio, ne delicta impunita remaneant, & ob eam rationem vetitum esse
36 in dicto Textu juramentum tradit *Less. de Just. & jur. lib. 2. cap. 42. dubit. 10. num. 49.* ibi: *Quia metuendum, est ne perjurium incurrat, & alia remedia suppetant.*

Farin. denique nullatenus hanc consuetudinem improbat.
37 Nam licet *d. qu. 16c. num. 296.* referat Authores, quibus ea displicet, in fine tamen asserit, Adrianum Papam, contrarium sensisse, ut indicant verba illa. *Licèt Adrianus Papa in locum per eum relato contrarium dixerit*, & deindè *num.* 297. asserit, quòd contrarium servatur in practica, & refert DD. pro consuetudine pugnantes, & ità contra illam adduci non potest authoritas Farinacci.

Quoniam autem tota Juridica impugnatio hujus consuetudinis nititur allatis Authoritatibus, illam improbantibus, ultra peculiares responsiones, eisdem modò traditas, generalem addere confutationem non abs re censeo desum- 38
ptam ex longè majori earumdem calculo, quæ ipsi favet, ut agnosci possit magis communis sententia solidioribusque rationibus innixa; Hanc itaque sectantur.

Abulen. in c. 5. Matth. qu. 298. per tot.

Alex. de Ales. 3. par. qu. 31. art. 6.

D. Antonin. in Summa 2. p. tit. 10. c. 7.

Astesan. lib. 1. tit 19. art. 3.

Bald. in l. in Omnibus num. 8. cap de Jur. juran. propt. calum. ubi proposita objectione, quòd in Causis criminalibus 39
licitum sit pejerare, & ideò juramentum frustratorium evadat, sic eam limitat: *Sed rectiùs dici potest, quod sit jurandum de veritate dicenda, ut extra de Accusac. capit. Cùm dilecti; Nam in criminali respondendum est de veritate, non de credulitate, & ita est jurandum, & ita servat consuetudo.*

Barradas in Comment. 4. Evangelist. tom. 2. lib. 7. cap. 20. § Ex Scriptura.

Bassæus to. 2. vers. Juramentum 39. n. 9.

D. Bonavent. in 3. Senten. dist. 39. in exposit. litteræ dub. 5.

Jo. Bapt. Corrad. in Resp. casuum conscientiæ n. 22.

Castropal Oper. Moral. to. 2. tit. de Natur. & essent. juran. in pu. 10. disp 1. n. 8.

Covarr. in capit. Quamvis pactum §. 6. numer. 2. de Pact.

Durand. in 3. dist. 39. q 5. in respons. ad 2.

Fran. Marc. dec. Delphinat. par. 1. dec. 674. n. 11.

Mastr. in Theol. Moral disp. 11. quæst. 9. art. 2. n. 182.

Navar. in Manual. Confessarior. tit. de 2. Præcepto Decal. c. 11. n 20.

Pistach. de Vot. tom. 2. c... tit. De alium inducente ad jurandum, respons. 11. per tot. & respons. 17. amplians etiam in privato, petente juramentum, qui credere potest, eum, cui 40
defertur, non juraturum falsum, & ideò requiri probabilitatem, vel vehementem suspicionem perjurii.

Riccard. in 3. Sent. art. 3 q. 3. corp.

Est. in 3. Sent. dist. 39. §. 5. in fin.

Raynald. in Syntax. rer. crim. tom. 2 cap. 20. & in suppletione 1. per tot.

Tolet. Instr. 2. lib. 3. c. 21. num. 10.

Turrecremat in can. Quamvis 22. q. 8.

Et licèt aliqui ex præfatis Authoribus conclusionem limitent, ut Judici tunc liceat solùm juramentum à pejeratu- 41
ro exigere, quando ad Partis instantiam defertur, quia tunc non videtur Judex exigere, sed Pars instans *ex D. Th. loc. cit.* eadem tamen, imò fortior est ratio in Judice, ex officio procedente juxta juris ordinem juramentum defe- 42
rente, ac ad instantiam Partis, ut monet *Sanch. ad Præceptum Decal. lib. 3. cap. 8. num. 3.* ubi exemplum ponit in Causis criminalibus, ibi: *Ut contingit in causis criminalibus, quando Judex etiam ex officio procedit.*

Si enim solus respectus privati boni excusat à culpa Partem, instante Reo, deferri juramentum, & Judicem deferentem, licet cùm prævisione perjurii, quantò magis excusabitur Judex, dùm illud exigit ob publicam utilitatem, de- 43
licta corripi exposcentem; Semper quippè publica utilitas est privatæ præferenda, eademque ratio militat in Principe juramentum deferri permittente, inhærendo ferè universali, & antiquissimæ consuetudini, quia cum ipse sit Justitiæ Custos, ejusque administrandæ præcipua obligatio eidem incumbat, eaque exposcat, deferri juramentum pro eruenda veritate, quæ aliàs lateret, cum impunitate criminum in perniciem Reipublicæ, quæ illorum pu- 44
nitionem: exigit ad coercendam ipsam patrandi licentiam, exinde pernecessè sequitur, quòd Principem non deceat, consuetudinem juramentum deferendi abolere, multoque minus ad id cogi propter obligationem extirpandi tot perjuriorum radicem qualis præfata consuetudo supponitur, quoniam si ideò abroganda esset, quia noxia, & nutritiva peccati, corruptela potiùs, quàm consuetudo dicenda esset, nec possent Judices illam sequi. Dum ergo DD. communiter asserunt, Judices ab ea recedere non posse manifestè præsupponunt, eam non esse perniciosam, & iniquam, utpotè habentem pro objecto publicum bonum, consistens in aperienda veritate, quòd cùm æquè ad Principes spectet, imò magis ipsos urgeat, cùm sint à Deo propterea supra cæteros collocati, potiùs tenentur hanc consuetudinem conservare, quàm abrogare.

§. V.

§. V.

adem Causa.

EX quibus nullius subsistentiæ sunt criticationes adversus
ea, quæ in primo paragrapho adduximus ad proban.
continuationem usus juramenti.
Primò enim non obstat, quòd termini præsentis quæstio-
1 nis videantur diversi, ex quo examinanda non sit obligatio
Judicis sequendi consuetudinem, sed convenientia, ut per
Principem abrogetur; Verùm ex illius præsuppositione,
quòd eadem consuetudo pro bono publico inducta sit, ut ve-
ritas detegatur, & delicta impunita non maneant, & eo,
quòd per se bona sit, & hactenus tolerata sequitur eam non
esse à Principe abrogandam, ut suprà fuit ostensum.
Secundò; Inter DD. hanc consuetudinem approbantes
2 civitati *D. Thom.* qui tamen teste *Passerino, in Regular Tri-
bun. quæst.* 11. *art.* 2. *num.* 32. nunquam locutus fuerit de Jura-
mento à Reis exigendo. At dum *S. Doct.* instinctè asserit,
posse Juramentum à Judice deferri, licèt sciat, juraniem
esse pejeraturum, nulla distinctione adhibita inter Judicia
civilia, & criminalia, certè potuit afferri pro Sententia,
approbante consuetudinem, Juramentum Reis deferendi,
prout illum tamquàm Antesignanum adducunt Doctores
omnes, eam tuentes; Si enim prævisio, & præscientia
perjurii ab eodem *S. Doct.* præsupposita sufficiens, ab illo
existimata non fuit, nè Judex, Parte instante, juramen-
3 tum exigeret, multò minùs timor, atque periculum ejus-
dem ab eodem existimata fuisset impeditivum Juramenti
Reis deferendi.
Tertiò. Aliquæ ex dictis authoritatibus non loquuntur de
Principe, sed de Judice, & aliquæ consuetudinem potiùs
damnant, nullusque asserat, eam non esse à Principe abro-
4 gandam, etiamsi evasisset inutilis, & perniciosa; Sed jam
fuit præventivè ostensum, DD. statuentes obligationem
Judicis se conformandi consuetudini, circa quam omnes
conveniunt, implicitè præsupponere, illam non esse perni-
ciosam, & à Principe abrogandam, nec hanc quæstionem
præcipuè examinandam assumpsisse, quià super hoc contro-
versia mota non fuit.
Quartò. Adversus illius universalem ferè praxim, asseritur,
5 quòd frustrà ex illa præsidium quæratur; Quia nemo existi-
mabit solvi argumentum ex universalitate consuetudinis de-
sumptum, quod quidem validissimum est, ex quo ea non
negatur. Affirmandum quippè est, vel omnia Tribunalia,
in quibus hæc consuetudo viget, errare, omnesque Princi-
pes eam permittentes propriæ obligationi deficere, quan-
6 doquidem contrarii Authores probare conantur, eam po-
tiùs ex debito, quàm ex convenientia esse abrogandam, vel
hujus universalis consuetudinis vim pro ea conservanda fate-
ri coguntur.
Quintò. Impugnatur ratio, supra tradita, non posse sci-
licet sine periculo gravis scandali ab hac consuetudine rece-
7 di, asserendo, quod plures Leges, & Canones absque ullo
scandalo immutantur, abrogationem bono publico exigen-
te, quod Legis condendæ, vel inducendæ consuetudinis
causa fuerat, quod comprobare contenditur authoritate
Crespi de Valdaur. observ. 1. *numer.* 170. & *Claudii Cantiun-
8 culæ de offic. Jud. lib.* 1. *cap.* 7. *numer.* 5. & 6. At impugna-
tio præsupponit mutationem status, consuetudinem scili-
cet, ab initio pro bono publico introductam, in publicam
perniciem degenerasse, quod sanè suppositum corruit. Nàm
quatenùs mutatio desumitur ex certo periculo perjurii, vel
hæc certitudo non est absolutè admittenda, vel non est re-
centèr inducta ob supervenientem Reorum malitiam, qui
Vitæ, ac bonorum conservationem Religioni Juramenti
præferunt, cum tale studium à natura insitum, adeoque
antiquissimum præsupponatur. Adeoque inutilitas hujus
consuetudinis, vel ipsius pernicies ob ruinam tot animarum
si esset justa causa illam abolendi, jamdiù ejus abrogatio-
9 nem exegisset, & propriæ obligationi defecissent Principes,
eam tolerantes, & Sacra Tribunalia, ipsam permittentia.
Asserendum propterea est, vel adhuc cum tali periculo
rationem vigere publici boni, pro quo talis consuetudo
10 introducta fuit, quia Religio Juramenti quandoque veri-
tatem extorqueat, & sæpe arceat à patrandis delictis: Aut
quia magis perniciosum esset sublato Juramento Reis opi-
nandum relinquere, quod licitum ipsis sit Judici legitimè
Interroganti veritatem non aperire, quod certè timendum
esset, dum viderent, illum à deferendo Juramento, quod
hactenus delatum est, desistere, Principe ità jubente; Vel
non subsistere obligationem consuetudinem abrogandi ad
vitandam perniciem ex illa resultantem pejerantibus, quia
jam illam non evaderent, veritatem celando quoties legi-
timè interrogantur, licet Juramentum non deferretur, ut 11
monet *Raynald. in supplet.* 1. *n.* 13. & 14.
Sextò. Maximam authoritatem Supremi Tribunalis San-
ctissimæ Inquisitionis, Curiarum Ecclesiasticarum, & Re-
gularium, effugere conantur subtili responsione, ob no- 12
tam illius clementiam, ex quo nemo damnatur ad mor-
tem, nisi Hæretici obstinate errantes, & errorum tuen-
tes, & propterea facilius Rei veritatem fateantur, quàm-
vis posse occultare sperent ob maximam interrogan-
tium industriam quibus plura suppetunt eruendæ veritatis
adjumenta, & ideò in d. Sacro Tribunali faciliùs reten-
tum usum deferendi Juramentum, qui per se malus non
est. Regulares autem, quibus magis perfecta est perju-
rii gravitas, ab eo faciliùs se abstinere, & ideò cessare
periculum, ob quod sit perniciosa consuetudo illud defe-
rendi.
Verùm nimis debile detegitur effugium, considerando,
quod plures alii sunt casus, quibus Sacr. Tribunal hæreti- 13
cos ad mortem damnat, & quod insitum à natura studium
vitandi noxia non sistit in sola conservatione vitæ, sed fer-
tur etiam ad effugienda mala, quæ homini obveniunt circa
bona, & honorem; Non satis ergo consultum periculo
perjurii, quia pauci ad mortem damnentur; Prout etiam
facilitas eruendi veritatem propter Interrogantium peri-
tiam, & alia, quæ illis suppetunt adjumenta, non probat 14
meliori jure retentam in dicto Sacr. Tribunali praxim defe-
rendi juramentum, cum enim illud sit inventum in supple-
mentum probationis, potiùs ab eo abstinendum fuisset,
quia veritas faciliùs posset aliundè obtineri: Hæc quoque
admittitur aliis mediis à Reis extorqueri, quàm religione 15
ne Juramenti, quod propterea licitum quoque erit in aliis
Tribunalibus; Et magis urgere videtur hujus Supremi Tri-
bunalis Praxis Reos ad jurandum cogentis, etiam per tor-
turam, quamvis legitima non præcedant indicia pro illa
inferenda, ut monet *Caren. de S. Offic. p.* 3. *de Indit. & tortur.*
§. 18. *num.* 119. eoque relato *D. Raynald. observat. Crimin.
par.* 3. *cap.* 34. §. 12. *num.* 136. *vers.* 2. Quo verò ad Regulares 16
magis justam suadere non valet praxim Juramentum exi-
gendi, quia melius norunt perjurii gravitatem, Hæc
quippè omnibus nota supponitur ex ipsa sua malitia, nec
meliùs sentiendum est de Regularibus, enormia Crimina 17
patrantibus, quò scilicet ea fateri velint ob religionem
Juramenti, quàm scelestis quibuscumque, quinimò, cùm
corruptio optimi sæpè, imò semper, pessima sit, nil meliùs
ab illis sperandum.
Quoniam verò ne Supremi Sanctissimæ Inquisitionis Tri-
bunalis, omniumque Curiarum Ecclesiasticarum praxim
carpere videantur contrariæ opinionis Sectatores fateri co- 18
guntur, usum deferendi Juramentum per se malum non esse
& quia tunc cùm inductus fuit, visus est utilis, ex hoc
ipso tantùm dignosci poterit, an nomen demonstrationis
mereatur contra assertam consuetudinem, ex qua, vel nul-
lum, vel minimum bonum, sed innumerabiles offensæ Dei
& animarum ruinæ oriuntur, esse abolendam. Talem es- 19
se consuetudinem exigendi à Reis Juramenti de veritate di-
cenda circa Crimina, de quibus accusati sunt, ergo hanc es-
se abolendam.
Si enim talis usus per se malus non est, & ideò per Sacrum
Tribunal, & omnes Ecclesiasticas Curias, licitè retentus,
secunda utique propositio falsa per necessè dici debet, mul-
toque magis, si bonus sit, solaque malitia se tenet ex parte 20
Pejerantis, ut supra probatum fuit, & alia probatione non
indiget, quàm ea, quæ desumitur ex eodem universali
usu; Cùm credibile non sit omnia Tribunalia, in qui-
bus illa constanter viguit; & Principes omnes, & præci-
puè Summos Pontifices, & Sacros Cardinalium Conses-
sus, hanc evidentiam, quæ pro demonstratione statuenda
requiritur, non agnovisse, ac propriæ obligationi, consue-
tudinem adeò perniciosam non abrogando, hactenus, defe-
cisse, advertit *Castropal. d. disp.* 1 *pu.* 3. *n.* 1.
Superest respondere exemplis aliquorum Principatuum,
in quibus abrogata fuit hujusmodi consuetudo, priùs scili-
cet in Ducatu Mantuæ, in quo teste *Cyriaco controv.* 322.
n. 35. sublata omnia Juramenta fuerunt, subrogando Illo- 21
rum loco verbum *sincerè*, ac etiam in Ducatu Sabaudiæ, ut
refert *Sola in Constit. Sabaud. tit. de Juram. fol.* 396. relatus
per *Fantonum* in discursu super hac materia edito *n.* 72. &
73. ubi *num.* 74. recenset provisionem circa hoc captam,
& demum per Hetruriæ Magnum Ducem in tota sua
Ditione, ut ex Edicto emanato de anno 1679 & per

eundem *Fantonum* registrato in fine præfati Discursus,
Quibus facili negocio respondetur, quamvis enim com-
mendanda sit pietas præstantissimorum Principum quo idem
indulgendo, censuerunt, in Statibus Juramentum Reis de-
22 ferendi usum abrogare, non tamen exinde sequitur, quod
Romana Curia, quæ omnium hactenus Magistra fuit existi-
mata, debeat illorum exemplo se submittere, quod dum
sequi usque adhuc omisit, nec talis innovatio placuit Ven.
23 Servo Dei Innocentio XI. quo Ecclesiam regente, id con-
tigit in Ditione Florentina, quæ illi non potuit ignota
24 esse, eamque omni studio promovit Pater Segnerus è Socie-
tate Jesu, quem, credibile, est, omnem movisse lapidem,
ut in Romana quoque Curia eadem provisio sumeretur, non
est modò propter authoritatem, à dictis exemplis desumptam
à constanti, & antiquissima ejusdem praxi recedendum.
Magisque urgere debent exempla tot aliorum Principa-
tuum, in quibus vetustissimus usus deferendi Juramentum
25 conservatur, qui ferè universalis est, & propterea parti-
culari dictorum Principatuum novæ praxi præferendus;
Eoque fortiùs, dum in iisdem, & præsertim in Ditione Flo-
26 rentina talis innovatio recepta non fuit per Curias Eccle-
siasticas, & præsertim Nunciaturæ Apostolicæ, apud quas
illibata viget consuetudo deferendi Reis Juramentum,
adeout in conflictu observantiæ circa illius præstationem
majoris utique authoritatis existimanda sit ea, quæ viget in
Curiis Ecclesiasticis, cùm agatur de materia spirituali, quæ
ad illas spectat, nec credibile sit quod, si retentio antiquæ
consuetudinis esset adeò perniciosa, ut Princeps Laicus
potiùs ex debito, quàm ex convenientia motus fuerit ad
illam abolendam, voluissent tot vigilantissimi Præsules,
27 & Ministri Sedis Apostolicæ illam conservare, nec saltem
Pontificium Oraculum super hoc exquisivissent, quæ negli-
gentia, cùm præsumenda non sit, ne maxima illis nota
inuratur, & præsertim vigilantissimis Præsulibus, qui Ec-
clesiæ Florentinæ præfuerunt, pietate, atque doctrina
præstantissimis, utique affirmandum est, talem consuetu-
dinem non esse damnandam, quia ex illa innumerabiles
Dei offensæ, & ruinæ Animarum oriantur, sed potiùs e-
xinde contraria resultat illatio, ut ex hactenùs dictis
constat.

§. VI.

In eadem causa.

REmanent diluenda alia objecta non minùs Theologi-
cis rationibus, quàm Jurisperitorum, & Sacrorum
1 Canonum Authoritatibus fulcita asserendo primo Juramen-
tum esse actum Virtutis non tamen semper bonum, & fre-
2 quenter exercendum, sed tantùm si habeat comites Verita-
tem, Justitiam, atque Judicium ex Sacro Textu *Jerem.* 4.
quibus deficientibus, Juramentum illicò malum evadit, ex-
indeque infertur, quod cùm Legislatores præviderent, ci-
tò absuturum tertium requisitum Judicii prudentiæ scilicet,
ob probabilem abusum Sacramenti, quamvis de innumeris
Juramentorum judicialium speciebus leges condiderint, nul-
lam tamen præceptivam, vel approbativam Juramenti ju-
ramenti veritatis dicendæ tulerunt.
Fatentur contrariæ opinionis Sectatores usque ab initio
3 nascentis Ecclesiæ invaluisse usum illud deferendi, quia
non adhuc frigescente pietate Fidelium utile erat, eumque
passim in legem transivisse, & de illo actum esse in Bulla
Inter cunctas in 13. interrogatorio edita in Concilio Con-
4 stantiensi per Martinum V. contra Errores Vicleffi, qui da-
mnabat Juramenta, ad corroborandos contractus, & com-
mercia civilia usitatum, sed ab ipsa hujus consuetudinis an-
tiquitate, ejusque perseverantia satis elucet ipsius authori-
tas, vim legis obtinens, qua etiam cautum dici posse hujus-
modi Juramenti præstationem, tàm ex Sacris Paginis, quàm
ex Pontificiis, & Civilibus Sanctionibus ostensum fuit.
Adeoque corruit illatio circa defectum requisiti Judicii, si-
vè prudentiæ, ob illius inutilitatem, quia hæc non minùs
considerari debet in ipso consuetudinis initio, quàm in ejus
progressu, & continuatione, nam insitum à natura stu-
5 dium mortem, & noxia vitandi semper, & in omni sta-
tu probabilem reddere poterat Sacramenti abusum nec tan-
diù tolerata fuisset consuetudo Juramentum deferendi, si ex
hujus requisiti defectu malum evasisset, hic enim, vel nun-
quam est verificabilis, vel semper, & ab initio.
Fatentur quoque Impugnatores, rationes suadentes con-
6 venientiam abrogationis consuetudinis non excedere fines
probabilitatis, & ideò Judicem eam sequi teneri, & quod ejus
malitia non sit intrinseca, & originaria, ex quo ab initio
bona fuit, sed accidentalis, & extrinseca, ob diminutam
Fidelium pietatem. At eadem recurit responsio, quod, vel
supposita malitia est ipsi consuetudini coeva, quatenus de- 7
sumitur ex periculo perjurii, & saltem adeò antiqua, ut
jamdiù fuisset abroganda. Imònec etiam permittenda il-
lius introductio, vel æque tollenda esset obligatio fatendi
veritatem, quam communiter DD. & Theologi admittunt
ob periculum mendacii. Sufficit ergo utilitas, quæ resultat, 8
ex quo plures fateantur vi Juramenti spirituali, vel uti tor-
tura veritatem extorquente, vel non deficit Judicii requi-
situm, ex quo malitia hominum finis consecutionem eludat,
dum adhuc prudenter media ad illud ordinantur.
Insistitur deindè in defectu requisitorum, quia ad hoc,
ut lex bona sit, & substineatur. Primò debet esse necessa- 9
ria, vel utilis ad aliquem finem. Secundò moraliter possi-
bilis, & adaptabilis circumstantiis personarum, & tempo-
rum. Tertiò, honesta, seu non repugnans Legi Divinæ.
Quartò promovens publicam utilitatem. Quintò denique
justa, quæ omnia asseritur in præsenti deficere. Primum qui-
dem quia cùm finis hujus consuetudinis sit manifestatio ve- 10
ritatis, id in præsenti humanorum morum relaxatione ob-
tineri ampliùs non possit, nam, experientia teste major
pars Reorum, saltem ab initio est negativa, & qui faten-
tur, id potiùs metu, aut vi tormentorum, quàm juramen-
ti Religione peragunt, nec utilitas legis bonum universale
respiciens, salvatur ex eo, quod unus, vel alter fateatur,
sed finis debet universaliter obtineri. Verùm non deficit
ordinatio Legis, vel consuetudinis ad finem manifestandi
veritatem, ex quo universaliter, & ut plurimùm ob homi-
num malitiam non obtineatur. Nam aliàs omnia Divina 11
Præcepta, quorum innumerabilis est transgressio, utilita-
te, & honesto fine carerent, nec proindè illa abroganda
sunt, sicuti aboleri non debet Præceptum de veritate dicen-
da, quotiès Judex legitimè interrogat, quia ut plurimum
Rei mentiantur, licèt æquè illud sit ordinatum ad manife-
stam veritatem, & finis non obtineantur universaliter.
Secundi requisiti, scilicet possibilitatis, inspectis perso-
narum, & temporum circumstantiis, defectus probari
prætenditur ax arduitate transitus de lapidibus in Filios A- 12
brahæ, non nisi per victricem gratiam obtinendi, cum non
minor virtus requiratur ad fatendum cum certo discrimine
vitæ, quàm ad Martyrium subeundum, quæ Virtus ope-
rari non potest in criminosis hominibus, & in nostro ævo
adeò corrupto. Sed eadem redit responsio, quod æquè
impossibile dici deberet Præceptum, obligans ad fatendum,
quod adhuc maneret, sublato juramento. Cùm autem 13
Deus impossibilia non præcipiat, ut supra fuit ostensum,
nec etiam impossibilis dici poterit reverentia, juramento de-
bita, sicut impossibilis censenda non est observantia Præce-
pti fatendi veritatem, ex eo, quod, aut par, imò major re-
quiratur virtus, & gratia pro illa obtinenda, quàm in sub-
eundo Martyrio, non ideò redditur impossibilis consecu-
tio finis manifestandæ veritatis, quia plerumque in pœ-
nam scelerum, Rei occulta quadam vi coguntur ad illam 14
fatendam, Deo illorum ultionem, ità promovente, &
ideò sine constantia, & virtute, solis Martyribus conces-
sa, adhuc obtineri potest finis hujus Legis non scriptæ: Nec
illius impossibilitas augetur ex circumstantiis persona-
rum, & temporum, quia, vel æquè pugnarent contrà Præ-
ceptum fatendi veritatem, non ideò abrogandum, quia 15
impossibilis sit ejus observantia, vel potiùs qualitas cri-
minosa Reorum, justo Dei judicio scelerum penam ex-
poscente, illos cogit ad fatendum. Quocumque autem tem-
pore eadem viguit naturalis repugnantia mortem, & noxia
subeundi.
Defectus tertii requisiti, scilicet honestatis, probari præ-
tenditur eodem medio deficientiæ finis ob inutilitatem ju- 16
ramenti, cùm inhonestum sit, nulla urgente necessitate,
vel utilitate, Deum testem invocare agendo cum ipso, quod
fieri non permitteretur cum minimo Terræ Principe, ut
monet *S. Jo: Chrisost. hom.* 5. *in act. & homil.* 4. *usque ad* 10. 17
ad Populum Antiochen. Eademque propterea responsione sol-
vitur argumentum, quod non deficit finis, scilicet manife-
statio veritatis, & publica utilitas, atque necessitas consi-
stens in administratione Justitiæ, atque ultione criminum, &
ideò non applicatur authoritas S. Jo: Chrisostomi, verifica-
bilis de nimia jurandi frequentia, vel ex facilitate jurantis,
vel ex privata juramentum deferentis authoritate.
In idem reincidit probatio defectus quarti Requisiti, sci-
licet promovendi publicam utilitatem, quia potiùs ob
perjurii periculum noxia sit, utpotè præbens occasionem 18
pec-

peccandi, quod licèt sit scandalum passivum, deficiente intentione alieni peccati in deferente juramentum, tamen illud est æquè illicitum, ac læsivum charitatis, ac activum, si justa causa ipsum permittendi deficiat, ut verificatur in Muliere suprà qualitatem sui gradus se ornante, & sciente aliquem juvenem ideò peccaturum, vel se frequentiùs in fenestris spectandam præbente cum alieno periculo, ad differentiam scandali merè passivi, ex justa causa orti, ut contingit in exigente juramentum in contractu sibi valdè utili à juraturo per falsos Deos, & in petente pecuniam mutuam ab Usurario mutuaturo. Verùm argumentum potiùs retorqueri posse videtur, permissio enim scan-
19 dali passivi, quod oriri potest ex abusu juramenti, procedit ex justa causa publici boni, & administrandæ Justitiæ, ne illa occultata veritate periclitetur, ut ad rem monet *Text. in sæpè citato cap. ex Literis de Jurejuran.* præcipiens defer-
20 ri juramentum etiam cum censurarum comminatione; Quod si sola ratio privati boni spernendum suadet scandalum passivum in exemplis allatis, quantò magis id præstare poterit ratio publici boni, quod privato prævalet? Longè autem dispar est ratio scandali, resultantis ex ni-
21 mio Mulieris ornatu, vel mora in fenestris, cum prævisione lapsus eam intuentium, quia supponit motivum deordinatum, & insufficiens ad cohonestandam permissionem in proximo tanti mali, quo certè affirmari non potest de tolerantia hujus consuetudinis, nisi redarguere velimus Principes etiam Ecclesiasticos, qui eam hactenùs conservarunt, & cujus motivum deordinatum dici non valet.

Defensio hujus consuetudinis non indiget præsidio liciti usus amphibologiæ, vel æquivocæ responsionis, vel quia parum tuta sit post Innocentianam condemnationem sententia, illum permittens, vel quia ferè impossibilis evadat
22 practicus illius usus ob turbatam Reorum, ut plurimum rudium, & illiteratorum, mentem timore pœnæ, & ex Judicum sagacitate, omne studium adhibentium in extorquenda veritate, & ideò remedium præbere non possit scandalo, quod oritur ex delatione juramenti. Quidquid enim sit de licito æquivocationis, nullam mentalem restrictionem involventis, usu, vel de perjurii excusatione ob ignorantiam invincibilem ex actuali inadvertentia, vel aliunde constituta, de qua nihil certum affirmare audeo, sa-
23 tis est pro permissibilitate scandali passivi; quod justa causa concurrat, scilicet finis manifestandi veritatem, & Justitiam, administrandi. Nam utiliùs nasci permittitur scan-
25 dalum, quàm quod veritas relinquatur, ut monet *D. Gregor. homil. 7. super Ezechiel.* relatus *in t. 1. p. 1. disc. 13. n.* 37.

Justitiæ, ultimum requisitum Legis constituentis, defectus probatur, quià non potest exigi, quod debitum non est, cùm dare, & exigere dicant relationem ad invicem, & ideò quia Reus non tenetur fateri, sub culpa, sed tantùm
24 sub pœna, Judex potest quidem exigere sub pœna, idest per torturam, & alia media pœnalia, non etiam sub culpa, ut exigitur per Juramentum, Reum exponens culpæ perjurii, quam subire non cogitur, ac propterea injuriam eidem irrogat, injustè petendo; Idque comprobatur exemplo Legis vetantis Judici examen Testium in gradu prohibito, Patris scilicet, Fratrum, atque Sororum respectivè, qui non tenentur ad invicem in mutuam perniciem testimonium ferre.

At facilis est responsio; Judex enim nullo modo intendit culpam, dum Reum cum Juramento interrogat, sed
26 imò cupit manifestari veritatem, quod culpam avertit, & sicut intentio Judicis non fertur in mendacium, quod culpa non caret, ità nec in perjurium; Nec injuriam infert Reo deferendo Juramentum, sicuti eam non infert simpliciter interrogando, quamvis Reus negans, mendax evadat, & culpam contrahat; Aliàs asserendum esset, quod hactenùs injustè fuisset Reis delatum Juramentum, ex quo non teneantur respondere sub culpa, nam ab hac obligatione modo soluti non sunt, firma priùs ea manente, nec injusta tunc dici non potest Lex non scripta, jubens deferri Juramentum cum injuria Reorum, qui talis antea fuerit, quod
27 certè asserere compatibile non est cum ab initio concessis, scilicet rationes suadentes convenientiam abrogationis hujus consuetudinis non excedere fines probabilitatis, & proptereà Judicem eam sequi teneri, quia in se, & ab initio bona quippè esse non posset, si deficeret in requisito Justitiæ.

Nec satisfacit replicatio, quod exigere sub culpa cum injuria Reorum non sit petere aliquod opus, ex quo per ac-
28 cidens, & contra intentionem petentis oriatur peccatum, sed est intendere positivè peccatum recusantis dare id, quod exigitur, tanquam medium ad assequendum suum finem, & ideò cùm Judex interrogando Reum non intendat uti horore mendacii, ut delictum fateatur, sed tantùm deveniat ad examen, ut consultat Justitiæ non dicitur interrogare sub culpa, prout facit deferendo Juramentum, eoque utendo tamquam medio pro confessione extorquenda, quo casu de illius intentione est, ut Reus fateatur sua culpa perjurii, quæ imputanda est Judici confessionem, injuriosè sub Juramento exigenti.

Quoniam nullo modo Judex intendit perjurium, & culpam, Reo ex illo resultantem, imò veritatis manifestationem, quæ perjurio adversatur, quod autem cùm injuria exigat Juramentum, & ipsi quoque imputanda sit culpa Rei 29
pejerantis, est contrà vetustissimam, & universalem ferè praxim illud deferendi, quæ tolerata non fuisset, si esset Reis injuriosa, & contra communissimam assertionem omnium Authorum, quod malitia perjurii sistit tantum in Reo pejerante, nec ullo modo ferit Judicem, Juramentum deferentem, semperque urget paritas mendacii, atq; perjurii cum discrimine tantùm gravioris, vel levioris culpæ. Prohibitio verò legalis examinandi Testes, arcta consanguinitate inter se conjunctos, non probat, quod injuriosa sit
delatio Juramenti, quę hactenùs prohibita non fuit, semperque tolerata, quod si ea quoque injuriam inferret, non minus prohibita fuisset. 30

Non minùs insubsistens est alia reflexio ad suadendam convenientiam abrogationis hujus consuetudinis, ex quo nulla sit assignabilis Canonica Sanctio, illam approbans, 31
plures verò Canones eam improbant, & ultrà allatos supra additur *Text. in cap. 1. de Purgat. Canon. & in can. Presbyter 17. quæst. 4.* Juramentum deferri prohibentes vilibus, & criminosis Personis, de perjurio suspectis. Sed jam fuit 32
supra præventivè responsum, vel non deficere Sanctiones, Juramenti delationem approbantes, vel non minoris authoritatis esse vetustissimam, & universalem consuetudinem, quæ in Legem transivit; Nec obstare *Textus* allatos in contrarium, utpotè loquentes de Juramento, quod à Privatis defertur, vel quando alia suppetunt remedia pro fine assequendo; Quæ responsiones licet impugnentur, 33
tamen cum validis authoritatibus, & rationibus fulciuntur supra relatis. Juramentum autem purgativum tantum abest, quod huic consuetudini adversetur, ut potius illi faveat, & in tantum illud non defertur Criminosis, & de perjurio suspectis, quia ex purgatione sequebatur absolutio, quæ per abusum Juramenti captari non debet.

Quod autem magnus sit numerus Doctorum, hoc Juramentum reprobantium gratìs asseritur, & contrarium patet ex supra relatis authoritatibus, & ex constanti praxi semper retenta illud deferendi, quæ cum adeò communi 34
reprobatione non convenit. Si enim non obstantibus tot Authorum exclamationibus contra consuetudinem, eo quod inferat periculum perjurii, Principes, & præsertim Ecclesiastici, eam semper conservarunt, etiam quando Sæculares de illa tollenda deliberarunt in aliquibus Ditionibus, & Romana præsertim Curia, quam latere non potuit dictorum Doctorum reprobatio, utique ab extrinseco clarum evadit, quod inconveniens, ab Authoribus consuetudinem reprobantibus exageratum, nullius ponderis est pro suadenda convenientia, vel necessitate abrogationis 35
ejusdem, licèt cordibus piis maximum videatur, quæ tamen pietas irrogare non debet injuriam tot Principibus, & Curiæ Romanæ, quibus hactenus consuetudo ista visa non est abroganda.

Hoc planè absurdum scandali, quod potiùs ex abrogatione oriretur, vitari non potest ex eo, quod illa ex justis 36
causis modò contingen. non argueret Curiam errasse, illam sequendo, quia cum ejus malitia non transiret fines probabilitatis, & illius observantia communi Doctorum calculo præciperetur, non poterant ab ea recedere, & quatenùs etiam cognita esset illius malitia, eam sequi debuissent, vel de ejus observantia corripi non valent, antequam per Principem abrogetur. Nullum autem scandalum oriri potest ex abolitione à Principe decernenda, non quidem ex 37
præterita tolerantia, quia, cùm fuerit merè permissiva, nec constet, unquam de abrogatione actum fuisse, nec expensas rationes pro illa pugnantes benè poterit absque ulla injuria Principum, & Supremorum Tribunalium modo detecta illius malitia, consuetudo aboleri absque nota imprudentiæ præteritæ tolerantiæ, sicuti eam non incurrit Miles, Principi serviens in bello injusto, si posteà detegatur ejus injustitia, quià pugnavit in fide Principis, bellum inferentis, non examinatis ejus rationibus. In cujus com-

probationem sequens assumitur dilemma; quod, aut potest permitti continuatio delationis Juramenti, & jam cessat
38 scandalum; quamvis tollatur, aut permitti non valet ex propria malitia, & abrogationi consuetudinis resistere non poterit scandalum, quod ex illa oriturum timetur, aliàs nimis recederetur ab antiquo Ecclesiæ more, pravas, & abusivas consuetudines, quantumcumque in præteritum toleratas, reformandi, cujus exemplum exhibet in abolitione purgationis vulgaris, ut in *cap. 2. toto tit. de Purgat. vulgar.*
39 nullo habitu respectu ad scandalum, quod ex illa insurgere poterat; quia fuisset diù tolerata, & in aliis abusibus extirpatis.

At longè dispar est ratio Militum, pro Principe pugnantium, non examinata justitia belli, ac Tribunalium, & præsertim Supremorum Romanæ Curiæ, ac ipsius Sanctissimæ Inquisitionis, quæ hanc consuetudinem usq; adhuc re-
40 tinuerunt, Ipsis ignota esse non poterat ejus malitia, si ea resultaret ex præviso abusu juramenti, ob quam rationem à Doctoribus reprobatur pro contraria Sententia pugnantibus. Quod si excusari possunt, quia non poterat ante illius abrogationem ab ea recedere, certè inexcusabilis esset
41 negligentia, ob non insinuatam Summo Pontifici ejus convenientiam, vel necessitatem; Minusque excusabiles essent Summi Pontifices, aliique Principes, si tolerassent consuetudinem, cognita ipsius malitia, quæ illis ignota esse non poterat, & præcipuè postquam ab aliquibus videbant hunc usum abrogari. Prorsùs quippè incredibile est, quod sequuta innovatione in Ditione Magni Ducis per illius abolitionem, Nuncius Apostolicus certiorem de ea non reddiderit Summ. Pont. & quid agendum esset in ejus Curia non exquisiverit; Adeoque cum adhuc, tam in Tribunali Nunciaturæ, quàm Archiep. retentus fuerit antiquus usus deferendi Juramentum, id actum fuisse Summo Pontifice Innocent. XI. approbante, valde probabiliter est affirmandum; Et parum subsistens detegitur responsio, quod tolerantia fuit merè negativa, quia non se præbuerit
42 occasio illius malitiam examinandi, semper enim per abrogationem maxima induceretur nota Magistratibus, atq; Principibus, tolerantibus usum adeò perniciosum. Dilemma verò facili negotio solvitur concedendo primam partem, quod permitti possit continuatio delationis Juramenti ex qua tamen infertur, quod non sit abolenda paxis antiquissima, & ferè universalis illud deferendi; Si enim rationes abrogationis, convenientiam suadentes, non excedunt fines probabilitatis urgere non poterunt ad hanc innovationem promovendam; Sola enim probabilitas majoris boni non sufficit pro abolenda consuetudine antiquissima, & ferè universali. Et negando secundam partem, scilicet, quod continua-
43 tio permitti non possit, & proindè applicationem omnium exemplorum, in comprobationem adductorum, in quorum casu consuetudo supponebatur perniciosa, & abusiva, ideoque abolenda, nullo habito respectu ad scandalum, quod ex abrogatione timeri poterat, redarguendi præteritam tolerantiam, quibus proptereà peculiarem tradere responsionem opus non est. Hoc unum affirmari potest, quod cùm hæc consuetudo fuerit semper tolerata, & per Ro-
44 manam Curiam, & Sedis Apostolicæ Tribunalia observata, etiam sequuta illius abrogatione in aliquo Principatu, dici non poterit reprehensibilis, & mala, itaut redarguenda tot Pontificum Prædecessorum tolerantia, & approbatio per illius abolitionem.

Superfluumque videtur respondere duobus absurdis si abolenda esset consuetudo Reis deferendi Juramentum, dum
45 vice Testium funguntur, ipsisque Testibus, cum non percutiant statum quæstionis, & Doctores, consuetudinem reprobantes, solum eam perniciosam existiment, quoties Reus de proprio crimine interogatur, ut eos percurrendo obvium erit, nec damnant Juramentum, quod illi defertur tanquam Testi, minusq; respectu simplicium Testium.

Ex his itaque satis constare videtur abrogandam non esse Legem non scriptam Reis deferendi Juramentum, quia
46 pollet omnibus requisitis, quæ justam, & validam Legem constituunt, eique, vel Sacræ Scripturæ, Sacrorumque Canonum, & Imperialium Sanctionum authoritatem assistere, vel quod satis esset, nullam saltem ei obstare Legem Civilem, aut Canonicam, & propterea non abo-
47 lendam, nullumque abusum, propter quem tolli debeat involvere; Adeoque licèt possit à Principe, qui legibus solutus est, aboleri, non tamen exindè inferri posse, quod abroganda sit, nec eam redargui posse, utì plurium inconvenientium nutritivam, & à prudentibus reprobatam, atque adeò à Principe eliminadam absque ullius inconvenientis timore.

Minoris demum efficaciæ est exemplum Justiniani, qui sustulit Juramentum de servanda Viduitate, quia dispar est ratio, cùm enim ejus observantia sit de meliori bono, non debet Mulier ad illam Juramento adstringi cum 48
periculo perjurii, vel quod nri cogatur, quod si adhuc perniciosum existimasset Justinianus Juramentum, quod Reis defertur, illud quoque sustulisset. Et tandem non obstat
præceptum non jurandi, traditum *Matth 5.* quia respicit 49
Juramenta voluntaria, & sine causa, non judicialia, pro quibus adsunt contraria præcepta, ex Sacris Paginis desumpta, ut optimè respondet *Gonzal. in dict. cap. Et si
Christus numer. 13. de Jure jur.* ubi post allata plura Sanctorum 50
Patrum dicta sic concludit: *Spectant ergo prædicta Patrum Testimonia, non ad qualemcumque usum Juramenti, sed ad abusum, per nimis facilem, & irreverentem usum ac consuetudinem ejus. Sot. de Justit. & Jur. lib. 8. quæst. prima art. 2.* ubi postquam probavit, Juramentum, nedum esse
licitum, sed quandoque debitum, & de præcepto, id ex- 51
plicans in Juramento, quod ex publica potestate defertur ad detegenda, coercendaque delicta, respondet præfato *Textui Evangelico, & Epistolis D. Jacobi*; Juramentum vetanti, asserens cum *D. Augustino lib. de Mendacio cap. 15.* pro-
hibitionem intelligi de consuetudine jurandi sine causa, ibi: 52
Unde quod dictum est: Non jurate omninò sub intelligendum est absque urgente necessitate, Subdens: *Ad cujus intellectum notandum, utramque partem esse præceptum naturale scilicet, & jurare quando ratio id admonent, & neutiquam jurare, quando necessitas, neque utilitas adest* Et nimiam jurandi consuetu-
dinem non etiam juramenti præstationem, quæ fit ex neces- 53
sitate vel justa causa per Evangelicum Præceptum improbari monet *D. Thom.* In expositione ejusdem, observans,
quod si illud sumi deberet absolutè, ut omninò Juramen- 54
tum prohiberet, violati præcepti redarguendus esset Apostolus, qui pluriès juravit, quod sanè impium esset asserere, ibi: *Sed quia Præcepti violati Reum Paulum, præsertim in Epistolis conscriptis, nefas est dicere, intelligendum est illud, quod positum est omninò ad hoc positum, ut quantum in te est non affectes, utiquè si pro bono eum aliqua delectatione ap-
petas jusjurandum.* Et cum *Augustino* concludit: *Quapropter* 55
qui intelligit non in bonis, sed in necessariis jurationem habendam, refrænet se quantum potest, ut non ea utatur, nisi in necessitate cùm videt pigros esse homines ad credendum, quod utile est credere, nisi juratione firmetur Quæ ratio de quacumque necessitate est intelligenda.

Die 6. Julii 1697. de mandato san. mem. Inn. XII. proposito in Congr. Concilii Dubio. An expediret usum exigen-
di à Reis juramentum de veritate dicenda, antequam inter- 56
rogetur. de Criminibus, de quibus accusati sunt, à Summo Pontifice abrogari Responsum fuit: *Dilata, & scribant Theologi, & Canonistæ*, neque amplius Causa proposita fuit, ut notavimus *in Inst. Crim. lib. 3. tit. 2. à n. 31.*

DISCEPTATIO II.

Fulginat. Prioratus quoad Curam Animarum.

INTER

Promotorem Fiscalem Episcopalis Fulginei,

ET

Canonicum Ascanium Jacobillum.

ARGUMENTUM.

Actualis Cura Animarum quando dicatur residere apud primam Dignitatem Cathedralis: Adducuntur plura argumenta, id demonstrantia.

IN Cathedrali Fulginaten. tres adsunt Dignitates, quarum prima denominatur Prior, eique primò, ac principaliter Animarum curam actualiter imminere, & per se ipsum illam administrare debere, indubitanter præsupponitur, & literaliter determinatur in antiqua Visitatione ejus-
dem Ecclesiæ Fulginaten. anno 1573. de speciali mandato 1
san. mem. Gregorii XIII. facta per Petrum Camajanum Episcopum Asculanum, juxtà clara illa verba antedictæ Visitationis.

Facta interrogatione ab eodem R. P. D. Episcopo Delegato Apo-

Apostolico, quisnam in dicta Cathedrali Ecclesia haberet Cu-
ram Animarum? Fuit responsum à R.P.D. Episcopo Loci. &
2 *Rev.D. Priore ejusdem Ecclesiæ, illam habere Priorem ipsum,*
& esse consuetudinem administrandi Curam prædictam à Sa-
cristis dictæ Ecclesiæ, uti Coadjutoribus.
Sed cùm (sunt verba ejusdem Visitationis) *Populus Paro-*
chianorum sit adeò numerosus, ut unus Curatus non possit suf-
ficere Ecclesiasticis Sacramentis administrandis, idem Reveren-
3 *dissimus Episcopus Delegatus Apostolicus existimavit, ac præ-*
cepit, laudabilem consuetudinem retinendam esse, ut saltem
duo ex prædictis quatuor Sacristis, veluti Coadjutores, in
ipsa Animarum Cura præfato Rev. Priori &c. deberent ipsi au-
xiliari in his, quæ ipse non potest perficere, dummodò prædi-
cti duo Coadjutores Sacristæ prævio subiiciantur diligenti exa-
mini, sintque approbati à R.P.D. Episcopo Loci Ordinario,
unà cum Examinatoribus in forma cap. 18. sess. 24. Sacri Conci-
lii Tridentini. Prout omnia hæc claré patent ex particula
ejusdem Visitationis, in forma probanti mihi exhibita. Ex
4 qua cessant hodiè in radice ea omnia, quæ ex parte moder-
ni Prioris adducta fuerunt, ad ostendendam illegalitatem
Copiæ ejusdem Visitationis Camajanæ, existentis in Can-
cellaria Fulginaten. eo quia hodiernus Episcopus, commen-
dabili attentione, & zelo, in ultimo accessu ad Urbem
procuravit obtinere à Secretario Congregationis Episcopo-
rum authenticam Copiam ejusdem Visitationis solemni-
tèr collationatam cum suo Originali, in eadem Secretaria
existente.
Concordant cum dispositis in dicta Visitatione omnes se-
quentes Apostolicæ provisiones, de dicto Prioratu pro
5 tempore factæ, in quibus omnibus, nulla penitùs excepta,
legitur eadem assertio, quod Animarum Cura eidem Prio-
ratui annexa sit, mediantibus sequentibus verbis: *Eique*
(idest Prioratui) *Cura etiam jurisdictionalis immineat Ani-*
marum.
Observando efficaciam, & vim illius dictionis: *Etiam*,
quæ non restringitur ad solam Curam Jurisdictionalem, in
illis expressam, sed uti augumentativa, & extensiva, com-
6 prehendit alios casus, ultrà expressos, ex adductis *à Bar-*
bos. de Diction dict. 112. *num.* 9. & firmatis per *Rotam decis.*
239. *num.* 13. *coram Priol. & decis.* 191. *num.* 21. *& decis.* 239.
num. 5. *coram Bich. & decis.* 762. *num* 10. *part.* 18. *recent.*
Imò in multis ex dd. Apostolicis provisionibus legitur
etiam injunctum prævium examen, ad cognoscendam ha-
bilitatem Priorum, pro dicta Curam Animarum exercen-
7 da, & signanter in Apostolica provisione ejusdem Priora-
tus, facta anno 1570. in persona Vincentii Flavii, & sic per
tres annos antè dictam Visitationem Episcopi Camajani, in
qua hæc leguntur: *Fraternitati tuæ per Apostolica scripta*
mandamus, quatenùs, si per diligentem examinationem di-
ctum Vincentium ad hoc idoneum esse repereris, super quo con-
scientiam tuam oneramus, Prioratum prædictum, qui inibi
Dignitas major post Pontificalem existit &c eique Cura etiam
jurisdictionalis imminet Animarum &c. quæ ad literam repe-
tita fuerunt in provisione Prioris Joannis Baptistæ Justi
anni 1691. cui successit hodiernus Prior Chrispoldus de
Gregoriis.
Verùm quia in controversiam hodiè adducitur eadem an-
nexio actualis Curæ Animarum dict. Prioratui occasione
8 Gratiæ Coadjutoriæ, à san. mem. Clemente XI. petitæ ab
Ascanio Jacobillo, Episcopus, qui nullum alium in hac
parte finem habet, præter illum occurrendi periculis Ani-
marum, pretiosissimo Domini Nostri Jesu Christi sangui-
ne redemptarum, ejusque Curæ commissarum, æquali at-
tentione, ac maturitate procedendo meum dignatus fuit
exquirere sensum, ad dictum effectum mihi communican-
do Jura omnia ex parte ejusdem Jacobilli exhibita.
Omnibus autem maturè pensatis, in sensu veritatis cen-
seo, actualem Curam Animarum primò, & principaliter
9 spectare, & pertinere ad eundem Priorem, ipsoque impe-
dito, vel ex legitima causa non valente per se ipsum Sacra-
menta administrare, exerceri posse per Sacristas, tanquam
ipsius Coadjutores, & Auxiliatores.
Moveor à dicta Relatione Apostolici Visitatoris anni
1573. in qua ad dictum effectum adducuntur in Testes, om-
10 ni exceptione majores, tunc temporis Episcopus Fulgina-
tensis, & Prior nostræ Cathedralis, quibus omnis in hac
parte adhibenda est fides, eò quia serium perhibuerunt te-
stimonium circa ea, quæ ipsis probè nota erant, itaut ad
augendam illorum fidem de dicta assertione, pro veritate,
& conscientia à dictis Episcopo, & Priore coram dicto
Apostolico Exequutore facta, verificentur ea, quæ de se
11 ipso scripta reliquit *Sanctus Joannes Apostolus Epist. prima*,
ibi: *Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & ma-*
nus nostræ contrectaverunt, hoc testamur, & annunciamus;
Quodque similibus Relationibus plenissima sit adhibenda
fides, uno ore notant Doctores, adducti à *Card. de Luca de*
Benefic. disc. 90. *num.* 12. & in *Miscell. Eccles. disc.* 7. *num.* 16. 12
& à Bertacchin. vot. decisiv. 100. *num.* 16. & quotidiè firma-
vit *Rota*, ut videre est *in decis.* 234. *num.* 16. *part.* 16 *& decis.*
305. *num.* 12 *&* 13. *part.* 18. *& decis.* 685. *num.* 9. *coram Cerr. &*
decis. 14. *num.* 17. *coram Ansaldo*, & in *Herbhipolen. Mona-*
sterii 10. *Junii* 1707. *§. Constare coram Caffarello.*
Inter alias autem demonstrationes, hanc veritatem com- 13
probantes, quæ ad dict. effectum adduci possunt, mirabili-
ter urgere videntur sex sequentes reflexiones.
Prima, resultans ex innegabili, & univoca confessione
omnium Priorum, qui in parvis Pagellis, impressis tem-
pore Paschatis, vulgò appellatis *Bolletini della Communio-*
ne, quolibet anno distributis omnibus Civibus Fulginaten- 14
sibus, publicè, & palam semper se inscripserunt, & deno-
minarunt Curatos, his verbis: *Communicatus in Paschate*
in Ecclesia Parochiali Cathedrali S. Feliciani, Fulginei Pa-
troni, anno Domini 1620. *Chrispoldus de Gregoriis Prior, &*
Curatus, juxtà tenorem multorum ex eisdem Bollettinis,
mihi in authentica forma exhibitis. Difficilè proindè erit,
posse adduci aliam concludentiorem, melioremque proba-
tionem hujus veritatis, eo quia non potest dari melior pro-
batio illa, quæ resultat ex propria confessione, ad *Text. leg.* 15
Cum precum Cod. de Liberal. caus. cum concordantibus sequu-
tis à *Rota decis.* 7. *num.* 4. *coram Bich.* & in *Spoletana Oblatio-*
nis Ceræ 18. *Maii* 1705. *§. Diximus coram Ansaldo.*
Neque in facto regit responsio, quod id faciat Prior, uti
Caput Capituli, non autem uti Curatus. Verba enim illa
N.N Prior, & Curatus, quibus in hac parte semper usi fue- 16
runt, & de præsenti utuntur Priores, sunt adeò clara, ut
nullatenus admittant dictam interpretationem, ut patet
Consideranti.
Proùt etiam retorquetur potiùs ad hominem, quàm ob-
stet reflexio, quòd vacante Prioratu, eædem Pagellæ sub-
scribantur à Decano Capituli, quia hoc facit, uti *Decanus*
non uti *Curatus*, ut patet ex illa longè diversa formula sub- 17
scribendi, ex Parte Prioris adducta, ibi: *Chrispoldus de*
Gregoriis Decanus. Nemo enim non videt, quod si idem
Decanus, mortuo Priore, succederet in actuali Curæ ex-
ercitio, deberet imitari Priorem, se subscribentem, uti
Curatum, non uti *Decanum*.
Cum dicta ingenua confessione Priorum secundo loco
concordat similis confessio suorum Coadjutorum, seù Sa-
cristarum, à moderno Priore exhibita in Sacra Congrega- 18
tione Concilii anno 1704. Quibus uti testantibus de re, ad
proprium officium spectante, omnis in hac parte præstan-
da est fides, per ea, quæ notant *Gratian. discept.* 481. *num.*
8. *Panimoll. decis.* 36. *num.* 23. *& Rot decis.* 761. *num.* 13 *coram*
Cerr. & decis. 451. *num* 4. *coram Emerix. jun.* & in *Plocen. seu* 19
Luceorien. Matrimonii 13. *Martii* 1690. *§ Nec obstare coram*
Card Caprara.
Tertia æqualiter evidens demonstratio ejusdem veritatis
desumitur ex eo, quod, factis diligentiis in Libris matri-
moniorum, contractorum in Civitate Fulginei, omnia 20
illa apparent contracta, vel coram ipsomet Priore, vel
coram Sacristis, seù Vice Curatis, & Coadjutoribus ejus-
dem, sed semper prævia licentia ipsius Prioris; Cùm enim
vigore notoriæ dispositionis Sacri Concilii Tridentini *Sess.*
24. *de Reformat. Matrim. cap.* 1. sub pœna expressæ nullita-
tis non possint matrimonia contrahi, nisi in præsentia pro-
prii Parochi: Eo ipso, quòd coram Priore contracta fue-
runt, remanet manifestum, ipsum esse verè, & propriè
Parochum, per ea, quæ notant *Sanchez de Matrim. lib.* 3.
disp. 17. *num.* 4. *& seqq. Barbos. de Paroch. cap.* 21. *num* 61. *&*
Card. de Luc de Matrim. disc. 3 *num.* 14. cum innumeris aliis 21
concordantibus, citatis in *tom.* 3. *part.* 1. *discept.* . *§.* 17.
per totam.
Nequè ad rem facit, quòd matrimonia, nedùm validè
contrahi possunt coram proprio Parocho, sed etiam co-
ram Vicario Episcopi, & posset addi etiam coram ipso Epi- 22
scopo. Id enim verum est, sed retorquetur potiùs, quàm
obstet, eo quia in hoc casu idem Episcopus, uti Parocho-
rum Parochus, ejusque Vicarius, Episcopum repræsen-
tans, imò Archiepiscopus etiam, & Legatus in sua Pro-
vincia, dicuntur facere figuram proprii Parochi, ut in
specie advertunt *Ugolin. de Offic. & Potestat. Episcop. part.* 23
prima cap. 15. *§.* 10 *num.* 2. *Ventrigl. de Jurisdict. Archi-*
episcop. cap. 148. *per totam Rent. in Encyclopod. univers.*
Theolog. moral. tom. 2. *lib. primo tract.* 8. *de Matrim. lect.* 4.
sess. 5.

sess. 5. per totam aliique cumulati in *tom. 2 par. 2. discept. 2. num. 156.*

Augetur vis hujus reflexionis ex eo, quòd omnes Episcopi Fulginatenses semper in præteritum direxerunt, & de præsenti dirigunt solis Prioribus pro tempore licentias con-
24 trahendi Matrimonia, non concedendo illis novam facultatem, mediante speciali delegatione, sed tanquam veris, & propriis Parochis, juxtà formulam, mihi exhibitam, quæ proindè ad hominem specificat, & digito ostendit, ipsos esse verè, & propriè Parochos, ut generalibus omissis, novissimè firmavit *Rot. in Romana Matrim. 3. Julii*
25 *1719. §. Nihilominùs coram Corio*, ibi: *Necesse idcircò est concludere, eandem licentiam impertitam fuisse eo modo, quo impertiri solet occasione cujuscumquè matrimonii, coram vero, & proprio Parocho contrahendi:* confirmata die 11. Decembris ejusdem anni §. *Hinc parum coram eodem* ubi concordantes allegantur.

Quarta non minùs juridica demonstratio qualitatis veri, proprii, & actualis Parochi respectu dictorum Priorum desumitur ex eo, quòd absque ullo examine, ullaque speciali prævia licentia Episcoporum, Priores pro tempore
26 semper administrarunt, & de præsenti administrant Pœnitentiæ Sacramentum, quod solis Parochis de Jure competit, nullo autem modo permissum est aliis Sacerdotibus, animarum Cura actualiter non exercentibus, juxtà rotundam dispositionem Sacri Concilii Tridentini *sess. 23. de Reform. cap. 15.* ibi: *Decernit S. Synodus, nullum &c. posse con-*
27 *fessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad idoneum reputari, nisi, aut Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Episcopis per examen &c. idoneus judicetur:* ubi latè *Barbos. num. 17. & 18.* ad rem observans, eandem Conciliarem dispositionem locum habere etiam in Dignitatibus Cathedralium, quibus animarum Cura commissa est, circà quod concordant etiam *Fernand. in Exam. Theolog. moral. part. 3.*
28 *cap. 9. §. 8. num. 1. Fagundez ad Præcept. Decalog. lib. 7. cap 2 num. 41. Filliuc. Oper Moral. tom 1. tract. 7. cap. 9. num 257. Stephan. Dalvin. de Potestat. Episcop. & Abbat. cap. 23. num 6. & Dian Coordin tom. 4. tract. 3. de Bull. Cruciat. resol. 18. num. 5.*

Eòque magis hæc procedunt in nostra Cathedrali Fulginatensi, in qua cum dicta Juris Communis dispositione
29 concordat specialis inhibitio, ab Episcopo Camajano Apostolico Visitatore anno 1573. facta omnibus Sacerdotibus, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, ne absque speciali examine, & licentia Episcopi, conceden. ad formam dispositorum in Sacro Concilio Tridentino, in Sacramentorum administratione se possent ingerere, quam inhibitionem modernus D. Prior exhibuit in ejus Summario num. 7. in Causa, anno 1704. agitata in Congregatione Concilii; Si enim idem Prior, uti verus, & proprius Curatus, dictam facultatem à Jure non haberet, non est præsumendum, quòd adversus dictam Juris dispositionem, particulari inhibitione Apostolici Visitatoris fulcitam, voluerit se ingerere in eadem Sacramentorum administratione, & multò minus id permisissent tot Episcopi, scientia, & conscientia insignes, qui à dicto anno 1574. usque ad hodiè eandem Fulginatensem Ecclesiam laudabiliter rexerunt, & gubernarunt, juxtà animadversa per *Rotam in decis. 84.*
30 *num. 9 apud Antonell. de Jurib. Clericor. & in Nullius, seu Senogallien. 13. Junii 1695. §. Nec hujusmodi, coram Muto, & in Legionen. Parochialis 11. Januarii 1705. §. Isteque coram Kaunitz.*

Quinta ex Visitationibus Ecclesiæ Cathedralis, ab Episcopis pro tempore factis, & in quibus animarum cura re-
31 cognita, & canonizata fuit apud Priorem, ut signanter videre est in Visitatione Episcopi Montecatini anni 1646. ibi: *Præfato Domino Priori incumbit onus administrandi Sacramenta:* Et ex alia simili Visitatione anni 1666. ibi: *Prima Dignitas est Prior Cathedralis, cui incumbit onus Curæ animarum:* Quanta autem fides danda assertionibus Episcoporum in actu Sanctæ Visitationis, sivè ex illa verisimili notitia, quam habent qualitatum Dignitatum propriarum Cathedralium, sivè ex illa præcisa, & necessaria scientia, quam acquirunt occasione ejusdem Visitationis, de se
32 patet, & notant *Fagnan. in cap. Ego N. Episcopus num. 1. & seqq. & signanter à num. 75. de Jure jurand. Bertacchin. vot. decisiv. 100. num. 16. & Rot decis. 685. num 9. coram Cerr. & decis. 14. num. 17. coram Ansaldo, & in Bituntina Jurispatronatus 20. Februarii 1705. §. Nec dicti coram Card. Priolo.*

Sexta demùm (aliis levioribus, gratia brevitatis, omissis) innititur Juribus, exhibitis ab ipsomet moderno Priore de Gregoriis in dicta Congregatione Concilii die 5. Aprilis, & 9. Augusti 1704. in lite, tùnc temporis agitata cum suo Capitulo, in quibus probavit, se esse verum, pro- 33
prium, & actualem Curatum, eique, tanquàm tali, privativè quoad omnes alios competere Jus Sacramenta administrandi suis Parochianis, ut legitur in Folio, dicta die distributo his verbis.

Super Jure exercendi curam animarum Cathedralis Ecclesiæ Fulginatensis exorta controversia inter Priorem, prætendentem, illius exercitium ad se privativè spectare, utpotè suæ Dignitati Priorali specificè annexum, & Canonicos ejus- 34
dem Cathedralis, asserentes, sibi ipsis incumbere onus illam exercendi, cum facultate administrandi Sacramenta, & præcipuè Baptismatis, nulla requisita licentia, ac independenter à dict. Priore, remissa Causa cognitione &c.

In qua non fuit in dubium revocata ampla facultas Priori, uti actualis Curati, administrandi per se ipsum, vel per Sacristas suos Coadjutores omnia Sacramenta, sed dubium restrictum fuit ad administrationem solius Sacramenti Baptismi, ibi: *An Canonici Ecclesiæ Cathedralis Fulgina-* 35
tensis possint ministrare in eadem Ecclesia Sacramentum Baptismi, absque licentia Prioris in casu &c. quod dicta die fuit *negativè* resolutum. Licèt autem reproposita causa die 9. Augusti ejusdem anni 1704. recessum fuerit à decisis, id tamen evenit ex motivo immemorabilis consuetudinis, quæ assistebat Canonicis, non autem ex defectu amplissimæ potestatis administrandi omnia Sacramenta respectu Prioris, quæ potiùs per necessarium antecedens præsupposita fuit in illis verbis dicti dubii *absque licentia Prioris*, eò quia aliàs omninò superflua, & prorsus impropria fuissent, per ea, quæ notant adducti in *decis. 982. num 3. coram Dunozet. Jun.* 36
& decis. 723. num. 6. coram Cerr. & in Derthusen. Jurispatronatus 26. Aprilis 1694. §. Et his accedit coram Card Caprara.

Ex hac autem facultate baptizandi, cumulativè admissa in Canonicis, & Priore, nulla omninò illatio fieri valet ad exclusionem qualitatis veri Parochi, & actualis Curati respectu dicti Prioris, quia nullo modo implicat, quod Jus 37
baptizandi, de Jure competens proprio Parocho, ex immemorabili consuetudine spectare etiam possit ad illos, qui Parochi proprii non sunt, ut, materia funditùs examinata, & Partibus acriter sua Jura deducentibus, resolutum fuit à Sacra Congregatione Conciliis *in Romana Juris Baptizandi 15. Maii 1700. lib. 50. Decret. fol. 225.* in qua affirmativè resolutum fuit sequens dubium: *An Curato Sancti Petri* 38
in Vaticano liceat baptizare commorantes in omnibus aliis Parochiis Urbis: Idque vigore consuetudinis juxta verba dicti Folii, ibi: *Vigore consuetudinis etiam legitimè præscriptæ*, quæ in dicta Causa concludenter probata fuerat à Curato Sancti Petri, eodem prorsus modo, quo probata fuit à Canonicis in dicta Fulginatensis, ut constat ex Summario, in eadem Sacra Congregatione Concilii exhibito, & in forma authentica mihi tradito.

Ea, quæ dicuntur de ultimo statu, videntur potiùs retorqueri, quia in Apostolica provisione Chrispoldi de Gregoriis moderni Prioris, legitur pariter assertio illa, apposita in omnibus aliis Apostolicis provisionibus, quòd Prio- 39
ratui annexa sit etiam cura jurisdictionalis, ex iis, quæ observavimus supra: Licèt autem non præscribatur in eisdem Literis Apostolicis ipsius examen, ut practicatum fuit in aliis antecedentibus, id mihi supponitur evenisse ex eo, quòd antecedenter obtinuerat ab Episcopo amplam approbationem ad obtinenda quæcumque Beneficia, etiam curata.

Ultra quod conclusiones, ex parte Prioris adductæ, nullo modo applicantur nostris terminis, in quibus sermo est de immutando antiquo statu beneficii Curati, jam legiti- 40
mè impresso, ad quem effectum non ultimus status tantùm, sed legitima præscriptio probanda esset, ut egregiè observant *Lotter. de Re benefic. lib. 1. quæst. 34. num. 38. & seqq. & Adden ad Ludovis. decis. 77 num. 11. vers. Prædictis*, & firma- 42
vit *Rot in Mediolanen. Beneficii*, quæ in materia ultimi status est magistralis 1. *Aprilis 1707. §. Et quoniam coram Ansaldo*. Et convincentem adducit rationem eadem *Rot. decis. 910. num. 11. coram Coccin.* his verbis: *Quia qualitas beneficii non est fructus Juris conferendi, qui spectat ad possessorem bonæ fidei, sed respicit substantiam beneficii, quæ non est in fructo collationis.*

Quæ omnia, præcipuè simul unita, ut in his casibus faciendum esse monent *Ciarlin controv. 168. sub num. 68. Sperel. decis. 79. num. 30. & Rota in Firmana, seù Senogallien. 27. Ju-* 41
nii 1718. §. Præmissa coram Corio, non probabiliter tantùm, sed ferè evidenter probare videntur, Priorem Cathedralis Ful-

lis Fulginei teneri per seipsum Animarum Curam exerce-
re, Sacramenta ministrare, esseque verè, & propriè actua-
lem Curatum, cum solo adjutorio Sacristarum, tanquàm
suorum Coadjutorum. Ettamen, quatenùs etiam in hac
parte dubium aliquod remaneret, quod apud me in sensu
veritatis nullum omninò remanet, adhuc in tali dubio sem-
per pro tali actuali cura inclinandum esset, idque in favo-
43 rem Animarum, & Divini cultus intuitu, *Textus est littera-*
lis in cap. Quia per ambitiosam, de Rescript. in 6. ibi: *Minuitur*
cultus divinus, quem desideramus augeri; quem sequuntur
adducti in *decis. 847. num. 3. coram Seraphin. & decis. 685. num.*
5 coram Cerro, & decis. 258. num. 23. & 24. part. 7. recent. & in
Romana Ornatus 6. Junii 1708. §. Verùm coram Omanna.
Videtur enim absurdum, nullatenus tolerandum, ut ex
una parte Sacristæ, seù simplices Coadjutores dicti Prioris,
non solùm quando tales deputantur, rigorosum teneantur
44 subire examen pro detegenda illorum idoneitate ad exercen-
dam Animarum Curam, sed quolibet anno, eodem adhi-
bito rigore, eidem examini subiici debeant, quæ omnia
punctualiter, & præcisè semper practicata fuerunt, & pra-
cticantur, ut statuitur in dicta Visitatione Episcopi Cama-
jani, & est notorium in Civitate Fulginei; Ex alia verò
parte Prior, qui illorum Caput est, quivè, attento magno
numero Parochianorum, eosdem habet in solos Coadjuto-
45 res Curæ, sibi præcisè, & specialiter incumbentis, nec
etiam ostendere debeat semel tantùm suam habilitatem, &
idoneitatem, quando scilicèt de eodem Prioratu provide-
tur, sed permittendum eidem sit ab Episcopis pro tempore
46 exercitium ejusdem Curæ in propriis Parochorum muneri-
bus, & præcipuè circa administrationem Sacramentorum
Eucharistiæ tempore Paschatis, & Pœnitentiæ, ac Matri-
monii toto anni tempore, absque eo, quòd eis nota sit illo-
rum idoneitas, & habilitas, renovando nostra ætate ea,
quæ suo tempore exclamando reprobavit *P. Segner. nella Pre-*
47 *dic. 18. in fine*, respectu illius Parochi, qui in Porta pro-
priæ habitationis scribi fecerat verba illa *Virgilii Eglog. 1.*
Deus nobis hæc otia fecit.
Ex quibus tantùm abest, quòd in nostris terminis non
verificentur omnia requisita Beneficii Curati, enumerata à
Gonzal. ad Regul. Cancell. gloss. 6. à num. 34. usque ad num. 47.
48 *à Barbos. de Potest. Paroch. part. 1. cap. 1. num. 27. & Zerol. in*
prax. Episcop. verb. Parochia §. 1. Primò nempè potestas Fo-
ri Pœnitentialis, secundò certus Populus cum Parochia,
certis finibus designata, tertiò, ut Curatus curam exerceat
nomine suo, non autem alieno, & quartò, ut ille sit uni-
cus, quin potiùs ad unguem omnia innegabiliter Priori
conveniant.
Conveniunt enim eidem primum, & secundum, quia
de potestate Fori pœnitentialis, de quo Populo Ecclesiæ
Cathedrali certis finibus dinstincto, & subjecto eidem Ec-
49 clesiæ, nulla unquam adfuit, neque de præsenti adest dif-
ficultas, eòquia absque ulla Episcopi approbatione, vel
examine confessiones audit suorum Pœnitentium, & ex
Instrumento divisionis Parochiarum, anno 1591 factæ,
& datæ in Summario, constat de finibus, ejus Parochiæ
assignatis.
Convenit etiam tertium, quia in exercitio Curæ Anima-
rum à nemine dependet, eiq; ab Episcopo, tanquàm Capiti,
& verò Parocho, diriguntur omnes Commissiones, con-
50 cernentes Matrimoniorum publicationes, aliosque actus,
veris Parochis competentes ex supra animadversis.
Convenit demum quartum, quia quidquid sit respectu
Curæ animarum, habitu competentis Capitulo, & Cano-
nicis, certum est, quòd actualiter eidem Capitulo nullate-
nùs convenit, sed soli, & unico Priori, ut fuit utrinque
51 admissum in dicta Causa, decisa à Congregatione Conci-
lii, de qua supra, & quod magis est, Canonicis videnti-
bus, scientibus, & summa pace id admittentibus, ipsemet,
ut talis, se qualificat, & denominat in Pagellis Sanctissi-
mæ Communionis, ibi: *Chrispoldus de Gregoriis Prior,*
& Curatus.
Licèt autem in exercitio dictæ Curæ utatur opera duo-
rum, vel trium Sacristarum, isti nullam aliam faciunt fi-
52 guram, quàm illius Coadjutorum, & Vice Parochorum,
quæ qualitas nullatenùs excludit, quòd Parochus non di-
catur unicus, quia dicti Coadjutores exercent curam no-
mine Prioris, non autem proprio, implicaretque manife-
stam contradictionem, & esset intolerabile absurdum,
quòd actualis Cura esset pœnes plures Sacristas, ut in ter-
minis observat, *Gonzal. ad Regul. Cancellar. gloss. 6. num.*
22. & seqq. Et propterea ex hac reflexione excluditur qui-
53 dem qualitas verorum Parochorum respectu dictorum Sa-
cristarum, non autem respectu Prioris, ut Consideranti
manifestum est.
Prout etiam nihil ad rem facere videtur, quòd dicti Sa-
cristæ ab immemorabili tempore semper electi fuerint à
Capitulo, & ultimo loco idem eligendi Jus approbatum
fuerit à Congreg. Episcop. & Regul. Ponente Card. Gualte-
rio: Vis enim in hac parte non est facienda in Jure eligen-
di, seù nominandi dictos Sacristas, quod posset etiam spe-
ctare ad Personas Laicas, ut practicari videmus in multis 54
Parochiis de Jurepatronatus; Sed strictè videndum est,
quam facultatem habeant circa animarum curam, & Sa-
cramentorum administrationem; Cùmque hæc facere ne-
queant sine examine, & approbatione Episcopi, & quoli-
bet anno approbare iterùm debeant, ex hoc sequitur, quòd
illi nullo modo dici possunt, neque sunt Parochi actuales,
quia istis à Jure, & clara dispositione Concilii, statim ac
electi fuerunt in Parochos, semper competit Jus admi-
nistrandi Sacramenta absque ullo novo examine, ulla-
que repetita approbatione, juxta authoritates, allegatas
supra.
Ejusdem levitatis est alia reflexio innixa Constitutioni-
bus Synodalibus, in quibus præscribitur, esse eligendos
in Sacristas eos, qui præstantiores sunt, ea adducta ratio- 55
ne, quia curam habent Animarum. Hoc enim verum est,
sed cum dependentia à Prioribus, & tanquam illorum Co-
adjutores, ex hucusque animadversis. Quod evidens fit
ex contextu earundem Constitutionum Synodalium, in
quibus dicitur: *Quam animarum curam non exerceant, nisi* 56
fuerint à Nobis approbati &c. quam approbationem anno quo-
libet petere debeant; Inauditum enim est, quod veri, &
actuales Parochi anno quolibet approbari debeant ab Epi-
scopis pro exercitio propriæ Curæ, & Sacramentorum
administratione; Quod verum est, etiamsi amovibiles
sint, quia Parochi amovibiles usquequò non amoventur,
pro eo tempore, quo eorum Officium exercent, in nihilo
differunt à perpetuis, juxta magistralem resolutionem Con- 57
greg. Concil. in *Comen. 7. Februarii 1705. tom. 2. part. 1. di-*
scept. 18. per tot.
Generali regulæ, quod in dubio Beneficium non præsu-
matur curatum, sed simplex, respondet *Barbos. de Potest.*
Paroch. part. 1. cap. 1. num. 37. ut illa non procedat, quan-
do, ut in nostris terminis ad unguem verificatur, sermo 58
est de Ecclesia, quæ sub se habet Populum, quia tunc
præsumitur curata, quam limitationem in Facto inne-
gabilem, in Jure approbant etiam, & sequuntur *Rebuff.*
in Prax. Benefic. tit. Sæcular. Benefic quotuplex Garz. de Be- 59
nefic. part. 1. cap. 6. num. 8. & Rota decis. 1227. num. 1. coram
Seraphin.
Mirum denique videtur, quod ad excludendam actua-
lem curam apud Priorem Cathedralis Fulginei insistatur
in Attestatione moderni Episcopi, die 3. Junii anni 1720. 60
facta favore Canonici Jacobilli; Quia in illa potiùs asseri-
tur oppositum, juxta clara illa verba, nullam admitten-
tia detorsionem, vel criticationem; *Quatenus tamen Priora-*
tui ipsi actualis cura animarum non immineat (notentur se- 61
quentia verba) *prout imminere certò credimus*; Quæ sunt
adeò cubitalia, ut mera vanitas videatur contrarium ex an-
tecedentibus verbis prætendere.
Usurpando proindè verba magni Juris Consulti *Dec. cons.*
394. num. 10. Si Judex essem, ità constanti animo judicarem,
salvo tamen &c.

In eadem Causa.

ÆQuè pius, ac doctus modernus Episcopus Fulginei 62
(mihi stricta amicitia junctus ab anno 1683. quan-
do ipse erat à studiis Archiepiscopi Bottini, ego verò Car-
dinalis Sacripantis, de illorum Amicorum numero, qui
erga illos, qui melioris sunt famæ, quàm fortunæ, non
solent ad praxim reducere ea, quæ notat *Gloss. in Canon.*
Prophetavit verb. Non novi prima quæst. 1.) anno 1720.
meum sensum pro veritate exquisivit circa dubium; *An* 63
Prioratus Fulginei, quæ prima Dignitas in illius Cathe-
drali existit, *habeat annexam actualem Curam Animarum?*
Cui tunc affirmativè respondi, visis, & attentè conside-
ratis omnibus Scripturis, tunc temporis mihi exhibitis, ex
motivis, & animadversionibus, latè expensis supra.
Hodie verò majori attentione consideratis aliis Scriptu-
ris favore Canonici Ascanii Jacobilli, doctissimè composi-
tis, in eodem sensu confirmor, eo quia bases facti, ex quo 64
Jus oritur, quibus innititur dicta prima Scriptura, in suo
robore permanere videntur.

Omissa

Omissa enim Inspectione ultimi status, manutentionis ,
65 & similium quæstionum, concernentium judicia possessoria, quæ in Sacrosanctis EE.PP.Consessibus (in uno in quibus hodie pendet controversia circa relaxationem Supplicationis signatæ in favorem dict.Canonici Jacobili) nullam merentur attentionem, ex illorum moderna praxi, de qua *in tom.1. part.2. disc. 16. num.152. & par.2. discept. 14. num.6.*
66 Præcipuè quia in circumstantiis præsentis casus neque etiam applicari videntur termini ultimi status ex animadversis supra .

Firmum , ac stabile remanet primum fundamentum, innixum claræ, seriæ, ac literali confessioni Episcopi, &
67 Prioris nostræ Ecclesiæ, factæ Petro Camajano Episcopo Asculano, & Apostolico Delegato à Gregorio XIII. anno 1573. cujus verba opportunè sunt registrata supra *num.* 2.

In comprobationem hujusmodi Apostolicæ Visitationis
68 adducitur in præsenti particula, extracta ex Codice manuscripto, asservato in Bibliotheca Seminarii Fulginei, in quo sermo habetur ejusdem Visitatoris Apostolici, & Visitationis, ab eo factæ in nostra Civitate dict. anno 1573.

Adducitur secundò particula Libri, Fulginei impressi ,
69 anno 1636. cui titulus *Vita del Servo di Dio Giov. Battista Vitelli*, in cujus *lib.1.cap 14.pag.* 55. habetur similis mentio ejusdem Visitatoris, & Visitationis.

Adducitur tertiò authoritas *Ughelli In Italia Sacra tom.*
70 *1. fol.* 534. in quo inter Episcopos Asculanos annumerat eumdem Petrum Camajanum, nostrum Apostolicum visitatorem.

Adducitur quartò particula Visitationis Societatis Sancti
71 Hieronymi Fulginei, in qua habetur mentio ejusdem Visitatoris, & Visitationis.

Adducitur quintò particula Epistolæ Cardinalis Montal-
72 ti, anno 1575. scripta Episcopo Fulginei, in qua habetur similis mentio ejusdem Visitatoris, eademque Epistola per extensum reperitur registrata in *lib.Statut. seù Regul.ejusdem Confraternitatis Sancti Hieronymi.*

Adducitur sextò particula examinis Antonii Ugolini
73 Agrimensoris Fulginei facti de mandato ejusdem Episcopi Asculani, & Visitatoris Apostolici.

Adducitur septimò particula Libri, cui titulus *Rifor-*
74 *manze delli anni* 1572. *e* 1573. ex cujus *pag* 186. *à tergo* patet, fuisse conclusum in Consilio nostræ Civitatis, visitandum esse Episcopum Asculanum Apostolicum Visitatorem.

Adducitur octavò particula alterius Libri, cui titulus
75 *Magistrati dell'anno* 1564. *al* 1576. *in cujus pag.*148. *à tergo* leguntur nomina trium Deputatorum ad visitandum dict. Episcopum Asculanum, eique tradendum munus valoris quatuor, vel quinque scutorum.

Adducitur nonò Breve Visitationis Gregorii XIII. in quo
76 inter septem Civitates, quarum Visitatio commissa fuit eidem Petro Camajano Episcopo Asculano, tertio loco annumeratur nostra Ecclesia Fulginaten.

Adducitur demum intimatio earundem Litterarum Apo-
77 stolicarum deputationis in Visitatorem, facta tunc temporis Episcopo Fulginaten. necnon ejusdem Civitatis Gubernatori, & Prioribus.

Ex quibus, unitis cum aliis probationibus supra addu-
78 ctis, necnon cum Copia ejusdem Visitationis, per extensum registratæ in antiquissimo Libro, in Cancellaria Episcopali existente, & quod magis est cum alia simili Copia in Archivio Congreg. Episcop.& Regul.ab annis centum , & quinquaginta exhibita , & à qua , servatis servandis , extracta fuit, & ad literam collationata die 20. Maii 1720. illa , quæ mihi exhibita fuit, tali claritate videtur constare de eadem Visitatione, ut nullum omninò dubium remanere videatur circa existentiam, & legalitatem ejusdem Apostolicæ Visitationis.

Præcipuè post decursum unius Seculi cum dimidio alterius , qui longissimus temporis lapsus faciliorem sternit viam fidei, dandæ antiquissimis Scripturis, juxta animad-
79 versa per *Rot. in magistralibus decis.* 37. & 38. *per tot. apud Novar. in Summ.Bullar.* in quibus in specie ad augendam fidem antiquis Scripturis considerat Rota illarum exhibitionem, factam tempore non suspecto, aliaque adminicula , & præcipuè existentiam in Archiviis Congregationum, ac Relationes, seu Attestationes Ordinariorum circa legalitatem dd.Scripturarum , quæ omnia nullatenus desiderantur in præsenti casu.

Cùmque ex parte Jacobilli non adducatur alia diversa Vi-
80 sitatio ejusdem Episcopi Camajani, in qua non contineatur eadem clara, & seria confessio Episcopi, & Prioris , compræhensiva, & declarativa annexionis actualis Curæ Animarum Dignitati Prioratus, applicari videtur nostro casui nobilis illa animadversio *Lactant. de Fals. Relig lib.* 1. *cap.* 2. ibi: *Qui Nos mentiri putat, proferat aliam, cui credamus .*

Non attentis responsionibus, quod eadem Visitatio, uti non habens sigillum, minusque subscriptionem Visitatoris, illiusque Secretarii, habenda non sit in aliqua consi- 81
deratione, ex regularibus illis propositionibus, & generalibus regulis, quòd exhibitio Scripturæ informis non addat illi authenticam qualitatem .

Responsio siquidem procedit in illis terminis, in quibus sermo est de sola, & simplici informi Scriptura, moderno tempore exhibita, secùs verò in nostris circumstantiis, 82
in quibus à tempore unius sæculi cum dimidio alterius eadem Visitatio exhibita reperitur in proprio Tribunali, & quidem tempore non suspecto, non solum in Archivio Curiæ Episcopalis, in qua asservari solent , sed etiam in illo Congreg. Episcop. & Regul. & quod omni consideratione dignum videtur, concordat ulteriùs eadem Visitatio cum tot aliis probationibus, de quibus supra, in quibus circumstantiis concludentissimè probat ex authoritatibus, supra citatis.

Quibus opponi non meretur authoritas *Rotæ in Pennen. Abbatiæ 6. Maii* 1720. Quia illa loquitur de exhibitione 83
Scripturæ , facta à modernissimo tempore, hoc est, à quinque tantùm annis, nempè ab anno 1715. dumtaxat , ut ex lectura .

Sola hæc probatio, solidè deducta à dict. clara, & seria confessione Episcop.& Prioris, de qua in eadem Camajana Visitatione plusquam superabundare videtur ad nostrum intentum, eo quia illa admissa, ad hominem concordant 84
circa eandem annexionem actualis Curæ Animarum Dignitati Prioratus Civitatis Fulginei omnes sequentes Apostolicæ provisiones, postea sequutæ usque ad ultimam Prioris de Gregoriis, in quibus leguntur verba illa; *Cura etiam jurisdictionalis imminet Animarum*, quorum naturalis, & obvius sensus ille est, quod eidem Prioratui, nedum annexa est actualis Cura Animarum Fori pœnitentialis, sed etiam Cura Jurisdictionalis, attenta efficacia, & natura illius dictione ampliativæ *etiam* ex adductis *supra num. 6.* quibus addo alios plena manu citatos *à Piton de controv. Patron. alleg.* 32. *num.*14. in qua solidè probat, verba hæc: *Sia* 85
legato Pio, che si possa ritenere etiam per persone Laiche, includere non solum Personas laicas, sed etiam Clericos per viam extensionis, & ampliationis (sunt ejus præcisa verba) *Ita suadente natura ejus distinctionis, etiam, quæ stat augumentativè ad Personas, de quibus magis dubitari poterat, & implicat, seu includit alias Personas, seu Clericos &c. perindè ac si dictum fuisset, Non solo per Chierici, ma etiam per Persone laiche, ita, & taliter quod Clerici semper dicuntur priori loco voliti, seù nominati, secundariò autem Laici*, Itaut sensus illorum verborum, *eique* (idest Prioratui) *cura etiam jurisdictionalis immineat Animarum*, idem importet , 86
ac si dictum fuisset, *eique Prioratui , non solùm cura Fori pœnitentialis , sed etiam Jurisdictionalis , imminet Animarum .*

Observando ulteriùs, quòd in dicta Controversia aperit suum sensum pro veritate, ut testatur in fine, & propte- 87
rea ex animadversis per *Card.de Luc.de Testam.disc.*53. *num.* 7. *ac disc.* 74. *eodem num.* ibidem firmata præferenda sunt scriptis ab eodem favore Clientis, qui ad excitandam illius solitam diligentiam ad praxim reduxit Consilium *Alciat.lib.* 12. *Parergon. cap.* 12. *ante medium* de quo in *Instit. Crimin.lib.2.tit.*10. *num.*98. ibi : *Liberalis sit Litigator, &* 88
honorarii magnitudine diligentiam Advocati provocet , & concordat *Reverendissimus Zaul. ad Statut. Favent. tom.* 1. *fol.*392. *num.*8.

Neque hic facienda est vis in deficientia Concursus, quo mediante in aliquibus antecedentibus Vacationibus nullate- 89
nus fuit collatus Prioratus, de quo est quæstio.

Ultra quod enim talis Concursus servatus dignoscitur in provisione, facta anno 1570. & sic post Concilium Tridentinum ut fuit probatuum in Summ. & ultra diligentem il- 90
lam examinationem, quam præmittendam semper mandarunt Summi Pontifices in collatione dicti Prioratus, ut videre est in illa Prioris de Justis.

Responsio desumitur ex solidè animadversis, per eumdem *Pitonium de Controv. Patron. allegat. 5. per totam* in 91
qua ut vosè de more latè probat, Parochiales Ecclesias hodiè providendas semper esse mediante concursu in executione dispositionis *Sacr. Concil. Tridentini sess.* 24. *de Reform. c.* 18. etiamsi ab immemorabili (cujus termini longè distant in præ-

præsenti casu) idem concursus servatus non fuerit, ut videre est *ibidem à num. 2. & per tot.* in qua declarat omnes authoritates, quæ in contrarium allegari possunt, *& num. 2. versic. Quià verò*, refert pariter pro Veritate consultum ejusdem opinionis fuisse R. P. D. Lambertinum, Sacræ Con-
92 gregationis Concilii dignissimum Secretarium, semper cum laude nominandum, ob insignem eruditionem, merita, virtutes, Theologiæ, & Juris prudentiæ plenissimam cognitionem, ac incessantes labores, quibus Romanam illustrat Curiam.

Addita alia æquè cathegorica responsione, quòd antè Pontificatum Clementis XI. primæ dignitates, tàm Cathedralium, quàm Collegiatarum, quibus innegabilitèr annexa
93 erat Cura Animarum, nunquam conferebantur per Concursum, sed prævio duntaxàt examine habilitatis illorum, qui ad illam aspirabant, solùmquè à dicto tempore meritò introducta fuit laudabilis praxis *ut vacantibus Dignitatibus, quibus annexa est cura Animarum, & quarum collatio spectat ad Datarium, fiat ab Ordinario Concursus, qui transmittitur pro instructione animi Sanctitatis suæ*, ut his verbis advertitur *in Folio Congr. Concilii diei* 8. *Martii* 1721.
94 *in una Sanctæ Agathæ Gothorum*, estquè in Urbe notorium. Et propterea ex eo, quod antè dictum Pontificatum non fuerit collatus Prioratus Fulginei prævio Concursu ad formam *Conc. Trid. sess. 24. de Reform cap.* 18. nullum potest inferri argumentum, exclusivum annexionis Curæ Animarum, dum ille in omnibus aliis similibus Dignitatibus, actualem Curam Animarum innegabilitèr habentibus, nullatenùs servabatur, ut patet Consideranti.

Minùsque hodiè insistendum est in antiquato stylo Datariæ, circà diversam formulam providendi primas Dignitates Cathedralium, & Collegiatarum, habentium annexam Curam Animarum, quæ ante dictum Pontificatum Clementis XI. servabatur, sed precedendum est cum regula, quod posteriora derogant prioribus, de qua in præcisis terminis
95 egregiè *Rota in lauden. Vic.* 14. *Junii* 1694. *§. Fuit enim cor. Card. Caprara* impressa apud *Piton. discep.* 27. *n.* 44. & generaliter in *Melevitana Decretorum* 2. *Martii* 1707. *§. fin. cor. Ansaldo*.

Et tamèn urget ulteriùs illud distinctum quidem, sed urgentissimum motivum facultatis assistendi Matrimoniis, quæ unicè reservata est Priori nostræ Ecclesiæ ex admissis per Jacobillum, & animadversis supra.

Vis, & efficacia hujus motivi non potest meliùs cognosci, quàm præoculis habendo verba illa *Sacrosancti Concilii Tridentini sess.* 24 *cap.* 1. *de Reform.* ibi: *Ter. à proprio Con-*
96 *trahentium Parocho &c. publicè denuncietur &c.* & ibi: *Qui aliter quàm præsente Parocho, vel Sacerdote de ipsius Parochi, seù Ordinarii licentia &c. Matrimonium contrahere attentabunt &c.* & ibi: *Bededictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam, nisi ab ipso Parocho &c.* Ex quibus, aliisque in eodem capite contentis, & brevitatis causa hìc omissis, clarè patet, quòd ex cubitali dispositione ejusdem Sacri Concilii non datur majus, neque magis specificum distinctivum proprii Parochi, quàm facultas assistendi Matrimoniis, ex adductis supra *num.* 20. & 21.

Adversùs quæ non obstat, quòd eadem facultas resideat etiàm pœnès Sacristas, quia id non faciunt iidem Sacristæ
97 Jure proprio, sed uti Coadiutores Prioris, juxtà verba illa Camajanæ Visitationis *Curam Animarum habere Priorem ipsum, & esse consuetudinem administrandi curam prædictam à Sacristis d. Ecclesiæ, utì Coadiutoribus*, quàm laudabilem consuetudinem idem Apostolicus Visitator præcepit retinendam esse, ut scilicèt iidem Sacristæ, veluti ipsius Coadjutores, in ipsa Animarum Cura præfato Priori deberent auxiliari.

Minùs videtur refragari assertio illa, quod Jus assistendi Matrimoniis translatum fuerit à Capitulo, vero, & proprio Parocho, in solam personam Prioris, qui illud non exerceat nomine proprio, sed nomine Capituli, ad quod colorandum adducta fuit authoritas *Sac. Rot. in dec.* 58. *n.* 13.
98 & 14. *cor. Ottbobon.* Quia in eadem decisione non est sermo de facultate assistendi Matrimoniis, quæ est specificativum proprii Parochi, sed de audiendis confessionibus, aliisque ad salutem Animarum pertinentibus, ut dicitur *in ead. dec.* 58. *n.* 15. quæ omnia competere possunt, & committi solent
99 etiam non Parochis, ut experientia notum est, & advertitur *in d. dec.* 58. *n.* 13. *& seq. cor. Ottbob.*

Ejusdem insubsistentiæ est aliud argumentum, innixum promiscuæ administrationi ejusdem Sacramenti Matrimo-
101 nii, competenti nimirum Priori, Decano, & Archipresbytero; Ego enim non semel volvendo, & revolvendo Summarium Jacobilli, non potui invenire ullum miserabilem actum, ullumque casum, in quo Matrimonii Sacramentum, propriò nomine, & independenter à Priore, administratum fuerit à Decano, & Archipresbytero Cathedralis Fulginei; E contrà verò in Summario illius Promotoris Fiscalis reperii concludentes probationes, ex quibus apparet: *Nullum Matrimonium in Libro Matrimoniorum descriptum legi, quod ab ullo alio celebratum fuerit, nisi ab ipsomet Priore; Vel à Vice Curatis Sacristis de ipsius mandato, & ordine*, & ibi: *Matrimonia, ascendentia ad numerum tercentum circà, omnia celebrata, & contracta fuisse coram ipsomet Priore, & omnes partitas ab eodem fuisse subscriptas*, & ibi: *Trà gli atti Parrochiali, che privativamente spettono al Priori di questa Cathedrale, uno in primo luogo è quello del Sagramento del Matrimonio, il quale sempre, & in ogni tempo è stato amministrato, come di presente anche si amministra da i Priori della medesima, ne altri del Capitolo si è mai intruso, ne può intrudersi nell' amministrazione di esso senza licenza, e consenso de' medesimi Priori*, quæ Attestatio, utì facta à duobus Ca- 101
nonicis nostræ Cathædralis, perfectam habentibus notitiam propriorum Jurium, quorum est destructiva, concludentissimè probat, ex adductis *in t. 2. p. 1. discep. 16. n. 16.* quibus addo *Rot. in dec.* 380 *nu.* 5. *coram Emerix Jun. & dec.* 78. *n.* 81. *cor. Ansaldo, & in Tyburtina Success seù Recadentiam* 11. *Maii* 1716. *§ Talemque coram eodem.*

Nec contrarium determinatur in particula Visitationis Episcopi Montecatini anni 1646. in qua hæc leguntur: *Sacristis imminet onus administrandi omnia Sacramenta, exce-* 102
pto Sacramento Matrimonii, quod onus spectat ad D. Priorem, & in ejus absentia ad D. Decanum, & Archipresbyterum per ordinem.

Hujusmodi enim verba confirmant potius, quàm excludunt in Priore privativam facultatem assistendi Matrimoniis. Licèt autem in ejus absentià, ipsius loco surbogati fuerint a dicto Episcopo Montecatino primo loco Decanus, &
secundo Archipresbyter. Ex hac tamen suppeletiva subroga- 103
tione, facta ex legitimo motivo absentiæ, in casu particularis impedimenti Prioris, ab Episcopo, qui Matrimoniis validè assistere potest, tàm per se ipsum, quam mediante ejus Vicario, & quocumque alio Sacerdote, ab ipso subrogato, & deputato, nullum omninò argumentum desumi valet ad probandum, quòd dicatur verus Parochus ille, qui ex speciali Episcopi facultate loco Parochi absentis in particulari casu Matrimoniis assistit, ex animadversis per *Ventrigl. de* 104
Jurisdict. Archiepiscop. cap. 148. *per tot. Amic. in Curs. Theolog. tom.* 9. *disput.* 4. *sect.* 10. *numer.* 80. *& seqq.* & alios citatos *in tom.* 3. *part.* 1. *disceptat.* 1. *§.* 16. *numer.* 15. *& seqq.*

Et quidem optima ratione ad ità disponendum adductus fuit dictus Episcopus Montecatinus, ad occurrendum nimirùm illis inconvenientibus, quæ leguntur *in dec.* 308. *coram*
Dunozet. sen ut scilicèt non obstante absentia Prioris possent 105
illius Parochiani Matrimonia contrahere, quod in nihilo diminuit Curam, penès Priorem existentem, ut in terminis punctualibus probat *Gratian. discep.* 865. *n.* 20. & 21.

Fortiùs quia facultas privativè assistendi Matrimoniis non est unica, & sola probatio, quæ militat pro demonstranda annexione Curæ actualis Dignitati Prioratus, itaut applicetur discursus, qui fit ex parte Jacobilli, quod administratio unius Sacramenti non faciat, quod illud administrans sit Parochus.

Constans enim in facto est, quod Prior Cathedralis Fulginei omnia alia Sacramenta administrat, vel per se,
privativè quoad omnes alios, ut est Sacramentum Ma- 107
trimonii, vel per tres Sacristas, utì ejus Coadjutores, & proptereà verificantur omnia illa requisita, quæ verum Parochum constituunt, ex animadversis supra quibus addo *Gratian. discep.* 865. *n.* 14. & 15. loquentem in præcisis terminis nostri casus.

Prout etiam non videtur subsistere, quod Dignitas Prioratus Cathedralis Fulginei non administret Sacramentum
Matrimonii ex proprio specifico Jure, sed ex Jure tantùm 108
honorifico, in eum à Capitulo translato, cum hoc tamen, quod etiam Decanus, & Archipresbyter ejusdem Cathedralis possint illud administrare, & hæc sit ratio, quarè iidem Decanus, & Archipresbyter validè Matrimoniis assistere possint.

Ultrà enim ea quæ suprà adnotavimus prò responsione ad hujusmodi cumulativam facultatem assistendi Matrimoniis, strictè dicimus, quod hujusmodi discursus non vide- 109
tur contrarium intentum probare, eo quia in longè debilioribus terminis habemus à Doctoribus communiter admissum,

ſum, quod illi, qui habent Curam habitualem, & pro
exercitio ejuſdem Curæ deputant Vicarium perpetuum,
non poſſunt deindè in exercitio ejuſdem Curæ ſe intromit-
tere, juxta theoricam *Abb. in cap. Extirpandæ §. Si qui vero*
110 *num. 16. de Præbend.* ubi *Ancharan. num. 6. in fine*, ibi: *Vica-
rii à Canonicis in Cura dependentiam non habent ullo modo,
ſed authoritate Juris habent Curæ exercitium de per ſe, quam
principalis Canonicus impedire non poteſt, nec in ipſa ſe in-
tromittere. Azzor. Inſtit. Moral. part. 2 lib. 3. cap. 6. quæſt. 2. in
fine Barboſ. de Paroch. part. 1. cap. 1. num. 58. & Rot. deciſ.
1009. num. 5. verſ. Non enim coram Seraphin. & deciſ. 224.
num. 16. & ſeqq. part 19. recent.* ibi: *Compertum eſt in Ju-
re, quod habeant omnimodum Jus, privativè quo, ad om-
nes, etiam quoad illum, cui adhæret Cura radicalis, qui ne-
quit ſe in aliquo ingerere &c & dato, quod cura radicalis ex-
taret penès Canonicos &c. iſti nequeunt ſe in Cura Animarum
intromittere &c.*

Si igitur admittitur ex parte Jacobilli, quod Jus aſſiſten-
di Matrimoniis translatum fuerit in primam Dignitatem,
ſeù Priorem Cathedralis Fulginei ab illius Canonicis, ha-
111 bentibus curam habitualem, videtur neceſſariò ſequi, quod
exindè iidem Canonici mediantibus Decano, vel Archi-
presbytero, vel quocumque alio Canonico, non poſſint ſe
in eodem curæ exercitio intromittere, ea ratione, quia Vi-
carii, ſeù alii, quibus curæ exercitium committitur ab ha-
bentibus curam habitualem, poſt actum dictæ translatio-
nis curæ, dicuntur illam exercere authoritate Juris, non
autem dependenter ab illis, qui curam habitualem habent,
112 quam adducunt Doctores illi, quos refert, & ſequitur *Ro-
ta in dict. magiſtrali deciſ. 224. num 16. part. 19. recent.*

Neque vis fieri poteſt in facultate baptizandi, compe-
tente Canonicis Fulginei, juxtà reſolutionem *Sacræ Con-*
113 *gregationis Concilii 9. Auguſti* 1704. quia ex adductis in *Inſtit.
Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 2. num.* 193. hujuſmodi facultas bapti-
zandi competere poteſt, vel ex præſcriptione, vel ex alio
particulari titulo alteri, quàm proprio Parocho, & con-
ſequenter ab eadem facultate baptizandi, competente Ca-
nonicis, nullum omninò deſumi poteſt adminiculum, ex-
cluſivum qualitatis veri Parochi reſpectu Prioris noſtræ
Eccleſiæ, ex adductis ſupra, quibus addo æquè moder-
nam, ac punctualem reſolutionem dictæ *Congreg. Concilii
in alia Fulginaten. 20. Junii* 1720. de qua in *lib. 70. Decret. fol.*
114 317. ibi: *An ſuſtineatur erectio Fontis baptiſmalis in Eccle-
ſia Parochialis Sanctæ Mariæ Novæ Caſtri Serronis in Caſu
&c. Affirmativè, relicta libertate Parochianis Sanctæ Mariæ
Caſtri Serronis deferendi filios baptizandos etiam ad alias
Parochias.*

Adverſùs reflexionem illam, Juri communi, & Conci-
lio *Tridentino ſeſſ. 23 cap. 25. de Reform.* ſolidè innixam,
115 quod Parochi nulla indigent ſpeciali approbatione ad au-
diendas Confeſſiones, quàm in Jure comprobant authorita-
tes, ſupra citatæ, quibus addo *Rot. deciſ. 60. num. 7. coram Ca-*
116 *rill.* ibi: *Siquidem ſi ipſi eſſent Curati, non indigerent parti-
culari approbatione ad audiendas Confeſſiones, ſed require-
retur inſtitutio authorizabilis Ordinarii &c. & eo ipſo haberent
facultatem adminiſtrandi Sacramenta, prout habet Archipre-
sbyter, abſque alia ſpeciali approbatione, & licentia, tam
attenta diſpoſitione Juris communis &c. quàm ex diſpoſitione
Sac. Concil. Trident. &c.*

In facto verò reſpectu Prioris Fulginei concludenter pro-
bant duo Sacerdotes, omni fide digni, quorum atteſtatio-
nes datæ fuerunt in Summario, in quo ulteriùs adducitur
ſolemnis atteſtatio Epiſcopi, eandem veritatem intrà evi-
dentiæ fines ponens, ex firmatis per *Rot. deciſ. 200. num. 11.*
117 *part. 18. recent.* ibi: *Quibus ob qualitatem Epiſcopalis Di-
gnitatis reſpectu unius, & Sacerdotis reſpectu aliorum,
maximè annuendum, tanquam Teſtibus omni exceptione ma-
joribus.*

Reſpondetur ex parte Prioris, eiſdem qualificatiſſimis
Teſtibus nullam eſſe adhibendam fidem: Non Epiſcopo,
cum ſuppoſito, quod gerat partes Oppoſitoris; Minuſ-
118 que dd. qualificatis Sacerdotibus, quorum unus eſt etiam
Canonicus, ex quo id affirmant per ſimplicem fidem,
quæ nullum probationis gradum conſtituit, in conflictu
præſertim contrariæ atteſtationis Prioris Criſpoldi de
Gregoriis.

Reſponſio autem nullam meretur attentionem: Tùm
quia idem Prior de Gregoriis deponit pariter per viam ſim-
119 plicis atteſtationis, & propterea ſi, juxta prætenſionem
Jacobili, non eſt credendum probationi, innixæ fidei di-
ctorum duorum Sacerdotum, neque etiam ex eodem moti-
vo credendum eſt dictæ fidei Prioris Criſpoldi; Tum etiam
quia non benè ex parte Jacobilli aſſeritur, Epiſcopum in
hac parte facere figuram Oppoſitoris. Quia idem Epiſcopus
teſtatur, & reteſtatur, nullam aliam partem feciſſe, nec
facere velle, quam ejus obligationi ſatisfacere, ad dictum
effectum propriis ſumptibus pro ſui animi directione, &
conſcientiæ ſecuritate exquirendo illam veritatem, quæ ei
videtur clara; Non enim ſemel, eo tempore, quo in Urbe
fuit, aſſeruit, & repetiit, magnum ſibi videri inconveniens
& revera tale abſque dubio mihi etiam videtur, quod tres
illi Sacriſtæ, qui nullam aliam faciunt figuram, quàm ſim-
plicium Coadjutorum Prioris, ſingulis annis teneantur ſub- 120
ire rigoroſum examen pro detegenda illorum idoneitate ad
exercendam Animarum curam, quodque Prior, qui eſt il-
lorum Caput, nec etiam ſemel in vita eamdem idoneita-
tem ad exercendam animarum curam teneatur oſtendere,
eo ſcilicet tempore, quo de eadem Dignitate Prioratus
providetur.

Ad minuendam improprietatem hujuſmodi verè maxi-
mi abſurdi non benè aſſeritur, quod ille, qui habilis eſt ad 121
aſſequendam Dignitatem in Eccleſia Cathedrali, abſque
ullo alio experimento ſuæ habilitatis, idoneus etiam ſit ad
præſtandam materialem præſentiam Matrimoniis cum ſup-
poſito, quod pro illorum validitate ſatis ſit ſola phyſica,
ſeù materialis præſentia. Hujuſmodi enim opinio de ſpe-
ciali mandato Innocentii XII. examinata, ac attentiſſimè
ponderatis omnibus rationibus, & congruentiis, hinc in-
dè militantibus, fuit ſolemniter reprobata à *Congreg. Con-
cilii in Romana Matrimonii die 7. Martii* 1700. raro exemplo 122
ſuffragantibus viginti, & uno ex EE. PP. cum Reſcripto
*Reprobata opinione, quod ſufficiat præſentia Parochi purè
phyſica, ſeù materialis, cenſuit providendum eſſe in caſibus
particularibus*, ut videre eſt in *Tom. 1. part. 2. diſc 2. per* 123
totam & ſignanter *num. 214. & in lib. 50. Decret. Sacræ Con-
greg. Concilii fol* 181.

Ultrà quòd ex ſupra animadverſis Prior Cathedralis Ful-
ginei non ſolum poteſt validè aſſiſtere Matrimoniis, ſed
omnia alia Sacramenta adminiſtrant Sacriſtæ illius Coadju-
tores, ut omiſſis antiquioribus Authoritatibus, de facili 124
cumulandis, reſolvit *eadem Sacra Congregatio Concilii in
Florentina Præeminentiarum 9. Aprilis 1718. ad primum du-
bium*, ut videre eſt *in lib. 68. Decretorum ejuſdem Sacr. Con-* 125
greg fol. 197. Et propterea illius idoneitas, & habilitas ad
illa adminiſtranda nullo modo ſuppleri poteſt per illas ge-
neralitates, & regulares propoſitiones, quòd Dignitates
Cathedralis præſumantur habiles, ſed talis habilitas appa-
rere debet per illum optimum modum, illamque regiam
viam, quam præſcripſit *Sacrum Concilium Tridentinum in
ſeſſ. 24. de Reform cap.* 18. quamve per viam invariabilis re- 126
gulæ ſan. mem. Clementis XI. ex ſuprà animadverſis ex-
tendit ad primas Dignitates, tàm Cathedralium, quàm
Collegiatarum.

Cæterùm inſubſiſtentia dictæ atteſtationis Prioris de Gre-
goriis ad hominem demonſtrari videtur ex ejus innegabili
facto, in quo conſtans eſt, quod ipſe in Pagellis Sanctiſſi-
mæ Communionis ſemper ſe ſubſcripſit, cum addito, 127
quod eſſet etiam *Curatus*, quæ qualitas digito demonſtrat,
ipſum nulla indiguiſſe licentia ad audiendas Confeſſiones,
ex allegatis ſupra. Hoc etiam æquali claritate oſtendit,
ipſum eſſe verè, & propriè Curatum, & Parochum, ut
in terminis debilioribus ſolius diſtributionis Bollettinorum
tempore Paſchatis, quod illa denotet qualitatem Parochi
reſpectu diſtribuentis, firmavit *Rot. deciſ. 226. num. 2. part.
1. recent.* ibi: *Matrimonia fuiſſe ſemper in toto Caſtro, illiuſ-* 128
*que diſtrictu celebrata de licentia Archipresbyteri, eumdem-
que diſtribuiſſe Bollettinos tempore Paſchatis: & deciſ. 258.
num. 1 eadem part.* ibi: *Præcipuè illud factum, quod ſpeci-
ficè Teſtes ſignificant, videlicèt D. Archipresbyterum quotan-
nis diſtribuiſſe Signa, ſeù, ut ipſi dicunt, Bollettinos tem-
pore Paſchatis Reſurrectionis pro recognitione eorum, qui
Præceptum Eccleſiæ adimpleviſſent, quæ res propriè ſpe-
ctant ad Parochum.*

In qua parte non benè ſuppoſitum fuit, quod talis addi-
tio *Curati* in præfatis Bollettinis nunquàm anteà uſurpata 129
fuerit ab aliis Prioribus, ibi: *In Pagellis &c. emiſſa tantùm
fuit à moderno Priori &c. nunquam tamen ab aliis ejus Ante-
ceſſoribus, qui ſolum uti Priores ſeſe ſubſcripſerunt*, & ibi:
*Quod in aliquibus Bollettinis Communionis in Paſchate ſub-
ſcriptus reperiatur ultimus Prior titulo Curati, nam conſtat
in facto quod Priores Anteceſſores nunquam ſe ſe ſubſcripſe-
runt hujuſmodi Pagellis, niſi ſimplici titulo Prioris.*

Contrarium enim deſumitur ex ſola, & ſimplici lectu-
ra, & recognitione Summarii, impreſſi, & coram Con-
greg.

130 greg. Concilii pro parte Prioris de Gregoriis, exhibiti die 5. Aprilis 1704. In cujus *Num.* 3. hæc habentur.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1671. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1672. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1673. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1674. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1675. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1676. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1677. *Diomedes Frenfanellus Prior, & Curatus.*

Et quod magis est hujusmodi qualitas non est aliquid noviter adinventum, vel à dicto moderno Priore de Grego-
131 riis, vel ab ejus Antecessoribus, sed usurpata semper fuit ab omnibus Episcopis Fulginatensibus ab annis suprà centum, ut idem Prior de Gregoriis coram dicta Sac. Congr. Concilii probavit in alio ejus Summario impresso, & dato die 9. Augusti 7041. ibi:

Decius Donnula &c. Vicarius Generalis Fulginei &c. Rev. D. Christiano de Rubeis Priori Cathedralis, Parocho &c. Datum Fulginei die 15. *Julii* 1619.

Hippolytus Corsettus &c R. D. Christiano de Rubeis Priori, & Cathedralis Fulginaten. Parocho &c. Datum die 20. *Septembris* 1619.

Hipppolytus Corsettus &c. Fulginei Vicarius Generalis &c. R. D. Priori Cathedralis Parocho, & Curato &c. Datum &c die 22. *Januarii* 1620.

Hippolytus Corsettus &c. Fulginei Vicarius Generalis Rev. D. Christiano de Rubeis Priori Cathedralis Curato &c. Datum &c. die 29 *Februarii* 1620.

Porphirius Felicianus &c. Episcopus Fulginei D. Priori Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginaten. &c. Datum die 13. *Januarii* 1624.

Abbas Angelus Felicianus &c. Fulginei Vicarius Generalis R. D. Priori Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginei &c. Datum &c. die 2. *Maii* 1632.

Abbas Angelus Felicianus &c. Episcopi Fulginei Vicarius Generalis &c. R. D. Priori, & Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginei &c. Datum &c. die 24. *Aprilis* 1633.

Antonius Comes Montecatinus &c. Episcopus Fulginei &c. R. D. Diomedi Frenfanello Priori, & Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginei &c. Datum die 1. *Septembris* 1665.

Francesco Baldassini Vicario Generale &c. concediamo licenza al Priore Franfanelli Curato di S. Feliciano &c. Dato in Foligno li 24. *Gennaro* 1690.

Francesco Baldassini &c. Vicario Generale concediamo licenza al Sig. Priore Frenfanelli Curato di S. Feliciano &c. Dato in Foligno li 28. *Gennaro* 1690.

Francesco Baldassini Vicario Generale &c. concediamo licenza al Sig. Priore Diomede Frenfanelli Curato della Chiesa Cathedrale di S. Feliciana di Foligno &c. Dato in Foligno li 10. *Marzo* 1690.

Ex quibus, & aliis similibus enunciativis, quæ de facili in hac parte cumulari possunt, nulla videtur habenda
132 consideratio illarum expressionum, in quibus moderni Priores Frenfanellus, & de Justis, vel ex causa brevitatis, vel ex alio motivo, quod divinari facile non potest, omiserint similem expressionem Curati in una, vel altera ex Pagellis transcriptis in Summario Jacobili.

Tum quia illæ remanent suffocatæ ab antiquis, imò antiquissimis, mediis, modernis, & modernissimis contrariis enunciativis omnium dictorum antecedentium Priorum, juxtà ea, quæ notant Doctores de Testibus in ma-
133 gno numero in conflictu numeri minoris, ut videre est apud *Parlador. lib.* 3. *quæst.* 9. *sub num.* 10. *Barbos. de Potestat. Episcop. allegat.* 57. *sub num.* 186. *& Rot. decis.* 19. *num.* 7. *coram Celso.*

Tum etiam quia qualitas veri Parochi desumitur etiam ex sola distributione dictarum Pagellarum, seù Bollettino-
134 rum Communionis, semper, privativè quoad omnes alios, facta ab omnibus Prioribus non impeditis, neque absentibus, etiamsi careant additione *Curati*, seù *Parochi*, ex allegatis supra, quibus addo *æquè magistralem, ac punctualem decisionem Rotæ in decis.* 60. *num.* 8. *coram Carill.* ibi: *Quibus accedit, quod solus Archipresbyter tempore Paschatis di-*
135 *stribuit, & colligit Bollettinos, impressos cum suo nomine, contrahit Matrimonia, describit Baptizatorum, & Morientium nomina, quæ omnia probant ad illum, non ad Presbyteros, animarum Curam spectare Gloss. &c.*

Ex quibus videtur adequatè responsum regulari illi propositioni, quod prima Dignitas Cathedralis non præsumitur curata, nisi probetur talis, eo quia omnia prædicta, præcipuè simul unita, ut in qualibet materia faciendum esse monent adducti in *decis.* 60. *num.* 25. *coram Buratt. &* 136
decis. 732. *num.* 2. *coram Emerix. jun.* videntur concludenter probare annexionem Curæ actualis penes Priorem Cathedralis Fulginei. Dicta igitur generalis præsumptio cedere debet in nostro casu veritati, ut supra concludenter probatæ, juxtà regulam, de qua *Rota decis.* 416. *sub num.* 6. *coram Ludovis. & decis.* 23. *num.* 19. *&* 20. *coram Priolo.*

Videtur pariter adequatè responsum alteri propositioni, quod in his terminis Cura actualis non resideat penè Sacri- 137
stas nominatos à Capitulo, sed penès ipsum Capitulum nominans residere videatur Cura actu, & habitu juxta theoricam *Jun. in cap. Cum non ignores num* 2. *de Præben.*

Quia in hac parte proceditur cum æquivoco, in eo consistente, quod Sacristæ sint Coadjutores Capituli in exercitio Curæ animarum, quod non subsistit in facto, dum il- 138
li dicuntur, & sunt Coadjutores Prioris, non autem Capituli, juxtà animadversa suprà. Et propterea, licèt verum sit, quod illi non sint veri Parochi, & proprii Curati respectu Capituli, illos nominantis, minusque in ordine ad Priorem, cujus sunt simplices Coadjutores, ad evitandam monstruositatem plurium capitum in eodem Corpore, seù Parochia, quam consid raunt *Gonzal. ad Regul.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *num* 47. *Gomez ad Regul. de Idiomat. quæst.* 139
11. *num* 6. *vers. Requiritur, & Gratian. discept. for. cap.* 865. *num.* 24. *&* 25. Est tamen verè, & propriè Curatus idem Prior, utì habens eosdem tres Sacristas sub se, tanquàm Coadjutores in exercitio Curæ animarum, & uti obligatus ad reddendam rationem administrationis omnium Sacramentorum, eodem prorsùs modo, ac ad id obligati sunt tres Sacristæ ejus Coadjutores, ut in specie demandatum fuit in Visitatione Episcopi Montecatini anni 1646. ibi: *Insuper fuit monitus Perillustris D. Prior Cathedralis, necnon Sacristæ ejusdem, ut accedant ad Ædem Episcopi coram D. S. I. ut per D. S. I. interrogentur circà administrationem Sacramentorum.*

Aliàs enim manifestam involveret implicantiam, & palpabile absurdum, quod Prior, non habens qualitatem, & denominationem veri, & proprii Curati, seù Parochi, juxtà assertionem Jacobilli, sed exercens animarum Cu- 140
ram, non proprio Jure, sed nomine Capituli, in tali subalterno, & dependenti exercitio, non unum, vel alium, sed tres haberet Coadjutores, quod ex se unicè consideratum, videtur adeò repugnans, adeòque improprium, ut nulla opus sit Doctorum authoritate ad talem repugnantiam, & improprietatem ostendendam ex animadversis per *Card. Pallavic. in Hist. Concil. Trident. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 8. cum aliis, citatis à *Pignatel. consul.* 6. *num.* 14 *tom* 1. *& Rota* 141
in Romana Pecuniaria 11. *Junii* 1706. *§. Quin obstat coram Molines.*

Omnia hæc, præcipuè simul unita, videntur clarè ostendere, quod Prioratus Cathedralis Fulginei habeat annexam actualem Curam, animarum, tàm Fori Pœnitentialis, 142
quàm Jurisdictionalis, & tamen etiamsi aliquod in hac parte remaneret dubium, illud penitùs sublatum diceretur ab observantia, quæ potens est in hac parte declarare, cuinam spectet curam animarum, ut, omissis generalibus, in nostris præcisis terminis observat *Panimoll. decis.* 5. *annot.* 2. *num.* 143
1. *& firmavit Rota decis.* 135. *num.* 2. *coram Celso.*

Quæ observantia ex probatis in Summario desumpta ex Scripturis exhibitis à Priore de Gregoriis coram Congreg. Concil. *diebus* 5. *Aprilis, &* 9. *Augusti* 1704. innegabilis est 144
quoad distributionem Bollettinorum Communionis tempore Paschatis, quoad declarationem, quod Priores erant Curati, quoad privativam facultatem assistendi Matrimoniis, quoad potestatem audiendi Confessiones absque ullo præcedente examine, & quoad administrationem omnium aliorum Samentorum, quæ perindè habentur ac si essent administrata à Priore, dum administrata fuerunt, ac administrantur à tribus Sacristis in figura illius Coadjutorum, juxtà clara verba Visitationis Camajanæ, registrata supra num. 2. & 3.

Postquam fuerat signata Supplicatio favore Jacobilli, se 145
opponente illius relaxationi Promotore Fiscale, cum exhibitione primæ Scripturæ in Congregatione Datariæ, ab hac fuit remissa Instantia ad Congregationem Concilii pro Voto, in qua die 2. Octobris 1721. quando fuit exhibita alia

Scri-

Scriptura, de qua supra à num. 62. propopositum fuit dubium: *An sit r laxada Supplicatio*, resolutum cum rescripto: *Non esse relaxandam Supplicationem*. Repropositaverò Causa in Congreg. habita die 27. Februarii sub consueto dubio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, fuit responsum, ut videbimus in fine hujus Libri.

DISCEPTATIO III.

Ordinis Sancti Augustini Magisterii.

INTER

Regentes, & Prædicatores.

ARGUMENTI.

Loco subnectuntur sequentia Dubia.

Dub.I. *An, cum PP. Regentes expleverint quinquennium, & Prædicatores decennium, ad formam Constit Ordin. seu Decreti Capituli Generalis, sint præferendi qui primò expleverint in casu &c.*

Dub.II. *An omnia illa Loca, ad quæ mittuntur Concionatores à P.Generali Ordinis, sint consideranda, & connumeranda inter principaliores Civitates Italiæ, in casu, & ad effectum de quo agitur.*

FActum hujus Causæ satis, superque desumitur ex dictis Dubiis, inter quæ ex voluntate Prædicatorum omissum fuit primum, quando scilicèt, tam Regentes, quàm
1 Concionatores eodem anno explent tempus Lecturæ, &
Concionum; Eo quia in istis terminis iidem Prædicatores ultrò concedunt, Regentes præferendos esse Concionatoribus.

Fuit proindè ex parte eorundem Concionatorum dumtaxat prætensum, quòd quando ipsi tempus decennii Concionum explent, antequam Regentes compleant tempus quinquennii Lecturæ, in his circumstantiis Concionato-
2 res præferendi veniant Regentibus, etiamsi dicto tempore
P. Generalis non obtinuerit à Summo Pontifice Gratiam declarandi Magistros in Sacra Theologia: Tempore autem quo illam obtinet, Regentes pariter suum tempus Lecturæ, seu Regentiæ expleverint.

Pro congrua autem hujus Dubii resolutione enixis precibus supplicamus præ oculis habere circumstantiam illam, à qua desumi potest illius solidum fundamentum, in eo consistentem, quòd P.Generalis nostræ Religionis non habet
3 in suis ordinariis facultatibus potestatem quolibet anno,
& ad sui libitum, creandi Magistros in Sacra Theologia, neque Regentes, neque Concionatores, neque ante, neque postquam illorum Cursus consumarunt, sed illam summis precibus petere solet, & ex mera gratia à Summis Pontificibus obtinere, quorum aliqui, ut fecit Ven. Dei Servus Innoc.XI. toto tempore ejus gloriosissimi Pontificatus illam nunquam concedere voluit; Aliqui verò in determinato numero eandem Gratiam concesserunt, vel concedere solent, sed quando ipsis videtur, & placet, & cum illis conditionibus, quas apponere eis congruum videtur, & regulariter, prævio Voto Congreg. Concil. vel alterius
4 Sac. Congreg. Episcop.& Regul. Idque, vel in primo, vel
in secundo, vel in quolibet alio ex sex annis Generalatus.

Hoc præmisso, quia solet sæpè evenire, quod tempore concessionis hujus Gratiæ reperiantur, tam Regentes, quàm Concionatores, qui eorum Cursum antea consumarunt; Propterea in his circumstantiis strictè quæritur, an
5 illi Regentes, qui tempore Gratiæ, à Summo Pontifice
P.Generali concessæ pro Magisteriis, compleverunt tempus qninquenni Lecturæ, præferendi sint Concionatoribus illis, qui ante dict. Gratiam Summi Pontificis terminarunt decennium Concionum.

Pro hujus igitur Dubii, juxta hunc proprium sensum, congrua resolutione, præmittenda videntur plura, &

I. Quòd non vigore Constit. alicujus Summi Pontificis, neque ad terminos nostræ Constitutionis sed in exequutionem dumtaxat dispositionis Cap.Generalis anno 1685. non
6 in tota nostra Religione, sed in sola Italia: Itaut in Hi-
spaniarum Regnis, in Lusitania, in Belgio, & Indiis, in quibus non defuerunt unquàm, neque de præsenti desunt insignes verbi Dei Concionatores, prorsùs inauditum sit, incognitumque nomen Magistri ad titulum Concionatoris generalis; Atquè in ipsamet Italia, neque omnes Prædicatores generales in quacumque illius Civitate, utcumque verbum Dei prædicantes, tali Magisterio decorari solent, & possunt; Sed solum illi, qui cum plausu, & justa fama, per decennium in principalioribus ejusdem Italiæ Civitatibus verbum Dei deprædicaverint, ex mera gratia habilitati fuerunt ad Magisterium assequendum, sequentibus verbis: *Magistri Laurea illi tantummodò in Italia decorentur, qui probitatis, & doctrinæ laude præfulserint, & quinquennio munus Regentis obierint; Vel in PRINCIPALIORIBUS Italiæ Urbibus verbum Dei decennio cum plausu, justaque fama deprædicaverint*, & notant *P.Mengarellus* 7
olim nostræ Religionis Secretarius Generalis *in Opusc* cui titulus: *Cronologia della Promozione al Magistero fol.7. vers. Cosi parlando*, ibi: *Cosi parlando de' Predicatori generali, ogn'uno può ben comprendere quanto vi voglia per rendersi capace di predicare nelle Città con applauso &c. prima di rendersi capace del Magistero, al quale poi non si promovono ne ancotutti, ma li migliori, e di maggior applauso*. Quæ posteriora verba supplicamus præ oculis habere pro congrua responsione ad Notulam Prædicatorum, exhibitam in hac Sac. Congreg. die 5. Augusti 1719. in qua absque ullo delectu pro Laurea Magisterii adnotantur omnes omninò Prædicatores illi, quibus expeditæ fuerunt Literæ Patentes concionandi, cum specificatione illius Datæ, & sequenti Apostilla: *Nota de' Predicatori, che nella Religione di S. Agostino dall'hanno che furono deputati, indicato dal millesimo, hanno terminato il suo decennio, e però degni del premio, e Laurea Magistrale*; Itaut ad tenorem hujus Apostillæ in futurum in nostra Religione pro obtinendo Magisterio ad titulum Concionatoris, satis sit extrahere Fidem deputationis in Concionatorem, & deinde computare decennium à tempore illius Datæ, quod quantum absonum sit, de se patet.

Non sic autem respectu Regentium, quibus de Jure, seu ad formam nostrarum Constit. debetur Magisterium, eo ipso, quod post Lecturam, prævio solito examine, constat de illorum idoneitate, juxta illa verba *nostr.Constit.Reform.* 8
anni 1551. Qui in Lectoria munus suum diligenter, & cum profectu Discipulorum exercitati fuerint, ad Baccalaureatum primùm promoveantur, deindè ab eodem Priore Generali, (si potestatem à SS.D.N. habuerit) Magistri in Sac. Theologia creentur, quod nullum relinquit arbitrium P.Generali (habenti à Papa potestatem) non creandi Magistrum Regentem illum, in quo concurrant omnia requisita, & illius loco graduandi Concionatorem, sibi benevisum, juxta animad- 9
versa per *Altogr.conf.58.sub.num.54.* & firmata per *Rot.decis. 188. num.28. part.17. & decis.9. num.10. & 11. decis.327. num. 20. part.18. recent.*

II. Præmittendum est, quod Magisterium illud, de quo disputamus, nihil aliud est, quàm Laurea Sac. Theologiæ, seu solemne, & authenticum testimonium excellentiæ in tali Theologica Facultate, circa cujus quæstiones examinari priùs debent omnes illi, qui laureari cupiunt, juxta di- 10
sposita *in Constit S. M Urbano VIII.* quæ unicè directa sunt Regentibus, nullo autem modo apta sunt Concionatores directè comprehendere, ut, ex illius recognitione remanet manifestum.

Et propterea in illius assequutione ex justitia primò, & principalitèr præferendi sunt Regentes, qui in eadem Theologica Facultate per integrum quinquennium portarunt pondus diei, & æstus; Secundariò verò, ac minùs principalitèr, & ex gratia Concionatores, qui ex professo eidem Exercitio nullatenùs incumbunt, sed alteri Facultati, seu Concionibus operam dant, ut benè advertit *Brancaccin. de Jur.Doct. lib.2. cap.1. num.1. in fine*; Et rationem adducit *D. Thom.1. par. quæst.1. art.5.* quia scilicet aliæ Professiones di- 11
cuntur ancillæ Sac.Theologiæ, juxta id, quod legitur *Prov. 9.3. Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem*, inter quas ancillas non dedignatur annumerari concionandi Facultas, latè *Mend. de Jur. Accad. lib. 1. quæst. 1. per tot.* & signanter *num. 8. 12. & 350.*

III. Præmittendum est, quod non benè exageratur ex adverso qualitas Concionatoris generalis, uti distincta, & separata à munere Regentis, ad suadendum, quod si illi in
Magisterio assequendo non præferantur Regentibus, in fu- 12
turum vix reperietur Religiosus, qui Concionatoris munus assumere velit.

Ultrà quod enim pro adequata responsione sat est oculos convertere ad nostram Religionem in toto Catholico Orbe diffusam, Italia excepta, in quo non desunt insignes
verbi Dei Concionnatores, licèt extra Italiam nulla adsit 13
spes, neque à remotissimis, consequendi Magisterium per medium prædicationis, ut observavimus supra. Strictè respondemus, notorium esse in nostra Religione, quod excel-

excellentiores fuerunt, longeque major est numerus illo-
rum Concionatorum, qui sunt, vel fuerunt pariter Re-
gentes, ac sint alii Prædicatores, qui non fuerunt tales: Ita-
ut in Ecclesia S. Augustini Urbis ab anno 1695. usque ad ca-
dentem annum 1719. ex 25. Concionatoribus, qui in Ur-
be verbum Dei cum plausu, & justa fama per integros Cur-
sus quadragesimales annunciarunt, quinque dumtaxat, non
fuerunt Regentes.

Imò notorium pariter est, quod inter celebriores Con-
cionatores, qui hodiè nostram Religionem illustrant,
quivè cum plausu, & justa fama Conciones habue-
14 runt, nedum in principalioribus Italiæ Civitatibus, sed
etiam in principalissimis extra illam, & præcipuè apud S.C.
& C.M. quivè ascendunt ad numerus 26. unus dumtaxat
reperitur, qui non per viam Regentis, sed solius Concio-
natoris generalis, Magisterium obtinuit.

IV. Est præmittendum, quod non sine mysterio in contr.
Summ. descripti fuerunt aliqui Concionatores generales,
qui uti tales Magisterium fuerint consequuti, confusim, seù
15 promiscuè, & indiscriminatim cum Regentibus, quorum
nomina, non solum colore brevitatis omissa fuerunt sub hac
mysteriosa phrasi, *cæteris omissis*, *cæteris prætermissis*, nè
ictu oculi detegeretur maximus numerus Regentium, qui
ad exclusionem Prædicatorum generalium prælationem
semper obtinuerunt in consequutione Magisterii; Sed ulte-
rius data opera in eadem Attestatione gratis ubique fuerunt
postpositi aliqui Regentes Prædicatoribus, ut signanter pra-
cticatum fuit respectu Graduatorum à P. Generali Sera-
no: Dicitur enim ibi: Reverendissimus P. Seranus. Con-
cionator Valenti, ultimò Regens Memmola. Et tamen ex
publico Instrumento, quod datur, constat evidenter, id nul-
lam habere in facto subsistentiam, quia innegabilis veritas
16 hæc est, quod ultimus promotus non fuit Regens Memmo-
la, sed Concionator Valenti, ut cantat Regestum, ex quo
desumpta fuit contraria Fides, ibi *Die 14. Magistros declara-
vimus &c. P. Baccalaureum, & Regentem Fr. Thomam Mem-
molam ab Aquaviva, qui per quinquennium Regentis munus
laudabiliter obivit, & P. Baccalaureum, & Concionatorem ge-
neralem Fr. Leopoldum Valenti Florentinum &c.*

Cum illo addito, omnem in hac parte excusationem exclu-
dente, quod in margine ejusdem Libri, ubi describuntur dd.
duo Graduati, apostilla pariter prælationem dat Regenti
in concursu Prædicatoris generalis, ibi: *In marginæ d. par-
titæ adest sequens adnotatio, videlicèt Magistri declaratio P.
Regentis Memmola, & P. Concionatoris Valentis.*

In hac autem parte omnem merentur Regentes compas-
sionem; Cùm enim exponenda esset huic Sacrosancto Se-
natui pura veritas circa electiones Magistrorum, factas à
17 PP. Generalibus nostræ Religionis post d. annum 1685. in
dicta contraria Attestatione, quæ in Congreg. habita die 30.
Sept. 1719. exhibita fuit, cum supposito, quod Regentes
non deducerent propria Jura, ad proiiciendum pulverem
ante oculos sapientissimorum Judicantium, & ad demon-
strandum, quod, promiscuè, cum Regentibus, promo-
ti fuerunt etiam Prædicatores, sub dictis mysteriosis ver-
bis, *cæteris omissis*, *cæteris prætermissis*, relictæ fuerunt illæ
promotiones Magistrorum, in quibus nullus fuit admissus
Prædicator Generalis, In aliis verò, inaudita facilitate,
Prædicatores præpositi fuerunt Regentibus, adversùs lite-
ram illorum Regestorum, à quibus Fides desumpta fuit;
18 Quantum verò modus iste operandi opponatur illi candori,
cum quo procedi solet in Tribunalibus, & præcipuè in sa-
crosanctis EE. PP. Consessibus de se patet.

Posita proindè d. evidentissima diversitate Fidei ab illis
Regestis, ex quibus desumpta fuit, atque Nobis, enixè sup-
plicantibus, denegata fuit permissio, eamdem Fidem con-
frontandi cum suo originali, eo tempore, quo exadverso
19 repetitæ fuerunt importunæ instantiæ pro celeri Causæ
propositione; Hoc unum addere possumus, quod eadem
Attestatio, seù speciosa Fides, uti in una parte evidentis-
simè insubsistens in totum reiicienda est, & in reliquis suis
partibus nullam meretur fidem, ex regula, de qua *Rota
Aven dec. 33. num. 1. & 2.* ubi refert, & sequitur illud *Virgilii
20 Crimine ab uno Disce omnes, Guazzin ad Defens. Reor. defens.
28 c. 13. n. 17.* ubi refert, & sequitur illud *D. Jacobi Apostoli:
Qui in uno delinquit factus est omnium reus*, cum aliis con-
cordantibus, de quibus *in Instit. Crim. lib. 2. tit. 6. n. 23.* quibus
addo *Rot. cor. Beninc. dec. 268. n. 10.*

His opportunè præmissis, pro favorabili resolutione no-
stri primi dubii videtur superabundare solus tenor disposi-
tionis Capituli generalis anni 1685. quæ omnem excludit
contrariam criticationem, seù detorsionem: In illo enim
disponitur, quod *Magisterii laurea illi tantùm in Italia deco-
rentur, qui probitatis, & doctrinæ laude præfulserint, &* 21
*quinquennio munus Regentis obierint; Vel in principalioribus
Italiæ Urbibus Verbum Dei decennio cum plausu, justaque fa-
ma deprædicaverint.* Ex quibus remanet manifestum, quod,
posita facultate graduandi in P. Generali, obtinenda à Sum-
mis Pontificibus, primus, & principalis locus attribuitur 22
Regentibus, deindè verò in horum defectum, & in subsi-
dium, mediante particula illa *Vel*, datur locus non omni-
bus, sed aliquibus tantum ex Concionatoribus generalibus,
hoc est illis, qui cum plausu, & justa fama *In principaliori-
bus Italiæ Civitatibus verbum Dei deprædicaverint.*

Et proindè applicatur aurea illa distinctio, uno ore à Do-
ctoribus recepta, & à magnis Tribunalibus canonizata, quod
dictio *Vel*, aut ponitur inter Personas ejusdem professionis, 23
& qualitatis, & importat alternativam; Aut ponitur in-
ter Personas diversæ professionis, & qualitatis, juxta ter-
minos nostri casus, in quo posita fuit inter Regentes, &
Concionatores, & tunc importat prælationem, ordinem,
seù præcedentiam primò nominatorum: *Textus* utriusque
Juris recognosci possunt *in can. Metropolitani 63. dist.* ubi *Glo.
Verbo Et Presbyterum*, ibi: *Presbyterum præmittit, qui enim* 24
*prior est in ordine, erit Prior in electione &c. hæc dictio Vel,
non dat illis optionem sic, sed ordo verborum ostendit, quo or-
dine debeant eligere, & in l. Hæredes mei §. finali, ff. ad Tre-* 25
bel. & in l. Cum Pater §. penult ff. de Legat. 2. quos sequuntur
doctissimus Canonista *Fagnanus* olim hujus S. Cong. Secre-
tarius *in cap. Inter cæteros num. 47 & seqq de Rescript.* ibi:
*Et si alternativa regulariter electionem tribuat, & alteram ejus
partem adimplere sufficiat &c. Tamen, quando est posita inter* 26
*personas, habentes diversas qualitates, & in primò nominatis
subest major ratio, quàm in posterioribus, in secunda parte al-
ternativæ comprehensis, tunc alternativa ordinem inducit,
non electionem, & ad secundam partem alternativæ perveni-
ri non debet, nisi in subsidium, & in defectum primæ: Bar-
bos. dict. 415. numer. 2. in fine, Fusar. de Substit. quæst. 379.
num. 26. Card. de Luca de Jurepatr. disc 88. numer. 4. & Ro-
ta dec. 558. numer. 5. par. 5. rec. & coram Arguel. dec. 62. nu-
mer. 8. in Dertbusen. Jurisdict. 28. Jan. 1697. §. Præfatis* 27
cor. Pio, ibi: *Ubi, prout hic, alternativa legitur expressa in-
ter illos, in quibus ordo Juris consideratur, tunc per eandem
dicitur præscriptus ordo, priùs primum, in quo subest ma-
jor ratio, deindè successivè alios in subsidium designans, &
in Gerunden. Jurisdiction. 14. Junii 1702. §. 3. coram
Cardinal. Priolo, & in Mediolanen. Præeminen. 2. Decem-
br. 1705. §. Accedebat coram Ansaldo*, ibi: *Cum ipse ordo an-* 28
*tepositionis importet præcedentiam, & suaptè natura antela-
tionem*, cum aliis, sequutis *à D Piton. in Parerg. post ejus Di-
scept. Eccles. n 3. & 4.*

Habemus hoc solemniter decisum à Sacr. Rit. Con-
gregat. utraquè Parte acerrimè informante in celebri
Romana 26. Aprilis 1704. ad relat. Cardin. Barberini:
In illa enim quæstio erat circa impositionem, & depositionem
Mitræ, & Gremialis, uno ex DD. Cardinalibus cele-
brante coram Summo Pontifice, impedito Diacono, an 29
scilicet idem munus spectaret ad Subdiaconum, vel ad
Magistrum Cæremoniarum: Ad demonstrandam autem
quòd spectare poterat ad Cæremoniarum Magistros, ex
illorum parte adducebantur verba *celeberrimi Cæremonia-
rum Magistri Parid. de Gras. lib. 1. cap. 25. de Usu Mitr.
pretios.* ibi: *Officium Diaconi est ponere; & deponere Mi-* 30
*tram, nisi quando est occupatus, &c. quia illo casu pro Dia-
cono supplet Subdiaconus, aut Assistens Cappellanus, vel Cæ-
remoniarius*, & acerrimè insistebatur in efficacia, atque
virtute dictionis disjunctivæ *vel*, in alternativum sensum
interpretatæ, & comprobatæ ab immemorabili consuetu-
dine, practicata sub oculis Summi Pontificis, & coram
toto cætu S. R. E. Cardinalium: Et nihilominus, ta-
li consuetudine non attenta, responsum fuit dictam di-
ctionem *vel*, uti positam inter Personas diversæ qualita-
tis, importare ordinem, non autem alternativam, &
proindè Cæremoniarum Magistros in dicta functione non
posse concurrere cum Subdiacono, sed debere ei locum
cedere; Et adversus hujusmodi fundatissimam resolutionem
Eadem Sacr. Congreg. novam etiam Audientiam Magi-
stris Cæremoniarum Cappellæ Pontificiæ inexorabilitèr
denegavit, prout hæc omnia latiùs referuntur in *Tom. 2.
par. 1. disc. 28. per tot.* & signanter *à n. 94. usque ad* 104.

Hujusmodi autem legalis, & obvius sensus dd. verborum
Decreti Capituli generalis anni 1685. ad hominem compro-
batur ex pluribus.

Et primo ex eo, quod repugnat omni verisimilitudini,

quòd Religiosi illi, deputati à Capitulo generali anni 1685.
qui omnes fuerunt Regentes, in æternum præjudicium Re-
gentiæ, non solùm voluerint gratiosè admittere ad con-
31 cursum Magisterii Prædicatores generales in subsidium,
seù in defectum Regentium, qui non adhuc compleverant
eorum quinquennium, sed etiam ad exclusionem eorun-
dem Regentium, decernere voluerint, quòd illis præferri
possent Prædicatores, quam inverisimilitudinem extollunt
Afflict. dec. 319. n. 9. & Rot. dec. 369. num. 42. par. 19. rec. & in
32 *Constantien. Jurisdict. super bono Jure 4. Junii 1717. §. Ac*
indubitanter cor. Ansald.

Secundò ex punctualissima authoritate *P. Mengarelli*,
olim nostræ Religionis Secretarii generalis *in Opusc.* cui ti-
titulus, *Cronologia della Promozione al Magistero fol. 6.* ubi
33 perinde ac si pro veritate requisitus fuisset in nostro casu, in
quo P. Vicar. Generali concessa fuit facultas laureandi de-
cem Magistros, hæc ait: *Se vi è il Breve per dieci soli Mae-
stri &c. e vi sono &c. Regenti, che hanno fatto il suo quinquen-
nio assiste alli dieci PP. Reggenti anteriori il dritto di essere pro-
mossi, e non ha luogo la controversia, se delli dieci si abbiano da
promovere otto Regenti, e due Predicatori, perche prima si
hanno da promovere li Reggenti, poi qualcheduno de Predi-
catori, li migliori, e li più applauditi, se vi restano luoghi,
Così fece il Generale Pacini, come si vede da Registri, Così han-
no fatto gl'altri PP. Generali successori &c.* Quantæ autem ef-
ficaciæ sit punctualis authoritas, non habens Contradicto-
34 rem, notant adducti *à Card. de Luc. in Miscel. disc. 47. nu. 26
in fine & Rot. in Legion. Paroch. 2. Julii 1706. §. Admissa coram
Kaunitz*, asserentes, vim legis habere.

Tertiò ex solito Priorum Gener. nostræ Religionis, inter
quos mirabiliter urget innegabile factum Travalloni, pri-
mi Generalis post d. decretum Capituli Generalis an. 1685.
Iste enim in quinto an. sui Generalatus obtinuit ab Alex.
35 VIII. facultatem creandi 50. Magistros in Italia. Non so-
lùm autem tempore dict. sui Generalatus nullum reliquit
Regentem, quem Laurea Magistrali non decoraverit,
retinendo, & conservando Brevia pro illis Regentibus,
qui terminare debeant quinquennium in fine sui Genera-
latus, ut est in nostra Religione notorium; Sed in prima
promotione, quando multi aderant Concionatores, qui non
solùm expleverant decennium, sed etiam quindennium
prædicationis; Et nihilominus nullum ex ipsis promo-
vit, sed declaravit Magistros omnes illos Regentes, qui ter-
36 minaverant Regentiæ Cursum, qui fuerant decem, nempè
PP. Ciogni, Seranus posteà Generalis, Mengarellus, Au-
thor Opusculi Cronologiæ Magisterii, Querrus Vicarius
Generalis, Joseph Crippa, Caly, Benania, Avvolta, &
Augustinus Felix Canalis.

Hoc autem innegabile factum in nostra Religione noto-
rium, & plusquam notorium P. Vicario Generali, qui in
dicta prima promotione fuit unus ex promotis ad Magiste-
37 rium, digito ostendit, & manibus palpare facit verum sen-
sum, & veriorem intelligentiam dictæ particulæ *Vel*, ap-
positæ inter Regentes, & Prædicatores, quia tunc tempò-
ris vivebat major pars illorum Religiosorum, qui dictum
Capitulum Generale composuerunt: Eisque proinde per-
fectè notus erat sensus dictæ particulæ, & notior erat mens
Vocalium; Et tamen adversùs dictam primam promotio-
nem Regentium dumtaxat, nullus omninò Prædicator re-
clamavit, sed omnia in pace transierunt: Esse autem ma-
gni faciendam facta illarum personarum, quæ, vel interve-
nerunt in condenda aliqua lege, vel vixerunt tempore, pro-
ximo editioni ejusdem legis, notat egregiè *Card. de Luca de*
38 *Jurisd. disc. 41. nu. 1.* ibi: *Ex illa consideratione &c. quod sci-
licet tunc in S. Congr. verisimiliter sederent plures ex Cardi-
nalibus, qui intervenerunt in eodem Concilio, &c. Unde ve-
risimiliter erant informati de vero sensu, ac intentione ejus-
dem Concilii, &c. & de Matr. disc. 5. num. 11.* ubi alios citat
Concordantes.

Non negamus tamen, quòd in aliis duabus intermediis
promotionibus, unà cum Regentibus, idem Generalis Tra-
vallonus declaraverit Magistros etiam aliquos Prædicatores
Sed id evenit ex eo, quia tunc temporis non omnes Regen-
tes terminaverant suum quinquennium, ut evenit in ultima
promotione, quando, terminato quinquennio à sex Re-
39 gentibus, omnes illos creavit Magistros, & nullum Præ-
dicatorem, qui Regentes fuerunt Astallius, Viganegus,
Nuptius, Salvatorius, Tortolinus, & Arrighus.

Idem sequutus fuit exemplum Generalis Pacinus, Succes-
sor ejusdem P. Travalloni, qui anno quarto sui Generala-
tus obtinuit facultatem creandi 40. Magistros; In prima
40 enim promotione creavit 18. Regentes, & nullum Præ-
dicatorem, Regentes fuerunt P. Cinquini, Bonaguerra,
Bandini, Barberius, Matthis, de Vecchis, Gianotti, Deo-
datus Summanticus, postea Generalis, Gragnettus, Tra-
vallonus, Bartholoccius, Lavazzolius, Cluschius, Arpe,
Gorus, Bugata, Ceppius, & Simeoni; In secunda verò
promotione creavit pariter sex Regentes, nempè Onu-
phrium, Augustinum de Aquario, Fiorum, Marchettum,
Bandinum, & Cyriacum, & nullum Prædicatorem: In ul-
tima demùm promotione, unà cum septem Regentibus, qui
tunc temporis quinquennium compleverant, creavit Magi-
stros etiam aliquos Prædicatores.

P. Seranus idem practicavit in prima promotione, quando
creavit tres Regentes, & nullum Prædicatorem, Regentes
fuerunt PP. Zuffus, postea Procurator Gener. Cælestinus
Summanticus, & Michael Augustinus Milliarius; Idemque 41
pariter practicarunt illius Successores, nempè Generales
Nuptius, & Summanticus, à quibus nullus Regens reli-
ctus fuit sine Laurea, licèt aliquos Prædicatores etiam decla-
raverint Magistros, quando non adhuc Regentes eorum quin-
quennium compleverant.

Ex quibus remanet manifestum, quòd solitum nostræ Re-
ligionis in Italia ab anno 1685. hoc fuit, & est, ut, obtenta à
Generali pro tempore gratia à Summo Pontifice declarandi 42
Magistros, priùs graduentur omnes illi Regentes, qui tem-
pore dictæ gratiæ quinquennium compleverunt, & deindè,
quatenùs remaneant alia Brevia, graduentur etiam aliqui
Prædicatores, ex illis, in quibus concurrant requisita, præ-
scripta in Decreto Capituli generalis ann. 1685.

Contorquetur nimis exadverso Scribens pro adæquata re-
sponsione adversùs hujusmodi innegabile solitum illorum
Priorum Generalium, qui fuerunt præsentes Capitulo Ge-
nerali anni 1685. & quibus perfectissimè notus erat sensus 43
Vocalium, & tandem non sinè magna injuria eisdem Ve-
nerabilibus Viri scientia, & integritate præclaris, asserit,
dicta facta, seù prælationes, ab eis concessas Regentibus,
referendas esse ad merum arbitrium dictorum Priorum Ge-
neralium, neque dubitat serena fronte asserere, dictos actus
fuisse abusus. Quantum verò arbitraria, sit, quantumque
frivola hujusmodi responsio, de se patet, quia vim facit
sano intellectui consideratio hæc, quòd dicti integerrimi
Priores Generales, absque ulla eorum utilitate, inferre
voluerint adeò insigne præjudicium Prædicatoribus, ut ex-
clamant *Rol. cons. 38. n. 38. & seqq lib. 1.* ubi quod hoc patet ra- 44
tione naturali, quam solam allegare sufficit, *Rot. dec. 211.
n. 31. p. 19. rec.* cum aliis Concordantibus, citatis *in to. 3. p.
2. discep. 1. §. 4. n. 4.*

Omnia hæc quarto loco mirabiliter comprobantur ex inne-
gabili facto Vicarii Generalis, qui licèt probè sciret, P. Ba-
gnolum terminasse quinquennium Regentiæ anno præteri- 45
to 1718. & non unum, vel alium, sed decem Prædicatores
Generales ante dictum annum 1718. terminasse decenium
prædicationis, ut omnia hæc ictu oculi patent ex Notula, ab
ipso exhibita, in qua accurata temporum distinctione, adno-
tantur omnes Regentes, & omnes Prędicatores Generales,
cum præciso anno, quo dictis Prædicatoribus expeditæ fue-
runt Literæ patentes concionandi, cum supposito, quòd
eodem tempore eorum muneribus dare operam incæpe-
rint, ex quo infertur ibidem tempus, in quo proprios Cur-
sus terminarunt: His nihilominus non attentis, vocavit
eundem P. Bagnolum ad Magisterium, cum sequenti con-
ditione. *Quando non vi siano Reggenti più anziani di v. P.
da promoversi al Magistero non sarà per mancare a Lei la Lau-
rea, in cui si trova ogni debito requisito.*

Supplicantur hic observare, non scripsisse eidem P. Ba-
gnolo tunc Regenti, *quando non vi siano Predicatori Genera-
li più anziani*, quorum numerus usque ad decem erat eidem
perfectissimè notus, ut patet ex dicta Notula, sed, *quando
non vi siano Reggenti più anziani*. Igitur ad sensum, & ver- 46
ba Vicarii Generalis, Regentibus, qui compleverunt quin-
quennium tempore Gratiæ, à Summo Pontifice obtentæ,
non potest retardari Magisterium à Prædicatoribus, licèt
magis antianis, sed semper præferendi sunt Regentes illi, qui
tempore facultatis, à SS. obtentę, eorum Regentiæ quinquen-
nium compleverunt.

Licèt autem deindè Vicarius Generalis recusaverit eidem
P. Bagnolo Magisterium conferre, ex eodem præte- 47
xtu existentiæ multorum Prædicatorum Generalium,
qui jam compleverant decennium, ex hoc tamen fa-
cto.

Quinto loco desumitur potiùs alia concludens probatio
nostri assumpti, quia in hac Sac. Congreg. habita die 5. Au-
gusti 1719. non obstantibus omnibus exadverso deductis, 48
tam

tam in voce, quàm in scriptis, responsum fuit: *In casu, de quo agitur, conferendum esse Magisterium P. Bagnolo*.

Casus autem, qui tunc temporis controvertebatur, erat inter dictum Regentem Bagnolum, qui Regentiæ quinquennium terminaverat anno 1718., & inter decem Prædicatores Generales, qui decennium eorum prædicationis
49 respectivè terminaverant annis 1715. 1716., & 1717. ut patet ex dicta Notula, in qua exadverso sequens apposita fuerat Apostilla: *Nota de' Predicatori &c. che hanno terminato il loro decennio, e però degni del premio, e Laurea Magistrale*. Et proindè ad terminos dictæ resolutionis non potest ampliùs in dubium revocari, quod, ad tenorem oraculi hujus Sacræ Congregationis Regentes præferendi sint Prędicatoribus, etiamsi isti ante Regentes eorum decennium compleverint, dummodò in Regentibus, tempore Gratiæ, à Summo Pontifice obtentæ, concurrant omnia requisita decreti anni 1685.

Sextò. Ex majori proximitate, maximaque connexione ad gradum Magisterii, quæ non reperitur in Prædicatoribus, & mirabiliter emicat in Regentibus, qui non ex abusu, vel
50 adulatione, sed vigore literalis dispositionis *nostr. Constit. part. 5. capit. 2.* statim ac declarati sunt Regentes vocantur etiam Magistri, hoc est Magistri Regentes; Et propterea nimis congruum videtur, ut ipsi præferantur Prædicatoribus, qui tali nomine non decorantur à Constitutionibus; Esset enim verè monstruosum per saltum permittere eisdem Prædicatoribus gradum Magisterii in præjudicium Regentium, qui eò ipso quod approbati sunt ad Regentias, Magistri vocantur toto tempore quinquennii Regentatus, primumq; & immediatum locum post ultimum Magistrum semper obtinet.

Septimò. Ex longè rigorosiori examine, quod præcedere debet admissionem Regentium in concursu Prædicatorum;
51 Isti enim examinantur à duobus dumtaxat Examinatoribus circa sensum Sacræ Scripturæ; Non sic autem Regentes, qui examinari debent ab omnibus Examinatoribus, præsente P. Generali, circa quæstiones Theologicas, cum arbitrio Examinatorum illos interrogandi circa quamlibet Theologicam quæstionem; Imò Alex. VIII. in prima concessione facultatis laureandi, quam concessit Pat. Generali Travallono, mandavit, examen Regentium fieri debere ab omnibus Examinatoribus coram Card. Protectore, quod tunc punctualiter adimpletum fuit; Videtur proindè nimis consonum, & æqualiter in Jure fundatum, ut Regentes, qui per medium talis rigorosioris examinis debent suum gradum acquirere, præferantur Prædicatoribus, qui cum minori studio propriam possunt adimplere professionem.

Neque hic juvat exagerare longius tempus annorum decem, quibus concionatores debent Verbum Dei annunciare, in conflictu Regentium, qui per solum quinquennium eorum cursum consumant; Cathegorica enim responsio hæc
52 est, quod Prædicatoribus admittitur pro requisito unius anni prædicatio annualis, ut dicitur in nostra Religione, quæ incipit à festo Omnium Sanctorum, & terminat in festivitate S. Joannis Evangelistæ, non omnibus diebus, sed festivis dumtaxat, ut notorium est in nostra Religione, & admittitur in Fide, exadversò data die 30. Sepemb. 1719. Et proindè annus Concionatorum reducitur ad 150. circiter dies, seù Conciones, non sic autem annus Regentium, qui non aliam habent vacationem præter dies festivos, nisi solam Quadragesimam. Itaut ducto calculo, absque ulla necessitate operarum Ratiocinatoris, decennium Concionatorum in substantia reducitur ad dies 150. & sic neq; extenditur ad dimidium anni continui.

Octavo loco ad nostrum effectum nimis considerabiles sunt aliæ qualitates, quæ ad terminos nostrarum Constit. Regentibus conveniunt, & Prædicatoribus nullatenus communes
53 sunt; Omissis enim aliis minoribus, *in par. 3. cap. 3. §. 1. nu. 3. fol. 181. §. 12.* datur eis Votum activum in electione Provincialis; *Et ex eadem par. 3. cap. 9. §. 6.* habiles declarantur iid. Regentes ad assequendum Provincialatus considerabile Officium, etiamsi Priores antea non fuerint: In citato siquidem loco, à generali regula, ibidem stabilita, quod non possit eligi in Provincialem ille, qui priùs non fuit Prior alicujus Conventus, sequens adducitur limitatio: *Excipimus verò in hac parte Venerabiles Gymnasiorum Regentes, qui sua opera Ordi-
54 nem nostrum plurimùm quidem juvant, atque illustrant, haud obscurum interim de seipsis periculum facientes, seque hujusmodi Præfecturis non indignos esse, re ipsa ostendentes: Cum enim Sapientes dominantur, Respublicæ rectè, & fideliter administrantur:* Quæ habilitas ad dict. Provincialatus munus ante Prioratus Officium, facultas votandi in Capitulis Provincialibus, solemnisque declaratio favore Regentium, in

eisdem Constitutionibus apposita, in ordine ad Prædicatores generales nullibi repetita legitur, neque proindè fuit unquàm electus in Provincialem aliquis Prædicator generalis, dum è contra multi Regentes ad tale munus electi fuerunt, licet anteà non fuissent Priores, ut est in nostra Religione notorium.

Nono. Quia longè magis laboriosum, majorisque applicationis est Officium Regentis, obligati ad quotidiè docendum Theologiam per integrum quinquennium, quàm Prædicatoris munus, qui cum uno Annuali in nostra Religione 55
incipiente circa principium mensis Novembris, & terminante in Festis Natalitiis, per totum decennium potest in diversis Locis Verbum Dei annunciare; Quod ex eo ulteriùs ad hominem comprobatur, quia longè major est facilitas, longèq; facilis via assequendi Magisterium in Italia per viam Prædicationis generalis, ac sit aliud medium per viam lectionis Sac. Theologiæ.

Et propterea applicatur in præsenti Textualis illa propositio, quod in consequendis præmiis semper anteferendi sunt illi, qui majore insudant labore, de quo habemus *Tex. in leg.* 56
Contra publicam in fine, Codic. de Re milit. lib. 12. ibi: *Quia honoris augumentum, non ambitione, sed labore ad unumquemque convenit devenire*, quem sequuntur adducti à *Pignatell. consult. 12 num. 30. tom 1.* ibi: *Similiter preferendus ille est, qui alium superat comparatione laborum, quos ex munere sibi* 57
injuncto subiturus est, & *Rot. in Mediol. Præeminent. 2. Dec. 1701. §. Eoque magis coram Ansald.* ibi: *Semper mereantur anteferentiam illi, qui majore insudant labore.*

Decimo. Tandem omnia hæc comprobantur à solito nostræ Religionis, extrà Italiam non admittendi ad Magisterium, nisi per viam Regentiæ, & ab evidenti absurdo, quod ex contraria prætensione innegabiliter sequeretur, quia hu- 58
jusmodi Magistri per medium Prędicationis in sola Italia noti sunt, in qua ex mera gratia obtinuerunt anno 1685. ut post decennium Prędicationis concurrere possent ad Magisterium, non ad exclusionem Regentium, sed in horum subsidium, & defectum.

Ex una autè parte videtur nimis durum, ut Regentes in Italia pejoris sint conditionis, ac sint omnes omninò Regentes in 59
aliis Provinciis nostræ Religionis; neque etiam exclusis novi Mundi, seù Indiarum octo Provinciis; Ex alia verò videtur æqualiter durum, ut Prædicatores, qui ex gratia in Italia fruuntur dicto Jure concurrendi ad Magisterium, imitantes Herinaceum, velint excludere ipsosmet Regentes, qui nostra ætate in ipsorum consortium eosdem Prædicatores gratiosè admiserunt.

Toto spiritu supplicantur hic observare, quòd casus præsentis quæstionis est nimis rarus, & verificatur solùm, quando nostra Religio, ut in præsenti contingit, regitur à Su- 60
periore cum qualitate Vicarii Generalis, quando non solet illi concedi magnus numerus Graduandorum, ut de facto practicavit Sanctissimus concedendo duabus vicibus moderno Patri Vicario Generali Brevia pro decem dumtaxat Magistris. Quando enim præest nostræ Religioni Superior, cum titulo Prioris Generalis, tunc isti solent à Summis Pontificibus obtinere gratiam pro 40. & aliquandò etiam 50. Magistris in sola Italia, juxtà casus, registratos in Attestatione diei 30. Septembris 1719. Et tunc, graduatis omnibus Regentibus, adesse solent etiam loca pro Prædicatoribus, juxtà exempla, adducta suprà.

Qui tamen plusquam superabundanter graduati fuerunt etiam in præsenti Vicariali Gubernio, eo quia in conflictu decem Regentium, qui vigore Brevis Pontificii creati fue- 61
runt in Sacra Theologia Magistri, non unus, vel alter, sed septem alii Religiosi titulo prædicationis fuerunt tales declarati vigore particularium Brevium nempè PP. Ferocius, Marionellus, Duffius, Pujus, Accetta, Federici, & Incontrius; Itaut quando de præterito PP. Generales cum insigni numero Regentium uniebant unum, vel alium Prædicatorem, ut fecit P. Generalis Travallonus, qui in secunda graduatione promovit 15. Regentes, & 3. Prædicatores, qui Regentes fuerunt PP. Ceccarelli, Madernus, Davia, Mauri, Sandrius, Cavichius, Foschius, Ceresanus, Franceschinus, Michelinus, Vantius, Provenzalis, Castamanus, Ferrarius, ac Ruffinus: Prædicatores verò PP. Marazzius, 62
Bastremus, & Zenus; Idemque fecit P. Generalis Seranus, qui in quarta promotione declaravit Magistros 13. Regentes, & 2. solùm Prædicatores, nempè ex Regentibus Contenus, Piscitellius, Rossius, Archangelus, Antonius Basti, Barbarossa, Squarcia, Corradinus, Bertinus, Colangelus, Risius, Viannellus, & Ajellus; Ex Prædicatoribus verò Lomellinus, & Sarteschius; Habemus hodie in Italia 17. Magistros in præ-

præsenti Gubernio creatos, inter quos decem fuerunt Regentes, & septem Prædicatores generales.

Et ex hac reflexione, quæ innegabilis in facto est, remanet abundè responsum eidem affectatæ Attestationi, exadversò exhibitæ in Congregatione diei 30. Septembris 1719. In qua usque ad nauseam repetita fuit dictio illa, *Promiscuè*, & alia, *Indiscriminatim*, ad ostendendum, quòd unà cum Regentibus graduati etiam fuerint Prædicatores, ante aliquos
63 ex illis. Id enim evenit ex eo, quia tempore dd. promotionum ex una parte non aderant tot Regentes, qui, completo quinquennio, concurrere poterant ad Magisterium, ex alia verò reperiebantur Prædicatores, qui compleverant decennium, & propterea verè dignum, & justum fuit, in dd. circumstantiis post omnes Regentes laureare etiam aliquos ex Prædicatoribus generalibus.

Exadversò autem ostendi nunquam poterit miserabilis casus, in quo à P. Generali nostri Ordinis promotus fuerit aliquis Prædicator, omissis Regentibus, qui Cursum quinquennii compleverant, tempore promotionis, quæ circumstan-
64 tia in facto innegabilis, & plusquam notoria Vicario, ac Procuratori Generalibus nostræ Religionis, qui electi fuerunt Magistri in illis promotionibus, in quibus nullus fuit admissus Prædicator, ut vidimus supra, omnem omninò difficultatem in hac parte tollere videtur, quia non est verisimile, quòd per spatium annorum 34. quot effluxerunt ab anno 1686. usque ad hodie, non fuerit datus concursus inter Regentes, & Prædicatores Generales, quodque, deficiente facultate pro omnibus Laureandis, fuerit factus Magister Concionator omisso Regente; Sed potiùs in terminis fortioribus verificatum fuit oppositum, & inter alios cum P. Assistente Italiæ Caianova; Notorium est enim in nostra Religione, & observat *P. Mengarelli in d. Opusculo §. Le liti*, quod
65 cum eidem dignissimo Religioso deessent pauci menses pro terminando quinquennio Regentatus, P. Generalis Pacinus retinuit pro eodem unum ex Brevibus, quæ habebat, ut suo tempore creari posset Magister, ut factum fuit, & hæc est ratio, quare in Regestis appareat ultimò promotus, quia scilicet antea promoveri non poterat, non terminato quinquennio Regentiæ.

Poterat autem omitti *Text. in l. Cum quidam C. de Verb. & rer. signif.* ad probandum, quod particula, *Vel*, aliquando accipiatur pro conjunctiva; Id enim procedit favore Pupil-
66 lorum, *quando scilicet illa posita est inter personas gravatas favore Pupillarum*, juxtà præcisa verba *Salyceti* in summa ejusdem Textus; Quod quantùm distet à casu præsenti adeò notum est, ut nulla indigeat majori confutatione, dùm in nostris terminis non respicit favorem Substitutorum, sed uti apposita inter personas diversæ qualitatis, ordinem, & prælationem importat, ex authoritatibus allegatis supra à numer. 24.

Neque adversùs prædicta urgere videtur reflexio illa, quod eo tempore, quo Prædicatores terminant decennium ante Regentes, illorum favore militat Juris præsumptio pro illorum potiori Jure ad obtinendum Magisterium, juxtà regu-
67 lam *Tex. in l. Potior ff. Qui potior in pign. hab.* de qua *Rot. dec. 652. n. 3. par 18. rec.* Quia pro adequata responsione adversùs hujusmodi objectum applicatur distinctio, communiter à Doctoribus recepta, quod scilicet, *vel sermo est de iis, quæ illicò, facto casu vacationis, Juris ministerio deferuntur, & requiritur habilitas de tempore, quo illa sequitur; Aut de iis, quæ exigunt extrinsecum factum hominis, puta electionem
68 &c. & istud tempus attendendum est*, sunt verba *Card. de Luca de Fideic. disc. 30. num. 11.* & concordant *Repet. omnes, in cap. Dudum, & cap. Cum in cunctis §. Inferiora, de Elect.*, & alii adducti *ab Antonell. de Temp. legal. lib. 1. c. 71. n. 11. Rot. dec. 628. num. 8. & seqq. cor. Burat.*

Applicando autem hujusmodi distinctionem ad nostrum casum, sumus in terminis secundæ illius partis, quia non unum, sed duplex factum hominis requiritur pro Magisterio in nostra
69 Religione obtinendo; Summi nimirùm Pontificis, qui det P. Generali facultatem creandi Magistros, & factum P. Generalis, eligere debentis Regentes, vel Prædicatores ad dictum gradum, posito, quod in illis concurrant requisita decreti Capituli generalis anni 1685. & proindè attendendum est tempus facultatis Summi Pontificis, & electionis P. Generalis, non autem tempus terminationis decennii Prædicatorum, ut benè discurrunt Authores sup. cit.

Minùs exagerari debebat, *quod Roma agnovit in superioribus annis, quot insignibus Concionatoribus Augustiniana Reli-
70 gio ornata esset*, quia eodem tempore, quo Roma agnovit dictos insignes Concionatores, scivit etiam illos obtinuisse gradum Magisterii per medium Regentiæ, non autem Concionatoris generalis, ut patet ex Summario, ubi demonstravimus, quatuor ex quinque partibus illorum Concionatorum, qui in Urbe Verbum Dei spatio annorum 25. annunciarunt, fuisse egregios Regentes, qui ut plurimum solent primas Cathedras principaliorum Italiæ Civitatum occupare, & etiam extrà illam, in Imperiali Civitate Viennæ ann. 1715. & 1717. cum magno plausu annunciavit, & proximo anno 1720. Verbum Dei annunciaturus est unus ex illis, qui fuit Regens, non simplex Concionator. Non enim in nostra Religione distinctum est munus Regentis à munere Concionatoris, ut vidimus supra, sed potiùs valet hæc consequentia: *Talis Religiosus est Regens; Ergò est etiam Concionator;* Sed non tenet è converso. Maximas proindè nomine PP.
Regentium gratias agimus contrario Defensori pro magnis laudibus, attributis Verbi Dei Concionatoribus, quia illæ secundo modo, ut Philosophi dicunt, omnibus Regentibus nostræ Religionis conveniunt, ex modo animadversis, & notat *Pat. Gavard.* nostræ Religionis Alumnus *in Philosoph. vindic. quæst. 3. art. 4. num. 1.* 71

Quoad 2. dub. in Attestatione, data in contrario Summario gratis ubique, inaudita generositate dictum fuit, nomi- 72
ne *principaliorum Italiæ Civitatum* venire omnes Civitates Metropolitanas, & Cathedrales ejusdem Italiæ, necnon 24. alia Loca, ad quæ mitti solent Concionatores à Patre Generali nostri Ordinis, quæ omnia prorsus insubsistentia sunt.

Non subsistit primum, imò implicat in terminis dare comparativum sine suo positivo, eò quia notum est, proprium esse comparativi superare positivum in qualitate, quam obtinet: Verba enim decreti Capituli Generalis sunt in hac parte nimis cubitalia, ibi: *In principalioribus Italiæ Urbibus*; 73
Prætendere autem, quod omnes Civitates Metropolitanæ; & Cathedrales Italiæ, quæ non sunt in minori numero, quàm 415. dicantur, & sint principaliores, & nulla ex eis dicatur, & sit minùs principalis, est una ex illis propositionibus, de quibus loquens *D. Athanasius*, sequutus *in Instit. Crim lib. 4. tit. 8. num. 123.* ait, *Nimis falsa non sunt refellenda, nè habita fuisse credibilia videantur.*

Minùs subsistit 2. quia decretum non dicit, qui Verbum
Dei cum plausu, & justa fama deprædicaverint in Locis, ad 74
quæ P. Generalis mittere vult Concionatores, *sed in principalioribus Italiæ Urbibus*: Igitur est mera vanitas prætendere, ut P. Generalis, qui est Custos, & Exequutor decretorum Capituli generalis, non autem illius Corrector, & destru-
ctor, ut observant *Lezzan. Oper. mor. tom. 1. cap. 13. num. 14.* 75
Bonett. in Viridar. de Statu Regular. dub. 6. per tot. cum aliis citatis *in tom 2. par. 2. discep. 23. num. 14 & 15.* possit admittere pro requisito Prædicatorum conciones in illis Locis, quæ non sunt Italiæ principaliores Civitates.

Quibus additur, quod idem Decretum Capituli generalis anni 1685 de verbo ad verbum, neque uno jota, vel minimo apice mutato, confirmatum fuit ab hac Sac. Congreg die 4. Martii 1719. Imò insertum pariter fuit ad literam in Breve facultativo, à Papa concesso P. Vicario Generali pro laureandis decem Religiosis: Et proindè videtur sapere nescio quid,
contraria prætensio, ut adversùs rotundum oraculum hujus 76
Sac. Congreg., & non attento rotundiori Breve Papæ viventis, possint à P. Generali ad sui libitum admitti pro requisitò conciones in illis Locis, quæ non comprehenduntur in dd. Oraculo, & Breve.

Nec omittimus observare, quod Oppidum Foggiæ, quod inter Civitates gratis annumeratur in dicta contraria Fide,
neque etiam est Civitas, ut est notorium: Ad alias verò mi- 77
nùs principales Civitates, ibidem descriptas, quales sunt Andria, Aversa Bituntum, Campania, & aliæ tempore Capituli generalis anni 1685. P. Generalis non erat solitus mittere Concionatores; Et proindè nullo modo comprehendi possunt sub dicta dispositione, ex vulgatis Juris regulis, quod voluntas Vocalium dicti Capituli generalis anni 1685. ferri nullatenus potuit in tunc temporis incognitam voluntatem Successorum PP. Generalium mittendi ad illas Prædicatores, ex animadversis per *Altogr. consil. 80. numer. 12. lib. 1. Addolin. resp. 111. numer. 58. & Gobius consult. 122. num.*
42. & firmatis per *Rot. in Novar. Pensionis 24 Martii 1710. §. Confessio, coram Falconerio.* Quodque omnis dispositio intelligitur juxtà circumstantias illius temporis, quo publicatur, de qua *Antonell. de Loco legal. lib. 1. capit. 35. numer. 1. & Rot. decision. 1084 numer. 5. & 6. coram Emerix. junior.* cum concordantibus, citatis *in tom. 3. part. 2. discept. 1. §. 16. numer. 9.* 78

Neque proindè exagerari merebatur authoritas P. Prio-
ris Generalis nostræ Religionis; Iste enim solùm facere non 79
potest,

potest, ut Italiæ Civitates minùs principales denominentur,
& habeantur uti principaliores; Sed neque etiam potest de-
clarare alios Conventus generales, ultra descriptos in dictis
Constitutionibus Minusque illos sibi subiicere, ad illos trans-
mittendo Prædicatores, & alios de familia, ad sui libitum,
sine consensu, & voluntate Capituli generalis, ut disponi-
80 tur *in nostris Constitut.* impressis anno 1627. *par.* 3. *cap.* 4.
*fol.*174.& reimpressis anno 1686. *par.*3. *cap.* 5. §. 20. *fol.* 197.

Supplicamus proindè, huic dubio responderi, nomine
principaliorum Italiæ Civitatum ad nostrum effectum venire
illas dumtaxat Civitates, ad quas ann. 1685. mittebantur
Concionatores generales, de quibus in Regestis, quorum
particulæ exhibentur in Summ.

Subnectendum tandem erat aliud dubium circa Emolu-
menta prætensa ab Officialibus P. Generalis occasione colla-
tionis Magisterii, tam à Regentibus, quàm à Concionato-
ribus. Cæterùm morem in hac parte gerentes contrario De-
81 fensori, illud in forma dubii omissum fuit; Cum permissio-
ne tamen exquirendi in hac parte oraculum hujus Sac. Cong.
An scilicet in hac parte servanda sit Constitutio *S. Pii V.* Quæ
incipit: *Quoniam in reparanda*: & reperitur impressa *in*
82 *Bull August f. mihi* 311. in cujus §§. 16. & 17. loquendo in specie
de dd. Emolumentis, ita disponit: *Nullus ad aliquem Gra-
dum promoveatur, nisi ætate, vita, probitate, & literatu-
ra præstans &c. A' Promovendis verò ad Gradus nihil omninò
exigatur, nec etiam spontè oblatum accipiatur.*

Et propterea supplicamus in hac parte responderi: *In re-
liquis Ad mentem*, & mens est, quod circa dicta prætensa
Emolumenta serventur omninò disposita in dicta Piana
Constitut. Et voti compotes fieri sperant, tam Regentes,
quàm Prædicatores, dùm præsens instantia Religiosos om-
nes tangit, sive illi Regentes sint, sive Prædicatores, il-
83 liusque decisio, & resolutio ab omnibus dictis Religiosis jun-
ctis manibus desideratur, & summis precibus exoratur;
Nec potest esse magis solidè fundata, quàm in dicta literali
Constitutione ejusdem Sancti Pontificis, quæ cùm munita
sit decreto irritanti, ibi: *Decernentes irritum, & inane*
84 *quidquid secùs per quoscumque scienter, vel ignoranter conti-
gerit attentari*: ut in §. 31. omnem tollit prætextum Con-
suetudinis, quæ in contrarium forsan allegari posset, juxta
85 animadversa per *Cobell. ad Bull. bon. regim. cap.* 8. *num.* 72 &.
firmata per *Rot. dec.* 1279. *num.* 1 *cor. Emer. jun.* ubi quod de-
cretum irritans tollit quamcumque observantiam anteceden-
tem, & impedit, ne possit inchoari observantiam in futu-
rum, cum aliis concordantibus, citatis in *Tom.* 1. *par.* 2. *disc.*
14. *num.* 1.

Quæ omnia locum habent, etiamsi recognitiones, & mu-
nera prætendantur ratione Sigilli, Scripturæ, vel sub quo-
cumque alio prætextu, colore, & titulo, quia omnia ista,
86 nedum literaliter improbantur in dicta sanctissima Constitu-
tione, sed pecunias, & munera accipientes sub dictis titu-
lis, & prætextibus puniri possunt pœnis in illius §. 3. ex-
pressis.

In eadem Causa.

IN Memoriali exadversò dato in Cong. diei 30. Sept. 1719
sequens dubium disputandum propositum fuit: *An in Ma-
gisteriis conferendis; æquè cum Rgentibus, concurrere valeant,
& admitti Concionatores, habentes requisita præscripta?* Et
87 videtur *affirmativa determinatio capienda*; Ad quem effe-
ctum cum litteris majusculis exagerata fuit dispositio *Textus
in leg. Cum quidam ff. de Verb & Rer. significat.* ad ostenden-
dum, quod Prædicatores, & Regentes, uti vocati cum par-
ticula *Vel* in decreto Capituli generalis anni 1685. dicebantur
æqua lance comprehensi, & proinde æqualiter admittendi
erant ad Magisterium.

Agnitoque deindè bono Jure Regentium in æquali concur-
su Prædicatorum, in uno ex Contradictoriis, habitis coram
Secretario, commendabili ingenuitate recessum fuit à dicta
insubsistenti prætensione Prædicatorum, æquali concurren-
di cum Regentibus, fuitque eisdem Regentibus ultrò conces-
sa prælatio, quando eodem anno eorum Cursus consumanr,
88 quod repetitur in præsenti contraria Facti §. 2. ibi: *Non im-
pugnatur in æquali gradu seù temporè adimplementi; Maxi-
mè quia in memorato Decreto prius memorati videntur*, hoc
est Regentes, & §. 3. ibi: *Iisdem Regentibus non controver-
sa, ut dixi, prælatione, in æquali linea, scilicet ubi quisq;
eod. anno opportuna requisita compleverit.*

Ex hoc autem ad hominem infertur affirmativa resolutio
primi dub. favore illorum Regentium, qui tempore faculta-
tis creandi Magistros, à Summo Pontifice concessæ P. Ge-
nerali, quinquennium Regentiæ compleverunt; Quia si Ca-
pitulum Generale non distinguit tempora finis quinquennii 89
Regentium, sed indefinitè dat illis prælationem, quando eo-
rum quinquennium terminarunt, non est permissum Prædi-
catoribus dicta tempora distinguere, & criticare, ad *Tex. in
leg. Non distinguamus ff. de Recept. arbitr.* Et ulterius si clarè 90
admittitur exadverso, quod dictio *Vel*, apposita in Decreto
Capituli generalis anni 1685. non importat alternativam
æqualitatem inter Regentes, & Prædicatores, juxtà anti-
quam contrariam prætensionem, remanet manifestum, il-
lam semper, & ad semper denotare ordinem, prælationem,
& præcedentiam Regentium, primò nominatorum, quia in
d. Decreto Capituli generalis absque ulla restrictione Cursus,
completi, vel contemporaneè, vel post Prædicatores, inde-
finita datur prælatio Regentibus; In quibus circumstantiis
certum est, quod ad secundam partem Concionatorum per- 91
veniri non debet, nisi in subsidium, & in defectum primæ
partis, comprehensivæ Regentium, juxtà punctualissimam
authoritatem *Fagnani*, & *Sacræ Rotæ*, de quibus supra
numer. 24.

Nulla habita ratione temporis, quo Regentes complent
eorum quinquennium, an scilicet id sequatur contemporaneè,
vel postquam Prædicatores terminarunt eorum decennium;
Quia non benè exadversò prætenditur in nostris terminis,
prælationem regulandam esse à solo tempore terminationis 92
Cursus; Sed necessariò, unà cum dicto tempore ad illam ad
praxim reducendam, indispensabiliter requiritur in P. Ge-
nerali facultas creandi Magistros, ut in specie advertitur *in
Const. nostri Ordinis, reformatis* anno 1551. ibi: *Deindè ab
eodem Priore Generali (si potestatem à SS. Dom. N. habuerit)
Magistri in Sacra Theologia creentur*; Cumque eadem pote-
stas pendeat à mera beneficentia, & libera voluntate Summo-
rum Pontificum, quorum aliqui, ut fecit Ven. Dei Servus 93
Innoc. XI. nunquam illam concedere solent, tunc solùm in-
trare possunt termini prælationis, ordinis, & præcedentiæ,
importatæ per dictionem *Vel*, quando P. Generalis habet di-
ctam facultatem, quo tempore, quia, ut supponimus, tam
Regentes, quàm Prædicatores eorum Cursum compleverunt
in hoc concursu semper præferendi sunt Regentes, sive ante,
sive contemporaneè, ut exadversò admittitur, sive etiam
post Prædicatores eorum quinquennium terminarunt, ut latè
probavimus supra.

Hujus veritatis claram demonstrationem Nobis submini-
strat recens factum P. Vicarii Generalis, tàm respectu Regen-
tium, quàm Prædicatorum; Respectu Regentium, quia dum
hæc scribimus declaravit Magistrum Patrem Regentem Pa-
tritium, qui suum quinquennium complevit post PP. Regen-
tes Columbum, & Boccium, qui non adhuc declarati sunt 94
Magistri; Respectu Prædicatorum, quia vocavit ad Urbem
pro Magisterio P. Camillum Sarti à Monte Ilcino, qui suum
decennium complevit post octo alios Prædicatores Generales
qui ad Magisterium assequendum nullatenus vocati fuerunt,
prout omnia hæc notoria sunt in nostra Religione, & resul-
tant ex Notula exhibita in Cong. habita die 5. Augusti 1719.
Ex quibus palpatur manibus, quod pro assequendo Magiste-
rio in nostra Religione nil aliud attenditur, quam finis quin- 95
quennii respectu Regentium, & finis decennii respectu Præ-
dicatorum pro eo tempore, quo P. Generalis facultatem ha-
bet creandi Magistros, neglectis momentis temporum, qui-
bus terminata fuerunt quinquennium, & decennium respe-
ctivè.

Eligere viam Lecturæ, vel Concionum ad assequendum
Magisterium in nostra Religione non pendet à Sortibus, mi-
nusque ab imperio Superiorum, sed unicè repositum est in
mera voluntate Religiosorum ante talem electionem, non
sine provido consilio, reducentium ad praxim vulgatum il- 96
lud; *Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam Viribus
& versate diù quid ferre recusent*; *Quid valeant humeri*; Et
propterea poterant omitti contrariæ exclamationes temporis
longioris, præscripti Prædicatoribus, quia ipsi non habent,
de quo conqueri possint, quando spontè eligunt viam Con-
cionum; Longiorem quidem, habito respectu ad materia-
lem annorum numerationem, sed longè faciliorem, attento
quod non transeunt per rigorosum duplicatum examen illo-
rum duodecim Examinatorum, qui distinctè enumerantur
in contrariis Scripturis, eo quia hujusmodi rigorosum
examen, omniaque illa scholastica Exercitia, ibidem indi-
cata, Regentibus tertio modo conveniunt, & nullo modo Præ-
dicatoribus; Itaut mirum in rei veritate sit, quod oppositum
exadverso tanta facilitate asseratur, dum non solùm id no-
torium est in nostra Religione, sed contrarium ictu oculi 97

resultat ex sola pervolutione Regestorum, in quibus adnotantur scholastica Officia; à Studentibus exercita, & examina, quibus subiecti fuerunt, in quibus difficile erit invenire nomina illorum, qui prima occupant loca inter Prædicatores, descriptos in Notula, exhibita in Congr. *diei* 5. Augusti 1719.

Licet autem admittamus, unum, vel alium ex Prædicatoribus aliqua scholastica exercuisse Officia, ex illorum numero, quæ præcedere debent dictum rigorosum examen pro Regentia, hoc evenit, quia à principio iid. Religiosi habebant bonam intentionem obtinendi Magisterium, mediante Cursu Regentiæ, sed quia exindè nullatenus voluerunt
98 se exponere dicto rigoroso examini; Vel in illo non fuerunt approbati pro Regentibus, qui non est casus metaphysicus: Tunc relicta dextera Regentiæ, declinantes ad sinistram, elegerunt viam Prædicationis generalis, sub spe obtinendi Magisterium ad d. diversum, facilioremque titulum; Quæ omnia notoria sunt in nostra Religione.

Quoad 2. dub. habemus legem, seù dispositionem Capituli generalis nimis cubitalem, roboratam oraculo hujus Sacræ Congregationis, & Breve SS. ut scilicet illi Prædicatores admittantur ad Magisterium, *qui in principalioribus Urbi-*
99 *bus Italiæ Verbum Dei cum plausu, & justa fama deprædicaverint*: Posita proinde hujusmodi clara lege, est intellectus, debilitas recurrere ad authoritates DD. ut dicebant *Gratian. dec. Marcb.* 85. *num.* 16. & *Ansald. dec.* 71. *num.* 14. Quamvis eadem Lex videatur dura, *Tex. est in leg. Prospexit ff. Qui, & à quibus*, ibi: *Per quàm durum est, sed lex ità scripta est*, & concordat *D. Augustin. de Relig.* citatus *in can.* 3. *dist.* 4. ibi:
100 *Cum leges fuerint institutæ, & firmatæ, non de ipsis, sed secundùm ipsas judicandum est*, quem sequitur *Rot. dec.* 568. *n.* 18. *par.* 19 *rec.*

Neque hinc intrant facultates P. Generalis Interpretandi verba dubia nostrarum Constit. Licet enim nihil in Jure adeò pacificum reperiatur, ut aliqua criticatione obumbrari non possit, ut deplorando Facultatis legalis infortunium, me ci-
101 tato *in Instit. Crim lib.* 3. *titul.* 5. *num.* 185. exclamaverit *Rot. cor. Ansald. in Firmana Fideicommissi* 4. *Maii* 1705. § *Verùm*; Attamen difficile erit hoc applicare literali dispositioni Capituli generai. anni 1685. quæ est adeò clara, adeòque sonora, & cubitalis, cujus pariter qualitatis sunt specifica confirmatio hujus Sac. C. & individualissimum Breve SS. ut de mero possibili nullatenus criticari possit, nisi Solem ipsum in controversiam deduci velit.

Minùs in facto subsistit, quod in hunc sensum semper fuerit interpretatum dictum decretum anni 1685. Mihi enim nedum constantissimè supponitur oppositum, sed æquali con-
102 stantia asseritur, esse merum abusum, à paucis annis introductum, & mihi etiam supponitur, veritatem hanc sola Regestorum pervolutione, quæ nobis denegata fuit, esse adeò patentem, ut nullo velamine valeat offuscari.

Remanet inspectio circa Emolumenta Laureandorum, cujus respectu verificantur ea, quæ his verbis observavit *Joann. XXII in Extravag.* 2. *de Verbor. & Rer. signific.* ibi:
103 *Nonnunquam, quod conjectura profuturum credidit, subsequens experientia nocivum ostendit*; Quia antiquis temporibus nostri Religiosi Lauream suscipiebant in publicis Universitatibus, cum illis expensis, quæ notoriæ sunt; Summi autem Pontifices ad eximendos nostros pauperes Religiosos à dictis magnis expensis, compassione moti, facultatem laureandi Priori Generali concedere voluerunt, ut videre
104 est *in Constit. Gregorii XIII.* quæ incipit: *Cum sicut accepimus*, registrata *in Bullario Ordin. Eremitarum Sancti Augustini folio* 133. ibi: *Verè ob eorum paupertatem in aliqua Universitate, aut publico Collegio promoveri nequeant*; Hodie autem asserunt Religiosi (circa quod suum locum veritati relinquimus) quod pro minori impensa eisdem Religiosis ultrò expediret Lauream in publicis Universitatibus suscipere, dum expensæ Laureæ magistralis in Sacra Theologia in Romana Sapientiæ Archigymnasio, in quo prævio rigoroso examine concedi solet, non excedit scut. 35., & in aliis Universitatibus Italiæ forsàn minùs impenditur: Et proptereà, adhoc, ut omnia in hac parte benè procedant,
105 servanda omninò videtur sanctissima Constitutio Sancti Pii V.

Si prælatio *non impugnatur Regentibus in æquali gradu, seu tempore adimplementi*; juxtà clara verba contrarii Facti, & juxtà clariora §. 3. *Iisdemque Regentibus non controversa prælatione in æquali linea, scilicet ubi quisque eodem anno op-*
106 *portuna requisita compleverit*, non æqualitas, sed maxima reperitur inter utrosque distinctio; Quæ ad hominem ulterius comprobatur ex innegabili facto omnium ferè Priorum Generalium post annum 1685. qui in multis promotionibus Magistrorum nullum omninò Prædicatorem tali laurea decorarunt; Hujusmodi autem circumstantia, ad nostrum effectum omni consideratione digna, amico silentio involvitur in contraria Responsione, in qua nec jota unum, minimusque apex legitur pro responsione ad idem solitum, quod si in omni materia magnifaciendum est, ex adductis
per *Rot. decis.* 99. *num.* 10. & *seqq. part.* 19. *recentior.* Multò 107
magis in præsenti, dum agitur de solito illorum Priorum Generalium, qui intervenerunt in Capitulo generali anni 1685. Qui proindè optimè præsumuntur conscii illius veri sensus, ut egregiè notat *Card. de Luca de Jurisd. disc.* 41. *nu.* 12. & *de Matr. disc.* 5. *num.* 11.

Cumque eadem prælatio admissa ulteriùs fuerit coram Secretario Sacr. Cong. ad impediendam subscriptionem dubii, ex hac parte serv. serv. petiti, ea adducta ratione, quod talis prælatio in dictis terminis ex adversò non impugnabatur, ut idemmet in Folio testatus fuit claris verbis, non benè contro-
vertitur in contraria Responsione, ad quem effectum appli- 108
cari videtur spectabilis authoritas *Cassiodor. libr.* 5. *epistol.* 21. ibi: *Pondus est pudoris gravissimi propria voce convinci*; Nec non clara dispositio *Tex. in leg. Generaliter C. de Non nu. pec.*
ibi: *Nimis enim indignum esse judicamus, quod sua quisque* 109
voce dilucidè protestatus est, id in eundem casum infirmare, testimonioq; proprio resistere.

Resolutio *Sacr. Congregat. Rit. in Romana anni* 1704. non potest esse magis punctualis; Quia in illa processum fuit cum aurea distinctione, quàm comprobant punctuales authoritates, allegatæ supra, quod dictio, *vel* posita, ut in nostris terminis verificatur, inter Personas diversæ qualitatis, importat ordinem, & præcedentiam, quidquid sit in alio diverso casu, quando ponitur inter personas ejusdem qualitatis.

Non regit in facto, quod Capitulum generale anni 1685. non definiverit, quinam primò ad Magisterium promovendi essent, dum expresse mandavit, ibi: *Ut Ma-*
gisterii laurea illi tantummodò in Italia decorentur, qui pro-
bitatis, & doctrinæ laude præfulserint, & quinquennio mu- 110
nus Regentis obierint, quæ digito ostendunt, illos esse priùs laureandos.

Licet enim post solemne punctum, novam indicans dispositionem, immediatè subjunxerit: *Vel in principalioribus*
Italiæ Urbibus Verbum Dei decennio cum plausu, justaque fama 111
deprædicaverint; Hujusmodi verba nil aliud important, quàm subsidiariam vocationem Prædicatorum in eo casu, quo non reperiantur tot Regentes, qui eorum quinquennium compleverint, quot Pater Generalis habuit à Summo Pontifice Brevia Laureandorum: Et isti sunt termini illi, in quibus in sola Italia ex gratia habilitati fuerut Prædicatores ad Magisterium assequendum, quia ante decretum anni 1685. omnia Brevia retineri, & conservari debebant pro Regentibus pro eo tempore, quo in futurum eorum Cursum terminare debebant.

Verum est, quod hodie Magistri, creati ad titulum Prædicationis potiuntur anterioritate à die eorum promotionis: Sed æquè verum est, quod hoc procedit vigore decreti anni
1685. non autem vigore *Constit. part.* 7 *cap.* 6. *numer.* 4. exad- 112
versò allegatarum, quia Constitutiones factæ sunt pro toto Ordine, & extrà Italiam, ut diximus, & repetere juvat, non dantur alii Magistri, nisi ad rigorosum titulum Regentiæ, quæ praxis vigebat pariter in Italia ante annum 1685.

Difficile erit invenire bonum Theologum, qui nec à limine Rhetoricam salutaverit, ut exadversò gratis asseritur. Respondentes autem dubio, quod his verbis proponitur in
contraria Responsione: *Quomodo Concionatores sermonem* 113
habere possunt circa Fidem, Spem, Charitatem, Prædestinationem, & similia, nisi ea cognitio haberetur, breviter dicimus, id posse commodè fieri, & sæpè ad praxim reduci, memoriæ mandando Conciones, à doctissimis Theologis impressas, juxtà nimis frequentem, & æqualiter notam praxim.

Cohærenter ad Constitutionem nostri Ordinis annorum
1551. 1587. 1621. & 1645. non negamus perpetuam praxim
nostræ Religionis admittendi ad Magisterium illos Religio- 114
sos, qui per biennium docuerunt Scientias inferiores, & per aliud biennium exercuerunt Officium Baccalaurei, quæ omnia etiam hodie requiruntur: Sed dicimus, ista nunquam fuisse sufficientia ad Magisterium, sed ulterius fuisse necessarium Officium Regentis, quod non confertur, nisi prævio rigoroso examine 12. Examinatorum; Et hæc est ratio, quare multi Baccalaurei in Italia ab anno 1685. elegerunt viam Prædicationis, uti faciliorem.

Ultrò admittimus, titulum Magistri, qui competit Regentibus durante eorum munere, designare Officium, non
115 autem honorem, vel Gradum Magisterii, sed negari non potest, quod, hoc admisso, dignum, & justum videretur, ut ad eundem Gradum Magisterii præferatur Regens, qui tali Officio gaudet, in concursu Prædicatoris, qui illo non potitur.

Si in superiori Sæculo multi adsueverunt in nostra Religione Concionatores ad Magisterium assumpti, id evenit, quia erant etiam Regentes; Cæterùm ad solum titulum Prædica-
116 tionis nonnisi post annum 1690. vigore decreti anni 1685 & facultatis Alexand. VIII. obtentæ, aliqui fuerunt creati Magistri, quæ veritas ictu oculi desumitur ex sola Regestorum pervolutione.

Quidquid dicendum sit de potestate Capituli Generalis, an in concursu Regentium anno 1685. illis præferre potuerit
117 Prædicatores, hoc unum certum est, quod id nullatenus fecit, sed Regentes Prædicatoribus prætulit, ut vidimus sup.

Decretum Capituli Generalis anno 1685. non fuit compo-
118 situm ab omnibus Vocalibus, sed ab ipsis fuerunt electi nonnulli dignissimi Religiosi, ad illud componendum, ut factum fuit, & isti omnes fuerunt Regentes, ut notum est in nostra Religione.

Supponit contraria Responsio, quod P. Mengarellus ad-
119 huc vivat, quodq; sit Defensor P. Bagnoli, ad demendam fidem Chronologiæ Magisterii in nostra Religione, ab eodem Typis impressæ ab annis sup. 30. quo supposito cessante, remanet illius authoritas in suo robore, ex firmatis per *Rot. d. 584. num. 11. cor. Dunoz. jun.*

Agnoscimus in Pat. Generali nostri Ordinis facultatem ex justa causa minuendi, vel augendi numerum Regentiarum, quæ anno 1685. erant 52. Sed non possumus illi concedere
120 facultatem elevandi ad gradum principaliorum Italiæ Civitatum illa Loca, quæ neque Civitates sunt, & quatenus inter istas reperiantur adnotatæ, principaliores nullo modo possunt denominari.

B. Augustinus Novellius antequam fieret Religiosus, in Sæculo fuit egregius Doctor, de quo hæc habet *Torell. in Sæculo Augustin anno 1310. § 32. to. 5. Venne da Giovanetto a studiare in questa nostra Università di Bologna, quivi dunque*
121 *avendo per molti anni studiato, divenne così dotto, che è tradizione, che da Secolare diveniste nella medema Università Maestro, e Dottore, & §. 35.* ibi: *Quantunque si facesse Laico per umiltà*, & concordat *Pamphil. in Cronic. Ord. 536. sub anno 1306.* ibi: *Augustinus Novellus olim V. I. Consultissimus, Doctor, & integerrimus Theologus, & Jordan. de Saxonia*, ci-
122 tatus ab eodem *Pamphil.* ibi: *Cum esset nobili genere ortus, & utriusq; juris Professor celebris in Curia.*

Quod Sanct. Antonius de Padua admissus pariter fuerit uti Conversus in sua Religione, non legitur in Bulla Canonizationis ejusdem, quæ est *la 4. Gregorii IX. in Bullar. novo to.*
123 *1.* Imò ad hominem excluditur ab iis, quæ refert *Card. Bellarmin. de Script. Eccles. fol. mihi 321.* ibi: *Vivente adhuc S. Francisco ejus Ordinem ingressus doctrina, & miraculis pluribus convertit*, & legitur *in prima Lectione II. Nocturni ejus Officii in Breviario Romano*, ibi: *Adolescens Institutum Canonicorum Regularium suscepit &c. sed &c. martirii desiderio incensus, ad Franciscanum Ordinem transivit*, & notat *Viglegas* in Libro, cui titulus *Flos Sanctorum ad diem 13. Junii*,
124 ibi: *Studiò diverse Scienze, nelle quali fece gran profitto &c. ma in particolare nella sagra Scrittura, & ancorche in lui cresceste la scienza delle lettere, non però mancavano le virtù, & entrò in un Monastero de Canonici Regolari, quivi stette due anni &c.*

Quisque igitur videt, quod quando etiam verisimilitudinis speciem haberent ea, quæ exadversò asseruntur de hujusmodi æquè sanctissimis, ac doctissimis Viris; id referendum es-
125 set eorum humilitati, non autem ex iis posset inferri facilitas elevandi ad statum Magisterii alios Religiosos Conversos, in quibus prædict. motivum non verificatur.

Meliùs esse *millies examinare, quàm semel examinari*, ut dicebat *D. Augustinus*, exadversò citatus, nemo negat: Sed hoc mirabiliter applicatur Regentibus, qui cum omni rigo-
126 re non semel, sed bis examinantur, non à duobus Examinatoribus circa sensum sacræ Scripturæ, ut practicatur cum Prædicatoribus, sed in tota Theologia à 12. qualificatissimis Religiosis, inter quos annumerantur prima Luminaria nostræ Religionis: Primò nempè quando admittuntur uti Studentes, seu Collegiales in Urbe: Et in secundò quando mittuntur uti Regentes ad Studia generalia: Dignum proinde, & justum videtur, ut attenta hujusmodi maxima diversitate, maximoque rigore utriusque examinis circa Magisterii Lauream, in concursu Prædicatorum istis præferantur Regentes ut probavimus supra.

Fortiùs, quia quatenus labores eorundem Prædicatorum, exadversò plus justo exagerati, in facto subsistant, illi suum possunt consequi præmium sine ullo præjudicio Regentium, 127
hoc est per viam Brevis particularis, quæ obvia est, dum anno præterito septem ex eisdem per eandem viam electi fuerunt Magistri, tribus autem Regentibus rotundè denegata fuit eadem Gratia, nempè Patri Bagnolo, Patri Appollonio, & P. Sibiliæ, ex illo motivo, quod pro istis solet Sedes Apostolica concedere unum Breve pro omnibus, prout omnia hæc notoria sunt in nostra Religione.

Quoad Emolumenta Laureandorum, nullam aliam summis precibus petimus provisionem, nisi illam, ut servetur Const. S. Pii V. Cujus dispositio non sine vehementi detorsione restringi prætenditur ad munera Prioris, & Provincialis, 128
quia illa expressè loquitur de Gradibus, ibi: *Nullus ad aliquem Gradum promoveatur, nisi ætate &c., & literatura præstans &c. A' Promovendis verò ad Gradus nihil omninò exigatur, nec etiam spontè oblatum recipiatur.* Quod autem appellatione Gradus veniat Magisterium, de se patet. *Dubia concordata.*

I. An, cum PP. Regentes expleverint quinquennium, & Prædicatores decennium, ad formam Constit Ordinis, seù 129
Decreti Capituli Generalis, sint præferendi, qui primò expleverint in casu &c.

II. An omnia illa Loca, ad quæ mittuntur Concionatores à P. Generali Ordinis, sint consideranda, & connumeranda inter principaliores Civitates Italiæ, in casu, & ad effectum de 130
quo agitur.

Die 16. Decemb. 1719. Sacr. Congreg. Ad primum respondit Negativè, & admittendos esse promiscuè Regentes, & Con- 131
cionatores, arbitrio P. Generalis.

Ad 2. *Negativè, & ad mentem.*

DISCEPTATIO IV.

Satrianen. Præeminentiarum.

PRO

Episcopo Satriani.

CUM

Marchione Cagiani.

ARGUMENTUM.

Quæ, & quales competant Præeminentiæ Dominis temporalibus, eorumq; Uxoribus, & Consanguineis, in Ecclesiis Terrarum, eorum Jurisdictioni subjectarum, tam præsente, quàm absente Episcopo.

EXpleta 30. ab hinc annis per Principem Ludovisium venditione Feudi sub titulo Marchionatus Terræ Cagiani favore Prosperi Parisani, Nicolaus Emptoris Filius 1
anno 1699. prætensionem excitavit retinendi pro suo usu Genuflexorium cum Pulvinari, & Sede in Ecclesia Parochiali Sancti Salvatoris memorati Oppidi, cumque Præeminentiæ ejusmodi in discrimen revocatæ fuerint à Parocho tunc temporis, cæterisque Ecclesiasticis ejusdem Terræ; Ideò expedivit in Tribunali A. C. Monitorium super executione nonnullorum assertorum decretorum hujus Sacr. Congregationis, quæ in hac præeminentiarum quæstione circumferri solent. Inter quas magistralis est illa in *Ostunen. 24. Novemb. 1703.* ibi.

1. Dub. *An Duci Ostuni liceat retinere Sedem Cameralem, coopertam serico villoso rubeo, cum Genuflexorio, tàm in Cathedrali, quàm in aliis Ecclesiis Sæcularibus, & Regularibus Civitatis extra Presbyterium, sive absente, sive præsente Episcopo?* Et quatenus affirmativè: Nihil de Sede fixa, & dentur Decreta.

2. *An idem liceat etiam ejus Fratribus?* Negativè.

3. *An dicto Duci debeatur Thurificatio triplici ductu per aliquem Magistrum Cæremoniarum, sive alium Presbyterum, Cotta indutum?* Duplici ductu per alium Cappellanum, sive Accolytum.

4. *An eadem debeatur etiam ejusdem Fratribus?* Negativè.

5. *An dicto Duci debeatur Pax cum Instrumento per ali-*

aliquem Magistrum Cæremoniarum, sive alium Presbyterum, Cotta indutum? Affirmativè.

6. *An ead. debeatur etiam Fratribus?* Affirmativè.

7. *An dicto Duci, accedenti ad Ecclesiam Cathedralem, debeat obviam ire Procurator Capituli, sive alius Canonicus, ejusd. nomine in habitu Canonicali, eidemq; in Janua Ecclesiæ porrigere Aspersorium Aquæ benedictæ.*

8. *An idem debeatur etiam Fratribus?* Ad 7. & 8. Negativè, prout jacent.

Reproposita verò Causa die 12. Julii 1704. per Card. Coloredum subsequentibus duobus dubiis.

1. *An Fratribus Ducis Ostuni instantibus liceat retinere Sedem Cameralem non fixam cum Genuflexorio inferioris ornatus, ac est illa, quæ juxtà antiqua Decreta conceditur dicto Duci, tàm in Cathedrali, quàm in aliis Ecclesiis Sæcularibus & Regularibus, & ejusdem Civitatis, extrà tamen Presbyterium, sive præsente, sive absente Episcopo?* Et quatenus affirmativè,

2. *An dictis Fratribus Ducis Ostuni debeatur Thurificatio unico ductu per Cappellanum, sivè Accolytum, Cotta indutum?*

Sac. Congregatio tàm in voce, quàm in scriptis, Partibus informantibus auditis, Ad utrumque: *Nihil* respondendum censuit.

Iterùm, & tertiò reproposita eadem Causa die 4. Aprilis 1705. ad instantiam Episcopi, prætendentis denegare dictum Genuflexorium, responsum fuit: *In decisis*, videlicet, *Nihil de Sede fixa, & dentur decreta*, quibus aliàs declaratum fuit, Domino Loci permitti posse Sedem cum Genuflexorio, & Tappeto, non tamen gradatam, neque fixam, sed amovibilem, & extra Presbyterium.

Post expeditionem prænotati Monitorii nihil ultrà actum fuit; Verùm occasione, qua accessit ad præfatum Oppi-
2 dum ob Nuptias contractas cum Filia Marchionis Sancti Angeli Fractarum, alterius Baronis Diœcesis Satrianen. reassumpsit, imò ampliavit prætensionem horum Jurium honorificorum, Jactans velle retinere in memorata Ecclesia Parochiali Genuflexorium cum Tapeto, faciente Stratum, ac Pulvinaribus, & Sede Appodiali fixa in medio Ecclesiæ, etiam præsente Episcopo, cujus novitatis accepta notitia per Curiam Episcopalem promulgatum fuit per Episcopum Satrianen. Edictum prohibitiorum harum Preminentiarum sub pœna Interdicti in casum contraventionis.

Secuta promulgatione Edicti Marchio recursum habuit ad Tribunal A. C. expediendo alterum Monitorium cum Inhibitione pro executione nonnullorum decretorum Sac.
3 Congregat. Episcop. & Reg. eodemque Monitorio præsentato Vicario Generali Curiæ Episcopalis, violenter apponere fecit Genuflexorium, magnifico Strato ornatum in medio dictæ parochialis Ecclesiæ cum Pulvinaribus, & Sede appodiali, in eodemque Genuflexorio, dum augustissimum Sacramentum publicæ venerationi expositum erat, cum superbo fastu preces Deo obtulit, quamobrem videns Episcopus fuisse spretam authoritatem, & Jurisdictionem Curiæ Episcopalis, parvique pensam comminatam Interdicti pœnam, probata in Cancellaria Episcopali contraventione Edicti, cum examine Testium habita fuit dicta Ecclesia pro interdicta.

In hoc rerum statu delato examine talis Controversiæ ad
4 hanc Sacram Congregationem Marchio limitavit suam petitionem ad Genuflexorium cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede amovibili in medio Ecclesiæ retinen. etiam adstante Episcopo, unà cum aliis dubiis, de quibus infrà, quæ resolvenda videntur favore Episcopi.

Quo enim ad primum *An constet de Attentatis, & ad cujus favorem sint purganda?* Videtur respondendum, constare de Attentatis, commissis à Marchione, illaque purganda
5 esse ad favorem Episcopi: Duplici enim æquè solido, ac separato motivo eadem Attentata innituntur, præcepto nimirum, seù Edicto, dato in Summario, & legis dispositioni, attenta lite pendente usque ab anno 1699. circa retentionem prætensi Genuflexorii, circa quam fuerat expeditum Monitorium, datum in Summario; Attentati enim dicuntur omnes illi actus, qui gesti fuerunt, pendente lite, & in spretum literalis præcepti Superioris, ut de prima specie Attentatorum habemus integrum *Tit. Decretal. Ut lite pendente*, & concordant adducti per *Lancellott. de Atten-*
6 *tat. par. 2. cap. 15. numer. 130. & Rot. decis. 715. numer. 1. & dec. 1132. num. fin. Emer. jun. & dec. 308. num. 1. par. 15. recent.* Et de secunda notant citati per *Oldrad. consil. 206. num. 2. & seqq. Lancellott. de Attentat. post Inhib. in præfat. num. 47. & Rot. decis. 90. num. 2. par. 9. recen.* Et de actibus, gestis ab Impetrante Monitorium post illius expeditionem, & intimationem, ea viva ratione, quia post talem actum impetrans Monitorium quoad se est certus de Lite, & proinde 7
amplius certiorari non debeat, notant *Lancellott. de Attentat. lite pendente par. 2. cap. 4. numer. 35. & 40. Ubert. de Citation. capit. 2. numer. 95. & Rot. decision. 492. numer. 8. coram Coccin. & decision. 117. numer. 21. & sequentibus coram Carill.*

Non attento prætextu possessionis, in qua asserit Marchio se fuisse retinendi dictorum Genuflexorium: Tum quia in facto hujusmodi possessio excluditur ex documentis, exhi- 8
bitis in Summario; Tum etiam, quia in omnem casum cum non sit sermo de certa, & indubitata, & uniformi possessione circa particulares actus, qui in controversiam adduci non possint, sed contraria prætensio sit undique insubsistens, disputabilis, & maximè dubia; In his circumstantiis non habet locum regularis illa propositio, *qui continuat non attentat*, sed semper recurrendum est ad Superiorem, & Judicem pro obtinenda canonizatione illius possessionis, in qua quis asserit se reperiri, & contrarium practicando, attentata sunt 9
inexcusabilia, & ante omnia semper purganda sunt, ex animadversis per *Bero. cons. 118. num. 8. & Adden. ad Ludovis. dec. 557. num. 5.* & firmatis per *dec. 231. cor. Ubald. & decis. 627. num. 4. par. 1. rec.*

Quibus junguntur multi alii actus, æquè irregulares, ac Ecclesiast. Immunitati contrarii, pendente lite procurati, & gesti, concludenter in Summario justificati, inter quos emicat appositio non unius, vel alterius, sed 4. Genuflexoriorum in Ecclesia PP. Reformatorum non sine magno fastu, & æquali contemptu ecclesiasticæ Jurisdictionis, & Immunitatis, in illa de facto appositorum, etiam post decretum 10
remissionis instantiæ ad hunc Sacrosanctum Consessum, firmatamque in illo Jurisdictionem; Omnes enim hujusmodi irregulares, & exorbitantes actus de medio omni Jure tolli debent per regiam viam purgationis attentatorum, Atque in his terminis, ne similia attentantes commodum sentiant ex propriis violentis operationibus, utque alii retrahantur ad idem practicandum, semper Ecclesiæ, & ecclesiasticæ Personæ reintegrandæ sunt, & reponendæ in illo primo statu, in quo pacificè reperiebantur ante Innovationes, & operationes de facto, contrà ipsas practicatas, juxta notoriam praxim C. Imm. de *Ricc. in Synopsi Cong. Immun. verb. Abso-* 11
lutio num. 60., & verb. Censuræ num. 7. In qua parte habemus individualem resolutionem *dictæ Congregat. Immunit. in Isernien. 1. Martii 1695.* ibi: *Reintegrata tamen Ecclesia cum remotione Banchi*, quæ est registrata *in Libr. 1. Decr. Vallem fol. 175. à terg.*

Nec attentatum dici potest dictum præceptum Episcopi, uti emanatum in spretum dict. Monitorii A. C. Ultra quod enim in his materiis A. C. nullam jurisdictionem habet, quod comprobavit Papæ Auditor mediante remissione præsentis Instantiæ ad hanc Sacram Congreg. Omnis difficultas remo- 12
vetur ex mero, innegabilique facto, in quo constans est, quod Edictum Episcopi emanavit die 28. Julii 1716. Monitorium verò fuit præsentatum longè post, hoc est die 14. Augusti ejusdem anni; Et proindè nullo colore, nulloque titulo attentatum dici potest idem Edictum, habito respectu ad sequens Monitorium, eo quia illud non habet oculos retrò, ut egregiè discurrendo, firmavit *Rot. in Ilerdien. Hæredit. de* 13
Gomar. 4. Febr. 1705. §. Quod si cor. Ansald. ubi quod nulla lex, nulla Inhibitio, nullum Monitorium, nullumq; factum habet oculos retrò, & in *Romana*, *seù Savonen. 8. Februarii 1706. §. Eoque fortiùs cor. eodem.*

Secundum dubium: *An Censuræ promulgatæ contrà Pat. sustineantur in casu &c.* videtur resolvendum *Affirmativè*, 14
quia si unquam aliàs censuræ licitè, & validè fulminatæ fuerunt pro defensione Personarum Ecclesiasticarum, sanè in præsenti casu omninò fulminari debebant: Ex latè enim animadversis in facto, & concludenter justificatis in Summario, agitur de notorio insultu, deque manifesta verbali injuria, & apertis minis, in proprio Palatio à dicto P. associato ab armatis hominibus, facto, & illatis uni ex illis, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Satrianen. quosvè, uti Apostolorum loco subrogatos, omni honore, & reverentia venerandos esse statuit *Leo X. Constit. 22. §. 23. in* 15
Bullar. novo, ibi: *Ut eosdem Episcopos, loco SS. Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra, ac Apostolicæ Sedis reverentia, congruo honore, & convenienti observantia venerentur:* In quibus circumstantiis omni Jure tenebatur Episcopus pro- 16
priam Dignitatem tueri ecclesiasticis censuris, juxtà claram dispositionem *Textuum in cap. Olim, cap. Venerabilis, & cap.*

cap. Dilecto de Sentent. excommun. in 6. ubi *Barbos.* his verbis:
*Prælatus contra nimiam potentiam hujus, qui eum vult suis
bonis mundanis injuriosè spoliare, vel illa violenter occupare,
potest &c. spiritualibus armis uti, & in clement. 1. de Pœniten.*
quos sequuntur adducti à *Ricciull. de Jure pers. lib. 4. cap. 61.
num. 1. & Card. de Luc. de Judic. discurs. 9. num. 3.*

Innegabilis insultus in eo consistit, quòd ad evitanda ma-
17 jora scandala, & effugiendam occasionem contendendi ver-
bis cum verboso, commendabili modestia Episcopus inju-
riosis verbis publicè ab eodem impetitus, nil aliud fecit, quàm
se recipere in interiora Cubicula sui Palatii, & præcisè in
illud, in quo caput reclinare solitus est, in quibus tamen, &
si illa propriis Dominis tuta refugia dicantur *in l. Pleriquè ff.
de in Jus vocan.* idem Episcopus tutus non fuit, quia non sinè
manifesta violentia in illa, associatus ab armatis Viris,
per apertam vim intrare tentavit idem P. & intrasset utiquè,
nisi nobiles Aulici Episcopi ejus conatui fortiter, & suaviter
se opposuissent.

Verbales verò injuriæ sunt æqualiter notoriæ, dum non
18 erubuit idem P. coram multis Adstantibus exclamare: *Che
Monsignore non aveva creanza; Che non aveva studiato il Ga-
lateo; Che era Prelato, che parlava con ambiguità*, & ipse
era Galantuomo, e parlava sempre con chiarezza, cum aliis
similibus injuriosis verbis, à Testibus specificatis, quorum
atrocitas in immensum aucta fuit ex qualitate Personæ in-
juriatæ, ex loco, in quo prolatæ fuerunt injuriæ, hoc est in
ipso Palatio Episcopali, & ex præsentia multarum qualifi-
catarum Personarum, inter quas aderat etiam Vicarius Ge-
neralis, ex latè animadversis *in Instit. crim. lib. 2. tit. 9. de In-
19 jur. à numer. 52. usque ad num. 64.* & de qualitate Personæ
Episcopi, injuriis affecti, habemus *Clement. prim. §. Nec
super de Pœnit.* & notant *Panimoll dec. 16. annot. 1. num. 43.
Cartar. dec. crim. 37 num. 13. & seq. & Raynald. Rer. Crim.
tom. 1. cap. 11. §. 4. num. 26.* Et considerando locum, ubi pro-
latæ fuerunt injuriæ, observant adducti per *Thesaur. dec. 224.
num. 2.* ubi de injuriis, illatis Guardiano S. Francisci in ejus
Conventu, & latè *Basil. dec. 14. per tot.* Et in terminis injuriæ,
20 illatæ coram multis Personis, habemus *Text. in cap. 1. de Ma-
led.* ibi: *Multis coram Adstantibus, & in leg. Prætor §. finali,
& leg. Sed etsi ff. de Injur.* cum concordan. citatis à *Panimoll.
decis. 16. annot. 1. num. 28.*

Minæ demum non possunt esse clariores, dum idem P. ausus
21 fuit clara voce terminare suas verbales injurias minaci vultu,
terribiliquè voce, addendo, *che era Uomo a farsi portar ri-
spetto, come Rappresentante il Marchese, e anche da se.*
Cùmque fuerit, & sit persona potens, & solita minas exe-
qui, ex adductis in Summario, eò magis eædem minæ ad
nostrum effectum considerationem merentur, ex animadver-
22 sis per *Farinac. quæst. 50. num. 9. & seqq. Peguer. decis. Crim.
27. num. 11. Caren. de Offic. Inquis. par. 3. tit. 10. num. 26. &
Conciol. allegat. 93. num. 42.*

Ex quibus patet responsio ad assertam nullitatem earun-
23 dem Censurarum, ob non præmissas canonicas monitiones.
Objecto enim punctualiter occurrit *Sperell. decis. 48. num. 52*
his verbis: *Quando Censuræ feruntur pro defensione violatæ
Jurisdictionis, & ad resistendum exequutioni de facto, subsi-
stunt etiamsi de facto relaxentur, non servatis servandis &c.
Et potest Judex Ecclesiasticus &c. sinè monitione ad excommu-
nicationem procedere*, & concordant uno ore *Repetentes om-
nes in cap. Reprehensibilis de Appellation.* necnon *Soyr. de
24 Censur. lib. 1. cap. 12. num. 26. Ricc. in Prax. par. 3. resolt. 23.
num. 1. & seqq. Panimol. dec. 90. num. 15. & seq.* egregiè *Card.
de Luca*, asserens, magnum esse errorem in his terminis ser-
vatis servandis procedere, *in Miscellan. Eccles. disc. 15. num.
9.* ibi: *Adversus Rebelles, & Contemptores, vel Turbantes
de facto, ista arma, tanquam per speciem defensionis adhibere
25 oportet &c. Et tunc potiùs error est, adhibere formam Proces-
sus judicialis, quoniam imò non debet adhiberi, sed proceden-
dum est in forma extrajudiciali, & de facto.*

Cum quibus concordat laudabilis praxis *Cong. Immunit.* quę
semper approbare solet Censuras, etiam sinè Canonicis mo-
26 nitionibus latas, quando illæ feruntur adversus Contempto-
res, & Turbatores de facto, & præsertim quando isti noto-
riè tales sunt, juxta terminos nostri casus, ut practicavit in
27 *Minerbina 30. Jan. 1685. Lib. 3. Decretor. Altovit. pag. 408.*
& in *Neapolit. 27. Martii 1687. Lib. Decret. Martelli fol. 106.*
& in *Boven. 18. Martii 1698. Lib. 2. Decr. Vallemani fol. 142.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo in dd. angustiis
nullus alius supererat modus defendendi Episcopalem Digni-
nitatem in loco, sub temporali Jurisdictione Marchionis
28 existente, in quo illius respectu ad unguem verificabantur
ea, quæ de seipso asserebat Centurio ille apud *D. Matt. 8. 9.*
Quibus propterea attentis, æquè prudens, ac legale fuit tem-
peramentum, ab Episcopo præcisa urgente necessitate ad
praxim redactum, utendi armis spiritualibus, ad seipsum,
suosquè Familiares eximendos ab illa defensionis specie, quæ
Ecclesiasticis nullatenus convenit, quamvè improbavit *Div.* 29
Thomas Cantuar. Archiepiscopus, ut indicatur in *Lect. 3.
ejus Officii.*

Neque ad rem facit *Textus in can. Inter querelas 23. quæst.
4.* ad probandum, quòd malè faciunt Episcopi excommuni-
cando illos, qui ipsos injuriis afficiunt: Illius enim disposi-
tio forsan locum habet in illis terminis, in quibus sermo est
de injuriis, secretò prolatis; Cœterùm, quando agitur de
facto notorio, dequè temeritate manifesta, non est in arbi-
trio Episcoporum propriam Dignitatem non defendere, sed
omni Jure ad id tenentur, ut sequendo, & laudando multas
SS. Patrum authoritates, firmavit in specie *Rot. in decis. 19.* 30
num. 1. post Antonell. de Jur. Cleric. ibi: *Propriique Juris de-
fensioni, nedùm licitæ, sed ex SS. Patrum testimonio de-
bitæ &c.*

Fortiùs, quia prædictas injurias Episcopus æquali Inno-
centia, & modestia passus fuit, & summa patientia tolera-
vit propter defensionem Jurium suæ Ecclesiæ, non autem 31
ex aliquo particulari respectu ad ejus individualem Perso-
sam: Et propterea eò minùs erat in ejus libertate condonare
id, quod respiciebat suam Dignitatem, quodquè ortum ha-
buerat ex eo, quia dilexerat decorem Domus Dei, ut, aliis
cumulatis, probat *Ricciull. de Jur. pers. lib. 4. cap. 61. num. 30.*
ubi istam adducit bonam rationem: *Injuria, facta Prælato,
dicitur facta Ecclesiæ*, juxtà *Text. in cap. Nullus de Foro* 32
compet. Et P. si prætendebat actus reverentiales, ex eo, quia
repræsentabat ejus temporalem Dominum, multò fortiùs
talis reverentia debebatur Episcopo, qui sanctissimos repre-
sentabat Apostolos.

Quæ omnia nullatenus debilitantur, à contrariis affecta-
tis Fidibus; Ultrà siquidem generalem responsionem, quòd 33
uti simplices Fides, lite pendente, Deus scit quibus mediis,
expiscatæ, nullam merentur fidem, ex adductis per *Rotam
decis. 391. num. 1. cor. Priol.* & animadversis per *Adden. ad
dec. rec. par. 4. tom. 3. in disc. ad Scient. Amat. num. 95.* ubi le-
pidè observat, quòd similes Fides dicantur transire per Pla-
centiam, non autem per Veronam.

Strictè respondemus, quod Authores earundem Infor-
mium Attestationum non fuerunt præsentes injuriosis ver-
bis, à P. prolatis, & propterea nullam merentur attentio- 34
nem in concursu nostrorum Testium, de illis deponentium,
qui, nedum deponunt de proprio auditu, sed uti constituti
in Sacerdotali Dignitate, magnam merentur fidem, ut de
Testibus, deponentibus de proprio auditu, notant *Odd. cons.
21. num. 9. Sim. de Pret. de Interpr. ult. vol lib. 4 dub. 7. nu. 48.* 35
*& Rot. decis. 69. num. 9. cor. Ansald. & decis 201. num. 7. & 8.
par. 18. rec.* Et de Testibus Sacerdotibus, quòd illorum depo-
sitiones habeant vim duplicis Testis, omnemque proindè fi-
dem mereantur, advertunt *Franc. Anton. Cost. cons. 20. num
16. Castr. cons. 114. sub num. 3. lib. 2. & Rot. dec. 384. num. 2.* 36
*cor. Priolo, & in Viennen. prætens: Sponsal. 2. Jan. 1711. §.
Evidenter cor. Kaunitz.*

Non attenta familiaritate cum Episcopo, quia cùm sermo
sit de injuriis, coram ipsis prolatis, nequè adfuerint alii Te-
stes præsentes, illorum depositio attendi debet, ex animad-
versis per *Farinac. quæst. 12. num. 15. Clarlin. contr. 12. num.
28. Set. de Offic. Locumtenen. cap. 17 num. 8. & Rot. in Firma-
na 27. Jun. 1718. §. Quia fidem cor. Corio.*

Præcipuè in concursu Testium contrariorum, qui, vel
sunt vilis conditionis, vel loquuntur de fama, non expri- 37
mentes illius Authorem, vel demum præsumuntur ejusdem
farinæ, ac fuerunt alii, ex adverso exhibiti in Congr. Fabri-
cæ, in qua ad hominem demonstrata fuit falsitas eorum de-
positionum, à dicta Congr. nullatenùs admissarum; Ut con-
siderando qualitatem vilem in Testibus notant adducti *in de-
cis. 262. num. 5. cor. Pamphil. & dec. 85. num. 17. & seq. coram
Zarat. & decis. 61. num. 3 cor. Arguel.* Et respectu Testium, 38
deponentium de auditu alieno, & non exprimentium nomen
illorum, à quibus audiverunt ea, quæ deponunt, advertunt
citati in *decis. 307. num. 3. cor. Mantic. & decis. 132. num. 7.
cor. Priol.* Et de Testibus, quorum aliqui reprobati fuerunt, 39
videre est *in dec. 89. num. 7. & 8. cor. Priol. & dec. 129. num 15.
& 16. & dec. 514. num. 11. par. 18. rec.*

Ante discussionem reliquorum dubiorum, in quibus plura
gratiosa petit Marchio ab hac Sacr. Cong. præmitto, quòd
non solent, nequè debent Ecclesiæ benignitatem experiri 40
illi, qui ejus præcepta contemnunt, juxtà rotundam dispo-
sitionem *Concil. Tridentin. sess. 24. de Reformat. cap. 5.* ibi:
Non

Non enim dignus est Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur,
qui ejus salubria præcepta temerè contempsit, cum concor-
41 dan. citatis ab *Oliver. de Matrim. nullit. par.1. fol.42. & Rot.*
dec.893. num.9. cor. Seraph.
Præmitto secundò, quòd connumerari solent inter species
irrisionis petitiones illarum Gratiarum, quas petit ille, qui
42 propriis irregularibus operationibus de facto occupavit id,
quod deindè ex gratia petit, juxta celebre dictum *Tacit. lib.*
15. Annal. ibi: *Tum intellecto Barbarorum irrisu, qui pete-*
rent, quod eripuerant, de quo in *Tom.2. p.2. discept.29. n.27.*
Quibus præmissis, videtur recedendum à decisis quoad 3.
dub. in quo quæritur. *An Baroni Terræ Caggiani debeatur*
43 *usus Genuflexorii cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede appo-*
diali amòvibili extra Presbyterium, sivè absente, sivè præ-
sente Episcopo, quod ipso Barone tantùm informante die 3.
Maii 1719. indefinitè resolutum fuit cum rescripto. *Affir-*
mativè
Ad quem effectum sufficeret sola, & simplex illa animad-
versio, quod mediante hujusmodi indefinita affirmativa re-
solutione, usus talis Genuflexorii, cum suis qualificatis an-
44 nexis, non permittitur d. Baroni ex mera indulgentia Epis-
coporum, ut loquuntur omnes Authores, tractantes de Sa-
cris Ritibus, in illis terminis, in quibus ex particularibus
facti circumstantiis permitti ex benignitate solet, ex animad-
versis per *Ciarlin. contr.119. num.1. & 2. Antonell. de Loco le-*
gal. lib.1. cap.3. quæst.4. num.74. & Monacel. in Formul. tom.1.
tit.5. form.8. num.5. & resolvit hæc Sac. Congr. *in Fundana*
1. Octobris 1697. & in Verulana 6. Sept. 1698. ad relat. Card.
Petrucii, teste *Monacel. ubi suprà* Sed canonizatur tanquam de
45 Jure debitus, absque ulla dependentia à consensu, & volunta-
te Episcopi, juxtà verba illa dubii: *An debeatur usus.*
Circa quod supplicamus observare, quòd in Regno Nea-
politano innumeri alii adsunt Barones, Marchiones, Co-
46 mites, Principes, & Duces; nedùm æquales Marchioni
Cagiani, sed Magnatitiæ etiam qualitatis, quibus hujusmo-
di usus Genuflexorii, vel nullatenus competit, vel illis per-
mittitur ex mera indulgentia, & tolerantia Episcoporum,
sine illis adjunctis, quæ continentur in nostro dubio: Qui-
bus proindè, allegantibus præsens exemplum, negari nul-
latenus poterit similis usus, cum eadem qualitate, & ex ti-
47 tulo justitiæ, & debito, non autem ex indulgentia, consen-
su, permissione, & tolerantia Episcoporum; Quod, an
expediat, & permittendum sit; nostrum non est judicare:
Hoc unum subjungentes, quod magna exempla; quantum
fieri potest, semper evitanda sunt, juxta celebre dictum il-
48 lius noti *Authoris*, quem tacito nomine refert, & sequitur
Rot. in dec.308. num.20. cor. Dunoz. sen.
Et tamen descendendo ad singulas partes ejusdem dubii,
illa, in qua eidem Baroni permittitur usus *Genuflexorii, cum*
Pulvinaribus, Tapeto, & Sede appodiali amovibili, est res
49 prorsus nova in Terra Caggiani, in qua illius antiquus Do-
minus ex Nobilissima Familia Ludovisia, qui ad illam nun-
quam accessit, nequè ejus parietes à longè vidit, nunquam
habuit tale qualificatum Genuflexorium; Proùt etiam nequè
illud habuit modernus Baro, illiusque Pater ab annis 30.
circiter, quando dictum Feudum emit à Domo Ludovisia.
Et propterea eò magis abstinendum videtur à novitati-
bus, quæ semper evitandæ sunt, ex animadversiis per *Ca-*
50 *pon. discep.86. à num.11. tom.2.* & firmatis per *Rot. in Aretina*
13. Januarii 1703. §. Cæterum cor. Ansaldo, & in Pampilo-
nen. Manut. 8. Maii 1706. in fine coram Caffarel. Cujus rece-
ptæ opinionis bonam rationem assignat *Cardin. Garzias*
Mellinus in Epistola, scripta Gregorio XV. quam per exten-
51 sum impressit *Pignatell. consult.9. num.18. tom.8.* ibi: *Le no-*
vità non dimostrano mai al primo aspetto tutte le difficoltà, che
possono produrre, vedendosene tutto il dì molte, che promosse
con ottimo fine, anno partorito mali effetti.
Certiùs, quia usus talis qualificati Genuflexorii nequè
etiam viget in aliis finitimis Locis, & Oppidis, Terræ Cag-
giani proximis, & signanter illum non habet Dux Campa-
52 niæ, quæ Civitas subest etiam Episcopo Satriani, cui est
unita; Doctores enim solent in his casibus recurrere ad so-
litum, & praxim finitimarum Civitatum ad agnoscendam
subsistentiam, vel exorbitantiam similium prætensionum,
53 per ea, quæ notant *Prat. respons. crim.46. num.56. & seqq.*
Card. de Luc. de Regal. disc.97. num.12. & 13. & Rot. dec.357.
num.49. par.11. recent. & in Pampilonen. Præemin. 7. Martii
1701. §. Nec præadducta cor. Olmo, & 26. Junii 1702. §.
Non obstat cor. Molin. & in Romana Præced. 5. Maii 1710. §.
Sed ab ea cor. Crispo.
Absque ulla prorsus difficultate, dùm hæc *Sacr. Congreg.*
in Veliterna 6. Septembris 1698. tale qualificatum Genufle-

xorium denegavit etiam Episcopo Titulari, Suffraganeo
Cardinalis Decani in eadem Civitate Veliterna, teste *Mo-* 54
nacell. in Formular. tom.2. tit.3. formul.2. num 13. ubi quòd,
disputato sequenti secundo dubio: *An eidem Suffraganeo de-*
beatur Genuflexorium cum Strato, & Pulvinaribus ad oran-
dum &c. respondit: *Ad secundum in Voto Magistri Cæremo-*
niarum: Quod Votum (sunt verba *ejusdem Monacelli ubi su-*
prà num.14.) *erat negativum, nempè, Genuflexorium, cum* 55
Strato, & Pulvinari, non deberi Suffraganeo, sed Pulvinar
super Genuflexorio nudo. A fortiori igitur Genuflexorium
cum Pulvinaribus, & Tapeto concedendum non videtur
Personæ Laicæ, nullumque jus in Ecclesia habente, dum
illud talis qualitatis denegatum fuit Suffraganeo Veliterno in
illa Ecclesia, in qua gerebat vices proprii Episcopi, & ipse
constitutus reperiebatur in Episcopali Dignitate, licèt cum 56
solo titulo, qui operatur, ut omni Jure honorandi, & ve-
nerandi sint, ex adductis per *Ricciull. var. lucubr. lib.2. tit. de*
Episc. titul. cap.6. per tot. Franc. de Eccles. Cathedr. cap.32.
num.19. & seqq. & Pignatell. consult.137. per tot. tom.2. cum
aliis concordantibus, citatis *in Instit. crim. lib.1. tit.10. §.1.*
num.39. & seqq.
Et de Gratia similis Genuflexorii in Ecclesia Collegiata,
denegata ab hac Sacr. Congregat. die 24. Jan. 1665. Agenti,
& Generali Gubernatori Principis Neoburgi, testis est *Cri-* 57
spin. nella Visit. Pastoral. par.2 §.7. num.21. fol.171. Et in hac
parte æquè notum, ac celebre est factum Card. Gregorii Bar-
barici, eo tempore, quo erat Archiepiscopus Corcyrien-
sis, qui tale qualificatum Genuflexorium noluit permittere
qualificatissimæ Sæculari Personæ, ejusque factum appro-
batum fuit à Ven. Dei Servo Innoc. XI.
Quæ omnia à fortiori procedunt, quando agitur de illis
Ecclesiis, in quibus eodem tempore, unà cum Barone, re-
peritur etiam præsens Episcopus, quem casum conprehen- 58
dit pariter dubium, de quo disputamus; Tunc enim nimis
incongruum reputatur videre eundem Dominum tempora-
lem, cum Genuflexorio, pretiosis Tapeto, & Pulvinari
ornato, in conspectu alteriùs Genuflexorii Episcopi, cum
longè minori ornatu: Inter Ecclesiasticam siquidem, & Lai-
calem Potestates adesse debet illa proportio, illaquè diffe-
rentia, præcipuè in Ecclesiasticis functionibus, & actibus,
Divinum cultum concernentibus, quæ reperitur inter So-
lem, & Lunam, juxta ea, quæ leguntur: *in cap. Solitæ de*
Majorit. & obed. ibi: *Ut quanta est inter Solem, & Lunam,* 59
tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoscatur; quod
sequuntur *Cassan. in Cathal. Glor. Mund. quæst.4. consid.2. &*
consid.78. per tot. & Card. de Luc. de Præem. disc.23. num.5.
Proùt etiam spiritualis Potestas terrenam tantò præcedere
debet, quantò spiritualia antecellunt temporalia, ut dicitur 60
in *Extrav. Unam sanctam eodem tit. de Major. & obed.*
Crescitque in immensum exorbitantia contrariæ præten-
sionis ex illa reflexione, quod omnia hæc prætendit Baro de 61
Jure sibi competere, & ex titulo justitiæ debita esse, idquè
adversus omnium Jurium dispositionem, quibus attentis, non
invito, & reluctante Episcopo, sed ipso connivente; & ex
ipsius gratia, & patientia dumtaxat, in Ecclesiis sibi subje-
ctis, in quibus, ut in præsenti verificatur, antea nunquam
fuerunt, Laici sedes, vel scamna retinere possunt, ut, præ-
ter supra citatos, observant adducti per *Gratian. discept.110.*
à num.19. Franc. de Eccles. Cath. cap.5. num 60 & num.264. 62
Zerol. in Prax. cap.32. num.22. Cortiad. decis.159. numer.11.
par.2. & Barbos. de Potest. Episcop. par.3. alleg.78. sub num.
26. vers. Licet.
Quibus non opponitur *Cærem. Episcop. leg.1. par.13. in fi-*
ne, in quo disponitur, ut Sedes pro Nobilibus, atque Illustri-
bus Viris Laicis in Ecclesiis extra Presbyterium tolerentur: 63
Sed potiùs idem Ceremoniale ad hominem retorquetur, dùm
mandat, id esse faciendum ex permissione Episcoporum,
habito respectu ad qualitates, & Dignitates uniuscujusque
ex dd. *Principibus, quamtumlibet magnis, & excelsis, plus,*
minusque pro cujusque Dignitate, & Gradu ornatas, juxta
præcisa verba *Cærem.*
Licitum autem mihi sit in hac parte petere, ubi verificari
posset hujusmodi differentia, illudque plus, vel minus, re- 64
spectu Genuflexorii illius qualitatis, quo usus fuit Baro in
accessu ad nostram Ecclesiam, quando illa omnibus adoran-
dum expositum reperiebatur SS. Eucharistiæ Sacramentum?
Si ad Oppidum Caggiani accederet non unus, vel alter ex il-
lis Principibus, & Ducibus Regni Neapolitani, qui unà
cum denominatione Magnatis primæ classis, vulgò *Gran-*
di, affinitatem, & consanguinitatem derivant à Regiis Fa- 65
miliis; Imò si ad dictum Oppidum accederet ipsemet Pro-
rex, non posset utique magnificentius, magisque pompòsum
Genu-

Genuflexorium in Ecclesia collocari, ac sit illud Baronis, de quo loquuntur Testes in Summario.

Non enim controvertimus Baroni distinctum locum in Ecclesia, ad terminos dispositorum in *dict. Caerem.* sed istud non loquitur de Genuflexorio, sed de solis Sedibus, propor-
66 tionatis Statui, & Dignitati cujuscumque Domini temporalis, cujus proindè ornatus mensurandus est à dictis qualitatibus, non autem à sola, & simplici denominatione Baronis, vel alterius tituli, cum quo Feudum possident, ut in nostris punctualibus terminis, pro veritate consultus, egregiè observant *Card. de Luc.* ex perfectissima illa cognitione, quam habebat diversitatis, & differentiæ Baronum, & Ti-
67 tulatorum Regni Neapolitani, *in tract. de Praem. disc. 54. n. 10. ibi: Attendenda quoque particulariter videtur qualitas Dominii, & Baroniæ, & etiam qualitas Personæ, in qua illud Feudum, vel Baronia resideat &c.* Commendabili deindè candore, & soliditate observans, quòd æqualitas illa, quæ exagerari solet ab ementibus Feuda nobilia cum aliis Titulatis ejusdem denominationis, *procedit* (sunt ejus precisa verba) *quoad Jurisdictionalia, aliaque Jura Feudi, sed quoad præminentia, & honorifica, magna exorbitantiæ species videretur, ita tractare hujusmodi Principes, & alios simplices Feudatarios, & Barones; Quinimmò in eodem genere Feudatariorum, & Baronum idem intraret error super æqualibus tractamentis alicujus Magnatis primi Ordinis, vulgò* Grande, & *qui magnam Statum haberet magnamque potentiam, cum simplici Barone, vel Titulato alicujus obscuri Loci.* Et in specie, quod disposita in *Cærem Episc.* quoad Sedes pro Nobilibus
69 in Ecclesiis collocandis, non habeat locum in Baronibus, & Feudatariis Regni Neapolitani, egregiè, & latè probat idem *Card. de Luc. de Praemin. disc. 26. per tot.* & signantèr à
70 *num. 17. & 19. ibi: Undè propterea receptum, & absolutum est, quòd disposita in Cæremoniali de Principibus, & Ducibus illis non conveniant.*

Quibus attentis poterit Baro in hac parte contentus esse usu Sedis amovibilis, non in medio Ecclesiæ, ubi illam
71 collocari fecit, & de facto, quibuscumque non obstantibus, continuò permanere facit, sed in una ex partibus lateralibus ejusdem Ecclesiæ, cum suo Pulvinari: ità enim omnia rectè procedunt, quia non solùm à Populo distinguitur, sed, salva proportione graduum, ipse congruo honore tractatur in Ecclesia sui Feudi, in qua nullus alius similem habet prærogativam, ut prosequitur dict. *Card. de Luc. cit. disc.*
72 *26. de Praem. sub num. 5.* & resolvit hæc *Sac. Congreg. in Neapolit 2. Septembris 1691* quando rescripsit: *Domino Loci, dùm Divinis assistit in Ecclesiis, permittendam esse Sedem Cameralem, collocandam extra Presbyterium, à parte sinistra Ecclesiæ, & in Nuscana 22. Novembris 1664. ibi: In qua parte Altaris erigi debeat Sedes pro Duce, & Barone Terræ in sua Diœcesi in cornu Epistolæ.*

Neque contraria prætensio robur sumit à resolutionibus Sac. Congreg. quæ ad hunc effectum allegari solent. Nulla
73 enim ex illis loquitur ex debito justitiæ, multoquè minus descendit ad terminos illius pretiosi ornatus Genuflexorii, qui exadversò prætenditur, & demùm non est in illis sermo de loco fixo, & in digniori parte, seu in medio Ecclesiæ, etiamsi Episcopus in illa præsens sit, juxtà terminos nostræ controversiæ; Et proindè ex dd. resolutionibus neutra applicatur nostro casui, ut illas declarando observat *Card.*
74 *de Luc. de Praem disc. 44. num. 9. vers. Et quo ad alias*, ubi sequentem adducit æquè solidam, ac in jure fundatam rationem, quòd in *Ecclesias, Laicalis Potestas nullam habet ju-*
75 *risdictionem, seu præeminentiam Jure proprio, sed ex commendabili stylo, ratione congruentiæ, & urbanitatis, honorificos tractatus recipit ab Episcopo, vel Prælato ratione Dominii, vel Dignitatis.*

Non omittentes hic observare, quòd stylus ratione congruentiæ, & urbanitatis, in suis terminis undique commendabilis cum illis Baronibus, qui se dignos ostendunt fa-
76 voribus, & tolerantiis Episcoporum, non videtur in præsenti ullo modo practicandus cum Barone, nisi juxta laudabilem praxim Sac. Congreg. Immunitatis, de qua supra num. 11. reintegrata scilicet nostra Ecclesia ab illis irregularibus operationibus, quibus de facto subjecta fuit, & sub quibus adhùc oppressam se videt, ex comprobatis in Summario.

In dictis autem terminis, post dictam reintegrationem nostræ Ecclesiæ, neque etiam permittendum videtur Genuflexorium præsente Episcopo, saltem cum tali pompa,
77 talique ornatu, cum quibus exadversò magno fastu omnium oculis exponi solet in nostra Ecclesia, ut deponunt Testes de visu; Esset enim verè monstruosum videre Episcopum, qui in sua Ecclesia cuicumque sæculari Principi major est, neminique locum cedit, ut uniformi calamo notant *Repetentes in cap. Omnes, & cap. Solitæ de Major & Obed.* aliique citati ab *Alvarez in Specul. Summ. Pontif. cap. 33. tit. de* 78
Præstant Episc. n. 1. & per tot. orantem in una ex partibus lateralibus suæ Ecclesiæ in Genuflexorio, simplici, humilique panno viridis coloris ornato; Et in medio Ecclesiæ observare temporalem Dominum, non successionis Jure, sed emptionis titulo, densique luti præsidio, à paucis annis Feudum possidentem, moram facere in Genuflexorio duplo longiori, ornatoquè holoserico Tapeto, faciente Stratum coloris rubei, seu *cremesino*, ut consideranti patet, quam monstruositatem in specie reprobavit hæc *Sac. Congreg.* in *Perusina 13. Octobris 1615. teste Pignatell. consult. 7. num. 29. tom. 1. ibi: Solùm autem permittitur, quòd Sedes Laicorum* 79
in Ecclesia collocari possit &c. quæ non sit major, vel pulchrior Sede ipsius Episcopi.

Neque ad probandum oppositum allegari merebatur idem *Pignatell. dict. consult. 7. num. 18 tom. 1. Capon. disc. 329. num 9. & Rot. in Taurinen. Scamni 26. Februarii 1666. coram Cerr.* im- 80
pressa apud *Panimol. decis. 1. annot. 5. num. 34.* Quia *Pignatellus, & Caponus* non loquuntur de simplici Sede, sed de usu Baldacchini, circa quod hodiè nullus adest locus dubitandi, quia contrarium per viam legis generalis determinatum fuit ab *hac S. Congr. 13. Martii 1688. & 22. Aprilis 1690.* cum suc- 81
cessiva approbatione Alexand. VIII. ut referendo easdem magistrales, & celebres resolutiones, notant *Monacell. in Formul. tom. 2. tit. 13 formul. 1. num. 10. & seq. & Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 28. num. 4.* Itaut sub Sole non possimus ponderosiorem adducere authoritatem, ex animadversis *per* 82
Card. de Luc. de Benef. disc. 89. sub num. 2. Gruther. de Arte benè desiderandi resol. 155. 9. num. 177. & Rot in Mindonien. 3. Martii 1706. § Verum cor. Ansald. Imò eundem Baldachini usum hæc *Sac. Congreg. die 16. Martii 1706.* negavit etiam Episcopo Titulari, teste *Monacel. in formul. tom. 4. fol. 33 num. 26. Rota* autem in loco exadversò citato *apud Panimoll.* nunquam somniavit asserere, id quod *Panimoll. ubi supra* asseruit ut videre est in *decis. 843. inter alias Card Cerri*, ubi illa fideliter
registratur, absque §. 34 *à Panimol.* gratis citato, ac si esset pars decisionis Sacræ Rotæ, eo tempore, quo est merum palpabile æquivocum Impressoris Decisionum *Panimollæ*. 83

IV. dub. *An sustineatur, tàm suspensio F. quàm Interdictum, seù cessatio à Divinis in Ecclesia S. Salvatoris in Terra Caggiani?* d. die 13. Maii 1719. resolutum fuit cum rescripto: 84
Negativè, exadversò nullatenus adimpleta conditione, præventivè adjecta in illius subscriptione, ut scilicèt antè propositionem Causæ in hac Sac. Congr. exhiberetur mandatum procuræ ejusdem, qui non vigore alicujus declarato-
riæ Episcopi, sed à se ipso ex propriæ conscientiæ, stimulis cessavit à Divinorum celebratione post attentatam Genuflexorii appositionem in sua Ecclesia, respicien. Edictum prohibitorium Episcopi cum illa veneratione, & obsequio, cum quibus à Subditis Superiorum præcepta exequi debent; Cùmque neque etiam hodiè idem F. instet pro talis dubii disputatione, vel resolutione, superfluum videtur ampliùs circa illud immorari. 85

Transeuntes proindè ad dub. 5. in quo quæritur; *An competat Uxori Baronis, ejusque Consanguineis, usus Genuflexorii, cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede appodiali amovibili?* 86
quod resolutum non fuit dicta die 13. Maii 1719. sed rescriptum: *Exquirantur exempla*. Videtur hodiè resolven. *Negativè*: Mulieres enim nullam omninò Jurisdictionem habent viventibus Viris in eorum Feudis, neque proindè in Ecclesiis illæ prærogativæ eis permittendæ sunt, quæ earum Viris ratione dictæ Jurisdictionis ex urbanitate, vel congruentia ab Episcopis permittuntur; Quod ultimo loco, materia funditùs examinata, determinatum fuit in Urbe respectu Uxorum qualificatissimarum Personarum, & ita hodiè punctualiter practicatur; Urbis autem solitum in his præeminentialibus Inspectionibus normam præbere univer-
so Orbi, in specie observant adducti *in decis. 469. num. 6. & decis. 560. num. 2. & 3. part. 19. recent. & in Constantien. Præcedentiæ 27. Januarii 1713. § Idipsum coram Ansald.* 87

Neque allegari meretur abusus unius, vel alterius Uxoris Baronis Regni Neapolitani, juxtà informes, & affectatas Fides, in Secretaria exhibitas, quæ juxtà animadversa supra transierunt per Placentinam. Quando enim hæc Sacr. 88
Congr. die 13. Maii 1719. respondit: *Exquirantur exempla*, non fuit loquuta de illis exemplis, quæ cum omni sermonis proprietate dicuntur abusus, quales sunt casus, exadversò indicati, quatenùs in facto subsistant; Sed de exemplis resolutionum hujus Sac. Congreg. in cujus Regestis, utrinque foliatim pervolutis, nullus omninò repertus fuit casus,

casus, in quo hæc Sacra Congregatio determinaverit, Uxoribus Baronum permittendum esse usum Genuflexorii cum Pulvinaribus, & Tapeto, sed potiùs oppositum resolutum fuisse patet in *Asculana*, *Militen.* & *Toletana*, ibi:
89 *Asculana in Apulia* 13. *Martii* 1688. *Cùm pro parte Ducissæ Civitatis Asculi in Apulia expositum fuerit, ipsum esse in quasi possessione in Ecclesiis prædictæ Civitatis excepta Cathedrali, uti Genuflexorio cum Strato, & Pulvinari, & de anno præterito mota lite cor. A. C. super Manutentione contra PP. S. Francisci ejusdem Civitatis, & pendente indecisa, illius Episcopus reassumere fecerit hujusmodi Causam à Sacr. Congreg. quæ modo ad instantiam ipsius Ducissæ supplicata fuit, vel illam remittere ad A. C. vel declarare, Oratricem manutenendam esse in dicta possessione ex pluribus exhibitis, atque deductis, & eadem S. Congr. respondit: Nil de remissione dictæ Causæ, & non licere uti Genuflexorio, & Strato in Ecclesiis Regularium, & Episcopus prohibeat etiam Juris remediis, & ità declaravit, atque decrevit &c.*

Mileten. 26. *Aprilis* 1704. *Obtento ab A. C. adversus Promotorem Fiscalem Curiæ Episcopalis Mileten. per Alphonsum*
90 *Toralba Baronem Calimeræ &c. Monitorio super manutentione in possessione &c. detinendi in Parochiali dicti Castri Sedem, Stratum, & Genuflexorium, & recipiendi Aquam benedictam &c. & remissa &c. Causa &c. ad S R. Congreg. super infrascriptis dubiis.*

Primò. *An liceat Alphonso Toralba, Baroni Calimeræ retinere in Ecclesia Matrici, seù Parochiali dicti Loci pro audiendis Divinis, Sedem fixam extrà Presbyterium, absente, & non residente Episcopo: Vel potiùs amovibilem cum Scabello, Tapeto, Suppedaneis, & Postergalibus in casu &c.*

Secundò. *An eidem liceat retinere Genuflexorium cum Tapeto, & Pulvinaribus*, & quatenùs affirmativè.

Tertiò. *An eædem prærogativæ, in utroque dubio recensitæ, competant etiam Baronissæ ejus Matri in casu &c.*

Ad primum: *Quoad Sedem fixam, Negativè; Quoad amovibilem, & Cameralem tantùm Affirmativè, in reliquis verò Negativè.*

Ad secundum: *Affirmativè juxta decreta in Larien.* 12. *Septemb.* 1699. *in Ostunen.* 24. *Novemb.* 1703.

Ad tertium. *Negativè.*

Toletana. Capitulum, & Canonici Metropolit. Ecclesiæ Toletanæ ad evitandos abusus pomparum, & fastus Nobilium ad dictam Ecclesiam confluentium, qui Sellas, Strata, & Pulvinaria præmittebant, decreverunt, aliàs nemini licere imposterum supradictis commoditatibus, seù vanitatibus in d. Ecclesia uti, exceptis dumtaxat Regalibus Personis, & Magnatibus, quod decretum fuit litteris Pii V. confirmatum sub anno 1571. *ex quo Decreto cùm effectum esset, ut Nobiles retraxerint se à dicta Ecclesia, tandem dictum Capitulum, & Canonici ad revocandos Nobiles decreverunt ampliare, & extendere dictum Decretum ad omnes Titulatos, & Magistratus, & Officiales, eorumque Uxores, Filios, & alios narratos in Libello supplici ipsius Capituli, quod cum per se facere nequirent, ex quo Decretum illud erat authoritate Apostolica confirmatum, ad S Congregation. recursum habuerunt, quæ respondit: Nihil: die* 28. *Martii* 1626.

Et proinde in nostro casu non est quærendum, quid ex mero abusu in angulo vastissimi Regni Neapolitani una, vel
91 alia Uxor Baronis de facto operetur, sed quid de Jure fieri debeat, quia multa per coactam patientiam tolerantur ab Episcopis Catholici Orbis, & præcipuè ab illis Regni Neapolitani, ad vitanda majora scandala, quæ si deducerentur in Judicium, justitia mediante, tolerari non debent, ut respondit *Innoc. III. in cap. Cùm jam dudum de Præben.* & notant adducti *in Instit. Crim. lib.* 1. *tit.* 10 *§.* 4. *num.* 239.

In hac etiam parte supplicantes observare, quod contraria prætensio unicè tendit ad augendas dissensiones inter Ecclesiasticam, & Sæcularem Potestates in magno Neapolitano Regno; Quia, firmato hujusmodi exemplo favore Uxoris Baronis Cagiani, aperta erit ampla via renovandi similes petitiones ab Uxoribus aliorum Titulatorum, & Magnatum primæ Classis ejusdem Regni Neapolitani, cum illo inconvenienti, si omnibus concedatur, vel aliquibus denegetur eadem Gratia, quod faciliùs concipi, quàm exprimi hìc potest.

Neque ad hunc effectum applicantur regulares illæ propositiones, quòd Uxores corruscantur radiis Maritorum, quod-
92 que prærogativæ illæ, quæ competunt Maritis, denegari non possunt eorum Uxoribus: illæ enim veræ sunt, & procedunt in rebus profanis, & in illis diversis functionibus; quæ fiunt extra Loca sacra, & in quibus earum Mariti Jurisdictionem habent, in quibus terminis loquuntur ex adverso allegari soliti: Non applicantur autem ad nostrum casum, in quo sermo est de prærogativis, prætensis in Ecclesiis, in quibus nec ipsæ, nec earum Mariti umbram aliquam jurisdictionis habent, sed ex supra animadversis omnia pendet à benignitate, & arbitrio Episcoporum.

Decisio autem *in Pampilonen. Præemin.* 3. *Febr.* 1700. *§. Præmaximè cor. Olmo*, in qua allegantur aliæ authoritates, 93
loquitur ad effectum toto Cœlo diversum, prorsusque disparatum a nostro, offerendi nimirùm aliquid Sacerdotibus post Missarum celebrationem, in quo actu benè dicit *Rota*, & concordant *Authores*, in illa citati, quòd in facienda dicta oblatione debeat dari prælatio, nedùm Domino temporali, sed etiam ejus Uxori, Consanguineis, Familiaribus, & Famulis, in concursu omnium aliorum de Populo, ea ratione, quia omnes de Domo Domini temporalis se habent per modum unius, & non debet dari intermediatio inter illos: Ex quo proindè diverso casu nihil omninò inferri potest 94
ad nostrum, vulgata *leg. Papinianus ff. de Minor.* cum concordan. *apud Ansald. dec* 29. *num.* 11.

Videmus hoc quotidiè practicari in Uxoribus illorum, qui sunt de Magistratibus, comprehensis etiam Majoribus; Inauditum enim prorsus est, quòd eorundem Uxoribus dentur in Ecclesia Genuflexoria illa, aliæque Sedes, & præeminentiæ, quibus eorum Mariti ex permissione Episcoporum gaudent, & ratio desumitur ex iis, quæ leguntur apud *Div. Paulum* 1. *ad Corinth.* 14. 34. 95

Idque ultrò admisit Pater Moderni Baronis, qui anno 1699. quando similem prætensionem excitavit, mediante Monitorio, expedito coram A C. Thomato, licèt Uxorem haberet, quæ erat Mater ejusdem moderni Baronis, adhùc neque etiam somniavit id petere pro eadem Uxore, quæ proindè neque per umbram legitur expressa in dicto Monitorio; Proùt etiam neque ulla miserabilis syllaba concernens nomen ejusdem Uxoris, legitur in alio Monitorio, expedito anno 1716. quod potius restrictum est ad solum, & unicum modernum Baronem, ibi: *Et pro ejusmodi effectu Genuflexorium cum Tapeto &c. in ejsdem Ecclesiis parasse pro eodem D. Marchione &c.* 96

Quæ omnia à fortiori procedunt respectu Consanguineorum ejusdem Baronis, quorum respectu habemus ulteriùs punctuales resolutiones hujus Sacræ Congregat. in *Ostunen.* 97
24. *Novembris* 1703. confirmatam 12. *Julii* 1704. quæ ità punctualiter præsentem casum decidentes, habentur pro casu legis, ex firmatis per *Rot. dec.* 7. *numer.* 3. *apud Antonell. de Jur. Cleric.*, & *dec.* 72. *num.* 4. *cor. Ansald* & *in Romana. Matrim.* 3. *Julii* 1719. *§ Descendendo cor. Corio.* 98

Quod 6. dub sequentibus verbis conceptum: *An prohibitio, facta ab Episcopo Clero, & Ecclesiis circa distributionem Candelæ benedictæ in die Purificationis, non facien. per Domos Sæcularium, sustineatur? Negativè* resolutum, videtur 99
hodiè à decisis recedendum; Quia præceptum Episcopi in hac parte, longè ante præsentationem contrarii Monitorii, emanatum in sancta Visitatione anni 1715. in omnibus concordat cum praxi totius Ecclesiæ Catholicæ, cum Rubricis Missalis, & cum resolutionibus hujus Sacr. Congreg. quibus attentis, Candelarum benedictio, & distributio in die Purificationis B. Virginis fieri debent in Ecclesiis, ad quas convenire debent Laici, ad illas flexis genibus accipiendas de manibus Sacerdotum, ut disponitur in *Rubric. Missal.* ibi: 100
Finitis orationibus &c. Celebrans stans in medio antè Altare, versus ad Populum, distribuit Candelas, primò Digniori &c. ultimò Laicis, omnibus genuflectentibus, Candelam, & manum Celebrantis osculantibus: Et in Cær. Episc. lib. 2. *cap.* 16. *post princ.* ibi: *Similiter, & alii Canonici parati, ordine suo accipiant Candelas; Post hos, Magistratus; & Officiales Majores Civitatis &c. demum alii Nobiles Civitatis &c.* In cujus 101
sequelam ita faciendum esse notant adducti per *Barbos. de Paroch. par.* 1. *cap.* 12. *num.* 5. *Nicol. in Flosc. Verb. Candela num.* 3. *Vers. In Ecclesia*, ubi refert, & sequitur quatuor resolutiones *S. Congr. Episc. & Regul.* aliam verò refert ibidem *Barbos. in Summ. Apost. dec. Verb Candela num.* 1. ibi: *Candelas benedictas in die Purificationis B. Virginis ad ædes Sæcularium Parochi transmittere non debent sed juxta laudabilem, & observatam ab Ecclesiam universalem consuetudinem, in Ecclesia Populus eas recipere tenetur, & D. Piton. disc. Eccles.* 16. *num.* 6. *Versic. Nec repugnare.*

Neque meretur in hac parte allegari contrarius usus; Tum quia iste in facto nullo modo concludenter probatur; Tum etiam, quia etiamsi per falsam hypothesim probari in facto posset, diceretur potiùs solemnis abusus omninò eliminandus, ut sequendo dispositionem *Concilii Provincialis Mediolanen.* in terminis egregiè probat *Ricc. in Prax. p.* 4. *resol.* 236. *num.* 7. 102

num.7. ibi: *Idcircò consuetudo usitata, quod ad Domos defe-*
103 *ratur, non est laudabilis eo quod hoc modo quasi videntur Laici exigere Tributum ab Ecclesia, quod tolerandum non est, & talis, non usus, sed abusus est, qui punitur;* Et generaliter advertunt *Passer. de Elect. cap.9. num.48 & Rot. dec.10. num.40. apud Pacion de Loc.*

Respectu verò hujus Candelarum distributionis, faciendæ in Ecclesia, non habet de quo conqueri possit Baro, quia quatenus accedere velit ad Ecclesiam in d. Festivitate, ade-
104 rit semper congrua distinctio, ex quo semper erit primus in illarum receptione, ut in specie practicandum esse notat *Lagunez. de Fruct. par 1. cap.3. §.1. num.127.* ubi quòd prærogativa Dominorum temporalium in hac parte non consistit in eo, quòd Presbyteri ad eorum Domos Candelas benedictas transmittant, sed ut sint primi in illarum receptione à
105 manibus Sacerdotis, ibi; *Ex quibus præeminentiis, & ex earum ratione aliæ similes prærogativæ in favorem Baronum, vel Dominorum inferiorum inferri poterunt, ut nimirum primi &c. Candelas in festivitate Purificat. B. Virginis Mariæ &c. accipiant.* Ultra quod prohibitio, facta ab Episcopo, & dubium, non cantant pro uno, vel altero casu, in quo Ecclesiastici, post expletam in Ecclesia benedictionem, & di-
106 stributionem Candelarum velint alicui particulari personæ Candelam benedictam domi deferre, circa quem particularem casum non insistimus, sed concernit distributionem, facien. omnibus Sæcularibus ad eorum Domos, quod nullo modo permitten. videtur, ex hucusque animadversis.

VII. dub. *An in Ecclesia S. Salvatoris liceat erigere Altare particulare pro explendo baptismate Infantium Baronis?* nun-
107 quam fuit ex hac parte impugnatum minusquè hodiè in controversiam adducitur, in illis tamen terminis, in quibus ab hac Sacr. Congreg. decisum fuit cum rescripto: *Licere, permittente Episcopo;* qui in casus contingentia id nunquam denegaturus erit.

Remanent posteriora duo dubia, quorum resolutio non
108 potest evitari, mediante protestatione, quòd Baro non prætendat ea, quæ in illis continentur: Expedit enim ut determinentur, ea de Jure permitten. non esse adhòc, ut omnes sciant proprias obligationes, utquè Religiosæ præsertim Familiæ non audeant contrarium practicare, ut eventus demonstravit in nostra Terra Caggiani, etiam post dictam assertam renunciationem, & protestationem.

In 8. igitur dub. quæritur: *An eidem Baroni debeatur salu-*
109 *tatio à Concionatore, sivè Sæculari, sivè Regulari, cum titulo Illustrissimi, vel Excellentissimi?* Cujus negativa resolutio innititur claræ dispositioni *Cærem. Episc. lib.1. cap.22. antè fin.* ubi quòd Concionator tenetur solùm profundè caput inclinare erga Episcopum, vel Legatum, & notat *Piscar. in Prax. Sac. Cærem. lib.2. sect.2. cap.6. de Cærem. à Concionat.*
110 *observ. num.4.* ubi, nulla omninò facta mentione Domini Temporalis, ait. *Statim ac Concionator Suggestum ascenderit, reverentiam faciat Crucifixo, versus Altare collocato, mox Prælatos, si adsint, ac Primates, aperto capite, deindè Populum circumstantem, salutabit, & concordat Bauldr. de Sac. Cæremon. par.1. cap.10. de Concionat. Offic. num.6.* ibi: *Vadit ad Pulpitum, ubi statim Cruci, vel Altari facit inclinationem profundam &c. mox salutat Clerum, & Populum &c.*

Et ita in specie pluriès resolvit *hæc Sac. Congreg.* & signan-
111 ter *in Satrianen. seu Campanien.* contra Ducem ejusdem Civitatis *in resp. ad 1. dub. & in Capuana 23. Jan. 1708. ad 3. dub.* ibi: *An absente Archiepiscopo Magistratus debeat salutari cum titulo Illustrissimi? Negativè.*

IX. ac ultimum dub. *An in accessu Baronis ad Ecclesias Regularium, sive Sæcularium, excipi possit cum sonitu Campa-*
112 *narum? Negativè* pariter resolvendum videtur; Quia Campanarum sonitus in *Cærem. Episc.* permittitur solùm Episcopis, & Legatis in accessu ad Ecclesias, non autem Personis Laicis, & ubi talis abusus reperitur, semper ab hac *Sac. Congreg.* reprobatus fuit, teste *Card. Ursino in Synod. Provinc.*
113 *Benevent. anni 1693. sub titulo de Regular. cap.2.* ibi: *Caveant Regulares, caveant Parochi, vel alii, ad quos spectat, nè in ingressu Baronis, sivè alteriùs cujusvis Potestatis, Sæcularisvè Magistratus, Campanas faciant pulsare. Episcopi verò hujusmodi Campanarum sonitum permittere non posse advertant; cùm hoc sit à Sanctâ Sede indistinctè prohibitum &c.* Campanæ enim non debent ad profanum usum passim usurpari, cum à Doctoribus nuncupentur Prædicatorum species, invitantes, & vocantes Populum ad assistendum Divinis, ut
114 notant *Lap. alleg.12. num.4.* ubi *Addentes E. & Card. de Luc. Jurisd. disc.32. num.10.*

Die 13. Maii 1719. propositis in C. R. per Card. Scottum
115 sequentibus dubiis, resoluta fuerunt ut infra.

1. *An Baroni Terræ Caggiani debeatur usus Genuflexorii cum pulvinaribus, Tapeto, & Sede Appodiali amovibili extra Presbyterium, in quo loco, sivè absente, sivè præsente* 116
Episcopo Affirmativè.

2. *An sustineatur, tam suspensio F. I. quàm interdictum, sivè cessatio à divinis in Ecclesia S. Salvatoris Terræ Caggiani.* Negativè. 117

3. *An competat Uxori Baronis ejusque Consanguineis usus Genuflexorii cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede Appodiali.* 118
Exequatur Exempla.

4. *An prohibitio, facta Clero, & Ecclesiasticis à Reverendissimo Episcopo circa distributionem Candelæ benedictæ in die* 119
Purificationis facien. per Domos Sæcularium sustineatur.
Negativè.

5. *An in Ecclesia Parochiali S. Salvatoris liceat erigere Altare Particulare pro explendo Baptismate Infantium Baronis.* Licere, permittente Episcopo, & ad mentem quæ 120
fuit, ut id permitteret.

6. *An Baroni debeatur salutatio à Concionatore, sivè Sæculari, sivè Regulari cum Titulo Illustrissimi vel Excellentiæ.* 121
Non propositum.

7. *An in Accessu Baronis ad Ecclesias Regularium, sivè Sæcularium excipi possit cum Sonitu Campanarum?* Non pro- 122
positum.

Reproposita verò Causa per eundem Ponentem die 3. Fe- 123
bruari 1720. fuit responsum, ut infrà.

1. *An constet de Attentatis, & ad cujus favorem sint purganda in casu &c.* Non fuit eidem dubio responsum juxtà pra- 124
xim Sacr. Congreg. quando eodem tempore resolvit dubia circà merita Causæ.

2. *An Censuræ promulgatæ contra P. sustineantur?* Censuras non sustineri, sed P. petat humiliter veniam, ac cer- 125
tioretur Sacr. Congregatio infrà mensem post reditum Episcopi.

Ad tertium, de quo supra num.116. In decisis juxta modum, modus est cum Genuflexorio, ornato Tapeto laneo, 126
sinè Strato, & Pulvinaribus pariter laneis, Sede coriacea appodiali amovibili, & à Cornu Epistolæ.

Ad quartum de quo suprà num.117 Non indigere. 127

Ad quintum, de quo supra num.118 Negativè. 128

Ad sextum, de quo supra num.119. In decisis juxtà modum, modus est licere facta priùs distributiones in Ecclesia. 129

Ad septimum de quo suprà num.120. Indecisis. 130

Ad octavum, de quo suprà num.121. Negativè. 131

Ad nonum, de quo suprà num.122. Negativè. 132

DISCEPTATIO V.

Parisien. Dispensationis.

Ad instantiam Principis Philippi de Vandomo.

ARGUMENTUM.

Supposita indubitata facultate dispensandi cum Sacerdotibus, Monacis, & Equitibus Hierosolymitanis ad effectum ducendi Uxorem, examinantur multæ causæ, ex quibus moveri solet Apostolica Sedes ad tales Dispensationes concedendas. Et multò magis ad concedendas dictis Equitibus Hierosolytanis Gratiam transitus ad alium Ordinem militarem, in quo conniugalis Castitas servetur.

Regia, seù Regiæ proxima familia Principum de Vandomo, quam invictissimi Duces pietate, & armorum gloria illustrarunt, extinctioni proxima reperitur, veluti
redacta ad unicum, sed clarissimum Germen, Principem 1
nempè Philippum, strenuum ætatis nostræ Heroem, insignium gestorum fama commendatum, necnon Patruo, ac Fratri, magnanimis, & celeberrimis Regiorum Exercituum Imperatoribus, pari virtute æmulum; Qui propterea tanquàm Eques, Votis Hierosolymitanæ Religionis alligatus, ad effectum ducendi Uxorem pro restauratione nobilissimæ, & cadentis Familiæ preces suas exponere volens Apostolicæ Sedi, antequam illas fundat, humiliter petendo alteram ex duabus Gratiis, in hac materia concedi solitis, Dispensationem scilicet super relaxatione, & dissolutione
Votorum, & Voti solemnis perpetuæ Castitatis; Sin mi- 2
nùs, & subsidiariè transitum de Ordine militari, in quo reperitur, ad alium Ordinem æquè militarem, in quo servetur Castitas conjugalis, ostendere vult illas esse solidè innixas

mixas rationi authoritatibus Doctorum, & Apostolicæ Sedis solito, & proindè concurrentibus omnibus extremis necessariis pro eadem Gratia, sperat ejus preces esse exaudiendas.

Respectu prioris Gratiæ, principaliter expostulatæ quoàd dispensationem Voti perpetuæ Castitatis, videtur constare
3 de omnibus illis requisitis, quæ super hoc articulo in rigida censura desiderari possunt, quia scilicèt concurrit primo indubitata potestas Summi Pontificis; Secundò ejus solitum, patefactum ab exemplis, concedendi hujusmodi Dispensationes; Et tertiò demum æqua, & rationabilis causa, ob quam Sedes Apostolica aliàs, & pluries dispensavit, & dispensare consuevit, juxta theoricam *Innocentii*, quem sequuntur *omnes Canonistæ* in *cap. Cùm ad Monasterium sub n.4.*
4 *de Stat. Monach.* & notant etiam *Menoch. de Arbitr. cas.281. num.10. & de Præsumpt. lib.2. præsumpt.10. num.35. Reginald. in Prax for. pœnit. lib.18. cap.22. num.329. Garz. de Benefic. par.7. cap.10. num.43. Layman. in Theol. Moral. lib.4. tract.4. cap.1. num.8. vers. Quamvis, Less. de Just. & jur. lib.2. cap.40. dub.19. num.141. de Justis de Dispensat. Matr. lib.2. cap.13. nu.17. Diana coord tom.3. tract.1. de Potest. Pontif. in ordine ad Sacr. resol.78. & 79. per totas, Dandin de Suspect. de hæres. cap.3. sect.1. subsect.1. §.2. num.18.*

Potestatem Summi Pontificis certam, & infallibilem al-
5 tioribus principiis probare non est opus, tanquam satis olim discussam, communi Canonistarum, & Theologorum suffragio affirmatam, & extra dubitandi confinia deindè repositam, addito Sedis Apostolicæ judicio, tot Summorum Pontificum exemplis comprobato, qui plurium Sæculorum spatio, ut infrà, dispensarunt; Etenim hanc quæstionem tractant, illamque affirmativè resolvunt pro indubitata Summi Pontificis potestate faciendi de Monacho non Monachum, & dispensandi super Voto solemni perpetuæ Castitatis *omnes Canonistæ in cap. Cùm ad Monasterium de Stat. Monach* signanter *Gloss. ibid. in verbo Abdicatio proprietatis vers. Sed*
6 *de Monacho, Innocent sub num.4. Panormitan. num.21. Butr. num.28. Jo: Andr. num.29* & inter modernos *Fagnan. nu 57. & seq. Barbos. num.13. Gonzal. nu.12. Garz. de Benef. par 7. cap.10. num.43.* ubi asserit hanc esse communem sententiam inter Theologos, & juris Peritos, & allegat columnam authoritatum, *Sanchez. de Matrim. lib 8. disp.8. per tot. Pont.*
7 *eod. tract. tit. de Impedim. matrim lib.7. cap 10. per tot.* latissimè *Donat. in Prax. quæst. regul. tom.4. tract.1. de Stat. Religios. quæst.13 num.10. cum seqq. Pellizzar. in Manual. tom 1. tract.3. cap.5. sect.1. num.8. & seqq. Less. de Just. & jur. lib.2. cap.40. dubit.19. num.141. Layman. in Theolog. Moral. lib.4. tract.4 cap.1. nu.8. Reginald. in Prax. for. pœnit. lib.18. cap. 22. num.329. Azzor. Instit. moral. tom.1. lib.12. cap.7. quæst.1. Menoch. de Arbitr. lib.2. centur.3. cas.421. num.10 & de Præsumpt. lib.2. præsumpt.10. num.35. & Leo in Thesaur. for. Eccles. par.2. cap.11. num.54.*

Et in specie loquendo de potestate Summi Pontificis dispensandi super Voto solemni perpetuæ Castitatis ad effectum Matrimonii cum Equitibus Hierosolymitanis, probant *de*
8 *Justis de Dispensat. matrim lib.2. cap.15. num.14.* ibi: *Clarè constat, posse Summum Pontificem, si justa causa adsit, dispensare ad Matrimonium cum Equitibus Hierosolymitanis, & aliis Religiosis, & Monachis professis:* & in eisdem terminis prosequuntur *Mend. de Ordin militar. disquisit.3. num.135. & seqq & disquisit.5. sub num.17. Pont. de Matrim lib 9. cap.7. num.3. Escan. in Propugn. Religion. Hierosol. discep.8. cap.2. per tot. Azor. Instit. moral. tom.1. lib.13. cap.6. quæst.4 vers. Nec obstat Clericat. de Matr. dec 21. num.30. & dec.28. num.19. Lezzan Oper. moral. tom.4. consult.11. num.1. & seq. Diana*
9 *coord. tom.3. tract.1. resol.79. num.1. & seqq.* Et loquendo de aliis Religiosis, & Monachis prosequuntur *Bellet. Disquisit. Cleric. par.1. tit. De Discipl. Cleric. §.9. num.12. & seqq. Bartholom. à Sanct. Faust. in Thesaur. Religios. lib.3 quæst.36. num.5. Barbos. de Potest. Episcop. alleg 15. num.23. Sperell. dec.2. num.86. Transmiera de Poligam. lib.2 quæst.17. num.31. & seq. Dandin. de Suspect. de hæres lib.1. sect.1. subsect.1. §.2.*
10 *num.18.* ità, & taliter, quòd absonum videatur ampliùs in dubium revocare Summi Pontificis potestatem, ab universali Canonistarum, & Theologorum judicio ità firmiter canonizatam, & tot Dispensationum Apostolicarum exemplis in praxi receptam.

Quæ quidem potestas non est extraordinaria, aùt de plenitudine, sed ordinaria, & solita, rationibus, quibus eam probant omnes Scribentes; Sivè ratio sit illa, quòd Christus Dominus hanc potestatem universaliter dedit Sum-
11 mo Pontifici in iis verbis: *Quodcumque solveris super Terram, erit solutum, & in Cælis:* ut legitur *Matthæi cap.16.* Sivè sit alia, quòd sicut Pontifex in Votis simplicibus perpetuæ Castitatis dispensare valet, sic etiam in Votis solemnibus, cùm solemnitas Voti non sit aliquid Juris divini edicto dispositum, sed ex Constitutione Ecclesiæ introductum de Jure positivo, ut legitur in *cap. unico de Vot. & vot. redempt. in 6.* Undè nil magis obvium, & naturale est, quàm quod 12
Sedes Apostolica vinculo, & impedimento, quòd ipsa induxit, derogare valeat, dispensando citrà ullam extraordinariam exorbitantiam, ut his rationibus, inter alias, moventur *Pellizzar. in Manual. tom.1. tract.3 cap 5. sect.1. num.8. vers. Idque Less. de Just. & jur. lib.2. cap.40 dub.19. num.141. Lezzan. tom.4. consult.11. num.3. Donat. in Prax. quæst. regul. tom.4. tract.1. sect.13. num.12. Diana Coord. tom.3. tract.1. resol.78. num.4. & resol.79. num.6. Garz. de Benef. par.7. cap.* 13
10. à num.46. Omissis cœteris concordantibus super hoc puncto indubitabili superfluis, ut ostendit *Card. Capisucch. in Contr.1. tit. de De Voto solemni quæst. unic. per tot.* & in specie, quod Papa in hoc utatur potestate ordinaria, non autem 14
de plenitudine, advertit *Corrad. in Prax. dispens. lib.8 cap. 10. num.28. vers. Et non modo videtur.*

Ex potestate Summi Pontificis descendimus ad ejus voluntatem, quæ ab exemplis, & solito resultare dicitur ad evidentiam: Quotiès enim tractamus materiam, in qua Papa non 15
solùm potest, sed etiam solet Gratias concedere, & dispensare, ista dispensandi consuetudo, & praxis Summi Pontificis voluntatem demonstrat, & faciliorem viam sternit concessioni ejus, quod aliàs concedi solitum fuit, cùm Sedis Apostolicæ benignitas, & nunquam satis laudata clementia, non dedignetur calcare, & sequi vestigia Prædecessorum, ut *in can. Si ea destruerem cum seq. 25. quæst.2.* Quid- 16
quid enim in aliis casibus servatum est, convenit rationabile judicari, & tanquàm à consuetudine Ecclesiæ petita justissimè gratia imploratur, ut in subjecta materia tradunt *Donat. Quæst. regul. tom.4. tract.1. quæst.13. num 18 Less. de Just. & jur. lib.2. cap.15. nu.141. Lezzan tom.4. consult.11. num 10.* 17
Dian. coord. tom.3. tract.1. resol.78. num 4. & 5. Azor. Instit. moral. tom.1. lib.12. cap.7. quæst.1. vers. Accedit, & Reginald. in Prax for. pœnit. lib.18 cap.22. num.329

Exempla verò, quæ praxim, & consuetudinem Sedis Apostolicæ præseferunt, ex omni parte abundant, & quidem in omni genere illarum Personarum, quæ solemni Voto per- 18
petuæ Castitatis sunt adstrictæ, sivè fuerint Personæ Sæculares, in Ordine Sacro constitutæ, sivè Regulares, & Monachi professi, sivè demùm Equites Religionum Militarium, & signanter Hierosolymitanæ.

Primò igitur loco frequentiora sunt exempla, quibus Sedes Apostolica dispensavit super Voto perpetuæ Castitatis quo ad nobiles Sæculares, in Ordine Subdiaconali, & Diaconali constitutos, licèt non essent Reges, aut Magnantes Su- 19
premi, nàm Alexander VI. dispensavit eum Cæsare Diacono Cardinali, ut in Uxorem duceret filiam Ducis Valentini, ut testantur *Gonzal. in d. cap. Cùm ad Monasterium n.22. in fin. Barbos. num.13. in fin. Corrad. in Prax. dispens. lib.8.* 20
cap.10. nu.28. Lezzan. tom.4. consult.11. nu.10. in fin. Gregorius XIII. dispensavit de anno 1574. cum Barone à Chieros Transilvano, & Philippo Schutz Leodiensi in Ordine Diaconatus constitutis, ut testantur *Navar. cons.37. num.12. de Voto,* & observavi *in tom.2. par.1 discept.13. num.32 & 41.* Clemens VIII. dispensavit anno 1597. cum Henrico Trevinensi, & Roderico Henriquez Diaconis, ut observavi *ubi proximè num.46. Francisc. de Arauxo de Eccles. Stat. tract.2.* 21
quæst.19. num.29. ubi etiam refert dispensationem Pauli V. cum Francisco Chacon Archidiacono Toleti, & omissis exemplis Constitutorum in Ordine Subdiaconali, à me relatis *ubi supra,* quoad Diaconos passim dispensatos in His- 22
pania, & Italia ad effectum contrahendi Matrimonium, testatur de frequentia exemplorum *Navar. d. cons.37. num.12. de Voto,* ibi: *Frequentissimè Summi Pontifices dispensaverunt super Voto, solemnizzato per susceptionem Subdiaconatus, & Diaconatus in Hispania &c. & in Italia, ut frequenter audivi-* 23
mus: Medina de Sac. hom. contin. lib.5. cap.100. relatus ab eodem *Navar. cons.38. num.11. eod. tit.* ibi: *Sacrosancta Sedes Apostolica frequenter dispensavit cum Subdiaconis, & aliquando cum Diaconis, ut contraherent Matrimonium, ut multi testantur, præsertim præfatus Medina, qui ait, se vidisse multas Subdiaconorum dispensationes, & paucas Diaconorum: Maur. in Theol. tom.3. lib.13. n.16. pag.289.* ibi: *Pontifex sepè dispensavit, ut Sacerdotes, & Diaconi ducerent Uxores, & Card. de Albic. de Inconst. in Fid. par.1. cap.36. à num.134.*

Hæc autem exempla non sunt extranea, sed mirabiliter influunt, & fraternizant ex identitate rationis cum dispensa- 24
tione super Voto perpetuæ Castitatis Equitum Hierosolymitanorum; Non enim majus obstaculum reperitur in Voto solemni

solemni istorum, quàm in Voto Castitatis, Ordinibus Sa-
cris annexo, cùm utrumque sit Votum solenne perpetuæ
Castitatis, & consequenter consuetudo Sedis Apostolicæ
concedendi dispensationes super Voto Diaconis, & Subdia-
conis facit exemplum etiam pro Equitibus Hierosolymita-
nis, æquali Voto adstrictis, ut inquit Diana coord. tom. 3.
25 tract. 1. resol. 79. num. 6. ibi: Pontifex potest relaxare Votum
solemne Castitatis Clericorum &c. Ergò etiam poterit relaxare
Votum solemne Religiosorum, quià, cùm utrumque sit solemne,
æqua debebit esse utriusque ratio: Less. de Just. & jur. lib 2.
cap. 40. dub. 19. num. 141. vers. Secundo probatur, Dandin. de
Suspect. de hæres. cap. 3. sect. 1. subsect. 1. num. 17. & 18. Cùm
valeat illatio à dispensatione Subdiaconi, & Diaconi super
Voto Castitatis ad dispensationem Equitis Hierosolymitani,
26 quia de similibus idem est judicium leg. Non possunt, & leg.
seq. ff. de legib. Peregr. cons. 9. nu. 29. lib. 2. Farinac. in Frag-
men. p. 1. lit. E. n. 188. Pacian. de Prob. lib. 2. c. 13. n. 10. Barb.
in Loc. commun. loc. 101. num. 1. Rot. dec. 223. n. 6 p. 15 rec. & in
puncto dispensationis Equitis Hierosolymitani tradit Mend.
de Ordin. militar. disquis. 3. n. 139.

Secundo loco se ie offerunt exempla Dispensationum in
terminis longè fortioribus Monachorum; Ex Historicis
27 enim, & traditionibus Doctorum habemus, non solum
fuisse dispensatum cum Casimiro Poloniæ Rege, & Mona-
cho simul, & Diacono referente Lancellot. in lib cui tit. L'
Oggidi t. 1. dising. 38. fol. 403. ibi: Avendo sciolto dal legame
di castità Casimiro Monaco Cluniacense, e Diacono, erede del
Regno di Polonia per la quiete pubblica Benedetto IX. impose
per memoria di questa grazia a' Nobili per l'avventre, che nel-
le feste solenni, stando alla Messa, portino una Fascia bianca,
come una Stola di Sacerdote, o di Diacono pendente al collo. A
Plebei un bajocco per testa l'anno per la Lampada di S. Pietro;
Ed a tutti di quel Regno lusciarsi, quando sitosano, sempre
una Corona, e Chierica intorno al capo a foggia di Monaci.
28 Sed etiam cum Ramiro Sacerdote, & Monacho Benedicti-
no, & Constantia Roggerii Regis Siciliæ Filia, Moniali
in Monasterio Panormitano, Omissis autem hujusmodi
exemplis, veluti respicientibus Reges, aùt Regnorum bo-
num.

Punctualissimum est illud Nicolai Familiæ Justinianæ Sa-
cerdotis, & Monachi professi, cum quo Alexander III. di-
spensavit, ut Matrimonium contraheret, motus non ex
causa gravissima, & directè utilitatem publicam respicien-
te, sed ex eo tantùm motivo, & casu finali, ne memorati
Nicolai illustris Familia extingueretur, ut testantur Diana
29 coordin. tom. 3. tract. 1. resol. 78. nu. 3. ibi: Unus tantum superest
Adolescens Nicolaus nomine apud Monachos S. Nicolai; tunc
Vitalis Dux Venetiis impetravit ab Alexandro III. Pontifice
Romano, ut liceret Adolescenti Monacho solvere vinculum Re-
ligionis ad suscitandam Sobolem Gentis: & resol. 79. n. 7. ibi:
Et hoc &c. ne Familia tam illustris extingueretur: Donat. in
30 Prax. tom. 4. tract. 1. q. 13 num. 21. ibi: Alexander Tertius cum
Nicolao Justiniano Monacho professo dispensavit, ut posset
Matrimonium contrahere, ad hoc ne sua tam illustris Familia
periret: Less. de Just. & jur. lib. 2. cap. 40. numer. 141. circa
31 finem versic. Tertiò probatur, ibi: Cum Nicolao Justiniano
Monacho professo dispensavit Alexander Tertius, ut posset U-
xorem ducere, ne Familia tam illustris extingueretur: Fragos.
de Regim. Reipub. tom. 1. lib. 2. disp. 1. §. numer. 173. ibi: Nè
32 tàm excellens Familia deleretur. Cleric. de Matrim. dec. 15. nu.
19. ibi: Ut Familiam extinctam repararet: Fagn. in cap. Cùm
ad Monasterium num. 66. de Stat. Monach. ibique Barb. nu. 13.
versic. Et similitèr, Barthol. à Sanct. Faust. in Thesaur. relig.
lib. 3. quæst. 36. num. 5. Pineda in Monarchia Ecclesiast. par. 4.
lib. 25. cap. 7. §. 1. pag. 84. Azor. Instit. moral. tom. 1. lib. 12.
c. 7. qu. 1. vers. Legimus, Menoch. de Arbitr. cas 421. n. 13. Lez-
zan. tom. 4. cons. 11. n. 10. & legitur apud Pietralata in Vita S.
Laur. Just. lib. 1. §. Il Serenissimo.

Dum igitur S. Sedes dispensare consuevit etiam cum Mo-
33 nachis, qui simul erant Sacerdotes, & Religiosi claustra-
les, hæc praxis procul dubio reputanda est in fortioribus, &
durioribus terminis, itaùt faciliùs adesse censeatur voluntas
Summi Pontificis ad dispensandum cum Equitibus Hieroso-
lymitanis, nam sicut denegata non fuit Dispensatio Mona-
chis, strictioris regulæ observantia ligatis, quis dubitare
34 poterit, hoc esse exemplum faciliùs & cum minori exor-
bitantia dispensandi cum Equitibus Hierosolymitanis,
qui licèt essentiam veræ Religionis profiteantur, atta-
men more Sæcularium, in privatis eorum domibus vi-
vunt, & à statu Sæculari, exceptis Votis, quòad reliqua,
non valdè distant, ut in puncto considerat Lezzan. d. consul.
35 11. numer. 4. & 9. ibi: Hæc autem multò magis procedunt
in dispensatione Voti solemnis Castitatis, quod in Religione
S. Joann. Gierosolymitani emittitur; Talis namque Religio,
etsi essentiam veræ Religionis participet, nihilominus inter
eas, quæ laxiores vocantur, jure recensetur. Cùm constet Re-
ligiosos illius Equites videlicet &c. nihilominus fermè, ut Sæ-
culares Equites se gerere, in privatis domibus degere, Sæcu-
larium vestibus uti, Principibus in bello deservire, lautis con-
viviis pasci, amplis redditibus perfrui, & vix ullis austerita-
tis observantiis vacare, quàm illis, quæ necessariæ sunt pro
bello contra infideles gerendo, quod est proprium ipsorum in-
stitutum &c. quæ omnia, & alia, quæ afferri possent manife-
stè concludunt, Religionem Militum S. Jo: &c inter laxiores
connumerandam, sicque faciliùs in Voto solemni Castitatis di-
spensari posse cum ipsius Alumnis:

Ubi enim minor concurrit repugnantia status circa Vota,
minor adesse dicitur dispensandi durities, quidquid servatum
suit cum Monachis, in adeò stricta, & Regulari vita consti- 36
tutis, cum eis dispensando ad contrahendum Matrimo-
nium, eò magis servare fas est quoad Equites Religionis
Militaris, qui tanquam more Sæcularium viventes, si cum
eis dispensetur ad Matrimonium, non generant apud Popu-
lum illam externam apparentiam mutationis Status, quæ
nascitur, & producitur ex dispensatione Monachi ad Uxo-
rem ducendam, qui de Claustro, & cuculla ad Sæculum
cum Uxore revertuntur; Ad quam rationem respexit Six-
tus V. in suo Brevi dispensatorio illius Equitis Hierosolymi- 37
tani, de quo infrà sermo erit ibi: Cùm præsertim Religioso-
rum hominum consuetudo à Statu Sæculari, exceptis Votis, in
reliquis non valdè distet: Et in terminis nostris, hac ratione
ducti ad effectum facilioris dispensationis Equitis Hieroso-
lymitani, prosequuntur Lezzan. d. consult. 11. numer. 4 & 9. 38
Dian. coord. tom. 3. tract. 1. res. 79. n. 3. Escan in Propugnac. Rel.
Hieros. dis. 8. c. 2. n. 3.

Tertio demum loco exhibemus Exempla in specialibus
terminis Dispensationum, concessarum Religiosis Ordinis
Militaris; Etenim in tribus Ordinibus Montesiæ in Regno
valentiæ, necnon Calatravæ, & Alcantaræ in Hispaniis 39
tempore, quo emittebant tria Vota substantialia, sicut emit-
tuntur in Religione Hierosolymitana, Summi Pontifices
cum eorum Equitibus passim dispensarunt Petri Ludovici
Galzeran de Borgia, Magni Magistri Ordinis Monreliæ te- ; ;
statur Carol. de Tap. in Auth Ingressi, in verbo Monasteria cap. 40
51. num. 3. Et de frequentia dispensationum, quas concessit
Clemens VII. multis Religiosis Equitibus Calatravæ,
& Alcantaræ ad effectum ducendi Uxores habemus te-
stimonium Azor. Instit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 7 quæst 1.
ibi: Authoritate ejusdem Clementis VII. multis Religiosis E- 41
quitibus, professis in Ordinibus Militaribus Calatravæ, &
Alcantaræ concessum est, ut si vellent Uxores accipere &c. Lez-
zan. d. consul. 11. numer. 20. Escann. in Propugnac. Religion.
Hierosolymitan. disc. 8. cap. 2. numer. 25. Et quòd supradi-
cti Equites tunc temporis emitterent Votum perpetuæ Ca-
stitatis, sicut Hierosolymitani, probat Boss in ejus Histo-
ria par. 1. lib. 7. circa annum. 1177. relatus à Lezzan. d. con-
sult. 11. numer. 20. Diana coordin. tom. 2. tract 1. resol. 78. 42
numer. 6. Azor. Institu. Moral. tom. 1. lib. 12. cap. 7 versic. Le-
gimus, ubi quòd erant tales, quales sunt Milites S. Jo:
Hierosolymitani ibi: Quales sunt sacri Milites Sanct. Joan. 43
Hierosolymitani, & tales erant tunc temporis Calatravæ,
& Alcantaræ, licèt nunc castitatem conjugalem promittant.

Præter exempla Dispensationum in Equitibus hujus-
modi Ordinum Militarium Montesiæ, Calatravæ, & Al-
cantaræ, extat etiam exemplum in alio Ordine Milita- 44
ri Theutonicorum, dum Urbanus VIII. anno 1627. dis-
pensavit cum Henrico Sceil. Equite professo Militiæ S.
Mariæ Teutonicorum, ad effectum contrahendi Matrimo-
nium cum Agnete Hurbergh Muliere Colonien. ut obser- 45
vavi in tom. 2. par. 1. discep. 13. numer. 53. quæ dispensatio
per indè est, ac si concessa fuisset Equiti Ordinis Hierosoly-
mitani, cum quo fraternizzat ille Theutonicorum in tribus
Votis substantialibus, & præcipuè illo perpetuæ, & abso-
lutæ castitatis, ut tradit Hermes in Fascicul. Jur. public. cap. 46
29. numer. 23. versic. Sunt autem, & dixit Rot. in Olumucen.
Jurisdictionis 5. Junii 1693. §. Nam non videtur cor. Molines,
& in Brixinen. Jurisdictionis 27. Junii 5710. §. Hucusque cor.
Kaunitz.

Agendo demùm de exemplis nostri Ordinis Hierosolymi-
tani, juxtà seriem temporum, Primum ex illis est innixum
Brevi Apostolico Joannis XXIII. de anno 1413. in quo dis-
pensavit cum nobili Viro Jacobo de Viriaco, Præceptore 47
Castellano nuncupato Domus Castellaniæ S. Jo: Hieroso-
lymitani de Scalis, quem à vinculo Religionis absol-
vit,

vit, & ad Sæcularem Statum reduxit, quod exemplum li-
cèt antiquum, est satis notabile, quia nulla ex causa directè
publica emanasse constat, sed solo intuitu notabilitatis, ut
in proposito advertunt Lezzan. d. conf. 11. numer. 22. Diana
48 coordin. to. 3 tract. 1. resol. 79. num. 13. Villalob. in Summ tom. 1.
tract. 14. disp. 26. nu 6. & Reginald. in Prax. for pœnit. lib. 18. c.
22. num. 321.
Aliud exemplum est illud Clem. VII. de anno 1530. qui
dispensationem concessit Antonio Ludovico, Domino Lo-
49 ci Racovisii in Sabaudia, Equiti Hierosolymitano, ut
colligitur ex Rubeo Alexand. cons. 147. in princip & numer.
7. cum seqq. cui licèt unico Relatori, adhùc plena fides cir-
ca hoc factum deferri debet, tanquam consultus, super lite,
quæ causata fuerat ex dispensatione super eo scilicet, an
annua præstatio, promissa eidem Antonio sub conditione
perseverandi in Religione Hierosolymitana, ampliùs præ-
tendi posset post mutationem Status? in quo memoratus
Author negativum dedit responsum: Eòque magis fidem
meretur, dum agitur de dispensatione facta per Clemen-
50 tem VII. quia alias dispensationes passim concesserat cum
Equitibus Calatravæ, & Alcantaræ, ut superiùs relatum
fuit, quod adminiculat, & auget fidem huic Doctori refe-
renti allegatam dispensationem Equitis Hierosolymitani,
51 ut tradunt Bonden. collect. 14. num. 148. lib. 1. Rot. cor. Coc
cin. decis. 676. num. 4. Ansald. in Addit. ad decis. 100. num.
81. & in Neapolitanæ Primicieratus 9. Junii 1719. §. In idem
collimat. cor. Crispo.
Tertium exemplum subministrat dispensatio facta an-
no 1588. per Sixtum V. cum Antonio Scipione de Joyo-
52 sa, Equite Hierosolymitano, seu Priore Prioratus Tolo-
sani Hospitalis S. Joan: Hierosolymitani, quæ dispensa-
tio est valdè considerabilis, nam emanavit prævia discus-
sione negotii in Congregr. particulari S. R. E. Card. spe-
cialiter deputata. Necnon ad preces Christianissimi Regis
53 ex causa conservandi familiam nobilem, & ob ipsius fami-
liæ merita. Et demum inhærendo juxtà testimonium Papæ
exemplo, & vestigiis Pontificis Prædecessoris ibi: Tum in-
tuitu Christianissimi Regis, tum ex ipso Pastoralis officii mune-
re, tum exemplo nostrorum Prædecessorum, tum etiam ex præ-
claris ejusdem Familiæ meritis: Additâ expressione, quod
54 hujusmodi Militum vivendi consuetudo, à Statu sæculari,
exceptis Votis, in reliquis non valdè distet.
Quod notabile exemplum ponit ante oculos causam di-
spensandi, & quod magis est, declaravit consuetudinem
Sedis Apostolicæ in dispensando cum Equitibus Hierosoly-
mitanis ibi: exemplo nostrum Prædecessorum: Cui summi
Pontificis expressioni plenissimam fidem adhibendam esse
statuit Text. in Clemen. Literis de Proba. & in cap. Si Papa
de Privil. in 6. Mascard. de Probat. conclus. 139. numer. . &
55 seqq. Rot. in Caputaquen. Jurisdictionis 4 Maii 1708. §. Con-
currunt cor. Caffarello, & in Valven. & Sulmonen Jurisdi-
ctionis 10. Decembris 1714. §. Fortius autem cor. Falconerio,
& in Neapolitana Primicieratus 9. Julii §. Accedit cor.
Crispo.
Cui exemplo obstare non valet æquivocum Bartholomæi
56 à S. Fausto, ejusque Sequacium, qui scripserunt, Grego-
rium XIII. dispensasse cum Henrico de Joyosa, Sacerdote,
& Provinciale Cappucinorum, non autem cum d Antonio
Scipione, ut observavi in Instit. crim. lib. 1. tit. 8. numer. 30.
& addo Dandin de suspect. de Heres. cap. 3. lect. 1 subsect. 1. §.
2. numer. 18. Hic enim est error facti, clarè probatus ex
combinatione temporis, dùm Henricus Religionem Cap-
puccinorum ingressus fuit post obitum Gregorii XIII. qui
propterèa non potuit cum eo dispensare, nondùm effecto
57 Cappuccino; Et sine necessitate ulterioris discursus satis est,
quòd æquivocum convincatur ex Brevi authentico dispen-
sationis supradicti Antonii Scipionis Equitis Hierosolymi-
tani, quod datur in Summario, ut indè attendi non merean-
tur enunciativæ Doctorum in contrarium, quæ tali casu di-
cuntur erroneæ, de quo testatur Ansald. in Annot. ad decis.
58 107. à numer. 92. præsertim, quia ultrà autentichum Breve,
cum eo concordant alii melioris fidei Scriptores, nempè Leo
in Thesaur. for. Ecclesiast. par. 2. cap. 11. numer. 61. & seqq.
Martiroleg. de Success. tom. 1. par. 3. quæst. 13. artic. 6: & de
Jurisdiction. part. 4. cent. 1. cap. 64. num. 6. in fine, Bottin.
59 in ejus Voto impresso apud Just. de Dispens. lib. 3. sub numer.
27. Clericat. de Matrim. decis. 28. num. 19. ut observavi in tom.
2. par. 1. discep. 13. per totam.
Quartum exemplum præstat Dispensatio Pauli V. cum
Brunone ex Comitibus à Mansfeldt Equite professo S. Joan:
60 Hierosolymitani. Cui accedit quintum exemplum dispen-
sationis modernæ Alexandri VIII. cum Hieronymo Lubo-
miski Equite Hierosolymitano de mense Augusti 1690. Ad-
dendo aliud æquè modernum, & sextum exemplum orete- 61
nùs auditum, scilicèt dispensationis obtentæ à Marchione
Caravaggio Magno Priore Religionis Hierosolymitanæ,
qui prævia dispensatione Apostolica transitum fecit ad
statum conjugalem cum nobili Muliere ex familia Im-
periali, ultrà alios Equites ejusdem Religionis, quibus
supponuntur concessæ dispensationes ad ducendas Uxo-
res, quæ sanè antiqua, recentia, & numerosa exem-
pla consuetudinem Sanctæ Sedis Indubitantèr concludunt,
illique tanquàm tritissimæ omninò inhærendum esse, ne- 62
glectis omnibus aliis docuit D. Thom. 2. 2. quæst. 10.
artic. 12. versic. Respondeo, quam in proposito adducit
Donat. in Prax. quæst. regular tom. 4. tract. 1. quæstion.
13. numer. 18. Barbos. in d. cap. Cum ad Monasterium
numer. 13. ibique Fagnan. numer. 66. de Statu. Mona-
chor. & corrad. in Prax. dispensation. libr. 8. cap. 10.
num. 28.
Ex quibus remanet manifestum hujusmodi inveteratam
praxim, & consuetudinem Sedis Apostolicæ, nedùm assi-
stere pro gratia dispensationis concessa Regibus, & Ma-
gnis Principibus, sed etiam Nobilibus, & Privatis, jux- 63
tà casus, superiùs enumeratos in Equitibus 4. Ordinum
Militarium Montesiæ, Calatravæ, Alcantaræ, & Theu-
tonicorum, ac etiam in Militibus nostri Ordinis Hieroso-
lymitani, quibus addendum esse 2. notabile exemplum Ni-
colai Justiniani Monachi, cum quo Alexander III. ut supra
dispensavit, quod in specie considerat Diana coordin. tom.
3. tract. 1. resol. 79. num. 7. ibi: Et ego observo non solùm cum 64
Regibus, & Principibus Magnis Pontifices dispensasse, sed
etiam cum Viris nobilibus, & ideò Alexander III. &c. dispensa-
vit cum Nicolao Justiniano Veneto Religioso in Monasterio S.
Nicolai, qui solus tunc ex Familia Justiniana supererat, ut U-
xorem acciperet &c. ne Familia tam Illustris extingueretur,
quod exemplum valdè notandum est.
Probandum superest tertium requisitum justæ, & ratio-
nabilis causæ in his Dispensationum Gratiis necessariæ, ubi
oportunè præmittimus, quòd licèt in Dispensationibus Mo- 65
nachorum simul, & Sacerdotum, quæ ad effectum contra-
hendi matrimonium antiquioribus Sæculis concedebantur
Regibus, & supremis Principibus, Sedes Apostolica cau-
sam directè, & primariò publicam respexit, veluti ne suc-
cessio Regni devolveretur ad Hæreticos, vel ad evitandam
Bellorum imminentium stragem, cum similibus, ut apud
Canonistas in cap. Cùm ad Monasterium de Stat. Monach. At- 66
tamen recentioribus sæculis, postquàm dispensare cœpit
cum privatis Nobilibus, saltèm respectu Religionum Mili-
tarium, requisita nunquàm fuit in his dispensandis causa
primariò publica, sed Summ. Pontifices contenti fuerunt
causa secundariò publica aùt indirectè, & per consequentiam 67
tenderet ad pubblicam utilitatem, ut liquet ad exemplis
supra relatis, & in individuo discurrunt Villalobos. in Sum.
tom. 1. tract. 14. q. 26. n. 6. Diana coordin. tom. 3. tract. 1. resol.
79. nu. 13. 14. & 15. Lezzan. Oper. moral. tom. 4. consult. 11. nu. 68
23. & 24. Bottin. in ejus Voto, impresso apud de Justis de Di-
spens. matrim. post cap. 15. n. 20. Leo in Thesaur. for. Eccles. p.
2. c. 11. nu. 65.
Quo præmisso, plures justificamus rationabiles causas,
saltem secundariò publicas, & publicam utilitatem respi-
cientes, quarum prima est, quòd Princeps Orator expostu- 69
latæ Gratiæ subsidio indiget ad impediendam extinctionem
suæ nobilissimæ, & Regiæ, seù Regali proximæ Familiæ,
quæ de cætero in totum peritura erit, nisi per matrimonium
Oratoris ejusdem conservationi, & propagationi consula-
tur, in qua causa ipsa etiam publica utilitas apertissimè ver-
satur, quià nempè Reipublicæ interest Familias nobiles, &
clarissimas conservare, & debitis remediis occurrere, ne
extinguantur ad Text. in leg. 1. §. Denunciare vers. Publice ff. 70
de Ventr. inspicien. & in subjecta materia dispensationis nota-
runt Coninch. de Sacram. disp. 33. dub. 5. numer. 49. Castropal.
Oper. moral. tom. 5. tract. 28. discors. 4. punct. ul. §. 2. num. 2.
vers. Quinta causa, Hurtando Disp. 26 difficul. 3 numer 12.
Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 19. numer. 30. & 31. ubi alle- 71
gat Henriquez. referentem ex hac causa Gregorium XIII.
dispensasse cum Comitissa Luisa, Voto continentiæ adstri-
cta, ibi: Quod ad pietatem, & publicum bonum pertineat con-
servare illustres Familias, sic Henriquez &c. & refert in com-
ment. lit. D. ob hujusmodi causam dispensasse Gregorium XIII. 72
anno 1575. cum D. Luisa Comitissa S. Gadeæ, ut nuberet Pa-
truo, cui priùs Soror ejus nupserat, & insuper illa Voto conti-
nentiæ adstricta erat & sequitur Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. 73
cap. 2. n 108. ubi refert hoc ipsum exemplum addendo, hoc
respi-

respicere interesse publicum, ibi: *& favet conservationi Familiarum, quòd in illis versatur interesse publicum.*

Et in proposito confert etiam locus Ciceronis *in Oratione pro Sextio*, ubi inquit *Utile est Reipublicæ nobiles esse homi-*
74 *nes, dignos majoribus suis*: & plenè apud *Tiraquell. de Nobilit. cap. 31. num. 193. & cap. 47. num.* 80. Undè legimus, Augustum publica pecunia adjuvasse Hortalium, unicum superstitem nobilissimæ Familiæ Hortensiæ, ut Uxorem duceret: *ne clarissima Familia extingueretur*, ut refert *Tacit.*
75 *lib 1. Annal.* & probat *Ammirat. ad Tacit. lib. 2. disc. 8. in principio*; Et citrà necessitatem ulterioris discursus in his generalibus, ità in terminis terminantibus, quòd ad effectum dispensandi circa matrimonium cum Equitibus Hierosolymitanis, sufficiat hæc causa, veluti publicum bonum respiciens, nempè impedire, ne Familia nobilis deficiat, & extinguatur, notarunt *Diana coord. tom. 3. tract. 1. resol. 79.*
76 *num. 13.* ibi: *Verùm his omnibus causis omissis &c. non dubito præcipuam esse illam, quæ pertinet ad bonum publicum, ne pereat videlicèt, & extincta remaneat una ex nobilissimis Familiis Regni Majoricarum; nàm hæc causa pertinere ad commune, & publicum bonum firmarunt uno ore Doctores magni*
77 *nominis*: & infrà *num 15.* ibi: *Pro conservanda illustri Familia, quod pertinere ad bonum publicum satis suprà probatum est*: *Lezzan. d. consul. 11. num. 26. & 27. Escann in Propugn. Religion. Hyrosol. disc. 8. cap. 22. num 17. Bellett. disquisit. Cleric. tit. de Discipl. Cleric §. 9. num. 13.* ibi: *Aut, ne Stirps nobilis deficiat sine hærede.*

Neque hanc causam esse sufficientem, & publicam probant solæ authoritates Doctorum, sed declararunt ipsimet Summi Pontifices in exemplis superiùs relatis, in quibus dis-
78 pensarunt, nedum cum Equitibus, sed etiam cum Monachis, ne illorum illustris Familia periret, hanc enim fuisse causam dispensandi cum Nicolao Justiniano Monacho, & Sacerdote, Viro de cætero privato nobilis Familiæ Justinianæ, uno ore testantur omnes, qui hoc exemplum referunt,
79 signanter verò *Donat. in Prax. tom. 4. tract 1. quæst. 13. n. 21.* ibi: *Ad hoc, nè suatam illustris Familia periret*: *Less. de Just. & jur. dicto cap. 40. num. 141.* ibi: *Ne Familia tàm illustris ex-*
80 *tingueretur* *Fragos. ubi suprà tom 2. lib. 1. disput. 1. § 9. n. 173.* ibi: *Ne tàm excellens Familia deleretur*: *Lezzan. d. consult. 11. num. 27. Clericat. de Matrim. dec. 15. num. 9.* ibi: *Ut Familiam extinctam repararet*: *Diana d. tract 1. resol. 78. num. 3.* ibi: *Ad suscitandam sobolem Gentis*, & *resol 79. num. 7.* ibi: *Ne Familia tàm illustris extingueretur*: *Azor. d. lib. 12. cap. 7. q. 1.* ibi: *Ad reparandum sobolem Gentis*, cum aliis suprà citatis: Ita etiam, & hac causa restaurationis Familiæ Gregorium XIII. dispensasse cum memorata Comitissa Hispana supèr Voto con-
81 tinentiæ testantur *Henriq lib. 12. cap. 13. num. 9. in gloss litera D. Sanch. de Matrim. lib. 8. disput. 19 num. 31. Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. cap. 2. num. 108. Lezzan. d. consult. 11 num. 27. tom. 4. Diana d resol. 79. num. 13. vers. Quod quidèm*, ubi plures singularitates d. dispensationis considerat, ibi: *Nam Pon-*
82 *tifex primò dispensavit in Voto Castitatis coràm Episcopo emisso, secundò dispensavit, ut Comitissa contraheret cum Marito olim suæ Uxoris, tertiò dispensavit, ut contraheret cum Patruo: Et hoc solùm, ut dictum est, ne extincta remaneret Familia illa nobilis, quia ad publicum, & commune bonum spectabat*: *Villaloboz in Summ. tom. 1. tract. 14 disc. 26. num. 6.*

Ex hac pariter causa non extinguendi Nobilem Familiam Sixtus V. dispensavit cum Antonio Scipione de Joyosa, E-
83 quite Hierosolymitano, juxtà illa verba Brevis ibi: *Non modò utile, sed planè necessarium sit, Nobiles hujusmodi, & potentes Familias veræ Religioni, & pietati intemerata devotione addictas, conservari*, Prout etiam exponunt hanc fuisse causam dispensandi omnes Doctores, comprehensis etiam illis, qui æquivocarunt inter Equitem Hierosolymitanum &
84 Cappuccinum Familiæ de Joyosa, ut apud *Lezzana tom. 4. dicta consult. 11. n. 23. Bartholom à Sanc. Faust. in Thesaur. Relig lib. 3. quæst 36. num. 8. & seqq. Leo in Thesaur. For. Eccles. lib. 2. cap. 11. num. 6. & seqq. Mezar. in Compend. Chronologic. tom. 6. fol. mihi 199. & seqq. & Morer. in Dictionar. Historic. lib. I verbo Joyeuse il 6.*

Et demum ex hac conservandi Nobiles Familias Clementem VII. dispensasse cum multis Equitibus Calatravæ, &
85 Alcantaræ, in puncto nostræ quæstionis prosequitur *Lezzan. dicto tom. 4. cons. 11. num. 23. Diana coord. tom. 3. tract. 1. res. 79. num. 13. & 14.* Et de dispensatione, concessa ex hac causa conservationis Familiæ Slabatæ observat *Bottin. apud de Just. de Dispensat. Matrim lib. 3 num. 14. post cap. 26.*
86 *fol. mihi* 288. ubi registravit per extensum similem Gratiam obtentam ab Alexandro VIII. Idemque legitur in Dispensatione Urbani VIII. cum Equite Theutonico.

Et proindè dubitandum amplius non videtur, quòd ista causa dicenda sit publica secundariò, & sufficiens ad dispensandum cum Equite Hierosolymitano super solemni Voto 87
Castitatis ad effectum ducendi Uxorem, dùm hujusmodi causa sufficienti ratione probatur, authoritate Doctorum individualium firmatur, & deniquè exemplis, & facto tot 88
Summorum Pontificum, qui ex hac causa dispensarunt, plenissimè canonizatur.

Cæterùm causa hæc conservandi nobilem Familiam eò magis publica, & sufficiens existimatur, quando non conti- 89
net illam publicam utilitatem in genere consideratam in Republica, sed in specie respicit Apostolicæ Sedis, & Catholicæ Fidei utilitatem, quales sunt termini casus nostri; Agitur enim de strenua Familia de Vandomo, quæ Armis, & Sanguine propugnando in Apostolicæ Sedis auxilium se ipsam conservavit in Bello; Adhuc enim fama resonant extincti Cineres magnanimi Ducis Francisci de Beaufort Principis Oratoris Patrui, qui ad propulsandos Turcarum conatus ab Insula, & Regno Cretensi, tunc possesso per Rempublicam Venetam, fortissimum Exercitum admovit, ibi- 90
que acerrimo marte pugnando, strenua morte interemptus est, solutis in Urbe solemnibus Exequiis cum altissimo Castro doloris sub Pontificatu Clementis IX. indolente in universum Populo Christiano jacturam invictissimi Ducis, cujus gesta, pericula, & necem propropriis oculis vidit Princeps Orator ad ejus latus in illo prælio existens; Quando enim agitur non solùm de Familia nobili, sed de strenua, & forti, quæ aliàs Catholicæ Fidei Sanguine, & Armis defensionem præstitit, tunc publica causa est hoc Familiarum genus conservare, cum tali medio Sede Apostolica non 91
amittat Defensores suos ex progenie sibi auxilium continuatura, juxtà illud *Horatii*: *Fortes creantur Fortibus*: quemadmodum hanc causam approbavit Sixtus V. in dispensatione cum Equite Hierosolymitano de Joyosa ibi: *Necessarium sit nobiles hujusmodi, & potentes Familias conservari*, 92
& magnopere intersit ex hac ipsa Domo, quæ præcipuum, & singulare, quantum in ea erat Catholicæ Fidei defendendæ &c. studium usque ad Sanguinis effusionem constantèr ostendit, quæque ut plurimùm inter Primarias dictæ Provinciæ numeratur Progeniem, & Prolem à suis Majoribus, ut verisimile est, non denegarent procreari, ac non immeritò sperandum sit, si hujus Stirpis posteritas propagetur semper apud illam firmissimum piis, & catholicis Viris præsidium, adjumentum, & refugium &c. proùt hactenus fuit, & inposterùm paratum fore.

Sine dubio enim dispensatio in his terminis fundari dicitur in causa publica, quia nempè tali modo, non tàm Sedes A- 93
postolica recompensationem dare dicitur Sanguini benemerito, quàm sibi providere, ne deficiant eidem S. Sedi Defensores magnanimi, ut inquit Sixtus Pontifex, omninò sperandi, quòd sequantur vestigia Majorum in effundendo Sanguine adversùs Turcas, aliosque Hostes Romanæ, & Catholicæ Ecclesiæ, ideoque hujusmodi Gratia dispensationis, per quam eodem tempore Familiæ gesta remunerantur, & si- 94
bi futurum præsidium paratur, censetur directa ad publicam causam, & publicum bonum, undè etiam alia producitur consequentia, quòd cœteræ Familiæ Nobiles acrioribus stimulis exemplo ducantur ad heroica gesta pro Sedis Apostolicæ munimento, & præsidio, ex animadversis per *Menoch. de Arbitr. centur. 5. lib. 2. cas 421. num. 10. & seqq. Trasmiera de Poligam. lib. 2. quæst. 17. num. 3. & seqq. Dandin de Suspect. de* 95
hæres. cap. 3. sect. 1. subsect. 2. §. 1. num. 19. Lezzana dicta consul. 11. num. 30. Corrad. in Prax. dispens. lib 7. cap. 2. nu. 109 & Sanchez de Matrim dicta disp. 9. n 32. lib. 8.

Alia causa, quæ licèt separata, affinis est primæ, consistit in remunerandis meritis hujus nobilissimæ Familiæ erga Sanctam Sedem, tùm respectu Cæsaris, Avi, tùm Aloysii 96
Patris Oratoris, posteà Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, tùm memorati invictissimi Ducis de Beaufort ejus Patrui, tùm Ducis Aloysii fratris, celeberrimi, & strenui Exercituum Imperatoris, cujus gloria, & fama martialis omnibus notissima est; Tùm demùm ipsius Principis Oratoris, qui in Cretensi Bello contrà Turcarum barbaras copias ad 97
latus Patrui deprœliatus fuit, & novissimè, cùm fama esset, Turcarum Tyrannum Armis invasurum Insulam Melitensem, propria privata pecunia publicam adauxit, ut opportuna propugnacula contra communem Hostem pararentur, & extruerentur in Catholicæ Fidei, & Religionis Hierosolymitanæ defensionem, ut omnibus notissimum est, & probatione non indiget.

Hanc autem causam meritorum Familiæ nobili in hoc

puncto dispensationis esse sufficientem, veluti secundariò pu-
98 blicam, docet *Text. in Can. Tali conjugio 1. quæst. 7.* ibi: *Nisi forte eos, aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet, vel evidens meritorum prærogativa commendet*, quia mediante hac recompensatione consulitur bono publico, ut sic alii ad similia gesta moveantur, ut declaravit memoratus Sixtus Pontifex in Dispensatione cum Equite Hierosolymi-
99 tano de Joyosa ibi: *Tum etiam ex præclaris ejusdem Familiæ meritis*: & Alexander VIII. in dispensatione cum alterò Equite Hierosolymitano ibi: *Tum suis, tum Majorum suorum rebus, aliàs pro re Christiana piè, ac fortiter gestis &c. ejusmodi Gratiam, cujusmodi plures Romani Pontifices etiam Prædecessores nostri, aliis quos causarum, & meritorum, ad id inducentium non validiora adjuvabant suffragia, non denegasse reperiebantur*: & Urbanus VIII. in dispensatione cum Equite S. Mariæ Theutonicorum ibi: *Qui de ve-*
100 *rè nobili genere, & Familia, de Fide Catholica benemerita, procreati existunt*: Et in puncto, quod causa hæc meritorum Familiæ attendatur in subjecta materia dispensationis notant *Perez de Matrim. disp. 25. sect. 5. num. 11. Sanchez eod.*
101 *tract. lib. 8. disput. 19. num. 32. Corrad. in Prax. dispen. lib. 7. cap. 2. num. 109.* Et in præcisis terminis nostri casus *Lezzan. tom. 4. consult. 11. num. 30. Bottin. in Vot.* impresso apud *de Just. lib. 3. cap. 12. num. 23. & Castropal. Oper. Moral. to.*
102 *5. tract. 28. disp. 4. punct. ultim. §. 2. num. 2. vers. Septima* ibi: *Pertinet enim ad bonum commune, Pontificem illi se gratum exhibere, ut sic alii ad similia exercenda moveantur*.

Tertiam causam subministrat consideratio illa, quòd per extinctionem hujus nobilissimæ Familiæ omnia ejus bona conspicuæ qualitatis, quantitatis devolverentur ad Fami-
103 lias extraneas, quæ causa, licèt tanti non sit, unita tamen cum aliis, in maxima consideratione habetur ad effectum dispensandi, quia ad pietatem pertinet favere patienti jacturam in propriis bonis, ut sunt verba *Castropal d. tract. 28. disp. 4. punct. ultim. § 2 num. 2. vers. Quarta, à Spirit. Sanct. tract. 11. disp 8. sect. 4. nu. 353. Vers. Quarta est, Bel-*
104 *lett. Disquis. Cleric §. 9 num. 13.* Et in individuo casus nostri prosequitur *Lezzan d. consult. 11. num. 28.* ubi allegat illud *Hieremiæ*: *Recordare Domine, quid acciderit nobis, intuere, & respice opprobrium nostrum &c. Hæreditas nostra versa est*
105 *ad alienos, Domus nostra ad Extraneos*; Quòd etiam significavit ad Senatum Tiberius Imperator apud *Tacit. lib. 3. Annal.* in illis verbis: *Pecuniæ nostræ ad externas, aut hosti-*
106 *les Gentes transferuntur*: quæ proindè causa, unà cum aliis conjungenda, adjumentum præbet petitæ Dispensationi.

Quartam denique causam producunt efficacissimæ preces trium Supremorum Regum Orbis Christiani, intercedentium & supplicantium pro Gratia apud Sedem Apostolicam,
107 ejusque Summum Pontificem, quorum supplicationes benignè exaudire solet Clementia S. Sedis, cum illi dicantur Catholicæ Ecclesiæ Protectores, & Præsidia Fidei contra Hostes, de Sede Apostolica optimè meriti, quos expedit remunerari, ut ferventiores reddantur in Sedis Apostolicæ utilitatem, ut notant *Pont. de Matrim. tit. de Sponsal. disp. 4.*
108 *punct. ultim. §. 2. num. 2. Sanchez eod. tract. libr. 8. disput 19. num. 32. à Spirit. Sanct. tract. 11. disput. 8 sect. 4. num. 353. vers. Septima est, Coninch. de Sacram. dispu. 23. dub. 5. num. 59. Reginald. in Prax for. pœnit. tom. 2. lib. 31. cap. 26. num. 16.* Et in puncto dispensationis cum Equite Hierosolymitano, nihil intactum relinquens, probat *Diana coord. tom. 3. disput 79. num. 12.* ubi loquitur de intercessione solius Ca-
109 tholici Regis Hispaniarum ibi: *Adest etiam pro justa causa authoritas, & merita intercedentis pro Oratore qui est Augustissimus Rex Hispaniarum &c. Et ratio est, quia multùm expedit Ecclesiæ habere Reges specialiter devinctos*; & in eisdem terminis prosequitur etiam *Lezzan. dicta consult. 11. num. 30.*

Ex quibus satis constare videtur de justa, & rationabili causa dispensandi, dum plures adducuntur, & signanter il-
110 læ, approbatæ ab exemplis Summorum Pontificum in præcisis casibus Dispensationum Equitum Militarium; Et tamen ad istum effectum causæ non considerantur uti singulæ, sed tanquam simul aggregatæ, & omnibus simul consideratis in unica massa circumstantiarum, & causarum rationabilitas gratiæ inducatur, & constituatur, juxtà regulam satis vulgatam: *Singula quæ non prosunt, juncta juvant*, ut in
111 subjecta materia communiter advertunt *à Spirit. Sanct. tract. 11. disp. 8. sect. 4. num. 353. in fine, Castropal. Oper. Moral. dict. tract. 28. disput. 4. punct. ultim §. 2. num. 2. in fine, Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 19. num. 34. Coninch. de Sacram. disp. 33. dub. 5. num. 49.* Et in puncto Equitis Hierosolymitani continuant superiùs allegati *Lezzan. cons. 11. nu. 33. Diana dicto tom. 3. resolut. 79. num. 12. vers. Plures causæ* 112
aggregatæ sufficerent, quarum singulæ non sufficerent, & Escann. in Propug. disc. 2. cap. 5. num 20.

Addendo in faciliorem concessionem gratiæ notabile dictum Maximi Pontificis Sixti V. superiùs relatum, quod nempè isti Equites à Statu sæculari non valdè distant, exce- 113
ptis Votis, cui addendo existimamus insigne, & considerabile Judicium *Dominici Soto*, celeberrimi Theologi, *in tr. de Just. & Jur. lib. 7. quæst. 5. art. 3. in fine*, ubi censuit expedire, ut Equites Hierosolymitani essent dispensandi ad ef- 114
fectum contrahendi matrimonium, & ducendi Uxores, ibi: *Per hæc alia diluitur quæstio, de qua antè quindecim hinc annos decertanter in Hispania fuit disputatum, quæ quidem bimembris erat: Primùm, utrum expediens esset Dispensatio, ut hujusmodi Equites Uxores sibi possent copulare. Secundò, utrum etiam cum illis, qui Vota solemniter ediderant, dispensare liceret? quæ quidem fuit multò molestior de priori, Ego pro meo captu semper hujusmodi Dispensationem expe-*
dientem arbitratus sum &c. Commoditas autem dispensationis 115
hæc est, quod castitas in ejusmodi vitæ Instituto si humano loquimur more, non est servatu possibilis, vivunt enim lautè, & splendidè, Domi Servitrices habentes, forisque cum aulicis Mulieribus jugè habentes commercium, torneamenta, aliaque militaria exercitia meditantes. Qua ergò ratione isti Voto castitatis adstringendi essent? eadem fermè de causa quæstio secunda affirmativè soluta est.

Hæc omnia respiciunt Gratiam dispensationis, principaliter expostulatam, mediante ejus reductione ad statum Sæcularem, ad effectum contrahendi matrimonium, pro cujus 116
concessione, si omnia concurrunt extrema, superiùs examinata, inutile est differere de alia Gratia, subsidiariè petita circa transitum ad alium Ordinem militarem, in quo servetur Castitas conjugalis; Verùm, ut omni ex parte consulatur Oratori, descendimus etiam ad examen hujus Gratiæ subsidiariæ, quæ de cætero nullam admittere videtur rationem dubitandi; Si enim causæ omnes, suprà deductæ exu- 117
berant ad effectum dispensandi super Votis Religionis militaris, reducendo Equitem ad Statum sæcularem, eò magis, & faciliori judicio sunt admittendæ ad effectum hujus Gratiæ circa transitum ad alium Ordinem militarem, in quo castitas conjugalis servatur, juxtà notissimum argumentum 118
Text. in Auth Multò magis C. de Sacros. Eccles. & cap. Ex par. 3. de Decim. cum concordantibus apud *Rot. decis. 10. num. 6. par. 2. rec.* & in nostris terminis *Diana coord. tom. 3. dicta resol. 79. num. 13. & Escann. in Propugnac. dicta discept. 8. cap. 2. num. 23.*

Cæterùm examinando substantiam hujus Gratiæ, dicimus eam esse simplicem commutationem Voti, & sic partialem, seu diminutam dispensationem, ut inquit *Castropal. p.* 119
3. tract. 15. disp. 2. punct. 14. n 4. ibi: *Quia commutatio est quædam partialis, seu diminuta dispensatio*, quæ sanè commutatio Voti de castitate absoluta in conjugalem, non immutat, aut in aliquo tollit substantiam Regulæ, ducto exemplo ab aliis Votis, & signantèr illo paupertatis, quod sicut potest esse strictum, & latum in una, vel altera Religione, ità etiam castitas suam recipere valet latitudinem per viam commutationis de una specie castitatis ad aliam, citrà mutationem essentialem Status religiosi, ut in puncto notant *Diana* 120
tom. 3. resolut. 79. num. 7 vers Ejus opinio, & num. 8. Lezzan. cons. 11. à num. 14. & num. 18. & 19. Sperell. dec. 2. à num. 62. ubi quòd Cœlibatus, & Status conjugalis sub una castitatis vir- 121
tute comprehenduntur, & *Rot. dec. 266. num. 6. par. 2. diverſ.* ibi *& commutatio Voti continentiæ in castitatem conjugalem non mutat Regulæ substantiam.*

Hinc propterea passim Sede Apostolica concedere solet quibuscunque Religiosis hujusmodi transitum de strictiori Or- 122
dine ad laxiorem, & indubitanter, quando aliqua concurrat justa, aut rationabilis causa deveniendi ad hanc translationem, sicut per *Text. in cap. Licèt de Regul.* communis est traditio Doctorum, de quibus apud *Sanchez ad Præcept. Decal. lib. 6. cap. 7. num. 67. Donat. in Prax. quæst. regular.* 123
tom. 1. tract. 5. quæst. 25. num. 14. Pellizzar. in Manual. tom. 1. tract. 3. cap. 5. sect. 3. num. 65. Peyrin. de Offic. Subdit. regul. quæst. 1. cap. 24. vers. Dico sextò, & vers. Dixi, Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 41. dub. 13. num. 102. Castropal. Oper. moral. par. 3. tract. 16. disp. 4. punct. 26. §. 5. à num. 2. & in nostris terminis *Lezzan. dict. consult. 11. num. 18.*

Ad hunc autem effectum licèt requiratur aliqua causa justa, & rationabilis, semper tamen verum est, quòd pro isto transitu de strictiori ad laxiorem Ordinem non re- 124
quiri-

quiritur causa, nec primariò, nec secundario publica, sed sufficit causa privata, seù privatum commodum ipsius Reli-
125 giosi respiciens, ut fatentur omnes in hoc puncto *Scribentes*, superiùs relati, nempè *Sanchez ad Præcept. Decal. lib. 6 cap. 7. num. 72. Donat. in Prax. quæst. regul. tom. 1. tract. 5. quæst. 21. num. 2. & seqq. Pellizar. in Manual. tom. 1. tract. 3. cap. 5. sect. 3. num. 67. Castropal. par. 3. tract. 16. disp. 4. punct. 26. §. 5. num. 6.* Et in terminis transitus Equitis Hierosolymitani ad alium Ordinem militarem, in quo servatur castitas conjugalis, latè probat *Lezzan. dicta consult. 11. per tot. Dian. Coord. tom.*
126 *3. tract. 1. dicta resol. 79. per tot.* signantèr *num.* 11. Undè cum in casu isto concurrant adeò insignes causæ, nedùm privatæ, sed etiam publicum bonum respicientes, & aptæ ad liberandum ab omnibus Votis, & reducendum Religiosum ad Sta-
127 tum sæcularem, nulla proindè cadere videtur difficultas, quo minùs concurrat justa causa, quam satis est concurrere in linea privatæ, & non publicæ.

In quo quidèm genere gratiæ levioris stratam habemus semitam etiam in cumulo exemplorum, in quibus Summi Pontifices Equitibus Hierosolymitanis transitum concesserunt
128 ad alium Ordinem Militarem, ubi servatur castitas conjugalis ex causa merè privata ipsius Translati, ut in exemplo Pauli III. qui transtulit Joannem de Borgia Equitem Hierosolymitanum ad Ordinem Militarem S. Jacobi de Spatha ex sola causa privata, scilicèt pro quiete animi ipsius Equitis;
129 Et in alio exemplo Antonii Lusitani Prioris de Olraro apud *de Arauxo de Eccles. Stat. tract. 2. quæst. 19. num. 29.* quæ exempla comprobant communem opinionem, supra relatam, quòd pro Gratia translationis de strictiori ad laxiorem Ordinem, nulla requiratur gravis, & publica causa, sed quævis minor sufficiat, etiamsi privatam utilitatem Translati respiciat, ut, præter superiùs relatos, docet *Panormit. in cap.*
130 *Non est num. 6. in fine de Regul. Geminian. in cap. Cùm singula §. Prohibemus num. 6 de Præbend. in 6. Azzor. Institut. Moral. Tom. 1. lib. 12. cap. 14. q. 8. versic. Quæres, Bordon. resolut. 29. quæst. 14. num. 55.* & in nostris terminis *Lezzan. dicta consult. 11. num. 22. vers. Causam istam, & Diana Coord. dicta resolut. 79. num. 11.*

Imò nullam requiri causam in concedenda Gratia hujus transitus, prӕter solam Papæ authoritatem, probant exem-
131 pla, & Doctores, supra citati, & quia Gratia hæc de levioribus reputatur; Etenim tempore quò Ordines Militares de Calatrava, & Alcantara, unà cum aliis Votis emittebant illud castitatis absolutæ, sicut Equites Hierosolymitani, ut vidimus supra Paulus III. Antonio de Turre Equiti de Calatrava, sine ulla causa concessit transitum ad alium Ordinem Militarem S. Jacobi de Spatha; Hoc ipsum dein-
132 dè concessit aliis septem Equitibus de Alcantara, & Calatrava; Et similiter Petro de La Cueva Præceptori majori Ordinis de Alcantara: Eumdemque transitum sine ulla causa, & prò solo libito voluntatis, tam Paulus III. quàm Julius III. concesserunt viginti aliis Equitibus de Alcantara, & Calatrava, juxta documenta, exhibita in Summario. Undè patet, non solùm in hoc genere gratiæ satis esse causam quamcumque privatam, sed etiam nec ullam causam fuisse requisitam per Summos Pontifices respectu hujusmodi Equitum prò transitu de uno in alium Ordinem laxiorem, & æquè militarem, quòd etiam probant Doctores, nullam causam
133 requirentes in Summo Pontifice, relati apud *Lezzan. d. consul. 11. num. 22. vers. Omittentes Hostiensem,* & loquentes quoad forum externum concordant *Pellizzar. in Manual. to. 1. tract. 3. cap. 5. sect. 3. num. 65. Sanchez ad Præcept. Decal.*
134 *lib. 6. cap. 7. num. 67. Peyrin. de Offic. Subdit. regul. quæst. 1. c. 24. vers. Dico quinto. Corrad. in Prax. dispens. lib. 8 cap. 10. nu. 28. vers. Imò etiam sine causa.*

Quòd tamen dictum sit ad exuberantiam, quia semper Summus Pontifex motus præsumitur ex aliqua rationabili
135 causa, cùm nostrum assumptum in proposito aliud non sit, nisi quòd hoc genus Gratiæ sit obvium, & minoris difficultatis, & minoris causæ, scilicèt privatæ, ex quo illa Statum substantialem Religiosi non immutat, ut optimè concludit *Diana d. resolut. 79. num. 7. in fine, & num. 8.* ibi: *Ponti-*
136 *fex non facit de Religioso non Religiosum, sed transfert Religiosum de una ad aliam Religionem, in qua verè existente Religioso, non tenetur tamen ad Votum castitatis absolutæ, sed conjugalis; Itaque in casu, de quo loquimur, Pontifex non dispensat absolutè in Voto castitatis solemni, sed illud commu-*
137 *tat in Votum castitatis conjugalis &c. Undè commutatio Voti continentiæ in castitatem conjugalem non mutat substantiam Regulæ;* & concordat *Lezzana dicta consul. 11. num. 18. 19. & 25.*

Observando magnam congruentiam, & omnimodam rationabilitatem utriusque Gratiæ cum sæpiùs memorata ratione, expressa in Brevi Apostolico Sixti V. quòd nempè hujusmodi Equitibus congrua est dispensatio, & castitas conjugalis propter Statum non valdè distantem à sæculari, exceptis Votis, & juxtà opinionem doctissimi *Soto*, qui semper 138
expedire censuit, ut dispensationes hujusmodi concedantur Equitibus Hierosolymitanis ad effectum contrahendi matrimonium ex verbis suprà allegatis, circa quod concordat *Lezz. d. consult 11. n. 5. & 9.* ibi: *Fermè ut Sæculares Equites se gere-* 139
re, in privatis domibus degere, Sæcularium vestibus uti, Principibus in Bello deservire, lautis conviviis pasci, amplis redditibus perfrui, & vix ullis austeriatis observantiis vacare, quàm illis, quæ necessariæ sunt prò Bello contra Infideles gerendo, quod est proprium ipsorum Institutum &c. Sicque faciliùs in Voto solemni castitatis dispensari posse.

DISCEPTATIO VI.

Parmen. Funerum.

PRO

PP. Reformatis S. Francisci Parmæ.

CUM

Joanne Maria Pallono Parocho.

ARGUMENTUM.

Occasione associationis Cadaverum quando possint Parochi Sæculares ingredi Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce elevata. Nec non quando possint prætendere Quartam funeralem, non attentis Privilegiis à Summis Pontificibus dd. Regularibus concessis.

Die 10. Martii 1719. qua decessit Dominica Maccarini Rosa, sepeliri debebat in Ecclesia PP. Reformatorum S. Francisci Parmæ, juxta formam, & tenorem ejus Testamenti, in quo sibi sepulturam elegerat in eadem Ecclesia, ut est in confesso apud Partes. 1

Non potuit autem id ad praxim reduci, attenta duplici prætensione Joannis Mariæ Palloni, unius ex Collegio S. 2
Petri, Parochi ejusdem Dominicæ. Prima scilicet ingrediendi nostram Ecclesiam cum Stola, & Cruce elevata; Et secunda, habendi Quartam funeralem, quibus attentis dictus Vicarius Generalis, nè cadaver ejusdem defunctæ longo tempore insepultum remaneret, per modum provisionis, & sine præjudicio Jurium Partium, mandavit, esse sepeliendum in eadem Ecclesia S. Petri usquè ad decisionem, ab hac Sac. Congregatione obtinendam, cui temperamento pro bono pacis adhærere non dubitavit P. Daniel à Parma Guardianus, & diligens Defensor Jurium nostri Conventus.

Habitus proindè fuit recursus ad EE. PP. usque sub die 30. ejusdem mensis Martii, quando de more fuit rescriptum, Episcopo pro Informatione, auditis Partibus. Quia verò in 3
absentia Episcopi transmissa eadem Informatione ab ejus Vicario, post longum spatium duorum mensium, & ultrà nemo ex parte Parochi comparuerat, die 2. Junii ejusdem anni 1719 novus habitus fuit recursus ad hoc Sacrosanctum Tribunal, fuitque rescriptum, *Vicario, qui præfigat terminum Partibus ad deducen. Jura in Sac. Congr.* qui non sine maxima inclinatione erga dictum Parochum, præfixit illi terminum quatuor mensium: Cùmquè iste nimis excessivus esset, & hoc medio tempore dari poterant de facili alii similes casus, 4
die 4. Augusti pariter 1719. tertium habuerunt dd. Religiosi recursum ad hanc Sac. Congr. instantes pro abbreviatione dicti termini, fueruntque exauditæ illorum preces, cum rescripto. *Vicario, qui præfigat terminum mensis ad deducen. Jura in Sac. Congr.*

Hodiè igitur, non quatuor dumtaxat, sed octo elapsis mensibus a die, qua prima vice scriptum fuit pro Informatione, au- 5
ditis interesse habentibus, & post sex menses à die præfixionis primi termini, nemine adhuc ex parte Parochi comparente, referuntur nostræ humillimæ preces, & videntur exaudiendæ.

Pro eo enim, quod attinet ad ingressum Parochi in nostra Ecclesia cum Stola, & Cruce, occasione associationis Ca- 6
daverum illorum, qui in illa sibi sepulturam elegerunt, res videtur carere omni principio difficultatis, attentis replicatis oraculis hujus Sac. Cong. & alterius Conc. Trid. & etiam

alterius Sacrorum Rit. quæ unisona consonantia milliès declararunt, id nullo modo Parochis esse permissum, ea viva ratione, quia Parochi Jurisdictio circa cadaver durat quousque illud non ingrediatur Ecclesiam Regularium, in qua nullam omninò Jurisdictionem habent Parochi Sæculares,
7 quam præcisè ad nostrum effectum adducunt, & exornant *Pasqualig. ad Laurent. de Franch. num.* 1591. *Novar. in Summ. Bullar. comment.* 91. *num.* 1. *Vener. in Exam. Episc. lib.6. cap.3. num.4. Barbos. ad Concil. sess.*5. *de Refor. cap.* 13. *n.* 33. *Tamburin. de Jur. Abbat tom.1. disp.*15. *quæst.*11. *nu.* 21. & *Peyrin. de Privileg. Regular. tom.* 3. *in fine in respons. ad* 3. *fol. mihi* 567.

Et, omissis antiquioribus resolutionibus hujus Sac. Cong. & aliarum Sac. Conc. Trid. & Sac. Rit. quas referunt, &
8 sequuntur dd. Authores, ita respondit hæc *Sac. Congr. in Sutrina ultima Febr.*1708 *ad relat. Card. Corsini* ibi: *An Archipresbytero Collegiatæ Roncilionis, sivè soli, sivè cum Capitulo, liceat ingredi, cum Stola, & Cruce erecta Ecclesiam RR. PP. Carmelitarum? Negativè:* & *in Brictinorien.* 16. *Martii* 1717. Ponente Card. Gualterio, quæ est in præcisis
9 terminis nostrorum Religiosorum ibi: *An occasione Cadaverum, sepeliendorum in Ecclesia PP. Reformat. S. Francisci Arcis S. Cassiani, possit Parochus cum Stola, & Cruce ingredi eorumdem Ecclesiam? Negativè*, ut videre est *in tom.2. par.1. discept.8. per tot.* & signanter *n.*72. Ita etiam respondit *Cong. Concilii in Placentina* 16. *Decembris* 1661. per extensum impressa *apud Paulmoll. decis.*1. *annot.*10 *nu.* 21. & *in Lauden.* 2.
10 *Maii* 1711. *ad* 1. *dub.* de qua *in tom.* 1. *par.* 2 *discept.* 14. *num.* 137. Ita demum resolvit *Rit. Congr in Vaden.* 3. *Augusti* 1698. *Pon. Card. Noris*, quam impressit *Matthæucc. in Offic Cur. Eccles. verb. Officialis quoad Exequias num.* 3. ibi: *An Parochus ingredi possit Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce? Negativè*, & in *Avenionen.*3. *Decembr.*1701. *ad* 3. *dub. Pon. eod. Card. Noris*, & *in Camerinen.*1 *Septemb.*1708. *Pon Card. Caprara.*

Præciso enim casu illius associationis, in qua intervenit Capitulum Cathedralis in corpore, hodiè absque ulla exageratione sequens propositio: Parochi, associantes Cadavè-
11 ra ad Ecclesias Regularium, non possunt illas ingredi cum Stola, & Cruce elevata, habetur tanquam unum ex primis principiis, ab omnibus Authoribus, tractantibus de Sacris Ritibus, & funebribus functionibus, uno ore admissum, & ab omnibus Collegialibus, & Supremis Tribunalibus canonizatum.

Et quod magis est favore nostrorum Religiosorum, ita per viam legis declaravit *Clem. X. in ejus Constit.*57 §. 2. *in Bull. novo tom.*6. ibi: *Parochis in associatione, sivè occasione associationis Cadaverum, non licere ingredi Ecclesias Regularium,*
12 *sed teneri dimittere eadem Cadavera ad Januam Ecclesiarum, ibique solùm posse benedicere, & dare ultimum Vale.* Et proindè sub Sole non possumus ponderosiorem, efficacioremque adducere authoritatem, per ea, quæ notat *P. Gruther. de Arte benè defid. resolut.* 15. §. 9. *n.*177. & firmavit *Rot. in Mindo-*
13 *nien.*3. *Martii* 1706. §. *Verum cor. Ansaldo*, cum aliis, citatis *in tom.2. par.1. discept.4. n.*12.

In horum autem punctualissimorum æquè, ac veneratissimorum Oraculorum hujus, & dd. aliarum Sac. Congr. nec-
14 non dictæ literalis Pontificiæ Constitutionis conflictu, nulla omninò habenda ratio est unius, vel alterius antiquæ, & antiquatæ contrariæ resolutionis, relatæ *à Pignatello*, perpetuo, & acerrimo defensore Jurisdictionis Parochorum sæcularium, qualis ille fuit, *in tom.*3. *consultat.* 47. *à num* 25.
15 Non solùm quia in contrarium stat dictum Pontificium Oraculum, quod nullam admittit criticationem, ex supra adductis, quibus addimus *Card. de Luc. de Benefic. disc.*89. *num.* 2. Sed etiam, quia resolutiones, supra citatæ, uti poste-
16 riores, semper præferendæ sunt antiquis, ex generali regula, quòd posteriora derogant prioribus, de qua, in præcisis terminis diversarum resolutionum Sacrar. Congr. benè *Sylver. in var. opusc. titul. de Declarat. Card. opusc.*2. *nu.* 11. *fol.* 223. & *Pignatell. consultat.*107 *in fine tom.* 1. & *consultat.* 174.
17 *num.*3. *to.*4. & *Rota in Melevitana Decretorum* 2. *Martii* 1707. §. *finali coram Ansaldo*, cum aliis, citatis in *tom.* 1. *par.* 2. *discept.* 14. *n.* 82.

Minùs allegari meretur contraria dispositio Synodi Parmensis Episcopi Saladini: Non solùm ex defectu Jurisdictio-
18 nis, quam non habent Episcopi cum Regularibus, & consequenter illorum Synodi Regulares exemptos nunquam possunt comprehendere, ex animadversis per *Pasqualig. quæst. moral. jurid.* 109 *per tot* & firmatis per *Rot. dec.* 83. *num.* 1. & *seq. cor. Coccin.* cum quibus processit hæc S. Congr. *in Nul-*
19 *lius Burgi S. Sepulchri* 25. *Februarii* 1701. *Pon. Card. Collor.* ut videre est *in tom.* 2. *par.* 1. *discept.*15. *nu.* 8. & 9. & *num.* 30. Sed fortiùs, attentis dd. Oraculis trium Sacr. Congr. & præ oculis habendo dictam claram, & literalem Constit. Clem. X. Est enim prorsus absonum asserere, quòd authoritas Episcoporum allegari possit adversùs Oracula Sacrar. Congr. &
ad destruen. Summmorum Pontificum Constitutiones, ex 20
firmatis per *Rot. in Firmana Annuæ præstationis* 15. *Junii* 1705. §. *Omnisque cor. Molin.* & admissis per *Congr. Concilii in Mantuana* 21. *Febr.*1717. & videre est *in tom.2. par.* 1. *disc.* 9. *num.*27.

Ultrà quòd, si verè magnum Rotæ Tribunal non dedignatur clausis oculis sequi resolutiones Sacrar. Congr. & ad
illarum tenorem ejus decisiones reformare, ut testatur *in dec.* 21
28. *n.*6. *cor. Cerr.* & *dec.*55. *num.*2. *cor. Benincas.* & *dec.* 72. *num.* 7. *cor. Ansald.* & in aliis, citatis *in tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 7. *n.* 24. Multò magis id facere debent Episcopi de Partibus, ut de se patet.

Ejusdem prorsùs insubsistentiæ est prætextus assertæ consuetudinis immemorabilis, in quo fundat suum judicium contra nostros Religiosos Vicarius Parmensis in ejus Infor-
mationе, in qua interpellatus fuit ab hac Sac. Congr. uti Ju- 22
dex, & ipse, se faciendo Advocatum Partis, asseruit, favore Parochi militare dictam consuetudinem immemorabilem.

Illa enim est verum ens rationis, & demonstratur tale ex sola lectura ejusdem Informationis, ubi ait, nostros Religiosos residere in Civitate Parmensi ab annis 31. citrà, ibi: *Chiesa de' sudetti PP. da* 31. *anni in quà, che essi PP. hanno Convento in Parma:* Relinquimus enim aliis judicandum, an immemorabilis consuetudo verificari possit contra dd. Religiosos, ab annis 31. dumtaxat moram facientes in Civitate Parmæ, teste eodem Vicario, eò quia dolo de quocumque principio, vanum est prætendere immemorabilem, ut
firmavit *Rot. decis* 30. *num.* 16. *coram Ottbob.* ibi: *Cùm appareat de principio moderno, ac proximo, de immemorabili agi non potest.* 23

Addito, quòd ipsemet Vicarius in dicta Informatione asseruit ulteriùs, quòd, imitando in hac parte æquè attentos,
& diligentes PP. Cappuccinos Civitatis Parmæ, qui pro de- 24
fensione propriorum Jurium, *in simili casi si unis cono in buon numero sù la Porta della Chiesa, e l'occupano in tal guisa, che resta impedito a' Parochi l'entrarvi*; nostri Religiosi idem facere solent in casus contingentia, & ad praxim ultimo loco id reduxerunt cum Parocho S. Apollinaris ejusdem Civitatis, ibi: *Impedirono al Cappellano di S. Apol-*
linare, che solo accompagnava un Cadavere, l' entrare con 25
la Stola, e Croce nella loro Chiesa; Ex quibus remanet prorsùs exclusus omnis prætextus contrariæ immemorabilis consuetudinis, quæ non solùm ex unico actu, sed ex solo rumore in contrarium peniùs exclusa dicitur, ex firmatis per *Rot. dec.* 159. *num.* 6. & *seq. coram Ottbob.* & *decis.* 1296. *num.* 13. & 14. *coram Emer. jun.* & *decis.*279. *num.* 8. *par.* 17. & *dec.* 116. *n.*5. *par* 19. *rec.*

Neque nostrum est videre, an talis consuetudo vigeat res-
pectu aliarum Religionum Civitatis Parmæ, juxtà contra- 26
riam prætensionem.

Primò, quia ex modò animadversis, & ex admissis in In-
formatione Vicarii, illa nullatenus viget contra Cappucci- 27
nos, & proindè non regit in facto assertio, quòd immemorabilis militet contra omnes alias Religiones Civitatis Parmæ.

Secundò, quia quando etiam illa probaretur concludenter contra unam, vel aliam ex Religionibus ejusdem Civitatis Parmensis, semper nostri Religiosi dicere possent cum *Div. Paulo ad Corinth.*11.16. *Nos talem consuetudinem non ha-*
bemus, & ad eorum favorem militaret punctualis decisio 28
Rotæ in Trojana Delationis Crucis 21. *Martii* 1708. §. *finali coram Lancetta*, ubi solidè firmat, quòd solitum, & consuetudo unius Religionis alteri nullo modo præjudicat; ibi: *Non licet Regularibus sine legitima authoritate Superioris transigere in præjudicium Jurium Ecclesiæ, & Conventus &c. Multò minus illorum factum, & confessiones præjudicare*
possunt aliis Regularibus &c. Nec non punctualior resolutio 29
hujus Sac. Congr. favore nostrorum Religiosorum emanata, Partibus acritèr informantibus, *in Brictinorien.* 16. *Martii* 1717. *Pon. Card. Gualterio*, de qua in *tom.2. par.1. disc.8. per tot.* & signanter *n.*14.

Et tertiò, quia illi Religiosi, qui forsan id permiserunt,
non poterant privilegiis nostræ Religionis præjudicare, Tex- 30
tus est literalis *in cap. Cum tempore de Arbitr.* ibi: *Cùm etsi spontè volueris, de Jure tamen nequiveris, sinè licentia Romani Pontificis, renunciare privilegiis, vel indul-*
gen-

gentils libertatis, quem sequuntur adducti à Rot. decis. 67.
num. 19. & seqq. coram. Carill. & dec. 606. num. 6. coram E-
mer. jun.
Habemus hoc in punctualibus terminis nostri casus, sole-
mniter decisum à Congr. Conc. in Lauden. 2. Maii 1711. de
32 qua in tom. 1. par. 2. discept. 14. per tot. & signanter num. 22.
& seqq & num. 137. in qua non revocabatur in dubium fa-
ctum particularium Religiosorum adversùs privilegia, illo-
rum Ordini concessa; Et nihilominus ex dicto solo motivo,
quòd non erat in illorum potestate illis præjudicare, Sacr.
Congr. negligendo factum dd. Religiosorum, respondit pro
observantia privilegiorum: Imò Rot. in dec. 44 num. 11. &
33 12. par. 7. recen. vocat meram simplicitatem assertionem
hanc, quòd Religiosi particulares possint eorum factis præ-
judicare privilegiis, eorum Ordini concessis, ibi: Non ob-
stat, quòd Provincialis se concordaverit, & renunciaverit
privilegiis Religionis, quia ista fuit mera simplicitas, quam
Superiores majores nullatenùs debent sufferre, cùm d. Pro-
vincialis non possit renunciare dd. Privilegiis, quæ sunt con-
cessa favore Religionis, non autem Personæ particula-
ris.
Cùm quibus in puncto nostri casus favore nostræ Reforma-
tionis processit hæc Sac. Congr. in d. Brictinorien. 6. Martii
34 1717. nullam omninò habendo rationem similis objecti, ex
defectu potestatis nostrorum Religiosorum præjudicandi pri-
vilegiis, toti Ordini concessis, ut videre est in dicto tom. 2.
par. 1. disc. 8. n. 30.
Demum omitti poterat reflexio illa; quòd, Pare una
gran deformità, che gl' Ecclesiastici giunghino sul limitare
della Porta della Chiesa; e non rendino un' atto d'adorazione
35 al S. SSagramento: Non enim unum dumtaxat, sed mille
adorationis actus, occasione hujusmodi associationum red-
dere possunt Ecclesiastici eidem augustissimo Sacramento, si
id facere volunt, non tanquam authoritatem habentes in
Ecclesia exempta, in qua nullos actus Jurisdictionis exer-
cere possunt cum Stola, & Cruce elevata, ut notant No-
36 var. in Sum. Bull. comment. 91. num. 12. & Panimol. decis. 1.
annot. 10. num. 18. sed tanquam aliqui de Populo, & pro-
miscuè cum aliis Personis in Ecclesiis exemptis orantes, jux-
tà phrasim, qua utuntur in hac parte Doctores, ut videre
est apud Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 10. formul. 18. num.
13. ibi: Parochus tanquam unus de Populo &c. ubi quòd ità
37 resolvit Congr. Conc. in Mantuana Funer. 21. Novem. 1699.
quam ibidem citat, & sequitur.
Majoris insubsistentiæ est secunda contraria prætensio ha-
bendi Quartam funeralem ab hæredibus illorum defuncto-
rum, qui Sepulturam eligunt in nostra Ecclesia, eò quia no-
stra Religio non unum, sed undecim privilegia, exemptiva
38 à solutione Quartæ, à totidem Summis Pontificibus obti-
nuit, enumeratis in dec. 263. per tot. par. 15. rec. quæ in hac
materia est magistralis, & cum qua processit in dec. 8. per
tot. apud Antonel. de Jurib. Cleric. & concordant adducti in
39 dec. 1702. num. 3. cor. Coccin. & dec. 179. per tot. cor. Royas,
cum aliis, citatis à Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 24.
à num. 4.
Quibus addo duas punctuales resolutione hujus Sac. Cong.
favore nostrorum Religiosorum ultimo loco emanatas, &
40 aliam Congr. Concilii, favore pariter dd. Religiosorum,
quæ in hac materia sunt magistrales.
Prima resolutio hujus Sac. Congr. est in Senogallien. seù
Æsina 23. Sept. 1707. Pon. Card. Gabriell. ad 6. dub. de qua
in tom. 1. par. 2. disc. 28. num. 156 ibi: An, & quæ emolu-
41 menta funerum sint debita eisdem Patribus? Omnia emolu-
menta funeris deberi Religiosis.
Secunda est in dicta Brictinorien. 16. Martii 1717. ad 2.
dub. de qua in tom. 2. par. 1. disc. 8. per tot. & signanter n. 72.
42 ibi: An pro dicta Sepultura danda sit Parocho Quarta fune-
ralis? Negativè.
Tertia demùm Congr. Concilii est in Tudertina Funerum
8. Augusti 1716. de qua in dicto tom. 2. par. 1. disc. 8. num. 28.
43 ibi: An teneantur iidem Patres solvere Archipresbytero Cu-
rato Quartam funeralem, & in qua quota? Negativè.
Ex quibus cum omni sermonis proprietate dicere possu-
mus, quòd pro exclusione prætensionis solutionis Quartæ fu-
neralis, habemus replicatas individuales leges, favore no-
44 strorum Religiosorum emanatas, quales dicuntur punctua-
les resolutiones Sac. Congr. ex adductis à Fagn. in cap. Quo-
niam num. 8. & seq. de Constit. & in tom. 3. discept. 19. num.
65. par. 1.
Ad colorandum verò contrariam prætensionem miserè se
involuit in Facto, & in Jure Vicarius Parmæ, asserendo
in ejus Inform. Per la Quarta funerale militano pure ragioni
assai forti, per cui sono di parere, che debbasi pur questa da
sudetti Padri consegnare a Parochi, mentre, oltre il possesso
immemorabile, in cui sono di conseguirla da sudetti Padri, ge-
neralmente sono tenuti di darla a Parochi tutti li Conventi, 45
fondati dopo la publicazione del Concilio di Trento, overo fon-
dati entro il termine di 40. anni, da computarsi dal principio
del medesimo Concil.
Pro eo enim, quòd attinet ad immemorabilem, est mera
vanitas illam allegare contra Religiosos nostri Conventus,
in illo habitantes ab annis 42. ut ipsemet Vicarius in dicta 46
Informatione ultrò admittit, ex suprà allegatis.
Est autem merè voluntarium æquivocum asserere, quòd
generalmente sono tenuti di dare la Quarta a Parochi tutti li
Conventi, fondati dopo la publicazione del Concilio di Trento, 47
overo fondati entro il termine di 40. anni, da computarsi dal
principio del medesimo Concilio. Quia Conc. sess. 25. de Re-
gul. cap. 13. rotundis literis loquitur de Conventibus, funda-
ris annis 40. ante Concilium, quod clariùs explicatur à S.
Pio V. in ejus Constit. 41. §. 11. his verbis: Quartam funera-
lem, de qua in sess. 25. cap. 13. nequaquam solvere teneantur
Monasteria, quæ à 40. annis citra fundata existunt, post-
quam Concilium ipsum loquitur tantùm de Monasteriis ante 48
annos 40. fundatis, quæ ipsam Quartam solvere consueve-
runt: Ex quibus patet, quòd duo necessariò requiruntur ad
hoc, ut Conventus Regularium solvant Quartam vigore di-
ctæ dispositionis Conciliaris, ut scilicèt sint fundata annis
40. ante Concilium, utiquè antea soliti essent eandem
Quartam solvere, quorum neutrum verificatur in præ-
senti.
Ita uniformi calamo notant Caracc. de Quart. funer. cap.
1. Rodriquez quæst. Regul. tom. 1. quæst. 39. art. 2. Samuel de 49
Sepult. conclus. 3. num. 12. Marant. lib. 1. respons. 2. num. 78.
Tambur. de Jur. Abb. disp. 15. quæst. 17. num. 1. & seq. Pas-
ser. de Stat. Homin. quæst. 187. num. 667. & 670. Sorb. in
Compend. Privileg. Mendican. verb. Canonica portio §. 5. &
9. Antonell. de Jur. Cleric. lib. 1. cap. 61. num. 2. Matthæucc.
in Offic. Cur. Eccles. verb. Officialis quoad Quartam num. 2. &
seq. & Rot. dec. 107. num. 2. 4. & per tot. cor. Coccin. & decis. 50
46. num. 37. cor. Zarat. & dec. 179. num. 8. cor. Royas, & dec.
243. num. 13. cor. Peuting. & dec. 1. num. 23. & seq. apud An-
tonell. de Jur. Cleric. & dec. 84. num. 4. apud Tamburin. de
Jur. Abbat. & in par. 15. rec. decis. 263. num. 10. & seq. & in
Posnanien. 4. Julii 1696. §. Decrevit cor. Card. Priolo.
Ex quibus enixis precibus supplicamus responderi: Den-
tur decreta in dicta Brictinorien. 16. Martii 1717. Pon. Card.
Gualterio, quæ non possunt esse magis literalia, magisque
præcisè præsentem controversiam decidere, eò quia ageba- 51
tur in eadem Causa de alio Conventu nostræ Religionis, ab
annis viginti circiter fundati, cujus Superiores aliquando to-
leraverant unum, vel aliud præjudicium à Parocho, & ta-
men, eodem Parocho d. die acriter sua Jura deducente, pro-
positis sequentibus dubiis: Primo; An, occasione Cadaverum,
sepeliendorum in Ecclesia PP. Reformatorum S. Francisci Ar- 52
cis S. Cassiani, possit Parochus cum Stola, & Cruce ingredi
eorundem Ecclesiam? Secundo; An pro dicta Sepultura dan-
da sit ei Quarta funeralis? non solùm rotundè rescriptum
fuit; Negativè in omnibus. Sed fuit additum, ut Causa am-
pliùs non proponeretur; Pro cujus addito etiam Nos suppli-
camus, ad sublevandos pauperes Religiosos ab expensis
præsentis litis, quæ magnæ esse solent in Urbe, experientia
teste, & id observante Rota dec. 479. num. 17. par. 19. rec. ibi:
Recessus à lite, quæ in Urbe non sine magnis dispendiis agita-
tur.

In eadem Causa.

DUo fuerunt in hac Causa proposita dubia die 21. Martii
1720. Primum, an licitum esset Parocho, occasione asso-
ciationis Cadaverum in nostra Ecclesia, in illam ingredi cum 53
Stola, & Cruce: Secundum verò, an eidem Parocho debere-
tur Quarta funeralis? Cumque utrumque favore ejusdem Pa-
rochi fuerit dicta die affirmativè resolutum, de mense Augu-
sti proximè præteriti, mediante æquè breve, ac simplici Me-
moriale, Italico idiomate composito, institimus pro nova
Audientia, quæ nobis denegata fuit. Cæterùm, quia ex una
parte agitur de articulo, non solùm exemplari, sed faciente
statum pro omnibus nostris Conventibus: Ex alia verò
sermo est de unica tantùm resolutione hujus Sacrosancti
Senatus; Ex illius laudabili stylo speramus, exaudiendas es-
se nostras preces pro nova Audientia; Præcipuè quia ho- 54
diè factum longè meliùs dilucidatum fuit, multaquè

nova Jura superaddita fuerunt in præsenti Summario, ad hominem demonstrantia insubsistentiam omnium contrariorum suppositorum, cum quibus exadversò in Causæ propositione processum fuit; In quibus circumstantiis indulgeri semper
55 solet nova Audientia, ex animadversis *per Card. de Albic. de Incost. in Judic. in Præfat. à num. 24.* & firmatis *per Rot. in Roman. Primog. de Corsinis* 10. *Decembris* 1710. *in princ. cor. Aldrovando*, & habemus in hac parte aureum *Textum in authent. de Nupt.* post principium *vers. Non enim*.

Incipiendo à primo dubio, supplicamus observare, quòd sequens propositio: Parochus, associans Cadavera ad Ecclesias Regularium, non potest in illas ingredi cum Stola,
56 & Cruce elevata, una est ex illarum numero, quæ uno ore admittuntur ab omnibus Theologis, Canonistis, & Juristis, & quotidiè canonizatur, & approbatur ab omnibus Collegialibus Tribunalibus, omnibusque Sacris Congr. Et proindè ad illius comprobationem facili negotio componi possent Volumina: Nos autem quo ad Doctorum authoritates remissivè Nos habemus ad illos, quos referunt, & sequuntur
57 *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 17. num. 21. Lantusc. in Theatr. Regular. verbo Exequiæ num. 8. & 9 Novar. in Summ. Bull. comment. 91. num. 1 & Barbos. ad Concil. sess. 5 de Refor. c. 13. num. 23.*

Quò verò ad resolutiones hujus, & aliarum Sacrar. Congr. omissis gratia brevitatis antiquioribus, relatis, & sequutis à prædictis Authoribus, ita respondit.

Sacr. Congr. Conc. in Placentina 16. *Decembris* 1661. per extensum impressa *à Panimoll. decis.* 1. *annot.* 10. *num.* 21.
58 quæ in hac materia est magistralis, *Et in Insularum Canariarum* 30. *Junii* 1694. in qua *negativè* resolutum fuit sequens dubium. *An Parochi ingredi possint Ecclesiam Regularium cum Stola, seu alio signo. Et in Lauden.* 2. *Maii* 1711. *ad 1. dub.* ibi. *An liceat Parochis in associatione Cadaverum ingredi Ecclesiam &c. cum Stola, & Cruce elevata, & intra*
59 *Ecclesiam dare ultimum Vale; Vel potiùs eisdem Parochis liceat dare ultimum Vale extra Ecclesiam, eam, ut suprà, non ingredientibus*: *Negativè quoad primam, & affirmativè quoad secundam partem, ut videre est in Lib. 61. Decr. ejusdem Congr. fol.* 382.

Cum illo addito, ad nostrum effectum omni consideratione digno, quòd prætendentibus Parochis, ipsorum favore militare consuetudinem immemorabilem, contra om-
60 nes alias Familias Regulares Laudæ vigentem in dicta Civitate, volentes fortitèr probare eandem prætensam consuetudinem contra Carmelitas, qui tunc erant in lite, quivè ab annis 55. dumtaxat in eadem Civitate eorum Conventum fundaverant, secundo loco disputatum fuit sequens dubium; *An sint concedendæ Literæ compulsoriales, & remissoriales*; Eadem facultas probandi dictam consuetudinem fuit eis rotundè denegata, mediante rescripto *Negativè*.

Ità etiam respondit *Rit. Congr. in Vaden.* 3. *Augusti* 1698. *Pon. Card. Noris*, ibi: *An Parochus ingredi possit Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce*: *Negativè*, ut videre est apud *Matthæucc in Offic. Cur. Ecclesiast. Verb. Officialis quo-*
61 *ad Exequias num.* 3. Et in *Avenioren.* 3. *Decembris* 1701. *ad 3. dub. Pon. eodem Card. Noris, & in Camerinenn.* 1. *Sept.* 1708. *Pon. Cardinali Caprara*.

Ità demùm respondit *hæc Sac. Congr. in Sutrina ultima Februarii* 1708. *ad relationem Card. Casini*, ibi: *An Archi-*
62 *presbytero Collegiatæ Roncilionis, sivè soli, sivè cum Capitulo, liceat ingredi cum Stola, & Cruce erecta Ecclesiam RR. PP. Carmelitarum? Negativè*: *Et in Montis Politiani* 26. *Martii* 1711. *ad 4. dub. Ponente Card. Paracciano*, ibi: *An in associatione Cadaverum, in Ecclesia dictorum PP. tumulandorum, liceat Parocho Sancti Marcelli eam ingredi cum Cruce ere-*
63 *cta, sivè debeat dictam Crucem deponere, & terminare preces associatorias antè Atrium dictę Ecclesię*: *Negativè quoad primam, & Affirmativè quoad secundam. Et in Brictinoren.* 16. *Martii* 1717. *Pon. Gualterio*, quæ est in punctualissimis terminis nostrorum Religiosorum, de qua supra.

Et quòd magis est, ità etiam demandavit *Alex. VII in ejus Constit. 93. in Bullar. novo tom.* 6. Et ad preces nostrorum
64 Religiosorum, etiam per viam legis generalis, ubique servandæ, cum decreto irritanti, aliisque amplissimis clausulis, ità etiam expressè mandavit *Clem. X.* favore omnium Conventuum nostrorum Religiosorum, ut vidimus supra;
65 Itaut, absque ulla exageratione, cum omni verborum proprietate dici possit, quòd nequeat in Jure de facili assignari alia propositio, cujus respectu allegari valeant authoritates, vel magis punctuales, vel ponderosiores, vel in majori numero.

Neque deest vivissima, ratio, in eo posita, quòd Crucis
elevatio, & Stolæ delatio sunt Jurisdictionis Parochorum 66
univocum signum, ut observant Authores illi, quos referunt, & sequuntur *Donat. Rer. Regular. tom. 1. tr. 13. qu. 81. num. 3. Ventriel. de Jurisd. Archiepisc. cap. 17. num. 8. & c. 18. num. 6. Bonac. Oper. moral. tit. de Contract. disp. 3. qu.*
21. punct. 5. sub num. 2. vers. Dixi Novar. in Summ. Bullar. 67
comment. 91. num. 22. Panimol. dec. 1. annot. 10 num. 18. Samuel. de Sepult. tract. 1. disp. 3. contr. 7. num. 9. Monacell. in Formular. tr. 2. tit. 13. formul. 1. num. 77. & Pignatell. consult.
73. num. 116. lib. 8. Jurisdictio autem Parochorum durat quo- 68
usque cadaver non ingreditur Loca, ab illa exempta, quales sunt omnes Regularium Ecclesiæ, in quibus, ut notorium est, nullam omninò Jurisdictionem habent, minusque exercere valent Parochi sæculares, quam ad nostrum præcisum effectum punctualissimè adducunt *Pasqualig. ad Lauret.*
de Franch. num. 159. Novar. in Summ. Bull. comment. 91. nu. 69
1. Vener. in Exam. Episc. lib. 6. cap. 3. num. 4. Barbos. ad Concil. sess 5. de Reform. cap. 13. num. 33. Tamburin. de Jur. Abbat. to. 1. disp. 15. quæst. 11. num. 21. Peregrin. de Privileg. Regular. to. 3. in fine in respons. ad 3. fol. mihi 567. & referendo ita decisam à Sac. Cong. modernus *D. Fargna de Jurepatron. tom. 2. par. 2. can. 14. & 15. cas. 13. num. 5.* ibi: *Parochus habet jurisdictionem supra Defunctum solùm usquè ad Januam Ecclesię Regularium, intra autèm Ecclesiam jurisdictio supra eundem defunctum est penes Regulares, non autem penès Parochum.*

Adversùs hæc, duo exadversò adducta fuerunt in Causæ propositione; Primum dispositio Synodalis; Secundùm ve-
rò prætensum solitum aliarum Ecclesiarum Civitatis Parmę, 70
seù prætensa universalis consuetudo quoad omnes alias Religiones, & Conventus Religiosorum, existentium in eadem Civitate: Neutrum tamen ex dd. capitibus subsistit, neo attendi meretur.

Non primum, seu dispositio Synodalis, in qua hæc leguntur: *Poterunt tamen Parochi ingredi Regularium Ecclesias cum Stola, & Cruce, dummodò, Ecclesiam ingressi, nullum super Cadavera Officium peragant*: Videtur enim idem objectum potiùs admiratione, quàm responsione dignum, &
forsan expediret injungere, ut eadem verba à dicta Synodo 71
expungantur, & omninò cassentur, & deleantur, eò quia nimis improprium est prætendere, ut duobus Summis Pontificibus Alexandro VII. & Clemente X. expressè mandantibus; *Parochis in associatione, sivè occasione associationis Cada-*
verum, non licere ingredi Ecclesias Regularium, sed teneri di- 72
mittere eadem Cadavera ad Januam Ecclesiarum, ibique solùm posse benedicere, & dare ultimum Vale, juxtà eorum præcisa, verba, registrata *in Constit. 57. §. 2. Clem. X in Bullar. novo tom. 6.* Idemque in casuum contingentia semper punctuali exequutioni demandantibus omnibus Sac. Cong. ex supra animadversis, unus ex Episcopis illius partis Italię, quę eidem
Summo Pontifici etiam in temporalibus subdita est, audeat 73
contrarium determinare, cum verificatione illius absurdi,
quod his verbis improbat *D. Gregor. homil. 37. in Evang. Nun-* 74
quid aliud Judex nunciat, aliud Præco clamat? Resolutiones præterea Sacr. Congr. tanquam oracula quotidiè summa veneratione recipiuntur, & clausis oculis exequuntur ab ipsomet magno, Collegialique Tribunali Sac. Rotæ, ut ipsa
gloriatur *in dec. 18. num. 6. cor. Cerr. & dec. 55. nu. 2. cor. Benincas. & dec. 72. num. 7. cor. Ansald* & alibi quotidiè: Et pro- 75
pterea eò magis exequi, & venerari debent ab Episcopis: Prout etiam uno ore receptum est inter Catholicos, *Summorum Pontificum Constitutiones adamussim, & prętisè servari debere tanquam leges*, juxtà præcisa verba *Rot. dec. 3. num. 6. cor. Ansald.* ubi allegantur concordantes, quibus addo alios, citatos in *Romana Emolumentorum Parochialium* 1. *Julii* 1718. *§. Primicer. Lancetta*. Quanam apparentia prætendi
exadversò potest, ut in concursu dispositionis Synodalis 76
Parmensis ex una parte, & replicatorum Oraculorum trium Sacrar. Congr. & duarum rotundarum Constit. totidem Summorum Pontificum ex alia, procedendum sit cum eadem dispositione Synodali, non autem cum Oraculis dd. Sacrar. Congr. & cum dispositis in duabus Pontificiis Const.

Ejusdem prorsus insubsistentiæ est secundum contrarium objectum, innixum prætensæ immemorabili, &
assertæ universali consuetudini, vigenti contra omnes Re- 77
gulares Civitatis Parmæ: Illa enim non probatur in facto quoad omnes alias Religiones, ut esset concludentissimè justificanda: Respectu autem nostrorum Religiosorum illius probatio non solùm evidentissimè non regit in facto sed in rei veritate, absque ulla exageratione, est physicè impossibilis: Et demum per insubsistentem, falsamque

hypo-

hypothesim, dato, quòd esset concludenter probata, nullo modo esset attendenda.

Non probatur in facto eadem immemorabilis consuetudo quoad omnes alias Religiones: Tum quia nullæ adducuntur Testium depositiones, cum necessariis requisitis celebris
78 *Gloss. in cap. 1. Verb. Memoria de Præscript. in 6.* magistraliter reassumptis *à Rocc. select. interpret. cap. 167. à num. 21. & à Rota in Trojana Delationis Crucis 10. Decemb. 1708. per tot. coram Aldrovando*; Sed in contrario Summario ad illam colorandam adducuntur simplices, & extrajudiciales fides, quæ ad probandam immemorabilem consuetudinem nullo modo attenduntur, ex firmatis per *Rot. in Pisana Devolut.*
79 *24. Januar. 1701. §. Etenimcoram Oman.* ibi: *Asserta immemorabilis consuetudo &c. aliundè probata non est, quam ex simplici fide Testium &c. quæ ex præadductis nullam fidem meretur, cùm tamen plenè, & concludenter probari debuisset*, & ex punctualissimè resolutis per *Sacr. Rit. Congr. in Veliterna 22. Septemb. 1718. Pon. Card. Fabrono*, in qua innumera ad dictum effectum adducebantur authentica documenta, & multæ solemnes attestationes ad probandam in dicto
80 casu immemorabilem consuetudinem, quæ tamen in nulla prorsus consideratione habita fuerunt, ex eo motivo, quòd modus probandi consuetudinem est ille iudicatus à d. Glossa, & quotidiè approbatus in Tribunalibus, mediante formali examine Testium, deponentium de proprio visu per spatium annorum quadraginta, & de auditu ab eorum Majoribus, non autem per medium attestationum, & fidium, quæ jux-
81 tà vulgare adagium fidem non faciunt, ex adductis *in decis. 115. num. 30. cor. Priol.*

Itaut nimis dura, & æqualiter amara in hac parte videatur contraria prætensio, ut afferta immemorabilis consuetudo Nobis tali, tantoque fastu usque ad nauseam in contrariis Scripturis obiiciatur, eo tempore, quo in illis nullum omnino legale vestigium concludentis probationis exadversò ad illam demonstrandam adducitur, sed insistitur in solis affectatis Attestationibus, & extrajudicialibus Fidibus, pro majori parte ipsorummet Parochorum, pendente lite procuratis, quo nihil absurdius dici, nilve irrationabiliùs valet excogitari, quodque quantùm improprium sit, de se patet.

Tum etiam, quia constans in facto est, quòd inter alias Religiones, existentes in Civitate Parmæ *li Cappucini in si-*
82 *mili casi si uniscono in buon numero sù la Porta della Chiesa, e l'occupano in tal guisa, che resta impedito a Parochi entrarvi, permettendo però l'ingresso al Capitolo della Cathedrale con la Croce*: sunt verba Relationis Vicarii Parmen.

Notorium hoc factum, solemnissimè comprobatum à Scripturis, exadversò exhibitis, non valentes Parochi in con-
83 troversiam deducere, gratis ubique asserere non dubitarunt, id provenire ex respectu, atque veneratione erga Domum Farnesiam, quæ in Ecclesia dd. Cappuccinorum Sepulturam habet.

Responsio autem nullam meretur animadversionem, utì nimis injuriosa notoriæ pietati ejusdem Domus, & æquè notoriæ religiositati dd. Cappuccinorum, prætendendo eosdem
84 exemplarissimæ vitæ Religiosos ex mundanis respectibus de facto practicare contrarium ejus, quod de Jure statutum est, quodque ad terminos Constitutionum Pontificiarum practicari debet, & in exequutione Oraculorum Sacrarum Congregationum in toto Catholico Orbe quotidiè ad praxim reducitur.

Excluditur præterea idem contrarius prætextus ex duplici circumstantia, comprobata à dicta Relatione Vicarii
85 Generalis Parmen. Prima quia à dictis Cappuccinis liber permittitur ingressus cum Stola, & Cruce elevata Parocho Ecclesiæ Cathedralis, unito cum suo Capitulo accedenti ad eandem Ecclesiam, juxta speciale privilegium, quòd in hac parte habent Ecclesiæ Cathedrales, de quo *Samuel de Sepultur. tract. 1. disput. 3. controv. 3. conclus. 6. num. 29. fol.*
86 *mihi 33. Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 5. formul. 7. num. 37. Pignatell. consl. 58. num. 13. tom. 6. & Rot. decis. 2089. num. 10. coram Coccin.* cum aliis, citatis *in tom. 3. par. 1. disc. 31. num. 10.* Si enim, juxta contrarias pias meditationes, Parochi aliarum inferiorum Ecclesiarum Parmæ se abstinerent ab ingressu cum Stola, & Cruce ad Ecclesiam dictorum Cappuccinorum, in obsequium, & venerationem piissimæ Domus Farnesiæ, à fortiori hujusmodi obsequium, & veneratio eidem Domui præstaretur à nobiliori Capitulo
87 Cathedralis Civitatis sibi subditæ, juxtà ea, quæ in proximis terminis benè observant *Card. de Luca de Servit. disc. 61. num. 11. & Castald. ad Rubr. Missal. par. 2. rubric. 12. lit. A.*

Secunda circumstantia desumitur ex eo, quòd in illis casibus, in quibus Parochiani aliarum Parochiarum Parmæ sibi Sepulturam eligunt in Ecclesia PP. Cappuccinorum, isti, 88
ad tuenda propria Jura, *occupano la Porta della loro Chiesa in tal guisa, che resta impedito a' Parochi l' entrarvi*, juxtà præcisa verba dictæ Relationis dicti Vicarii Parmen. Igitur non in venerationem, neque in obsequium Domus Farnesiæ, minusque ex eadem obsequiosa voluntate se abstinent alii Parochi ab ingressu in Ecclesiam Cappuccinorum, sed quia se opponentibus Cappuccinis, propriaque Jura strenuè tuentibus, agnoscunt in hac parte eorum malum 89
Jus, juxtà regulam, de qua *Rota in Giennen. Juris mutandi 26. Aprilis 1700. §. Non attento cor. Muto.*

Non regit in facto eadem contraria prætensio respectu nostræ Ecclesiæ, dum in Summario concludentissimè probamus oppositum, hoc est annis 1710. 1713. & 1715. juxtà ca- 90
sus, specificatos in eodem Summario, Parochos nullatenus fuisse ingressos nostram Ecclesiam cum Stola, & Cruce elevata, quod probamus ex pluribus Testibus, omni exceptione majoribus, & testantibus de proprio visu ibi: *Et Io ero presente, e viddi tutto con li miei occhj*; Ita ut ad augendam eorundem Testium fidem verificentur de illis ea, quæ 91
de se ipso scripta reliquit *S. Jo. Epist. 1. in princ.* ibi: *Quod vidimus oculis nostris &c. hoc testamur, & annunciamus*; Cum quibus concordat alter qualificatissimus Testis, deponens de toto illo tempore, quo nostri Religiosi moram faciunt in Civitate Parmæ, ab annis scilicet 30. citra ibi: *Avendo sempre essi Padri contrastato l'ingresso pacifico in loro Chiesa del Paroco con la Stola, e Croce.*

Supplicantes hic observare, quòd id procedit, etiam si exadversò probarentur innumeri actus contrarii, quòd est prorsus insubsistens; Ea viva ratione, quia non solùm actus, 92
numerò minores, sed etiam unicus, gestus ab illis, qui pro se habent Juris assistentiam, vel Privilegii tenorem, præferuntur mille actibus in contrarium, *Rot. decis. 24. num. 86. apud Prosper. de Territ. separ.* ibi: *Non solùm actus numerò minores superabundant pro excludenda contraria prætensione, sed exuberant paucissimi, & etiam unicus in oppositum*, 93
cum innumeris aliis, citatis *in tom. 1. par. 1. discept. 9. n. 62.* cum quibus in eadem Causa processit *Cong. Conc. in Anglonen. 17. Nov. 1704.* ut videre est *ibidem n. 108.*

Est pariter respectu nostræ Ecclesiæ eadem prætensa immemorabilis physicè impossibilis, quia constans in facto est, quòd nostri Religiosi in Civitate Parmensi à 30. annis 94
citra, & non antea, proprium Conventum, & Ecclesiam fundarunt, ut in illa plusquam notorium est, & sequentibus verbis testatur Vicarius Generalis Parmæ in ejus Relatione, *Chiesa de' Padri da trenta un'anno in quà, che essi Padri hanno Convento in Parma.* Implicat igitur in terminis 95
prætendere, quòd adversus eosdem Religiosos allegari exadversò valeat immemorabilis consuetudo, dum à 30. annis dumtaxat in nostra Civitate moram faciunt ex allegatis supra num. 23.

Atque in rei veritate contraria prætensio ex directo opposita est omnibus regulis, omnibusque propositionibus, respicientibus immemorabilem consuetudinem, ut enim vidimus, 96
supra, Testes illam comprobantes, non solùm deponere debent de proprio visu per annos 40. sed ulteriùs de auditu ab eorum Majoribus per aliud antecedens tempus, adeo longum, adeòque spatiosum, ut neque de præsenti adsit, neque in præteritum adfuerit unquam memoria in contrarium, ut, præter supra citatos, in specie observat *Sperel. dec. 69. num. 26.* 97
& firmavit *Rot. dec. 528. num. 10. cor. Bich. & dec. 21. eod. n. cor. Zarat.* Quæ omnia physicè impossibilia sunt in nostris terminis in quibus, ut sæpè, sed nunquam satis diximus, innegabile est, quòd noster Conventus non priùs, quàm ab annis 30. fundatus fuit in Civitate Parmæ.

Nec replicetur, quòd eadem prætensa immemorabilis vigeat respectu omnium aliarum Religionum, & Ecclesiarum Regularium Parmæ; Quando enim, adversus rei evidentiam, id in facto subsisteret, quòd ex modò animadversis, 98
attento contrario solito Cappuccinorum, est prorsùs ideale, pro adequata responsione uti possemus verbis illis *Apost. ad Corinth. 11. 16. Nos talem consuetudinem non habemus*; Eò quia uno ore receptum est inter Theologos, & Canonistas, 99
quòd solitum, & consuetudo unius Religionis allegari non valet in alterius Religionis præjudicium, ut, omissis generalibus, cumulatis concordantibus, in nostris terminis firmavit egregiè *Rot. dec. 8. num. 16. apud Antonell. de Jurib. Cleric.* ibi: *Conventio, & consuetudo extendi non valet de casu ad casum, & de loco ad locum*, & melliùs *in Trojana*, cujus verba retulimus supra *n. 29.*

Imò habemus in hac parte resolutionem *Cong. Conc.* in citata *Lauden. 2. Maii 1711.* In illa enim, ut patet ex *Folio* ejus-
101 dem Sac. Cong. dicta die distributo, concurrebat præcisa circumstantia, quòd omnes Parochi Laudenses reperiebantur in pacifica possessione ingrediendi Ecclesias omnium aliorum
102 Regularium Laudæ cum Stola, & Cruce elevata occasione associationis Cadaverum, præter quàm ad Ecclesias Carmelitarum Excalceatorum, qui in eadem Civitate ab annis 55. eorum Conventum, & Ecclesiam in illa fundaverant,
103 ut patet ex dicta Relatione Episcopi Laudæ, ibi: *In hoc rerum statu, pacificè, & quietè semper observato cum omnibus Regularibus hujus Civitatis &c.*

Et tamen *dicta die 2. Maii 1711.* In eadem *Cong. Conc.* omnibus Parochis ejusdem Civitatis Laudæ sua jura strenuè deducentibus, mediante opera Insignium Advocatorum, In-
104 ter alia motiva in specie exagerantium dictam universalem consuetudinem respectu omnium aliorum Religiosorum Laudæ, proposito sequenti dubio; *An liceat Parochis in associatione Cadaverum ingredi Ecclesiam PP. Carmelitarum Discalceatorum cum Stola, & Cruce elevata, & intra Ecclesiam dare ultimum Vale; Vel potiùs eisdem Parochis liceat dare ultimum Vale extra Ecclesiam, eam, ut supra non ingredientibus?* intrepidè responsum fuit: *Negativè quoad primam, & affirmativè quoad secundam partem*, ut videre est *in lib. 61. Decret fol. 213.* Et notat *D. Fagn. in Comment. de*
105 *Jurepatronat. tom. 2. par. 2. canon. 14. & 15. cas. 13. num. 6. fol. mihi 269.* eidemque resolutioni iidem Parochi acquieverunt.

Et magis in terminis favore ipsiusmet nostræ Religionis, Partibus acerrimè informantibus, ità novissimè respondit
106 hæc *Sacra Congregat. in Brictnorien. 16. Martii 1717. de qua suprà*.

Enixis precibus, supplicantes observare, quòd in hoc pariter casu concurrebat eadem ipsissima circumstantia, quòd
107 Parochi reperiebantur in possessione ingrediendi Ecclesias omnium aliorum Regularium ejusdem Terræ S. Cassiani, quam hæc Sac. Cong. meritò nullatenùs attendere voluit in præjudicium nostrorum Religiosorum, quæ circumstan-
108 tia comprobatur in *tom. 2. par. 1. discept. 8. num. 30. & seq.*

Quæ omnia eo faciliùs admittenda videntur in præsenti, ex quo aliæ Ecclesiæ Regularium Parmæ, in quibus id forsan practicatur, ad differentiam PP. Cappucinorum, sunt etiam Parochiales, & Parochi Regulares Ecclesiarum ejus-
109 dem Civitatis Parmæ ingrediuntur pariter occasione funerum cum Stola, & Cruce elevata Ecclesias Parochorum Sæcularium, ut est in eadem Civitate notorium, & patet ex contrario Summario ibi; *La Croce del nostro ordine con li PP. sudetti è entrata nelle Chiese de' Parochi, e vicendevolmente li Sig. Parochi con la loro Croce, alzata, e con Stola &c. sono entrati nella nostra Chiesa*: Et propterea à tali qualificata consuetudine Ecclesiarum Regularium, & Parochialium simul, nulla fieri valet illatio ad Ecclesias Regularium non Parochiales, qualis est nostra, & illa PP. Cappucinorum, quælibet enim consuetudo, uti stricti juris, nullatenùs extendi valet de casu, ad casum minusque de loco ad locum ex cumulatis per *Rot. decis. 45. num. 6. coram Ludovis.*
110 *& dec. 407. num. 6. cor. Emer. jun. & dec. 211. nnm 5. par. 8. & dec. 304. num. 9. par. 12. rec.* & in puncto casus nostri *in dec. 8. n 15. apud Antonell. de Jur. Cleric.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo ad nostrum præcisum effectum adducimus expressam derogationem eidem consuetudini, contentam *in Constit. 93. Alex. VII. in Bul-*
111 *lar. novo tom. 6. §. 1.* ibi: *Et in ità imposterum servari mandavit, non obstante contraria consuetudine*, cum cujus dispositione processit *Congr. Conc. in d. Lauden. 2. Maii 1711.* in qua proindè neque etiam permittere voluit probationem dictæ consuetudinis, ut vidimus supra n. 60.

Et meritò, quia solitum adversùs disposita in Constitutionibus Apostolicis, & replicatis Oraculis Sac. Cong. non sine maximâ improprietate vocatur consuetudo, dum in rei
112 veritate nihil aliud est, quàm verus, proprius, & solennis abusus, semper, & ubique eliminandus, non autem fovendus prætextus consuetudinis, ut exclamant *Rovit. decis. 36. num. 3. & 4. Urceol. dec. 21. num. 33. & Rot. dec. 4. num. 20. apud Novar. in Summ. Bullar. & dec. 10 num. 40 in fine apud*
113 *Pation. de Locat. & in Hispalen. Juris sedendi in Synodo 22. Junii 1697. §. Si quidem, & §. Ex Breve coram Muto*, & egregiè *in Tarentina Canonicatus 11. Decembris 1716. § Un-*
114 *dè coram Foscaro*, ubi quòd resolutiones Sacrar. Cong. constituunt rem judicatam, de cujus natura est facere de non ente ens, de albo nigrum, & quadrare rotunda, juxtà phrasim ejusdem *Rotæ in Romana Fideic. 18. Jan. 1700. §. Sed ut diximus cor. Ansaldo*.

In omnem verò casum, præter omnem necessitatem, & ad solius materiæ ornatum, subjungimus, quòd quatenùs prætensa consuetudo per falsam hypothesim in nostro casu 115
probata dici posset, illaque non esset de medio, ut supra, sublata mediante d. Pontificia Constitutione; Adhùc attendenda non esset, ea ratione, quia Privilegia Regularium, ut in eorum Ecclesias ingredi non possint Parochi Sæculares cum Stola, & Cruce elevata, non sunt concessa ipsis particularibus personis Regularium, facientibus, vel permittentibus illos actus, ex quibus prætenditur inducta consuetudo, sed fuerunt concessa eorum Religioni, & consequenter iidem Regulares renunciare non possunt dictis Privilegiis, neque expressè, neque tacitè; 116
mediantibus contrariis actibus, *Text. est litteralis in cap. Cùm tempore de Arbitr.* ibi: *Cùm, & si sponte volueris, de Jure tamen nequiveris, sinè licentia Romani Pontificis, renunciare Privilegiis, vel Indulgentiis libertatis*, quem sequuntur adducti à *Rot. apud Dian. coordin. tom. 8. decis. 25.* 117
fol. 186. §. Neque obstare, ibi: *Ultra quod istæ assertæ solutiones, cum sint factæ à Monachis particularibus, qui non potuerunt renunciare privilegio, toti Ordini concesso, non præjudicant Monasterio, & coram Cerro decis 10 num. 2. & 3.* ibi: *Cùm eorum privilegia fuerint concessa favore totius Religionis &c. non potuit per solum Rectorem illis renunciari, & decis. 63. num. 10. par. 5.* ibi: *Quia isti non potuerunt præ-* 118
judicare privilegiis Religionis, & decis. 606. num. 6. coram Emer. jun. & dec. 44. num. 11. & 12. par. 7. rec. in qua Rot. meritò qualificavit pro mera simplicitate opinionem illorum Authorum, qui asserunt, Regulares posse renunciare Privilegiis, Religioni concessis, ibi: *Non obstat, quòd Pro-* 119
vincialis se concordaverit, & renunciaverit Privilegiis Religionis, quia ista fuit mera simplicitas, quam Superiores majores nullatenùs debent sufferre, cùm dictus Provincialis non possit renunciare dd. Privilegiis, quæ sunt concessa favore Religionis, non autem Personæ particularis, & coram Carili decis. 97. num. 19. & seq. ibi: *His igitur stantibus dixerunt DD. nil relevare renunciationem ex defectu potestatis in Provinciale, transigente &c. & propterea ex mera simplicitate d. Provincialis non debet præjudicium inferre universæ Religionis &c. & in Turritana Decimarum 21. Nov. 1703.* 120
§. Denique coram Ansald. & 6. Martii 1705. §. Sed quatenus cor. Molines.

Cum quibus in nostris terminis processit, tàm *Cong. Conc. in cit. Lauden. 2. Maii 1711.* quam favore nostrorum 121
Religiosorum hæc *Sac. Cong in d. Brictinorien. 6. Martii 1717.* in quibus particulares Religiosi, seù Superiores pro tempore Conventuum Laudæ, & Terræ S. Cassiani nimis inconsideratè permiserant Parochis Sæcularibus ingressum in eorum Ecclesias cum Stola, & Cruce elevata; Et nihilominus illorum operationes ab hac Sacra Congr. & ab alia Conc. Trid. appositæ in Statera inventæ fuerunt minus habentes ad præjudicandum Religioni, & propterea in nulla prorsùs consideratione habitæ fuerunt ex illo præ- 122
ciso motivo, & communiter recepto principio, solidè in jure fundato, quòd particularibus Religiosis non est permissum præjudicare Privilegiis, Religioni concessis, quod principium amplexum fuit à *Sac. Rot. in decis. 179. num. 7. coram Royas*, loquens in præcis. terminis nostræ Reformationis, ibi: *In omnem casum dd. Fratres non potuerunt præjudicare Successoribus in Monasterio, nec renunciare Privilegiis toti Ordini concessis*: Et eademque punctualissima decisio, raro exemplo, emanavit contra Parochum dumtaxat informantem, nostra Religione ob ejus notoriam paupertatem non valente sua Jura deducere.

Plusquam tacitè omnia hæc admissa fuerunt in contrariis Scripturis, in quibus proindè magnum fuit constitutum fundamentum in illa prætensa improprietate, quam 123
his verbis descripsit Vicarius Generalis Parmensis in Relatione: *Pare una gran deformità, che gl' Ecclesiastici giunghino sul limitare della Porta della Chiesa, e non rendino un' atto di adorazione al Santissimo Sacramento.*

Respondemus autem, quòd non unum, sed mille adorationis actus, occasione hujusmodi associationum reddere possunt, & debent Ecclesiastici Parmenses eidem augustissimo Sacramento, si id facere volunt, non tanquam 124
authoritatem habentes in Ecclesia Regulari, ab eorum Jurisdictione omninò exempta, in qua nullos actus Jurisdictionis exercere possunt, quos importat delatio Stolæ,

& Cru-

& Crucis elevatio, ut notant Authores illi, quos citavimus supra; Sed tanquam personæ privatæ, & uti aliqui de Populo, & promiscuè cum aliis privatis Personis, in Ecclesiis
125 exemptis orantibus, id facere debent, juxta phrasim, qua utuntur in hac parte DD. ut videre est apud *Monacell. in Formular. tom. 1. tit. 10. formul. 18. num. 13.* ibi: *Parochus tanquam unus de Populo &c.* ubi, quod ita resolvit *Cong. Rit. in Mantuana*
126 *Funerum 21. Nov. 1699.* quam ibidem citat, & sequitur, cum aliis apud *Panimoll. dec. 1. annot. 10. num. 22.* ibi: *Potest tamen Parochus permanere in Ecclesiis Regularium, tanquam Persona privata, & sicut cæteri de Populo.*

Ultra quod non solum id practicare deformitas non est, sed potiùs nimis improprium est id asserere, dum sub oculis
127 Summi Pontificis, & in conspectu omnium Sacrar. Congr. ita quotidie practicari videmus in Urbe, cujus solitum, præsertim circa Ecclesiasticos Ritus, pro regula servandum est in universo Orbe, ut in specie observat *Rot. dec. 469. num. 62. & dec. 560. num. 23 par. 19. rec. & in Majoricen. Parochialis 2.*
128 *Junii 1708. §. Hocque cor. Omanna, & 16. Nov. ejusdem anni §. 7. cor. Molines, & in Constantien. Præcedentiæ 27. Jan 1713. §. Idipsum cor. Ansaldo.*

Deveniendo ad 2. Dub. circa Quartam funeralem, exadverso prætensam ab hæredibus illorum Defunctorum, qui sepulturam sibi eligunt in Ecclesia nostrorum Religiosorum, illorum favore militant undecim rotunda Privilegia, exem-
129 ptiva à solutione dictæ Quartæ, eis generosissimè concessa à totidem Summis Pontificibus, cum amplissima derogatione *Clem. Dudum de Sepultur.* de quibus in magistrali *dec. 263. per tot. par. 15. rec.* quæ loquitur in præcisis terminis nostræ
130 Religionis, cum qua deinde eadem Rota processit *in dec. 8. per tot. apud Antonell. de Jurib. Cleric. & dec. 1702. num. 3. cor. Coc. & dec. 179. per tot. cor. Rojas*, cum aliis, cumulatis à *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 42. nu. 4 & seqq.*

In quarum comprobationem de facili componi possent Volumina, atque allegari caterva illorum DD. & Collegialium Tribunalium, quæ sequendo clarum tenorem dictorum
131 Privilegiorum, idem comprobarunt, vel coherenter ad disposita in eisdem Privilegiis eadem Collegialia Tribunalia ita judicarunt; Nos autem, brevitati consulendo, registramus hìc dumtaxat quatuor æquè recentes, ac magistrales resolutiones Sacrar. Cong. emanatas favore eorundem Religiosorum, alias verò duas, æquè recentes, ac magistrales, favore aliorum Religiosorum.

Prima est *in Asculana Quartæ Funeralis 2. Decemb. 1679.* de qua *lib. 30 Decr. Congreg. Conc. fol. 503.* ibi: *Conquerenti-*
132 *bus Fratribus Reformatis, quod Capitulum Cathedralis per vim extorserat Quartam ex Intorsitiis funerum, quæ ad ipsorum Ecclesiam ducuntur, Episcopus respondit: Ita consuetudinem obtinuisse, ut Capitulo non solùm à dd. Fratribus, sed etiam ab aliis Regularibus Quarta solvatur &c. Supplicatur igitur decerni: An ex funeribus, quę ducuntur ad dictam Ecclesiam, debeatur Quarta Capitulo?* Sac. Cong. respondit; *Negativè.*

Secunda est *in Senogallien. seu Æsina 23. Septemb. 1707. Pon. Cardin. Gabriellio ad 6. dub.* in qua, Partibus acerrimè informantibus, hæc Sac. Cong. respondit, omnia emolumen-
133 ta funerum deberi nostris Religiosis, ut videre est *in tom. 1. par. 2. discep. 28. per tot.* & signanter *n. 156.*

Tertia est *Cong. Conc. in Tudertina Funerum 8. Augusti 1716.* de qua *in tom. 2. par. 1. discep. 8. num. 28.* ibi: *An teneantur iidem PP. solvere Archipresbytero Curato Quartam*
134 *funeralem, & in qua quota? Negativè.*

Quarta est *in d. Brictinorien. 16. Martii 1717.* de qua *in d. tom. 2. par. 1. discep. 8. num. 30.* & in qua ad relationem Card.
135 Gualterii proposito sequenti dubio: *An pro dicta sepultura danda sit Parocho Quarta funeralis?* responsum fuit: *Negativè;* Supplicantes observare, quod in omnibus his Causis favore Parochorum allegabatur consuetudo exigendi Quartam ab omnibus aliis Religiosis aliarum Religionum citatarum Civitatum, comprobata ex plurium Testium Fidibus, & Attestationibus, coram Sacr. Congregat. exhibitis.

Itant præscindendo etiam à dictis undecim Privilegiis totidem Summorum Pontificum, cum omni sermonis proprietate dicere possumus, quod favore nostrorum Religiosorum pro exemptione à solutione Quartæ funeralis, non unam,
136 sed quatuor rotundas habemus individuales Leges, pro quibus reputantur punctuales resolutiones Sacrar. Cong. ex animadversis supra *num. 44.*

Quinta resolutio, in hac materia magistralis est *Congreg. Conc. in Æsina 14. Junii 1710.* quæ non potest esse magis
137 punctualis, magisque stringens, eo quia ex Folio dicta die distributo, evidentissimè constat, Religiosos Minimos, quorum favore illa emanavit, admissos fuisse in sua Civitate ab Episcopo Æsino cum hac notabili clausula. *Sine præjudicio Jurium Parochialium.* Constat ulterius, *quod* (sunt verba dicti Folii) *pro 34. Cadaveribus, ibi tumulatis ab anno* 138
1704. quo constructum fuit Sepulchrum, semper Parochis Quarta funeralis soluta fuerat; Et nihilominus, hujusmodi uniformi consuetudine non obstante, & dicta efficacissima clausula non attenta, ex claro defectu potestatis illorum Religiosorum, qui dictam clausulam acceptaverant, quive deinde semper Quartam funeralem solverant, proposito dicta die dubio, inter Partes concordato: *An eadem Quarta in futurum deberetur;* Responsum fuit: *Negativè*, ut videre est *in Lib. 60. Decr. fol. 317. & in Tom. 2. par. 1. discept. 8. à num. 62.*

Sexta resolutio ejusdem *Cong. Conc.* est *in Ampurien. Quarta funeralis 6. Junii 1716.* quæ est in longè durioribus terminis Ecclesiæ Regularis Cappuccinorum, quæ vigore anti- 139
quæ concessionis erat subjecta jurisdictioni Parochi, *& in illa* (sunt verba dicti Folii d. die distributi) *Parochus pro tempore exercuerat in eadem Ecclesia plures actus jurisdictionales, dominii, & jurisdictionis reservationem demonstrantes &c. de quibus omnibus deponunt sex Testes &c. Qui ulteriùs testantur, penes Parochum asservari clavem Conditorii Vitreæ ampullæ, sanguine S. Gosuini Martyris plenæ;* Concurrebat ulterius innegabilis consuetudo favore Parochi, *Juris assistentia munita*, (sunt verba d. Folii) *quam probat pluribus Testibus, inter quos etiam aliqui de facto proprio testimonium ferunt, disertè deponentibus, Parochum exegisse omnia jura Parochialia pro tumulatis in Ecclesia S. Theclæ PP. Cappuccinorum;* Et tamen, his omnibus non obstantibus, neque 140
attentis, dicta die 6. Junii 1716. proposito sequenti dubio: *An debeatur Quarta funeralis* responsum fuit: *Negativè*, ut videre est *in lib. 66 Decr. fol. 207.*

Adversus quæ inallegabilis prorsus pariter est contra nostros Religiosos immemorabilis consuetudo, respectu etiam hujus dubii circa solutionem Quartæ, ex rationibus, & reflexionibus, supra adductis circa 1. dub. Ut enim sæpè, sed nunquam satis diximus, est mera vanitas allegare immemorabilem consuetudinem adversus nostrum Conventum, ab annis triginta dumtaxat in Civitate Parmæ fundatum; Neque minus improprium est prætendere, ut immemorabilis, siquę viget, contra Conventus aliarum Religionum (circa quod suum locum veritati relinquimus) allegari valeat contra nostros Religiosos, ex punctualibus authoritatibus, allegatis circa 1. dub. frustra hìc repetendis, quibus addimus individualissimam *decis. 8. nu. 15. apud Antonell. de Jurib. Clericor.*

Neque minorem exorbitantiam continet contraria illa responsio, quæ his verbis data fuit nostris Privilegiis exemptivis à Quarta funerali, *Hinc non obstant ea, quæ in contrarium adduci solent, & primò, quod ipsi PP. Adversarii habeant sua Privilegia Apostolica, exemptiva à solutione Quartæ, quia Privilegia non suffragantur in Loco, ubi Privilegia non sunt recepta.* Inauditum enim est, præcipuè inter Personas Ecclesiasticas, in lite pendente in Urbe coram Sacrosanctis EE. PP. Consessibus, quod Papales Leges, & Pontificiæ Constitutiones recipi debeant à Subditis, & Religiosis Claustralibus, ad hoc, ut obligent, quod nil nimis exorbitantes qualificatur à Doctoribus, sequutis à *Rot. dec. 77. num. 3 & dec. 111. per tot. Caval. & dec. 630. num. 6. par. 4. & dec. 259. num. 2. par. 12. rec.*

Et convincentissimam addùcit rationem *Rot. in magistrali dec. 42. num 16. apud Novar. in Summ. Bull.* his verbis: *Cùm Summus Pontifex habeat immediatè potestatem à Deo, absque dependentia à consensu Populi, ut primùm Constitutionem &c. publicavit, ea censetur effectum sortita ubique, cùm statim liget, & obliget, absque alia Subditorum acceptatione, qui non possunt de illius non usu, seu contrario usu excipere,* quam responsionem admisit, & canonizavit, tam hæc Sac. Cong. quàm alia Conc. Trid. in dictis sex punctualissimis resolutionibus, supra relatis à num. 40. in quibus præcisè concurrebat non usus Privilegiorum non solvendi Quartam, illoque nullatenus attento, intrepidè semper responsum fuit pro competentia d. exemptionis.

Utque adversus etiam hanc contrariam criticationem adducamus authoritatem adeò punctualem, ut illius respectu verificetur id, quod jocosè asserit *Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 4. num. 7.* loquen. nimirum *delle Vacche rosse*, hanc congruam, solidamque responsionem admisit *Sac. Cong. Conc. in* 141
dict. Lauden. 2. Maii 1711. ut recognosci potest ex *tom. 1. par. 2. discep. 14. n. 26. & seq.*

Quæ

Quæ dicta pariter sint ad merum ornamentum præsentis materiæ, quia ea omnia, quæ magno fastu in præterita Causæ propositione fuerunt à Parochis exagerata circa ass. posses-
141 sionem exigendi Quartam à nostris Religiosis, nullam omninò in facto subsistentiam habent, eo quia iidem Parochi dictam Quartam funeralem nunquam, & ad nunquam habuerunt, sed in aliquibus particularibus casibus illam; Vel impropriis modis extorserunt ab hæredibus; Vel receperunt ab eisdem titulo eleemosynæ, ad redimendas vexationes, & pro bono pacis spontanea voluntatate eorundem hæredum, eisdem nostris Religiosis semper, & ad semper, vel inscijs, vel reclamantibus adversus eorundem Parochorum injustas prætensiones.

Evidentissimè patent hæc ex nostro Summario, ubi de solutione, facta *spontaneamente, e senza consenso de' Padri, acciocche tutto andasse quietamente*; Et ibi: *Non diedi assolu-*
143 *tamente al Rettore di S. Caterina di Parma la Quarta funerale; nè ho mai pagata ad alcun Paroco a nome, e di ordine de' sudetti Padri, nè meno mi fu fatta menzione alcuna di detta Quarta*: Et ibi: *Dal Paroco non fu richiesta Quarta di sorte alcuna, nè io gliela diedi*. Et de Quarta, soluta cum illa declaratione: *Che non gliela dava a nome, nè di ordine de' Padri, e che circa questo particolare non aveano mai prestato il loro consenso, anzi aveano sempre repugnato, & il Sig. D. Bellisario* (qui erat Parochus) *la ricevette senz'altro*; &
144 ubi, quod habito recursu ad Vicarium Parmensem, iste mandavit, quod Parochus reciperet Quartam *per mano di terza Persona, nè a nome de' Padri, nè a nome mio, & esso Paroco la ricevette*; Ubi, quod Parochus noluit acceptare Quartam titulo eleemosynæ ab hærede Defuncti, illam exbente ex consilio Vicarii Generalis Parmæ, quodque deinde pœnitentia ductus, *la fece ricercare senz' altro titolo, & io* (hoc est hæres) *non li volli più dare cosa alcuna*, & Parochus acquievit; Ubi de Parocho, magis cauto effecto à dicto
145 modo operandi, quia hæredi petenti, quo titulo volebat Quartam, respondit ipsi, satis esse illam quocumque titulo habere, ibi: *A me basta mi dii la Quarta*; Ubi de solutione Quartæ, facta ab hærede *senz' alcun' ordine, e saputa de' detti Padri*; Ubi de largitione spontanea *di cinque, o sei lire, fatta di moto proprio, & a titolo di limosina spontanea, e non a nome, nè di ordine de' sudetti Padri*.

Et generaliter, quod *da 25. anni in quà, ho sempre sentiti i Litigj trà Padri, e Parochi circa questa Quarta, e circa l' ingresso in loro Chiese*, per hæc numero verba testatur dignissimus Testis in nostro Summ.

Ex quibus propterea remanet manifestum, contrariam exageratam quasi possessionem pacificè exigendi Quartam à nostris Religiosis, nullam omninò in facto subsistentiam habe-
146 re, sed juxta diversas casuum contingentias, potiùs illam rejectam fuisse, & quidem mediantibus etiam operationibus Judicum, seu decretorum Vicariorum Parmensium.

Pro quorum faciliori admissione dignentur observare, quod nullam in hac parte subsistentiam habent ea, quæ de pauper-
147 tate Ecclesiarum Parochialium Parmæ exagerata ex adverso fuerunt.

Ultra quod in nihilo præjudicium sentiunt iidem Parochi ab electione sepulturæ in Ecclesiis Cappuccinorum, & Reformatorum ejusdem Civitatis Parmæ, quia isti exemplaris
148 vitæ Religiosi nihil petunt, nihilque extorquent ab hæredibus Defunctorum, neque ratione sonitus Campanarum, neque titulo omnium aliarum funebrium functionum, quas faciunt circa cadavera, sed contenti sunt illa simplici eleemosyna, quam eis spontè dant Defunctorum hæredes, ut probamus in Summario.

E' contra verò iidem Parochi Sæculares in dictis casibus electionis sepulturæ in Ecclesiis Cappucinorum, & Reformatorum de facto exigunt ferè omnem illam emolumẽtorum
149 funeralium quantitatem, quę eis debita esset, si cadavera eorundem in propriis Parochialibus Ecclesiis sepelirentur, ut de facto proprio testantur multi hæredes, & Executores testamentarii in Summario; Et patet ex duabus Listis eorundem emolumentorum, datis in Summario: Idque adversus claram dispositionem Synodi Episcopi Saladini, in qua plura relinquuntur, & remittuntur arbitrio dictorum hæredum, & Executorum testamentariorum, quod arbitrium de facto semper tollitur eisdem hæredibus, & Executoribus testamentariis, juxta illorum exclamationes, registratas in Summ.

Crescitque in immensum exorbitantia contrariæ præten-
150 sionis ex modo violento, quem in aliquibus casibus tenuerunt Parochi, quando Cadavera defunctorum sepulta fuerunt in nostra Ecclesia, tunc solùm, & non antea, illa consignantes Religiosis nostræ Ecclesiæ, postquam ab hæredibus extorserunt Quartam, quod intra evidentiæ fines ponunt documenta, registrata in contrario Summario, ibi: *Dopo di aver ricevuto la Quarta funerale consegnai il Cadavere &c.* quod sæpè in eodem contrario Summario repetitur. Modus autem iste, non solùm semper improbatus fuit à Sac. Cong. 151
sed etiam fuit canonizatus, uti contrarius ipsismet Gentilium, & Ethnicorum moribus, & Legibus, ut videre est apud *Justin. in Addit. ad Novar. in Summ. Bullar. fol. 12. & Card. de Luc. de Regul. disc. 166. num. 12. & à Congreg. Concil.* 152
in Anglonen. 7. Decembris 1634. Lib. 15. Decr. fol. 130. & in Novarien. Funerum 15. Martii 1704. ad 5. dub. lib. 54. Decr. fol. 93.

Ex quibus sequitur, quod, præscindendo etiam ab aliis reflexionibus, supra expressis, ex isto etiam capite violenti, & strangulatorii modi extorquendi Quartam in illis angustiis, in quibus reperiuntur Consanguinei tempore humationis Cadaverum Defunctorum, nulla vis fieri possit in eis- 153
dem actibus strangulatoriis, violentis, & quotidiè reprobatis à DD. collegiatisque Tribunalibus, & præcipuè ab hac Sac. Cong. in resolutionibus illis, quas refert, & sequitur *Justin. in Addit. ad Novar. in Summ. Bullar. fol. 12. vers. Idque reiteratis, Sacrar. Congreg. Conc. & Episc. Decretis insinuatum* 154
est variis Episcopis: Et sequendo punctualissimam resolutionem hujus Sac. Congreg. sub die 5. Maii 1617. reprobantis sepulturæ retardationem prætextu solutionis Quartæ funeralis, *Gavant. in Manual. Episc. verb. Sepultura in addit. num. 6. & Passerin. de Stat. homin. quæst. 187. art. 4. inspection. 3. obser. 1. num. 170.*

Poterant autem ad probandum contrarium omitti Motus proprius Julii II. & Breve Clementis VIII. Omissis enim gratia brevitatis aliis congruis responsionibus, datis supra, 155
superabundare videtur illa, quod dictus Motus proprius Julii II. expeditus fuit die 7. Decemb. 1512. Breve autem Clementis VIII. die 1592. & consequenter in nulla consideratione haberi possunt in conflictu trium posteriorum Pontificiarum Constitutionum primæ nimirum ejusd. Clementis VIII anni 1597. secundæ Pauli V. anni 1609. & tertiæ Urbani VIII. an. 1624. in quibus expresse derogatur omnibus in contrarium facientibus, quas Constitutiones ad nostrum præcisum effectum favore nostrorum Religiosorum sequitur *Rot. decis. 263. num. 3. par. 15. rec.* Est enim regula, ab omnibus 156
recepta, & propositio textualis, quod in circumstantiis Constitutionum, inter se contrariarum, posteriores præferendæ semper sunt primis, & prioribus derogant, de qua *Pignat. consult. 107. in fine tom. 1. & consult. 174. numer. 3. tom. 4. D.* 157
Piton. discep. Eccles. 40. num 11 tom. 2. & Rot. in Melevitana Decr. 2 Martii 1707. §. fin. cor. Ansald.

Nec subsistit in facto, quod eadem nostra Privilegia non contineant derogatoriam *Clem. Dudum de Sepult.* ut gratis ubique dicitur; Contrarium enim literaliter resultat ex sola 158
recognitione Constitut. sex Summorum Pontificum, nempè Sixti IV. Julii II. Pauli IV. Clementis VIII. Pauli V. & Urbani VIII. teste *Rot.* in dictis punctualissimis *decis. 179. num. 3. & 4. coram Royas*, edita contrà Parochum dumtaxat informantem, *& dec. 263. num. 5. & seqq. par. 15. rec.* Quibus 159
addimus duas alias æqualiter punctuales *dec. 1. apud Antonel. de Jurib. Cleric. num. 12.* ibi: *Loquitur de amplissimis Privilegiis, & exemptionibus, Religioni Franciscanæ à variis Summis Pontificibus principaliter concessis, cum expressa derogatione Clem. Dudùm, & dec. 2. num. 9. apud eundem*, ibi:
Loquen. de Privilegiis PP. Reformatorum de Observantia, 160
quorum favore amplissima Summorum Pontificum adsunt Privilegia, exemptiva à solutione Quartæ, cum expressa derogatione Clemen. Dudum.

Minusque subsistit in facto, quod omnia nostra Privilegia reformata fuerint à Gregorio XIII. in duabus Constit. anno- 161
rum 1472. & 1575.

Ultra quod enim recurrit semper eadem fatalis responsio, quod posteriores Constitutiones dictorum Summorum Pontificum Clem. VIII. Pauli V. & Urb. VIII. non possunt dici 162
comprehensæ sub dicta generali antiqua Gregoriana dispositione, juxtà regulam, de qua *Mantic. de Conject. ultim. voluntatum lib. 1. titul. 3. num. 1. Gobius consult. 122. num. 42.* 163
& Rot. in Novarien. Pensionis 24. Martii 1710. §. Confessio cor. Falconerio.

Strictè dicimus, quod nec etiam in facto subsistit, dictum Summum Pontificem Gregorium XIII. revocasse antiquas Constitutiones, in hac parte favore nostrorum Religiosorum emanatas, ut referendo, & sequendo resolutionem Sacræ Congregationis Concilii, in puncto nostri casus benè advertunt *Carac. de Quart. Funer. cap. 2. in princ. Gutier. de Jur. con-*

confir.par.2.cap 4 num.3 & Barbos.de Potest.Episc.allegat.86.
165 *num.17.* & meliùs firmavit *Rot.dec.263. à num.14.par.15. rec.* ubi egregiè advertit, Privilegia prædicta circa exemptionem à solutione Quartæ, à dictis Summis Pontificibus ratione laborum, & meritorum nostræ Religioni concessa fuisse,
166 juxta præcisa verba dictæ *dec. 263. num. 16.par.15.rec.* quam refert, & sequitur in *dec.8. num.12. apud Antonell. de Jurib. Cleric.* & *in Tarentina Quarta Funeralis 5. Decemb. 1629. §.primo verf.Nec visum fuit præfatam Constitutionem Pii V. fuisse revocatam per Gregorium XIII.* &c.

Non credimus autem iterum repetendam insubsistentem illam assertionem, sæpè exageratam in præteritis contrariis
167 Scripturis, quod præsumendum sit, nostros Religiosos in admissione ad Civitatem Parmæ se conformare voluisse usui, & solito aliarum Religionum, in illa existentium; tam circa ingressum Parochorum illorum in Ecclesia cum Stola, & Cruce elevata, quàm circa solutionem Quartæ.

Talis enim præsumptio nullo modo admittenda est, uti directè opposita tot Summorum Pontificum Constit. replicatisque Oraculis Sacrar. Congreg. necnon undecim Privile-
168 giis, nostræ Religioni concessis, circa exemptionem à solutione Quartæ ex supra allegatis, & signanter ex dictis punctualissimis resolutionibus hujus, & alterius S.C.Conc. in quibus semper intrepidè fuit responsum pro exemptione à solutione Quartæ illorum Conventuum, qui de recenti fundati fuerunt in illis Civitatibus, in quibus aderat universale solitum omnium aliarum antiquarum Religionum punctualiter solvendi eandem Quartam. Imò omni Jure semper præsumendum est oppositum; Si enim nemo, etiam absolutus Dominus suorum bonorum, & liber dispositor propriorum Jurium, præsumitur illa velle perdere, vel illis renunciare,
169 *ad Textum literalem in l.cùm de indebito ff.de Probation.* cum concordantibus, citatis à *Rocca Selectar. interpret. cap.184. sub num.17.* & *Rot.dec.74. num.10.* & *dec.556.num.5.cor. Bich.* Quantò magis id asserendum est de Viris Religiosis, scientia, & conscientia insignibus, quibus permissum non est, etiam volentibus, & expressè renunciantibus, propriæ Religioni præjudicare ad *Textum literalem in cap. Cùm nec de Arbitris,* cum aliis citatis à *Rot. in dec.606 num.6. cor. Emer.*
170 *jun.* ubi, quod ad id neque etiam se extendit facultas Superiorum Generalium.

In qua parte non possumus efficaciorem ponderosioremque authoritatem adducere, quàm individualissimum Oraculum hujus *Sac.Congreg. in Fesulana 21. Martii 1720. Ponente*
171 *Card. Paracciano*; In illa enim meritò EE. PP. nullatenùs attendere voluerunt conventiones, obligationes, & conditiones, quibus Definitorium Provinciale Provinciæ Tusciæ nostræ Reformationis se obligaverat; Ea viva, & efficacissima ratione, quæ nullam admittit contrariam criticationem, & detorsionem, sæpè quidem, sed nunquam satis repetita, quod neque particulares Religiosi, neque Superiores Provinciales, imò neque etiam Generales præjudicare possunt Privilegiis, Religioni concessis.

Iterùm, semperque opportuniùs repetentes hic, quod si hæc procedunt in actibus seriis, & liberis, necnon in obli-
172 gationibus, & pactis literalibus Religiosorum, cum omni maturitate, consilio, & attentione, gestis, & conventis, eo tempore, quo admissi, & recepti fuerunt in aliqua Civitate, juxta præcisos terminos authoritatum, supra citatarum, multò magis admittenda videntur in nostris terminis,
173 in quibus sermo est de actibus, vel strangulatoriis, vel ex conniventia, vel ex ignorantia, vel pro bono pacis à simplicitate hæredum emissis, semperque à Religiosis impugnatis, ibi: *Da 25. anni in quà bo sempre sentiti litigj tra Padri, e Parochi circa questa Quarta.*

Solito Urbis, aliisque Sententiis, & Decretis, adversus alias Religiones editis, quibus non sine superfluitate plenum
174 est contrarium Summarium, in puncto casus nostri individualissimè respondet *Rot.dec.8.nu.13.apud Antonell.de jurib. Cleric.* his verbis.

Denique suffragari non videbantur Capitulo plura Decreta, & Responsa Sacrar. Congreg. & Sententiæ, latæ favore Pa-
175 *rochorum contra Regulares pro solutione controversæ Quartæ; Aut enim loquimur de casibus, contingentibus in Urbe, & allegari non merentur &c. Quia fundamentum habent in particulari, & antiquissima consuetudine, deducta in contractum, seu in concordiam inter Clerum, & Regulares Romanos usque ab anno 1305. confirmatum sub inde ab Eugenio IV. Summo Pontifice anno 1431. &c. Aut loquimur de aliis controversiis &c. Cùmque non constet, quod in casibus propositis ageretur de Quarta, solvenda à Monasteriis, fundatis post Concilium*
176 *ex illis Regularibus, qui per 40 annos ante Concilium privilegialem habent exemptionem à solutione Quartæ, intelligenda sunt secundùm terminos, & applicationes dictæ distinctionis.*

Pro cujus solidæ, & Conciliaris distinctionis applicatione supplicamus observare, quod juxta disposita *in Conc.Trident.*
sess. 25. de Reform. cap.13. & juxta literalem *Constit. S. Pii* 177
V. 41. §. 11. in Bullar. nov. tom.12. Monasteria, fundata ante dictum Concilium, & solitam Quartam Funeralem solvere, tenentur in eadem solutione perseverare, eò quia Concilium, & S. Pius V. à solutione d. Quartæ eximunt solùm illa Monasteria, aliosque Conventus, qui, vel fundati sunt post dictum Concilium, & sunt illius Religionis, quæ habent pri-
vilegia non solvendi Quartam; Vel etiam si fundata sint 178
quadraginta annis ante dictum Concilium, tempore illius terminationis reperiebantur in possessione eandem Quartam
non solvendi, ut uno ore observant *Carac. de Quarta Funer.* 179
c 1. Rodriq. quæst. Regular. tom.1, quæst.39.art.3. Samuel. de Sepult.conclus.3.num.12. Marant.lib.1.respons.2.num.78. Tambur.de Jur. Abb.disp.15.quæst.17. num.1. & *seqq. Passerin. de Stat.Homin.quæst.187.num.667.* & *670. Sorb.in Compend.privileg. Mendican.verb.Canonica portio §.5.* & *9. Antonell.de Jur. Cleric.lib.1.cap.60.num.2. Matthæucc. in Offic Cur. Eccles.ver. Officialis quoad Quartam num.2.* & *seqq.* & *Rota dec.107.nu.2. 4.* & *per tot.cor Coccin. dec.46. nu.36.coram Zarat.* & *dec.179. num.8.cor. Royas,* & *dec.243. num.13.cor. Peuting.* & *decis.1. num.23.* & *seqq.apud Antonell.de Jur. Cleric.* & *dec.84.num.4. apud Tamburin.de Jur. Abb.* & *in par.15.rec. decis.263.nu.10.* & *seqq.* & *in Posnanien.4. Julii 1696. §. Decernit cor.Cardin. Priolo.*

Et per viam legis resolvit *Congreg.Conc. in Lib.10. Decret.*
fol 95. ibi: *Cong.Conc.censuit, Monasteria, ædificata à 40.* 180
annis citra, non teneri ad solutionem Quartæ Funeralium, si modò sint ejus Religionis, cui à Sede Apostol. ante 40. annos indultum sit, ut eandem Quartam non teneantur solvere.

Debebant proinde Parochi pro recta applicatione illarum Attestationum Regularium Parmæ, quæ non sine maxima
confusione registratæ fuerunt in Summ. specificare Conven- 181
tus, & Monasteria, quæ hodie ipsis solvunt Quartam Funeralem, & quæ ante annos 40. terminationis Concilii illam non solvebant; Vel illa, quæ fundata fuerunt post dictum Concilium, non obstante, quod sint illarum Religionum, quæ habent privilegium non solvendi Quartam, quia aliàs nullatenus tangunt nostros terminos, & nullo modo applicantur nostræ controversiæ.

Quod autem id non verificetur de Monasteriis, & Conventibus illorum Religiosorum, qui dictas Attestationes fece-
runt onus esset Parochorum id concludenter demonstrare, 182
uti fundamentum propriæ intentionis, ut, præter antiquas resolutiones Congr.Conc. citatas *à Card.Belarmin.ad Concil. cap.13.sess 5.* & *Pignatel. consul.145.nu.6.tom.9* firmavit *Rota*
favore nostrorum Religiosorum *in d.dec.263. num.12.* & *13.* 183
par.15.rec. Et per viam legis generalis *die 14. Novemb.1682. in una Minorum Observ.Poloniæ* resolvit *eadem Congr. Conc.* his verbis: *An ad Parochos, vel potiùs ad Superiores Regulares Conventuum spectet onus probandi, Quartam à controversis Conventibus solvi consuevisse, vel non per 40. annos ante Concilium, Sac.Cong.* respondit, *spectare ad Parochos,*
ut videre est *in Lib. 32. Decretor. fol.476.* Et nihilominus ad 184
omnem abundantiorem cautelam dicimus, id ictu oculi desumi, vel ex Inscriptionibus, quæ leguntur in fronte earum Ecclesiarum; Vel ex Libro, cui titulus: *Della nobile, e generosa progenie del P. S. Domenico in Italia di F. Gio: Michele Pio lib.1.pag.64.col 1.* Vel ex *Torrell. in Sæcul. Augustin.*
circa annum 1245. Vel ex *Manuscripto* apud Pellegrinum 185
Pizzaccara, æquè ingenuum, ac pium Sacerdotem Collegiatæ S. Vitalis Parmæ; Vel ex pluribus publicis Instrumentis, apud Notarios ejusdem Civitatis notoriis, ex quibus resultat, quod Monasterium S. Benedicti Cassinensium, de quo in dicto contrario Summario fundatum fuit anno 985. Monasterium Canonicorum Regularium Lateranensium,
fundatum fuit anno 1175. Conventus PP. Prædicatorum, 186
anno 1225. Conventus PP. Conventualium, anno 1233. Conventus PP. S. Augustini, anno 1245. & Conventus PP. Ordinis Servorum, anno 1306.

De se igitur patet, quod à solito horum Religiosorum, vel sponte solventium Quartam Parochis, vel judicialiter coa-
ctorum ad illam solvendam per sæcula ante Concilium, jux- 187
ta Sententias, registratas in dicto Summario, nihil omninò inferri valet ad præsentem disparatissimum casum nostri Conventus, fundati ab annis 30. dumtaxat, vulgata *leg. Papinianus ff.de Minor.*

Die 21. Martii 1720. propositis in hac Causa duobus dubiis,

188 biis, registratis supra num.53. per Card. de Comitibus, hodie SS. D. N. Innocentium Papam XIII. ad utrumque responsum fuit : *Affirmativè*. Reproposita verò die 5. Novembris 1721. per Card. Priolum subrogatum, responsum fuit :
189 *In decisis, & Causa ampliùs non proponatur*. Respectu cujus resolutionis videatur ea, quæ observavimus *in tom.1. par.1. discept.12. num.255. vers. In hujus Causæ*.

DISCEPTATIO VII.

Ordinis Carmelitarum.

P R O

Conventu Transpontinæ Ordinis Carmelitarum.

C U M

Conventu Leocatæ ejusdem Ordinis.

A R G U M E N T U M.

Post mortem Religiosi Ordinis Carmelitarum, sequutam in diverso Conventu ab illo, in quo Professionem emisit, quomodo dividendæ sint res, ad eundem Religiosum spectantes, & acquisitæ ex ejus industria in utroque Conventu.

IN *Constit. Carmelit. par.1. cap.22. §.3.* quoad mobilia Religiosorum, quæ reperiuntur post illorum mortem, ita
disponitur. *Volumus, quod Libri, & bona, quæ Studentes in aliena Provincia habuerant, suis Provinciis, & Conventibus restituantur; Et si quis emiserit professionem in aliquo Conventu, & deinde se transtulerit ad manendum per longum tempus ad alium, & ibi moram traxerit per decennium, vel*
1 *ultra, quod in morte illius, bonorum sibi ad usum concessorum remanentium mobilium, duæ partes sint illius Conventus, ubi traxit longam moram, & tertia pars illorum bonorum sit Conventus, ubi professionem fit.*

Casus iste punctualiter evenit in personam Thomæ Sanchez, Ex-Generalis Carmelitarum, qui post emissam Professionem in Conventu Leocatæ Provinciæ Siculæ, ad Urbem se transtulit, ibique non solùm longam, sed longissi-
2 mam moram per annos circiter 30. traxit, ab eaque anno 1720. discessit animo invisendi suum Conventum, & deindè redeundi ad Urbem, ad exercendum suum Officium Examinatoris Cleri, quod continuam residentiam in illa requirit, dum semel in hebdomada assistere tenetur examini, coram Urbis Vicario indispensabiliter habendo.

Cùmque post ejus obitum, in Conventu Leocatæ sequutum die 27. Septemb. 1721. reperta fuerit solemnis declaratio quæ communi vocabulo inter Religiosos, vulgo dicitur *Espropio*, ejus manu exarata, in qua distinctè adnotantur
3 omnia ejus mobilia, & supellectilia, vasa argentea, Loca Montium, & pecuniarum summæ, ad ipsum spectantes, data per extensum in Summ.

Hinc citato P. Pizzolante, Procuratore dicti Conventus Leocatæ, cohærenter ad dictas Ord. Constit. nomine Conventus Transpontinæ, illius Procurator preces fundit pro declaratione, ad ipsum spectare duas ex tribus partibus dd. mobilium, & supellectilium; Necnon integraliter ad ip-
4 sum pertinere Loca 9. S. Petri 9. er. & Loca 8. 50. S. Pauli Religionis non vacabilis; Et demùm integraliter pariter ad eundem Conventum spectare summam scutorum 3500. & ultra, ab ipso vivente depositorum in Banco S. Spiritus, juxta ejus declarationem, emissam in d. *Espropio*.

Distinctè autem quoad has tres partitas discurrendo, respectu mobilium, & suppellectilium nulla potest cadere dif-
5 ficultas, quia verba Constit. sunt nimis clara, & inter Religiosos reputantur casus legis per ea, quæ notant adducti à *Barbos. Vot. decis.106. num.6.* aliique, citati *in tom.3. par.1. discept.14 num.11. & 12.*

Respectu pariter Locorum Montium, æquè fundata videtur intentio nostri Conventus ex noto Juris principio, quod quidquid acquirit Religiosus claustralis, acquirit ejus Conventui, seu Monasterio, ut, omissis generalibus, de quibus *Paulus. differt.36. art.2. num.140* aliique, citati in *Ap-*
6 *pend. ad meum Tract. de Livell. §.22 num.36.* In terminis similis acquisitionis Locorum Montium, factæ à P. Carolo Maria Pex, Ex Generali Clericorum Regularium MM. sub nomine Canonici Antonii ejus Fratris, magistraliter re-
7 solvit *Rota in Romana Pecun. seu Locor. Mont. 15. Januarii*
1706. per tot. cor. Muto, & signanter §.3. ibi: *Idque fortius procedit, quandò non agitur de acquisitione, facta à Clerico, vel Prælato Ecclesiastico, aliqualiter administrationem, vel usum pecuniæ habente, sed ac Religioso claustrali, qui ex Voto paupertatis nihil proprii possidere potest. In his enim terminis nihil Religiosus sibi, vel alteri acquirere potest, sed totum quærit Religioni, etiamsi pro altero stipuletur, vel alterius nomen supponat.* Et concordat eadem *Rota in Lithuana Donationis 5. Maii 1688. §. Agitur, & seqq. cor. Cardin. Cacc. & 10. Maii 1698. §. Cum namque cor. Ursino*, & in ea- 8
dem Causa *cor. Emer jun. dec.1178. num.1. & seqq. & per tot. & signanter num.7.*

Respectu demùm dictæ summæ scutorum 3500. idem omninò statuendum videtur, ex eisdem rationibus, & indubitato principio, quod omne id, quod Religiosus acquirit, ad ejus Conventum spectat, ex supra allegatis.

Idque verum est, etiam si idem Religiosus munera lucrosa exercuerit, ex quibus mediante ejus industria eandem pecuniam acquirat, ut, conclusione ampliando, in terminis
alterius Ex-Generalis firmavit *Rot. in d. Romana Pecun. seu* 9
Locor. Mont. §. E' converso cor. Muto, ibi: *E' converso autem probatur, P. Carolum tales pecunias ex prædicatione Verbi Dei, & ex aliis similibus muneribus habere, & acquirere paulatim potuisse.*

Quibus non adversatur, quod idem P. Sanchez diversimodè disposuerit de dictis pecuniis, & Locis Montium, ut in d. ejus Expropio §.22.

Quidquid enim sit de probatione voluntatis ejusdem, objectum funditùs corruit ex claro defectu ejus potestatis, qui operatur, ut nullum omninò fundamentum fieri possit in similibus declarationibus Religiosorum, ut, cumulatis concordantibus, punctualiter firmavit *Rota in sæpè citata Ro-* 10
mana Pecun. seu Locor. Montium 15. Januar. 1706. §. Quoad Loca cor. Muto, ubi solidè firmat, id verum esse, etiam si agatur de declaratione, emissa in mortis articulo.

Nec dicatur, hoc limitari in nostra Religione, in cujus
Constit. par.1. cap.22. datur facultas disponendi Priori Gene- 11
rali, aliisque graduatis Religiosis, inibi expressis, non indefinitè, sed intra Ordinem, & ad quemcumque usum, etiam vagum, & incertum.

Quia hujusmodi prætensio, uti ex diametro opposita Voto paupertatis Religiosorum, per viam legis generalis improbata fuit, & solemniter rejecta à *Cong. Conc. in Carmelit.*
Jur. disponen. 26. Martii 1678. registrata in *Lib. 30. Decret.* 12
ejusdem Congr. fol. 46. In cujus proindè concursu frigescunt contraria ratiocinia, nullamque merentur attentionem regulares propositiones, & regulæ generales ad probandum oppositum, per ea, quæ notant adducti à *P. Gruther. de Art.*
benè desideran. resol.16 §.9. num.79. Matthæucc. in Official. Cur. 13
Eccles. cap.40 num.10. & citati in *Instit. cit. lib.2. tit.8. nu.240. & in tom.2. par.1. discept.4. num.70.*

Minùs dicatur, quod prædicta non procedant in nostro casu, attento quod P. Sanchez, non in Urbe, & in Conventu Transpontinæ, sed in ejus proprio Conventu Leocatæ vitam cum morte commutavit. Quia Constit. nostri Ordinis non attribuunt duas ex tribus partibus mobilium illi
Conventui, in quo Religiosus moritur, sed illi, *ubi moram* 14
traxit per decennium, vel ultra, & ubi traxit longam moram, juxta clara verba, registrata supra. Quod ad unguem verificatum fuit in præsenti, dum P. Sanchez, non per unum, sed per triplex decennium moram traxit in Conventu Transpontinæ, in quo semper fuit de Familia, & à quo discessit tantùm occasionaliter, & animo paulo post redeundi ad exercendum suum Officium Examinatoris Cleri Urbis.

Concordant autem in hac parte nostræ Constit. cum Juris dispositione, qua attenta, in nostris terminis non consideratur ubi quis moritur, sed ubi verisimiliter bona acquisivit,
juxta celebres resolutiones *Cong. Conc. in Cathacen. 28. Sept.* 15
& 16 Novemb. 1709. in quibus resolvit, bona, acquisita ab Episcopo Cathacen. spectare ad eandem Ecclesiam, non autem ad Ecclesiam Suessanam, ad quam fuit translatus, post quam translationem in eadem secunda Ecclesia viam universam carnis ingressus fuerat. Idemque in eadem Causa resol- 16
vit *Rot. in Cathacen. seu Suessana Spolii 22. Februar. 1715. per tot. cor. Cerro.*

Non attentis contrariis reflexionibus, in quibus discurritur de bonis, descriptis in Expropio P. Sanchez, ac si sermo esset de hæreditate unius ex illis Patribus Familias, qui liberam habent facultatem disponendi de propriis bonis ad eorum libitum, cum supposito quod licentiam liberè de illis disponendi habuerit à Superioribus Generalibus, quæ tamen, 17
uti

uti in facto consistens non præsumitur, & exadverso nullatenus ostenditur, ut omnino esset necessarium *ex vulgatis*. Imò plus quam tacitè excluditur ex illis enixis precibus, quæ leguntur *in Expropriо §.24.* directis Superioribus Generalibus, ut non privarent Conventum Leocatæ commodo Bibliothecæ, quam in animo habebat illi concedere ibi: *Supplico perciò umilmente li Superiori nel caso premorissi di non privare quel Convento di questa gratitudine, che li devo per tanti benefizj ricevuti. Frustra enim precibus impetratur,*
18 *quod absque illis permissum est* dixit Rot. Sequuta *in tom.2.par.2.discept.8.num.9.*

Cæterùm quando etiam talis licentia exhibita fuisset, quod prorsus insubsistens est, responsio in promptu esset, illam scilicet nullatenus concedi potuisse à Superioribus. Textus
19 est æquè literalis, ac famosus *in cap. Cùm ad Monasterium de Stat. Monac.* cujus verba non possunt esse magis clara, magisque rotunda ibi: *Nec æstimet Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monaco dispensare, quia abdicatio proprietatis &c. adeo est annexa Regulæ Monacali, ut contra eam nec etiam Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* In cujus Textualis propositionis comprobationem facili negotio componi possent Volumina, nisi debilitas esset in-
20 tellectus allegare Doctores ad probandum id, quod clarè in Textu determinatur, ut dicit *Gratian. decis. Marcb. 85. num.16.*

Cum qua Jurisdispositione se uniformavit *Cong. Concil.* in d. resolutione, per viam legis emanata pro nostro Ordine Carmelitano, de qua supra *num.52.* in qua non solùm disputatum fuit primum particulare dubium circa dispositionem P. Acosta, per viam ultimæ voluntatis, factam, tam cum
21 licentia P. Generalis, quam cum specifica approbatione Nuncii Hispaniarum juxta ejus amplissimas facultates, an, scilicet illa valida esset, quod fuit resolutum *Negativè*. Sed ulteriùs in 2. dub per viam regulæ generalissimè fuit quæsitum, an PP. Prior Generalis, Procurator Ordinis, & Provinciales possent juxta Constitutionem nostri Ordinis disponere, quod fuit pariter resolutum, *Negativè*.

Itaut hodiè non possit eadem negativa facultatis disponendi ampliùs in dubium revocari, sed cum omni sermonis proprietate dicere possumus, quod in hac parte circa facultatis
22 disponendi defectum, tam in vita, quam in morte respectu Prioris Generalis, Procuratoris Ordinis, & Provincialium, habemus legem præcisam, & particularem, quales sunt
23 punctuales resolutiones d. *Cong. Conc.* ex adductis *in Inst. crim. lib.1 tit.10.§.5.nu.149.*

Non regit proinde in facto, quod in d. resolutione *tantummodo dictum fuerit, P. Acosta per viam Testamenti disponere non potuisse, ut fecerat in ultima voluntate*; Dum literis cubitalibus in 2. dubio, distincto à Testamento P. Acostæ,
24 generalissimè resolutum fuit, Priorem Generalem, Procuratorem Ordinis, & Provinciales nostræ Religionis, nullam habere facultatem disponendi, & ad dictum effectum non esse attendendam, nec in aliqua consideratione habendam Constitutionem nostri Ordinis, concedentis dictam facultatem.

Quæ si procedunt juxta literam d. resolutionis quoad licentiam expressam P. Generalis, multò magis locum habebunt respectu tacitæ, quia scilicet P. Generalis sciverit v. g. Li-
25 bros transportari ad Conventum Leocatæ, & nihil dixerit; Tacito enim nunquam attribuenda est major virtus, quàm attribuatur expresso juxta *Text. in l. Cùm quid ff. Si cert. pet.* cum concordantibus apud *Gonzal. ad Reg.8. Cancell glos.14. num.64. & Rot. dec.7. num.19. cor. Bich.*

Nec omittimus addere, quod in omnem casum tolerantia, & conniventia d. Superioris Generalis nunquam habere poterit pro tali licentia, ut deservire valeat pro canonizatione, & approbatione actus, à nostris Constitutionibus ex-
26 pressè prohibiti: *Multa enim per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in Judicium, Justitia exigente, tolerari non debent*, ut dicitur in *cap. Cum jamdudum de Præben.* &
27 notat *Rota dec.1552. num.23. cor. Coccin. & dec.2. nu.12. & seqq. par.18. rec.*

Et in durioribus terminis tolerantiæ, & patientiæ actus quolibet anno pluries reiterati in Cappella Pontif. resolvit
28 *Cong. Rit. in Roman. 26. Aprilis 1704.* ut videre est *in tom.2. par.1. discept 28. per tot.* & signanter *n.126.*

Nulla habita ratione illius enunciativæ, quæ legitur in
29 Expropriо §.27. *Perche ne ho avuta la licenza da miei Superiori*, quia prohibitio facere aliquem actum non creditur, asserendo habere licentiam, seu facultatem illum faciendi, sed hæc oculis corporis legenda, & recognoscenda est, & videndum in quibus terminis, & cum quibus limitationibus concessa fuerit ex adductis à *Card. de Luc. de Donat. disc. 31. numer. 13. & in Summ. num. 52. & de Paroch. disc. 35. num 6. & de Benefic. disc. 45. eodem num. Not. dec. 33. num. 4. par.* 30
18. & Cels. dec. 332. num. 7. & dec. 352. num 9. & decis. 402. num. 5. & dec. 88. num. 20. & seqq. par. 7. decis. 76. num. 7. coram Priol.

Posito igitur hujusmodi defectu actualiter disponendi in P. Sanchez ex eo, quod non constat de legitima facultate, & licentia, remanent nullius efficaciæ ea omnia, quæ di- 31
cuntur de destinatione ab eodem facta, tam Librorum, quàm pecuniarum favore Conventus Leocatæ; Quia esset una via directè permissum quod eidem directè prohibitum erat adversus omnia Juris principia, de quibus habemus *Textus litera-* 32
les in cap. Cum quid una via de Reg. Jur. in 6. & l. Oratio ff. de Spons. cum aliis apud *Barbos. axiom. 193. num. 1. & seqq. & Rot. cor. Cocc. dec. 1224. num. 15.*

Omnia hæc non obscurè admittuntur ab Oppositionibus, qui proinde distinguentes in quator classes bona, descripta in Expropriо P. Sanchez, nempè in Bibliothecam, in Loca Montium, in pecunias, & aliqua mobilia tenuis valoris, prætendunt ex particularibus motivis in tribus majoribus 33
speciebus locum habere non posse nostras Constitutiones, sed verificari dumtaxat posse in quarta classe.

Quantum verò hujusmodi discursus insubsistens sit, de se patet, & in ord. ad assertam incorporationem Librorum asserunt nostri Religiosi, illam in facto non subsistere, se 34
promptos exhibentes, dato congruo tempore, ad id concludenter probandum, dum Fr. Elias Socius Laicus dicti P. Sanchez omnium eorum, quæ in Conventu Leocatæ gesta fuerunt ex testimonio propriorum oculorum informatissimus, publicè, & palam contrarium asserit. Non attentis enunciativis illis, quæ leguntur in Epistolis, datis in contrario Summario, Nobis non communicatis, neque recognitis, quæ proindè nullam omninò fidem merentur, juxta 35
communia axiomata, de quibus *Oldrad. consil. 227. num. 6. Rot decis 452. num.1. part. 3. recent. & decis. 229. num. 8. cor. Priol.*

Et tamen respondemus, quod in hac parte non est videndum id, quod supponitur fecisse, vel destinasse facere, vel incorporare voluisse dictum P. Sanchez, sed id quod facere legaliter, & legitimè poterat, juxta celebre dictum *Senecæ* 36
de Vit. & Beat. cap 1. in fine, ibi: *Non quo itur, sed quo eundum est*, sequutum in *tom 3. par. 1. discept. 11. num. 37.* Cùmque ex supra animadversis non haberet dominium, neque proprietatem dictorum Librorum, & quod magis est, neque etiam haberet licentiam (licet ex supra animadversis nullatenus subsistentem, nec sufficientem) disponendi de usu eorundem Librorum, remanere videtur evidens, & facilè perceptibile, qua re intrare debeat illorum divisio, per nostras Constitutiones demandata in duabus ex tribus partibus favore nostri Conventus, & in tertia parte tantùm favore Conventus Leocatæ, quia, scilicet absque ullo dubio Libri in omnium Doctorum sententia continentur appellatione Mobilium, de quibus loquitur nostra Constitutio.

Nec relevat reflexio, quod Libri excipientur specificè in dicta nostra Constit. ibi: *Exceptis Scripturis, & Libris*, 37
quos volumus omninò reponi in Libraria Conventus ad quem spectabant.

Nedum enim semper urget animadversio, quod Constitutio non determinat Conventum illum, ad quem dicti Libri spectare debeant, sed ex illius sola lectura clarè patet, quod nihil aliud ibidem demandatur per dictam Constitutionem quàm exceptuatio Librorum à facultate, quàm ibidem 38
dat disponendi de aliis rebus mobilibus, demandando, ut talis facultas non se extendat ad Libros, juxta illius literalem sensum, eodem tempore injungendo, ut reponantur in Libraria illius Conventus, ad quem spectabunt.

Minus relevant illa alia verba dd. Constit. *Volumus, quod Libri, & Bona, quæ Studentes in aliena Provincia habuerunt, suis Conventibus, & Provinciis restituantur.* Quia 39
verba Constit. in hac parte sunt adeò clara, adeoque rotunda, ut mirùm certe videatur illorum detorsio ad omnes Libros, quomodocunque acquisitos à Religiosis, dum expressè loquuntur de illis Libris, quos Studentes à propriis Provinciis, Studiorum causa, detulerunt ad exteras Provincias, juxta illa verba marginalia dd. Constit. *De Bonis Fratrum in alienis Provinciis.*

Quæ omnia digito ostendit verbum illud *restituantur*, quod juxta ejus propriam significationem, & naturam non potest verificari, nisi de eo, quod ad alium priùs spectabat, 40
ad *Text. in l. Restituere ff. de Verbor. signif.* cum caterva Doctorum apud *Cardin. de Luc. de Offic. vacab. fol. 272.* & apud

apud *Rot.dec.314.num.2.par.14. rec.* Et applicatur celebre il-
lud dictum *Terent. in Andr. Restitue in quem me accepisti lo-
cum*, de quo *in tom.3.par.1.discept.21.n.25.*

Quoad Loca 17.cum dimidio Montium ea, quæ in hac
parte exagerantur sunt de subjecto non supponente, quia illa
non sunt ampliùs in rerum natura, dum vendita fuerunt die
17. Maii 1720.pro summa scut. 2033.& propterea à dicta
die non possunt amplius considerari ad instar immobilium
41 juxta naturam Locorum Montium, de qua laté *Constant.
ad Stat. Urb. tom. 1. annot. 52. num. 7.* Sed illorum pretium,
uti redactum in pecuniam numeratam, confunditur cum
alia summa scut. 3500. descripta in Exproprio, uti deposita-
ta in Banco S. Spiritus, non autem uti reposita in Capsa
Depositi. Prout etiam in ejus propria Cella, non autem in
communi Capsa Depositi Conventus Leocatæ inventa fuit
post ejus obitum summ. scut. 4500. ut justificatum fuit in
Summario.

Ad solius tamen materiæ ornatum dicimus, quod ea,
quæ in hac parte dicuntur circa bona immobilia, in totum
spectantia ad illum Conventum, cujus Religiosus est filius
42 non cohærere cum dispositis *in nostris Constit. par.3.cap. 11.
de Propriet.* §.3.ubi retentio immobilium strictissimé prohi-
betur nostris Religiosis, ibi: *Item districtè præcipitur RR.
Patribus Provincialibus, & Prioribus ne permittant quem-
piam ex Regularibus sui Conventus, vel Provinciæ retinere
Bona stabilia &c. & illis similia in commendam, non admini-
strationem, non ad usum, neque ad usumfructum, imò in
suis Visitationibus omnem adhibeant conatum, ut omnia re-
digantur in communi; Et si Scripturæ, seu contractus, vel
stipulationum formulæ (quod absit) nomina unius, vel alte-
rius Religiosi contineant, dilutis & obliteratis eorum nomini-
bus, conficiantur nomine Universitatis Conventuum.*

Deveniendo ad pecunias, tàm, scilicet ad summam scut.
3500. descriptam in Exproprio, uti expositam in Banco S.
Spiritus, quàm ad summam scut. 2033. retractam ex vendi-
tione Locorum Montium, & sic in totum ad summam scut.
43 5533. res videtur carere omni prorsus difficultate, quia ne-
mo dubitat, pecuniam venire appellatione mobilium, de
quibus loquitur nostra Constitutio, juxta *Text. in l. Prædia
§. Liberto ff. de Fund. instruct. & in §. Quia parum in Authen.
de Nupt.* cum aliis sequutis *à Dec cons.384 num. 4. Paris.
44 cons.76.num.12. lib.2. Rimin. cons.116. num.84. lib.1. Menoch.
cons. 407. num.8. & 9. Surd. cons. 26. num.3. Peregr. dec. Pa-
tav.33. num.5. seqq. & Rot. dec.410. num. 3. par 2. & dec.259.
num.1. par.11. rec.* ibi: *Respectu pecuniarum DD. transierunt
cum dispositione Textus in l. Prædia &c. ubi J. C. respondit,
pecuniam contineri sub legato mobilium.*

Quo demum ad quartam speciem aliorum mobilium, con-
cordamus cum contrariis Scribentibus, asserentibus, illorum
45 respectu intrare dispositionem nostrarum Constitutionum:
Divisio tamen per eos demandata, facienda est pro duabus
Partibus favore nostri Conventus, ut cantat litera nostra-
rum Constit. & pro tertia tantùm parte favore Conventus
Leocatæ.

Imò ex hac ingenua admissione divisionis, ultrò conces-
sa à dictis contrariis Scribentibus, cathegorica desumitur
responsio adversus ea, quæ gratia motivandi inter infor-
46 mandum benignè nobis objectum fuit circa mortem P. San-
chez, sequutam extra Conventum Transpontinæ; Quia
nostra Constitutio non assignat duas ex tribus partibus mobi-
lium illi Conventui, in quo Religiosus moritur, sed in illo,
ubi traxit longam moram.

Verum tamen est, quod considerando pariter casum, in
quo quis non compleat decennium habitationis in ali-
quo Conventu, sed in illó moriatur post duos, vel tres an-
nos, & tunc mandat Constitutio, quod duo ex tribus parti-
47 bus mobilium spectent ad Conventum, in quo per duos, vel
tres annos moram fecit, & deinde obiit.

Cæterùm in illo casu, in quo quis per decennium moram
trahat in Conventu, cujus non est Filius, etiam si postea
accedat ad suum proprium Conventum, & in illo decedat,
semper locum habent nostræ Constit. juxta casum, nostris
temporibus sequutum in persona P. Pugliani, qui per decem
annos permanserat in nostro Conventu, exercendo munus
Parochi nostræ Ecclesiæ, cujus fuit acerrimus Defensor,
48 ut patet *ex tom. 2. par. 2. discept. 24. per tot.* Causa autem
malæ valetudinis rediit ad suum Conventum Florentiæ, in
quo pié obiit, & nihilominus noster Conventus suam ha-
buit portionem Spolii in scut. 74. 15. ut notorium est in
Conventu Traspontinæ, & ictu oculi desumitur ex illius
Libris.

Ex quo desumitur pariter congrua responsio resolutioni
Congreg. particularis die 8. Augusti 1707. quæ respectu bo-
norum Parochi SS. 12. Apostolorum demandavit, illa spe-
ctare ad Conventum, cujus erat Filius. Quia non est licitum 49
in hac parte à solito, vel Constitutionibus unius Religionis
inferre ad solitum, vel ad interpretationem Constitutionum
alterius Religionis, ut punctualiter resolvit *Rota in Roma-
na Delation. Crucis 24. Martii 1708. §. finali coram Lan-* 50
cetta.

Præcipuè, quia nostræ Constitut. in hac parte concor-
dant cum Juris dispositione, qua attenta respectu divisionis
bonorum, in duobus Locis acquisitorum, non consideratur,
ubi quis moritur, sed ubi verisimiliter bona acquisivit, jux-
ta celebres resolutiones *Congr. Conc. in Cathacen. 28. Septemb.* 51
& 15. Novemb. 1709. sequutas *à Rot. in Cathacen. seu Suessana
Spolii 22. Februar. 1715. coram Cerro;* In quibus resolutum
fuit bona, acquisita in Civitate Cathacen. ab illius Episco-
po, spectare ad eandem Ecclesiam, non obstante, quod
deinde translatus fuerat ad Episcopatum Suessanum, in cu- 52
jus Civitate deinde vitam cum morte commutaverat.

Et in terminis Religiosi, acquirentis bona in duobus Con-
ventibus, quod ea, quæ acquisita fuerunt in Conventu, di-
verso ab eo, cujus erat Filius, non ad istum, sed ad illum
spectent Conventum, in quo illa acquisivit, egregiè probat 53
*Pelliz. in Manual. Regul. tom.1. tract.3. cap.6. sect.2. quæst.9.
num.55. fol 232.* Notabiliter conclusionem amplians, etiam-
si bona minùs licito modo acquisita fuerint, dummodo non 54
fuerint acquisita contra virtutem Justitiæ, & concordant
infra allegandi *num.96.*

Respectu autem Priorum Generalium nostræ Religionis
tres habemus casus, unum P. Generalis Tartagliæ, qui men-
se Martio 1682. obiit in Civitate Cataniæ, & ex illius mo- 55
bilibus, seu Exproprio, habuit noster Conventus scut. 794.
Alios verò respectu P. Generalis de'Rubeis, & Procurato-
ris Generalis Lao, ex quorum Spoliis noster Conventus ha-
buit alia scut. 641. ut patet ex pervolutione Librorum ejusd.
Conventus.

Nec regit in facto animadversio, quod P. Sanchez pro
eo tempore, quo moram traxit per annos 28. in Conventu
Transpontinæ nullum eidem Conventui præjudicium attu-
lerit, cum supposito, quod omnia, ad ejus victum necessa- 56
ria, subministrata ei fuerunt à Conventu Leocatæ; Con-
trarium enim uno ore asserunt omnes Religiosi, in eodem
Conventu Traspontinæ moram facientes, allegantes ad id
probandum Libros Conventus, seque promptos declarantes,
paratosque ad illos exhibendos.

Subdentes ulteriùs, quod longè sensibilius fuit gravamen
ejusdem Conventus tempore Generalatus ejusdem, quia
tunc subministravit omnia necessaria, nedùm ejus Socio, 57
& Converso Religiosis, sed etiam exteris Sæcularibus, hos-
pitio ab eodem receptis dicto tempore sui Generalatus, in-
ter quas, Personæ etiam magnatitiæ qualitatis annumeran-
tur, indicatæ in ejus Exproprio.

Minùs in facto subsistit, quod P. Sanchez discesserit ab
Urbe animo ad illam non revertendi. Oppositum enim ex
duplici circumstantia intra evidentiæ fines ponitur.

Prima, quia non consignavit claves suarum Mansionum
Priori nostri Conventus, ut facere solent, & debent omnes
Religiosi, qui ab illo discedunt, sed illas dedit Patri Regen- 58
ti ejus Concivi, & Amico; Non enim dari potest majus si-
gnum animi non relinquendi habitationem, quàm retentio
clavium, ad *Text. in leg. Clavibus ff. de Contrahen. empt.* &
ad animadversa per *Post. de Manut. observ.22. num.5. Cardin.* 59
de Luc. de Empt. & Vendit. disc.10. sub nu.6. & alios, citatos
in tom.1. par.2. disc.22. num.37.

Secunda, quia retinuit pariter Munus Examinatoris Cle-
ri Urbis, quod, ut notum est, requirit continuam moram
in illa, dum qualibet hebdomada tenetur intervenire Con-
gressui, habendo coram Urbis Vicario; Ad quem effectum 60
mediantibus Officiis Card. nostri Ordinis Protectoris obtinuit
licentiam ad tempus se absentandi ab Urbe.

Ejusdem pariter insubsistentiæ est assertio, quod major
pars pecuniarum, quas secum traxerat P. Sanchez, vel ad
Conventum Leocatæ post ejus discessum transmissæ fuerunt,
ante ejus obitum erogatæ de facto reperiebantur in Cæmen-
tis pro Fabrica Conventus; Ex epistolis enim, ad id pro- 61
bandum exhibitis in contrario Summario, nihil aliud desu-
mitur, quàm exbursatio solius summæ unciarum 300. pro
pretio lignorum, & longè minoris summæ pro paranda cal-
ce. Insignis autem summa scutorum 4500. reperta fuit
in moneta contanti in ejus Cella, ut justificamus in Sum-
mario.

Omitti poterat argumentum, desumptum ab exemplo P.
Bra-

Barberi, meritissimi Ex-Generalis nostræ Religionis, dum hæc imprimuntur piè defuncti, quia Mansionem in Conventu Albani tempore sui Generalatus construi fecit, ultra ingentem summam scut. 1200. impensam favore nostræ Sa-
62 cristiæ. Quia nulla currit paritas inter dictam tenuem expensam, factam sub oculis Superiorum Generalium in Conventu prope Urbem, pro commodo etiam futurorum Generalium nostræ Religionis, qui, ut omnibus notum est, sæpè solent accedere ad dictum Conventum Albanensem.

Ultra quod, cùm vivat adhuc dictus P. Ex-Generalis Barberius, potens est relinquere plusquam duas ex tribus partibus suorum mobilium Conventui Transpontinæ juxta
63 exempla dictorum duorum nostrorum Priorum Generalium de Rubeis, & Tartagliæ, & Procuratoris Generalis Lao, de quibus supra.

Omitti pariter poterant exagerationes beneficiorum, collatorum à Provincia Siciliæ occasione fabricæ nostri Conventus Generaltii; Summa enim, ad dictum effectum sub-
64 ministrata à dicta Provincia, non fuit particulare aliquod beneficium ejusdem Provinciæ, sed unà cum tota Religione proportionabiliter porrexit suas manus adjutrices pro fabrica illius Conventus, in quo ejus Caput moram facere debebat, & à quo plura pariter beneficia consequuta fuit, inter quæ ultimo loco summam 500. eidem donatorum à P. Sanchez; Et illas longè majores, quas his verbis descripsit *P. Angelus Carbonar. in ejus Funebr. Oration.* Messanæ impress. *fol.* 39. *Gionto alla Licata, si mostrò liberale quanto il gran Macedonese, sborsando una somma di Oro, sufficiente a stabilire una Collegiata, fabricare il Frontispizio della Madrice Chiesa, ed accommodare la nostra con moderni disegni.*

Pro evitandis autem æquivocis, cum quibus exadverso proceditur circa facultatem disponendi in vita, vel in mor-
65 te nostrorum Religiosorum, præmittimus ea, quæ clara sunt in facto, & id, quod utrinque admissum fuit in Jure.

In facto enim primò constans est, quod pecuniæ tempore Exproprii existentes in Banco S. Spiritus in insigni summa scutorum 3500. non erant neque appropriatæ pro Conventu Leocatæ, neque erogatæ realiter, & effectivè, quid-
66 quid sit de intentione erogandi, cujus solus Deus Judex est, & quod magis est, neque etiam unquam repositæ fuerunt in communi Capsa depositi, itaut neque etiam illorum notitia habebatur in Religione.

Secundò constans est, quod Loca Montium, non solùm non erant appropriata, neque erogata favore dicti Conventus, sed illa neque etiam cantabant sub nomine dicti P. Sanchez, sed D. Balthassaris de Ferrariis, qui illa vendidit uti
67 illorum liber, & absolutus Dominus die 7. Maii 1720. Itaut eorundem respectu perindè erat, ac si spectarent ad Personam extra Religionem, quia recognitio bonæ Fidei, enunciata in Exproprio, custodiebatur in propria Cella P. Sanchez, non autem existebat in Arca depositi.

Tertiò constans est, quod pecuniæ illæ, quæ redactæ fuerunt ex dictis Locis Montium, & exactæ ex Banco S. Spiritus, transportatæ ad Conventum Leocatæ in totum in summa scut. 4500. non solùm non fuerunt incorporatæ, vel consignatæ pro fabrica Conventus Leocatæ, sed neque etiam
68 repositæ fuerunt in Capsa communi dicti Conventus, sed repertæ fuerunt in Cella ejusdem P. Sanchez, qui absque ulla participatione Officialium, & Discretorum Conventus poterat de illis brevi manu ad libitum disponere ad instar Personarum sæcularium.

In Jure verò utrinque admittitur, quod Religiosus in morte non possit disponere de rebus, ad suum usum destinatis.

Remanet igitur videndum, an id potuerit facere in vita, & cum, vel sine licentia Superiorum, & an dicatur dispo-
69 suisse per simplicem destinationem.

Dicunt contrarii Scribentes, ad id faciendum facultatem habuisse, sed nos constantissimè respondemus verbis illis *Glossæ*, registratis *in decis.375.num.12.cor.Celso*; *Sed ubi est*
70 *talis facultas?* Nobis enim pervolventibus contrarias Scripturas datum non fuit invenire minimum apicem, vel jota unum ejusdem Licentiæ.

Nec replicetur, illam præsumi. Quia omnia principia adversantur tali responsioni ex supra adductis.

Minùs dicatur, quod, licet in nostro casu non appareat effectiva erogatio, & applicatio summæ, de qua disputamus, sequuta cum licentia Superiorum, sufficiat nihilomi-
71 nùs illius simplex destinatio pro fabrica Conventus Leocatæ: Respondemus enim in Jure, quod in hac parte contraria propositio magnam meretur animadversionem, quia illa admissa, sterneretur ampla, & spatiosa via destructioni Voti paupertatis, si sufficeret sola destinatio in mente Religiosi, quia hæc nunquam desideratur in quocumque actu humano, ut Philosophi dicunt, & notant adducti à *Bar-*
bosa axiom.99.num.fin. Præcipuè si sermo esset, juxta nostros terminos, de destinatione, effectum habitura post mortem Religiosi, quæ in nihilo differt in substantia à dispositione per viam Testamenti; *Sapientis autem esse, non curare de nominibus*, per hæc verba, notavit *Div. Thom. par.* 72
1. quæst.54. artic.3. ad 2. & concordat *Bartol. in leg. Quominus num.22. ff. de Fulminibus*, ibi: *Non curo de nomine.* 73

Respondemus etiam in facto, quod, cùm veritas una sit, & quantò magis oppugnatur, eò magis appareat, ut dicebat *Castr. consil.25. in princip.* permisit Deus, quod illa eviden-
ter appareret ex epistola P. Generalis, scripta P. Priori nostri Conventus die 30. Octobris 1720. in qua hæc habet. *Il P. M. Regente mi prega sospendere ogni determinazione sopra lo Spoglio del fu P. Sanchez sino, che si è venduto lo Sproprio ultimo, da esso fatto prima della morte.* In hoc Exproprio reperiebantur descripta scut. 4500. ut ex ore dicti P. Regentis dicunt Testes in Summario. Igitur non benè asseritur, quod dicta summa tunc temporis non erat ad usum dicti P. Sanchez, quia si id verum fuisset, non debebat 74
poni in secundo Exproprio, uti destinata ad ejus usum: Esset que ulterius expropriare Conventum, non autem seipsum, apponendo in Exproprio summam, antecedenter Conventui applicatam, ut patet Considerantl. 75

Non attento, quod eadem summa scut. 4500. reperta fuerit in Conventu Leocatæ, quia nostræ Constit. assignantes duas ex tribus partibus Bonorum mobilium, ad usum concessorum nostris Religiosis, illi Conventui, in quo per decem
annos permanserint, non requirit existentiam eorundem mobilium in eodem Conventu, & talis est praxis nostræ Religionis, ut probavimus supra, ostendendo, nostrum Conventum habuisse partem sui Spolii, respectu P. Pugliani in illis Bonis mobilibus, quæ reperta fuerunt in Conventu Florentiæ, cujus erat Filius, in quo obiit, & in quo reperta fuerunt d. ejus mobilia. 76

In eadem Causa.

Utraque Parte informante, proposita fuit hæc Causa in Congreg. habita die.... Februarii 1721. quando resoluta fuit cum Rescripto: *Duas ex tribus partibus, omnium, quæ reperta fuerunt post obitum P. Sanchez, de-*
beri Conventui Transpontinæ; non computatis tamen Bibliotheca, & pecuniis, impensis ante illius mortem in utilitatem Conventus Leocatæ, qui illis gaudere possit, ultra tertiam partem, ad illum spectantem. 77

Adversus quam resolutionem, obtenta nova audientia, reproponitur hodiè, & videtur standum in decisis, quoad primam partem ejusdem Rescripti, cum addito, ut Causa
amplius non proponatur: Respectu verò tertiæ partis pecuniarum, assignatarum Conventui Leocatæ, videtur respondendum, illam spectare etiam ad Conventum Transpontinæ. 78

Respectu enim duarum ex tribus partibus omnium, quæ reperta fuerunt post obitum P. Sanchez, subsistunt fundamenta omnia, dicta die ex hac Parte deducta, & expensa in nostris Scripturis, quia in nostris *Constitut. par.1. cap.*
22.§.3. literaliter determinatur: *Quod si quis emiserit professionem in aliquo Conventu* (juxta terminos nostri casus, in quo P. Sanchez professionem emisit in Conventu Leocatæ,) *& deinde se transtulerit ad manendum per longum tempus ad alium; & ibi moram traxerit per decennium, vel ultra*, (juxta circumstantias nostræ controversiæ, dum idem P. Sanchez se transtulit ad Conventum Transpontinæ, in quo longam moram traxit per 29. annos,) *quod morte illius, bonorum sibi ad usum concessorum, remanentium mobilium, duæ partes sint illius Conventus, ubi traxit longam moram, & tertia pars illorum bonorum sit Conventus, ubi professionem emisit.* Constitutiones enim cujuscumque Religionis inter ejus Alumnos tanquam particulares, & individuales leges punctualiter servandæ sunt, ut notant *Sanch. ad præcept. Decalog. lib.7 cap.32. num.54. Navar. de Regul. comment.4. in cap. Statuimus num.32. vers. Quamvis,* 79
Franc. Marc. dec.104. num.3. vers. Maximè, & Card. de Luc. de Regul. disc.39. num.21. ibi: *Decidendæ veniunt pro singularum* 80

Reli-

Religionum Statutis, vel Consuetudinibus, & disc.57. num. 13. ibi: *Adhuc tamen deferendum videtur legibus, scriptis, vel non scriptis particularibus singularum Religionum.*

Nec dicatur, quod hoc procedat in illis casibus, in quibus Religiosus non disposuerit in Vita, ut supponitur fecisse P. Sanchez, applicando favore Conventus Leocatæ omnem pecuniarum summam in Banco Sancti Spiritus sub Personarum sæcularium nominibus depositam, & pro majori parte retractam ex pretio 17. Locorum Montium, cantantium sub nomine Abbatis Ferrarii, & ab eo venditorum die 7. Maii 1720. spectantium ad eundem P. Sanchez, juxta ejus claram Confessionem, emissam in Exproprio.

Objectum enim non subsistit in facto, quia maxima pars pecuniarum non solùm effectivè applicata non fuit dict. Conventui Leocatæ, sed hodiè in considerabili summa scutor. 3220. 15. realiter existit in eodem Banco S. Spiritus, in quo
81 permanet vigore duplici Decreti, seu unius Inhibitionis, A. C. Gentilis sub die 14. Feb. 1721. & alterius Cardin. Ponentis sub die 3. Martii ejusdem anni: Idque attenta amplissima illa Jurisdictione huic Sac. Congr. concessa à Papa, mediante duplici rescripto; Primò sub die 20. Dec. 1720. ibi: *Ex audientia SS. facta relatione per D. Secretarium,*
82 *SS. injunxit, ut aperiretur folium Spolii*; Secundò verò sub die 7. Jan. 1721. ibi: *Facta relatione SS. D. N. de contentis in d. Spolio, remisit Causam ad Congr. &c.*

Imò neque etiam talis realis applicatio verificari potest in illa summa effectivarum pecuniarum, quas secum ab Urbe transtulit P. Sanchez, eo quia, ex adductis in præsenti Summario, habemus eandem summam fuisse in monetis aureis,
83 quas *le portò cuscite in una sua Centura, & in una Pettorina*, in quibus repertæ fuerunt post ipsius obitum, præbente auxilium ad illos inveniendos illo eodemmet Socio Laico ejusdem P. Sanchez, qui id probè sciebat; Cùmque ab Urbe discesserit mense Majo 1720. & mortem cum vita commutaverit circa finem mensis Septemb. ejusdem anni, remanet imperceptibilis contraria prætensio, quod eadem summa per spatium quinque mensium retenta in Cingulo Femoralium, & in Thorace taliter abscondita, & consuta, mediante filo, ut nullus Religiosus notitiam de illa habuerit præter ejus Socium, qui præsens fuit in Urbe, dicitur incorporata Conventui Leocatæ.

Estque pariter in rei veritate nimis durum prætendere, ut dicatur etiam applicata Conventui Leocatæ summa illa, quæ
84 sub nomine Personarum sæcularium hodiè innegabiliter reperitur deposita in Banco S. Spiritus.

Sicuti enim facilè potest percipi motivum illam abscondendi, quando discessit ab Urbe ne scilicet subjecta esse periculis Latronum, & falsorum Fratrum; Ita longè majori facilitate assequimur, quare perventus ad suum Conventum Leocatæ, continuaverit eandem summam retinere absconditam, ut scilicet posset illam ad sui libitum temporis progressu expendere, quod facere nullatenus poterat post illius applicationem, factam Conventui, eo quia tunc debebat reponi in communi Arca depositi, à qua non poterat amoveri, nisi cum consensu, & placito Superiorum Conventus, neque erogari poterat in alios usus, præter illum, ad cujus effectum fuisset applicata.

Minus idem objectum relevat in Jure, quia facultas illa disponendi, quæ per nostras Constitutiones datur aliquibus graduatis Religiosis *in par. 1. cap. 22.* non fuit appro-
85 bata à Cong. Conc. sed per viam legis expressè, & generaliter reprobata *in Ordin. Carmelit. 27. Mar. 1678.* ut justificatur sup.

Nec replicetur, eandem resolutionem dictæ Congr. non procedere in pecuniis, applicatis per viam actus inter vivos, ut prætenditur fecisse P. Sanchez, sed solùm mediante Testamento, juxta casum dictæ Resolutionis *in Ordin. Carmelitarum*, in qua agebatur de dispositione, in ultima sua voluntate facta à P. Acosta Carmelita. Ultrò enim admit-
86 tentes, in primo dubio disputatum fuisse casum dictæ particularis dispositionis, per viam ultimæ voluntatis factæ à P. Acosta, constanter subdimus, secundo loco disputatum fuisse generale, & generalissimum dubium circa omnes, & quascunque dispositiones nostrorum Religiosorum, juxta illa cubitalia verba; *Dub. 2. An prædicti Regulares possint juxta prædictam Constitut. disponere?* quod fuit resolutum *Negativè*.

Plusquam tacitè admittuntur hæc in contrariis Scripturis, in quibus proindè insistitur in sola destinatione dd. pe-
87 cuniarum, ut prætenditur facta per P. Sanchez, ostendendo, quid de illis post mortem suam fieri volebat favore Conventus Leocatæ.

Objectum autem non potest esse magis insubsistens, quia procedendo cum contraria prætensione, quod non obstet Voto paupertatis exequutio voluntatis, à Religioso ostensæ, mediante destinatione facienda de pecuniis, applicandis post ipsius mortem, & durante ipsius vita existentibus in pu- 88
blicis Bancis, sub nominibus Personarum sæcularium, in rei veritate, & substantia nihil aliud esset, quàm eisdem Religiosis permittere amplam illam, & illimitatam facultatem testandi, & liberè disponendi, quam habent Personæ sæculares; Et viva ratio hæc est, quia *Testamentum nihil aliud est, nisi voluntatis nostræ justa sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit*; Sunt verba 89
Textus *in l. 1. ff. de Testam.* quæ ad literam applicantur destinationi pecuniarum, de quibus disputamus; Circa quam Textualem propositionem consultò abstinemus ad illam Doctorum authoritate comprobandam, quia reputatur intellectus debilitas allegare Doctores ad probandum id, quod clarè decisum à lege reperitur, teste *Gratian. decis. Marcb. 85. num. 16.*

Est autem propositio, uno ore à Theologis, Canonistis, & Juristis recepta, & à Collegialibus Tribunalibus quotidiè canonizata, quod in his terminis non est facienda vis in verbis, seu nominibus, quia leges impositæ sunt rebus, non autem verbis; Ita *Div. Thom. 1. par. quæst. 54. artic. 4. num. 2.* 90
aliique sequuti *à Rota in decis. 254. in fine coram Otthobon. & in Pisana Jurispatronat. 2. Julii 1700. §. Ut enim coram Ansald.*

Ejusdem insubsistentiæ est alia contraria reflexio, quod nostræ Constitutiones loquuntur de rebus mobilibus, relictis à Religiosis, quorum appellatione non veniunt pecu- 91
niæ.

Respondemus enim, id nullatenus subsistere, ut probavimus supra ex duobus Textibus, qui non possunt esse rotundiores; Primus est in *Authent. de Nupt. cap. 23. § 23. Et quia* 92
parum, ibi: *Si verò universa constituta est fortè in pecuniis, aut aliis mobilibus rebus &c.* Secundus verò in *l. Prædia §. Liberto ff. de Fund. instruct.* sequutus à *Rota in dec. 295. num. 1. par. 13 rec.* ibi: *Respectu pecuniarum DD. transierunt cum dispositione Textus in l. Prædia &c. ubi J. C. respondit, pecuniam contineri sub legato mobilium*; Adductisque innumeris concordantibus, id egregiè probat *Peregr. dec. 32. num. 5.* his verbis: *Ratio est, quia pecunia est* 93
quid mobile, & appellatione mobilium propriè continetur, cùm de loco ad locum moveri possit.

Ex quibus nulla adest necessitas vagandi circa articulum, ad quem Conventum spectent res illæ, quas Religiosus acquisivit, non in illo Conventu, in quo fuit acceptatus uti Fi- 94
lius, sed in quo illas acquisivit; Quia cùm in hac parte habeamus claras Constitutiones, militantes favore nostri Conventus pro duabus ex tribus partibus, istæ servandæ sunt, ut in terminis individualibus probat nostræ Religionis Alumnus *Lezzan. in Summ. verb. Spolia Regularium num. 5. & 6.* ibi: *An Spolia Religiosorum &c. pertineant ad Monasterium, in quo morabatur tempore mortis, an verò ad illum, in* 95
quo emiserat suam professionem; Respondeo &c. Imò servari in hoc deberi Constitutiones, & Statuta, aut etiam consuetudinem Religiosorum, & concordant *Bonacin Oper. moral. tom. 1. tit. de Clausur. quæst. 2. punct. 9. §. 4. diffic. 2. propos. 1. num. 1. fol. mihi 719. & Tamburin. de Jur. Abbat. tom 2. disp. 11. quæst. 4. num 6.* ibi: *Et secundum has Constitutiones judicandum est.*

Et tamen ad folius materiæ ornatum subdimus, de Jure idem omninò practicandum esset, ea ratione, quia totum id, quod acquirit Religiosus tempore, quo moratur in Conven- 96
tu, cujus non est filius, præsumitur acquisitum contemplatione, & favore secundi Conventus, ut egregiè probat *Glos. in cap. 1. verb. Habuisse de Testam.* ibique *Hostien. num. 6. in fine, & Joan. And. num. 5. & seqq. Sanchez ad Præcept. Decal. lib 7. cap. 32. num. 35. Cabed. dec 363. sub num. 5. Bonacin ubi supra num. 1. vers. Hoc tamen intellige, Fontanell. dec. 224. num. 20. Bordon. var. resol. resol. 43 num. 47. vers. Contingere autem tom 2. fol. 424. Pellizzar. in Manual. Regul. tom 1. tract. 3. cap. 6. sect. 2. quæst. 9. num. 55. fol. 232.* ibi: *Adde, Religio-* 97
sum acquirere, non Monasterio, cui deputatus est in filium, sed ei, in quo tunc habitat, quippe quod par est, ut sicuti sentit onus, illum alendi, ita sentiat commodum acquisitionis nec videtur posse statui oppositum contra hoc Jus commune, nisi cum licentia, & confirmatione Lezzan. in Summa qu. Regul. verb. Spolia Regularium num. 26. & 28. ibi: *Cùm acquirere Religiosum Conventui, in quo vivit, sit Juri communi conforme, omnis alia Constitutio, aut Statutum contrarium limitari debet, aut interpretationem ab eo accipere:*

pere : *& Card. de Luc de Regul. disc.* 39. *num.* 16. *& disc.* 57.
98 *num.* 13. ibi : *Absolutum est, ut acquisitio fiat illi Conventui ,*
in quo moratur, dum ità principaliter ejus intuitu Religiosus
tanquam ejus Operarius acquisitionem fecisse videtur .

Nec contrarium resolvit Congr. particularis *in Ordinis*
Conventualium 8. *Aug.* 1707. cum supposito, quod in illius
casu agere tur de Religioso, qui professus fuerat in Conven-
99 tu Castri Bononiensi, ex post se ad Urbem transtulerat, &
in Conventu SS. XII. Apostolorum commoratus fuerat
per longissimum tempus , ibi exercendo munus Paro-
chi.

Circumstantiæ siquidem resolutionis dicta Congregat.
particularis toto cœlo distant a casu præsenti , eo quia
in dicto casu Pater Gustarellus Conventualis filius Con-
100 ventus Castri Bonononiensis non fuerat affiliatus in Con-
ventu SS. XII. Apostolorum , sed erat affiliatus in Con-
ventu Albanensi ; In dicto verò Conventu SS. XII. A-
postolorum , in quo per spatium trium dumtaxat anno-
rum Parochi officium exercuerat , habebat solam Pater-
nitatem honorariam , quæ nullatenùs apta erat præju-
dicare Conventui nativo , iuxtà decretum Capituli Ge-
neralis , Assisii celebrati anno 1700. quòd datum fuit in
Summario ejusdem Causæ sequentis tenoris; *Paternitates*
SS. XII. Apostolorum de Urbe esse , & habendas esse dumtaxat
pro Paternitatibus honorariis , nullumque per eas inferri præ-
judicium nativis Conventibus .

Nil igitur mirum, si dicta Cong. particularis ad illud tem-
peramentum devenit , ut Paramenta sacra , & scuta sexcen-
tum , quæ à suo proprio Conventu secum transtulerat idem
101 Guttarellus juxtà ejus confessionem , datam in Summario,
ibi : *quali denari* (hoc est scud. 600.) *guadagnati da me in*
Prediche, & in altri Officj , e fatighe prima di venire a Ro-
ma , portai come dissi a Roma sei anni sono , restitui deberent
Conventui Castri Bononiensis, ubi illas acquisiverat , reli-
qua verò mobilia , & summam duplarum 27. quas acquisi-
verat in Urbe , eò tempore , quo fuit Parochus , divide-
rentur inter Conventum Albani, in quo fuerat affiliatus,
& Conventum SS. XII. Apostolorum , in quo obiit, jux-
102 tà præcisa verba dicta resolutionis 8. Julii 1707. quæ sunt
sequentia . *Scuta sex centum , & Paramenta sacra pretiosa*
spectare ad Conventum Castri Bononiensis ; Reliqua verò
mobilia usualia , & duplas viginti septem esse dividendas
inter Conventum Albani , & Conventum SS. XII Aposto-
lorum ; Idquè in exequutionem particularium Constitut.
ejusdem Religionis, demandantium talem æqualem divi-
sionem *in cap. 6. tit. 2. numer 6*: his verbis : *Si quis extra*
nativum Conventum obierit , mobilium bonorum &c. quæ apud
103 *se tunc haberet &c. medietas altera nativo Conventui , altera*
verò in quo extremum clausit diem , dummodo ibi de familia fue-
rit , applicetur .

Omnia hæc intra evidentiæ fines ponere videntur com-
petentiam duarum ex tribus partibus omnium eorum, quæ
reperta fuerant post obitum P. Sanchez favore nostri Con-
ventus Transpontinæ ; Neque minori evidentia spectare
videtur reliqua tertia pars eidem nostro Conventui vigore
aliarum Constit. nostræ Religionis , editarum anno 1369.
à P. Generali Joanne Balistrario , quæ in nostra Religio-
ne tanquam Jus comune servari debent , ut , præter cita-
104 tos supra , notant *Gratian. discep. 852. num. 2. Bottiglier.*
de Succes. theorem. 78. nu. 11. Sanchez ad Præcep. Decal. lib. 7.
c. 32. n. 54. & Card. de Luc. de Regul. disc. 39. n. 11. & disc. 37.
num. 13. in fine.

In facto enim constans est, & ocularitèr patet ex sola le-
ctura Exproprii P. Sanchez , quòd ipse non deposuit in
communi Arca illas pecuniarum summas , quas in vita
acquisivit, sed illam retinuit, sivè in Locis Montium, si-
105 vè in pecunia numerata , mediante irregulari deposito in
Banco S. Spiritus, semper sub nominibus Personarum Sæ-
cularium ; Iste autem modus , non permittitur in dictis
Constitutionibus nostri Ordinis , editis per P. Generalem
Balestrarium , sed additur ulteriùs illa pæna , ut tales pecu-
niæ depositæ penès sæculares Personas , spectent ad illum
106 Conventum , in quo moram facit Religiosus , & conse-
quenter ad nostrum Conventum Transpontinæ , In quo
id practicavit Pater Sanchez . ut ipsemet testatur in ejus
Exproprio , ibi : *Mi trovo in poter mio di Cedole di Monti al*
Banco di San Spirito tremila , e cinquecento scudi in circa ,
dico 3500. *Tengo ancora una Cedola di Luoghi nove di Mon-*
te San Pietro 9. er. comprati a dì 7. Aprile 1717. E più altra
Cedola di Luogi sei di Monte S. Paolo Religione , comprati a
6. Decembre 1714. E più altra Cedola di Luoghi due , e mezzo
di Monte San Paolo Religione , comprati a 14. Decembre 1717.
quali fanno il numero delli Luoghi diecissette , e mezzo . e com-
pariscono comprati dal Signor Don Baldassare Ferrari , co-
me costa dalle Cedole , alle quali trovaranno allegate le respet-
tive come di buona fede fatte dal medemo Curato , al quale ho
dato ordine di venderli in quadrini &c. Cui seriæ, & claræ
confessioni , factæ in Exproprio omnem esse dandam fi- 107
dem concludentibus rationibus & stringentibus congruentiis
egregiè probat *Bordo cons. 42. per tot.*

Verba autem earundem *Constit. cap. 37. de Propriet & eo-*
rum Pœnis , sunt sequentia · *Inhibemus , nè Fratres aliquid ,*
ut puta pecuniam , Libros , Jocalia , seù quæcumque alia , tra-
dant in custodia , seù manibus Sæcularium quorumcumque , vel
Religiosorum extrà Conventum per modum depositi , vel quo-
vis modo , nisi de scitu , & assensu Prioris sui , & trium
Fratrum de Conventu seniorum , & aliquarum Personarum
Sæcularium , quæ fuerint in sæculo fide dignæ &c Similitèr
nèc Priores locales , sine licentia Priorum suorum Provin-
cialium , tradant bona sua quæcumque , vel Conventus ex-
trà , in manibus Sæcularium seù Extraneorum sub pœna præ-
taxata , Et ità volumus , & præcipimus ab omnibus observa-
ri ; Quòd si oppositum per quemcumque fuerit attentatùm ,
volumus , & ordinamus , quòd talia bona , sic de foris indebi-
tè deposita , ad utilitatem Conventus , ubi fieri contigerit , per
Priorem localem , vel Provincialem totaliter applicentur
&c.

Hujusmodi verò Constitutiones servandas esse pro lege in
nostra Religione probavimus supra , & addimus *Mirand. in* 108
Manual. Prælator. tom. 1. quæst. 26. art. 10. Bonet. in Viridar.
Stat. Regular. dub. 6. per tot. Anton à Spir. Sanct. Oper. Moral.
tractat. 4. titul. de Regimin. Regular. disputat. 1. sect. 4. nu-
mer. 75. aliosque , citatos *in tom. 2. part. 2. disceptation.*
29. numer. 67.

Eò autèm magis eædem literales Constitutiones punctuali
exequutioni demandandæ videntur in præsenti casu , uti se-
quuto in persona unius ex Superioribus Generalibus nostræ 109
Religionis, utque idem operandi modus radiciùs evella-
tur à mente nostrorum Religiosorum , *ad Textum in cap.*
Cùm quidam de Jure jur. ibi : *Tantò graviùs vindicandum ,*
quantò majori præeminent dignitate . & eorum exemplo faci-
liùs alii poterunt ad similia provocari , & juxtà animadver-
sa per *D. Jo: Chrysost. lib. 3. de Sacerd.* ibi : *Qui in Dignitatis*
fastigio positi sunt nemini non noti , manifestique sunt & con- 110
cordat *Senec. de Clem. cap. 8.* ibi : *Alia conditio est eorum , qui*
in turba , quam non excedunt , latent , quorum , & virtu-
tes , ut appareant diù luctantur , & vitia tenebras habent :
Vestra facta , dictaque rumor excipit &c. Multa contra te
lux est , omnium in istam conversi oculi sunt , cum aliis ,
adductis *à de Rub. in disc. ad Lectores n. 341.* impresso *in p.*
4. tom. 2. rec.

Nihil autem novi exadversò adducitur , quòd in præteri-
tum exageratum non fuerit , inventumque minùs habens ad
retardandam favorabilem resolutionem , captam die 15. Fe- 111
bruarii 1721.

Repetitur enim primo loco generalis illa propositio , quòd
quidquid acquirit Monachus acquirit Monasterio.

Respondemus , quòd illa duplicem patitur limitationem ,
præsenti casui mirabiliter applicabilem . Prima , quòd pro-
cedit , quando Religiosus moram facit in illo Monasterio , 112
cujus est Filius , in quibus terminis loquuntur omnes Autho-
ritates contrariæ ; Secùs verò , quando longam moram
facit in alio Monasterio , juxtà Authoritates , adductas su-
pra . Secunda limitatio desumitur à nostris *Constit. par. 1.* 113
cap. 22. §. 3. in quo determinatur , quòd , quando Religio-
sus , Filius unius Monasterii , se transfert ad habitandum
in alio , in quo longam moram facit , tunc duæ ex tribus
partibus mobilium , ab eo relictorum , spectent ad Mona-
sterium , in quo saltèm per dennium moram fecit ; Tertia
verò pars ad illum Conventum , cujus est Filius , juxtà illa-
rum præcisa verba , registrata supra .

Repetitur secundò , constitutiones loqui de mobilibus ,
quorum appellatione non veniant pecuniæ , repertæ post
mortem P. Sanchez , & hodiè existentes in Banco S. Spiritus .

Respondemus , quòd id nullam habet in Jure subsisten- 114
tiam , ut latè probavimus supra .

Repetitur tertiò , quòd nostræ Const. non debeant atten-
di , uti oppositæ Juri communi , & carentes Apostolica con-
firmatione .

Duas autem damus responsiones . Primam , quia illæ ,
uti à centum , & ultrà annis compilatæ , semperque observa-
tæ à nostris Religiosis , præsumuntur confirmatæ , omni-

busque aliis solemnitatibus, & Apostolico Beneplacito munitæ, juxtà firmata per *Rot. dec. 76. n. 3. cor. Ansald. & dec. 22.*
115 *n. 3. p. 8. & dec. 320. n. 2. p. 16. & dec 671. nu. 16. p. 18. rec.* Secunda verò, quòd in hac parte proceditur exadversò cum æquivoco; Tantùm enim abest, quòd Jus commune determinet, pecunias, acquisitas à Religioso in illo Conventu, in quo longam moram traxit, spectare ad alium Conventum, cujus est Filius, quin potiùs id adeò Juri communi consentaneum est, ut contrarium nullo modo demandari possit in Constit. Ordinis, nisi mediante expresso Summi Pontificis Oraculo, ut probat *Lezzan. nostræ Religionis Alumnus in Sum. Quæst.*
116 *Regul. verb. Spolia Regularium nu 26. & 28.* ibi: *Cùm acquirere Religiosum Conventui, in quo vivit, sit Juri communi conforme, omnis alia Constitutio, aut Statutum contrarium, limitari debet, aut interpretationem ab eo accipere*, cum aliis supra citatis.

Repetitur quartò Resolutio Congr. particularis *in Ordinis Convent.* 8. Augusti 1707. ac si præsentem casum punctualiter decideret.

Respondemus, circumstantias dictæ Resolutionis, neque etiam a remotissimis applicari nostris terminis, ex latè ani-
117 madversis supra, ad quod evidentiùs comprobandum damus hodiè in manibus Ponentis Positionem ejusdem Causæ.

Repetitur quintò, quòd nostræ Constit. non observentur, ad quod demonstrandum indicantur exadversò aliqui casus dispositionis aliorum Religiosorum.

Respondemus, quòd, quidquid sit in facto de dictis exemplis; In Jure certum est, quòd in hac parte incedendum non
118 est per illam viam, quà itur, sed qua eundum est, juxtà observationem *Senec. de Vit. Beat. c. 1. ante finem*, cujus verba referuntur *in t. 3. p. 1. discep. 11. n. 37.* & in nostris terminis notant *Fagn. in c. Monachi n. 1. & 78. de Stat. Monach. & Donat. Rer. Regul. t. 4. tract. 5 de Vot. Paupert quæst. 5. per tot.*

Idque duplici ratione, quia scilicet in his terminis Religiosorum facta regulanda sunt à Constitutionibus Ordinum
119 Regularium, non verò è contrà operationes Regularium restringere debent claram dispositionem dictarum Constit. *Card. de Laur. in Epit. Canon in in princ. Epist. ad Lector* cum aliis *in t. 3. p. 1. discep. 1. §. 10 n. 14. & seqq.*

Alia ratio adducitur *ab Innoc. III. in cap. Cùm jamdudùm de Præbend.* sequentibus verbis: *Cùm multa per patientiam tolerentur, quæ si deducta fuerint in Judicium, exigente Justi-*
120 *tia, non debeant tolerari*, & concordant adducti per *Rot. dec. 1552. n. 23. cor. Coccin.* aliique, citati *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 19. §. 4. num. 239.*

Fortiùs, quia dd. casus longè distant à præsenti, ex quo sunt in terminis Religiosorum, vel hodiè viventium, vel
121 illorum, qui in vita disposuerunt cum Superiorum licentia, vel tacita, vel expressa, quod fieri posse admittimus, fuitque canonizzatum dicta die 14. Febr. 1721. quando excepit à duabus partibus, spectantibus nostro Conventui Transpontinæ, pecunias, in utilitatem Conventus Leocatæ conversas in vita P. Sanhez. A' dispositione autem Religiosi, facta in vita cum licentia sui Superioris tacita, vel expressa, non benè infertur ad nostrum casum, in quo agitur de sola
122 destinatione, & dispositione Religiosi defuncti, effectum habitura post mortem ejusdem Religiosi, juxtà *Tex. in leg. Papinianus ff. de Min.* cum concordantibus apud *Rot. dec. 34. n. 7. cor. Ansald.*

Repetitur sextò, quòd à dispositione nostrarum Constit. dicantur exempti Superiores Generales.

Respondemus, id nullam habere subsistentiam, imò potius contrarium rotundè decisum fuit, & per viam legis de-
123 mandatum *in Ordinis Carmelit. 26. Martii 1678.* quando disputatum fuit dub. sequens *An prædicti Regulares* (putà *Prior Generalis, Provinciales, Procuratores Ordinis &c.* juxta præcisa verba Folii, dicta die distributi) *possint, juxtà prædictam Constit. disponere?* quod fuit resolutum: *Negativè.*
Quanti autem ponderis sint resolutiones dictæ Congr. notat
124 *Fagn. in c. Quoniam nu. 8 & seqq. de Constit.* aliique, citati *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. n. 149.*

Repetitur septimò, quòd Constit. nostri Ordinis, & prædicta punctualis resolutio C. Cong. loquantur per viam dispositionis, factæ in ultima voluntate, non autem per actus inter vivos.

Respondemus, quòd in *dicta Causa Ordinis Carmel*, duo fuerunt disputata dubia, primum respectu Testamenti P. A-
125 costæ, secundum verò generale, & generalissimum, comprehendens etiam dispositionem per actus inter vivos, quòd proindè, uti generalitèr conceptum generaliter intelligendum esset, juxtà regulam *Tex. in leg. In fraudem ff. de Milit. Testam.* cum aliis apud *Mar. Antonin. var. resol. lib. 3. resol. 18. num. 3.*

Repetitur octavò, quòd nostræ Constitutiones non comprehendant præsentem casum, in quo P. Sanchez jam destinaverat in Vita constructionem, seù ampliationem Conventus Leocatæ, & consequenter designaverat opus, in quo erogari debeant bona, & pecuniæ, ab ipso relictæ.

Respondemus, quòd contraria propositio cautè intelligenda venit, quia secundùm generalem sensum, exadversò prætensum, aperiretur magna, & spatiosa via, æquandi Religiosos Sæcularibus circa facultatem testandi, nihil
enim aliud est testamentum *quàm voluntatis nostræ justa sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit*, juxtà *Tex. literalem in leg. 1. ff. de Test.* & propterea, si permitteretur Regularibus in vita designare illos usus, in quos post eorum mortem erogari deberent pecuniæ, ab ipsis relictæ, nihil aliud esset, quàm ipsis permittere liberam testamenti factionem, quod quantum insubsistens sit, quantumque Juri contrarium de se patet, & cuilibet Considetanti manifestum est. 126

Repetitur tandem, quòd nostræ Const. loquantur de Bonis Studentium.

Respondemus, contrariam prætensionem nullam omninò subsistentiam habere; Idque evidens esse ex sola, & simplici lectura Const. ex quibus remanet innegabile, quòd duos 127 casus penitùs distinctos determinant; Primum respectu Librorum, & bonorum, quæ Studentes à sua ad alienam Provinciam; studii causa, delata fuerunt, & hæc mandat; ut suis Provinciis, & Conventibus restituantur. Secundum determinant distinctum casum Religiosi, manentis per longum tempus in Conventu, diverso ab illo, cujus est filius, quem non restringit ad Studentes, sed comprehendit Religiosos omnes, cujuscumque qualitatis, & conditionis sint, 128
juxta verba illa: *Si quis emiserit professionem &c.* quod verbum *Si quis* omnes omninò Religiosos comprehendit. *Tex. est æquè elegans, ac literalis in Leg. 1. §. De pupillo*, ibique communiter *Repetentes ff. de Const. pecun.* cum aliis, cumulatis *à Menoch. de Præsump. lib. 4. præsump. 89. n. 48.*

Die 14. Februarii 1721. Per Cardi. Tanatam proposita Causa in Cong. Episcoporum, & Regularium, rescriptum fuit, ut supra *n. 77.*

Reproposita verò per eundem in Cong. diei 18. Julii ejusdem anni, rescriptum fuit. *P. Gene. sub assistentia, & directione Emmi Ponentis concordet Partes*, ut sequutum fuit, 129 mediante assignatione ferè duarum ex tribus partibus omnium eorum, quæ reperta fuerunt non applicata post habitum P. Sanchez, ad favorem Conventus Transpontinæ.

DISCEPTATIO VIII.

Ordinis S. Augustini Juris votandi.

INTER

Vocales Capituli generalis ejusdem Ordinis.

ARGUMENTUM.

Vocales Ultramontani in Religione Augustiniana ex Provinciis Indiarum legitimè impediti, an possint eorum loco subrogare Religiosos Italos. Et quid dicendum in casu, in quo iidem Religiosi Itali superaddantur in Foliis in albo relictis ab illis Religiosis Ultramontanis, qui fuerunt constituti Procuratores, & Compromissarii ad dictum effectum. Electio Definitoris, & Discreti pro Capitulis generalibus in eadem Augustiniana Religione, quomodo facienda sit, ad hoc, ut valida reputetur?

CONvocato ab Augustiniana familia Generali Capitulo pro eligendo priore Generali, plures ortæ fuerunt controversiæ in præliminaribus Sessionibus, habitis à Consilii Patribus super validitate, vel nullitate electionis aliquorum Vocalium, illorumque incapacitate & signanter quatuor præ ceteris numeratæ fuerunt, quarum.

Prima: *An nominationes, quæ apparent factæ à Compromissariis, electis à Provinciis Indiarum, admitti deberent.*

Secunda: *An electio in Definitorem, facta à Provincia Calabriæ ulterioris in Personam P. Alexandri Angotti substineretur?*

Ter-

Tertia: *An compromissum factum à Provincia S. Guillelmi*
3 *Parisina in Personam Vicarii Generalis fuerit, necne revocatum per aliud subsequens compromissum ab eadem Provincia, factum in Personam R. P. Assistentis Galliæ?*

Quarta: *An electio, facta à Congregatione Siciliæ in Per-*
4 *sonam P. Magistri Thomæ Amorosii præferri deberet cuidam Compromisso, ultimo loco, ab eadem Provincia facto in Personam Fr. Antonii Vecchj?*

Delatisque hisce quatuor controversis, ad eosdem Patres;
5 Consilii, ob excessum unius, vel valdè paucorum tantummodò ex suffragiis fuit resolutum pro affirmativa quoad duas primas propositas quæstiones, quò verò ad alias duas posteriores negativum prodiit responsum; Cumque resolutiones hujusmodi tenderent in eversionem Constitutionum Ordinis, ac Decretorum Sacr. Congregat. de quibus infra, fuit adversus illas publicè, & palàm reclamatum; itaùt Cardinalis Protector, solita ejus prudentia, & Justitia, differre
6 curaverit celebrationem dicti Capituli generalis usque ad diem Mercurii proximum, deputataque propterea à Sanctissimo particulari Congregatione, contingit in præsenti disceptare de viribus dictarum nominationum, & electionum.

Inchoantes autem à prima, pro illius congrua resolutione
7 præmittendum venit in facto, quòd Provinciæ Indiarum ad parcendum longissimi itineris incommodis, solent ut plurimùm compromittere electionem Vocalium, Definitoris scilicèt, & Discreti, in Personas alicujus nostri Ordinis Religiosorum qui tamen Vocales ad normam Constitutionum ejusdem Ordinis, ac Decreti Visitationis Apostolicæ emanat. sub die 1. Aprilis 1601. & à Clem. VIII. amplissimè confirmati, & inserti in nostris *Constit. par. 3. cap. 3. §. 1.* in Notis *fol.* 154. juxtà novissimam compilationem, non possunt esse Itali.

Punctualiter hoc practicatum fuit à dictis Provinciis In-
8 diarum in præsenti Capitulo Generali, ad quod accedere non valentes præfati Vocales plura compromissa expleverunt in Personas Definitoris Ignatii Guernerio, Fr. Augustini de Angulo Procuratoris Provinciæ de Lima, ac Patri Francisci de Avila, Provincialis Provinciæ Castellæ, qui tamen excedentes limites eorum facultatis transmiserunt ad Urbem
9 præfata Compromissa, absque expressione propriorum nominum Electorum, quæ fuerunt relicta in albo, quævè postmodùm fuerunt in Urbe repleta in majori parte cum Religiosis Italis, & quoad aliqua cum Religiosis Hispanis, ut ictu oculi resultat ex sola recognitione originalium.

Hoc in facto præmisso, nominationes prædictæ utique substineri non possunt, nàm si loquimur de nominationibus, factis in Personas Religiosorum Hispanorum, illicò adver-
10 sus illas insurgit aperta nullitas, promanans ex eo, quòd Personæ, ibidem designatæ, non fuerunt electæ, neque nominatæ à Religiosis Compromissariis, qui morantur in Regnis Hispaniarum, sed ab aliis Personis, hic in Urbe moram facientibus, nullamque desuper habentibus facultatem, & propterea nominati hujusmodi ex defectu consensus eligentium substineri non possunt, ex animadversis per *Gra-*
11 *tian. discept.* 262. *num.* 2. *vers. Et quia ignorans*, & firmatis per *Rot. decis.* 758. *num.* 2. *coram Emer Jun. vers. Sicuti ex hoc*, & *decis.* 308. *num.* 4. *vers. Et sic deficit consensus par.* 13. *recentior.*

Et hæc est ratio, ob quam similia Compromissa, sivè
12 mandata Procuræ, quæ transmittuntur in albo, non substinentur, aliàs enim nominationes Vocalium sequerentur, insciis penitùs Religiosis Compromissariis, & sic magna aperiretur via fraudibus, & collusionibus, dum resideret in arbitrio simplicis Delatoris, & meri Portitoris eorundem Compromissorum hunc, vel alium Vocalem sibi magis benevisum apponere, & hoc modo cumulare quot Vota sibi placeret pro effectuanda, seù facilitanda electione ad sui beneplacitum, quibus absurdis propterea bene pensatis à *Congregat. Episcoporum*, & *Regularium* sub die 5. Junii 1710. in celebri *illa Ordinis Carmelitarum ad relationem cl. me. Card. de Abdua* in acerrimo Partium contradictorio rescriptum fuit; *Procuratores constitutos in albo non esse admittendos*, quæ punctualissima resolutio vim legis habet, & promptæ executioni demandanda est ex animadversis per *Fagnan. in cap.*
13 *Quoniam num.* 8. *de Constit.* & firmatis per *Rotam in Romana Matrimonii* 31. *Julii* 1719. *§. Hinc descendendo coram Corio.*

Nec dicatur, quòd eo ipso, quòd dd. Religiosi Compromissarii tradiderunt præfata Compromissa cum nominationibus in albo, censendum sit, quòd illorum arbitrium con-
14 tulerint illorum favore, quibus dict. Compromissa consignata fuerunt; Quia hoc est facere compromissum de compromisso, quod utiquè permissum non est Religiosis Compromissariis, qui sine expressa facultate non possunt alium Compromissarium substituere, exemplo Judicis Delegati, qui alium Judicem subdelegare non valet, ex notissimis; Fortiùs quia in his terminis dicitur electa industria Personæ 15
Procuratoris, de qua confidit Compromittens, & consequenter eò minus locus est facultati subdelegandi, ut in fortioribus terminis Delegati à Supremo Principe firmavit *Rot. dec.* 1153. *num.* 3. *cor. Coccin.*

Quæ omnia, respicientia nominationes expletas in Personas Religiosorum Hispanorum potiori Jure militant, contra alias nominationes in albo relictas, & repletas cum Religiosis Italis; Ultra siquidem dictam nullitatem, procedentem ex transmissione dd. compromissorum in albo, con- 16
currit altera, resultans ex incapacitate Vocalium in eis nominatorum, nam, ut diximus, nominati fuerunt Religiosi Itali, qui nullatenùs nominari poterant, resistente supradicto Decreto Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ specialiter confirmato à Clem. VIII. & relato in nostris Const. Ordinis *par.* 3. *cap.* 3. *§.* 1. *in Not. §.* 1. *fol.* 154. *juxta novissimam impressionem.*

Quod est adeò verum, ut agnoscentes Oppositores relevantiam hujus maximi impedimenti, postquam eorum cala- 17
mus irrepsit in replendis dd. nominationibus in albo, recursum habuerint ad Sanctissimum pro habenda derogatione præfato Decreto, & dictis nostris Constitutionibus, proùt de facto non sine evidenti obreptione, & subreptione obtinuerunt, ut patet ex eorum supplici Libello, quæ tamen gratia, vel tanquam nimis serotina, vel uti subreptitia in nulla penitùs consideratione haberi debet.

Serotina, inquam, est Gratia prædicta, quia nominationes omnes exaratæ leguntur sub data mensis Februarii 1721. & 18
sic eo tempore, quo SS. D N. ad Summum Pontificatus Apicem evectus adhuc non erat, & propterea illius recens Gratia ad instar novæ legis non potest habere oculos retrò, & convalidare nullitatem, jam commissam super actu perfecto, quoties, ut in presenti ad unguem verificatur, de ea nulla mentio habita fuit in eodem supplici Libello, ad 19
Text. literalem in leg. Meminimus C. de legit. hæred. ibi: *si qui autem casus jam evenerunt, nullam sentiant ex hac lege retractationem*: cum concordantibus, sequutis à *Rot. decis.* 104. *num.* 7. *par.* 16. & *dec.* 520 *num.* 8. *par.* 18. *rec.*

Sed quatenùs per falsam hypothesim figurare vellemus, quòd dictæ nominationes in albo relictæ, repletæ fuerint post quam emanavit rescriptum, appositum in Calce ejusdem Memor. attamen derogatio hujusmodi tanquam subrepticiè obtenta, attendi non deberet; In dicto siquidem Libello expositum fuit Summo Pontifici per Emanuelem de 20
Castro, Definitorem Provinciæ Castellæ, quòd ipse secum attulerat 14. Compromissa Indiarum: *E perche in questa Città, e Provincia Romana* (sunt verba precisa dictæ Supplicationis) *non vi sono tanti Oltramontani, a quali appoggiarli, de quali si possa l'Oratore fidare, che seguitino la mente della Nazione; Perciò supplica V. Santità a degnarsi dispensare detto decreto, con per metterli di appoggiare dd. Compromessi a PP. Italiani.* Quæ verba cùm pro indubitato præsupponant, dictum Oratorem esse Compromissarium illum, cui Provinciæ Indiarum concesserant facultates deputandi 21
Vocales; ita Summus Pontifex cum hoc insubsistenti supposito annuit Supplicationi, quod utique non fecisset, vel concessisset, si ei sincerè fuisset expressum, præfatum Oratorem nec per umbram esse Compromissarium, sed simplicem dd. Compromissorum Portitorem, nullam desuper habentem facultatem; Hoc autem superabundat ad canonizandam Gratiam subreptitiam, vel obreptitiam, eò quia subreptitio, & obreptio concludenter probatæ dicuntur ab expressione, vel taciturnitate illius circumstantiæ, quam si Summus Pontifex scivisset, vel Gratiam non concessisset, 22
vel saltem difficiliùs ad illius concessionem devenisset, ex adductis *in dec.* 189. *num.* 17. *cor. Bich.* & *dec.* 736. *num.* 45. *cor. Dunoz. jun.* & *dec.* 391. *num* 3 *cor. Priol.*

Sicque à primo ad ultimum pro convincenda hujusmodi nullitate sequens urget inevitabile dilemma; Aut nomina- 23
tiones Italorum verè exaratæ fuerunt tempore eorum Datæ, & sunt evidenter nullæ, tanquam cadentes in Personas incapacium; Vel id factum fuit postea, & sunt pariter nullæ, veluti in albo relictæ, vel tanquam importantes Compromissum de compromisso, quod omnibus Juribus repugnat ex 24
firmatis *per Rot. dec* 34. *num.* 29 *cor. Cerr.* & *dec.* 513. *num.* 9. *par.* 14. & *dec.* 642. *num.* 14 *par.* 18. *rec.*

Absoluto examine primæ controversiæ, gradum faci-

mus ad secundam super electione P. M. Angotti in Definitorem Provinciæ Calabriæ ulterioris, quæ pariter ab apertis-
25 sima nullitate salvari non potest, tanquam expressè facta contra disposita in nostris Constitutionibus, in quibus *cap.* 7. *num.* 20. *§* 2. ità præcisè disponitur. *Ad hoc autem, ut prædicti Patres Definitores hujusmodi authoritatem, & potestatem sine aliqua ambitionis nota exercere liberè possint, strictè prohibemus, ne aliquis eorum deligi possit ad aliquod Officium, cujus provisio ad Definitorium pertineat, sed inter alios Provinciæ Partes Officia prædicta distribuantur, Dei timore, atque Ordinis honore ante oculos proposito.* Cùmque dict. Pater
26 Magister Angotti sit unus ex Definitoribus Provinciæ, eique Officium Definitoris Generalis ab eodem Definitorio Provinciæ fuerit collatum, quorum utrumque, ictu oculi probatur ex sola lectura fidei illius Deputationis, datæ in Summario, exindè sequitur, quòd ejus deputatio, tanquam adversativa Constitutionibus nostri Ordinis, sit penitùs irrita, & nulla juxta literalem dispositionem *Constit. S. Mem.*
27 *Clem. VIII. §. 23* ibi: *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus forma, præscripta à Sacr. Concil. Trid. & Ordinis Constitutionibus inviolabiliter servetur*; & animadversa *per Barbos. vot. decis.* 106. *num.* 6.

Potissimùm quia hoc etiam in puncto determinavit *Con-*
28 *gregatio Episcoporum, die* 24. *Martii* 1678. coram qua per P. Valvasorium, tunc nostri Ordinis Vicarium Generalem Apostolicum propositis quatuor dubiis, ad tollendas omnes lites, & contentiones, quæ suboriri possent, nec non ad formandam legem, quæ exactè observari in posterum deberet, ad quartum sic conceptum: *An aliquis ex Electoribus, seu ex Corpore Definitorii possit studiosè, & dedita opera non interesse electioni, ut ipsemet eligatur in Definitorem, vel Discretum Capituli Generalis, assumpto opportunè alio Electore ex numero eorum, qui communiter dicuntur in supplementum, seu defectum, ut legitimè integretur numerus Suffragantium qui necessariò ex novem constare debet?* Sac. Congreg. respondit: *Servandas supradictas ordinis Constit.* (quæ registratur in fine) hoc est in *d. cap.* 6. *num.* 2. *§.* 2.

Cùmque dictus P. Angotti adamussim practicaverit id,
29 quod exponitur in præfato 4. Dubio, dum studiosè discessit à Capitulo, subrogando alium in supplementum pro habenda hujusmodi electione, ut testatur Patre Brussi, tunc Præsidens, & modò Assistens hujusmodi Capitulo. Exindè necessariò emergit, quòd sumus in casu præciso ejusdem pun-
30 ctualis resolutionis Congregat. Episcoporum, quæ in hoc servandas esse voluit supradictas Ordinis Constitutiones, & nil lex particularis in præsenti casu punctuali executioni demandanda est, ut præter authoritates supra allegatas, firmavit *Rot in Perusina Præeminentiarum*, 2. *Decembris* 1711. *§. Fortius cor. Aldovando.*

Deveniendo modò ad tertiam Inspectionem super eo scilicet, quodnam ex binis Compromissis, factis à Provincia
31 Bituricensi Sancti Guillelmi Parisinæ attendi debeat, an illud, exaratum favore Patri Vicarii Generalis sub die 14. Martii 1721. vel aliud successivè factum in personam Patris Assistentis Galliarum die 15. Aprilis ejusdem anni, in hoc paucis nos expedimur, dum in dict. Compromisso explicitè revocatur primum, & res adhuc est integra, in quibus circumstantiis dubio procul, postposito primo, attendi debet
32 secundum, non solùm ex generali regula, quòd posteriora derogant prioribus, de qua *Rot. in Melevitana Decretorum* 2. *Martii* 1707. *§. fin. cor. Ansald.* Sed ex alia communiter recepta propositione, quòd hujusmodi Compromissa re integra semper à Compromittentibus revocari possunt, ut cumulatis concordantibus probat *Passerin. de Elect. cap.* 2. *num.* 25. & 26. ubi dicit hoc etiam procedere licèt Compromissarii
33 incœperint illos actus explere, qui sunt de solemnitate Capituli, puta cantare Missam Spiritus Sancti, & similia.

Nec replicetur, quòd nostrum secundum Compromissum
34 non sit legale, utpotè destitutum Sigillo ejusdem Provinciæ, quia objectum cessat, animadvertendo, quòd Sigillum non est de substantia actus eo ipso, quòd veritas ejusdem deputationis resultat ex combinatione, & oculari inspectione utriusque Compromissi, dum iidem numero Capitulares, qui primùm fecerunt Compromissa, se subscripserunt pariter secundò, & unus, & idem Secretarius de utroque testimonium perhibuit, ut benè probat *Rot. decis.* 708. *num.* 9. & 10 *cor. Dunoz. jun.*

Procedentes tandem ad quartam Inspectionem, an videlicet præferri debeat electio Amorosi cuidam Compromisso,
35 nuperrimè exhibito, & facto à Congregat. Siciliæ, in hoc pariter res videtur carere omni difficultate, animadvertendo, quòd electio ejusdem Religiosi solemniter facta fuit in Capitulo privato, habito die 15. mensis Octobris 1720. in Conventu Sanctæ Mariæ de Rocca Montis Regalis cum interventu Vicarii Generalis ejusdem Congreg. duorum Definitorum in capite, & aliorum duorum in supplementum juxta Constitutiones nostri Ordinis; Undè data legitima electione particularis Religiosi in Vocalem nostri Capituli, citra apertam labem injustitiæ revocari non poterat cum prædicto successivo Compromisso.

Fortiùs, quia omnis ratio expostulat, quod in concursu Religiosi, positivè Electi, debeat iste omnino præferri tan- 36
quam certus, & cognitus eisdem Electoribus, cuicumque alteri, à compromissario deputando, utpotè, incognito, & incerto eisdem Compromittentibus; Eòque magis, quia Acta Capituli, ultimo loco celebrati, in quo fuit factum dictum Compromissum, adhuc non fuerunt confirmata, quæ quidem pro certo supponuntur nulla, ex quo Capitulum prædictum fuit celebratum in Loco, diverso ab illo, 37
quo fuerat præcedenter destinatum, idque absque legitima facultate, ut constat ex Actis præcedentis Capituli.

Absque eo, quod attendi debeat, quòd dicta electio Amorosi, fuerit nulla, ut deponunt Capitulares in sæpè dicto 38
Compromisso, quia eorum non est judicare de validitate, vel invaliditate ejusdem electionis, Et si fortasse adducerent recursum, olim factum ab aliis duobus Definitoribus, & transmissum tunc temporis Vicario Generali, responsio in promptu est, dictum scilicet recursum nullum habuisse effectum, adeò ut cognoscentes ipsimet Recurrentes malum Jus, quòd fovebant, successivè ab eo recesserunt, & amplissimè emologarunt, & confirmarunt prædictam primam electionem, 39
ut constat ex illorum Attestatione, & declaratione originaliter data.

Minus dicatur, quòd hodiè locus amplius non sit ulteriori recursui, eo ipso quòd hæc omnia decisa fuerunt à Patribus Consilii, ad quos Constitutiones mandant, in dubiis 40
esse recurrendum; Tum quia hoc intelligi debet de difficultatibus levis momenti, & resultantibus ex solo facto, de que illis, quibus non resistunt Jura, & resolutiones sacrarum Congregationum ea viva ratione, quia aliàs maximum illud sequeretur absurdum, quòd dicti Patres Consilii haberent facultatem decidendi id, cujus contrarium expressè dispositum est à nostris Constitutionibus, fuitque confirmatum ab Ordinationibus Apostolicis ex supra animadversis; Tum etiam quia recursus ad Summum Pontificem semper censeatur permissus ex adductis *per Cardin. de Albic. de In-* 41
consil. in Judic. quæst. 32. *per tot.* & firmata per *Rot. decis.* 21. *num.* 16. & 17. *apud Navar. in Summ. Bullar.* & in effectu nostri Vocales opportunè dictum recursum ad Sanctam Sedem emiserunt, fueruntque protestati, eo ipso, quòd dictam injustam audiverunt resolutionem.

Demum non credimus asserendum, quòd Compromissa in albo practicari solita sint; quodque missio Vocalium in al- 42
bo cohæreat antiquæ consuetudini nostræ Religionis: Hoc enim nullam omninò facti assistentiam habet; Cùmque Oppositores in manibus habeant totum Archivium Religionis, non erit eis difficile reperire talia exempla, siquæ unquam adsuerint; illaque in Actis producere. Subjungentes ulterius in omnem casum, quòd allegare inconveniens, non est solvere argumentum; Præcipuè quia ad effectum probandi consuetudinem contra Jus requiritur observantia longi temporis, semper continuata, & nunquam contradicta, & ideo opus haberent Oppositores probare, quòd Vocales se opposuerint eisdem nominationibus in albo, quodque, iis non obstantibus, succumbuerint, quod utique impossibile est.

In eadem Causa.

Conoscendosi exadverso la poca ragione, che gli assiste secondo le regole legali, & a tenore delle nostre sagre Constituzioni, si pretende in una longa Scrittura, che deb- 43
bano ammettersi li Vocali nullamente soscritti nelle procure de Padri Indiani per motivi politici, li quali si esaggerano circa la loro Nazione, ch'in questa verrebbe a restare esclusa, adducendo a detto l'esempio de PP. di Dalmazia, che per detto motivo si suppone, essere stati ammessi nell'ultimo Capitolo.

Quanto sia frivolo questo discorso apparisce da se stesso, atteso che non si tratta di difetto, che concerne solenni- 44
tà, o formalità di mandati di Procura, e Compromessi, nel qual caso si ammette, doversi caminare con ogni facilità, e larga

e larga interpretazione, ma si tratta di difetto di consenso di chi hà fatti li mandati di Procura, e Compromessi, che non si sono mai sognati, ne potuto mai imaginarsi di doversi dare li loro Voti agl'Italiani, venendo ciò proibito dalle ordinazioni Apostoliche, ne quali così sono affatto proprj li termini d'interpretazione benigna, e larga, perche il difetto di consenso, quando anche si verificasse alcun pregiu-
45 dizio, e affatto insupplebile da qualsivoglia potenza, tanto più che ne nostri termini la Nazione Indiana non deve dolersi, se non che de'suoi Compromissarj, che non hanno adempita puntualmente la facoltà datali.

Non osta la Grazia estorta da N. Signore con evidente obrezzione, e surrezzione, come è stato dimostrato di sopra, perche la detta Grazia hà sanati solamente li difetti de Vocali circa la qualità passiva de medesimi, che potess'essere Italiani senza necessità di essere Oltramontani, overo Oltra-
46 marini, ne mai la Santità di Nostro Signore hà pensato di sanar il difetto del consenso de PP. Compromittenti, non essendogli questo stato narrato nel Memoriale, essendo ugualmente ricevuto da Theologi, e Canonisti, che da Filo-
47 sofi la proposizione, che *voluntas non fertur in incognitum*, come osservano li Dottori citati nel *tom.1. part.2. discept.24. numer.41.*

Al che si aggiunge, che asserendosi nella contraria Scrittura, essere nelle mani di qualificato Soggetto altri Compromessi della Nazione sudetta (intorno al che si lascia il suo luogo alla verità) non si sà vedere con quanto fondamen-
48 to possa exadverso dirsi, non esser stata considerata la detta Nazione, mentre conoscendosi dalla medesima evidentemente il difetto del consenso de PP. Compromittenti Indiani, s'è vero ciò, che si asserisce exadverso, non la Na-
49 zione, ma solo alcuni Particolari, senz'esprimere gli Autori, esaggerano senza il minimo fondamento detto insussistente motivo.

Potevasi a meno di esaggerare l'essempio de Padri di Dalmazia, non avendo questo la minima connessione col no-
50 stro: Atteso che non si trattava di supplire il difetto del consenso degli Compromittenti, come si verifica ne nostri termini; Ma solamente vi era il dubbio concernente se quella si dovesse includere trà le Provincie Oltramontane, o Oltramarine, dalle quali non corre l'argomento al supplemen-
51 to della volontà. Oltre di che a favore di detta Provincia di Dalmazia vi è la consuetudine immemorabile, la quale è atta a poter concludere e far presumere ogni solennità, ogni altra cosa necessaria per la validità qualsisia atto, come è stato dimostrato nel *tom.1. par.1. discept.10. num.3.* & osserva la *Rot. dec.494. à num.4 par.19. rec.*

Die 11. Junii 1721. proposita Causa in Congreg. particu-
52 lari quinque Cardinalium, responsum fuit, ut infra.

Quoad primum, Procuratores, seu Vocales Italos, in su-
53 *pradictis Foliis in albo designatos, seu nominatos, non esse admittendos ex defectu consensus Constituentium.*

Quo verò ad 2. 3. & 4. dubium, Exequendas esse Constitu-
54 *tiones à PP. Consilii editas.*

Resolutio Sac. Congr. Episcoporum, de qua fit mentio supra *num.28.* est sequens.

I. Præscribunt Augustinianæ Religionis *Constitutiones 3.*
55 *par. cap.7. num.16. §.1. & 2.* quòd in Capitulis Provincialibus, quæ ante celebrationem Capituli Generalis respectivè agi solent, eligantur Definitor, & Discretus, ad hoc ut statuto tempore Votum ferant in Capitulo Generali, quodque hujusmodi electio Definitoris, & Discreti per secreta suffragia fiat, & in quos plura Vota convenisse deprehendantur, illi in Definitores, vel Discretos electi censeantur.

II. Addunt eædem Constitutiones loco præcitato in fine
56 §. formalia verba: *Quando autem juxta tempus Capituli Provincialis electionem Definitoris, vel Discreti fieri necesse fuerit, sufficit, quòd Prior Provincialis cum PP. Definitorii ad hujusmodi electionem conveniant, & fiant tunc per Ballottulas, sicut fiunt Priores in Capitulo Provinciali.*

III. Rursus in præfatis *Constit. dicto cap.7. num.12. §.2.*
57 decernitur: *Ad hoc autem, ut prædicti Patres Definitorii hujusmodi authoritatem, & potestatem sine aliqua ambitionis nota exercere liberè possint, strictè prohibemus, nè aliquis eorum eligi possit ad aliquod Officium, cujus provisio ad Definitorium pertineat, sed inter alios Provinciæ Patres Officia prædicta distribuantur, Dei timore, atque Ordinis honore ante oculos proposito.*

IV. Quia verò in quodam Decreto Sacræ Visitationis Apostolicæ sub Clement. VIII. emanato die 1. Aprilis 1601. inter cætera, quæ ibi definiuntur §.2. hæc habentur; *Che li Presidenti deputati non possono esser eletti Provinciali, ne* 58
sii lecito al Generale, o Vicario Generale Apost. di poterne nominare alcuno, ne per Difinitore, o Discreto, li quali si doveranno eleggere canonicamente nel Capitolo Provinciale da quelli, che di ragione hanno la Voce attiva, senza nominare alcuno, di modo che l'elezzione sia libera, e non ristretta a Persona alcuna.

V. Cùm autem nonnulli ex Augustiniana Familia Religiosi adhùc contendant, necesse minimè est, quòd in præ- 59
senti electio Definitoris, & Discreti, quæ fit in pleno Capitulo Provinciali, sit cononica, sed in quos plura Vota conveniunt in Definitores, vel Discretos legitimè electi habeantur.

VI. Item quòd electio eorundem Definitoris, & Discreti pro Capitulo Generali, quæ quandoque fit in Capitulo pri- 60
vato Provinciæ, possit adhùc fieri per Ballottolas, fiunt Priores in Capitulo Provinciali, quia indicatum Decretum Sacræ Visitationis fortassis in aliquibus Provinciis non fuerit in usu.

VII. Et quia major insuper quæstio oritur, an aliquis de corpore Definitorii Provinciæ possit eligi in Definitorem, 61
vel Discretum Capituli Generalis, quia frequentissimè evenit ob inconstantiam rerum humanarum vicissitudinem, quòd quibusdam in Provinciis nonnulli, qui ad Definitores, vel Discreti munus pro Capitulo Generali assumpti fuerant, aut sortem suam in melius commutaverint, aut cesserint fato, aut, legitimis præpediti occupationibus, non possint Generali Capitulo interesse, & ideo alii sint sufficiendi in Definitores, & Discretos, ne Provinciæ careant Jure suffragandi.

VIII. Supplicat igitur Dominicus Valvasorius Mediolanensis, totius Ordinis Eremitarum S.P. Augustini Vica- 62
rius Generalis Apostolicus, ut ad tollendas omnes Lites, & contentiones, quæ suboriri possunt, nec non ad formandum semel legem, quæ exactè observetur in posterum, ne dedignentur sequentia enodare Dubia.

Primò: An electio Definitoris, & Discreti, quæ fit in pleno Capitulo Provinciali, debeat esse canonica, juxta 63
præscriptum Sac. Congr. Visit. §.4. indicatum, an verò adhùc servandæ sint Constitutiones Ordinis, allegatæ §.1. propter consuetudinem inveteratam?

Secundò: An electio similiter Definitoris, & Discreti pro Capitulo Generali, quæ fit quandoque in Capitulo Pro- 64
vinciali privato, facienda sit per Ballottolas, ut decernunt Constitutiones Ordinis §.2. An per Schedulas? ut statuit præfatum Decretum, relatum supra §.4.

Tertiò: An aliquis ex Electoribus, seu ex Corpore Definitorii, qui in Capitulo privato debet ferre Votum in ele- 65
ctione Definitoris, aut Discreti pro Capitulo Generali, possit ipsemet eligi, præsertim supposito, quòd electio fiat per Schedulas?

Quartò: An aliquis ex Electoribus, seu ex Corpore Definitorii possit studiosè, & dedita opera non interesse ele- 66
ctioni, ut ipsemet eligatur in Definitorem, vel Discretum Capituli Generalis, assumpto opportunè alio Electore ex numero eorum, qui communiter dicuntur in supplementum, seu defectum, ut legitimè integretur numerus Suffragantium, qui necessariò ex novem constare debet?

Sacr. Congreg. &c. die 24. Martii 1678. referente Eminentissimo Basadonio infrascriptum in modum respondendum cen- 67
suit, nempè.

Ad 1. Electionem esse canonicè faciendam, itaut medieta- 68
tem Votorum excedat.

Ad 2. Electiones esse faciendas ad præscriptum Sac. Concil. 69
Trid. cap.7. sess.25.

Ad 3. Negativè. 70

Ad 4. Servandas supraescriptas Ordinis Constitutiones. 71

DISCEPTATIO IX.

Cistercien. Capituli Generalis,

PRO

Præside, & Abbatibus Provinciarum Tusciæ, & Lombardiæ.

CUM

Aliquibus Oppositoribus.

ARGUMENTUM.

Validum quando dicatur Capitulum Generale, non obstantibus vagis protestationibus, emissis à Vocalibus exeuntibus à Capitulo. Religiosi actualiter existentes in pacifica possessione eorum Officiorum, an, & quando repelli possint à votando in Capitulis Generalibus, & Provincialibus?

AD formam Constit. Congreg. Cisterciensis Italiæ, quæ componitur ex Provincia Lombardiæ, & Tusciæ, cui fuit etiam unita Provincia Romana, convocato Capitulo
1 Generali in Monasterio S. Ambrosii Majoris Civitatis Mediolani, comparuerint die 29. Aprilis 1719. in eodem Monasterio omnes Religiosi, habentes vocem in eodem Capitulo Genarali: Verùm quia septem ex eisdem Vocalibus d. Provinciæ Tusciæ excitarunt prætensionem, quòd quatuor Abbates propriæ Provinciæ suffragium ferre non poterant ex causis, Præsidi Generali, ac toti Capitulo expositis, Capitulares, habita super his matura discussione, in eo concorditer fuerunt sensu, quod dd. quatuor Abbates essent admittendi ad ferendum suffragium, quod ægreferentes dict. septem Vocales die 30. ejusdem mensis Aprilis contra dict. Generale Capitulum, ac omnes alios actus Capitulares protestationem emiserunt, quia mediante generaliter, nulla ex-
2 pressa causa particulari, protestabantur adversus quoscumque actus de nullitate, invaliditate, & insubsistentia, ob defectum observantiæ plurium Bullarum Summorum Pontificum, & Ordinis Constit. & ob alia motiva, aliasque rationes, cor. Sac. Congr. adducendas, ad quam deniquè appellationem interposuerunt.

Post interpositionem hujusmodi appellationis, cum eadem die 30. Aprilis hora 21. 1 P. Vocales ingressi fuissent Capitulum, compertum fuit, abesse dict. septem Religiosos Provinciæ Tusciæ, qui vocati de mandato Præsidis, re-
3 nuerunt Capitulo intervenire: Existimans autem idem Præses, quòd vivæ voci omnium Capitularium facilè acquiescere poterant, jussit eos denuò vocari ab ore proprio coram Capitulo Generali exprimendum motiva, propter quæ ipsi eidem Capitulo interesse recusabant: Huic secundæ instantiæ obsequentes supradicti septem Contradictores, coram eodem Capitulo comparuerunt, & dixerunt, se non posse, nec velle suffragium dare in Capitulo quod ipsi credebant esse nullum, ob intrusionem quatuor Vocalium, qui vocem in eodem Capitulo non habebant, propter motiva, quæ deduxerant, quibus confutatis, & audito unanimi consensu aliorum Vocalium, qui censebant, quatuor Abbates, de quibus erat controversia, nullatenus à Capitularibus Sessionibus posse excludi, ipsi discesserunt à loco Capituli Generalis.

Verùm quia timebatur ulteriùs, quod discederent etiam à Monasterio, ideo Præses ad impediendum scandalum, quod ex repentino discessu dictis septem Vocalium oriri pote-
4 rat in Civitate Mediolani, eos paternè monuit, charitativèque fuit exhortatus, nè discederent à Monasterio, donec saltem fuisset facta electio Definitorum; Sed monitiones, & preces nihil omninò valuerunt, nam dictis septem Oppositores à Monasterio statim discesserunt, non sinè totius Civitatis Mediolani scandalo.

Post eorum discessum, Capitulum Generale, compositum ex 38. Vocalibus, ad formam Constitut. Ordinis deve-
5 nit ad novas electiones, omnesque alios actus, peragi solitos in Capitulis Generalibus; Quæ omnia cùm pro parte dictis septem Oppositorum, coram hac Sacra Congregatione prætendantur nulla, ideò concordatum fuit dubium concernens illius validitatem, quod affirmativè resolvendum videtur.

Pro validitate enim ejusdem Capituli militat inconcussa Juris præsumptio, & assistentia, juxta quas omnis electio præsumitur ritè, rectè celebrata, nec pertinet ad Electum onus probandi validitatem electionis, sed hujusmodi incum- 6
bentia probandi nullitatem tota, & unicè refunditur in Oppositores, qui tenentur non dubiis, sed liquidissimis probationibus demonstrare vitia substantialia electionis, & alia, quæ nec etiam sanari soleant per clausulam *Supplentes*, quemadmodum est communis opinio omnium Scribentium, de qua *Abb. in cap. Videlicet num.6. & seq. de Præben. in 6.* ibique *Geminian. num.2. Passerin. de Elect. cap.32. num.69. Rot.* 7
dec.189. num.25. & 26. par.6. & dec.244. num.34. par.8. rec. & in Albaricen. Canonicatus 10. *Maii* 1700. §. *Sed antequam coram Molin.* cum aliis, citatis in *tom.3. par.1. discept.13. numer.2.*

Præcipuè quia indubitatum est, quòd idem Capitulum fuit legitimè convocatum, quodque in eodem interfuerunt 38. 8
legitimi Vocales, ideoque adversus dictum Capitulum nulla objici valet exceptio nullitatis, cum exploratissimi Juris sit, Capitulum, celebratum ad formam Constit. Ordinis, esse validum, & legitimum, juxta dispositа per *Conc. Trid. sess.* 9
25. cap.7. in fine de Regular. & animadversa per *Barbos. Vot. decis.39. num.13. Portell. in Dub. Regular. verb. Elect. num. 63. & Passerin. de Elect. cap.9. num.68. & cap.53. num.20.*

Signanter quando, ut diximus, ex 45. Vocalibus septem tantùm voluntariè absentarunt se à Capitulo Generali; In quibus terminis, cùm non solum duæ ex tribus partibus, sed etiam quinque ex sex partibus interfuerint, applicatur conclusio, quòd major pars facit, totum Capitulum fecisse videtur *cap. Quia propter, cap. Ecclesia vestra il 2. & cap. In* 10
Genesi de Elect. cap. Cum in cunctis, & toto tit. de His, quæ fiunt à major part. Cap. Sigis. Bonon. de Elect. dub.36. num. 8. Rot cor. à Burat. dec.225. num.2. & dec.400. num 1. par.16. & dec.169. num.3. & dec.171. num 1. par.19. rec. cum aliis, citatis in *tom.3. par.1. discept.11. num.12.*

Aliàs enim actum esset de electionibus Capitulorum generalium, Si (ad instar Dietarum Poloniæ) esset in potestate cujuslibet Religiosi, sub pretextu, quod unus, vel alter Vocalis sit inhabilis, impedire celebrationes Capituli generalis, quod non nisi magnis impensis, ac æqualibus qualifi- 11
catorum Religiosorum incommodis coadunari solet: Imò ferè nunquam deficeret aliquis contradictionis spiritus, qui ex particularibus motivis unam, vel aliam causam figurando, validè Electum excludere non procuraret, essetque proindè ampla, & spatiosa aperta via annullandi omnes canonicas electiones, ut benè observat *Abb. in cap. Quia propter* 12
§. Nisi sub num.6. de Elect. ibi: *Nec tenebatur Jus eorum omittere propter appellationem, & contradictionem, quia non tenetur quis omittere Jus suum propter sententiam privationis, quæ posset fieri in futurum. Dec. in cap. Quia quæsitum num. 23. de Offic. deleg. Spad. cons.148. num.2. & 3. volum.3. Dian. par.1. tract.17. fol.66. per tot. Molin. de Justit. & Jur. tom.1. tract.2. disp.96. num.8. Passerin. de Election. cap.14. num.47. & cap.31. num.23. Rota coram Coccin. decis.2021. numer.15. & in recentior. decis.313. numer.22. part.19. & in Colonien. Abbatissatus 15. Janur. 1689. §. Definit. cor. Hervavult.*

Ex quibus communiter receptis propositionibus uno ore inferunt Doctores, quòd discessus Capitularium in his casibus nullatenùs impedit validam celebrationem, & continuationem actuum capitularium: *Abbas in cap. In Genesi num.9. de Election. & in ca. Cùm nobis num.13. eodem tit.* ibi: *Idem* 13
enim est Capitulares, legitimè vocatos, non venire, ac postquàm venerint, recedere insubsistenti prætextu. Tondut. Resol. Benefic. par.1. cap.86. num.4. Tamburin. de Jur. Abbat. tom.1. disp.5. quæst.13. num.33. Barbos. de Jur. Eccles. lib.2. cap.19. num.6. Frances de Potest. Cap. Sede vacante quæst.12. tract.1. num.2. Conciol. allegat.21. num.9. & Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap 17. num.17. ubi, quòd exeuntes à loco Capituli se faciunt extraneos, & non computantur am- 14
plius in numero Electorum, quòdque totum Jus eligendi consolidatur in iis, qui remanent: *Ansald. in addit. ad decis. 86. num.85. & 86.* ubi, quòd stante voluntario recessu Vocalium, juridicè convocatorum, Capitulum dicitur integrè 15
remanere in illis, qui in eodem Capitulo perseverantes, ad Canonicas electiones devenerunt, cum aliis, citatis *in tom. 1. par.1. discept.13. num.78.*

Et in fortioribus terminis, quòd discessus etiam ipsius Præsidentis à loco Capitulari, cum pluribus aliis Vocalibus, non impediat celebrationem Capituli, notant *Phyrin. ad* 16
Const. Ctem VIII. tom.3. cap.9. num.15 vers. Sed pone, Lavor. variar. lucub. tit. de Elect. cap.19. num.85. Passer. eodem tract. cap.11. num.69. vers. Ex his, Bubal. en la Espocion. de la

Regla

Regla de San Agost. par.2. quæst.20. num.33. Samuel de Elect.
tract.1. disp.2. controv.3. conclus.12. fol.41. Adden. ad Buratt.
decis.251. sub num.12. lit. B. Rota cor. Coccin. dec.1431. num.3.
vers. Prout, cum aliis, citatis *à Rota in Casalen. Primicerla-*
tus 23. Junii 1689. §. Quia actus Capitulares, cor. Molines,
& in Tom.3. par.1. discept.14. à num 15.

Sine ulla prorsus difficultate, quando, ut in præsenti ve-
17 rificatur, discessus omni ex parte detegitur culposus, & af-
fectatus: Dum, vel consideratur nuda illa protestatio, quam
fecerunt contra celebrationem Capituli generalis, & utique
ista inepta prorsus detegitur ex sola illius lectura, dum inau-
ditum prorsus est, quod in potestate unius, vel alterius Vo-
calis repositum sit impedire celebrationem Capituli, cum
generalissima assertiva, quod Capitulum celebratur contra
Constit. Ordinis, & adversus decreta Sacr. Congreg. absque
aliqua ulteriori specifica, & particulari individuatione, quæ,
& qualis esset ista Constitutio obstativa, & quale decretum
individualiter officeret validitati electionis, prout fecerunt
nostri Oppositores in dicta generalissima, & vaga protesta-
tione, quæ si in circumstantiis nostri casus à Sacr. Congreg.
admitteretur, actum prorsus esset de valida celebratione Ca-
pitulorum generalium, ut, præter supra adductos in specie
advertunt *Novar. in Summ. Bullar. par.2. comment.11. num 3.*
18 *Suarez de Relig. tom.4. lib.2. cap.11. tit.12. Roderic. Quæst.*
Regular. tom.1. quæst.29. art.4. num.51. Castellin. de Elect.
cap.13. num.20. & 21. Card. de Luc. de Canon. disc.25. num.6.
Pignatell. consult.200. numer.4. tom.4. & Matthæucc. in Offic.
Cur. Eccles. cap 17. sub num.17. ibi: *Quamvis Egressi prote-*
starentur contra electionem, nam non tenet protestatio, ut nul-
la electio fiat &c.

In qua parte habemus punctualem resolutionem hujus Sac.
19 Congreg. *in Taurinen. 8. Febr. 1715. Ponente Card. Casino*,
in qua non obstante simili vaga protestatione, & generali ap-
pellatione ad Sacr. Congreg. Partibus acerrimè informanti-
bus, responsum fuit pro validitate Capituli, in nulla pror-
sus consideratione habendo solemnem discessum Opposito-
rum à loco Capituli, & solemniorem protestationem, & ap-
pellationem, emissam tempore dicti exitus, ut videre est in
Tom.1. par.1. discept.13. per tot. & signanter *num.13. num.50.*
20 *& seqq. num.163.* In qua processum fuit cum illa solita, &
Textuali distinctione, quæ mirabiliter præsenti casui appli-
catur, quòd scilicet, aut Oppositores appellant, ad hunc
præcisum finem, ut electio canonicè fiat, & tunc, termi-
nato Capitulo, videndum est, an electio in illo conclusa sit
canonica, vel non; An verò, juxta terminos nostri casus,
appellatur ad hoc, ut nulla electio fiat à Capitularibus, ut
factum fuit exadverso, ibi: *Protestati sumus adversus quos-*
cumque, & singulos actus, tam electionis, quàm declarati-
vos, & definitivos, omnesque alios, factos, & faciendos à
cæteris PP. Abbatibus &c. & tunc eadem appellatio in nulla
prorsus consideratione habetur juxta *Textum in cap. Cùm no-*
21 *bis 19. de Election.* ibique *Glossa verb. Nulla*, cujus verba,
& concordantes authoritates referuntur *in dicta discept.13.*
num.20. par.1. tom.1.

Vel consideratur protestatio, exadverso emissa, tanquam
vestita causa illa, antecedenter exposita, quòd in Provin-
22 cia Tusciæ aderant quatuor Abbates, qui non debebant ad-
mitti ad votandum in Capitulo; Et hæc utique causa mani-
festat potiùs frivolum prætextum, ostenditque evidentem
contumaciam dd. Oppositorum, quàm aperiat solidum, &
fundatum motivum appellandi, & protestandi; Ipsi enim
non ignorabant, nec ignorare poterant proprias Const. no-
stræ Congreg. Cisterciensis in quibus *cap.75. fol.70.* cautum
est, quòd si quis prætendat, aliquem Abbatem non posse
Votum in aliquo Capitulo habere, teneatur à prima Domi-
nica Quadragesimæ per sex dies continuos illum Regimini so-
lemniter denunciare, ac manifestare, quo tempore elapso,
non datur amplius accusandi, vel denunciandi locus; Si
igitur Constitutiones nostri Ordinis, quæ tanquam leges par-
ticulares ejusdem debent omninò servari, ex adductis per
23 *Barbos. Vot. decis.126. num 6.* & per viam legis demandavit
Conc. Trident. sess.21. de Regular. cap.7 ibi: *In reliquis ser-*
ventur singulorum Ordinum Constitutiones; Et à san. mem.
Clemente VIII. Constit 60. §.23. ibi: *In superiorum, & Offi-*
cialium omnium electionibus forma, præscripta à Sac. Concil.
Trident. & Ordinis Constit. inviolabiliter servetur, in his ca-
sibus literaliter mandant, audiendos non esse illos, qui elapso
dict. tempore, reclamant, extranea prorsus remanet exce-
24 ptio suppositæ inhabilitatis dict. quatuor Abbatum, dum illa
juridicè, & solemniter proponi debebat longè antea, in pri-
ma scilicet Dominica Quadragesimæ, juxta præcisum tem-
pus, à Constitutionibus stabilitum, & propterea non sine
mysterio forsan has exceptiones, licet infeliciter, propo-
suerunt Oppositores in limine Capituli Generalis, de quo
tempore, etiam attenta dispositione Juris communis, Do-
ctores unanimiter tenent, similes exceptiones, in limine ce-
lebrationis Capituli Generalis propositas contra Vocales,
existentes in possessione eorum Officiorum, rectè dici posse,
ac solidè præsumi fraudolentas, & dolosas, ad effectum sci-
licèt impediendi expeditionem actuum Capitularium, ex
adductis per *Passerin de Elect. cap.3. num.13. Barbos. Vot. de-*
cis.47. num 187. Castellin. de Elect. cap.13. num.20. & Card. 25
de Luc. de Regular. disc.12. num.5. & disc.27. num.8. vers.
Verum, & num.20.

Et in longè durioribus terminis Sententiarum, servatis
servandis latarum contra Vocales, ipsosque privantium vo-
ce activa, & passiva, quòd promulgatæ intra mensem ante 26
celebrationem Capituli, nullo modo attendi debeant, sed
illarum exequutio differenda sit ad tempus completi Capitu-
li, per viam legis generalis *die 14. Decembris 1601.* declara-
vit *Clemens VIII.* juxta verba illa, quæ refert, *Matthæucc.*
in Offic. Cur. Eccles. cap.18. num.10. Privatio Vocis activæ, &
passivæ, ac inhabilitatis decreta, sententiæquè, ab eisdem 27
Superioribus Ordinis latæ, nè deinceps in ipso electionis actu
pronuncientur, promulgenturque, atque etiam promulgatæ
Vocales minimè afficiant, nisi per mensem antè fuerint intima-
tæ, prout Sanct. Sua omninò vetuit.

Imò ad omnem abundantiorem cautelam nostro casui ap-
plicatur receptissima illa opinio, quod Vocalis, etiam reve-
ra non legitimus, sed putativè solùm talis, ratione posses- 28
sionis Officii, in quo pacificè reperitur, habet Jus votandi
in Capitulo, & est manutenendus in dicto suo Jure, ante-
quam in Judicio petitorio, fer. fer. declaratus fuerit possessor
malæ fidei, & non legitimus Vocalis; In qua parte apertissi-
mi sunt Sac. Canones, disponentes, quòd electio illa valida sit,
in qua Votum dederunt illi Vocales, qui ratione eorum pacifi-
cæ possessionis habent Jus quæsitum votandi, ut videre est in
Cap. Querelam de Elect. & in cap. Cùm Ecclesia Sutrina de
Caus. possess. & proprietat. ubi Repetentes communiter, cum 29
aliis concordan. sequutis à *Passerin. de Elect. cap.14. num.36.*
& 38. Rot. in Comen. Archipresbyteratus 17. Junii 1715. §.
Contra hanc cor. Falconerio, meritissimo Urbis Gubernatore,
& 12. Junii 1716. § Neque verò coram eodem.

Dum igitur dd. quatuor Abbates, quorum Vota exadver-
so in controversiam fuerunt adducta, nil aliud fecerunt in
dict. Capitulo Generali, quàm pacificè continuare in eorum 30
antiqua possessione, quæ se extendebat usque ad dictum præ-
teritum Capitulum Generale inclusivè; Ex hoc etiam capi-
te vanum prorsus remanet in dubium revocare, quòd vali-
dè in eodem Capitulo Generali potuerint Vota dare, ac Suf-
fragium ferre, per ea, quæ in specie observant adducti per
Passerin de Elect. cap.14. num 36. & 38. Causa enim posses- 31
sionis tolli non potest cum disputatione proprietatis post
actum consummatum, quæ nunquam retrotrahitur ad re-
tractandum actum, ratione legitimæ possessionis pacificè
expletum, juxta notos *Textus in cap. Consultationibus de Ju-*
repatron. & in cap Querelam de Elect. cum concordant ci-
tatis *à Rot. in magistrali decis. Mediolanen. Beneficii 1. Apri-* 32
lis 1708. §.1. cum pluribus seqq. coram Ansaldo, & in Fir-
mana Beneficiorum 11. Januarii 1715. §. Siquidem coram
Lancetta.

Habemus præterea uno ore à Doctoribus admissum, quòd
stante actu legitimè expleto, vigore pacificæ possessionis;
non est licitum in dubium revocare originem tituli de actu
præterito, & consumato, ad tollendum Jus quæsitum ex 33
possessione, juxta æquè practicum, & quotidianum exem-
plum in Beneficialibus respectu ultimi Status; Si quis enim,
sivè bene, sivè malè, in ultimo statu acquisiverit Beneficii
possessionem, occasione disputandi in ultima vacatione col-
lationem litigiosam, nunquam ponitur in dub. collatio præ-
cedens in ultimo statu, dum actus est consumatus, & per-
fectus, ea convincenti ratione, quia in his terminis atten-
ditur sola possessio in vim tituli, cujuscunque qualitatis ille
sit, etiam putativè ab aliquo acquisita, ut benè obser-
vat *Passerin. de Election. cap.11. numer.14.* ibi: *Illi verò* 34
omnes censendi sunt Vocales, & vocandi, quibus de Jure
competit Jus eligendi, vel qui est in quasi possessione eligen-
di, licet nullum aliud Jus prose habeat, & concordat *Pa-*
normitan. in dicto cap. Querelam numer.5. de Election.
ibi: *Nota, quod ad validitatem electionis &c. non requiri-*
tur necessariò, quòd Eligentes habeant Jus eligendi,
sed satis est, quòd sint in quasi possessione eligendi,
& Gonzal. numer.9. ibi: *Sufficit Electo &c. probare,*
Eligentem esse in quasi possessione eligendi tempore electionis.

Et in terminis Juris præsentandi, quòd non attendatur de-
35 fectus, & nullitas tituli, si quis possideat, advertunt *Ros.
de Exequut. Liter. Apostol. par.1. cap.5. numer.131. Marant.
tom 3. respons 4½. num.34. Lotter. de Re benefic. libr.2. cap.45.
num.12. Noguerol. allegat.18. nu 157. Div. Piton. discept. . .
num.57. vers. Tum primum*. & firmavit *Rot. in Mediolanen.*
36 *Prioratus 15. Febr. 1700. §. Idque cor. Molin. & 5. Maii 1702.
§. Et tanto magis cor. Priolo, & in Pennen. Beneficii 17. Martii 1710. §. Ex hoc, cor. Aldrov.*

Quibus ad exuberantiam accedit, quòd exceptio, serotinè proposita adversus dd. quatuor Abb. Provinciæ Tusciæ,
apparet prorsus insubsistens: Duæ etenim fuerunt propositæ
37 nullitates. Una restricta ad personam Abbatis Bianchi, &
alia, respiciens personas aliorum trium Abbatum, videlicet Allegri, Fautilli, & Stellucci: Respectu primi dicebatur exadverso; nulliter fuisse electum Abbatem à Capitulo,
celebrato anno 1714. ex quo de eo tempore nulla vacabat Abbatia: Respectu verò dictorum aliorum trium Abbatum dicebatur, illos non fuisse validè, & canonicè electos, quia
tempore, quo electi fuerunt, inter PP. Regiminis Provinciæ Tusciæ numerabatur P. Abbas Dami, qui non poterat
inter eosdem Patres de Regimine, juxta contrarium sensum,
cooptari ob defectum vacationis à Regimine per triennium
completum.

Responsiones autem adversus hujusmodi frivolos præte-
38 xtus, non possunt esse clariores, neque magis solidæ, Etenim respectu P. Abbatis Bianchi contraria exceptio redditur
evidentissimè insubsistens ex mero facto, in quo constans
est, quòd anno 1714. tres vacabant Abbatiæ, duæ videlicet
ob renunciationes, factas ab Abbatibus Severino Hirandoni,
& Roberto Cervardi, & tertia vacabat ob sententiam depositionis, servatis servandis latam contra Abbatem Jacobum
Balducci. Hinc pernecesse fatendum est, quòd, dato etiam,
quòd Sententia depositionis, lata à Capitulo generali contrà
dictum Abbatem Balducci, non præsetulisset actualem vacationem Abbatiæ, ex quo Sacr. Congreg. ad quam dictus
Abbas degradatus appellavit, censuit, degradationem non
substineri, sed ipsum P. Abbatem validam emittere debere
renunciationem dictæ Abbatiæ; Adhùc tamen non indè
inferri valet, dictum Abbatem Bianchi obtinuisse Abbatiam de tempore, quo nulla alia Abbatia vacabat; dum
præter dictam Abbatiam A. Balducci depositi, duæ aliæ
præcedenter actualiter vacabant per renunciationem: Sicque Abbas Bianchi non successit in locum dicti Abbatis Balducci degradati; sed occupavit locum unius ex illis duobus
Abbatibus, qui eorum Abbatias renunciaverant in manibus
Capituli, ut ictu oculi resultat ex sola pervolutione Actuum
Capitularium, datorum in Summario.

Respectu verò dictorum aliorum Abbatum Allegri, Fau-
39 tilli, & Stellucci; corruit pariter contraria prætensio, observando, quod Abbas Stephanus Dami, qui inter Patres
de Regimine pacificè sedebat, à toto Ordine reputabatur legitimè assumptus: Nec Oppositoribus suffragari valet diffugium, quòd ipse non poterat cooptari inter dictos Patres de
Regimine, ex quo nondùm vacaverat per triennium. Quia
nostri *Ordinis Constit. cap.22.* loquitur de Confirmationibus,
faciendis in Capitulo generali: In illo enim electus in antecedenti Capitulo, non potest iterùm eligi, vel confirmari
in subsequenti Capitulo generali, nisi vacet per triennium,
ut videre est *ex eodem cap.23.* Sed in casu præsenti in subsequenti Capitulo Pater Abbas Dami non fuit electus inter Patres de Regimine, sed electio ejusdem fuit facta longè post
celebratum Capitulum, & quidem ex eo, quia unus ex Patribus de Regimine decessit intra quinquennium: Undè alii
Patres de Regimine cooptarunt in locum demortui dictum
Patre Abbatem Dami; In his etenim terminis vacatio, quæ
juxtà Constitut. Ordinis, requiritur per triennium, non habet locum in illis Religiosis, qui assumuntur in locum alterius Religiosi post Capitulum demortui, ea ratione, quia
isti non eliguntur, nec confirmantur à Capitulo, sed assumuntur ab ipsis Patribus de Regimine in locum Socii defuncti, in quibus terminis non habent locum Constitutiones,
loquentes de reelectionibus, seù confirmationibus, in Capitulo concedendis, nisi post certum tempus vacantiæ, juxta
resolutionem *hujus Sacr. Congregat. 6. Augusti* 1700. *referen-*
40 *te cl. mem. Card. Gabriell.* Quod literaliter demandatur in dicto *Cap.23. in fin. nostrarum Constit.* in quibus ea, quæ priùs
sancita fuerant respectu Præsidentis, ut non posset post triennium confirmari, imò finito triennio, vacare debere per sexennium, limitantur in casu (qui est noster precisus) ut locum non habeant in eo, qui subrogatur in locum demortui,
sed id procedat respectu electi in Capitulo generali juxtà clara illa verba: *Præsidens ultra triennium minimè confirmari
potest, imò finito triennio per sexennium Præsidentatu vacet,* 41
*quòd locum habeat in Præsidente à Capitulo electo, non autem
in eo, qui subrogatus fuerit in locum demortui intra triennium;
Is enim post triennii vacationem poterit ad dictum Præsidentatum reassumi.*

Et jure meritò, quia dum Constitutio loquitur de confirmatione, non concedenda à Capitulo, nisi certo tempore 42
transacto, eadem Constitutio non comprehendit casum, quo
electiones, non fiunt in Capitulo, prout sunt vacationes,
quæ eveniunt per mortem Officialium post celebratum Capitulum, dum de hoc casu Constitutio non loquitur juxta theoricam. *Jason. in leg. Certi conditio §. . . . n.9.* ubi *Socc. num.18.* 43
*ff. Si cert. petat. Cyriac. contr.258. num.13. Rot. in rec. dec.43.
num.2. cum seq. par.7. decis.366. num.6. par.15. & decis.488.
num.9. par.17.*

Maximè quandò agitur de Constitutione, correctoria dispositionis Juris communis, quæ nec minùs extenditur ad
casum diversum, non solùm ex identitate, sed nec etiam ex 44
majoritate rationis, per ea, quæ observat *Honded. consil.8.
num.16. lib.1. Surd. cons.416. num 25.* & firmavit *Rot. in rec.
decis.68. num.11. par.19.* De Jure etenim communi certum
est, quòd confirmatio in eodem Officio absque dubio permissa est, juxtà notata per *Navar. comment.3. de Regular. nu.3.
verb. Confirmatur, & consil.7. num.8. de Stat. Monach Pignatell. consult.33. tom.10. per tot.* & signanter *num 1. & 16.
& num.30.* & concordant adducti *per Passerin. de Elect. cap.* 45
*35. num.23. Lezan. quæst. Regular. tom.1. par.1. cap.18. num.
10. & Donat. in Prax. Regular. tom.2. part.1. tract.9. quæst.
11. num.1.*

Minusque suffragatur decretum hujus Sacr. Congreg. quia
illud emanavit ad tenorem expositorum in supplici Libello 46
eidem porrecto, in quo nullum aliud habetur verbum, quam
circa electiones, faciendas à Capitulo generali, eò quia aliqui ad eludendam legem curabant paulò ante dolosè renunciare, ut sub isto ideali pretexu possent postmodùm ab eodem Capitulo generali confirmari, ut apertè eodem supplici Libello.

Sinè ulla prorsus difficultate etiamsi per insubsistentem hypotesim dici velet, P. Abbatem Dami non potuisse cooptari in numero PP. Regiminis: Adhùc enim ejus admissio nul- 47
latenus influeret in nullitatem Actorum, servatis servandis
à majori parte dd. PP. gestorum, ea ratione, quia in his terminis Inhabilis Votum nunquam vitiat actum, legitimè
expletum à majori parte Vocalium. cum sola limitatione
hujus conclusionis (quæ quantùm fundata est in Jure, tantùm distat à facto in nostris terminis) quando scilicet admittentes inhabilem habent certam, indubitatamque scientiam
illius inhabilitatis, ut præter generalia, de quibus habemus
Textum in cap. Capitulum 30. num.9. de Rescript. cum concordantibus, citatis *à Ruin. consil.21. num.6. Verb. Item penden-* 48
te Rot. cor. Coccin. decis.1552. num.4. & cor. Cerr. decis.22. numer.6. probat *Sayr. de Censur. lib.2. cap.2. sub num.10. Verb.
Sicut etiam, Passerin. de Elect. cap.25. num.457. Vers. Talis
tamen Pasqualig. Quæst. moral. Cent. quæst.17. per tot* ubi
num.3. sequentem adducit congruam rationem *Qui malè eli-* 49
*gunt non debent præjudicare iis, qui benè eligunt, nec impedire, quòd non sequatur electio, & ideò si, non computatis
suffragiis inutilibus, adest electio, facta per Vota utilia, non
debet impediri per inutilia. Castellin. de Elect. cap.5. num.4.
& Card. de Luc. de Regul. disc 3. sub num.7. Vers. Quamvis,
& disc.53. num.13.* ibi: *Cum Vota fuissent concordia, nil re-* 50
*ferebat dict. interventus cum mixtura non habent Votum, nam
Contradictor non præjudicat electioni, quæ ab aliis benè conclusa sit, dum difficultas cadit, quando talia Vota illegitima
ipsam electionem concluderent, secùs autem ubi, ipsis etiam
non intervenientibus, actus esset benè conclusus.*

Imò non solùm ex parte Eligentium requiritur scientia
certa, & indubitata inhabilitatis Electoris; Sed ad effectum 51
inficiendi Vota aliorum requiritur ulteriùs, quòd admittatur inhabilis, inabilitate notoria, & evidenti, puta si admittatur notoriè excommunicatus, vel Laicus, seù Sæcularis,
ut distinguendo tradunt Authores illi, quos citat, & sequitur *Passerin. de Elect. cap.3. num.17. in fine, & num.108. &
cap.14. num.24. fol.* 188.

Et propereà per modum falsæ hypothesis dato, sed nunquam concesso, quod P. Abbas Dami, qui sedebat inter Patres de Regimine, vocem non habuisset, adhùc, quia alii
Patres de Regimine erant sex, & juxta *Constit. Ordinis cap.* 52
22. sub tit. Præsidenti, Prælatisvè decedentibus, vel amotis, quomodò succedatur fol 27. ad effectum eligendi Abbates
non requiritur, ut omnes PP. de Regimine concordent,

sed

sed sufficit, quod Electus habeat majorem partem suffragiorum; Clarissimum remanet, quod dum isti tres Abbates fuerunt concorditer electi ab omnibus aliis quinque Patribus de
53 Regimine, ut ingenuè testantur Patres Scrutatores, sustinetur electio, quando apparet, subducto Voto inhabili, quod Electi habuerunt etiam majorem partem Votorum, juxtà receptam Doctrinam *Suarez*, qui dicit, in his casibus interpellandos esse Scrutatores electionis, ad hoc, ut sciatur, an convenerint ad electionem omnia Vota, & cognito, quod Votum inhabilis non fuerit decisivum, sed superfluum, Electio est valida, ut recognosci potest in *tom. 1. part. 3. disput.*
54 *14 sect. 7. numer. 11.* cum aliis, sequutis à *Passerin. de Elect. cap. 4. num. 19. & seqq. & cap. 14 num. 24.* Cum quibus, alisque, supra citatis, processit hæc Sac. Cong. in *Baren. pro Fratribus de Observantia diebus 18. Febr. & 3. Junii 1712. ad relat. Card. Corsini.*

Quæ omnia absq; ulla prorsùs difficultate procedunt quando, ut in præsenti punctualiter verificatur, Eligens est in pacifica possessione sui Officii, ut notant communiter Canonistæ in *cap. Licet Episcopus, ubi Abb. num. 3. & seq. & Ge-*
55 *min. num. 12. de Præb. in 6, Cardin. de Luc. de Regul. disc. 11 num. 11. Rot. cor. Coccin. dec. 2341. num. 38. & 39. & in recent. dec. 400 n. 1. p. 10. & in Leodien. Præposituræ 3. Martii 1684. post principium cor Alberg.*

Die 19. Januarii 1720. proposita Causa in Congr. Episcoporum per Cardin. Spinulam sub sequenti dubio: *An Capitu-*
56 *lum generale Congregat. Italiæ sustineatur*, responsum fuit: *Affirmativè*, cum addito, ut Causa ampliùs non proponeretur.

DISCEPTATIO X.

Salisburgen. Sponsalium.

INTER

Josephum Frantz.

ET

Annam Mariam Kauffmanin.

ARGUMENTUM.

Ob non adimplementum Sponsalium, quando locus sit damnorum, ac expensarum refectioni, sive de Jure, sive ex Partium conventione, & quid dicendum de Arrhis, occasione Sponsalium constitutis.

Contractis anno 1692. inter Josephum Bonaventuram Frantz, & Annam Mariam Kauffmanin Sponsalibus, ut ex pluribus Epistolis & aliis actibus, registratis in volumi-
1 noso Processu, institit idem Frantz pro illorum effectuatione, & tandem die 7. Octobris 1695. in Curia Salisburgen. obtinuit Sententiam, declarantem, eandem Kauffmanin obligatam esse Matrim. cum ipso contrahere.

Verùm quia in evidens spretum ejusdem Sententiæ, & evidentiorem contemptum specialis præcepti de non conversando cum Christophoro Paronsein, aliud de facto cum eodem
2 contraxit Matrimonium, per quod antecedentia Sponsalia remanserunt dissoluta, juxta firmata per *Rotam in Lunen. Sarzanen. Sponsalium 23. Februarii 1665. §. Nec effectuationem cor. Benincas* & resoluta à *C. C. in Reatina Matrimon. 6. Februarii 1700.*

Hinc idem Frantz intentavit in eadem Curia actionem
3 injuriarum, sibi illatarum, uti Doctori, & Nobili, æstimandam scutis 3000. auri, petiitque sibi Justitiam ministrari, & ad solutionem ejusdem summæ condemnari eandem Kauffmanin.

Instantiam autem non admisit Judex de Partibus, sed, illam reiiciendo, per aliam Sententiam declaravit, actio-
4 nem injuriarum æstimatoriam non competere Frantz, compensatis nihilominùs litis expensis ex rationabili causa, eidi Judici benevisa.

In hoc statu, & ante prosecutionem appellationis in sensu veritatis quæritur: *An ead. Sententia subsistat?*

Crederem autem illam esse fundatam, nullamq; actionem
5 Injuriarum æstimatoriam competere in casibus Sponsalium, non adimpletorum.

Moveor ex libertate, indispensabiliter requisita ad contrahenda Matrimonia, quæ operatur, ut metus pœnæ pecuniariæ neminem invitum, & contra proprium libitum compellere debeat ad illa contrahenda, juxtà utriusque Juris 6
apertas sanctiones, ut de Jure Canonico videre est *in ca. Gemma 27. de Sponsal.* ubi *Gloss. verb. Libera*, & de Jure Civili *in leg. Filia 134. ff. de Verbor. obligation.* ibi: *Inhonestum vi-* 7
sum est vinculo pœnæ Matrimonia obstringi, sive futura sint, sive jam contracta, & observant *Abb. cons. 48. in fine libr. 1. Ctarlin. controvers. 104. num. 30.* ubi, quod pœna pecuniaria magis timeri solet, quàm censuræ, quodque si illa locum 8
haberet per indirectum impediretur libertas in Matrimoniis, & in fine testatur in suo casu, absolutum fuisse Sponsum, nullamque passum molestiam, neque civilem, neque crimina- 9
lem, *Boss. de Matrim. cap. 11. §. 25. num. 414.* ubi, quod est conclusio omnium Doctorum, quos in magno numero citat, *Pont. eodem tract. lib. 12. de Sponsal. cap. 19. num. 6. & 7. Bonacin. Oper. mor. tom. 1. de Matrim. tit. de Sponsal. par. 1. punct. ultim. num. 6. & Rota cor. Priolo dec. 198. n. 10. & dec. 270. nu. 2. & in par. 10. rec dec. 93. n. 11.*

Et revocando Sententias Judicum de Partibus condemnantium Sponsos ad similes pœnas pecuniarias, est punctualis *dec. 142. num. 6. & seqq. par. 15. rec.* ubi de pœna, æstimata 10
& taxata à Judice in florenis 1000. irremissibiliter Parti solvendis, & *cor. Benincas. dec. 66. num. 1. & seqq. & dec. 191. num. 2.* Quam Sententiam Juri Civili maximè consonam recognovit, & admisit *Henric. Brov. de Jure Connub. lib. 1. cap. 24. num. 27.* licet contrarium putet, attentis municipalibus legibus Hollandorum, ibi: *Disputant Interpretes &c. An ad interesse agere possit Sponsus adversus Sponsam, alteri nuptam &c. Affirmant alii, idque hoc argumento quoties promissum factum præstari nequit, in faciendis obligationibus succedit justa facti æstimatio, leg. 72. ff. de Verbor. obligat. Negant alii, quia pœnæ instar esset hoc interesse, & omnem pœnnalem stipulationem à Sponsalibus, & Matrimoniis remotam esse lex voluit, ne arbitrii summa libertas amitteretur, leg. 134. ff. de Verbor. oblig. &c. Secundam Sententiam Juri Civilis, maximè congruam esse cum Ficardo, priorem moribus nostris maximè convenire puto.*

Licet autem major pars Authoritatum allegatarum loquantur de pœna conventionali, non autem de illa inflicta, vel infligenda à Judice ob violationem Sponsalium, adhuc tamen intentum concludenter probare videntur; Tum quia 11
major videtur ratio condemnandi Sponsum, recusantem adimplere Sponsalia ad solvendam illam pœnam, ad quam sponte, clarè, literaliter, & incontrovertibiliter se obligavit in casu non adimplementi, quàm ad solvendam aliam, infligendam à Judice, quando dicta clara, & literalis obligatio non concurrit, ut de se patet, cum in primo casu duo concurrant vincula, seu obligationes, nempè una, ortum habens à Juris dispositione, & altera à proprio facto, seù voluntate; Tum etiam quia eadem prorsus militat ratio de 12
una, ac de alia specie pœnæ, ad impediendam libertatem contrahendi matrimonia, ut individuo huic objecto respondendo firmavit *Rot. in decis. 142. num. 7. & seqq. par. 18. rec.* & de pœna non conventionali loquitur *Guttier. de Matrimon. cap. 17. nu. 14.* Et distinguendo damnum, emergens ex non adimplemento Sponsalium, ab interesse intrinseco, & annexo violationi fidei, notant adducti in *dec 161. num. 2. & seq. coram Benincasa.*

Quæ, si procedunt, quando Sponsus ex nulla legitima causa recusat adimplere Sponsalia, & pœna fuit specialiter conventa in casum recusationis, ut, ultra supra citatos, benè probant *Gonzal. in cap. Gemma sub nu. 5. de Sponsal. & Boss. de Matrim. cap. 11. §. 25. num. 529.* ubi alii citantur concordantes; Quidquid subtiliter arguendo contrarium opinentur in casu, quo Sponsus absque ulla causa recuset adimplere 13
Sponsalia *Pont. de Matr. lib. 12. cap. 19. n. 8. & 9. & Perez eod. Tract. disput. 7. sect. 1. n. 6.*

Multò magis habebunt locum in præsenti, attento, quod non affertur publicum documentum Sponsalium, sed inferri 14
prætenduntur ex verbis, & epistolis amatoriis, circa quæ multa dici possent, concernentia, vel illarum irrelevantiam, vel insubsistentiam. Et in omnem casum allegat Sponsa pro motivo non adimplementi ex sua parte indignationem Parentum, & timorem exhæredationis, quæ solet esse, & à DD. æstimari justa causa pro illorum non effectuatione, ut videre est apud *Boss. de Matrimon. cap. 11. numer. 97. & seqq.* 15
ubi refert per extensum *Rotæ decisionem coram Penia*, idem comprobantem *Card. de Luca eod. tract. disc. 8. num. 11. Add. ad Gregor. dec. 379. num 9. & Rot. cor. Burat. dec. 412. nu 6. & cor. Cavaler. dec. 447. nu. 2. & in par. 10. rec. dec. 19. num 56. & seqq.* & longè posthæc scripta in *Comen Sponsalium 10. Junii 1705. cor. Molines.*

Nec

Nec contrarium probant *David Dering. in Bibliothec. Ju-*
16 *ris consult. tom. 1. verb. Actio Injuriarum num. 105. folio 362. Cothman. respons. 10. par. 1. num. 256.* & alii pro hac opinione inclinantes. Loquuntur enim, quando nulla adducitur causa à Sponso resiliente, & quod pejus est, dicti Authores unicè se fundant in doctrina Lutheri, cujus verba referunt, & sequuntur, & propterea in nulla prorsus consideratione haberi debent; *Gobat.* autem *de Matrim. tract. 10. cas. 4. nu-*
17 *mer. 178. & cas. 6. num. 266.* loquitur de expensarum refectione, de illis nimirùm, quas pro Sponsalibus fecerat unus ex Sponsis, & pro quibus præjudicium sentit ex non effectuatione Sponsalium.

Respectu autem istarum expensarum observant DD. quod
18 cum illæ dicantur extrinsecæ, & separatæ à Matrimonio, quando non petuntur ratione violationis Sponsalium, nec prætextu pœnæ, competit utique pro illis actio, dummodò concludenter, & specificè probentur ex adductis per *Sanchez*
19 *de Matrim. lib. 1. disput. 30. num. 14. & 15. Guttier. eod. tract. cap 17. num. 14. Bonacin. Oper. moral. tom. 1. tit. de Sponsal. quæst. 1 punct. ultim. num. 6. & Bertacchin. Vot. dec. 128. per tot.* & distinguendo firmavit *Rota cor. Beninc. dec. 161. & 191. ferè per tot.*

Benè verum est, quod rarò practicari solet refectio similium expensarum, sive quia cum difficultate probari solent, juxtà casum dd. *decis. coram Benincasa.* Sive quia non solent
20 esse considerabilis præjudicii, ut observat *Fontanell. de Pact. nuptial. tom. 2 gloss. 12. num. 12.* ibi: *Interesse quod peti potest in hac materia est, si Sponsus fecisset expensas, vel si aliam Sponsam non ita divitem invenire potest, sed hæc difficiliter practicantur, ideò ea omittamus.*

Fortiùs autem omitti possunt in casu præsenti, in quo non
21 adimplementum Sponsalium se tenet ex parte Fœminæ, ea ratione, quia magnum præjudicium considerari tunc solet, quando Sponsa decipitur, Sponsusque recusat adimplere Sponsalia, attento quod non tam facilè Virum æqualem invenire potest, mediante conversatione, & aliis actibus, inter ipsam, & priorem sponsum gestis, ut in specie observat *Le-*
22 *desm. de Matrimon. in addition. ad 3. par. D. Thom. quæst. 43. artic. 1. fol. 108. vers. Prima conclusio, & fol. 109. vers. Ultima conclusio.* Quæ omnia non verificantur respectu Viri, qui eadem facilitate potest aliam Sponsam invenire, non obstante conversatione, & familiaribus actibus cum priori Sponsa continuatis.

Quibus in universum non obstat argumentum, desumptum
23 ab Arrhis, quæ validè constitui possunt, & præstantur pro effectuatione Sponsalium *leg. Arrhis, & leg. final. Codic. de Sponsal.* cum aliis, cumulatis per *Guttier. de Matrim. cap. 18 num. 1.*

Militat enim inter Arrhas, & pœnam pecuniariam, seu
24 actionem, injuriarum æstimatoriam, diversa ratio, quia cum illæ traditæ supponantur ante contractum Matrimonium, faciliùs, & suaviùs amittuntur, quàm solvatur pœ-
25 na non tradita, ut observant *Hostiens. in Summ. tit. de Sponsal. § 1. num. 1. Sanchez de Matrim. lib. 1. disput. 35. num 9. vers. Tandem, Guttier. eodem tract. cap. 18. num. 2. Perez pariter de Matrim. disput. 7 sect. 2. num 3. vers. prima pars, & Boss. eod. tract. cap. 2. num. 434.* ubi quod Arrha minus impe-
26 dit libertatem, quàm pœna ex triplici ratione, quia maturiori consilio traditur, quia timor illam amittendi, utpotè jam traditam, minor est, & quia cum Arrhæ traditio fiat de præsenti, minor esse solet, quia unusquisque proclivior est ad verba de ore, quàm ad pecuniam ex crumena deponendam.

Demum non refragatur animadversio, quod hæc omnia
27 procedant cum supposito, quod matrimonium sequutum non fuerit, quando posset verificari coactio, seu metus pœnæ pecuniariæ ad illud non contrahendum; Secus autem postquam, ut in præsenti, Matrimonium de facto fuit contractum, & à Judice validum declaratum, in quibus circumstantiis inapplicabiles videantur termini libertatis, vel coactionis; Semper enim militat eadem consideratio, idemque
28 timor solvendi pœnam, vel conventam, vel à Judice taxandam, & infligendam, si ista ob fidei violationem exigi posset, & proinde in utroque casu militare debet eadem Juris dispositio, cum aliis supra expensis, & in specie de Matrimonio jam contracto, & de pœna, taxata à Judice post multum tempus à die contracti matrimonii, & solvenda prio-
29 ri Sponso, est d. punctualis *decis. 142. part. 5. rec.* confirmata *28. Junii 1669. cor. Bevilaqua.*

Circa refectionem expensarum, ob non sequutum imple-
30 mentum Sponsalium vide curiosam quæstionem apud *Themund. dec. 289. num. 7. 44. & 46. & Raynald. tom. 1. ad cap. 1. supplet. 5. num. 121.* an scilicet teneatur ad reficienda damna recusans adimplere Sponsalia ex illo motivo, quod post illorum contractum, devenit ad Sponsi notitiam, quod Sponsa habebat Cauterium, vulgò *Fontanella*, & resolvunt, quod non, quia Cauteria non sunt infirmitates, sed præcautiones, non impedientia bonum Prolis; Quod tamen non ita facilè admitterem, quia negari non potest, quod sit imperfectio, & defectus Sponsæ, & quidem talis naturæ, & qualitatis 31
quod si à principio notus fuisset Sponso, Sponsalia non facilè contraxisset, & proindè Medicis hoc decidendum reliquo, id judicando ex causa, propter quam Cauterium factum fuit, & continuari debet.

DISCEPTATIO XI.

Romana Pensionis.

P R O

Henrico Krog.

C U M

Desiderio Albano.

ARGUMENTUM.

Pensio, quando dicatur nulla, ex quo illius Termini exacti fuerint ante Apostolicarum Literarum expeditionem. Et quid dicendum, quando exactio facta fuit à Cessionario commoditatis, non autem ab ipsomet Pensionario.

EX speciali gratia sanct. me. Clem. XI. anno 1719. Georgius Henrius Krog provisus fuit de Beneficiatu in Vaticana Basilica, reservata pro Persona nominanda annua Pen-
sione sc. 50. monetæ, quæ deindè expleta fuit in personam 1
Desiderii Albani, Conbeneficiati in eadem Basilica, qui vix reportata Signatura ejus Gratiæ, omne jus, omneque commodum ejusdem Pensionis, nullo penitùs jure sibi reservato, nisi illo redimendi semper, & quandocumque cessit, dedit, & transtulit favore Fratrum de Barigionis pro scut. 140. quæ summa fuit manualiter, & in contanti statim exbursata, & soluta eidem Albano; Reliqua verò scut. 50. dictum fuit remanere penès eosdem de Barigionis ad effectum illa erogandi pro expensis expeditionis Bullarum ejusdem reservationis Pensionis, mediante Ordine subscribendo ab eodem Albano, quatenus ipse gratuitam condonationem dictarum expensarum non obtinuisset, quæ omnia desumuntur ex publico Instrumento, desuper solemniter stipulato die 14. Aprilis 1719.

Pervento tempore solutionis primi termini Pensionis, ma-
turati die 24. Junii 1719. Barigioni inaudita promptitudine 2
judicialiter egerunt coram Cardin. Vicario contra Krog pro solutione ejusdem primi termini dictæ Pensionis, obtentaque per eundem Krog à benignitate Judicis aliquorum paucorum brevi dilatione, ad evitandam exindè decretam contra ipsum mandati expeditionem, sub die 1. Septembris ejusdem anni 1719. coactus fuit promptè exbursare dictis Fratribus de Barigionis summam scut. 25. pro termino tunc decurso.

Post talem æquè coactam, ac promptam exactionem termini soluti à Krog, qui tunc temporis nullos omninò fructus sui Beneficiatus perceperat, ex mero accidenti ad ejus notitiam devenit, quod Literæ Apostolicæ reservationis ejus-
dem Pensionis nequaquam fuerant expeditæ, adeoque reco- 3
gnito, quod ex præfata exactione primi termini, Literis non expeditis, eadem Pensio ipso jure remanserat nulla, juxta claram conditionem, in omnibus similibus provisionibus apponi solitam, de qua sermo redibit infra, apud Officiales Datariæ apponi curavit: *Nihil transeat*: ad impediendam earundem Apostolicarum Literarum expeditionem.

Verùm, citato Krog, nomine ejusdem Albani, placuit Cardin. Prodatario expeditionem dd. Literarum Aposto-
carum permittere, cum sequenti tamen salutari clausula. 4
Sine præjudicio jurium ambarum Partium; Expeditisq; deindè Literis in sequelam ejusdem decreti, institit Albanus coram A. C. pro earundem Literarum executione, ac pro relaxatione Mandati pro altero termino Pensionis, interim decurso; Porrecto autem supplici Libello ex parte Krog sa. mem. Clemen. XI. pro deputatione Congreg. particularis, ad effectum citiùs terminandi præsentem quæstionem, prout

inter

inter Ecclesiasticas decet Personas, juxta rotundum *Textum in Authent. Inter quas oport. caus. dicer.* ibi: *Ut non mens eorum occupetur circa litis sollicitudinem, sed velociter liberati,*
5 *sacris operibus obsecundent*, & firmata per *Rot. in Neapolitana Processionis 2. Julii 1707. §. finali coram Omanna.* Eoque remisso ejus Auditori, placuit eidem instantiam ad C. Conc. remittere, in cujus remissionis executionem subscriptis duobus dubiis, de quibus infra utrumque videtur negativè resolvendum.

Pro eo, quod attinet ad primum, ante illius discussionem
6 dicimus, quod modus, cum quo processum fuit, non videtur immunis à labe simoniæ, quia cessio præfatæ pensionis non fuit stipulata quoad meram, & nudam commoditatem exactionis fructuum ejusdem Pensionis, quod sine Apostolico Beneplacito tolerari solet, & in praxi admittitur, sed Barigionis concessum fuit omne jus, omnisque actio, competens Albano, juxta illa verba Instrumenti, ibi: *Cessit quoque omnia, & singula jura &c. omnes, & singulas actiones &c. nullo jure &c. nullave actione &c. nisi redimendi, ut infra &c.*
7 Quod absque labe simoniæ fieri nullatenus potuit, ut in terminis advertit *Card. de Luca de Pension. disc. 5. num 9. & disc. 30. numer. 14.* ubi, quod hoc est verum, etiam si Partes credant benè operari, & sint in optima fide, sequentem adducens stringentem rationem, quod bona fides Partium, taliter operantium, excuset quidem à pœnis, sed non potest evitare nullitatem pensionis, & pro veritate consultus, latè probat *D. Advoc. Piton. discept. Eccles. 11. per tot.* cui (ultimo ex Subscribentibus eidem Disceptationi dumtaxat ex-
8 cepto) pro veritate, & conscientia se subscripserunt quindecim primæ magnitudinis sydera Sacrorum Canonum, & Juris prudentiæ Romanæ Curiæ, ut videre est ibidem post *num. 25.* Referens in fine idem D. Piton. ita in dicto casu bis judicatum fuisse à magno Tribunali R. C.

Quæ adversùs genium, & solitum indicasse sufficiat, ut solemniter protestati fuimus in Epistola ad Lectorem *nostrarum Institutionum crimin.* Idque ex speciali mandato Krog,
9 non advenæ, sed domestici Juris, & uti concedentia ad nostrorum dubiorum negativam resolutionem; Quia inter alias pœnas actuum simoniacorum illa etiam statuitur in *cap. Insinuatum de Simon.* ut cadat quis à jure, quod habet circa Ecclesiastica Beneficia, & Pensiones, ut videre est apud *Divum Thom. 2. 2. qu. 100. art. 6. in corp.* cum aliis, citatis *in Instit. Crimin. libr. 1. tit. 9. numer. 37.* quibus addo alios, citatos à
10 *Card. de Luc. de Pension. disc. 5. num. 9.* ibi: *Successivè incursum pœnarum, inter quas est illa amissionis, seu extinctionis Pensionis à majoritate rationis, ob quam vacant etiam Beneficia; Ideòque quomodocumque dicatur, semper firmum est, quod d. Pensio non erat ampliùs in rerum natura.*

Nec dicatur, quod hæc non procedant in nostris terminis, attento speciali pacto redimendi semper, & quandocumque
11 controversam Pensionem.

Quia hujusmodi pactum nullatenus tollit, quod verum dominium propriè acquirarur, & verè resideat penès taliter
12 ementem, sed operatur solam resolutionem dictæ veræ, & propriæ venditionis, quando illud reducitur ad actum, juxta communiter receptam theoricam *Cagnol. in leg. 2. num. 7. Codic. de Pact. inter emption. & vendit.* quam sequuntur *Marcambr. ab Anguil. consil. 31. numer. 10. & sequentibus Man-*
13 *tic. de Tacit. lib. 4. tit. 32. num. 2. Afflict. de Jur. prothomis. §. 3. numer. 2. & seqq. Tiraquel. de Retract. convent. §. 2. glos. unica in princip. Gratian. discep. 526. num. 54. Card. de Luc. de Servit. disc. 88. num. 5. & Rot. dec. 677. num. 1. cor. Burat. & dec. 307. num. 13. par. 12. rec.*

Deveniendo modo ad primum dub. illius negativa resolutio videtur clara ex æquè laudabili, antiquo, & inconcusso
14 stylo Datariæ apponendi in reservatione Pensionum clausulam, ut illæ exigi debeant: *Vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs Pensio sit nulla*, quæ apponi cæpit tempore Summi Pontificis Gregorii XIII. maximi Canonistæ, testibus *Salust. Tyb. in Prax. lib. 3. tit. 4. num.*
15 *2. Ridolph.* pariter in *Prax. par. 1. cap. 9. nu. 140.* ibi: *Verùm, si arte expeditionem Literarum Apostolicarum pensionem exigi contingerit, pensio erit omninò nulla Adden. ad Ludovis. decis. 440. numer. 8. Adden. ad Burat. dec. 459. num. 4. Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 37. n. 1. & seq. Ricc. in Prax. tom. 2. par. 1. resol. 420. per tot. Garz. de Benefic. par. 4. cap. 2. nu. 39. & seqq. Tondut. de Pens. cap. 50. num. 1. Fattinel. tom. 1. resp. 51. num. 13. & tom. 2. resp. 35. num. 9. & seqq. & per tot. Cardin. de Luc. de Pens. disc. 29. num. 3. & disc. 30 num. 9.* ubi quod hæc con-
16 clusio nullam admittit controversiam.

Supplicantes hic tria observare pro faciliori præmissorum admissione.

Primùm, quod dicta clausula à Datariæ Ministris apponi dicitur favore publico, ne scilicet Officiales Datariæ, & Cancellariæ detrimentum patiantur ob dilatam Bullarum expeditionem, ut notat *Salust. Tyber. in Prax. d. lib. 3. tit. 4. num.* 17
2. & firmavit *Rot. cor. Millin. dec. 20. num. 4.*

Secundùm, quod eadem clausula inducit formam præcisam, annullando ipso Jure actum, diversimodè expletum, 18
ex adductis à *Corrad. in Prax. Benef. lib. 5. cap. 7. sub num. 33* & firmatis per *Rot.* in magistralibus *dec. 286. per tot. cor. Mantic. & dec. 20. per tot. cor. Millin.*

Tertiùm demum, quod dicta clausula non dicitur inducere dispositionem pœnalem, itaut procedendum sit cum illis generalibus regulis, quod in dubio semper respondendum sit pro exclusione pœnæ, quodque ad illam evitandam quælibet 19
causa sufficiat, *Rot.* in magistrali *decis. 300. per tot. cor. Mancic.* & signanter *n. 1. & 2.* ibi: *Neque enim obstat, quod dicitur, hujusmodi decretum esse pœnale, ex eo, quod inducit nullitatem actus &c., & consequenter ad evitandam pœnam quamlibet causam posse sufficere. Quia fuit responsum, decretum esse pœnale, quando inducit nullitatem actus propter odium Personæ, efficientis actum contra prohibitionem Legis &c. Aliud est, quando reddit actum nullum propter defectum for-* 20
mæ &c. Nam si aliud dicamus certè sequitur, quod omnes Leges, quæ certam formam, solemnitatem inducunt in Testamentis ordinandis, & contractibus celebrandis, sint pœnales, quia forma non observata, testamentum est nullum &c. similiter forma Legis neglecta, contractus nullius est momenti &c. & tamen absurdum est dicere, has Leges pœnales, quia nullitas, quæ non lædit Personam, neque minuit Patrimonium, non est propria pœna &c.

In proposito autem decretum non lædit Personam, nec diminuit Patrimonium, quia non tollit Jus quæsitum, nec Jus cæptum acquirit, sed impedit principium acquisitionis, & Jus quærendum excludit, ut ex verborum contextu apparet, ibi: 21
Pensionem annuam vigore Literarum, desuper conficiendarum, nec antea, aliàs reservatio hujusmodi, nulla sit eo ipso persolvenda authoritate Apostolica reservamus, ergò non inducit pœnam.

Neque enim Pensio purè, neque sub modo est reservata, vel sub conditione expressa, nam licet ista conditio respiciat exactionem Pensionis, tamen reservatio redditur nulla, nisi vigore Literarum Apostolicarum persolvatur &c. quia illa verba, nec anteà aliàs reservatio eo ipso sit nulla, contrariam inducunt, conditionem, & sequentem orationem efficiunt conditionalem &c. sunt verba *d. dec. 300. à num. 1. usque ad 5 coram Mantic.* quam sequitur *Fattinel. tom. 1. resp 51. n. 13. & per tot.*

Quibus non adversatur ea, quæ in contrarium adduci possunt.

Non primum, quod non Albanus, sed Barigioni fuerunt illi, qui dictum terminum ante expeditionem pensionis exegerunt, à quorum proindè facto nullum dici potest illatum 22
præjudicium eid. Pensionario, præcipuè, quia idem Albanus in Ordine, Krog directo, mandavit, pensionem esse solvendam Fratribus de Barigionibus *nelli termini dovuti.*

Tùm quia, attentis dictis claris verbis Instrumenti, translativis omnis Juris, omnisque actionis, competentium Albano, in eosdem de Barigionis, ex ipsorum facto, & innegabili exactione pensionis ante Literarum Apostolicarum ex- 23
peditionem, statim extincta fuit eadem pensio, ex authoritatibus, supra citatis.

Supplicantes observare, quod dicta conditio in reservatione pensionis, apponi solita, *ut ista exigi debeat vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs pensio sit nulla*, non est directa ad unam, vel aliam personam exigentem, sed præcisè respicit meram, & realem exactionem; Et 24
propterea eo ipso, quod concludenter probatur dicta exactio, verè, & realiter facta à legitimo Procuratore, seù Cessionario Pensionarii ante Literarum expeditionem, statim dicitur nulla pensio absque necessitate videndi, an Persona exigens id fecerit nomine proprio, vel alieno. In conditionalibus enim nihil aliud attenditur, quàm nudum, & simplex factum ad *Text. in leg. Gallus §. Et quid si tantum*, ibique *Bartol. numer. 2. & 3. ff. de Liber. & postum* & ex animadversis per *Me-* 25
noch. cons. 263. n. 34. Cyriac. contr. 281. nu. 68. & Rot. cor. Bich. dec. 138. n. 30. & in puncto casus nostri eadem *Rot. cor. Mant. dec. 300. num. 4.*

Cæterùm præter necessitatem, subdimus, quod in illis terminis, in quibus aliquid præscribitur per modum formæ, 26
ut in nostris terminis ad unguem verificatur, ex supra animadversis, illa non servata, actus semper remanet nullus, etiamsi non servetur à Procuratore, juxtà æquè practicum, ac quotidianum exemplum contractus matrimonialis, in quo,

quo, quia de forma requiritur, quod contrahatur coram Parocho proprio, & duobus saltem testibus, juxtà notoriam
27 dispositionem *Conc. Trid. in sess. 24. de Reform. Matr. cap. 1.* sive illud contrahatur à Principali, sive ab ejus Procuratore, semper nullum est, si eadem forma præcisè, & punctualiter non servetur, ea viva ratione, quod ea, quæ de forma sunt, ad unguem adimpleri debent, & posito illius non adimplemento, semper, & ad semper actus, peccans in forma, nullus est, quicumque ille sit, qui dictam formam non servet, & ex quocumque motivo, vel causa illa non servetur, etiamsi hæc legalis, & legalissima sit, juxta magistralem *dec. 308 per tot. Dunoz. sen.*

Neque ad rem faciunt verba illa Ordinis Albani, præcipientis Krog, ut solveret pensionem Fratribus de Barigionis
28 *nelli termini dovuti*, quia verba hæc juxtà eorum obvium sensum, nihil aliud important, quàm tempus, in quo maturabat eadem pensio, hoc est diebus 24. Junii, & 26. Dec. cujuslibet anni, nullumque habet respectu ad expeditionem Literarum Apostolicarum, ut patet Consideranti.

Ceterùm omnia in hac parte fiunt evidentiora, observando innegabilem illam facti circumstantiam, quod ante Literarum expeditionem ipsemet Albanus, non unum, vel alium
29 terminum, sed integram pensionem pro toto tempore ejus vitæ actualiter, & in contanti in summa scut. 140. titulo Pensionis, de qua est quæstio, effectivè habuit, & recepit, relinquendo scuta 50. in manibus illorum de Barigionis, non simpliciter, & determinatè pro expeditione Bullarum, sed cum illa conditione, quatenùs à Sanctissimo non obtinuisset illarum gratuitam condonationem, quæ omnia, uti resultantia ex publico Instrumento, dicuntur demonstrata, mediante illa probatione, quam Doctores vocant probationem probatam, ut videre est apud *Farinacium quæst. 156.*
30 *numer. 156. & Rot. decision. 347. numer. 11. part. 11. recentior. & in Mediolan. Beneficii 1. Aprilis 1707. §. Tetigimus coram Ansaldo.*

Nec replicetur, quod eadem summa scut. 140. non fuerit exacta ab Albano, sed à Fratribus de Barigionis; Quia semper verum est, & in æternum verum erit, quod eadem
31 insignis summa scut. 140. exacta fuit causa, titulo, & occasione pensionis, ante quam illius Literæ expeditæ fuissent, quod unicè attenditur ad illius nullitatem inducendam, juxtà clara illa verba, supra registrata, & opportunè repetenda *exigi debeat Vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs pensio nulla sit*, præscindendo, an id sequatur à Pensionario, vel ab ejus Cessionario, cujus factum, & operationes perindè habentur, ac si factæ essent ab ipsomet cedente, juxtà notoria principia, de quibus *Repeten-*
32 *tes* communiter in *Leg. Emptor. Cod. de Hæredit. vel action. vendit.* cum aliis apud *Rot. dec. 770. num. 1. cor. Coccin. & dec. 166. n. 11. cor. Benincas.* ubi, quod Cessionarius, non per fictionem, sed verè repræsentat personam cedentis.

Et contrarium afferendo, inventa esset ampla, & spatiosa via eludendi dictum Datariæ Stylum; Quilibet enim Pen-
33 sionarius facilitate maxima posset ante Bullarum expeditionem cedere alteri suum jus, suamque pensionem, & ab illo exigere terminos ejusdem pensionis, absque ullo periculo ejusdem nullitatis, & cum palpabili damno, & præjudicio Officialium Datariæ, & Cancellariæ; Quod quantùm absurdum sit, quantùmque oppositum omnibus Juris principiis, de se patet, quia id, quod directè prohibitum est, indirectè non videtur permittendum, *leg. Sejus, & Augerius,*
34 ibique *Bartol. ff. Ad leg. Falcid. Surd. decis. 21. num. 4. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 189. numer. 82. & Bellet. Disquis. Cleric. tit. de Exempt. Cleric. §. 7. num. 6.* Et quod una via non permittitur, non potest per aliam ad praxim reduci *Cap. Cum quid de Regul. Jur. in 6. Surd. consil. 301. numer. 75. Menoch. cons. 285. num. 41. Barbos. axiom. 193. num. 1. & Rot. dec 701. num. 3. cor. Burat.* Et demum, quod prohi-
35 bito uno censentur prohibita omnia ea, per quæ perveniunt ad illud *Leg. Oratio ff. de Sponsal. & cap. Præterea de Offic. Delegat. Mascard. de Probat. conclus. 102. per tot. & Rot. decis. 1224. num. 15. cor. Coccin.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo non sumus in terminis Cessionarii, qui verisimiliter ignoraverit negativam expeditionis Bullarum, quivè potuerit esse in bona fide, quod illæ fuissent expeditæ, dum sola lectura Instrumenti
36 cessionis manibus palpare facit innegabilem scientiam in utrisque, quod Literæ Apostolicæ nullatenus fuerant expeditæ. Itaut, his omnibus attentis, difficile erit allegare præteritum casum, in quo cum majori certitudine, & scientia negativæ expeditionis Literarum Apostolicarum exacta fuerit aliqua pensio; Et longè difficilius erit fingere alium futurum casum, in quo eadem scientia, & certitudo breviùs, clariùs, & faciliùs demonstrari possit, quàm ex sola, & simplici lectura publici Instrumenti.

Minus relevat reflexio, quod Albanus præcisè, ad effectum expediendi, Bullas reliquerit in manibus illorum de Barigionis sc. 50. ut dicitur in Instrumento cessionis.

Non solùm quia, ut vidimus supra, priùs sibi imbursavit, & ad se traxit titulo, & causa pensionis insignem summam 37
sc. 140. sed etiam, quia id non fecit purè, & simpliciter, sed conditionatè, quatenùs scilicet non potuisset obtinere illius gratuitam condonationem.

Mirabiliter comprobantur hæc ex combinatione temporis stipulationis Instrumenti die 24. April. 1719 & alterius temporis maturati primi termini pensionis sub die 24. Junii ejusd. anni, & demum temporis obtenti decreti pro expeditione 38
mandati, & coactæ solutionis sub die 1. Septembris ejusdem anni 1719. Nemo enim non videt, quod intra dictum longum tempus quatuor mensium cum dimidio alterius, à die scilicet 24. Aprilis usque ad diem 1. Septembris 1719. non semel, sed millies expediri poterant Literæ Apostolicæ, si revera ante exactionem termini prædicti expediri voluissent; Et proptereà undique manifestus remanet animus, effectivis sequentibus operationibus, tam Cedentis, quàm Cessionariorum, ad evidentiam comprobatus, exigendi pensionem ante Bullarum expeditionem, colorato prætextu obtinendi gratuitam expeditionem.

Non obstat pariter, quod hodie eædem Literæ Apostolicæ de facto fuerint expeditæ; Tum quia illarum expeditio à Cardin. Prodatario permissa fuit cum salutari illa clausula: *Sine præjudicio Jurium ambarum Partium*, quæ operatur præservationem nullitatis pensionis, usque adhùc comprobatæ, juxtà vim, & efficaciam dictæ clausulæ, per ea, quæ notant *Salgad. in Labyr. Credit. par. 2. cap. 6. num. 60. & seqq.* 39
Add. ad Burat. dec. 511. num. 6. Ansald. in Addit. ad dec. 72. n. 42. & Rot dec. 316. n. 25. in princ. cor. Merlin. & dec. 228 3. n. 103. coram Coccin.

Tùm etiam, quia stante decreto, quod pensio solvatur vigore Literarum, desuper expediendarum, & non anteà, sequens expeditio Literarum post solutionem non est apta convalidare pensionem, ipso Jure nullam, rationibus, latè exornatis in puncto casus nostri *à Lotter. de Re benefic. lib. 1.* 40
quæst. 37. num. 12. Garz. de Benef. par. 4. cap. 2. num. 42. Adden. ad Ludovis. dec. 440. num. 8. Fattinel. resp. 35. numer. 10. tom. 2. & Rot. decis. 20. num. 6. & 7. decis. 227. num. 6. coram Millin. & dec. 875. num. 1. & per tot. coram Penia & dec. 158. numer. 2. par. 1. rec. quæ omnia notabiliter ampliat *Rot. in d. dec. 20. num. 2. & 3. cor. Millin.* ut procedant etiam in illis ter- 41
minis, qui non sunt nostri, quando Literæ Apostolicæ expediuntur quidem post exactam pensionem, sed antequam illius nullitas à Titulari opponeretur, ea ratione, quia, cum expeditio dd. Literarum præscribatur per viam formæ, & illa non servata, pensio sit ipso Jure nulla, expeditio post executionem nullatenus suffragatur, non solùm si Titularis de nullitate non opponat, sed neque etiam si consensum expressè præstet illius convalidatoriæ, & validitati.

Quod est adeò verum, ut id procedat, etiam si concurrat novus consensus Titularis, ea ratione, *quia validitas Pensionis tota pendet à Papæ authoritate, sine qua proindè nihil operatur Partium consensus*; sunt verba *Fattinell. ubi supra* 42
num. 12.

Et ex his abundè comprobata remanet negativa pariter resolutio 2. dub. quia posita ex prædictis nullitate pensionis, de qua disputamus, non solet Apostolic. Sedes in Tertii præjudicium revalidatorias Gratias concedere, juxta solemnem declarationem, quam emittere solent Summi Pontifices in 43
crastinum assumptionis ad Summi Apostolatus apicem, de qua in *Reg. 18. Cancell.* ibi: *Per quamcumque Signaturam, seu concessionem, gratiam, aut Literas Apostolicas &c. etiamsi motu proprio. & ex certa scientia, ac etiam ante motam litem &c. nulli Jus sibi quæsitum quomodolibet tollatur*, & juxta notata per *Bald. in leg. 1. numer. 5. ff. de Constitut. Princ.* 44
Gemin. in capit. Gratia numer. 4. de rescript. in 6. Paris. in cons. 23. num. 153 lib. 1. & Rot. dec. 650. num. 29. cor. Dunoz. jun. & dec. 410. numer. 16. coram Bich. & dec. 351. numer. 5. par. 17. rec.

Quæ vera sunt, etiam si præjudicium consistat in minimo, multòque magis, quando, ut in præsenti verificatur, præjudicium maximum est, habetq; tractum successivum, ut 45
ampliando conclusionem advertit, *Rot. dec. 81. n. 3. cor. Pamphil.* quam sequuta fuit *cor. Emer. jun. dec. 893. n. 13.*

Quibus additur antiquus, & laudabilis stylus Rotæ, nullam omninò in hac parte admittentis excusationem, sanatoriam,

riam, vel morae purgationem, exactione pensionis conclu-
dentet probata, teste magno Beneficialista *Lotter. de Re Be-*
46 *nefic.libr. 1. quaest. 27. num. 1. & sequentib.* & concordat *Ad-
den. ad Burat. dec. 759. num. 14. vers. Quod nulla, Garz. de
Benefic. par. 4. cap. 2. num. 40. & Adden. ad Ludovis. dec. 440
numer. 8.*

Itaut adversùs conclusiones, in aliis materiis communiter
receptas, in nostris terminis pro gratiae revalidatione, neque
etiam attendatur ignorantia probabilis, & verisimilis, jux-
47 ta magistrales *decis. 300. per totum coram Mantic. & decis. 10.*
pariter *per totum coram Millin.* ea ratione, quam adducit *Rot.
in fine ejusd. dec. 20. Millin.* quod ignorantia in nostris termi-
nis excusat à poenis, non autem potens est convalidare Gra-
tiam, ibi: *Addebant etiam DD. quod cum decretum non sit
poenale* (ut latè probavimus suprà) *ignorantia non excusat
à nullitate, ut fuit resolutum in causa Hipporegien. Canoni-
catus &c.*

Certiùs, quia contraria instantia non fuit ab Auditore
Papae huic Sacro Trib. remissa, nisi ad terminos illius soliti
quod in qualibet Congreg. in principio cujuslibet *Folii seqq.*
48 verbis describitur *de Jure resolvendae*, Jure autem attento,
pensio nulla in Titularis damnum, & praejudicium revalida-
ri non solet, neq; etiam potest ex solo consensu ejusdem Ti-
tularis, ex supra animadversis.

Addito, quod quando Summus Pontifex similes Gratias
concedere vult, non solet id practicare per organum sui Au-
ditoris, ut notum est, qui vè semper viam justitiae servare so-
49 let, quando Causas Judicibus committit, ut observat *Rot. in
Romana, seù Januen. Legati 5. Maii 1698. §. Sed omisso co-
ram Cardin. de la Tremoil.* ibi: *Si enim illam suprema potesta-
te impartiri voluisset, cur nostro Auditorio causae cognitionem
delegasset?* & concordat *Sola ad Constit. Sabaud. gloss. 2. nu-
mer. 7. fol. 635. & Cardin. de Luc. de Testam. disc. 87. num. 2.
& Rot. dec. 1042. à num. 6. coram Emer. junior.* quod quando
Papa remittit simpliciter instantias Partium ad Urbis Tribu-
nalia, non habentur in aliqua consideratione motiva Gratia-
rum, sed controversiae de Jure finiendae sunt.

Non omittimus demùm reflectere ad exorbitantiam con-
trariae instantiae, directae ad firmandum in hac parte ma-
50 gnum exemplum sine exemplo, exactionis nimirum, non
unius, vel alterius, sed omnium terminorum pensionis pro
toto tempore vitae Pensionarii ante expeditionem Litera-
rum Apostolicarum. Idque in evidens praejudicium Officia-
lium Datariae, & Cancellariae, obtinentium eorum Offi-
cia titulo oneroso, quorum proindè respectu idem Datariae
stylus, eademque conditio, in pensionum reservatione appo-
ni solita, dicitur respicere publicum favorem, per ea, quae in
51 nostris punctualibus terminis advertit *Saluss. Tyber. in Prax.
lib. 3. tit. 4. sub num. 2.*

Undè adversùs dictam contrariam praetensionem applicari
videtur celebris animadversio illius nimium noti Authoris
lib. 4. Annal. in fine, quem tacito nomine, refert, & sequi-
tur *Rot. dec. 308. num. 29. coram Dunozet. sen.* quod scilicet in
52 his circumstantiis legalis rigor, cum quo semper proceden-
dum est, *utilitate publica rependitur*; Cujus publicae utili-
tatis intuitu Summi Pontifices Sixtus V. & Clemens VIII.
nedùm strictissimè demandarunt, semper apponendam esse
dictam conditionem, tempore Gregorii XIII injunctam, ut
pensiones exigerentur vigore Literarum, desuper expedien-
darum, & non antea, aliàs nullae sint; Sed favore eorun-
dem publicorum Officialium limitarunt etiam tempus, intra
quod omninò expediendae sint eaedem Literae Apostolicae,
53 prout omnia haec refert maximus Beneficialista *Lotter. de
Re Benefic. libr. 1. quaestion. 37. numer. 1. & sequentibus* asse-
rens *numer. 7.* quod suo tempore hujusmodi usus tenacissimè
servabatur; Circà quem laudabilem usum, nostris etiam
temporibus tenacissimè practicari solitum, uno ore con-
cordant omnes moderni Officiales Datariae, & Cancel-
lariae.

Deveniendo ad contraria objecta, dicimus, quod proce-
ditur cum aequivoco palmari, applicando terminis nostrę con-
troversiae ea, quae afferunt Doctores, vel de necessitate ex-
pediendi Literas Apostolicas in executionem dispositorum *in*
54 *Reg. 52. Cancellariae*, cujus titulus est sequens. *Nulli suffra-
getur dispensatio, nisi Literis confectis.* Vel ea, quae con-
cernunt poenalem prohibitionem, seù annullationem pen-
sionis, non ex defectu formae non servatae, vel conditionis
non adimpletae, sed per viam poenae, & praejudicii, resul-
tantis Pensionario ex propriis criminosis operationibus, vel
ejus Cessionarii.

Quia, ut benè distinguit *Ros. de Execut. Liter. Apost. part.
1. cap. 2. num. 49.* Aliud est, cum quis ante Literarum expe-
ditionem petit pensionem, illamque exigere vult, vel de fa-
cto exegit, juxtà terminos nostri casus. Aliud verò, quan- 55
do discutiendum est de validitate pensionis, Literis non ex-
peditis.

In hoc secundo casu ultrò admittimus, *quod non incurri-
tur privatio ante Literas expeditas, nisi in Supplicatione ad-
sit decretum annullativum gratiae*, sunt verba *dec. 658. num.* 56
44. cor. Bich. in cujus casu emanarunt *dec. 465. cor. Peuting. &
dec. 27. cor. Ottbob.*

Secus autem est in alio, longè diverso casu, qui est noster
praecisus, quando scilicet sermo est, non de validitate, vel
nullitate pensionis, eò, quia non fuerint expeditae Literae
Apostolicae, sed ex eo, quia realiter, & cum effectu illa 57
exacta fuit ante expeditionem Literarum Apostolicarum.
In istis enim terminis nulla allegata fuit authoritas, neque
inveniri poterit Doctor aliquis, qui scripserit post Pontifica-
tum Gregorii XIII. id asserens, quia à dicto tempore usque
ad hodie praxis Datariae est, quod in reservatione pensio-
num, nulla penitùs, penitùsque excepta, demandatur, *ut
illa exigi debeat vigore Literarum, desuper expediendarum,
& non antea, aliàs pensio nulla sit*, ut demonstravimus suprà
ubi ulteriùs probavimus, dictam clausulam apponi favore
publico, & importare praecisam formam, annullando ipso
Jure, ipsoque facto pensionem, probata exactione ante ex-
peditionem Literarum.

Æquè palmare est aliud aequivocum circa praejudicium
Albani, ex nostrae pensionis exactione resultans, ut exad-
versò praetenditur, per viam poenae, & poenalis prohibi- 58
tionis, in quibus terminis loquuntur omnes Doctores, as-
serentes, Procuratorem non posse praejudicare Princi-
pali.

Respondemus enim cum authoritatibus, citatis supra,
quod dictus Datariae stylus nullatenùs includit poenam ali-
quam, eo, quia non tollit Jus quaesitum, sed impedit solum
principium acquisitionis, importando praecisam formam, 59
& expressam conditionem, qua non verificata, pensio re-
manet nulla, non per viam poenae, sed ex defectu formae,
non adimpletae, & conditionis non verificatae, ut sequendo
dec. 300. Mantic. notat *Fattinel. resp. 51. num. 13. & per to-
tum tom. 1.*

Comprobatur haec ex duobus aequè practicis, ac familiari-
bus exemplis Matrimonii, per Procuratorem contracti, de
quo supra, & Census, mediante opera Procuratoris, crea-
ti sine effectiva pecunia. 60

Ponamus enim casum, quod Principalis consignet reali-
ter, & effectivè summam e. g. scut. 100. suo Procuratori, ad
hoc, ut iste creet bonum, & legalem censum, servata in 61
omnibus forma notoriae *Constit. 79. Sancti Pii V.* Quodque
idem Procurator sibi appropriando eandem pecuniam, cen-
sum creet ex credito, quod habet cum Censusdebitore: In
istis enim terminis duo Indubitata sunt; Primum, quod jux-
ta dispositam in eadem Constit. Piana Census est evidenter nul-
lus; Secundum verò, quod ille, qui pecunias suo Procura-
ri dedir ad creandum censum, nullam habet actionem con-
trà debitorem ejusdem census, attenta illius clara nullitate,
sed omnia ejus Jura, & rationes dirigere potest, ac debet
contra suum Procuratorem, qui non servavit fines mandati
sibi praescripti.

Eodem igitur modo in nostris terminis discurrendo, di-
cimus, quod Albanus nullum sentit praejudicium ex delicto
sui Cessionarii, vel Procuratoris, qui excesserit fines man-
dati, sed illi praeservatum remanet omne Jus agendi contra 62
eundem Procuratorem, seù Cessionarium, qui est apprimè
solvendo.

Plusquam tacitè admittuntur haec in contrariis Scrip-
turis, in quibus propterea insistitur in eo, quod non pro-
betur ex hac parte effectiva exactio pensionis ex unica
Receputa, citando ad hunc effectum, uti punctualem *de-* 63
cision. 119. numer. 5. coram Emerix. junior. Quae tamen ad
hominem retorquetur, non solùm, quia loquitur in ter-
minis pensionis, beneficio pleno reservatae, cujus respectu
notorius est rigor, cum quo procedi solet, attenta odiosi-
tate earundem pensionum, de qua *Rot. cor. Dunoz. jun. de-
cis. 880. num. 12.*

Sed fortiùs, quia in specie *eadem decis. num. 4.* admittit,
& sequitur *punctuales decis. 20. & 127. coram Millin.* supra al-
legatas, & in eadem Causa *coram dict. Emerix junior.* cita-
tas, asserendo, in nostris terminis procedendum esse cum
omni rigore ad obviandum irregulari modo exigendi pensio-
nes ante expeditionem Literarum, ibi: *Quibus non contra-* 64
*dicunt dec. 20. & 127. cor. Millin. Quia non agunt de nullitate
pensionis, ob non expeditas Literas infra sex menses à Data*
sup-

supplicationis, sed de nullitate pensionis, xactæ ante expeditionem Literarum, quæ tanquam obvians malitiis temerè præponentium exactionem ante expeditas Literas, est gravior, & non remittitur ex Stylo &c.

Neque juvat reflexio, quod relicta fuerint in manibus
Cessionariorum scut. 50. pro facienda expeditione Literarum Apostolicarum; Quia hujusmodi verba non fuerunt
65 pura, libera, & absoluta, sed qualificata fuerunt à sequentibus, quatenus scilicet à Papa hujusmodi expeditionem gratis, seù alio quocumque modo benignè non obtineret, & proindè ex eadem conditione nullatenus excusari potest nullitas dictæ pensionis, exactæ antequam eadem conditio purificaretur.

Duo ad hunc effectum præ oculis habendo. Primum, quod Albanus in eodem Instrumento, in quo dicta verba leguntur, effectivè, & in contanti, non unum, vel alium terminum, sed omnes terminos pensionis pro toto tempore ejus vitæ exegit sibi reservato solo Jure illam redimendi pro
66 illomet pretio, quod effectivè, & manualiter recepit ante expeditionem Literarum Apostolicarum.

Secundum verò, quod si hujusmodi Datariæ stylus, uti respiciens publicum favorem, nullam omninò admittit excusationem, moræque purgationem, ut in terminis notant
67 *Lott. de Benef. libr. ... quæstion. 37. numer. 1. & sequentibus Addend. ad Buratt. decision. 759. sub numer. 14. & Adden. ad Ludov. dec.* 440. *n.* 8. Multò minùs admitti poterit excusatio, & convalidatio nostræ pensionis ex dictis clausulis, in Instrumento cessionis appositis, ad facilitandam exactionem dictæ pensionis, ea viva ratione, quæ nullo colore offuscari potest, quod, admissa contraria prætensione, aperta erit ampla, & spatiosa via, nunquam expediendi Literas Apostolicas reservationum pensionum; illasque per viam cessionis exigendi pro toto tempore vitæ Pensionariorum, quod, an permittendum sit, aliis reliquimus judicandum.

Die 22. Martii 1721. proposita Causa in Sacra Congrega-
68 tione Concilii sub dubio: *An Literæ Apostolicæ reservationis Pensionis sint exequendæ?* Et quatenus negativè: *An sit locus Revalidatoriæ in casu &c.* Responsum fuit: *Ad primum Affirmativè.*

DISCEPTATIO XII.

Faventina Pensionis.

Ad petitionem Pauli Francisci Nigroni.

ARGUMENTUM.

Jesuitæ an sint capaces Pensionum Ecclesiasticarum. Translatario Pensionis an, & quando detur manutentio, vel immissio. Pensionis translatio quando dicatur nulla; Vel quia non fuerit exhibitum coram Exequutore Indultum transferendi; Vel quia Exequutor processerit uti Ordinarius, non autem tanquam Apostolicus Delegatus.

A'Munificentia Card. Nigroni ann. 1688. Felici Nigrono
tunc ejus Cubiculi Præfecto, reservata fuit annua pen-
1 sio scut. 42. monetæ super fructibus, & redditibus Canonicatus Cathed. Faventinæ collati Augustino Azzurino de Comitibus, quæ per spatium annorum 30. & usque ad illius obitum; ultimo loco sequutum, fuit eidem Nigrono punctualiter soluta, ut inter Partes non convertitur.

Cumque anno 1717. idem Nigronus, servatis omnibus
2 servandis, illius medietatem transtulerit in personam Pat. Pauli Francisci Nigroni Societatis Jesu, ejus ex germano fratre Nepotis, vigore amplissimæ facultatis illis Conclavistis, qui fuerunt Conclavi, in quo ad Summi Apostolatus apicem electus fuit Innocent. XII. gratiosè concessæ ab eodem Summo Pontifice, ut patet ex ejus *Bullariolo Constitut.* 10. §. 12. *folio* 44. ibi: *Quascumque Pensiones annuas eis, &*
3 *eorum singulis, super quibuscumque fructibus &c. reservatas, seù reservandas &c. usque ad summam centum ducatorum auri de Camera &c. etiam in mortis articulo &c. uni, vel pluribus personis Ecclesiasticis, vel etiam Clericali caractere tunc temporis nondum insignitis &c. per eosdem Conclavistas, seu illorum singulos &c. eis quoad vixerint, vel eorum Procuratoribus legitimis &c. reservare, constituere, concedere, & assignare possint; Itaut præfati Translatarii in quasi possessione pensiones, seu fructus &c. hujusmodi exigendi, in qua ipsi Conclavistæ tempore translationis per eos vigore præsentium facienda existebant, in omnibus, & per omnia subrogati esse censeantur, concedimus &c.* ut in dict. Constit. in cujus fine pro Conclavista Cardin. Imperialis descriptus legitur idem Felix Nigronus.

Ex parte ejusdem Canonici Azzurini de Comitibus excita-
tum fuit dubium circa validitatem translationis ejusdem pen- 4
sionis, idq; ad impediendam præfato Translatario manutentionem in quasi possessione exigendi dict. pensionem, ad quem effectum tria opponit.

Primum, quod est stylo Rotæ Translatario pensionis nun-
quam detur manutentio in quasi possessione exigendi pensio- 5
nem, in qua reperiebatur Transferens, sed sola immissio, ex animadversis per *Post. de Manut. observ.* 55. *à n.* 155.

Secundum, quod Translatio sit nulla, uti facta in Re-
ligiosum Societatis Jesu, & consequenter in Personam inca- 6
pacem, ad quem effectum citatur *D. Piton. in discep. Eccles.* 47. *num.* 19.

Tertium, quod non fuerit servata forma Indulti in casu
translationis, in quo Vicarius Generalis Januensis, coram 7
quo illa facta fuit, processerit authoritate sua propria, & ordinaria Curiæ Archiepiscopalis Genuæ, non autem uti Delegatus ab Apostolica Sede, ad quam nullitatem comprobandam allegatur decisio *Rota in Lauretana Pensionis 16. Decembris* 1717. §. *Attento cor. Herrera.*

Circa quorum relevantiam ex parte Tanslatarii requisi-
tus, in sensu veritatis censeo, eidem nullo modo denegari 8
posse promptam, & punctualem solutionem ejusdem pensionis, idque ex claro tenore dicti Indulti, cujus verba registravimus supra, non obstantibus dd. tribus objectis ex parte Titularis adductis.

Non obstat primum: Præscindendo enim à dicto particu-
lari stylo Sacræ Rotæ, in omnibus aliis Tribunalibus Urbis 9
Fatinelius per Juris solida principia nervosè probat, in nostris terminis Translatario pensionis competere etiam remedium manutentionis, ut videre est in ejus *Tract. de Tanslat. Pension. cap.* 10. *num.* 5. *usque ad* 35. ubi egregiè respondet, & respectivè declarat authoritates omnes, quæ in contrarium allegari possunt.

Quæ omnia eò faciliùs admittenda videntur, quo quæ-
stio hæc, An Translatario Pensionis competat immissio, 10
vel potiùs manutentio, congruè vocari potest quæstio de no-
mine, quæ prorsus negligenda est juxta doctrinam *Div. Tho* 11
mæ par. 1 *quæst.* 54. *artic.* 4 *ad* 5. ibi: *Sapientis est non curare de nominibus*, & notata *in tom.* 1. *par.* 2. *discep.* 1. §. 21. *numer.* 52.

Et ratio est, quia omnes Doctores concordant in hoc, quod
eidem Translatario, sivè competat manutentio, sive im 12
missio, in utroque casu ejus favore procedendum semper est
exequutivè, omnique appellatione rejecta, ut videre est
apud *Vestr. in Prax. libr.* 3. *capit. finali numer.* 3. *Lotter. de Re* 13
Benefic. libr. 1. *quæstion.* 40. *num.* 302. *& sequentibus Barbos. in Prax. exigen. pension. par.* 1. *quæst.* 2. *num.* 67. *Postb de Manut. inspect.* 55. *num* 157. *Tondut. de Pension. cap.* 30. *numer.* 14. *Cardin. de Luc. eodem Tract. disc.* 61. *num.* 2. *Fatinell. de Translat. Pension. cap.* 10. *numer.* 1. *Rot. cor. Buratt. dec.* 638. *num.* 5. ubi *Adden lit. B. & cor. Duran. dec.* 60. *num.* 45. quam refert, & sequitur in magistrali *decis.* 22. *num.* 1. *& seqq. cor.*
Ottobon. ibi: *Adeo sicuti Cardinalis transferens habebat pa-* 14
ratam exequutionem, eandem habeant Translatarii Cardinalis, & decision. 83. *numer.* 4. *par.* 17. *recentior. & in Rossanen. Pensionis* 6. *Junii* 1682. §. *finali coram Cardin. Matthæjo* ibi: *Juxta naturam translationis, ex qua nihil aliud inferri valet, quam mutatio personæ, & terminorum, cir-*
ca ipsius subjecti mutationem, adeout omnia Jura, quibus 15
fruebatur antiquus Pensionarius, transfusa fuerint in Translatarium, ut optimè tradit Paris. de Renat. lib. 16. *quæst.* 4. *num.* 6. *Rot. dec.* 397. *nu.* 5. *&* 6. *par.* 15. *recen.*

Estque in hac parte punctualis *decisio ejusdem Rotæ in Ro-*
mana Pensionis 4. *Decembris* 1684. *in princip. & per tot. cor.* 16
Cardin. Matthæjo, quæ in specie emanavit favore Translatarii Pensionis in vim facultatis, concessæ Conclavistis, & in qua Rota resolvit favore Translatarii concedendum esse mandatum exequutivum, ibi: *Vigore privilegiorum Con-*
clavistarum Clemens Bolinus annuam pensionem scut. 30. *&c.* 17
transtulit in personam Petri Vincentii ejus filii &c. Provisus fuerit &c. Michael Boltrinus &c. iste recusavit solutionem præfatæ Pensionis. Unde ad instantiam Boltrini &c. ad ejus favorem mandatum de manutenendo, & loco illius exequutivum fuit relaxatum &c.

Quæ omnia tali punctualitate, talique religiositate pra-
cticantur in Tribunalibus Urbis, ut ultimo loco *in Causa Ne-* 18
ritonen. Pensionis, in qua scripsi, & succubui, licet ageretur

in

in illa de translatione, facta à Card. Antonio Bichio usque
de ann. 1691. favore Clerici Antonii Julietti, quam Titularis, non solùm nunquam solverat eidem Transferenti,
sed neque etiam ab illo petita unquam fuerat, itaut per annos 25. in ea fuerit credulitate Titularis, quòd nulla pensio reperiretur imposita super ejus Beneficio, & quod magis est, neque etiam Cardinalis transferens petierat unquàm pensionem à dicto Titulari; Expedito nihilominùs Monitorio anno 1712. contra eundem Titularem, iste præviis tribus sententiis, effectu punctualiter subsequuto, exequutivè condemnatus fuit ad solutionem omnium terminorum decursorum à die dictæ Translationis.

Quia verò unus ex Judicibus, qui in eadem Causa judica-
19 vit, attento dicto insigni lapsu temporis annorum 25. quibus
Pensio non fuerat exacta, neque petita à Transferente, & à Translatario, tam ab antiquo, quàm à moderno Titulari, propter quem temporis considerabilem lapsum, & longam acquiescentiam eadem pensio poterat præsumi extin-
20 cta, juxta firmata per *Rot. dec. 28. n. 5. apud Antonell. de Jurib. Cleric. & dec. 266. nu. 22. coram Priolo*, & alibi sæpè; Ad probandam talem præsumptam extinctionem, non sine legali fundamento admiserat Articulos, cum sequentibus salutaribus clausulis: *Pro instructione animi sui, sinè præjudicio Jurium Partium, & poni ad partes;* Habito recursu ad Au-
21 ditorem Sanctissimi, iste die 13. Aprilis 1715. in acerrimo
Partium contradictorio sequens fecit Decretum: *Ex tunc Illustrissimus D. remisit Causam ad eundem Judicem Commissarium, qui procedat in summarissimo possessorio, rejectis Articulis, & Literis compulsorialibus.*

Ejusdem levitatis est secundum objectum incapacitatis Translatarii, utì Professi in Religione Societatis Jesu.

Ultra quòd enim illud nullam habet subsistentiam, eò
22 quia Jesuitæ ante solemne Votum, dicuntur semper esse in
probatione, & vigore notoriæ *Constit. 89. Gregorii XIII. §. 16. in Bullar. nov. tom. 3.* sunt capaces retinendi, nedum pensiones, sed etiam Beneficia, ut sequendo eandem Gre-
23 gorianam Constitutionem, necnon *magistralem Sacr. Rotæ*
dec. 78. cor. Martin. Andrea, notant *Sanchez ad Præcepta Decal. lib. 7. cap. 29. nume. 10. Castropal. Oper. Moral tom. 2. tit. de Benefic. disp. 1. punct. 11. §. 10. num. 2. Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regul. cap. 16. num. 43. Ricciul. de Jure person. lib. 8. cap. 9. num. 2. Card. de Luc. de Renunciat. discurs. 17. nu. 17. & Tartagl. de Commod. Pension. art. 6. n. 115.*

Strictè dicimus, quòd hujusmodi exceptio, utì respiciens petitorium, nullatenus admittitur in hoc privilegiato, &
24 exequutivo judicio, ut in longè durioribus terminis dubii
circa substantiale requisitum ipsiusmet Clericatus, benè ad-
25 vertit *Car. de Luc. de Pens. disc. 17. n. 4. & disc. 30. eod. n.* & meliùs in
Trac. posth. eod. tit. de Pens. c. 16. sub n. 10. ibi: *Non admittuntur exceptiones, respicientes petitorium, quantumvis relevantes, etiam illa inhabilitatis ob defectum Clericatus*, & concordant alii adducti *à Posl. de Manut observat. 24. nu. 35.*

Neque obstat reflexio, quòd sumus in terminis requisiti,
26 præscripti in ipsomet Indulto, quod supponendo capacita-
tem Translatarii, pernecesse requirit, hanc esse ab eodem concludenter probandam, antequàm eidem concedatur immissio, seu manutentio in quasi possessione exigendi pensionem; Aliàs posset dari casus, quòd illa concederetur Laico, vel fœminæ.

Proceditur enim exadversò in hac parte cum æquivoco, eò quia ad capacitatem obtinendi pensiones, nil aliud requi-
27 ritur, quàm sola qualitas Clericatus, ex adductis per *Piton. disc. Eccl. 47. num. 7.* ubi quòd hoc est principium indubitatum; quod est adeo verum, adeoque solidis Juris principiis innixum, ut transferri possit in Clericum, etiam septennem, ea ratione, quia in hac ætate septem annorum
28 quilibet puer est capax Clericatus ex adductis *per Fagnan.*
in cap. Cum in cunctis à num. 89. de Elect. Spad. consil. 55. per tot. lib. 3. & Fantinell. de Translat. pension. cap. 2. num. 45. cum aliis, citatis in *tom. 3. par. 1. discep. 32. num. 9. & seqq.*

Qualitas verò Clericatus in Jesuita est adeo innegabilis, adeoque notoria, ut nulla alia indigeat probatione, ad no-
29 tata communiter *per Repetentes in cap. Evidentiam de Accusat.* & firmata per *Rotam dec. 705. num. 8. cor. Dunoz. jun.*

Nec replicetur, quòd capacitas Jesuitarum retinendi pensiones duret solùm usque ad solemnem professionem, seu
30 ad emissionem Votorum Coadjutorum formatorum, post-
quam remanent incapaces nedum pensionum, sed omnium aliorum bonorum, juxta animadversa per *Adden. ad Burat. dec. 39. num. 10. & seq.* Quòdque proinde onus sit Pensionarii docere, se esse constitutum in statu Votorum simplicium, non autem Coadjutorum formatorum.

Responsio enim in promptu est, quòd scilicet eò ipso, quòd notoriè constat, Pensionarium uti professum in Religione
Societatis Jesu, esse Clericum, notorium pariter est, quòd 31
sit capax pensionis ex supra animadversis, quodque ipsius respectu verificetur illa capacitas, quæ his verbis præscribitur in Indulto: *In Clericos, vel aliàs pensionum hujusmodi capaces;* Neque proinde in hoc privilegiatissimo judicio aliud probare tenetur Translatarius ad ostendendum, se esse 32
capacem pensionis: In replicatione autem, quòd hoc non procedat respectu omnium Jesuitarum, sed in illis duntaxat, qui sunt in statu probationis, consistit exceptio, & intentio Titularis, qui in suo congruo petitorio judicio illam probare tenetur, quia in sua Replicatione dicitur Actor, per ea, quæ, omissis generalibus, in nostris terminis fir- 33
mavit *Rot. in dec. 1205. num. 2 cor. Emer. jun. & dec. 30. num. 21. cor. Ansaldo, & in Romana Pensionis super manutentione 12. Aprilis 1714. §. finali cor. Crispo.*

Neque regit in facto reflexio, quòd ipsemet Transferens dubitaverit de capacitate Translatarii, qui sub tali dubio Pensionem transtulit in Clericum Franciscum Mariam Grossum: Quia hujusmodi dubium non respicit capacitatem ejusdem Translatarii, ob defectum Clericatus, quo unicè illa radicatur, ex supra animadversis, & quam idem Transferens uti plusquàm indubitatam præsupposuit, vocando Translatarium nedum Clericum, sed Sacerdotem Societatis Jesu, ibi: *Transtulit &c. in R. P. Paulum Franciscum* 34
Nigronum ejus Nepotem, Sacerdotum Ven. Societatis Jesu, sed idem dubium concernit nullitatem ejusdem translationis ex aliis forsan verisimilibus capitibus, à præsenti casu, & privilegiato judicio prorsus diversis, & omninò disparatis, dum eò perventi sumus, ut ex facultatis legalis infortunio nihil hodiè adeo pacificum reperitur, quod in dubium revocari non possit, ut me citato in *Inst. Crim. lib. 3 tit. 5. n. 185.* exclamat *Rota in Firmana Fideicomissi 4. Maii 1705. §. Verùm cor. Ansaldo*. Idque ad meram cauthelam factum fuisse, ex eo evidenter patet, quia rotundis literis declaravit Transferens, ipsum nullatenus credere, posse verificari hujusmodi dubium, ibi: *Quatenus &c. ex aliquo capite foret nulla, quod non credit.*

Omnium denique debilius videtur tertium objectum, circa non exhibitionem Indulti, & non servatam illius for- 35
mam, & authoritatem præstitam Translationi à Vicario Generali Genuæ, non uti Apost. Exequutore, sed tanquam Judice Ordinario.

Separando enim hujusmodi objectum in duas partes. Prima non exhibitionis d. Indulti nullam meretur animadversionem, quia non sumus in terminis Indulti particularis, certæ personæ concessi, cujus proindè notitia haberi non 36
possit à Judice, nisi ei exhibeatur, & ad firmandam ejus Jurisdictionem, præcedere debeat Indulti exhibitio, in quibus terminis loquuntur omnes authoritates, quæ pro nullitate translationis allegari possunt: Sed sumus in circumstantiis indulti, per viam generalis concessionis gratiosè factæ om- 37
nibus Conclavistis, nedum per publica, & consueta Loca Urbis publicatæ, sed palàm impressæ, & quod magis est, in Bullario registratæ: Et proindè in his terminis nulla formalitas, nullaque Indulti exhibitio requiritur, sed omnia in illo contenta, notoria præsumuntur, juxta magistralem 38
Sac. Rotæ decisionem in Romana Translationis Pensionis 2. Maii 1718. per totam & signanter à §. *Notoria cor. Foscaro*, in qua hujusmodi distinctio solidissimis rationibus, & stringentibus congruentiis superlativè comprobatur, & pro legali, & juridica canonizatur.

Minorem meretur animadversionem secunda pars ejusdem objecti; Quia posita ex prædictis omnium contentorum in d. Indulto notoria scientia in Exequutore Apostolico, sub illis verbis Translationis; *Causa priùs plenè cognita, sui* 39
Officii, seù Curiæ Archiepiscopalis Genuæ, qua fungitur authoritatem &c. interposuit, & interponit, continentur omnia ea, quæ prædicari in his casibus solent; Duo ad d. effectum præcipuè observando, dictionem scilicet illam *plenè*, & verba illa *Officii sui*: Dictio enim *plenè* omnia includit, ex adductis à *Maulio in Thesaur. theoric. pract. tit. de Trebell. cap. 10. vers Quinto inferunt fol. 107* ubi quòd plenum dicitur id, 40
cui nihil addi potest, & à quo nihil potest minui; Et in terminis Judicis, asserentis, causa cognita, processisse, quòd præsumendum sit, omnia ea recognovisse, quæ ad ejus actum substinendum erant necessaria, benè observat *Ursell.* 41
conclus. legal. 155. num. 64. ibi: *Amplia quartò, conclusionem procedere in assertione Judicis in his, quæ spectant ad ejus officium, & sic illi creditur, si in sententia diceret, visis Actis, Constantin. ad Stat. Urbis tom. 2. annot. 44. num. 255.* & firmavit

Rot. dec.65. num. 2. p. 19. rec. Prout etiam verba illa *Officii sui*, non nisi de qualitate Apostolici Exequutoris possunt verificari, quia ista præscribitur in d. Apostolico indulto, cujus
42 scientia ex d. punctuali Rotæ decis. præsumebatur notoria eidem Exequutori, *Ursell. dicta concl. legal. 155. num. 66. vers. Fallit secundò*

Quibus non contradicunt sequentia verba: *Sivè Curiæ Archiepiscopalis Genuæ*, attenta dictione illa disjunctiva, & alternativa *Sivè*, quæ omnem excludit connexionem cum
43 alia præcedenti distincta authoritate Officii ejusdem, uti Apostolici Exequutoris, ex cumulatis per *Barb. diction. 375. n. 1. & seq. & Rot. dec. 401. n. 3. p. 16. rec.* ubi, quòd dispo-
44 sitiones qualificatæ à dictione *Sivè*, non debent copulativè verificari, sed sat est, quòd in uno casu locum habeant.

Imò attenta alternativa illa dictione *Sivè*, apposita inter utramque authoritatem, delegatam scilicèt, & ordinariam,
45 necnon attento ordine, quo expressæ fuerunt, data ab eodem Exequutore prælatione authoritati delegatæ sub nomine Officii sui, secunda in nulla habenda est consideratione, attenta clara expressione, & clariori competentia prioris,
46 juxtà *Tex. in Can. Metropol. 63. dist.* ubi *Gloss. Verbo Presbyterum*, ibi: *Presbyterum præponit, qui enim prior est in ordine, erit potior in electione*, cum concordantibus *apud Fagn. in c. Inter cæteros n. 47 & seq. de Rescr. Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 88 n. 4. & Rot. dec 62. num. 8. cor. Arguell & in Dertusen. Jurisdictionis 28. Jan. 1697. Præfatis coram Pio, & in Mediolanen. Præeminentiarum 2. Decemb. 1705. §. Accedebat cor. Ansaldo.*

Quibus positis, prorsùs frustranea fuisset clarior expressio, & longior expolitio aliarum, eò quia omnes istæ superlativè
47 continentur sub dd. prægnantissimis verbis; *Causa priùs plenè cognita, & sui Officii authoritatem &c.* Neque aliud facere poterat, quàm non sine superfluitate latiùs exprimere ea, quæ sub dd. verbis continentur, queve illis mediantibus jam sufficienter expresserat, ut in nostris terminis discurrit *Rot. in d. Romana Translationis Pensionis 2. Maii 1718. §. Hæcque*
48 *coram Foscaro*, ibi: *Non aliam desumere valuisset notitiam, nisi illam, de qua jam se declaraverat informatum.*

Et tamen ad omnem abundantiorem cautelam, Apostolicus Exequutor pro veritate, & conscientia requisitus circa dictorum verborum interpretationem, solemnem emisit de-
49 clarationem, in qua usque ad minutias expressit, specificavit, & declaravit omnia ea, quæ sub dd. prægnantissimis verbis laconicè continebantur; Cui declarationi omnis adhibenda est fides, attentis ipsius notoriis bonis qualitatibus Sacerdotalique dignitate, & præ oculis habendo, quòd nullum omninò, neque à remotissimis interesse habet in validitate translationis Pensionis, ut considerando qualitatem
50 Personæ attestantis notant adducti *in dec. 348. n. 20. & 22. cor. Peuting. & dec. 259. num. 8. par 19. rec. & in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683 §. 5. cor. Card. Matthæjo:* Et considerando remotionem interesse ab illis Personis, quæ similes faciunt declarationes, & attestationes, advertunt *Roland. à Vall. consil. 38. num 38. lib. 1 Conciol. allegat. crim. Verb. Falsum resol. 6. num. 2 & 3 & Rot. in Forosempronien. Testamenti 4 Martii 1697. § Respectu cor Card. Caprara.*

Neque applicantur authoritates, firmantes, non esse præstandam fidem Judici, circa ea, quæ concernunt validitatem
51 ejus Sententiæ: Omissa enim, uti non necessaria, discussione ejusdem inspectionis, factum in hac parte non regit, quia ipse declarando verba dubia antecedentis actus, ab eo
52 gesti, nihil de novo fecit, sed solum aperuit, id quod latebat juxtà *Tex. in L. Adeò ff. de Ecquir. rer. domin.* in quo id exemplificatur in excutiente granum à spicis, qui non facit de novo granum, sed aperit id, quod priùs sub paleis latebat, quem sequitur *Rot. in dec. 30. n. 38 coram Ansaldo*, & concordant alii, adducti *à D. Piton. discep Ecclesiast. 8. n. 24.* idem adducente exemplum, *& discep. 17 num. 31. in fin.* ubi, quòd declarans nihil disponit, nihil variat, & nihil immutat.

Minùsque applicantur aliæ authoritates asserentes, non
53 esse præstandam fidem Judicibus, testantibus de validitate illarum Sententiarum, ex quibus ipsis laus, vel decus resultare potest; Quia hoc nullatenùs verificatur in testimonio, dato circa ea, quæ consistunt in mero facto, coram ipso sequuto, & cujus facti certa notitia non nisi ab ipso Judice haberi potest, ut limitando contrariam regulam in specie advertunt *Mascard. de Probation. concl. 950. n. 7. & Constantin ad*
54 *Statu. Urbis. tom. 2. annot. 44. n. 248.* & firmavit *Rot dec. 103. num. 5. par. 3 rec.*

Posthæc scripta, introducta Causa coram A. C. Met, ab eodem die 4. Sept. 1720. fuit expedita per sententiam, canonizantem validitatem translationis pensionis. Judex fuit D. Leo Dulcius, ejusdem A. C., Met, etiam dum hæc imprimuntur, Auditor, in ejus laborioso munere à multis annis cum laude versatus, mihique amicitia junctus usque ab anno 1680. quo tempore ambo Philosophiæ operam dedimus.

DISCEPTATIO XIII.

Neapolit. Sponsal. quoad Testium repetit.

PRO

Anna Carminata

CUM

JoanneBaptista Brancaccio.

ARGUMENTUM.

Repetitioni Testium quibus concurrentibus locus sit. Testes Neapolitani, an, & quando præsumantur subornati; Quandò Advocatus scribere possit in illa Causa in qua consultus fuit ab illa Parte, quæ deindè ipsius operam non requisivit in Causæ prosequutione.

Anna Carminati fallacibus sponsionibus Joannis Baptistæ delusa, institit in Curia Archiepiscopali Neapolitana pro exequutione Sponsalium, cum eodem contra- 1
ctorum, & petiit, ipsum cogendum esse ad exequutionem eorumdem sponsalium, cum ea initorum, non ut divitias ejusdem captaret, sed ad consulendum proprio honori, propriæque Familiæ existimationi, & eodem Jo: Bapt. sua jura deducente, post maturam Causæ discussionem, ab eadem Curia Archiepiscopali favorabilem obtinuit resolutionem, constare scilicèt de sposalibus, ipsumque teneri ad illorum exequutionem.

Recurrente autem ad Cong. Conc. & exclamante, impossibile esse, contracta fuisse eadem sponsalia in Civitate Neapolis die 1. Julii 1713. dùm ex Testibus Liburnensibus, & Civitatis Vetulæ adductis, habebatur, quòd ipse tempore prædicto erat in Civitate Centumcellarum, juxtà verba Folii 2
dictæ Congr. diei 23. Augusti 1720. solita maturitate procedendo hæc Sac. Con. injunxit probationum coadjuvationem, cum addito, quod Testes formitèr examinarentur super d. negativa coarctata.

Ad tenorem hujus rescripti dd. Testes Liburnenses, conscientia ducti, constantissimè pluriès recusarunt se formali examini subiicere: Alii verò Civitatis Vetulæ ex illorum numero, qui transire solent per Civitatem Placentiæ, non autem per Civitatem Veronæ, juxtà lepidum dictum Pii II. de 3
quo *Adden. ad p. 4. tom 4. rec. in disc. ad Lector n. 95.* super articulis tantùm examinati, deposuerunt omnia ea, quæ Jo: Baptistæ placuerunt, nullam tamèn reddendo congruam causam eorum scientiæ circà ejus moram, vel accessum ad Oppidum Liburni; interrogatoria autem ex hac Parte non fuerunt eiisdem Testibus data, eò quia eodem tempore in Civitate Neapolis examinabantur alii decem Testes super mora Jo: Baptistæ in eadem Civitatæ Neapolis, inter quos Moscarinus, cujus Scholam Jo: Baptista tunc temporis frequentabat, & Honuphrius Anaelerius ejusdem Jo: Bapt: Condiscipulus, ex quorum desposițione, juncta cum aliorum octo Testium depositione, & cum ejusdem feria, & reperita propria confessione, credebat, evidenter excludi eandem negativam coarctatam.

Verùm quia in ultima Causæ propositione Jo: Baptista maximum fecit fundamentum super examine dd. Testium Civitatis Vetulæ, ideò ad eruendam veritatem ab ipsismet contrariis Testibus, formitèr repetendis sub interrogatoriis, per nos dandis, institit coram Secretario pro eorundem Testium formali repetitione in Civitate Vetula facien- 4
da, sumptibus tamèn ejusdem Puellæ, ac cum præfixione brevis termini ad expediendum dictum examen. Cùmque hæc instantia remissa fuerit ad hunc Sacrosanctum Consessum, supplicamus hodiè benignè injungere eidem Secretario, ut mandet, Testes Civitatis Vetulæ repeti super nostris Interrogatoriis.

In Jure enim prohibitum non reperitur, quòd Testes examinati absque interrogatoriis, cùm eisdem repetantur, & in

in praxi semper admittitur cum hoc solùm, quòd id prædicetur sumptibus Petentis, prout petit Anna, ut de anti-
5 quissimo stylo, & commendabili praxi testantur *Ridolph. in Prax. par. 1. cap. 11. num. 102. & Cappucc.* pariter *in Prax. par. 2. cap. 1. num. 104. Fenzon. ad Stat. Urb. lib. 1. cap. 74.*
6 *num. 25. Constant. ad idem Stat. annot. 9. num. 62. Posth. de manut. obser. 91. num. 20. & Rot. post eumdem decis. 191. nu.* 2. ubi testatur etiam de laudabili praxi Rotæ, concedendi nimirùm repetitionem Testium, quotiès iidem Testes cum Interrogatoriis alterius Partis non fuerunt examinati, & *dec. 471. num. 11. cor. Rembold.*

Absque ulla prorsùs difficultate in casu nostro, dum Testes examinati non reddunt congruam causam scientiæ circà accessum Jo: Baptistæ ad Civitatem Liburni, vel quia eum
7 ibidem viderint, vel quia id propriis auribus ab aliis audiverint, ut patet ex eorundem Testium examine; In quibus terminis sempèr concedi solet eorundem Testium repetitio juxtà magistrale *cons. Castr. 246. per tot. lib. 1.* ubi, quòd Ju-
8 dex non solùm hoc facere potest, una Parte petente, & altera se opponente, sed etiam ex Officio, ne ob defectum talis repetitionis justitia aliquod detrimentum patiatur, quòdque id non solùm procedit in claris, sed etiam in dubio, ut videre est ibidem *num. finali*, ea adducta bona ratione, quòd in dubio benignior pars tenenda est, & *Castrensem* sequuntur Doctores illi, quos citat *Farinacc. de Test. quæst. 66. num. 276.* ubi testatur ulteriùs de consuetudine in Curia recepta, & *Gabr. Commun conclus. tit. de Test. lib. 1. conclu. 21. & 78. & lib. 7. conclus. 28. n. 17.*

Quibus additur, quòd cùm eadem Testium repetitio nul-
9 lum dispendium afferat Parti, nullumque præjudicium veritati afferre possit, attento, quòd illa fit nostris sumptibus, non videtur deneganda, ex noto illo Juris naturalis principio, *quod tibi non nocet, & alteri prodest, permittendum*
10 *est*, de quo *Monacell. in formul. tom. 1. tit. 6. formul. 19. num. 9. Magon. decis. Florent. 139. num. 3. & Rot. decis. 31. num. 8. & 19. par. 17. & decis. 69. num. 39. par. 18. rec.* In qua parte habemus rotundum *Text. in l. 2. §. Item Varus ff. de Aq. pluv. arcen.* ibi. *Quia factus mihi quidèm prodesse potest, ipsi nihil nociturus est, hæc æquitas suggerit, etiamsi Jure stricto deficiamur*, cum aliis, citatis in *tom. 2. par. 2. discep. 6. num. 16. & 36.*

Non attento, quòd præsens instantia, uti promota post
11 resolutionem Causæ, videatur serotina, & sapiat calumniam, dùm Puella habuit sufficiens tempus ad dandum Interrogatoria antè illorum examen.

Respectu enim assertæ negligentiæ dicimus, quòd illa in circumstantiis præsentis casus, nullo modo considerari po-
12 test, dùm Anna eo tempore in Civitate Neapolis examinare curabat Testes, ut diximus, super permanentia Jo: Baptistæ in eadem Civitate Neapolitana, ex quibus cum omni legali fundamento putabat, propria jura esse in tuto. Probata siquidèm ab iisdem nostris Testibus, qui de novo examinabantur super ejus mora, & permanentia in Civitate Neapolis mensibus Junii, & Jul. 1713. absque replicationis miraculo, impossibile erat, ipsum tùnc temporis moram facere potuisse in Civitate Vetula, vel in Oppido Liburni, in quibus terminis non potest considerari aliqua negligentia, ex firmatis per *Rot. dec. 58. num. 15. par.*
13 *15. rec.* quemadmodùm in hac hypothesi absque ullo dubio semper locus esset concessioni remissoriæ, non obstante lapsu cujuscumque termini, concessi ad examinandum, ex adductis à *Rot. cor. Priol. dec. 45. num. 11. & dec. 308. num 10.* & ità etiam concedi debet Testium repetitio, ne Colliti-
14 gantes ad imparia judicentur adversùs regulam *Text. in cap. Non licet de Reg. Jur. in 6.* de qua *Rot. dec. 78. n. 2. cor. Coccin. & dec 86. n. 26. par. 17. rec.*

Quò verò ad prætensam tarditatem in promovenda præsenti Instantia repetitionis contrariorum Testium, ultrà illam facti animadversionem, circà quam habemus notum illud dictum Tarquinii Urbani probati Curialis, de quo in
15 *tom. 3. par. 2. discept. 1. §. 18. num. 6. vers. Quare autem*, quòd hoc evenit, quia novissimè ad Urbem pervenerunt Consanguinei Annæ, qui, omnibus maturè pensatis, determinarunt propriis sumptibus Interpretem cum Interrogatoriis ad Civitatem Vetulam mittere.

Dicimus in Jure, quòd hæc tarditas nullo modo attendenda est, quia etiamsi præsens instantia facta fuisset die
16 immediatè sequenti post resolutionem Causæ, sequutam 23. Augusti 1721. adhùc ob pessimi aeris notoriam intemperiem Civitatis Vetulæ mensibus Æstatis, & Autu-
17 mni, examen fieri non poterat, nisi in præsenti mense, per ea, quæ egregiè advertit celebris *Gloss. in Can. Com-*

munis verb. Suorum dist. 23. ibi: *Nota, quòd propter intemperiem Loci aliquis excusatur, ut hic*, quam sequuntur *Menoch. de Arbitr. lib. 2. cent. 59. cas. 421. num 27.* cum aliis, citatis in *tom. 1. par. 2. discept. 16. num. 36.* cum quibus processit in d. casu hæc S. C. ut videre est ibidem *nu. 107.* ex hoc motivo excusando Beneficiatum Vaticanæ Basilicæ ad accedendum ad Urbem, ad residendum, & servien. suæ 18
Ecclesiæ, & procedendo cum sensu Episcopi *Pacis Jordan. variar. lucubr. to. 1. prælud. 8. num. 8.* existimantis, esse impium, & ferè inhumanum, in his circumstantiis cum vitæ periculo obligare aliquem ad accedendum ad locum pessimi aeris, & concordat *Corrad. in Prax. lib. 8. cap. 10 n. 18. vers. Quartum.*

Et propterea idem prorsùs est, quòd Instantia facta fuisset in præterito mense Augusti, ac fiat in præsenti mense Novembris. Imò si Jo: Baptista decretum pro repetitione coram R.P.D. Secr. non impugnasset, hodiè completum esset
examen, & per consequens cessat quævis asserta suspicio calumniæ, quæ sola, sicuti non est apta ad impediendam Remissoriam, ità multò minus retardare potest testium repeti- 19
tionem *Rot. dec. 27. nu. 18. cor. Peuting.* Potissimè in Causa matrimoniali, qualis est nostra, in qua ob sui gravitatem admittuntur articuli, & testium repetitio etiam in casibus, in quibus aliàs rejicerentur, *Peuting. dec. 268. num. 9. Priol.* 20
dec. 24. num. 2. & dec. 308. num. 8. ubi, quòd pro hujusmodi effectu Causa matrimonialis reputatur profana; Et fortiùs in casu nostro, in quo cum hujusmodi repetitione erui debet à testibus vera causa scientiæ, circa Jo: Baptistæ permanentiam Liburni, data opera ab eisdem, non expressa in eorum examine, ex authoritatibus, suprà citatis. 21

Nec dicatur, hanc testium repetitionem esse irrelevantem, quia, seclusa etiam negativa moræ Jo: Baptistæ in Civitate Vetula mensibus Junii, & Julii 1713. adhùc Sponsalia evanescant, ex defectu illorum concludentis probationis; Ideò-
que, eùm eadem repetitio profutura non sit, concedenda nullatenùs veniat, juxtà ea, quæ afferunt Doctores de concessione Remissoriæ ad probandum id, quod probatum, non relevaret. 22

Responsio enim in promptu est, quia per d. testium repetitionem, non solùm intendimus assertam negativam coarctatam excludere, sed insuper contrarios testes de falso redarguere, & exindè cum omni legali fundamento solidè deducere, quòd etiam alii contrarii testes, Neapoli examinati, sint falsi, ex illo indubitato Juris principio, & 23
communi axiomate, quod subornans aliquos testes, talem habeat contrà se Juris præsumptionem, ut tollat fidem omnibus aliis testibus, ob similem præsumptam subornationem, & in odium illam procurantis, ex adductis per *Ruin. cons. 36. lib. 4. num. 9 Vermigl. cons. 74. num. 16. Mascard. de Probat. concl. 1340 num. 6. & Farinac. de Testib. quæst. 67. num. 256.* & firmatis per *Rot. dec. 89. num. 7. & 8. cor. Priol.* loquens in specie de testibus, adductis circa probationem Sponsa-
lium, *& dec. 314. num. 11. par. 18. rec.* cum aliis, cumulatis in *Instit. crimin. lib. 4. tit. 2. num. 96.* quibus addo *Rot. dec. 258. nu.* 24
8. cor. Cerr. & dec. 30. num. 10. cor. Zarat. & in Capuana Jurispatr. 10 Junii 1709. §. Fortiùs vers. Aliorum cor. Aldrovan. & in Mediolanen. Separ. Thori super Remissoria 2. Julii 1714. §. Maximè coram Crispo. 25

Imò duo alia applicantur Juris principia ad denegandam fidem dd. testibus. 26

Primum, quòd ex falsitate unius testis optimè infertur ad præsumptam aliorum falsitatem, juxtà animadversa per *Rot. Aven. dec. 33. num. 1. & 2.* ubi refert, & sequitur illud Virgilii: *Crimine ab uno disce omnes, Farinac. quæst. 67. à num. 111. Guazzin. ad Defens. Reor. defens. 28. cap. 13. num. 27.* cum aliis, allegatis in *Instit. crimin. lib. 2. tit. 6. nu. 23.* quibus addo *Rot. cor. Beninc. decis. 268. num. 10. & in Rom. prætens. nullit. contract. 20. Junii 1698. §. Cæterùm cor. Ansal.* 27

Secundum verò, quòd aliquando ex una, vel altera levi circumstantia, à testibus asserta, & mediante illorum repetitione comprobata, solet in lucem venire veritas, juxtà nobilem observationem *P. Le Tellier en la Defense pe nouveaux Chretien. par. 1. in admonit. ad Lectorem fol. 48.* cujus verba referuntur in *Instit. crimin. lib. 3. tit. 6. n. 16.* 28

Quibus proindè attentis, in dubium revocari nequit relevantia, quæ semper dicitur adesse, quando probatio, sive directè, sive indirectè facit ad causam, ut sæpissimè firmavit *Rot* & signanter *coram Ottbobon. decis. 31. num. 2. & decis. 83. num. 12. & decis. 119. num. 9. & coram Priol. decis. 247. num. 7. & decis. 444. num. 12. & coram Peuting. dec. 86. n. 4.* 29

Imò, quòd sufficiat, examen testium quoquomodo confer-

re ad victoriam Causæ, quotidiè dicit Rot. & præcisè coram
30 Priol. dec. 287. num. 4. & dec. 371. num. 11. & dec. 447. à num. 9.
ad 11. ubi, quòd id procedit, etiamsi relevantia sit solùm
probabilis, & verisimilis, & quòd superabundet sola rele-
31 vantia possibilis, licèt non certa, ampliavit eadem Rot. dec.
82. n. 22 cor. Ottbob.

Minùs suffragatur asserere, quòd præsens Instantia, uti
facta in limine repropositionis Causæ, promota dicatur ad
effectum impediendi illius resolutionem. Hoc enim proce-
32 dit in illis terminis, & Causis, in quibus de Jure superest
alia Instantia, in qua in gradu appellationis fieri posset no-
vum examen, non autem admittitur in Causis, in Sacris
Congr. pendentibus, eò quia illarum resolutiones dicuntur
constituere rem judicatam, quæ litibus finem imponendo,
33 faciunt de albo nigrum, & quadrant rotunda, ut firmavit
Rot. in Tarent. Canonic. 11. Decembr. 1716. §. Undè restricta
cor. R. P. D. Foscaro.

Et propterea ex hac facti innegabili animadversione,
quòd à resolutionibus Congr. non detur appellatio, examen,
34 seù repetitio testium denegari non potest, ut respondit Rot.
dec. 875. num. 4. cor. Manzan. & cor. Priol. dec. 24. & dec 232.
utrobique num. 4.

Pro quorum faciliori admissione tres aliæ urgere videntur
35 facti circumstantiæ.

Prima, quòd in Civitate Neapolis, in qua accerrimè agi-
tata per plures annos fuit præsens Causa, Puella favorabi-
lem obtinuit resolutionem, in eaque Jo: Baptista, attenta
36 notorietate facti permanentis ipsius moræ in eadem Civitate
tempore contractorum Sponsalium, erubuit opponere illam
exceptionem absentiæ ab eadem Civitate, quam serena fron-
te coram hoc Sacrosancto Consessu posteà adduxit; In qui-
bus terminis eadem notabilissima circumstantia serotinæ
allegationis motivi, quod unicè ponebat falcem ad radices
omnis controversiæ, manibus palpare facit falsitatem dd.
testium Civitatis Vetulæ ad Text. in leg. Si quis fortè §. 1.
37 ff. de Pœn. cum concordantibus citatis in tom. 1. par. 2. di-
scept. 21. num. 32. & Rot. decis. 59. num. 9. par. 13. rec. & in
Rossannen. Juris probibendi 3. Julii 1702. §. fin. coram Lan-
cetta.

Secunda, quòd sumus in terminis Causæ matrimonialis,
cujus intuitu, ob ejus gravitatem, & spiritualem qualita-
tem, semper inclinandum est pro facultate faciendi novas
38 probationes, ex firmatis per Rot. decis. 312. sub num. 10 cor.
Mantic. & decis. 268. num. 9. coram Peuting. & decis. 308. nu.
8. cor. Priol.

Quod ampliant Doctores, sequuti ab eadem Rot. dec. 219.
39 per tot. coram Emerix jun. etiamsi sermo sit de novo, prorsusque distincto examine, & etiamsi dicta priorum testium
fuerint jam discussa, quia adhùc in Causa matrimoniali
semper locus est concessioni novi examinis, ex authoritati-
bus, allegatis in d. dec. 219. cor. Emer jun.

Tertia demùm, quòd præsens magnus conatus Jo: Bapti-
stæ ad impediendam repetitionem contrariorum testium, or-
40 tum habet ab illo non panico timore, quòd, veritate dete-
cta, & cognita dd. contrariorum testium animositate, cum
omni legali fundamento retorqueri contra eundem possint ea
omnia, quæ magno fastu exagerata fuerunt adversùs testes
Neapolitanos; infamando, integrum illud Regnum, æquè
pium, ac religiosum, allegando rancidum consilium Gram-
matici semper à Rota reprobatum, & semel tantùm per jocum
allegatum coram Pen. dec. 1297. n. 2. ut in specie respondendo
eidem Grammatico, eumque reprobando, firmavit Rot. dec.
41 277 num. 4. par 3. rec. ibi: Dicebant DD quòd Grammaticus
proprio se ligone percutit, quia, si adesset illa prava consuetu-
do in Regno Neapolitano, neque ipsimet Grammatico, tan-
quàm Viro Napolitano, esset credendum, quia ipse præsume-
retur subornatus ab habente interesse in Causa, & dec. 57. nu.
5. par. 4. rec. ibi: Non obstat subornationis timor, cùm testes
42 examinandi sint de Regno Neapolitano ex Grammat. vot. 14.
num. 11. & 12. Grammaticus enim fuit in hoc Voto sæpè à Ro-
ta reprobatus, ut in Neapolitana &c. & cor. Arguell. dec. 38.
num. 27. ibi; Deniq; minùs placuit replicatio, quòd in Regno
43 Neapolitano sit valdè facilis ista testium subornatio (ut dice-
bant Informantes) ex traditis à Gramm. vot. 14. incipit In
Causa Regii Fisci num. 11. & 12. quem amplectitur Rot. in
Neapolitana Illegitimitatis 18. Maij 1607. cor. Pen. ubi, quòd
consuetudo subornandi in Regno est frequens. Quia Rota me-
44 liùs, & veriùs informata ab hac sinistra opinione postmodùm
recessit pluriès, & dictum Grammatici sæpiùs reprobavit, ut
in Neapolitana Separationis Thori 7. Novembris 1622. quæ
est 656. num. 1. cor. Burat. in Neapolitana Computorum 10.
Maij 1610. cor. Sacrat. ubi respondet dicto Grammatico, &
dec. Peniæ, & quoad Grammaticum subdit, quòd non credi-
tur Doctori, attestanti de aliqua consuetudine, & Aret. cons.
32. num. 2. Dec. cons. 402. num. 15. Corn. cons. 83 num. 14 lib. 2.
Purpurat. cons. 215. sub num. 15. Et multò minùs attestanti de
prava, & damnabili, quia in objectivis exigitur plena, &
concludens probatio cap. Significasti de Divort. Mohed. dec. 45
130. num. 1. & invebit contra Grammaticum, quòd neque
ipse meretur fidem, quia tanquàm Neapolitanus suspican-
dus esset subornatus ad id scribendum, si vera esset illa prava 46
consuetudo subornandi in Regno Neapolis adeò pio, religioso,
& nobili, Et num. 7. concludit, quòd in illa dec. Peniæ ex Pro-
cessu Criminali, & aliis circumstantiis constabat magnus ti-
mor subornationis, sed, quòd Votum Grammatici fuit potiùs
per jocum allegatum, quàm per Rotam approbatum & in Hye- 47
racen. Jurispatronatus 5. Junii 1617. cor. bo. mem. Card. Fa-
britio Verospio, quæ est 517. num. 5. par. 4. rec. ubi quoque be-
nè respondetur ad Vot. Grammatici, & dec. Peniæ, & in al- 48
legata Neapolitana Pecuniaria 3. Julii 1645. cor. Royas §.
Ubi aliàs &c.

Corollariè demùm dicimus, quòd, si Jo: Baptista asserit,
hujusmodi testium repetitionem esse superfluam, eò quia,
seclusa etiam negativa coarctata, habet in toto Causæ victo-
riam, ex quo probationes, ex hac Parte procuratæ ad de- 49
monstrandum contractum Sponsalium, ista non concludunt;
Declaret idem Jo: Baptista, dictam negativam non subsiste-
re, ipsumque de mensibus Junii, & Julii 1713. permansis-
se in Civitate Neapolis, & in istis circumstantiis solemniter
renunciabimus expetitæ repetitionis testium, parati ad de-
ducendum nostra Jura in prima proxima Congregatione
Aut recusat eandem declarationem emittere, & ad inve-
niendam patentem illam veritatem, quam coram hac Sa-
cra Congr. impugnavit, dignum, & justum videtur, ut
Annæ, instanti pro defensione sui honoris, necnon pro exi-
stimatione, & decore suæ familiæ, concedatur facultas il-
la, quæ nemini denegari solet, quando alteri Parti nullum
irrogatur præjudicium, ut in præsenti præcisè verificatur.

In eadem Causa.

MAgnus conatus Jo: Baptistæ ad impediendam repetitio-
nem contrariorum testium nostris sumptibus, & ex- 50
pensis, digito demonstrat fundatum timorem, quòd ex tali
repetitione venire possit in lucem veritas illa, quæ hodiè ab
eodem impugnatur.

Ad obtinendam verò favorabilem resolutionem, duo præ
cæteris, inter alia, in nostris Scripturis adducta, humilli- 51
mè considerare supplicamus.

Primum, quòd sumus in terminis verè maximi; Sacro-
sanctique Trib. cujus resolutiones habent vim rei Judicatæ,
ut experientia notum est, & ad nostrum effectum considerat 52
Rota in Tarentina Canonicatus 11 Dec. 1716. §. Undè cor. Fos-
caro, ibi: Sed etiam, quia ex dicta declaratione exorta dici-
tur res judicata, quam nunquam licet in controversiam revo-
care, & concordat Raynaud in Heteroclit. pietat. to. 16. sect.
1. punct. 14. num. 12. fol. mihi 178. ibi: Adversùs illas recalcitra-
re non licet, quòd fas est adversùs aliorum Doctorum inter-
pretationes.

Et propterea in istis terminis, quando scilicet non admit-
titur ulterior appellatio, semper locus est repetitioni testium,
nè probationes angustientur, juxta perpetuam Sac. Rotæ opi- 53
nionem, de qua in dec. 256. in fin. cor. Caril. & dec. 80. num. 3.
& dec. 562. num. 5. cor. Ludov. ibique Adden. num. 7. & dec.
59. num. 1 cor. Caval & dec. 222. num. 3. cor. Coccin. & dec. 70. nu.
2. par. 3. cor. Ubaldo, & dec. 691. num. 10. cor. Dunoz jun. &
dec. 83. num. 9. & dec. 119. num. 17. cor. Ottbob. & in par. 4. rec.
dec. 36. num. 1.

Secundum verò, quòd non sumus in terminis Causæ pe-
cuniariæ, sed inspectionis, unicè concernentis, nedùm ho-
norem honestissimæ Puellæ, sed existimationem integræ il-
lius civilis, & honestæ Familiæ. Si autem testium repeti-
tio nunquàm denegatur, quando sermo est de vita hominis, 54
juxtà latè animadversa per Ambros. de Process. informat. lib.
3. cap. 1. num. 10. Cartar. de Interrog. Reor. lib. 3. cap. 3.
num. 60. & seq. & Farinac. quæst. 82. à num. 82 cùm aliis,
citatis in Instit. Crim. lib. 4. tit. 2. à n. 68. Multò magis denega-
ri non potest in præsenti, in quo agitur de causa honoris, 55
qui non solùm propriæ vitæ æquiparatur, sed ab honestis
hominibus ipsimet vitæ anteponitur ad Text. in l. Ita quidem
§. Quòd si dederit ff. de quòd met. caus. ibi: Cùm à Viris bonis
iste metus major, quàm mortis esse debet, & in leg. Justa
causa ff. de Manumiss. vindict. ubi Gloss. verb. Infamiæ,

ne,

vè, cum concordantibus, citatis à *Conciol.Resol. crim verb.*
Defensio resol.6.per tot.
In qua parte habemus celebre illud *Doctor. Gent. 1. ad Co-*
rinth.9.15.Bonum est mihi magis mori, quàm ut gloriam meam
56 *quis evacuet, & ex Sanctis Patrib.*observat egregiè *D. Am-*
*bros.lib.3.de Offic.cap.4.*ibi: *Quis enim vitium corporis, aut*
patrimonii non levius ducat vitio animi, & existimationis dis-
57 *pendio?* Et ex ipsismet Gentilibus concordat *Marc. Tull.*
*Philipp.3.*ibi: *Ad decus, & libertatem nati sumus, aut hæc te-*
neamus, aut cum dignitate moriamur.
Nec dicatur, quòd vis præsentis Causæ non stet in exami-
ne, vel repetitione contrariorum testium, sed in probatione
Sponsalium, quam facere tenetur Anna Actrix, qua non
probante, absolvendus veniat Jo: Baptista Reus, ex regula-
58 ribus propositionibus, & regulis generalibus, exadversò in-
culcatis, quas æquiparat pannis calidis ad sananda vulnera
Card.de Luc.de Legat.disc.6 t.n.3.
Cathegoricè enim respondemus, quòd non recusamus ex
nostris testibus, & ex aliis probationibus, concludentissimè
59 eadem Sponsalia demonstrare; supplicantes dumtaxat no-
stras probationes sub oculis habere sub illo Juris indubitato
principio, quòd Sponsalia, nedum mediante Scriptura, sed
etiam per testes concludentissimè probari possunt, ex firma-
60 tis *per Rot. in Aven. Sponsal. 1. Julii 1693. §. Constat coram*
Muto ubi quòd ad illa proban. admittuntur etiam feminæ;
Quòdque in qualibet materia duo testes superlativam, & ple-
nissimam faciunt probationem ex concordantibus apud *Mogol.*
61 *de Metu c.10.§.... nu.13. Cuccb. Instit. moral. lib.5. tit.12. n.*
166. Castill. contr. Jur. lib 8. tit. de Alim. cap.59 n.29. & Rot.
in Aven. Dotat. 3. Martii 1692. §. Quoad factum cor.Card.Ca-
prara.
In nostro autem casu non duos tantùm, sed quatuor-
decim habemus testes, de dictis Sponsalibus deponen-
tes.
Non attenta intercalari illa contraria exclamatione, quòd
omnes nostri testes aliquam patiantur exceptionem. Quòd-
que aliqui ex iisdem testibus præcisè non concordent circà
62 temporis momenta, in quibus contracta asserunt Spon-
salia, & circà præcisas ubicationes Joannis Baptistæ,
& Annæ quando illa contraxerunt, circino mensuran-
do situm, & locum Lodiæ, ubi contracta fuerunt.
Ultrà quòd enim hæc est magna infelicitas nostrorum
temporum, quòd non possint reperiri testes adeò integri,
adversus quos non inveniantur aliquæ exceptiones, or-
tum habentes à Litigantium subtilitatibus, teste *Rot.*
63 *decis. 456. numer. 5. coram Emerix jun.* ibi: *Cum vix*
possint reperiri Testes, tam integri, contra quos non in-
veniat apparentem exceptionem Litigantium subtilitas.
Prout etiam, ultra quod eædem exceptiones, vel in fa-
cto non subsistunt, vel ad nostrum effectum attendi non de-
bent, ex admissis ab hac Sac. Congr. in illa *Romana Nul-*
64 *litatis Professionis*, de qua supra *par. 1. discept. 1.* in qua
loco exceptionum compositi fuerunt Libelli, penè famosi
contrà testes, etiam Sacerdotes, & qualificatos Religio-
sos, & tamen hæc Sac. Congreg. omnem fidem eisdem testi-
bus tribuendo, intrepidè respondit pro nullitate Professio-
nis, ea solida ratione, quia non omnes personales exceptio-
nes ad nostrum effectum fidem testibus diminuunt, neque
contrarietates circa non substantialia attendi merentur, jux
65 ta nobilem adversionem *D. Thom. 2. 2. quæst. 7. art. 2.* cu-
jus aurea verba referuntur in *Voto*, *edito à bon. mem. Lonio*
in Romana Annuæ Præstationis 22. Martii 1715. §. 27.
Strictè respondemus, quòd in illis terminis, in quibus ad-
ducuntur testes ultrà numerum ternarium, prout in casu
66 nostro quatuordecim numerantur, generalis, & trita regu-
la est, quòd numerus supplet illorum defectus, de qua *Rot.*
dec. 343. num.6. ibi: *Et ubi non essent omninò integri &c.*
quod deficeret ex fide, suppleret numerus testium &c. & est re-
gula generalis, quòd numerus supplet fidem testium, & decis.
351. num. 5. coram Ludov. ibi: *Et in terminis nostris ad pro-*
67 *bandas minas paternas pro annullando matrimonio, tradit*
Alex. de Nevo &c. & est regula generalis, & trita, quæ pro-
cedit etiam, ubi omnes paterentur aliquas exceptiones, si te-
stes sunt ultra numerum trium, & decis. 371. num. 11. coram
eod. ibi: *Et si qui adessent defectus, possent ex numero te-*
stium suppleri; & concordant alii, adducti *per Sperel. dec.*
75. num. 35. & Panimoll. decis. 102. num. 35. ibi: *Imò, quan-*
68 *do testes sunt ultra tres, certum est, ut in quacumque causa*
matrimoniali, & etiam ubi agitur de infringendo matrimonio,
numerus suppleat defectum illorum, qui aliàs non essent omni
exceptione majores, juxtà Sententiam, quam semper Rota
amplexa fuit, & testatur Sperel. &c. & Rot. decis. 416. num.

9. coram Bicb. & decis. 214. num. 16. & 17. par. 10. rec. ibi: *Et*
quamvis testes aliqualem paterentur difficultatem, numerus,
nedùm supplet, sed eos facit reputari, ac si essent omni exce-
ptione majores &c. Quod procedit etiam, si singuli exceptiones
patiantur, cùm sint ultra tres.
Secunda responsio in eo consistit, quòd ex veritate, com-
probanda à repetitione contrariorum testium unica, legali,
& ab omnibus Doctoribus, & Tribunalibus admissa cathe-
gorica responsione, de medio tollere, & penitùs infringere 69
intendimus omnes omninò contrarias probationes, exad-
versò adductas contra personas nostrorum testium, ex illo in-
dubitato Juris principio, ab omnibus Doctoribus admisso,
& ab omnibus Tribunalibus canonizato, quòd subornans
aliquos Testes, talem, tantamque habet contrà se Juris præ-
sumptionem, ut tollat fidem omnibus aliis testibus, à se in-
ductis, ob similem præsumptam subornationem, & in odium
illam procurantis, ex authoritatibus, allegatis supra; Sub-
lata proindè fide omnibus contrariis testibus, firma, & fixa 70
remanet probatio Sponsalium, innixa depositioni dictorum
nostrorum testium.
Non attento, quòd illi non sint contestes de loco, & tem-
pore; Objecto enim punctualiter occurrit *Rot. in Aven. Do-*
tat. 3. Martii 1692. §. Nec veritati cor. Card. Caprar. ibi: *Nec* 71
veritati Sponsalium detrabit, quòd eorum probatio deducatur
ex duobus testibus, loco, & tempore singularibus, dum pri-
mus deponit de die 29. Sept. secundus de die 2. Octob. Hic de
Aula Domus, ille de Viridario, cobærente domui; Quia bæc
differentia temporis proximi, & loci cobærentis, est nimis exi-
gua, itaut dicta testium facilè jungantur, ubi actus sunt reite-
rabiles, & multiplicativi, & singularitas non est obstativa, &
contradictoria, sed potiùs accumulativa, & adminiculativa
&c. & in Novarien. Sponsalium 1. Julii 1693. §. Vim coram
Muto, ibi *Vim verò dd. probationum nequit excludere opposita* 72
contradictio testium, quia nulla considerari valet contrarietas
objectiva, cùm omnes in substantia conveniant &c. sufficitque,
ut contextualitas sit in substantialibus, nè fides testibus adima-
tur &c. Minusque, quòd idem Vansonus, & Uxor discordare
videantur in tempore, nàm Uxor circa tempus non loquitur as-
sertivè, sed dubitativè cum dictione circa *&c. ideòque in tem-*
pore dici non possunt discordes.
Prout etiam, non attenta replicatione, quòd iidem nostri
testes sint Neapolitani, contra quos *urget generalis illa dif-* 73
famatio, quam in universa Italia, & signanter in Romana Cu-
ria Neapolitani testes non injustè patiuntur, cùm sint de illis,
qui quanti minimi in Triviis, & Plateis Civitatis Juris ju-
randi Sacramenta nundinantur, ut tanquàm ex Cathedra lo-
quens, per hæc numero verba pronunciavit exadversò in fa-
cto Scribens, serena fronte gratis ubiquè infamando unam ex
principalioribus Catholicis Civitatibus totius Orbis, & ex
principalissimis Italiæ.
Respondemus enim, quòd iidem contrarii Scribentes con-
victi, & oppressi à punctualitate decisionum S. Rotæ, per
nos supra allegatarum, palinodiam recantantes, ità loquun- 74
tur in ultima Responsione Facti §. *DD. exadversò: Nos tunc*
non babuimus intentionem, prout nunquàm in æternum ba-
bebimus redarguendi præclarissimam Civitatem, omnium
Gentium admiratione dignissimam, piis, probisque Viris il-
lustrem; sed sicuti ubique Locorum bonæ, & malæ vitæ bomi-
nes sunt, ita nil mirum, si pravi bomines, & signanter in boc
genere mali, reperiri possint in Civitate Neapolis, non inter
eos, qui nobilitatem, sive aliquam natalium bonestatem profi-
tentur, sed inter Plebejos &c.
In istis igitur circumstantiis, cohærenter ad hanc feriam
declarationem, allegari exadversò debebant Authores, lo-
quentes de fide, non danda testibus plebeis, qui facilè men-
tiri solent, & qui non solùm in Civitate Neapolis, sed in 75
omni alio Loco, & Mundi parte reperiuntur juxtà celebre
illud dictum *S. Jo: Apost. epist. prima 5. 19. Mundus totus*
in maligno positus est, non autem exagerandum erat, & uti
punctuale allegandum rancidum *Votum Grammatici* contra 76
testes Neapolitanos, semper à *Rota* rejectum, semperque
reprobatum, ut demonstravimus supra, quem allegandi
modum ridiculum vocat *Rot. dec. 1620. num. 4. coram* 77
Coccin. ibi: *Ridiculum esset illa allegare, quæ fuerunt*
rejecta.
Quibus addimus, quòd in Civitate Neapolis non sine
maxima curiositate expectatur exitus credulitatis, & fidei,
dandæ, vel denegandæ examini contrariorum testium Civi-
tatis Vetulæ, eò quia evulgata per eandem Civitatem nega- 78
tiva coarctata, quam prætendit Jo: Baptista probare, ve-
rum paradoxum visum fuit illis, qui cum eodem de
Mensibus Junii, & Julii 1713. quotidiè conversati fuerunt

in Civitate Neapolis, propriisque oculis illum ibidem viderunt, hodiè propriis auribus audire, quòd ex probationibus, ab eo adductis coram uno ex maximis Tribunalibus Orbis Christiani, appareat ipsum, vel tunc temporis fuisse in duabus Civitatibus, inter se distantibus ferè per biscentum milliaria, vel non fuisse in illa Civitate, in qua visus fuit, & conversatus est, non cum uno, vel altero, sed cum innumeris Personis, in illa existentibus.

Est voluntarium æquivocum prætendere, quod Nos insi-
79 stamus in repetitione contrariorum testium ex capite nullitatis eorum examinis; Quia in dictis terminis congrua instantia esset prò circumscriptione ejusdem examinis, non prò repetitione testium, quæ supponit examen validum, nihilque aliud operatur eadem validitas, quàm, ut illa fiat expensis petentis, ex allegatis supra.

Est pariter æquè palmare æquivocum exagerare, quòd
80 contrarii testes reddant bonam rationem eorum dicti circa moram Jo. Baptistæ in Civitate Vetula; Nos enim diximus, & opportunè repetimus, quòd nullam reddunt causam eorum dicti circa accessum, & moram ejusdem Jo: Baptistæ in Oppido Liburni, ad quem effectum inducti exadversò fuerunt, & ex hoc motivo diximus, quòd concedenda videtur repetitio eorundem testium, ex authoritatibus, allegatis supra.

Omnia hæc, in se clara, transeunt in evidentiam ex resolutione hujus Sac. Congr. diei 3. Augusti 1710. quando
81 fuit rescriptum; *Examinentur testes formitèr super negativa coarctata*; Hujusmodi enim rescriptum intelligendum est cum effectu, & omni meliori modo, quo fieri potest ad eruendam è testibus illam veritatem, de qua est quæstio, & consequentèr per formalem repetitionem contrariorum te-
82 stium cum nostris Interrogatoriis, non autem super solis Articulis, ex illa maxima differentia, quæ intercedit inter examen super articulis, & aliud super Interrogatoriis, in qui-
83 bus circumstantiis semper præfertur secundum, ex citatis per *Postb. de Manut. obser. 91. num. 3. & Constant. ad Stat. Urb. tom. 1. annot. 1. c. 74. num 2.*

Accedentibus duabus solidis reflexionibus, Prima, quòd ex hac parte datur magnus fumus relevantię repetitionis con-
84 trariorum testium, clarè resultans ex recusatione testium Liburnensium se subiicendo formali examini circa moram Jo: Baptistæ in Oppido Liburni de Mensibus Junii, & Julii 1713. quæ recusatio magni fit à Doctoribus ad ostendendam falsitatem primæ attestationis.

Secunda verò, quia dd. testes Civitatis Vetulæ ex diame-
85 tro opponuntur claræ confessioni Jo: Baptistæ, qui in Positionibus plusquàm tacitè fassus fuit dictis Mensibus Junii, & Julii 1713. moram fecisse in Civitate Neapolis; Ad evitandum igitur inconveniens illud, reprobatum *à D. Gregor. hom.*
86 *13. in Evang. Nunquid aliud Judex nunciat, aliud Præco clamat?* Dicendum est, nullam omninò fidem mereri dictos testes in conflictu contrariæ confessionis Principalis ex alle-
87 gatis *in Leodien. Matri. 29. Aprilis 1699. §. Materia coram Card. Priol.*

Præsumptio legalitatis, & bonæ famæ contrariorum te-
88 stium videtur retorqueri, quia, si illa in facto subsisteret) circà quam suum locum veritati relinquimus) junctis manibus Jo: Baptista deberet Nobis gratias agere, quòd propriis
89 sumptibus paratis sumus, illum veracem ostendere coram hoc Sacrosancto Consessu, à cujus multiplici favorabili suffragio speret infelix Puella, consolationem illam recipere in Causa honoris, & existimationis, quæ nulli alteri Colli ti-
90 ganti denegari posset in Causa etiam pecuniaria, & densi juti.

Adversùs reflexionem illam, quæ sequentibus verbis adducitur in contraria Responsione Facti.

Fas sit dicere, quòd irrelevantia contrariorum testium no-
91 *toria fuerit, & sit etiam D. Advocato, hodiè exadversò Scribenti, qui post per Nos interpositam appellationem coram hoc Sacro Consessu per D. Stephanum Brancaccium, Patruum D. Jo Baptistæ Principalis, & per me Scribentem consultus, debitoque etiam honorario, ut Juris erat, satisfactus, prævio accuratissimo examine primi Processus originalis, per Nos ei traditi, intrepido judicio respondit, non solùm Sponsalia nullatenùs verificari ex dd. contrariis testibus; Verùm etiam eos evidentissimè mendaces, falsos, calumniosos esse, prout non credimus ab ejus innata ingenuitate, hanc veritatem denegari*
92 *posse, licèt hodiè scribat in contrarium, non sine quidem nostra, ac dictorum Principalium admiratione, contra expressam dispositionem famigeratæ Bullæ Pauli V. super Reformat. Tribunal. incipientis Universis §. 8. num. 16. impressæ post Ridolphin. in Prax.*

Dicimus, illam non regere in facto, & nullam habere subsistentiam in Jure.

Non regit in facto, eò quia Patruus Jo. Baptistæ semel tantùm noctis tempore die 3. Jan. 1719. associatus ab exadv. 93
Scribente in Facto, accessit ad Domum ejusdem Advocati, non ad hoc, ut idem Advocatus patrocinium Causæ susciperet; Vel in illa tanquam ejusdem Jo. Baptistæ Advocatus scriberet; Vel cum aliis Advocatis Congressum habendo, concordaret de modo scribendi; Vel alio modo secreta Causæ eidem pandendo; Sed, ut dicitur in contraria Scriptura, ad petendum simplex consilium, an aliqui testes in Curia Archiepiscopali Neapolitana ser. ser. examinati, 94
& quorum depositiones in Civitate Neapolis erant notoriæ, probarent Sponsalia, de quibus agitur. In istis autem circumstantiis est mera vanitas prætendere, quòd non possit Advocatus scribere in illa Causa, in qua verbaliter requisitus fuit de propria Sententia, eo tempore, quo Causa pendebat in Partibus, ut in longè durioribus terminis Juris, seù Discursu pro veritate, ab aliquo Advocato composito, quòd deindè in eadem Causa, etiam contra proprium sensum, tanquàm Advocatus scribere possit, practicavit præteriti sæculi facultatis legalis decus, & ornamentum *Card. de Luc. de* 95
Regul. disc. 3. per tot. & signantèr *à num. 3.* ibi: *A me insinuatum in primo Responso, pro Veritate desuper edita, quamvis deindè in toto Causæ progressu ad hujus Partis opportunitatem, aliis fortè acriùs, scripserim tanquàm Advocatus.* Idemque practicasse *Burgos de Paz. ad leg. 1. Taur.* 96
num. 644. testatur *Guttier. pract. quæst. lib. 1. quæst. 30. num. 6.*

Neque hoc scandalosum videri debet ex illis stringentibus rationibus, & congruentiis, quas latè explicat idem *Card.* 97
de Luca de Fideicom. disc. 176. num. 3. à me reassumptas *in Institut. Crim. lib. 2. tit. 10. à n. 70.*

Minus eadem contraria reflexio subsistentiam aliquam habet in Jure, ad quem effectum supplicamus sub oculis habere ea, quæ sequendo classicos Authores, & punctuales Rotæ decisiones, occurrendo præcisè similibus cavillationibus, ob- 98
servavi in *Instit. Crimin. lib. 2. tit. 10. num. 83.* ibi: *Adverte quòd aliquando reperiuntur Litigantes adeò providi, ut modestè loquar, qui in principio Litis, nullo soluto honorario, eorum Jura ostendunt pluribus primariis Advocatis, vel ab illis consilium petunt, idq; ad hoc ut deindè contra ipsos scribere pro alia* 99
Parte non possint, ut experientia me docuit (in cujus comprobationem addi potest præsens casus) & observat *Zaul. tom. 1. fol. 117. num. 23. Ad obviandum autem similibus malitiis in istis circumstantiis permissum est iisdem Advocatis defensionem* 100
alterius Partis assumere, ut probat *Zaul. ubi supra,* & firmavit *Rot. dec. 2018. n. 3. & per tot. cor. Coccin.*

Quibus addo *Peregr. de Jur. Fisc lib 1. cap. 2. num. 11.* ibi: *Nàm multi sciscitantur oretenùs ab Advocatis, quid sentiant super aliquo puncto, & obiter ostendunt punctum alicujus fidei-* 101
commissi, vel alterius quæstionis, & deindè opera aliorum Advocatorum utuntur; Nàm hæc incidens consultatio non impedit Advocatum contrariam Partem tueri Guttier. canon. quæst. lib. 1. quæst. 30. num. 1. ibi: *Si una Pars tentaret Advocatum, & eidem secretum panderet, ut in Causa illa pro contraria Par-* 102
te advocare non posset, quia hoc non obstante poterit contrariam Partem adjuvare, nè dolus illius Partis eidem patrocinetur, & Pignat. ad Statut. Ferrar. lib. 1. Rubric. 86. num. 13. ibi: *Nota, quia multi simulant se confidentes Advocatis, nè contra se patrocinentur, & posteà aliorum utuntur advocatio-* 103
ne &c. Non debet dari occasio Partibus supplantandi Viros primarios eosque excludendi ab alterius Partis patrocinio, & Rot. dec. 163. num. 3. par. 6. rec. ibi: *Debet etiam adverti, nè detur occasio Partibus supplantandi Viros primarios, eosque ex-* 104
cludendi ab alterius Partis suscipiendo patrocinio; Et hęc est inconcussa laudabilis praxis omnium probatorum Curialium Romanæ Curiæ, cujus ipse oculatus testis sum per spatium 105
annorum quadraginta, eademque praxis innitur duplici convincenti rationi.

Prima, quia permittendum non est, ut mediantibus similibus impropriis modis, subtrahatur Litigantibus æqualium 106
probatorum Advocatorum patrocinium, quæ adducitur *in celebri leg. Providendum 9. Cod. de Postuland.* ibi: *Si quis autem ex Litigatoribus detectus fuerit, separatìm tractasse cum plurimis* (idest Advocatis, ut ibidem explicat *Gloss.*) *& Adversario sub tali fraude subtraxisse paris defensionis copiam*) ubi *Gloss. verb. Paris* ait: *Idest Advocati, qui sit par Advocato,* 107
quem habet iste, qui est de bonis Advocatis de Terra) *ostendet procul dubio, iniquam à se litem foveri.*

Secunda verò, quia similibus malitiis semper, & ubique obviandum est; *Textus sunt in cap. Sedes de Rescript.* ibi;

Nos

Nos volentes eorum malitiis obviare, & in cap. Plerumque eodem tit. ibi; *Ne videatur de sua malitia commodum reportare,*
108 *& in leg. In fundo ff. de Re Vindic.* ibi: *Neque malitiis indulgendum est;* Et in *leg. Itaque Fullo ff. de Furt.* ibi: *Sed nemo de improbitate sua consequitur actionem;* Et in *leg. Cum hi,* ubi *Gloss Verb. Nè circumveniatur ff. de Transact.* ibi: *Non*
109 *debet via aperiri malitiis, & in leg. Si legatarius Cod. de Legat.* ibi: *Ut non accipiat fructum suæ calliditatis.* Et *Rot. dec. 53. num.103.cor.Peuting.*

Aliàs, procedendo cum contraria inaudita prætensione, in Causis magni momenti providus Litigans cum quatuor, vel quinque honorariis posset tollere alteri Collitiganti patro-
110 cinium paris defensionis primariorum Advocatorum, quod, quantùm absurdum sit, de se patet.

Circumstantiæ autem illæ, in quibus id practicari non solet, neque debet, duæ sunt, Prima, quando Advocatus non solum simpliciter videt Scripturas, utrique Parti notas,
111 sed ulteriùs considerat illas, quæ non adhùc in Actis productæ sunt; Secunda verò, quando ultrà visionem Scripturarum, in Actis non productarum, effectivè scribit in Causa. Quibus addi potest tertia, quando fuit vocatus in aliquo Congressu plurium Advocatorum, sed angustiæ Collitigantis non permittunt, omnes Advocatos, qui fuerunt præsentes Congressui, posse in Causa scribere.

Quæ circumstantiæ longè distant à casu præsenti, & propterea omitti poterat allegatio *Bullæ Pauli V.* impressæ *post*
112 *Ridolph. fol. mihi* 987. quia illa loquitur, quando Advocatus, vel Procurator suscipit Causæ patrocinium, non verò quando verbaliter interrogatur de illius sensu, juxta præcisa verba dictæ Bullæ *tit. de Advocatis, & Procurator. §.18.num. 8.* ibi: *Neque Advocatus, neque Procurator &c. qui pro una Parte patrocinium suscepit, in eadem Causa pro altera patrocinari possit.* Quantum enim intèr se distent *patrocinium alicujus Causæ suscipere*, juxta verba dictæ Bullæ, & circa ali-
113 quam causam consuli, juxta verba contrarii Memorialis, ibi: *Per me Scribentem consultus;* Est adeò patens, adeòque clarum, ut nil clariùs excogitari possit.

Allegatio propterea ejusdem Bullæ, magno fastu, & non sine admiratione exadverso facta, dicitur adducta ad orna-
114 tum Urbis juxtà lepidum dictum *Sperel dec.318.num.57.* seù dicitur *allegatio ad Balistam, nempè extrà propositum*, juxtà aliud dictum *Martæ*, sequuti à *D. Piton discept.12. num. 25.* Et in specie respondendo eidem Bullæ Pauli V. firmavit *Rot. dec.163.n.4.par.6.rec.*

Absque ulla prorsùs difficultate, attenta duplici circumstantia, in facto innegabili; Prima, quia longè post tale verbale consilium, introducta Causa coram hac Sac. Congr.
115 in illa per spatium ferè duorum annorum semper usus fuit Jo: Baptista opera aliorum Advocatorum, nec unicum miserabile verbum faciendo cum eodem primo Advocato, juxta celebrem theoricam *Castrens. in l. A Principe num. 2. ff. de Postul.* ibi: *Doctores dicunt, quòd si ostendisti Jura tua, & re-*
116 *quisivisti eum de Advocatione, & dedit tibi spem; Si posteà non stat per te, quia vis eum pro Advocato &c. non potest esse Advocatus meus; Sed si non requisisti eum de advocatione, vel per te stat, quo minùs ipse sit Advocatus &c. benè poterit esse pro me, aliàs daretur materia cuilibet auferendi mihi Advocatos, quia cuilibet Advocato ostenderet Jura sua, ad hoc ut non posset esse contra se.*

Secunda circumstantia residet in eo, quòd dictum consilium petitum fuit die 3. Jan. 1719. & sic eo tempore, quo Causa pendebat adhùc in Curia Archiepiscopali Neapolitana, à qua expedita fuit die 22. Augusti ejusdem ann. 1719.
118 Inauditum autem est in Curia, quòd Advocatus, verbaliter tantùm requisitus de suo Consilio, quando Causa actualiter pendet in Partibus, firmata postmodum per appellationem ejus revisione in Curia, non possit deindè scribere in eadem Causa contra illam Partem, quæ ab eo simplex petiit consilium, & deinde, ipsum non curando, utitur opera aliorum Advocatorum. Quæ adeò obvia sunt, adeòque naturalia, ut mirum certè videatur, quòd cavillari possint, & in controversiam adduci cum authoritatibus, allegatis ad ornatum Urbis, & ad pulchritudinem Universi.

Die 19. Dec. 1721. proposita Causa in C. Concilii sub du-
119 bio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, fuit responsum: *Dilata, & repetantur Testes formiter super negativa coarctata Civitatis Vetulæ*, ut factum fuit.

DISCEPTATIO XIV.

Romana Fenestræ.

PRO

Aliquibus Confratribus Archiconfraternitatis SS. Stigmatum.

ARGUMENTUM.

Fenestræ, respicientes in Ecclesias, quibus concurrentibus in illis retineri possint. Ex quibus causis concedi possint, vel ad vitam Benefactorum, vel pro omnibus illorum Hæredibus, & Successoribus.

Pietas, Religio, & assiduitas Confratrum Ven: Archiconfraternitatis Sacrorum Stigmatum S. Francisci de Urbe, in præteritum, & de præsenti semper fuerunt eædem, non sic autem eorundem Confratrum numerus; Nostris enim temporibus ille taliter adauctus fuit, ut intra angustos limites antiquæ Ecclesiæ, & Oratorii non ampliùs se valebant continere, ex quo oriebatur, quòd etiam in solemnioribus Anni festivitatibus major pars Confratrum ad illud non accedebant, ut experientia notum erat, & observavit *Rot. in principio dec. Rom. Retractus 17. Junii 1707. cor. Omanna:* Quæ omnia providè considerantes illius attentissimi Officiales, ad satisfaciendum dictorum piorum Confratrum devotioni, ac multitudini, determinarunt novam, & ampliorem Ecclesiam, nec non majus, magisq; elegans Oratorium à fundamentis construere, idque ex piorum Confratrum, aliorumque Fidelium eleemosynis, Legatis, piisque dispositionibus, ad d. effectum diversis temporibus relictis. 1

Quia verò opportunum situm non habebant, ad eundem diù desideratum finem necessarium, voti compotes fieri sperabant à DD. de Capranica, possessoribus Viridarii, contigui dictæ eorum antiquæ Ecclesiæ, mediante amicabili concessione partis ejusdem Viridiarii, simpliciter ad eundem effectum necessarii, idquè, justo pretio mediante, non sine maximo fundamento obtinere sperabant, eò quia unus ex eisdem de Capranica inter nostros Confratres meritissimè reperiebatur adscriptus, & apprimè informatus erat de dd. angustiis; Verùm porrectis ad hunc effectum, repetitisque opportunis precibus, præter omnem expectationem, illæ exauditæ nullatenùs fuerunt, & propterea, frustrata dicta spe, nostra V. Arch. quod amicabiliter obtinere nequivit, id tanquam de Jure sibi competens, judicialiter assequi procuravit, vigore notoriæ dispositionis celebris *Text. in l. Si quis Sepulcrum ff. de Religios. & sumpt. funer.* congruum instruendo Judicium coram A. C. à quo post longam litem, spatio duorum, & ultra annorum protractam, tandem sub die 28. Maii 1706. sententiam favorabilem reportavit, obligantem dictos de Capranica ad vendendum d. situm. 2 3 4

Cui nullatenùs acquiescentes iidem de Capranica, appellationem interposuerunt ad Rot. à qua Pon. R. P. D. Omanna, strenuè semper se opponentibus, prævia *dec. sub titulo Rom. Retractus*, emanata *die 27. Januarii 1707.* confirmata fuit dicta prior Sententia, à qua iterùm appellarunt: Undè commissa Causa D. Card. Scotto, tunc Sacræ Rotæ Auditori, & post peractum solemnem accessum ad locum differentiæ, tandem declaratum fuit, competere Arch. Jus consequendi dictum situm. 5

Recusantes autem iidem Oppositores parere dd. Judicatis, necesse fuit, ut eadem Rota de anno 1712 ex officio deveniret ad stipulationem Instrumenti venditionis d. situs pro pretio, à Peritis æstimando, quibus successivè electis, ad tenorem eorum Relationis commendabili punctualitate persolutum fuit pretium in summa sc. 2760. 6

Ad evitandas verò ulteriores vexationes, & litis durationem, cum sequela illarum expensarum, quas experientia docet miseros Litigantes, quasque considerat *Rot. in dec. 325. n. 11. p. 14. & dec. 479. n. 17. p. 9. rec.* cum aliis apud *Ansald. in addit. ad dec. 37. sub n. 57.* coacta fuit eadem Arch. mediante particulari Concordia, nedum eis relaxare expensas omnes judiciales, considerabilis quantitatis, quę de Jure reficiendę sunt Victorii; Verùm etiam attento, quòd in situ retracto reperiebatur quędam Statua amovibilis, quæ factis omnibus diligentiis ad summum vendi poterat pro pretio sc. 150. circiter, coacta pariter fuit per viam Concordię eadem Arch. illam accipere pro exorbitanti pretio sc. 300. 7 8

Terminata hoc modo æquè longâ, ac dispendiosissima lite,& volente Archiconfraternitate principium dare novę fabricæ ejus Ecclesiæ, & amplitationi Oratorii, compertum fuit, quòd ex inadvertentia Peritorum in mensuratione d. situs, murus divisorius fundamentorum non erat disposi-
9 tus per lineam rectam, *seù à filo* juxtà phrasim Architectorum, sed ad illum rectificandum, seù reducendum *à filo*, necessarius erat parvus alius situs in minima quantitate palmorum 43. dumtaxat; Pro cujus consecutione eo tempore, quo Confratres judicialem in hac parte procurabant continuare instantiam, habita de his notitia à DD. de Capranica, isti spontè se obtulerunt illum gratis Archic. concedere, ea adiecta conditione, seù ex eorum parte illa peracta petitione, ut eadem in recompensationem talis gratuitæ concessionis paucorum palmorum dicti situs, concederet Jus aperiendi fenestram in nova Ecclesia, ad effe-
10 ctum ex illa audiendi Sacrum, hoc modo, & sub hac devotionis specie, imponendo novæ Ecclesiæ intolerabile jugum, graveque onus perpetuæ servitutis, non ad favorem eorundem dumtaxat, seù illorum vita naturali dumtaxat durante, juxtà æquè raras, ac difficiles concessiones similium gratiarum ad favorem insignium Benefactorum, ut videbimus infrà; Sed cum dicta perpetua reali servitute, duratura per omnia sęcula sęculorum.

Die 6. Decembris 1713. de more intimata, & coadunata Congreg. Secreta dictæ Archiconfraternitatis in illa fortiter, & suaviter promota fuit eadem instantia, in eaque inter cæteros interfuerunt etiam Primicerius nostræ Archicon-
11 fraternitatis in secundo gradu conjunctus cum DD. de Capranica, nec non alter illorum Consanguineus in tertio gradu, ac proindè in ea facile fuit obtinere favorabilem concessionem dictæ facultatis aperiendi fenestram in dicta nova Ecclesia.

Constantissimè autem asserunt multi Confratres, qui in dicta Congreg. interfuerunt, ex illo unico motivo Votum
12 dedisse pro dicta concessione, quia nimirum idem Primicerius, tàm in aliis antecedentibus Congr. Secretis, quàm in illa, in qua capta fuit resolutio affirmativa, apertè declaravit Confratribus maximam, ferèque impossibilem difficultatem obtinendi Apostolicum Beneplacitum, sub cujus expressa conditione petebatur permissio aperitionis fenestræ, cum illo essentialissimo addito, quòd casu, quo illud obtineretur, dictus situs censeretur donatus nostræ Archiconfr.
13 ibi: *Con patto, e condizione, che egli si obligarà di impetrare a tutte sue spese, & incarco il Beneplacito Apostolico, e finalmente con patto espresso, che nel caso non potesse ottenere detto Beneplacito, in tal caso, tanto detta porzione di sito concessa, come sopra, quanto la detta Scala, e tutto il resto, come sopra fatto; per avere il commodo di detta fenestra, s'intenda donato a beneficio della nostra Archiconfraternità*; Itaùt in substantia nostra Archiconfraternitas ad praxim reducendo aureum illud consilium *D. Pauli ad Roman.* 12. 17. eodem tempore ostendendo hoc modo illius bonam voluntatem erga dictos de Capranica, & debitum obsequium erga primarios Officiales, & multos Confratres, efficaciter perorantes pro d. permissione, absque alia lite, obtineret intentum gratis habendi d. situm.

Quamvis autem ad id non se extendere facultas d. Congr. Secretæ, eò quia in illis circumstantiis, in quibus sermo est de imponendo aliquo perpetuo onere eidem Archic. recurrendum semper est ad Congreg. Generalem, ut disponunt
14 nostra *Statut. in cap.* 34. *fol. mihi* 49. & 50. ubi leguntur ulteriùs sequentia verba, omni consideratione digna: *Si ricorda al Primicerio, e Guardiani, che saranno pro tempore, che quanto più potranno ne negozj si riferischino a questa Congregat.* (hoc est ad Congreg. Generalem) *per esser tanto più sicuri di non poter errare*; Nihilominùs sub die 27. Januarii 1714. stipulatum fuit Instrumentum dict. cessionis cum sola reservatione Beneplaciti Apostolici, & in eo, nedùm non sine manifesta læsione, & evidenti præjudicio Archiconfr. omissa fuit dicta essentialissima conditio, contenta in reso-
15 lutione Congr. Secretæ, quòd quatenùs dictum Beneplacitum obtineri non posset, dictus parvus situs censeretur donatus eidem Archiconf. sed insuper adjectum fuit aliud pactum ex diametro oppositum, ibi: *E non ottenendosi, il presente Istromento sia ipso facto risoluto, come se fatto non fosse, & ogni una delle Parti resti nelle sue primiere raggioni, e non altrimenti &c.*

Incæpta fabrica, constructoque Sacrario, quod de præsenti provisionaliter inservit pro Ecclesia, usquequò illa per-
16 ficiatur, sub insubsistenti supposito, quòd obtentum fuerat dictum Apostolicum Beneplacitum; in alia Congreg. Secreta dictæ Archi. coadunata die 2. Aprilis 1716. in qua interfuerunt pariter iidem duo Consanguinei Oppositorum, istorum nomine facta fuit instantia pro licentia aperiendi fenestram in dicto Sacrario, quòd hodiè provisionaliter, ut diximus, facit figuram Ecclesiæ, & in hac Cong. prænarratis duobus essentialibus defectibus, potestatis nempè dictę Con- 17
gr. Secretæ, & interventus dictorum Consanguineorum, improbati à nostro Statuto, inferiùs recensendi, additus fuit tertius, capiendi resolutionem viva voce, & absq; necessaria, & solita Bussola; adversus notoria Decreta generalia hujus Sac. Cong. necnon adversus claram dispositionem nostrorum *Stat. c. 5. fol. 5.* ibi: *Proibendo espressamente, tanto in questa, quanto in qualsivoglia altra elezzione la viva voce.*

Licèt autem in dicta Congr. Secreta simpliciter fuisset resolutum, ut sequitur *Fù rimesso al P. M. unitamente con li Fratelli R. e C. di determinare il modo, e luogo, dove deva* 18
darsegli il commodo per detta fenestra: quæ verba *deva darsegli* ex eorum propria indole, & naturali significatione indicant facultatem, de futuro obtinendam, nihilominùs ac si eadem verba importare possent finalem facultatem, & amplam actualem potestatem de facto aperiendi d. fenestram, hæc statim aperta fuit in d. provisionali Ecclesia, elevata à pavimento in sola altitudine palmorum 11. prope quam immediatè reperitur Sedes, destinata ad audiendas confessiones, cum sola distantia palmorum duorum altitudinis ab extremitate d. fenestræ, taliter ut ex illa commodissimè audiri possunt sermones Pœnitentium cum Confessario; Ex 19
quo magnum fuit ortum absurdum, nedùm Confratrum d. Arch. sed totius Populi, ex abrupto videntium dictam perpetuam servitutem, impositam eidem Loco, verè pio, adeò frequentato, tàm à Confratribus, quàm ab omni Personarum genere.

Quæ omnia non sine magna admiratione, & maxima compassione observantes multi ex Zelantibus Confratribus nostræ Archic. humillimum habuerunt recursum ad Sanctiss. à 20
quo benigniter exauditæ fuerunt illorum preces, mediante remissione illorum instantiæ ad hanc S. Congr. deputatoque proindè in Ponentem Card. Ruffo, disputantur hodiè duo dubia, inter Partes concordata, de quibus in fine; Ex rationibus autem infra subnectendis, primum videtur resolvendum negativè; Secundum verò negativè quoad primam partem, & affirmativè quoad secundam.

Quoad primum, nullitas Instrumenti concessionis, de qua disputamus, palpatur manibus, illaque ex triplici fonte plusquam evidenter desumitur.

Primò scilicet ex eo, quòd in Congreg. Secreta, habita die 6. Decemb. 1713. in qua petita, & obtenta fuit facultas 21
aperiendi fenestram in Ecclesia, noviter construenda, interfuerunt, ac votarunt Primicerius, in secundo gradu conjunctus cum Oppositore; Necnon alter in tertio pariter gradu conjunctus cum eodem, ut non controvertitur.

Ex hoc autem innegabili facto resultat, d. concessionem, & facultatem esse inevitabiliter nullam, ex clara dispositione *Statuti* nostræ Arch. in quorum *cap.* 14. sequentia disposi- 22
ta leguntur: *Se alcuno nel negozio proposto avesse interesse, tanto proprio, quanto de suoi Parenti sino al terzo grado inclusive, avanti che si faccia resoluzione debba uscire fuori di Congreg. fin tanto sia resoluto*: Quod Statutum utì in forma specifica confirmatum à Clem. X. dicitur Papale, & inviolabiliter servari debet, ut, omissis generalibus, in specie advertit *Antolin. in Not. ad Statut. Aurific. Verb. proœm 2. num.* 17. & loquendo de Rotæ Auditoribus observat *Ansald. dec.* 71. *num.* 10. *in Addition.* & in specie loquendo de Confratribus, sequendo resolutiones hujus Sac. Congr. notat *Monacell. in Formular. tom. 2. tit. 15. formul. 8. n.* 3.

Addito, quòd idem Statutum, utì munitum *Clausula sublata, & decreto irritanti*, inficit totum id, quod contra 23
ejus tenorem quomodocumque gestum, & attentatum fuit; ex adductis per *Cobell. ad Bull. Bon. Reg. cap.* 28. *num.* 72. & firmata per *Rotam dec.* 30. *num.* 15. & 16. *coram Ottob.* & *dec.* 1279. *num.* 18. *coram Emer. jun.* & *dec.* 25. *num.* 5. *coram Ansaldo,* & *in* 24
Colon. Jurisd. 17. *Aprilis* 1676. §. *Neque,* & 20. *Martii* 1680. §. *Cùm enim cor. Alberg.*

Secunda nullitas æquali evidentia promanat ex claro defectu potestatis dictę Cong. Secretę, quę nullo modo poterat devenire ad concessionem Juris aperiendi fenestram in nostra Ecclesia, eò quia illius facultates nimis restrictæ sunt à nostro *Statuto*, ut videre est in *Cap.* 34. *fol.* 47. & *seq.* ubi, 25
nedùm specificantur omnia ea, quæ facere potest, sed ulteriùs demandatur expressè, neque etiam posse acceptare lucrosas hereditates, & magna Legata, quando istis annexum est aliquod perpetuum onus, ibi: *Aurà facol-*

facoltà detta Congregazione di accettare devoluzioni, legati, & eredità, se però non vi fosse carico, o peso alcuno, che in tal caso vogliamo, che tocchi alla Congregazione Generale accettarli. Quanto igitur magis deveniri non poterat ad impo-
26 sitionem dictæ æqualiter duræ, ac perpetuæ realis servitutis in nostra Ecclesia, quæ (præscindendo etiam à dicta clara dispositione Statuti) cùm sit veræ, & propriæ alienationis species, ad illius concessionem devenire non erat in facultate Confratrum, nedùm intervenientium in d. Congr. Secreta, sed neque etiam in Cong. Generali, absque Apostolico Beneplacito, ex animadversis per *Novar. nov. Jur. Pontific. tit. de Alien. rer. Eccles. Conclus.* 1. *num.* 7. *Passerin.*
27 *de Stat. homin. tom.* 1. *quæst.* 185. *art.* 7. *num.* 303. *Donat. Anton. de Marin. quotid. resol cap.* 7. *num* 13. *Ventrigl. in Prax. par.* 1. *annot.* 1 §. 2. *num.* 17. *Card. de Luc. de Servit. disc.* 17. *num.* 4. & 5. qui probant imponentes similem servitutem Ecclesiis incidere in pœnas contentas in *Extr. Ambitiosæ de Reb. Eccles. non alien.*

Crescitque in immensum vis hujus animadversionis ex eo, quòd Congr. Generalis non fuit in hac parte neglecta ex urgenti aliqua necessitate capiendi resolutionem circa aliquod
28 accidens, non admittens moram, vel ex inadvertentia illius, qui illam intimare debebat, sed ex eo præcisè, quia fuit cum fundamento dubitatum, Confratres omnes in dicta Congr. Generali congregandos, nolle subjicere eorum Ecclesiam dictæ perpetuæ reali servituti, idque manibus palpatur ex eo, quòd instanter, instantiùs, & instantissimè per duas vices petita fuit à multis Confratribus, & irregulari modo extitit denegata, quod fieri non poterat ex animadversis per *Monacell. in Formular. tom.* 2. *tit.* 14. *formul.* 8. *num.* 2.

Tertia demùm nullitas desumitur, ex quo dictum Instrumentum concessionis fenestræ non fuit stipulatum ad tenorem, & juxtà præcisam resolutionem, captam in Cong. Secreta. In ista enim decreta fuit concessio fenestræ, ne-
29 dùm cum reservatione Beneplaciti Apostolici; Sed ulteriùs cum alia expressa conditione, quòd casu, quo DD. de Capranica illud obtinere non possent, dictus parvus situs, nostræ Archiconfraternitatis concessus, censeretur donatus, quod pactum nullatenùs legitur appositum in Instrumento, sed potiùs directè contrarium in illo fuit conventum, quòd scilicet, non obtento dicto Beneplacito: *Ogniuna delle Parti resti nelle sue Primiere raggioni, e non altrimente*. Hujusmodi autem monstruosa difformitas inter Instrumentum, & resolutionem Cong. Secretę, etiamsi illa, adversùs rei evidentiam, omnem in hac parte habuisset facultatem, ne-
30 dùm indicat manifestam nullitatem ejusdem Instrumenti, sed ulteriùs operatur, ut in concursu dictę resolutionis Congr. Secretę, ista semper præferenda sit eidem Instrumento, *Rot. coram Pen. dec.* 1237. *nu.* 28 *& seq. & coram Emer. jun. dec.* 1026. *num.* 3. *& in Spolet. Bonor.* 1. *Jan.* 1682. §. 3 *coram Paulutio*. Hanc autem patentem, & innegabilem nullitatem recognovit etiam Congr. Secreta dictę nostrę Arch. habita sub die 20. Augusti 1716. in qua facta propositione, an dicta Congr. teneretur assumere litem pro defensione DD. de Capranica, fuit nemine discrepante negativè resolutum, & in resolutione fuit expressè à d. Congr. acceptata dicta nullitas, & quia idem Instrumentum stipulatum fuit contrà formam decreti ejusdem Cong. ut legitur in fide dictę resolutionis.

Quo verò ad 2. dub. nullitas resolutionis captę à Congreg. Secreta, habita die 2. Aprilis 1716. pro apertione fenestrę in Sacristia, quę hic, & nunc deservit loco Ecclesię, non
31 potest esse magis clara, magisque substantialis, tùm quia eadem resolutio extorta fuit sub supposito obtenti Beneplaciti Apostolici, quod non ostenditur, & sic corruente eodem supposito, corruit etiam dicta resolutio, ex regula, de qua *Rota decis.* 574. *num.* 8. *coram Dunoz. jun. & decis.* 274. *num.* 11. *par.* 17. *rec. & in Colonien. Canonic.* 4. *Febr.* 1699. §.
32 *Hinc neque coram Card. Scotto*; Tùm quia in illa Congr. intervenerunt pariter, & eorum Votum dederunt dd. duo Consanguinei, quorum respectu nulla potest exadversò afferri excusatio dictę nullitatis, eo quia constanti, & communi voce asserunt Confratres omnes, qui in illa pariter interfuerunt, quòd, ad excusandam nullitatem primę concessionis, habitus fuit specialis sermo circa obstaculum Statuti, prohibentis Consanguineis usque ad tertium gradum dare Votum favore Consanguineorum, qui defectus excusatus fuit cum supposito, quòd tunc temporis dispositio ejusdem Statuti non fuisset nota dictis Consanguineis, neque allegata ab aliis Confratribus; Quę omnia nullo modo applicari possunt Actibus, sequutis in dicta Congreg. Secreta, habita die 2. Aprilis 1716. in qua habiti fuerunt repetiti, serii sermones, concernentes obstaculum Statuti, quod non fuit in aliqua consideratione habitum: Tùm demùm, quia ad eandem resolutionem deventum non fuit per Vota secreta, cum solita Bussola, sed eadem resolutio capta fuit viva voce, ut ex publica fide dictę resolutionis, data in Summario; Qui procedendi modus importat insanabilem nullitatem dict. Congreg. Secretę, nedùm vigore generalis Edicti tempore Innocent. XI. emanati à Congreg. specialiter deputata die 1. Septemb. 1699. de qua *Monacell. ubi sup. fol.* 139. *num.* 3. quod fuit confirmatum à Clement. XI. die 16. Martii 1701. Sed magis prçcisè vigore Statut. nostrę Archiconfrater. in *Cap.* 4. prohibentium expressè similem votandi modum *a viva voce*: juxtà illius prçcisa verba, relata supra. 33

Non minùs evidens est injustitia utriusque concessionis fenestrę; Si enim nemini licet in muro alieno, quamvis profano, imponere servitutem fenestrę, ad *Text. in l. Altius. C. de Servit.* ubi communiter *Repetentes*, ratione majori id permitti non debet in locis Sacris, seu muris Ecclesiarum, propter illarum honestatem, & reverentiam, illis omni jure debitam, *Clem. de Sent. excomm. l. Servitus*, §. *Sacer. & l. Si priùs*, §. *Sed loco Sacro*, *ff. de Aqu. plu. arcen. & l. Caveri*, *ff de Commun de Servit.* & antiquioribus cumulatis, *Fusc. de Visit. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. *Donat. Rer. regul. tom.* 3. *tract.* 2 *quæst.* 8. *sub num.* 11. *Nicol. in Floscul. verba Fenestra*, *& verb. Prospectus* utrobique *num.* 1. *Altimar. ad Rovit. dec.* 92. *in noviss. observat. num.* 2. *& Constant. ad Stat. Urb. annot.* 23. *art.* 1. *n.* 75. 34 35

Quę omnia vera sunt, etiamsi fenestra aperiatur in proprio pariete, per quam haberi possit prospectus in Ecclesia, ex adductis per *Gavant. in Manual. Verb. Ecclesia num.* 27. *& in addit. num.* 1. *Gob Consult.* 122. *num.* 53. *Pacichel. de Distant. cap.* 6. *membr.* 4. *num.* 28. *Barbos. de Jur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 28. *& Ricciardell. in Lyceo Eccles. par.* 1. *cap.* 7. §. 1. *num.* 44. ubi refert ita pluriès fuisse judicatum. 36

Imò habemus hoc solemniter in Urbe anno 1566. demandato S. Pii V. ad divinum Cultum reparandum, & ad Ecclesiarum decorem restituendum mirabiliter electi, qui per viam regulę, & legis generalis expressè mandavit, claudi omnes fenestras Vicinorum, habentes prospectùs in Ecclesias, testibus *Fusco*, *& Pacichello* in locis supra allegatis, *& Card. de Luca de Servit. discept.* 16. *sub num.* 2. In cujus sequelam Card. Jacobus Sabellus, tanti Pontificis Vicarius, generale decretum edidit, præcipiens omnibus, similes fenestras habentibus, ut illas claudere deberent, cujus integrum tenorem refert *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Reverentia Divinorum fol. mihi* 453. 37 38

Pro cujus S. Pontificis oraculi punctuali executione, Sacræ Congregatio Episcop. semper respondere solita est, vel denegando facultatem fenestras aperiendi, vel mandando claudi illas, quæ de facto apertæ fuerunt, quarum multas referunt, & sequuntur *Pignatell. Consult.* 229. *num.* 23. *tom.* 4 *& Pacichel. ubi proximè num.* 28. *Gavant. in Manual. Episcop. verb. Ecclesia num* 27. *& in Addit num.* 1 *Barbos. de Jur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 28. *Cardinal de Luca de Servit. discept.* 16. *num.* 2. *Monacell. in Formular. par.* 1. *tit.* 5. *formul.* 8. *num.* 24. & signanter *in Nullius* 11. *Septemb.* 1615. *& in alia Nullius* 5. *Martii* 1619. *& in Casertana* 8. *Junii* 1636. *& in Cusentina* 14. *Decembris ejusdem anni*, *& in Calven.* 26. *Septembris* 1652. *& in Veronen.* 15. *Junii* 1655. *& in Pisauren.* 3. *Octobris* 1692. & priùs in *Alexanen.* 14. *Novembris* 1659. in qua Causa scripsit *Cardinal de Luca*, de more, laudabili ingenuitate, & solito candore, asserens, Dominum Loci suum Clientem, qui succubuit, eratque eximius Benefactor Ecclesiæ, ob multa beneficia in illius constructione, & refectione collata, & non minora beneficia contulerat pro Clericorum subventione, & sacrorum Suppellectilium provisione, non habuisse justam occasionem se dolendi de Episcopo, qui mandavit claudi fenestram, correspondentem in Ecclesia, effectu subsequuto, ut videre est in *discept.* 16. *de Servit. num.* 2. *& per tot. & in ejus Suppl. num.* 14. ubi meritò laudat commendabilem stylum Sacrarum Congr. procedendi in hac parte cum magno rigore. 39 40 41

Quem sanè rigorem, non sine bonorum laude nostris temporibus inexorabiliter ad praxim reduxit, tàm *in Leodien.* 7. *Augusti* 1705. quando (effectu punctualiter subsequuto) injunxit Nuncio Coloniensi clausuram fenestræ, apertæ in Ecclesia Carmelitarum, quàm *in Ulixbonen.* 5. *Martii* 1710. nolens exaudire preces primariæ Nobilitatis. 42

Viri Comitis de Sousa, pro simili gratia se exhibentis assignare capitale bismillium Cruciatorum Ecclesiæ, in qua prætendebat aperire fenestram.

Et de facto in hac ipsissima materia aperitionis fenestræ, hujus Sac. Congr. Prosecretarius occasione Visitationis suæ Diœcesis, quam fecit anno sæculari 1700. comperto, quòd
43 in Ecclesia S. Jacobi Casalis Trebatii aderat quędam fenestra, aperta non in publica, nimisque frequentata Ecclesia, qualis est nostra, sed correspondens remoto angulo parvæ Cappellæ, commendabili zelo statim jussit illam esse claudendam, & ob renitentiam paritionis ejus justissimo mandato, Interdicto supposuit dictam Ecclesiam; Cumque à tali mandato appellationem interposuisset Marchio Alexander de Matthæis, qui prætendebat Jus habere pro retentione dictæ fenestræ, A. C. die 30. Julii 1701. mandatum relaxavit pro claudenda dicta fenestra, quod decretum eodem ann. 1701. canonizatum fuit à plena Signatura Justitiæ, Ponente Marabottino cum clausula: *Sine præjudicio*.

Quibus non adversatur condonatio dicti parvi situs, in totum, & per totum miserabilium palmorum 43. sponte exhibita favore Arch. ex qua prætenditur desumi titulus corres-
44 pectivus prætensæ concessionis; Cùm enim valor dicti parvi situs vix ascendat ad scuta quindecim circiter, eo quia neque etiam constituit medietatem unius cannæ, juxta Architectorum regula, compositæ ex palmis centum, profectò pro adeò tenui summa non poterat sine labe plusquam enormissimæ læsionis concedi dictum Jus aperiendi fenestram, quæ cùm importet perpetuam servitutem nostræ Arch. nunquam concedi poterat pretio mediante, dum ad summum, & rarissimè concedi solet, vel Insignibus Benefactoribus, qui propriis sumptibus à fundamentis Ecclesias construunt, aut gratis concesserunt totum situm, in quo illa constructa fuit, vel aliquid aliud insigne beneficium iisdem Ecclesiis impartiri fuerunt, juxta ea, quæ in nostris punctualibus terminis, antiquioribus cumulatis, adver-
45 tunt *Pacichel. de Distant. cap. 6. membr. 4. num. 29. Ricciardellan. in Licæo Eccles. par. 2. cap. 18. sub num. 19. Altimar. ad Rovit. decis. 92. in ultim. observat. num. 4. & Paulut. dissert. 23. articul. 2. num. 96. & seqq. & Monacell. in Formular. part. 1. tit. 6. formul. 10. num. 17. & 18.*

Et practicavit Congregat. Episcop. *in Avellina Indulti 5 Julii 1719. Ponente Cardinal. Paracciano*, in qua licèt agereretur de petitione, nedùm insignis Benefactricis Anto-
46 niæ Spinolæ Principissæ Avellini, sed Patronæ ejusdem Civitatis, ubi aderat Ecclesia Patrum Dominicanorum, qui eorum pariter humillimas preces porrigebant pro eadem gratia; Nihilominùs dicta Congreg. Episcop. gratiam restrinxit ad vitam solius Oratricis, per hæc præcisa verba. *Pro gratia quoad fenestram cum duplici crate ferrea; & ad vitam Oratricis tantùm, In Placentina verò 22. Januarii*
47 1706. similem gratiam ampliavit ad vitam Commitis Laudi Oratoris, & filiarum tantum, ob majora beneficia in Ecclesiam collata, mediante considerabili refectione muri Pomarii ejusdem Ecclesiæ, & donatione magni petii Terræ ad favorem ejusdem Ecclesiæ, ex quibus patet, quod ex laudabili solito Sacrarum Congr. in casu insignium benefi-
48 ciorum, à quo noster longè aberrat, ad summum concedi solet similis gratia ad vitam unius, vel duorum tantùm Oratorum, nunquam verò in perpetuas æternitates.

In hac autem insignium Benefactorum Classe neutiquam numerari possunt Principales, considerando rem donatam, consistentem in 43. miserabilibus palmis nudi situs valoris
49 in totum & per totum scutis 15. circiter, ex qua sola consideratione ictu oculi excluditur qualitas beneficii insignis.

Nec dicatur, quòd in dicto Instrumento concessionis facultatis aperiendi fenestram non solùm adsit condonatio
50 dd. 43. palmorum nudi situs, verùm etiam concessa fuerit facultas nostræ Archiconfr. vertendi stillicidia erga Viridarium Oppositorum, aperiendi in illo fenestras, ad lumen simpliciter necessarias pro nova Sacristia, nec non adsit ulteriùs eorum stricta, & præcisa obligatio non fabricandi in dicto Viridario.

Omnia enim hæc, sive considerentur unita, sive sigillatim ponderentur, nullum omninò obulum addere apta
51 sunt, miserabili summæ dd. scut. 15. circiter pro pretio d. situs, sed non sine mysterio apposita fuerunt in eodem Instrumento ad colorandam d. enormissimam læsionem aperitionis fenestræ.

Incipiendo enim à stillicido, istud non fuit concessum simpliciter, & sine impensa ad formam resolutionis Congreg. secretæ, & absque successivo perpetuo onere Arch. Sed appositum in illo fuit sequens speciale pactum. *Conche però detta Arch. debba fare in detto tetto un canale per ritenere l'ac-* 52
qua, e quella indrizzare nel sito di essa Veneranda Archiconfraternità & a sue spese sempre mantenere dd. canali. Ex quo patet, eandem magnificatam facultatem nihil omninò æstimandam, esse, uti nullum penitus, penitusque prejudicium afferentem, neque in æternum allaturam Oppositoribus, ut patet consideranti.

Ejusdem apparentiæ, & æqualis insubsistentiæ est alia facultas aperitionis fenestrarum ibi: *E di più abbia offerto di lasciare aprire nella nuova fabrica tutte quelle fenestre, che saranno necessarie, a lume però, non a prospetto*: Quæ aperi- 53
tio fenestrarum ad merum lumen nemini potest denegari, ex cumulatis per *Ciarlin.* loquentem in præcisis terminis alterius Sodalitatis laicalis *in controv. 182. à num. 16. usque ad finem*, & concordant adducti per *Paulut. d. disert. 23. art. 3. num. 45.* & in terminis fortioribus *Rot. dec. 12. nu 5. apud Pacichel. de Distant.*

Quo demum ad obligationem, ex adverso emissam non fabricandi in proprio Palatio, enixis istis verbis restrictam ad 54
d. Viridarium, ibi; *Con dichiarazione però, che detta proibizione di fabricare s'intenda ristretta solamente a detto sito nudo, e vacuo, e non altrimente*, illa nec in obulo valutanda est; Cùm enim d. Viridiarium radactum fuerit ad parvum situm, si in isto nova fabrica ex adverso construeretur, eodem tempore, quo diminueretur lumen Sacristiæ nostræ Archiconfraternitatis tolleretur penitus integrum lumen multis nobilibus mansionibus Palatii Oppositorum, qui propterea, non ad faciendam rem gratam nostræ Archicon. sed ad evitandum proprium considerabile præjudicium nullo tempore, nulloque modo fabricam elevare, vel construere poterunt in dicto Viridario; Itaùt per dictam magnificatam obligationem dicantur propterea donasse nostræ Archicon. 55
ut vulgò dici solet, Solem mensis Augusti, ut lepidissimè advertit *Card. de Luca in Relat. Roman. Cur. discept. 46. sub num. 62.*

Minorem habet subsistentiam prætensa antiqua servitus, nec non possessio fenestræ, quam Oppositores prætendunt habuisse in antiqua Ecclesia, seù in Cappella S Annæ: Talis enim servitus nunquàm ex adverso probata fuit, neque in 56
æternum probari poterit. Veritas siquidem in hac parte ea est, quòd eadem fenestra constructa fuerat pro servitio ejusdem Cappellæ, seu pro recipiendo ex illa necessario lumine, eratque ut plurimum clausa eo tempore, quo lumen non erat ampliùs necessarium; Imò in solemnioribus festivitatibus nostræ Arch. occasione parandi Ecclesiam semper remanebat obscurata, prout etiam talis quotidiè solita erat permanere ad arbitrium Sacristæ, trahendo, & retrahendo antè eandem fenestram, pro suo libito, sericum siparium, ibidem collocatum ex parte interiori nostræ Ecclesiæ.

Prætereà sola structura ejusdem fenestræ deservire potest pro adequata responsione ad versus contrariam pretensionem, eo quia illa non erat constructa cum cratibus ligatis ad instar 57
transennæ, vulgo *Gelosia*, eo modo, quo construi solent similes fenestræ pro audiendo Sacro in Ecclesiis, sed in nihilo differebat ab aliis fenestris nostræ Ecclesiæ, constructis ad lumen recipiendum. Aperiebatur insuper à parte Ecclesiæ, ex qua aderant pariter versatiles obices, vulgo *Nattecchie*; Ita ut ex hisomnibus, præcipuè simul unitis, ictu oculi detegatur insubsistentia contrariæ prætensionis, & ad hominem excludatur omnis color prætensæ servitutis. Imò plusquam evidenter remaneat manifestum, eidem fenestræ ni- 58
mis impropriè, & æqualiter insubsistenter attribui posse titulum servitutis.

Habemus pariter in facto concludenter justificatum, quòd ad libitum Sacristæ, & Clericorum nostræ Archicon. eadem fenestra, nedum claudebatur dd. versatilibus obiicibus, 59
sed etiam de mandato Principis Maffei Barberini eo tempore, quo erat primus Guardianus nostrę Archiconfraternitatis prout etiam de mandato Ducis Aquæspartæ, eo pariter tempore, quo munus primi Guardiani occupabat, eadem fenestra stabiliter obserata fuit cum clavis ferreis, non reclamantibus, sed summa pace omnia videntibus, & tacentibus Oppositoribus, ibi: *Senza che mai per tal causa per parte di* 60
dd. Signori Capranica si sia fatto richiamo alcuno, Quæ prohibitio, cum eorum summa acquiescientia, apta est omne in his terminis tollere fundamentum contrariæ prætensionis, ex cumulatis per *Possib. de Manut. observ. 40. num. 6.*

Ex quibus facti circumstantiis cessat necessitas ulteriùs

rius immorandi in diluitione hujus objecti; Et tamen ad solius materiæ ornatum dicimus, quod in illis etiam terminis, qui non sunt nostri, quando concludenter probatur talis servitus in aliqua Ecclesia, cùm illa habeat contra se apertam
61 Juris dispositionem, oraculum Sancti Pii V. pluresque resolutiones hujus, & aliarum Sacrar. Cong. quæ vim legis habent ex cumulatis in *tom.1.par.1.discept.6.num.64* ad inducendam talem servitutem non solùm requiritur probatio possessionis, sed ulterius justificari etiam debet, & quidem concludentissimè, titulus talis facultatis, vel saltem adeò longa, & qualificata possessio, ut ista apta sit ad inducendam, & proban-
62 dam legalem præscriptionem, ex relatis per *Cepoll. de Servit. Urban. Præd. cap.62. num.6. Gratian. discept. 572. nu. 58. & Rot. dec.32 num.13. par.4. tom.2. rec.*

Præcipuè quando sermo est de reali, & perpetua servitute, prætensa contra Ecclesiam, *ad Text. in cap. De Quarta de Præscript.* ut conclusionem ampliando observant adducti
63 *in dec.252. num.3. cor. Put. lib.3. & dec.673. num 3. par.4. div. & dec.208. num.1. par.1. rec* Ea viva, & concludenti ratione, quia dicta servitus, uti sapiens alienationem, sine Apostolico Beneplacito omni Jure prohibita est, ut, præter superiùs congestos, notant *Surd. dec. 3. num. 24. Fusc. de Visitat. lib. 5. cap.27. num.3. Ugolin. de Potest. Episcop. cap.17. num.7. Sperell.*
64 *decis.135. num.27. Monacell in Formular. tom.1 tit.5. formul.2. num.44 & Rot. dec.171. num.5. cor. Dunoz. sen.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo afferta contraria possessio in omnem casum versaretur circa actus discontinuos, non autem permanentes, & continuos, in quibus terminis ad acquirendam servitutem quoties (ut in præsenti
65 ad unguem verificatur) nullus ostenditur titulus, non sufficit possessio, etiam longissimi temporis, sed tale per necesse requiritur tempus, cujus initii memoria non existat, ut notant *Vasquez controv. illust. cap. 84. num.6. Cancer. variar. resol. lib.1. cap.17. num.11. Antonell. de Temp. legal. lib.2. cap.81. num 8. & sub num.49. Gob. de Aquis quæst.10. num. 16. Card.*
66 *de Luc. de Servit. disc.23. num.2. & 3. & disc.32. num.7. & 8. & disc.33. num.4. & 6. & Rot. dec.237. num.3. cor. Cels. & dec.132 num.4. par.17. rec.*

Nec fulcimentum aliquod dictæ prætensæ possessionis desumi valet ex enunciativa, quæ legitur in dicto Instrumento, nulliter celebrato cum Congreg. secreta nostræ Archic. die 27. Jan. 1714. Cùm enim Instrumentum hoc à majori parte Confratrum hodiè legitimè impugnetur, & ictu ocu-
67 li demonstretur nullum, injustum, & enormissimè lesivum, imò dederit causam præsenti liti, non solum dicta accessoria, & perfunctoria enunciativa, sed integrum dictum Instrumentum in nulla prorsus consideratione habendum est, per ea, quæ notant *Dec. cons.82. num.1.* & respondit *Rot. dec.*
68 *325. num.12 cor. Ludovis. & dec.577. num.18. cor. Priol. & dec. 220. la 2. num.21 par.13. rec.* Illudque potest etiam impugnari ab illismet, qui dictum Instrumentum cum adeò notabili præjudicio Loci Pii stipulati fuerunt, ex adductis per *Card. de Luc. de Alienat disc.1. nu.192* & firmatis per *Rot. dec. 231. à num.2. & dec.252. num.27. & 28. coram Dunoz. jun. & decis.*
69 *480. num.1. coram Emerix jun. & decis.94. num.7. & 8. par.7. recent.*

Fortiùs, quia in illo non enunciatur purè, & simpliciter dicta prætensa possessio, sed per modum prætensionis Oppositorum, impugnatæ, & controversæ ab Arch In his
70 enim terminis nullum penitus fundamentum constitui valet in dictis enunciativis, per ea, quæ firmavit *Rot. decis. 107. num.18. & seqq. cor. Carill. & dec.41 num.4. cor. Duran. & decis.*
71 *208. num 17. cor Priol. & dec.472. num. 10. & 11. par.18. recent. & in Nullius, seu Forolivien. 26. Februarii 1714. §.5. coram Ansaldo.*

Non solùm autem non docetur ex adverso de dicto titulo, omninò necessario ex huc usque animadversis, sed idem titulus ictu oculi excluditur ex seria, & rotunda confessione eorundem Oppositorum, qui ad obtinendam prætensam
72 servitutem in dicto Instrumento spontè obtulerunt nostræ Arch. dictum parvum situm palmorum 43. Jus aperiendi fenestras ad lumen pro Sacristia, & aliud vertendi stillicidium ex parte eorum Viridarii; Ac demum sese obligarunt non ædificare in eodem Viridario: Nemo enim sani capitis sibi suadere poterit, quod si iidem Impugnatores novæ Fabricæ, habuissent fundatum Jus, verum titulum, & pacificam possessionem dictæ servitutis, habendi fenestram in nostra Ecclesia, eorum spontanea voluntate voluissent jactare suum, deveniendo ad dd. oblationes, & exhibitiones, precibus impetrando id, quod eis de Jure competebat, adversus notoria principia, de quibus *Soccin. jun. cons.160. num 40. lib.2. Fagn.*
73 *in cap. Olim num.8. de Verb. signif. & Rot. decis. 19. num. 10. & dec 21. num.3. post Antonell. de Jurib. Cleric. & in Glennen. 26. Aprilis 1700. §. Non attento coram Muto, & in Nullius, seu Fulden. 16. Feb. 1703. §. Sed quid cor. Ansald.*

Præterea si in tali, tantaque claritate boni juris, assistentis nostræ Arch. pro habendo dicto necessario situ, ad effectum ampliandi Ecclesiam, & Oratorium, tales opus fuit subire contradictiones, talesque vexationes, ut necesse fuerit litem per tres conformes terminare, & quod magis est, obtinere stipulationem Instrumenti venditionis situs, ex offi- 74
cio ab ipsomet magno Tribunali Sacræ Rotæ; Quis potest credere credat, quod tanta deinde facilitate iidem Oppositores neglexissent instruere judicium super manutentione in possessione antiquæ fenestræ, si tunc habuissent solam umbram, & simplicem colorem tituli, vel possessionis?

Omnia hæc dubio procul videntur superabundare ad effectum liberandi nostram Arch. à dicta æqualiter dura, ac perpetua servitute propriæ Ecclesiæ; Et nihilominus subdimus duas alias particulares reflexiones, quæ ex se solis unicè con- 75
sideratæ, omnem tollere videntur in hac parte amaritudinem. Quarum prima respicit communem Reipublicæ utilitatem, Secunda verò concernit ipsos Confratres, eorumque verè pia, & particularia Exercitia.

Quoad primam, si admitteretur contraria prætensio, ad hoc ut posset haberi accessus ad fenestram, correspondentem nostræ Ecclesiæ, esset necessarium construere, atque aptare Pontem, seu Viam supra Sacrarium, longitudinis pal- 76
morum 50. & ultra, cui longo spatio supra locum sacrum denegari nullo modo posset Ecclesiastica Immunitas: Ad hoc autem magnum inconveniens, & intolerabile absurdum evitandum, fruendi scilicet Immunitate in propria laicali domo, Cong. Immun. inexorabiliter injungere solet clausuram similium fenestrarum in illis etiam terminis, in quibus legitimè apertæ fuerunt, ut signanter practicavit *in Senogallien. 22. Decembr. 1631 lib.2. Decretor. Paulut. fol.119 & in Bituntina 13. Januar. 1632. dict. lib. 2. fol. 109. & in Terracinen 6.* 77
Maii 1656. lib.3. Decret. Paulut. fol.5. & in Marsicana 16. Junii 1682. lib. 3. Decretor. Altovit. fol. 51. & observat *Ricc. in Synop. Decretor. Congreg. Immun. verb. Fenestra num. 1. & 3. fol.363.*

Quo verò ad secundam supplicamus observare, quod in nostra Ecclesia quolibet die Veneris non sine Bonorum omnium ædificatione, insigni pietate, & æquali devotione nostri Confratres tempore noctis coadunantur ad orandum, in 78
eaque post aliquas breves preces, omnes Confratres ibidem coadunati funeralis se flagellant, cum assistentia aliquorum Officialium, & præsentia Religiosi Concionatoris Cappuccini, ut videre est in nostro *Rituali lib.2. cap.9. §. Ogni Venerdì fol 64.* & notat *Piazza nell'Opere Pie di Roma tract. 5. cap. 24. ante fin.*

In eadem Ecclesia fiunt pariter Congreg. Generales, & tempore æstivo habentur pariter in illa Congregat. Secretæ, in quibus tractantur negotia, concernentia interesse Archiconfr. eliguntur Officiales; Quæ omnia tractari so- 79
lent inter solos Confratres, omnibus aliis extraneis exclusis.

Quolibet die Dominico tertiæ hebdomadæ cujuslibet mensis in eadem Ecclesia, tàm de sero, quàm de mane publicæ venerationi exponitur SS. Eucharistiæ Sacramentum, quod pariter bis in anno practicatur occasione 40 Horarum, 80
in eaque pariter continua est Anniversariorum celebratio, aliæque functiones Ecclesiasticæ, de quibus in nostro *Rituali fol.139.142.152. & 185.*

Aliis demùm piis exercitiis, gratia brevitatis omissis, quæ registrantur *in dicto nostro Rituali lib.3. cap. 11. per tot.* & latè describuntur *à Phanuccio nel Trattato dell'Opere Pie di Roma lib. 3. c.49.* & latiùs ab *Abb. Piazza in simili libro* 81
Tract.5. cap.24. in omnibus festivitatibus primæ Classis, in aliis festivitatibus Sanctiss. Virginis, & SS. XII. Apostolorum, in eadem nostra Ecclesia fit particularis Congregatio Confratrum, quæ vocatur *del Ristretto*, de quo adest integrum *Caput 11. nostri Ritualis lib.2.* ubi *fol. 105. in princip.* opportunè monentur omnes Confratres, ut illam faciant clausis omnibus janujs, *e si avverta di non farvi entrare altri, che li Fratelli soli*, in qua, præter multa alia pietatis officia, & charitatis opera, quilibet Confrater Sacco indutus, funeque ad collum alligata, flexis genibus sistit coram dicto 82
Religioso Cappuccino Directore spirituali, coram quo suos defectus publicè, & palam confitetur, quibus solet imponi publica pariter pœnitentia, vel scilicet *di tenere la testa di morto in mano, con recitare un Deprofundis, vel di porsi la Corona di Spine in capo, la Corda al collo &c.* vel alia similis, & aliquando major mortificatio, ut videre est *in dicto Ri-*

tuali

tuali lib.2.cap.1. ibi: *Li Fratelli con la Corda al collo si distenderanno con la faccia in terra & fol.*107.& 109 ad rem sequentia registrantur. *Si ricorda, che essendo questo un esercizio di mortificazione, però dovrà esser segreto, onde dalla pubblicazione non nasca a' Fratelli l'erubescenza, che li trattenga d' intervenire a sì santa, e pia Scuola.*

Nemo autem non videt, quod omnia, & singula ista bona, omniaque hæc pia exercitia, & devotiones Confratrum, aliæque similes devotæ operationes, & majores mortificationes, quas hìc exprimere non expedit, non ampliùs fierent
83 in nostra Ecclesia, si in illa permitteretur apertio novæ fenestræ, per quam quilibet Famulus, & quælibet Mullercula, servitio Oppositorum adscripti, per dictam fenestram videre posset Confratres se flagellantes, portantes Spineam Coronam, tenentes in manibus Capita mortuorum, funemque alligatam in Collo; necnon posset pariter audire eorum culpas, & ea, quæ in Cong. generalibus, & secretis pertractantur, quæque Confratribus à Directore spirituali inculcantur, & pœnitentias, quæ ipsis imponerentur.

Ut autem oratio semper in hac parte crescat, fingamus alium casum, qui est undique insubsistens, & penitus improbabilis, quod scilicet Oppositores nedum habuissent actualem possessionem, sed clarum, & rotundum titulum retinendi fenestram in antiqua Ecclesia; In omnem casum ista non posset prætendi ex adverso, nisi in miserabili angulo per-
84 gulæ, vulgo *Corridore*, ducentis ad angustam Cappellam S. Annæ, & sic extra corpus, seu Navem nostræ Ecclesiæ, in loco remotissimo ab illo, in quo Confratres soliti erant eorum pia exercitia peragere; Cum illo addito, quod nedum eadem fenestra claudi, & obserari poterat ad libitum Sacristiæ, & Clericorum nostræ Ecclesiæ, sed ulteriùs ex parte Viridarii Oppositorum aderant ferramentorum connexiones, seu crates ferreæ, omnem impedientes approximationem nostræ Ecclesiæ.

Procedendo proindè in præsenti cum notis regulis, & regularibus propositionibus, communiter receptis in materia Servitutum, quod istæ, utì odiosæ, semper restringendæ sunt, nunquam verò ampliandæ, ex authoritatibus adductis
85 per *Rot. dec* 61.*num.*10.*& seqq.par.*17.*rec.& dec.*819.*num.*16. *par.*18.*& in Surrentina Fabricæ* 11.*Jan.*1706.*§. Quandoquidem cor.Card.Caprara;* Quodque antiqua servitus nunquam reddi debeat durior, aut aliquo modo alterari in præjudicium fundi servientis, juxta *Tex.in leg.Servitutes ff.de Servit.Urb. prædior.* cum aliis, allegatis *in dec.* 394. *num.* 10.*par.*17.*& decis.*69.9 *num.*1.*par.*18.*rec.& in Romana Communantiæ* 3.
86 *Martii* 1698.*§.Mirum cum seq.cor.Card. Priolo*, Absque consensu Congr. generalis, & sine Apostolico Beneplacito, nullo modo poterat à sola Cong. Secreta ampliari, extendi, & durior reddi nostræ Arch. eadem antiqua prætensa servitus. Et tamen habemus ex solemni Instrumento, cum dd. essentialibus, & intolerabilibus præjudiciis de ordine Cong. secretæ stipulato, quod eadem prætensa servitus ampliata fuit,
87 seu extensa supra Altare majus in loco, nedum nobiliori, & eminentiori, sed ex quo tota Ecclesia dominatur, & quod magis est ferèque videtur incredibile, se obligat Archiconfraternitas propriis sumptibus perficere viam, per quam itur ad novam fenestram, cum impensa plusquam 300. scutorum, cum restrictione propriæ Sacristiæ, mediante confectione longi muri, latitudinis palmorum novem, quando cæteroquin erat sufficiens murus palmorum quatuor, tantùm, ac etiam cum alio evidentiori præjudicio, quod nostra Arch. teneretur in Atrio Sacrarii, seu Antisacrestia, conficere duplex pilastrum, ad effectum super eisdem efformandi dictum Pontem, seu Arco, quo mediante occuparetur situs eidem Arch. necessarius pro ampliando Vestiario, & stantibus dictis expensis, exceden. dicta scut. 300. dicta Arch. ultra dictum durum, & perpetuum jugum servitutis dictæ fenestræ, dictum parvum situm, quod ex adverso prætenditur donatum valoris scut. 15. tantùm, quanti plurimi, & nimis exorbitanter persolveret in d. summa sc. 300. ut Consideranti patet, & insuper permitteretur ut Oppositores ut supra per 50. & ultra
88 palmos ad eorum libitum ambulantes, & transeuntes fruerentur Ecclesiastica Immunitate, quæ omnia solo naturali lumine in immensum præjudicialia nostræ Arch. nullo modo permittenda videtur ex allegatis supra.

Supplicantes hìc observare, quod omnia hæc inconvenientia, quæ in præsenti palpantur manibus in Ecclesia provisionali, crescerent in immensum terminata nova Ecclesia, eo quia juxta contrarium desiderium, seu ad tenorem graphis futuræ fenestræ in nova Ecclesia, illa æquè necessarium, ac proximum haberet prospectum in illius Presbyterio, atque sita esset supra gradus Altaris majoris ejusdem Ecclesiæ, in quibus de more fieri solent solemniores functiones, haberi solent sermones, & publicè confessiones Confratrum coram d. 89
Religioso Cappuccino Spirituali Directore; Itaut maxima facilitate, & videri, & audiri possent à d. fenestra ea omnia, quæ fierent, & dicerentur à Confratribus, cum illis inconvenientibus, quæ faciliùs concipi, quam exprimi hìc possunt, & debent, unde respectu novæ Ecclesiæ applicantur ea, quæ in nostris præcisis terminis, observat *Card.de Luc.de Servit. disc.*17.*num.*6.

Itaut cum omni sermonis proprietate, & absque ulla exageratione idem sit permittere d. fenestram in nostra Ecclesia, ac de medio tollere omnes mortificationes, & pœnitentias Confratrum, omniaque pia exercitia nostræ Archic. quæ si juxta præcisa verba *Rot. in dec. hujus Causæ.sub titulo Romana Retractus* 27.*Junii* 1707.*in princ.cor.Omana Studens commodiori, & ampliori Ecclesia situi consulere, ut ita piorum operum exercitium reassumant Confratres illi, qui ob memoratam angustiam, etiam in solemnioribus anni festivitatibus, sese ab illa retraxerant, providè decrevit novam Ecclesiam magnificentiùs construere, necnon Oratorium, aliaque membra ampliare.* Mediante d. fenestræ apertione, nullam consequeretur utilitatem ex magnis expensis, ad dictum finem erogatis, eo quia ratione majori Confratres omnes se retraherent ab interveniendo in illo loco, ubi eis permissum non esset exercitia proprii Instituti liberè peragere, & ad literam verificaretur id, quod prævisum fuit *in nostro Rituali fol.*109. quia scilicet *nascerebbe ne' Fratelli l'erubescenza, che li tratterebbe d'intervenire a sì santa, e pia Scuola.* 90 91

Ex quibus omnibus simul unitis corrollariè sequitur, quod etiamsi per falsam hypothesim, & adversus rei evidentiam, essemus in terminis pacificæ, & innegabilis possessionis antiquissimæ fenestræ, innixæ titulo veræ, propriæ, ac realis concessionis, roboratæ Apostolico Privilegio, adhuc ad evitanda dd. inconvenientia, & alia longè majora, quæ exprimi hìc non possunt, neque debent, semper inclinandum esset pro illius clausura, & amotione, ut, cumulatis concordantibus, probat *Card. Corradin. de Jur. Prælat. quæst.*48. *num.*99.& 100 ibi *Notandum tertiò, quod Ecclesia possit cogere ad prædictos effectus Vicinos ad vendendum servitutem altiùs non tollendi &c. Necnon servitutem non prospiciendi, & obturandi fenestras, ut latè apud de Luc. ad Franch. &c.* & 92
concordant *Giurb. dec.* 86.*sub num.*8.*& Ricc.dec.*138.*num.*3. *par.*5. Quantò igitur magis exaudiendæ videntur preces Confratrum, nullum alium habentium finem in hac Causa, quàm majoris Dei servitii, pro quo etiam in dubio semper inclinandum est, per ea, quæ observant adducti *in par.*2.*discept.* 23.*num.*4. cum aliis apud *Rot. in dec.*675.*num....cor. Cerr & dec.*258.*nu.*23.*&* 24.*par.*7.*rec.& in Romana Ornatus* 6.*Junii* 93
1708.*§ Rationem cor.Omana.*

Pro quorum faciliori admissione non omittimus exorare, ut dignentur prædicta omnia sub oculis habere consideratione quod nostræ humillimæ preces respiciunt commodum, & favorem; *d'una celebre Archiconfraternità, la quale, e per la puntualità delle sue fonzioni e per l'osservanza de' suoi Statuti, e per l'edificazione delle sue Opere di pietà, e per il numero de' Fratelli, e per la venerazione dell'Abito, e per l'ordine, e saviezza del governo, è senza dubio delle più esemplari, e divote di Roma*, sunt verba Abbatis Piazza, *nell'Opere pie di Roma tract.*8.*cap.*24.*in princip.* 94

Die 25. Januar. 1717. per Card. Ruffum proposita Causa in Cong. Visitationis Apostolicæ sub duobus dubiis.

I. *An constet de validitate Transactionis, initæ sub die* 27. *Januarii* 1714. 95

II. *An liceat DD. de Capranica habere, & retinere usum Fenestræ per modum provisionis in Sacrario Ecclesiæ, vel fenestra sit removenda, & claudenda?* Omissa responsione ad 96
primum dubium; *Ad secundum* responsum fuit *Negativè quoad primam partem, & affirmativè quoad secundam.*

Ea, quæ in hac disceptatione dicta sunt de provisionali Ecclesia Arch. hodiè verificantur de magnifica Ecclesia, de novo constructa, & in ampliorem formam, ac esset antiqua 97
piorum Benefactorum eleemosynis redacta.

DISCE.

DISCEPTATIO XV.

Romana, seu Nepesina.

PRO

PP. S. Francisci ad Ripam;

CUM

Hæredibus Francisci Galeotti.

ARGUMENTUM.

Casus verè singularis, in quo Hæres pii Testatoris sibi appropriat Legatum magnæ summæ pecuniarum, ab ipsomet Hærede depositarum in publico Banco, non citato Legatario, ad quem in partita depositi asseruit Hæres, spectare onus adimplendi dictum pium Legatum.

H*Abet aliquid ex iniquo omne magnum exemplum* scriptum reliquit Politicorum Princeps *Tacit. lib.14. An-*
1 *nal. ante finem fol.*160. quem sequuntur citati *in Tom.1. par.1.*
*discept.7.num.*26. Et rationem adducit *S.Leo Magn. Serm.*12.
2 *Nativit. S.Laur. Martyr. fol.*181. his verbis: *Validiora sunt exempla, quàm verba*, & concordat *Div. Bern. in Cant. Ser.* 59. ibi: *Quia operis vox validior est voce sermonis*. Ex quibus quotidiè videmus, quod suprema, & præsertim Collegialia
3 Tribunalia nunquam hujusmodi magna exempla canonizare, & approbare solent, ut videre est *in decis. 308. coram Dunoz. Senior.*

Quia verò, his omnibus non obstantibus, neque attentis, prætenditur hodiè, ut Sacrosanctus hic Consessus verè magnum, & æqualiter exorbitans sequens exemplum appro-
4 bet. Ut hæres verè pii Testatoris per viam Compositionis cum R. F. sibi appropriet considerabile Legatum magnæ summæ pecuniarum, ab ipsomet hærede depositarum in publico Banco, non citato, neque audito Legatario, ad quem idem hæres cubitalibus literis fassus fuit in ipso actu depositi, spectare, & pertinere onus adimplendi dictum pium Legatum; Cum illo exorbitantiori addito, quod in obtinenda Compositione unus, & idem sit, & compareat Procurator, tam pro, quàm contra R.F. & Hæredem, citando, instando, & obtinendo præjudicialia decreta contra seipsum,
5 comparendo in Audientia uno, & eodem Defensore pro, & contra; Unico verbo, hoc modo ex una parte nullam servando legalem praxim, ex alia verò innocenti, ignorantique Legatario omnem auferendo modum se defendendi, & propria jura deducendi, & confundendo omnia legalia, theologica, & philosophica principia, juxta quæ habemus, actionem, & passionem non posse dari in uno, eodemque
6 subjecto, ex authorit. citatis *in Bononien. Mont. Butrii 16. Jan.1699. §. Hocque coram Molin.* Neminemque inauditum, & indefensum privari posse juribus, sibi competentibus, quod in præcisis terminis Legatarii, cui pium aliquod Legatum relictum sit, admisit, & pro constanti habuit *Rota in Rom.*
7 *Locor. Mont. super applic. fruct. 11. Jan. §. Exuberantiùs, & 2. Dec.1715. §. Missa, cor. Card. Scotto.*

Crescitque in immensum exorbitantia contrariæ petitionis ex illa alia reflexione, quod juxta antiquissimum, & immemorabile solitum hujus S. Tribun. ad compositiones admitti solent hæredes, vel alii gravati ad aliquod pium Opus faciendum, & non valentes proprias obligationes adimplere, idque ex unico motivo compassionis, pietatis, & misericordiæ, quæ sunt prora, & puppis, nec non Alpha, & Omega omnium Compositionum R.F. Nullo autem modo admit-
8 tuntur Compositiones ad merum lucrum, & causa mercimonii respectu hæredum cupientium reddere hydropicas eorum bursas, cum totali eversione piorum Operum, juxta æquè
9 significativam, ac lepidam phrasim *Jo. de Blanc.* citati *in Instit Crim. lib.3. tit.9. nu 61.*

Hinc Recuperus Sanctinus Syndicus Apost. Conventus S. Francisci ad Ripas ad occurrendum magno præjudicio verè pii, & nunquam satis laudati Operis fundationis Conventus
10 in Civitate Nepesina, demandatæ in Testamento Franc. Galeotti enixis precibus exorat EE. PP. ut dignentur persistere in decisis die 27. Augusti 1718. cum addito, ut Judex ad quem, attenta exemplaritate articuli, procedat de Voto hujus Sacr. Congreg. juxta æquè recens, ac punctuale
11 exemplum Causæ *Roman. Locor. Mont. super Applic. Fruct.* 28. *Aprilis* 1717. *cor. Cardin. Scotto* quando in longè debilioribus terminis, & in circumstantiis Causæ, minorum consequentiarum productivæ, intrepidè rescripsit: *Em. Præfecto R. F cum Voto Sac. Congreg.* & cum clausula: *Consilio de* 12
duab.

Ea convincenti ratione, quia integrum dicitur illud judicium quod plurimorum sententiis confirmatur. Et faciliùs invenitur quod à pluribus quæritur: Atque per ampliores homines perfectissima veritas revelatur. juxta authorita- 13
tes, citatas *in Instit. Crim. lib.3. tit.9. num.169. & seqq.* quibus addo *Pignat. consul.54. num.12. tom.10. & Card de Luc. de* 14
Regul. disc.10. num.9.

Certiùs quia nihil novi exadverso hodiè affertur, quod non fuerit in præteritum exageratum, & inventum minùs habens ad impediendam suspensivam Commissionem hujus 15
exemplarissimæ Causæ, & propterea non sine solido fundamento speramus, persistendum esse in decisis.

Causæ exemplaritas in eo consistit, quod cùm, ut supra indicavimus, hæc Sac. Cong. ex ejus nota, & commendabili benignitate solita sit admittere ad compositionem paupe- 16
res illos hæredes, qui nequeunt punctualiter adimplere defunctorum voluntates, idque ex solo motivo compassionis, & misericordiæ, prætenditur hodiè mutatio hujus æquè immemorabilis, ac commendabilis sistematis, & hæres ille; qui, quantum in se erat, adimplevit defuncti voluntatem, faciendo depositum in publica Æde illius summæ, ad quam fuit obligatus à Testatore, curioso adinvento ex una parte procuret impedire complementum exequutionis voluntatis dicti defuncti, addendo talia vincula, talesque conditiones 17
partitæ depositi, quod facit in publico Banco, ut facilè non sit illas citò adimplere; Ex alia verò parte, ad praxim reducendo vulgatum illud, *Dum Romæ consulitur, Saguntum expugnatur*, sequutum *à Rot. dec.76. num.10. coram Ansald.* eo tempore, quo Legatarius procurat totis viribus exequutioni demandare piam defuncti voluntatem, istius hæres, non ad sublevandam ejus paupertatem, sed gratia mercimonii, 18
& lucri, eodem tempore procuret compositionem obtinere à R.F. non per antiquas semitas, semper in præteritum practicatas, sed cum palliato nomine R.F. citando seipsum ad docendum de adimplemento illius Legati, quod jam ex sua parte adimplevit, ut deinde, compositionem obtinendo, 19
sibi summa pace appropriet pecunias, in publico Banco existentes.

Diximus autem in præteritum, & constanter repetimus quod in his circumstantiis non reperitur in Regestis hujus S. Cong. casus, in quo admissa fuerit similis instantia hære- 20
dum, & ultimo loco constantissimè rejecta fuit in una *Tusculana* pro tenui summa sc.300. quæ reperiebatur deposita in publico Banco.

Respondetur exadverso, id procedere in terminis depositi liberi, non autem vinculati; Sed responsio non subsistit in facto, eo quia non docetur, aliquod adfuisse vinculum in partita ejusdem depositi scut.300. in dicta Causa *Tusculana*. 21
Et quatenus, per falsam hypothesim, in facto subsisteret, nullo modo relevaret in Jure. Quia, aut eadem vincula commodè possunt exequutioni demandari, aut non possunt. Primò casu R. F. nunquam sibi appropriat eadem pia Relicta, imò commendabili vigilantia, & attentione illius Ministri procurant adimplementum voluntatis piorum Benefactorum, juxta generalia decreta, impressa *à Vespign. fol.35.* & indicata *in meo Compend. Privil. R. F. quæst.8. num.32.* 22
in specie loquentia de piis Relictis pro fundatione novorum Conventuum; In secundo verò casu intrant privilegia ejusdem R.F. quando Hæredibus, vel Legatariis præfixus fuit competens terminus ad removenda impedimenta, vel ad docendum de Gratia commutationis voluntatis à Summo Pontifice obtentæ, juxta circumstantias dictorum generalium Decretorum, de quibus supra, quando in d. termino præfixo talis commutatio obtenta non fuit, juxta generalia 23
Decreta ejusdem R. F. §. *Præterea*, de quibus *in meo Compend. num.33.*

Et propterea remanet undique inconcussa dicta praxis hujus Sac. Cong. nunquam admittendi compositiones pro illis summis, quæ depositatæ reperiuntur in publicis Bancis, sive cum vinculis, sive sine illis; Et ratio rationis hæc est, quia eadem summa depositata nunquam perire potest, nullique periculo subjecta est, & proinde neque ju- 24
stum, neque congruum videtur per viam compositionis ingentem summam pro paucis obulis concedere aliis personis, quærentibus lucrum cum jactura, & damno R. F. ad quam eadem summa spectat, & ad quam, aut citò, aut serò pervenire integraliter debet, quia illam hæ-
res

res sibi appropriare nullo casu, & nullo tempore potest.
Omitti poterant repetitæ illæ reflexiones, quod ante com-
positionem omnia fuerint deducta ad notitiam R. F. quod
25 unus ex Cohæredibus ad dictum effectum protestationem in
Actis emiserit, datam in Summario, quodque demùm Nos
etiam id admiserimus in præteritis Scripturis.
Mirum enim in rei veritate est, quod coram Sapientissi-
mo hoc Consessu hæc, & similia exagerentur. Quia ultro
26 admittimus, prædicta omnia fuisse deducta ad notitiam il-
lius Procuratoris, qui comparebat pro R. F. ut cantant pro-
ductiones, & citationes, sed vis in eo resistet, & toto spi-
ritu dignentur EE. PP. hanc circumstantiam benignè pon-
derare, quod iste Procurator erat Procurator hæredis qui
tunc temporis duas in hac Causa faciebat partes, duasque
27 incompatibiles figuras, unam, uti Procurator hæredis pe-
tentis Compositionem, aliam verò, uti Defensor R. F. sub
nomine unius ex ejus Procuratoribus; Et consequenter, me-
diante praxi, nunquam ampliùs audita, uti Procurator R.
F. citabat se ipsum, tanquam Procuratorem hæredis. Et
propterea ex suis Citationibus, contra hæredem ab uno ex
aliis Cohæredibus factis, non potest deduci notitia, nisi il-
28 lius Procuratoris, qui apparenter comparebat quidem pro
R. F. sed in rei veritate, & substantia, ut diximus erat, &
est Procurator hæredis, petentis compositionem.
Ad effugiendum pondus hujus solidæ reflexionis, privan-
di nimirum Religiosos summa scut. 3000. sibi competen. vi-
gore Testamenti Franc. Galeotti, ad tenorem sententiæ Vi-
29 cesg. & in exequtionem confessionis, & actualis depositi,
ab hæredibus facti in Monte Pietatis, absque ulla Citatione,
asseritur exadverso, fuisse transmissam Religiosis Intima-
tionem, datam in Summ. qua mediante deductum fuit ad
illorum notitiam, *quod ex parte R. F. institutum fuit pro appli-
catione Legati Franc. Galeotti*, juxta præcisa verba ejusdem
Intimationis.
Hæc autem responsio non relevat, observando in primis,
30 quod eadem intimatio facta fuit nomine d. hæredis, quo Ju-
re, prorsùs ignotum est; Eò quia ex una parte tunc tem-
poris nullum omninò Jus in hac parte habebat d. hæres, ex
alia verò R. F. non unum, sed multos habet diligentissimos
31 Defensores, qui non omittunt citare Gravatos ad docen. de
adimplemento piorum Legatorum, quando volunt illa in-
corporare R. F. ut disponunt illius nota Privilegia. Non au-
tem procedunt per hujusmodi nova, & insolita media sim-
plicium Intimationum, exequutarum post effectivum de-
cretum incorporationis.
Observando 2. quod in intimatione dicitur: *qualiter ex
parte R. F. institum fuit pro applicatione Legati Franc. Ga-
leotti:* Et id non subsistit; Quia ex Actorum revolutione
32 constat, quod R. F. à 4. mensibus antea, non solùm institerat
rat pro dicta applicatione, sed die 24. Novemb. 1716. effe-
ctivum obtinuerat decretum prod. applicatione (nunquam
tamen citatis, neque interpellatis nostris Religiosis) quod
decretum applicationis refertur in publico Instrumento Com-
positionis. Quare autem diminuta notitia solius instantiæ
33 R. F. deducta fuerit ad aures Religiosorum, non autem in-
tegra veritas effectivi decreti pro applicatione, nostrum non
est divinare.
Observando 3. quod Judex nullum fecit decretum in dicta
Intimatione, sed solùm legitur in illius calce, ut infra:
34 *Relatione facta comparuit N. N.* qui est Defensor hæredis,
*& prædicta omnia ad notitiam Partis Adversæ deduxit, nec
non petiit, & obtinuit, ea omnia admitti loco protestationis,
35 & mandavit afficere prout de Jure.*
Si igitur Judex nihil aliud fecit, *quàm admittere dictam
Intimationem loco protestationis*, nihilque aliud dixit, quàm,
illam afficere prout de Jure, nihil omnino ex illa inferri po-
36 test contra Religiosos, & nunquam dici poterit, illa median-
te, sanatam fuisse evidentissimam nullitatem ex defectu
citationis, quia de Jure ad privandum aliquem suis Juribus
requiritur citatio ad instantiam Interesse habentis, & con-
currere debet decretum Judicis, obtentum à persona legali,
non autem sufficit sola interpellatio, facta ab eo, qui
nullum omninò habet interesse in Causa, & multò minus suf-
ficit sola, & simplex interpellatio coram Judice, mandan-
te, illam afficere, prout de Jure.
Et ex hac responsione remanet abundè sublata contraria
reflexio, quod post dictam Intimationem non statim recla-
maverint Religiosi, sed solùm post aliquos dies recursum
37 habuerunt ad Judicem. Factum enim in hac par e tale est:
Post dictam Intimationem Religiosi ignorantes illius effica-
ciam, voluerunt exquirere consilium Peritorum, fuitque
eis dictum, quod ad omnem abundantiorem cautelam recur-
rere poterant, ut fecerunt, sed id non erat simpliciter neces-
sarium, quia in Jure certum est, quod sciens, suum Jus sal-
vum esse, ut in præsenti verificabatur, attenta incongrui-
tate, & relevantia dictæ Intimationis nullatenus sibi præju-
dicat, non comparendo, ut videre est apud *Rot. dec. 254. nu.* 38
10. coram Seraph. ibi: *Sed etsi non reclamasset, data injusti-
tia Sententiæ, nihil ei obesset taciturnitas, cùm sciverit, Jus
suum sibi salvum esse, & dec 236. num. 11. cor. Burat. & dec. 58.
num. 15. par. 15. rec.*
Verum est, quod duæ Sententiæ in Tribunali R. F. ha-
bent vim trium, & rem judicatam constituunt; Sed id pro-
cedit, quando sunt validæ, & justæ, quia aliàs etiamsi es- 39
sent mille, non solùm rem judicatam non constituunt, sed
neque etiam nomen Sententiæ merentur, ut generaliter fir-
mavit *Rot. dec. 169. num. 1. apud Constant. ad Stat. Urb. & in
Imolen. Bonorum 25. Novemb. 1705. §. Nihil coram Ansald.*
Et in terminis plurium Sententiarum, concernentium inter-
esse R. F. observant adducti in meo *Compend. Privil. R. F.* 40
quæst. 13. per tot. & habemus punctuales *dec. Rotæ Rom. Hæ-
redit. 16. Febr. 1680. & 17. Martii 1681. coram Alberg.* Habe-
mus pariter rescriptum Sign. Just. loco Sign. Grat. à SS. de-
putatæ, *in Auximana Divis. 18. Julii 1715. Ponent. R. P. D.* 41
Fossombruno, quando Causam in suspensivo commisit post
tertiam Sententiam. Et demum habemus Oraculum hujus
Sac. Cong. *in d. Rom. Locor. Mont. super Applic. fruct. 28. April.
1717. cor. Card. Scotto*, quando adversus duas Sententias Ro-
tales rescripsit: *Em. Præfecto R. F. cum Voto S. C.* & cum clau- 42
sula; *Consulto de duabus*.
Injustitia verò nostrarum Sententiarum palpatur manibus,
ut latè demonstravimus *in Tom. 3. par. 1. discept. 21.* Quibus
hodiè addimus aliam reflexionem, quæ ponere videtur fal- 43
cem ad radicem, & in eo consistit, quod ultrò admitti-
tur exadverso, quod conditio illa ad instantiam, & eni-
xas operationes hæredis in Sententia, ab ipso procurata,
obtenta, & acceptata, injuncta, *Religiosis præstandi cau-
tionem de restituendo prioribus, & potioribus Creditoribus,
& de liberando à molestiis hæredes fideicommissarios*, erat de 44
genere impossibilium, eò quia *impossibile erat, quod per eos-
dem PP. Adversarios adimpleretur, quia ipsi nullam possunt
inire obligationem, nec in Judicio, nec extra, juxta præcisa
verba contrarii Defensoris*.
Cùmque eadem Sententia, ut diximus, & juvat repete-
re, obtenta fuerit ad instantiam dicti hæredis, ut patet ex
Summario non obscurè infertur intentio impossibilitandi
exequutionem voluntatis pii Benefactoris, ad hoc ut exindè 45
fieri posset locus Gratiæ compositionis, obtinendæ à R. F. &
proindè canonizando hodiè dictam Compositionem cum to-
tali eversione voluntatis pii Benefactoris, & cum insigni
præjudicio Operis verè pii, fundationis nimirum Conventus 46
ab eodem demandati, idem hæres ex propriis operationibus
commodum reportaret, quod in destructione d. piis Operis
permittendum non videtur.
Cùmque admittatur exadverso, Sententiam Vicesgeren-
tis præcipere impossibilia respectu Religiosorum, quando 47
mandat, ipsos teneri, & obligatos esse dare cautionem de
restituendo prioribus, & potioribus Creditoribus, ut videre
est in pluribus locis, & signanter in fine ibi: *Ergo agitur de
impossibili*. Non sine fundamento Nos possumus subjunge-
re: *Ergo ad talem cautionem Religiosi nullo modo tenentur*;
Quia *nemo ad impossibile potest obligari, cap. 6. de Reg. Jur. in* 48
6. & concordant citati *à Barbos. axiom. 118. n. 7.*
Subjungimus ulteriùs, quod videtur nimis exorbitans, &
æqualiter durum, ut hæres redarguat hodiè dictam Senten-
tiam Vicesg. de impossibilitate, & injustitia, eo tempore, 49
quo non citatis, neque auditis Religiosis, eandem Senten-
tiam obtinuit, acceptavit, & executioni demandavit, 50
mediante effectivo deposito in Sancto Monte Pietatis
facto.
Et ex hac solida animadversione innegabilis injustitiæ d.
Sententiæ Vicesg. speramus pariter obtinere restitutionem in
Integrum adversus firmata in eadem Sententia, quę, con- 51
currente injustitia, nunquam denegatur, ex adductis *in
decis. 97. num. 33. coram Cerro, & decis. 261. num. 1. coram
Beninc.*
Quæ injustitia crescit in immensum ex eo, quod adver-
sùs bona Franc. Testatoris nullus unquam efformatus fuit
concursus Creditorum, & propterea non sine magna inju- 52
stitia apponi poterat eadem conditio in Sententia Vicesg-
gerentis.
Adversus hęc, solidè in jure fundata, adducta fuit quę-
dam citatio, in qua Judex mandavit, eligi Peritum Curia-
lem, ad effectum separandi hæreditatem Franc. Testatoris 53
à bonis

à bonis Dominici ejus filii, in quibus efformatus fuit concursus Creditorum cum illa enunciativa, ad effectum graduandi creditores utriusque assis.

Sed responsio in promptu est, quod Franc. nullos habebat Creditores, qui non probantur ex enunciativis Partium, & ex verbis Defensorum, sed ab illorum instantiis ad obtinen-
54 dam satisfactionem propriorum Creditorum; Usquequò igitur exadverso non specificentur nomina Creditorum dicti Franc. quod est prorsus improbabile, dum non comparuerunt per spatium 80. annorum post ejus mortem, vanum est
55 praetendere, quod super illius bonis efformatus fuerit concursus, id inferendo ex verbis, ad alium effectum, & absque ulla probatione à Judice incidenter prolatis.

Ea, quae lato calamo repetuntur circa insufficientiam sc. 3000. ad adimplendum ea, quae pius Testator demandavit,
56 non sunt praesentis inspectionis: Respondebimus proindè, quando nostris Religiosis ser. ser. à R. F. praefigetur terminus
57 ad docendum de dicto adimplemento.

Caeterùm in aliis Scripturis ad hominem demonstravimus
58 scut. 3000. in contanti esse plusquam sufficientia ad fabricandam Ecclesiam, & Conventum, cum omnibus suis Officinis, indicatis in decreto S. C. E. & R. exadverso magnifi-
59 catio, intra terminos tamen illius paupertatis, & moderationum, quae secundo modo propriae sunt nostris Religiosis.

Adversus, quae non meretur attendi Architectorum Relatio, exhibita in Summario, non solùm, quia illa, uti
60 facta sine juramento, nullam meretur fidem, ex adductis in *dec. 36. num. 7. apud del Bene de Juram. & dec. 285. num. 3. par. 3. cor. Veral & dec 17. num. 14. par. 17. rec.* Sed etiam quia est affectata, & ultronea Fides, nullatenus à Judicibus demandata, in quibus terminis uno ore asserunt Doctores, nullam
61 mereri fidem, sequentes theoricam *Felin. in cap. Proposuisti sub num. 6. de Probat.* ut videre est apud *Ricc. collect. 3065. vers. Et licet par. 7.* cum aliis, citatis *in tom. 1. par. 1. discept. 12. num. 62. & 63.*

Fortiùs quia adversus affectatata verba dd. Architectorum adducimus recens, & incontrovertibile factum constructio-
62 nis alterius nostri Conventus in Oppido Vallis Corsae, Diecesis Fundanae, cum minori impensa scut. 2000. dumtaxat, quod uti à parte rei innegabile factum, praeferendum est verbis, exadverso adductis, per ea, quae notant communiter
63 Repetentes *in l. Paulus ff. Rem rat. haber.* & firmavit *Rot. dec. 21. num. 8 cor. Cels.* Neque hoc est aliquid novum in Mundo, vel à Saeculis inauditum, quia experientia notum est, & ad
64 rem notat *Card. de Luc. in Miscell. Eccles. disc. 5. num. 1.* omnia magnifica Opera, omniaque sumptuosa aedificia, quae hodiè videmus, exigua habuisse principia; Atque noster Testator, relinquendo scuta 3000. pro Conventu, & Ecclesia in Civitate Nepesina, cujus erat Civis, & probè sciebat, quid fieri poterat in eadem Civitate cum dicta summa, non est dicendum, quod habuerit in mente ibidem construen-
65 di Conventum cum illa magnificentia, cum qua loquuntur Architecti in dicta contraria Fide (quibus non dolet caput in similibus magnis aedificiis in Carta delineandis) sed prout solent fabricari in parvis Civitatibus à Religiosis nostri humilis Instituti, ut consideranti patet, & applicantur firmata per *Rot. in Roman. Praelat. 28. Jan. 1692. §. Quatenus coram*
66 *Card. Cavallcr.* ubi, quod in his casibus laudandum est ingenium Architectorum, sed non est regulanda Judicum Sententia ab illorum amplificatis delineationibus.

Ultrò admittuntur haec in contrariis Scripturis, in quibus iterum insistitur in eo, quod hujusmodi summa scut. 3000
67 non potest à nostris Religiosis amoveri à Monte Pietatis sine cautione eisdem impossibili, ubi proindè concludunt contrarii Defensores: *Ergo agitur de impossibili.* Et ulteriùs, quatenus etiam summa praedicta nullum haberet vinculum, iidem Religiosi in constructione nostri Conventus se ingerere non possent.

Respondemus tamen, quod haec impossibilitas nullam habet à parte rei subsistentiam, quia mediante restitutione in integrum, quam speramus à solita justitia, & benignita-
68 te EE. VV. adversùs dictam Sententiam Vicesg. (attenta remissione dictae nostrae Instantiae ad hanc Sac. Cong. pro obtinenda dicta restitutione in integrum) Judex appellationis, Justitia mediante, de medio tollet dictam cautionem: In quibus terminis omnem habebunt facilitatem Religiosi, absque ullo impossibilitatis praetextu, erogandi dictam summam in constructionem illius pii Operis, quod Testator anxiè desideravit, ad quem effectum omnis capienda est interpre-
69 tatio, omnisque facilis sternenda via. Nihil enim magis cordi esse debet Judicibus, praesertim Ecclesiasticis, quàm ut piae Morientium dispositiones punctuali exequutioni demandentur, ut dixit *Rot. dec. 293. num. 8. cor. Royas*, in qua parte habemus Text. qui non potest esse magis rotundus *in leg. 1. Cod. de Sacros. Eccles.*

Habet demum veri paradoxi speciem, praetensio illa, quod quia non possunt se immiscere negotiis saecularibus, in om-
nem casum nunquam possent erogare d. summam sc. 3000. in 70
constructionem eorum Conventus.

Praemisso siquidem, quo ad effectum fundationis Conventum iisdem Religiosis omni Jure permissum est pia Legata
relinquere, quod, ultra notoriam praxim, ictu oculi desumitur ex *Decr. gener.* hujus Sac. Cong. relatis à *Vespignan. fol.* 35. & indicatis *in meo Compend. Privil. Rev. Fab. quaest. 9. à num. 32.* 71

Respectu materialis contrectationis pecuniarum, habent eorum Syndicum Apostolicum, Virum notae probitatis, &
notioris habilitatis in agibilibus, qui commodè potest, imò 72
tenetur administrare, pecunias, & bona, nostrae Provinciae, relicta, illasque erogare in pios usus, à Testatoribus destinatos, absque ulla laesione puritatis nostrae Regulae, & sine ullo praejudicio altissimae paupertatis nostrorum Religiosorum, ut notant *Matthaeucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 51. num. 1. Lantusc. in Theatr. Regul. verbo Syndicus num. 3.* ubi, quod *hujusmodi Syndici cùm deputantur ad recipiendas, &*
expendendas pecunias pro Religiosis depositas, & deputatas, 73
non ipsorum Fratrum, sed S. Sedis Apostolicae authoritate instituuntur, & *Ricc. in Synops. Decr. S. Cong. Imm. verb. Syndici circa Fabricam Conventuum.*

Nec juvat hìc repetere, quod in constructione Conventus, neque Religiosi, neque illorum Syndicus possit se ingerere,
eo quia illi juxta Testatoris praeceptum introduci debent in 74
Conventum jam perfectum, & completum; Non enim credimus, quod exadverso praetendatur respectu nostri Conventus verificandum esse id, quod legitur in *Apocalyps. 21.* 10. ut scilicet noster Conventus descendat è Coelo efformatus
ad instar illius Civitatis, quam descendentem vidit *S. Jo:* 75
Apost. sed fatendum est, quod ille construendus sit ab hominibus.

Hoc autem posito, ego quaero quisnam debet eundem Conventum construere? Non Oppositor, aliique haeredes, quia isti non per subauditos intellectus, minusque per aequivoca verba, apposita in aliqua familiari Epistola, sed in solemni partita publici depositi vigore Testamenti Francisci
Galeotti, & in exequutionem Sententiae Vicesger. fassi fue- 76
runt, ipsos non teneri ad construendum Conventum, sed teneri Religiosos ad quem effectum deposuerunt summam scut. 3000. ibi: *Per pagarli al Convento, e Padri di S. Francesco a Ripa &c. per erogarli intieramente nella fabrica di una*
Chiesa, e Convento della loro Religione nella Città di Nepi 77
&c. in conformità del Testamento del quond. Franc Galeotti. Igitur nullo modo negari amplius potest, quod Conventus constructio fieri debebat à nostris Religiosis, post hanc solemnem confessionem haeredum, & post solemnissimum depositum, cum d. expressione publicè, & palam factum.

Minusque credimus insistendum in eo, quod R. F. non tenetur scrutari conditiones, appositas in depositis pecunia-
rum, sed solùm debeat inspicere, & legere verba Testa- 78
mentorum.

Ultra quod enim hoc non est judaicè intelligendum, sed in spiritu, & veritate: Observando nimirum, an conditio, apposita in deposito, virtualiter contineatur in Testamen-
to, eò quia taciti, & expressi eadem est virtus, *leg. Cùm quid ff.* 79
si cert. petat & non solùm habetur pro expresso id, quod specialibus verbis designatur, sed etiam id, colligitur ex mente, &
conject. sunt verba *Pasqualig. de Sacrif. nov. Leg. qu. 908. nu. 2.* 80
cum aliis, citatis *in tom. 1. par. 1. discept. 5. n. 4.*

Strictè, & cathegoricè respondemus, quod R. F. nullo modo, nulloque Jure poterat, nec debebat sibi appropriare d. depositum, nisi citando Religiosos, ad quorum favorem
cantabat; Si enim ipsimet Fures citandi, interpellandi, & 81
audiendi sunt, quando veri Domini suarum rerum insistunt pro recuperatione illorum bonorum, quae ab eis furto sublata sunt, juxta animadversa per *Farinac. quaest. 174. num. 41.*
& seqq. Basilic. dec. 13. per tot. aliosque citatos *in Instit. Crimin.* 82
lib 2 tit. 8. de Furt. à num. 29. Quanto magis citati debebant nostri Religiosi, quorum clarum, & fundatum Jus ex sola partitae lectura ad oculum constabat, & apparebat; Inter magna siquidem Privilegia R. F. non annumeratur hoc, ut non teneatur citare illos, ad quorum creditum cantant illae
pecuniae, quas vigore eorundem Privilegiorum sibi appro- 83
priare intendit.

Absque ulla protsùs difficultate, attento, quod ea, quae in-

quæ inculcantur sub nomine R.F. adducuntur potiùs ad colorandam contrariam prætensionem, quia unus ex Ministris R.F. nihil aliud fecit, quàm pro pretio scut.30. ipsi punctualiter solutorum commodare proprium nomen Procurator.hæredis qui punctualiter solvit eandem summam ibi: *Dico, e dichiaro, mediante ancora il mio giuramento in detta Causa non averci altro, che il puro, e nudo nome, e tutto il commo-*
84 *do, & incommodo, & utile di detta Causa spettare, & appartenere &c. di modo che sì il Concordato, come la Quinta, che mi si doverà, si debbano tutti intieramente al detto &c. alla riserva di soli scudi trenta, che si sono convenuti tra noi &c.* & ibi: *Ho ricevuti &c. li sudetti scudi trenta moneta, questo dì 5. Febraro 1717.*

Quis igitur potest capere capiat, quomodo inceptum,
85 prosequutum, & terminatum fuerit dictum judicium applicationis, nomine R.F. intentatum; Nos enim cum omni veritate asserimus, quod nullum simile vidit Antiquitas, & cum omni verisimilitudine subdimus, quod nullum sequens videbunt Posteri.

De 10. Maii 1719. proposita Causa in Cong. R.F. sub du-
86 bio, *an esset standum, vel recedendum à decisis die 17. Augusti 1718.* juxta ea, quæ scripsi in *tom.3.par.1. discept.21. per tot.* & signanter *num.72.* responsum fuit: *In decisis*, cum addito, ut ampliùs Causa non proponeretur.

Verùm tamen est, quod à tertio Judice post primam Informationem expedita fuit Causa in favorem Hæredis, De-
87 fensore Religiosorum enixè instante pro æquè brevi, ac congruo tempore parandi Defensiones, ejus preces exauditæ non fuerunt; Et propterea vigore d. tertiæ Sententiæ statim receptæ fuerunt pecuniæ à Banco, antequam deveniret ad Religiosorum notitiam publicatio d. Sententiæ, & hoc modo præsens Causa finem habuit, quæ una est ex illarum numero, circa cujus decisionem captivare non potui intellectum.

DISCEPTATIO XVI.

Olomucen. Transitus.

PRO

Ignatio Hertzmanskio.

ARGUMENTUM.

Ex quibus causis soleat Summus Pontifex dispensare, ut Regularis transire possit ad Statum Sacerdotis Sæcularis, in eoque extra Religion. Claustra vitam ducere.

Nomine Ignatii Hertzmanskii, Canonici Regularis Lateranensis in Monasterio omnium Sanctor. Olomutii, peti vellet à Summo Pontifice dispensatio, ut remanere
1 possit in statu Sacerdotis Sæcularis, non attenta solemni Regulari professione, quam à quatuor annis antea solemniter emisit inter Canonicos Regulares Lateranenses ejusdem Monasterii omnium SS. Olomucii, ad quem effectum pro faciliori Gratiæ concessione d.Can. meum exquisivit consilium.

Omnibus autem, ex ejus parte mihi communicatis, attente consideratis, existimo, nimis difficilem, imò morali-
2 ter impossibilem esse Gratiæ consequutionem, modo ab eodem desiderato, & expresso in dd. Scripturis.

Non quidem ex defectu potestatis Summi Pontificis, quia, quidquid aliqui Theologi potiùs pro exercitio ingeniorum,
3 quàm cùm solidis fundamentis dixerint, inter quos latissimè *Card.Capisucch.in suis Controv.controv.11.de Vot.solemn. per tot.* Indubitatum est, quod Summus Pontifex potest, non
4 solum Monachum facere non Monachum, ad effectum remanendi in statu Sacerdotis Sæcularis, sed etiam ad effectum longè duriorem ducendi Uxorem, ut communiter notant
5 *Doctores illi*, quos referunt, & sequuntur *Fagnan. in c. Cùm ad Monasterium à num.43. de Stat.Monach. Donat.in prax.Regul par.4.tract.1.qu.13.num* 10, ubi, quod id probant tot Doctores, quorum non est numerus, *Dian.coordinat.tom.3.par.*
6 *1.resol.78. per tot. & Mendez.in Stat. opinion. probabil.dissert. 12.num.37.*

Ea ratione, quia Votorum solemnitas est de Jure tantùm
7 positivo, juxta *Tex. in cap. unic. de Vot. & vot. redempt. in 6.* & consequenter subjecta est potestati Legislatoris, qui ex justa causa potest illam relaxare, quam adducunt *Escann. in*
8 *Propugnac. Relig. Hierosolym.discept.8 cap.2. num.4. Lezzan. Oper. moral.tom.4. consul.11.nu.3. & Sanchez de Matrim.lib.8. disp.8.num.7.*

Nec desunt in hac parte plura exempla, inter quæ unum 9
Casimiri Poloniæ Regis, qui erat Diaconus, & Monachus, cum quo dispensavit Benedictus IX. referentibus *Car.Baron.* 10
in suis Annal.tom.10.ad an.1041.n.1. Natal.ab Alex.secul.11. & 12.par.1.pag.mihi 16.& de la Bussier.Flosscul.Histortar.par.2. fol.mihi 185.

Alterum est de Ramiro, Sacerdote, & Monacho Benedictino, cum quo dispensavit *Innoc.II.* testibus *Navar.consil.* 11
38.de Vot.n.1. Cened.collectan.124. Bellet. Disquisit.cleric.§.9. n.14.& Thomassin.1.1.lib.3.cap.59.sub num.6.

Tertium est Constantiæ, filiæ Rogerii, Regis Siciliæ, cum qua dispensavit *Cœlestinus III.* ut notant *Platin. in ejus* 12
Vita in princip. & Fragos. de Regimin. Reip. Christian. tom.2. lib.1. disp.2. §.9.n.173.

Et quartum Nicolai Justiniani, Sacerdotis, & Monachi, cum quo dispensavit *Alexand. III* ex animadversis *per Azor.* 13
in Instit.moral.tom 1.lib.12.cap.7.§.Legimus, Clericat.de Sacram. Ordin.dec.27.num. 5. Corrad.in Prax Dispensat.lib.8. cap.10. num.27. & de Just. de Dispensat. matrim. lib.2. cap.14. num.129. cum aliis modernioribus exemplis, à me adductis *in tom.2.par.1.discept.14.à num.31 usque ad num 63.& supra* 14
discept.5.per tot.

Sed tota difficultas in præsenti restringitur ad causam; Licet enim magna controversia sit inter Theologos, & Canonistas, an necesse sit, ipsam esse publicam, vel sufficiat sola 15
privata utilitas, juxta ea, quæ notant *Spad.consil.169.nu.8. lib.1.Clericat.de matrim dec.28.num.14. Dian.coordinat.tom.3.* 16
resol.79 n.14. Lezzan.Oper.mor.tom.4. consul.11.n.22.

Omnes tamen in hoc conveniunt, quod illa, non solùm debeat esse urgens, sed urgentissima, & talis qualitatis, ut valeat præponderare, & compensare bonum Religionis, ex iis, 17
quæ notant adducti in Voto *Bottin* impresso apud *de Just. de Dispens.Matrim.fol.mihi 488.n.20.& seqq.*

Talis autem causa absque dubio in casu nostro nullatenus concurrit, ex quo illius loco adducuntur solùm attestationes insignium quidem Physicorum Joannis Josephi de Konige, Andreæ Bernardi Pacenckæ, & Joannis Pifunck, loquentium dumtaxat de particularibus infirmitatibus P. Ignatii 18
Hertzmanskii, non valentis propter illas assistere Choro, aliisque functionibus regularibus; Quæ causa nullo modo sufficiens dici potest ad nostrum effectum, imò magna nimis, & spatiosa aperiretur via Regularibus Familiis transeundi ad statum Sacerdotum Sæcularium, si reputaretur sufficiens sola illa causa, quæ impedimentum præstat, ne propriis officiis ex motivo infirmitatis assistere possint.

Præcipuè, quia in his casibus, neque Jus, neque particulares Constitutiones obligant, neque Religiosos, neque Sacerdotes Sæculares ad id, ad quod faciendum obstat legitimum impedimentum, juxta *Tex. in cap. Ad Audientiam de* 19
Cleric.non residen. ubi *Gloss.verb Infirmitas, & cap.unic.eod. tit.in 6.Card.de Luc.de Canonic.disc 12.num.3. Pignat consul. 115.num.52.tom.9 & Rot.dec.776.num.8.cor Dunoz.jun.& dec.* 20
108.num.8 cor. Coccin.& in Varmien.Distribut.23. Junii 1676. §.Fundamentum cor.Ottalora, cum aliis, longa manu à me cumulatis *in tom.1.par.1. discept.16.per tot.* & signanter *à* 21
num.16.

Observantes proinde Doctores illi, quos refert, & sequitur *Graff. de Effect. Cleric. effect.1. num.1172.* quod casus iste infirmitatis unus est ex illis, in quibus infirmitas prodest; 22
Statim tamen subjungentes; *Sed à tali prodesse libera nos Domine.*

Absque ulla difficultate, ex quo adest ulterius alia via, æquè obvia, ac legalis in his casibus obtinendi transitum ad aliam laxiorem Religionem, in quibus terminis nulla requiritur gravis, aut publica causa, sed quævis minor sufficit, 23
etiamsi privatam tantùm utilitatem Translati respiciat, ut notant *Pelliz.in Manual. Regular. tom.1. tract.3. cap.5. sect.3. num.65. Peyrin.de Offic.Subd.relig. quæst.1 cap.24. vers. Dico 6. Castropal.Oper.moral par.3.tract 16.disp.4 punct.26.§.5.nu.2.* 24
& seqq & Bordon.Resol.moral.resol.29.qu.14 nu.55. cum aliis, citatis *supra discep.5. à num.124.*

Remanet proindè videndum, an alia via, præter dictum transitum ad Religionem laxiorem, possit desiderio ejusdem P. Ignatii occurri, & satisfieri; Cumque non adhuc effluxum sit quinquennium à die solemnis professionis, nulla ad- 25
est necessitas recurrendi ad Sacr. Congregat. vel ad Summum Pontificem pro obtinenda gratia restitutionis in integrum, sed in his terminis omnia possunt terminari coram Ordinario Loci, conjunctim cum ejus Superiori locali, qui 26
summa ratione ejus infirmitatibus compatiendo, suum præ-

stitit

26 stitit consensum in authentica attestatione, mihi originaliter exhibita.

In his terminis duæ solent adesse viæ obtinendi intentum, una, quando professio emissa est per vim, aut metum; Alia
27 verò, quando agitur de illis Religionibus, quarum Constitutiones mandant, nullam esse professionem illius Religiosi, qui tacet aliquem defectum, vel morbum, propter quem in eisdem Constitutionibus præcipitur, ut professio nulla sit,
28 detecto eodem morbo, vel defectu, juxta casum, à me disputatum *in Congreg. Conc. in Frising. 19. Maii 1703.* de quo *in tom. 2 p. 1. discep. 25.*

Cùmque in foliis, mihi exhibitis, nihil circa hoc exprimatur, meum in hac parte non possum aperire sensum, solùmque repeto, quod, attento tempore quinquennii, quod
29 adhuc non est elapsum, omnia possunt faciliori, feliciorique exitu terminari in partibus à Loci Ordinario, unà cum locali Superiore, probando coram ipsis unum ex dictis separatis quidem motivis, sed æquè solidis ad obtinendum intentum, dummodo in facto subsistentiam habeant; circa quod suum locum veritati relinquo; Solent enim in hac parte Locorum Ordinarii faciliùs annuere Religiosor. instantiis, ob illam magnam notitiam factorum, quam habent, licet non possint probari cum illo rigore, qui meritò practicatur in Tribunalis Collegialibus, juxta casum illum, in quo ego scripsi, & obtinui in una *Cæneten.* de qua *in 1. parte.*

Subjungendo ulteriùs, quod quatenus probationes ex par-
30 te P. Ignatii circa unum, vel aliud ex dd. motivis ex se sufficienter concludentes non essent in probationum defectum, & supplementum posset eidem dari juramentum, ut faciendum esse notant adducti per *Pignat. consul. 4. num. 9 tom. 1. jux-*
31 *ta Romanam impressionem*, ubi respondendo argumento, quod in contrarium fieri posset, hæc ait: *Nob obstat, quod in re professionis stari non debeat juramento Professi &c Quia, quando sunt aliæ præsumptiones, adminicula, & conjecturæ, quæ*
32 *nulliter Professo favent &c. multi Authores: iique gravissimi, asserunt, stari posse juramento illius &c.*

Quam opinionem, me scribente, sequuta fuit *Sac. Congr. Conc. in Veneta, seu Mantuana Nullitatis Professionis 18. Aug.*
33 *1696.* ut videre est *in tom. 1 par. 1. discep. 3. num. 48 & 80 & in Neapolitana Restitutionis in integr. 7. Sept. 1718.* ut videre est *in tom. 3. par. 1. discep. 6. num. 29. & 77. & in Cæneten. Restitut. in integ. 16. Martii 1720.*

Eamque amplexa pariter fuit S. Cong. Episc. & Regul. in
34 *Prænestina Nullitatis Professionis 12. Nov. 1717. ad relatio. Card. de Abdua*, ut videre est *in dict. tom. 3. par. 1. discep. 7. num. 38. & 62.*

Quod, & si adhuc remaneret aliquod dubium, adhuc in
35 isto inclinari posset favore ejusdem P. Ignatii, ex illis bonis congruentiis, quas adducunt *Pignatel. consul. 173 num 6. & 7. tom. 9.* ibi: *Quod sanè magis expediens est Religionibus, &*
36 *ipsis Regularibus, quia Regularis, eò deveniens, ut prætendat, nullam fuisse suam professionem, dum invitus intra Claustra manet, semper molestias affert Religioni, nec quidquam boni ab ipso expectari potest, unde utilitas est Religioni, ut*
37 *dimittatur, si dimitti potest, & Amayden. de Styl. Datar. lib. 2. cap. 12. num. 23.* ibi: *Ego sanè, ut hoc ingenuè fatear, propensior sum ergà dimissiones Regularium, in Claustris vitam gere-*
38 *re renuentium, nam ii sunt, qui reliquos quietos turbis miscent, Ordinemque universum, susque, deque agunt, & propterea existimo, obsequium me præstare Deo quandocumque adsum Causæ Regularis, contra professionem reclamantis, qui ope mea de Religionis vinculo liberetur.*

Cum quibus, à me adductis in nostris præcisis terminis solita maturitate, Partibus acriter informantibus processit,
39 Cong Conc. *in Mantuana 7. Dec. 1715.* ut videre est *in tom. 1. par. 1. discep. 20. num. 97. 126. & 146. & tom. 2. par. 1. discept. 9. per tot.*

Quæ omnia cum majori facilitate locum habebunt, si erit sermo de Professione, emissa per vim, & metum, quia in
40 hoc casu in dubio semper respondendum est pro illius nullitate, ea ratione, quia in his terminis dubium se teneret ex parte liberi consensus, in quibus circumstantiis non consideratur favor Religionis, qui nunquam adesse dicitur, quando spontaneus, & liber consensus Profitentis non præcessit,
41 ut in specie observant *Rebuff. consil 67. in fin. Card. de Luc. de Regul. disc. 41. nu. 2. & disc. 43. num. 13. Pignatel consul. 173. nu. 43. 75. & 157. tom. 9. & dec. 9. num. 3. & seq. cor. Arguel. & dec. 13. num. 16. par. 14. rec.*

Observando ulteriùs, quod ad hunc effectum non sunt
42 necessaria vulnera, minusque opus est probare barbaras tractationes, sed sufficit fundata apprehensio, & verus timor
43 magni futuri mali, ut redarguendo Martianum observavit Imperator *in l. Extat enim ff. de Eo, quod metus causa;* cùm enim idem Martianus assereret, metum esse debere unitum cum vulneribus, *Cæsar dixit: Tu vim putas esse solum, si* 44
homines vulnerentur? ut notant *à Pont. consil. 44. num. 13 Mogollon. de His, quæ vi, metusve causa fiunt cap. 2. §. 6 num. 3.* ibi: *Ultra, quod ipse deponit de vi, non de metu, quæ longè inter se differunt, illa enim refertur ad corpus, & metus ad animum &c. Et propterea Rubrica d. tituli, tam in Codice* 45
quàm in Decretalibus est inscripta de His, quæ vi, metusve causa fiunt.

Et de metu, consistente in sola denegatione congruentium alimentorum, habemus casum, decisum *à Cong. Conc.* 46
in Lingonen. 20. Sept. 1715. ut videre est in *tom 1. par. 1 discept. 4. per tot.* in qua ulteriùs observatione dignum est, quod metus incussus fuerat à fœmina, seu Matre Reclamantis: Et in terminis metus interversionis status, & denegationis alimentorum more Nobilium, idem resolvit *eadem C. C. in Romana 1 Octob. 1720.* de qua in hoc *tom. 1. par. 1. discept. 1.*

Consignata hujusmodi in Scriptura Curiali, qui meum Votum uti Agens dicti Religiosi summis precibus petierat, 47
non sine maxima incivilitate post multos dies, in quibus non unam, sed multas facere potuit Copias, illam mihi restituit, asserendo sufficere sibi, ejusque Principali scire meum 48
sensum, idque nullo soluto honorario, quòdque non fuerat necesse facere magnum studium ad dictum effectum; In qua parte sibi ipsi contradicebat, ex quo quando mihi commisit confectionem Scripturæ cum traditione authenticarum attestationum, de quibus supra, junctis manibus se, suumque Principalem commendaverant pro habendo discursu legali, & fundato rationibus, & exemplis; Cumque petiisset ulterius restitutionem dd. attestationum originalium, libenter illas restitui, licèt forsan retineri de rigore potuissent pro satisfactione honorarii, juxta opinionem *Fulgos. in l Ante litem num. 14. ff. de Procurat.* & animad- 49
versa per *Gail. observ. 17. num. 5. lib. 2.* procedendo cum solida distinctione *magistralis dec. 691. per tot. p. 1. rec.* ut scilicet in his casibus retentio Scripturarum detur solum pro expensis factis ab Advocatis, & Procuratoribus, non autem pro illorum honorario, cum concordantibus apud *Mart. Medic. Exam Senens. 56. num. 18. & Constant. ad Statut. Urb. lib. 1. art. 30. annot. 2. num. 273.*

DISCEPTATIO XVII.

Forolivien.

PRO

Curatoribus Hospitalis Domus Dei.

CUM

Joanne Baptista Lacchino Parocho.

ARGUMENTI.

Loco subnectuntur quinque sequentia dubia.

I. *An administratio Sanctissimi Viatici, & Extremæ Unctionis Infirmis, in Hospitali Domus Dei, privativè spectet ad Parochum S. Luciæ, in ambitu cujus Parochiæ situm est Hospitale; vel potiùs ad Cappellanum ejusd. Hospitalis?*

II. *An Jus sepeliendi mortuos Hospitalis supradicti in propria illius Ecclesia, & Cæmeterio, pertineat ad eundem Cappellanum?*

III. *An liceat Cappellano dicti Hospitalis impedire, nè Parochus celebret functionem Exequiarum in die universalis Commemorationis Defunctorum ejusd. Hospitalis?*

IV. *An administratio, & attributio piarum Oblationum, & Eleemosynarum, quæ per devotos Benefactores offeruntur dietim in parva Capsula, existente in Ecclesia dicti Hospitalis, ad Imaginem Redemptoris, spectet ad Parochum; Vel potiùs ad Curatores pro tempore dicti Hospitalis? Et quatenus affirmativè quoad primam partem.*

V. *An eidem Parocho consignanda sit Clavis dictæ Capsulæ?*

INter alia eximiæ pietatis, & insignis devotionis Opera, quæ omnium oculis exposita sunt in Civitate Forolivii, quæve ab illius Civibus exercentur, fundatum reperitur ab 1
immemorabili tempore Hospitale Domus Dei nuncupatum,

pro

pro receptione Infirmorum, & Expositorum, cum sua Ecclesia, & Cæmeterio, quod aggregatum etiam est insigni Archihospitali S. Spiritus in Saxia Urbis, illudque in exequutionem particularis Brevis Eugenii IV. expediti usque ab anno 1438. & sic à tribus ferè Sæculis, regitur, & gubernatur à quampluribus nobilibus Viris ejusdem Civitatis, qui ea, qua decet, & par est, vigilantia, illius bonæ administrationi semper de præterito incubuerunt, & de præsenti incumbunt, deputando præsertim Cappellanum, seu Presbyterum, cum approbatione tamen Ordinarii, ad hoc, ut promptè assistere valeat Infirmis, ibibem degentibus, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis Sacramenta eis ministrando. Cùmque Parochus S. Luciæ, intra cujus limites situm est dictum Hospitale, anno 1679. prætendere cepisset, Jus sibi competere faciendi in illo nonnullas functiones; Delata controversia ad hanc Sac. Cong. in eaque proposita Causa, ad relat. Card. Casanattæ, quia idem Parochus in controversiam adduxit ea omnia, quæ ictu oculi resultabant ex recognitione Librorum nostri Hospitalis, sequens prodiit rescriptum: *Dentur compulsoriales, & interim functiones Parochiales exerceantur per Parochum S. Luciæ*; Sed agnita ab eodem Parocho insubsistentia promotæ prætensionis, derelicta ulteriori Causæ prosequutione, anno 1683. liti solemniter renunciavit, & in sequelam ejusdem renunciationis Cappellanus Hospitalis in administratione Sacramentorum Pœnitentiæ, Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, ac etiam in explendis Exequiis, & tumulandis Infirmorum Cadaveribus, usque ad annum 1702. pacificè continuavit, ut inter Partes non controvertitur.

Defuncto autem eodem Parocho, cum illius Successor eandem renovasset controversiam coram Raspono Episcop. Forolivien. fuit illa, consentientibus, & acquiescentibus
2 Partibus anno 1702. ab eodem, prævia matura Causæ cognitione decisa, & terminata, & usquequò idem Parochus in humanis fuit, sententia ejusdem Episcopi punctuali exequutioni semper demandata fuit; Credebant proindè Curatores nostri Hospitalis non ampliùs adversus eandem Sententiam audiendas esse contradictiones, juxta celebre monitum *S. Gregorii Magni lib. 7. Epist. 61. Indict. 2.* ibi: *Valdè*
3 *Ecclesiasticæ est moderationi conveniens, ut quæ ordinata fuerint, vel decisa, nulla in posterum debeant refragatione turbari.*

Verùm, cum his omnibus non obstantibus, neque attentis, modernus Parochus S. Luciæ, antiquatam restaurando quæstionem, impedire tentasset Rectori d. Hospitalis administrationem eorundem Sacramentorum; Hinc Cu-
4 ratores ejusdem Hospitalis, ad tuendam possessionem, in qua eorum Cappellanis pacificè reperiebatur, curarunt expediri Monitorium coram A. C. super observatione dictæ Sententiæ, latæ à d. Episcopo Raspono, necnon super manutentione in possessione, seu quasi exercendi functiones expressas in d. Sententia, sive Decreto, sed avocata deindè Causa, illaque remissa ab Auditore SS. ad hanc Sac. Cong. concordata fuerunt prænotata dubia, quæ favore nostri Cappellani resolvenda videntur.

Quantùm attinet ad 1. dubium, pro illius favorabili resolutione sex sunt solida fundamenta, quibus innititur nostra
5 intentio, concors nimirum Doctorum opinio, & Rotæ Sententiæ; Speciale privilegium ab Eugenio IV. necnon alia generalia eid. Hospitali communicata ab insigni Archiospitali S. Spiritus in Saxia Urbis tempore nostræ aggregationis; Sententia, à d. Episcopo Raspono ser. omnibus servandis
6 lata, à Partibus acceptata, & de præsenti pacificè semper exequutioni demandata, Individua, specifica, & pacifica consuetudo; Et demum literalis Constitutio Synodalis.

Incipiendo à communi opinione DD. à Rota semper amplexa teste *Card. de Luc. de Paroch. disc. 23. num. 3.* supplicamus recognoscere *dec. 36. per tot.* & signanter *num. 6. & duobus seqq. cor. Royas*, quæ in hac materia est magistralis, & in
7 qua *d. num. 6. & seqq.* solidè firmatur (sunt ejus præcisa verba) *In Hospitalibus Sacerdotes Sæculares, deputatos ad audiendas Ægrotantium confessiones, aliaque Sacramenta eis administranda, esse proprios Parochos illorum &c.* & concordat eadem *Rot dec. 45. num. 11. cor. Zarat.* ibi: *Et generaliter pro Parochis haberi Sacerdotes in Hospitali degentes, firmavit Rot. &c. & cor. Priol. dec. 104. num. 37.* ibi: *Imò tanquam Hos-*
8 *pitali deputatos pro Parochis habere &c & dec. 2. num. 24. par. 13. rec.* ibi: *Cum Cappellani habeant Jus ministrandi Sacramenta super Infirmis ex licentia Ordinarii &c. Imò tanquam Hospitali deputatos pro Parochis haberi firmavit Rot. &c.*

Quantæ autem authoritatis sit Rotæ opinio nemo ignorat,
9 & patet ex animadversis *per Vizzan. de Mandat. Princip. leg. 2 num. 29.* ubi quod tanta est Rotæ authoritas, ut quod ipsi in judicando placuit, communis opinio reputetur, *Bonden. collust. legal. 3 num. 7.* ubi, quod quando allegatur Rotæ decisio non est ampliùs quærenda ratio, ut observat eadem *Rot. in Rom. Primog. de Corsinis 16. Maii 1710. §. 28. cor. Aldrov.* ubi, quod Rota facit opinionem communem, cum aliis, ci- 10
tatis *in t. 3. par. 1. discep. 1. §. 26. à num. 16.*

Accedentibus præcipuè convincenti ratione, & nimis stringenti congruitate, in eo fundatis, quod in Hospitalibus regulariter multi solent esse ægroti, & ut plurimùm à periculosis morbis eodem tempore summopere vexati: Et proindè Parochi non possunt illis continuam præstare assistentiam, 11
in præjudicium suorum Parochianorum: Non sic autem Cappellani eorundem Hospitalium, qui ex officio moram continuò facientes in eisdem Hospitalibus, ad omnem requisitionem parati semper sunt assistere Ægrotorum necessitatibus, illisque Sacramenta ministrare, ut Consideranti patet.

Itaut in illis Hospitalibus, in quibus Sacramenta ministrantur à Parochis, quatenus in aliquibus Civitatibus id practicetur, expediret injungere Cappellanis eorundem administrationem Sacramentorum, nè possit dari casus, quod 12
Parochiani, sive in Hospitalibus moram facientes, sive Domos in Parochia habitantes; absque Sacramentis moriantur, juxta firmata *per Rot dec. 204. num. 1 par. 1. rec. & cor. Peuting. dec. 39. num. 1.* cum aliis, citatis *in Tom 1. par. 1. discept. 14. per tot* & signanter *n. 32. & n. 43* cum quibus processit *Cong. Conc.* 13
in Lunen. Sarzanen. 12. Julii 1714. ut videre est *ibid. n. 147.*

Quod inconveniens sæpè eveniebat in nostro Hospitali, quando unus, & idem erat Cappellanus ejusdem, & Parochus S. Luciæ, ut probamus in Summario, ex jurata attestatione Medici Bartholomæi Mensantis, qui ex stimulo propriæ charitatis, & conscientiæ motus, id ad aures Episcopi Rasponi deduxit, juxta illa verba, omni consideratione
ad nostrum effectum digna: *Conoscendo, che li poveri Infermi, che stavano in detto Spedale morivano senza la necessaria assistenza, per essere in quel tempo Cappellano di detto Spedale il Parocho di S. Lucia, avvisai Monsig. Rasponi di quel tempo Vescovo &c.* Circa quod concordat solemne testimonium illius Cappellani, qui tunc temporis, attento eodem inconvenienti, deputatus fuit ab Episcopo, ibi: *Io entrai al servizio del nostro Spedale, presentato da' Sig. Curatori pro tempore, a causa de' richiami, fatti a Monsig. Rasponi, all'ora Vescovo, per l'inconvenienti, che succedevano nell'assistenza a poveri Moribondi, per essere Cappellano in quel tempo dell Ospedale il Sig. Orselli, Paroco di S. Lucia.* 14

Competit secundo loco eidem Cappellano Jus prædictum administrandi omnia Sacramenta Infirmis d. Hospitalis, vigore specialis Brevis Eugenii IV. quod tanquam lex punctuali exequutioni demandandum est, ut in nostris terminis firmavit *Rot. dec. 161. nu. 7. cor. Cerr.* In dicto enim Breve, non so- 15
lùm approbatur, & confirmatur Patronatus favore DD. Curatorum ejusdem Hospitalis; Verùm etiam impertitur eisdem facultas eligendi personam idoneam in Rectorem d. Hospitalis, electam instituendi, & ad nutum amovendi, prævia tamen approbatione Episcopi Forolivien. ea præsertim de causa, ut Pauperes, ad illud confluentes, benignè recipiantur, ac pietatis, & charitatis subsidia meliùs, ac ferventiùs administrentur. Ex hujusmodi enim motivis soliti sunt Summi Pontifices talia privilegia passim concedere
Cappellanis Hospitalium, ut notant *Franc. Ant. Costa cons. 4. num. 69. & Maya observ. 11. num. 109.* ubi, quod in omnibus Hospitalibus Insulæ Siciliæ ibidem indicatis, ex Summorum Pontificum privilegio Cappellani non solum ministrant Infirmis Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, sed etiam baptizant Parvulos, in illis expositos, ad quem effectum retinent Fontem baptismalem. 16

Et respectu aliorum Hospitalium, nedum nostræ Civitatis, sed etiam totius Provinciæ, idem pariter practicari constat ex adductis in nostro Summ. & ex *Synodo Faventina Card. Nigroni par. 3. cap. 11. de Hospital. in fine* ibi: *Studeant Hospitalium Cappellani, ut prompti sint Infirmorum Confessionibus audiendis, alisque Sacramentis ministrandis*, Ex quibus remanet manifestum, non Parochis, in quorum Parochiæ posita sunt Hospitalia, sed eorundem Cappellanis commendari Sacramentorum administrationem. Ex solito autem vicinarum Civitatum, & Diœcesum validum desumitur argumentum, & stringens illatio ad nostrum effectum, per ea, quæ notant *Prat. respons. crim. 26. n. 56. & seq. & Rot. in Rom Præced. 5 Maii 1710. §. Sed ab ea cor. Crispo*, cum concord. citatis *in T. 2. par. 1. discept. 17. n. 65.* 17

Quæ omnia eò magis admittenda videntur in præsenti, ex quo à tempore concessionis dicti privilegii Eugeniani, Cappella-

pellani, à Curatoribus electi, & ab Episcopo pro tempore
19 approbati, semper soliti fuerunt Infirmis in eodem Hospitali degentibus Sacramenta ministrare, ut constat ex solemni testimonio Episcopi ibi: *Spirituale verò gubernium exercetur per Sacerdotem, per dd. Curatores præsentandum, & à Nobis examinandum, & approbandum, qui juxta antiquissimam consuetudinem, hucusque servatam, cum titulo Cappellani Ecclesiæ Sacramenta Infirmis administrat, & funeribus, ac Exequiis ipsorum præest, & domicilium habet in Hospitali.* Cui omnis in hac parte præstanda est fides, ratione illius scientiæ, quam præsumitur habere omnium consue-
20 tudinum suæ Civitatis, & Diœcesis, juxta firmata *per Rot. decis. 115. numer. 4. coram Priol. & dec. 460. num. 10. par. 18. recen. ut in Bituntina 28. Martii 1707. §. Et demum cor. Cardin. Scotto.*

Hujusmodi autem observantia omnem penitus in hac parte difficultatem tollit, quæ super interpretatione memorati Brevis insurgere posset, eò quia disposita in Constitutionibus
21 Apostolicis aliisque Gratiis, interpretari debent eo modo, quo fuerunt observata, non solum in eo casu, quo dubietas aliqua subesset, verùm etiam si contrarius intellectus de Jure verior esset, magisque accomodatus verborum sensui, ex firmatis *per Rot. decis. 279. num. 7. coram Royas, & dec. 237.*
22 *num. 28. coram Dunoz. jun. & in rec. dec. 300. num. 30. & 31. par. 12. & dec. 520. num. 11. par. 13. & dec. 212. numer. 7. par. 17. & dec. 9. num. 20. par 19. recen.* cum aliis concordan. citatis *in Tom. 1. par. 2. discep. 16 numer. 101.* Maximè quando observantia non incipit post multum temporis spatium à
23 Constitutionis editione, sed est cum illa contemporanea, juxtà præcisos terminos nostri casus, in quibus proindè eò magis suum effectum producit, ex animadversis *per Bald. in Proœ-*
24 *mio Digestor. num. 7. Cravett. cons. 101. n. 3. Menoch. cons. 276. num. 19. Aldroband. cons. 66. n. 8. & Rot. cor. Royas dec. 305. n. 10. & dec. 150. n. 28. par. 5. rec.*

Assistunt etiam tertio loco Curatoribus, eorumque Cappellano, & Hospitali privilegia, Archihospitali Sancti Spiritus in Saxia concessa, inter quæ indubitanter numeratur illud exemptionis à quocumque Jure Parochiali; Idque vigore dictæ Aggregationis, seù Communicationis Privile-
25 giorum, quæ operatur, ut privilegia omnia, dicto Archihospitali Sancti Spiritus aggreganti concessa, perindè habeantur, ac si specialiter, & expresse nostro Hospitali aggregato concessa essent, ut, omissis generalibus, in puncto casus nostri, ad duriorem effectum exemptionis à quarta funerali, omni Jure Parochis competente, firmavit *Rot. decision. 45. numer. 25. coram Zarat.* ibi: *Privilegio scilicet Sixti IV. concesso Hospitali S. Spiritus in Saxia, expressam exem-*
26 *ptionem Quartæ funeralis continente, communicato per Gregorium XIV. Hospitali S. Joannis Colabitæ, ex qua communicatione perindè habetur; ac si principaliter huic Hospitali fuisset concessum,* quam sequitur *Cardin. de Luc. de Paroch disc. 23. num. 3.*

Mirabiliter etiam ad nostrum effectum urget quartò Sententia, seu decretum Episcopi Rasponi, emanatum anno 1702. in quo ad tollendas omnes controversias inter Parochum Sanctæ Luciæ, & Curatores tunc temporis exortas, re
27 sedulò, maturèque discussa, auditis Francisco Antonino, tunc Rectore, seu Parocho Ecclesiæ S. Luciæ, & Hospitalis Curatoribus, illis unitim instantibus, & concorditer supplicantibus, infrascriptum perpetuò valiturum fecit decretum videlicet *R. D. Jacobus Multonus, ad præsens d. Hospitalis Cappellanus, cæterique omnes alii ejusdem Hospitalis futuri pro tempore Cappellani, ab antedictis DD. Curatoribus cum nostra approbatione eligendi, & deputandi, quascumque functiones Parochiales circa Sacramentorum, tam Pœnitentiæ, quàm SS. Viatici, & Extremæ Unctionis, administrationem Pauperibus infirmis utriusque sexus, pro tempore in d. Hospitali existentibus, quàm etiam circa supradictorum Pauperum, ibi defunctorum, cadaverum exequias, ac sepulturam, liberè, & omninò, independenter à præfato R. Parocho pro tempore Parochialis S. Luciæ, exercere possit, & valeat, ac respectivè possint, & valeant: Ita tamen, ut ab Ecclesia Parochiali præd. S. Luciæ SS. Viaticum prædictis Pauperibus infirmis ejusd. Hospitalis deferendum, omninò sumere teneatur, & teneantur, apparatibus, cereis, umbrella, & cæteris omnibus necessariis à supradicto Cappellano dicti Hospitalis semper adhibitis, absque aliquo penitus consensu dicti R. Parochi, qui solùm etiam noctis tempore, secundùm necessitatem eorundem Infirmorum, Ecclesiam suam prædictam ingrediendi, & ab ea dictum SS. Viaticum sumendi, ac deferendi commoditatem antedicto Cappellano, præstare teneatur;* Quapropter d. decretum, emanatum de communi consensu, &

concordia Partium, ac ab eisd. emologatum, sive considere-
tur tanquam res judicata, sive uti transactio, authoritate Epi 28
scopi approbata, certum semper est, quod omnem ulteriorem quæstionem amputavit; Cum ea sit virtus rei judicatæ, & transactionis efficacia, ut omnem antecedentem litem prorsus extinguant, novumque litis ingressum impediant, prout in terminis rei judicatę tradunt *Felin. in cap. Quoniam contra,*
num. 31. de Probat. Surd. cons. 61. nu. 2. Rot. cor. Pamphil. dec. 29
218. num. 1. ibique *Adden. num. 6. & in Tuscanen. Manutentionis 5. Dec. 1710 cor. Crispo, & in Rom. Salviani 4. Febr. 1711.*
§. In controversiam cor. eod. Et in terminis transactionis *Surd.* 30
cons. 451. nu. 16. Urceol. de Transact. quæst. 4. num. 53. & Rot. dec. 414. num. 2. & dec. 210. num. 26. par. 9. & cor. Ansald. dec. 39. numer. 5. & in Cracovien Pecuniaria .. Julii 1695. §. De credito, & 4. Julii 1696. cor. Card. Caprara.

Quinto loco omnia hæc corroborantur ab inconcussa observantia, in facto concludentissimè probata ex depositione plurium Testium, & ex Literis testimonialibus Episcopi Forolivien. Nec non ex antiquissimis Capitulis, pro guber-
nio Hospitalis factis, & per Ordinarios pro tempore semper 31
approbatis, in quibus Sacerdoti Cappellano nostri Hospitalis onus imponitur ministrandi Infirmis Sacramenta. Et demùm ex pluribus antiquissimis decretis, ab Episcopis pro tempore factis occasione Visitationis Hospitalis, in quibus provisiones, nonnullæ circa exactam conservationem Olei Sancti, provisionem argenteæ Pixidis pro custodia SS. Eucharistiæ, & honestatem Sedis confessionalis, ab eisd. capite apparent.

In Jure verò eadem consuetudo tanti roboris, tantæque efficaciæ est, ut omnem in hac parte difficultatem tollat, atque omninò servanda sit, juxta *Text. in clem. Quia contingit*
§. Cæterùm, ubi *Gloss. verb. Parochialis de Relig. domib.* ibi: 32
Licèt ergo Hospitale, & ipsius Familia, & Pauperes, ibi degentes, sint de Parochia matricis Ecclesiæ, potuit tamen præscribere Hospitale, quod per proprium Sacerdotem illis spiritualia ministrentur, Maja observat. 12. num. 209. ibi: *Sacerdotes in Hospitalibus Infirmis ministrantes, non posse eis ulla Sacramenta ministrare, nisi aliàs id fuerit legitimè præscri-*
ptum, vel consuetudine inductum, quod fieri potest, Pign. 33
consul. 152. num. 17. tom. 9. ubi referendo mentem hujus Sac. Congr. ita ait: *Hinc præsupposita consuetudine, dixit Sacra Congregatio; posse proprium Sacerdotem Hospitalis, ab Or-*
dinario approbatum, Pauperibus, ibi degentibus, Sacramen- 34
ta ministrare, ibiq; eosdem sepellire, absq; interventu Parochi,
& Rota dec. 45. n. 54. cor. Zarat. ibi: *Nec ex eo, quod in Hos-* 35
pitali Sacramenta administrentur, aut quod in eo Jus sepelliendi sit Jus Parochiæ concluditur, cum ex præscriptione, seu privilegio, hæc omnia competere possint.

Ad quam consuetudinem introducendam nec etiam requiritur bona fides *Gloss. in cap. fin. verb. Legitimæ vers. ad quam differentiam de Consuetud. Cravet. de Antiqu. tempor. par. 4.*
numer. 16. Monet. de Decimis cap. 3. numer. 103. & Rota in 36
Hispalen Juris votandi 4. Februarii 1697. coram Card. Caprara; ea ratione, quia consuetudo inducitur tacito consensu Partium circa actum rationabilem, & Juri non repugnantem, ad differentiam præscriptionis, quæ dicitur iniquum præsidium, & respicit solùm personam præscribentis, & ob
id sine bona fide non admittitur, ut optimè distinguendo pro- 37
sequitur; *Rot. in d. Hispalen. §. Nec obscurè cor. Capr.* & conferunt deducta *per Card. de Luc. de Paroch. disc. 41. sub n. 8.*

Rationabilitas autem, & congruitas, quinimò necessitas hanc consuetudinem introducendi in nostris terminis, evidens est, animadvertendo, quod, ut supra innuimus, saluti animarum pauperum Infirmorum, in Hospitali degentium, alio modo sufficienter provideri non posset; Si-
quidem assistentia Infirmis in Hospitali degentibus, quàm 38
sedula, & sollicita esse debeat, tum ob gravitatem, & pericula morborum, tum ob Infirmorum multiplicitatem, nemo est qui non sciat; Itaut hac de causa omnia ferè totius Orbis Hospitalia proprium retinere solent Cappellanum pro Sacramentorum administratione, ut vidimus supra, quæ omnia quotidiana comprobat experientia; qua attenta vidimus, quod, ut plurimùm Parochi, tanquam principaliter Curæ Animarum propriæ Parochiæ addicti, continuis Hospitalium indigentiis, ea, qua requiritur vigi-
lantia, & diligentia assistere nequeant, ut optimè observat 39
Card. de Luc de Paroch. disc. 23. sub num 12. & 13. ibi: *Tum etiam ob magnam confusionem, aliàs resultantem circa Sacramentorum administrationem, quam frequentiùs ex improviso, & quacumque hora, etiam de nocte, facere oportet. Ideoque firmum, ac rationabile videtur id, quod sup. dictum est quod si hujusmodi Hospitalia habeant proprios Sacerdotes, & Cappella-*

nos, legitimè deputatos, & approbatos ad administran. Sacramenta Infirmis, pro istis tantum, & pro eis Mininistrantibus, qui intra eorum septa vivunt, constituant impropriam Parochiam, aut quoddam improprium Territorium Separatum.

Quòdemum ad Constitutionem Synodalem, hæc non potest esse rotundior, magisque clara, ibi: *Satagant Assistentes, ac Præsides Hospitalis Infirmorum, quod Ægroti, de*
40 *novo recepti, Sacramentalem emittant confessionem, alijsque opportunè SS. Sacramentis muniantur: Præ cæteris autem oneratam volumus conscientiam Sacerdotis Sacellarii ejusdem Hospitalis, ut propriam obligationem adimplendo, impigrè Sacramenta ministret &c.* Quantæ autem efficaciæ, quantique roboris sint Synodales Constitutiones in Diœcesi, nemo ignorat, eo quia nedum tanquam leges in illa punctualiter servandæ sunt, ex adductis *per Ferret. cons. 368. sub numer.*
41 *16. Massobr de Synod. cap. 4. dubit. 71. Cardin. de Luc. de Jurisd. disc. 56. num. 5. & Rot. dec. 74. n. 21. cor. Zarat.* Sed ipsimet Juris communis dispositioni præferuntur, ut notat *Ansald. in addit. ad dec. 78. n. 60.* & firmavit *Rot. dec. 740. in fin. cor. Emer. jun.* cum concordan. citatis *in tom. 1. par. 2. discep. 24. num. 8.*

Posito itaque ex his, quod Sacerdos Rector Hospitalis, deputatus ab ejus Curatoribus, cum approbatione Episcopi,
42 fundatissimam habeat intentionem pro subministratione Sacramentorum Pœnitentiæ, SS. Eucharistiæ, & Olei Sancti Infirmis, ibidem degentibus, nullius momenti esse dignoscuntur ea, quæ pro parte Parochi Sanctæ Luciæ opponi solent.

Non quidem primum, quod ipse uti Parochus habeat ad sui favorem Juris assistentiam quoad Infirmos, in Hospitali decedentes; Tum quia *in dicta clement. Quia contingit §.*
43 *Cæterum de Religios. domib.* specificè disponitur, quod licet Hospitale, illius Familia, & Pauperes, ibi degentes regulariter sint de Parochia Matricis Ecclesiæ, possit tamen consuetudine introduci, quod per proprium Sacerdotem illis spiritualia ministrentur: Tum quia cum in dicto Hospitali omnes Pauperes, & Infirmi, cujuscumque sint Parochiæ, quinimò Peregrini etiam, & forenses recipiantur, exindè se-
44 quitur, quod, quamvis Hospitale situm sit intra limites Parochiæ Sanctæ Luciæ, Pauperes tamen, & Infirmi, ibidem degentes, ut plurimùm non sunt ejusdem Parochiæ, & sic dictus Parochus nullum Jus habet quoad illos pro administratione Sacramentorum, cum per dictum accidentalem permanentiam in Hospitali, Infirmi in illo degentes, non subiiciantur Parochiæ S. Luciæ, ad quem effectum duo indispensabiliter requiruntur, animus nimirum relinquendi primum domicilium, & fixa, atque firma voluntas permanendi in Parochia Hospitalis, ex generaliter adductis per *Rot. in Neapolit. Matr. 26. Febr. 1706. §. Neque cor. Cardin. Priol.* cum aliis concordan. *citatis in tom. 2. par. 1. discept. 10. à num. 41.* Et in nostris terminis *Card. de Luc. de Paroc. disc. 25. num 9.* ibi: *Quoad eos, qui ex diversis Parochiis Urbis, vel extra, occasionaliter confluunt ad Hospitale causa curationis, quoniam causativa, seu accidentalis mutatio domicilii, absque animo deserendi primum, & acquirendi secundum, non facit cessare Jurisdictionem proprii Parochi, neque illam inducit in eo, intra cujus Parochiæ limites hujusmodi accidentale, seu casuale domicilium habeatur*, sed ad summum
45 Jus hoc spectaret ad Ecclesiam Cathedralem, seu Matricem, quæ nunquam hujusmodi prætensionem excitavit, & consequenter eadem prætensio, tanquam redolens exceptionem Juris Tertii, etiamsi per falsam hypothesim aliquam apparentem haberet subsistentiam, non esset quoquo modo attendenda, ex firmatis *per Rot. dec. 411. num. 7. coram*
46 *Seraphin. & dec. 582. eod. num. cor. Ludovis. & dec. 30. num. 8. par. 12. rec. & in Marsicen. Decim. 7. Junii 1709. §. Ultra quam cor. Card. de la Tremoille.*

Similique modo non obstat, quod Parochus S. Luciæ quandoque in dicto Hospitali Sacramenta ministraverit, & cadavera in Parochiali Ecclesia sepeliverit, ut prætenditur de-
47 monstrari ex partitis Librorum Ecclesiæ Parochialis.

Ultrà quod enim extractio dictarum Partitarum ex propriis Libris non fuit facta citata hac Parte, ideoque attendenda nullatenus est, per ea quæ notant *Gait. de Credit. cap.*
48 *3. tit. 1. à num. 927. Ansald. de Commerc. Merc. disc. 76. num. 22. & Rot. dec. 350. cor. Dunoz. jun. & decis 344. num. 8 part. 12. & decision. 419. num. 6. & 7. par. 14. recen.* Supplicamus observare, quod tres species personarum reperiuntur in Hospitali, Infantes nimirum, seu Expositi; Familiares, seu Inservientes, & Infirmi; Quoad duas primas species, quia illorum respectu cessant inconvenientia illa, & pericula moriendi sine Sacramentis, de quibus supra, nulla cadit de præsenti difficultas, nullaque adfuit de præterito controversia, quod à Parocho Sanctæ Luciæ illa recipere debeant, 49
prout etiam idem determinatur in Decreto Episcopi Rasponi. Ideoque separando easdem partitas, pro majori parte illi, qui Sacramenta acceperunt à Parocho Sanctæ Luciæ, & sepulti fuerunt in ejus Parochiali Ecclesia, vel fuerunt Expositi, vel Familiares Hospitalis, itaut spatio unius Sæculi partitæ in Libris descriptæ de Infirmis loquuntur; Observandum etiam est, quod in illarum descriptione Parochus testatur; Sacramenta recipisse, reticito nomine Ministrantis, & Loci, & solummodò verificatur, quod fuerunt sepulti in Ecclesia Parochiali, quod evenire potuit ex eo, quod sepulturam elegerint in dicta Ecclesia, dum in Summario docemus, quod aliqui ex illis, qui asseruntur in contrariis partitis decessisse sine Sacramentis, hæc fuerunt eis ministrata à Cappellano Hospitalis, ut videre est in Summario.

Secundò respondemus, quod circa Infirmos administratio Sacramentorum à Parochis facta fuit durante lite inter Hospitale, & Parochum circa annum 1683. quo tempore ema- 50
navit decretum provisionale hujus Sac. Cong. de quo supra, qui actus in nulla proinde consideratione habendi sunt, ex adductis per *Rot. dec. 212. num. 11. cor. Priol. & dec. 38. par. 9. recen.*

Tertiò respondemus, quod de præterito multi Parochi S. Luciæ eodem tempore fuerunt etiam Cappellani nostri Hospitalis, nempè Canonicus Orsellus, Hieronymus Becci, Christophorus Leone, Franciscus Antonius, & Jacobus 51
Maltonus. Ex hoc autem innegabili facto sequitur in Jure, quod actus, ab eisdem gesti, & forsan adnotati, tanquam ab eis uti Parochis facti, non sunt apti præjudicare Curatoribus Hospitalis, bona fide credentibus, illos fieri à dd Parochis, uti Cappellanis Hospitalis, non autem tanquam à Parochis, & ignorantibus illos fieri ab eis alio diverso titulo, quàm proprii Cappellani, ex firmatis per *Rot. decision. 133. numer. 14. coram Bichio, & decis. 338. numer 19. coram Priol.* 52
& decis. 274. num. 9. par. 17. & decis. 136. numer. 17. par. 19. recentior.

Quæ omnia eò certiùs procedunt, attentis dd. aliis titulis, competentibus Cappellanis nostri Hospitalis administrandi Sacramenta Infirmis in illo degentibus, quibus congruè referri possunt, & debent iidem actus, juxta regulam, de qua
Rot. dec. 116. numer. 12. coram Cels. & decis 399. num. 5. par. 17. recen. 53

In omnem verò casum ad dignoscen. quo titulo iidem actus gesti fuerint, an scilicet ex voluntate dd. Parochorum, vel ex obligatione, ipsis incumbente uti Cappellanis, recurrendum esset ad conjecturas, & facti circumstantias, ex quibus Judex unum, vel alterum arbitrari possit, juxta
theoricam *Innoc. in capit. Bonæ memoriæ il 2. numer. 2. & 3. de Postul. Prælat* quam sequitur *Bartol. in leg. 1. §. Hoc interdicto num 9. ff de Itin. actuque privat. Nat. cons. 522. num. 9. in fine Rot. dec. 542. num. fin. cor. Bich. & in Urgellen. Servitutum 15. Martii 1697. §. Et distinguendo cor. Ursino.* 54

Inter quas conjecturas, & solidas præsumptiones, nedum considerari congruè possunt, sed potius tanquam perfectæ
probationes connumerari debent Privilegia, nostro Hospitali concessa, aggregatio Archihospitali S. Spiritus in Saxia, solitum aliorum Hospitalium, tàm vicinarum Civitatum, quàm totius Provinciæ, imò totius ferè Orbis, & demum innegabilis consuetudo, & præcisa lex Synodalis, supra comprobata; Asserendo enim contrarium iidem Cappellani dicerentur defecisse in eorum munere, faciendo actus eis nullatenus permissos, & præjudiciales nostris Curatori- 55
bus, qui illos in Cappellanos deputarunt, quod nunquam præsumendum est, ex adductis *in dec. 337. num. 4. & seq. cor Peuting. & dec. 399. num. 5. par. 17. rec.* 56

Nullaq; pariter vis fieri potest in eo, quod Episc. Rasponus mandaverit, clavem custodiæ Olei Sancti retinendam esse à Parocho S. Luciæ: Id enim factum fuit per modum provisionis, pendentibus controversiis, & eo tempore, quo Curatores soliti non erant deputare permanentem Rectorem, sed
opera adventitii Sacerdotis utebantur, ut notum est in nostra Civitate: Tunc enim, ne Clavis prædicta penès Curatores, Viros Laicos, minùs decenter remaneret prudenter idem Episc. Rasponus mandavit, ut illa retineri deberet à Parocho S. Luciæ, nec propterea hujusmodi Clavis retentio, attenta dicta innegabili facti circumstantia, quæ hodiè ampliùs non verificatur, apta est tollere antiquam consuetudinem, quod Rector debeat Infirmis Sacramenta ministrare, prout idem Episc. Rasponus postmodum solemniter demandavit, ut videre est in d. nostro Summ. 57

Abso-

Absoluto primo dubio, descendendo ad secun. præsuppo-
sito ex hucusque animadversis Jure administrandi Sacramen-
ta, residente in nostro Cappellano, consequutivè sequitur,
58 quod Hospitali ejusque Cappellanis competat Jus sepeliendi
cadavera Infirmorum, ibidem decedentium, ea ratione,
quia ab administratione Sacramentorum Jus Sepulturæ uni-
cè pendet, ut in in nostris terminis firmavit *Rot. decision.*
348. numer. 9. part. 11. recentior. & probat *de Luc. de Paroc.*
disc. 30. nu. 14. ubi istam adducit convincentem rationem,
59 *quia si Parochus non habet incommodum administrationis Sa-*
cramentorum, neque habere debet commodum emolumentorum
Sepulturæ, quæ in compensativum d. incommodi, ac laboris
per Sacros Canones demandata sunt, Et generaliter habemus
Textum, id demandantem in *cap. 1. de Sepultur.* quem se-
quuntur *Pasqualig. de Sacrif. novæ leg. qu. 1001. num. 5. Pani-*
moll. dec. 5. n. 14. aliique, citati in *Tom. 1. par. 2. discept. 28. à*
num. 64. & tom. 2. par. 2. discep. 14. à num. 23. cum quibus pro-
cessit *S. C. C. in Romana Juris sepeliendi 17. Augusti 1697.*
ut videre est *ibid. n. 92.*

Et quidem non solùm Jus habere videtur idem Cappellanus
Cadavera defunctorum, in Hospitali decedentium, sepe-
liendi in Cæmeterio, in quo ab initio nascentis Ecclesiæ Fi-
60 deles sepeliebantur, juxtà *Text. in canon. Præcipiendum 13.*
quæst. 2. cum concordantibus, citatis à *Duran. de Ritib. Ec-*
cles. lib. 1. cap. 24. & Barbos. de Offic Paroch. part. 3. cap. 26.
numer. 6. Verùm etiam in Ecclesia, ut postea indistinctè
omnibus Fidelibus concessum fuit, & patet ex *canon. Nullus*
13. quæst. 2. cap. Cum liberum de Sepultur. & appositè notant
Gratian. cap. 94. numer. 74 & quod Infirmi eo ipso, quod in
Hospitali recipiunt Sacramenta, videantur in eo sepulturam
eligisse, notant communiter *Repetentes in cap. 1. de Sepul-*
61 *tur. in 6.* & concordant *Sylvest. in Summa verb. Sepultura*
num. 1. Lavor. Var. Lucubr. tit. 2. cap. 8 numer. 48. Præser-
tim verò, quando Hospitale, prout est illud, de quo agi-
tur, authoritate ordinaria erectum reperitur, & erectio fuit
ab Apostolica Sede confirmata, ut ampliant *Rom. cons. 447.*
62 *n. 12. vers. Quamvis enim, & Castrens. cons. 167. in fine lib. 2.*
& firmavit *Rot. dec. 348. n. 10. & 11. par. 11. rec.*

Quæ omnia robur pariter sumunt à consuetudine sepelien-
di Cadavera in nostro Hospitali, de qua plenè deponunt
Testes in dict. Summ. illaque superlativè comprobatur, non
63 solùm à Partitis, extractis ex Libris Hospitalis, in quibus
adnotatur sepultura, data Cadaveribus mortuorum in no-
stro Hospitali, sed etiam ab antiquissimis Capitulis dict.
Hospitalis, in quibus onus celebrandi Exequias præcisè im-
ponitur ejus Rectori, seu Cappellano, ut videre est in nostro
Summario. Per quam consuetudinem uno ore concordant
Doctores posse acquiri Ecclesiæ, etiam non Parochiali, Jus
64 sepeliendi, juxta doctrinam *Hostiens. in cap. Quia nonnulli*
numer. 7. de Cler. non resid. quem sequuntur citati à *Rot. co-*
ram Merlin. decis. 19. numer. 11. & in Romana Juris sepel. 12.
Maii 1692. §. Et hoc idem, & per totum coram Manuel, ubi
ad nostrum effectum appositè considerat etiam existentiam
Sepulchrorum in aliqua Ecclesia non Parochiali, firmando
65 ex hujusmodi Sepulchrorum existentia ad hominem compro-
bari Jus sepeliendi in illis Ecclesiis non Parochialibus, in
quibus reperiuntur, ut ad unguem in nostra Ecclesia veri-
ficatur.

Recurrente potissimè ratione, superiùs insinuata, quod
cum Infirmi in Hospitali decedentes, ut plurimùm, aut
sint Exteri, aut Incolæ aliarum Parochiarum, Parochus
66 nullum jus habet eisdem ministrandi Sacramenta, eorum-
que Cadavera tumulandi in sua Ecclesia, quia seclusis pri-
vilegio, & consuetudine favore Ecclesiarum Hospitalis,
in presenti superlativè probatis supra, non ad illam Eccle-
siam, intra cujus limites Hospitale reperitur, sed ad Pa-
67 rochiam Ecclesiæ Cathedralis, seù Matricis spectaret
idem jus sepeliendi, *Gloss. in cap. In nostra de Sepultur. In-*
noc. Hostien. & Jo: Andr. in cap. 1. eodem titulo cum aliis ci-
tatis supra.

Non relevante, quod aliquando Parochus Sanctæ Lu-
ciæ Cadavera Infirmorum sepeliverit in propria Ecclesia,
aliquando verò in Ecclesia, & Cœmeterio Hospitalis; Id
68 enim evenit, vel quia Infirmi sepulturam in Ecclesia Pa-
rochiali sibi elegerant, ut justificamus in Summario. Vel
quia Parochus, & Cappellanus Hospitalis, quando erant
aliquo impedimento detenti, vicissim officium prædictum
alterutro delegabant. Vel demum, quia Curatores pro tem-
pore Parochum Sanctæ Luciæ in Cappellanum elegerant.
Itaut unus, & idem esset Parochus, & Cappellanus, &
propterea actus prædicti, in talibus circumstantiis, tanquam
expresse non expleti jure Parochiali, nullum præjudicium
irrogare, potuerunt Rectori, seu Cappellano, & multò
minùs Curatoribus d. Hospitalis, ignorantibus ea, quæ in-
ter dd. Cappellanum, & Parochum ex reciproca convenien-
tia practicabantur.

Quoad 3. dubium illud videtur affirmativè resolvendum;
Quia jus celebrandi exequias pro Defunctis post illorum tu- 69
mulationem nullatenus comprehenditur inter jura Parochia-
lia, ut colligitur *ex dec. 552. par. 5. rec.* necnon ex generali-
bus Decretis, seu *resolut. Sac. Congreg. Rit. in Urbis, & Or-*
bis 19. Decemb. 1703. in quibus jura omnia Parochialia distin-
ctim numerantur, ut videre est apud *Monacell. Formular. to.* 70
2. titul. 13. formul. 1. à numer. 46. usque finem, exceptaque
Ecclesia Matrici, seu Cathedrali, nulli alteri Ecclesiæ,
quamvis Parochiali, subjectio, seu servitus super altera Ec-
clesia competit, licet hæc sita intra limites Parochiæ sit,
nisi specialiter, & expressè probet, hanc subjectionem, seù
servitutem sibi ex aliquo privilegio, aut speciali jure debi-
tam esse, ad *Text. in cap. Dilectus de Cappell. Monach.* ubi 71
Repetentes communiter, & signanter *Abbas num. 3. & 11.*
& in cap. Ad audientiam il primo num. 8. de Eccles. ædificand.
ubi *Fagn. n. 9. & 10. Calder. cons. 6. sub numer. 1. de Relig. do-*
mib. & Rot. cor. Coccin. dec. 2089. n. 10. & dec. 85. num. 1. & 2.
par. 3. cor. Ubaldo.

Certiùs, quia in hac etiam parte Rector Hospitalis habet
ad sui favorem pacificam, antiquissimamque observantiam
celebrandi quot annis Anniversarium in Cœmeterio, conclu-
denter probatam in Sum. & proindè respectu etiam hujus du- 72
bii applicantur ea, quæ observavimus supra.

Quod si aliquando Parochus eidem functioni intervenit, id
fecit uti à Rectore specialiter invitatus pro augendo nume- 73
ro Ecclesiasticorum, & ad effectum peragendi majori,
qua poterat solemnitate dictam sacram functionem pro
suffragio Defunctorum, in quibus terminis quicumque
actus nullatenus præjudicant eidem Cappellano invitanti,
& multò minus Curatoribus, eandem invitationem igno-
rantibus, ex adductis in *decision. 8. numer. 3. part. 3. co-*
ram Ubaldo.

Respectu 4. dubii, capienda videtur resolutio favore Cu-
ratorum. Licet enim controversa sit inter DD. quæstio, 74
an Oblationes, quæ sacris Imaginibus fiunt, debeantur Epi-
scopo, vel Parocho, aut Rectori illius Cappellæ, cui à
Fidelibus offeruntur, de qua plenè *Bertacchin. vot. dec. 191.*
per totum & Rot. coram Merlin. dec. 257. à num. 1. omnes ni- 75
hilominus concordant in hoc, quod ubi constat, Oblatio-
nes fieri in usum certum, & determinatum, in quem ex
piorum Offerentium voluntate destinatæ fuerunt, ut in præ-
senti casu ad unguem verificatur, & omni jure præsumitur,
pro substentatione nimirum, & manutentione pauperum
Infirmorum; Voluntas eorum, qui eleemosynas dederunt,
præcisè, & punctualiter servanda est, ex animadversis per
Add. ad Capp. Tholos. decis. 483. Ric. dec. 170 numer. 1. Ven- 76
trigl. in Prax. libr. 2. titul. 37. de Oblat. adnot. 26. numer. 28.
& 30. Bonac. Oper. moral. tom. 2. titul. de Præcept. Eccl. dis-
put. ult quæst. 5. punct. ult. num. 5. Antonell. de Jurib. Cleric.
lib. 1. par. 5 cap. 62. num. 42. ubi, quod si fiant Ecclesiæ, in
qua exercentur aliqua pietatis opera, præsumuntur factæ
in d. causam, neque proindè debentur Parocho *Pacion. Jor-* 77
dan. var. resol. libr. 10. tract. 13. de Provis. benefic. numer. 35.
Card. de Luc. de Decim. disc. 19. numer. 9. ubi, quod hoc ve-
rum est, etiamsi de tali voluntate constet solùm per admini-
cula, & conjecturas, ibi: *Ubi expressè, vel etiam admini-*
culativè, & conjecturaliter constet de voluntate facientium
oblationes, & eleemosynas, ut ipsi Ecclesiæ, seu certis usibus
applicari debeant, non autem, ut ipse Rector impinguaretur,
atque in privatos usus, privatamque utilitatem convertat,
cum tunc, absque dubio, ista voluntas servari debeat, eaque
cuicumque juris dispositioni prævaleat, cum aliis, adductis
per *Rot. cor. Merlin. d. dec. 257. n. 8.*

Cum quibus in debilioribus terminis Ecclesiarum Confra-
ternitatum sæcularium, in quibus minora pietatis, & mise-
ricordiæ Opera exercentur, processit *Sacr. Rit. Congregat.* 78
in Urbis, & Orbis 10. Decemb. 1703 quando dubio in ordine
28. sequentibus verbis concepto: *An possit Parochus se inge-*
rere in administratione oblationum, & eleemosynarum in sæ-
pedictis Ecclesiis recollectarum, vel capsulæ pro illis reci-
piendis expositæ clavem retinere, respondit *Negativè*, ut vi-
dere est apud *Monacell. in Formular. tom. 2. titul. 13. form. 1.*
num. 46. dub. 28. Quæ punctualis resolutio tanquam lex ser- 79
vanda est, omnemque difficultatem in hac parte tollit ex ad-
ductis in *decis. 57. num. 10. cor. Priolo, & in dec. 55. num. 2.*
coram Benincas.

Minus prætendi valet à Parocho administratio saltem

earundem Oblationum, ad effectum illas convertendi in usum destinatum, & à piis Benefactoribus volitum.

Ultra quod enim Curatores Hospitalis, huic administra-
80 tioni ad exclusionem Parochi semper in præteritum commendabili diligentia incubuerunt, ut probavimus in Summario.

Strictè respondemus, quod, hujusmodi solito attento, nihil in futurum innovandum est, ea ratione, quia in hac materia administrationis, & applicationis similium Obla-
81 tionum, consuetudini valdè deferendum est, ut in nostris terminis advertunt *Soccin. de Oblat. libell. 18. num. 17. 18. & 26. Malvet. eod. tract. par. 4. n. 62. Gratian. discep. 395. num. 25. Filliuc. Oper. moral. tom. 2. tract. 27. cap. 7. qu. 4. num. 139. Bonac. Oper. moral. tom. 2. tract. de Pracep. Eccles. disput. ult. qu. 5. punct. ult. num. 5. vers. Dixi jure, & Rot. dec. 257. nu. 15. coram Merlin.*

Quæ omnia transeunt in evidentiam ex dicta Synodali Constitutione data in Summario dum in illa expressè deman-
82 datur, quod Curatores Hospitalis, non autem Parochus S. Luciæ seris, & clavibus muniant capsulam dd. eleemosynarum, utque de istis rationem Episcopo de semestri in semestre reddere teneantur. Prout etiam in eadem Synodali Constitutione expressè præcipitur, ut nemini alteri cuicumque fas sit in hujusmodi eleemosynis, ac earum dispositione se inge-
83 rere, quæ pro lege in nostra Civitate, & Diœcesi servanda est ex adductis supra.

Ex quibus infertur etiam negativa resolutio 5. dubii; Cum enim retentio clavis dominium denotet, vel saltem admi-
84 nistrationem importet, ex notatis per *Repetentes in leg. In clavibus ff. de Contrahend. emption.* & firmatis per *Rot. decis. 859. num. 6. & dec. 1311. num. 5. cor. Emerix. jun.* cum concordantibus, citatis in *tom. 3. par. 2. discep. 11. num. 85.* Parochus autem ex hucusque animadversis nullum habeat dominium, nullamque administrationem pecuniarum, in capsula existentium, in necessariam venit consequentiam, quod nullo prætextu retineri possit claves ejusdem capsulæ; juxta
85 resolutionem *S. C. Rit. 10. Dec. 1703. ad 28. dub.* cujus verba registravimus supra.

Die 2. Julii 1719. propositis in Congreg. Episc. per Car
86 din. Corsinum quinque dubiis, registratis in principio.
87 *Ad 1. & 2. responsum fuit:* Affirmativè quoad primam partem; Negativè quoad 2.
88 *Ad 3.* Negativè.
89 *Ad 4.* Negativè quoad primam partem; Affirmativè quoad 2.
90 *Ad 5.* Negativè.

DISCEPTATIO XVIII.

Nullius Terlitii Usus Pontificalium.

PRO

Angelo Gentile Archipresbytero.

ARGUMENTUM.

Usus Pontificalium, quibus concurrentibus Prælatis inferioribus ab Apostolica Sede concedi soleat: Enumerantur multi Prælati inferiores Catholici Orbis, quibus idem usus Pontificalium ex gratia concessus fuit.

Terlitii magnum Oppidum, in Barensi Provincia positum, Animas sex mille circiter numerans, muris undique circundatum, validisque propugnaculis, Castro, & insigni Turri munitum, non solùm ob rerum omnium, ad vi-
1 tæ substentationem necessariarum ubertatem, sed etiã propter pulcherrimorum ædificiorum majestatem, & amplitudinem, Civium nobilitatem, Populi multitudinem, Incolarum divitias, & situs amenitatem, meritò inter præcipua vastissimi Neapolitani Regni Oppida communi Geographorum sensu annumeratur, ut omnibus ejusdem Regni Habitatoribus, Civibus, & Incolis notorium est.

Neque minoribus decoratur prærogativis in ordine ad spiritualia, & circa ea, quæ divinum cultum concernunt, dum æquali notorietate omnibus patet, in illo reperiri duos nimis
2 numerosos Religiosorum Virorum Conventus, Fratrum nimirum S. Francisci, Observantium unum, & Cappuccinorum alterum, & unum æquè numerosum Sanctimonialium Monasterium, quæ de præsenti usque ad numerum sexaginta trium ibidem sanctiori vitæ Instituto sub Reg. S. Claræ sese Deo consecrarunt, illibatam virginitatem servantes. In illo pariter institutus reperitur Mons Pietatis, atque pro alendis Pauperibus, curandis ægrotis, excipiendisq; Peregrinis extructum etiam est insigne Hospitale, congruis redditibus à Civium pietate ditatum: Necnon adsunt etiam undecim piæ Laicorum Confraternitates, sub diversis Institutis, pietatis, & misericordiæ Opera, cum omnium Bonorum ædificatione quotidiè exercentes.

Quibus correspondet insignis Collegiatę Ecclesię majestas, & magnificentia, Ecclesiasticorumq; Ministrorum magnus numerus, unius scilicet supra centum quadraginta. Eadem enim Ecclesia, ultrà ejus nobilem, regiamque structuram, opulentissimè ditata reperitur argentis, sacrisque Supelle- 3
ctilibus, ad divinum cultum necessariis, & pro Ecclesiasticis functionibus obeundis. Ejus Capitulum, ultra Archipresbyterum, facientem Prælati inferioris figuram, tribus Dignitatibus constat, Primicerio nimirum, quæ prima est post Pontificalem, duobus Cantoribus, 22. Canonicis, & 40. Portionariis, seu Sacerdotibus, participantibus de redditibus ejusdem Ecclesiæ in annua summa sc. 50. circiter pro quolibet, & demum 75. Clericis, in minoribus Ordinibus constitutis: Itaut multæ Cathedrales, & aliquæ etiam Metropolitanæ Ecclesię ejusdem Neapolitani Regni in hac parte, respectu magni numeri sacrorum Ministrorum, eid. insigni Collegiatæ Ecclesiæ Terlitii locum cedant; Eædemque Dignitates, & omnes Canonici Almutiis, seu Mozzettis serico Villosi punici coloris utuntur, tam in divinis Officiis, quàm in publicis Processionibus, omnibusq; aliis sacris functionibus.

Archipresbyter verò, qui habitu violaceo Episcoporum ad instar, ab immemorabili tempore semper usus fuit, & de præsenti pacificè utitur, dat suis Subditis Terlitien. Literas Dimissoriales, seu Testimoniales ad omnes Ordines suscipiendos, suos habet considerabiles redditus 600. ferè annuorum ducatorum, & ultra ordinariam Jurisdictionem, quam 4
in eodem Oppido exercet, tam in civilibus, quàm in criminalibus, mixtis beneficialibus, & matrimonialibus Causis, mediante deputatione Vicarii Generalis, Cancellarii, Promotoris Fiscalis, aliorumq; inferiorum Ministrorum, ad illam exercendam necessariorum, cumulativam habet, ordinariamq; visitandi facultatem cum Episcopo Juvenacen. in d. Oppido, canonizatam à Rota, & Signatura Justitiæ, quæ 5
ad anno 1684. decrevit *Parito Judicato, circa Jus visitandi cumulativè, & ea, quæ sunt Ordinis &c.* Coram qua se opponente Episcopo Juvenacen. Causa acerrimè discussa fuit per duo ferè Sœcula, ut constat ex 14. Decisionibus, in illa emanatis, & signanter *coram Lancellot. die 29. Aprilis 1575.* impressa *in par. 1. diver. la 186. & cor. Ninot.* sub titulo *Nul-* 6
lius, seu Juvenac. diebus 18. Jan. 24. Mar. & 20. Junii 1664. impressis inter alias eisdem Auditoris *la 54. 63. & 75. & coram Bourlemont. 4. Junii 1665.* quæ non reperitur impressa, & *24. Nov. 1666. cor. Eodem,* impressa in *par. 14. rec. la 507.* in cujus numero finali specialis habetur mentio *d. 3. Junii 1665. & 5. Martii 1677. & 22. Aprilis 1678. cor. eod. Bourlemont,* impressis in *par. 1^. recen. la 471. & 475. & cor. Paulutio 3. Julii 1679.* impressa in eadem *par. 19. rec. la 534. in ordine, & cor. Emer jun. diebus 4. Julii 1681. & 26. Jan. 1682. & 17. Martii 1683. & 12. Jan. 1685.* impressis *cor. eod.* inter alias ejusd. Auditoris *la 499. & 518. & 592. & 650. & cor. Ursino 11. Januar. 1686.* quæ non reperitur impressa.

A' Decretis, & Sententiis ejusdem Archipresbyteri, concernentibus omnes prædictas Causas civiles, criminales, 7
mixtas, beneficiales, & matrimoniales, non ad Episcopum Juvenacen. sed ad Metropolitanam Curiam Barensem, vel ad S. Sedem immediatè interponitur appellatio, idque ab immemorabili tempore, videntibus, tacentibus, seque nullatenus opponentibus Episcopis Juvenacensibus, ut est in nostra Provincia notorium, & testatur Archiepisc. Barensis in ejus Relatione.

Quo demum ad Pontificalium usum Testes, ser. ser. examinati à prædicto Archiepiscopo Baren. ab hac Sacr. Congr. specialiter deputato, asserunt, propriis oculis illorum exer- 8
citium vidisse, & ab eorum Antecessoribus semper audivisse, illa fuisse ad praxim redacta, juxta temporum, & festivitatum contingentias, quod ad evidentiam comprobant multæ inscriptiones, multaque Insignia Archipresbyterorum, ipsorumque Imagines, quæ stylo ferreo sculpię apparent in multis lapidibus, cum dictis Pontificalibus Insigniis, tam in Ecclesia, quàm in Palatio Episcopali à Vicario Generali ejusdem Archiepiscopi Barensis, ad dictum pręcisum finem, & effectum misso ad dictum Oppidum, visæ, & recognitæ, prout omnia hęc huic Sacrosancto

Con-

Confessui pro veritate, & conscientia requisitus retulit dict.
Archiepiscopus Baren. in ejus Relatione, & latiùs patet ex
Testium depositionibus.

Quia verò usui eorundem Pontificalium se opposuit Epi-
scopus Juvenacen. prætendens eorundem usum non esse ad
formam Decretorum generalium, negligente sua Jura vali-
9 dè deducere tunc temporis Archipresbytero, propositaque
die 30. *Augusti* 1687. in hac Sacr. Congr. Causa ad relationem
Card. Casanattæ, responsum fuit, *Indultum Pontificalium*
non substineri. Erat enim Sixti Papæ IV. anni 1475. longè
anteà dictis decretis generalibus Alexand. VII. Hinc Archi-
presbyter ad evitanda magna illa incommoda, & intolera-
biles expensas, quæ litibus annexæ sunt, experientia teste,
10 & id observante *Rot. dec* 325. *num.* 11. *part.* 14. *& decis.* 803.
num. 7. *& seqq. par.* 18. *& dec.* 479. *num* 17. *par.* 19. *rec.* Nec
non ad extinguendas flamas litium, quæ præcipuè inter
Personas Ecclesiasticas celeriter terminandæ sunt, juxtà
monitum *Tex in Authen. Apud quos oportet Caus. dicer.* ibi:
Sed etiam accelerari lites sancimus &c. ut non mens eorum oc-
cupetur circa litis sollicitudinem; Sed velociter liberati sacris
operibus obsecundent, & notata *per Urceol. de Transact. in*
11 *proemio num.* 22. ubi ad nostrum effectum expendit verba il-
la, quæ quotidiè in Ecclesiasticorum ore resonant: *Extin-*
gue flammas litium; Ne litis horror insonet: Dissolve litis Vin-
cula, *& Rot. dec.* 33. *num.* 2. *coram Priol. & dec.* 305. *num.* 1.
par. 18. *rec. & in Neapolitana Processionis* 2. *Junii* 1717. *in fi-*
coram Omanna, satiùs duxit pro usu eorundem Pontificalium
humillimum habere recursum pro gratia ad Papam, me-
diante supplici Libello, dato in Summ.

Remissæ fuerunt eædem preces ad hanc S. C. quæ de mo-
re circa illarum subsistentiam dignata fuit exquirere Infor-
12 mationem, & Votum Metropolitani Barensis, auditis in-
teresse habentibus; Pervenia autem eadem Informatione
per extensum exhibita in Summ. concordatum fuit dubium
quod videtur affirmativè resolvendum.

Ad quem effectum videtur superabundare solida illa refle-
xio, quod non sumus in terminis novæ Gratiæ, concernen-
13 tis aliqua, nunquam ad praxim redacta in nostro Oppido
Terlitii, quia usus Pontificalium in illo ab immemorabili
tempore semper practicatus fuit; ut testatur Archiepiscopus,
& concordant omnes Testes, serv. serv. examinati de man-
dato ejusdem Archiepiscopi Delegati, de quibus in Summa-
rio. Qui ulteriùs in eorum depositionibus adducunt illam
facti innegabilem circunstantiam, quæ omnium oculis ex-
posita est in matrice Ecclesia nostri Oppidi, quòd lscicet in
Sepulchro Archipresbyteri Annarii legitur sequens inscri-
14 ptio; *Matthæus de Annariis, Archipresbyter, Terlitii,*
primus in Dignitate mitratus, anno Domini 1487. Itaut fa-
cto calculo ab eodem anno non una, sed ferè triplex cente-
naria ad nostrum effectum verificatur.

Si autem simplex centenaria æquiparatur immemorabili
ex adductis per *Rot. decis.* 770. *num.* 8. *& 9. par.* 18. *rec. & in*
Romana Augumenti Dotis, & Legatorum 4. *Maii* 1695. *per*
15 *tot. cor. Card. Priolo*, cujus vigore allegari potest quodlibet
Apostolicum privilegium, omnisque alius melior, ac va-
lidior titulus de mundo, juxta notam phrasim, qua in hac
parte utuntur Doctores, relati, & sequuti à *Rot. decis.* 22.
num. 4. *par.* 8. *& dec.* 320. *num.* 2. *par.* 16. *& dec.* 671. *num.* 16.
16 *par.* 18. *rec. & cor. Ansald. decis.* 76. *num* 3. Quantò magis
eundem operabitur effectum in nostro casu lapsus ferè tripli-
cis centenariæ, argumento *Textus in Auth. Multò magis C.*
17 *de Sacros. Eccles.* cum concordan. apud *Everand. in Topyca*
legal. loco 65. *num.* 1. *& Surd. decis.* 254. *num.* 15. *& de Ali-*
ment. tit 9. *quæst.* 1. *num.* 12.

Eò autem magis id admittendum videtur in præsenti, quo
uno ore observant in hac parte Doctores, usum Pontifica-
18 lium acquiri posse præscriptione, vel consuetudine longè
minoris temporis: Ea adducta convincenti ratione, quòd
eadem Pontificalia Insignia non sint Ordinis Episcopalis,
sed dumtaxat concedi solent in Ecclesiarum honorem; ju-
xta illa verba *Text. in cap. Ut Apostolicæ de Privileg. Apo-*
stolicæ Sedis benignitas, quæ nonnullis Abbatibus, aliisque
19 *Prælatis, quibus non competit ex propria dignitate, con-*
cessit in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem, quod Mi-
tra, & aliis Pontificalibus uti possint, & ad nostrum præci-
sum effectum benè notant *Innocent. in cap.* 1. *num.* 9. *& seqq.*
Ut lite penden. aliique, citati, & sequuti à *Fagnan. in cap.*
Quia nos num. 13. *de Authorit. & usu Palli*, *Panim. dec.* 30.
num. 5. *Pignat. consult.* 45 *num.* 5. *tom.* 7. *Lotter. de Re benef.*
lib. 1. *quæst.* 26. *num.* 22. *Tamburin. de Jur. Abbat. tom.* 1. *disp.*
20 20. *num.* 12. *& disp.* 21. *quæst.* 1. *num.* 3. *&* 8. *D. de Prosper. de*
Territor. separat. quæst. 5. *num.* 46. *& D. Fargn. in Comment.*
de Jurepatr. tom. 2. *par.* 2. *cap.* 14. *&* 15. *cas.* 10. *num.* 6. *&* 7.
fol. 257.

Quibus non adversatur dispositio *Conc. Trid sess.* 6. *de Re-*
format. cap. 5. expressè mandantis; nemini licere cujusvis
privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exerce-
re, nisi de proprii Ordinarii expressa licentia: Objecto 21
enim punctualiter occurrit *Rot. dec.* 29. *num.* 8. *cor. Emerix.*
sen. solidè observans, Sacrum Concilium ibidem non agere,
neque prohibere simplicem honorificum usum Pontificalium
Insignium, juxtà terminos nostri casus, sed loqui, atque
disponere de longè diverso casu, nempè de exercitio Pontifi-
calium, mediante administratione Sacramenti Confirma-
tionis, collatione Ordinum, consecratione Ecclesiarum,
Altarium, & similium, & concordant adducti per *Capon.*
discept. 390. *num.* 13. *& per Card. de Luc. de Præemin. disc.*
14. *num.* 3. ibi: *Dictum Conciliare Decretum non percutit hu-* 22
jusmodi usum Pontificalium, simpliciter honorificum, qui In-
ferioribus Prælatis, vel aliis in Ecclesiastica Dignitate consti-
tutis per Sedem Apostolicam concedi solet; Sed percutit illud
exercitium Pontificalium, quod annexam habet Jurisdictio- 23
nem, ac usum legis Diœcesanæ, ut sunt collatio Ordinum,
administratio Sacramenti Confirmationis &c. quæ in aliena
Diœcesi etiam per Episcopos, aliàs indubitanter habitualem
Pontificalium usum habentes, exerceri non possunt, atque in
vim privilegiorum exerceri solebant, etiam sine licentia pro-
prii Diœcesani, & egregiè *Rot. dec.* 29. *numer.* 8. *& per totam*
cor. Emer. sen.

Restringendo proindè sermonem ad hujusmodi simplicem
honorificum usum Pontificalium, sine illorum exercitio,
supplicamus observare, quod in hac parte solita est Apostoli-
ca Sedes similes gratias concedere Prælatis inferioribus longè 24
minoris qualitatis, ac sit Archipresbyter Terlitii; Teste
enim *Cardin. de Luc. de Præmin. disc.* 14. *in fine*, tale habet 25
privilegium Rector Ecclesiæ Hospitalis Incurabilium Civi-
tatis Neapolis, qui (sunt verba ejusdem *Cardin. de Luca ubi*
suprà) *utpotè manualis, & non solitus conferri in titulum,*
neque dici potest in Ecclesiastica Dignitate constitutus, dum ne-
que ipsa Ecclesia est Collegiata, habens solum aliquos Cappel-
lanos manuales, & conductitios.

Idemque Privilegium eadem Apostolica Sedes gratiosis- 26
simè concessit infrascriptis Prælatis Inferioribus, nempè
in

Seguntina anno 1112. Abbati Collegiatæ Ecclesiæ Oppi- 27
di de Medinacœli, de quo *Corrad in Prax. dispens. lib.* 2.
cap. 4. *num.* 7.

Tarentina anno 1592. Archipresbytero Collegiatæ Eccle- 28
siæ Terræ Martinæ, de quo *Corrad. ubi sup. n.* 8.

Lucana Decano Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Michaelis 29
anno 1596. de quo *Corradus in Prax. benefic. libr.* 2. *cap.* 14.
num. 10.

Elnen. 17. *Maii* 1600. Abbati Collegiatæ Ecclesiæ S. Ma- 30
riæ Regalis Oppidi Perpignani, de quo in *Lib. dec. ejusdem*
anni hujus S. C. fol. 123.

Neapolitana 15. *Nov.* 1601. Abbati Cæsareæ Neapolis, 31
de quo *Corrad. in Prax. benef. lib.* 2. *cap.* 14 *n.* 17.

Nullius Praten. 12. Novem. 1605. Præposito Collegiatæ 32
Praten. antequam erigeretur in Cathedralem, de quo in *Lib.*
dec. hujus S. C. fol. 203.

Meten. 25. *Feb.* 1606. Abbati S. Petri ejusdem Civitatis, 33
de quo in *Lib. Decr. hujus S. C. fol.* 222.

Aquilejen. seu Nullius 6. *Decembris* 1608. Præposito Ru- 34
densvelt, de quo in dicto *Lib. decret. hujus Sacræ Congregat.*
folio 387.

Nancien. eisdem die, & anno Præposito ejusdem Civita- 35
tis, de quo in dicto *Libr. decret. hujus Sacræ Congregationis*
folio 389.

Civitatis Castellanæ anno 1609. Archipresbytero Colle- 36
giatæ Ecclesiæ ejusdem Civitatis, de quo *Corradus in Prax.*
benef. lib. 2 *cap.* 14. *num.* 9.

Olomucen. 9. *Maii* 1609. Abbati Præmiten. Posnaniæ, de 37
quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 419.

Meclinien. 9. *Oct.* 1610. Abbati S. Adriani ejusd. Diœce- 38
sis, de quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 520.

Constantien. 26. *Februarii* 1611. Abbati Engelbergh ejus- 39
dem Diœcesis, de quo in *Libr. decret. hujus Sacræ Congregat.*
folio 37.

Nullius Melatii 18. *Febr.* 1617. Cappellano Regio Cappel- 40
læ S. Luciæ Melatii, de quo in *Lib. dec. hujus Sacr. Congreg.*
folio 281.

Vilnen. 17. *Julii ejusdem anni* 1617. Præposito Vitenischi 41
ejusdem Diœcesis, de quo in *Lib. dec. hujus Sacræ Congreg.*
folio 301.

42 *Pragen.* 12. *Martii* 1618. Præposito Gotiesconien. ejusdem Diœcesis, de quo in *Lib. dec. bujus Sacræ Congreg. fol.* 328.

43 *Atrebaten.* 29. *Novem. ejusd. anni* 1618. Abbati Ecclesiæ ejusdem Civitatis, de quo in *Lib. dec. bujus Sacræ Congreg. fol.* 360.

44 *Audomacen.* 19. *Januarii* 1619. Præposito Ecclesiæ ejusdem Civitatis, de quo in *Libr. dec. bujus Sacræ Congregat. folio* 396.

45 *Ambianen* 21. *Martii* 1620. Præposito ejusdem Ecclesiæ, de quo in *Lib. dec. bujus S. C. fol.* 430.

46 *Virduen.* 21. *Maii ejusdem anni* 1620. Præposito ejusdem Ecclesiæ Virduni, de quo in *Lib. in bujus Sacræ Congregat. folio* 438.

47 *Gniesnen.* 27. *Junii ejusdem anni* 1620. Præposito Ecclesię ejusdem Civitatis, de quo in *Lib. dec. bujus Sacræ Congreg. folio* 441.

48 *Neapolitana* 29. *Maii* 1621. Correctori Hospitalis Incurabilium Neapolis, de quo in *Libr. decis. bujus Sacræ Congregationis fol.* 207. & *Corradin. in Prax. dispens. libr.* 7. *cap.* 4. *num.* 64.

49 *Cremon.* 14. *Junii* 1687. Præposito Collegiatæ S. Agathæ Cremonæ, de quo *Monatell. in Formular. tom.* 4. *folio* 40. *num.* 88.

50 *Prag.* 11. *Aug.* 1691. Præposito Novodunensi in Bohemia, de quo in *Lib. dec. bujus S. C. fol.* 12.

51 *Leodien.* 19. *Januarii* 1692. Præposito Collegiatæ Ecclesiæ B. M. Trajecti, de quo *Monac. in Formul. tom.* 4. *fol.* 40. *num.* 88.

52 *Salisburgen.* 9. *Maii* 1716. Decano, qui est secunda Dignitas ejusdem Ecclesiæ, ad instar primæ, quæ à longo tempore dicto privilegiis utebatur *Libr. Decret. ejusdem anni bujus Congr. fol.* 42.

53 *Frisingen.* 20. *Nov.* 1717. Præposito Ecclesiæ Baghaetinæ ejusdem Diœcesis.

54 *Olomucen.* 27. *Junii* 1720. Præposito Oppidi Drunæ ejusdem Diœcesis.

Notorium pariter èst, eodem privilegio gaudere omnes 55 ferè inferiores Prælatos cum qualitate Nullius Regni Neapolitani, & signanter Archipresbyterum Altamuræ, Archipresbyterum Loculi, & Præpositum Canusinum.

56 Æquali demum notorietate constat, simili privilegio gaudere omnes Dignitates, omnesq; Canonicos multarum Ecclesiarum Metropolitanarum, & Catedralium Italiæ, & si-
57 gnanter eodem privilegio gaudent Dignitates 6. & 21. Canonici Ecclesiæ Beneventanæ, eisd. concesso à Clem. XI. die
58 18. Nov. 1701. in cujus Breve, per extensum dato in manibus Ponentis, asseritur (sunt ejus præcisa verba) *& hoc Pri-*
59 *vilegio nonnullas Neapolitani Regni Metropolitanas, ac etiam Cathedrales Ecclesias ad præsens frui, & gaudere*.

60 *Mediolanen. Ecclesiæ* Dignitates, & Canonici, *Lib. dec. bujus S. C. fol.* 19. concesso *die* 22. *Martii* 1716.

61 *Neapolitanæ Eccl.* Dignitates, & Canonici, de quo *Corrad. in Prax. dispens. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 23.

62 *Panormitanæ*, de quo idem *Corrad. ubi supra nu.* 10. *vers. Nec non Paulus V.*

63 *Salernitanæ*, ut notorium est in ead. Civitate, & toto Regno Neapolitano, cujus respectu cum majori otio multæ aliæ Ecclesiæ inveniri, & adduci possent, quorum Prælatis Inferioribus similia Privilegia à diversis Summ. Pontificibus fuerunt concessa.

Et propterea cum omni fundamento speramus in nostris
64 terminis respondendum esse pro Gratia respectu honorifici usus eorundem Pontificalium quoad Archipresbyterum Ecclesiæ S. Michaelis Archangeli Oppidi Terlitii, de cujus prærogativis in ordine ad illius Caput, seu dictum Archipresby-
65 terum, illiusq; Jurisdictionem, & dignitatem, hæc pro veritate, & conscientia ab hac Sacra Congregatione interpellatus, manifestè testatur Metropolitanus Barensis. *Quod attinet ad Archipresbyterum, Mensam Archipresbyteralem, certis, incertisque computatis fructibus, summam ducatorum monetæ bujus Regni quinquaginta supra quingentos sin-*
66 *gulis annis attingere constat, eundemque Archipresbyterum Jurisdictionem ordinariam, tam in civilibus, quàm in criminalibus, mixtis, beneficialibus, & matrimonialibus Causis exercere, propriamque Curiam Archipresbyteralem habere non ambigitur, à qua ad Sanctam Sedem, vel ad hanc meam Metropolitanam Audientiam occasione gravaminum appellatur*.

Et concordant omnes Testes, servatis servandis examinati, de quibus in Summario, ibi: *Per quanto io ho veduto*
67 *& ho sentito ancora da molti Vecchj, che l'Arciprete di Terlizzi ha fatta sempre figura di Prelato, & ha vestito d'abito di pavonazzo &c. Che l'Arciprete poi di Terlizzi eserciti giurisdizzione civile, criminale, e mista, fulmini Censure, conferisca Beneficii con la Regola delli mesi, & instituisca nelli Juspatronati, e dia il consenso nella fondazione de' medemi, è cosa* 68 *publica, e notoria a tutti*.

Quibus addimus, quod in tali gradu, & prærogativa Jurisdictionis, & præeminentiarum Sac. Congr. habent Archi- 69 presbyterum nostræ Ecclesiæ Terlitien ut illum meritò recognoverint inter Prælatos illos inferiores, quasi Episcopalem Jurisdictionem habentes, de quibus loquitur celebris Constit. Innoc. XII. inter alias ejusdem Summi Pontificis *in ejus Bul-* 70 *lario la* 26. in ordine, eximens à Spolio omnes Archiepiscopos, omnesque Prælatos Inferiores, quasi Episcopalem Ju- 71 risdictionem habentes Regni Neapolitani: Attento enim quod Archipresbyter Jo: Angelus Pantaleo anno 1713. adversus tenorem ejusdem Innoc. Constit. in ejus Testamento reliquerat Capitulo nostræ Ecclesiæ sc. 220. cum onere an- 72 nuarum Missarum 20. propositum fuit sequens dubium in Congr. Conc. sub die 22. Aprilis 1717. sub titulo *Juvenacen.* 73 *seù Nullius Terlitii Spolii: An onus Missarum, impositum ab Archipresbytero Terlitii substineatur*: fuitque responsum *Negativè, & ampliùs*, ut patet ex *Lib.* 58. *Decr. ejusdem Sacr. Congr. fol.* 113. & refero ego *in tom.* 1. *par.* 1. *discep.* 34. *nu.* 151. 74 Quæ S. C. resolutio per extensum exhibita in nostro Summ. punctuali exequutioni demandata fuit, ut deponunt testes, formiter examinati.

Addimus ulterius, quod idem Archipresbyter Terlitii non solum à cit. Congr. in *dicta Juvenacen.*, *seu Nullius Terlitii Spolii*, canonizatus fuit pro Prælato inferiori, sed quod ma- 75 gis est, in tali etiam gradu, prærogativa, & Jurisditione quasi Episcopali agnitus, & canonizatus fuit ab Apostolica Sede, dum à Gregor. XIII. in ejus Breve, dato in Summ. ipsum numerat inter Prælatos inferiores, Jurisdictione quasi 76 Episcopali fulgentes, ibi: *Eccl. S. Michaelis Archang. Jurisdictione quasi Episcopali retentę &c. necnon Canonicis ornatę &c.*

In ordine ad insigne Capitulum, & numerosum Clerum, hæc habet dictus Archiepiscopus, ibi: *Capitulum enuncia-* 77 *tæ matricis Ecclesiæ componitur tribus Dignitatibus, quarum prima Primicerius, aliæ duæ Cantores nuncupantur, & 22. Canonicis, qui omnes Almutiis Serico villosis, violacei coloris utuntur: Eid. Ecclesiæ inserviunt reliqui omnes Ecclesiastici locales, ex quibus quidem in præsentia sunt 40. in Sacris constituti, Participantes, & ipsi sub nomine Portionariorum æquè, atq; Canonici in summa ducator. annuor. circiter quinquaginta quinque, & septuaginta sunt Clerici*.

Et concordant omnes test. ser. serv. examinati, ibi: *Vi presiede nella medema Monsign. Arciprete, distinto dal Corpo* 78 *capitolare, composto di tre Dignità, cioè Primicero, e due Cantori, 22. Canonici 40. Porzionarii, e 75. Chierici, vestendo le dd. Dignità, e Canonici l'Almutia di Velluto violaceo, li quali oltre delle Prebende, sogliono avere dalla Massa commune ducati 50. annui in circa per ciascheduno, siccome l'hanno ancora i sudetti Porzionarj, e per esser il Paese fertile viuono lautamente*.

In ordine ad Matricem Ecclesiam, hæc asserit idem Archiepiscopus: *Præter plures Cappellas, intra, & extra mænia* 79 *sitas, habet Ecclesiam Matricem mediocriter amplam*.

Et concordant dd. testes formiter examinati, ibi: *E' cosa più, che certa, e si può da ogn' uno osservare, che in Terlizzi vi è un gran numero di Chiese Secolari, e Regolari, la principale delle quali è la Chiesa Matrice, Collegiata insigne, sotto il titolo di S. Michele Arcangelo, ricca assai d'arredi sagri, & ar-* 80 *genti lavorati*.

In ordine ad Ministros, aliosque Officiales, quos deputare solet Archipresbyter pro recta Justitiæ administratione, 81 hæc habet dictus Archiepiscopus: *Eund. Archipresbyterum jurisdictionem ordinariam, tam in civilibus, quàm in criminalibus, mixtis, beneficialibus, ac matrimonialibus exercere, propriamque Curiam Archipresbyteralem habere non ambigitur*.

Et concordant dd. testes formiter examinati, ibi: *Gli Arcipreti di Terlizzi è indifficoltabile, che abbiano sempre esercitata, & esercitano la Giurisdizione civile, criminale,* 82 *e mista, & hanno tenuto, e tengono la Curia con Vicario Generale, Cancelliere, Promotor Fiscale, e Servienti, e da Decreti definitivi, o che hanno forza di definitivo, si è appellato, e s'appella alla Metropoli di Bari, o pure in Roma, omisso medio, e la d. Giurisdizzione in morte del Prelato l'ha esercitata il Capitolo per mezzo del suo Vicario Capitolare*.

In ordine ad cumulativam Visitationem cum Episcopo Juvenacen. ad tenorem dd decis. Rotæ, & Decret. Signat. 83 Justit.

jussit. *Hoc est Parito Judicato*, quod Jus visitandi cumulative, & ea, quæ sunt Ordinis &c. de quibus supra illam superlativè probamus, mediante solemni attestatione Canonici
84 Nicolai Anselmi Secretarii Visit. per actæ ab Archipresbytero de mense Sept. 1719.

Quò verò ad collationem Ordinum præviis Literis ejusdem Archipresbyteri ab immemorabili tempore usq; ad præsentem statum, id probamus cum Literis ejusdem Episcopi Juvenacen. & Episcopi Melphiten. in collatione Ordinum
85 Subditis Terlitien. in quibus expressè legitur, præviis *Literis Archipresbyteralis Curiæ Terlitien.*

In ordine ad qualitatem Oppidi, & animarum numerum,
86 illud componentium, quam in nostris terminis magnificiendam esse monent adducti *in dec. 29 num. 4. coram Emerix. senior.* hæc habet Archiepiscopus: *Terlitium esse Oppidum*
87 *non parvum respectu finitimorum hujus Provinciæ, Suburbio auctum, non sine ædificiis non vulgaris structuræ, & capita numerare 5500.*

Et concordant dicti testes, formiter examinati ibi: *Terlizzi è situato nella Provincia di Bari, in luogo ameno, di*
88 *buon' aria, a vista del Mare Adriatico, dal quale non è più distante, che cinque miglia, e ha forti muraglie con bellissimi edificj, alcuni de' quali è certo, che sono di notabile valore,*
89 *con nobili Abitatori, commodi assai, numeroso di Popolo, fino al numero di 5400. siccome può vedersi dallo Stato dell' Anime, abbondante d'ogni frutto, e in particolare d'Oglio,*
90 *Vino, Mandole, Grani, e Biade, e ne raccoglie tanta copia, che ne fa notabil vendita a Forestieri: Le Famiglie di Terlizzi hanno apparentato con le principali Famiglie della Provincia, e vi sono molti Cittadini, che si mantengono con splendore, e sono decorati di conspicue Dignità: Vi sono Dottori dell'una, e l'altra Legge in numero di quindeci, molti Professori di Teologia, & altre Scienze. E' stata Terlizzi decorata in tempi antichi della dimora de' Monarchi, e frà gli altri del Serenissimo Rè Ferrante d'Aragona, il quale gli concesse molti Privilegj, con la data nel seguente modo: Sub Datum è Castro Terlitii, e soleva dimorare nel Castello, il quale è di bella statura, e tiene una forte Torre di ritirata.*

In ordine ad numerum Conventuum, Monasteriorum, Locorum Piorum, & Laicalium Confraternitatum, in il-
91 lo existentium, hæc habet Archiepiscopus: *Habet duos Religiosorum Conventus, alterum Minorum Observantium S. Francisci, Capuccinorum alterum: Monasterium pariter Sanctimonialium sub Regula Sanctæ Claræ, paucis ab hinc annis de licentia Sac. Congr. Episcop. à fundamentis nobiliter in antedicto Suburbio extructum præ angustia, in qua antea dictæ Moniales degebant, nec desunt in eo Peregrinorum Zenodochium, cum sua Ecclesia, & Laicorum Confraternitates undecim sub diversis Institutis.*

Et concordant dicti testes, formiter examinati: *In Terlizzi vi sono due bellissimi Conventi di Religiosi Mendicanti, uno delli quali è della mia Religione de' Minori Osservanti, con*
92 *buon numero di Religiosi, e vi si vede una Chiesa nuova, che può stare in Roma. Vi è ancora il Convento de' PP. Capuccini, in cui vi sono da venti Religiosi di Famiglia, e nell' uno, e nell' altro vi sono stati destinati Capitoli Provinciali, ma in questo della mia Religione vi si numerano noue Capitoli fin' oggi a due de' quali hanno assistito i nostri Superiori Generali: Vi è ancora un Monastero di Donne Monache, sotto la Regola di Santa Chiara, al numero di sessantatre Velate, Educande, e Serve, che viuono in perfetta Communità, e vi è ancora un pingue Legato Pio per fondare un Conservatorio: Vi sono undeci Confraternite sotto varj Instituti, due delle quali sotto il titolo del Santissimo Rosario, e Sacre Stimmate, sono erette nella nostra Chiesa.*

In ordine ad alias Ecclesiasticas Dignitates, & Beneficia,
93 hæc afferunt dicti testes: *Vi è in Terlizzi ricca Commenda della Religione Gerosolimitana di ducati 700. annui di rendita, e vi è una nobile Abbadia di S. Antonio da Vienna, la quale si possiede attualmente da un Canonico di questa Matrice, il quale vi ha fabricata una bellissima Chiesa nuoua, e la và auanzando tuttavia di rendita.*

In ordine demum ad pacificum exercitium Pontificalium ab immemorabili tempore, dictus Archiepiscopus hæc ha-
94 bet: *Archipresbyteros pro tempore Pontificalibus usos fuisse testes de visu examinati, Inscriptiones, Insignia Archipresbyterorum, Imaginesque ipsorum, quæ Pontificalibus apparent indutæ, in lapidibus, tam in Palatio, quàm in Ecclesia existentibus sculptæ, & per meum Vicarium inspectæ, sufficienter indicant.*

Et concordant dicti testes, formiter examinati ibi: *Mi ricordo molto bene Monsignor Arciprete di Martino, il quale visse in questa Dignità, e Prelatura da 45. anni in circa, e per tutto il detto tempo celebrò sempre nelle Festività coll'uso de' Pontificali ad instar Episcoporum, siccome io l' ho veduto, e l'* 95
hò da altri sentito &c. Sò in oltre, che nel Palazzo Arcipretale vi stanno l' Armi con Mitre, principiando dall' Arciprete d' Annariis, sino dall' Arciprete di Martino, e il primo, che ottenne questo Indulto della Santa Sede, fu il detto de Annarii, come si vede dalla Lapide sepolcrale, in cui si legge: Matthæus de Annariis Archipresbyter Terlitii, primus in Dignitate mitratus, Anno Domini 1487. e da quel tempo vi stà il Dosello in Chiesa.

Ex quibus, & aliis minoribus prærogativis, gratia brevitatis hic latiùs non enumeratis, & à dictis testibus comprobatis, cum omni fundamento, speramus voti compotes fieri, attentis præcipuè duabus facti circumstantiis.

Quarum prima in ea consistit, quod Archipresbyter sine usu Pontificalium in talibus angustiis positus reperitur, ut 96
nequeat Missam publicè, & solemniter celebrare, viriliter se opponentibus Magistratu, & Civibus Terlitiensibus ad evitandum proprium præjudicium, ut testantur Syndici, & Electi ejusdem Oppidi in solemni attestatione data in Summario, idemque comprobant omnes Religiosi Conventus PP. Minorum Observantium in eodem Summario nec non PP. Capuccini, asserentes ulterius, idem practicasse nedùm modernum, sed etiam Antecessorem Archipresbyterum; Quodque *avendosi dal medesimo Monsignor Arciprete fatta richiesta di voler essere ammesso alla celebrazione sudetta senza l'* 97
uso de' Pontificali, dalli medemi Signori Capitolari, assieme con li Signori dell'Università, Nobili, e Civili Persone, e quasi da tutto il Popolo gli è stato gagliardamente resistito, a fine di euitare ogni minimo pregiudizio all' antico splendore di detta maggiore Chiesa.

Secunda circumstantia posita est in pleno assensu, & libero consensu Episcopi Juvenacen. Gratiæ concessionis usus di- 98
ctorum Pontificalium in amplo Procuræ mandato stipulato die 19. Maii 1718. dato ejus Defensori, & registrato in Summario, quo mediante amplissimam idem dedit facultatem
pro *sui parte ad præsentandum, & concedendum liberum,* 99
& plenum consensum, assensum pariter, & beneplacitum ad favorem actualis Reverendissimi Archipresbyteri Terlitien. ejusque Successorum in perpetuum pro assequutione Indulti Pontificalia exercendi ad usum, & morem Abbatum, inferiorum Prælatorum, à Sanctissimo Domin. Nost. Papa Clem. XI. concedendi.

Quibus omnibus junguntur enixæ preces Magistratus, & Populi Terlitien. Ipsi enim interpellati ab Archiepiscopo Baren. specialiter Delegato ab hac Sacra Congregatione ad di-
cendum, & opponendum quidquid eis videbatur adversùs 100
dictam Gratiam usus Pontificalium ab Archipresbytero petitam, non solùm expressè declararunt nil habere, quod eidem opponi posset, aut vellent ex eorum parte adversus dictam Gratiam; Verùm sequentibus verbis humillimas
pro eadem Gratia preces fundunt. *Umilmente &c. ne sup-* 101
plichiamo l' Eminentissimi Sig. Cardin. di d. Sagra Congregazione acciò si degnino restituire nell' antico decoro, e splendore questa Collegiata, & insigne Chiesa, e suo Prelato, con i Successori in perpetuum.

Multiplicatis proindè tot, tantisque Intercessoribus, eò
faciliùs Voti compotes fieri sperant Archipresbyter, Capi- 102
tulum, Clerus, Cives, & Populus Terlitiensis; *Nimis enim durum esset negare hanc spiritualem consolationem Civitati, enixè supplicanti:* sunt verba *Pignat. consul. 179. num. 4. tom..* juxtà Romanam impressionem

Sequens dubium in hac Causa concordatum: *An attentis* 103
prætensis Juribus Ecclesiæ Sancti Michaelis Archangeli Oppidi Terlitii, sit consulendum Sanctiss. pro concessione Indulti usus Pontificalium, dum hæc imprimuntur non adhuc propositum fuit in C. R.

DISCEPTATIO XIX.

Luceorien. Matrimonii.

PRO

Constantia Radzivilia,

CUM

Joanne Sapieha.

ARGUMENTUM.

Matrimonium prævia Apostolica dispensatione contractum inter Consanguineos in tertio, & quarto gradu, an validum sit, quando reticitus fuit tertius, expresso solo quarto gradu, ad ornatum Constit. 13. Sancti Pii V. Et quid dicendum, quando illud contrahitur, & consumatur, antequam obtineantur Literæ declaratoriæ, demandatæ in eadem Constitut. 13. S. Pii V. Consanguineus cum Consanguinea contrahens Matrimonium, si deinde ob nullitatem ejusdem Matrimonii separentur, nolitque Matrimonium iterum cum eadem Consanguinea validè contrahere, an fiat inhabilis ad contrahendum cum aliis Mulieribus.

AD tollendum impedimentum consanguinitatis in tertio,
1 & quarto gradu dirimens matrimonium contrahendum inter Principem Jo: Sapieham, Castellanum Trocensem., & Ducissam Constantiam Radziviliam, filiam Supremi Magni Ducatus Lithuaniæ Cancellarii, onus curandi expeditionem Apostolicæ dispensationis in se assumpsit dictus Princeps Sapieha, qui tamen probè sciens, adesse inter ipsos consanguinitatem in tertio, & quarto gradu, tertium reticendo, expedita tantummodò fuit dispensatio in quarto gradu.

Contracto matrimonio, consumatoque, post plurium mensium cohabitationem cum inter Sponsum, & Sponsam plurima irrepsissent jurgia, & dissidia, teste Episcopo in
2 Relatione, data in Summario, Princeps vocavit Ducissam in Judicium coram Episcopo Luceorien. petens fæderis matrimonialis dissolutionem, ex motivo nullitatis matrimonii, ob dirimens impedimentum tertii gradus consanguinitatis, in dicta Apost. dispensatione non expressi.

Proprium noluit dare in hac parte judicium dictus Episcopus Luceroniensis, sed imitando laudabilem morem pru-
3 dentium Ordinariorum, de quo testis est *Rot. in Cajet. Matrimon. 28. Junii 1683. in princ. coram Card. Matthæjo, & 13. Junii 1690. coram Card. Caprara* comprobatum in *Aquilana* ab hac Sacra Congregatione decisa.. *Junii 1715.* ut videre est *in tom. 1. par. 2. discep. 4. num 16. & 45.* gravem hanc controversiam inter supremos Regni Poloniæ Magnates judicandam remisit Sac. Congreg. quæ exquisivit de more Relationes, tam ejusdem Episcopi Luceoriensis, quàm Nun-
4 cii Apostolici in illo Regno, quibus superventis, ad illarum normam proponuntur hodie duo dubia in fine registranda, quæ affirmativè resolvenda videntur.

Quòad primum, illius affirmativa resolutio videtur clara eo quia indubitatum in facto est, quod inter Ducissam Constantiam, & Principem Joannem aderat consanguinitatis vinculum in tertio, & quarto gradu; Et propterea, absque Apostolica dispensatione, inter eos matrimonium consistere
5 nullo modo poterat, juxta *Text. in cap. Quod super his, & in cap. Non debet de Consanguinit. & Affinit.* & ad tenorem dispositorum *in Conc. Trid. sess. 24. de Reform. Matrim. cap. 5* cum concordantibus, citatis à *Corradin in Prax. Dispensat. lib. 7. cap. 7. sub num. 4. lib. 8. cap 3. num. 19. de Just. de Dispensat. matrimon cap. 2. num. 208. & seqq.* quibus addi possunt alii citati *In tom. 1. par. 2. discep. 17. num. 7.* cum quibus
6 processit hæc Sac. Congreg. nullum declarando simile matrimonium *in Salernit. 3. Martii 1708. ad dubium* ut videre est *ibidem num. 5.*

Nulla habita ratione Apostolicæ dispensationis; In illa enim minus candidè narratum fuit Summo Pontifici, impedimentum consistere in quarto consanguinitatis gradu, justa illa verba, *sed quia quarto consanguinitatis gradu invicem*
7 *sunt conjuncti.* Cumque revera dictum impedimentum non esset in solo quarto gradu, sed proveniebat ex consanguinitate in tertio, & quarto ex industria reticito: Inde sequitur, dispensationem desuper obtentam sub solo quarto gradu consanguinitatis, non obtentis postea Literis declaratoriis, non esse aptam, & sufficientem ad tollendum dictum impedimentum, & matrimonium remanet in radice nullum, nisi desuper procuretur nova dispensatio per illam viam, quam Pratici vocant perindè valere, novusque accedat Contrahentium consensus ad *Tex.* expressum *in cap. Quod dilectio de Consang. & Affinit.* ibi; *Si verò alter sexto, vel septimo gradu distet à stipite, alter verò à secundo, vel tertio conjungi non debent*, ibique *Repetentes*, aliique cumulati per *Corrad.*
in Prax. Dispens. lib. 7. cap. 7. nu. 72. & per Rof. de Exequut. 8
Liter. Apostol. cap. 11. num. 33. ubi reprobando aliquos contrarium sentientes, his verbis concludit. *Quando impetratur dispensatio cum narrativa remotioris, ubi concurrit etiam propinquior, & in verificatione &c. ab Exequutore jam repertum fuerit, nempè Oratores non solùm in quarto, sed etiam in tertio esse conjunctos, tum si Exequutor processerit ad exequutionem, dispensatio erit nulla, & matrimonium nullum, eritque petenda nova dispensatio per Perinde valere super proximiori, & interim copula habita erit incestuosa, nam nullum fuit matrimonium sic contractum: Semper enim, quando Exequutori constabit cum remotiori gradu propinquiorem conjunctum esse, abstinendum est ab exequutione dispensationis, & impetrari debent Literæ declaratoriæ per gratiam Perinde valere.*

Quod indubitantiùs procedit, quando, ut in præsenti ad unguem verificatur, ex una parte omissio gradus propinquioris, & ejus non expressio provenit ex industria Requirentis, & quando Exequutori ante exequutionem gratiæ constet, adesse dictum gradum propinquiorem, ut notant adducti per eundem *Rof. de Exequut. Liter. Apostol. cap. 11. numer. 33.* Undè cum in casu nostro ex una parte verificetur dict. modus respectu Principis, teste Ordinario in Relatione, data in Summario; ex alia verò Exequutori ante exequutionem constabat, adesse dictum propinquiorem, ut ex eadem Relatio-
ne, innegabile remanet, quod pro sanatione hujus subrepti- 9
tiæ Gratiæ requiratur, non simplex declaratoria, sed contextualiter nova dispensatio per viam *Perinde valere* super gradu reticito, & non expresso, per ea, quæ, cumulatis concord. notant *Corrad. d. cap. 7. n. 72 vers. Ratio*, & idem *Rof. loco supra citato num. 34* & in his terminis intelligenda venit *Constit. S. Pii V. Bullario novo tom. 2. la 13.* relata à *Corrad. in Prax. Dispens. lib. 7. cap. 7. num. 58.*

Et stringens ratio est, quia ubi plura adsunt impedimenta inter copulari volentes, quæ alia ratione, quàm per dispensationem tolli nequeunt, eadem omnia narrari necesse est, 10
ad hoc, ut per dispensationem tollantur, nam si unum, aut alterum ex pluribus impedimentis Summo Pontifici narretur, aliis subticitis, eo sublato, remanent alia, quæ Matrimonium contrahendum impediunt, & contractum irritant; Tum quia Summus Pontifex super pluribus difficiliùs, quàm super unico impedimento dispensare solet; Tum etiam quia nunquam intendit sanare defectus, quos penitus ignorat, ad *Tex. in cap. Quod circa, & cap. Quod dilectio de Consangu & affin.* ut in specie *Gonzal. ad Regul. 8. Conc. gloss. 13. num. 81. Guttier. de Matrim. cap. 124. per tot. libr. 3. Marant. resp. 20. num. 36. & resp. 69. num. 36. Gratian. discep. 817. numer. 19. Bonacin. de Leg. disput. 1. quæst. 2. punct. 5. num. 3. & punct. 9. num. .. Pont. de Matrim. lib. 8. cap. 7. §. 5. num. 25. Corrad. in Prax. Dispens. lib. 1 cap. 2. num. 2. & lib. 7. cap. 7. numer. 71. & seqq. De Just. eodem tract lib. 2. cap. 3. à num. 40. Mandos de Signat. Gratiæ verb. Dispensationes Matrimoniales ad finem Borgas de Irregul. par. 2. tit. de Interpr. dispens. numer. 26.* ibi; *Sed quidquid dicat dicta Extravagans, Curia, & Pœnitentiaria servat totum contrarium, quia si petitur dispensatio super quarto inter Conjunctos etiam in tertio, non facta mentione de 3. &c. & sic patet, quod non fuit illa exten. de 4. ad 3. ut supra dictum est, Mallet de Hierarch. & Jur. Eccles.*
milit. lib. 4. par. 1. tit. 26. §. 15. nu. 2. ibi; *Dispensatio quan-* 11
do alicui conceditur, ut possit contrahere in quarto gradu, uterque debent distare in quarto, alioquin si alter distaret in tertio à stipite, non valeret dispensatio, Anaclet. in Decretal. lib. 4. in Appendic. de dispensat. §. 4. num. 169. Sperel. dec. 116. num. 38. Rot. coram Puteo dec. 39. num. 2. & 3. lib. 3. & in rec. decis. 76. num. 2. par. 2.

Quapropter ad validitatem Matrimonii, de quo agitur, non sufficit dispensatio super quarto gradu expedita, superest enim tertius, qui vel distinctum impedimentum per se constituit, vel saltem impedimentum quarti valdè adauget, adeoque difficiliorem reddit dispensationem, cum fortiùs stringant duo vincula, quàm unicum, undè etiam necessa-
ria erat ejusdem tertii gradus expressio tanquam augentis 12
obstaculum quarti, ut probant *Molin. de Just. & Jur. tom. 2.*

tract. 2.

tract.2. disp.161. ibi: Illud tamen est advertendum, quamvis Collaterales eo gradu distent inter se, quo eorum remotior distat à Trunco, nihilominus alterum Collateralem proximiorem esse Trunco, efficere difficiliorem dispensationem in eo gradu, eaque de causa id esse exprimendum in dispensationibus obtinendis, ut validæ sint, nempè utrum comparatione Trunci sint in quarto, & tertio gradu insimul, ut vocant, vel in tertio, & secundo, aut in alio proximiori: De Justis de Dispensat. matrimon. d. lib.1. cap.4. num.124. ibi: Undè quamvis verissimum sit, quòd in linea inæquali super solo remotiori gradu dispensatio necessaria sit &c. Undè non videtur necessarium exprimere eo casu gradum propinquiorem, nihilominus quia alterum Collateralem esse propinquiorem stipiti, efficit dispensationem in eo gradu difficiliorem, ideò totum in eadem Supplicatione exprimendum erit in petenda dispensatione, Gratian. discept 827. num.12. Rosignol. de Matrimon. par. 3. contract. 15. prænotat. 23. & Trullench. de Matrimon. cap 9 dubitat.4.

Neque adversatur Const. S. Pii V. *la 3. in Bullar. novo tom 2.* per quam obrogata præcedenti dispositione Pii IV sancitum fuit,
13 necessariam non esse proximioris gradus expressionem, sed sufficere remotiorem tantum narrare, eumque solum esse attendendum.

Germanus enim, & verus sensus hujusmodi Constit. non est, ut valeat dispensatio, impetrata super quarto gradu,
14 nulla facta tertii gradus mentione; sed verus sensus est, ut S. Pius V. auferendo rigorem, inductum per præfatam Constit. Pii IV. intellexerit, necessariam non esse duplicem dispensationem inter duplici gradu conjunctos à communi stipite, idest necessariam non esse distinctam dispensationem super gradu propinquiori, & remotiori simul; Nunquàm verò dici potest, eundem Sanctum Pontificem absolvere dispensandos voluisse à narratione, & expressione ejusdem gradus verè proximioris.

Quod resultat ex ipsa litera Constit. in qua demandat per modum conditionis, ut obtineantur Literæ declaratoriæ
15 ibi: *Obtentis tamen postea super propinquiore Literis declaratoriis*. Cùm enim hujusmodi Literæ declaratoriæ concedi nequeant, quin præcedat proximioris gradus expressio, hinc necessariò sequitur, ipsam Constitutionem requirere ipsius gradus proximioris mentionem ad validitatem dispensationis tanquam antecedens; Aliter supponenda esset instantanea correctio in Sancto Pontifice, quæ procul dubio resultaret, si diceretur eundem Pontificem in eadem Constit. declarasse, necessariam non esse expressionem gradus propinquioris, & statim demandasse, ut super eodem propinquiore gradu obtineantur Literæ declaratoriæ; Adeoque dicendum est noluisse propinquioris gradus expressionem respectivè tantùm, & ad effectum obtinendæ dispensationis, sed minimè exclusisse necessitatem ejusdem expressionis ad alium effectum, & præsertim ut Summo Pontifici constet de impedimento gradus propinquioris, super quo petendam esse voluit declarationem, quòd ipse gradus propinquior non obstet.

Ex quo fit, ut ex litera ejusdem Bullæ, seu dispensatio super quarto gradu obtenta, nulla tertii facta mentione, nulla, & irrita sit; Eatenùs enim Summus Pontifex non duxit necessariam dispensationem super gradu proximiori, quatenùs eundem gradum non obstare declaretur per eundem
16 Pontificem; Cùmque hujusmodi declaratio præsupponat pernecesse proximioris gradus mentionem, Pontifici faciendam, pernecesse consequitur, dispensationem impetratam absque tali expressione esse nullam, & irritam, ac proindè etiam matrimonium, vigore hujusmodi dispensationis nullæ contractum esse irritum, ut testantur *Corrad. in Prax. dispens. lib.7. cap.7. num.56. ibi: Hæc verba continent Literas declaratorias, expressas in Constit. fel. rec. Pii V. per illa verba: Obtentis postea Literis declaratoriis super proximiore gradu, & sic perindè est, ac si idem Pius statuisset &c. remotiorem, & proximiorem gradus esse exprimendos*, & *num 72. Rof. de Execut. Litt. Apostol. par.11. num.34. ibi: Et nota, quòd declaratio super propinquiore est petenda unico contextu cum Dispensatione super remotiore, & ita intelliguntur verba Constit. S. Pii V. Anaclet. ad Lib.4. Decretal. in Append. de Dispensat. §.4. num.169. de Just. de Dispensat. matrimon. lib.2. cap.3. num.41.* idem *Corrad. in Prax. dispens.*
17 *dict. lib.6. cap 6. ante num.75. ibi: Cùm ex uno, eodemque stipite proveniat impedimentum tertii, & quarti graduum, quartus tantùm obstat tanquam remotior &c. licet peti debeant Literæ declaratoriæ super dicto tertio gradu ad præscriptum Constitut. fel. rec. Pii V. nàm sicut docet quotidiana praxis, quando adsunt plura impedimenta, ut valeat dispensatio, omnia sunt exprimenda, & cap.7. num.56. ibi: Et sic perindè est, ac si idem Pontifex statuisset, unica expeditione remotiorem, & proximiorem gradus esse exprimendos*, optimè cit. *Anacl. ad Lib.4. Decretal. in Append. de Dispensat. § 4. num.63. ibi: Hinc benè notandum, Pium V. tantùm in hoc derogasse Constitut. Pii IV. quòd hic statuerit, Breve dispensatorium solo expresso gradu remotiore impetratum, esse ob, & subreptitium, ipsamque dispensationem esse nullam ex hoc solo, quia gradus propinquioris nulla facta est mentio, nil suffragantibus Literis declaratoriis, posteà forsan obtentis; Pius V. autem, istud corrigendo, statuit, hujusmodi Breve ex hoc capite non esse subreptitium, sed perindè valere, ac si gradus propinquus expressus fuisset, dummodo postea, & quidem ante matrimonium, obtineantur Literæ declaratoriæ, quas expressè requirit.*

Neque hujusmodi declaratoriarum necessitas intelligenda est, ut possint quandocumque subsequi, etiam post contra- 18
ctum matrimonium, sed expediri debent antequam contrahatur, antequam Executor dispensationis ad Bullarum executionem procedat, ut præter supra citatos, probat *Corrad. in Prax. Dispensat. lib.7. cap.7. num.72. versic. Ratio enim*, ibi: *Illud verbum* postea, *ut opinatur Sanchez, non refertur ad matrimonium postea contractum, sed intelligendum est, quòd anteà petatur dispensatio super gradu remotiore, & postea unico contextu in eadem Supplicatione, eisdemque Literis petatur declaratoria super non obstantia propinquioris gradus, & hic est inveteratus Stylus Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, etiam ad præscriptum prædictæ Constit. Pii V.* & sequitur *Rinfestuell. d. lib.4. §.4. num.172. Rof. de Execut. Lit. Apostol. par.1. cap.12. num.35.*

Hujusmodi autem declaratoriæ Literæ ita sunt necessariæ ad validitatem dispensationis, & matrimonii, ut si E- 19
xequutor, illis non exhibitis, ad matrimonii celebrationem procedat, non solùm mortaliter peccet, sed matrimonium ipsum irritum, ac nullum sit, ut reprobato *Sanch.* probat *Corrad. in Prax. dispens. lib.7. cap.7. n.62. §. At verò*, ibi: *At verò huic sententiæ non video quomodò sit acquiescendum in theorica, aut praxi, quandoquidem satis apertè patet, id esse contra mentem Pontificis, ac Datariæ Apostolicæ: Nam quando impetratur dispensatio cum narrativa remotioris gradus, ubi concurrit etiam propinquior, eo modo, quo dictum est, ac in verificatione prædicta ab ipso Delegato compertum est, Oratores esse non in quarto tantùm, sed etiam in tertio*, 20
& quarto, ut supra, esse conjunctos, & nihilominus ipse Delegatus, nulla habita ratione prædicti proximioris gradus, scilicet tertii, procedit ad earundem Literarum executionem, quarum vigore matrimonium contrahitur, profectò dispensatio erit nulla prout in facti contingentia pluries observavimus, Et subindè prosequitur. *Ratio est, quia non servata Constit. Pii V. circa prædictas Literas declaratorias, intrat præcedens Constitut. Pii IV. qui voluit, dispensationem peti debere æquè principaliter, tam super remotiori quàm proximiori gradu cum pœna nullitatis dispensationis. Anaclet. loc. citat. num. 172. & seqq. Rof. de Execut. Lit. Apostol. par.1. cap.13. num.33. de Just. de Dispensat. lib.2. cap.3. num.40.* & fusius *à num.42.* ubi contrariis responder.

Idque ea ratione, quia verba illa: *Obtentis tamen Literis declaratoriis*, utpotè concepta per ablativum absolutum, & 21
cum dictione *tamen*, involvunt conditionem, & formam, necessariò implendam pro validitate dispensationis, ut, omissis generalibus, bene probant *Guttier. de Matrimon. cap. 124. num.11. Barbos. vot. decis.3. num.10. lib.1. Anaclet. loc. cit. num.172. Corrad. dicto lib.7. cap.7. sub num.72. Covarr. de Sponsal. par.2. cap.6. §.10. num.10. in fin.* Ideoque si Constitutio Piana eodem contextu, quòd disposuit, sufficere dispensationem super gradu remotiori, requirit hanc conditionem obtinendi Literas declaratorias super non obstantia gradus propinquioris, manifestum redditur declarasse, non aliter valere posse dispensationem super gradu remotiori, nisi simul accedentibus Literis, etiam super gradu propinquiori, itaut utraque simùl concurrere debeat, ut uno deficiente, alterum non substineatur, ut præcisè advertit *Cor-* 22
rad. in Prax. dispensat. lib.7. cap.72. in fine, ibi: *Certum est, supradicta verba* Obtentis tamen, *importare conditionem, illisque insuper additur alia dictio*, tamen, *quæ de sui natura importat conditionem, & modum*, *Anaclet. loc. cit. num. 169. ibi: Quæ verba, quia in ablativo sunt absolutè posita, videntur modum, & conditionem importare, argumento leg. Si debitor §. 1. ff. Quibus mod. pag. &c.*

Hunc verò esse verum, & germanum sensum Pianæ Constit. clarè probat primò inconcussus, atque inveteratus Stylus Curiæ, & Datariæ Apostolicæ, quæ semper in hujusmodi

modi dispensationibus ad matrimonia contrahenda exprimi voluit tertium, & quartum gradum, proximiorem scilicet,
23 & remotiorem, ut super remotiore dispensetur, proximiorem verò non obstare declaretur, ut videre est apud *Prob. ad Monac. in Rubr. de Cognat. spir. in 6. fol. mihi 340. Covarr. de Sponf. par.2. cap.6 §.10. num.12. Gutter. quæst. Canon. lib.2. cap.15. num.128.* ibi: *In quo praxis communis, & Stylus Curiæ Romanæ obtinuit, ut vidi in quamplurimis dispensationibus ad Matrimonia contrahenda, ut exprimantur prædicti tertius, & quartus gradus &c. Filliucc. quæst. moral. tom.1. tract.10. par.2. cap.10 num.328. Nicol. Lucubr. Jur. lib.1. de Nupt. num 78.* ibi: *Quando alter secundo, alter tertio, vel alter tertio, alter quarto Consanguinitatis, vel affinitatis*
24 *gradibus juncti sunt, Romanæ Curiæ Stylus habet, ut exprimatur etiam gradus propinquior hoc modo, sed quia tertio, & quarto Consanguinitatis gradu juncti sunt &c. Corrad. dicto lib.7. cap.7. sub num.72. Hic est inveteratus Usus Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, etiam ad præscriptum Constit. Pii V. Rosa de Execut. Lit. Apost. cap.4. num.265. & seqq. & cap.12. num.34.* ibi: *Et ita Stylus est inconcussus, & inveteratus, Anaclet. ad lib.4. Decretal. in append. de dispensat. §.4. nu.169. Bonacin. tom.2. de Leg. disp.1. par.2. punct.5. num.17.* ibi: *Propterea hoc tempore usu receptum videtur, ut dispensatio non admittatur nisi expressus sit gradus proximior, & quæst.3. punct.7.* ubi se deceptum fatetur ab opinion. *Sanchez*, & contra ipsum fuisse judicatum, ibi: *Dispensationem, concessam in tertio gradu extendi ad secundum cum tertio, quia juxta Juris dispositionem in cap. final. de Consanguinitate gradus remotior trahit ad se minus remotum, & computatio graduum desumenda est ex persona, quæ remotior distat à stipite, ita Sanchez &c. Hunc tamen casum limita, nisi aliter ferat Stylus*
25 *Romanæ Curiæ, quem puto in contrarium extare: Cùm enim in Curia Archiepiscopali consultus fuissem quid in hac re sentirem, respondi juxta communem doctrinam Sanchez, & aliorum, dispensationem in tertio gradu extendi ad secundum cum tertio; Meo tamen non obstante consilio dispensatio, qua solius tertii gradus mentio fiebat, non fuit admissa, & necessariam esse secundi gradus cum tertio mentionem fuit judicatum &c. de Just. de Dispens. matrimon. lib.1. cap.4. num.122. & num. 124. & lib.2. cap.3. num.42. Anaclet. dicto §.4. à num.63. & per totum.*

Quod adeo verùm est, ut si mentio non fiat utriusque gradus, matrimonium vigore talis dispensationis contractum nullum sit, copula incestuosa reputetur, & filii illegitimi, & ne-
26 cesse proinde sit novas Literas, in forma *Perinde valere* expedire; *Corrad. d. lib.7. cap.7. num.56. de Just. lib.1. cap.3. nu.42. Anaclet. loc. cit. vers. Hinc bene notandum in fine, Rosa de Execut. Lit. Apostol. par.1. cap.12. num.23.* ibi: *Non tamen puto tenendum cum Sanchez &c. At contrarium tenendum credo cum Corrado ubi docet, hoc alienum à mente Papæ, & Datariæ Apostolicæ, nam quando impetratur dispensatio cum narrativa proximioris gradus, ubi concurrit etiam propinquior, & in verificatione ab Executore jam repertum fuerit, nempè Oratores non solum in quarto, sed etiam in tertio esse conjunctos, tunc si Executor processerit ad executionem, dispensatio erit nulla, & matrimonium nullum, eritque petenda nova dispen-*
27 *satio per Perinde valere super proximiori, & interim copula habita erit incestuosa, nam nullum fuit matrimonium sic contractum*, & concordat epistola scripta Nuncio Colonien, à Cardin. Carpineo anni 1671. quando fuit Datarius sa. mem. Clem. X. per extensum exhibita in Summario Datariæ.

Secundò accedunt declarationes summorum Pontificum
28 Urbani VIII. & Innocentii X. quas referunt per extensum *Barbos. vot.3. lib.1. in fine, & Anaclet. loc. cit. num.172. & seqq.* in quibus expressè statuitur, quòd matrimonia, contracta vigore dispensationis, in qua proximior gradus reticitus fuerat, fuerint nulla, copula incestuosa, & filii illegitimi, ut latiùs in iisdem Brevibus.

Tertiò accedunt, ultrà hæc duo, alia viginti quatuor exempla, recensita per Defensores Datariæ Apostolicæ, & in ejusdem Regestis reperta, quarum duo præcipuè notatu digna
29 sunt, ex quo promanant ab eodem S. Pio V. relatæ Constit. Conditore, & pauló post publicationem Bullæ prodierunt; In iis enim declaratum nullum matrimonium, contractum inter conjunctos duplici gradu, facta solius remotioris expressione, & non obtentis Literis declaratoriis ante matrimonii contractum, & demandatur, ut matrimonium de novo publicè contrahant.

Hæc verò adeò longæva, & non intermissa praxis Datariæ Apostolicæ, cum ortum habuerit statim post editam
30 ipsam Bullam Pianam, ac sub ipso Pontifice constituente, satis demonstrat, tùm necessitatem exprimendi ad validitatem dispensationis, etiam propinquiorem gradum, tùm mentem Sancti Pontificis, hoc pacto intelligentis, atque interpretantis propriam legem, quam ita declaravit praxis subsequuta esse intelligendam, cùm talis esse debeat sensus ipsius Constit. qualis fuit Stylus ab ipso Constituente immediatè inchoatus, & semper continuatus, ut, omissis generalibus, in terminis, probat *Rosa de Execut. par.1. cap.12.* 31
num.34. Corrad. lib.7. cap.7. num.7. Gonzal. ad Reg.8. Cancell. gloss.63. num.60. Rot. cor. Emer. jun. dec.814. num 4. Adeoùt quamvis nec de Jure, neque ex Constitutionibus prædictis necessaria esset in dispensationibus petendis expressio gradus propinquioris, idem nihilominus exprimi deberet, quia Stylus Curiæ ita fert, atque idcircò de ejusmodi gradu vigore hujus Styli exprimendo, idem prorsus dicendum est, ac de illo, quem jura exprimi mandant *Decian. in cap. Ad aures* 32
conclus.2. num.28. de Rescript. Menoch. de Arbitr. lib.2. cent.2. cas.201. num.28. Mascard. de Probat. conclus.816. num.8. Guttier. quæst. Canon. lib.2. cap.15. num.51. Paris. de Resignat. lib.10. quæst.2. num.14. Ità quidem, ut qualitas dicti gradus, licèt ex ignorantia omissa, adhuc dispensationem vitiet, quia pertinet ad substantiam validitatis, quæ pendet ex voluntate Dispensantis, *Rosignol. de Matrim. par.2. controv.15. prænot.2. num.12.* erga finem, ibi: *Et ex hoc, & præceden-* 33
ti limitatione deduci potest, invalidam quoque fore dispensationem, si qualitas, vel de Jure, vel de Stylo Curiæ Romanæ, vel de consuetudine Principis exponenda, ex ignorantia fuerit omissa, quia ignorantia quidem excusat à culpa, non efficit tamen actum validum, cùm deficiat forma, Gloss. in cap. Si motu proprio verb. Tacetur de Præb. in 6. Dec. in cap. Super literis num.18. de Rescript.

Non minoris ponderis est altera nullitas matrimonii, de quo agitur, desumpta ab irregulari, & prorsus inordinato modo procedendi, quo usus est Officialis Luceoriensis Delegatus in exequenda Dispensatione; Qui, vix acceptis Literis, statim concessit facultatem Parocho Sponsæ assistendi matrimonio, nulla præhabita informatione super verificatione narratorum, & nullo præcedente decreto super Executione dispensationis, in prædictis Literis concessæ, quæ duo necessarium erat præmitti, tanquàm pro forma substantiali requisita ad validitatem actus, ut in puncto notat *Corrad. in Prax. dispensat. lib.7. cap.7. num.73.* ibi: *Quod totum intel-* 34
ligas, dummodo Literæ dispensationis fuerint per supradictum Vicarium Delegatum legitimè executæ, quia si non præcesserit Informatio super narratis in dictis Literis, & Decretum dispensationis, ipsa Proles non erit legitima, Ricc. in Prax. for. Eccles. par.2. resol.189. num.3. de Justis de Dispensat. Matrimon. lib.1 cap.6. num.250. Rot. decis.273. num.1. par.1. cor. Veral. & cor. Duran. decis.205. num.6. & cor. Pen. decis.484. num.2. & cor. Achil. de Graff. decis.47. seu 2. de Filiis Presbyt. & coram Ubald. decis.66. num.1. & alii infra citandi.

Cùm enim non agatur de libera, & gratiosa dispensatione, ex absoluta Summi Pontificis authoritate concessa, quæ alicujus Executoris ministerio minimè indiget, nec de aliquo Executore mero, cui post negotium plenè discussum, 35
sola executio demandata sit; Sed agatur de dispensatione, concessa in forma commissaria, super re, & facto, Pontifici concedenti minimè cognito, & cujus cognitio Officiali districtè injuncta, & commissa fuit per illa verba relata in Summario, ibi: *Mandamus, quatenus de præmissis Te diligenter informes, etsi per informationem easdem preces veritate niti reperieris, authoritate nostra dispenses.* Hæc sanè 36
verba reddunt Dispensationem conditionalem, & inducunt formam, præcisè servandam, *Ricc. in Prax. for. Eccles. par.2. resol.189. num.3. Sibilla de Gradib. par.1 cap.1. §.2. disput.6. Gratian. cap.596. numer 2. 3. & 7. Filliucc tom.1. tract.10. part.2. cap.10. numer.354. Sanch. de Matrim. lib.3. disput.33. num.34. de Justis de Disp. Matrimon. lib.1. cap.6. num.249. Anaclet. in Appendic. de Dispensat. §.7. de formul. literal. num.322.* Utique hoc casu Executor servare debet formam, sibi in Literis præscriptam, nec demandatam Informationem omittere potest, citra nullitatem actus, *Ricc. resol 189. num.1. de Justis cap.6. num.293. lib.1. Rosa de Execut. Liter. cap.11. num.4. Sibilla de Gradib. cognat. par.1. §.2. disput.5.* ibi: *Delegatus igitur debet de contentis in dispensatione diligenter se informare, quia dispensatio Pontificis est commissaria, quæ valida non est nisi fiat Inquisitio circa expressa in Literis, Corrad. lib.7. cap.2. numer.113. Sanch. de de Matrim. lib.8. disput.35. num.24. Rossignol. de Matrimon. par.3. controv.15. prænot.26. num.20. §. Ex eo, & Rot. dec. 173. num.5 par.3. rec.*

Quamvis autem Executor non teneatur prædictam Informationem

mationem explere in forma, & figura Judicii, tenetur ta-
37 men ex praescripto Concil. Trid. *sess.22. cap.5. de Reformat.*
summariè, & extrajudicialiter testes audire, & illorum
qualitates, & dicta perpendere, & alias legitimas probatio-
nes de veritate inquirere, ut satisfactum dici possit conditio-
ni, sibi praescriptae in Literis Apostolicis, *Corrad. lib.7. cap.*
38 *6. num.3. Cardos. in Summ. seu Prax. Jud. & Advocat. lit.D.*
verb. Dispensatio num.60. Rossignol. praenotat.26. num.15. Sibil-
la de Gradib. par.1. cap.1. §.2. disp.3. & disp.6. à princ.
Ab onere autem praedictae Inquisitionis eximi non potuit
39 Officialis Executor, ex ea ratione, quia ageretur de re no-
toria, & non indigente ulteriori Informatione; Cùm enim
gratia dispensationis sit conditionalis, Executor habere non
potuit illam pro justificata, *Rosa de Execut. cap.4. num.18. &*
cap.6. num.240. Rot. cor. Ludovis. decis.413. num.1. Beltra-
min. ad eund. decis.150. Sed tenebatur ad unguem servare le-
gem, sibi praescriptam pro forma; Quia in Literis posita
non est veritas precum, ut habita, & probata, sed uti pro-
banda, & habenda ab Officiali commissario ante executio-
nem Dispensationis; Ideoque non constito de earum Pre-
cum verificatione, nec de praehabita diligenti Inquisitione,
40 dispensatio invalida est, tanquam non servata forma, ta-
metsi de illarum veritate aliundè constaret Executori, pro-
ut in his terminis docent *Guttier. Canon. quaest. lib.2. cap.15.*
num.112. Garz. de Benef. par.6 cap.2. num.265. Sanch. de
Matrim. lib.8. disput.34. num.26 Pont. eod tract. lib.8. cap.21.
num 16. Dian. par.8. tract.3. resol.17. Rossignol. de Matrim.
par.3. contract.15. praenot.25. Filliucc. tom.1. tract.10. par.2.
cap 10. num.354. Anaclet. in Appendic. de Dispens. §.7. for-
mul. liter. num.322. & de Just. de Dispens. lib.1. cap.6. n.247.
Respectu 2. dub. pari facilitate videtur respondendum af-
41 firmativè, ad quem effectum adducimus *Text.* qui non po-
test esse rotundior *in canon. Qui propinquam 35. quaest.2.* cu-
jus verba sunt haec: *Qui propinquam sanguinis Uxorem du-*
cunt, separantur, non licebit eis, quandiù utrique vivunt,
42 *alias Uxores sibi conjugio sociare*, ibique communiter Repe-
tentes, citati *à Barbosa* ibi: *Vulgò colligitur ex hoc Textu,*
Contrahentes incestas nuptias; non posse cum aliis contrahere
matrimonium.
Adducimus pariter Datariae aequè antiquum, ac laudabi-
lem Stylum, secundum quem in illis Dispensationibus ma-
43 trimonialibus, quae expediuntur pro incestuosis Consangui-
neis, apponi semper solet sequens clausula: *Quod alter, al-*
teri supervivens, perpetuò absque spe conjugii remaneat, de
qua testis est magnus Datariae practicus, & aequè in Theori-
ca versatus *Corrad. in Prax. Dispens. lib 8. cap.3. num.60.*
Qui Datariae Stylus pro lege servandus est, ea ratione, quia
44 Dataria dicitur organum Papae ex adductis *à Card. de Luc.*
de Benefic. disc.16. num 9. & Rot. decis.703. num.11. coram
Cerr. & decis.379. num.2. par.18. rec. & aliis infra.
Adducimus demum duas punctuales resolutiones hujus
45 Sacr. Congreg. quae pariter tanquam Sacri Canones servari
debent, per ea, quae notant *Fagn. in cap. Quoniam num.12.*
de Constit. & Rot. in Perusina Pension. 11. Junii 1716. §. Idem
cor. Herrera.
Prima est *in Papien. seu Januen.* de qua *in Lib.29. Decret.*
fol.428. à tergo, cujus praecisa verba referuntur *in tom.1.*
46 *par.2. discept.17. num 14. & 15.* Secunda verò *in Salernit.*
Matrim. 17. Novembris 1708. ad 2. dub. de qua *in Libr.63.*
Decr. fol.587. & refertur pariter ubi supra *num.50.* Ex qua
47 ulteriùs patet, quòd ex parte Succumbentis cognita soliditate,
& subsistentia dictae resolutionis, acceptata fuit, & institum
in alia Congreg. habita *die 10. Januarii 1710.* pro gratia du-
cendi aliam Mulierem in Uxorem, quae rotundè pariter de-
negata fuit.
Et meritò; Verè enim dignum, & justum est, ut profa-
nantes magnum matrimonii Sacramentum, mediantibus in-
48 cestuosis nuptiis, illo priventur, inhabilesque reddantur ad
illud in futurum contrahendum, quam adducunt *Menoch. de*
Arbitr. cas.102. num.106 Sanch. de Matrim. lib.3. disput.22.
num.7. ubi, quòd poena haec tendit in maximum animarum
49 favorem, quia retrahit Consanguineos ab irritis matrimo-
niis, *Corrad. in Prax. Dispensat. lib.8. cap.3. num.60.* ubi,
quod hujusmodi inhabilitas ad contrahendum aliud matri-
monium est in Jure fundata, quam admisit haec *Sacr. Congr.*
in dictis Papien. & Salernitana, ut videre est, *in tom.1.*
par.2. discept.17. num.17. & per tot.
Nec credimus allegandum praetextum ignorantiae gradus
consanguinitatis; Absque enim ulla necessitate recurrendi
50 ad illas congruas responsiones, Juris principiis innixas, de
quibus *in dicta discep.17. à num.19.* Strictè dicimus, in facto
talem praetextum nullam habere subsistentiam, teste Episco-
po in dicta ejus Relatione, data *in Summario* ibi: *D. Castel-*
lanus uti Vir dispensationem ante à S. Sede procuravit, & ob-
tinuit in solo quarto, subticito de industria tertio, Sponsa, seu
Ducissa Constantia inscia: Quanta autem fides danda sit hujus-
modi Relationibus Episcoporum, nemo ignorat, & obser-
vant adducti *à Bertacch. Vot. decis.100. num.16. & Rot. decis.*
24. num.17. cor. Ansaldo, ibi: *Admodum autem attendendas*
esse consimiles Relationes, quae per Ordinarios ad Sacr. Congr.
Concil. remittuntur, respondit Rota &c. & in Bisuntina Ju-
rispatr. 20. Novembris 1705. §. Nec dicti cor. Card. Priolo,
& in Cremonen. Beneficii 2. Maii 1718. §. Verùm cor. Lan-
cetta Decan. & in terminis alterius Relationis ejusdem Epis-
copi Luceorien. *ead. Rot. in Plocen. seu Luceorien. Matrimon.*
13. Maii 1695. §. Minor cor. Card Caprara.
Pro quorum admissione supplicamus observare qualitates
Sponsae, *summo loco natae, ac innocentia vitae, morumque*
suavitate praestantis, juxta verba Nuncii: *Taliter malè tra-* 51
ctatae &c. ut ejus Pater supremus Magnus Lithuaniae Cancel-
larius, vir religiosissimus, prae nimio animi moerore, brevi
post tempore obiit, juxta verba Episcopi; Dignentur pariter
prae oculis habere contrarium operandi modum; Sponsus
enim postquam Ducissae abstulit id, quod neque Deus potest
illi restituere, juxta dictum *S. Hieronym. ad Eustoch.* regi-
stratum *in canon. Si Paulus 32. quaest.5.* non dubitavit inten-
tare actionem ad divortium, *cum fundamento* (sunt verba
Episcopi) *sub, & obreptitiae obtentae dispensationis, quam*
tamen ipse procuraverat, uti ex documentis probantibus in-
tellexi; Et quod magis est, ad dictum effectum procuravit
subornare etiam Fiscalem Curiae Episcopalis Luceorien. ut
prosequitur idem Episcopus; In quibus circumstantiis omnia
jura clamant, succurrendum esse Ducissae, ex adductis *à*
Thoma de Thomaset. in Flor. legum regul. 92. in princip. & à 52
Rota in Capuana Jurispatr. 8. Junii 1709. §. Fortius coram
Aldrovan.

In eadem Causa.

Die 7. Septembris 1720. fuit rescriptum *Dilata & ad men-*
tem, & mens fuit, *ut perquirerentur Regesta Datariae,* 53
tam super antiquis, quàm super modernis Perinde valere, &
Declaratoriis.
Hodiè igitur, dictis diligentiis peractis, reproponitur
Causa super eisdem dubiis, quae videntur affirmativè resol-
venda.
Respectu enim 2. dub. repetimus, quod pro illius affirma-
tiva resolutione militat rotunda dispositio celebris *Textus in*
Can. Qui propinquam 35. quaest. 2. in quo ad literam decidi-
tur noster casus sequentibus verbis: *Qui propinquam sangui-*
nis Uxorem ducunt, & separantur, non licebit eis quandiù
utrique vivunt, alias Uxores sibi conjugio sociare, cum cujus
Textus punctuali dispositione processit haec Congregatio ta-
lem inhabilitatem canonizando in *Papien. seu Januen. 29.*
Maii 1588. de quibus supra: Quae omnia adnotata reperiun-
tur in dd. Regestis hujus in Sac. Congreg. manu Card. Alcia-
ti tunc temporis Praefecti, cui omnis fides in hac parte dan-
da est, ut in terminis alterius adnotationis Card. Panciatici
observavi *in Instit. Crimin. lib. primo tit. 10. § 4 numer. 13.*
Idemque pariter pro indubitato praesuppositum fuit in *Pra-*
gen. Matr. 29. Maii 1677. Licet in eadem Causa responsum 54
fuerit pro exclusione dictae inhabilitatis, ex illa facti circum-
stantia, quod decepta fuerat Mulier in contrahendo matri-
monium, quodque impedimentum affinitatis eidem prorsus
incognitum erat.
Idem demum resolvit *in Salernitana, de qua supra*, in qua
agnoscente Viro subsistentiam dictae resolutionis, illamque 55
acceptando, petiit deinde ex gratia facultatem contrahendi
matrimonium cum alia Muliere exagerando propriam fragi-
litatem, quodque sine matrimonio continentiam servare non
poterat. Disputato proinde alio dubio die 11. Jan. 1710. *An*
esset locus petitae dispensationi? responsum pariter fuit *Nega-* 56
tivè: ut videre est *in par. 2. discep. 17.* per tot. & signanter
num 50.
Cum quibus concordat Datariae aequè laudabilis, ac anti-
quus Stylus, de quo supra, juxta quem in omnibus dispen-
sationibus matrimonialibus, quae expediuntur pro incestuo- 57
sis Consanguineis, apponi semper solet sequens clausula,
quod alter alteri supervivens, perpetuò absque spe Conjugii
remaneat, teste *Corrad in Prax. dispensan. libr. 8. cap. 3.* &
comprobatus in Summario Datariae ex multis Brevibus, in
illo registratis; cujus praxis, seu laudabilis Styli respectu 58
specialem meretur animadversionem illud verbum *remaneat*,
digito ostendens, inhabilitatem adesse per priùs, neque im-
poni

poni tempore expeditionis d. Gratiæ, in pœnam commissi
incestus, juxta contrariam prætensionem. Non enim rema-
nere aliquid potest, nisi priùs existat, ut notat *Rebuff in leg.*
Verbum vers. Remanere ff. de Verb signific. & firmavit *Rot.*
decis.630. num.13. cor. Dunoz. jun. & decis.168. num.20. par.
17. recent.

Quæ omnia adeo vera sunt, adeoque communiter rece-
60 pta, ut tanquam nimis vulgaria uno ore asserantur, & affir-
mentur à Doctoribus, ut videre est apud *Barbos. in d. Can.*
Qui propinquam, & alios infra citandos.

Neque deest convincens ratio, ad hoc scilicet, ut retra-
61 hantur homines à matrimoniis contrahendis inter illas per-
sonas, inter quas canonicum adest impedimentum, & in
favorem animarum, adducta à *Sanch. de Matrimon. libr.3.*
disput.42. num.7.

Idemque *Sanch. ubi supra versic. Prætereà* ad rem obser-
var, quòd dispositio illa *Concil. Trid. sess.24. de Reform. Ma-*
62 *trim. cap 5.* mandantis, eum non esse dignum, ut benignita-
tem Ecclesiæ facilè experiatur, qui ejus salubria præcepta
temerè contemnit, licèt loquatur expressè de contrahentibus
matrimonia, non præmissis denunciationibus, à fortiori
procedit in casu matrimonii contracti inter illas Personas,
inter quas canonicum adest impedimentum, quia in his ter-
minis longè major verificatur contemptus, longèque majus
committitur delictum.

Quibus alia additur stringens ratio, quia dignum, & ju-
63 stum est, ut toto tempore ejus vitæ privetur facultate con-
trahendi matrimonii magnum Sacramentum ille, qui
non dubitavit ipsum mediantibus incestuosis nuptiis profana-
re, eique magnam inferre injuriam, & ad hoc, ut puniatur
in eo, in quo peccavit.

Adversus hæc tria adducta exadverso fuerunt. I. Quòd
64 pœna inhabilitatis contrahendi matrimonia quoad Incestuo-
sos, recessit ab Aula, idque ad evitanda pericula fornica-
tionis Conjugum, qui incestum commiserunt. II. Quòd ad
hoc ut habear locum eadem pœna, probari debeat in Con-
trahente præcisa scientia particularis gradus Consanguinita-
tis; & III. Quòd resolutiones hujus Sac. Congregat. emana-
verint in terminis matrimonii clandestini, quæ omnia nulla-
tenus applicentur præsenti casui, in quo eadem præcisa scien-
tia non probatur in Viro, & ab eodem matrimonium con-
tractum fuit in faciem Ecclesiæ, non autem clandestinè.
Nulla autem ex contrariis responsionibus, vel relevat in ju-
re, vel in facto subsistit.

Non relevat prima, innixa Text. *in canon. Si quis cum*
65 *duabus 5. quæst.2.* ibi: *Si quis cum duabus fuerit Sororibus*
fornicatus, aut cum his personis, de quibus sacra Scripta pro-
hibent, si dignam egerit pœnitentiam, & castitatis non value-
rit continentiam sustinere &c. liceat ei legitimam in conjugio U-
xorem accipere &c. ut fornicationes non perducantur ad Chaos,
cum aliis Textibus, sequutis ab Authoribus, citatis a *Sanch.*
de Matrim. lib.3. disp.15. num.16. & 17.

Proceditur enim in hac parte cum æquivoco, ad nostrum
66 effectum confundendo incestum, commissum extra colorem
matrimonii, de quo casu loquuntur Textus, in contrarium
citati, cum incestu, commisso in figura matrimonii, qui
est noster casus præcisus, & de quo loquitur dictus punctua-
lis textus in *Canon. Qui propinquam 35. quæst.2.* ut in specie
utrumque casum distinguendo, & conciliando omnes Te-
xtus, omnesque Authores, de dd. duobus casibus confusim
discurrentes, egregiè observat *Menoch. de Arbitr. lib.2. cen-*
67 *tur.5. cas.502. num.97. & seq.* ubi postquam enumeravit, &
explicavit undecim pœnas, in Jure civili statutas contra In-
cestuosos, deveniendo deinde ad inhabilitatem, in Jure
canonico fundatam contra incestuosas nuptias contrahentes
num.97. hæc habet.

Hactenus de pœnis, à Jure civili adversus Incestuosos in-
dictis disservimus, nunc superest dicendum de pœnis, à Jure
Pontificio sancitis, qua quidem in re distinguo pariter duos
68 *casus &c. Primus est, quando crimen incestus fuit commissum*
sine colore, & figura matrimonii, sed solum per modum forni-
cationis; Hoc sanè casu multæ indictæ sunt pœnæ &c. quas
ibidem latè explicat. *Secundus casus est, quando commissus*
est incestus sub colore, & figura Matrimonii, hoc etiam casu
multæ impositæ sunt pœnæ à Jure ipso Pontificio, inter quas
tertio loco numerat, & explicat inhabilitatem contrahendi
Matrimonium cum aliis Mulieribus, ibi: *Tertia est pœna,*
ne possint ii Incestuosi cum aliis contrahere matrimonium, can.
Qui propinquam, & concordant adducti *à de Angelis de De-*
lict. par.1. cap.77. nu.19. ibi: *Contrahens verò incestuosas nu-*
ptias &c. & alia mat. Reus contrahere prohib., & à Bermund.
69 *Choveron. de Concubin. tit. de Incest. num.17 fol. mihi 90.* ibi:
De Jure canonico &c. consideratur dupliciter, quòd si fuerit
commissum in figura matrimonii &c. in alio punietur, quia
quamdiu vivent etiam cum aliis non potuerunt contrahere ma-
trimonium canon. Qui propinquam 35. quæst.2. & Farinac. in
Prax. tom.4. quæst.149. num.142. ibi: *Quia adhuc Contra-*
hentes incestuosas nuptias non possunt cum aliis contrahere.

In qua parte verba ejusdem punctualis Textus sunt adeo
clara, adeoque cubitalia ut videatur intellectus debilitas red-
ducere Doctorum authoritates ad id explicandum, ut dice- 70
bat *Gratian. dec. Marcb. 85. num* 10. ut patent Consideranti
dicta verba *Textus,* quæ sunt sequentia *Qui propinquam san-*
guinis Uxorem ducunt, & separantur quæ toto Cœlo distant
ab aliis: *Si quis cum duabus fuerit fornicatus, aut cùm de his*
Personis, de quibus sacra Scripta prohibent, quia prima ver-
ba specificant incestum in figura Matrimonii, secunda verò
eundem incestum denotant, sed sine Matrimonii colore, ut
Consideranti manifestum est. Neque deest in utroque casu 71
palpabilis diversitatis ratio, quia in primo maxima, secun-
do verò nulla irrogatur injuria magno matrimonii Sacra-
mento.

Neque huic secundæ parti dictæ distinctionis applicantur
ea, quæ de periculo fornicationis asserunt Doctores, lo-
quentes de incestu, commisso extra figuram matrimonii:
Quia licèt incestuosas contrahens nuptias non possit matri- 72
monium contrahere cum aliis mulieribus, juxta authorita-
tes, supracitatas, potest tamen servatis servandis validè ite-
rum contrahere cum illa, quam sub matrimonii colore de-
floravit; Et proinde nullo modo verificatur idem inconve-
niens, eo quia ducendo eandem in Uxorem, ad sui libitum
potest ad praxim reducere consilium illud *Apostol. 1. ad Co-*
rint. 7. 8. Si se non continent, nubant, & aliud ibidem 2.
Propter fornicationem autem unusquisque suam Uxorem
habeat.

Minoris subsistentiæ est secundum objectum, quòd pro
incurrenda dicta inhabilitate probari debeat scientia certa, 73
& indubitata præcisi gradus consanguinitatis respectu Viri,
quòd in casu nostro prorsus improbabile sit, eo quia sermo
est de Viro magnalitiæ qualitatis, non autem de summo
Practico Datariæ. Imò verificatur in eodem magna bona
fides, dum matrimonium contraxit prævia Apostolica di-
spensatione.

Pro eo enim, quòd attinet ad dictam præcisam scientiam
certi gradus consanguinitatis, respondemus, hujusmodi 74
criticationem vim facere claris, & cubitalibus literis dicti
Textus in *canon. Qui propinquam,* in quibus ignorantia ex-
cusans ab inhabilitate contrahendi aliud matrimonium, re-
spicit ipsam consanguinitatem in genere, in quocumque
gradu illa verificetur, non autem restricta est ad ignoran-
tiam ejusdem consanguinitatis, potiùs in uno, quàm in alio
gradu, quòd evidens est ex sola illius lectura ibi: *Qui pro-*
pinquam sanguinis Uxorem ducunt (Ecce verba comprehen-
dentia omnes gradus consanguinitatis) *& separantur, non* 75
licebit eis, quandiu utrique vivunt, alias Uxores sibi in con-
jugio sociare, nisi ignorantia excusentur.

Ex quibus remanet manifestum, ignorantiam referri ad
propinquitatem sanguinis inter illos gradus, inter quos ve- 76
rificatur incestus, non autem ad unum, vel alium gradum
ejusdem propinquitatis: Et ratio rationis hæc est, quia in-
habilitas contrahendi matrimonium cum alia muliere, in-
ducta fuit ad impediendas incestuosas nuptias, ex adductis
per *Corrad. in Prax. dispens. lib.8. cap.3.* cum aliis citatis su-
pra. Nuptiæ autem incestuosæ semper verificantur, quando
sermo est de consanguinitate à primo usque ad quartum gra-
dum juxta doctrinam *D. Thom. 2. 2. quæst.154. art. 7.* sequu- 77
tum à *Filiuc. tom 1. tract 10. de Sacram. Matrim par.2. cap.*
10. *num.278.* cum aliis, adductis a *Zuff in Instit. crim. lib.2.*
tit.27. litt. CC. & sequutis in *Institut. crimin. libr.3. tit.5.*
à num.13.

Respectu verò bonæ fidei, innixæ Gratiæ dispensatio-
nis obtentæ ab Apostolica Sede, dicimus, id nullam omni-
nò habere facti assistentiam, sed potiùs ad hominem verifi-
cari oppositum; Quòd non probamus præsumptionibus, & 78
conjecturis, quæ ad nostrum effectum superabundarent, ex
adductis per *Mascard. de Probat. conclus.57. num.7. & 8. Pa-*
nim. decis.93. annot.1. num 15. & Rot. decis.8. num.30. & seq.
cor. Arguel.

Sed intra evidentiæ fines id ponit Episcopus Luceorien.
pro veritate, & conscientia ab hac Sac. Congreg. requisitus, 79
& loquens cum fundamento authenticorum documentorum,
ab ipso recognitorum, sequentibus verbis quæ nullam ad-
mittunt contrariam glossam, vel detorsionem in alium sen-
sum: *D. Castellanus, uti Vir, dispensationem ante à S. Sede*

procu-

procuravit, & obtinuit de solo quarto, subticito ex industria tertio, Sponsa sua Ducissa Constantia inscia, & ibi: *sub. & obreptitiæ obtentæ dispensationis, quam tamen ipse procura-*
80 *verat, uti ex documentis probantibus intellexi, & quia ipse horum conscius erat, per se causam aggredi noluit*, & ibi: *Cùm perspexissem dolum taciti Actoris &c.*

Quæ omnia subsequutus eventus, & actus, postea gesti,
81 intrà evidentiæ fines posuerunt; Etenim non solum ortus fuit rumor, antequam dispensatio exequutioni demandaretur, quòd illa ab eodem obtenta, nulla erat ob reticitum gradum propinquiorem consanguinitatis; Sed ex eodem motivo positivum dubium excitatum fuit coram Apostolico Exequutore circa subsistentiam, vel insubsistentiam dict. dispensationis, quæ omnia commendabili ingenuitate referuntur ab Episcopo in ejus Relatione.

Innegabilis proindè remanet in his circumstantiis præcisa
82 scientia certi gradus consanguinitatis, cui innixum erat idem dubium validitatis dispensationis, excitatum ante illius exequutionem, & propiereà æquè innegabilis remanet mala fides, præcedens, nedum contractum, sed etiam consumationem matrimonii, de quo disputamus, ut Considerandi manifestum est: Neque poterit facilè suaderi, quòd dictum dubium validitatis dispensationis, à Viro obtentæ, fuerit ignoratum, dum uti ab Exequutore publicè, & palam promotum, & publicatum antè exequutionem dispensationis, dici poterat notorium, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in cap. Tua nos de Cohabit. Cler. & Mulier. & de Angel. de Delict. par. 1. cap. 126. num. 2.* Quòdque omnia
83 hæc eidem Viro probè nota erant, in specie affirmat idem Episcopus in dicta Relatione ibi: *Et quia horum conscius erat, idest* Vir.

Omnium denique debilius est tertium subterfugium ad evi-
84 tandam applicationem punctualium resolutionum hujus S. Congregat. & præcipuè in *dicta Salernitana*, cum supposito, quòd in dicto casu matrimonium clandestinè fuisset contractum: Hoc enim nullo modo regit in facto, quia in dict. casu matrimonium contractum fuerat coram Parocho, & testibus, in quibus circumstantiis non clandestinè, sed in facie Ecclesiæ semper contractum dicitur, juxta dispositam in *Conc. Trident. sess. 24 de Reform. Matrim. cap. 1.* & animadversa per *Rot. decis. 431. num. 4. cor. Royas, & in Leodien. Matr. 29. Aprilis 1699. §. 1. cor. Card. Priolo, & in Carpentoraten. Matrim 28. Aprilis in princ. cor. eodem, & in Placentina Matrimon. 18. Novembris 1715. §. 1. cor. Card. Scotto*,
85 ubi quòd substantia validitatis matrimonii restricta est ad simultaneum consensum Contrahentium, cor. Parocho, & duobus testibus explicatum.

Licèt autem in d. casu omissæ fuissent solitæ denunciatio-
86 nes, istarum omissio validitati matrimonii nullatenus obstat, neque illud tanquam clandestinum, nullum reddunt, ex animadversis per *Sanch. de Matrim. lib. 3. disput. 5. num. 3.* & firmatis per *Rot. decis. 1099. num. 4. cor. Seraph & decis. 433. num. 13. par. 14. rec. & in Placentina Matrim. 15. Martii 1715. cor. Card. Scotto*, ubi, quòd denunciationum culpabilis omissio reddit quidem matrimonium illicitum, sed ipsum non irritat, neque invalidum reddit.

Eo autem tempore, quo Scribentes pro Viro, indicantes
87 circumstantias dictæ resolutionis in *Salernitana*, conati sunt illius inapplicabilitatem aperire, ad oculum demonstrarunt, illam punctualissimè verificari in nostro casu: Itaut cum omni proprietate dicere possimus, militare pro hac parte præcisam, & punctualem legem quales sunt resolutiones hujus Sacr. Congregat. ex animadversis per *Rot. dec. 7. num. 3.* apud *Antonell. de Jur. Cler.*

Asseruerunt enim, quòd in d. casu Vir (sunt præcisa
88 verba) *summa cum fraude, revoluto Mantello, spreta Dispensatione Apostolica, & contra fidem datam, & in præjudicium Mulieris, quam cognoverat &c. amplius matrimonium cum illa contrahere recusavit.*

Quæ omnia punctualiter verificantur in præsenti casu, in quo de industria Viri in expedienda dispensatione subrepti-
89 tiè, & obreptitiè, deque Mulieris præjudicio, quam cognovit, & non solùm hodiè ampliùs cum illa matrimonium validè iterùm contrahere recusat, sed palliato nomine procuratoris Fiscalis declarationem illius nullitatis totis viribus in Curia Episcopali procuravit, teste omni exceptione majore Episcopo, ibi: *Contracto tali matrimonio, & consumato, aliquot Septimanis Sponsi cohabitarunt*, &c. & ibi: *Idem*
90 *D. Castellanus actionem intentavit ad divortium sub fundamento, sub, & obreptitiæ obtentæ dispensationis, quam tamen Ipse procuraverat, ut ex documentis probantibus intellexi, & quia Ipse horum conscius erat, per se Causam aggredi noluit, sed Fiscalem Curiæ meæ subornavit, & sub nomine palliato actionem instituit, cum perspexissem dolum taciti Actoris &c.* cui Relationi omnis in hac parte adhibenda est fides, juxta firmata per *Rot. in Cremonen. Beneficii 21. Maii 1708. §. Verùm cor. Lancetta*, cum aliis supra citatis.

Neque ad excludendam inhabilitatem Viri ad contrahendum matrimonium cum alia Muliere, applicantur regulæ 91
ex adverso inculcatæ, quod sumus in terminis pœnalis dispositionis, quodque in dubio semper inclinandum sit pro illius 92
exclusione.

Quia non sine improprietate impedimentum, se tenens ex parte Viri, nulliter contrahentis, & mala fide, multis 93
Septimanis consumatis matrimonium cum Muliere, sibi arcta consanguinitate juncta, & impediente matrimonii contractum, appellatur pœna, ex quo illud verè, & propriè nihil aliud est, quàm simplex inhabilitas, seu ineptitudo materiæ ad contrahendum matrimonii Sacramentum; Cùm enim Sacramenta ad eorum validitatem pernecessè requirant concursum materiæ, & formæ, juxta modum de illis discurrendi, primo loco usurpatum *à Guillelmo Altissiodorensi*, quem deinceps omnes Theologi sequuti sunt, testibus *Morin. exercitat. 1. de Sacram. Ordin. & du Hamel. in Theolog. specul. & pract. tom. 7. tract. de Matrim. lib. 1. dissert. 3. cap. 5. per tot. Bonacin. Oper. moral. tom 1. tit. de Sacram. in gener. disput. 1. quæst. 2. proposit. 1. num. 3.* ubi quod hodie id est de 94
fide, uti statutum *in Conc. Generali Florentino de Instit. Armenor. & in Trid. in Decr. de Sacram.* Et materia Sacramenti Matrimonii sint ipsæmet personæ contrahentes, ut uno ore notant Theologi, sequuti *à Card. Bellar. contr. 1. de Matr. cap. 6. Suarez in 3. par. D. Thom. tom. 3. disput. 2. sect. 1. conclus. 3. Casal. de Veter. Sacr. Christi Ritib. cap. 1. num. 18. & Gavard. in Theolog. exantiquat. tom 6. quæst. 2. de Matrimon. artic. 2. §. 1. numer. 4. fol. 255.* Eo ipso, quòd quis matrimonium cum Consanguinea contrahit, & consumat, non datur materia apta ad conficien. idem Sacramentum ex parte Viri, & consequenter si duceret aliam mulierem in Uxorem, daretur accessus ad non suam, contra Divinum Præceptum, ut benè discurrendo notant *Aranx decis. 1. Moral. disp. 11. de Stat. Civil. quæst. 3. num. 5 fol. 497. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp 17. num. 4. Pasqualig. de Privileg. constit. in artic. mortis quæst. 449. num. 3. & per tot.* & firmavit *Rot. dec. 308. num. 3. & 4. cor. Dunoz. senior.* ibi: *Quod eo magis est dicendum, quia Sacr. Concil. omnes Personas, non servata hac forma, contrahere volentes, inhabilitat, idest ipsam materiam Sacramenti, ex quo sequitur propter hanc ineptitudinem materiæ non subsistere matrimonium &c. Et hæc est ratio, cur nullo modo possunt Consanguinei matrimonio copulari sub* 96
prætextu cujusvis necessitatis, quia inhabilitatis personis, innabilis redditur materia &c. Eo enim ipso, quod Ecclesia inhabilitat materiam, idest personas, aliter contrahentes, daretur accessus ad non suam contra Præceptum divinum. 95

Et ex hac solida reflexione retorquetur potiùs, quàm obstet propositio, quòd in dubio semper respondendum sit pro 97
exclusione pœnæ; In dubio enim validitatis Sacramenti, non est permissum illa cum tali dubio conficere, ut sancivit *Ven. Dei Servus Inn. XI. 2. Martii 1679. prop. 1.* Imò graviter peccaret qui ad dictum effectum uteretur materia cum dubio, quòd illa apta esset ad conficiendum Sacramentum, ex 98
adductis à *Bonac. Oper. Moral. tom. 1. tit. de Sacram. in gener. disp. 1. quæst. 2. punct. 1. per tot.* ubi *num. 32.* sequentem adducit stringentem rationem, *quia exponit se periculo faciendi Sacramentum invalidum, cùm fieri possit, ut revera illa mate-* 99
ria &c. non sit sufficiens. In moralibus autem exponere se periculo faciendi Sacramentum invalidum perinde est, ac facere Sacramentum invalidum, & concordant *Filliuc. Oper. moral. tract. 1. cap. 4. quæst. 10. per tot. Coninch. de Sacrament. quæst. 60. art. 6. num. 50. & 80. & Gavard. in Theolog. exantiquat. tom. 6. quæst. 2. art. 3. num. 7.*

Poterat autem omitti exageratio illa, quòd in margine dicti *can. Qui propinquam* legantur dubitativa verba hæc 100
Fortasse ista Gratiani, quodque *Pag. in Vit. Pontif. Roman.* afferat, supposita esse omnia ea, quæ *Gratianus* scribit de Decretis S. Fabiani Papæ.

Respectu siquidem dictæ prætensæ Apostillæ, nescio an illa in facto subsistat; Hoc unum scio, quòd in meo Co- 101
dice, Venetiis impresso anno 1572. illa nullatenus legitur.

Respectu verò d. gratuitæ, & divinitativæ assertionis d. modernissimi Authoris.

Respondeo primò cum punctuali authoritate *Monaccl. in Formul. tom. 2. tit. 13. formul. 1. num. 11. fol. 6.* quòd non carent admiratione similes gratuitæ modernorum Authorum ex-

expressiones, eo quia *Decretum Gratiani* correctum fuit per tres Summos Pontifices, nimirum Pium IV. S. Pium V. & Gregorium XIII. ibi: *Nam quòd hic Author fidenter asserat &c. quòd Epistolæ &c. quæ insertæ leguntur in Codice Gratiani, non solùm sint antiquatæ, sed fictitiæ, suppositæ, fal-*
102 *sæ; & confictæ, non obstante correctione d. Codicis per Pium IV. Pium V. & Gregorium XIII. demandata, & executa &c. videtur in hoc sequi Criterium aliquorum &c. qui ferè nihil certi antiquitati &c.*

Respondeo secundò, quòd verba dicti Textus non sunt
103 paleæ, vel annotationes *Gratiani*, sed sunt propria verba ejusdem S. Pontificis Fabiani primi, uti talia recognita, & approbata ab omnibus *Repetentibus*, aliisque Authoribus, supra citatis; Et quod magis est uti ejusdem Sancti Pontificis canonizata etiam ab hac Sacr. Congregat. fuerunt in tribus resolutionibus, de quibus supra, & quotidiè approbantur à Dataria, de cujus Stylo sequens apponi solet clausu-
104 la in similibus dispensationibus: *Quod alter alteri supervivens, perpetuò absque spe conjugii remaneat*, de qua supra, hodiè comprobato à multis aliis exemplis, adductis in Summario Datariæ.

Est autem sine ullo Contradictore propositio ista commu-
105 niter recepta, quòd Stylus Datariæ legem faciat, quòdque uti Lex servandus sit, ea ratione, quia illa dicitur Papæ Organum, ut discurrunt *Gonzal. ad Reg.8. Cancell. gloss.63. num.60. Card. de Luc. de Benef. disc.16. num.9. & disc 103. num.10. & Rot. dec.703. num.11. cor. Cerr. & dec.814. num.4. cor. Emer. senior. & dec.379. num.2. par.18. rec.*

Adversus quem non merentur attendi piæ meditationes unius, vel alterius Religiosi claustralis, quia sumus in terminis quæstionum, concernentium Forum externum, in quo Canonistarum, & Juristarum opinio præfertur opinioni Theologorum, & Moralistarum, ex adductis per *Fagn. in cap. Super eo num.5. de Condition. apposit.* ubi quòd S. Pius V. in quadam gravi Causa matrimoniali, relicta opinione Theologorum, sequutus fuit illam Canonistarum, & *Card. de Albic. in Discept.2.* impressa apud *Card. de Luc. de Jurisd. disc.34. num.1.* & per eumdem *Card. de Luc. de Matrim. disc.3. num.7.* ibi: *In iis, quæ concernunt Forum externum, sequenda est opinio Canonistarum, non autem Theologorum, quorum partes sunt agendi de concernentibus Forum internum*, & priùs *in Tract. de Censib. discurs.36. num.8* ibi: *Moralibus*
106 *nimium quidem, ac reverenter deferendum est in iis, quæ concernunt Fidem, ac etiam Forum internum; Parum verò in materiis forensibus, in quibus non sunt versati; Ideòque potiùs deferendum est Juristis; Quinimò inter ipsos Juristas adhibenda est distinctio inter Scholasticos, & Forenses, atque in ipso genere Forensium, inter illos, qui in magnis Civitatibus, & Tribunalibus benè versati sint, & illos, qui in parvis Locis, sive quòd etiam in magnis, modicam habentes Fori praxim, vel occupationes, Cameralibus studiis dediti, in abstracto, alios transcribendo, Libros componant:* Quæ omnia mirabiliter nostris terminis applicantur, quia Authores, probantes nullitatem Matrimonii in nostris terminis, non solùm sunt optimi Canonistæ, & insimul Juristæ, sed egregii Practici Datariæ; E contra verò contrarii Authores non solùm versati practicè non sunt in materiis, quas tractant, sed unus alterum simpliciter transcribit mediante illo studio, quod *Cardin. de Luc.* ubi supra vocat Camerale, quod repetit *in tract. de Regalib. disc.147. num.2.* ibi: *Ob quam rationem, à nimium frequenti experientia comprobatum, mea consuetudo est parum deferendi iis Scriptoribus, qui, alioquin docti, & ingeniosi, nullam; vel modicam Fori in magnis præsertim, ac primariis Tribunalibus notitiam habentes, omnia dicunt theoricè, & in abstracto, ex sola Librorum lectura, & revolutione, & de Canon. disc.33. numer.9.* ubi refert vulgatum illud *Romana singular.654. Legista senza Capitoli, val poco, ma il Canonista senza Legge, val niente.*

Et in terminis, quòd in conflictu opinionum, semper
107 procedendum sit cum illa, quæ est conformis Stylo Datariæ, ea viva ratione, quia illa est organum Papæ, egregiè observat *Corrad. in Prax. dispens. lib.6. cap.3. num.25. Parisi. de Resinat. lib.11. quæst.13. num.177. Rot. dec.632. nu 21. cor. Dunoz. jun.* ibi: *Quæ Datariæ observantia est magnifacienda, cùm illa sit organum vocis, & mentis Papæ*, cum aliis, citatis à *D. Piton. de Controvers. Patron. allegat.16. num.11.* ubi, quòd omnis præsumptio militat pro Stylo Datariæ, præsertim quando ille est inveteratus, ea ratione, quia præsumitur habere fundamentum rationis, & con-
108 gruentiæ, & *discept. Eccles.6. num.5.* ibi: *Stantes pro negativa Sententia, & quibus assistit praxis Datariæ Apostolicæ, cujus declarationibus, & Stylis tanquam approbatis, & quotidiè stantibus sub oculis Summi Pontificis, in conflictu opinionum esse omnino deferendum in puncto concludit &c.* & concordant adducti *per Amayden de Stylo Datar. cap.3. num.1. & seqq.* ubi illam adducit solidam rationem, quòd Datarius 109
dicitur repræsentare Personam, ipsius Principis, & cùm Papa, medio ipsius, agat ea omnia, quæ transeunt per Datariam, gesta per Datarium perinde habentur, ac si gesta fuissent ab ipsomet Papa.

Quæ omnia eo magis admittenda videntur in præsenti, ex quo in Regno Poloniæ, & magno Lithuaniæ Ducatu, omnes ferè nobiles Familiæ consanguinitatis vinculo taliter 110
junctæ sunt, ut semper inter Consanguineos ibidem, prævia tamen Apostolica dispensatione, contrahantur matrimonia, ut observat Episcopus in Relatione ibi: *Unicum insuper pro meliori Informatione adjicio, quòd his in Partibus omnes Familiæ insigniores &c. ità sunt cum aliis consanguinitate allegatæ, ut extra nexum sanguinis vix paria invenire valeant connubia.* Et proindè magna aperiretur via 111
innumeris inconvenientibus, si in eisdem Regno, & Magno Ducatu permitteretur Viris primas Uxores relinquere post contractum, & plusquam consumatum matrimonium, aliasque sibi novo conjugio sociare, prætextu nullitatis, ob gradus consanguinitatis minùs candidè, & ex industria expressos in illis Dispensationibus, quas, insciis innocentibus mulieribus, ipsimet Viri expedire procurarunt.

Neque subsistunt contrariæ exagerationes, quòd præsens lis ortum habuerit à prætensionibus Dotis, quia eadem 112
dissidia suam originem habuerunt ab aliis causis, non autem à pecuniariis prætensionibus Dotis, jam constitutæ, & stabilitæ ante contractum matrimonii; Quòd probamus ex ingenua Relatione Episcopi, ibi: *Exortis demùm dissidiis ex causa D. Castellani, malè tractantis sponsam, Familiæ Ducalis nobilissimæ;* In quibus circumstantiis omnia Jura clamant succurrendum in hac parte esse Mulieri, ex omni parte afflictæ, & malè tractatæ ab ejus Viro, ex firmatis per 113
Rot. in Capuana Jurispatr. 8. Junii 1709. §. Fortiùs coram Aldrovando.

Et quod magis est, postquam Vir abstulit à Muliere id, quòd neque Deus ipse potest illi restituere, juxta dictum *S.* 114
Hieronym. in Epistola ad Eustochium registrata in *canon. Si Paulus 22. quæst.2.* ibi: *Audacter dicam, cùm omnia possit Deus, suscitare Virginem non potest post ruinam*, ubi *Gloss. verb. Suscitare* rationem adducit his verbis: *Deus non potest facere quin fuerit corrupta, quia factum non potest non esse* 115
factum, læto animo, prætextu sub, & obreptitiæ Dispensationis, ab ipsomet impetratæ, & procuratæ, intentavit actionem pro obtinenda declaratione nullitatis matrimonii, de quo disputamus, ad effectum transeundi ad secunda Vota cum alia Muliere, & cum tali, tantoque ejus præjudicio, quæ omnia à me humillimè exposita huic Sacrosancto Sena- 116
tui, pronis auribus excepta fuerunt, & in maxima consideratione habita *in dicta Salernitana Matrimonii 17. Novembr. 1708.* quando non solùm intrepidè respondit, & Virum effectum fuisse inhabilem ad contrahendum cum alia Muliere matrimonium, sed intrepiditate majori die 11. Januar. 1710. denegavit eidem gratiam transeundi ad alia vota cum diver- 117
sa Muliere, non obstantibus, neque attentis omnibus illis exagerationibus periculi fornicationis, & aliis, que plus justo magnificari, & amplificari solent exadverso.

Deveniendo modo ad primum dubium non meretur attendi reflexio, quòd pro matrimonii nullitate licèt citentur mul- 118
ti classici Authores, nulla allegetur resolutio hujus Sacr. Congregat. Respondemus enim quòd pro nullitate matrimonii militant multa Oracula Summorum Pontificum, imò ipsorummet immediatorum Successorum S. Pii V. registrata 119
in Summario Datariæ, ubi adducta fuerunt duo ipsiusmet S. Pii V.

Inter quæ celebre est illud Urb. VIII. quod per extensum registravit *Barbos. Vot. decis.3. à num.8.* quo mediante in 120
punctualibus terminis nostri casus idem Summus Pontifex rotundè declaravit, nullum esse matrimonium, contractum ante Literas declaratorias, reticito propinquiori gradu consanguinitatis.

Nec replicetur, eundem Summum Pontificem tali Oraculo mediante non determinasse nullitatem similium matrimonio- 121
nium per viam Legis generalis, sed solùm id declarasse respectu determinati matrimonii, de quo tunc temporis agebatur in illa Causa *Toletana Dispensationis.*

Ultra quòd enim speciale est in omnibus Pontificiis Oraculis, quòd illa faciant Legem quoad omnes casus similes, licèt

licèt emanaverint in particularibus Causis, ut patet ex toto
122 Corpore Juris Canonici, cujus Capita quotidiè allegantur pro decisione similium Causarum, etiamsi emanaverint in particulari casu.

Procedendo etiam cum Authoribus illis, qui in contrarium inclinant opinionem, objecto occurrit *Rot. in Mindonien. prima Martii 1706. §. Eòque fortiùs cor. Ansald.* his ver-
123 bis: *Intrante dilemmate, quòd, vel hoc Breve, seu Bulla, erat verè generalis respectu omnium, qui salubrem vovent, & præstant obedientiam Summ. Rom. Pontifici, & res transibat sine difficultate. Aut erat (quemadmodum se involvunt Tractantes de materia) definitio particularis, edita pro Ecclesia, & Archiepiscopatu Tarentino; Tùncque fi credulitatem, & venerationem præstaremus Bartolo, vel Baldo, Hostiensi, aut Panormitano in aliqua discussione Juris, quare non erat*
124 *circumspectanda definitio Supremi Principis, Pastoris, & Judicis Ecclesiæ Universalis super articulo, cæteroquin valdè per privatos DD. conflictato? Quando secundùm nostram imbecillitatem habemus quotidiè affirmatam, quòd authoritati magni Doctoris standum sit in quacumque materia, suaptè natura disputabili, & ambigua, teste Jasone &c.*

Indeque in illis quæstionibus, in quibus Authores in con-
125 trarias classes divisi sunt, praxis Sacrarum Congregationum illa est, ut semper præferatur illa opinio, quam in Facti contingentia Summi Pontifices sequuti fuerunt in uno, vel altero particulari casu, ut nostris temporibus practicari vidimus in illa quæstione: *An Summus Pontifex dispensare possit in matrimonio rato, & non consumato, dissentiente uno ex Conjugibus*. In alia: *An possit dispensare in Voto solemni Castitatis*, in quibus hodiè prævalet illa pars, pro qua militant Summorum Pontificum particulares Gratiæ, seu facta.

Quòd autem Summi Pontifices soliti fuerint in hac parte
126 approbare oppinionem illam, quæ stat pro nullitate matrimoniorum, juxta circumstantias nostri casus contractorum, patet ex multis similibus Brevibus, in Summario Datariæ exhibitis; Inter quæ, ut supra vidimus magnam merentur animadversionem duo, expedita tempore S. Pii V. Primum *in Salamantina 4. Octobris 1569 lib. 2. Matrim. Pii V fol. 402.* Secundum verò in *Spoletana 15. Aprilis 1571.* in quibus
127 mandat idem Sanctus Pontifex, quòd si matrimonia contracta erant cum probabili ignorantia gradus proximioris; Apostolicus Delegatus dispensaret, ibi: *Si ita est, & ignorantia hujusmodi probabilis fuerit, cum ipsis Fabrino, & Apollonia dummodo &c. quòd impedimento tertii affinitatis gradus hujusmodi ac Constitutionibus &c. matrimonium inter se de novo publicè servata forma &c. distantiam verò secun-*
128 *di gradus prædicti eis non obstare declares, Prolem susceptam, suscipiendam &c.* Verba enim hæc *de novo contrahere* digito indicant nullitatem matrimonii, antecedenter contracti, ut in nostris punctualibus terminis advertit *Leo in Prax. par. 2. de Dispensat. Matrim. § Quo ad facultatem fol 177. & 216.* ibi: *Hac sua formula demonstrat &c ipsius Curiæ Romanæ praxim, dum imponit de novo contrahendum; Nisi enim matrimonium fuisset invalidè contractum, non juberet de novo illud contrahendum.*

Idque comprobatur etiam ex illis aliis verbis: *Prolem su-*
129 *sceptam, & suscipiendam legitimam decernendo &c.* Si enim prius matrimonium validum ab initio fuisset, opus hujusmodi legitimatione non fuisset, quia proles ab initio fuisset legitima, ut Consideranti patet, & notat *Corrad. de Dispensat. Matrim. lib. 9. cap. 3. num. 46.*

Comprobatur ulteriùs ex illis enunciativis, quæ leguntur
130 in aliis Brevibus Successorum Summorum Pontificum ibi: *Non quarto tantùm, sed tertio, & quarto affinitatis invicem se attinere repertum extitit, propter quod tu Fili Vicarie Literas præfatas tanquam nullas, & invalidas, exequutioni*
131 *demandare recusasti*; Observando verba illa *tanquam nullas, & invalidas*, quæ nullam admittunt glossam, nullamque admittunt conciliativam interpretationem.

Itaut ex his omnibus, & aliis similibus Brevibus, addu-
132 ctis in Summario Datariæ, concludenter probetur Stylus in nostris terminis, qui non solum servandus pro lege est ex supra animadversis; Sed non sine legali fundamento Datariæ Stylo applicari potest illud: *Noli me tangere*, attributum
133 publicis Instrumentis à *Farinac. quæst. 156. num. 156.* sequuto in *Instit. crim. lib. 1. tit. 4. num. 34.*

Si enim in longè debilioribus terminis Styli Curiarum, etiam inferiorum, puta Curiæ A. C. Signaturæ Justitiæ, &
134 Rotæ pro legibus servantur, ex notatis *per Ridolphinum in Praxi par. 1. cap. 1. num. 79. & seqq. & Amayden de Styl. Datar. cap 38. num. 7. & seqq.* Quantò magis idem dicendum est de dicto Stylo Datariæ, circa quem adeo uniformes, adeoque concordes sunt omnes Doctores, loquentes de illius Praxi circa nostram inspectionem, ut difficile sit inve- 135
nire aliam conclusionem, in qua Doctores cum majori consonantia conveniant, quibus attentis cum omni legali fundamento *idem Stylus dici potest Lex Canonica, vel Constitutio Papalis*, ut sequendo *Gomez in Reg. de Subrog. quæst. 5. num. 4. & in Reg. de trienn. quæst. 7. num. 3.* per hæc numero verba id asserit insignis nostræ ætatis Canonista *D. Piton. discept. 47. num. 14.*

Quòdque Papæ voluntas superlativè comprobetur ex Datariæ Stylo, egregiè notat *Card. de Luca de Pension. disc. 38. num 5* ibi: *Talisque est Datariæ Stylus, cui nimium deferendum venit, cum Dataria, & Cancellaria Apostolica dicantur organum Papæ, cujus voluntas ex hujusmodi Stylo desumi solet*; Idemque priùs observaverat *in dicto Tract. de Pens. disc. 2. num. 9. & disc. 12. num. 7.*

Nec augendæ sunt piæ meditationes unius, vel alterius Religiosi Claustralis, potiùs divinativè, quàm solidè di- 136
scurrentes de eodem Stylo Datariæ, nempe *Tambur. de Sacram. lib. 8. tract. 2. tit. de Dispens. cap. 9. § 7. num. 9. Gobat. in Theolog. exper. tract. 9. cap. 22. in append. nu. 620. fol. 1003. P. Syrus, in quodam manuscripto*; Ultra enim ea, quæ supra observavimus pro responsione adversus impugnantes dictum Stylum Datariæ; Dicimus, quod cùm idem Stylus Datariæ nihil aliud sit, quàm jus non scriptum, seu facta Summorum Pontificum, ex latè animadversis per *Amayden. de Stylo Datariæ cap. 38.* per totum; Dum de istis factis ha- 137
bemus authentica documenta, in Summario Datariæ exhibita, non est circa illa recurrendum ad intentionem, & interpretationem diversam sub colore introspectæ voluntatis Papæ; Ut in terminis durioribus concursus non intentionis, & speculationis, sed verborum, & factorum, quòd facta semper prævaleant verbis, habemus *Textus in leg. Paulus ff. Rem rat. haber. & leg. De quibus ff. de Legibus* cum concordantibus apud *Rota decis. 21. numer. 8. coram Celso.*

Idque verum est, etiamsi verba Brevium essent nimis clara, & æqualiter literalia, quia in his etiam terminis factum, 138
observantia, & Stylus contrarius semper præferendus esset verbis, etiamsi contrarius intellectus esset de Jure verior, magisque accommodatus verborum sensui, ea viva ratione, quia talis præsumitur sensus in verbis, qualem demonstravit observantia subsequuta, & Stylus, postea practicatus, & in terminis interpretationis Constitutionum Summorum Pontificum egregiè advertit *Rot. in Romana 3. Decembris 1696. §. Quod talis cor. Card. Priol. & dec. 12. n. 24. apud D. de Prosper. de Territ. separat.* cum quibus processit *hæc Sac. Congregat. in Romana Distributionum 14. Novembris 1699.* 139
de qua *in tom. 1. par. 2. discept. 16. num. 101. & 117.* cum aliis concordantibus, citatis *in decis. 65. à num. 12. par. 15. rec. & decis. 24. num. 8. & 9. cor. Emer. jun.* ubi ampliatur conclusio, etiamsi intellectus, comprobatus à Stylo, seu observantia, esset malus, & de Jure non tenendus: Certiùs 140
quia talis observantia, seu Stylus incœpit immediatè post editionem *Constitut. 13. S. Pii V.* ut ampliant Doctores citati supra *discept. 17. num. 23.* Et in concursu famosorum Practi- 141
corum, & Canonistarum, sequentium dict. Stylum, propriamque sententiam cum illo conformantium, non sunt habendæ in aliqua consideratione interpretationes divinativæ, & piæ meditationes Moralistarum, ut in specie observat *Card. de Luc. de Canon. disc. 38. num. 10.* ibi: *Ideoque in concursu insinuati Maraldi, qui priùs in Curia diù versatus Advocatus &c. non ponendus in comparatione, vel concursu aliquorum, qui in Claustris reclusi, vel aliàs nullam Curiæ, & hujusmodi negociorum practicam peritiam habentes, replent cartas cum collectionibus eorum, quæ scripta inveniunt, vel de proprio judicio, à praxi non edocto, loquuntur &c.*

Quibus non adversatur reflexio, quòd non sumus in terminis observantiæ judicialis, & actuum, gestorum in con- 142
tradictorio judicio, sed in Supplicationibus, ab utroque Sponso Summo Pontifici porrectis potiùs ad cautelam, qui modus supplicandi non importat confessionem nullitatis, ut 143
quotidiè practicari videmus in similibus Gratiis, quæ conceduntur ad cautelam pro absolutione à Censuris, pro tollenda irregularitate, & similibus.

Responsio enim in promptu est, quòd scilicet sumus in terminis solius interpretationis dict. *Constitut. 13. S. Pii V.* in 144
quibus circumstantiis uno ore receptum est inter Doctores quòd attenditur observantia, etiamsi illa non fuerit obtenta in contradictorio Judicio, & per actus judiciales, ut videre

dere est apud *Mans. consultat.* 170. *à numer.* 73. *Palm. Nepos*
145 *allegat.* 68. *numer.* 86. *libr.* 1. *Gilian. ad Statut. Perus. verbo*
Successio numer. 90. *&* 93. *& Rot. decis.* 37. *numer.* 49. *coram*
Ansaldo.

Et tamen in nostris terminis neque etiam desideratur hu-
146 jusmodi circumstantia, eo quia dantur actus, in quibus pro-
cessum suit per viam judicialem, ut est ille *in Causa Toleta-*
na apud *Barbos. vot. decis.* 3. in quo emanavit Breve Urbani
VIII. In illa enim intentatum suit judicium super nullitate
147 Matrimonii, circa quam duæ emanarunt Sententiæ, una
Vicarii Matritensis, & alia Nuncii Apostolici Hispania-
rum ut refert ibidem *Barbos. dict. vot.* 3. *in princip. §. Ve-*
rificatis.

De simili pariter casu, in judicium deducto, loquitur
148 *Bonacin. Oper. Moral. tom.* 2. *tit. de Leg. disp... par.* 2. *quæst.* 3.
punct. 7. *num.* 7. ibi: *In Curia Archiepiscopali &c. non fuit*
admissa, & necessariam esse secundi gradus cum tertio mentio-
nem fuit judicatum.

In omnem verò casum omnibus attentè ponderatis conci-
149 liari posse videntur Constit. Pii IV. & S. Pii V. nec non Sty-
lus Datariæ, asserendo, illa matrimonia esse nulla, quæ
contrahuntur quidem post expeditam Dispensationem, re-
ticito gradu proximiori, sed fuerunt contracta, vel consu-
sumata antequam obtentæ fuerint Literæ declaratoriæ;
150 Hoc enim modo verificatur revocatio Constitutionis Pii
IV. Quia illa mediante dispensationes, reticito gradu pro-
ximiori, erant prorsus nullæ; Non remanet superflua, sed
151 multum operatur Constitut. S. Pii V. quia præservat à nul-
litate Dispensationes, obtentas reticito gradu proximiori,
illasque conservat in implicito statu validitatis usque ad tem-
pus, in quo postea obtineantur Literæ revalidatoriæ; Et
152 hoc modo Datariæ Stylus ad unguem concordat cum dictis
Constitutionibus; Intelligendo nimirum dictionem illam
postea, hoc est post expeditionem prioris dispensationis;
Non autem post contractum, & multo minus post consuma-
tum matrimonium, quando opus est procedere per viam di-
versam alterius Gratiæ, quæ vocatur *Perinde valere*; Ea
153 ratione, quia non obtentis Literis declaratoriis ante ma-
trimonii contractum, remanet in suo robore Constitution.
Pii IV. cujus vigore nulla sunt matrimonia, contracta me-
154 diantibus dispensationibus, expeditis, reticito proximio-
ri gradu consanguinitatis, ut observant Authores supra
citati.

Conciliatio hæc mirabiliter comprobatur, à Formula Li-
155 terarum declaratoriarum, registratarum in Summario Da-
tariæ, quam per extensum impressit *Barbos. vot. decis.* 3. *nu-*
156 *mer.* 9. *lib* 1. ibi: *Discretioni tuæ per Apostolica scripta man-*
damus, quatenus, etiam si Literis præfatis jam Tibi præsen-
tatis, ad illarum executionem propter hoc (id est propter no-
157 titiam gradus proximioris, superventam post expeditionem
dispensationis, sed ante illius executionem) *procedere di-*
stuleris, seu recusaveris, nihilominus negotium hujusmodi
reassumens, ipsasque Literas valere dicta authoritate decer-
nas, ad earundem Literarum executionem, servata aliàs ea-
rum forma, procedas.

Hujusmodi siquidem clara verba Literarum declaratoria-
158 rum plura digito demonstrant pro d. Styli Datariæ Compro-
batione.
159 Primum, quòd dispensatio expedita suit reticito propin-
160 quiori gradu consanguinitatis; Secundum, quòd illa præ-
161 sentata suit Exequutori; Tertium, quòd iste Exequutor
ob superventam notitiam gradus proximioris recusavit exe-
162 qui dictam Dispensationem; Quartum, quòd post talem
recusationem Exequutoris, habitus suit ad Papam recur-
sus pro obtinendis Literis declaratoriis. Quintum demum,
quòd Papa mandat Exequutori, ut reassumens exequutio-
nem prioris Dispensationis, servata illius forma, pro
cedat.

Ex quibus patet, hujusmodi Literas declaratorias suffra-
163 gari dumtaxat pro illis matrimoniis, quæ non adhuc con-
tracta, & consumata sunt; Secus verò pro illis, in quibus
(ut in nostro casu) oppositum verificatur, juxta illa clara
verba, opportunè repetenda: *Ad illarum exequutionem pro-*
pter hoc procedere distuleris, seu recusaveris.

Vel locum habere in illis pariter terminis (qui non sunt
164 nostri) quando matrimonium contrahitur cum bona fide,
tam Sponsi, quam Delegati Apostolici, probabiliter igno-
rantium ante exequutionem Dispensationis existentiam gra-
dus propinquioris, qui longè distant à circumstantiis nostri
casus, in quo, tam Delegato Apostolico, quàm Viro ante
exequutionem dispensationis notissimus erat gradus propin-
quior, illiusque industriosa reticentia, ut ait Episc. in Relat.

Imò ex hac reflexione responsum pariter adequatè vide-
tur illi objecto, quòd, admittendo nullitatem matrimonii 165
ex reticentia propinquioris gradus, nihil omninò concessisset
de novo S. Pius V. ex quo Pius IV. eandem nullitatem ante-
cedenter literaliter declaraverat.

Non enim videtur tenuis Gratia validitas prioris dispen-
sationis, quando illa exequutioni demandata non est, quia 166
præcisa dicta Constitutione Sancti Pii V. pro validitate ma-
trimonii requireretur nova, & distincta gratia ex intero,
appellata à Practicis *Perinde valere* pro tollendo obstaculo
gradus propinquioris, quæ, ut dixi, & repeto, ex gratia
d. S. Pii V. nullatenus est necessaria, quando primæ Literæ
dispensationis exequutioni demandatæ non fuerant: Vel id
factum suit cum ignorantia gradus propinquioris tempore
exequutionis Dispensationis.

Comprobantur hujusmodi literales interpretationes à
Ros. de Exequutor. Liter. Apostolic. cap. 11. *num.* 33. *Leo in*
Thesaur. For. Eccles. par. 2. *cap.* 8. *de Dispensat. num.* 45. ibi:
Et hunc Stylum spatio 20. *annorum, & ultra, quibus Roma-*
nam Curiam sequutus fui, inconcussè semper servare vidi;
Ita quod omissa gradus proximioris expressione, ut fit quan-
doque per errorem, necessaria sit revalidatio cum Literis Pe-
rinde valere; *Et hæc in praxi sunt satis nota, non solùm in*
Urbe, sed ubique in Foro Episcopali, & *de Just. de Dispen-*
sation. Matrimonial. lib. 2. *cap.* 3. *num.* 42. *& Corrad. in Prax.*
lib. 7. *cap.* 7. *num.* 59. *vers. Hæc satis*, observantibus in casu 167
matrimonii, jam contracti, cum scientia propinquioris
gradus, Summo Pontifici non expressi (& nos addimus
multò fortius consumati, juxta terminos nostri casus) non
sufficere pro validitate matrimoniorum Literas declaratorias,
sed requiri aliam Gratiam, *Perindè valere*; Imò *d. Corrad.*
ubi supra asserit, nunquam visum fuisse in Dataria contra-
rium practicari, seu peti Literas declaratorias post contra-
ctum matrimonii, ibi: *Hæc autem satis desumuntur ex di-* 168
cta Constitut. Pii V. qui in casu exequutæ Dispensationis, in
qua bona fide fuit omissa expressio propinquioris gradus, non
invalidat dictam Dispensationem, quia, si Delegatus ignora-
verit, adesse etiam d. propinquiorem gradum, sufficit, jam
dispensasse super remotiore tantùm, expresso in Literis dis-
pensationis. Nec propterea unquam visum fuit contrarium
practicari, aut peti hanc Declaratoriam post matrimonium con-
tractum quæ tunc tantummodo omninò petenda est in forma
Perindè valere, *quando ipsi Delegato ante exequutionem Li-* 169
terarum Dispensationis constiterit, adesse etiam gradum pro-
pinquiorem. Quo casu, si nihilominus dispensaverit, etiam
secluso scandalo, peccabit mortaliter, quia contravenit Con-
stitutioni Pontificiæ, & *Corradum* in hac parte sequutus fuit
Card. Carpineus, cit. supra *num.* 27.

Adversus quæ non obstant authoritates, ex adv. citatæ,
& signanter resolutio hujus Sacr. Congregat. *in Mediolanen.* 170
1. *Maii* 1607.

Respectu siquidem authoritatis Doctorum, omnes sigilla-
tim recogniti, fundantur in authoritate *Sanchez de Matrim.*
disput. 24. *num* 29. *lib.* 8. qui ad id asserendum motus fuit à
Breve Clem. VIII. dato in Summario Datariæ, quod regi-
stratum legitur apud eundem *Sanchez* ubi supra, sed ex er-
rore Impressoris omissa fuerunt verba illa, quæ ad literam
declarabant nullitatem Matrimonii, de quo tunc actum
fuit, & sunt sequentia: *Nos ne dicti Alphonsus, & Anna* 171
Literarum præfatarum (notetur quæso sequens causalis)
quæ ideo invalidæ sunt censendæ, frustentur effectu, pro-
videre volentes &c. Ex quibus patet, quòd Summus Ponti-
fex in dicto casu habuit matrimonium, non solùm pro illi-
cito, sed etiam pro invalido ex reticentia gradus proxi-
mioris.

Sicuti igitur ex hac solida animadversione, in facto cla-
rè fundata, nullum fieri potest fundamentum in dicta au- 172
thoritate *Sanchez*, quia Doctori, loquenti cum aliquo sup-
posito, isto corruente, nulla fides danda est, ex adductis
per *Corn. cons.* 111. *num* 28. *lib.* 2. *Gabr. cons.* 114. *num.* 60 *lib.* 1.
Lotter. de Re benefic. lib. 1. *quæst.* 31. *num.* 53. *& Rot. decis.*
1284. *num.* 8. *cor. Emer. Jun* Ità nulla pariter fides præstan-
da est aliis Doctoribus, sequentibus, & referentibus illum
Doctorem, qui primam propositionem aliquam firmavit,
ut videre est apud *Gob. consult.* 80. *num.* 70. ibi: *Eorum au-* 173
thoritas in tantum valet, in quantum Jura, & rationes, in
quibus se fundant, veritatis habent fundamentum, & *Rot.*
dec 364. *num.* 12. *par.* 4. *rec.*

Neque proinde aliam particularem responsionem meren-
tur Authores, citati pro contraria opinione, quia cum illi, 174
sigillatim recogniti, sequantur eundem Sanchez, appli-
catur conclusio, quam sequuntur *Card. de Luca de Pension.*
disc. 81.

disc. 81. *sub num.* 19. ibi: *Dum simpliciter pertranseunt cum authoritate Gabrielis &c. Propterea tunc, corruente Antesignano, corrunt de consequenti omnes alii, qui in sola fide ejus authoritatis processerunt, juxta nimis congruum, & adaptabile exemplum de testibus de auditu ab uno, qui sit omnium*
175 *Author, & Magister, quoniam isto convicto &c. de mala informatione, omnes alii corruunt, quamvis essent mille, utpote non plus valentes, quàm unus, à quo eorum dictum trahitur, & regulatur*, & D. *Piton. discept.* 6. *num.* 5. ibi: *Omnes procedere cum authoritate ejusdem Parisii &c. Unde illo fundatè rejecto, sive conciliato, corruere omnes alios ejus Sectatores &c.*

Respectu verò dictæ resolutionis *in Mediolanen. anni* 1607. observo, ex lectura facti, registrati in *Lib.* 11. *Decr. fol.* 1.
176 *terg.* non posse colligi illius circumstantias, sed potiùs apparet in illo casu, dispensationem fuisse concessam, non ab Apostolica Sede, sed à quodam Vicario ipsius Delegato, circa cujus facultates aderat dubium, an essent sufficientes, quod fuit resolutum affirmativè, ibi: *Quoad primum, potuisse Vicarium, ex delegatione Apostolica dictam dispensationem, ut proponitur, concedere*; Quomodo autem
177 illa concessa fuerit, juxta id, quod fuit propositum in hac Sacra Congreg remanet in obscuris; Et propterea in eadem resolutione non possunt figi pedes pro declaranda validitate matrimonii in nostris terminis; Ea ratione, quia resolutiones hujus, & omnium illarum Sacr. Congreg. attenduntur solùm in illis terminis, in quibus concurrunt illæmet circumstantiæ, quæ causam dederunt eisdem resolutionibus, ut pro illarum inapplicabilitate notant *Caram. in Theol. fund. lib.* 3. *de Matrim. fundam.* 70. *num.* 3711. *versic. Hinc patet.* ubi quòd ut plurimùm tales concurrunt in aliquo
178 casu circumstantiæ, ut resolutio, quæ unicum casum respicit, ad cæteros extendi non possit; *de Just. de Dispens. Matr. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 357. & *Rot. dec.* 72. *num.* 6. & 7. *cor. Ansald.* & *in Hispalen. Juris votandi* 4. *Febr.* 1697. §. *Distinguentes cor. Card. Caprara.*

Cæterùm recognita in fonte eadem dispensatione Mediolanen. quæ est sequens.

Paulus &c. Vicario Archiepiscopi Mediolanen. Aliàs pro
179 *parte Jo: Baptistæ Sorefinii Laici &c. Margaritæ de Travedona Mulieris, Mediolanen. Diœcesis*, Nobis exposito, eosdem aliàs ignorantes &c. impedimentum &c. copulari carnis fragilitate &c. devictos se carnaliter &c cognovisse, prolemque suscepisse. *Postmodum verò ad eorum &c.* notitiam, se quarto Consanguinitatis &c. *esse conjunctos, & nisi matrimonium &c. dictam &c. diffamatam, & innuptam &c. remansuram &c. scandala exoriri, cupereque &c. copulari, sed stante impedimento hujusmodi desiderium &c. adimplere non posse, absque &c dispensatione; Quare pro parte dictorum &c. Nobis &c. supplicato, ut sibi &c. providere dignaremur; Nos tunc dictorum &c. supplicationibus inclinati, discretioni tuæ &c. dedimus in mandatis, ut de præmissis &c. informares, etsi preces niti reperires, eosdem &c. ab* incestus reatu, & excessibus hujusmodi &c. absolveres, ac cum ipsis &c. quod impedimento quarti Consanguinitatis &c. dispensares, Prolem susceptam &c. *decernendo, prout in dictis Literis continetur. Cùm autem sicut exhibita Nobis nuper pro parte dictorum &c. petitio &c. continebat, Literis prædictis tibi præsentatis, Tu contenta in eis verificari mandasti, & licèt in verificatione ipsa Tibi constaret, dictos &c.* non quarto, sed tertio, & quarto Consanguinitatis &c. à communis &c. esse conjunctos, nihilominus cum eisdem &c. super impedimento quarti Consanguinitatis &c. *sub conditione tamen, quòd ipsi Literas declaratorias super* distantia tertii gradus prædicti infra tres menses, tunc proximos, & nondum elapsos, obtinere tenerentur, dispensasti, ipsique &c. dispensationis hujusmodi vigore matrimonium inter se per verba de præsenti publicè factis &c. juxta formam Concilii prædicti, nulloque alio detecto &c. impedimento, contraxerunt, illudque &c. solemnizarunt, & carnali copula *consumarunt; Et in eadem expositione subjuncto &c. prædictos* in hujusmodi matrimonio &c. remanere, & si divortium &c. *scandala &c. exoriri, quare iidem ex Loco &c. dictæ Diœcesis Nobis &c. Discretioni tuæ &c. mandamus*, quatenùs negotium hujusmodi reassumens, Literasque ipsas valere decernens, ipsos ab excommunicationis Sententia, quam propter præmissa incurrerunt, incestus reatu, & excessibus hujusmodi absolvas, *ac cum eisdem &c. quòd impedimento quarti consanguinitatis &c. dispenses, distantiam verò tertii &c. non obstare declares, & ad dictarum Literarum executionem, servata aliàs earum forma, procedas in omnibus, & per omnia, perindè, ac si in illis dictos &c. non quarto*, sed tertio, & quarto Consanguinitatis &c. *à communi &c.* esse conjunctos *expressum, ac cum eis desuper dispensari, & declarari mandatum, præmissaque minimè sequuta fuissent, & quatenùs Causa &c. in Judicio, parito Judicato, non obstan. &c. præmissis &c. cæterisque &c. quibuscumque &c. Datum &c. apud S. Petrum* 1606. *Kalen. Februarii &c. anno* 2.

Registr. Lib. Matrim. Pauli Papæ V. anno 2. *folg.* 371. & 372.

Illius inapplicabilitas videtur clara, plura observando. Primum, quòd in dict. casu matrimonium sub probabili ignorantia Consanguinitatis fuerat jam contractum, & consumatum inter Consanguineos absque ulla dispensatione; 180
Secundùm, quòd habita deinde notitia consanguinitatis, cum supposito, quòd esset in solo quarto gradu, super illo obtenta fuerat dispensatio; Tertium, quòd in verificatione dict. dispensationis repertum fuit, Contrahentes conjunctos esse non in solo quarto, sed in gradibus tertio, & quarto; Quartum, quòd Exequutor vigore dictæ Dispensationis in quarto gradu præstitit quidem suam authoritatem, mandavitque matrimonium contrahi, sed sub illa expressa conditione, quod Contrahentes Literas declaratorias obtinerent, præfigendo illis terminum trium mensium; Quintum, quòd post tale matrimonium, ut supra contractum, habito recursu ad Apostolicam Sedem, mandavit Summus Pontifex dict. Exequutori, *ut negotium hujusmodi reassumens, Literasque ipsas valere decernens, ipsos ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa incurrerunt, incestus reatu, & excessibus hujusmodi absolvas &c. & dispenses, distantiam verò tertii &c. non obstare declares, & ad dd. Literarum exequutionem, servata aliàs earum forma, procedas in omnibus, & per omnia, perinde, ac si in illis dd. &c. non quarto, sed tertio, & quarto consanguinitatis &c.*

Ex quibus nimis clarè resultat, quòd in dict. casu matrimonium à Summo Pontifice habitum fuit pro nullo, & convalidatum fuisse per viam *Perinde valere*. Inferendo nullitatem ex absolutione à sententia excommunicationis, ab incestu, & ab aliis excessibus, quibus supposuit Summus Pontifex subjectos esse Contrahentes, ea ratione, quia absolutio, seu relaxatio vinculum supponit, ex adductis *in dec.* 368. *num.* 14. *coram Cerr.* & *dec.* 98. *num.* 5. *par.* 7. *rec.* & *in Pisauren. Molendinorum* 17. *Julii* 1707. §. *Neque vim cor. Kaunitz.*

Si enim dicti Contrahentes matrimonium validè contraxissent nullam excommunicationis sententiam incurrissent, nullum incestum, nullumque reatum, & excessum commisissent, præcipuè quia non solùm bona fide, & prævia approbatione Exequutoris, sed matrimonium contraxerunt sub expressa conditione intra tres menses impetrandi Literas declaratorias. Cùmque, his omnibus non obstantibus, absoluti fuerint ab excommunicatione, & ab incestu, videtur clarum, quod matrimonium in dict. casu fuerit omnino nullum, quoque proinde eadem resolutio *Mediolanen.* 1607. potiùs sit uniformis, quàm contraria dicto Stylo Datariæ.

Pro quorum faciliori admissione non omittimus observare, quòd non sumus in terminis alicujus casus, qui solet rarò contingere, ut fuit ille celebris *Bojanen.* ab hac Sac. Cong. ultimo loco decisus, de quo in fine hujus discept. *n.* 186 circa quem Officialis Matrimonialium, ab hac S. Cong. requisitus, asseruit, non invenisse in Regestis Datariæ similem dispensationem fuisse concessam, imò, nec etiam petitam;
Sed sumus in circumstantiis Dispensationum Matrimonialium, quæ quotidiè expediuntur in Dataria Apostolica, à 181
cujus attentissimis Officialibus circa pœnitentias, Oratoribus imponendas, nec non circa multa alia, explicata *à Jo: Vincentio Beger* magno Datariæ Practico in quodam ejus Manuscrip. dato in Sum. ejusd. Datar.

Cujus authoritatem taliter in his materiis respectu Datariæ Styli magnifecit hæc Sac. Congr. ut *in Brixinen* 19. *Nov.* 1667. & 3. *Decemb. ejusdem anni*, licèt resolverit, quòd, dissoluto Matrimonio, contracto cum Consanguinea in quarto gradu sine Apostolica dispensatione, adessent duo impedimenta, unum publicæ honestatis, & aliud affinitatis 182
contrahendi matrimonium cum Muliere, tertio gradu conjuncta primæ Uxori, ut videre est *in lib.* 25. *Decret. fol.* 472. & 484. Attamen si obtineatur dispensatio cum expressione affinitatis in tertio gradu, valere matrimonium, etiamsi in precibus non exprimatur impedimentum publicę honestatis, ex quo hęc censetur satis expressa per expressionem d. affinitatis resolvit *in d. Brixinen.* 3. *Mar.* 1668. non solùm sequendo Voti

d. Jo: Vincentii Bergerii, Datariæ Ministri, sed raro, & forsan unico exemplo registrando illius Votum in *d. lib.* 25. *Decret. hujus S. Cong. fol.* 548. Iste enim magnus Datariæ Practicus, quoad nostrum effectum, hæc ait *In dictis Supplicationibus semper fuit necessaria expressio, tam remotiorum, quàm propinquiorum graduum, nam quandò in eis narra-*
183 *tur, videlicèt Oratores esse secundo, & tertio à communi stipite provenien. consanguinitatis gradibus conjunctos, in majoribus expensis condemnantur, quàm fiessent in tertio tantùm gradu conjuncti, & si vesana forsan libidine victi se carnaliter cognoverint, imponitur eis major pœnitentia quàm si essent in simplici gradu conjuncti, & sic in similibus. Itaque si exprimeretur solus gradus remotior, non daretur pœnitentia juxta qualitatem incestus, & maximum etiam esset præjudicium Datariæ respectu taxæ Eleemosynæ solvendæ.* Quæ tamen, *uti inconcussi moris est in Eleemosynas erogantur*, juxta verba *Innoc. XII. Const.* 12. *§.* 44. *in fine*, & observant *Card. Pallavicin. in Histor. Conc. Trid. lib.* 23. *cap.* 8. *nu.* 11. *Thomasin. de Benefic tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 54. *nu.* 11. *Redhing. in Histor. ejusdem Conc. Trident. tom.* 4. *fol. mihi* 380. *num.* 3. *& Card. de Luc. de Offic. Vacabil. cap.* 4. *num.* 4 *&* 5. Estque in Urbe notorium.

Die 7. Sept. 1720. proposita Causa in Cong. Conc. rescri-
184 ptum fuit: *Dilata, & ad mentem. Et mens est, quòd perquirantur Regesta Datariæ, tam super antiquis, quàm super modernis Perinde valere, & Declaratoriis.* Quibus perquisitis, & per Datariæ Officiales in Summ. exhibitis, re-
185 proposita & resoluta fuit Causa die 28. Martii 1722. sub sequentibus dubiis.

Dub. I. An constet de Nullitate Matrimonii Negativè, & Episcopus mandet, quod Conjuges continuent in separatione, donec obtinuerint Litteras declaratorias.

Dub. II. An Princeps Joannes Sapieha factus sit inhabilis ad contrahendum Matrimonium cum aliis mulieribus in casu &c. Ad II. Provisum in primo, & amplius Causa non proponatur.

ARticulus, decisus ab hac Sac. Congr. in *Bojanen.* de qua supra *num.* 181. fuit in illa propositus die 8. Junii
186 1720. quando dictum fuit: *Dilata, & scribant bini Theologi.* Et die 3. Augusti ejusdem anni 1720. quando rescripsit: *Ad mentem*, & 8. Martii 1721. quando rescripsit: *Ad D. Secretarium juxta mentem, & mens est, quod Episcopus det libertatem contrahendi matrimonium*, fuit sequens: *An Vitricus, absque ullo impedimento, vel affinitatis, vel publicæ honestatis, ducere possit in Uxorem eam, quæ fuit Uxor sui Privigni;* Non obstante clara dispositione *Textus in leg.*
187 *Uxorem ff. de Rit. nuptiar.* procedendo cum communi Doctorum opinione, quòd idem Textus correctus fuerit à Jure Canonico *in cap. Non debet de Consang. & affin.* ut notant *Faber. in Jurispr. Papin. tit.* to *de Nupt. princ.* 6. *illat.* 12. *Vinnius in Instit. tit. de Nupt. sub num.* 2. *& Cujacl. in d. cap. tit.* 14. *de Consang. & affinit. tom.* 3. edit. posthum. Parisiensis anni 1658. *fol.* 3. 6. & in explicatione *dictæ l. Uxorem de Rit. Nupt. tom.* 1. *inter ejus Oper. fol.* 153.

§. II.

TEmpore hujus secundæ propositionis, attento quòd nemo scribebat pro validitate matrimonii, dum tam Scribentes pro Dataria, quàm pro Viro, & Muliere, omnes instabant pro declaratione nullitatis ejusdem Matrimonii, R. P. D. Secretarius Sacr. Congreg. semper cum laude nominandus, & de quo honorifica habetur mentio in *to.* 1. *par.* 1. *discept.* 5. *num.* 49. sequentem doctissimum de more edidit Discursum.

Nonnulla sunt, quæ urgent pro nullitate Matrimonii. Primum est, quòd illud in tantum validum existimari
1 posset, in quantum dispensatio obtenta super gradu remotiori suffragari posset conjunctis in illo gradu, & in gradu etiam proximiori. Cùm autem id de jure non subsistat, juxta *Textum in cap. Quod dilectio de Consang. & affinit.* sequitur de Matrimonii nullitate non esse dubitandum.

Secundum est, quòd quidquid esset juxta antiquiores
2 Constitut. Gregor. XI. & Clem. VI. Pius certè Papa IV. sic decrevit; *De de singulis obstaculis plenè certiorari valens, quod in quibuscumque Dispensationibus, quas pro Matrimonio scienter, ignoranter contracto, vel contrahendo in quibusvis prohibitis consanguinitatis, aut affinitatis, seu mixtis gradibus &c. à Sancta Sede impetrari &c. non solùm de remotiori, sed etiam de proximiori, aut de proximioribus gradibus, quicumque illi fuerint, eorumque distantia, specialis, & expressa mentio, fieri debeat; Alioquin dispensationes &c. nullius sint roboris, & momenti, & pro infectis habeantur.*

Verba hæc leguntur *in Constit.* 37. *Pii Papa IV.* in antiquiori Bull. Rom. edito *anno* 1586. quod existit in Bibliotheca Casanatensi: Quibus attentis, sicuti certa est nullitas 3
dispensationis inter Conjunctos tertio, & quarto, facta tantùm mentione quarti gradus, sic à nullitate dispensationis valet illatio ad Matrimoniorum nullitatem.

Tertium est, quòd licèt S. Pius V. *in sua Constitut.* 13. *Bull. tom.* 2. derogaverit mox allegatæ Constitut. Pii Papæ IV. & voluerit, quòd valeret dispensatio, obtenta 4
super quarto, nulla facta mentione tertii gradus, addidit nihilominùs sequentia verba: *Obtentis tamen postea super propinquiori Literis declaratoriis*, hoc est Literis, in quibus declaratur, non obstare reticentiam gradus propinquioris; Cùmque recensita verba conditionem importent, juxta punctuales, & in his terminis authoritates, infra allegandas; Hinc fit, censendum esse nullum Matrimonium illud, quod fuit contractum inter Conjunctos tertio, & quarto, obtenta dispensatione super quarto, & non obtentis Literis declaratoriis super tertio.

Quartum est, quòd si validum haberetur Matrimonium, non obtentis Literis declaratoriis super gradu propinquiori, frustratoriæ quodammodo d. Literæ dici possent. Cùm 5
autem hoc non sit dicendum, nec etiam dici poterit, validum esse Matrimonium inter Conjunctos tertio, & quarto, prævia dispensatione super quarto, & non obtentis Literis declaratoriis super tertio.

Quintum est, quòd habito recursu ad Summos Pontifices Urb. VIII. & Innoc. X. à Conjugibus, qui, reticito gradu propinquiori, dispensationem expediverant super re- 6
motiori gradu, nec Literas declaratorias obtinuerant super propinquiori, fuit in Literis Apostolicis dictorum Pontificum, impressis *apud Anaclet. in* 5. *Lib. Decret. in Append. de Dispensat. super impedim. §.* 1. responsum, quòd Ordinarii, qui Dispensationem executioni dederant, nulliter, & de facto dispensaverant, quòd copula, interim habita, fuerat incestuosa, quòd filii nati erant illegitimi, & quòd erat iterum contrahendum Matrimonium in facie Ecclesiæ. Signa autem hæc sunt evidentissima, quòd non obstante citata Bulla S. Pii V. subsequentes Romani Pontifices nulla esse judicarunt Matrimonia, contracta inter Conjunctos, accedente Dispensatione Apostolica super gradu remotiori, & non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori; Idque adeò verum esse dignoscitur, ut *Barbosa, qui Voto* 3. *lib.* 1. *per tot.* senserat pro validitate, viso Brevi Urbani VIII. in fine Suffragii à d. opinione recesserit, & consimili modo se etiam gesserit *Bonacina*, qui licèt validum de jure Matrimonium existimasset, attento nihilominus Stylo Sedis Apostolicæ, Sententiam amplexus est, stantem pro nullitate, uti videri potest *tom.* 2. *disput.* 1. *quæst.* 2. *puncto* 5. *num.* 17 *& quæst.* 3. *puncto* 7. *§.* 1. *num.* 7.

Sextum est, quòd, quidquid dixerint Authores scholastici, qui pro validitate sensisse videntur, Authores certè pra- 7
ctici, ponderatis verbis Bullæ S. Pii V. *Obtentis tamen posteà super propinquiori Literis declaratoriis*, & ponderatis Brevibus Urbani VIII. & Innoc. X. supra indicatis, constanter asseruerunt, matrimonium esse nullum *Cleric. dec.* 22. *de Sacr. Matr. n.* 11. *Rosa de Execut. Liter. Apostol. c.* 11. *n.* 33. *Anaclet. in* 4. *Lib Decr. in Appen. de Disp super Imped. §.* 4. *pag.* 252. *à n.* 170. *usque ad n.* 183 *de Justis de Dispensat. Matr. lib.* 2. *c.* 3. *n* 40 *& duob. seq. Corrad. in Prax. dispens. lib.* 7 *pag.* 289. *&* 290. Cùmque in re, de qua nunc agitur, magis sit practicis, quàm speculativis Authoribus deferendum, sequitur retinendam esse opinionem, quæ validitati Matrimonii adversatur.

Ultimum est, quòd quidquid agit Dataria Apostolica, dicitur gestum ab ipso Papa, teste *Garz. de Benef. par.* 4 *cap.* 8
2. *num.* 18 Cùmq; ab egregiis Datariæ Officialibus in Discursu impresso afferant. 24. exempla, ex quibus ostenditur nullitas matrimonii, sive ignoranter, sive scienter contracti, quando propinquior gradus reticitus fuit, & inter hæc duo adsint, quæ referuntur ad tempus S. Pii V. nil clarius afferri posse videtur ad rem, de qua nunc agitur; Quomodò etenim in Literis *Perinde valere*, in terminis Matrimonii, bona fide, & cum ignorantia gradus propinquioris, contracti, prævia dispensatione super solo gradu remotiori, potuisset S. Pius V. potuissent & alii Pontifices mandare, quòd Ordinarii publicè indicerent nullitatem prioris matrimonii, & quòd Conjuges de novo contraherent, si præcedens matrimonium pro valido habitum

bitum fuisset? Et rursùs, quomodo in aliis Literis *Perinde valere* in terminis contracti, & consummati cum scientia gradus propinquioris, prævia dispensatione super remotiore, potuissent iidem Romani Pontifices declarare, quòd Ordinarii de facto dispensaverant, quòd servata forma Concilii matrimonium de novo contraheretur, quòd Contrahentes absolverentur ab incestu, & ab excommunicatione, lata *in clem. unica de Consang.* quòd Proles declaretur legitima, & quòd propter incestum commissum, alter ex Conjugibus alteri supervivens, perpetuò absque, spe Conjugii remaneret, si matrimonium, contractum cum dispensatione super remotiori, de jure validum fuisset?

Hæc sunt, quæ pugnant pro nullitate Matrimonii:
9 Nunc autem transitum faciendo ad ea, quæ favent validitati, operæ pretium est, nonnullas summatim exponere Romanorum Summorum Pontificum, Gregorii videlicèt IX. Greg. XI. Clem. VI. Pii IV. & S. Pii V. Constitutiones.

Gregorius itaque Papa IX. *in cap. finali de Consang &*
10 *affin.* decrevit, quòd Vir, qui à stipite quarto gradu, & Mulier, quæ ex alio latere distat quinto, possunt licitè matrimonialitèr copulari, quia computatio fit à remotiori, itaut Vir, & Mulier distent in quinto, in quo gradu nulla est prohibitio, juxta *Text. in cap. Non debet de Consang. & affinit.*

Constit. Greg. XI. mentio fit *à Guttierez quæst. Can.*
11 *lib. 2. cap. 15. num.* 127. *&* 128. & Constit. Clem. VI. verba faciunt *Calder. cons. 1. de Consang. & affinit. Fagn. in cap. final nu. 15. eod. tit. Covar. in Epitom. lib. 4. Decret. 2. par. cap. 6. sub num.* 12. & utraque Constit. Gregorii XI. & Clem. VI. reassumitur à S. Pio V. *in Constit.* 13. mox referenda; Omissaque Constit. Greg. XI. quam reperire non potui, sed quæ absque dubio concordare dicenda est cum alia Clem. VI. ut ex citata Bulla S. Pii V. desumitur. In eo, quòd attinet ad hanc Clementis VI. Constir. sciendum est, quòd Clem. Papa V. dispensationem concesserat, ut Vir, & Mulier, non obstante quarto gradu Consanguinitatis, possent ad invicem matrimonialiter copulari. Matrimonium contractum fuit, & Vir, & Mulier in eodem perstiterunr spatio annorum 30. exortaque subindè controversia, an dispensatio valida fuisset ex quo deprehensum fuit, Virum tertio, & Mulierem quarto gradidus à communis stipite distare, Papa sic dubium resolvit; *Declaramus, prædictam, & quaslibet alias dispensationes similes, obtentas à Sede Apostolica, & in posterum obtinendas, omissione mentionis de distantia tertii gradus prædicti à stipite non facta, in illis, & quarumvis litium dependentia occasione hujusmodi super eis nequaquam obstantibus, sufficientes, & validas existere, ac robur obtinere plenaria firmitatis, reprobantes quorumcumque opiniones contrarias, ac eas, & quoslibet Processus, in contrarium coram quibusvis Judicibus delegatis, & vel Ordinariis, habitos, inanes, & irritos decernentes.*

Supervenit post hæc Constit. Pii Papæ IV. in superioribus allegata. in qua non obstantibus Constit. Gregorii
12 XI. & Clem. VI. voluit, quòd in dispensationibus specialis, & expressa mentio fieret, non solùm de remotiori, sed etiam de proximiori gradu, & de eorum distantia, declarando, quòd in casu mentionis non factæ, dispensationes nullius essent roboris, & momenti, & pro infectis haberentur; At S. Pius V. *in sua Constit.* 13. *Bulll. tom.* 2. prævia derogatione Bullæ Pii IV. nec non facta renovatione Const. Greg. XI. & Clem. VI. & expressè protestando, *quòd favere intendebat Sacramento, & libertati Matrimonii*, statuit, & ordinavit, quòd excepto casu, quo Vir, & Mulier primum consanguinitatis, vel affinitatis gradum attingerent, *in quo S. S. nunquam dispensare intendebat*, in cæteris aliis consanguinitatis, & affinitatis gradibus *remotior attenderetur, & secum trahevet propinquiorem, & ob id sufficeret, remotiorem tantùm gradum exprimere; Obtentis tamen posteà super propinquiore Literis declaratoriis, juxta Greg. & Clem. Constit.* Concludendo, *dispensationes propter proximioris gradus hujusmodi non expressionem, de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus, & per omnia suffragari, perindè ac si in Literis, seu Commissionibus hujusmodi de proximiore, seu utroque gradu specialis, & expressa mentio facta fuisset.*

Adeòque, si S. Pius V. derogavit Const. Pii Papæ IV. Si
13 protestatus est, se favere velle libertati matrimonii. Si excepto primo gradu, validas, & subsistentes declaravit dispensationes, in quibus facta esset sola mentio gradus remotiori; Nil clarius afferri posse videtur ad suadendum, tàm validitatem dispensationum, quàm validitatem matrimoniorum, dependenter ab illis factorum: Nullatenùs urgentibus verbis in eadem Constit. appositis; *Obtentis tamen posteà super propinquiore Litteris declaratoriis*; In his etenim Literis iterùm admittitur validitas præcedentis dispensationis, *ipsasque Literas valere dicta authoritate decernens*, ut habetur ex earum formula, impressa *apud Novar. in Summ. Bullar. comment.* 60. In his iisdem Literis, dicitur, distantiam propinquioris gradus non obstare, & perindè se habere, ac si ejus mentio in prima dispensatione facta fuisset; Itaut harum Literarum introductio non alium finem habuisse dicenda sit, quàm avertendi scandalum, quod aliqui juris ignari sumere potuissent, videndo, quòd conjuncti in tertio, & quarto, matrimonium inter se contraxissent, prævia tantùm dispensatione super quarto; Et aliàs discurrendo sequeretur absurdum, quia sequeretur, quòd S. Pius V. non derogasset Bullæ Pii IV. sed tantùm voluisset, quòd pro validitate dispensationis, & matrimonii, fieri deberet in una pagina mentio gradus remotioris, & in alia gradus propinquioris, quando Pius Papa IV. decreverat, quòd in una, eademque pagina, hoc est in una, & eadem dispensatione pro ejus, & matrimonii validitate utriusque gradus, propinquioris videlicet, & remotioris, expressa mentio haberetur.

Discursus hic clarus videtur, & efficax, uti dicitur ab
intrinseco, sed idem magnum ab extrinseco robur assumit 14
à classicorum videlicet, & magni nominis Doctorum communi authoritate, qui ponderata Bulla S. Pii V. validam esse censuerunt dispensationem, in qua facta fuit mentio solius gradus remotioris, etiamsi Exequutor notitiam propinquioris habuerit, & hoc minimè obstante, eam exequutioni mandaverit, cùm ejus malitia validitati dispensationis obstare non valeat; Validum etiam consequentèr existimarunt matrimonium, quamvis illud fuerit contractum, non obtentis Literis declaratoriis, quarum defectus illud ad summum illicitum, sed non invalidum reddere potest *Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 24. nu. 29. Perez de Matrim. disp. 46. sect. 5. num. 7. Pont. de Mat. lib. 8. cap. 17. §. 5. num. 26. & 27. Petr. de Ledes. de Sacr. Matr. in addit. ad 3. par. quæst. 54. art. 2. pag mihi 419. Enriquez in Summ. lib. 12. de Imped. Matr. lib. 2. cap. 3. num. 6. in notis pag. mihi 709.* & rursùs *cap. 9. in notis lit. Z. pag. mihi 729. Salmatic. in Theol. Moral. tom. 1. de Matr. tract. 9. c. 14 punct. 4. §. 45. & 46. pag. mihi 260. Hurtad. in tr. de Sacram. disp. 26. difficul. 7. per tot. Coninch. de Sacr. disp 33. dub. 6. nu. 72. Tamburin. de Sacr. lib. 8. tract. 2. de Dispens. cap. 9. §. 7. per tot. Dicastil. de Sacr. tom. 3. tract. 19. de Matr. disp. 8. dubit. 9. per tot. Aversa de Sacr. Matr. quæst. 19. sect. 5. §. 7. pag. mihi 622. Bassæus in Flor. Theol. pract. tom. 2. in verbo Matr. 9. sub num. 5. pag mihi 344. Rosignol. de Sacr. Matr. tom. 2. contract. 15. prænot. 23. num. 5. Rebell. de Oblig. Just. 2. par. lib. 3. quæst. 5. sect. 4. num. 23 pag. mihi 333. Leand. Oper. moral. p. 2. tract. 9. de Sacr. Matr. disput. 24. qu. 40. Filliuc. Oper. moral. to. 1 tract. 10. de Sacr. Matr. dub. 8. num. 49. & seqq. Ant. à Spirit. Sanct. in Director. Conf. tract. 11. de Matr. disp. 8. sect. 7. per tot. Gobat. in Theol. exper. tract. 9. cap. 22. in Appen. pag. mihi 1003. num. 620. & seqq. Van. Espen. Jur. Eccles. Univ to. 1. par. 2. tract. 14. cap. 3. num. 17. Cherub. in notis ad Constit. 13. S. Pii V. tom. 1. pag. mihi 38. Novar. in Summ. Bull. comment. 60. num. 2.* Solaque inter Scribentes discrepantia est, quòd nonnulli censent, valere dispensationem, & validum esse Matrimonium cum expressione solius gradus remotioris, dummodò fœmina non sit illa, quæ sit propinquior stipiti, sed Vir sit propinquior stipiti, & Mulier stipitem attingat in gradu remotiori; In ea etenim facti specie, cùm fœmina sit quoad stipitem major Viro, & Vir per matrimonium evadere debeat caput Mulieris, aliquorum opinio fuit, quòd propter relatam inordinationem, pro validitate dispensationis, & matrimonii necessaria si utriusque gradus expressio. *Sot in 4. dist. 40. quæst. unic. art. 3. col. 8. vers. Quarto demum, & art. 4. colum. penul. vers. Et tertiò, Molina de Just. & Jure to. 1. tract. 2. disp. 161. num. 5. Bonac. Oper. Moral. tom. 2. disp. 1. quæst. 2. punct. 5. num. 16 §. Secunda est*; Quandoalli è contrà censent, vel id ad summum procedere, si Mulier esset Amita, vel Matertera, secus autem, si in tertio gradu esset constituta *Sanchez de Matr. lib. 8. disput. 24. num. 12.* & alii communiùs, ponderantes Bullam S. Pii V. indistinctè loqui asserunt, validam esse dispensationem, & validum matrimonium, contractum non obtentis Literis declaratoriis, & prævia dispensatione super remotiori, si-

vè Vir, sivè fœmina sit stipiti propinquior, *Pontius*, *Perez*, *Rosigno. Giribald. Aversa*, *locis sup. citatis*.

Quòdque notabilibus est, licèt ad tramites Bullæ S. Pii V. Sac. hæc Congreg. censuerit, pro validitate dis-
15 pensationis primum gradum esse exprimendum, uti habetur *in Dub. Affinit. proposito* 19. *Septemb.* 1682. *lib.* 32. *Decret. pag. mihi* 455. Disputato siquidem sequenti dubio: *An inter ipsos adsit impedimentum dumtaxat tertii affinitatis gradus, vel etiam primi, itaut super tertio tantùm, vel potiùs super tertio, & primo petenda esset dispensatio*, responsum fuit: *Petendam esse dispensationem, facta mentione primi gradus*; In hypothesi tamen matrimonii, contracti inter Conjunctos extra primum gradum, prævia dispensatione super remotiori, & non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori, hæc eadem Sacr. Congr. censuit validum fuisse matrimonium, & satis esse postea obtinere declarationem super gradu propinquiori, nec opus esse post declarationem denuò contrahere, ut habetur ex sequenti resolutione edita *die* 1. *Maii anno* 1607. *lib.* 11. *Decr. pag.* 1. *à terg.* ibi: *Hujusmodi Matrimonium, nisi aliud obstiterit, esse validum, satisque fuisse obtinere postea declarationem super gradu propinquiori, juxta Const. fa. me. Pii V. hac de re editam, neque opus fuisse post declarationem hujusmodi, repetere formam Concilii, vel denuò contrahere*.

Hisque positis, non obstant ea, quæ in contrarium fue-
16 runt ponderata; Non obstat etenim primum, quòd dispensatio, obtenta super gradu remotiori, non suffragetur Conjunctis in illo gradu, & in gradu proximiori, juxta allegatum Text. in *cap. Quod dilectio de Consang. & affin.* Textus etenim hic procedit attenta consuetudine Loci, ibi: *Consultiùs duximus multitudini, & observatæ consuetudini deferendum, quàm aliud in dissensionem, & scandalum Populi statuendum, quadam adhibita novitate*: Quocircà Textus prædictus non facit ad rem, de qua nunc agitur, nec obstat dispositioni Juris communis, juxta quam gradus remotior trahit ad se propinquiorem, uti adnotarunt *in cit. cap. Quod dilectio Innoc. in fine*, *Hosti. num.* 4. *Jo: Andr. num* 8. *Abb. num.* 7. *Gonzal. num.* 4. *Fagn. in cap. Vir qui nu.* 14. *de Consang. & affin. Covar. in* 4. *Decr. par.* 2. *cap.* 6. §. 10 *num.* 12. *Sanch. de Matrim. lib.* 8. *disput.* 1. *num.* 33. *propè finem*.

Minùs facit Bulla Pii IV. de qua in secunda opposi-
17 tione, cùm ei fuerit derogatum à posteriori Bulla Sancti Pii V.

Majoris roboris non est, quòd in illa Bulla S. Pii V. ha-
18 bentur hæc verba; *Obtentis tamen posteà super propinquori Literis declaratoriis*, uti tertio loco dicebatur; Punctus enim est, an Literæ declaratoriæ fuerint requisitæ pro validitate dispensationis, & an fuerint requisitæ, ut matrimonium esset validum, cùmque ex supra probatis S. Pii V. validam decrevit dispensationem, facta tantùm mentione remotioris gradus, & Literæ declaratoriæ sint necessariæ, ut matrimonium sit licitum, non autem ut sit validum; Hinc est nullum momentum constitui posse in verbis d. Constit. Pianæ.

Consimilis generis est, quod quarto loco opponebbatur, frustratorias videlicet evadere in hoc rerum statu Literas
19 declaratorias. Id quippè nullo modo subsistit; Vel etenim expedita dispensatione super remotiori, ante ejus exequtionem innotescit Ordinario, quòd Vir, & Mulier sunt conjuncti propinquiori gradu, & Ordinarius debet abstinere ab exequutione, usquequò Literæ declaratoriæ afferantur, uti benè ponderant *Bonacina Oper. Moral. tom.* 2. *disput.* 1. *quæst.* 2. *punct.* 5. *num.* 17. & *quæst.* 3. *punct.* 7. §. 1. *num.* 7. *Sanchez de Matr. lib.* 8. *disp.* 24 *num.* 29. Vel ante Bullæ exequutionem propinquitas non innotuit Ordinario, & sic sine Literis declaratoriis matrimonium contractum fuit, & tunc, statim ac notitia defertur ad Ordinarium, debet ille Conjuges separare, usquequò Literæ afferantur, uti benè ponderat *Sanchez loco cit.* Uno verbo semper est obediendum Constit. Pianæ, & semper expediendæ sunt Literæ declaratoriæ super propinquiori, sive Ordinarius ignoraverit, sive sciverit conjunctionem gradus proximioris; Et sive matrimonium fuerit contractum, sive non, & Ordinarius, qui, non obstante notitia gradus propinquioris, non allatis Literis declaratoriis, dispensationem exequeretur, peccaret, *Tamburin. de Sacr. lib.* 8. *tract.* 2. *cap.* 9. §. 7. *n.* 6 *Clericat. Theor. Eccles. cap.* 137. *num.* 13. quod satis est, ne Literæ declaratoriæ tanquam frustratoriæ habeantur.

Cætera alia, quæ in contrarium ponderabantur, stylum
20 respiciunt Datariæ, & à d. Stylo nonnulli practici Authores inducti fuerunt ad sustinendam nullitatem matrimonii, contracti prævia dispensatione super remotiori, non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori. Porrò de hoc Stylo loquendo, mirum est, quæ, & qualia dicta sint ab aliis Authoribus, qui sentiunt pro validitate matrimonii. *Tamb. de Sacr. lib.* 8. *tract.* 2. *de Dispensat. c.* 9. §. 7. *sub nu.* 9. facta sibi oppositione Brevis Urbani VIII. à *Barbosa* loco citato, relati, inquit; *Cùm non sit credibile, Urb. VIII. per Literas privatas voluisse abrogare dictum generale Decretum Pii V. mihi videtur esse putandum in memoratis privatis Literis aliquem irrepsisse errorem à Ministris commissum*; Alii per aliam viam procedunt; *Gobatus* quippè *in Theol. Exper. tract.* 9. *cap.* 22. *in Append. pag. mihi* 1003. *num.* 620. & *seqq.* ait, expressiones, quæ leguntur in Brevibus, de quibus agitur, non affirmativè, sed relativè fuisse expositas, quod est idem, ac dicere, expressiones non ad Pontificem, sed ad Supplicantes esse referendas, & *P. Syrus Placentin. & Pœnitentiarius Apostolicus in S S. Basilic. Later. in suis Adnotat. manuscriptis ad Constitut. Innocentii XII. super Facultatibus Majoris Pœnitentiarii pag. mihi* 737. *num.* 38. inquit. *Ad Stylum autem Curiæ respondetur, ipsum quidem facere jus, sed non quando est contra ipsum jus. Stylus autem in subjecta materia, quòd matrimonium sit nullum, nisi in dispensatione exprimatur gradus proximior, nec facit jus, nec observari potest, eò quòd adversaretur eidem Motui proprio Pii V. relato. Consequenter neque non obtentis Literis declaratoriis super eodem gradu, inferri debet, nullum esse matrimonium, si fuerit contractum vigore dispensationis obtentæ, cùm tales Literæ solùm dentur ad evitanda dub. & scandala, quæ oriri possent in Populo*.

At quidquid sit de hisce responsionibus, & prævia protestatione debiti obsequii erga Stylum Datariæ, sustineri pos- 21
se videtur; Primò, quòd nonnulla, quæ pro eodem adstruendo deducuntur, non faciunt ad rem; Secundò, quòd aliqua concordant cum his, quæ in superioribus dicta sunt; Tertiò, quòd alia pugnare videntur pro validitate matrimonii; Ultimò, quòd nihil in contrarium adducitur, quòd directè percutiat controversiam, de qua nunc agitur.

Quòd autem nonnulla, quæ afferuntur non faciant ad
rem, patet; Quia ex Suffragio, in contrarium allegato cl. 22
me. Card. de Carpineo, non aliud infertur, nisi quòd Episcopi, habentes à Sede Apostolica facultatem dispensandi in tertio, vel quarto, non possunt dispensare in secundo, vel tertio, obstante Bulla S. Pii V. Bulla quippè exigit Literas declaratorias, & Literæ declaratoriæ à Sede Apostolica sunt impetrandæ; Quod utique, nec impugnatur, nec impugnari potest.

Quòd item aliqua concordent cum his, quæ in superioribus dicta sunt, facilè demonstratur, & talia sunt omnia documenta, ex quibus eruitur, quòd, exhibita Ordinario dis- 23
pensatione super remotiori, & constito coram eodem de conjunctione etiam in gradu propinquiori, Pontifices dixerunt, dispensationem non fuisse subreptitiam, & sic Oratores esse dispensandos, ut matrimonium contrahere possent, servata forma Concilii, prævia tamen declaratione, eisdem non obstare conjunctionem in gradu propinquiori; Quid enim quæsò ex hisce documentis argui valet, nisi quòd, constito ante matrimonium de conjunctione in gradu propinquiori, expediendæ sunt Literæ declaratoriæ, si non fuerunt unà cum dispensatione expeditæ, quod utique admittitur, & est admittendum.

Rursùs, quòd aliqua pugnent pro validitate matrimonii, ponitur in claris; Plura etenim, & plura, tàm antiqua, 24
quàm moderna à Dataria allata sunt exempla, in quibus, post contractum matrimonium prævia dispensatione super remotiori, reticito propinquiori, non fuit Oratoribus demandatum, ut matrimonium inter se publicè, servata forma Concilii de novo contraherent, vel saltèm, quòd consensum renovarent, sed tantùm *quòd in Matrimonio sic contracto liberè, & licitè remanere possent*; Probant etiam hæc documenta, Matrimonium fuisse habitum pro illicito, sed non pro invalido; Si etenim invalidum fuisset, novus consensus fuisset necessarius, & fuisset præscriptus, sive ambo Contrahentes ignorassent conjunctionem in propinquiori gradu, sive alter ignorasset, & alter scivisset, uti latè probat *Claudius la Croix in Theol. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *par.* 3. *num.* 812 & *seqq. pag. mihi* 442.

Absque eo quòd quidquam referat responsio, ingeniosè de more in Discursu pro Dataria exaltata, quòd renova- 25
tio consensus non requiritur in Dispensationibus, quæ fiunt in radice matrimonii; Scio quippè, Summum Pon-

Pontificem posse dispensare in radice matrimonii, & revocare impedimentum dirimens matrimonium, & simul, & semel abrogare legem Ecclesiasticam, quæ dictum statuit impedimentum, faciendo, ut dispensatio retrotrahatur ad initium matrimonii, & sic, quòd proles quoad omnes effectus legitima sit, & habeatur, juxta latè deducta *in dec. 1121. coram Seraph. & decis. 19. coram Ludov. & dec. 174. post 2. Vol. Cons. Farinac.* Scio quoque controversum esse inter Doctores, an in hac dispensatione super radice matrimonii novus requiratur consensus, uti videri potest apud *Sanchez de Matrimon. lib. 8. disput. 8. num. 25.* & veriorem esse opinionem, quòd nulla consensus renovatio in hisce circumstantiis sit necessaria, uti latè probat *Rot. dec. 455. num. 11. par. 1. rec.* At punctus est, an in relatis exemplis dici queat, Summum Pontificem dispensasse in radice Matrimonii; Dispensatio hæc quippè prodest filiis natis quoad omnes effectus spirituales, & quo ad omnes effectus civiles directè in Terris, temporali jurisdictioni Romani Pontificis subjectis, & indirectè in reliquo terrarum Orbe, juxta celebre responsum *Innoc. III. in cap. Per Venerabilem, Qui filii sint legit.* Cùmque certum sit, dispensationes has, non nisi urgentibus gravissimis causis, & quidem raró concedi consuevisse à Summis Pontificibus *Barbos. vot. decis. 27. num. 31. lib. 2. Diana in edit. Coord. tom. 3. tract. 1. resol. 87. num. 6.* Sicuti imperceptibile est, quòd in tot exemplis relatis, in quibus non fuit præscripta renovatio consensus, *nec adhibitæ fuerunt formulæ, quæ adhibentur in dispensationibus in radice matrimonii*, voluerint in dicta radice Pontifices dispensare; Sic clarum est, ipsos nihil aliud facere voluisse, quàm dispensare in matrimonio contracto, prævia dispensatione super remotiori, & non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori, exclusaque renovatione consensus, indicare voluisse, matrimonium fuisse illicitè, sed non invalidè contractum.

Deniquè, quòd nihil in contrarium adducatur, dire-
26 ctè percutiens controversiam, de qua nunc agitur, clarissimè dignoscitur; In omnibus quippè exemplis, in quibus Summi Pontifices absolverunt à pænis incestus, prolem legitimam declararunt, & præscripserunt consensus renovationem, servata forma Concilii, Oratores supplicabant pro dispensatione, & sic se promptos ostendebant ad permanendum in matrimonio, itaut mirum non sit, si Supplicantibus iisdem pro absolutione à Censuris, pro legitimatione Prolis, Summi Pontifices petitis ad abundantiam indulgendo, & absolverint à censuris, & Prolem legitimam declaraverint, & renovationem consensus præscripserint; At ab his argumentum deduci non potest ad declarationem nullitatis matrimonii, Ad hunc etenim effectum ostendendum esset, quòd Contrahentibus à matrimonio recedere volentibus, & libertatem transeundi ad alia vota postulantibus, Sedes Apostolica facultatem concessisset; Cùmque tale documentum non afferatur, sequitur non doceri de documento, quod faciat ad rem, & directè percutiat controversiam, de qua nunc agitur.

Exemplum esse potest in Dispensationibus, quæ peten-
27 tibus indulgentur ad cautelam, vel super irregularitatibus, vel super Censuris; Quemadmodum enim ab hisce dispensationibus non valet argumentum ad incursum in Irregularitatem, vel in Censuram, etiam in casu consimili, & vallato omnibus circumstantiis, quæ adfuerunt in casibus, in quibus dictæ dispensationes concessæ sunt, *quando formitèr est disputandum, an fuerit incursa Irregularitas, vel Censura*, sic à verbis Summorum Pontificum, nullitatem matrimonii supponentibus in hypothesi, in qua Oratores supplicabant, & prompti erant ad permanendum in matrimonio, non valet illatio ad positivam matrimonii nullitatem, *quando formaliter super eodem quæstio instituitur.*

Atque hæc dicta sint sub Censura &c. salvo semper &c.

DISCEPTATIO XX.

Ceneten. Restitutionis in integrum.

PRO

Christophoro Roboreto.

ARGUMENTUM.

Religiosus, recurrens intra quinquennium, & postea reassumens instantiam, terminato quinquennio, potest nullitatem suæ Professionis coram Ordinario, & Superiore locali deducere, neque indiget Gratia Restitutionis in integrum.

ANno 1712. Christophorus ab Oppido Roboreti Ditionis Tridentinæ, vi, metuque, sibi illatis à Franscico Patre, coactus fuit ingredi Religionem Cappuccinorum in Conventu S. Petri de Conigliano, Ceneten. Diœcesis, ibique, durantibus iisdem vi, & metu, die 4. Nov. 1713. solemnem 1
emisit professionem sub nomine Fr. Francisci Raphaelis.

Licèt autem intra quinquennium reclamaverit, ut testantur P. Sanctes à Verona Provincialis, & Episcopus Ceneten. prosequi tamen suas instantias non potuit, eò quia de mandato Superiorum multo tempore carceribus fuit mancipatus, in eisque tali custodia, talique rigore, & arctitudine restrictus 2
fuit, ut neque etiam obtinere ex speciali gratia potuerit ab eisdem Superioribus extraordinarium Confessarium alterius Religionis, ut ipsemet non sinè lacrymis narravit Episcopo Ceneten. in Epistola, originalitèr existente in Secretaria. In cujus interiori parte adest originalis responsio d. Episcopi.

Fecit proinde quod potuit, ex eisdem carceribus toto spiritu, enixisque precibus se commendando Amicis, & piis Personis, quorum auxilio, & operationibus sa: me: Clem. XI. porrectæ fuerunt preces pro obtinenda Gratia restitut. 3
in integrum, attento quòd hoc medio tempore lapsum jam erat quinquennium, ad reclamandum præscriptum in *Conc. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 19.* procedendo cum erroneo supposito, sibi ab alio Religioso insinuato, quòd prior reclamatio, intra quinquennium facta, ei non erat profutura post materialem lapsum quinque annorum à die, quo ejus professio emissa fuit, quod nullo modo subsistit, quia lapsus quinquennii non obstat ad prosequendam nullitatem Professionis cum Ordinario, si intra dictum quinquennium coram eo cæpta fuit instantia juxta resolutionem hujus S. Congr. *in Taurinen. 18. Maii 1638.* de qua *in Lib. 16. Decr. fol. 20.*

De more remissæ fuerunt eædem preces ad hanc Sacram Cong. & ab ea transmissæ fuerunt d. Episcopo Ceneten. ad 4
hoc, ut audito Superiore locali, receptisque formiter, & ser. ser. examinatis testibus, aliisque probationibus, Processum deindè transmitteret, sui animi sensum aperiendo.

Localis autem Superior, interpellatus à dict. Episcopo, plusquam tacitè admittendo irregularem modum, quo mediante coactus fuit Christophorus Religionem ingredi, & in illa profiteri, expressè suum animum declaravit, nullam scilicet partem facere velle contra eundem. Fuitque proindè deputatus Procurator Fiscalis Curiæ Episcopalis, injuncta eidem strictissima obligatione adimplendi omnes illas partes, quas facere poterat idem Localis Superior: Ser. autem omnibus ser. examinatis testibus coram ipsomet Episcopo, aliisque superadditis probationibus, transmissus fuit ultimo loco Processus originalis, in Secretaria existens.

Hodiè igitur nomine ejusdem Christophori humillimè reiterantur preces pro Gratia restitutionis in integrum, & videntur exaudiendæ.

Ad quem effectum superabundare videtur sola, & simplex Informatio ejusdem Episcopi, qui cùm testes examina- 5
re voluerit ipso præsente, & assistente, ex modo, ab eisdem testibus in evacuandis Interrogatoriis servato, perfectissimè cognovit, Christophorum non spontè, sed vi, & metu compulsum fuisse Religionem ingredi, in eaque professionem emittere. Magna enim fides danda est in his materiis Locorum Ordinariis, ex citatis *in tom. 1. par. 2. discept. 9. num. 7. & Rot. in Bituntina 18. Martii 1707. §. Et demum cor. Card. Scotto.*

Addita circumstantia illa, quæ magnam meretur ad nostrum effectum considerationem, quia scilicet, attenta reclamatione Christophori intra quinquennium declaratio

ratio nullitatis ejus professionis, via ordinaria, ad ipsum Episcopum spectabat, unà cum Superiore Locali, juxta claram dispositionem *Conc. Trid. sess. 24. de Regul. cap. 19.* Licèt ipse commendabili obsequio erga Majestatem hujus sacrosancti Senatus, attento novo recursu Christophori ad hanc Sac. Congr. post quinquennium reiterato, manus in hac parte apponere noluerit, ut ipsemet testatur ibi: *Orator dixit de nullitate suæ professionis intra quinquennium &c. Hinc videretur exaudiendus intra lineam Sac. Conc. Trid. Verùm quia, eodem quinquennio elapso, confugit ad remedium restitutionis, meum non putavit obsequium fas esse &c. via ordinaria procedere.*

Fortiùs, quia multa alia concurrunt, quæ insimul unita,
8 ut in his terminis faciendum esse monent adducti *per Barbos. Vot. dec. 16. num. 56. lib. 2. Ciarlin. contr. 108. sub num. 68. & Rot. decis. 25. num. 47. cor. Arguel.* digito ostendunt, professionem à Christophoro fuisse emissam adversùs ejus voluntatem,
9 & coactè, in obsequium scilicet præceptorum severi Patris, non autem spontaneè, & spiritu Dei ductus, eò quia iste non citò pertransit, ut ait *Rot. dec. 9. num. 26. cor. Arguel.*

I. Enim probatam habemus ejus magnam aversionem statui Religioso, concludenter justificatam, tam antè, quam post professionem, teste Episcopo. Illa siquidem est conclu-
10 dens argumentum, & fortis præsumptio, quòd sequens professio, ad quam Novitius nullam habebat inclinationem, emissa fuerit contra ejus voluntatem, ex animadversis per *Pignatel. consul. 180 num. 12. tom. 9. Ciarlin contr. 108. num. 48.* ibi: *Ex tali aversione, & repugnantia probatur metus, Rot. cor. Peuting. dec. 98. n. 1. & cor. Dunozet jun. dec. 930. eod. n. & in p. 1. rec. dec. 175. n. 1. & in p. 13. dec. 211. n. 1.*

II. Concurrit insolita festinantia ipsum admittendi ad habitum Cappuccinorum, idque adversus laudabilem praxim nostræ Religionis, teste Episcopo in ejus Relatione ibi: *Vis*
11 *adhibitæ per grande est argumentum festinantia in illo prææmaturæ ætatis vestiendo regulari habitu, contra probatum morem illius Religionis*, de qua testis pariter est Fr. Jucundus à Bibano Connovitius, loquens de facto proprio. Ea enim, quæ præter solitum fiunt, magnam contra se præsumptionem habent ex animadversis *per Rocc. select. quæst.*
12 *cap. 46 num. 11. & Rot. dec. 188. num. 5. cor. Emer jun. & dec. 13. num. 12. par. 19. rec.*

III. Ingenuus modus, quem tenuerunt in hac Causa ejus Regulares Superiores, apertè se declarando, nolle partem aliquam facere in præsenti Judicio contra eundem Christophorum. Quam animi declarationem opere punctualitèr
13 compleverunt: Ex tali enim operandi modo maximum argumentum coactæ professionis, probè notæ dd. Regularibus Superioribus, desumunt Authores illi, quos referunt, & sequuntur *Larr. dec. Gran. 63. num. 15. Rot. coram Merlin.*
14 *de. 523. n. 2 & in par. 19 rec. dec. 361. n. 11.* de quibus *in to. 1. p. 1. discept. 1. n. 66. & 75.*

IV. Ter repetita fuga Christophori à Religiosis Claustris ad effectum recurrendi ad Superiores pro obtinenda declaratione nullitatis suæ professionis, quam in facto admittit Provincialis Cappuccinorum, & in Jure ad nostrum effectum il-
15 lam magnificiunt *Ciarlin. contr. 108. num. 52. & Rot. dec. 628. num. 5. coram Merlin.* de quibus *in tom. 1. par. 1 discept. 4. num. 33. & 65.*

V. Ejus apertæ conquestiones, & lamentationes, ab ipso semper emissæ, semperque repetitæ ante Novitiatum,
16 tempore Novitiatus, quando pluriès institit pro restitutione suarum Vestium sæcularium, & demum antè, & post professionem, de quibus in facto testis est dict. Episcopus in ejus Informatione, & concordat P. Jucundus à Bibiano Connovitius in ejus formali examine, ibi: *Circa le proteste, fatte da Lui medemo ho udito, che protestava nulla la sua professione per averla fatta sforzatamente, e contro la sua volontà, e ciò me lo disse in Convento a Venezia, aggiongendomi, aver domandato più volte nel tempo del suo Noviziato gli abiti suoi*
17 *seclari, & ho ciò udito a dire ancoda altri &c. e da diversi Religiosi &c.* Et concordat in hac parte P. Felix à Mortelliano, Magister Novitiorum, ibi: *Mi sovviene bensì &c. che due, ò tre volte mi ha domandato gli Abiti secolari.* In jure verò illas magnificiunt adducti *in dec. 533. num. 5. par. 11. & dec. 212. n. 1. par. 16. rec.*

VI. Tempore professionis illam emisit tremula, & timida voce, ut refert idem testis præsens, ibi: *Nel fare la pro-*
18 *fessione nella Chiesa, e nel dire le parole di quella, aveva la voce timorosa, e tremante.* Quod esse univocum signum voluntatis coactæ admisit hæc Sac. Cong. *in Cephaluden. 14. Febr. & 18. Julii 1699. & in Bisuntina 18. Junii, & 9. Julii* *1701.* & ad nostrum effectum notant *Ciarlin. contr. 108. num. 48. Pignatel. consult. 180 num. 12. tom. 9. & Rot dec. 205. n. 11. cor. Burat. & dec. 91. n. 1. & 3. cor. Royas, & dec. 9. n. 86. cor. Ar-* 19
guel. & dec. 211. n. 2. & seqq p. 13. rec.

VII. Constans demum, & inflexibilis repugnantia in ejus Religione ad titulum Religiosæ paupertatis suscipiendi Sac. Ordines, à qua magnum meticulosæ professionis ar- 20
gumentum desumunt Authores illi, quos refert, sequitur *Rota in dec. 952 à n. 25. cor. Emer jun.*

Ex quibus non relevat, quod Nos non adducamus alias concludentiores probationes ejusdem metus; Tres etenim 21
concurrunt facti circumstantiæ, ex quibus infelici, atque afflicto Recurrenti alia hæc afflictio addita fuit, impeditiva aliarum probationum ejus coactæ professionis.

Quarum prima consistit in eo, quòd multi qualificati Religiosi, qui opportuno tempore, dataque opera, in actu sa- 22
cramentalis Confessionis participes ab ipso facti fuerunt illarum violentiarum, ex quibus motus fuit ad ingrediendum Religionem, & in illa per vim, & metum professionem emittendi, etiamsi ab eodem amplissimam habuerint facultatem ea omnia impunè pro veritate, & conscientia revelandi, relicta Angelici Doctoris sana doctrina *in Supplem. 3. par. quæst. 11. artic. 4. per tot.* de qua *Fagn. in cap. Offic. nu.* 23
32. de Pœnit. & remiss. Tolet. Instruct. Sacerd. lib. 3. cap. 16. de Sigil. num 6. & Barbos. de potest. Episc par. 2. cap. 19. n. 56. sequentes opinionem illorum Theologorum, qui tenent, neque etiam tali facultate attenta, posse Confessarios revelare ea, quæ in confessione eis nota sunt, quosvè citavi *Egò in Instit. crimin. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 53.* neque citato illos sequitur *Monacel. in Formul. tom. 3. tit. 2. formul. 1. num.* 24
4. Nullatenus adduci potuerunt ad testifican. ea, quę ipsi probè sciebant, ut observat Episcopus, ibi: *Alii, quia repugnantiam intellexerunt in actu sacramentalis Confessionis, quamvis ejus facultatem habuissent à Confitente, attamen, ambulantes in verbo Scoti, non approbantis manifestationem sacramentaliter intellectorum, etiam facta licentia, intellecta exprimere detrectarunt, non reminiscentię affectatę pretextu.*

Alia circumstantia desumitur ex immatura morte Josephi Velli, cujus authenticum documentum exhibitum fuit in Secretaria, & pro cujus informatissimi testis examine Christophorum instantissimè rogaverat Episcopum Ceneten. ut ex illius precibus in Processu. Iste enim tempore, quo idem 25
Religionem ingressus est, ac in ea professionem per vim, & metum emisit, actualiter inserviebat pro famulo in ejus Domo, eratque perfectissimè informatus de omnibus illis actibus, à quibus coactus fuit ad professionem emittendam, quæ omnia notoria in Oppidis Roboreti, & Conigliani, testatur Episcopus in ejus Informatione, ibi: *His ultimis temporibus vità cessit famulus, qui in testem nominatus, citrà respectus dicere potuisset &c.* Et propterea applicatur conclusio, quòd magna fides præstanda est illi testi, qui morte præventus formiter examinari non potuit, 26
juxtà theoricam *Bartol. in l. Admonendi Cod. de Jurejur.* quam sequuntur *Decis. consil. 42. num. 6. & Rot. decis. 263. num. 13. & 14. par. 19. rec.* cum concordantibus, citatis *in Voto, edito à R. P. D. Cerro in Romana Annuæ Præstat. 26. Januarii 1714. §. Alterum*, & in alio extenso *à bo. me. Lonio 23. Maii 1715. §. Fuit.*

Tertia, omnium aliarum fortissima circumstantia, innititur periculo amissionis partis bonorum temporalium, quæ possident ejus Consanguinei, & ad ipsum spectarent, si 27
ejus professio declaretur nulla, quam in facto comprobat Episcopus ibi: *Mater, & Frater non absque suspicione prævertentia eorum examinum, quinimò formidantes etiam reditum Oratoris ad Sæculum, propter interesse bonorum, vereor nè veritatem abscondere affectarint:* In Jure autem uno ore observant Doctores, nullam fidem præstandam esse testi interessato, & aliquid speranti ab eventu illius Causæ, in qua examinatur, ut generaliter videre est apud adductos 28
in decis. 359. num. 8. par. 9. rec. & in Romanà Prælat. 22. Aprilis 1709. §. Atque coram Molines, & in nostris præcisis terminis *eadem Rot. decis. 178. num. 10. coram Caril.*

Verum tamen est, quòd in hujusmodi angustiis non sunt abbreviatæ manus hujus Sac. Cong. admittendi probationes illas, quæ haberi possunt ad coadiuvandas alias, & signanter juramentum nulliter professi, quod in his cir- 29
cumstantiis magnificiendum est, ex adductis per *Pignatel. consult. 4. num. 9. tom. 1.* juxta Rom. impress. ibi: *Non obstat, quòd in re professionis stari non debeat juramento Professi &c. quia quando sunt aliæ præsumptiones, adminicula, & conjecturæ, quæ nulliter Professo favent, multi Authores,*

iique

iique gravissimi docent, stari posse juramento illius. Quam
opinionem sequuta fuit *in Veneta*, de qua *in tom. 1. par. 1. di-*
30 *scept. 3. num 48. & 80.* Et *in Neapolitana 7. Sept.* 1718. de qua
in tom. 3. par. 1. discept. 6. num. 29. & 87. Eamq; amplexa pa-
31 riter fuit *Cong. Episc. & Regul. in Prænestina*, de qua *in d.*
tom. 2. par. 1. discept. 7. n. 38. & 62.

Eò autem certiùs videtur ab hac Sac. Coog. amplectenda
hujusmodi suppletoria probatio, quò res ad eam extermina-
32 tem in præsenti redactæ sunt, ex repetitis carcerationibus
Recurrentis, quarum una duravit mensibus 16. Ex denega-
tione Confessoris extraordinarii, neque etiam pro unica vi-
ce extrà Religionem Cappuccinorum, non attentis enixis
precibus qualificatissimi Oratoris, non admissis à P. Provin-
ciali; Ac ex aliis motivis, ab Episcopo indicatis, eique
probè notis: Ut in æquè evidenti, ac summo, & proximo
desperationis periculo reperiantur corpus, & anima infeli-
cissimi Recurrentis, juxta verba illa Informatioois Epis-
33 copi: *An Orator detinendus sit subjectus jugo Religionis, in*
eum admodùm concitatæ, cum evidenti periculo perditionis
vitæ, & animæ, an potiùs consulendum sit eidem, ejusque
gravissimis imminentiis, mediante juramento pro pleniori com-
probatione articulorum, non est humilitatis meæ, sed supe-
rioris sapientiæ, & supremæ authoritatis EE. VV. decer-
nere.

Toto spiritu supplicantes omnia hæc sub eorum misericor-
dibus oculis habere sub illa consideratione, quòd non sunt
exagerationes Defensorum, amplificantium miserias Prin-
34 cipalium, ad extorquendam à Judicibus erga illos aliquam
commiserationis guttam, quod eis licitum esse admittit Au-
thor Libri, cui Titulus R. R. N V. *fol. mihi* 125. ibi: *Pa-*
trono fas est augere Clientis calamitatem ad ejus Causæ com-
mendationem; Sed sunt præcisa verba, pro conscientia, &
35 veritate huic S. Cong. æquali candore, & commiseratione
fideliter narrata ab eo, quem Spiritus Sanctus posuit regere
Ecclesiam Ceneten. non alio fine, quam ut Recurrentis ani-
ma, pretioso D. N. J. C. Sanguine redempta non pereat.

Imò non desunt Authores, asserentes, etiam in dubio in-
clinandum esse in mitiorem partem, faventem Religiosis,
36 recurrentibus adversus eorum meticulosas professiones, agno-
scentes in hac partes favorabilitatem, & magnum bonum
ipsarum Religionum, ut videre *in tom. 1. par. discept. 20. nu.*
97. 126. & 146. &, acerrimè se opponentibus Consanguineis
37 Religiosæ, ex ipsissimo motivo amissionis partis bonorum
temporalium, quod est unicus, & maximus infelicis Recur-
rentis in hac Causa Adversarius, resolutionem confirmavit
38 *die 28. Martii* 1716. ut videre est *in tom. 2. par. 1. discept. 9.*
per tot.

In supplementum pariter nostrarum probationum, unà
cum juramento Recurrentis, addi potest seria, & clara At-
39 testatio Episcopi Ceneten. testantis, cognovisse in examine
testium, quòd ipsi sub diversis prætextibus, & scrupulosita-
tibus, non aperuerunt illam veritatem, quæ eis nota erat,
circa coactam professionem Recurrentis, ibi: *Forsan for-*
matus Processus non subministravit, quod scrupulosus Forus
desiderat ad irritandam solemnem professionem; Sed necesse
est, ut Ego isti Sac. Congreg. non procedenti ligatis manibus,
manifestem quæ mihi, interessenti examinibus testium, &
quærimoniis non affectatis minùs callidi Oratoris, elucescere
potuerunt.

Quæ omnia nullatenùs debilitantur à testibus religiosis,
asserentibus, Christophorum non vi, sed spontè regularem
emisisse professionem. Responsio siquidem in promptu est,
quòd scilicet illi, utì deponentes ad evitandam proprii Con-
ventus, propriæque Religionis diffamationem, in nulla
40 prorsùs consideratione habentur, ex punctualitèr firmatis
per *Rot. dec. 178. num. 10. cor. Carill.* cum aliis, de quibus
tom. 1. par. 1. discept. 1. num. 40. & 85. in fine, in qua ex eo-
dem motivo hæc Sac. Cong. in nulla prorsùs consideratione
41 habere voluit uniformem depositionem quinque Monialium,
cum juramento ser. ser. deponentium de libera, & spontanea
voluntate Monialis, recurrentis adversùs ejus meticulosam
professionem, cum aliis, de quibus *in hoc tom. 1. par. 1. di-*
scept. 1.

Die 16. Martii 1720. proposita Causa in Cong. Conc. sub
42 dubio: *An sit locus restitutioni in integrum*, rescriptum fuit:
Ordinario, prout de Jure. A' quo ser. ser. declarata fuit nul-
la Professio, & illius vigore à Religione discessit Christo-
phorus.

DISCEPTATIO XXI.

Ferrarien. seu Bononien. Jurisdictionis.

INTER

Curiam Legationis, & Curiam Archiepiscopalem.

ARGUMENTUM.

S. R. E. Cardinales de latere Legati, missi pro regendis Pro-
vinciis Status Ecclesiast. qualem, & quantam habeant
Jurisdictionem, tàm in Spiritualibus, quàm in Tempo-
ralibus., & in quibus Causis, circumstantiis, & termi-
nis procedere possint contra Personas Ecclesiasticas.

EOdem tempore, quo Curia Episcopalis Ferrariensis ser.
ser. construebat Processum contra Jo: Appium Junium,
assertum Sacerdotem, oriundum ex Corcyra Melana, seu
Nigra, vulgò *Curzola*, ob duplicatam Missę celebrationem 1
in una, eademq; die, idem Appius aufugit à d. Civitate, &
Bononiam se contulit, in qua vigore Literarum requisitoria-
lium Vicarii Generalis Ferrarię, de mandato Eminentiss.
Legati arrestatus fuit, & transmissus ad d. Judicem requiren-
tem, ut fuit justificatum in Summario.

Pendente autem fabricatione ejusdem Processus, Literę di-
missoriales ejusdem Jo: Appii Junii visæ sunt taliter de falso 2
suspectæ, ut non leve dubium extortum fuerit, ipsum non es-
se Sacerdotem, ut ex Epistolis Nuncii Venetiarum, ad d. Le-
gatum transmissis, & datis in Summario.

Rebus ita se habentibus, Promotor Fiscalis Curiæ Archie-
piscopalis Bononiæ cæpit prætendere, ejus Ecclesiasticam
Jurisdictionem, ob dictam carcerationem, seu Arrestum, lę-
sam fuisse, & propterea recursum habuit ad hanc Sac. Cong. 3
quæ de more audire voluit, tàm Eminentissimum Legatum,
quàm Vicarium Eminentiss. Archiepiscopi Bononiæ, prout
ab utroque huic S. Con. transmissæ fuerunt Relationes, in Se-
cretaria existentes.

Cùmque in spretum dictæ Litis pendentis coràm hoc Sa-
crosancto Consensu eadem Curia Archiepiscopalis citasset 4
Birruarios Legationis, tàm præsentes, & manus dantes prę-
dicti Appii carcerationi, quàm absentes, & tunc temporis in-
firmos, & degentes extrà Statum Ecclesiasticum ad dicen-
dum causam, quare declarari non deberent excommunicati,
& quidèm Excommunicatione majori, contenta in Bulla Cę-
næ, eademque citatio non sine magna publicitate affixa fuis- 5
set in locis publicis d. Civitatis; Ideò supplices petimus illius
circumscriptionem, utì nullitèr, & attentatè exequutam,
post recursum ad hanc Sacram Congregationem.

Instantiam autem non potest esse magis congrua, eò quia
nomine Promotoris Fiscalis Curiæ Archiepiscopalis contro-
versia per viam recursus reperiebatur antecedentèr introdu- 6
cta in hac Sac. Congreg. & propterea ligatæ erant manus,
& facultates Curiæ Archiepiscopalis ad dictam citationem
procedendi, prout de facto processum fuit, non sine patenti
attentatorum vitio, ex adductis per *Rainald. tom. 1. cap. 3. §.*
2 num. 104. & vot. 59. num. 26. & Card. de Luc. de Judic. disc. 18.
num. 54. Et applicatur celebre dictum *S. Bernard. epist. 156. ad*
Innoc. II. inter ejus *Opera to. 1. fol. 1533.* ibi: *Etiam post appel-*
lationem tui nominis ausi sint exercere.

Præcipuè, quia hæc Sac. Cong. jam manus in Causa ap-
posuerat, eò quia de ejus ordine utrique Colliriganti scriptum 7
fuerat pro Informatione, ad hoc, ut unaquæque Pars sua
Jura coram illa deduceret. Quibus stantibus eò magis nulli,
attentati, & læsivi omni jure dicuntur Majestatis hujus Sac.
Cong. actus omnes, à Curia Archiepiscopali, posteà gesti,
tot. tit. Decret. Ut lit. pendent. cum aliis, citatis *à Lancel de* 8
Attent. Lit. pend. par. 2. cap: 19. *nu* 9. & *Fattolill. de Immun.*
Eccles. par. 5. tract. 5. sect. 97. num. 2. ubi refert, & sequitur re-
solutionem hujus Sac. Cong. & novissimè, die scilicèt 5.
currentis Mensis Martii 1722. idem resolvit *S. Cong. Episc.*
Ponente Card. Decano in Colonien. Nullitatis Capituli, quan-
dò canonizavit, & declaravit nullitatem Capituli Provin-
cialis, cum omnibus indè sequutis, eo quia ad illius celebra-
tionem processum fuerat post recursum, ad eandem Sac. 9
Cong. habitum, & postquam illa manus in Causa apposue-
rat, scribendo pro Informatione.

Non minùs clara est insubsistentia contrariæ præten-
sionis circa Causæ merita, supponendo prætensum, 10

incursum Birruariorum in Excommunicationem, eo quia
in Curia Legationis omnia sequuta fuerint authoritate lai-
cali.

Objectum enim non potest esse magis frivolum, magis-
que insubsistens, quia Cardinales de Latere Legati, ab A-
postolica Sede missi ad regendas Provincias, & Civitates, S.
11 R. E. subjectas, non sine maxima impropriceate appellan-
tur Judices Laici, sed dicuntur, & sunt Papæ Vicarii, tàm
in Spiritualibus, quàm in Temporalibus, ut cumulatis con-
cordantibus, frustra hic transcribendis, latè probat *Rainald.*
tom. 1. §. 6. proem. à num. 59. & signantèr *num. 62.* ibi: *Certum*
est, quòd prædicta non habent difficultatem in Legato à Late-
re, qui, cùm sit Vicarius Papæ, & verè, & realitèr habet
potestatem in Ecclesiasticos Regulares, & etiam in Ecclesiasti-
12 *cos Sæculares, quod nullo modo potest inficiari, non tàm vi-*
detur Princeps, vel Gubernator Sæcularis in hujusmodi Ec-
clesiasticos animadvertere, quàm ipse Pontifex, qui talem
facultatem concessit, & per consequens Ecclesiasticam, non Sæ-
cularem Jurisdictionem, exercere videtur, & *num. 88.* ibi:
Ulterius sumus in Legato à Latere, quem utrumque gladium
Sæcularem, & Ecclesiasticum habere diximus supra.

In qua parte sunt adeò clara, adeòque cubitalia verba Bre-
vis, Eminentissimo Legato à S. D. N. concessi, ut nullum
13 omninò locum dubitandi in hac parte relinquant, ut videre
est ex eodem Brevi, quod datur ad partes ibi: *Dilecte Fili*
noster &c. Te in Civitate nostra Bononien. totoque illius Comi-
tatu, Jurisdictione, & Districtu, nostrum, & Sedis Apostoli-
cæ de Latere Legatum, & pro Nobis, & S. R. E. in Spiritua-
libus, & Temporalibus Vicarium Generalem, cum authorita-
te, & amplitudine, tanto muneri convenientibus, ad trien-
nium proximum constituimus &c. & ibi: *Contra quoscumque*
Criminosos, & Delinquentes, aut Inobedientes, seu Con-
temptores, tàm Sæculares, quàm Regulares, etiam exem-
14 *ptos, cujuscumque Dignitatis, Status, Gradus, Ordinis, &*
conditionis fuerint per viam accusationis, denunciationis &c.
inquirendi, & procedendi &c. Et ibi: *Nec non omnes alias*
Causas Civiles, & mixtas, ad Forum Ecclesiasticum quomo-
dolibet pertinentes, in quacumque instantia, præterquàm in
prima quoad Causas ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet
pertinentes tantùm, quæ coram Locorum Ordinariis cognosci
15 *debent &c. tam per viam simplicis querelæ &c. motas, &*
interim movendas &c. simplicitèr, de plano &c. arbitrio tuo
procedendi audiendi &c. Et latiùs in eodem Brevi, dato ad
partes, quibus claris verbis attentis, applicari videntur ea,
16 quæ ad rem notat *Gratian. dec. March. 85. num. 16.* quòd sci-
licèt dicatur intellectus debilitas adducere DD. authoritates
ad probandum id, quod in specialibus facultatibus conti-
netur.

Ex dicta autem amplitudine facultatum, solitarum con-
cedi S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis, uno ore ob-
servant DD. quod iidem Cardinales de Latere Legati omnia
ea facere possint in eorum Legationibus, quæ faciunt Abba-
17 tes in Monasteriis, Episcopi in Diœcesibus, & Archie-
piscopi in eorum Provinciis, ut videre est apud *Dec. in cap.*
Tu à nobis num. 21. de Confirm. util. vel inutil. ibi: *Et potest*
omnia, quæ potest Episcopus, vel Archiepiscopus in sua Diœ-
cesi. Speculat. in Decret. tom. 1. tit. de Legat. num. 54. fol. mi-
hi 52. ibi: *Undè circa Legati potestatem dicendum videtur,*
quòd, si sibi sit commissum in certa Provincia plenæ Legationis
Officium, omnia exercere liberè, & immediatè poterit, quod
sive de Jure, sive de consuetudine quilibet Ordinarius &c. ex-
ercere potest, sive sit ille Abbas, sive Episcopus, Archiepis-
copus, sive Primas, vel Patriarcha, vel alius quicumque.
18 *Barbos. de Jur. Ecclesiast. Univers. lib. 1. cap. 5. num. 5.* ibi:
Vices Papæ gerit, ac Ordinariam habet authoritatem, & *n.*
24. ibi: *Qui Legatus de Latere potest in sua Provincia quid-*
quid Episcopus in sua Diœcesi. Garz. de Benef. par. 1. cap. 5.
num. 283. Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 9. num 25. Boer.
de Potest. Legat. in princ. num. 5. & Rot. decis. 62. num 4. &
5. coram Ubald. ibi: *Legatus de Latere intra limites suæ Le-*
gationis dicitur habere Ordinariam Jurisdictionem, ut in to-
to tit. de Offic. Legati, & gerit vices Papæ Glossa &c. & in
terminis Legati Æmiliæ latè probat *Maser. de Avenion. Æ-*
mil. Legat. de Later. lib. 1. cap. 7. §. 1. num. 30. & 31. ubi
refert ita decisum; & in terminis Legati Bononiæ *Card. de*
Luc. de Jurisd. disc. 51. num. 9. ibi: *Quoniam Legatus in ejus*
19 *Provincia dicitur Judex competens omnium Clericorum, ha-*
bet cum eis, tàm habitualem, quàm actualem Jurisdictionem,
sicuti Ordinarius, cum quo concurrit, eoque majorem habet
Jurisdictionem, & prærogativam &c. ac præsupponitur in
eodem Decreto Concilii dicto cap. 20. & in ipsismet Literis Gre-
gorii XV. in quibus præsupponitur Judex appellationum, &
recursuum, ac etiam in certis casibus ei datur cognitio in prima
instantia, quem refert, & sequitur *Pegas de Compet. inter*
Archiep. & Nunc. quæst. 2. cap. 84. per tot. & signanter ibi: 20
Attamen Cardinalis Legatus à Latere in sua Provincia dici-
tur Judex competens omnium Clericorum, habens cum eis,
tàm habitualem, quàm actualem Jurisdictionem, sicuti Ordi-
narius, cum quo concurrunt etiam contradicendo, eoque majo-
rem habet Jurisdictionem, & prærogativam &c. Card. de
Luca &c.

Attenta proindè hujusmodi habituali, & actuali Jurisdi-
ctione nostri Eminentissimi Legati in Personas Ecclesiasti- 21
cas, tàm Sæculares, quàm Regulares, prorsus extranei sunt
termini violationis Immunitatis Ecclesiasticæ, cum quibus
exadversò in hac Causa proceditur, ea ratione, quia Arre-
stum dicti Jo: Apii Junii prætensi Sacerdotis, sequutum fuit
authoritate Superioris Ecclesiastici, & Papæ Vicarii in Spi-
ritualibus, & Temporalibus, & sicuti Idem Arrestum de-
mandari poterat ab Eminentissimo Archiepiscopo, uti Or-
dinario Loci, ita eodem prorsus modo validè, & legitimè de-
mandatum fuit ab Eminentissimo Legato, dictis amplissimis
facultatibus munito, ex supra animadversis.

Neque meretur allegari, quòd non sumus in terminis Le-
gatorum de Latere, qui mitti solent ad Reges, & Impera-
torem, sed Sermo sit de Legato de Latere, deputato pro re- 22
gimine particularis Provinciæ Status Ecclesiastici, qui po-
tiùs Principis Sæcularis, quàm Ecclesiastici figuram faciat,
repræsentando Summum Pontificem, in quo utraque ma-
jestas, & ideò imperium emicat, ex animadversis per
Card. de Luc. in Relat. Rom. Cur. forens. disc. 4. n. 11. & 12. &
Raynald. lib. 1. §. 6. proemial. à n. 5. cum aliis, sequutis in *Instit.* 23
Crim. lib. 1. tit. 7. à n. 6.

Objectum enim nullam habet subsistentiam. Quia no-
strum Breve, datum ad partes, præcisè loquitur de Lega-
to Bononiæ, prout etiam de Legatis de Latere, deputatis
pro gubernio Provinciarum Status Ecclesiastici, loquuntur 24
omnes ferè Authores, supra citati, asserentes, Legatos
de Latere, ab Apostolica Sede missos ad gubernandas dictas
Provincias Status Ecclesiastici, esse Vicarios Papæ in Spi-
ritualibus, & temporalibus, & amplam habere Jurisdictio-
nem in Ecclesiasticos omnes, tàm Regulares, quàm Sæcu-
lares.

Quibus addimus *Rot. dec. 69. à n. 2. par. 13. rec.* loquen. in
punctualibus terminis Card. Legati Æmiliæ ibi: *Quia D. Car-* 25
dinalis &c. Legatus omnia potest, quæ Papa sibi specialitèr non
reservat, & sic de Latere, majus omnibus post Romanum Pon-
tificem Imperium censetur habere &c. Etenim est Collateralis
Papæ, & in Provincia tenet locum Regis, gerentis vicem Pa-
pæ &c. Undè tales Legati amplissimis facultatibus fulti, ple- 26
rumque etiam Delegatis Papæ inhibent, allegantes se Perso-
nam Papæ repræsentare, illiusque generaliter Vices gerere.

Et in terminis Legati Bononiæ eadem *Rot. dec. 164. num.*
10. & 11. par. 17. rec. ibi: *In Comitatu Bononiæ satis est licentia* 27
Eminentiss. Legati, cujus ampla facultas ad omnia ea se ex-
tendit, quæ Summo Pontifici specialitèr reservata non reperiun-
tur, & *dec 15. § Non relevat apud Roderic. de Annuis red.*

Licèt autem admittamus, dictis Legatis, destinatis ad
gubernium Provinciarum Status Ecclesiastici à S. Sede non 28
concedi, neque communicari omnes illas amplas facultates,
quæ concedi solent Legatis de Latere, missis ad Reges,
& Imperatorem; Hoc ad nostrum propositum nihil ope-
ratur, dum quærimus dumtaxat, an unus ex dictis Lega-
tis, ad instantiam proprii Episcopi specialitèr requisitus,
de Jure arrestare potuerit dictum prætensum Sacerdotem Jo:
Appium Junium, quod ex huc usque animadversis remanet
indubitabile, ea viva ratione, quia si ad instantiam ejusdem
proprii Judicis arrestari poterat ab Archiepiscopo, Judice
Ordinario in Civitate Bononiæ, arrestari pariter potuit de 29
ordine Legati, uti Papæ Vicarii in spiritualibus, omnem
ad dictum effectum Jurisdictionem habentis ex supra allega-
tis, quibus addo *Rot. dec. 15. num. 2. coram Cavaler.* ibi: *Car-*
dinalis Legatus potest facere omnia, quæ facit Episcopus &c.
& quemadmodum Episcopus potuisset concedere istud Jus &c.
ita, & Legatus concedere potuit &c.

Minùs credimus insistendum in notoria dispositione *Conc.*
Trid. sess. 14. de Refor. cap. 20. præservati in nostro Brevi, 30
in quo disponitur; quòd omnes Causæ in prima Instantia co-
gnosci debeant ab Episcopis, neque in eadem prima Instan-
tia cognosci possint à Legatis de Latere, nisi negligentibus
dictis Episcopis.

Responsio enim desumitur ex claris verbis ejusdem Con-
cilii, quæ directa sunt ad Causarum judicialem cognitio- 31
nem in prima instantia, ibi: *Causæ omnes, ad Forum*
Eccle-

Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes &c. in prima instantia coram Ordinariis Locorum dumtaxat cognoscantur, egregiè *Rot. decis.* 1942. *num* 8. *coram Emer. jun.* ibi: *Quæ nihil aliud est, quàm controversia judicialis, prout de Jure finienda*. Ex quibus ad hominem patet, Sacr. Conc. loqui de
32 Causis, seu Controversiis judicialibus. in quibus mandavit Ordinarios in prima instantia molestandos non esse à Legatis de Latere.

Hoc autem non solùm nostro casui nullatenus applicatur, sed potiùs mirabiliter retorquetur, quia ex serie Facti, supra candidè exposita, remanet manifestum, tantum abesse, quod Eminentissimus Legatus proprium Ordinarium in sua Jurisdictione turbaverit, quin potiùs ipsum promptè, & summoperè adjuvaverit, dum ad ipsius instantiam Reum
33 fugitivum arrestavit, eique statim transmisit. In quibus terminis nimis improprium est asserere, quod Legatus dispositioni Conciliari contravenerit, dum in ipsius obsequium proprio Ordinario manus adjutrices porrexit, ne delicta impunita remanerent.

Nullum enim dubium est, idem *Sacr. Conc. in dict. cap.* 20. *sess.* 24. in illis verbis, *Locorum Ordinariis* comprehendisse etiam Ordinarium illum, qui ratione delicti talis est, ut in terminis notat *Fagnan. in cap. Licet num.* 25. *de For.*
34 *Compet.* ibi: *Nam sub illis verbis Concilii* coram Ordinariis Locorum, *non solùm comprehenditur Ordinarius Loci Domicilii, verum etiam Ordinarius cujusque Loci, ubi quis ex Juris præscripto Forum sortitur, sive id contingat ratione originis &c. sive ratione delicti &c. sive aliis modis &c. Quod si diceremus, Concilium substulisse alios modos sortiendi Forum, innumera sequerentur absurda, nam ratione delicti Episcopus non posset procedere contra eos,*
35 *qui in sua Diœcesi Domicilium non habent, & sic extra locum Domicilii crimina ubique committerentur impunè, nec liceret Episcopo illa ulcisci &c. Oliv. de For. Eccles. par.* 3. *quæst.* 25. *num.* 24. ibi: *Declaratur tandem dictum Decretum, ut appellatione Loci Ordinarii, de quo in eodem Decreto, non solum veniat Episcopus Domicilii Rei Conventi, sed etiam quicumque alius Episcopus, seu Ordinarius Ecclesiasticus, coram quo ipse Reus seu in ejus Territorio sortitus est Forum &c. Unde adhuc hodie post*
36 *dictum Decretum poterit quis conveniri in prima instantia coram illo Ordinario, in cujus Diœcesi, seu Territorio Forum contraxit, seu sortitus est. Leo in Thesaur. For. Eccles. cap.* 2. *num.* 75. *& Barbos. de Potest. Episcop. par.* 3. *alleg.* 8. *num.* 14.

Absque ulla prorsus difficultate, quia dictum Decretum Concilii, uti loquens de Causis contentiosis, nullo modo applicatur modo procedendi per viam meri, & simplicis
37 Facti, seu Arresti, juxta præcisos terminos nostri casus, latè *Oliv. de For. Eccles. par.* 1. *quæst.* 21. *sub num.* 38. *vers. Non obstat*, quem refert, & sequitur *Raynald.* post turbam aliorum Doctorum *tom.* 1. *Syntax. Rerum crimin. §.* 1. *proemial. numer.* 63. ibi: *Non obstat, quod prima instantia, respectu ad Clericos, coram Ordinariis sit videnda, ex Sac. Conc. Trid. de Refor. sess.* 24. *cap.* 20. *Quia præter quàm quod Legati à Latere prætendunt cognoscere Causas eorundem, etiam in prima instantia vigore consuetudinis &c. Respondetur, quod habet locum, quando agitur de Jurisdictione contentiosa, ut apparet ex lectura*
38 *dict. cap. Causæ omnes. Secus igitur in casu, quo agitur de Potestate œconomica, & agitur de procedendo per viam Facti, absque Jurisdictionis exercitio &c. Nam talis modus procedendi, non solùm est nimis privilegiatus ex traditis per supra citatos DD. & tanquam talis non comprehenditur sub simplici dispositione &c. Sed etiam quia Sac. Conc. in d. cap. Causæ omnes non substulit modos legitimos, quibus quis ex Juris dispositione sortitur Forum, &c. Ergo eò minus abstulit modum extrajudicialiter providendi inconvenientibus.* Quibus, ut de se patet, facilè
39 occurri solet, & potest mediante Arresto, quod nihil aliud est, nisi *manuum injectio, ne aliquis de certo loco exeat, seu discedat*, ut notant *Alberic. in suo Diction. dicto Verbo, & Camp. in addit. ad Zanc. de Hæret. cap.* 8. *lit. C.* & latè *Scanarol. de Visit. Carcer. lib.* 3. *cap.* 8. *per tot. fol. mihi* 372.

Duas signanter præ oculis habendo reflexiones. Primam, quod sumus in terminis duorum Judicum, Jurisdictionem habentium ab uno, eodemque Principe; Si enim Judex
40 unius Territorii implorare potest auxilium alterius Judicis diversi Territorii, diversoque Principi subjecti, nè delicta remaneant impunita; Etiam si requisitio, & auxilium imploretur ab Ecclesiastico respectu Judicis Laici, ea ratione, quia in his terminis Judex Laicus non facit figuram Judicis, sed solius Exequutoris, per ea, quæ notant *Altimar. de Nullitat. tom.* 1. *rub.* 3. *quæst.* 20. *num.* 1. *Sperell. dec.* 8. *num.* 52. *Pa-* 41
nimol. dec. 12. *annot.* 3. *num.* 42. *Monacel. in Formul. tom.* 1. *tit.* 15. *form.* 10 *num.* 1 *&* 2. *& tom.* 3 *form.* 10. *num.* 8. *& Rayn. vot.* 132. *num.* 4. Multò fortiùs id practicare potuit Vicarius Ferrariæ cum Legato Bononiæ, Judice Territoriali, & amplissimam habente à Summo Pontifice facultatem, non solùm in temporalibus, sed etiam in spiritualibus ex supra ani- 42
madversis.

Secundum verò, quia Arrestum non fuit practicatum cum aliquo Subdito Eminentissimi Archiepiscopi ratione originis, domicilii, delicti, vel alio titulo eidem subjecto, sed cum Reo, ratione delicti verè, & propriè subdito Epis-
copo Ferrariæ, ab ejus Curia insequuto, & in actu fugæ 43
Bononiæ reperto; In his enim circumstantiis, ne delicta remaneant impunita, communiter inter Doctores receptum est, quod Clericus delinquens, & in actu fugæ deprehensus, etiam absque requisitoriis proprii Iudicis, capi possit à Judi- 44
ce Laico, ad effectum tamen illum statim consignandi proprio Superiori (ut practicatum fuit in præsenti) ex iis, quæ notant adducti à *Caccialup. de Debitor. suspect. fugit. quæst.* 4. *num.* 4. *Clar. in Prax. lib.* 5. *§. finali quæst* 28. *num.* 6. ibique *Bajard num.* 1. *&* 2. *& del Ben. de Immunit. cap.* 6. *dubit.* 12. *num.* 25. *& Rot. dec.* 2016. *num.* 5. *cor. Coccin.* ibi: *Et propterea* 45
cùm esset in actu fugæ potuit à quocumque Judice capi, quæ loquitur in præcisis terminis Arresti.

Et habemus in hac parte magistralem resolutionem hujus *Sac. Cong. in Recanaten.* 9. *Junii* 1671. quæ est registrata *in Lib.* 1. *Decr. Altovit fol.* 561. estque in terminis longè fortioribus, quia agebatur de Clerico, carcerato à Curia Laicali, absque ulla requisitione Judicis Ecclesiastici; Et quia eadem 46
Curia Laicalis statim cognita incompetentia propriæ Jurisdictionis ipsum excarceraverat, mandavit hæc Sac. Congr. ut contra eandem Curiam laicalem nullatenus esset procedendum ad Censuras, eandemque resolutionem refert *Ricc. in Synops. verb. Curia Laicalis num.* 3. ibi: *Contra Curiam Laicalem, quæ carceravit Clericum, sed ipsum restituit statim ac agnovit excessum capturæ præfatæ, Episcopus non proce-* 47
dat ad Censuras.

Nec replicetur, quod Vicarius Generalis Ferrariensis tenebatur implorare brachium Curiæ Ecclesiasticæ Bononiensis, non verò Curiæ Legationis, allegando forsan ad d. effectum *Decretum Sac Congreg Conc. in Januen.* 18. *Novemb.* 1702. quando propositis sequentibus duobus dubiis; *Primò*; 48
An Episcopus Brugnaten. potuerit carcerare facere Sacerdotem Vincentium Stagnarium, degentem Januæ, inconsultò Archiepiscopo dictæ Civitatis; Et quatenus negativè; *Secundò; An dictus Episcopus teneatur ad refectionem omnium damnorum, & interesse; Ad primum* responsum fuit *Nega-* 49
tivè; Ad secundum verò *Affirmativè*, de qua *in Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 38. *& in lib.* 52. *Decret. dictæ Sacr. Congreg. fol.* 618.

Talis enim, & tanta intercedit differentia inter utrumque casum, ut nulla major, neque etiam de mero possibili, 50
non solùm dici, sed neque etiam excogitari possit; Eo quia in casu dictæ *Januen.* non solùm non agebatur de Sacerdote fugitivo, sed de persona Ecclesiastica, moram faciente in Civitate Januæ ab annis 30. ut refertur in Folio, dicta die distributo §. 1. in fine ibi: *Metropolitanus supradictus suam transmittens Relationem &c. ait, suam Jurisdictionem, & Immunitatem Ecclesiasticam violatam fuisse per dictum Episcopum, attenta carceratione dicti Stagnarii, Genuæ degentis à* 30. *circiter annis, prævia imploratione brachii sæ-* 51
cularis.

Idem Sacerdos, post Sententiam Curiæ Brugnatensis, non solùm appellationem interposuerat ad Curiam Archiepiscopalem Januensem, sed ab ista eadem appellatio cum omni legali fundamento admissa fuerat, ut dicitur in eodem Folio, ibi: *A' qua tamen interposita appellatione per dictum Stagnarium, Januæ commorantem, ad Archiepisco-* 52
pum Metropolitanum, præfatus Episcopus conquestus fuit per Epistolam cum eodem Archiepiscopo, quod talem appellationem admiserat.

Post hæc idem Sacerdos Stagnarius ad dictam Congreg. Conc. humillimum habuerat recursum, quæ, in eadem Causa manus apponens, eidem Metropolitano scripserat pro 53
informatione, ut prosequitur idem Folium ibi: *Postmodum recursum habuit ad hanc Sac. Cong. à qua repertavit solitas Literas pro Informatione eidem Metropolitano*.

Quibus omnibus non obstantibus, neque attentis, idem Episcopus Brugnaten. inconsultò eodem Archiepiscopo Januæ, dictum Sacerdotem Stagnarium carcerare fecerat, 54

mo-

mediante epistola, Januensi Senatui directa sequentis tenoris: *Cùm ego non possim tantum malum impedire, precor DD. VV. Serenissimas, ut ipsæ tale malum impediant, & si*
55 *benè existimaverint, facere detineri, & carcerari Sacerdotem Stagnarium, qui &c. moratur Genuæ &c.* ut non sine impropriis modis practicatum fuit à dicta Potestate laicali.

Et proinde nullo modo eadem resolutio *in Januen.* allegari valet contra Emin. Legatum Bononiæ, qui arrestare fecit dictum prætensum Sacerdotem Jo: Appium Junium vi-
56 gore suæ amplissimæ facultatis, non solùm spiritualibus, sed etiam in temporalibus; Ab eodem Processato nulla interposita fuerat appellatio ad Metropolitanum, nullusque habitus recursus ad aliquam ex Sacris Congreg. Et quod magis est idem Sacerdos Stagnarius, licet ratione originis, & delicti esset subditus Episcopo Brugnaten. ratione tamen Domicilii post longam moram 30. annorum in Civitate Januæ, erat subditus eidem Archiepiscopo; Et propterea summa
57 ratione dicta Congreg. Conc. in primo dubio non solùm resolvit, carcerationem fuisse nullam, sed in secundo demandavit eidem Sacerdoti nulliter, injustè, & cum solemni abusu Laicæ Potestatis carcerato, reficiendas esse omnes expensas, omniaque damna, dicta occasione passa, juxta laudabile solitum ejusdem Sac. Congreg. de quo *in Instit. crim. lib. 1. tit. 3. num. 38.*

Adversus quæ non obstant Apostolicæ Constitutiones, de facili exadverso allegandæ, emanatæ favore dictæ Curiæ Archiepiscopalis, Bononiæ impressæ *à Raynal. tom. primo*
58 *cap. 7. §. 1. num. 240.* Nam licet Archiepiscopo Bononiæ, tanquam Ordinario in dictis Apostolicis Constitutionibus reserventur cognitiones Causarum, non introductarum coram alio legitimo Judice; In illis tamen non permittitur eidem Curiæ Archiepiscopali, neque conceditur facultas avocandi, & reassumendi Causas, legitimè introductas coram Em. Legato, vel manus apponendi in illis actibus, & provisio-
59 nibus, quas idem Emin. Legatus sumere existimavit, uti Supremus Papæ Vicarius in spiritualibus, & temporalibus ut in præcisis terminis, respondendo dictis Constit. Clem. VIII. & Gregor. XV. advertunt *Card. de Luc. de Jurisdict.*
60 *disc. 51. num. 9. ante finem, & Maserius de Avenionen. Æmil. & Legat. de Latere lib. 1. cap. 7. §. 1. n. 33. & 34.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo in omnem casum præsens Controversia semper diceretur versari circa casum mixtum, de quo dictæ Constitutiones non loquuntur, eo quia non respicit primam instantiam, neque Causam appellatio-
61 nis; Neque concernit absolutionem, vel condemnationem alicujus Rei, in quibus terminis loquuntur dictæ Constitutiones Clementina, & Gregoriana; Sed concernit solum, & simplex arrestum, de quo non loquitur Concilium, neque mentionem de illo faciunt dictæ Apostolicæ Constitutiones, emanatæ favore Archiepisc. Curiæ Bononiæ; Unde applicatur conclusio, uno ore à Doctoribus recepta, & in magnis, & Collegialibus Tribunalibus quotidiè canonizata, quod Leges, Constitutiones, Statutum, & quælibet alia
62 dispositio, loquens de casu simplici, non procedat, neque locum habeat in casu mixto, ut generaliter videre est apud citatos *à Thomat. dec. 46. num. 24. & Rot. dec. 171. num. 4. par. 15. & dec. 163. num. 13. & 14 par. 17. & dec. 167. num. 19. par. 17. rec.*

Et in præcisis terminis dispositorum *in dict. Conc. Trid sess. 24. de Reform. cap. 20.* egregiè *Rot. dec. 23. num. 36. apud D. de Prosper. de Territ separ.* ibi: *Hujusmodi casus remanet de-*
63 *finiendus ex dispositione Juris communis &c. nam Synodus Tridentina derogare non consuevit Sacrorum Canonum sanctionibus sub involucro verborum, sed regulariter dum illa innovare volust, id expressit. Ideoque nec præsumenda, nec admittenda est dicti antiqui Juris correctio &c.*

Amplissimæ autem facultates Eminen. Legati Bononiæ procedendi in Causis mixtis sunt literaliter expressæ in ejus Brevi, dato ad Partes, juxta verba illa, opportunè repe-
64 tenda: *Nec non horum criminum, ac etiam omnes alias Causas, Civiles, Criminales, & Mixtas, ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, in quacumque instantia &c.* & ibi: *arbitrio tuo procedendi, audiendi &c. ita ut etiam in quibuscumque Causis, Criminalibus &c. Et mixtis, tam primæ instantiæ, exceptis tamen Causis Civilibus, ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, ut præfertur, quàm etiam quarumcunque appellationum, inter*
65 *Clericos, tum cum Archiepiscopo Bononien. ac cum cæteris Ordinariis tuæ Legationis concurras, & præventioni locus esse debeat*; Eo prorsus modo, quo eidem *præventioni locus est in omnibus Causis mixti Fori, in quibus præveniens præoccupat Causam, & solus de ea cognoscit*, ut per hæc numero verba observant *Barbos. vot. dec. 24. num. 25. lib 2. & Cabed. dec. 122. num. 2. par. 1.*

Minus obstat restrictio illa facultatum Emin. Legati Bononiæ, quæ legitur in Breve, ibi: *In quacunque instantia,* 66
præterquam in prima quoad Causas, ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes tantùm, quæ coram Locorum Ordinariis juxta Concilii Tridentini dispositionem cognosci debent: Et ibi; *Non derogando Sac. Concil. Trid. Decr.*

Repetimus enim, quod Nos non sumus in terminis Causæ judicialis, neque in prima, neque in secunda, vel alia ulteriori instantia; Sed sumus in circumstantiis simplicis Ar- 67
resti, quod per necessarium antecedens præsupponit, Litem, seu primam instantiam inceptam esse, & pendere coram proprio Ordinario, ad cujus requisitionem deventum fuit ad d. Arrestum.

Dicimus pariter, quod ex limitatione, inserta in d. Brevi cum dictione illa restrictiva, & taxativa primæ instantiæ *tantùm* nullatenus aliquid inferri potest ad restrictionem il- 68
lius amplissimæ facultatis in spiritualibus; & temporalibus, quoad reliqua non exceptuata, quæ in eodem Brevi oculis corporeis legitur, juxta animadversa per *Fagn. in cap. Cùm contingat n. 6. de For. compet. Lotter. de Re Benef. lib. 1. cap. 23. à n. 14. Gratian discept. 918. nu. 56. & 60. Card. de Luca de Jurisdiction. disc. 1. num. 27. & Rot. dec. 43. num. 1. & dec. 43. num 7. post Tambur. de Jur. Abbat. tom. 3. & in Tolet. Jurisd. 17. Junii 1689. §. Quod sufficit cor. Molines.* 69

Et in punctualibus terminis Legati Bononiæ notant *Nicol. in Floscul. verbo Legatus num. 3 & Pignat. consul. 1. num. 4. to. 2.* observantes, quod cùm Innoc. X. limitare voluisset facultates Card. Sabellio, tunc temporis Bononiæ Legato circa 70
Ordinum collationem, Confessariorum approbationes, & Monialium Clausuram, id expressè, & literaliter declaravit.

Pro quorum omnium faciliori admissione non omittimus observare, quod licet Nuncius Neapolis multo minorem, magisque limitatam habeat Jurisdictionem, nullamque facultatem pariter habeat judicandi in prima instantia, in præ- 71
judicium illius Curiæ Archiepiscopalis, adhuc quotidiè similia Arresta concedit, & ad praxim reducit ad instantiam & requisitionem Episcoporum totius Regni Neapolis, Em. Archiepiscopo ejusdem Civitatis vidente, patiente, & nullatenus reclamante, ut justificamus in Summario. Et pro- 72
pterea destitutæ videntur omni legali fundamento contrariæ exclamationes adversus unicum Arrestum, in Statu Ecclesiastico concessum ab Emin. Legato Bononiæ, habente amplissimas facultates, uti à Summo Pontifice expressè deputato in Generalem Vicarium in spiritualibus, & temporalibus in sua Legatione, dum id non denegatur dicto Nuncio Neapolitano, deputato ad instar dumtaxat Legati de Latere, qui proindè multò minores facultates habere dicitur, ut in 73
specie benè differentiam inter utrosque considerando, notant *Kocbier. de Jurisdict. in exempt. par. 2. quæst. 2. num. 6. Villaroel. in Tractatu, cui titulus, Governo Esdes. par. 1. quæst. 4. art. 5. num 4. Oliv. de Foro Eccles. par. 3. quæst. 11. num. 107. Barbos.* 74
de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 5. num. 4. & Pegas de Compet. inter Archiepisc. & Nunt. cap. 33. num. 14. par. 2.

Et quod omni consideratione dignum videtur, notorium in facto est, quod Em. D. Card. Archiepiscopus Bononiensis ultimo loco simile Arrestum Ecclesiasticæ Personæ sibi 75
subditæ, procuravit, & obtinuit à Laicali Curia Florentina; Et propterea non benè impugnatur hodie talis facultas Em. Legato Bononiæ, Arrestum concedenti in illo Territorio, Civitate, & Provincia, in quibus amplissimam in spi- 76
ritualibus, & temporalibus Jurisdictionem, & Potestatem quotidiè exercet.

Ea autem, quæ lato calamo dicuntur exadverso de Potestate laicali, cum qua Emin. Legatus in hac Causa processit, deque Causis primæ instantiæ, in quibus idem Legatus ma- 77
nus apponere non possit, tam vigore *Conc. Trid. sess. 24. de Reform. cap. 20* quàm in executionem Motus proprii Gregor. XV. impress. *à Raynald. tom. 1. cap. 7. §. 1. num. 240.* nullam habent in Facto subsistentiam, quia dictus Em. Legatus non est unicè deputatus pro solo Laicali gubernio, & cum sola jurisdictione quoad temporalia, respectu suæ Provinciæ, ut 78
exadverso supponitur, sed est solemnissimè deputatus in Vicarium Generalem, tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus in Comitatu, Jurisdictione, & Districtu Bononiæ, 79
juxta verba Brevis, dati ad partes.

Et propterea remanent prorsus inapplicabilia, ea quæ exa-

exagerantur cum tali insubsistenti supposito solius temporalis jurisdictionis, eidem Emin. Legato in dicta sua Legatione,
80 & Provincia competentis. Et eodem tempore non faciunt ad rem authoritates omnes, exadverso citatæ, loquentes in terminis Judicis, solam Laicalem habentis jurisdictionem, & sine ullo titulo procedentis contra Clericos, & Ecclesiasticas Personas.

Ejusdem insubsistentiæ est alter prætextus primæ instantiæ, quæ non sine magna detorsione exadverso attribuitur
81 simplici Arresto, de quo est quæstio.

Diximus enim supra, & opportunè repetimus, Idem Arrestum nullo modo, nulloque colore denominari posse pri-
82 mam Instantiam, ex latè animadversis per *Scannar. de Visit. Carcer. lib. 3. cap. 38. à num. 1.* Sed potiùs per necessarium antecedens supponit, eandem primam instantiam introductam esse, & pendere coram alio Judice, instante, & requirente Arrestum illius Rei, contra quem ser. ser. procedit, ut consideranti patet.

Et ex hac reflexione remanent pariter inapplicabiles casus illi, qui exadverso adducti fuerunt circa speciales facultates, petitas, & obtentas ab antecessoribus Cardinalibus Legatis
83 in nostra Provincincia, & etiam ab Em. moderno Legato de mense Januarii 1722.

Ex lectura siquidem illarum justificationum, quæ fuerunt exhibitæ in contrario Summario, remanet manifestum,
84 easdem facultates petitas, & obtentas fuisse circa Causarum judicialem cognitionem, & terminationem in prima instantia contra Personas Ecclesiasticas; Cujus primæ instantiæ respectu, sicuti admittimus, easdem speciales facultates esse necessarias, ita constanter asserimus, nullo modo illis indigere Emin. Legatum Bononiæ respectu aliarum provisio-
85 num, quæ non concernunt dictam primam instantiam, sed versantur circa similes provisiones ad instantiam, & requisitionem aliorum Judicum, coram quibus in prima instantia pendent Causæ judiciales; Vel concernunt Causas mixti Fori, quarum respectu Emin. Bononiæ Legatus non dubiam,
86 neque disputabilem, sed claram, & literalem in omni, & quacunque instantia habet potestatem, & facultatem, juxta verba Brevis, de quibus supra.

Procedunt hæc in illis terminis, in quibus nulla omninò adsit difficultas, quod Personæ arrestatæ, vel carceratæ extra terminos primæ instantiæ, vel in Causis mixti Fori
87 indubitanter sint, & communiter reputentur pro Personis Ecclesiasticis, juxta terminos, in quibus loquuntur authoritates, supra citatæ. Et propterea à fortiori militant in circumstantiis nostri casus, in quibus ex replicatis Epistolis Venetiarum Nuncii, datis in Summario, remanet manifestum, tempore arresti non leve adfuisse dubium, quod Jo: Appius Junius non esset Sacerdos, quodque falsæ omninò
88 essent illius Dimissoriales, juxta verba illa primæ Epistolæ. *Secondo le congetture e motivo di dubitare della falsità de' medemi, tanto più, che il Fiscale, o sia Agente di Monsignore Vescovo di Curzola, sotto il di cui nome è spedita l'ultima Dimissoriale, mi assicura non incontrare il Sigillo, e che il nome di detto Prelato è Marino Dragli, e*
89 *non Vicenzo, come è espresso in detta Lettera*, & ibi: *Ricevere dallo stesso le giustificazioni più autentiche della detta falsità*; Et in secunda Epistola ibi: *Aggiungo a medemi l'attestato in autentica forma, fattosi da questo Sacerdote D. Gio: Canazza, che prova la falsità manifesta della recognizione della supposta Dimissoria, e della per-*
90 *missione di celebrare in questa Città: Onde ne risulta evidente argomento di presunzione contro il detto Appio.*

In istis enim circumstantiis non levis dubii circa qualitatem Ecclesiasticam, seu Sacerdotalem d. Appii Junii, arrestati de ordine Emin. Legati, eo tempore, quo fugam ar-
91 ripuerat à loco delicti, seque contulerat ad Civitatem Bononiæ, non solùm validè, & licitè procedere potuit idem Em. Legatus Bononiæ in suo Territorio, & Provincia habens amplam facultatem, uti Papæ Vicarius in Spiritualibus, & Temporalibus, sed etiam quilibet Judex Laicus, attenta qualitate fugæ ejusdem Rei, & in exequutionem Requisitorialium proprii Judicis, & Episcopi, absque ullo excommunicationis periculo eundem capere, & carcerare potuis-
92 set, *Textus est literalis in cap. Ut famæ tuæ de Sent. Excom.* ibi: *Publicæ utilitati interest, ne crimina remaneant impunita &c. Laici verò citra excommunicationis sententiam capere Clericos &c. possunt &c. dum tamen de mandato faciunt*
93 *Prælatorum, quorum illi sunt Jurisdictioni subjecti*, ibique *Repetentes* communiter, & signanter *Barbos. num. 2. & seq.* & latè *Bellet. Disquis. Cleric. par. 1 tit. de Favor. Cleric person. §. 11. num. 1. & per tot.*

Duo præcipuè observando, in eodem Textu, specificata, quæ in nostris terminis punctualiter verificantur, quod scilicet id permissum sit Laicis, ne delicta remaneant impunita, 94
& ut id sequatur de mandato illius Prælati, cujus Jurisdictioni Reus arrestatus subjectus est; Utraque siquidem hujusmodi circumstantia in nostro casu concurrit, quia Reus jam aufugerat à loco commissi delicti, illiusque Arrestum 95
sequutum fuit ad requisitionem Episcopi Ferrariæ, cui idem Reus innegabiliter subjectus erat ex allegatis supra.

Nec dicatur, quod in his terminis Judex Laicus non possit retinere Reum carceratum nisi horis 24. In nostro autem casu idem Reus detentus fuerit in Carceribus Curiæ Legatio- 96
nis per spatium 15. circiter dierum.

Dupliciter enim respondemus: Primò, quod, ut sæpè, sed nunquam satis diximus, & semper opportuniùs repetimus, Nos non sumus in terminis Judicis Laici, sola, & sim- 97
plici temporali Jurisdictione pollentis; sed sumus in terminis Vicesgerentis Papæ, juxta phrasim *Rotæ dec. 79. num. 1. par 13. rec.* loquentis in specie de Legato Provinciæ Æmiliæ. Necnon in terminis illius Cardinalis Legati, cujus ampla facultas ad omnia ea se extendit, quæ Summo Pontifici specialiter reservata non reperiuntur, sunt verba *Rot. dec. 164. num. 10. par. 17. rec.* loquentis in præcisis terminis Emin. 98
Legati Bononiæ; Et demùm sumus in terminis unius ex S. R. E. Card. in spiritualibus, & temporalibus amplissimè deputati in Vicarium Generalem in Comitatu, Jurisdictione, & Districtu Bononiæ, juxta præcisa verba Brevis, dati ad partes; In quibus circumstantiis nimis improprium est prætendere, ut eidem qualificatissimæ Personæ, cum tali, tanta- 99
que Jurisdictione, facultate, & amplissima authoritate deputatæ in Legatum de Latere, competant solùm illæ restrictæ, & limitatæ facultates, quæ non denegantur pedaneis laicalibus Judicibus.

Secundò respondemus, quod ea omnia, quæ asserunt Doctores circa remissionem, faciendam à Judice laico illius Rei Ecclesiastici, quem carceravit ad requisitionem proprii Judicis, procedunt in illis terminis, in quibus nullum omninò adest dubium, quod idem Reus verè, & propriè Ecclesiastica polleat qualitate, ut ex illorum recognitione remanet ma- 100
nifestum; Hoc autem in nostris terminis nullatenus verificatur, quia, ut vidimus supra, & concludenter probavimus in Summario, æque magnum, ac fundatum aderat dubium circa qualitatem Ecclesiasticam Rei, arrestati ad requisitionem Judicis ecclesiastici, solidè innixum falsitati Literarum Dimissorialium, diversitati Sigilli, longè diversi ab illo proprii Episcopi, & demùm maximæ immutationi 101
nominis ejusdem Prælati, qui vocatur Marius Dragli, non autem Vincentius, ut cantabant Literæ Dimissoriales ejusdem Rei, teste, omni exceptione majore, Nuncio Venetiarum. Et propterea in istis circumstantiis nullo modo nostro casui applicantur ea, quæ Doctores asserunt respectu carcerationis illarum Personarum ecclesiasticarum, quæ absque ullo dubio tales sunt, & carceratum de manda o illius, qui nonnisi temporalem, nimisque restrictam habent juris- 102
dictionem.

Poterant proinde omitti ea, quæ fuerunt exagerata circa moram dicti Jo: Appii Junii per 15. dies in Carceribus Legationis, & circa illius turam custodiam, cum qua associatus 103
fuit, & transmissus ad Curiam Ferrariensem; Omnia enim hæc sequuta fuerunt eo tempore, quo adhuc durabat dictum fundatum dubium, quando poterat verificari illius qualitas merè laicalis, In quibus terminis necessaria fuit, tàm mora prædicta, quàm eadem tuta custodia, quæ nunquam redargui potest de nimio rigore circa illum Reum, qui apparebat talis respectu notoriæ celebrationis duplicis Missæ in uno, 104
eodemque die, & de cujus qualitate, & dignitate Sacerdotali tale, tantumque aderat dubium ex supra animadversis.

In istis enim terminis non benè asseritur exadverso, delictum non fuisse atrox neque existimari debere uti tale, habito respectu ad solam Missæ reiterationem, cujus pariter intuitu nimis grave reputatur ab aliis Doctoribus, quos se- 105
quutus fui *in Instit. Crim. lib. 10. tit. 10. §. 2. num. 54. & seqq.* Sed considerandum est idem delictum uti unitum cum dicto fundato dubio, tunc temporis vigente, quod verè Sacerdos non esset, in quibus circumstantiis delictum reputatur atrocissimum, juxta *Constit. 81. Clem. VIII. & 79. Urbani VIII.* citatas, & sequutas *ubi supra num. 90.* & addo *Dandin. de* 106
Suspectis de hæresi cap. 3. sect. 1. sub n. 3. fol 266.

Et ex his remanent absque ulla facti assistentia duo illi prætextus, in contrarium exagerati pro incursu Birruariorum Legationis in Censuras; Non enim subsistit primus, innixus 107
asser-

afferræ violentiæ, illatæ Personæ Sacerdotis, illegitimè
carcerati; Quia tempore carcerationis nullatenus constabat
de tali qualitate Sacerdotali, eademque carceratione, uti
sequuta de mandato Vicarii Generalis Papæ in spiritualibus,
& temporalibus, & ad requisitionem proprii Episcopi, neque
de injustitia, neque de illegitimitate redargui cum legali
fundamento potest, ex supra animadversis.

Minùs subsistit secundus prætextus usurpatæ, & turbatæ
Jurisdictionis Emin. Archiepiscopi; Cùm enim ex una parte
non simus in terminis Causarum, fer. fer. in prima in-
108 stantia decidendarum, & ex alia parte simus in terminis
Vicarii Generalis Papæ in spiritualibus, & temporalibus,
talem, tantamque habentis amplam Jurisdictionem, ut ea
omnia possit in sua Legatione, quæ possunt Episcopi, &
Archiepiscopi in eorum Diœcesi ex supra adductis nimis im-
109 proprii, & æqualiter extranei sunt termini violatæ Jurisdi-
ctionis, & læsę Ecclesiasticę Immunitatis.

Plusquam tacitè admittuntur hæc exadverso, & proindè
asseritur, quod in omnem casum, cùm carceratio sit actus
110 jurisdictionis, hæc exerceri non potuerit in Territorio, &
Civitate Bononiensi, in quibus Episcopus Ferrariensis nul-
lam omninò jurisdictionem habet.

Cæterùm æquivocum in hac parte clarum est, quia Em.
Legatus Bononiæ duas repræsentat personas, unam Epis-
scopi Ferrariensis, aliam verò Legati Bononiensis, seu Vi-
111 carii in spiritualibus,& temporalibus Sum. Pontif. in toto Di-
strictu,Civitate, Comitatu& Provincia Bononiensi, in qui-
bus verè, & propriè omnem habet jurisdictionem, & pote-
statem, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, uti in
suo proprio Territorio, & Gubernio.

Et proinde carceratio d. Jo: Appii Junii, sequuta in Civi-
tate Bononiæ ad solam requisitionem Vicarii Generalis Fer-
112 rariensis, sed in vim d. ejus propriæ, & amplissimæ juris-
dictionis, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus,
nullo modo dici potest turbativa, & læsiva jurisdictionis
Emin. Archiepiscopi, quia iste non privativè in omni casu,
& unicè in Civitate, Comitatu, & Districtu, seu Diœce-
si jurisdictionem habet, sed in multis casibus, & delictis
etiam Eminent. Legatus in dicta Civitate, & Territorio
113 tali jurisdictione potitur, & gaudet, ut in eadem Civitate
notorium est, & oculariter patet ex sola lectura Brevis, dati
ad partes.

Fatendo tandem nostram imbecillitatem nescimus vide-
re, quomodo decisio præsentis casus transire possit in perni-
ciosum exemplum quoad exteras laicas Curias, & sæcula-
114 res Principes Catholici Orbis, ac si juridicum factum, &
legalis operatio Judicis Ecclesiastici, seu Vicarii Generalis
Papæ, cum amplissima jurisdictione, tam in spiritualibus,
quàm in temporalibus deputati pro gubernio unius ex Pro-
115 vinciis, eidem Summo Pontifici subjectis, & cui ipsemet
Archiepiscopus in sua Metropolitana Ecclesia in solemnio-
ribus festivitatibus locum cedit, trahi possit in exemplum
sæcularium Judicum, & Principum Laicorum, quod quan-
tum insubsistens sit de se patet.

Ea ratione, quia Jurisdictio Legatorum de Latere se ex-
tenderet etiam ad primas instantias, cum præventione quo-
116 ad Episcopos, & Metropolitanos, nisi expressè quoad pri-
mas instantias restricta fuisset à Concilio, ut post catervam
Doctorum observat *Oliva de For. Eccles. par. 3. quæst. 11. num.*
100. ubi, quod Cardinales Legati sunt ordinarii Judices in
eorum Provinciis, & Districtu, & concordat *Fagnan. in
117 cap. Accedentibus num. 3. de Excess. Prælat* ubi, quod Conci-
lium Tridentinum correxit dispositionem Juris communis
solummodo in Causis primæ instantiæ, non autem in aliis
Jurisdictionalibus inspectionibus.

Ex quo sequitur, quod negare Emin. Legato potestatem
arrestandi Clericum Reum, & fugitivum ad preces proprii
Ordinarii, instantis pro tali Arresto, idem est ac denegare
118 eidem Legato à Latere, non solum Jurisdictionem in spiri-
tualibus, sed etiam proprium Territorium, quod non solùm
opponitur omnibus regulis Juris, & communi traditioni
Doctorum, sed notoriæ observantiæ omnium Curiarum
Legationum.

Asserta limitatio facultatum nostri Em. Legati circa deli-
cta Ecclesiastica ratione materiæ, seu pœnæ, opponitur re-
119 ceptis Juris principiis, attribuentibus Cardin. Legatis de
Latere omnimodam Jurisdictionem in spiritualibus quoad
ea, quæ spectant ad Jurisdictionem Ecclesiasticam, juxta
superiùs firmata; Opponitur ulteriùs claris verbis Brevis
SS. D. N. in quo Literis cubitalibus dicitur, ut Em. Lega-
tus possit procedere. *Contra quoscumque criminosos, & de-
linquentes, aut inobedientes, seu contemptores, tam Secu-
lares, quàm Regulares, etiam exemptos cujuscumque Digni-
tatis, Status, Ordinis, & conditionis fuerint per viam accu-
sationis, aut ex officio, simpliciter, & de plano, & sine stre-
pitu, & figura Judicii inquirendi, & procedendi, eosque pro-* 120
*ut canonicæ requirunt sanctiones, & aliàs Tibi videbitur
expedire puniendi, necnon horum criminum, ac etiam omnes
alias Causas civiles, criminales, & mixtas ad Forum Ec-
clesiasticum quomodolibet pertinentes in quacunque instantia,
præterquam in prima &c.* quæ verba cum sint undique cla-
ra, nulloque modo restricta ad Causas Ecclesiasticas, sive
ratione materiæ, sive ratione pœnę, nullam omninò restri-
ctionem admittunt ex vulgatis.

Repetentes hic quod duo sunt pulmaria æquivoca, cum
quibus exadverso proceditur. Primum quod Em. Legatus
Bononiæ sit Judex merè laicus;Secundum verò, quod arre- 121
stando Joannem Appium Junium dicatur processisse in pri-
ma instantia.

Pro dilucidatione primi æquivoci non possumus sub Sole
majorem afferre authoritatem ad demonstrandum quod sit
etiam Judex Ecclesiasticus, quàm repetere cubitalia verba 122
Brevis, in quibus Summ. Pontifex nedum ipsum constituit
Generalem Vicarium, tàm in temporalibus, quàm in spiri-
tualibus Apostolicæ Sedis, sed eidem concessit ulteriùs am-
plas facultates relaxandi juramenta, absolvendi à Censuris,
dispensandi in impedimentis matrimonialibus, concedendi
Indulgentias, & similia, quæ leguntur in d. Brevi, & quæ 123
nullo modo, nulloque colore attribui possunt Judicibus Lai-
cis, eisque à remotissimis convenire.

Non minori claritate patet secundum æquivocum, obser-
vando, quod prima instantia contra d. Appium Junium est
illa, quę fuit intentata in Curia Episcopali Ferrariensi, me- 124
diante constructione Processus, quæ proinde non sine ma-
xima improprietate prætenditur pendere in Curia Legatio-
nis Bononiæ, vel circa illam manus apposuisse eandem Cu-
riam, quæ cùm nihil aliud fecerit, quàm arrestare Inquisi- 125
tum, & Processatum in prima Instantia coram suo Judice
Ordinario, dicitur punctualiter exequutioni demandasse,
tam contenta in Sac. Conc. Trid. quàm disposita in ejus Bre-
vi, in quibus Causæ in prima Instantia præservantur Loco-
rum Ordinariis.

Poterant, & debebant omitti ea, quæ extra propositum
afferuntur de potestate œconomica, prætensa à Judicibus
Laicis contra Ecclesiasticas Personas; Cohærenter enim ad 126
ea, quæ latè probavimus *in nostris Instit. Crim. lib. 3. tit. 9. à
num. 8.* nunquam somniavimus asserere, quod illa competat
Sæcularibus Judicibus adversus personas Ecclesiasticas.

Repetendo solùm, quod cùm Em. Legatus Bononiæ sit
Vicarius Generalis Papę non solùm in temporalibus, sed 127
etiam in spiritualibus, & in nostra Controversia processe-
rit ad requisitionem Judicis primæ Instantiæ, nunquam po-
test dici quod violaverit Ecclesiasticam Immunitatem, ex 128
supra animadversis.

Verum est, quod sicuti Summus Pontifex quatuor reprae-
sentat Personas, de quibus *in Instit. Crim. lib. 1. tit 7. num. 6.*
Ita etiam Legatus Bononiæ, uti illius Generalis Vicarius
ad nostrum effectum repræsentat illas, tam in temporalibus, 129
quàm in spiritualibus. Sed ex tali diversitate Personarum
nihil potest inferri in nostris terminis, in quibus non proces-
sit, uti Princeps Sæcularis, sed uti Judex Ecclesiasticus,
sub qua qualitate fuit requisitus ab Episcopo Ferrarien.

Quæ omnia dicta sint ad hoc, ut undique cognoscatur in-
subsistentia contrariæ prætensionis, quia ad nostrum effe-
ctum videtur superabundare unica illa reflexio, cui nihil ex- 130
adverso respondetur, quod ex una parte eo tempore, quo
Jo: Appius Junius arrestatus fuit,& antequàm consegnaretur
proprio Ordinario, notorium erat, ipsum una die celebras-
se duas Missas; Ex alia verò parte, maximum aderat du-
bium, ipsum non esse Sacerdotem, quod non erat innixum 131
frivolis præsumptionibus, sed replicatis Epistolis, repetitis-
que diligentiis, factis à Nuncio Venetiarum.

In istis autem circumstantiis, nimis insubsistens videtur
prætensio, quod Ecclesiasticam Immunitatem violaverit d. 132
Legatus, ex una parte ipsum uti notoriè Reum arrestando ad
requisitionem Judicis delicti, coram quo Causa in prima In-
stantia pendebat, quando ex alia parte non erat certum, sed
nimis dubium fuisse Personam Ecclesiasticam.

Ultrò admittimus, quod Vicarius Ferrariensis non pote-
rat vigore sui Mandati procurare capturam illius Rei, con- 133
tra quem processum fabricabat, eo tempore, quo idem Reus
non ampliùs moram faciebat in ejus Territorio; Sed constan-
ter asserimus, quod ad d. effectum potuit recurrere ad Lega-
tum Bononiensem, uti Vicarium Generalem Papæ in spiri- 134
tua-

tualibus, & temporalibus, in cujus Territorio, & Legatio-
ne d. Reus morabatur.
Speciales Facultates, obtentæ à Legatis Antecessoribus
non benè exagerantur, eòquia illæ procedunt, & concessæ
135 fuerunt ad hoc, ut iidem Legati judicarent in prima Instan-
tia, ut ex earum lectura remanet manifestum, quod nullo
modo verificatur in præsenti, in quo non fuit processum
in prima Instantia, ut sæpè, sed nunquam satis dixi-
mus.
Die 24. Martii 1722 proposita Causa in Cong. Immunita-
tis per R. P. D. Cerrum, responsum fuit. Non licuisse Cu-
riæ Legationis devenire ad capturam præfati Sacerdotis, &
Carceratum esse consignandum præmemoratæ Curiæ Ar-
136 chiepiscopali, & ad Eminentiss. Præfectum juxta mentem,
quæ fuit, ut Carceratus consignaretur Ordinario Ferrarien.
nec fieret verbum de Censuris, quam vidi explicatam in
Causæ Positione, caractere unius ex EE. Votantibus, cir-
ca quod vide ea, quæ observavi *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. à num* 155. quibus addo *Rot. dec.* 460. *num.* 22. *par.* 18. *recent.*
Talis enim, & tanta fides debetur adnotationibus EE. DD.
Card. in Causarum Positionibus, ut id in controversiam ad-
ducente uno ex probatis Curialibus in Congreg. Concilii de
mandato ejusdem coactus fuerit se retractare, verbis illis,
quæ legi possunt *in Institut. Criminal. lib.* 1. *tit.* 10. §. 4.
num. 157.

DISCEPTATIO XXII.

Romana Servitii Ecclesiæ.

PRO

Clericis Beneficiatis Basilicæ Lateranensis:

CUM

Beneficiatis ejusdem Basilicæ.

ARGUMENTUM.

Clerici Beneficiati Basilicæ Lateranensis an teneantur inservire Beneficiatis celebrantibus, quando induunt Vestimenta Sacra, ut Missam Conventualem celebrent; Et cum quali Voto intervenire possint Congregationibus, concernentibus commune interesse: Sacerdos, cui data fuit eleemosyna major solita, an possit celebrationem alteri demandare cum eleemosyna consueta, tam si id sciat, quam si id ignoret secundus Sacerdos.

VIdetur destituta omni legali fundamento prætensio Be-
neficiatorum circa servitium, exigendum à Clericis
1 Beneficiatis quando in Sacristia induuntur sacris Vestibus;
Sive habeatur respectus ad Jus commune; Sive ad Constitu-
tiones nostræ Ecclesiæ; Sive demum ad consuetudinem;
Ideoque eadem prætensio omnino reiicienda videtur.
Quantum attinet ad Jus commune, hoc in præsenti nobis
assistit potius quàm resistat, ex quo Acolythi, quales ex
Constitutionibus nostræ Ecclesiæ sunt Clerici Beneficiati,
2 ad nil aliud tenentur, quàm ad inserviendum in ipso Altari,
in deportandis scilicet Cæreis, & Urceolis præparandis,
per Textus literales *in can. Acolythus dist.* 22. ibi: *Acolythus
cùm ordinatur &c. accipiat Cæroferarium cum Cæreo, ut sciat
se ad accendenda Ecclesiæ Luminaria mancipari; Accipiat, &
Urceolum vacuum ad suggerendum Vinum in Eucharistia San-
guinis Christi: & in can. Perlectis dist.* 25. ibi: *Ad Acolythum
3 pertinet præparatio Luminariorum, in Sacrario ipse Cæreum
portat, ipse suggesta pro Eucharistia Diaconibus præparat:*
4 & advertunt *Pasqualig. de Sacr. novæ leg. qu.* 832. *num.* 4. *&c.
Filliuc. Oper. moral. tract.* 9. *de Ordin cap.* 2. *num.* 16. *Vener. in
Exam. Episcopor. lib.* 1. *cap.* 12. *de Ordin. num.* 11. *Bonac Oper.
moral. tract.* 9. *de Ordin cap.* 2. *num.* 16. *Lancellot. Instit can. lib.* 1.
tit. de His qui sunt in minorib. Ordinib. Constit. in princ.
Atque deducitur ex ipsamet Græci nominis ethymologia,
Acolythus enim latinè idem sonat ac Ceroferarius *can. Cleros
5 dist.* 21. & explicat *S. Thom. in Supplem.* 3. *partis qu.* 37. *artic.* 4.
ad 6. *& artic.* 5. *par. ad* 6. *Divus Isidor. lib.* 7. *ethymol. cap.* 12 ibi:
*Acolythi Græcè, Latinè Ceroferarii dicuntur à deportandis
Cæreis, quando cantandum est Evangelium, & Sacrificium
offerendum, & Anton. Timotheus in addition. ad Lancellott.*
6 *Instit. Can. loco supra citat. lit. A.*

Quo verò ad Constit. nostræ Ecclesiæ, adducuntur exadv.
ad hunc effectum verba illa: *Sacerdos, Diaconus, & Subdia-
conus, qui per hebdomadam celebraturi sunt Missam, se pa-* 7
rent, & induant cum Acolythis, qui eisdem deserviant: Pro
adequata autem responsione sat esset animadversio, quod ææ-
dem Constitutiones æquè benè, imò majori ratione compre-
hendunt Canonicos nostræ Basilicæ, ut de se patet, & clarius
disponitur in sequenti Capite. Et tamen idem Can. pro hoc
servitio exigendo, à Clericis Beneficiatis, non quidem quo-
tidiè juxta contrariam prætensionem, sed in solis diebus fe-
stivis, coacti fuerunt illud pretio acquirere, mediante scili-
cet solutione annuorum scut. 16. 80. Signum evidens, quod
illud vigore dd. Constitutionum prætendere non poterant ad
Text. in leg. 1. *Codic. de Thesaur. lib.* 10. & tradita per *Barbos.* 8
axiom. 135. *num* 4. *& Surd. d.* 173. *num.* 18. cum aliis *citatis in
tom.* 1. *par.* 2 *disc.* 8. *n.* 9.
Verùm solus tenor verborum ponit rem extra omnem con-
troversiam; Nonenim ibidem dicitur, ut necessarium es-
set, quod Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus induantur 9
ab Acolythis, sed se parent, & induant cum Acolythis, hoc
est, quod insimul cum Acolythis id faciant, ut deducitur ex
vi illius dictionis *cum*, quę taliter copulat unam dispositio-
nem cum alia, ut illas individuas reddat *Rot. dec.* 545. *n.* 7. *p.* 5. 10
& dec. 98. *n.* 4. *& seqq. p.* 17. *rec.*
Repugnat autem, quod Acolythi eodem tempore se in-
duant, & inserviant aliis ad se induendum, ut de se patet;
Sequentia verò illa verba. *Qui eisdem deserviant:* intelli- 11
genda sunt de servitio, prestando in ipso Altari, non autem
in Sacristia, secundùm Juris dispositionem, à quo Statuta,
& Constitutiones dubias declarari probant citati *à Surd. d.* 12
270. *à n.* 26. *Mans. consul.* 18. *nu.* 15.
Quę juridica interpretatio mirabiliter confirmatur ex se-
quenti Capite earundem Constitutionum, ibi: *Statuimus,
& ordinamus quod in eadem Ecclesia sint perpetuò quatuor Aco-
lythi, qui tàm Canonicis, quàm Beneficiatis, vel aliis Mi-
nistrantibus, dum Missarum solemnia celebrantur, in ipsis of-* 13
ficiis, & aliis præparantibus subministrent: Per quę claris-
simè ostenditur, verba antecedentis Capitis non indefinitè,
& in omni loco, sed solùm de servitio, prestando in Missa-
rum solemniis esse intelligenda; Unam siquidem Constitutio-
nis partem aliam declarare communiter advertunt DD. ut vi-
dere est apud *Mascbard. de Gener. Statut. interpret. conclus.* 12. 14
à num. 18. *Mantic. de Conject. lib.* 6. *tit.* 13. *num.* 10. *Sperell. d.*
102. *num.* 51. *Rot. coram Ludovis. d.* 87. *num.* 10. *& coram Priol.
d.* 28. *num.* 13. *&* 17 *& in Romana Pretii Officiorum* 16. *Junii*
1680. *§. Propriæ signification. &* 17. *Martii* 1681. *§. Pluribus
coram Albergato* impressa apud *Card. de Luca de Offic. vacabil.
à fol.* 379.
Confluente in idem solito aliarum Basilicarum Urbis, in
facto comprobato in Summario; In jure verò pro decisione
nostrę Controversię solitum attendendum esse monet *Car. de* 15
Luc. de Feud. disc. 51. *n.* 7. & firmavit *Rot. dec.* 50. *n* 27. *p* 7. *rec.*
Quo demum ad prętensam consuetudinem, dato, nun-
quam tamen concesso, quod esset formiter probata, adhuc
nullum tribuere posset titulum cogendi; Sumus enim in acti- 16
bus facultativis, à quibus nec prescriptio, nec possessio ma-
nutenibilis unquam pretendi potest, ex cumulatis *à Card. de
Luc de Feud. disc.* 51. *num.* 3. *Lagunez. de Fructib par.* 1. *cap.* 33.
§ unic. à num. 1. *& Rot. coram Cerr. dec.* 336. *num.* 10. *Passim enim* 17
*videmus Episcopis, aliisque Superioribus benevolis per Cleri-
cos munera, & servitia præstari, quæ tamen à Successoribus
non ita gratis &c. exigi non possunt &c.* ut prosequitur idem 18
Card. de Luc. de Feud. d. disc. 52. *sub n.* 5.
Et in terminis Rustici, dantis per plures annos par Capo-
num alicui Nobili *Bartol. in leg. Cùm de inverso num.* 9. *ff. de
Usur.* Et in terminis Amici, qui alterum Domi suę hospita- 19
ri solius erat per longissimum tempus, & Matris, quę diù
passa est, Filium ex fundo proprio fructus percipere *De Ma-* 20
rin. variar. resol. lib. 1. *cap.* 78. *à num.* 8. Et in terminis mune-
rum, solitorum præstari cuidam Marchioni ab aliqua Uni-
versitate *Capyc. Galeot. lib.* 2. *contr.* 42. *à num.* 1. *& per totam.* 21
Et in terminis facientis eleemosynam per longissimum tem-
pus *Menoch. de Arbitr. cas.* 160. *num.* 19 Et in terminis Strena- 22
rum prestari solitarum Dominis à Vassallis *Nov. de Gravam.
Vassallor. grav.* 10. *num.* 8. *& seqq.* Et in terminis Strenarum, 23
solitarum dari Episcopis à Capitulo, & aliis Presbyteris per-
petuò respondit C. E. & signanter in *Reatina* 6. *Martii* 1596.
Hydruntina 25. *Junii* 1613 *Ruben.* 6. *Junii* 1614 *Lavellen.* 15. 24
Junii 1640. *Montis Pelusii* 11. *Decemb.* 1654. *Hydruntina* 5.
Decem. 1681. & alibi sępissimè.
Et tamen prætensę hujus consuetudinis, quę esset à Bene-
ficiatis concludentissimè probanda, ex adductis *Pignatell.*
consul.

25 *cons. 26.num.12.tom.3.* non alia exhibetur justificatio, quàm
simplex, & informis attestatio, lite pendente, & non cita-
tis Clericis Beneficiatis procurata, quæ nullum gradum pro-
bationis constituit, *Gloss. in leg. 3. §. Ideoque Verb. Non testi-*
26 *moniis ff. de Test. Rot. coram Priol d.335.num.17. & d.1203.sub*
n.12.coram Emer. jun.

Prętereà pro faciliori ejusdem contrariæ prętensionis rèje-
ctione supplicamus advertere, quod pro servitio, exadver-
so prętenso, adsunt octo Clerici, ex communi Massa sala-
27 riati, qui parati semper sunt ad omnem nutum Beneficiato-
rum, unde prætendere, ut idem servitium eis præstetur à
Clericis Beneficiatis, omnibus in sacerdotali Dignitate con-
stitutis, & quidem relinquendo Chorum, cum divini cul-
tus detrimento, videtur sapere quandam speciem elationis,
quę si semper procul esse debet à Sacerdotali humilitate,
28 quantò magis in ipso actu se præparandi ad divina peragen-
da, eò præcipuè, quia iidem Clerici Beneficiati ex propriis
muneris obligatione, non ad idem servitium præstandum,
sed solùm *ad accendenda Ecclesiæ luminaria, & suggerendum*
29 *Vinum in Eucharistia mancipati* sunt; ad literam *Text. in d.*
cap. Acolythus dist.23.

Ex quibus dubitantes Beneficiati de viribus eorum prętensionis (cui, utì prorsus insubsistentis, illorum Decanus, &
30 duo alii Collegę expressè renunciarunt) sub verborum involucro effugere vellent restrictissimum judicium Em. Cardin.
Ponentis, cum supposito, quod deputatus fuerit simplex,
& merus Exequutor decretorum Sacræ Congreg. Inculcando
etiam Constitutionem s. m. Innoc. XII. prohibentem appel-
lationem à Decretis Visitationis.

Pro congrua autem responsione sat est observare, quod
31 omnia, exadverso adducta procederent, quando eadem S.
Cong. non admisisset nostrum recursum, neque rescripsisset:
Ad Em. Nigronum, qui auditis Partibus provideat authori-
tate Sac. Congr. Hoc enim stante, decreta, exadverso in-
dicata, & Nobis inauditis edita, nedum in nulla haberi de-
32 bent consideratione ad decisionem præsentis Controversiæ,
ut benè observat *Rot dec.103.nu.28.p.15.rec.*

Sed dicuntur per eandem Sac. Cong. tacitè revocata, ut
in terminis terminantibus firmavit *Rot. in Rom. Immiss. 16.*
33 *Junii 1684. §. Nil refragante coram bo. m. Rondinini*, ibi:
Nil refragante quod Cong. Sac. Visitat. Apost. mediante decre-
to edito die 24. Januarii 1666. prefixerit terminum duorum
mensium Bernardo ad reddendam rationem &c. Unde deduce-
bant Informantes &c. à nostro Tribunali reverenter suscipien-
34 *da, & exequenda, juxta stylum, de quo apud Bich. d.459.*
num.1.&c. Quia præfatum decretum fuit postmodum ab eadem
Sac. Cong. tacitè revocatum per remissionem Causæ ad R. P. D.
Vicesgerentem Em. Vicarii.

Quò verò ad merita, iterum dicimus, nec de Jure com-
muni, nec attentis Constitutionibus nostrę Ecclesię, nec
35 vigore Consuetudinis, illius Beneficiatos teneri ad præten-
sum servitium, ut probavimus supra, non quidem median-
tibus Authoribus claustralibus, ferè incognitis, sed ex pun-
ctualibus Textibus Juris Canonici, quibus addo *can. Cleros*
36 *distinct.21.* ibi: *Acolythi Græcè, latinè Ceroferarii dicuntur*
à deportandis Cæreis, quando legendum est Euangelium, aut
Sacrificium offerendum &c. & Cathechismum ad Parochos:
ibi: *Acolythorum munus est Ministros majores &c. in Altaris*
ministerio assectari, eisque operam dare; Præterea lumina
deferunt, & asservant cùm Missæ sacrificium celebratur, præ-
cipuè verò cùm Euangelium legitur, ex quo etiam Cerofera-
rii alio nomine vocati sunt: & Pontificalem Romanum ibi:
37 *Acolythum enim oportet Ceroferarium ferre, & lumina Ec-*
clesiæ accendere &c. & alios adductos à *Graff. de Effect. Cler.*
in prælud. num.287. ibi: *Quartus Ordo est Acolythus, cujus*
munus est Candelabra, Luminaria, & Urceolos ad Aram de-
ponere, & portare &c.

Nec refragantur authoritates, exadverso adductę; om-
nes enim loquuntur in Missis solemnibus, Nos autem sumus
38 in casu Missarum Conventualium, seu ferialium, quas mul-
tùm differre à Missis solemnibus in specie in ordine ad Mini-
stros, in utrisque necessarios, benè advertit *D. Thom. in 3 p.*
39 *quæst 83. art. 5 ad 12* & adducti per *Pasqualig. de Sacrif. nov.*
*legis qu.344.num.*1. ubi quod Missæ Conventuales sunt medię
inter privatas, & solemnes, *& qu.431. eodem num. & quæst.*
883. num.5. & quæst. 886. nu.2. ubi, quod Ministri pertinent
ad solemnitatem, non ad Conventualitatem Missę.

Addito etiam, quod Clerici Beneficiati non sunt meri, &
simplices Acolythi, juxta terminos Authorum, exadverso
40 adductorum, quorum aliqui loquuntur juxta Constitutiones
propriæ Religionis; Sed constituti sunt in ordine Sacer-
dotali, cum coęquali obligatione Beneficiatorum interes-
sendi divinis Officiis, & solummodo ad decorem Eccle-
siasticarum functionum: *In Acolythorum numero ministerio*
Chori, & Sacrificiis præstò sunt, juxta verba *Raspont in Pa-*
triarchio Lateranen. lib.2.cap.3. Proindeque eò minus illorum 41
respectu congruere videtur servitium in Sacristia, exadverso
prętensum, ut de se patet; Et habemus practicum exemplum
Cappellę Pontificię, in qua Sig Justitię Votantes, qui hoc
munus Acolythorum explent, excepto Summo Pontifice, 42
nemini alteri manus adjutrices porrigunt, quando sacris Ve-
stibus induuntur.

Constitutiones nostræ Ecclesiæ potiùs assistere huic Parti,
quàm refragari, probavimus supra; Quia verò magna vis
fit exadverso in Rubrica de *Numero Acolythorum, & de Offi-*
cio, per eos exercendo, ibi: *Statuimus, & ordinamus, quod* 43
in eadem Ecclesia sint perpetuò Acolythi, qui, tam Canonicis,
quàm Beneficiatis, vel aliàs Ministrantibus, dum Missarum
solemnia celebrantur, in ipsis divinis Officiis, & aliis præ-
parationibus subministrent; Ideo nostras preces adjungimus,
ut ad tenorem hujus Capituli prçsens quęstio decidatur; Hoc
enim modo non dubitamus de victoria; Non obstantibus, il-
lis verbis: *Et aliis præparationibus subministrent*: Respon-
sionem enim non mendicamus à modernis Collectoribus, sed
illam desumimus à punctualibus Textibus, qui in his casibus 44
præparatoria nullo modo sumunt pro servitio in Sacristia, sed
in Altari, ibi: *Ad Acolythum pertinet præparatio Lumina-*
rium &c. ipse suggesta pro Eucharistiæ Diaconibus præparat,
ut in Can Acolythus dist 23. & in aliis, adductis sup.

Tantùm abest, quod prætensa Consuetudo exadverso con-
cludenter probetur, quin potiùs iidem testes, exadverso ad-
ducti, illam excludant, cum illa declaratione, quam ad 45
veritatis dilucidationem emiserunt, se quidem vidisse: *Li*
Signori Chierici Beneficiati ajutare a vestire li Signori Benefi-
ciati, quando sì, e quando nò &c Sed nescire, an id fecerint
per obligo, o per atto di cortesia. Quomodo igitur potest præ-
tendi, ut ex dicto horum testium dicatur probata consuetu-
do in nostris terminis, in quibus, utì facultativis, pernecessé requiritur coactio, & acquiescentia, de qua deponere de-
bent testes, ut punctualiter firmavit *Rot. in d. 742. num.8. &* 46
d.820.nu.17.& seqq.p.18.rec.

Imò etiam si hæc omnia, per falsam hypothesim, essent
concludenter probata, adhuc non relevarent: Sumus enim
in Collegio, quorum particulares Personę nequeunt eorum 47
univocis, & expressis actibus Successoribus prejudicare, jux-
ta regulam, communiter à Doctoribus approbatam, de qua
Card. de Luc. de Regalib. disc.31. num.10. & Rot. coram Caval. 48
d.631.num.7.

Quibus additur expressa renunciatio trium qualificatorum
Beneficiatorum, quorum unus est etiam Decanus, adducta
illa expressa, & considerabili ratione: *Perche conosco, che*
non hanno sossistenza le ragioni de' sudetti Beneficiati &c. la 49
quale come dissi non ha sossistenza alcuna in bono Jure; Non
enim possumus meliorem, perfectioremque probationem ad-
ducere ad *Tex. in cap. Per tuas de Probat. & in leg. Cum te C. de*
Transaction. & in leg. Generaliter C. de Non numer. pecun. & in 50
terminis confessionis unius ex Litigantibus benè *Rota coram*
Priol. d.464. num.2. Sicque clarum remanet, qualis sit finis
præsentis controversiæ.

Ad quæ comprobanda observavimus supra, quod in no-
stra Ecclesia adsunt octo alii Clerici, qui præstò sunt omni-
bus servitiis Beneficiatorum; Agnita fuit exadverso vis, & 51
efficacia hujus animadversionis, & propterea resp. quod si id
practicaretur, iidem minores Clerici fierent irregulares, exer-
cendo Ord. quem non habent; Responsio autem petit prin- 52
cipium, supponendo id, quod est in quæstione, quod scili-
cet servitium, præstandum in Sacristia, ingrediatur essen-
tiam Ordinis Acolythatus, idque contra tres literales Tex-
tus, per Nos adductos, necnon adversus claram dispositio-
ne Cathechismi, & alias punctuales authoritates.

Cæterùm disput. gratia hoc admisso, cessat undique iste
panicus timor, & consequenter funditùs corruit responsio ex
communi conclus. quod ea, quæ asseruntur à DD. de irregu- 53
laritate, incurrenda à Ministrante in Ordine, quem non
habet, intelliguntur de Ordinibus sacris, non de minoribus,
quæ ex communi consuetudine indistinctè exercentur etiam
à Laicis, ut advertunt *Barbos. in cap.1. sub num.5. de Cleric.*
non ordin. ministr. ibi: *Unde quando Laicus inservit Missæ,* 54
deferendo Urceolos ad Altare, illosque porrigendo Sacerdoti,
non dicitur Ordinem Acolythatus exercere, eò quod hoc munus
ex consuetudine possit, non solùm à Clericis præstare, sed etiam
à Laicis: Ugolin. de Irregular. cap.37. in princ. Coninch. disp.
18. de Sacram. dub.6. n.45. & Graff. dec. Aur. p.p. lib 4 cap.27. de
Irregul. n.31. ibi: *Irregularis efficitur si quis in eo Ordine ad-*
mini-

ministrat, quem non habet: Intellige si sit administratio in
56 *Ord. sacro, nam in quatuor minoribus Laicum administrare, non est irregularitatis causa.*

Die 17. Aprilis 1690. Ponente Card. Petruccio propositis in Cong. Visit. Apost. duobus dubiis. I. *An Clerici Beneficiati teneantur ad observantiam Decreti Sac. Cong. emanati die 8.*
57 *Martii 1656. in quo sancitur, quod Clerici Beneficiati Acolythi inservire debeant Celebrantibus, quando induunt Vestimenta Sacra, ut Missam Conventualem celebrent.* II. *An Clerici Beneficiati intervenire debeant in Congregationibus cum*
58 *Voto activo, & passivo, & cum Voto consultivo, & decisivo.*

Ad I. responsum fuit: *Affirmative quoad servitium.*

Ad II. verò: *Affirmative ad favorem Clericorum Beneficiatorum.*

Occasione eleemosynæ Missarum manualium, circa quas vigore Decretorum generalium Cong. Conc. approba-
59 torum ab Urbano VIII. & Innocenr. XII. & impressorum *à Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 10. §. 1.* à num. 9. in quibus in resp. ad 7. dictum fuit: *Permittendum non esse, ut Ecclesiæ, & Loca pia, seu illorum Administratores, ex eleemosy-*
60 *nis Missarum celebrandarum, ullam, utcumque minimam portione, retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesia, & Loca pia alios non habent redditus, quos in usum earundem expensarum erogare licitè possint.*

Et in resp. ad X. in quo fuit quæsitum: *An Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna, major solita pro cele-*
61 *bratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; An verò satis sit, ut dent Celebrantibus eleemosynam consuetam. Quod fuit resolutum ibi: Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.*

In una *Romana Eleemosynæ 23. Augusti 1664.* fuit quæsi-
62 tum: An id procederet etiam in illo casu, in quo Sacerdos, celebrans cum minori eleemosyna, id probè sciat, seque contentum declaret; Fuitque resolutum, id nullo modo fieri posse, neque permittendum esse, ut videre est *in Lib. 24. Decr. fol. 245.*

In alia verò Causa *Anconit. 5. Julii ejusdem anni 1664.* re-
63 gistrata in eodem *Lib. 24. Decr. fol. 196.* eadem *Congreg. Conc.* resolvit, Sacerdotem, taliter operantem 1. *Peccare mortaliter; 2. Non satisfacere; 3. Teneri ad restitutionem;* ibique
64 subditur, s. m. Alex. VII. resolutionem dictæ Sac. Congreg. approbasse.

In casu autem Legati, facti Sacerdoti in summa scut. decem pro celebratione 30 Missarum Sancti Gregorii, eadem Congreg Conc. *in Romana Retentionis Eleemosynæ 21. Feb.* 1688. registrata *in lib. 38. Dec. Fol. 89.* à tergo respondit, eun-
65 dem Sacerdotem non posse illas per alium Sacerdotem celebrari facere cum minori eleemosyna.

In Pistorien. demum 3. *Maii 1643.* de qua *in Lib. 17. Decr. fol. 189.* resolvit, Missas celebrari non posse pro eleemosynis
66 in futurum recipiendis; Qua resolutione attenta, nullam hodiè mereatur considerationem opinio Doctorum, qui contrarium substinent. Quando verò id fieri possit in illis Missis, quarum celebratio injungitur à Testatoribus, vide *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. q. 1149. per totam*, ubi de more egregiè quæstionem resolvit cum multis limitationibus, solidè inuixis fundatis rationibus.

Nota hìc, quod circa Utensilia sacra sequens legitur Decretum *Lib. 39. Decr. Cong. Conc fol. 109.* in terminis legati his
67 verbis concepti *in Romana 26. Martii 1679. Di far celebrare tante Messe l'anno, quante ne comporterà il frutto della sua eredità: Taxandam esse eleemosynam ad rationem eleemosynæ manualis in Urbe currentis, detractis tamen ex iisdem introitibus hæreditariis scutis quatuor pro singula Missa quotidiana ratione Utensilium sacrorum supellectilium pro hujusmodi Missæ celebratione.*

DISCEPTATIO XXIII.

Romana Pensionis.

PRO

Jo. Antonio Mezzafalce.

CUM

Aloysio Rinalduccio.

ARGUMENTUM.

Pensiones, reservatæ super Distributionibus quotidianis Vaticanæ Basilicæ, an possint exigi à Pensionariis in illis temporibus, in quibus determinata fuit illarum solutio; Vel potiùs eo tempore, quo dividuntur eædem Distributiones inter Capitulares. Et an dicto tempore exigi integraliter possint, vel pro rata dd. Distributionum.

Super fructibus Beneficiati Basilicæ S. Petri, à Jo: Ant. Mezzafalce nunc possessi, duæ reservatæ fuerunt pensiones; Altera scut. 100. de anno 1650. ad favorem Aloysii Rinalducci; Altera verò similis summæ scut. 100. de ann. 1672.
ad favorem Benigni: Et quia fructus omnes ejusdem Benefi- 1
cii consistunt in meris distributionibus quotidianis, quæ in casibus deficientiæ servitio Chori, vel vacationis, semper accrescunt aliis Interessentibus, ideo à tempore immemorabili
consuevit Capitulum illas solvere per medium menstruarum 2
præstationum med. publico Banco; Semper tamen posticipatè, pro minori, vel majori tempore, juxta majorem, vel minorem facilitatem illorum exactionis, itaut correnti mense Maii 1702. solvatur menstrua præstatio mensis Julii anni 1601. Ex hoc autem factum est, quod omnes Pensionarii, cu-
juslibet generis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, eos- 3
dem terminos pensionis exegerunt semper posticipatè, ratam
nempè eorum pensionis ex qualibet menstrua præstatione, cor- 4
respondente tempori decurso, pro quo solvenda venit Beneficiato ejus menstrua præstatio, ut est notorium, & testatur Rationalis Capituli his verbis.

„ Io sottoscritto Computista del Reverendiss. Capitolo di
„ S. Pietro in Vaticano attesto &c. qualmente è stile invete-
„ rato del Clero della sudetta Basilica, che molti Illustriss. 5
„ Canonici, e Signori Beneficiati pagano la pensione a' suoi
„ Pensionarj di mese in mese, che il sudetto Capitolo paga
„ le Mesate alli sopradetti Signori Canonici, e Beneficiati,
„ come il tutto costa dalli Libri delle Quietanze di ciasche-
„ dun'anno, che si conservano, parte in Archivio, parte in
„ Computistaria, a' quali &c. E detti pagamenti delle Me-
„ sate sempre restano arretrate un'anno in circa, di modoche
„ presentemente si paga la Mesata di Gennaro dell'anno
„ 1701. e così si và continuando mese per mese; Di più so
„ fede, come in tempo, che sono vacanti, tanto li Canoni-
„ cati, come li Beneficiati, le Mesate di essi accrescono a
„ benefizio degl'altri Servienti, detrattene però da ciasche-
„ duna Mesata la rata della Pensione ripartitamente ogni
„ mese la Porzione dell'anno, e questo si è sempre praticato in
„ S. Pietro, e presentemente si pratica da me medemo Com-
„ putista nel ripartimento de' Fogli de' pagamenti di ciasche-
„ dun mese; in fede &c.

Quia verò, hoc non obstante, prætendit hodiè Rinalduccius consequi velle satisfactionem suæ pensionis statim ac ma-
turatus est terminus, licet à Beneficiatis non exigantur fru- 6
ctus decursi: Vel saltem illam exigere statim ac incipiunt solvi Beneficiato dictæ menstruæ præstationes, percutientes integrum tempus effluxum: Itaut idem Pensionarius pro satis-
factione ejus Pensionis, integras menstruas sibi appropriare 7
possit præstationes, nec obulo quidem relicto ipsi Beneficiato, ad d. effectum in judicium vocavit eundem Mezzafalcem.

Neutrum autem ei competere videtur. Non primum, quia
contraria prætensio nullum habet fundamentum, nec de Jure 8
communi, nec ex jure speciali reservationis Pensionis; Pensio siquidem solvi tantummodo debet ex annuis redditibus ipsius Beneficii, dum dicitur pars, seu quota fructuum ejusd.
Beneficii, ut, aliis cumulatis, notat *Lotter. de Re Benef. lib. 1.* 9
q. 24. à nu. 82. Et firmavit *Rot dec. 327. n. 3. cor. Coccin.* loquens in terminis pensionis, debitæ à Card. Maphæo Barberino, postea s. m. Urbano VIII. & *d. 80. n. 4. apud Zacch. de Oblig. Camer.* cum aliis, citatis *à Car. de Luc. de Pens. d. 29. n. 8.*

Et proinde quoties de tempore decursæ pensionis Beneficiatus

10 ciatus nullos percepit fructus, non potest cogi ad pensionis solutionem de proprio, ea ratione, quia Beneficiati bona, nec à jure, nec à Summo Pontifice fuerunt gravata ad favo-
11 rem Pensionarii, ut prosequitur *Lotter. ubi sup.*

Minùs subsistit secunda pars contrariæ prætensionis, quod scilicet primæ menstruæ præstationes Beneficiato debitæ,
12 erogari debeant pro integra satisfactione pensionis, decursæ pro terminis jam maturis.

Quia jus exigendi Pensiones, quod habet Rinalduccius, restrictum est ad solam summam scut. 100. in quolibet anno, ita ut totius anni curriculum debeat intercedere ad hoc, ut
13 debeatur integra summa ejus crediti; Et proindè in quolibet mense oritur eidem jus restrictum, ad solam ratam, seu quotam ejus pensionis super fructibus cujuslibet mensis: Reliqua verò rata, seu quota fructuum singulorum mensium remanet propria Titularis, estque immunis, & libera ab omni onere pensionis, idemque Pensionarius pro summa ratæ suæ
14 pensionis tantùm censetur habere obligatam portionem fructuum Beneficii, ex vi reservationis separatam, & abstractam à cæteris fructibus ejusdem Beneficii, ex firmatis *per Rot. cor. Millin. dec. 448. per tot.* & signanter *nu. 7. & 8.* quæ in hac materia est Magistralis *cor. Ottbob. dec. 46. n. 19.*

Cùmque fructus sint quædam substantialis pars Beneficii, Pensionarius quoad partem, quæ sibi ratione pensionis debe-
15 tur, ipsummet beneficium habere dicitur, ex animadversis *per Collant. in Pragm. lib. 1. cap. 3. num. 8. Acost. de Priv. cred. reg. 1. ampl. 12. num. 18. & Rod. de Ann. redit. p. 1. artic. 5. num. 81. & seqq.*

Videmus hoc quotidie practicari in illis casibus, in quibus Beneficiatus moritur in 3. vel 4. mense ex. gr. post terminum destinatæ pensionis; In istis enim circumstantiis, quando solvuntur præstationes illorum quatuor mensium, idem Pen-
16 sionarius non solet, nec potest sibi appropriare d. summam pro tota pensione, quamvis decursa, & maturata, sed solùm illius ratam partem proportionabiliter ad totum annum, reliquam vero portionem fructuum percipiunt hæredes Beneficiati defuncti. Idque optima ratione, quia aliàs sequere-
17 tur quod Successor in Beneficio remaneret immunis ab onere pensionis pro reliquis mensibus illius anni, pro quo jam fuisset satisfactus Pensionarius ex integris fructibus primorum quatuor mensium, quo nihil absurdius dici potest.

Nec replicetur, quod sufficiat Pensionario adesset tot fru-
18 ctus Benificii illius anni, qui satis sint ad satisfactionem decursæ pensionis ex *dec. 130. n. 2. par. 3. rec.*

Quia Rota ibi loquitur de fructibus naturalibus, quos jam perceperat Episcopus Neritonen. vigore donationis Papæ,
19 maturatis, & recollectis de tempore decurso, qui petebatur non obstante prætensione ejusdem Episcopi, quod fructus, ei à Papa donati, non essent obligati pro pensione.

E' contra verò quando fructus Beneficii sunt merè civiles,
20 consistentes in menstruis Distributionibus, qui ut ita, dicam colligi dicuntur duodecim vicibus quolibet anno, dum Pensionarius ad proportionem ratæ fructuum, quæ singulo mense percipitur, debet recipere ratam pensionis, quæ pro rata fructuum debetur, ut probant *Tondut. de Pens. cap. 20. nu. 3. 4.*
21 & clariùs *n. 43. & Barbos in vot. 5. n. 11. lib. 1.* & firmavit *Rota dec. 646. n. 7. par. 18. rec.*

Absque ulla prorsus difficultate in casu nostro, in quo omnes fructus proveniunt ex Distributionibus quotidianis, quę
22 accrescunt aliis Interessentibus servitio Chori. Nam si integra summa cujuslibet menstruæ præstationis destinata Beneficiato, percipi posset à Pensionario ex primis mensibus, nihil remaneret pro augumento, debito aliis Interessentibus
23 servitio Chori in casibus deficientiæ, vel vacationis Titularium, à cujus portione detrahi debet augumentum. Et proinde, quoties vacant Canonicatus, sive Beneficiatus, pensio-
24 ne gravati, semper consuevit Capitulum relinquere in Depositaria ratam pensionis correspondentem singulis mensibus, pro quota eorum crediti, reliquum verò quolibet mense distribuere inter Concanonicos, & Collegas inservientes pro d.
25 augumento, ut in facto servari testatur Rationalis, juxta verba supra registrata. Et de Jure faciendum esse firmavit *Rota apud Garz. de Benef. p. 1. c. 5. nu. 214. & apud Marches. de Commiss p. 1. fol. 552. n. 5.* & latè probat *Card. de Luc. de Benef. disc. 19. à n. 8. usque ad fin. Rot. dec. 356. n. 6. p. 18. rec.*

Causa hæc, anno 1702. cor. Card. Vic. agitata, nullam habuit ulteriorem prosequutionem, quia Rinalduccius tunc acquievit: Fuit autem iterum reassumpta anno 1705. à Venantio Benigno, altero Pensionario ejusdem, coram Vicef.
26 qui de mense Julii ejusdem anni sequens fecit decretum per Acta Cialii: *Terminos decursos solvendos esse proportionabiliter menstruatim juxta solutiones menstruas, à Reverendiss. Capitulo factas D. Jo: Antonio Beneficiato Instanti*, Cui benignus acquievit.

DISCEPTATIO XXIV.

Sancti Severi Matrimonii.

INTER

Michaelem Panuntium.

ET

Gratiam Vitalem.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, metu contractum, nullum est; Idemque dicendum, quando contrahitur inter conjunctos in gradu prohibito affinitatis, etiamsi illa proveniat ex copula illicita; Adducuntur multæ conjecturæ, & præsumptiones, comprobantes copulam; Ostenditurque qualis illa debeat esse ad hoc, ut matrimonium dirimat ex causa affinitatis.

Die 9. Maii 1694. è Carceribus, in quibus, ad præcisum effectum contrahendi matrimonium, detinebatur, coram Canonico Josepho Bellino, Vicario S. Severi ductus Michael Panuntius, nullis denunciationibus præmissis, Matrimonium per verba de præsenti contrahere fuit coactus cum 1
Gratia Vitale, præsentibus Archidiacono de Vivo, Onuphrio Phanasia, & aliis Consanguineis ejusdem Gratiæ, quorum opera paulò post supponitur dolo transmissus ad Bellum, quod tunc temporis vigebat in Cathalunia, ex quo tandem post quatuor annos reversus, cæpit idem Matrimonium, utì nullum, impugnare, & tanquam metu contractum, & ob impedimentum affinitatis ex copula, per plures annos habita cum Laura Vitale, germana Sorore ejusdem Gratiæ.

Controversia autem ad Sac. Congr. Conc. delata, ex quo justis de causis Episcopus S. Severi, de nostra Legali facultate optimè meritus, ut testantur Opera, ab ipso Typis data, à judicando se abstinere voluit, commissa fuit Card. Ursino Metropolitano, ex rescripto ejusdem Sac. Cong. Conc. 2
sub die 9. Aug. 1698. circa quam pro veritate de meo sensu requisitus, censeo ex utroque capite, metus scilicet, & affinitatis in primo gradu, idem Matrimonium omnino nullum esse.

Posthabito denunciationum defectu; Istæ enim, licet non sine peccato absque legitima causa, & dispensatione Superioris omittantur, ex adductis per *Boss. de Matr. cap. 8 n. 1. & Pont.* 3
eodem tract. cap. 30. nu. 3. Omissæ tamen Matrimonii nullitatem aptæ non sunt inducere, ut firmavit *Rot. in dec. 375. n. 10. p. 11. rec & in Neapolitana Matrimonii 21. Aprilis 1681. §. Nec* 4
obstare cor. Alberg. & pluries resolvit S. C. Conc. ut, omissis antiquioribus, videre est *in Romana Matrimonii 2. Junii*, & 5
28 Julii 1696. & in Taurinen. Matrimonii 28. Septembr. 1697. & in Reatina Matrim. 6. Febr. 1700.

Quoad metum, iste videtur concludenter probatus in Processu, ex quo apparet, ad præcisum effectum cogendi Michaelem ad contrahendum Matrimonium, carceribus fuisse emancipatum, ibique inhumaniter tractatum, nec non cum assistentia armata Consanguineorum Gratiæ coram Vicario 6
ductum, manibus colligatis, & arcta custodia detentum, cum aliis circumstantiis, de quibus in eodem Processu. Probato autem metu, & quidem in constantem virum cadente, nec minimum adest dubium, quin Matrimonium sit nullum, juxta Textus relatos à *Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 12 n. 18. Pani-* 7
moll. dec. 102. n. 1. & pluribus seq. & Rot. in Melevitana Sponsalium 8. Maii 1696. § Fundabatur, & per tot. cor Pio.

Et in præcisis terminis Matrimonii, contracti ex metu, resultante à præceptis pœnalibus, & carceratione, de man- 8
dato Judicis sequuta, constanter resolvit Sac Cong. Concil. in *Vintimillen. Matrimonii 24. April. anni 1700. & in Sanctæ Agathæ Gothorum Matrimonii eisdem die, & anno.*

Qui metus nullatenus dicitur purgatus per sequentem copulam, hæc enim procurata fuit, nedum durante adhuc metu, quod sufficeret, sed quod magis est, tempore, quo sub arcta 9
custodia retinebatur Michael ad præcisum effectum, ut matrimonium consummaret, per ea, quæ in terminis observant *Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 18 num. 7. vers. Durat. autem, & num. 15. & seqq. Panimoll. dec. 102. num. 13. & seqq. & adnot. 2.* 10

num. 10

*num.*10.*& Raynald observ.Criminal.ad c.*23.*supplet.*5.*per tot.* & signanter *à n.*30.*usque ad finem*.

Quò verò ad impedimentum affinitatis in primo gradu,
11 indubitatum est, illam Matrimonium contractum dirimere, ex juribus, relatis *à Rota in dec.*8.*n.*64.*cor. Arguell.& in Colonien. Nullitatis Matrimonii* 1.*Julii* 1693.§.1.*coram Molines*, 25.*Junii* 1694. §. *Validitas coram Emerix jun.* inter suas la
12 1194.*num.*1.*& Congreg.Concilii in Cæsenaten.*18.*Junii* 1611. *ut in Lib.*11.*Decret.fol.*99.

Ad probandum verò dictum impedimentum præmitto,
13 non esse necessarium, ut copula demonstretur mediantibus probationibus directis, quòdque de illa deponant testes, omni exceptione majores, quia agitur de re difficilis probationis,
14 & in qua vocari non solent testes, ut dicit *Gloss. in cap. Literis verb. Ut credebant de Præsumpt.* & observat *Gonzal. in c.*
15 *Præterea num.* 3.*de Testib.* ubi refert illud *Martial. lib.*1. *Epigr.*35.

At Meretrix abigit testem, veloque seraque
Raraque si memini fornice rima patet.

Communiter proinde receptum est, illam probari præsumptionibus, & conjecturis, ut ad nostrum præcisum effe-
16 ctum, dirimendi scilicet Matrimonium, cum dicto impedimento contractum, observant *Mascard de Probation conclus.* 57.*num.*7.*&* 8.*Farinac. de Delict. Carn. quæst.* 136. *num.* 2. *&*
17 *Panimoll. dec.* 93. *annot.* 1. *num.*15. & sunt magistrales *decis.* 262. *per tot. coram Ottbobon. & decis.* 8. *num.* 30. *usque ad finem coram Arguell & in citata Colonien. nullitatis Matrimonii* 1.*Julii* 1693. §. *Ex quibus coram Emerix jun. dec.*1194. *n.*2. Et licèt ad alium effectum egregiè pariter *Rota cor.Cerro dec.* 515. *num.* 12.

Quæ præsumptiones, & conjecturæ ad nostrum effectum
18 conjungi debent ad inducendam concludentem copulæ probationem, ut generaliter observant *Caball. resol. crimin. cas.* 200. *num.* 137. *Rot. coram Cerro dec.* 515. *num.* 14. *& in Barchinonen. Divortii* 15. *Martii* 1680. §. *Non obstat coram Vice-*
19 *comite, & in Monasteren. Matrimonii* 5. *Decembris* 1696. §. *Hujusmodi coram Caprara.*

Et in nostris præcisis terminis probant *Farin. cons. crimin.*
20 38.*num.* 8. *lib.* 1. *Clarlin. controv.* 174. *num.*9. *& Panimoll. dec.*93.*num.*41.*&* 42.*& Rota coram Otthob.dec.*262.*num.*15.*& coram Arguell. dec.* 8. *num.* 57. ubi, quòd in nostris terminis
21 habet locum regula: *Singula quæ non prosunt, unita juvant, & in Colonien. Nullit. Matr.* 1.*Julii* 1693. §.*Ex quibus omnibus coram Molines.*

Nec est necesse, ut testes de hujusmodi conjecturis, & præsumptionibus deponentes, sint omni exceptione majores,
22 ut in præcisis terminis ad effectum dirimendi Matrimonium, cum tali impedimento contractum, benè advertunt *Gig. cons.*29.*n.* 20. *Panimoll. dec.* 93. *annot.* 1. *num.* 20. & egregiè
23 observat *Rota in sæpius citatis dec.* 262. *n.*10.*coram Ottbobon. & dec.*515.*n.*17.*coram Cerro, & in Colonien.Nullitatis Matrimonii* 1.*Junii* 1693. §. *Parum relevantibus coram Molines, & cor.Emerix jun.dec.*1194 *n.*3.

Quibus præmissis videamus, an in casu nostro tales præsumptiones, & adminicula concurrant, ex quibus, præser-
24 tim unitim ponderatis, inferri possit copula: Apud me autem nulla remanet de illa dubitatio ex lectura, & attenta ponderatione Processus, ex quo plura resultant, &:

I. Magna familiaritas Michaelis cum Laura, frequens ac-
25 cessus ejusdem ad ejus Domum, tam de die, quàm de nocte, quæ omnia ad nullum bonum, vel indifferentem finem à testibus referuntur, sed potiùs unanimitèr appellantur, & ab eis reputabatur scandalosa, cum aliis circumstantiis, in Processu deductis, de quibus ad effectum probandi copulam *Clarlin.controv.*174.*n.*18.*Vener.in Exam.Episcop.lib.*8.*cap.*22. *de*
26 *Testib.n.*74.*de Just.de Dispensat.matrimon.lib.*1.*cap.*8 *n.* 203. *& seq & Rota in Barchinonen.Divortii* 14.*Apr.*1679. §. *Insuper &* 15.*Martii* 1680. §. *Adulteria cor. Vicecomite, & coram*
27 *Emer.jun.dec.*1226.*n.*1.& ad nostrum præcisum effectum in cit.*dec.*263.*n.*8.*& seq.cor.Ottbobon.& in d.Colonien.Nullitatis Matrimonii* 1.*Julii* 1693.§ *Copula cor.Molin.*

II. Excessivus, & reciprocus amor utriusque, qui ex parte Lauræ talis erat naturæ, ut contra Mulierum tenacitatem, de qua *Gloss. in leg. Quæ dotis Verb.Tenebitur ff.Solut. Matrim.*
28 quam sequitur *Nevizzan.in Syl.nuptial.lib.*2.*fol.*212.*num.*95. & ad nostrum effectum à faceto *Poeta Antonio Abb. nelle Frascherie* descriptam, ipsamet Laura dona dabat Michae-
29 li, ut in Processu deponunt Dominicus Attolinus, & Sacerdos Philippus Antimonacus; Ex parte verò Michaelis non erat minor, etenim non semel à quampluribus Amiciis seriò monitus, & multoties etiam carceratus ad hoc, ut ab illicito, & scandoloso commercio cum eadem Laura desisteret, adhuc in eo majori semper affectu, nec sine Vitæ discrimine perseveravit; Reciprocus siquidem amor cum aliis 30
præsumptionibus unitus, magnum est copulæ adminiculum, juxta originale dictum *Felin. in cap. Propterea n.*3. *de Testib.* quòd sequuntur *Panimoll.dec.*93.*annot.*1.*num.*16.*&* 26 *& Rota dec.*95.*n.*6 *par.*2. *divers.* & ad nostrum præcisum effectum 31
*cor Ottbob.dec.*262. *num.* 6. *& seqq. & in Colonien. Nullitatis Matrimonii* 1. *Julii* 1693. §. *Parum relevantibus coram Molines.*

III. Permanentia utriusq. in ead. domo, imò in ead. mansione, remotis arbitris, & quidem non semel, nec per breve tempus, quod ad nostrum effectum considerant *Rota cor.* 32
Arguell.dec .8.*num.*50.ubi refert illud *Virgilii: Speluncam Dido Dux, & Trojanus eandem deveniunt*. Advertendo, quòd cùm Poeta vellet Didonis, & Eneæ congressum si-
gnificare, nihil aliud dixit, quàm solos se in Speluncam re- 33
cepisse, & refert pariter illud Comici. *Quid tunc fatue?* Et
generaliter *in Monasterien. Matrimonii* 27. *Junii* 1696. §. *Ex* 34
testibus coram Caprara, & in Senogalien. Legatorum 13. *Junii* 1697.§. *Quinimò coram Molines*, ubi refert illud *Ovid.lib.*
2.*fastor. Quid non amor improbus, audet.* 35

Crescitq; vis hujus adminiculi ex pessima interpretatione, communiter data eidem permanentiæ, signanter à Francis-
co Candia, vulgò *Cicconi*, Marito Lauræ, qui cùm semel 36
eosdem solos in cubiculo invenisset, utrumque occidere tentavit, mediante securi, ex qua Uxor vulnerata remansit. Michael verò mortem evasit, partim ex fuga, & partim ex concursu Vicinorum, ut deponunt omnes ferè testes, asserentes ex eod. motivo, paulò post eand. Lauram fuisse à Viro miserè occisam.

IV. Actus impudici, seu, ut dicunt testes, *gesti amorosi*,
amatoriæ epistolæ, & similes, de quibus in Processu, quos 37
unitos cum aliis conjecturis ad probandam copulam magnifaciunt *Farinac.de Delict.Carn.q.*136.*n.*143. *& seq. Sanchez de*
*Matr.lib.*10.*disp.*12.*n.*43.*Panimoll.dec.*93.*annot.*1.*n.*17.*& seq.* 38
*& num.*27. ubi de præsumptione, ortum habente ex Epistolarum transmissione, & receptione *& Rot.cor.Emer.jun.dec.* 1226.*n.*1.*& seq.*

V. Confessiones extrajudiciales copulæ ante contractum Matrimonium cum Gratia emissæ, tam à Michaele, quàm
à Laura, & à Francisco di Candia, vulgò *Ciccone* ejus Vi- 39
ro, de quibus in Processu, quæ confessiones, adminiculatæ à dictis aliis præsumptionibus, & conjecturis magnifaciendæ sunt ad probandam copulam, ut considerando asser-
tiones Mulieris, in nostris præcisis terminis firmavit *Rot. in* 40
*dec.*1194.*num.*1.*& sequentibus coram Emerix jun.* & generaliter advertunt *Rub. Alexandr. inter Cons. Matr. divers. cons.* 73.*num.*12.*& Rota decis.*163.*num.*6.*par.*9.*& dec.* 305. *num.* 9.
*par.*15.*& dec.*621.*num.*12.*p.*18.*rec. & in Bononien. Nullitatis* 41
Matrimonii 15.*Junii* 1676.§.*Et licèt coram Vicecomite, & in Avenionen.Donationis* 9.*Julii* 1684.§.*Nec aliter cor. Albergato, & in Novarien Sponsalium* 1 *Julii* 1663.§. *Et omnia cor. Muto, & in Monasterien.Matrimonii* 27.*Junii* 1696.§.*Justificata cor.Caprara.* Et considerando similes assertiones Viri ante Matrimonium, ad nostrum effectum firmavit pariter *cor.Arguell.dec* 8 *num.*45.*& seq.& cor.Ottbob.dec.*262. *n.*3.

VI. Demum publica vox, & fama scandolosi commercii inter Michaelem, & Lauram, cum talibus circumstantiis notorietatis, ut vix possit major excogitari & ortum habens non à personis suspectis, sed ab ipsismet testibus, quorum aliqui non semel monuerunt Michaelem, aliqui videntes illum ingredi Domum Lauræ tempore suspecto, jacierunt lapides contra utrumque, aliqui se posuerunt ante ostium ejusdem Domus ad standum, ad hoc ut viderent illum exire, aliqui ipsum ad eandem Domum associarunt, & similia fecerunt, vel viderunt, ut ex Processu, in quo de eadem publica voce, & fama deponunt omnes testes, & signanter tres etiam ex illis qui fuerunt ad defensam examinati, & à Muliere inducti, nempe Sacerdos Petrus Grassus Honuphrius Phantasia, Joseph Antonius Palumbo.

Quæ publica vox, & fama eò devenit, ut nedum multo-
ties carceribus fuerint mancipati, tàm Laura, quàm Mi- 42
chael, ut patet ex Process. Sed quod magis est Dominus Loci, nempe Dux Sancti Severi, post notitiam Matrimonii cum Gratia, Sorore Lauræ contracti, præceptum eidem transmiserit de non conversando cum d. prætensa Uxore, ob notorietatem præfati impedimenti affinitatis in primo gradu, quæ omnia ad nostrum effectum magnifacienda sunt, per ea, quæ in nostris præcisis terminis firmavit *Rota in decis. Colonien. Nullitatis Matrimonii* 1. *Julii* 1693. §. *Convenit coram Molin. & coram Emer. jun. dec.* 1194. in fine.

De viribus autem publicæ vocis, & famæ ad nostrum præcisum effectum dirimendi Matrimonium, benè *Panimoll.* citans concordantes *in dec. 93 & adnot. 1. num. 19. & 20.* &
45 meliùs *Rot. in citata Colonien. Nullitatis Matrimonii 1. Julii 1693. §. Concurrit cor. Molines, & cor. Emerix jun. dec. 1194. n. 2. & seqq.* Et ad effectum probandi copulam *Menoch. cons. 41. n. 24. Clarlin. controv. 174. num. 17. Panimoll dec. 93. num. 38. & Rot. in Barchinonen Divortii 14. Aprilis 1679. §. Accedit, & §. His omnibus cor. Vicecomite.*

Quibus non obstat, quòd ad hoc, ut affinitas in nostris terminis Matrimonium dirimat, probanda sit copula perfecta, & consumata, hoc est cum seminis effusione intra Vas, apta ad Prolis generationem ex animadversis *per Sanchez de Matrimon. lib. 7. disp. 6. n. 7. & seqq. Engel. in Jus Canon. lib. 4.*
46 *tit. 14. de Consanguin. & Affin. n. 7.* ubi ad rem observat, non obstare *Textum in cap. Juvenis de Sponsal. & in cap. Fraternitii de eo, qui cognovit Consanguin. Uxoris suæ*, Quia loquuntur de impedimento justitiæ publicæ honestatis, quod ne-
47 dum ex copula imperfecta, & seminatione extra vas, sed ex solo contractu sponsalitio nascitur *Coninck. de Sacram. tit. 32. de Matr. disp. 31. sect. 1 per tot. & Jorius eod. tract. par. 8. q.*
48 *25. num. 8.* Quid quid enim sit in foro conscientię, juxta terminos in quibus loquuntur dd. Authores, certum videtur, quòd in foro fori probata copula, nihil aliud desideratur ad effectum dirimendi Matrimonium, ex illa vehementi præ-
49 sumptione, quæ viget contra Virum, & Mulierem, rem carnalem habentes, ut egregiè objecto respondendo observat *Rot. cor. Arguel. dec. 8. n. 19. & 21.* ubi illam congruam assignat rationem, quia hujusmodi probatio est impossibilis, & in ef-
50 fectu ex hac consideratione in dd. *magistralibus dec. 262 coram Otthob. & in Colonien. Nullitatis Matrimonii de annis 1693. & 1694. coram Molines, & Emerix juniore* etiam excitata fuit similis objectio; Imò in illis firmata conclusio, quæ est in terminis longè durioribus, quòd nimirum ex sola condormitione in eod. lecto, quod certè longè minus est, pro-
51 bata dicatur copula, sufficiens ad dirimendum Matrimonium, ut videre est *in illa coram Molines §. Copula & coram Emerix §. Affinitas*, quod priùs probaverant citati à *Panimoll. dec. 93. annot. 1. num. 31.* ubi, quòd licèt condormitio in
52 eod. lecto non concludat per necesse copulam, est tamen probatio sufficiens, tam ad dirimendum Matrimonium, quàm ad pœnam. Quod generaliter considerant etiam *Zacch. q. medic. legal. lib. 5. tit. 1. q. 3. n. 14. Clarlin. controv. 174. num. 13.* &
53 firmavit *Rota in dec. 162. n. 17. p. 9. rec. & in Monasterien. Matrim. 27. Junii 1696. §. Ex testib. cor. Card. Caprara. Incertus est exitus.*

DISCEPTATIO XXV.

Pisauren. Functionum

PRO

Fabritio Ballcono Præposito Pisauri.

ARGUMENTUM.

Impedito Episcopo, vel nolente facere functiones in majoribus Solemnitatibus, an illas teneatur facere prima Dignitas, vel potiùs Hebdomadarius; Et quid dicendum de Benedictione Cinerum, Palmarum, & similibus sacris Functionibus, tam tempore majoris Hebdomadæ, quàm in aliis totius anni Festivitatibus.

Requisitus de meo sensu circa sequentia dubia

1 *A chi spetta fare la funzione del Venerdì Santo la mattina; Cantare la Messa nel giorno del Sabbato Santo, con la benedizione del Fonte; Se al Vescovo quando voglia, o in sua vece alla prima Dignità, o altre Dignità gradatamente; o pure al Canonico Eddomadario; E se ciò si pratica per consuetudine; O pure per decreti particolari, o per la regola del Ceremoniale.*

II. *Se quando il Vescovo abbia cantata la Messa nelli giorni*
2 *di Natale, Pasqua, e Pentecoste, subentri nel secondo giorno la prima Dignità, o pure la seconda a cantare la Messa, & il Vespero; Overo sia esclusa la prima Dignità, per avere già per essa preso il luogo il Vescovo nel primo giorno.*

III. *Se le benedizzioni delle Ceneri, delle Palme, e del Sagro Fonte nel giorno del Sabbato Santo, e di Pentecoste (quan-*
3 *tunque tocchi al Canonico Eddomadario cantar Messa in detti giorni) debba fare le sudette funzioni la prima Dignità; O impedita questa, le altre Dignità gradatamente, o pure il Canonico Eddomadario.*

IV. *Non potendosi dubitare, che fra le Solennità Pontificali, una sia quella del Corpus Domini, in cui per lo più tutti i Vescovi fanno la Processione pontificalmente, ed essendo altresì certo, che tutte le Solennità hanno il loro principio da i primi* 4
Vesperi, quali non possono essere di altra diversa natura della Festa seguente: E perchè quasi in tutte le Catedrali i Vescovi ne i primi Vesperi di questa Solennità non sogliono far Cappella: Se tocchi di farli alla prima Dignità, come quella, che subentra de Jure a tutte le funzioni Pontificali absente, impedito, sive nolente Episcopo Pontificalia exercere, o pure al Canonico Eddomadario: Et quatenus affirmativè *a favore della prima Dignità, Si ricerca sapere, se ciò gli possa spettare in virtù di consuetudine, e di decreto particolare, overo per regola del Ceremoniale.*

Quò ad primum dico, claram esse in hac parte dispositionem *Cærem. Episc. in cap. 25. & 27.* in quibus usque ad minutias præscribuntur ea, quæ Episcopi volentes, & valentes 5
celebrare feria 6. in Parasceve, & Sabbato Sancto, servare debeant, quæque adimplere teneantur alii Canonici, assistentes eidem Episcopo, Pontificaliter celebranti.

Quia verò in illis terminis, in quibus Episc. dd. diebus non celebrat, non determinatur in eodem Cæremoniali, quis teneatur celebrare, sed solùm *in c. 26. & 28. ejusdem lib. 2.* præs- 6
cribuntur ea, quæ practicari debent, Episcopo non celebrante, sed præsente, aut etiam absente: Hinc deveniendo ad secundam partem d. primi dubii.

Dico, procedendum esse in hac parte cum alia æquè clara dispositione ejusdem *Cærem. Episc. lib. 1. cap. 26. de Supplen.* 7
vicibus deficien. ibi: *Deficientium vices ab aliis suppleri debeant*, & ibi: *Supplebit alter ei proximus*; Quam Cæræmonialis dispositionem tanquam unum ex primis principiis Sacrorum Rituum, sequuntur *Castald. in Prax. Cærem. lib. 1. sect. 7 cap. 4. num. 15. & sect. 8. cap 6. num. 4. Bauldr. in Manuali sacrar. Cerem. par. 5. cap. 26. de Supplen. vicibus Canonicorum 1. & sequen. Biss. in Hierurg. Verbo Subdiaconus nu. 196. §. 25. ante med. Bonfad. in Thesaur. Ecclesiast. dec. 7. num. 14. Barbos. in* 8
Summ. Apost. decis. collect. 391. Franc. de Eccles. Cathed. cap. 19. num. 129. & Card. de Luc. de Præeminen. disc 41. n. 14. & seq. & disc 43. n. 3. & quotidiè resolvit eadem Sacra Rituum Cong. & signanter *in Tarentina Cryptaliorum 29. Octobris 1606. & in Pisana 12. Junii 1628. & in Baren. 6. Octob. 1645. & in Novocomen. 29. Julii 1649 ad 3. dubium, & in Senarum 29. Septembris 1670 & in Gerunden. 11. Februarii 1702. & 24. Novemb. 1703. & in Cremonen. 19 Januarii 1704. ad 1. dubium.*

Cùmque extra omnem controversiam sit, in Cathedrali Pisauren. illius Præpositum esse primam Dignitatem, ut fuit etiam admissum *à Sacra Rituum Cong. in Pisauren. 21.* 9
Martii 1609. his verbis *Pisauren. Præpositus, qui est prima Dignitas in Ecclesia Pisauren.* de qua infra, in necessariam venit consequentiam, quòd d. solemnes functiones in feria 6. in Parasceve, & Sabbato Sancto, nolente, vel impedito E-
piscopo illas facere, teneatur supplere Præpositus, illius 10
prima Dignitas, ex authoritatibus supra citatis, quibus addo *Pignatell.* innumeras referentem resolutiones Sacrarum Congregationum *in tom. 4. Consult. 35. per tot. & Rot. in Sutrina Præcedentiæ 8. Maii 1716. §. Non videbatur coram Card. Altibann.*

Addo ulteriùs duas Sacræ Rituum Cong. æquè punctuales, ac magistrales resolutiones; Primam *in Baren. 19. Ja-* 11
nuarii 1608. quæ est in *Libr. Decretor. ejusdem Sac. Cong. d. anni 1608. fol. 425.* quamvè per extensum refert *Barbos. de Canonic. cap. 5. num. 43.* Secundam verò in *Parmen. 28. Aprilis 1640.* quam referunt, & sequuntur *Pignatell. consultat. 35. num. 7. tom. 4. & Card. de Luc. de Præeminen. disc. 20. num. 10.* ibi: *Sacra Rituum Congregatio &c. respondit; Functiones Episcopales, Episcopo absente, vel impedito, spectare ad primam Dignitatem, quocumq; nomine nuncupetur, dummodo sit in sacerdotali Ordine constituta; Et propterea in casu proposito, omnia munia, quæ ad Episc. pertinerent, si præsens* 12
esset, Archidiacono primæ Dignitati competere, & signanter delationem Sanctissimi Sacramenti in die ejus festi, dummodo Archidiaconus etiam Missam solemnem eo die celebret, die 28. Aprilis 1640. Addo demum punctualissimam resolutionem *Sac. Rituum Cong. in Pisauren. 21. Martii 1609.* cujus verba per extensum registrantur infra.

Quæ omnia procedunt de Jure, seu ex dispositione Cæræmonialis, & ad terminos dictarum punctualium resolutionem Sacræ Rituum Congregationis, non autem vigore con-

consuetudinis, ex authoritatibus supra citatis; Et adeò vera sunt, ut non sit in facultate Episcopi impediti, vel nolen-
13 tis celebrare, aliam Dignitatem, vel Canonicum in proprium locum subrogare, in præjudicium primæ Dignitatis, sed semper succedere debet proximior, juxta plures resolutiones Sacræ Rituum Congregationis, citatas *à Barbos. de Canonic. cap. 5. num. 46. Panimoll. decis. 1. adnotat. 6. num. 39. & 40. Gavant. in Manual Episcop. Verbo Functiones Episcopa-*
14 *les in addit. num. 11. Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 16. nu. 126. D. Piton. de Controvers. Patron. allegat. 95. num. 12. & Rota in Sutrina Præcedentiæ 8. Maii 1716. §. Nulla & §. Non videb. cor. Card. Albann.*

Stringens autem ratio ejusdem communiter receptæ propositionis, quam ad nostrum effectum adducit *Card. de Luca de Canonic. disc. 30. num. 11.* hæc est, quia scilicet corpus
15 mysticum Ecclesiæ Cathedralis constituitur ab Episcopo, & Capitulo simul, tanquam ex Capite, & membris; Et propterea in defectum Capitis, cui spectat solemnes functiones peragere, per Jus non decrescendi succedit reliquum Corpus, hoc est ipsum Capitulum, tam in jurisdictionalibus, quàm in aliis proportionabilibus functionibus: Et quia impossibile est, quòd istæ expleri valeant ab integro Corpore
16 Capituli, ideo ejusdem Capituli nomine illas peragere tenetur prima Dignitas, ex quo inter dd. membra primum occupat locum, primamque facit figuram, illoque impedito, alter, & deinde alter de Capitulo, ordine semper successivo, & gradatim.

Quò ad secundum dubium, dico, quòd si Episcopus, qui solemniter celebravit diebus Nativitatis D. N. Jesu Christi,
17 Paschatis, & Pentecostes, nolit duobus sequentibus diebus pariter celebrare; In quibus, sicuti, & in aliis festivitatibus per annum, ad sui libitum eidem celebrare permissum est, ex dispositione *Cæremonialis Episcopor. lib. 2. cap. 34. post principium Vers. Vel etiam arbitrio suo in aliis festivitatibus per annum*; Tunc dd. diebus celebrare debet prima Dignitas, quæ in nostro Capitulo est Præpositus, tanquam dignior, & immediatè proximus Episcopo impedito, vel
18 nolenti celebrare, ex animadversis circa primum dubium; Neque in illis se immiscere valet Canonicus Hebdomadarius juxta resolutionem Sacræ Rituum Congregationis *in Pennen. 15. Februarii 1633* quam referunt, & sequuntur *Bonfadin. in Thesaur. Eccles. decis. 7. num. 15 & Barbos. in Summ. Apost. dec. collect. 391. num. 3.*

Neque dici potest consumpta talis facultas Præpositi ex eo, quòd Episcopus Pontificaliter celebravit dd. diebus Na-
19 tivitatis, Paschatis, & Pentecostes; Quia in dd. solemnissimis diebus, legitimo cessante impedimento, tenetur ipse Episcopus celebrare, ut clarè disponitur *in dicto Cæremoniali Episcop. citato lib. 2. cap. 34. in principio Vers. Celebrare igitur poterit Episcopus.* Et proinde per talem actum, seu necessariam celebrationem, quæ incumbit Episcopo, non potest dici illatum præjudicium aliquod primæ Digni-
20 tati, quæ nullum habebat arbitrium celebrandi in dd. festivitatibus, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in l. In rebus §. Non omnis C. de Jure Dot: & in l. finali Codic. de Annali præscription.* cum concordantibus *apud Priol. dec. 417 num. 2. & cor. Cerro dec. 784. num. 9.*

Et contrarium asserendo, nedum prima Dignitas esset Inferioris conditionis omnibus aliis minoribus Dignitatibus,
21 sed numquam posset suas explere partes, nisi Episc. ægrotante, vel legitimè, impedito ad explendas Pontificales functiones, quod quantum absonum sit, omnibusque principiis Sacrorum Rituum oppositum, de se patet, & in nostris terminis observavi *in tom. 2. p. 2. discept. 2. n. 58.*

Respectu 3. dubii, quidquid dici posset in ordine ad alias Metropolit. & Cathed. Ecclesias totius Orbis, vel ex particularibus Constitutionibus, & Statutis dd. Ecclesiarum, vel
22 ex consuetudine, sive immemorabili, sive legitimè præscripta, sive ex aliis titulis, quæ omnia non expedit hic investigare, & de quibus latè agit *Pignatell. consult. 35. num. 28. & sequen. to. 4.* in nostris terminis habemus casum individualissimè decisum *à Sacra Rituum Cong. in Pisauren. 21. Martii 1609.* per extensum registrata *in tom. 2. par. 2. discept. 2. num. 76.* quamvè referunt, & sequuntur *Gavan. in Manual. Episc. Verbo Functiones Episcopales in addition num. 7.*
23 *& Barbos. de Canon. cap. 5. num. 43. ante finem*, quæ punctualissimè concordat cum Libro decretorum ejusdem Sacr. Congr. anni 1609. hac occasione à me iterum recognito *fol. 413.* & est sequentis tenoris *Pisauren. Præpositus, qui est prima Dignitas in Ecclesia Pisauren. petiit declarari, ad quem, absente Episcopo, pertinet benedicere Palmas, Candelas, &*
24 *Cineres, & alias similes functiones facere, quas faceret E-*

piscop. si esset præsens; S. Cong. Rit. respondit, functiones prædictas, & benedictiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum, absente, vel impedito Episcopo, ad primam Dignitatem, non autem ad Canonicum Hebdomadarium pertinere censuit, & declaravit die 21. Martii 1609.

Remanet proinde præsens dubium omni alia discussione incapax, quia punctuales resolutiones Sacrarum Congrega- 25
tionum, nedum habent vim particularium legum, & tanquam Sac. Canones servari debent, ex animadversis *per Fagnanum in cap. Quoniam num. 8. de Constitut. & Pasqualig. quæstion. moral. centur. 1. cap. 61. num. 4. & per tot.* & firmavit *Rot. in decis. 72. num. 4. coram Ansaldo, & in Perusina Præeminentiarum 2. Decembris 1711. §. Fortiùs coram eodem, & in Romana Matrimonii 3. Julii 1719. §. Hinc descendendo coram Corio*; Sed illa *Sac. Cong. Rit. 21. Martii 1609.* ubi emanata 26
in præcisissimis terminis controversiæ inter Præpositum, & Canonicos hebdomadarios nostræ Ecclesiæ Pisauren. meretur epithetum authoritatum, loquentium *della Vacca rossa*, juxta lepidum dictum *Card. de Luc. de Jure patron. disc. 4. num. 7.* sequuti *in Institut. criminal. lib. 2. tit. 8. num. 239.* Neque proinde tempus terendum est in generalibus propositionibus, & vagis argumentis, qui enim relictis punctualibus authoritatibus, vult procedere per viam generalium argumentorum; *inciampa come Pulcino nella stoppa*, juxta phrasim *Borgnini* sequuti *à Cyriac. contr. 248. n. 22. & D. Piton. de controv Patronor. contr. 15. n. 1.*

Circa 4. dubium, licèt sacræ solemnitates regulariter à primis Vesperis suum initium sumant, ut dicitur *in Cæremon. Episcoporum lib. 2. cap. 1. in principio*; Non omnes tamen 27
dicuntur, & sunt functiones Episcopales, & in specie in d. Cæremoniali Episcoporum, ubi supra, in quo adnotantur omnes Vesperæ, quæ solent per Episcopos solemniter celebrari, nullatenus numerantur Vesperæ solemnes festivitatis 28
Corporis Christi: Sed solùm sequentes: *In Vigiliis Nativitatis D. N. Jesu Christi, Epiphaniæ, Pentecostes, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, Assumptionis B. Mariæ Virginis, omnium Sanctorum, Dedicationis Ecclesiæ, Sancti Tituli Ecclesiæ, & Patroni Civitatis.*

Et propterea non potest in dd. Vesperis Sanctissimi Corporis Christi verificari suppletio, loco Episcopi impediti, vel nolentis dd. Vesperas celebrare, neque etiam habere possunt 29
locum ea, quæ spectant ad primam Dignitatem, impedito, vel nolente celebrare Episcopo, de quibus supra.

Sequitur proinde, quòd Vesperæ in Vigilia d. Solemnitatis celebrari debeant per Hebdomadarium, ad quem pertinent omnes illæ functiones, quæ non sunt propriè Episcoporum; Non sic autem delatio SS. Sacramenti in Processione, 30
solita fieri die ejus solemnitatis, quia, impedito Episcopo, illa fieri debet à prima Dignitate; dummodo sit in Sacerdotali ordine constituta, & Missam eodie celebret, juxta resolutionem Sacræ Rituum Cong. *in Parmen. 28. Aprilis 1640.* de qua supra. Quibus addo multas alias punctuales 31
resolutiones ejusdem Sacræ Congregationis, per extensum impressas *in Tom. 2 par. 2. disc. 2. à num. 69. usque ad num. 94.* Quòd si eadem prima Dignitas nolit Missam cantare, tunc eadem functio fieri debet à Celebrante, ut resolvit *Sacra Rituum Congr. in Baren. 19. Januarii 1608. & in Aretina 30. Januarii 1612. & in Neritonen. 1. Martii 1614.* se- 32
quutis *à Barbosa de Jur. Eccles. univers. lib. 1. capit 21. numer. 100. & in Summ. Apostol. decis. collect. 253. num. 13.*

Omnes autem dictæ communiter receptæ propositiones circa suppletionem functionum, faciendarum ab illa Dignitate, quæ immediatè sequitur, vel Episcopum, vel aliam 33
Dignitatem impeditam, limitantur in solo casu, in quo concludenter probetur immemorabilis consuetudo in contrarium, ut, sequendo punctualem resolutionem *Sac. Rituum Congr. in Collen. 13. Sept. 1670.* advertit *Card. de Luc. de Canon. disc. 30 num. 1.* Quòd si adhuc probata non sit, & ab una ex Partibus contendentibus in controversiam adducatur, do- 34
nec illa concludenter probetur, semper prima Dignitas supplere debet vices Episcopi impediti, & ita gradatim omnes aliæ sequentes Dignitates, juxta innumeras resolutiones Sac. Rituum Congr. sequutas ab illis Doctoribus, quos citant, & sequuntur *Panimoll. dec. 1. annotat. 6. num. 4. Corrad. in Prax. Dispensation. Apostol. lib. 4. cap. 3. num. 5. Barbos. de Canonic. cap. 6. num. 7. & in Summ. Apostol. dec. collect. 78. n. 6. Pignatell. consultat. 35. num 10. tom. 4. & in tom. 1. par. 2. discept. 12. num. 32.*

Et stringens ratio illa est, quòd licèt Cæremoniale Episcoporum tanquam lex servandum sit, ut specificè confirma- 35
tum à f. m. Clemente VIII. & Innoc. X. ex firmatis *per Rotam in*

in dec.3. num.19. apud Novar. in Summ. Bull. & dec.27. num.
10. coram Arguell. & decis.647. num.3. part.4 tom.3. & cum
aliis, citatis in *tom.1. par 2. discept.24. num.19. & discept.26.*
num.36. In illo tamen nullatenus derogatur immemorabili
consuetudini, quæ ubi speciali nota digna, non compre-
henditur sub generali revocatione cujuscumquè consuetudi-
36 nis, quæ continetur in d. Cæremoniali, sed requiritur dero-
gatio specialis, & individua, ex replicatis oraculis Sac. Ri-
tuum Congr sequutis *à Barbos. in Summ. Apost. dec collect.74.*
num 5. & à Novar. in Summ. Bull comment.19. num 19. & si-
gnanter *in Salamantina 10. Januar. 1604. & in Cæsaraugu-*
stana 10. April. ejusdem anni, & in Eboren. 17 Junii 1606,
& in Brundusina 17. Sept. 1611. & in Tornacen. 28. Jan. 1612.
& in Forolivien. 4. Apr. 1615.

In hac autem parte laudandus potiùs videtur zelus moder-
ni Præpositi, nil aliud quærentis, quàm pro veritate instrui
37 circa ea, quæ concernunt defensionem propriæ Dignitatis:
Loca enim digniora quæruntur, non propter ambitum, sed
propter finem observandi debitum ordinem, quod est laudabi-
le, & Juri consonum: Sunt verba *Bordoni de Præceden. n.6.*
& concordant adducti per *Menoch. consil.126. num.1. Carol.*
Anton. de Luc. ad Franch. observat.139 num.1. & Rot. dec.17.
num.1. post Antonell. de Jurib. Cler. ubi, quòd defensio pro-
priæ Dignitatis nedum est licita, sed etiam omni Jure ne-
cessaria, quòd probat ex Sanctorum Patrum pluribus egre-
giis testimoniis.

DISCEITATIO XXVI.

Brasilien. seu Ordinis Carmelitarum.

PRO

PP. Reformatis Brasiliæ.

CUM

Religioso ejusdem Reformationis.

ARGUMENTUM.

Religiosi Reformati Ordinis Carmelitarum in Brasilia an
possint transire inter Observantes ejusdem Religionis,
cum sola licentia Provincialis Portugalliæ, sive causa
studii, sive sub quocumque alio pretextu, vel causa.

IN Congr. habita die 26. Sept. 1721. nomine P. Josephi à
Nativitate, tunc temporis Procuratoris PP. Carmelita-
rum Reformatorum Vicariæ Bahiæ in Statu Pernambuci in
Brasilia, humillimæ porrectæ fuerunt preces EE. VV. in
1 quibus, mediante exhibitione Originalis Processus, in Se-
cretaria existentis, justificatum concludenter fuit, N. P.
Religiosum Reformatum ejusdem Vicariæ, absque proprii
Superioris licentia, discessisse à suo Conventu Civitatis Pa-
rahibæ, seque profugum recepisse ad Civitatem Ulisiponen-
sem, ibique, licèt Fugitivum, & Apostatam, benignè re-
ceptum fuisse inter Religiosos antiquæ Observantiæ ejusdem
Ordinis à P. M. Bento de Sampayo, tunc temporis Provin-
2 ciale Portugalliæ, de cujus Licentia mediantibus Literis di-
missorialibus ordinatus postea fuit Sacerdos, prout hæc om-
nia patent ex sola lectura, & simplici recognitione ejusdem
Processus originalis.

Omnia hæc sequuta fuerunt non solùm post quàm servatis
servandis idem Religiosus declaratus fuerat Fugitivus, &
Apostata à P. Emanuele à S. Gonzales, Commissario Gene-
rali d. Reformationis in Brasilia, ut patet ex Sententia, con-
3 tra ipsum promulgata, & per extensum registrata in d. Pro-
cessu; Sed ulteriùs postquam à Tribunali Nunciaturæ Por-
tugalliæ rejecta fuerat instantia ejusdem Religiosi, qui ap-
pellationem interposuerat ad eandem Nunciaturam, ut vi-
dere est in dicto Processu.

Ad colorandam verò eandem illicitam Sacrorum Ordi-
num susceptionem fuit exadverso prætensum, illam sequu-
tam fuisse vigore Brevis antecessoris Nuncii; Cæterùm, at-
4 tentè pervolutis Actis eisdem Nunciaturæ, fuit opportune
observatum, & in eodem Processu originali demonstratum,
Datam ejusdem Brevis esse sub die 24. Martii 1721. cum illo
addito: *S. Sede Apostolica Vacante*, quæ vacantia S. Sedis
cùm sequuta fuerit die 19. ejusdem Mensis impossibile prorsus
fuit in solo spatio quatuor dierum cum dimio alterius, illius
notitiam pervenire potuisse ad Civitatem Ulissiponensem.

Quibus attentis, re maturè perpensa dicta die 25 Septemb.
1721. hæc Sac. Congreg. rescripsit: *Procuratori Generali prò* 5
informatione, & Voto, & ad mentem cum eodem, & mens
est, quòd scribat Procurator Generalis Provinciali pro Infor-
matione, & interim verbis &c. ut suspendat P. N. ab exercitio
Ordinum.

In hujus rescripti exequutionem d. Procurator Generalis
suis punctualiter adimplevit partes; Loco autem parendi
Oraculo EE. VV. idem Provincialis Portugalliæ transmisit 6
Relationem, datam in Summ. circa cujus subsistentiam idem
Procurator Generalis suum exibuit Votum, in quo solito
candore asseruit, ea, quæ continentur in dicto Responso
P. Provincialis Portugalliæ, nullam habere subsistentiam.

Supplices proinde hodiè redimus ad hunc Sacrosanctum
Consessum, humillimas reiterando preces pro opportuno re- 7
medio adversus æquè continuum, ac patens scandalum,
dum in Civitate Ulissiponensi publicè, & palam incruen-
tum Missæ Sacrificium quotidiè celebrat d. P. N. N. à sua
Reformatione Fugitivus, & Apostata, etiam post decre-
tum hujus S. C. emanatum d. die 26. Septembr. 1721. solem-
niter P. Provinciali Portugalliæ de mandato hujus Sac. Con-
gregat. notificatum à P. Procuratore Generali, ut patet ex
Summario, in quo demandata fuit suspensio ab exercitio
Ordinum ejusdem P. N N.

Quòd enim Religiosus strictioris Observantiæ, sine Sum-
mi Pontificis expressa licentia, non possit transire ad Reli 8
gionem laxiorem, literaliter statuitur in *cap. Sanè de Regul.*
ubi *Repentes* communiter. In *Conc. Trid. sess.25. de Regul.*
cap.19. ibi: *Nemo etiam Regularis, cujuscumque facultatis*
vigore, transferatur in laxiorem Religionem. In diversis 9
Constitut. Summorum Pontificum, indicatis in Constitut.
Urb. VIII. impressa in *2. tom. Bullar. Carmelit. fol.455.* in
quibus idem Summus Pontifex expressè loquitur de Religio-
sis Reformatis nostræ Religionis, ibi: *Cùmque semel eas* 10
(idest Constitutiones Reformatas) *professi fuerint, ab ea-*
rum observantia nequaquam discedere nec ad quamcumque
aliam Congregationem, nisi de speciali nostra licentia transire
posse, sed juxta eas semper vivere teneri. In alia Innoc. X.
impressa in *d. Bullar. Carmel tom.2. fol.504.* ibi: *Nec non ab*
omnibus, & singulis Fratribus, qui d. Ordinem in Conventi-
bus Reformatis professi sunt &c. perpetuò, inviolabiliter exa- 11
ctè, & inconcussè sub pœnis, in illis comminatis, observari.
Ipsosque secundum illas, & ad præscriptum earum, vivere
debere, nec ab eis recedere, ad idque opportunis Juris, &
facti remediis cogi, & compelli posse. In Articulis pro Refor-
matis nostræ Religionis à Ven. Dei Servo Innoc. XI. 4. Ju-
nii 1686. specificè confirmatis, & impressis in *d. tom.2. Bull.*
Carmel. fol.643. §.15. ibi: *Non potuerunt mitti Reformati,* 12
ne quidem Studii causa in Conventus non Reformatos, alio-
quin Missi carebunt Voce, & Loco, habebunturque Desertores
Reformationis. Idemque repetitur in eisdem Articulis *§.4.*
d. Bullar. tom.2. fol 642. ibi: *Conventus, ut supra, decla-*
ratus de strictè Observantibus, non poterit ampiius strictæ
Observantiæ Constitutiones deserere. Nec Religiosi, qui &c.
illarum praxim, ut supra spoponderint, ad non strictè Obser-
vantes transire, sub pœna privationis Vocis, & Loci per tres
annos ipso facto. Nec Provincialis non Reformatus prætendet
eos transferre sub pœna depositionis ab Officio. In Decretis P.
Generalis Villalobos die 27. Sept. 1695. specificè confirmatis à
Card. Cornelio, tunc temporis Nuncio Portugalliæ, impressis
in d. tom 2. Bullar. Carmel. §.8. fol.664. ibi: *Pariter volumus,* 13
nullum ex Reformatis moveri posse à Reformationis Cœnobiis,
nisi de assensu, & consilio Commissarii, & Socii. Sicuti nec
pariter facultatem impertiri accedendi ad Conventus extra
Reformationem, aut alium locum; & fol 665. ibi: *Denique,*
cùm Religiosi, qui Reformationis observantiam fuere professi,
nullatenus extra Reformationis Cœnobia degere valeant, quin
à Sede Apostolica fuerint legitima causa dispensati; Ideoque 14
illis præcipimus sub pœna Apostatarum, quòd illico ad suos
respectivè Conventus Reformationis se conferant, in eisque
sub Reformatione degant.

Supplicantes observare, quòd hujusmodi prohibitiones,
& Decreta in specie, & præcisè loquuntur pro Religiosis
Reformatis nostræ Vicariæ Bahiæ. Pro quibus etiam ulti- 15
mo loco, hoc est die 14. Martii 1721. idem resolvit hæc Sacr.
Congreg. *in Ordinis Carmelit.* mediante Rescripto: *Serven-*
tur Decreta, & Constitutiones, quæ sunt illæmet, supra al- 16
legatæ, & indicatæ in Voto P. Procuratoris Genalis, in d.
Causa exhibito.

Ex quibus remanent absque ullo fundamento duo præ-
textus Provincialis Portugalliæ, indicati in ejus Infor-
matione,

matione, data in Summario, quòd scilicet id factum fuerit
ex eo, quia nostra Reformatio Vicariæ Bahiæ est adhuc sub-
ordinata Provinciali Portugalliæ, qui licentiam concessit
dicto P. N. N. accedendi ad Civitatem Ulissiponensem.
17 Quodque id sequutum fuerit ex causa Studii, juxta Literas
patentes, annexas eidem Relationi P. Provincialis Portu-
galliæ.

Uterque siquidem ex dictis prætextibus in specie rejicitur
in dictis Articulis, pro Reformatis à d. Ven. Servo D. In-
nocentio XI specificè confirmatis §. 15. *In Bullar. Carmelit.*
18 *tom.2. fol.*643. juxta verba registrata supra, & hic opportunè
repetenda ibi: *Non poterunt mitti Reformati, ne quidem Studii
causa, in Conventus non reformatos, alioquin Missi carebunt
Voce, & Loco, habebunturque Desertores Reformationis.*
19 Quæ cùm clarissima sint, reputatur intellectus debilitas ad-
ducere Doctorum authoritates ad id comprobandum, ut di-
cebat *Gratian. dec. Marcb.*85. *num.*4.

Respectu verò d. subordinationis P. Provinciali Portugal-
20 liæ, idem prætextus æquali claritate rejicitur in Decretis
pro Reformatione nostræ Vicariæ, editis à P. Generali Vil-
lalobos, specificè confirmatis à d. Card. Cornelio, tunc
temporis Nuncio Apostolico in Regno Portugalliæ, in qui-
bus post demandatam d. subordinationem Provinciali Por-
tugalliæ, subsequuntur verba, supra registrata, ex quibus
non permittitur eidem Provinciali Portugalliæ facultas, ut
Religiosos Reformatos mittere possit in Conventus antiquæ
Observantiæ.

Idque est adeo evidens, adeoque in Jure fundatum, ut
nihil clarius dici possit, quia cùm, ex supra animadversis,
21 prohibitus sit transitus à strictiori ad laxiorem Religionem à
Jure communi, à Concilio Tridentino, à diversis Constit.
Summorum Pontificum, ab Oraculis hujus Sacr. Congreg.
& à diversis Decretis Priorum Generalium nostræ Religio-
nis, ut supra specificè confirmatis, ex supra citatis, quibus
addo alios sequutos *à Babos. ad Concil. sess.*25. *de Regular.
cap.*19. *num.*26. Nimis improprium est prætendere, quòd ad
determinandum oppositum se extendant ordinariæ facultates
simplicis Provincialis, dum ad id non se extendit authori-
22 tas ipsorummet Priorum Generalium, & Capitulorum
Generalium, ut latè, & egregiè probat *Donat. in Prax.
Regularium tom.*1. *tract.*5. *de Transeunt. ex uno in aliud Clau-
str. quæst.*25. *per tot.*

Et viva ratio est hæc, quia subordinatio Reformatorum
Brasiliæ Provinciali Portugalliæ, non facit illum Superio-
rem Constit. Summorum Pontificum, Oraculis S. Congreg.
23 Decretisquè Capit. Generalium, & proindè in his circum-
stantiis egregiè observat *Rot. dec.*3. *num.*6. *cor. Ansal.* quòd in
his casibus non est immorandum super generalitatibus, con-
jecturis, & discursibus, sed Apostolicæ Constit. præcisè,
& adamussim tanquàm leges servari debent, & punctuali
exequutioni demandari. Idemque de Oraculis hujus, &
24 aliarum Sacr. Congregat. observat *Fagnan. in cap. Quoniam
num.*12. *de Constit. & Rot. decis.*7. *num.*3. *apud Antonell. de
Jurib. Cleric.*

Ex quibus cum omni legali fundamento suas humillimas rei-
25 terat preces huic Sacrosancto Consessui pro punctuali exequu-
tione nostrarum *Const. p.*4. *ca.*1. *de Apostat. & vagè discurren-
tibus*, in necessariis datarum in Summar. d. P. Paschalis à
S. Theresia, Procurator Carmelitarum Reformatorum in
Brasilia, ad hoc, ut nostra Reformatio pacificè manutene-
ri possit in illis tribus Conventibus Gojanæ, Reciffi, &
Parahibæ, in quibus hæc *Sacr. Congreg. die* 10. *Martii* 1712.
ad relat. Card. Fabroni mandavit, manutenendos esse Re-
26 formatos, ut videre est *in tom.*2. *par.*2. *discept.*1. *per tot.* &
signanter *num.*70. & 189.

Idque ad evitandum exemplum, & impediendum, ne in
evidentem destructionem nostræ Reformationis in Brasilia,
similia in futurum practicentur à PP. Provincialibus Portu-
27 galliæ, juxta animadversa per *Gonzal. in cap. Cùm quidem
num.*1. *de Jur. jur.* & applicatur celebre illud dictum *S. Leo-
nis Magni in sermon. de Nativit. S. Laurentii, inter ejus Oper.
fol. mihi* 181. ibi: *Validiora sunt exempla, quàm verba, &
plenius est opere docere, quàm voce.*

Adversus autem dict. evidentem falsitatem asserti Brevis
28 Nuncii antecessoris, non merebatur adduci frivola illa ex-
cusatio P. Provincialis Portugalliæ, quòd expressio diei 24.
Martii 1721. fuerit error Scribentis, gratis ubique id asse-
rendo in ejus Informatione, data, in Summar. absque ulla
justificatione, vel minima præsumptione dict. asserti erroris.
Est enim prorsus inauditum in jure, quòd idem P. Provin-
cialis duas in hac parte facere possit figuras, Adversarii ni-
29 mirum, & Testis. *Omnibus enim in re propria dicendi te-
stimonium facultatem Jura submoverunt*, sunt verba *Text. in
leg.*5. *C. de Testib.* cum concordantibus *apud Rot. decis* 359.
*num.*8. *par.*9. *& in Romana Prælationis* 20. *Aprilis* 1709. §.
Atque coram Molines.

Pro adequata autem responsione specioso proæmio contra-
riæ Scripturæ, applicari videntur verba illa *Aristot. lib.*3. 30
*Rbetor. cap.*14. *Exordium tum maximè necessarium est; cùm
malam Causam babemus.*

Quod autem exadverso Scribens pessimam foveat Causam
respectu NN. quem gratis ubique supponit calumniatum,
& indebitè punitum à suis Superioribus, mediantibus men-
daciis, falsis suggestionibus, & fraudolentis suasionibus, 31
juxta contrarias phrases, dignentur Em. PP. manibus pal-
pare ex qualitatibus ejusdem NN. quem cum juramento tali-
ter describunt 17. informatissimi testes, omnes ejus Correli-
giosi, quorum respectu ad augendam illorum fidem verifi-
cantur ea, quæ de se ipso scripta reliquit *S. Jo: Epist.*1. ibi:
Quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspe- 32
*ximus, & manus nostræ contrectaverunt &c. testamur, & an-
nunciamus.*

*Il Fr. NN. è fuggito da questo Convento due volte, una dal-
le Carceri. Se li ritrovò nella Cella un Coltello di punta, &
una chiave maestra, che egli Testimonio vidde, con la quale
apriva alcune Porte del Convento; Cercandolo una notte il suo
Superiore non lo ritrovò nel Convento; Teneva communicazio-
ne con Donne di cattiva fama, principalmente con una pubbli-
ca. Era poco obediente al suo Superiore, tanto che in una oc-* 33
*casione s'avanzò per bastonarlo. Mandandolo a chiamare il
suo Superiore per andare al Coro non volse venire. Aveva vi-
sto un bollettino del detto Fratello Corista, nel quale doman-
dava denari a Persone fuori del Convento. Chiamandolo egli
Testimonio una notte col Superiore cercando il Convento, non
lo ritrovorno.* Ita, aliis omissis, testantur in Processu Ori-
ginali, in Secretaria existente, decem, & septem testes, 34
nempè P. Bernardus à Jesu Maria, P. Vincentius à Reme-
diis, P. Joannes à Monte Carmelo, P. Joannes à Purifica-
tione, P. Stephanus à S. Michaele, P. Emanuel à S. Ma-
ria, P. Aloysius à S Maria, P. Joannes à S. Anna, P. Jo-
seph à Spiritu Sancto, P. Didacus à S. Antonio, P. Joseph
à S. Antonio, P. Joseph ab Assumptione, P. Antonius ab
Assumptione, P. Dominicus ab Incarnatione, P. Aloysius
à S. Theresia, P. Aloysius ab Assumptione, & P. Emanuel
à Nativitate. Quæ omnia adversus genium, & professionem
dicta sint ad meram defensionem Superiorum nostræ Refor-
mationis, cohærenter ad ea, quæ observant *Card. Bellar. in* 35
*Psal.*108. *n.*1. *in fin. Pasqual. quæst. mor. can.*56. *n.*15. *& Card.
Pallav. in Histor. Conc. Triden in Introduct. cap.*2. *n.*2.

Dictis autem testibus plena adhibenda est fides, sivè con-
sideretur illorum dignitas Sacerdotalis, sive qualitas Reli-
giosa, sive multiplicitas, & uniformitas depositionum eo-
rundem Testium, eo quia videtur imperceptibile, quòd Te-
stes in tali, tantoque numero, uniformiter conspirare vo- 36
luerint in d. Religiosi præjudicium, idque absque ulla pro-
pria utilitate, vel commodo; Ut de prima conclusione vide-
re est apud citatos *in dec.*84. *num.*11. *&* 12. *apud Zuff. de Legit.
Proc. & dec.*552. *nu.*15. *par.*18. *rec. & in Voto*, edito *ab R. P.
D. Cerro in Romana annuæ præstationis* 26. *Jan.* 1714. §. 11.
& in alio extenso *à bo: me: Lonio* 23. *Martii* 1715. §. 14. Et de
secunda *in Rom. prætensi Matr.* 20. *Aprilis* 1668. §. *Et licèt* 37
cor. Card. Carpineo, & in Cajet. Matr. 28. *Junii* 1683. §. *In
præsenti cor. Card. Matthæjo, & in Rom. seu Perusina Filia-
tionis* 13. *Martii* 1690. §. *Non obstat cor. Card. Caprara*; 38
Et de tertia apud *Menoch. cons.*98. *num.*28. *Conciol. allegat.
crim. Verbo Falsum resolut.*6. *num.*2. *&* 3. *& Rot. dec.*408. *n.*10.
*cor. Priol. & decis.*1251. *num.*7. *cor. Emer. jun. & decis.*11. 39
*num.*13. *par.*18. *rec.*

Deveniendo ad Causæ merita, diximus supra, &
concludenter mediante authentico, ex Originali Proces-
sus, in Secretaria existente, probavimus, N. N. non po-
tuisse deserere nostram Reformationem cum sola authori-
tate Provincialis Portugalliæ, & consequenter, uti Fugi-
tivum, & Apostatam accessisse ad Civitatem Ulissipo-
nensem, & uti talem publicè declaratum fuisse excommu- 40
nicatum à suo legitimo Superiore, & proinde non potuisse
licitè ordinari.

Quibus addimus modo verba ejusdem declarationis Com-
missarii Generalis nostræ Reformationis, quæ sunt sequentia: 41
*Veduto, che NN. non ha ubbidito, al precetto, che gli abbiamo po-
sto nella Carta citatoria, nè essere venuto ad alcuno delli Con-
venti della Riforma, come gli comandassimo &c. per l'authori-
tà del nostro Officio, l'hò dichiarato per pubblico escommunica-
to, e comando alli Religiosi l'abbiano come de Jure è ordinato*

Goyana 21. Aprile 1720. Fr. Emanuele di S. Gonsalo Commis-
sario Generale. Certifico io Paolo di S. Teresa, Scrivano di
questo Convento di Goyana, che lessi in atto di Communità la
dichiaratoria sopradetta &c. presenti li Religiosi di questo
Convento.

Inaudita autem promptitudine respondetur exadverso,
Processum dicti Superioris nostræ Reformationis esse ridicu-
42 lum, nullum, & insulsum, quia d. N. N. fuit excommu-
nicatus sub titulo Fuggitivi, & Apostatæ, se declarans con-
trarius Defensor ignorare illam speciem Apostasiæ, in quam
incurrit per discessum à suis Reformatis, & accessum ad PP.
antiquæ Observantiæ Portugalliæ.

Ejus autem interrogationi præventivè satisfecimus supra,
43 & propterea ejus curiositati modo satisfaciendo indicamus
eidem nostras Constit. à duobus Summis Pontificibus specifi-
cè confirmatas, quarum particula data fuit in Summario, in
quibus determinatur, quòd Professus in nostra Reformatio-
ne, discedens à proprio Conventu sine licentia sui Superi-
ribus, *pœnis Apostatarum, & Fugitivorum subjaceat*, etiam-
si id faciat ex motivo accedendi ad Superiores majores.

Indicamus pariter eidem Doctores illos, quos sequutus
44 fui in *Instit. Crim. lib. 1, tit. 8. de Crim. Apost.* illam distin-
guendo in triplicem speciem, observantes, quòd etiam de
Jure, tanquam Apostatæ, puniri possunt illi Religiosi, qui
sine licentia proprii Superioris vagantur, licèt cum Religio-
so Habitu.

II. Respondetur exadverso, quòd N. N. potuit licitè or-
45 dinari, postquam publicè, & palàm fuerat declaratus ex-
communicatus, quia ab eadem sententia excommunicationis
contra ipsum promulgata ad Antecessorem Nuncium Portu-
galliæ appellationem interposuerat.

Replicamus dupliciter; Primo, quòd Nuncius contrariam
46 appellationem servatis servandis rejecerat ibi: *Non è grava-*
to il Gravante dal Rev. Giudice a quo, attesi gli Atti, per il
che non li dò alcuno provedimento. Lisbona Occidentale 15.
Novembre 1720. *Barnabò Auditore.*

Replicamus secundò, quòd publicè excommunicatus,
47 etiam pendente appellatione ordinari non potest, attenta pu-
blica diffamatione illorum delictorum, propter quæ excom-
municatus fuit; Idque ad evitandum Populi scandalum, ad
Textus literales in Can. Tantis Daniel. 81. distin. & in cap.
Accusatum de Simon. & in cap. Omnipotens de Accusationib.
cum concordantibus apud *Rot. dec. 669. à num. 8. cor. Bich. &*
dec. 202. num. 15. cor. Ottbob. & in par. 12. rec. dec. 297. nu. 16.
48 *& in par. 19. dec. 291. à num. 2.* ubi, ubi, quòd Ecclesiæ Dei
Ministri non solum re ipsa, sed etiam in Populorum opinio-
ne immunes esse debent ab omni macula, & suspicione, cum
aliis, cumulatis *in tom. 2. par. 2 disc. 27. per tot.*

III. Respondetur exadverso, quòd N. N. licitè potuit
49 deserere suam Reformationem, & causa Studii accedere
inter Observantes in Conventu Coimbriæ, cum licentia P.
Provincialis Portugalliæ, quæ exhibita fuit in Summ.

Replicamus, quòd dictus prætexus Studii non regit in fa-
50 cto ex dicta uniformi depositione dictorum 17. Testium; Quòd
ille cubitalibus literis reprobatur *in Bullar. Carmelit. tom. 2.*
fol. 943. ibi: *Non poterunt mitti Reformati ne quidem causa*
Studii in Convent. non Reformatos. Et demùm, quòd con-
traria propositio cautè legenda est, quia, illa mediante,
Provincialis Portugalliæ prætendit disponere posse contra
Jus commune *in cap. Sanè de Regul.* contra *Conc. Trid. sess. 25.*
de Regul. cap. 19 Contra duas Constit. *Urb. VIII. & Innoc X.*
51 impressas *in Bullar. Carmelit. tom. 2. fol. 455. & 504.* Contra
Articulos, pro nostris Reformatis in forma specifica confir-
matos à Ven. Dei Servo Innoc. XI. & impressos *in d. Bullar.*
Carmel tom. 2. fol. 642. & 643. Contra Decrata P. Generalis
Villalobos, in specie confirmata à Card. Cornelio, eo tem-
pore, quo fuit Nuncius Portugalliæ, impressa *in d. Bullar.*
52 *Carmelit. tom. 2. fol 664.* Et demum contra individualissimum
Oraculum hujus Sac. Congreg. die 14. Martii 1722. audito
P. Procuratore Generali nostri Ordinis emanatum, quando
humillimæ preces Superioris nostræ Reformationis in Brasi-
lia benignè ab EE. VV. exauditæ fuerunt, mediante re-
53 scripto; *Serventur Decreta, & Constitut.* nostri Ordinis sci-
licet, non autem exequantur disposita per P. Provincialem
Portugalliæ.

Preces autem ejusdem Superioris nostræ Reformationis in
54 specie respiciebant contrariam hodiernam prætensionem di-
cti P. Provincialis Portugalliæ; ibi: *Ma perchè da una parte*
simili casi succedono con molta frequenza in detta Provincia, e
Città di Lisbona, nella quale da' Superiori de' Carmelitani
dell'antica Osservanza sono benignamente ricevuti detti Reli-
giosi della Riforma, benche Fuggitivi, & Apostati, coll'in-
viarseli Patenti per poter venire dal Brasile, e con permetter-
seli, venuti, che sono, di passare alli Ordini sagri; E dall'
altra per la gran distanza, pericoli, e difficoltà d'imbarca-
zioni, non è facile alli Superiori della Riforma di ricorrere 55
all'EE. VV. con quella sollectitudine, che richiedesi in materia
tanto grave.

Perciò il P. Pasquale di S. Teresa, odierno Procuratore d'
detti Padri Carmelitani Riformati del Brasile, reitera le sue
umilissime suppliche all'EE. VV. ad effetto, che per via di Leg-
ge, da osservarsi inviolabilmente, & universalmente, si de-
gnino ordinare a' detti Superiori Provinciali de' Carmelitani
dell'antica Osservanza della Provincia di Portogallo, che in
avvenire, non solamente non concedino Patenti a' Religiosi Ri-
Riformati del Brasile, ad effetto, che venghino a Lisbo- 56
na. Ma di più, che venendo, come Fuggitivi, ed Aposta-
ti, li rimettano subito alli loro legitimi Superiori della Rifor-
ma, e sperano di restar consolati dall'EE. VV. per trattarsi di
materie, uniformi, e determinate letteralmente nelle loro Sa-
gre Constitutioni, approvate da' Sommi Pontefici.

Votum verò ejusdem P. Procuratoris Generalis ab EE.
VV. pro veritate, & conscientia interpellati, fuit sequentis 57
tenoris: *Cæterum quoad receptionem, & moram Fratrum*
Reformatorum in Conventibus non Reformatis, vel alterius
cujuscumque Provinciæ, censeo, omninò esse observandas
Const. Apostolicas Calisti III. Pii II. Clem. VIII. Urb. VIII. &
Innoc X. Item Statuta Ordinis ejusdemque Strictioris Obser-
vantiæ, nec non Decreta Capitulorum Generalium, aliorum-
que hujusmodi, ubi expressè prohibentur præfatæ admissio-
nes, receptiones, & moræ.

Dum igitur in dicto casu hæc Sacr. Congr. cohærenter ad
dictum Votum P. Procuratoris Generalis, mandavit, ser- 58
vanda esse nostri Ordinis Decreta, necnon dictorum Sum-
morum Pontificum Constitutiones, hujusmodi puncttua-
lissima resolutio participare videtur de natura illarum
punctualium authoritatum quas *Card. de Luc. de Jurepatr.* 59
disc 4. num. 7. vocat *delle Vacche rosse.*

Atque attenta tali, tantaque uniformitate literalis dispo-
sitionis Textuum, Constitutionum Pontificiarum, Conci- 60
lii Tridentini, Constitutionum Ordinis, hujus S. C. Ora-
culorum, Decretorum Capitulorum Generalium, & Arti-
culorum pro Reformatis, applicari videtur nostris terminis
celebre illud dictum *S. Gregorii Magni lib. 7. epist. 61. indict. 2.*
ibi: *Valdè Ecclesiasticæ est moderationi conveniens, ut quæ* 61
ordinata fuerint, vel decisa nulla in posterum debeant refra-
gatione turbari, sequuti à *Fatinel. respons. 73. à num 7. lib. 1.*

Respectu innegabilis alterationis Datæ Brevis antecesso-
ris Nuncii, omitti poterant, & debebant gratuitæ illæ exa- 62
gerationes circa reverentiam, & obsequium omni jure debi-
tum eidem Apostolico Ministro; Quia in his terminis talis
alteratio Datæ non attribuitur eidem qualificatæ Personæ,
sed præsumitur procurata ab Oppositore, cujus commodum
concernit, ex animadversis per *Farinac. de Falsit. quæst.*
153. num. 209. Gratian. discept. 262. à num. 37. & Conciol. alleg.
for. 91. num. 19. & resol. crim. verb. Falsum resol. 6. num. 1.

Cœterùm eo tempore, quo exadverso excusari voluit ea-
dem antidata, ad hominem resultans ex illis verbis: *Sede* 63
Apostolica vacante, appositis in Scriptura, confecta in Ci-
vitate Ulissiponis die 24 Martii 1721. illa ad hominem con-
firmata fuit, cum verificatione illius lepidi dicti, approbati
ab Inn. 3. in cap. Cum olim de Verbor. signific. quòd scilicèt mul-
totiès volens ansam solvere nodum ligat, de quo *Rot. dec. 252.*
num. 7. par. 17. rec. eò quia ad excusandam dictam antidatam
P. Provincialis Portugalliæ asseruit, id sequutum fuisse per
errorem Scriptoris, ibi: *Fuit error Officialis Signaturæ, qui* 64
equidem Breve scribens in mense Aprilis 1721. posteaquam in
hoc Regno de Sancta Sede vacante constabat, exaravit in eo
diem 24. Martii ejusdem anni &c. ut in Originalibus, à me vi-
sis, diligenter, & sedulò adnotavi.

E' contra verò Scriptor ejusdem Brevis, volens colorare
eandem antidatam in contrario Summ. asseruit oppositum, 65
nimirum verè, & realiter Breve fuisse expeditum dicta die
24. Martii, sed ab ipso addita fuisse verba illa: *Sede Apo-*
stolica vacante die 12. Aprilis, quando illius notitia ad Civita-
tem Ulissiponensem pervenit: *Faccio fede &c. doppo alcuni*
Brevi registrativi, dispacciati in detto mese, & altri nell'ante-
cedente Marzo, siegue à tergo altra intitulazione, scritta di mia
mano, Sede Apostolica vacante 12. *Aprilis 1721. la quale in-* 66
titulazione vè la posi subito, che gionse quà in Lisbona la noti-
zia della morte di Papa Clemente &c. gionta quà li 9. Aprile
1721. à mezzo giorno. Quomodo hæc inter se cohæreant
& conveniant EE. PP. judicent: Si enim ex errore Scriptor
Brevis apposuit mensem Martii loco mensis Aprilis, ut

dicit

dicit P. Provincialis, falsa est assertio ejusdem Scriptoris, qui asserit, talem errorrem appositionis unius mensis pro
67 alio nullatenus fecisse: Et si Scriptor in hoc non eravit quomodo P. Provincialis asseruit, *fuit error Officialis Signaturæ*, qui potest hæc capere capiat!

Hoc unum tamen omittere non possumus, quòd licèt in
68 se consideratum leve dici possit, unitum tamen cum supradictis nimis conferre videtur ad manibus palpandam dictam Antidatam: Istius exceptio allegata fuit ex hac parte coram hac Sacr. Congregat. die 26. Septembri 1721. ut patet ex Positione, & videre est in nostro Memoriali §. *Anzi*, ibi: *Ha permesso la Divina Providenza, che apparisca evidentemente l'Antidata di detto Breve, che porta la Data delli 24.*
69 *Marzo 1721. con l'aggiunta*) Sancta Sede Apostolica vacante, *in tempo che essendo questa vacata li 19. di detto mese, era impossibile, che in cinque soli giorni ne potesse giongere l'avviso a Lisbona*. Et tamen in eadem Civitate post quinque dumtaxat dies, post quos in Urbe, & coram hac Sacr. Congregat. à Nobis allegata fuit exceptio dictæ Antidatæ, ad illam excludendam, non sinè prophetiæ spiritu, contextualiter pro-
70 curatæ exadverso fuerunt attestationes in dicta Civitate Ulissiponensi, & obtentæ die 1. Octobris ejusdem anni 1721. datæ in hodierno contrario Summ. ibi: *In Lisbona Occidentale questo dì 1. Ottobre 1721.*

Animadversio hæc una est ex illarum numero, quas his
71 verbis describit *P. le Tellier ne la Defense de nouveux Chretiens. par.1 in Admonit. ad Lector. fol. mihi 485. Un Mott, une Date, une circonstance la plus legere, fait quelquefois decouvrir les plus grandes, e les plus dangereuses fourbories, & alors les moindres de ces remarque deviennet considerables par l'importance de la conclusion, que l'on en tire.*

Die 12. Junii 1722. proposita Causa in Congregatione
72 Episcoporum per Card. Corsinum responsum fuit: *In Decretis, & Provincialis Ulissiponensis omnino exequatur*; Cum addito, ut Causa ampliùs non proponatur.

DISCEPTATIO XXVII.

Lucana Legati.

P R O

Sebastiano Nierio.

C U M

Congr. Cleric. Reg. Matris Dei.

ARGUMENTUM.

Pium Legatum, relictum in majori quantitate sub aliqua licita conditione, declaranda Tertio, si dicta conditio non acceptetur, vel non adimpleatur, an peti possit in eadem quantitate, vel debeatur in minori, in qua fuit determinatum à pio Testatore in casu conditionis non adimpletæ.

Concordamus in facto, quòd erat in arbitrio Lauræ de Sanctinis Sororis Hieronymi Nierii, declarare quantitatem, quam Jure legati consequi debebat ex ejusdem Hie-
1 ronymi Patris hæreditate P. Cæsar Nierius, & proindè cum eadem Laura declaraverit dictum Legatum in Scut. decem, hæc sola summa debetur.

Nec obstat, quòd hujusmodi facultas declarandi legatum consumpta fuerit in antecedenti declaratione animi ejusdem
2 Lauræ, quòd legatum esset scut. 140. rejectis conditionibus per eundem P. Cæsarem adimplendis; Quia Instrumentum, in quo facta est hujusmodi declaratio, non debet scindi, ut fit exadverso in partes, & quoad quantitatem acceptari, quo verò ad conditiones reprobari, contra regulam
3 *Textus in l. Pomponius scribit. 10. ff. de Negot. gest.* ubi *Glos. verb. Semel. Bald. cons. 10. lib. 2. Add. ad Greg. dec. 467. n. 16. & Rot. cor. Mant. dec. 13. n. 7* & 8. Et in terminis Legatorum, quòd illa debeant secundùm omnes qualitates acceptari, vel in to-
4 tum rejici, est *Text. in l. Nemini ff. de Legat secundò*, quem adductis concordantibus sequitur *Tranched. consult. 39. nu. 3.* & advertit *Card. de Luc. de Legat. dis. 43. n. 2. & de Legit. dis. 43. n. 7.*

Cùm igitur P. Cæsar non acceptaverit Legatum in quantitate sc. 140. cum conditionibus per Lucretiam appositis, seu non curaverit easdem conditiones adimplere, non potest utique illud in tali summa prætendere, ex supra citatis, quibus addo *Cald. de Emphyt. par 3 cap. 17. sub num. 16. & Palm.* 5
consil. 38. num. 3. & seqq. qui punctualiter probant, quòd Nominatus cum aliqua conditione, illa non adimpleta, non potest haberi pro nominato simpliciter, sed electio, vel de- 6
claratio corruit in totum, quidquid dicat *Capon. contr. 9.*

Non adversantibus authoritatibus, quæ adducuntur ad probandum, quòd facultas determinandi quantitatem expira- 7
verit in dicta prima declaratione; Ut enim patet ex illarum lectura, loquuntur in declaratione, facta in diversis temporibus, & per diversos actus; Nos autem sumus in casu, quo declaratio scut. 10. facta fuit eodem tempore, seu in eodem Instrumento, quòd non est physicè per momemta temporis considerandum, & scindendum, sed legaliter, & se- 8
cundùm Juris conclusiones interpretandum; Quibus attentis, non potest dici, quòd una declaratio sit prior altera, quia in uno, eodemque actu, seu instrumento de Jure non datur prius, nequè posterius *Rot. cor. Peuting. decis. 114. num. 10. & 11.*

Verùm, quatenùs etiam idem actus declaratorii velint scindi, adhuc Legatum semper debebitur in sola quantitate 9
sc. 10. Ad quod demonstrandum suppono, quòd si idem Nierius Testator fecisset eandem declarationem cum conditionibus per Lauram adjectis, certum esset, quòd illis non adimpletis, Cæsar non summam sc. 140. sed sola scuta decem 10
posset prætendere; Cùmque Laura, non proprio marte, sed in exequtionem præcisæ voluntatis Testatoris easdem conditiones apposuerit, juxta illa verba: *E ciò, perchè essa Signora Laura sà, l'intenzione di esso Testatore essere stata di non gravare li Signori suoi Eredi al pagamento delli detti scut. 140. se non per le cose, e per l'effetto sopra espresso, e così dico, e dichiaro in ogni miglior modo*. Eodem prorsus modo 11
dicendum est, easdem conditiones esse servandas, vel Legatum deberi in sola quantitate sc. 10. Quia declarans nil de suo addit, sed aperit tantùm voluntatem ejus, qui decla- 12
randi dedit facultatem, *leg. Adeo ff. de Aquir. rer. domin.* ubi in simili adducitur exemplum excutientis grana à spicis, qui tunc ipsa grana non conficit, sed illa, jam existentia, & à 13
palea occultata, manifestat *Card. de Luc. de Cred. disc. 37. num. 10. & de Benef. disc. 36. num. 8. Rot. dec. 1490. num. 1. cor. Coccin. & decis. 502. num. 15. par. 1. rec.*

Est autem in hac declaratione eidem Lauræ integra fides præstanda, quia voluntas Testatoris plenè probatur per eum, 14
cui Testator ipse aliquid commisit, ut benè probat *Mantic. de Conject. ultim. vol. lib. 12. tit. 16. num. 3. & Torr. de Pact. futur. Success. lib. 3. cap. 6. num. 84.* cum citatis in *tom. 1. par. 1. discept. 18. num. 84.*

Agnoscitur exadverso difficultas circa solidum hoc motivum, & proinde recurritur ad aliud, quòd non steterit per P. 15
Cæsarem, quin easdem conditiones adimpleverit; Et per consequens haberi debeant pro adimpletis ad effectum consequendi Legatum in majori summa sc. 140.

Objectum autem est ejusdem insubsistentiæ, sive attendatur factum, sive Juris dispositio; In facto enim non docetur de diligentiis ex parte ejusdem P. Cæsaris pro adimple- 16
mento dd. conditionum; In Jure verò, quatenus etiam constaret de dictis diligentiis, non relevarent, quia cum Laura declarans benè sciret, quòd P. Cæsar easdem conditiones ex seipso adimplere non posset, nisi cum Superiorum licen- 17
tia, juxta illa verba: *Ottenute però le debite licenze*: & hoc non obstante, illarum adimplementum exquisierit, si non fuerunt specificè adimpletæ, dispositio, seu Legatum in illa quantitate statim evanuit, ac si nunquam factum fuis- 18
set, juxta firmata per *Rot. decis. 107. num. 5. par. 12. & decis. 373. num. 9. par. 16. & decis. 95. num. 6. par. 17. rec.* Quia in dispositionibus conditionalibus attenditur merum, & nudum factum non implementi intra triennium præfinitum, non autem locus est piis meditationibus, an illud proveniat ex propria culpa, vel ex alterius facto; Ea ratione, quia non adimplens nullum sentit damnum, sed solùm non obtinet illud lucrum, ad cujus acquisitionem ordinatæ fuerunt con- 19
ditiones, benè *Card. de Luc. de Regular. disc. 34. num. 3 Rot. decis. 183. num. 3. apud Torr. de Pact. futur. success. & Mans. consult. 80. num. 21.*

Et ex his removetur difficultas, ultimo loco exadverso excitata, fundata in dictis verbis: *Ottenute però le debite licenze dalli suoi Superiori*: Quia, vel eadem verba acci- 20
pienda sunt pro declaratione ejus, quòd de Jure, & secundùm Religionum inconcussam praxim, inerat, & nihil 21
operantur, juxta notorium axioma, de quo *Rot. coram Coccin. decis. 1154. num. 17. & cor. Priol. dec. 16. num. 10. & in rec. decis. 229. num. 8. par. 17.*

Vel accipiuntur, uti importantia conditionem, utpotè
expræssa per ablativum absolutum, ex animadversis per
22 *Bart. in leg. De Testatore num.1. ff. de Cond. & Dem. Rot. de-
cis.189. num.3. par.4. divers. & decis.184. num.4. par.8. &
decis.34. num.33. part.17. rec. & decis.29. num 9. & decis.64.
num.2. & 3. cor. Arguell.* Et recurrit mox adducta solida, &
stringens responsio, quòd si non fuit obtenta eadem licentia,
23 Legatum non debetur, non curato, an propria culpa, vel ex
Superiorum indiscretione denegata fuerit, ex supra firmatis.

Absque difficultate, quia majus emolumentum Legati
in summa sc.140. quatenus deberetur, non erogaretur in pro-
24 prias indigentias, & usum P. Cæsaris, juxta providam di-
lectissimi Parentis dispositionem, sed in alios usus, suis Su-
perioribus benè visos; Unde ab omni justitia, & æquitate
alienum videtur, quòd isti boni Superiores, ponendo obi-
25 cem adimplemento Paternæ voluntatis, per Lauram Soro-
rem, de eorum Religione summoperè benemeritam, expli-
catæ, utile, seu commodum ex hac contraventione, seu
impedimento consequantur, ex animadversis supra *discept.
13. à num.*107.

Incertus est exitus præsentis Causæ, de mense Februarii
1687. agitatæ coram Judice Commissario, tunc Joanne 26
Francisco Albano, postea sanct. mem. Clemente XI. Ponti-
fice verè Optimo Maximo, & cujus semper memoria in
benedictione erit, in Choro Vaticanæ Basilicæ sepulto cum
sequenti sepulchrali Inscriptione, ejusque Orationes Consi-
storiales, hoc anno in lucem prodierunt, cura, & sumpti-
bus Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis
Annibalis Albani S. R. E. Camerarii, tantique Pontificis
Nepotis meritissimi, quæ verè admirabiles meritò appellan-
tur in Folio Congregationis Concilii die 13. Junii 1722. in
Ulyssiponen. Occidentali.

D. O. M.

CLEMENS XI. P. M.

Hujus Sacrosanctæ Basilicæ
Olim Vicarius,
Postea Canonicus
Sibi vivens poni jussit:
Obiit Die XIX. Martii
Anno Salutis MDCCXXI.
Ætatis verò suæ LXXI.
Menses VII. Dies XXV.
Sedit in Pontificatu
Annos XX. Menses III. Dies XXIV.
Orate pro Eo.

Ibique subduntur hæc verba,

*Sepulchrale hoc Elogium manu sua exaratum Summus Ponti-
fex excudi jussit in marmore annis fere duobus ante obitum.*

Nec non sequentia,

*Obiit prædictus Sanctissimus Pontifex Clemens XI. brevissi-
mo duorum dierum morbo, è Vivis potiùs raptus, quàm
sublatus, feria 4. die 19. Martii 1721. hora circiter 18. cum
dimidio in Palatio Apostolico Quirinali, omnibus Ecclesiæ
Sacramentis ritè, summaque pietate perceptis. Vixit an-
nos 71. menses 7. dies 25. Sedit annos 20. menses 3. dies 24.*

Et demum hæc alia,

CLEMENTI XI. P. M.

Olim JOANNI FRANCISCO ALBANO
Urbinati
Caroli Filio
Annibal Card. Albanus,
S. R. E. Camerarius,
Hujus Sacrosanctæ Basilicæ Archipresbyter,
Patruo Beneficentissimo M. P.
Anno Salutis MDCCXXII.

Occasione autem solemnis translationis Cadaveris præfati Summi Pontificis ita cecinit eruditissimus Poeta, & doctissimus Legista D. Franciscus Maria Gasparrus, in Romano Sapientiæ Archigymnasio meus Collega.

ECCO la Tomba per gran sorte altera,
Che di Clemente il Cener sacro accoglie
Tu adori, o Pellegrin le auguste Spoglie
Esso non vedi; Io ti dirò qual' era:

Ei fu, che fu l' Italica Frontiera,
D' Asia frenò l' inferocite voglie,
Oggi per Lui di Pier l' Ancora scioglie
Nella Cinese Oriental Riviera.

Fu Padre amante, e a povertà soccorse,
Pastor, ch' armato d' infallibil telo,
Del Gregge errante alle ruine accorse.

Parlò, ma pieno di facondia, e Zelo;
Soffrì, ma sempre invitto; Or gode, e forse
Gloria maggior gli si matura in Cielo.

Finis Tomi IV. Disceptationum Ecclesiasticarum Advocati Dominici Ursayæ.

INDEX

INDEX
RERUM, ET MATERIARUM,
Quæ in utraque Parte Tomi Quarti Disceptationum Ecclesiasticarum continentur.

Primus numerus indicat Partem; Secundus verò Disceptationem; Tertius demum Disceptationis numerum denotat.

A

APPA-

B

D

Ser-

DI-

E

Ju-

F

G

M

Vali-

N

O

ORDI-

PRÆ-

Q

R

S

Cri-

Muta-